

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
165
K
26

XIII. M. 4

Digitized by Google

Digitized by Google

COLLECTIONIS
BULLARUM
SS. BASILICÆ VATICANÆ
TOMUS SECUNDUS.

COLLECTIONIS

BULLARUM

BREVIUM,

Aliorumque Diplomatum

SACROSANCTÆ

BASILICÆ VATICANÆ

TOMUS SECUNDUS

AB URBANO V.

AD PAULUM III.

PRODUCTUS,

Notis auctus , & illuſtratus .

ROMAE

Excudit Jo: Maria Salvioni Typographus Pontificius Vaticanus
In Archigymnaſio Sapientiæ.

M. DCCL

SUPERIORUM FACULTATE.

Eminentiſs., ac Reverendiſs. Domino

FR. JOACHIMO

S. R. E. PRESBYTERO CARD.

PORTOCARRERO

Sac. Catholicæ Majeſtatis apud S. Sedem Adminiſtro Plenipotentiario, ejuſdemque Regnorum Protectori.

HANNIBAL S. CLEMENTIS CARD. ALBANUS
Epiſcopus Portuenſis, & SS. Baſilicæ Vaticanæ
Archipresbyter,

S. P. D.

CUR tibi potiſſimum Cardinalis Eminentissime alterum hoc Collectionis Rerum ac Monumentorum ad Vaticanam Baſilicam pertinentium Volumen inſcriptum, ac dedicatum velim, neque cauſa diutius requirenda eſt, neque conſilii mei ratio pluribus hic explicanda. Etenim ſi

 quibus

quibus magis propria, & convenientiora ſunt, ad eos præ aliis munera deferri par eſt; cum Volumen primum ſuperiore anno editum Sanctiſſimo Domino nuncupatum fuerit, ſecundum hoc Tibi exhibendum eſſe ſtatui iis de cauſis, quæ mihi veriſſimæ ac juſtiſſimæ viſæ ſunt. Ac Pontifici quidem, non ſolum ut ſupremo omnium Eccleſiarum Antiſtiti, ſed etiam ut Baſilicæ Vaticanæ præcipuo etiam jure ſuæ Patrono amantiſſimo, primitiæ illorum Monumentorum merito debebantur, quibus inclyti Prædeceſſores ſui eamdem condecorarunt. Tu autem poſteriora hæc eo titulo proprias atque ad Te valde opportune pertinentes vindicas, quod cum eadem Baſilica quoddam veluti conjunctionis vinculum retineas ea maxime de cauſa, quod ab eo tempore, quo primum ſacris initiatus es, glorioſum quaſi tyrocinium in obeundo Baſilicæ ipſius Vicarii munere poſuiſti. In quo cum Te curæ meæ ſtrenuum conſortem habuerim, & quanto amore ac ſollicitudine in Cleri illius regimen ac moderamen incumberes ipſe ego ſim teſtis; non dubito quin hoc ſecundum Collectionis Monumentorum Volumen ad S. Petri Baſilicam ſpectantium ſis habiturus gratiſſimum; eo vel maxime, quod Tibi præteritæ curæ gratam memoriam revocet; amoremque tuum in illam

magis

magis ac magis confirmet. Et ſic inter cetera munia tam Eccleſiaſtica, quam Publicæ Rei, quibus ex quo in Ampliſſimum Collegium noſtrum digniſſime cooptatus es, & adminiſtrandis Magnorum Regum negotiis præpoſitus, laudabiliter occuparis; memineris ſæpius Vaticanæ Baſilicæ, eodem modo, quo Patruus meus amantiſſimus Clemens XI. nihil meminerat gratius, quam ſe Baſilicæ ejuſdem olim Vicarium fuiſſe; quod ut perenni memoria teſtatum omnibus fieret, ſub ipſum vitæ finem ut Sepulchri ſui monumento inſcribi curarem me enixe rogavit. Ita igitur in te quantus Baſilicæ S. Petri amor & ſtudium permanebit, tanto pluris facies quæcumque ad illius Majeſtatem & ſplendorem conferunt, cujuſmodi eſt præſens, quod tibi exhibeo munus, in conjunctionis noſtræ, ac meæ præcipuæ erga te obſervantiæ monumentum.

APPRO-

APPROBATIONES.

R*Everendiſſimi P. Magiſtri Sac. Palatii Apoſtolici juſſu ſecundum Tomum legi Collectionis Bullarum, Brevium, aliorumque Monumentorum, quæ ad Sacroſanctam Baſilicam Vaticanam pertinent, cum Notis, quibus eadem illuſtrarunt Monumenta Eruditiſſimi Viri ejuſdem Sacroſanctæ Baſilicæ Beneficiati* CAJETANUS CENNIUS *&* ANTONIUS MARTINETTI: *nec quidquam repperi vel ab Orthodoxa Fide vel a bonis moribus alienum. Multa ſcitu digna e tenebris eruta: obſcurioribus quibuſque locis lux, qua opus erat, affuſa: nihil vel conquirendis monumentis, vel illuſtrandis prætermiſſum, quo poſſit Vaticanæ Baſilicæ ſummus honor & dignitas elucere. Itaque librum hunc digniſſimum cenſeo qui in lucem edatur. Dat. viii. Kal. Januarii M. DCCLI.*

Michael Angelus Giacomellus SS. D. N. BENEDICTI XIV. intimus Cappellanus & Sacroſanctæ Baſilicæ Vaticanæ Beneficiatus.

Q*Uum Tomum ſecundum Collectionis Bullarum SS. Baſilicæ Vaticanæ non ſecus, ac primum, Reverendiſs. P. Urſi Sac. Palatii Magiſtri auctoritate, animo oculiſque luſtraverim; iterum conſilium tot inſignium Monumentorum cum Adnotationibus, in quibus nihil a recta Fide, & bonis moribus alienum deprehendi, in lucem producendorum probo, & commendo: eaque de cauſa, quod plura in iis ſunt, quæ Clariſſimorum Hominum memoriæ & Sequiorum temporum cognitioni lucem afferunt, ac decori, dignitatique noſtræ SS. Baſilicæ, ac vetuſtis legibus, ac conſuetudinibus robur adjiciunt, publicis Typis quæ mandentur digna eſſe cenſeo.*

Franciſcus Marianus Vatic. Baſilicæ Benefic., & Bibliothecæ Græcus Scholiaſtes.

INDEX

INDEX CHRONOLOGICUS
Diplomatum ſecundi Voluminis.

	Conſtitutio	Annus	Menſis	Dies	ARGUMENTUM	Pagina
URBANUS V.	I	1363	April.	10	Pontificium Palatium Vaticano Templo adjacens, & ejuſdem Baſilicæ Turrim Campanariam reparari, ac tria in eo Tintinnabula refici demandat.	1
	II	1364	Julii	8	Vaticanum Clerum, necnon ſacras Ædes aliaque Bona ad Capitulum & Baſilicam ſpectantia, ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipit.	2
	III	1364	Julii	8	Expoſtulantibus Canonicis, Terram Nurſiæ ad eos pertinentem a nonnullis Apoſtolicæ Sedis Officialibus occupatam fuiſſe, Ægidio Sabinen. Epiſcopo rem expendendam ac decernendam committit.	2
	IV	1364	Julii	8	Canonicorum Priori facultatem elargitur, ut aqua per Epiſcopum benedicta Baſilicam, Cappellas, necnon Cœmeteria polluta reconciliare queat.	3
	V	1364	Octobr.	13	Exemptiones ac Privilegia Capitulo Sancti Petri conceſſa, rata habet atque confirmat.	3
	VI	1365	Septemb.	10	Palatium Pontificium inſtaurari mandat. Turris Campanariæ ac Tintinnabulorum reparatio ad quoſnam ſpectet, ſeſe certiorem fieri poſcit.	4
	VII	1366	Febr.	16	Nicolao Marchioni Ateſtino, ſuiſque ſociis ac familiaribus Sacram Veronicam oſtendi jubet.	4
	VIII	1366	Julii	29	Vaticanum S. Petri Capitulum rogat, ut Gancelmo de Pradallo Canonico Anicienſi præſto ſit conſiliis & favoribus.	5
	IX	1368	Junii	6	Concedit, Caſtrum Pennæ rite vendi poſſe Vaticano S. Petri Capitulo, & Baſilicæ nomine a Canonicis emi ac recipi, ſervatis tamen juribus Apoſtolicæ Sedis.	5
	X	1368	Auguſt.	15	Sacri Sudarii oſtenſionem Catherinæ Marchioniſſæ Brandeburgenſi Caroli IV. Imperatoris filiæ fieri mandat.	6
	XI	1369	Martii	13	Altarario & Canonicorum Priori facultátatem ad triennium impertitur ut Baſilicam, ejus Cappellas, ac Cœmeteria polluta reconciliare valeant, aqua prius per aliquem Antiſtitem benedicta.	6
	XII	1369	Auguſt.	18	Joannes Chamberti Ordinis Fratrum Minorum ſpeciali Privilegio inſtituitur Altararius Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ejuſmodi munus declaratur, ac ſtipendium Florenorum 200. eidem aſſignatur.	7
	XIII	1369	Decemb.	19	Triginta unciarum redditum, quo Vati-	

					canam S. Petri Baſilicam ejuſque Capitulum Jacobus II. Rex Aragonum donaverat, regio inſerto Diplomate confirmat.	8
	XIV.	1369	Decemb.	21	Quinquaginta unciarum donationem a Joanna Siciliæ Regina Vaticano Capitulo factam, ejuſmodi conceſſionis inſerto Diplomate, ratam habet & confirmat.	9
	XV	1370	Martii	15	Petrum Aragoniæ Regem de ſolvenda Vaticano Capitulo certa pecuniæ ſumma, rogat & hortatur.	15
	XVI	1370	Maji	12	Ex injuſte ablatis incertis medietatem alteram inſtaurationi Vaticanæ Baſilicæ, alteram vero Lateranenſis Eccleſiæ reparationi ad biennium erogandam: Pœnitentes divites, ut operibus eiſdem pias tribuant eleemoſynas, inducendos curat.	16
	XVII	1370	Junii	17	Ludovici Hungariæ Regis Oratoribus, eorumque Sociis ac Familiaribus Sacrum Sudarium oſtendi præcipit.	16
	XVIII	1370	Junii	26	Reditus Fabricæ Principis Apoſtolorum exigendi mandantur Altarario Baſilicæ ejuſdem Princ. Apoſtol.	17
	XIX	1370	Julii	10	Ut Oblationes, quæ obveniebant Epiſcopo Portuenſi in Baſilica S. Petri convertantur ab Altarario in beneficium Fabricæ.	17
	XX	1370	Julii	29	Privilegium ſingulare conceſſum Epiſcopo Aretino Vicario Urbis in Spiritualibus: ut valeat oſtendere populo Sac. Sudarium.	
Gregorius XI.	I	1371	Maji	16	Ad numerandam certam pecuniæ ſummam, Vaticani Templi fabricæ addictam, Nicolaum de Sabellis debitorem cogendum præcipit.	18
	II	1371	Maji	21	Joannem Chambareti Altararium, patrati in Vaticano Templo facinoris cujuſpiam reos etiam Clericos verberantem, ab Anathematis pœna eximit.	19
	III	1372	Janu.	17	Reparandis Baſilicæ tectis vetuſtate conſumptis, niſi proventus Aræ principis ſufficiant, Cameræ Apoſtolicæ pecuniam erogari mandat.	20
	IV	1372	Janu.	23	Eccleſiam S. Joannis in Laterano de Urbe ſupremum locum tenere ſuper omnes Eccleſias urbis & orbis.	20
	V	1372	Martii	1	Miniſtris Epiſcopi Portuenſis, ſtatis anni diebus Vaticana Oblata percepturis nullum a quoquam impedimentum afferri mandat.	21
	VI	1372	Martii	1	Ejuſdem argumenti literæ ad Altararium datæ.	22
	VII	1372	Novemb.	8	Quæ addicta erat Baſilicæ lampadibus pecunia, non alii quam huic operi impendenda.	22
	VIII	1373	April.	29	Laudat Jubilæum a Bonifacio VIII inſtitutum pro centeſimo, ſeu ſeculari quovis anno; & per Clementem VI. coarctatum ad quinquageſimum. Præterea quum Baſilicis SS. Petri & Pauli Clemens addiderit Eccleſiam Lateranenſem, ipſe inſerta ejuſdem Clementis Bulla, S. Mariæ Majoris Eccleſiam adjungit.	22

	IX	1373	Maji	27	Bis centum florenorum auri, quos Galliæ Rex Capitulo & Baſilicæ dono miſerat uſum declarat; munifici Principis memoriam ſervandam curat.	25
	X	1374	Maji	5	Archipresbytero, Canonicis, & aliis, qui divinis Officiis adeſſe neglexerint, quotidianas diſtrubutiones impertiri vetat.	25
	XI	1375	Maji	1	Ad ſolvendam non modicam florenorum ſummam, Baſilicæ lampadibus addictam, Colam de Sabello debitorem cogendum jubet.	26
	XII	1375	Maji	1	Ejuſdem argumenti literæ ad Senatorem Urbis.	26
	XIII	1376	Janua.	31	Beneficiatis indulget, ut iis alia Beneficia, etiamſi reſidentiam poſcant, obtinere liceat.	27
Urbanus VI.	I	1382	Febru.	13	Cives nonnullos Veliternenſes, qui Pontificia juſſa violarant, Joanni Paulini Baſilicæ S. Petri Canonico judicandos & plectendos demandat.	28
	II	1382	Decem.	23	Beneficiatis & Clericis indulget, ut alia Beneficia reſidentiam quoque exigentia obtinere poſſint.	28
	III	1387	Febru.	7	Baſilicæ res ac bona alienantes, aut alienata recipientes, Anathemate plectit.	30
	IV	1389	Decem.	20	Sepulturam in Cœmeterio apud S. Catharinæ Monaſterium omnibus liberam eſſe, ſalvo Parochorum jure, concedit.	30
Bonifacius IX.	I	1389	Novem.	9	Bonifacii IX. Bulla per quam incorporatio Eccleſiæ & Hoſpitalis S. Thomæ in Formis, ab Urbano VI. favore Capituli S. Petri facta, confirmatur, etiamſi Literæ Apoſtolicæ ſuper præfata incorporatione ab Urbano VI. confectæ non fuerint.	31
	II	1389	Novem.	9	Confirmat Privilegium ab Urbano VI. conceſſum Beneficiatis & Clericis, ut alia Beneficia etiam reſidentiam exigentia obtinerent.	32
	III	1389	Decem.	18	Monaſterium S. Catharinæ V. & M. eximit a quarta Funerali, Paupertatis cauſa.	33
	IV	1391	Julii	14	Unionem cujuſdam Loci ſanctæ Mariæ de Virginibus nuncupati cum horto, & aliis favore Monaſterii S. Catharinæ de Regione Pontis facta, necnon compenſationem pro tali adnexione ſancitam approbat atque confirmat.	34
	V	1392	Augu.	16	Bartholomæo Placentino & ſuis Succeſſoribus concedit Jus Patronatus Eccleſiæ, & Hoſpitalis S. Peregrini, quod utrumque propriis ſumptibus inſtaurarit.	39
	VI	1393	Augu.	16	Indulgentiam Annor. 7. & totidem quadragenarum concedit omnibus Chriſtifidelibus ſubſidium allaturis prædicto Hoſpitali, & Eccleſiæ.	40
	VII	1395	Augu.	4	Monaſterii in Roto dicti Eccleſiam ſepties viſitantibus & in ejuſdem Cœnobii reparationem ſubſidia conferentibus, pleniſſimam culparum remiſſionem perinde ac ſi ad Baſilicas SS. Petri & Pauli,	

					necnon Eccleſiam Lateranenſ. & Liberianam anno Jubilæi 1390. acceſſiſſent, elargitur ad tempus, eaque lege, ut ex pecuniis quas cum in itinere ad Urbem, tum in Religioſis oblationibus ibidem faciendis expenſuri fuiſſent, pars quidem altera ipſi Monaſterio reficiendo, altera vero Sacrarum Ædium Romanarum Fabricis inſumatur.	4
	VIII	1395	Novem.	22	Indulgentiam Eccleſiæ S. Mariæ de Angelis dictæ in Portiuncula olim conceſſam elargitur Monaſterii S. Catharinæ Eccleſiam viſitantibus die ejus feſto quotannis.	43
	IX	1396	Auguſt.	26	Monaſterii S. Margaritæ Ord. Bened. in Civitate Peruſii unio cum Monaſt. Sancti Bernardi Ord. S. Aug. extra Peruſium juris Capituli S. Petri. Abbatiſſæ & Monialibus S. Margaritæ duplex tributum injungitur ſolvendum quotannis Capitulo: quare quod hucuſque mediam libram croci a Monialibus S. Bernardi conſuevit accipere, hinc annuam libram a Monialibus S. Margaritæ poſt factam hujuſmodi unionem accepit. Præterea Capitulum acquirit jus confirmandi electionem Abbatiſſæ & viſitandi Monaſterium &c. una cum Epiſcopo.	44
	X	1398	April.	18	Monaſterium SS. Alexii, & Bonifacii Ordinis S. Auguſtini Præmonſtrat. adnectit, & incorporat Menſæ Capitulari maxime tum inopi ob temporum difficultates non modicas: cum onere conſulendi Monaſterio pro Divinorum celebratione.	46
	XI	1403	Decem.	17	Fr. Joannes Julianus de Bononia Ordinis Minorum fit Pœnitentiarius Baſilicæ Principis Apoſtolorum.	48
INNOCENTIUS VII.	I	1405	Febru.	10	Eccleſiam Collegiatam S. Mariæ Domnæ Roſæ de regione Campitelli concedit cum ſuis bonis, & juribus Monialibus S. Catharinæ prope Porticum S. Petri, Ordinis S. Benedicti.	60
	II	1405	Novem.	12	Fr. Laurentius de Sabina Ord. Min. ex Pœnitentiaria Eccleſiæ Lateranenſis transfertur ad Pœnitentiariam Baſilicæ Principis Apoſtolorum.	62
	III	1406	Maji	10	Abſolvit Capitulum S. Petri ab excommunicatione, quam inſcienter incurrerat ob violatam Conſtitutionem Bonifacii IX. de non infeudando &c. nec locando niſi ad triennium; locans ſcilicet quamdam domum ad conductoris vitam.	62
	IV	1406	Junii	7	Fr. Honofrius Angelucci Ord. Min. fit Pœnitentiarius Apoſtolicus.	64
	V	1406	Aug.	20	Nuntio Apoſtolicæ Sedis ampliſſimam facultatem largitur exigendi in provinciis & Regnis Hungariæ &c. Cenſus & alias obventiones ad reparandas Urbis Baſilicas, jampridem deſtinatas.	64
	VI	1406	Septem.	22	Concedit facultatem Capitulo dandi in Emphy-	

					Emphyteuſim Domicello cuidam Sulmonen. Domum ſitam in Burgo, reparatione indigentem, ita tamen, ut illam inſtauret, ſolvatque annuum cenſum 5. Ducatorum.	65
Gregorius XII.	I	1407	Martii	1	Decem & octo Pœnitentiarios minores Vaticano Templo, tres Lateranenſi Eccleſiæ, ac duos Liberianæ Baſilicæ addicendos curat per Præneſtinum Epiſcopum; cui & circa ea, quæ ad eorumdem Pœnitentiariorum officium pertinent, ſtatuenda vel caſtiganda, omnimodam tribuit facultatem.	66
	II	1408	Septem.	2	Vaticanam Baſilicam, ejuſque Capitulum & Clerum ſubdit Apoſtolicæ Viſitationi Card. Antonii Calvi, ipſius Baſilicæ Archipresbyteri.	67
Alexander V.	I	1410	Januar.	24	Exemplo Gregorii XII. Baſilicam Vaticanam cum Capitulo & Clero viſitandam committit Card. Archipresb. Antonio de Calvis, ampliſſima ei facta poteſtate.	69
	II	1410	Martii	10	Quæ Pontificii juris ſunt ex oblationibus majoris Altaris & aliorum liberaliter concedit per quadriennium in Baſilicæ inſtaurationem: cujuſmodi curam exactionis demandat Archipresbytero, qui eam delegat Vicario, & Canonico ejuſdem Baſilicæ.	70
	III	1411.	Januar.	21	Epiſcopo Senogallien. Collectori Romandiolæ demandat collectionem cenſuum &c. ad Baſilicas Principis Apoſtolorum & Lateranenſem ſpectantium, pro Camera Apoſtolica.	72
Joannes XXIII.	I	1411	Junii	13	Exemplo Innoc. VII. Eccleſiam S. Mariæ Domnærosæ nuncupatam, cum bonis, juribuſque ſuis univerſis confert Monaſterio S. Catharinæ prope Porticum beati Petri de Urbe.	73
	II	1412	Octobr.	18	Sui in ſpiritualibus in Urbe Vicarii Locumtenentem conſtituit Petrum Saccum Vaticanæ Baſilicæ Canonicum.	75
Martinus V.	I	1421	Januar.	18	Innocentii VII. & Joannis XXIII. conſtitutiones de unione Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ Domnæ Roſæ ratas habet, eamdemque unionem firmiorem reddit.	76
	II	1421	Decemb.	30	Antonio Corario Card. Epiſcopo Portuenſi, & Baſil. Vatic. Archipresbytero Apoſtolicas vices committit, ut reformatione indigentem ipſam Baſilicam in perſonis & rebus, delegata eadem ſumma poteſtate reſtituat.	80
	III	1423	Maji	17	Ratam habet & confirmat commiſſionem a Sigiſmundo Imp. electo datam Procuratori Generali Ord. Min. & a Capitulo confirmatam de inſtaurando Hoſpitali S. Stephani Protom. per S. Stephanum Hungariæ Regem fundato.	81
	IV	1423	Junii	1	Concedit Capitulo Vatic. Baſil. ut quaſdam Vineas permutet cum poſſeſſionibus aliquot	

					quot ad Abbatem & Conventum S. Sebaſtiani extra muros Urbis pertinentibus.	81
	V	1427	Maji	13	Unionem Eccleſiæ Collegiatæ S. Mariæ Domnæ Roſæ ab Innoc. VII. Joanne XXIII. & ab ſe ipſo factam Monaſterio S. Cathar. Ord. Benedictini, ſed a Reformatoribus Eccleſiar. & Monaſteriorum revocatam, inſtaurat ratamque haberi vult in perpetuum.	82
	VI	1428	Junii	13	Antonio Corario Card. Epiſcopo Portuenſi Archipresb. Baſilicæ Vaticanæ committit Apoſtolicam viſitationem ejuſdem Baſilicæ, & perſonarum illi inſervientium.	83
Eugenius IV.	I	1432	Novemb.	12	Decernit ut exactores Fumantariarum, quarum proventus in commodum Baſilicarum Urbis aſſignat, præſidio juventur.	85
	II	1433	Martii	24	Certa ſalis portio a Cardinali Camerario in Vaticanæ Baſilicæ Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, Eugenio Pontifice ita mandante, diſtribuitur.	86
	III	1433	April.	21	Quæ in ſuperiori Bulla circa Fumantarias decreverat, hic repetit, & confirmat.	87
	IV	1433	Octob.	27	Eugenii Pontificis juſſu Sangiannus de Vargulis in Commiſſarium ad Fumantarias exigendas eligitur, ac plena juriſdictio ad id exequendum illi confertur.	87
	V	1435	Februar.	26	In eos, qui foribus Eccleſiæ S. Thomæ in formis ignem admoverant, ſedulam Inquiſitionem inſtituendam decernit.	89
	VI	1346	Martii	29	Fures ſacrilegos, qui e marmorea Pontificis Sede lapides abſtulerant, eorumque conſocios, excomunicatione coercet: Eccleſias vero in quibus ejuſmodi lapides ſervabantur, ſubjicit Interdicto.	89
	VII	1437	Januar.	24	Certam pecuniæ ſummam in cenſu Fumantariarum ſolvendam Pontifex præſcribit.	90
	VIII	1437	Julii	23	In Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, qui abſque decenti habitu Baſilicam ingrediuntur, vel Sacram Supellectilem in profanos uſus convertunt, aut quotam Sacrario debitam non perſolvunt, excommunicationem pronunciat.	91
	IX	1437	Auguſt.	21	Immunitatem ac libertatem a Joanne Vitelleſco Apoſtolicæ Sedis Legato iis, qui Burgum S. Petri inhabitarent, conceſſam, ratam habet, atque confirmat.	92
	X	1438	Junii	26	Gaſparem Laurentii in minorem Vaticanæ Baſilicæ Pœnitentiarium aſſumi decernit, remoto Gregorio de Almania, qui in eodem munere exercendo gravius peccaverat.	95
	XI	1439	April.	25	Ludovicum Vaticanæ Baſilicæ Canonicum, a reſidentia in Parochiali Eccleſia, quam poſſidebat, exemptum declarat.	95
	XII	1439	Maji	18	Alexandri IV. Literas de ritu in Proceſſione S. Marci ſervando inſerit, eaſque confirmat.	96
	XIII	1439			Baſilicæ Lateranenſis Capitulum & Canonicos, qui ad Proceſſionem S. Marci non acceſſerant, ad officium revocat; Cen-	

					Cenſuris irretitos abſolvi poſſe concedit; partium jurgia ac lites amico fœdere componendas decernit.	96
	XIV	1439	Octob.	21	Monaſterium Sancti Blaſii Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, certis ſub conditionibus in Bulla expreſſis, perpetuo nexu ſociatur.	97
	XV	1441	Decemb.	9	Sententiam ſuper Horto Citerni favoré Monaſterii S. Martini in Montibus promulgatam confirmat.	99
	XVI	1443	Octob.	3	Nicolaus de Rogeriis Ordinis Minorum, in Baſilicæ Vaticanæ Pœnitentiarium pridem electus, ac iterum ad idem munus obeundum deſignatus, Pontificio Diplomate confirmatur.	100
	XVII	1444	April.	4	Guillelmo Cardinali Rothomagenſi concedit ut in Ara maxima Baſilicæ Sancti Petri Sacrum peragat.	102
	XVIII	1444	Junii	20	Ut rerum ac jurium Baſilicæ Vaticanæ injuſti occupatores innoteſcant, Monitorium ſcribitur, addita excommunicationis pœna contra eos, qui, aut aliena non reddunt, aut fures non revelant.	102
	XIX	1445	Februar.	9	Monaſterium S. Martini in Montibus Viterbii vetuſtate detritum, ac Regulari obſervantia pene deſtitutum, ſuppreſſo Ciſtercienſi inſtituto cui pridem famulabatur, ſubjicit Cœnobio Montis Oliveti; & quæ Benedictino Ordini conveniunt, jura ac privilegia illi confert.	103
	XX	1445	Martii	13	Antonio de Rido Eccleſiaſtici exercitus Duci, qui occaſione belli quod pro Romana Eccleſia geſſerat, nedum proprium patrimonium imminuerat, ſed inſuper magnum æs alienum contraxerat, Caſtra duo, alterum S. Petri in Formis, alterum Burghetti ad tertiam generationem concedit, ut, hoc accepto ſubſidio, quæ ſubierat damna ſarciat, ac æs alienum diſſolvat.	105
	XXI	1446	Januar.	4	Bartholomæo Ravennatum Archiepiſcopo conceditur Eccleſia Sancti Michaelis in Burgo, quam proprio ære inſtauraverat.	107
	XXII	1447	Januar.	4	Decernit ut Joannes Cardinalis S. Sabinæ, domo, quam Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ inhabitare conſueverat, quoad vixerit, utatur.	108
NICOLAUS V.	I	1447	Martii	19	Laurentium Santi Baſilicæ Vaticanæ Canonicum, in ejuſdem Baſilicæ Altariſtam deſignat.	109
	II	1447			Conceſſionem Caſtrorum S. Petri in Formis, & Burghetti, ab Eugenio IV. favore Antonii de Rido factam, inſertis ejuſdem Eugenii Literis, approbat & confirmat.	110
	III	1447	Junii	4	Antonium de Fatatis Baſilicæ Sancti Petri Vicarium eligit, plenamque cum in perſonas, tum in res ac bona juriſdictionem illi conciliat.	111
	IV	1447	Julii	12	Graſſum Capitaneum multis contra incertos rerum	

				rerum Dominos furtis obnoxium, multis item Cenſuris Eccleſiaſticis illigatum, ab onere reſtitutionis, atque Cenſurarum vinculo abſolvi jubet, modo ſtato tempore octingentos auri Florenos, in uſum Fabricæ Vaticanæ Baſilicæ erogandos, perſolvat.	113
V	1447	Julii	15	Reditus, qui ex Caſali Valchetta quotannis obveniebant, atque ex Eugenii IV. Sanctione, pro alendis pueris qui ſtudiis vacarent, erogabantur, Nicolaus V. reſtituto in Urbe publico ſcientiarum Gymnaſio, Menſæ Capitulari reſtituendos decernit.	114
VI	1447	Decemb.	18	Jacobo de Buccamatiis omnimodam confert authoritatem, ut pia Legata in Inſula Sardiniæ favore Sedis Apoſtolicæ aut Fabricæ S. Petri aliarumve Eccleſiarum relicta, omnino impleantur.	115
VII	1448	Julii	11.	Res ac bona nonnulla, quæ ad Baſilicam Vaticanam jure Legati pertinent, recuperari mandat, pœnaſque contra moroſos ocuupatores infligendas decernit.	116
VII	1448	Julii	22	Antonius de Rido Caſtrum Burghetti, quod ad tertiam duntaxat generationem a Sede Apoſtolica acceperat, vendit Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, novem millium Ducatorum auri ſtatuto pretio. Verum quia Caſtrum illud tamquam proprium, nullaque Domini directi mentione facta, venditor alienaverat, irritum inierat Contractum. Hinc Nicolaus V. inſtante Capitulo, Contractum approbat, defectus ſupplet, nullitates e medio tollit, univerſumque Inſtrumenti tenorem inſerit & confirmat.	117
IX	1448			Nihil de Baſilicæ Vaticanæ juribus imminutum fuiſſe decernit, eſto in Proceſſione habita die feſto S. Marci vetus conſuetudo ſervata non fuerit.	123
X	1448	Julii	29	Venditionem domus in regione S. Euſtachii, quam Capitulum Baſilicæ Vaticanæ alienaverat, ut pretium inde collectum Antonio de Rido perſolveret, ratam habet, univerſumque Inſtrumenti tenorem inſerit, atque Apoſtolica auctoritate confirmat.	125
XI	1448	Auguſt.	2	Tres Caſtri Attigliani partes, necnon alia Bona circa Caſtrum illud poſita, ac Menſæ Capitulari minus utilia, vendi poſſe concedit, modo pecunia inde proveniens, Antonio de Rido, qui Caſtrum S. Petri in Formis pridem vendiderat, perſolvatur.	129
XII	1449	Octob.	24	Parochialem Eccleſiam de Ronco a Præceptore Hoſpitalis S. Joannis Jeroſolymitani injuſte occupatam, Menſæ Abbatiali Monaſterii S. Ruphilli reſtituendam decernit.	130

Eccle-

XIII	1449	Decemb.	23	Eccleſiam S. Vincentii, necnon Canonicatus & Beneficia illi adnexa perpetuo ſupprimit, atque in Baſilicam S. Petri transfert, ea lege tamen, ut onera quæ Eccleſiæ illi conjuncta erant, omnino impleantur.	130
XIV	1450	Julii	16	Antonium Arborea a quorumdam Legatorum, de quorum vi & efficacia dubitari poterat, ſolutione liberat, quod mille auri Florenos in uſum Fabricæ S. Petri erogaverit.	132
XV	1451	Januar.	28	Joanni de Albano Baſilicæ Vaticanæ Canonico jus tribuit, ut domo eidem Baſilicæ proxima, quam propriis ſumptibus ornare mediabatur, quoad vixerit, utatur.	133
XVI	1451	Januar.	31	Eccleſiam S. Blaſii cum horto ac domibus illi adjacentibus in commendam concedit; ceteris tamen ejuſdem Eccleſiæ Bonis ac reditibus a Menſa Capitulari Baſilicæ Vaticanæ nequaquam ſejunctis.	133
XVII	1451	Februar.	3	Abbatia S. Martini de Valle Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, cui pridem ſubjecta erat, Nicolao V. ita decernente, & Judice Commiſſario id exequente, attribuitur.	134
XVIII	1451	Junii	12	Eaſdem Indulgentias, quas Jubilæi anno fideles lucrantur, iis elargitur, qui ad avertendos Mahumetanorum contra Rhodum Inſulam impetus, eleemoſynam conferunt, quæ partim in præſidium Inſulæ, partim in Baſilicarum Urbis reparationem diſtribuitur.	137
XIX	1451	Julii	11	Ad reparationem tectorum Baſilicæ Vaticanæ, ac Monaſterii S. Pauli, quæ ruinam minantur, trabes ac ligna ſuccidi, ac Romam deferri præcipit; & Commiſſario ad hæc exequenda, neceſſariam tribuit juriſdictionem.	138
XX	1452	Januar.	31	Monaſterio S. Martini in montibus Rogerium Abbatem præficit.	138
XXI	1452	Februar.	16	Baſilicæ Vaticanæ Viſitatores deſignat, eiſque in ſpiritualibus ac temporalibus ampliorem confert juriſdictionem.	139
XXII	1453	Julii	12	Novam in Vaticana Baſilica Apſidem excitans, Cappellam S. Joannis Baptiſtæ ad familiam Urſinorum ſpectantem ſolo æquat. Hinc Altare S. Apolloniæ ejuſque regimen eidem Urſinorum familiæ concedit.	140
XXIII	1453	Novemb.	20	Concedit ut nonnulla Menſæ Capitularis Bona ſtabilia, quæ minus utilia ſunt, alienari perpetuo poſſint, ut pretium ad Caſtrum Attiglianum redimendum, aut in alium utiliorem uſum impendatur.	141
XXIV	1454	April.	1	Venditionem domus in regione Pontis a Capitulo Baſilicæ Vaticanæ factam, ratam habet, ipſumque Contractus Inſtrumentum inſerit, & confirmat.	142
XXV	1454	Auguſt.	11	Eccleſiam S. Stephani in Cælio Monte col-	

					lapſam reſtaurat, Monachos in ea conſtituit, ac dotis nomine Bona nonnulla, potiſſimum vero Caſtrum Jubilæi illis attribuit, ea ſub lege; ut nullo pacto Bona alienentur; ſecus ad Baſilicam Vaticanam pleno jure perveniant.	146
	XXVI	1454	Octob.	1	Locationem areæ ac hortorum circa Eccleſiam S. Salvatoris de Oſſibus a Capitulo factam favore Godefridi Canonici Leodienſis, Pontifex approbat; ac inſuper ipſam S. Salvatoris Eccleſiam eidem Godefrido in Commendam concedit.	148
	XXVII	1454	Novemb.	5	Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Vaticanæ Baſilicæ concedit ut ſtatis temporibus Cappas deferant, quarum colorem, formam, ornatumque deſcribit.	150
Callistus III.	I	1455	Junii	3	Venditionem Caſtri Attigliani factam a Capitulo ex Apoſtolica auctoritate Nicolai V. cum pacto redimendi, confirmat ad favorem emtoris ſuorumque hæredum, vultque eſſe liberam, a redemtione, additis ad 2500. primæ emtionis mille aliis Florenis.	151
	II	1455	Julii	5	Diſtributiones quotidianæ quomodo dividendæ inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos. Abſentibus detrahendæ, atque inter eos, qui adfuerint dividenda pars iiſdem debita, niſi forte ægritudinis cauſa abſint.	153
	III	1455	Septemb.	4	Petrum de Capranica Canonicum Baſilicæ S. Petri Procuratorem conſtitutum a Capitulo pro recuperandis ubique Baſilicæ bonis, &c. triennali privilegio munit, commendatque Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis &c. ut abſque diſpendio ſua proſequatur itinera, reſque adimpleat ſibi commiſſas.	154
	IV	1456	Octob.	16	Card. Pœnitentiario cum tribus, aut quatuor Pœnitentiariis Baſilicæ Principis Apoſtol. aut Pœnitentiariis iiſdem ſine præſentia Cardinalis demandat examen Pœnitentiariorum minorum Baſilicarum S. Joannis, & S. Mariæ Majoris.	155
	V	1457	Martii	26	Excommunicationem ab Eugenio IV. inflictam furibus Sacrilegis confirmat, mulctamque pecuniariam 25. Florenorum ei adjungit.	156
	VI	1457	Julii	5	Laurentium Lancellotti Romanum Magiſtrorum Oſtiariorum munere proſequitur tum ut gratiam referat pro reparatione feneſtrarum vitrearum Baſilicæ Vaticanæ, tum ut levamen ſuppedidet ad neceſſarios ſumtus in poſterum pro iis conſervandis.	157
Pius II.	I	1458	Octob.	5	Bona ad Monaſterium S. Salvatoris de Majella ab Abbatibus aliiſque in præjudicium Monaſterii alienata, & diſtracta revocari mandat ad jus, & proprietatem Monaſterii.	158
	II	1458	Octob.	9	Franciſco de Thomaſiis Canonico noſtræ	

Baſil

				Baſil. confirmat Vicariatum ab Archipreſbytero ei collatum in ead. Baſilica cum ampliſſimis facultatibus in ſpiritualibus, & temporalibus.	159
III	1460	April.	3	Aſſignat Fabricæ Principis Apoſtolorum medietatem oblationum Sanctæ Mariæ de Monte extra Portam S. Mammæ Civitatis Bononienſis, quas Chriſtifideles fecerint ad plenariam Indulgentiam conſequendam.	161
IV	1460	Decemb.	19	Majori Pœnitentiario Card. Philippo Calandrino facultatem largitur reformandi minores Pœnitentiarios Baſilicarum Principis Apoſtolorum, S. Joannis Lateranen. & S. Mariæ Majoris.	162
V	1460	Februar.	7	Penſiones ſuper Canonicatibus, Beneficiiſque Baſil Vatic. dimidiam partem reditus excedentes, nullas fore decernit.	163
VI	1461	Julii	2	Falconi de Sinibaldis Canonico S. Petri concedit Cameram Canonicatui ejus adnexam cum officinis ad eam ſpectantibus.	164
VII	1461	Novemb.	22	Ogerio olim Abbati Monaſt. S. Martini in Montibus Viterbien. in Commendam redacti, penſionem annuam 200. Florenor. ex Monaſt. Reditibus elargitur.	165
VIII	1461	Decemb.	7	S. Martini in montibus Viterbien. Monaſterii bona diſtracta & invaſa ſub excommunicationis pœna reddenda jubet Franciſco Piccolomineo commendatario perpetuo ejuſdem Monaſterii.	166
IX	1461	Martii	1	Thomam Piccolomineum Canonicum Sancti Petri, Clericum Cameræ, & Abbreviatorem creat Notarium Apoſtolicum, derogans contrariis conſtitutionibus, ut ſimul Clericus Cameræ, & Notarius eſſe poſſet.	167
X	1462	Maji	13	Cauſam Odonis de Marcellinis Canonici S. Petri, tanquam complicis homicidii ex Canonicatu dejecti a Vicario Baſilicæ, committit Epiſcopo Beneventano Romæ tum degenti; mandatque eum abſolvi, atque in integrum reſtitui.	168
XI	1462	Decemb.	20	Concedit Capitulo Baſil. Principis Apoſtolorum, ut Franciſco Benedicti locare poſſit ad vitam caſtrum Jubilæi, derogans conſtitutioni Bonifacii IX. qua Capitula prohibentur locare ultra triennium.	169
XII	1462	Januar.	5	Cornelium de Planca Canonicum S. Petri, Clericum Cameræ & Abbreviatorem, conſtituit Pœnitentiarium, & Capellanum ſuum.	171
XIII	1462	Junii	7	Nautis quibuſdam marmora vehentibus Romam pro Fabrica Principis Apoſtolorum ſalvum conductum concedit ampliſſimum.	172
XIV	1462	Februar.	19	Reſignationem Capellaniæ olim fundatæ in Baſil. S. Petri factam a Petro de Caſſano [auctoritate Capituli inter Beneficiatos perpetuos chori Baſil. accepto] pro Fran-	

				Franciſchino de Manghibaſſis ratam habet, atque executioni mandari præcipit.	173
XV	1462	Martii	19	Donationem Poſſeſſionis *de Vicarello* Cameræ Apoſtolicæ factam a Maria Vidua Piſana ratam habet, eamque applicari mandat Fabricæ Baſilicæ S. Petri.	176
XVI	1463	Martii	31	Monaſterium Monialium Sancti Pauli extra Caſtrum Podii Donadei Sabinen. Diœceſ. Ord. S. Auguſt. ſupprimit, & una cum eodem Caſtro ad Monaſterium ſpectante, omnibuſque juribus unit, & incorporat Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum.	177
XVII	1463	Auguſt.	13	Domus & Officina quædam ad Monaſterium S. Blaſii *della Pagnotta* ſpectantes conceduntur a Capitulo cum Beneplacito Apoſt. ad vitam Card. Vicecancellario, qui largitur Baſilicæ trecentos florenos, annuoque cenſui unius Floreni in duobus cereis ſe adſtringit.	178
XVIII	1463	Januar.	24	Sententiam fert in Epiſcopum Portuenſem pro Capitulo Baſilicæ Vatic. ſuper ſalinis, aliiſque Bonis in controverſiam vocatis.	181
XIX	1464	Januar.	19	Ratam habet, & confirmat venditionem cujuſdam domus in regione Pineæ factam a Capitulo pro aliis Baſilicæ utilitatibus; ipſumque Inſtrumentum venditionis inſerit, cui adnectitur ſupplex libellus Capituli pro hujuſmodi Apoſtol. Beneplacito de alienandis Eccl. rebus impetrando.	183
PAULUS II I	1467	Martii	12	More Prædeceſſorum, Vicarium Baſilicæ inſtituit cum ampliſſima poteſtate ſpirituali & temporali in res & perſonas tam ipſius Baſilicæ, quam omnium ejus membrorum Secular. & Regularium. Epiſc. Sebenicenſ.	189
II	1469	Januar.	3	Supprimit Monaſterium S. Catharinæ Ord. S. Benedicti prope Baſilicam, illudque cum ſuis Bonis omnibus unit & adnectit Capitulo, ut in habitationum uſum convertatur pro Canonicis Beneficiatis &c. alienandi facultate interdicta.	192
III	1470	Maji	26	Quædam bona Immobilia Baſilicæ S. Petri in Territorio Tiburtino Apoſtolica auctoritate conceduntur in Emphiteuſim Simoni Contareno, Pontificis Nepoti ex conſobrina ſub annuo Canone 45. Ducatorum.	193
SIXTUS IV I	1471	Nov.	5	Canonicatum, Præbendam, & Cameram Canonicalem confert Chriſtophoro Jacobi Cintii ſeu de Cintiis.	195
II	1471	Nov.	5	Tribus Epiſcopis demandatur poſſeſſio prædicti Canonicatus, quam novus Canonicus per ſe, vel per Procuratorem inire poſſit.	197
III	1475	Maji	9	Unit, adnectit, & incorporat Monaſterio S. Rufili Eccleſiam Parochialem S. Petri de Fo-	

				de Foro Pompilio Brectonorien. Diœceſis, ad ſavorem Petri Belli Clerici Forolivien. qui Monaſterium idem in Commendam obtinuerat ab Apoſtolica Sede.	198
IV	1477	Jun.	12	Fundatio Capellaniæ SS. Lamberti & Servatii in S. Mariæ de Febribus cum Jurepatronatus ad ſavorem Fundatoris Georgii Cæſarini.	200
V	1477	Jul.	20	Confirmat locationem cujuſdam loci in Burgo a Capitulo factam Celſo Millino ad vitam ſub annuo cenſu libræ piperis: ita tamen ut locum ipſum Baſilicæ utiliorem reddi curet proprio ſumtu.	201
VI	1479	Sept.	27	Locationem cujuſdam domus factam a Capitulo ad vitam conductoris cum onere inſtaurandi Eccleſiam S. Catharinæ, & ſolvendi annuum cenſum, ratam habet, & confirmat.	202
VII	1479	Jun.	25	Fundationem Capellaniæ ad Altare Crucifixi in S. Mariæ de Febribus, hodie Sacrario noſtræ Baſilicæ, quam hæres Fundatoris executioni non mandaverat, committit exequendam Archiepiſcopo Salern. & duobus Epiſcopis.	203
VIII	1479	Dec.	8	Chorum, ſeu Capellam Sixtinam ab ſe fundatam SS. Conceptioni, ſanctiſque Franciſco Aſſiſiati, & Antonio de Padua nuncupatam dedicat, plenariam largitur indulgentiam feſtis tribus diebus SS. Concept. & Sanctor. Franc. & Antonii, utrique ſexui. Mulieres inde arcet quovis alio tempore excommunicatio latæ ſententiæ.	205
IX	1470	Maji	26	Tres Dignitates omnium primus inſtituit in Baſilica Vaticana Decani, Archidiaconi, & Altariſtæ: ſuis cuique munebus decretis. Hinc Altariſta eſſe cœpit ex corpore Canonicorum. Plura inde conſtituit pro Canonicis (quos creat Protonotarios Apoſtolicos) Beneficiatis, & Clericis.	206
X	1480	Jan.	18	Unio Abbatiæ S. Paterniani Fanen. Diœc. per reſignationem Joannis Baptiſtæ Cardinalis de Sabellis ad favorem Baſilicæ S. Petri in compenſationem Caſtri Podii Donadei Sabinen. Diœc. eidem Cardinali Fratribus & nepotibus eorumque ſucceſſoribus in perpetuum collati pro bono pacis, titulo vicariatus S. Sedis.	210
XI	1480	Jan.	18	Ejuſdem Argumenti.	212
XII	1480	Feb.	27	Prædictam unionem Abbatiæ S. Paterniani diſſolvit, quod Capitulum inire ejus poſſeſſionem diſtulerit, & Abbatiam eamdem Card. Jo. Baptiſtæ Sabello iterum commendat.	213
XIII	1481	Dec.	14	Capellaniam perpetuam ante annos 50. fundatam ad Altare, mortuorum nuncupatum, cum onere inſerviendi choro una cum clericis perpetuis Baſilicæ, confert Matthæo Angeli de Magliano contra mentem Fundatoris, cum debita diſpenſatione.	215

De-

XIV	1481	Febr.	28	Deputat quinque Canonicos Conſervatores, & unum Clericum Camerarium pro bonis, & rebus; ac duos Beneficiatos Camerarios abſentiæ Canonicorum &c. pro recta diſtributione facienda inſervientibus Baſilicæ.	217
XV	1482	Sept.	12	Joanni Jacobo Sclafinato ex Canonico S. Petri electo Epiſcopo Parmenſi prorogat poſſeſſionem domus, horti, vineæ &c. quibus fruebatur, tanquam Canonicus, quoad vixerit.	219
XVI	1482	Mart.	1	Inſtitutio duorum Beneficiatorum, totidemque Clericorum, qui Sixtini vocantur certis ſtatutis oneribus, ac dote aſſignata, cum inſertis duobus Inſtrumentis, quorum altero continetur ſolutio quinque mill. flotenor. auri pro dote; altero vero emtio bonorum ſtabilium pro fundo eorumdem Beneficior. & Clericat. qui pares omnino cæteris antiquioribus conſtituuntur.	220
XVII	1482	Mart.	15	Prædictis duobus Beneficiatis, & duobus Clericis, Sixtinis nuncupatis, confert Beneficia, & Clericatus ab ſe nuper erectos, ac dotatos cum muneribus, & oneribus, ut ſupra.	224
XVIII	1483	Julii	1	Unio & incorporatio Monaſterii Virginum S. Catharinæ cum Monaſterio S. Baſilii Aquilanæ Diœceſis.	226
XIX	1483	Aug.	30	Unio, annexio, & incorporatio Eccl. Parochialis S. Salvatoris cum uno ex Beneficiatis Sixtinis, vita dumtaxat durante Beneficiati ejuſdem poſſeſſoris.	227
XX	1483	Dec.	25	Ratam habet, & confirmat venditionem cujuſdam domus ſitæ in Platea D. Petri factam a Capitulo pro inſtaurandis aliis domibus ad utilitatem menſæ Capitularis.	228
XXI	1484			Revocat, irritat, & annullat locationes & conceſſiones omnes bonorum & rerum Baſilicæ factas Canonicis &c. propinquis &c. ſub gravibus pœnis, Baſilicæ utilitati conſulens.	229
Innocentius VIII. I	1484	Octobr.	12	Canonicatum & Præbendam per promotionem Celſi de Mellinis vacantes confert Jacobo de Capotiis Cubiculario ſuo, una cum Camera Canonicali, qua idem Celſus fruebatur, derogans conſuetudini optandi, quæ vigebat inter Canonicos antiquiores.	230
II	1484	Octobr.	19	Archipresbytero Card. Baptiſtæ Zeno, præter ordinariam facultatem dignitati adnexam, concedit aliam conferendi Beneficia omnia, & Clericatus, & totidem Præbendas Romanis dumtaxat, & ſalvo jure Capitulo competente.	232
III	1484	Nov.	21	Archipresbyteri Baſil. Vatic. auctoritatem omnimodam inſtauraturus, exemplo Nicolai III. eamdem illi poteſtatem largitur, quam ſui aliquot Prædeceſſores in Vica-	

				Vicarios ejuſdem Baſilicæ effuderant.	234
IV	1485	Nov.	4	Eccleſiam Parochialem S. Mariæ Reginæ Cœli collationis Capituli confert in Commendam uni e ſuis familiaribus Clerico Veneto.	236
V	1485	Januar.	15	Ratam habet, & confirmat locationem cujuſdam domus ſitæ prope S. Michaelem in via ſacra.	238
VI	1487	Febr.	28	Uſum lacticiniorum Bavaris, aliiſque Germaniæ populis conceſſum quadrageſimali tempore cum onere contribuendi certam pecuniam pro Baſilica Principis Apoſtolor. & Eccleſiis Regionum illarum, ratum habet, & confirmat.	239
VII	1486	Julii	30	Franciſco de Anguillaria ob rebellionis crimen amoto, Canonicatum, & Præbendam, queis fruebatur in Baſilica S. Petri, confert Roberto de Sabellis Baroni Romano.	241
VIII	1486	Octobr.	14	Caſſat, irritat, & omnino revocat conceſſionem a Sixto IV. & ab ſe factam Epiſcopo Cervienſi, & hæredibus cujuſdam domus cum adnexa Capella S. Zenonis in præjudicium Capituli; ipſumque reſtituit in integrum, circa jus &c. ejuſdem domus &c.	243
IX	1487	Octobr.	25	Monaſterium S. Nicolai de Carceribus prope muros Terræ Nurſiæ unitum alteri S. Catharinæ a Capitulo S. Petri, cujus juris erat, deinde Fratribus Ord. Prædic. conceſſum variis ex juſtis cauſis, aſſerit iiſdem Fratribus contra Moniales S. Cathtrinæ nequicquam reclamantes.	245
X	1487	Febr.	25	Demetrio de Guaſellis Beneficiato confert Capellaniam ad Altare S. Nicolai in Baſil. Vat. fundatam in Nicolai V. Fratris ex matre memoriam a Philippo Card. Calandrino, injungitque onera miſſarum &c.	248
XI	1487	Febr.	18	Uſum Lacticiniorum concedit Eyſteten. Diœceſis Moguntinæ Metrop. Suffraganeæ incolis & advenis Quadrageſ. tempore cum onere tres partes certæ pecuniæ impendendi in Eccleſiar. Regionis Fabricis; quartam vero pro Baſilicæ Vatic. Fabrica.	249
XII	1488	Mart.	27	Capellaniæ ad Altare S. Nicolai fundatæ aſſignat pro dote Domum nomine *Stupham* in Burgo, & Vineam extra portam Turrionis: ſeu potius declarat ſimilem antiquiorem dotem veram & certam eſſe.	250
XIII	1488	Junii	10	Baſilicam Vaticanam a ſolutione quartæ Canonicæ & funeralis perpetuo eximit & liberat.	252
XIV	1488	Julii	24	Literæ Executoriales præfatæ exemtionis.	253
XV	1488	Julii	12	Prædeceſſorum more inſtituit Vicarium ſuum Generalem cum ampliſſima poteſtate in res & perſonas Baſilicæ Vat. & ad eam pertinentium Epiſcopum Forojulienſem.	255

	XVI				Poſſeſſiones, fructus & reditus Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ, & Catharinæ applicata jampridem Sacriſtiæ Baſil. Vatic. vetat in alios uſus converti.	257
	XVII	1488	Auguſt.	8	Concedit fieri permutationem bonorum Eccleſiæ Ruralis S. Stephani prope oppidum Anguillariam Sutrin. Diœceſis cum domo quadam Baſil. Vatic.	258
	XVIII	1490	Junii	18	Duas Capellanias ad Altare S. Petronillæ fundatas a Ludovico XI. Rege Chriſtianiſs. & a Carolo VIII. ejus filio dotatas, necdum erectas erigit, atque Juspatronatum Galliarum Regibus reſervat, ut præſentent perſonas idoneas cujuſvis nationis a Romanis Pontificibus inſtituendas.	259
	XIX	1491	Nov.	6	Prioratum S. Petri Montiſceraſis de Ancarno Spolet. Diœc. ſubreptitie unitum menſæ Capitulari S. Mariæ de Nurſia, collationis Capituli Vat. diſſolvit, & confert Demetrio de Guaſellis Beneficiato Sixtino.	261
	XX	1491	Febr.	24	Quamdam domum in Burgo ſitam, *Stupham* nomine, ante annos quatuor aſſignatam pro dote Capellaniæ S. Nicolai, ac deinde in controverſiam revocatam, quaſi alieni juris, mandat aſſignari iterum dictæ Capellaniæ ſublatis quibuſcumque diſſidiis.	264
	XXI	1491	Mart.	23	Reſtitutiones incertis faciendas, legata incerta &c. per ultimas voluntates diſpoſita, quæ Eugenius IV. inſtaurandæ Eccleſiæ, & Monaſterio S. Pauli applicaverat; & Sixtus IV. Hoſpitalibus S. Spiritus, & Salvatoris ad S. Sanctorum, applicat inſtaurationi Baſilicarum S. Joannis Lateran. & Principis Apoſtolor.	266
	XXII	1492	Maji	31	Conſtitutionem Sixti IV. qua tres dignitates Baſilicæ Vaticanæ Decanum, Archidiaconum, & Altariſtam inſtituit an. 1479. inſerit ſuis Apoſtolicis litteris, eamque confirmat.	267
	XXIII	1492	Julii	16	Inſtaurat, approbat, & confirmat Diplomata Honorii IV. & Cœleſtini V. ſuper emtione Soli, & bonorum ad S. Michaelis Eccl. ſpectantium facta a Card. Latino Malabranca, qui per ſuum Codicillum hæredem inſtituit S. Petri Baſilicam.	268
	XXIV	1492	Julii	16	Confirmat venditionem domus prope S. Michaelem in Burgo factam a Capitulo pro 400. Ducatis Epiſcopo Montis Regalis.	269
	XXV	1492	Julii	16	Venditionem, ac permutationem cujuſdam domus ſitæ in Burgo S. Petri cum alia in ea parte Regionis pontis quam *Panico* vulgo dicimus, ratam habet, atque confirmat.	270
ALEXANDER VI.	I	1492	Auguſt.	26	Capellaniam ad Altare Mortuorum in Baſilica Vaticana inſtitutam, & ab Innocentio VIII. Mario de Nigris collatam, eidem Mario vindicat Pontifex Alexander; quam-	

				quamvis, Prædeceſſore vita functo, literæ Apoſtolicæ expeditæ non fuerint.	272
II	1493	Aprilis	16	E bonis quæ Ludovicus Interamnenſis Epiſcopus teſtamento legaverat, ut ad Altare in Capella B. Mariæ de Febribus certa Miſſarum onera quotannis perſolverentur, Capellaniam ſub invocatione S. Ludovici erigi mandat, ac in ea Stephanum Coppi Capellanum inſtituit.	274
III	1493	Septemb.		Julium de Columna, quem Vaticanæ Baſilicæ Canonicum elegerat, ab Annatæ ſolutione liberat.	275
IV	1497	Februar.	25	Alphonſus Borgia perpetuum Beneficium, quod una cum Canonicatu obtinebat in Baſilica Vaticana, cum aliis Beneficiis quæ a Ludovico de Lagarra poſſidebantur, Pontifice annuente commutat.	277
V	1497	Auguſt.	1	Angelo de Bufolis, quem Baſilicæ Vaticanæ Canonicum deſignat, Præbendam primo vacaturam confert, ceteris omnibus, quibus Expectativæ pridem conceſſæ fuerant, omnino poſthabitis.	276
VI	1498	Aprilis	12	Sacrum Jubilæi annum indicit; ceteras vero Plenarias Indulgentias, ac facultates ſive ad abſolvendum, ſive ad diſpenſandum pridem conceſſas, ſuſpenſas declarat.	281
VII	1498	Junii	12	Capellaniam Altare SS. Andreæ Apoſtoli, ac Gregorii Papæ I., quod Pius II. inſtauraverat, & Franciſcus Cardinalis Piccolomineus dotaverat, inſtituit, certis ſtatutis oneribus quotannis a Capellano perſolvendis, ac Jurepatronatus favore familiæ Piccolomineorum de Aragonia reſervato.	283
VIII	1498	Julii	6	Marcello de Cancellariis confert Canonicatum & Præbendam Baſilicæ Vaticanæ, vacantem per obitum Joannis Baptiſtæ de Urſinis; domumque Canonicalem, qua Prædeceſſor Canonicus uſus fuerat, inhabitandam concedit.	285
IX	1498	Octobr.	10	Tres Capellanias inſtituit, unam ſcilicet in Baſilica Vaticana ſub tit. S. Sebaſtiani, alteram in S. Joannis, tertiam in Sanctæ Mariæ Majoris Eccleſiis, pari cuique ſtatuta dote, ac Jure Patronatus familiæ de Jacobaciis reſervato.	287
X	1499	Februar.	7	Cardinali Antonio de S. Georgio perpetuum Beneficium Baſilicæ Vaticanæ, a Jacobo Pontano dimiſſum, concedit.	288
XI	1499	Octob.	18	Quatuor Capellaniæ, quas Innocentius VIII. in Vaticana Baſilica ad Altare B. Mariæ Virginis erigere decreverat, & Cardinalis Laurentius Cibo Innocentii juſſu dotaverat, inſtituuntur; Capellanorum onera & honores late enumerantur; Inſtrumenta aliquot, quibus dos Capellaniis attributa probatur, inſeruntur.	291
XII	1499	Decemb.	20	Pœnitentiariis minoribus Baſilicæ Vaticanæ amplam tribuit facultatem, ut proxi-	

					moJubilæi anno a peccatis &Cenſuris quibuſcumque, nonnullis exceptis caſibus, pœnitentes abſolvant; Ceteris vero Confeſſariis ejuſmodi poteſtatem pridem conceſſam, Jubilæo durante, ſuſpendit, ac denegat.	317
	XIII	1499	Decemb.	20	Decernit quo tempore Jubilæi annus primum incipiat; ſtatuitque ut Pleniſſima Sanctioris anni Indulgentia etiam Defunctorum animæ juvari poſſint.	319
	XIV	1501	Novembr.	10	Eccleſia Parochialis beatæ Mariæ de Regina Cæli, in Platea Burgi S. Petri poſita, & Capitulo Vaticano ſubjecta, Peregrino de Varris pleno jure confertur.	321
	XV	1502	Auguſt.	9	Paulo de Confortis confert duos Canonicatus, alterum in Baſilica S. Petri, alterum in Eccleſia S. Mariæ in Via Lata, addita inſuper Parochiali Eccleſia B. Mariæ in Campo Carleo; quæ quidem tria Beneficia, ex reſignatione Jo. Baptiſtæ de Confortis vacabant.	323
	XVI	1502	Decemb.	26	Baptiſtæ Bubali Canonicatus Baſilicæ Vaticanæ primo quoque tempore vacaturus conceditur.	326
	XVII	1503	Julii	16	Duæ Capellaniæ, quas Cardinalis Antoniottus Pallavicinus ad Altare B. M. V. prope Columnam Sanctam in Baſilica SanctiPetri fundaverat, ac minoribus ejuſdem Baſilicæ Pœnitentiariis attribuerat, inſtituuntur. Dos a Cardinali ſtatuta, ac onera impoſita confirmantur. Ea item probantur, quæ Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, ac Societati Hoſpitalis S. Joannis Lateranenſis idem Cardinalis certis ſub conditionibus fuerat elargitus.	328
	XVIII				A Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ Vaticanae Miſſas ſtato ordine ac tempore celebrari praecipit, indicta in refractarios pœna.	332
Julius II.	I	1504	Octob.	15	Res, ac Bona quaecumque ad Abbatiam Majellanam ſpectantia, quæ a nonnullis injuſte occupabantur, reſtituenda decernit, propoſita in contumaces excommunicationis cenſura,	333
	II	1505	April.	22	Exorta inter Capitulum S. Petri & Capellanos Innocentianos controverſia circa locum in Choro ac Proceſſionibus illis aſſignandum, decreverat Alexander VI. ut Capellani, niſi ſtato ordine ac loco ſederent, aut incederent, a Divinis Officiis, citra ullam cenſuram aut pœnam, abſtinerent. De hiſce literis, quas Pontifex Alexander morte præreptus non evulgaverat, Julius Succeſſor teſtimonium perhibet indubium.	334
	III	1505	Decemb.	1	Chori diſciplina in Vaticana Baſilica, ſtatutis contra inobedientes pœnis ac cenſuris, reſtituitur.	335
	IV	1505	Decemb.	9	Laurentio Cipriani perpetuo Beneficiato in Baſi-	

					Baſilica Principis Apoſtolorum conceditur Capellania ad Altare Annuntiationis B. M. V. in Capella S. Petronillæ erecta; ac inſuper annua trium florenorum penſio aſſignatur.	236
	V	1507	Febr.	15	Canonicis & Capitulo Vaticano commendat Marium Concanonicum & Altariſtam, qui Apoſtolicæ Sedis ſervitio addictus, ab Urbe receſſerat.	338
	VI	1507	Julii	18	Inſtantibus univerſitate ac populo Aquilanæ Civitatis, ut unio Monaſterii S. Catharinæ a Sixto IV. pridem facta, diſſolvatur, Julius Pontifex negocium Ordinario committit.	338
	VII	1507	Julii	30	Eccleſiam in Caſali Cornutorum ſub Invocatione S. Mariæ de Gratia, ſolo Capituli Baſilicæ Vaticanæ inædificatam, approbat, exemtamque declarat.	339
	VIII	1508	Martii	17	Quædam concordiæ capita, quæ pacis ſtudio inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos ſtatuta fuerant, enumerat, & Apoſtolica authoritate confirmat.	340
	IX	1508	Martii	17	Superiorum Literarum Exequutores deſignant.	343
	X	1509	Menſe Martii		Antonium de Statis Baſilicæ Vaticanæ Canonicum ab Annatæ ſolutione eximit.	344
	XI	1511	Julii	23	Reditus annuos, quos Archiepiſcopus Tarentinus favore Fabricæ S. Petri legaverat, in Cantorum Capellæ Juliæ utilitatem convertit.	344
	XII	1512	Febr.	3	Prioratum S. Joannis Novelli, Capellæ Juliæ, ut Cantorum commodo ac utilitati proſpiciat, addicit.	345
	XIII	1512	Januar.	25	Eccleſia Parochialis S. Michaelis de Palazillo, in Burgo S. Petri poſita, Capellæ Juliæ perpetuo unitur.	347
	XIV	1513	Febr.	19	Sacra ædificia, ea potiſſimum, quæ in Vaticana Baſilica excitaverat, Julius commemorat. Bona ac reditus, quos Capellæ Juliæ attribuerat, enumerat, iterumque confirmat.	348
Leo X.	I	1514	Junii	1	Vicariam a Pio II. inſtitutam in Parochiali Eccleſia S. Mariæ & Catharinæ (hodie S. Catharina *de la Rota*) antiqui juris Capituli extinguit, Vicario tunc exiſtenti aſſignans alios reditus ex Bonis ejuſdem Capituli, cui Vicariam adnectit cum ſuis bonis.	352
	II	1515	Apr.	26	Dario de Leoninis novenni Commendat Capellaniam ad Altare S. Petronillæ, & duas Parochiales Eccleſias uſque ad annum ætatis 18. deinde illas eidem ex nunc confert, ſupplens defectibus ætatis & natalium.	357
	III	1515	Junii	1	Confirmat, inſtauratque jus Capituli Vatic. in Clauſtro, Porticu, ſcalis, totaque Platea Vaticana, circa uſumfructum, & utile dominium quarumcumque inibi Machinarum &c. conſtructarum in feſtis ludis &c.	359

	IV	1515	Junii	1	Eximit Capitulum a contributionibus pro reficienda via Burgi novi.	360
	V	1515	Junii	1	Ejuſdem Argumenti.	361
	VI	1515	Nov.	12	Baptiſtæ Caſalio Canonico Lateranenſi confert duas Capellanias in Baſil. Vatic. exiſtentes, ad altare nimirum Æneæ Imaginis S. Petri, & ad illud S. Eliſabeth.	361
	VII	1516	Dec.	5	Unit, adnectit, & incorporat Menſæ Capitulari Eccleſiam Parochialem S. Machuti, eadem Menſa cedente jus ſuum in tertiam partem domus cujuſdam in regione S. Euſtachii.	364
	VIII	1517	Nov.	24	Hieronymo Ghinuccio Epiſcopo Aſculano mandat, ut ſententiam excommunicationis ferat, poſt rite publicata monitoria in Eccleſiis, contra detentores bonorum, turbationes finium &c. ſpectantium ad Baſilicam Vatic., quæ generaliter enumerat.	366
	IX	1518	Maji	10	Abſolvit, atque immunem omnino reddit Menſam Capitularem a ſolutione Quindennii, ſeu Annatæ de 15. in 15. annos ſolvi ſolitæ in unionibus Eccleſiarum, beneficiorum &c. tranſeuntium ad manus mortuas, ut ajunt, propter unionem Eccleſiæ Sancti Machuti ei recens factam.	367
	X	1518	Julii	31	Confert Capellaniam perpetuam ad altare Mortuorum Juriſpatronatus domus Urſinæ Hieronymo de Attavantis familiari ſuo.	369
	XI	1521	Julii	5	Concedit Ludovico Cæcio Clerico & Notario publico & Capitulari; ut Inſtrumenta, Literas Apoſtolicas &c. tranſumat, & exemplet, ne occaſione ea producendi, amittantur autographa, quod de nonnullis jam evenerat productis in Judicio; necnon hujuſmodi Tranſumtis eamdem largitur auctoritatem in Judicio, & extra, quam habent ipſa Autographa.	371
	XII	1521	Octob.	18	Revocat unionem Prioratus factam Capellæ Juliæ a Julio II. Supprimit omnes lites, & decernit Prioratum eſſe Juriſpatronatus Familiæ de Sabellis	371
	XIII				Mandat Canonicis Baſilicæ Vatic. ut particulam ex Reliquiis S. Sebaſtiani in Hiſpanias deferendam largiantur Marchioni de Tariſa, eique oſtendant SS. Sudarium, & Sacram Lanceam, clauſis de more Eccleſiæ foribus.	374
	XIV				Præceptum aliud oſtenſionis SS. Sudarii.	374
Clemens. VIII.	I	1524	Apr.	15	Mario de Rufinis Clerico Romano confert in Commendam Monaſterium S. Rufilli per ceſſionem Aſcanii ejus fratris: ita tamen ut Divinus Cultus nullum inibi detrimentum accipiat.	375
	II	1525	Febr.	5	Inſtituit mediam Annatam Sacriſtiæ ſolvendam a Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ſimulatque Canonicatus &c. poſſeſſionem inierint, graviſſimis propoſitis pœnis.	377

C

III	1525	Febr.	7	Capellaniam ad Altare S. Bernardi & Sociorum confert Octavio de Cæſis literarum Apoſtolicarum Abbreviatori, & Familiari ſuo.	378
IV	1525	circit.		Sixti IV. exemplo revocat locationes, & conceſſiones domorum &c. ad Baſilicam ſpectantium factas Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, eorumque Affinibus, dummodo pro eorum habitatione non ſint factæ.	380
V	1526	Sept.	28	Epiſtola Encyclica omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis &c. per Italiam, qua enunciatur *Bannum* adverſus direptores Baſilicæ Vat., Palatii Apoſt., & Civitatis Leoninæ.	382
VI	1526	Dec.	9	Approbat, & roborat venditionem, ſeu permutationem factam a Capitulo Caſalium Quarticioli, Petræ Aureæ, ac Monaſteriorum.	382
VII	1526	Dec.	9	Probat, roboratque venditionem, ſeu permutationem factam a Capitulo Caſalium Silicis, Furni Saraceni cum mediet. Muratellæ, ſuæ portionis Campi Salini, & Riciæ.	385
VIII	1526	Dec.	17	Venditionem, permutatiouem, & compenſationem pro prædictis Caſalibus infra triennium faciendam roborat, obligatque Cameræ Apoſtolicæ Bona omnia ad favorem Capituli Vaticani.	385
IX	1526	Dec.	22	Approbat, & confirmat venditionem, ſeu permutationem Caſalis Piſciarelli ad Capellam Juliam ſpectantis, ad Conſenſum præſtandum non vocato Canonico Adminiſtratore ejuſd. Capellæ; quippe qui nullatenus aſſentiri debebat.	388
X	1527	Januar.	2	Approbat, roboratque permutationem a Capitulo factam Caſalis *Quarticioli* annui reditus Ducator. 110. necnon venditionem ejuſdem factam a Laurentio Cardinali Puccio pro Ducatis duobus millibus.	389
XI	1527	Januar.	4	Approbat, & confirmat permutationem Caſalis Silicis annui red. Duc. 350. factam a Capitulo ejuſque alienationem factam a præd. Card. Puccio pro pretio his literis non expreſſo.	390
XII	1527	Januar.	4	Confirmat permutationem factam a Capitulo Caſalium Furni Saraceni, & Muratellæ, ac Tenimenti Reſachi de Campo Salino annui reditus 333. Ducat. necnon venditionem eorumdem factam a Laurentio Card. Puccio pro pretio his literis non expreſſo.	390
XIII	1527	Januar.	5	Approbat, & confirmat permutationem factam a Capitulo Terrarum aliquot, quæis nomen *le Pediche de Santo Thomao*, annui reditus Ducator. 80. earumque venditionem deinde factam a Cardinale Puccio pro pretio hic minime expreſſo.	391
XIV	1527	Julii	7	Capellaniam ad Altare S. Petri Ænei vacantem	

				tem per obitum Guillelmi confert Dominico de Techis Familiari ſuo.	391
XV	1528	Martii	2	Julio Corvino Canonico Baſil. Vat. concedit facultatem reconciliandi eamdem Baſil. a Borboniis militibus pollutam: necnon abſolvendi Canonicos &c. eam ingreſſos abſque habitu Chorali, ſuſpenditque ad certum tempus excommunicationem ejuſmodi.	394
XVI	1528	Junii	18	Joanni Mariæ de Pazzillis confert Beneficiatum primo vacantem in Baſil. Vat. tum ob ejus merita, tum ob cædem Friderici fratris a Borboniis militibus interemti.	395
XVII	1528	circa.		Inſtrumentis locationum Domorum aliorumque ſpectantium ad Capitulum in direptione Urbis amiſſis, conductores jubentur docere de titulo, quo retinent prædictas Domos, aut Bona, ut Baſilicæ inſervientium detrimento caveatur.	397
XVIII	1528	Decemb.	12	Aſcanio Columnæ præcipit, ut ſubditos ſuos Pennenſes cives cohibeat ab ingerendo moleſtiam Veliternenſibus Aucupiorum Campi mortui conductoribus.	398
XIX	1528	Decemb.	20	Principem Orangiæ orat, ut Eccleſiam S. Martini Theatinæ Diœceſ. in Aprutio juris Capit. Vat. invaſam ab Actoribus Regiæ Cameræ, reſtitui mandet in jus priſtinum.	398
XX	1529	Auguſt.	29	Beneficiatis & Clericis canere neſcientibus ſuſtituendos alios ad id idoneos decernit, qui percipiant fructus ad eoſdem ſpectantes pro horis Canonicis cantu peragendis.	399
XXI	1529	Auguſt.	31	Aſcanio Columnæ graviſſimorum criminum, tum quæ ipſe perpetraverat, tum quorum complex fuerat in utraque direptione Urbis, veniam humiliter petenti largitur, ut prævia confeſſione, ſatisfactione &c. a quovis Confeſſario poſſit abſolvi in foro conſcientiæ tantum dummodo, ablata Baſilicæ Vat. &c. reſtituat.	400
XXII	1530	Februar.	24	Coronationem Caroli V. Bononiæ ab ſe factam cum duplici corona, Ferrea, & Aurea teſtatur ex variis cauſis. Quam perinde ac Modoetiæ, aut Mediolani, & Romæ factam in Baſilica Principis Apoſtolor. habendam decernit.	402
XXIII	1531	Junii	28	Obligatio in forma Cameræ Apoſtol. de ſolvendis Ducatis ſeptingentis Capitulo Vat. infra annum pro Card. Laurentio Puccio, qui mille Ducator. quotannis erat debitor ob alienationem Caſalium, de quibus ſupra.	404
XXIV	1531	Januar.	2	Baldo Ferratino confert adminiſtrationem Capellæ Juliæ per ceſſionem Barthol. patrui, quem Capellæ ejuſdem Inſtitutor Julius II. perpetuum Adminiſtratorem declaraverat.	404
XXV	1532	Februar.	20	Antonio Card. Puccio Laurentii Nepoti proro-	

				prorogat ad novennium aſſignationem Caſalium, aliorumve bonorum Capitulo Vatic. annui reditus mille Ducatorum in compenſationem alienatorum ab Avunculo, ita tamen, ut ſolvat quotannis eidem Capitulo Ducatos mille, nomine affictus, ſeu locationis.	406
PAULUS III I	1534	Novemb.	3	Capellaniam ad Altare B. Mariæ *de Conventu* in Baſilica Vaticana primo vacaturam, a Clemente VII. Valentino Sormeto conceſſam Paulus approbat, quamvis, ob Clementis obitum, Literæ Apoſtolicæ conſcriptæ non fuerint.	408
II	1534	Novemb.	3	Decretum Clementis VII. qui Prioratum S. Balbinæ Hippolyto Cardinali Mediceo ad ſex menſes conceſſerat, Paulus confirmat, quamvis, Prædeceſſore vita functo, Literæ Apoſtolicæ conſcriptæ non fuerint.	410
III	1534	Decemb.	Kal.	Julii II. Conſtitutionem de Præfecto Capellæ Juliæ per Capitulum Baſilicæ Vaticanæ eligendo, approbat, & confirmat; ideoque Baldum Farratinum a Clemente VII. ejuſmodi Præfectura donatum, removendum decernit.	412
IV	1535	Auguſt.	10	Franciſcum Sibillam commendat, ut in Vaticanæ Baſilicæ negotiis expediendis, præſidio juvetur.	414
V	1536	Auguſt.	3	Decernit, ut Menſæ Capitularis Prædia ruſtica novis Colonis ac Conductoribus locari poſſint, iis, quibus pridem locata fuerant, nequaquam interpellatis.	414
VI	1536	Auguſt.	15	Inſtante Capitulo S. Petri, Locatio Bonorum Abbatiæ S. Martini de Fara, ab eodem Capitulo ad centum annos ſtatuta cum univerſitate ac hominibus ejuſdem Caſtri, Apoſtolica authoritate firmatur.	416
VII	1536	Auguſt.	15	Judices, qui locationem, de qua in ſuperiori Supplicatione, rite expendant, deſignantur, quibus neceſſaria juriſdictio confertur, ut Contractum, ac pacta illi adjecta, authoritate Apoſtolica approbent; reſervata tamen favore Capituli Beneficiorum collatione.	418
VIII	1536	Auguſt.	20	Conſtitutione perpetuo valitura decernit, ut Caſalia, Latifundia, ac Prædia quæcumque ruſtica, ad Baſilicas, Eccleſias, ſive Monaſteria ac pia loca in diſtrictu Urbis poſita, novis Conductoribus, antiquis etiam non interpellatis, locari poſſint.	420
IX	1536	Septemb.	6	Ne ſuperiores Literæ Apoſtolicæ favore Eccleſiarum Urbis generatim conceſſæ, ullum inferant detrimentum alteri Conſtitutioni in commodum Baſilicæ Sancti Petri pridem evulgatæ, Capitulum Vaticanum rogat Pontificem; & Pontifex annuit.	421
X	1536	Octob.	3	Alexandro Felici puero novenni conceditur regreſ-	

				regreſſus in Capellaniam S. Mariæ Prægnantium, quam dimiſerat, & ingreſſus in Beneficium Baſilicæ Vaticanæ, quum primum vacaverint.	422
XI	1537	Martii	13	Pecunias a Canonicis, Beneficiatis & Clericis Baſilicæ Vaticanæ ante Beneficiorum poſſeſſionem ſolvendam; necnon dimidiam fructuum primi anni partem ab iiſdem percipiendam, quam Clemens VII. in Sacrarii commodum converterat, Paulus III. etiam in alios ſacros uſus transfert; ipſi vero Sacrario Oblationes omnes, quæ ad Altare majus deferuntur, concedit.	424
XII	1538	April.	30	Joanni Baptiſtæ de Comitibus perpetuo Beneficiato in Baſilica Vaticana, & Capellæ Apoſtolicæ Diacono, concedit, ut quamdiu, ob ſervitia Sedis Apoſtolicæ, a Baſilica aberit, fructus omnes, ac ſi eidem Baſilicæ intereſſet, percipiat.	425
XIII	1541			Prædeceſſorum veſtigiis inhærens, locationes Bonorum Baſilicæ, Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ſive eorum conſanguineis aut famulis quoquo modo factas, irritas declarat. Judices ſtatuit, qui controverſiam de anticipatis ſolutionibus, ac melioramentis dirimant; ac litem, quæ inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos feruebat, extinguant.	426
XIV	2542	April.	25	Prohibet ne Bona ac Latifundia Baſilicæ Vaticanæ alienentur, quod Capitulum viginti Ducatorum millia in ſubſidium Romanæ Eccleſiæ contulerit. Par beneficium ceteris Eccleſiis offert, ſi pari ſolicitudine Apoſtolicæ Sedis neceſſitatibus opem ferant.	429
XV	1542	Maji	4	Concordiam inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos initam confirmat. Scuta viginti millia pro gravioribus Eccleſiæ neceſſitatibus pridem ſoluta, acceptat. Ut ſolutionis onus Baſilicæ Vaticanæ impoſitum minus grave ſit, nonnulla Privilegia concedit.	430
XVI	1542	Maji	17	Duas Capellanias, alteram ad Altare S. Beraldi in Vaticana Baſilica, alteram ad Altare S. Jacobi in Eccleſia Sancti Martinelli erectas, confert Camillo Tognino.	434
XVII	1541	April.	11	Tiberio Criſpo Baſilicæ Vaticanæ Canonico liberam Teſtamenti condendi facultatem concedit.	435
XVIII	1543	Septemb.	26	Ad purgandum ſervandumque fontem in Platea S. Petri, Jacobum Meleghinum Architectum deſignat.	437
XIX	1543	Octob.	1	Alexandro Cardinali Farneſio Archipresbyteratus Baſilicæ Vaticanæ confertur.	437
XX	1543	Novemb.	1	Alexandro Cardinali Farneſio, ejuſque in Archipresbyteratu Baſilicæ Vaticanæ Succeſſoribus plenam tribuit juriſdictionem	

				nem cognoſcendi ac definiendi cauſas quaſcumque, cum ad Perſonas, tum ad bona Capituli quovis modo ſpectantes, Civiles, & Criminales, excepta dumtaxat cauſa Sanguinis, & Corporis afflictiva.	439
XXI	1543			Superiores literas favore Cardinalis Farneſii Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyteri ad importunam inſtantiam ac præoccupationem promulgatas, approbat; ac volens & lubens, nova, ſi oporteat, conceſſione confirmat.	441
XXII	1545	Julii	13	Prioratus S Salvatoris in Monaſterio Sanctæ Balbinæ de Urbe, quem Cardinalis Farneſius dimiſerat, Richardo de Mazatoſtis in Commendam traditur.	442
XXIII	1546	April.	15	Nonnulla quæ ad Sacrarii Baſilicæ commodum, ad Chori ſervitium, pacemque in Clero ſtatuendam conferre, poſſunt, provido conſilio decernit, ea que Archipresbytero exequenda committit.	444
XXIV	1546	Maji	3	Petro Franciſco Palavicino jus tribuit acceſſus, & ingreſſus ad Capellaniam Innocentianam quum primum vacaverit.	445
XXV	1546	Auguſt.	3	Excommunicationis latæ ſententiæ pœnam Romano Pontifici reſervatam intorquet contra eos omnes, qui negotiis Capituli tractandis interſunt, & ſecretum revelant.	446
XXVI	1546	Octob.	19	Cadaver Laurentii Cardinalis SS. Quatuor Coronatorum, quod in Baſilica Vaticana tumulatum fuerat, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ in Archipresbyterum ac Capitulum inflicta, effodi jubet, ut in Eccleſiam S. Mariæ ſupra Minervam ſepulturæ mandetur.	447
XXVII	1547	Junii	22	Capellania ad Altare S. Andræ in Baſilica Vaticana confertur Philippo Podio.	448
XXVIII	1547	Julii	7	Baſilicæ Vaticanæ domum Canonico Chriſtophoro Cincii ad inhabitandum conceſſam, prævio Archipresbyteri, & Capituli conſenſu, a Menſa Capitulari ſeparat, ac Capellæ Juliæ perpetuo addicit.	449
XXIX	1547	Auguſt.	10	Cardinali Federico de Cæſis, qui Eccleſiam S. Mariæ *de Roza* alias *de Funeris* ſibi commendatam dimiſerat, ejuſdem Eccleſiæ reditus tribuuntur; ac inſuper ad illam, quum primum vacaverit, regreſſus conceditur.	451
XXX	1548	Septemb.	22	Conſtitutiones Confrat. Sanctiſſimi Sacramenti in Baſilica S. Petri, approbat & confirmat.	452
XXXI	1548	Septemb.	22	Omnibus, qui in ſolemnitate Corporis Chriſti, vel in ejus Octava, aut feſto SS. Apoſtolorum Simonis & Judæ Capellam SS. Sacramenti viſitaverint; item Confratribus ejuſdem Societatis, occaſione ingreſ-	

ingreſſus in illam, Plenariam Indulgentiam concedit. Plurium quoque annorum varias Indulgentias elargitur iis, qui erga Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum nonnullos pietatis ac Religionis actus exercent. 453

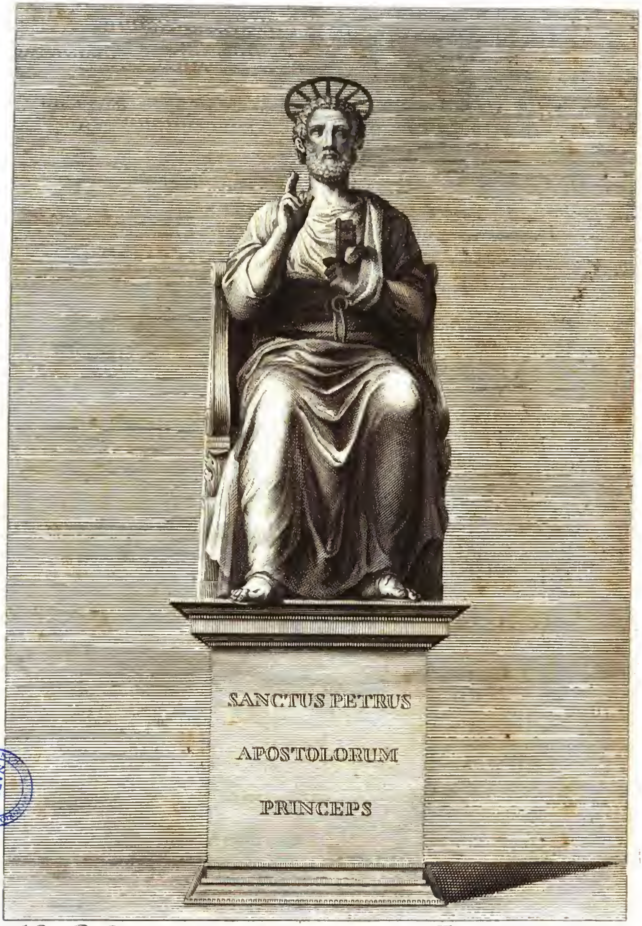
IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſsimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

IMPRIMATUR.

Fr. Auguſtinus Orſi Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

URBA-

Haec B. Petri effigies, vetuſtiſsimum ejusdem Apostoli Simulacrum ex aere, quod in Vaticana Basilica publicae venerationi prostat, repraesentat.

URBANUS V.

Innocentio VI. vita Functo die 12. Septemb. Anno 1362. Succeſſor creatur abſens. Is erat Guillelmus Grimoaldus Abbas S. Victoris Maſſilienſis: qui Neapoli redux, Florentiæ nuncium ſecreto accepit ſuæ exaltationis. Suprema die Octobris Avenionem perveniens, ſtatim inthronizatur, de more ordinatur die Dominico 6. Novembris, Urbanus V. dicitur. Sedet qua in Provincia, qua in Italia annos 8. menſem, ac dies 14. moritur die 19. Decembris anno 1370.

Pontificium Palatium Vaticano Templo adjacens, & ejuſdem Baſilicæ Turrim Campanariam reparari, ac tria in eo Tintinnabula refici demandat. (a)

Ex Regeſto I. Epiſt. Secret. Urbani V. fol. 127. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1363. 10. April.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Joanni Epiſcopo Urbevetano, noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario; Salutem & Ap. Benedictionem.

Teſtimonio fidedigno percepimus, quod tam Palatium noſtrum ſitum apud Baſilicam Principis Apoſtolorum, (b) quam Campanile ipſius Baſilicæ indigent reparari, quodque in Campanili præfato deficiunt tres Campanæ. Volentes igitur ſuper reparatione & defectu hujuſmodi, prout expedit, providere, Fraternitati tuæ præcipiendo mandamus, quatenus de oblationibus Altarium dictæ Baſilicæ ad Cameram Noſtram ſpectantibus Palatium & Campanile prædicta, prout expediens fuerit reparari; ac eaſdem tres Campanas in formis congruis fieri facere, prout poſſibile fuerit, non poſtponas; in hiis ſic te ſolicitum redditurus, quod non poſſis de negligentia reprehendi.

Datum Avinioni 4. Idus Aprilis An. primo.

(a) An. 1352. IV. Non. Dec. Fulmen disjecit Turrim, Campanas fudit. Ciac. in Clem. VI.

(b) Originem Ædium Pontificiarum nonnulli Recentiores, quos inter Ciampin. *Tom. 3. cap. 4. pag.* 40. nimis alte repetunt: nam Conſtantinum volunt jeciſſe earum fundamenta. Liber Pontificalis, cui tutior fides, ad Symmachum differt earumdem initium: *In eodem loco*, inquit, *Epiſcopia dextra levaque fecit*. Lævum igitur Epiſcopium factum a Symmacho ſub finem Seculi vi. eſt Palatium Apoſtolicum hic memoratum, quod ſcilicet Symmachi Succeſſores mirum in modum amplificaverant. Præ aliis Nicolaus III. teſte Ptolomæo Lucenſi, a fundamentis illud Palatium extruxit cum Viridario magnæ amplitudinis, cinxitque omnia muro alto, validiſſimoque ac turribus munito, inſtar Urbium. Viciſſitudines rerum domi & foris prohibuerunt Pontifices Nicolai Succeſſores ampliſſimis iiſdem Ædibus uti. Ibi nihilominus Bonifacius VIII. occubuit mortem: ibique Conclave habitum fuit in electione Benedicti XI. qui ei ſucceſſit. Tum ſequuta eſt Palatii Apoſtolici ſolitudo maxime diuturna. Annis enim amplius ſexaginta Pontifices inde abfuerunt. Eapropter Urbanus V. hoc Diplomate ejus inſtaurationem injungit Epiſcopo Vicario Urbis. Obtemperarit, necne, incertum. Id ſatis liquet ex vitæ Urbani Scriptoribus, quod Urbanus idem Romam veniens anno 1367. *Declinavit ad Vaticanum Palatium, quod vetuſtate, atque inhabitatione quaſi conſumtum, & dirutum ſaltem quoad tecta opere mirabili fecit renovari* (*ap. Pag. Brev. in Urb. V. num.* 31.). Quare neque Epi-

Vaticanum Clerum, necnon ſacras Ædes aliaque Bona ad Capitulum & Baſilicam ſpectantia, ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipit.

Ex Autogr. in Archiv. Capitulari caps. *6.* Faſc. *265.* (*a*)

AN. CH. 1364. 8. *Jul.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Baſilicæ Vaticanæ decus præcipuum.

Inter Orbis Eccleſias, & alia Eccleſiaſtica loca, quorum Nobis ex Paſtoralis Officii debito, cura imminet generalis, Baſilicam veſtram Principis Apoſtolorum ipſius Reliquiis, & vocabulo decoratam, præcipuo affectu proſequimur, & perſonas in ea degentes dilectionis nexu complectimur ſpeciali. Ut igitur effectus indicio, quod mente gerimus, innoteſcat, & excedens dilectio prærogativa Beneficii declaretur; vos, univerſoſque Canonicos, & Beneficiatos, ac Clericos Chori, necnon Capellanos dictæ Baſilicæ, ac Eccleſias, & Monaſteria, Capellas, Hoſpitalia, Beneficia Eccleſiaſtica, & alia quæcumque Bona vobis, & Baſilicæ memoratæ ſubjecta, præſentia & futura, ſub protectione Apoſtolicæ Sedis & noſtra præſentium auctoritate recipimus & hujuſmodi protectionis præſidio, de ſpeciali gratia communimus; volentes, ut hujuſmodi honoris pariter & favoris Privilegio ubilibet gaudeatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ receptionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Ejus perſonæ, ac Bona Apoſtolicæ protectioni ſubjecta.

Datum Avinioni VIII. Idus Julii. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Expoſtulantibus Canonicis, Terram Nurſiæ ad eos pertinentem a nonnullis Apoſtolicæ Sedis Officialibus occupatam fuiſſe, Ægidio Sabinen. Epiſcopo rem expendendam ac decernendam committit.

Ex Regeſto Epiſt. de Ind. & Com. Urbani V. Epiſt. *456.* an. *2.* apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1364. 8. *Jul.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Ægidio Epiſcopo Sabinen. Apoſtolicæ Sedis Legato; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Terra Nurſiæ Baſilicæ B. Petri pleno jure ſubjecta.

Significarunt nobis dilecti Filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quod licet Terra Nurſiæ Spoletanæ Diœceſis, ipſiuſque Dominium ad eos pertineat pleno jure, (*b*) & illi, qui eos in dicta Baſilica præceſſerunt, fuerint in pacifica poſſeſſione, vel quaſi, dictæ Terræ ac Juris exercendi Juriſdictionem & Dominium in eadem; tamen Terra & Dominium prædicta, propter diuturnam abſentiam plurimorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum a partibus illis (*c*) per nonnullos Apoſtolicæ Sedis in Ducatu Spoletano Rectores & Officiales fuerunt hactenus, & detinentur ad præſens, indebite occupata; ipſique Capitulum propter ſuam & dictæ Baſilicæ paupertatem ab ipſis Officialibus nec recuperare potuerunt, nec repetere auſi fuerunt temporibus retroactis. Quare pro parte ipſorum Capituli fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut providere ipſis ac dictæ Baſilicæ ſuper hoc de opportuno remedio dignaremur. Ideoque Fraternitati tuæ per Apoſtolica Scripta committimus & mandamus, quatenus vocati qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propoſitis, quod juſtum fuerit, appellatione remota, decernas, faciens quod decreveris per Cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio vel timore ſubtraxerint, Cenſura ſimili, appellatione ceſſan-

Injuſtè occupatur.

Baſilicæ juri conſulitur.

ſcopus Urbevetanus, ad quem primum his literis, iterumque harum ſimilibus anno 1365. quæ infra habentur, id muneris demandarat; neque Gancelmus de Pradallo familiaris Papæ, quem eadem præſertim de cauſa præmiſerat Romam anno 1366. quicquam perfeciſſe videntur.

(*a*) Extat & in Regeſto Epiſtolarum de Indultis Urbani V. ſub Anno 2. Epiſt. 278. fol. 82. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

(*b*) Quod ſatis conſtat ex compluribus Romanorum Pontificum Conſtitutionibus tom. 1. hujus Operis prolatis, ubi Vaticani Capituli Bona recenſentur. Inſpiciatur præ cæteris Innocentii III. Bulla pag. 84. not. l.

(*c*) Uſque ab anno 305. quum electus fuit Peruſii in Rom. Pontificem Archiep. Burdegalenſis, qui Clemens V. eſt appellatus, Pontifices morati erant ultra Montes. Namque idem Clemens (tantum abeſt, ut Italiam petere, ut æquum erat, voluerit) *poſt Decretum receptum,* ait Ptolom. Lucen. ap. Baluz. *Clemens V. vocatus deliberat in comitatu Veneyſini reſidentiam facere, nec unquam Montes tranſire, ſicut nec fecit, quamvis promiſerat.* Et vero haud ita multo poſt Sedem fixit Avenione, ibique Robertum Carol IV. Regis Neapolitani filium Provinciæ

Comi-

ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Datum Avinioni Octavo Idus Julii anno ſecundo.

Canonicorum Priori facultatem elargitur, ut aqua per Epiſcopum benedicta Baſilicam, Capellas, necnon Cœmeteria polluta reconciliare queat.

Ex Autogr. (*a*) in Vatic. Baſ. Tabular. caps. *6*. Faſc. *265*.

AN. CH. 1364. 8. *Jul.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Baſilicam Vaticanam commendat.

Licet ad univerſas Eccleſias & alia Pia Loca Paſtoralis ſollicitudinis intuitum dirigamus; veſtram tamen Baſilicam Beati Petri Apoſtoli, cui Divina Providentia Nos quamvis indignos ſuccedere in Summi Apoſtolatus Officio dignanter diſpoſuit, decoratam Reliquiis, & vocabulo inſignitam propenſiori affectu reſpicimus, illaque vobis promptiori liberalitate concedimus, per quæ veſtris præſertim circa Divini cultus obſervantiam incommodis obvietur. Sane petitio pro parte tua nobis nuper exhibita continebat, quod propter multitudinem Peregrinorum utriuſque Sexus ad Baſilicam confluentium memoratam ſæpe contingit, ipſam Baſilicam, ejuſque Capellas, & Cimiteria per effuſionem ſanguinis, vel feminis violari, & quod interdum pro reconciliandis eiſdem nullus in Urbe Epiſcopus invenitur: propter quod non ſine ſcandalo Divinæ laudis ſuſpenduntur Organa & pium ſepulturæ miniſterium impeditur. Nos igitur volentes ſuper hoc de opportuno remedio providere, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, quod tu fili Prior, & Succeſſores tui Baſilicæ ipſius Priores, qui pro tempore fuerint, dummodo ſitis in Sacerdotio conſtituti, & nullus tunc Epiſcopus exiſtat in Urbe, Baſilicam, Capellas, & Cimiteria prædicta ipſorumque quodlibet, quotiens vel ea eorum aliquod, ut prædictum eſt, pollui contigerit, dum tamen prius per aliquem Catholicum Antiſtitem Aqua, ut moris eſt, benedicta * reconciliare poſſitis, tibi, & dictis Succeſſoribus tenore præſentium concedimus facultatem. Per hoc autem Conſtitutioni (*b*) quæ id præcipit per Epiſcopos tantum fieri, nullum volumus imposterum præjudicium generari.

Frequentius violatur.

A Priore Canonicorum quando poſſit reconciliari.

* *Suppl. fuerit*

Datum Avinioni VIII. Idus Julii Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Exemptiones ac Privilegia Capitulo S. Petri conceſſa, rata habet atque confirmat.

Ex Autogr. in Vatic. Baſ. Tabular. Caps. 4. Faſc. 260.

AN. CH. 1364. 13. *Octobr.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Solet annuere Sedes Apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium precibus favorem benivolum impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, omnes libertates, & immunitates a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſive per Privilegia ſeu alias Indulgentias vobis & Baſilicæ veſtræ conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum, a Regibus & Principibus ac aliis Chriſtifidelibus, vobis & prædictæ Baſilicæ rationabiliter indultas, ſicut eas juſte & pacifice obtinetis, vobis & per vos eidem Baſilicæ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis Scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc

---

Comitem ſibi devinxit, Coronam ejuſdem Regni illi largient an. 1309. Quo ex vivis excedente an. 1343. Joanna ejus neptis ex Filio, hæres tum Regni, tum Comitatus Provinciæ, Urbem ipſam Avenionis cum omnibus ſuis juribus octoginta millium Florenorum auri pretio vendidit Romanæ Eccleſiæ, anno 1346. Pontifice Clemente VI. quare tum ipſo, tum Succeſſoribus Innocentio VI. & Urbano V. potiori jure moram ibi pertrahentibus, tanquam domi ſuæ, jam nono ſuper quinquageſimum anno ab urbe Roma aberant Pontifices. Quin etiam perpetuum valedicturi Urbi videbantur: nam Clemens VI. poſt coemtam Avenionenſem Civitatem Pontificias ædes a Benedicto XII. excitatas magnificentiſſime amplificarat, muniverat, atque ornaverat.

(*a*) Quod cum ſit mutilum & exeſum; ejus lacunas implevimus ex Originali apud Archiv. Apoſt. Vatic. exiſtente in Regeſto anni ſecundi Urbani V. Epiſtola 360. inter eas quæ *de Indultis* appellantur.

(*b*) Quum in Provinciam Bracharen. irrepſiſſet abuſus in reconciliando Eccleſiam pollutam &c: nam ſimplices Presbyteri id ſibi ſumebant: Gregorius IX. conſtituit, ne ita omnino fieret, niſi ab Epiſcopo (*Decretal. de Conſecr. tit. 40. cap. 9.*) Hanc vero Conſtitutionem jure Urbanus vult indemnem per ſingulare hoc privilegium. Quinquennio poſt, anno videlicet 1369. idem Pontifex Privilegium iſtud ad Altararium extendit: ita tamen ut triennii ſpatium non excedat. Vide infra.

hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Avinioni III. Idus Octobris Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Palatium Pontificium inſtaurari mandat: Turris Campanariæ ac Tintinnabulorum reparatio ad quoſnam ſpectet, ſeſe certiorem fieri poſcit.

Ex Regeſto Epiſt. ſecret. An. III. Urbani V. fol. 147. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1365. 10. Sept.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Petro Epiſcopo Urbevetan., Noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Teſtimonio fidedigno percepimus, quod tam Palatium noſtrum ſitum apud Baſilicam Principis Apoſtolorum, quam Campanile ipſius Baſilicæ indigent reparari; quodque in Campanili præfato deficiunt tres Campanæ. Volentes igitur ſuper reparatione & defectu hujuſmodi prout expedit providere, Fraternitati tuæ præcipiendo mandamus, quatenus de oblationibus Altarium dictæ Baſilicæ ad Cameram noſtram ſpectantibus, Palatium prædictum, prout expediens fuerit, reparari facere non poſtponas. De reparatione autem Campanilis & factione Campanarum prædictorum, ad quem ſpectent plenarie te informes, (a) & informationem quam habueris, quam cito poteris, nobis mittas; in hiis ſic te ſolicitum redditurus, quod non poſſis de negligentia reprehendi.

Datum Avinioni quarto Idus Septembris. Anno tertio.

Nicolao Marchioni Ateſtino, ſuiſque ſociis ac familiaribus Sacram Veronicam oſtendi jubet.

Ex Regeſto Epiſt. ſecret. Anni IV. Urbani V. fol. 48. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1366. 16. Febr.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Dilectus filius Nobilis Vir Nicolaus Marchio Eſtenſis in Civitate Ferrarien. pro Nobis & Romana Eccleſia Vicarius, (b) prout Nobis per ſuas litteras intimavit, intendit Apoſtolorum limina viſitare de proximo, affectatque Sacram Veronicam contemplari. Cum autem idem Marchio, prout eædem ſuæ litteræ continebant, ex certis cauſis uſque ad diem ſolitæ oſtenſionis præfatæ Veronicæ in Urbe non valeat immorari; volumus, & vobis per Apoſtolica Scripta diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus dicto Marchioni ſuiſque ſociis & familiaribus ſemel quando voluerit dictam Veronicam (c) abſque difficultate qualibet oſtendatis.

Datum Avinioni decimoquarto Kalendas Martii Anno quarto.

Vati-

(a) Extat in Baſilicæ Vat. Archivo caps. 2. Faſc. 255., ut alias prænotavimus, vetus membrana anno Chriſti 1350. exarata, quæ ita inſcribitur: *Exemplum ſive Tranſumptum quorumdam Capitulorum contentorum in quodam Libello antiquiſſimo ſuper antiquitatibus & conſuetudinibus Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe per Petrum Mallii tempore fel. record. Domini Alexandri Papæ III. compilato, & ut in eadem Baſilica tutius cuſtodiretur, catena ferrea catenato.* Hujus autem Libelli Auctor hæc inter cætera literis commendavit: Omnes *Eccleſiæ* (nimirum Vaticani Templi) *expenſæ, videlicet Nolarii, & omnium Campanarum, tam in funibus, ferramentis & trabibus, quam etiam in ponendo eas & deponendo, necnon expenſæ portarum & ſimilia, ab Altari fiunt*, nempe ex oblationibus Altaris beati Petri. Morem hunc æquitati apprime conſonum B. Leonis IX. Privilegio to. 1. pag. 35. exhibito niti exiſtimamus.

(b) Etſi anno 1372. a Greg. XI. Ferrarienſis Præfectura Nicolao & Alberto Marchionibus Ateſtinis in ſecuturos omnes ipſorum vitæ annos tradita fuerit; antea tamen ad decennium vel novennium Præfectura ipſa ab aliis Romanis Pontificibus concedebatur. Vide Raynaldum ad eumdem anuum num. 2.; & Jo. Bapt. Pigna lib. 4. de Principibus Ateſtinis an. 1329., quo Joannes XXII. Pontifex inſigne hoc munus in eoſdem contulit.

(c) SS. Sudarii, & Veronicæ nomina indifferenter adhibita inveniuntur. Conſuetudo ejus temporis ſemel tantum oſtendi Sacratiſſimam hanc Imaginem viris Principibus, ac mulieribus illuſtribus Romam venientibus notatur ſupra (*to. 1. pag. 345.*) Urbani V. tria hujus generis diplomata ſuppetunt. Nimirum iſtud 16. Febr. 1366. aliud 25. Aug. 1368. ac tertium 17. Jun. 1370.

(a) Roma-

Vaticanum S. Petri Capitulum rogat, ut Gancelmo de Pradallo Canonico Anicienſi præſto ſit conſiliis & favoribus.

Ex Regeſto Epiſt. ſecret. Anni quarti Urbani V. fol. 135. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1366. 29. Jul.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quia, dilectiſſimi filii, tempus admodo appropinquat, quo, favente Deo, implere intendimus quod de Adventu noſtro ad Urbem ſæpe prædiximus temporibus retroactis; (a) Dilectum filium Gancelmum de Pradallo Canonicum Anicien. familiarem noſtrum, latorem præſentium ad faciendum reparari Palatium noſtrum apud ſanctum Petrum, & quædam alia quæ ſibi commiſimus faciendum, ad dictam Urbem præſentialiter deſtinamus. Ipſum igitur filiationi veſtræ recommendamus, attente rogantes quatenus eum in agendis quæ vobis ſeu aliquibus diſcretis per vos deputandis idem narraverit, fideliter dirigatis, ſibique ac perſonis deputandis per eum aſſiſtatis Conſiliis & favoribus opportunis.

Datum Avinioni quarto Kalendas Auguſti Anno quarto.

Concedit, Caſtrum Pennæ rite vendi poſſe Vaticano S. Petri Capitulo, & Baſilicæ nomine a Canonicis emi ac recipi, ſervatis tamen Juribus Apoſtolicæ Sedis.

Ex Autogr. in Baſil. Tabul. caps. 5. Faſc. 262.

AN. CH. 1368. 6. Junii

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Rei ſeries, & contractus natura aperitur.

Ad ea, quæ in utilitatem Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſticarum commodum cedere dinoſcuntur, libenter intendimus; & eis, quantum cum Deo poſſumus, favorem Apoſtolicum impertimur. Exhibita ſiquidem nobis veſtra petitio continebat, quod dilectus filius nobilis vir, Petrus Bovis Civis Romanus Dominus Caſtri Pennæ Amelienſis Dioc., infra Provinciam Patrimonii beati Petri in Tuſcia conſiſtentis, quadam infirmitate detentus de propria ſalute cogitans, & cupiens aliqua Terrena in Cæleſtia felici commercio commutare; prædictum Caſtrum, de quo, ut aſſeritur, a certis perſonis habere poſſet, ſi illud vellet ipſis vendere, circa ſeptem millia Florenorum auri, vobis nomine Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ad quam ſingularem gerit devotionis affectum, pro ſua & ſuorum parentum Animarum ſalute vendere ac tradere vult retento tamen ſibi ad vitam ſuam uſufructu Caſtri ejuſdem pro duobus millibus, & quingentis Florenis auri, ex quibus ipſe Petrus ad præſens mille & quingentos dumtaxat recipere, & reliquos mille uſque ad duos annos poſt ipſius Petri obitum dari aliquibus, prout ipſe ordinandum duxerit, contentatur. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, prædicta Baſilica duo Caſtra diruta prope Caſtrum prædictum habeat, quæ per vaſſallos dicti Caſtri Pennæ, ſi Caſtrum ipſum ad vos perveniat, reparari, & ipſorum Caſtrorum tenitoria utiliter excoli poterunt; voſque ex hujuſmodi emptione, ſi fiat, periculum tirannidis in prædictis duobus veſtris Caſtris evitare, & multa commoda & utilitates vobis & prædictæ Baſilicæ proventura ſperetis; pro parte veſtra fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut prædicto Petro hujuſmodi Caſtrum Pennæ vobis vendendi, & vobis illud ab ipſo emendi licentiam concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur hujuſmodi piam voluntatem dicti Petri plurimum in Domino commendantes, veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, eidem Petro libere vendendi vobis ipſum Caſtrum, vobiſque illud emendi & recipiendi nomine dictæ Baſilicæ, ita tamen quod vos vel Succeſſores veſtri in dicta

Eius utilitas in Baſilicæ commodum.

Annuit Pontifex certis ſub conditionibus.

(a) Romani, qui ægre admodum ferebant abſentiam Pontificum, legationibus fatigabant recens electos, ut Urbem repeterent. In iis celebrem fuiſſe adornatam conſtat an. 1343. ad Clementem VI. Franciſco Petrarcha, & Nicolao Laurentii, ſeu Rentii inter Oratores numeratis. At ſemper Romanorum votis illuſerunt Pontifices: Clemensque ipſe *acceſſum ad Urbem*, ut tradit Autor tertiæ vitæ, *non poſſe tunc licet velle ſe aſſerens, ad tempus poſſibile reſervavit*. Neque id mirum. Tranquillitatem Provinciæ cum Italiæ moleſtiis commutare haud humani conſilii erat: cælitus impelli oportebat Pontificem, qui priſtinas ſubire mallet ſollicitudines Romæ, aut in Italiæ oppidis, quam in alienos humeros oneri ferendo impares reclinare. Commode, immo divinitus factum, ut Urbanus V. eligeretur Pontifex. Nuncium is acceperat Florentiæ de Innocentii VI. obitu: eaque occaſione dixiſſe fertur, libenter ſe moriturum, ubi vidiſſet creatum Pontificem, qui Romam ad veram Sedem rediret, ac Tyrannos Italiæ opprimeret. Stetiſſe eum dictis nil melius comprobat hoc diplomate, cui fides haud dubie major adhibenda eſt, quam Scriptoribus ejus vitæ, qui in viſionem Minoritæ cujuſdam, ſeu in epiſtolam Franciſci Petrarchæ *lib. 7. Senil:* rejiciunt cauſas ſui adventus Romam. Etenim ſæpe eum prædixiſſe retroactis temporibus de ſuo adventu, mirum in modum quadrat in vota Florentiæ edita.

(a) *Deve-*

dicta Baſilica poſt emptionem eandem, ſi eam fieri contingat, ad omnia Jura, Servitia, & Deveria (*a*) Nobis, & Romanæ Eccleſiæ, ac Rectori dictæ Provinciæ, qui pro tempore fuerit, teneamini, ad quæ Domini dicti Caſtri pro tempore exiſtentes nobis & Eccleſiæ ac Rectori prædictis tenentur; & hujuſmodi ſervitia, quæ per vos ipſos præſtare non poteritis, per alios præſtare teneamini, ut præfertur, plenam & liberam concedimus tenore præſentium facultatem.

Datum apud Montemflaſconem (*b*) VIII. Idus Junii Pontificatus noſtri An. ſexto.

Sacri Sudarii oſtenſionem Catharinæ Marchioniſſæ Brandeburgenſi Caroli IV. Imperatoris filiæ fieri mandat.

Ex Regeſto Epiſt. Secret. Anni VI. Urbani V. fol. 144. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1368. 15. *Aug.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum dilecta in Chriſto filia Nobilis Mulier Catherina Marchioniſſa Brandeburgenſis Cariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Caroli Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti nata cauſa devotionis accedat ad Urbem; diſcretioni veſtræ præcipiendo mandamus, quatenus ſacrum Sudarium Domini ſemel dumtaxat ſibi & ſuis Gentibus oſtendatis. (*c*)

Datum apud Montemflaſconem decimooctavo Kalendas Septembris Anno ſexto.

Altarario & Canonicorum Priori facultatem ad triennium impertitur ut Baſilicam, ejus Capellas, ac Cœmeteria polluta reconciliare valeant, aqua prius per aliquem Antiſtitem benedicta.

Ex Origin. in Baſil. Tabul. caps. 6. Faſc. 265.

AN. CH. 1369. 23. *Mart.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Altarario, & Antiquiori Canonico, Priori vulgariter nuncupato, (*d*) Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Habentes ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe ſingularis devotionis affectum, libenter ipſi Baſilicæ illa concedimus, per quæ Divina Officia, ſubmotis impedimentis quibuſlibet, continuari valeant in eadem. Cum itaque: ſicut accepimus, ſæpe contingat ipſam Baſilicam, ejuſque Cimiteria ac Capellas adjacentes eidem, per effuſionem ſanguinis vel ſeminis violari, quæ per Antiſtitem commode reconciliari non poſſunt; Nos in hac parte de opportuno remedio providere volentes, vobis & cuilibet veſtrum indulgemus, quod Baſilicam & Cimiteria ac Capellas prædicta per vos ipſos ſeu veſtrum alterum reconciliare valeatis, *Ampliatur Juriſdictio ad Eccleſiam reconciliandam.*

(*a*) *Deverium* idem eſt ac debitum, penſitatio: barbara quidem vox, non tamen nova: namque & Joannes XXII. tom. 3. Epiſt. 1559. bis eadem utitur: *quædam deveria in locis eiſdem ..... quædam Caſalia terras, Cenſus, & Deveria.* V. Du-Cang.

(*b*) Tum hæc Bulla, tum ſequens Diploma datum apud Montemflaſconem anno 1368. quemadmodum nonnulla alia per biennium ſequens, nos admonent, ut breviter hic indicemus adventum Pontificis in Romanæ Eccleſiæ ditionem, & cætera, quæ commorationem extra Urbem illuſtrent. Anno igitur 1367. extrema die menſis Aprilis Urbanus Avenione profectus cum aliquot Cardinalibus maritimo itinere Cornetum Patrimonii Urbem tenuit die quarta Junii: ubi Legationem Romanorum cum clavibus Caſtri S. Angeli ſuſcepit. Inde digreſſus venit Viterbium die nona ejuſdem Menſis, quo & audientiam cauſarum, & Contradictoriarum Avenione tranſtulit. Brevi ſenſit Italorum ingenium nullatenus immutatum. Nam populari excitato tumultu, qui tridui metum incuſſit, quatuor familiaribus Cardinalium cæſis, ſuſpenſiſque decem Civibus, Pontifex graviora mala præſagiit, nec præter eam æſtatem, Viterbii in poſterum diu ſubſtitit, quoad in Italia moram traxit: ſed curia ibidem, tanquam in commodiori oppido, permanente ipſe diverſabatur Monteflaſcone decem millia paſſuum a Viterbio: quem propterea locum Epiſcopali Sede ornavit, & commodiorem reddidit Pontificiæ manſioni per æſtivos calores. Viterbio non receſſit ante medium menſem Octobrem. Tum vero Romam petiit, ubi uſque ad menſem Majum ſequentis anni commoratus, Montemflaſconem primum ſe contulit, unde Bullam hanc dedit VIII. Idus Junii, & XVIII. Kal. Septemb. Diploma quod ſequitur. Inde profectus Romam verſus die nona menſis Octob., aliquot dies inſumſit Viterbii: Carolum enim IV. Aug. manebat, qui magno cum exercitu in Italiam venerat S. Sedis ditionem, Pontifice ſic volente, reſtituturus. Perinde an. ſeq. 1369. a die 18. Aprilis ad octavam Auguſti moratus Monteflaſcone, duobus circiter menſibus Viterbii manſit Peruſinorum defectionem inſequens tum Spirituali, tum temporali poteſtate. Sequenti anno iter maturavit Montemflaſconem, unde plura dedit Diplomata, quæ infra habentur diebus 12. Maji, 17. & 26. Jun. & 10., ac 29. Julii. Extremo autem menſe Auguſto Cornetum ſe contulit; Septembris menſis die 5. conſcendit in navim, reverſuſque eſt Avenionem, unde diſceſſerat ante triennium. Quare in S. R. E. ditione moratus eſt annos tres, ac totidem Menſes, ut patet.

(*c*) Vide ſup. to. 1. pag. 345. ubi indicantur plures Clementis VI. hujus generis epiſtolæ: id enim moris fuit eorum temporum.

(*d*) Singulare hoc Privilegium idem Pontifex conceſſerat Priori Canonicorum anno 1364. exemplum ſcilicet ſequutus Innocentii VI Deceſſoris ſui, qui anno 1360. omnium primus ejuſmodi facultate Priorem impertierat ad decennium *ſup. to. 1. pag.* 361. Neque illud mirum, quod quatuor tantum annis elapſis Urbanus id privilegii adhuc vigentis novo edito antiquarit: uam Prior, velut re integra, iſtud petierat a novo Pontifice. Perinde mirandum non eſt, quod Urbanus ipſe quum facultatem iſtam conceſſerit abſolutam, atque interminatam Priori, & ejus Succeſſoribus: quinto inde anno Privilegium ferat utriuſque ſimile, tametſi triennii dumtaxat ſpatio definitum. Primo ſiquidem ante ſex menſes, ſuperiori nimirum

anno

tis, quotiens fuerit opportunum; aqua prius per aliquem Antiſtitem ut moris eſt, benedicta, præſentium auctoritate concedimus facultatem. Per hoc autem conſtitutioni, quæ id præcipit per Epiſcopos tantum fieri, nullum volumus impoſterum præjudicium generari; præſentibus poſt triennium minime valituris.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum X. Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Joannes Chambareti Ordinis Fratrum Minorum ſpeciali Privilegio inſtituitur Altararius Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ejuſmodi munus declaratur, ac ſtipendium Florenorum 200. eidem aſſignatur.

Ex lib. Secretior. ep. 380. ap. Wadding. to. 8. pag. 209.

AN. CH. 1369. 18. *Aug.*

Dilecto Filio Joanni Chambareti Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori Altarario Altaris Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe. (*a*)

Altararii electio.

De tuæ probitate fidelitatis, ac circumſpectionis induſtria plenam in Domino fiduciam obtinentes, ac ſperantes, quod ea, quæ tuæ prudentiæ committemus, fidelibus ſtudiis exequeris, te Altararium Altaris Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, uſque ad noſtrum beneplacitum (*b*) Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium facimus, conſtituimus, & etiam deputamus, ibi recipiendi omnes, & ſingulas oblationes, obventiones, ac fructus, reditus, & proventus ad dictum Altare pervenientes, ſeu perventuros, ac cenſus debitos per quoſcumque Altari prædicto, ac etiam debita & legata ipſi Altari petendi, exigendi, & recipiendi, & de iis dumtaxat, quæ receperis, ſolventes quietandi, & generaliter omnia & ſingula, quæ ad dicti Altariatus ſpectant officium faciendi, & exercendi, non obſtante quod Ordinis Fratrum Minorum Profeſſor exiſtis, (*c*) facultatem plenariam concedentes.

Ejus Juriſdictio.

Volumus inſuper, quod tu de præfatis oblationibus, obventionibus, ac fructibus, reditibus, ſeu proventibus, ſive cenſibus, aut debitis, ſeu legatis dicti Altaris ducentos Florenos auri pro tuis, & familiarium, & aliorum ſolitorum teneri ad ſervitia dicti Altaris ſtipendiis ſeu expenſis, recipias annuatim.

Ejus item emolumenta.

Datum Viterbii xv. Kalend. Septembris Anno ſeptimo.

Tri-

---

anno 1368. die 22. Septembris inter ſex, aut octo Cardinales Monteflaſcone creatos, recenſuerat *Franciſcum de Tebaldeſchis Romanum tunc Priorem Baſilicæ S. Petri de Urbe*: quare novo Priori, utcumque in ſuperiori Privilegio comprehenderetur per eas voces *& Succeſſoribus tuis*, novum Privilegium daretur neceſſe erat. Deinde facultas eadem cum Altarario communicanda, quod antea non erat factum, ita faciendum ſuaſit. Illud potius mirari quis poſſet, cur Pontifex idem, qui Privilegium Decennale, perpetuum quodammodo reddiderat, nunc triennale futurum decernat. At ubi primum Jus iſtud Epiſcopale conceſſum fuit ab Innocentio VI. confirmatumque ab Urbano V., Avenione degebat uterque Pontifex. Nunc contra Urbanus morabatur Romæ, immo in Palatio Apoſtolico Vaticano: nec deerant in Urbe Epiſcopi, qui munere illo fungerentur. Quamobrem pluris mihi eſt triennale iſtud poſtremum, quam duo præcedentia, unum decennale, perpetuum alterum. Et vero idem triennale Privilegium evaſit perpetuum, hodieque viget: noſtriſque auribus quotannis audimus caput iſtud Conſtitutionum Baſilicæ noſtræ: *Privilegio Apoſtolico licet Altariſtæ, ſeu antiquiori Canonico, qui in Sacerdotio ſit, Baſilicam Sanguinis & ſeminis effuſione violatam reconciliare, aqua primum per aliquem Antiſtitem, ut moris eſt, benedicta.* (*Conſtit. cap.* 1. *num.* 11.) Quod enim ſingulare olim fuit, vulgari poſtea cœptum formula eadem retenta, ut liquet ex Conſtitut. 45. (*Bullar. Caſſin. to.* 1.) qua Abbates &c. idem Privilegium obtinent a Bonifacio IX. an. 1391.

(*a*) Vvadding. an. 1368. n. 8. novum officii genus hoc anno in ſuum ordinem inductum ait: quaſi vero Altariatus Baſilicæ Principis Apoſtolorum exinde ad eumdem Ordinem privative ſpectarit, quod falſum eſſe liquet. Falſum utique eſt, an. 1368. id muneris fuiſſe conceſſum. Neque enim idem annus convenit cum VIII. Pontificatus Urbani; neque cum Pontificis commoratione Viterbii: nam an. 1368. die decimaoctava Auguſti Pontifex morabatur Monteflaſcone, ut paulo ante adnotata, necnon Diplomata ibidem data, oſtendunt. Cæterum literarum iſtarum auctoritate Du-Cangius explicat Altariatus munus. Nobis clariora, & uberiora ſuppetunt ex noſtra hac collectione. Primo enim certo didicimus ex Diplomate Joannis XXI. an. 1277. prid. nonas Martii, Cuſtodem tum appellari, anniſque circiter quadraginta ſubſequentibus perinde Cuſtodes vocatos eſſe, quibus anno 1322. Altararii nomen acceſſerat: ut teſtantur Diplomata Joannis XXII. tametſi minus liqueat, quo præcipue anno converſio ea nominis facta fuerit. Namque e vivis ablato Joanne de Tuderto Cuſtode Altaris, qui ſcilicet erat Canonicus Baſilicæ S. Petri, Clemens V. an. 1313. vi. Nonas Martii demandat Neapoleoni Urſino Archipresbytero Jus eligendi Cuſtodem: eodemque Archipresbytero Magiſter Joannes de Unciola Altararius nuncupatur prædicto anno 1322. Deinde tum Cuſtodis, tum Altararii munus ipſiſſimum eſſe compertum habemus, oblationes videlicet, reditus, cæteraque omnia ad Altare S. Petri pertinentia exigendi, & cuſtodiendi. Poſtremo intelligimus, uſque ab an. 1332. Altariatus officio adjunctam eſſe *fabricam ipſius Baſilicæ, ac cuſtodiam Palatii, & Jardinorum Papalium & alia* (*to.* 1. *pag.* 281.) atque ea propter Fr. Chambaretum ſequenti anno 1370. per ea Diplomata, quæ ſuo loco afferentur, nil novi aſſequutum fuiſſe.

(*b*) Iſtud erat Altariatus ingenium ab ipſis temporibus, quum Altararius appellabatur Cuſtos. *In qua* (Baſilica) ajebat Clemens V. *Pontifex ipſe Cuſtodem pro tempore ponit, & amovet pro ſuæ libito voluntatis*. Sic docent tam multa Diplomata ſuperiori volumine exhibita; Joannis XXII. qui Altararium inſtituit (*pag.* 281.) Philippum de Cambarlhaco Archidiaconum Ganden. Baſilicæ noſtræ Canonicum; & Benedicti XII. qui inſtituit Joannem de Piſcis Rectorem Eccleſiæ de Permhaco, poſtea Canonicum Narbonen. quare is *de mandato noſtro*, ait Pontifex (*to.* 1. *pag.* 312.) *per aliqua tempora geſſerat* id muneris: ſimiliterque eidem Altarario ſuffecit (*ibid. pag.* 308.) Petrum Laurentii Canonicum Atrebatenſem, qui pervenit ad tempora Clementis VI.

(*c*) Ante hæc tempora an. videlicet 1350. Clemens VI. Epiſcopo Urbevetano ſuo in Spiritualibus Vicario demandaverat, ut *viros probos, Deum timentes, & ab æſtu avaræ cupiditatis extraneos, ſeculares vel regulares, cujuſcumque ſint profeſſionis, Religionis vel Ordinis Altararios in Baſilica* (Vatic.) &

Eccleſia

Triginta Unciarum redditum, quo Vaticanam S. Petri Baſilicam ejuſque Capitulum Jacobus II. Rex Aragonum donaverat, regio inſerto Diplomate confirmat.

Ex Regeſto Epiſt. de Indul. & Com. Urbani V. Epiſt. 47. fol. 13. An. VIII. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1369. 29. Decemb.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Si juxta ſuſceptum ſervitutis Officium, Eccleſiarum omnium, quarum cura Nobis imminet generalis, utilitatibus libenter intendamus, & his quæ in perſonarum Eccleſiaſticarum favorem pie facta noſcuntur, ut illibata perſiſtant, Apoſtolici muniminis adjicimus firmitatem, dum fuerit opportunum; id maxime Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, cujus Vicariatui, licet immeriti, in Terris ſucceſſimus, ob ſpecialis reverentiæ & devotionis affectum, quem ad Baſilicam habemus eandem, ejuſque perſonis libentius impendimus, dum fuerit a Nobis humiliter ſupplicatum. Sane petitio pro parte dilectorum Filiorum Archipresbyteri & Capituli dictæ Baſilicæ nobis exhibita continebat, quod olim claræ memoriæ Jacobus Rex Aragonum pro ſpecialibus donis & beneficiis Dei, ac honoribus quos in præfata Baſilica perceperat, videlicet inveſtitura Regnorum Sardiniæ & Corſicæ a fel. record. Bonifacio Prædeceſſore noſtro Papa VIII. ſibi facta, (*a*) deinde ſuſcepto Diademate eorumdem Regnorum in ipſa Baſilica, volens Deo & Beato Petro propterea gratus eſſe, quaſdam donationem, conceſſionem, & aſſignationem fecit Archipreſbytero & Capitulo Baſilicæ memoratæ, prout in litteris Regiis ſub Bulla plumbea, Typario (*b*) Regiæ Majeſtatis dicti Regis impreſſa, ſuper hoc confectis, quarum tenorem de verbo ad verbum præſentibus inſeri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dictorum Archipresbyteri & Capituli Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut cum præfata Regna Sardiniæ & Corſicæ, in quibus donatio, conceſſio & aſſignatio hujuſmodi ſunt factæ, ab Eccleſia Romana per Reges Aragonum pro tempore exiſtentes teneantur in feudum, donationi & conceſſioni & aſſignationi prælibatis, confirmationis robur Auctoritate Apoſtolica adjicere dignaremur. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus benignum impartientes aſſenſum, donationem conceſſionem & aſſignationem prædictas ratas habentes & gratas, illas Auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia confirmamus & præſentis Scripti patrocinio communimus; ſupplentes de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis omnem defectum, ſi quis forſan intervenerit in præmiſſis. Tenor vero dictarum litterarum Regiarum talis eſt. In nomine Domini amen. Noverint Univerſi, quod Nos Jacobus Dei gratia Rex Aragonum, Majoricarum, Valentiæ, Murtiæ, Sardiniæ & Corſicæ, Comeſque Barchinonen., & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vexillarius, Ammiratus, & Capitaneus Generalis; conſiderantes, quod dextera Domini nobiſcum faciente virtutem, Noſque clementer ad Regnorum Sardiniæ & Corſicæ faſtigia ſublimante apud Principis Apoſtolorum, & Cæleſtis Regni Clavigeri Sacratiſſimam de Urbe Baſilicam, per Regnorum ipſorum Inveſtituram ſolemnem, Nobis a Sanctiſſimo Patre & Domino Domino Bonifacio octavo ſacroſanctæ Romanæ & univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifice gratioſe conceſſam, primum divulgata noſtri

Pontificis obſequia in Baſilicam.

Jacobus Rex Aragonum in Eccleſiam B. Petri munificus.

Regia donatio confirmatur.

Donationis Diploma exſcribitur.

Eccleſia (Lateran.) *prædictis, unum in earum quxlibet auctoritate noſtra deputaret &c.* (*to.* 1. *pag.* 339.) Hinc patet Urbanum V. haud rem novam præſtitiſſe: tametſi aliunde (*ibidem pag.* 357.) conſtat, anno prædicto 1350. fuiſſe Altararium, Joannem Caſtellani Canonicum in Vaticana Baſilica: quidquid de alio fuerit qui in Eccleſia Lateranenſi conſtituendus erat.

(*a*) Jacobus II. cui Romani Pontifices Honorius IV. & Nicolaus IV. infenſi fuerant, tanquam invaſori Siciliæ Regni, ac S. Sedis hoſti, quemque ea propter excommunicaverant: Alphonſo fratri ſucceſſit in Aragoniæ Regno, non quidem jure propinquitatis, neque Armorum vi, quod utrumque præſidium diu inutile expertus fuit, ſed Apoſtolicæ Sedis beneficio, dum Bonifacius VIII. erat Pontifex. Officiis certando, tum ipſe de Eccleſia meritus bene eſt, quoad vixit; tum ab Eccleſia eſt beneficiis cumulatus. In his maxime illud inſigne, quod Bonifacius in eum contulit anno 1297. (*Ibid. Rainald. n.* 19. *Mariana lib. xv. cap.* 1.) nam vexilliferum, rerumque Maritimarum, & Claſſis Eccleſiæ Præfectum, ſive Ammiratum renunciavit: & paulo poſt Sardiniæ & Corſicæ Regem dixit, quo eas Inſulas ex Invaſorum manibus eriperet, Sanctæque Sedi Tributum ſolveret. Cujus rei monumentum ab oblivione vindicavit Clemens V. (ap. Rain. *an.* 1304. *n.* 16.) *Ne in poſterum,* inquit, *rei geſtæ memoriam diuturnitas temporis forſan aboleat, præſentium inſinuatione teſtamur, quod accedentes olim ad præſentiam piæ mem. Benedicti Papæ XI. Prædeceſſoris noſtri dilecti filii Vitalis de Villanova miles, & Guillelmus de Lateria Civis Barcinonenſis Procuratores, Nuncii, & Ambaſciatores cariſſimi in Chriſto filii noſtri Jacobi Regis Sardiniæ, & Corſicæ illuſtris, & recognoſcentes quod idem Rex ratione Regni Sardiniæ, & Corſicæ ad R. Eccleſiam pertinentis, quod fel. rec. Bonifacius VIII. Prædeceſſor noſter ſibi, & hæredibus ſuis ſub certis modis, & conditionibus in perpetuum feudum conceſſerat: cui quidem Bonifacio prædictus Rex ipſe perſonaliter pro eodem Regno Vaſſallagium, ligium, & homagium fecerat, & juramentum fidelitatis præſtiterat, tenebatur cuilibet Rom. Pontifici infra annum poſt creationem ipſius per procuratorem, ſeu procuratores ſuos ad hoc legitime conſtitutos ſimiliter pro eodem Regno Vaſſallagium &c.* Hæc vero & illuſtrant hanc Bullam Urbani V. & ab ea viciſſim illuſtrantur. Regnorum enim prædictorum inveſtituram in Baſilica S. Petri eſſe factam conſtat; necnon quibus conditionibus ea Regna Jacobus ſuſceperit a Pontifice palam fit. Præcipue vero Donatio, quam Rex monumento eſſe voluit, luce ipſa clariorem hanc hiſtoriam reddit, nec caligare oculos ſinit illorum, qui eamdem parum exploratam habentes, a veritate procul abeunt.

(*b*) *Typarium* eſt ſigillum, cui Principis Imago inſculpta eſt.

noſtri honoris inſignia claruerunt, ac deinde prædictorum Regnorum ſuſcepimus Diadema, necnon & in dicta Baſilica idem Sanctiſſimus Pater prædictæ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, in multitudine copioſa Nos magnifice honorante, fecit Vexillarium, Ammiratum & Capitaneum Generalem; dignum fore providimus, ut eidem Baſilicæ pronis ſemper famulemur obſequiis, & illi velud Matri ſtrictius obligemur ex debito, a cujus utero per Cæleſtis adoptionis gratiam quaſi nova progenies dinoſcitur prodiiſſe. Hinc eſt, quod Nos Archipresbytero & Capitulo ejuſdem ſacroſanctæ Baſilicæ & Canonicis tam præſentibus quam futuris imperpetuum donamus, concedimus & aſſignamus annuum Redditum triginta Unciarum boni auri ad generale pondus Regni Siciliæ, de noſtra Camera, cum dicta Regna fuerimus aſſecuti, perſolvendum per Officiales noſtros, qui erunt pro tempore, quocumque nomine cenſeantur, Procuratori vel certo Nuntio Capituli ſupradicti in feſto Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum annis ſingulis, donec in prædicto Regno Sardiniæ dictis Archipresbytero & Capitulo certum & determinatum locum, ubi imperpetuum prædictum percipiant Redditum, duxerimus aſſignandum. Volentes ut hujuſmodi pecunia diſtribuatur hoc modo per Canonicos Baſilicæ prælibatæ, videlicet Sacerdoti ad laudem Spiritus Sancti quamdiu vixerimus, & poſt obitum noſtrum pro Defunctis Miſſam in eadem Baſilica cotidie celebranti provideatur de ipſa pecunia competenter. Trium quoque Unciarum ſumma dicti auri his, qui Miſſæ de Spiritu Sancto in Annuali Noſtro, quod eſt in feſto B. Laurentii, dum vixerimus, annuatim pro Nobis ſolemniter in ſæpedicta Baſilica celebrandæ interfuerint, annis ſingulis erogetur; poſt deceſſum noſtrum in diſtributione noſtri Anniverſarii convertenda: inter illos autem qui Miſſæ Beati Jacobi Apoſtoli pro Nobis ſolemniter annis ſingulis in eadem Baſilica celebrandæ interfuerint, de dicta pecunia juxta ordinationem Capituli duæ Unciæ dividantur: Reſiduum vero prædictæ pecuniæ inter memoratos Canonicos & Beneficiatos ipſius Baſilicæ ſecundum providentiam diſpoſitionis Capituli in Nativitatis Domini, Octavarum ipſius, ac Epiphaniæ, Reſurrectionis Dominicæ, Aſcenſionis, Pentecoſtes, ac Purificationis, Annuntiationis, Aſſumptionis, & Nativitatis glorioſæ Dei Genitricis Mariæ, omniumque Sanctorum feſtivitatibus, in commemoratione etiam omnium fidelium Defunctorum, necnon in Beatorum Petri & Pauli, aliorumque Apoſtolorum, ac beati Joannis Baptiſtæ, ſanctorum Marci, & Lucæ Euangeliſtarum, Natalicii quoque, Inventionis & Tranſlationis beati Stephani Prothomartyris, Clementis, Hipolyti, Dionyſii, Euſtachii & Georgii Martyrum, Nicolai inſuper, Martini, Remigii, Gregorii, & Benedicti Confeſſorum, ac ſanctarum Mariæ Magdalenæ, & etiam Agathæ, Luciæ, & Agnetis, Margaritæ, ac Catherinæ Virginum feſtivitatibus dividatur. Ut autem hujuſmodi noſtra conceſſio, donatio & aſſignatio, ac alia præmiſſa perpetuum robur obtineant firmitatis, & tam a nobis quam hæredibus noſtris & Succeſſoribus inviolabiliter & perpetuo obſerventur, præſens Privilegium exinde fieri & plumbea Bulla Typario Noſtræ Majeſtatis impreſſa juſſimus communiri. Actum Romæ apud præfatam Baſilicam 8. Idus Aprilis Anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſeptimo, decimæ Indictionis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Confirmationis, Communitionis & Suppletionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Honores Jacobo II. ab Ap. Sede collati.

Tributum ejuſd. R. pro R. Sard. & onus capit.

Confirmatio ejuſd. Tributi perpetui.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XIV. Kalendas Januarii Anno octavo.

Quinquaginta Unciarum donationem a Joanna Siciliæ Regina Vaticano Capitulo factam, ejuſmodi conceſſionis inſerto Diplomate, ratam habet & confirmat.

Ex Regeſto Epiſt. Com. & de Ind. Anni VIII. Urbani V. Epiſt. 156. fol. 38. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1369. 21. Decemb.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perptuam rei memoriam. Juſtis petentium deſideriis juſtum eſt, Nos facilem præbere aſſenſum, & vota, quæ a rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente, complere. Sane petitio pro parte Dilectorum Filiorum Canonicorum & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Nobis nuper exhibita continebat, quod Cariſſima in Chriſto Filia noſtra Joanna Regina

eſt. Id vidit Ducangius, qui plura affert hujuſmodi exempla, admonetque erroris, qui in chartas aliquot Siculas irrepſit Bullar. Caſſin. to. 2. in quibus *Stypario* legitur pro *Typario*. Quo ſcilicet Sigillo aureas plumbeaſve Bullas ſignari conſueviſſe a Principibus documenta teſtantur.

na Siciliæ Illuſtris, dum olim in Urbe ad dictam Baſilicam ſe devotionis cauſa conferret, volens Prædeceſſorum ſuorum veſtigia imitari, dictis Canonicis & Capitulo quinquaginta Uncias de Carlenis argenti generalis ponderis Regni Siciliæ in, & ſuper certis Juribus, Redditibus & Proventibus ad ipſam Reginam ſpectantibus in dicto Regno, perpetuo percipiendas per ipſos Canonicos & Capitulum vel eorum Procuratores & Nuntios anno quolibet in feſto Apoſtolorum Petri & Pauli, gratioſe donavit, conceſſit, & aſſignavit; prout in ipſis litteris, quarum tenorem de verbo ad verbum præſentibus inſeri fecimus, plenius continetur. Quare Nobis præfati Canonici & Capitulum humiliter ſupplicarunt, ut conceſſionem, donationem & aſſignationem hujuſmodi, & alia contenta in dictis litteris ad majus robur confirmare Auctoritate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, prædictam conceſſionem, donationem & aſſignationem ac omnia & ſingula in eiſdem litteris contenta, tanquam devote ac provide facta, rata habentes & grata, ea Auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia confirmamus & præſentis Scripti patrocinio communimus: ſupplentes de Apoſtolicæ plenitudine Poteſtatis omnem defectum, ſi quis forſan intervenerit in præmiſſis.

Donatio Joannæ I. Reginæ Sicil. confirmatur Auct. Ap.

Tenor autem dictarum litterarum ejuſdem Reginæ talis eſt. Joanna Dei gratia Regina Hyeruſalem & Siciliæ, Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ, Provinciæ & Folcalquerii ac Pedemontis Comitiſſa magnifico Viro Magno Regni Siciliæ Camerario, vel ejus Locumtenentibus Dilectis Conſiliariis ac Secretis ſeu quibuſcumque Perceptoribus Jurium, Reddituum & Proventuum Secretiæ (*a*) partium Aprutii necnon de Haveriis (*b*) & Funditariis ac quibuſcumque perceptoribus aliis quocumque nomine cenſeantur deputatis & deputandis ſuper perceptione Jurium, Reddituum & Proventuum Gabellarum Salis, Ferri, & Picis Terræ Ortonæ Membrorum dictæ Secretiæ (*c*) Cabellotis ſeu Credenceriis (*d*) præſentibus & futuris fidelibus noſtris gratiam & bonam voluntatem. Scire vos facimus, quod olim juxta præſentem annum ſextæ Indictionis, dum in Urbe feliciter ageremus, ad Baſilicam Principis Apoſtolorum gerentes præcipuæ devotionis affectum & erga illam merito cupientes Prædeceſſorum Noſtrorum veſtigia imitari, Venerabilibus Viris Priori ac Canonicis & Capitulo dictæ Baſilicæ ipſius Principis Apoſtolorum devotis Oratoribus Noſtris Annuas Uncias quinquaginta de Carlenis Argenti ponderis generalis ſuper Juribus Dohanæ ac Bajulationis (*e*) Terræ Franquavillæ, & aliis fiſcalibus Juribus quæ ibi Curia Noſtra habet, & in ipſorum defectu ſuper Juribus dictæ Secretiæ, ac Gabellarum Salis, Ferri, & Picis ipſius Terræ Ortonæ conceſſimus & donavimus per alias noſtras litteras certo modo, quarum litterarum tenor per omnia talis eſt.

Diploma Reg. Joannæ I.

Joanna Dei gratia Regina Siciliæ & Hieruſalem, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ, Provinciæ & Folcalquerii ac Pedemontis Comitiſſa. Secretis (*f*) Aprucii necnon Bajulis & Cabellotis ſeu Credenceriis & quibuſcumque Perceptoriis Jurium, Reddituum & Proventuum Cabellarum Dohanæ & Bajulationis Terræ Franquavillæ ac Cabellarum Salis, Ferri, & Picis Terræ Ortonæ de Juſtitiariatu Aprutii citra Flumen Piſcariæ præſentibus & futuris fidelibus ſuis gratiam ſuam & bonam voluntatem. Etſi alicui Sanctorum Curiæ Cæleſtis ſumus obnoxiæ & devotione piiſſima obligatæ, ad venerationem ejuſdem ad Apoſtolorum Principem, ejuſque Baſilicam, in qua ejus Venerabile Corpus celebri memoria requieſcit, & in qua noſtri Progenitores claræ memoriæ Carolus primus & ſecundus Regni nunc noſtri Siciliæ Inveſtituram, Unctionem Sacram & Diademata ſuſceperunt, (*g*) & per cujus Principis interceſſionem pro Nobis ad Dominum, & preces ſedulas & Devotas miniſtrantium in eadem nos regnaſſe, ac impoſterum regnaturam feliciter Divina favente Gratia confidimus, uberiorem debemus devotionem habere, & ipſos proſequi favoribus gratioſis. Hiis itaque rationibus motæ, & pro animæ noſtræ

Inſtrumentum Donationis ejuſd. Reginæ.

(*a*) *Secretia*, & *Secreta* Ærarium Principis. Du-Cang.

(*b*) Pro *de Haveriis & Funditariis* haud dubie legendum *Dohaneriis*, *& Fundicariis*, in antiquarium, ſeu in exſcriptorem hallucinationem rejicias. Nam Doanerii ſeu Dohanerii ſunt qui Doanæ tributa & vectigalia exigunt: Fundicarii autem ſeu Fundegarii Officinis Præfecti erant, ſuntque utraque nomina ſatis frequentia in chartis & donationibus medii ævi. Videſis apud Du-Cang. exempla.

(*c*) *Cabelloti*, qui & *Cabellati*. Vectigalium Redemtores, Publicani, qui & Gabellotti, & Gabellarii. Du-Cang. affert chartam Friderici Regis Siciliæ an. 1305. quæ hunc locum illuſtrat. *Quilibet Mercator ſolvat tantummodo Cabellatis, ſeu Credenteriis Dohanarum Maris, Terrarum, Locorum ejuſdem Inſulæ Siciliæ &c.*

(*d*) *Credencerii*; qui *Credenzerii* vocantur in charta ejuſdem Reginæ ap. Ughellum to. 9. *Credenſerii* etiam & *Credenterii*, Vectigalium & Tributorum Exactores ſunt. Nomen mutuantur a *Credentia*, ſeu Conventu ejus generis Civium qui artes & opificia tractabant, ex Sigonio de R. Ital. Vide plura apud Du-Cang. V. *Credentia*.

(*e*) Inter plurimas hujus vocis notiones huc ſpectat quæ Tributum ſeu Vectigal ſignificat; quare quicquid mercium extra terram Francavillæ exportabatur, id genus Tributi conficiebat, quod *Bajulatio* hic nuncupatur. Inde *Bajulus* paulo infra.

(*f*) *Secretis* legendum; forte etiam *Secrecis*, tametſi exempla non ſuppetant. Apud Ughell. to. 1. p. 1. pag. 429. *Juſtitiarii*, *Secreti*, *& Officiales alii Aprutii* e re noſtra legitur in charta Caroli II. Regis Siciliæ.

(*g*) Carolum Andegavenſem ſuſcepiſſe ex more Diadema Regni Siciliæ cis, & ultra Farum in Baſilica Principis Apoſtolorum documenta apud Raynaldum (*an. 1266. num. 2.*) abunde teſtantur: ſidemque iis adjungit hæc Bulla. Quamobrem

Raſpo-

noſtræ remedio, dictæ Baſilicæ Canonicis & Capitulo ipſius Eccleſiæ Annuas Uncias quinquaginta de Carlenis Argenti generalis ponderis percipiendas perpetuo per ipſos vel eorum Procuratores & Nuncios anno quolibet in feſto Apoſtolorum Petri & Pauli de menſe Junii occurrente de hoc præſenti anno ſextæ Indictionis,& deinceps perpetuo in eodem feſto in & ſuper Juribus & Redditibus infraſcriptis Terræ Franquavillæ & Ortonæ de Juſtitiariatu Aprutii citra Flumen Piſcariæ præter & ultra alias proviſiones & conceſſiones & largitiones claræ memoriæ dicti Domini Caroli ſecundi Regis Proavi noſtri in dicta Bajulatione per noſtrum infraſcripti tenoris Privilegium gratioſe duximus concedendas, donandas & imperpetuum aſſignandas, cujus Privilegii tenor dicitur eſſe talis. Joanna Dei gratia Regina Hieruſalem & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ & Folcalquerii ac Pedemontis Comitiſſa. Univerſis præſens Privilegium inſpecturis tam præſentibus quam futuris. Si converti ad aliquem Sanctorum judicio meliori conſulitur, ubi non dubie totum præſidium invenitur, quia mirabilis Dominus in Sanctis ſuis, quorum perſæpe ſuffragio in partem ſupervehere ditatis (a) aſſumimur, digne quidem atque præcipue affectus devotionis dirigitur ad Apoſtolorum Principem Beatum Petrum, Paſtorem Gregis Dominici, qui ex Divinæ Poteſtatis arbitrio ligandi atque ſolvendi in Terris obtinet poteſtatem. Hujuſmodi itaque conſiderationis inſtinctu vobis quidem hactenus conſtituto, quod claræ memoriæ dictus Carolus primus, Attavus noſter, Siciliæ Rex illuſtris tempore quo in Sacratiſſimi Principis Apoſtolorum de Urbe Baſilica Regni Siciliæ Inveſtituram, Unctionem Sacram & Dyadema ſuſcepit, Capitulo & Canonicis ejuſdem ſanctæ Baſilicæ imperpetuum gratioſe donavit & aſſignavit in & ſuper Proventibus Dohanæ Neapolitan., aliorumque Fiſcalium jurium inibi annuum Redditum Unciarum auri quinquaginta ponderis generalis, diſtribuendum certo modo per Canonicos dictæ Baſilicæ, quem præfati Regis Caroli Primi Attavi noſtri Privilegium deſignabat; ac deinde claræ memoriæ Dominus Carolus Secundus Siciliæ Rex ejuſdem Caroli Primi Filius Proavus noſter ad ipſius Sacroſanctæ Baſilicæ reverentiam debitam præcipua cordis affectione aſpirans, & erga illam merito cupiens veſtigia

Caroli I. & II. Inveſtitura in Baſil. S. Petri eorumque Donationes Baſil. eid. factæ.

Paterni affectus & operis imitari, donationem & aſſignationem ipſius Regis, quamquam ex ejus Auctoritate donantis digne pleni vigoris exiſterent, idem Proavus Noſter duxit ad abundantiorem Cautelam imperpetuum confirmandas; & idem Carolus Secundus Proavus Noſter ad ipſam Sacram Baſilicam ſucceſſive effectus devotior, non ſolum voluit donationem ipſam paternam plene efficacia & firmitate gaudere, ſed ſuperaddere plenius ad eandem, ac facere ut integra perceptio & conſecutio proviſionis ejuſdem fiat ſine difficultate celerior, & habilior ſubſequatur, perceptionem annuam dictarum Unciarum quinquaginta in Juribus & ſuper Juribus Bajulationis & Fiſcalibus aliis quibuſcumque noſtræ Civitatis Ortonæ duxit omnimode transferendam, proviſione in hoc tunc ſublata Paterna, ut ſcilicet perceptio ipſa in prædictis Juribus Dohanæ & Neapolitan. de cetero non aſſiſtat; immo de certa ſua ſcientia & gratia ſpeciali, ad donationem ipſam Paternam alias ſuperaddit annuas auri quinquaginta Uncias, ita quod inter Paternam & ſuam donationes hujuſmodi ſunt in ſumma per totum Unciæ auri centum ponderis generalis percipiendæ ſingulis annis in præfata Bajulatione Ortonæ ac Juribus aliis quibuſcumque Fiſcalibus dictæ Terræ; ac idem Proavus Noſter debita meditatione perpenſans, quod in hoc poſſet dictis Canonicis vel impendium adjici vel per Officiales ſuos tunc difficultas opponi, prout multifaria conſuevit eſſe calumnia in ſolvendo, ſubjunxit ampliando hujuſmodi donationi, ut non ſolum dictæ Unciæ auri centum ipſis accedant Canonicis, ſed totum reliquum valorem annuum ipſius Bajulationis & Jurium eorumdem, quantumcumque plus ultra ipſas centum Uncias valeant, annuatim dictis Canonicis, pro animæ ſuæ ſalute in forma præfatorum Regum Privilegiis deſcripta dedit, donavit & gratioſe conceſſit: ſubjuncto ad amplius gratiæ ſuæ donum, ut de venditione vel procuratione Bajulationis aut Jurium eorumdem, nulluſque quiſque ſit Officialis aut Bajulus, qui ſe imperpetuum quomodolibet intromittat, immo per Procuratorem aut Nuntios Capituli & Canonicorum dictæ Sacræ Baſilicæ ſucceſſive vendantur, locentur, procurentur aut adminiſtrentur inantea pro ſuo beneplacito voluntatis, ordinatione, conſuetudine vel Statuto, Mandato vel obſervantia contrariis non obſtantibus quoquomodo, prout hæc

Super provent. Civit. Ortonæ.

Raſponus (*pag.* 144.) hoc unum exemplum arripiens, ut Lateranenſi Eccleſiæ aſſerat, quod debetur Vaticanæ, errat tota via: quod fecerunt & alii, quos jure arguit Franciſcus Pag. in Clem. IV. *num.* 9. De Carolo Claudo filio Caroli I. nullum eſt dubium, quin Diadema acceperit a Nicolao IV. in Vaticana Baſilica: de die tantum lis eſt, alii enim die ipſo Pentecoſtes, alii cum Villanio tunc vivente ſequenti die coronatum affirmant, nempe 29. Maji., anno 1288. (Rainald. *an. ſeq. n.* 1.) Privilegia utriuſque Caroli Pontificio Diplomati inſerta a Clem. V. anno 1306. Videſis ſupra *to.* 1. *pag.* 241.

(a) Legendum ſupernæ hæreditatis.

hæc & alia in præfatorum Regum Privilegiis conſpeximus clarius contineri. Nos igitur eadem pia devotione accenſa, quam Progenitores Noſtri præfati ad eandem Baſilicam habuerunt, præfatas conceſſiones, aſſignationes & donationes ex certa noſtra ſcientia ratas & firmas habentes, propterea de uberioris noſtræ gratiæ dono pro Animæ noſtræ, noſtrorumque Progenitorum Salute damus, concedimus & perpetuo aſſignamus præfatis Canonicis & Capitulo ſæpefatæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ultra & præter dictas centum Uncias & totum ſupradictum Reſiduum ſupradictæ Bajulationis Ortonæ ab eiſdem Noſtris Prædeceſſoribus largitas, Uncias quinquaginta in Carlenis Argenti ponderis generalis per Annum in & ſuper Juribus, Redditibus & Proventibus Dohanæ & Bajulationis Terræ noſtræ Francavillæ de Juſtitiariatu Aprutii citra Flumen Piſcariæ, & aliis Juribus Fiſcalibus quæ habemus ibidem, ſolvendas & aſſignandas eiſdem vel ſuis Procuratoribus in feſto Apoſtolorum Petri & Pauli de menſe Junii occurrente, & de præſenti anno ſextæ Indictionis ac deinceps perpetuo in Feſto prædicto diſpenſandas & deſtribuendas per eos modo, ordine & Feſtivitatibus infraſcriptis; videlicet die vigeſimaprima menſis Martii, qua donationem præmiſſam dictæ Baſilicæ fecimus ex munificentia noſtra, volumus quod per prædictos Canonicos, Beneficiatos & Clericos ejuſdem Baſilicæ, pro manutenenda & conſervanda longæva vita & honorifica noſtra & aliorum de genere noſtro proſpera & felici, Miſſa una de Spiritu Sancto in eadem Baſilica ſolemniſſime decantetur, in qua diſtribuantur Floreni auri quinquaginta, quamdiu vixerimus; poſt vero mortem noſtram dicti quinquaginta Floreni diſtribuantur in die Anniverſarii noſtri, quod in eadem Baſilica ſolemniter decantetur. Reliquam vero quantitatem diſtribui volumus inter Canonicos, Beneficiatos & Clericos ipſos in Feſtis & Anniverſariis infraſcriptis, quibus ſimiliter in eadem Baſilica Miſſarum ſolemnia celebrantur: videlicet in die Anniverſarii felicis record. Domini Regis Roberti Avi noſtri, ſicut in Paterno Anniverſario obſervatur, Floreni Auri quinquaginta. Item in Feſtivitatibus ſancti Petri, ſancti Pauli, ſancti Benedicti, ſancti Loyſii de Marſilia, ſancti Laurentii, ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ſanctæ Catherinæ, ſanctæ Trinitatis, S. Jacobi Apoſtoli, ſancti Antonii Abbatis, ſanctorum Martyrum Fabiani & Sebaſtiani, ſanctorum Martyrum Vincentii & Anaſtaſii, Converſionis ſancti Pauli, Cathedræ ſancti Petri, ſanctorum Martyrum Tiburcii, Valeriani & Maximi, Inventionis & Exaltationis ſanctæ Crucis, Apparitionis & Dedicationis ſancti Michaelis Archangeli, ſanctorum Martyrum Joannis & Pauli, Commemorationis ſancti Pauli Apoſtoli, ſanctorum Martyrum Proceſſi & Martiniani, ſancti Apolinaris Martyris Diſcipuli Beati Petri, Vinculorum ſancti Petri, ſanctæ Mariæ de Nive, ſancti Auguſtini Epiſcopi & Confeſſoris, Decollationis ſancti Joannis Baptiſtæ, ſancti Ludovici Epiſcopi & Confeſſoris Germani dicti Domini Regis Roberti, ſanctorum Martyrum Mauritii & ſociorum ejus, ſanctorum Coſmæ & Damiani, ſancti Hieronymi Doctoris, ſancti Franciſci Confeſſoris, ſancti Leonardi Confeſſoris, Dedicationis Baſilicarum Apoſtolorum Petri & Pauli, ſancti Ambroſii Epiſcopi & Confeſſoris, Conceptionis ſanctæ Mariæ Virginis, ſanctorum Innocentium, & ſancti Silveſtri Papæ & Confeſſoris. In præmiſſarum autem Feſtivitatum diebus ſingulis fiat aditio cotidianis diſtributionibus de quatuor Florenis pro quolibet, ut præmiſſorum Sanctorum Officia ſolemnius celebrentur, & Miniſtri ipſius Baſilicæ devotius conveniant ad Divina, prælibatique Sancti glorioſiſſimi ex hoc apud Deum pro Majeſtate noſtra ſint perpetui Interceſſores in vita pariter & in morte. Quod ſi forte ad ſolutionem dictarum quinquaginta Unciarum annuatim de Carlenis Argenti & alterius quantitatis pecuniæ ſuper præfatis Juribus Bajulationis & Dohanæ Erancevillæ ſtabilitæ & debitæ ipſis Capitulo & Canonicis prætextu Decimæ & duarum Unciarum Auri debitarum Archipresbytero & Eccleſiæ Ortonæ, quæ deducuntur & detrahuntur ipſis Capitulo & Canonicis de Proventibus & Obſervationibus dictæ Bajulationis Ortonæ, Obventiones, Redditus & Proventus dictarum Bajulationis & Dohanæ dictæ Terræ Francevillæ non ſufficerent ad præſens vel etiam quandocumque; Volumus & ex certa noſtra ſcientia præcipimus & mandamus, ut de Juribus & Proventibus ſecretiæ & Cabellæ Salis, Ferri, & Picis ejuſdem Terræ Ortonæ & dependentium ex ea uſque ad concurrentem quantitatem dictarum Unciarum quinquaginta & debitum complementum perpetuo dictæ quinquaginta Unciæ vel quod ipſis defuerit, exolvantur ac etiam ſuppleantur, non obſtantibus quibuſcumque Regni & Curiæ noſtræ Statutis, ordinationibus ſeu conſuetudinibus, Mandatis ſeu revocationibus quarumcumque gratiarum, generaliter vel ſpecialiter factis ſeu impoſterum faciendis ſupradictis noſtris conceſſioni, donationi & aſſignationi contrariis, de quibus etiam non expreſſis & totaliter non inſertis in hoc præſenti Privilegio facienda eſſet mentio ſpecialis, quæ quantum ad ſupradictorum omnium perpetuam firmitatem nullius eſſe volumus roboris vel momenti. In cujus rei teſtimonium & ad cautelam præſens Privilegium exinde

Donationis ſolutio annua in feſto SS. Apoſtolor. & ejus finis.

Onus impoſitum Capitulo:

Donationi fundus alius aſſignatur defectu primi.

exinde fieri & pendenti Majeſtatis noſtræ Sigillo juſſimus communiri. Datum Romæ per manus Viri Magnifici Neapoleonis de Urſinis Manupopuli Comitis Logothetæ (*a*) & Prothonotarii Regni Siciliæ, Collateralis, Conſiliarii & fidelis noſtri Dilecti, Anno Domini Milleſimo trecenteſimo ſexageſimo octavo, die viceſimo primo Martii ſextæ Indictionis, Regnorum noſtrorum Anno viceſimo ſexto. Volentes itaque dictas noſtras donationem, conceſſionem & largitionem debitum effectum ſortiri, fidelitati veſtræ harum ſerie, de noſtra certa ſcientia præcipimus & mandamus expreſſe ſub obtentu noſtræ gratiæ & pœna Unciarum Auri quinquaginta, quam a Vobis & Veſtrum quolibet exigi & extorqueri faciemus irremiſſibiliter, niſi Mandatis noſtris parueritis cum affectu, quatenus vos prædicti Secreti Cabelloti ſeu Credencerii ac Perceptores Jurium dictarum Cabellarum Dohanæ & Bajulationis dictæ Terræ Francavillæ ac Cabellarum Salis, Ferri, & Picis dictæ Terræ Ortonæ præſentes atque futuri præfatis Canonicis & Capitulo ejuſdem Baſilicæ vel eorum Procuratoribus ſeu Nunciis ad hoc ſpecialiter deputatis præſcriptum Redditum annuum Unciarum Auri quinquaginta ponderis generalis in dicto Feſto Apoſtolorum Petri & Pauli Anni cujuſlibet tam præſentis quam inantea in futurum Officiorum veſtrorum temporibus non fueritis exinde requiſiti, de pecunia dictorum Jurium, Reddituum & Proventuum præfatorum Dohanæ & Bajulationis dictæ Terræ Francevillæ, & in ipſorum defectu, de pecunia dictorum Jurium, Reddituum & Proventuum præfatarum Gabellarum Salis, Ferri, & Picis dictæ Terræ Ortonæ ſiſtente & futura per manus noſtras, prout ad ſingulos Veſtrum prædicto modo ſpectaverit; de quo, cum opus fuerit, nos invicem certificare curetis, ne in damnum Curiæ contingat fieri exinde ſolutionem quomodolibet duplicatam; ſolvere & exhibere integraliter, omni contradictione & difficultate ceſſante, juxta dicti Privilegii noſtri ſeriem atque mentem penitus ſtudeatis, & recipiatis de hiis quæ provide ſolveritis ſuis vicibus debitam Apodixam: (*b*) Voſque ſecreti præſentes atque futuri non impediatis in aliquo ſolutionem eandem, quinimmo Cabellotos ipſos ſeu Credencerios ad ſolutionem hujuſmodi faciendam in caſu renitentiæ, ſi opus fuerit arceatis, ſicut prædictam pœnam & indignationem noſtram cupitis evitare; ordinationibus ſeu Mandatis noſtris quibuſcumque contrariis factis jam & faciendis inantea ſub quacumque forma vel expreſſione verborum, etiamſi oporteret de illis vel aliqua ipſorum clauſula plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum in præſentibus fieri mentionem, per quas & quæ effectus præſentium impediri poſſet in aliquo vel differri, & ſpecialiter tam Edictis noſtris olim factis ſub datis Neapoli, altero videlicet eorum die tertio Septembris Anni decimæ, & altero die vigeſimo primo Februarii Anni tertiæ decimæ Indictionis nuper elapſarum, de nil ſolvendo alicui de quacumque fiſcali pecunia, ſed ea tota ad noſtram Cameram deſtinandam, quam alio Edicto facto ſub datum Averſæ die primo Decembris Anni quartæ Indictionis proxime præteritæ de revocatione ſeu ſuſpenſione Proviſionum & Gagiorum, (*c*) quam etiam quibuſcumque aliis Edictis ſeu Mandatis factis vel faciendis ſub quacumque diſtinctione verborum atque dierum executioni præſentium nullatenus obſtituris: præſentibus poſt opportunam & debitam inſpectionem earum, tranſumpto ipſarum per vos & veſtrum quemlibet, prout ad eum ſpectaverit, in publica forma recapto, remanentibus præſentanti efficaciter modo præmiſſo, cum opus fuerit, inantea valituris. Datum Romæ in Camera noſtra Anno Domini milleſimo trecenteſimo ſexageſimo octavo die viceſimo ſecundo Martii ſextæ Indictionis, Regnorum noſtrorum Anno viceſimo ſexto. Noviter autem pro parte dictorum Prioris, Canonicorum & Capituli fuit Majeſtati noſtræ humiliter ſupplicatum, ut cum ipſi de dictis annuis Unciis quinquaginta eis, ut præmittitur, conceſſis nihil hucuſque perceperint ac poſſent percipere vel habere, propter proviſiones per nos prius ſuper Juribus dictæ Bajulationis Francevillæ conceſſas Berardo Piſticello & Joanni Minuculo Militibus & Petrillo de Aprano de Neapoli, necnon propter venditionem Jurium dictæ ſecretiæ Cabellarum ac Jurium dictarum Cabellarum Salis, Ferri, & Picis dictæ Terræ Ortonæ, quorum pecunia pro dicto præſenti anno ſextæ, aut pro futuro anno ſeptimæ Indictionis eſt per præſentem ſecretum noſtris theſaurariis aſſignata, ex quo dicti Prior, Canonici & Capitulum videntur pro dictis duobus annis prædictarum annuarum Unciarum quinquaginta reali perceptione privari, prout continet expoſitio eorumdem; providere eis ſuper hoc, ne careant hujuſ-

Documenta Regia ſuper eadem re.

Capitulum dolet, ſe nihil percepiſſe.

(*a*) *Logotheta* &c. Paſſim in Tabulis Siculis hujuſmodi ſubſcriptiones Regiis chartis occurrunt. *Logotheta* autem vox græca apud Latinos magnum Cancellarium deſignabat: tametſi apud Siculos Prothonotarius etiam dicebatur, eratque primus Secretarius, dignitate ſcilicet major magno Cancellario, nec tamen alter alteri ſubjiciebatur. Vide plura apud Du-cang. qui ex Vvaddingo affert ſubſcriptionem hujus ſimilem, Data Neapoli per.. Logothetam & Prothonotarium Regni Siciliæ an. 1347.

(*b*) *Apodixa* eſt cautio de ſuſcepta pecunia. Apud Vvadding. in Regeſto to. 3. pag. 308. eſt charta ejuſdem Reginæ Joannæ, in qua legitur: *Apodixas, finales remiſſiones, & pactum de ulterius non petendo*. Du-cang.

(*c*) *Gagium* hic & infra non aliud eſſe videtur quam mulcta. Nihilominus Conſule Du-Cang. V. *Gagium*, & *Vadium*:

(*a*) Non

hujuſmodi gratiæ noſtræ fructu per noſtras litteras dignaremur. Nos vero nolentes ipſos Priorem, Canonicos & Capitulum earumdem annuarum Unciarum quinquaginta in totum vel in partem reali perceptione carere, de quibus eis intendimus in anno quolibet debitam ſatisfactionem impendi; decrevimus, quod ipſi Prior Canonici & Capitulum eaſdem Uncias quinquaginta dicti ponderis generalis per annum eis, ut præfertur, conceſſas quolibet ſcilicet anno ab inſtanti anno octavæ Indictionis inantea numerando, ſuper Juribus, Redditibus & Proventibus dictæ Gabellæ Salis, Ferri, & Picis ipſius Terræ Ortonæ, ſuper quibus erant illas in dicto defectu, ſicut prædicitur, percepturi, integraliter velut ſubſequitur, percipere debeant & habere, eisque de illis tam pro dictis duobus annis præſentis ſextæ, & inſtantis ſeptimæ Indictionis, quam deinde inantea pro futuro tempore imperpetuum ſine diminutione qualibet, ſicut ſubſequitur, ſatis fiat. Quocirca volumus, & fidelitati veſtræ ſub obtentu noſtræ indignationis & gratiæ, ac pœna in dictis noſtris litteris declarata de certa ſcientia harum ſerie diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus dicto adveniente tempore dicti inſtantis anni octavæ Indictionis vos prædicti Dohanerii & Fundatarii ac Perceptores & Officiales Cabelloti ſeu Credencerii Jurium dictarum Cabellarum Salis, Ferri, & Picis dictæ Terræ Ortonæ tunc præſentes ſeu futuri ejuſdem anni octavæ Indictionis, præfatis Priori, Canonicis & Capitulo aut ipſorum Procuratori vel Nuntio tam Uncias centum contingentes ipſos pro dictis duobus annis ſextæ & ſeptimæ Indictionis, quam alias Uncias quinquaginta contingentes ipſos ſimiliter pro dicto intranti anno octavæ Indictionis; pro quibus illas eis per vos decrevimus exhiberi, inſtanter de pecunia excalei de pecunia Calei Jurium, Reddituum & Proventuum dictarum Cabellarum Salis, Ferri, & Picis dicti inſtantis anni octavæ Indictionis proventura ad manus veſtras, in jam dicto Apoſtolorum Petri & Pauli Feſto, ſicut in præſcriptis noſtris litteris continetur, ſtatim ſimul & ſemel; & deinde tam vos ipſi tunc præſentes, quam vos alii ſucceſſive Dohanerii & Funditarii ac Perceptores, Officiales, Cabelloti ſeu Credencerii eiſdem Priori, Canonicis & Capitulo aut dicto ipſorum Procuratori ſeu Nuntio jam dictas Uncias quinquaginta de dictis Carlenis Argenti ejuſdem ponderis generalis per annum eis, ſicut prædicitur, ſtabilitas atque conceſſas, quatenus quolibet ſcilicet anno imperpetuum a ſequenti anno nonæ Indictionis inantea numerando, in præfato ſcilicet Feſto ipſorum Apoſtolorum Petri & Pauli de dicta pecunia Jurium reddituum & proventuum dictarum Cabellarum ſalis, Ferri, & Picis ipſius Terræ Ortonæ ad manus veſtras primitus etiam proventura, prout ad vos pertinet, Officiorum veſtrorum temporibus integre & ſine diminutione aliqua, omnique contradicente occaſione & difficultate remota, vigore præſentium exſolvatis, & recipiatis ab eis de hiis quæ ipſis ſolveritis exinde ſuis vicibus debitam apodixam, quam vobis plene ſufficere volumus ad cautelam, illamque una cum ſolutione hujuſmodi in veſtro computo acceptari pariter & admitti abſque cautelis aliis, quam præſentibus noſtris litteris cum apodixa jam dicta a nobis ullo unquam tempore quomodolibet exinde requirendis: Tenorem alias prædictarum litterarum noſtrarum in aliis, quibus expedit, efficaciter ſervaturi; ac attentius proviſuri, quod nullum eiſdem Priori, Canonicis & Capitulo circa ſolutionem hujuſmodi prætextu cujuſcumque Ordinationis ſeu mandati vel Edicti noſtri contrarii vel alio quocumque colore vel cauſa ingeratis præpedium ac obſtaculum vel anfractum, ſicut habetis dictam gratiam noſtram caram, præfatamque indignationem & pœnam cupitis evitare; cum velimus & expreſſe pariter intendamus, quod eiſdem Priori, Canonicis & Capitulo de dictis annuis Unciis quinquaginta tam pro dictis tribus annis, quam pro futuris temporibus imperpetuum propter præmiſſas conſiderationes & cauſas alias, quæ nos monent viſibiliter, ſicut prædicitur, ſatisfiat. Voſque prædicti magne Camerarie, vel Locumtenentes ac Secreti, præſentes ſimiliter & futuri non impediatis in aliquo ſolutionem eandem immo jam dictos Dohanerios & Funditarios ac Perceptores Officiales Cabellotos ſeu Credencerios ad illam, ſicut prædicitur, faciendam tam per exactionem pœnæ jam dictæ, quam per quælibet alia oportuna remedia, quæ ad id expedire videritis, arctius compellatis ac ſignificetis per litteras veſtras Perceptoribus, Cabellotis ſeu Credenceriis dictæ Cabellæ, Bajulationis ipſius Terræ Francavillæ, quod nihil eiſdem Priori Canonicis & Capitulo de dictis Unciis quinquaginta vigore præſcriptarum litterarum noſtrarum, aut tranſumptorum, aſſumptorum vel aſſumendorum forſan ex illis quoquomodo perſolvant, cum ipſos Priorem, Canonicos & Capitulum decreverimus illas ſuper Juribus dictarum Cabellarum Salis, Ferri, & Picis, ſicut prædicitur, percepturos; ſuper quo vobis duximus totaliter incumbendum, reſervatis dictis Priori, Canonicis & Capitulo integraliter aliis Juribus eis debitis ſuper Bajulatione prædicta Francavillæ vigore aliarum Regalium Litterarum. Et ut dicti Secreti necnon Dohanerii & Funditarii ac Perceptores Officiales Cabelloti ſeu Credencerii in diffugium ſatisfactionis hujuſmodi cauſam aliquam non prætendant,

Non ſolventibus Officialibus interminatur pœnas.

dant, ſed ab eis occaſio quæque tollatur; volumus, vobiſque prædictis Magno Camerario & ejus Locumtenentibus adjicimus expreſſius in Mandatis, ut ſingulis vicibus & temporibus, quibus dicta Jura Secretiæ ac dictarum Cabellarum Salis, Ferri, & Picis ſive conjunctum ſimul ſive per partes per Curiam noſtram vendantur, locentur vel in credentiam committantur, deducatis ac deduci penitus faciatis & in pactis propterea habendis declarari pariter & apponi jamdictam proviſionem ſolvendam dictis Priori, Capitulo & Canonicis tam pro dictis tribus annis, quam pro dictis futuris temporibus imperpetuum, ut eſt dictum, ſic & taliter, quod eis hujuſmodi proviſio præmiſſo modo penitus reſervetur, ac veniat ab ordinatione qualibet excludenda, illaque eis ſine diminutione qualibet, ſicut præmittitur, perſolvatur: compulſuri alias eoſdem Secretos necnon Dohanerios & Funditarios ac Perceptores, Officiales, Cabellotos ſeu Credencerios ad obligandum ſe in Camera noſtra ſummarie, tempore ſcilicet emptionis ſeu locationis Jurium prædictorum, de dicta proviſione eiſdem Priori, Canonicis & Capitulo pro dicto præterito & futuro tempore, prout intendimus, integraliter perſolvendi: alias * eiſdem Secretis necnon Dohaneriis & Funditariis ac Perceptoribus Cabellotis ſeu Credenceriis tempore competenti eorumdem ſolutionem aliquam nullatenus acceptetis, niſi prius conſtet Vobis ſuis vicibus de ſatiſfactione proviſionis ejuſdem facta jam forſitan vel de cetero facienda per eos Priori, Canonicis & Capitulo ſupradictis per Apodixas proprias eorumdem, ſeu per cautelas & ſcripturas competentes; quibuſcumque ordinationibus, litteris, Mandatis, Cedulis vel Edictis incontrarium forte factis vel inantea faciendis ſub quacumque forma vel expreſſione verborum ac temporum & dierum ac cum quibuſvis clauſulis derogatoriis generalibus vel ſpecialibus, per quæ & quas effectui præſentium expreſſe vel tacite poſſet in aliquo quomodolibet derogari, etiamſi de illis vel aliqua illorum ſeu illarum clauſula de verbo ad verbum eſſet hîc ſpecialis & ſerioſa mentio facienda, ſeu noſtra conſcientia in ſcriptis vel oretenus conſultanda, & præcipue tam Edictis dudum factis ſub Datis Neapoli, altero videlicet eorum die tertio Septembris Anni decimæ & altero die viceſimo primo Februarii Anni tertiædecimæ Indictionum proxime præteritarum de nil ſolvendo alicui de quacumque Fiſcali pecunia & ſpecialiter ſupradicta, ſed ea tota ad Noſtram Cameram deſtinanda, quam alio Edicto noſtro facto ſub Datum Averſæ die prima Decembris Anni quartæ Indictionis nuper elapſæ de ſuſpenſione proviſionum & Gagiorum, quam etiam alio mandato facto die undecimo Aprilis dicti Anni IV. Indictionis de Proviſionibus Gagiis non ſimul & ſemel, ſed per terminos ac pro rata & in concurſu cum aliis exſolvendis, executioni præſentium nullatenus obſtituris. Præſentes autem litteras poſt opportunam inſpectionem earum, tranſumpto ipſarum per vos, prout veſtra intererit, in publica forma recepto pro cautela, reſtitui volumus præſentanti, præmiſſo modo efficaciter inantea valituras. Datum in caſa ſana prope Caſtrum Maris de Scabia in Camera noſtra anno Domini Milleſimo trecenteſimo ſexageſimo octavo die decimaquarta Junii ſextæ Indictonis, Regnorum noſtrorum Anno viceſimo ſexto. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, munitionis & ſuppletionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Pœnæ Officialibus non ſolventibus indicta.

** Suppl. ab.*

Plura in hanc rem Edicta commemorantur.

Confirmatio Pontificia Donationis Regiæ.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XII. Kalendas Januarii Pontificatus noſtri Anno octavo.

Petrum Aragoniæ Regem de ſolvenda Vaticano Capitulo certa pecuniæ ſumma, rogat & hortatur.

Ex Regeſto Epiſt. ſecret. Anni octavi Urbani V. fol. 48. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1370. 15. Mart.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Cariſſimo in Chriſto Filio Petro Regi Aragonum Illuſtri; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum, ſicut pro parte Dilectorum Filiorum Archipresbyteri & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe fuit Nobis expoſitum, ipſi a tua Regia Camera certam pecuniæ ſummam debeant recipere annuatim, & eam non receperint longo tempore retroacto; Serenitatem tuam rogamus & hortamur attente, quatenus ob reverentiam Dei & ejuſdem Principis, dictos Archipresbyterum & Capitulum ſuper exhibitione hujuſmodi ſummæ pro præterito tempore & futuro benigne habeas commendatos, ut per hoc ad Regem Regum præfatum Principem Apoſtolorum, cujus nomen geris, tibi conſtituas amplius adjutorem. Super quo Venerabili Fratri noſtro Agapito Epiſcopo Brixien. Apoſtolicæ Sedis Nuncio Latori præſentium velis fidem credulam adhibere.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Idus Martii Anno octavo.

Ex inju-

Ex injuſte ablatis incertis medietatem alteram inſtaurationi Vaticanæ Baſilicæ, alteram vero Lateranenſis Eccleſiæ reparationi ad biennium erogandam demandat: Pœnitentes divites, ut operibus eisdem pias tribuant eleemoſynas, inducendos curat.

Ex Regeſt. Epiſt. ſecret. An. VIII. Urbani V. fol. 84. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1370. 22. Maji.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Univerſis Pœnitentiariis Noſtris tam in Urbe, quam in Romana Curia morantibus, præſentibus & futuris; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad reparationem Venerandæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ in tectis & aliis ædificiis indiget reparari, devotis affectibus intendentes, vias & modos honeſtos libenter exquirimus, quibus de opportunis pecuniis pro reparatione præfata, quæ magna exigit onera expenſarum, providere commode valeamus. Eapropter diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus univerſis Chriſtifidelibus, qui infra duos annos inchoandos quarto nonas Julii proxime futuri ex tunc immediate ſecuturos, vobis ſua confitebuntur peccata, & reſtitutionem male ablatorum incertorum facere tenebuntur; ex parte noſtra diſtrictius injungatis, quod medietatem ipſorum male ablatorum incertorum pro dicta reparatione Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & reliquam medietatem pro reparatione Lateranenſis Eccleſiæ (a) eis, qui ad hoc per nos ſunt vel erunt pro tempore deputati, ſtudeant aſſignare. Nos enim eos de hiis, quæ ſic aſſignaverint abſolutos eſſe cenſemus, ac ſi illa proprio Ordinario aſſignaſſent. Inſuper confitentes eoſdem, præſertim illos, quibus hujuſmodi ſuperſunt copiæ facultatum, providis veſtris perſuaſionibus inducatis, ut pro dictis reparationibus faciendis celeriter de bonis, eis a Deo collatis, pias elemoſynas largiantur.

Pœnæ injunguntur injuſtis ablatorib. rer. Eccl.

Eædem pœnæ explicantur.

Datum apud Montemflaſconem nono Idus Maji Anno Octavo.

Ludovici Hungariæ Regis Oratoribus, eorumque Sociis ac Familiaribus Sacrum Sudarium oſtendi præcipit.

Ex Regeſto Epiſt. ſecret. An. VIII. Urbani V. fol. 105. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1370. 17. Jun.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quia Venerabilis Frater Noſter Joannes Epiſcopus Vacien., ac Dilecti Filii Nobilis Vir Nicolaus de Zeth Miles Regalis Curiæ Ungariæ Judex, & Magiſter Cato Præpoſitus Eccleſiæ Demeſien. Veſprimien. Diœceſis Decretorum Doctor, Ambaxiatores Cariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Ludovici Regis Ungariæ Illuſtris ad noſtram præſentiam deſtinati, harum latores, cauſa devotionis ad Urbem ſe conferunt de præſenti; volumus & devotioni veſtræ præſentium tenore mandamus, quatenus dictis Ambaxiatoribus & eorum ſociis ac Familiaribus ſacrum Sudarium hac vice dumtaxat congruo tempore oſtendatis.

Datum apud Montemflaſconem decimoquinto Kalendas Julii Anno Octavo.

Vaticanæ Baſilicæ Oblationes ad Sedem Apoſtolicam ſpectantes, ejuſdem Templi Fabricæ ad quinquennium addicit.

Ex Regeſto Epiſt. de Ind. & Com. An. VIII. Urbani Papæ V. Epiſt. 548. fol. 179. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1370.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Joanni Chambareti Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori, Altarario Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Illa

(a) Non leviter attendendum videtur diſcrimen, quod perpetuo occurrit in Bullis & Diplomatibus Pontificum præcipue degentium in Provincia: Vaticanam quippe Eccleſiam Baſilicæ ſemper nomine nuncupatam videmus, Lateranenſem vero Eccleſiæ. Idque adeo conſtanter; ut quoties occurrit utriuſque mentio, ut hic videmus, non, niſi ſervato eodem diſcrimine, Baſilica Principis Apoſtolorum, & Eccleſia Lateranenſis proferatur. Neque enim hic locum habet Valeſii, & Launoyi concertatio de Baſilicis, Eccleſias nempe monachorum in Galliis appellari conſueviſſe Baſilicas per ſextum ſeptimumque ſeculum; Cathedrales vero, & Parochiales Eccleſias ſolo Eccleſiarum nomine. Nam præterquamquod ſeculo XIV. ſecus ſe res habebat, Baſilica Vaticana ampliſſimo inſignis Capitulo Canonicorum, Beneficiatorum, & Clericorum, ejuſmodi diſtinctionem eludit.

(a) Privi-

Illa ſolidæ dilectionis ſinceritas, quam ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe habuimus & habemus, digne nos incitat & inducit, ut ad ipſius Baſilicæ honorem & commodum, quantum cum Deo poſſumus, intendamus. Cum itaque tu ad recipiendum oblationes dictæ Baſilicæ Auctoritate Apoſtolica fueris deputatus; Nos Fabricæ ejuſdem Baſilicæ de alicujus ſubventionis auxilio gratioſe providere volentes, diſcretioni tuæ tenore præſentium mandamus, quatenus id quod de hujuſmodi oblationibus ad nos pertinentibus, deductis expenſis ordinariis, ſupereſſe contigerit, in Fabricam dictæ Baſilicæ convertas; & in præmiſſis taliter te habeas, quod de bona diligentia merito valeas commendari. Præſentibus poſt quinquennium minime valituris. *Pontificis largitio in Fabricam Baſil.*

Datum apud Montemflaſconem ſexto Kal. Julii Pontificatus Noſtri Anno. octavo.

Reditus Fabricæ Principis Apoſtolorum exigendi mandantur Altarario Baſilicæ ejuſdem Princ. Apoſtol.

Eidem ex eod. Regeſt. epiſt. 551. ap. Wadding. *to. VIII. pag.* 522. *n.* 55.

AN. CH. 1370. 26. *Jun.*

AD ea ex Apoſtolicæ Sedis officio nobis immerito commiſſo, libenter intendimus, per quæ Eccleſiarum utilitas procuratur. Sane nuper ad noſtrum pervenit auditum, quod nonnulli, qui gloriantur, cum male fecerint, & quorum oculis Dei timor abſceſſit, decimas, reditus, cenſus, legata, & nonnulla alia bona, quæ Fabricæ Principis Apoſtolorum de Urbe præſtare tenentur, tibi reddere, ſeu præſtare recuſant, in animarum ſuarum periculum, dictæ Fabricæ præjudicium non modicum & gravamen. Nos igitur volentes dictæ Fabricæ in præmiſſis de opportuno remedio providere, tibi, quamdiu Altararius dictæ Baſilicæ fueris, petendi, & exigendi nomine dictæ Fabricæ decimas, cenſus, reditus, legata & alia bona prædicta... receperis, de iis dumtaxat, quæ ex eis recipere te continget, quietandi, liberandi, & abſolvendi, ac omnia alia & ſingula, quæ in præmiſſis neceſſaria fuerint, ſeu etiam opportuna, etiam ſi talia eſſent, quæ mandatum exigerent ſpeciale, faciendi, non obſtantibus, quod Ordinis Fratrum Minorum Profeſſor exiſtis, necnon conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dicti Ordinis contrariis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, & aliis contrariis quibuſcumque, plenam & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. *Abſoluta Altararii poteſtas exigendi omnes reditus pro Fabrica.*

Datum apud Montemflaſconem VI. Kal. Julii Pontificatus noſtri Anno octavo.

Ut Oblationes, quæ obveniebant Epiſcopo Portuenſi in Baſilica S. Petri convertantur ab Altarario in beneficium Fabricæ.

Ex eod. Reg. Ep. 552.

Ad futuram rei memoriam.

AN. CH. 1370. 10. *Jul.*

I. IN caritatis viſceribus gerentes Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, ſicut filiam prædilectam, ad ea paternis ſtudiis libenter intendimus, ex quibus ipſius Baſilicæ, & ejus ſtatui, honoris, & utilitatis proveniat incrementum, & ſuper hoc, prout expedire conſpicimus, providemus auxiliis opportunis.

Oblationes Epiſc. Portuen. obvenientes.

II. Dudum ſiquidem per nos accepto, quod Epiſcopus Portuen. pro tempore exiſtens, in Feſto Nativitatis Domini, necnon in die Ramiſpalmarum, & quinta, & ſexta feria, & Sabbato majoris hebdomadæ, ac in Feſto Reſurrectionis Domini oblationes in eadem Baſilica recipere conſueverat; (*a*) nos ex certis cauſis ad hoc animum noſtrum moventibus, dilecto filio Joanni Chambareti, Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori Altarario dictæ Baſilicæ mandavimus, ut oblationes ipſas alicui Officiali Ven. Fratris noſtri Guidonis Epiſcopi Portuen. recipere non ſineret, ſed eas reciperet, & deductis oneribus pro Fabrica dictæ Baſilicæ convertere deberet.

III. Volentes igitur eidem Baſilicæ ſubſidium aliquod impertiri, Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, conſtituimus, & etiam ordinamus, quod idem Guido Epiſcopus, ac Succeſſores ſui Epiſcopi Portuen., qui erunt pro tempore, nullas unquam oblationes in præfata Baſilica recipere, petere, *Iiſdem privantur ejus Sedis Epiſcopi.*

(*a*) Privilegium a Joanne XIX. conceſſum Epiſcopo Silvæ Candidæ an. 1026. habes (*to.* 1. *pag.* 17.) ibidemque (*not.* e) indicatum videſis, quomodo ad Portuenſem Epiſcopum tranſierit. Certe ex hoc loco intelligis, quod annis fere 350. idem viguit. Nec vero per hanc Urbani V. conſtitutionem interiiſſe illud putes. Etenim ne biennio quidem abſoluto Gregorius XI. Portuenſium Epiſcoporum privilegium inſtauravit, quod infra palam fiet ex ejus Pontificis Diplomate dato Calendis Martii an. 1372.

Exigendi ab Altarario ad prædict. finem.

tere, ſeu exigere poſſint, ac volumus, quod oblationes prædictæ, quæ per dictum Epiſcopum Portuen. ibidem recipi conſueverant, per Altararium dictæ Baſilicæ exiſtentem pro tempore, leventur, recipiantur, & etiam exigantur. Conſuetudinibus, Privilegiis Apoſtolicis, quorumcumque tenorum exiſtant, & ſi de illis, & totis eorum tenoribus eſſet præſentibus ſpecialis & expreſſa mentio facienda &c. quæ omnia & ſingula in quantum præſentibus obviarent, revocamus, caſſamus, irritamus, ac nullius eſſe volumus roboris vel momenti. Nulli ergo &c. noſtræ conſtitutionis, ordinationis, revocationis, caſſationis, irritationis & voluntatis infringere &c.

Datum apud Montemflaſconem VI. Idus Julii anno octavo.

Privilegium ſingulare conceſſum Epiſcopo Aretino Vicario Urbis in Spiritualibus: ut valeat oſtendere populo Sacrum Sudarium.

Ex Jacobo Grimaldo (*a*)

AN. CH. 1370. 29. Jul.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Viro Jacobo Epiſcopo Aretino, noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario; Salutem & Apoſt. Benedictionem.

Cum non deceat, quod tua Fraternitas, quæ gerit in Urbe in Spiritualibus vices noſtras, ab oſtenſione Sacri Sudarii Domini Noſtri Jesu Christi conſuetis facienda temporibus excludatur; Fraternitati tuæ dictum Sudarium ſemel in quolibet infraſcriptorum dierum, videlicet quartæ feriæ, Cœnæ Domini, Paraſceve, ac Sabbati Sancti Majoris Hebdomadæ, necnon Feſti Aſcenſionis Dominicæ, & primæ Dominicæ poſt Octavam Epiphaniæ Domini diebus, quibus conſuevit præfatum Sudarium oſtendi populo; per te ipſum libere eidem populo oſtendendi; ac contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi; non obſtante ſi eis vel eorum aliquibus conjunctim, vel diviſim a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſupendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; plenam concedimus tenore præſentium facultatem.

Dies, quibus oſtendebatur SS. Sudarium.

Cenſura compeſcendi qui obſiſterent.

Datum apud Montemflaſconem IV. Kal. Auguſti Pontificatus noſtri anno octavo.

GREGORIUS XI.

Mortuo Urbano V. anno 1370. die 19. Decembris continuo eligitur Gregorius XI. ex diacono Card. tit. S. Mariæ Novæ. Conſecratur die 5. Januar. ſeq. anni 1371. ſedet annos 7. m. 2. d. 23. moritur die 27. Martii anni 1378. in Palatio Apoſtolico Vatic. effertur ad S. Mariæ Novæ, ubi quieſcit. Perpetuum S. Sedis ab eo Romam reductæ monumentum ipſius tumulo inſculptum viſitur.

Ad numerandum certam pecuniæ ſummam, Vaticani Templi fabricæ addictam, Nicolaum de Sabellis debitorem cogendum præcipit.

Ex Reg. Epiſt. ſecret. & de Cur. Anni I. Greg. XI. fol. 182. apud Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1371. 16. Maji.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Jacobo Epiſcopo Aretino Vicario noſtro in Urbe, qui nunc es, & qui pro tempore fuerit; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exhibita nobis pro parte Dilectorum Filiorum Altararii, & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe petitio continebat, quod olim quondam Paula Uxor Dilecti Filii Nobilis Viri Nicolai de Sabello de Urbe, condens de bonis ſuis in ſua ultima voluntate teſtamentum, de dictis bonis certam pecuniæ quantitatem in Teſtamento & Codicillis ſcriptam in certos pios uſus convertendam reliquit ſeu legavit: quodque poſtmodum, cum dictus Nicolaus, qui præfatæ Paulæ bonorum Poſſeſſor exiſtebat, prout exiſtit, ad cujus manus eadem bona pervenerant, atque ex

Teſtamentaria Legatio pro Baſil. S. Petri.

(*a*) Qui has literas deſumſit ex Regeſto ſeu Libro Secret. Urbani Papæ V. anni octavi ſol. 133. eaſque attexuit Operi de SS. Sudario pag. 54. a terg. & 55.

(*a*) Vulgo

ex defunctæ ultima voluntate eidem Nicolao hujus pecuniæ erat onus ſolutionis adjunctum, dictam pecuniæ ſummam juxta piam voluntatem dictæ Paulæ ſolvere indebite recuſaret; tuque, qui tunc in Urbe Vicarius Apoſtolicæ Sedis exiſtebas, prout exiſtis, eundem Nicolaum ad exequendum hujuſmodi piam voluntatem dictæ Paulæ compelleres; præfatus Nicolaus aſſerens ſe tunc impotentem ad ſolvendum tantam pecuniæ quantitatem, ad Fel. Rec. Urbanum Papam V. Prædeceſſorem noſtrum ſuper hoc recurſum habuit, petens humiliter, ſibi certos terminos aſſignari, in quibus hujuſmodi pecuniæ ſummam commode perſolvere poſſet; Idemque Prædeceſſor Venerabili Fratri Noſtro Philippo Epiſcopo Sabinen. commiſit, ut ſe de præmiſſis informaret, ac eidem Nicolao certos terminos præfigeret, in quibus idem Nicolaus prædictam pecuniæ quantitatem, quam idem Prædeceſſor, non obſtante hujuſmodi ultima voluntate dictæ Paulæ, in Fabricam ac Reparationem Baſilicæ ſupradictæ converti voluit & mandavit, commode ſolvere poſſet: & licet dictus Epiſcopus juxta hujuſmodi commiſſionis tenorem præfato Nicolao certos terminos competentes ſtatuerit, in quorum ſingulis certam partem dictæ quantitatis pecuniæ, donec de tota ſumma eſſet integre ſatisfactum, perſolveret Altarario ſupradicto nomine Fabricæ prælibatæ, prout in publico Inſtrumento inde confecto dicitur plenius contineri; tamen ipſe Nicolaus in quibusdam ex hujuſmodi terminis jam elapſis de hujuſmodi partibus in dictis terminis debitis ſatisfacere indebite recuſavit, & recuſat in animæ ſuæ periculum & prædictæ Baſilicæ non modicum detrimentum. Quare pro parte Altararii & Capituli prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut providere ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Fraternitati tuæ, & Vicario noſtro in Urbe, qui pro tempore fuerit, per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus prædictum Nicolaum ad ſatisfaciendum eidem Altarario de hujuſmodi pecuniarum ſummis, juxta ordinationem dicti Epiſcopi auctoritate noſtra, prout juſtum fuerit, appellatione remota, compellas & compellat, invocato ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Volumus autem, quod ſi tu præſentes litteras non potueris ſeu nolueris exequi, Dilecti Filii .... Rector Provinciæ Campaniæ pro Nobis & Romana Eccleſia, ac Conſervatores & Executores Juſtitiæ Urbis, qui ſunt & erunt pro tempore, & eorum ſinguli litteras ipſas ac omnia & ſingula in eis contenta ſecundum ipſarum litterarum tenorem exequi poſſint & debeant: ſuper quo eis & eorum cuilibet tenore præſentium mandatum damus & etiam poteſtatem. Non obſtantibus tam Felicis Record. Bonifacii Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri, qua cavetur ne aliquis extra ſuam Civitatem & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam Dietam a fine ſuæ Diœceſis ad judicium evocetur; ſeu ne Judices a Sede Apoſtolica deputati, extra Civitatem & Diœceſim in quibus deputati fuerint, & alibi quam in Civitatibus & locis inſignibus procedere, vel alias vices ſuas committere, aut aliquos ultra unam Dietam a fine Diœceſis eorundem trahere præſumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur; quam aliis quibuſcumque Conſtitutionibus a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus, tam de perſonis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, quam aliis editis contrariis quibuſcumque, quæ noſtræ poſſent in hac parte Juriſdictioni, ejuſque libero exercitio quomodolibet obviare; ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim &c. quod interdici &c. aut extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non poſſint per litteras Apoſtolicas: non &c.

Hæredis petitio dilationis ad ſolvend.

Non præſtat fidem.

Deliberatio Pontificis in non ſolventem.

Conſtitutionibus derogat, quæ obſtare poſſent.

Datum apud Pontem Sorgiæ Avinion. Diœceſis 17. Kal. Junii anno primo.

Joannem Chambareti Altararium, patrati in Vaticano Templo facinoris cujuſpiam reos etiam Clericos verberantem, ab Anathematis pœna eximit.

Ex Regeſto Epiſt. Secret. & de Curia Anni I. Gregorii XI fol. 185 ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1371. 21. Maji.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Joanni Chambareti, Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori, Altarario Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Cappellano Noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Sincere devotionis affectus, quem ad nos & Romanam geris Eccleſiam; non indigne meretur, ut in hiis, quæ digne poſſunt fieri, tibi ſimus opportuno tempore gratioſi. Sane petitio pro parte tua nobis nuper exhibita continebat, quod ſæpe contingit, quod tu in nonnullos malefactores, etiam Clericos, qui in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, cujus Altararius exiſtis, furta & alia maleficia perpetrant; manus, etiam uſque ad ſanguinis effuſio-

effuſionem, quandoque inicias ſeu inici facias violentas. Nos animæ tuæ ſaluti in hac parte providere volentes, ut propter injectionem hujuſmodi, dum tamen hujuſmodi injectio enormis non fuerit, excommunicationis ſententiam non incurras, tibi concedimus de gratia ſpeciali. Nulli ergo &c.

Datum apud Pontem Sorgie Avinion. Diœceſis XII. Kal. Junii anno primo.

Reparandis Baſilicæ tectis vetuſtate conſumtis, niſi proventus Aræ principis ſufficiant, Cameræ Apoſtolicæ pecuniam erogari mandat.

Ex Regeſto Anni II. Epiſt. Secret. Gregorii XI. fol. 245. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1372. 17. Januar.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Geraldo Abbati Monaſterii Majoris Monaſterii (*a*) pro nobis & Romana Eccleſia in partibus Italiæ Receptori Generali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Capitulum ſupplex petit Baſilicæ reparationem.

Nuper Dilecti Filii Prior, Canonici & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe per litteras ſuas, quas tibi mittimus præſentibus intercluſas, ſignificare curarunt, quod Baſilica ipſa in tectis ſuis nimia vetuſtate conſumptis ac pro magna parte etiam diſcopertis ſubjacet pluviis atque ventis, & eſt pro magna parte ipſorum tectorum in periculo corruendi. Quare nobis humiliter ſupplicarunt, ut eis pro reparatione dictorum tectorum ſubvenire de aliquo pecuniali ſubſidio dignaremur. Nos itaque ad Baſilicam ipſam ſincerum atque præcipuum gerentes devotionis ac dilectionis affectum, volumus & intendimus reparationi præfatæ, quantum neceſſarium fuerit, providere: Ideoque diſcretioni tuæ mandamus, quatenus, ſi commode poteris, ad Baſilicam ipſam te perſonaliter conferens, diligenter inſpicias, vel per alium cui commiſeris & de quo plene confidas, inſpici & videri facias, quid & quantum pecuniale ſubſidium, ultra partem Altaris Beati Petri Noſtram Cameram contingentem, ſi pars ipſa non ſufficit, fuerit pro reparatione hujuſmodi opportunum: quod quidem ſubſidium per te in reparatione hujuſmodi de pecuniis jam dictæ Cameræ ad manus tuas perventis vel perveniendis, ſi pars Altaris præfati non ſufficit, ut præfertur, volumus exhiberi & ſolertem diligentiam, & ſtudioſam operam adhiberi. Tu itaque Mandatum Noſtrum hujuſmodi, prout de diſcretione tua plene confidimus, effectualiter & fideliter exequaris, reſcribendo Nobis quid repereris & tibi videbitur de præmiſſis.

Pontificis ſubſidium pro reparatione.

Datum Avinioni decimoſexto Kalendas Februarii anno ſecundo.

Eccleſiam S. Joannis in Laterano de Urbe ſupremum locum tenere ſuper omnes Eccleſias urbis & orbis. (*b*)

Ex Tabula Marmorea ante ingreſſum Tribunæ S. Jo. Later. apud Raſpon. l. 1. c. 4. pag. 17. Extat etiam *in Bullar. Rom. tum Cherubini, tum noviſſimo to. 3. par. 2. pag. 335.*

AN. CH. 1372. 23. Januar.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Super univerſas orbis Eccleſias Romanus Pontifex a Domino conſtitutus circa ea, de quibus dubitari dicitur, ut evitari poſſint quæcumque diſpendia, declarationem ſuam, ubi expedit, ſuamque proviſionem adjicit, prout fore conſpicit opportunum. Sane dudum dum minori fungebamur officio, percepimus, quod de Eccleſia Lateranenſi (quam cl. me. Conſtantinus fideliſſimus Imperator, in Lateranenſi Palatio ſuo ubi miraculoſe mundatus a lepra, (*c*) & Sacri baptiſmatis fonte renatus, conſtruxit ſub vocabulo Salvatoris, ſtatuens, quod ex tunc unicuique eſſet libera poteſtas per urbem & orbem Eccleſias conſtruendi, quod antea imperialis prohibitio inhibebat) a quibuſdam curioſis dubitatur, ac

(*a*) Vulgo appellatur *Marmoutier*. Ejus Abbas Geraldus ante octo menſes Romam veniſſe videtur: nam Grimaldus *pag. 75. de Veronica*, laudat Diploma ejusdem Pontificis datum apud Villam novam Avenionen. Diœc. III. nonas Jul. an. 1. ex Regeſto Bullar. an. 1. Greg. XI. fol. 200. quo mandat oſtendi Veronicam ſemel tantum Geraldo Abbati Monaſterii Majoris Monaſterii prope Turonis Apoſtolicæ Sedis Nuntio. Eodemque loco Grimaldus aliud laudat Diploma datum Avenione 2. non. Febr. an. 4. ex Regeſt. Secretor. Greg. XI. anni IV. pag. 221. Dilectis Filiis Capitulo Principis Apoſtolor. de Urbe: per quod mandat oſtendi Veronicam Nobili Viro Rigaldo militi S. Papuli Diœc. ſibi ſuiſque ſociis ac familiaribus ſemel tantum clauſis januis Baſilicæ. Quæ quidem Diplomata indicaſſe ſatis erit, quum ejuſmodi plura jam allata fuerint, queis abunde illuſtratur hoc caput.

(*b*) Martini V. & Pauli III. conſtitutiones, quibus hæc Gregorii XI. confirmatur, tum a Cherubino, tum ab editore nuperrimi Bullarii prætermittuntur, utpote confirmatoriæ dumtaxat hujus Conſtitutionis. Et nos eorum exemplum ſequemur. At S. Pii V. multo ampliorem ſuo loco afferemus, ne integritati noſtræ objici quippiam poſſit.

(*c*) Em. ac Ven. Card. Baronius, qui tribus integris ſeculis

ac etiam in præſenti in dubium revocatur, ſi ipſa in urbe, & orbe terrarum, præeminentiam, & honoris prærogativam a Romana Eccleſia, & a cunctis Chriſticolis obtinere debeat potiorem. Nos igitur volentes huic dubio finem imponere, & ſuper hoc amputare materiam hæſitandi, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, decernimus, & etiam definimus, Sacroſanctam Lateranenſem Eccleſiam præcipuam Sedem noſtram inter omnes alias urbis & orbis Eccleſias, ac Baſilicas, etiam ſuper Eccleſiam, & Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe ſupremum locum tenere, (*a*) eamque de jure majorem eſſe omnibus aliis Eccleſiis, ac Baſilicis ſupradictis, ac ſuper omnes & ſingulas præfatas Eccleſias, & Baſilicas prioritatis, dignitatis, & præminentiæ honore lætari. Et ſi quid contra hujuſmodi noſtram declarationem, determinationem, & definitionem, a quocumque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum fuerit, id irritum decernimus, & inane. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, conſtitutionis, ac definitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ſe noverit incurſurum.

Datum Avenione X. Kal. Febr. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Miniſtris Epiſcopi Portuenſis, ſtatis anni diebus Vaticana Oblata percepturis nullum a quoquam impedimentum afferri mandat.

Ex Reg. anni 2. Epiſt. ſecret. Gregorii XI. fol. 116. apud Tabular. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1372. 1. *Mart.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Jacobo Epiſcopo Spoletano Noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario; Salutem & Ap. Benedict.

Cum dudum Venerabilem Fratrem noſtrum Guidonem Epiſcopum Portuenſem, & ejus ſucceſſores Epiſcopos Portuenſes, ad levandum, percipiendum, petendum & exigendum oblationes, quæ in Feſto Nativitatis Domini, necnon in die Ramis palmarum ac quinta, ſexta & ſeptima feriis Hebdomadæ Paſſionis necnon in Feſto Reſurrectionis Domini in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe fiunt, & quas idem Epiſcopus recipere conſueverat, quaſque felicis record. Urbanus Papa V. prædeceſſor noſter per Altararium dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtentem recipi ſtatuerat (*b*) & ordinaverat; reintegraverimus & reſtituerimus,

lis poſt Gregorium XI. floruit, Acta S. Silveſtri falſata, & interpolata eſſe multis in locis agnovit. (*an. 315. n. 10. & ſeqq.*) Nihilominus (*an. 324. n. 31. & ſeqq.*) pro lepra & baptiſmo Conſtantini acertime pugnat. Quid vero? Eruditi recentiores, præque iis Papebrochius (*to. 5. Actor. SS. Maji in vita S. Conſtantini M.*) partem quoque illam Actor. Silveſtri rejiciunt. Quod maxime attendi debet, notat Ant. Pagius (*an. 324. n. 5.*) quod præter Euſeb., Socratem, Sozomenum, Hieronymum, antiquoſque alios, S. Ambroſius: *Quando*, inquit, *adhæret Conſtantino, cui licet baptiſmatis gratia in ultimis conſtituto omnia peccata dimiſerit: tamen quod primus Imperatorum credidit, & poſt ſe hæreditatem fidei Principibus dereliquit, magni meriti locum meruit*. Ita de Conſt. ſenſerunt veteres, juxta eorum temporum diſciplinam, quam poſtea pernicioſam deprehendentes Romani Pontifices, cæterique Epiſcopi, per Sacras Leges cohibuerunt. Quanti igitur noſtro ævo ſint quæ amplectitur parentheſis, liquet. Id vero haud novum eſſe in rebus facti paſſim docent Theologi Catholici Romani.

(*a*) In miſcellanea Documentorum Archivi Baſil. Vatic. pag. 239. legere eſt: *Super hac præcedentia pronuntiatum fuit ad favorem Canonicorum S. Joannis Laterani: qua de re mentio habetur in quodam Chronico Diariis Stephani Infeſſuræ inſerto pag. 207. a tergo per hæc verba*: ,, 1568. Alli 15. di maggio ,, fu riſoluto nella Rota Romana, che il Capitolo di S. Giovanni Laterano precedi a quello di S. Pietro, non oſtante ,, che la Chieſa di S. Pietro ſia più degna. E nel medeſimo ,, giorno il Card. di Como ottò il titolo di S. Agata vacato per ,, traſlazione del Card. S. Clemente alla Chieſa Sabineſe. ,, *Liber Infeſſuræ aſſervatur in Archivo Caſtri S. Angeli Armi IX. ord. 1. lit. F Ita eſt. Raphael Fabrettus Urbinas Canonicus S. Petri, & prædicti Archivi Præfectus*. Teſtimonium graviſſimi viri a nobis collatum eſt cum Decretis Capitularibus ab eo ſignatis, quo eidem tutius inniteremur. Quare nullatenus dubitamus, quin cuivis Archivum Caſtri S. Angeli adeunti prædicta incurrant in oculos loco indicato. Ughellus apud Ciacconium unius diei diſcrimine poſtremam documenti partem ita enarrat: *Die Veneris 14. Maji .... Ptolomæus Card. Gallius dimiſſo titulo S. Pancratii optavit titulum S. Agathæ vacantem per optionem Card. Cicadæ ad Sabinenſem Eccleſiam*. Quæ ſane conſenſio non modicam adjungit fidem huic rei. Et hæc quidem differri poterant ad S. Pii V. conſtitutionem, qua hæc Gregorii XI. confirmatur: namque ejus tempore evenerunt, quæ huc attulimus. Eorum tamen meminiſſe in anteceſſum non erit inutile. Eo ſiquidem tempore magnæ hæ concertationes inter utramque Baſilicam contigerunt, quum Canonici Seculares ſub ipſum limen migrationis S. Sedis in Galliam ſubſtituti Regularibus S. Auguſtini in Eccleſia Lateranenſi a Bonifacio VIII. omnem moverunt lapidem, ut Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum præferrentur, quod tandem evicerunt, poſtquam eos inter & Regulares alternante ſæpius fortuna, anno demum 1471. Sixti IV. beneficio rebus compoſitis, ſedem ſtabilem nacti ſunt in illa Eccleſia. Cujuſmodi vero eſſent concertationes eorumdem cum Canonicis S. Petri habemus ex integerrimo Autore Synchrono Antonio Petri, de quo infra ſermo erit. Hic ſiquidem in ſuo Diario ad an. 1412. diemque 14. April. deſcripta proceſſione Joannis XXIII. cum univerſo Clero Urbis pro inchoatione Concilii in Baſilica S. Petri: *Illi* inquit, *de Eccleſia S. Joannis de Laterano volebant intrare Baſilicam S. Petri ante dictum Dominum noſtrum, & illi Domini de S. Petro nolebant. De mandato Domini Papæ illi de Eccleſia Lateranenſi obtinuerunt & intraverunt cum Domino Papa dictam Baſilicam S. Petri*. Quæ quum ita ſint, compertum atque exploratum habemus; Baſilicæ Principis Apoſtolorum neque ex hac Gregorii XI. Conſtitutione, neque ex aliis Succeſſorum, ſi quæ ſunt, uſque ad S. Pii V. tempora, quum Rota Romana modum impoſuit concertationibus, detrimenti quicquam eſſe illatum: hujus autem Capitulo prælatum illud; qua quidem prærogativa centeſimo jam octogeſimo primo anno ſumma cum tranquillitate fruitur. Cæterum Baſilicæ Vaticanæ præcipua merita, ut fuerunt hucuſque tot in Conſtitutionibus, Diplomatis, Privilegiis; ita perſpecta nobis erunt in poſterum ipſo ex Gregorio XI. qui omnium primus ita ſanxit.

(*b*) Hanc Urbani V. Bullam quæ incipit: *In charitatis viſceribus*: attulimus ſupra *pag.* 17. hujus to. eam conſule ſis. Ex iſto autem & ſequenti Diplomate intelligis, quod vetuſtiſſimum Epiſcopi Portuenſis Privilegium duodeviceſimo ſilentii menſe inſtauratur.

(*a*) Ab

rimus, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur; Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus gentes

Ep. Portuen. aſſeruntur antiqua Jura in oblation.

dicti Portuenſis Epiſcopi in perceptione oblationum hujuſmodi, quas ipſe & Prædeceſſores ſui in dicta Baſilica prædictis diebus ante hujuſmodi ſtatutum & ordinationem dicti Urbani Prædeceſſoris recipere conſueverant, per dictum Altararium aut alios nullatenus impediri permittat: ſed gentes ipſas habeas favorabiliter commendatas; in hoc taliter te habendo, quod devotionis tuæ promptitudinem non immerito commendare poſſimus.

Datum Avinioni Kalendis Martii anno II.

Ejuſdem argumenti literæ ad Altararium datæ.

Ex Reg. anni 2. Epiſt. ſecret. Gregorii XI. fol. 116. apud Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1372. 1. *Mart.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Joanni Chambareti, Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori, Altarario Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Cappellano noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum dudum Venerabilem Fratrem noſtrum Guidonem Epiſcopum Portuenſem & ejus ſucceſſores Epiſcopos Portuenſes ad levandum, percipiendum, petendum, & exigendum oblationes, quæ in Feſto Nativitatis Domini, necnon in Die Ramis palmarum, ac quinta, ſexta, & ſeptima feriis Hebdomadæ Paſſionis, necnon in Feſto Reſurrectionis Domini in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe fiunt, & quas idem Epiſcopus recipere conſueverat, quaſque felicis recordationis Urbanus Papa V. Prædeceſſor noſter per Altararium dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtentem recipi ſtatuerat & ordinaverat, reintegraverimus & reſtituerimus, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur; diſcretioni tuæ &c. *uſque* commendare poſſimus, *ut in ſupra proxima Epiſt.* Gregorii XI. *fol.* 116.

Datum Avinioni Kalendis Martii an. II.

Quæ addicta erat Baſilicæ lampadibus pecunia, non alii quam huic operi impendenda.

Ex Reg. Epiſt. ſecret. anni 2. Gregorii XI. fol. 84. apud Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1372. 8. *Nov.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Altarario Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Admodum diſplicenter ad noſtrum pervenit auditum, quod Luminaria Baſilicæ Principis Apoſtolorum, non abſque gravi ſcandalo Cleri & Populi, ſunt nimium diminuta; quodque aſſeris pecuniam expendendam in dictis luminariis, in reparationem Caſtri Sancti Angeli ac Viridarii noſtrorum de Urbe te expendere oportere; quod non ſolum nobis non eſt gratum, ſed grave nimis ferimus & moleſtum. Quare tibi diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus ante omnia abſque quocumque defectu, penitus fieri facias dicta luminaria conſueta.

Datum Avinioni ſexto Idus Novembris anno ſecundo.

Laudat Jubilæum a Bonifacio VIII. inſtitutum pro centeſimo, ſeu ſeculari quovis anno; & per Clementem VI. coarctatum ad quinquageſimum. Præterea quum Baſilicis SS. Petri & Pauli Clemens addiderit Eccleſiam Lateranenſem, ipſe inſerta ejuſdem Clementis Bulla, S. Mariæ Majoris Eccleſiam adjungit. (*a*)

Ex Reg. Epiſt. ſecret. & de Cur. Anni 3. Greg. XI. fol. 125. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1373. 29. *April.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Salvator noſter Dominus JESUS CHRISTUS humanam creaturam divinæ imagini & ſimilitudini figuratam miſericordi pietate reſpiciens, & collapſam fore prothoplaſti lapſu conſiderans, illam miro decrevit conſilio relevandam. Volens ſub forma ſervi carnem noſtræ mortalitatis aſſumere, ut mortem noſtram moriendo deſtrueret, ac damnationis ſententiam, quam incurriſſe per reatum hominis, humani generis poſteritas videbatur, clemens

(*a*) Ab hoc anno 1373. Pontificum omnium, qui ad nos uſque ſequuti ſunt Gregorium, nemo duabus Baſilicis SS. Petri & Pauli totidemque Eccleſiis Lateranenſi, & S. Mariæ Majoris aliam adjunxit. De an. Jubilæi ſecus eſt. Namque Urbanus VI. Grego-

clemens hominis Incarnati bonitas aboleret; elegit Sanctam & Immaculatam ex clara ſtirpe, Reginamque Virginem, in cujus utero, myſtico ſpiramine, veram carnem ſuſciperet, ut egrederetur juxta verbum propheticum Virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcenderet, ac requieſceret Spiritus Domini ſuper eam; profecto Reginam in Matrem eligens, quæ tanto Regi dignum habitaculum præpararet. Hæc eſt enim Virgo venuſtiſſima & omnium virtutum floribus inſignita, cujus precibus juvatur Populus Chriſtianus, & quæ Redemptorem Noſtrum ineffabili Spiritus Sancti cooperatione produxit; ob cujus reverentiam Virginis loca ejus vocabulo inſignita ſunt a Chriſtifidelibus veneranda, ut ipſius piis adjuti ſuffragiis æternæ retributionis præmia conſequi mereantur. Sane dudum felicis record. Clemens Papa VI. prædeceſſor noſter de Fratrum ſuorum conſilio & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Indulgentiam, quam felicis record. Bonifacius Papa VIII. prædeceſſor noſter omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Baſilicis de Urbe in anno a Nativitate Domini Milleſimo trecenteſimo, & ex tunc quolibet anno Centeſimo ſecuturo certo modo viſitarent, conceſſit; ad annum quinquageſimum duxit reducendam; ſtatuens quod quicumque vellet Indulgentiam hujuſmodi aſſequi, Baſilicas prædictas, ac Lateranenſem Eccleſiam in anno a Nativitate ejuſdem Domini Milleſimo trecenteſimo quinquageſimo ex tunc proxime ſecuturo & etiam ex tunc de quinquaginta in quinquaginta annis certo modo viſitare deberent, prout in litteris ejuſdem Clementis Prædeceſſoris ſuper hoc confectis plenius continetur, quarum tenor talis eſt. Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Unigenitus Dei Filius de ſinu Patris in uterum dignatus eſt deſcendere Matris, in qua & ex qua noſtræ mortalitatis ſubſtantiam divinitatis ſuæ in ſuppoſiti unitate ineffabili unione conjunxit, id quod fuit permanens, & quod non erat aſſumens, ut haberet, unde hominem lapſum redimeret & pro eo ſatisfaceret Deo Patri. Ubi enim venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere factum ſub lege, ut eos, qui ſub lege erant, redimeret & adoptionem reciperent filiorum. Ipſe namque factus nobis a Deo ſapientia, & juſtitia, ſanctificatio, & redemptio non per ſanguinem Hircorum aut Vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æterna redemptione inventa; non enim corruptibilibus auro & argento, ſed ſui ipſius Agni incontaminati & immaculati precioſo ſanguine nos redemit, quem in Ara Crucis pro Nobis Innocens immolatus non guttam ſanguinis modicam, quæ tamen propter unionem ad verbum, pro redemptione totius humani generis ſuffeciſſet, ſed copioſe, velut quoddam profluvium, noſcitur effudiſſe; ita ut a plancta pedis uſque ad verticem nulla ſanitas inveniretur in ipſo. Quantum ergo exinde ut nec ſupervacua, inanis, aut ſuperflua tantæ effuſionis miſeratio redderetur theſaurum Militanti Eccleſiæ acquiſivit, volens theſaurizare Filiis pius Pater, ut ſic ſit infinitus theſaurus hominibus, quo qui uſi ſunt, Dei Amicitiæ participes ſint effecti: quem quidem theſaurum non in ſudario repoſitum, non in agro abſconditum, ſed per Beatum Petrum Cæli clavigerum, ejuſque Succeſſores ſuos in Terris Vicarios commiſit fidelibus ſalubriter diſpenſandum & pro piis & rationabilibus cauſis nunc pro totali, nunc pro partiali remiſſione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter quam ſpecialiter, prout cum Deo expedire cognoſcerent, vere pœnitentibus & confeſſis miſericorditer applicandum. Ad cujus quidem Theſauri cumulum Beatæ Dei Genitricis & omnium electorum, a primo juſto uſque ad ultimum merita adminiculum præſtare noſcuntur, de cujus conſumptione ſeu diminutione non eſt aliquatenus formidandum tam propter infinita Chriſti, ut prædictum eſt, merita, quam pro eo quod quanto plures ex ejus applicatione trahuntur ad juſtitiam, tanto magis accreſcit ipſorum cumulus meritorum, quod fel. record. Bonifacius Papa VIII. prædeceſſor noſter pie, ſicut indubie credimus, conſiderans & attenta meditatione revolvens, quanta apud homines glorioſi Principes Terræ Petrus & Paulus, per quos Evangelium Chriſti Romæ reſplenduit & per quos Eccleſia Religionis ſumpſit exordium, qui facti Chriſtiani populi per Euangelium genitores, gregiſque Dominici Paſtores, Fidei lucernæ, Eccleſiarum Columpnæ præ ceteris, peculiari quadam prærogativa in Chriſto Salvatore fidei virtute præcellunt, quorum uni ſcilicet Apoſtolorum Principi ſicut bono diſpenſatori Claves Regni Cælorum commiſit, alteri tanquam idoneo Doctori Magiſterium Eccleſiaſticæ eruditionis injunxit, in ſpeciali veneratione haberi debeant

SS. Virginis Mariæ merita laus præmittitur.

Jubilæum a Bonif. VIII. inſtitutum centeſimo quoque anno Clemens VI. ad quinquag. reduxit.

Bulla Clem. VI. recitatur aliquanto alia ab edita to. 1. pag. 322.

Merita J. C. ſunt Eccleſiæ theſaurus.

Summi Pontifices ejus Theſauri diſpenſatores.

Eximia laus SS. Apoſtolor. Petri, & Pauli.

Gregorii hujus Succeſſor D. N. J. C. ætatem ſumma veneratione proſequens, tertio & triceſimo quoque anno Jubilæum celebrandum inſtituit, primumque indixit an. 1389. pro anno ſequenti. Quare & anno 1390. & 1400. decem annorum tam modico intervallo Jubilæum eſt celebratum: nam nova Urbani VI. Conſtitutio per ſe ipſa corruit. Neque uſque ad 1449. quum Nicolaus V. quinquagenarium indixit pro ſequenti anno, alius Jubilæi mentio eſt. Qui ad viceſimum quintum quemvis annum illud redegit, eſt Paulus II. in Bulla quæ incipit *Ineffabili providentia*: an. 1470. & qui omnium primus novam hanc inſtitutionem exequutioni mandavit, eſt Pauli ejuſdem Succeſſor Sixtus IV. qui anno 1475. primum hujuſmodi Jubilæum celebravit.

(a) Hu-

debeant & debita honorificentia venerari pro ipſorum memoria recolenda crebrius, & reverentia a cunctis Chriſtifidelibus eis devotius exhibenda, ipſorumque patrocinio favorabilius aſſequendo, incenſumptibilem theſaurum hujuſmodi pro excitanda & remuneranda devotione fidelium voluit aperire, decernens de Fratrum ſuorum conſilio, ut omnes, qui in anno a Nativitate Domini Milleſimo Trecenteſimo, & quolibet anno Centeſimo ex tunc ſecuturo, ad dictorum Apoſtolorum Baſilicas de Urbe accederent reverenter ipſaſque, ſi Romani ad minus Triginta, ſi vero Peregrini aut forenſes quindecim diebus continuis vel interpolatis ſaltem ſemel in die, dum tamen vere pœnitentes & confeſſi exiſterent, perſonaliter viſitarent; ſuorum omnium obtinerent pleniſſimam veniam peccatorum. Nos autem attendentes quod annus quinquageſimus in lege Moyſayca quam non venit Dominus ſolvere, ſed ſpiritualiter adimplere, Jubilæus remiſſionis & gaudii ſacerque dierum numerus quo lege fit remiſſio, cenſebatur; quodque ipſe quinquagenarius numerus in Teſtamento veteri quidem ex legis datione, in novo ex viſibili. Sancti Spiritus in diſcipulos miſſione per quam datur peccatorum remiſſio, ſingulariter honoratur: quodque huic numero plura & grandia adaptantur myſteria ſcripturarum; & clamorem peculiaris Populi Romani, videlicet hoc humiliter ſupplicantis ac nos ad inſtar Moyſi & Aaron per proprios & ſolemnes Nuntios ad hoc ſpecialiter deſtinatos orantis pro toto Populo Chriſtiano & dicentis Domino, aperi eis theſaurum tuum, fontem Aquævivæ, deſiderantes benignus exaudire, non quidem ut ſicut illius Populi Iſraelitici indurati ceſſet murmuratio, ſed ut iſtius prædilecti Populi & cunctorum fidelium augeatur devotio, Fides ſplendeat, Spes vigeat, Charitas vehementius incaleſcat. Volenteſque, quam plurimos hujuſmodi Indulgentiæ fore participes, cum pauci multorum reſpectu propter vitæ hominum brevitatem valeant ad annum Centeſimum pervenire, de Fratrum noſtrorum Conſilio prædictam conceſſionem ejuſdem Indulgentiæ ex ſupraſcriptis & aliis juſtis cauſis ad annum quinquageſimum duximus reducendam: ſtatuentes de Fratrum Conſilio prædictorum & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, ut Univerſi Chriſtifideles, qui veræ pœnitentes & confeſſi in anno a Nativitate ejuſdem Domini Milleſimo Trecenteſimo Quinquageſimo proxime futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de quinquaginta in quinquaginta annis prædictas eorundem Apoſtolorum Petri & Pauli Baſilicas, ac Lateranen. Eccleſiam (quam inclitæ recordationis Conſtantinus, poſtquam per B. Silveſtrum, ſicut per eoſdem Apoſtolos Deo revelante cognovit, renatus fonte Baptiſmatis fuerat, & Contagio Lepræ mundatus, in honorem Salvatoris conſtruxiſſe, quamque idem Beatus Silveſter novo ſanctificationis & criſmationis genere dedicaſſe leguntur, & in cujus Eccleſiæ parietibus præfati Salvatoris Imago depicta primum toti Populo Romano* veriſimiliter apparuit devotius veneranda, quam ex hiis & aliis certis & rationabilibus cauſis, ut ipſa Eccleſia pariter Indulgentiæ prædictæ Privilegio decoretur & devotus Populus ab eodem Salvatore, qui in præfatis Apoſtolis mirabilis prædicatur, eorum meritis & precibus Indulgentiæ mereatur percipere largitatem, in hoc cenſuimus honorandam) cauſa devotionis modo præmiſſo viſitaverint, pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum veniam conſequantur. Ita videlicet ut quicumque voluerint hujuſmodi Indulgentiam aſſequi, ſi Romani, adminus Triginta continuis vel interpolatis ſaltem ſemel in die, ſi vero Peregrini aut forenſes, modo ſimili quindecim diebus ad prædictas Baſilicas & Eccleſiam accedere teneantur; ac adjicientes, ut hii etiam qui pro ea conſequenda ad eaſdem Baſilicas & Eccleſiam accedentes poſt iter arreptum impediti legitime, quo minus ad Urbem illo anno valeant pervenire, aut in via, vel dierum prætaxato numero non completo in dicta Urbe deceſſerint vere pœnitentes ut præmittitur & confeſſi, eandem Indulgentiam conſequantur. Omnes nihilominus & ſingulas Indulgentias per nos vel Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices tam prænominatis, quam aliis Baſilicis & Eccleſiis de dicta Urbe conceſſas ratas habentes atque gratas, ipſas auctoritate Apoſtolica confirmamus & approbamus ac etiam innovamus & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Reductionis, Conſtitutionis, Adjectionis, Confirmationis, Approbationis & Innovationis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Avinioni VI. Kal. Februarii Pontificatus noſtri anno primo. Conſiderantes igitur & intra noſtræ mentis arcana revolventes, qualiter glorioſus Deus in ſanctis ſuis & in Majeſtate mirabilis, opera manuum ſuarum mirificans, olim miro diſpoſuit ordine, Eccleſiam Beatæ Mariæ Majoris de Urbe fundari ac conſtrui & ſubſequenter etiam dedicari, & qualiter etiam ipſe Omnipotens Deus in Eccleſia ipſa omni veneratione colenda ob interceſſionem ejuſdem Beatæ Virginis, ut pie creditur, multa operatur miracula; & ideo ex hiis & ex aliis certis ac rationabilibus cauſis cupientes, ut dicta Eccleſia Beatæ Mariæ Majoris pariter cum eiſdem Baſilicis, ac Eccleſia

Bonif. VIII. Inſtitutio anni Jubilæi.

Clemens VI. movetur ad coarctandum Jubil. Romanor. precibus.

Baſilicis Apoſtolorum addit Eccl. Lateranenſem.

* *viſibiliter.*

Indulgentiæ plenar. aſſequendi ratio.

Indulgentias ab ſe, vel Prædeceſſoribus conceſſas confirmat.

Gregorius ad prædictas Baſilicas & Eccleſiam Lateran. addit Eccl. S. M. Major.

ſia Lateran. præfatæ Indulgentiæ Privilegio decoretur, Auctoritate Apoſtolica & ex certa noſtra ſcientia volumus, ſtatuimus & etiam ordinamus, quod quicumque Chriſtifideles, qui hujuſmodi Indulgentiam in præfatis litteris ejuſdem Clementis prædeceſſoris noſtri declaratam aſſequi voluerint, præfatam Eccleſiam Beatæ Mariæ Majoris, ſicuti & Baſilicas ac Eccleſiam Lateranenſem prædictas viſitare debeant & etiam teneantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, ordinationis & ſtatuti infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis &c.

Datum Avinioni 3.Kal.Maji Anno tertio.

Bis centum florenorum auri, quos Galliæ Rex Capitulo & Baſilicæ dono miſerat, uſum declarat; munifici Principis memoriam ſervandam curat.

Ex Reg. Epiſt. ſecret. anni 3. Gregorii XI. fol. 52. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1373. 27. *Maji.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Canonicis & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſt. Benedictionem.

Caroli V. R. Franc. donatio Baſil. Vatic.

Cum Cariſſimus in Chriſto Filius noſter Carolus (a) Rex Franciæ Illuſtris, intentus operibus pietatis, ex devotione, quam habet ad Baſilicam Principis Apoſtolorum, mittat ad eam ducentos Florenos auri, videlicet quinquaginta inter vos, & reliquos quinquaginta inter Beneficiatos, Capellanos & Clericos dictæ Baſilicæ Reſidentes in ea more ſolito legaliter dividendos; alios vero Centum pro Fabrica Baſilicæ memoratæ; diſcretioni veſtræ præcipiendo mandamus, quatenus hujuſmodi pecuniam modo prædicto fideliter dividatis, præfatoſque Centum Florenos miſſos pro dicta Fabrica in illam converti quamcito & quanto utilius poteritis faciatis, & de totius prædictæ ſummæ receptione concedatis quitationis Inſtrumentum, vel litteras oportunas, & pro dicto Rege ejuſque natis & Regno Altiſſimum exoretis, & nomen ejus ſcribatis in libro Benefactorum præfatæ Baſilicæ, ut de ipſo in dicta Baſilica perpetua memoria habeatur. *Quo fine initatur donatio eadem.*

Datum apud Pontem Sorgiæ Avinionen. Diœceſis VI. Kalendas Junii anno tertio.

Archipresbytero, Canonicis, & aliis, qui divinis Officiis adeſſe neglexerint, quotidianas diſtributiones impertiri vetat.

Ex Autogr. in Baſ. Arch. Capſ. 7. Faſc. 268. (b)

AN. CH. 1374. 5. *Maji.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Priori, Canonicis & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Abuſus Eccleſiarum quarumlibet, præſertim Sacræ Baſilicæ Principis Apoſtolorum, in qua Deo, & ipſi Principi, cujus licet indigni, Succeſſor exiſtimus, deſervitis, & a qua aliæ Eccleſiæ Urbis, & Orbis (c) debent exemplum Laudabilis imitationis recipere; merito deteſtantes, illos deſideramus radicitus extirpare. *Baſil. Vat. exempl. Eccleſiar. Urbis & Orbis.* Cum itaque admodum diſplicenter ad noſtrum ſit perductum auditum, quod vos aliquibus Archipresbyteris dictæ Baſilicæ, qui fuerunt pro tempore, licet abſentibus, ſive voluntarii ſive inviti, contra jus tamen & Statuta ipſius Baſilicæ ac generalem conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ, quotidianas diſtributiones, quæ conſueverunt dari ſolis Canonicis & aliis Perſonis Eccleſiarum in eis intereſſentibus Divinis Officiis, dediſtis interdum; in quo merito gravati fuiſtis, & malum exemplum faciendi ſimiliter aliis præbuiſtis: vobis, & cuilibet veſtrum ſub pœna vigintiquinque Florenorum auri, applicandorum Fabricæ Baſilicæ memorat, & quam quemlibet veſtrum facto vel conſenſu ſecus facientem incurrere volumus ipſo facto, nulla remiſſione ſuper hoc ſibi aliquatenus valitura, Auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ne de cætero cuicumque Archipresbytero, etiamſi ſit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, aut Canonico, vel alteri Perſonæ dictæ Baſi- *Pœna eorum qui Divinis offic. non interſunt.*

(a) Hujus nominis *Quintus* cognomento *Sapiens*, qui ab anno Chriſti 1364. ad 1380., quo e Vivis abiit, Galliæ Reguo potitus eſt.

(b) Extat & in Regeſto epiſt. ſecr. & de Curia Gregorii XI. pag. 18. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

(c) Penſanda Sententia! Idem quippe ille Pontifex, qui concertationibus modum allaturus ante biennium aliquanto ſecus de Principis Apoſtolorum Baſilica ſentire omnium primus aut potuit, aut debuit: nunc medicam quaſi manum afferens novo illi ſentiendi generi, cum ſuis Prædeceſſoribus Innocentio III. Gregorio IX. Urbano IV. Joanne XXI. Nicolao III. Nicolao IV. Joanne XXII. & Clemente VI. (quorum Bullæ & Diplomata extant to. 1. pag. 77. 123. 143. 156., & ſeqq. 175. 201., & ſeq. 214. 216., & ſeq. 257. 329., & 343.) apprime conſentit: neque ullatenus diſcrepat a Succeſſoribus Urbano VI. Eugenio IV. &c. ut videbimus ſuis locis.

Baſilicæ hujuſmodi diſtributiones, ſeu eorum quamcumque partem de cætero tribuatis. Alioquin ſecus præſumentes, præter pœnam prædictam, quam diſtricte exigi & fideliter converti, ut præfertur, præcipimus, noſtram indignationem poterunt merito formidare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, voluntatis, & præcepti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum apud Villam novam Avenionen. Diœceſis, tertio nonas Maji Pontificatus noſtri anno quarto.

Ad ſolvendam non modicam florenorum ſummam, Baſilicæ lampadibus addictam, Colam de Sabello debitorem cogendum jubet.

Ex Reg. Epiſt. ſecret. anni V. Gregorii XI. fol. 27. apud Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1375. 1. *Maji*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Lucæ Epiſcopo Nucerin. noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario, & Dilecto Filio ejus Auditori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad auditum noſtrum pervenit, quod Dilectus Filius Nobilis Vir Cola de Sabello (*a*) Domicellus Romanus pro quodam legato per quondam ejus uxorem facto pro luminaribus Baſilicæ Principis Apoſtolorum debet ſolvere Altarario dictæ Baſilicæ non modicam florenorum quantitatem, quam, licet ſæpius ab eodem Altarario requiſitus, ſolvere non procurat; & quod propterea eadem Baſilica grande patitur in hujuſmodi luminaribus detrimentum. Quare diſcretioni veſtræ præcipiendo mandamus, quatenus ſuper hoc vos vel alter veſtrum faciatis expeditæ juſtitiæ complementum; & ſi fuerit neceſſe, ex parte noſtra requiratis brachium ſeculare.

Datum Avinioni Kalendis Maji anno quinto.

Ejuſdem argumenti literæ ad Senatorem Urbis.

Ex Reg. Epiſt. ſecret. anni V. Gregorii XI. fol. 27. apud Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1375. 1. *Maji*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Nobili Viro Senatori Urbis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quia ad noſtrum pervenit auditum, quod Dilectus Filius Nobilis Vir Cola de Sabello Domicellus Romanus pro quodam Legato per quondam uxorem ejus facto pro luminaribus Baſilicæ Principis Apoſtolorum debet ſolvere Altarario dictæ Baſilicæ Florenorum non modicam quantitatem, quam, licet ſæpius ab eodem Altarario requiſitus, ſolvere non procurat, & quod propterea eadem Baſilica grande patitur in hujuſmodi luminaribus detrimentum; Nos Venerabili Fratri Noſtro Lucæ Epiſcopo Nucerin. Noſtro in Spiritualibus in Urbe Vicario, & Dilecto Filio ejus Auditori per alias noſtras damus litteras in mandatis, ut ipſi vel alter eorum ſuper hoc faciant expeditæ juſtititiæ complementum; et ſi neceſſe fuerit invocent brachium ſeculare. Quare Nobilitatem tuam hortamur mandantes, quatenus ſi dicti Vicarius & Auditor, ſeu alter ipſorum te requiſierint, ſententiam & mandatum eorum ſeu alterius ipſorum contra dictum Colam facias executioni debitæ demandari. (*b*)

Datum Avinioni Kalendis Maji anno quinto.

Bene-

(*a*) Habes ſupra (*to. 1. pag. 319.*) Jacobum de Sabello invaſiſſe Caſtrum Buccejæ (ex Diplomate Benedicti XII. an. 1341) idemque auſu temerario expilaſſe per ſuos milites, & concremaſſe. Ex alio Diplomate Pontificio, Gregorii nimirum XI. an. 1371. vidiſti Nicolaum Jacobi F. pium ſuæ uxoris Legatum ſolvere recuſantem Baſilicæ Principis Apoſtolorum. Eumdem Nicolaum, qui vetuſto horum temporum more nuncupatur *Cola* (ut *Cola* vocabatur Nicolaus Laurentii plebejus ille ſeditioſiſſimus, quem ſui obtruncarant imperii neſcium paucis abhinc annis) ſus deque habuiſſe Pontificis, ejuſque Vicarii præceptum hinc intelligis. Cauſa autem præſto eſt ipſo ex hoc Diplomate, & ex ſequenti ad Senatorem Urbis. Et Sabella ſcilicet gens inter Domicellos, ſeu nobiliores, potentioreſque Romanos Cives, qui Sanctæ ipſius Sedis ditioni infenſi ſæpe fuerunt, recenſebatur. Non igitur mirum, ſi uxoris ſuæ Legatum fraudulenter retinet Cola Sabellus, non mediocrem per injuriam Principis Apoſtolorum Baſilicæ, quæ per ea tempora maximam ad inopiam redacta erat, ut conſtat ex Diario Antonii Petri, aliiſque documentis.

(*b*) Summa hinc licet Auctoritas Senatoris Urbis poſſe colligi videatur: tamen id temporis admodum anguſta eadem erat. Cæſo ſiquidem a Romanis turbulentiſſimo, & juxta audaciſſimo Tribuno Pl. Cola Rienzi, ſeu Nicolao Laurentii filio, an. 1354. Populus Ro. Auctoritate Apoſtolica Senatorem creavit annuum Guidonem Jordanum, cui ſucceſſerunt eadem in auctoritate annua Lucas Sabellus, & Franciſcus Jordani Sabelli, pari uterque dignitate: hos exceperunt Sciarra Columna, & Nicolaus ex illuſtri Urſinorum genere Comes Nolæ: ac demum anno quarto poſt Colæ necem, Urſus Urſi filius, & Petrus Capocius ſumma omnes poteſtate, abſentibus Pontificibus. Hiſce autem poſtremis Rempublicam adminiſtrantibus, nova orta ſeditio. Nec Pontifices peregrinis creatis Senatoribus fregerunt audaciam populi. Quin anſam illi dederunt popularem creandi Magiſtratum *Banderenſium* appellatum, apud quos Urbis Regimen ſtetit, dum Senator Juſtitiam adminiſtrabat. Hujuſmodi erat Senator, ad quem Gregorius has literas dedit; tantæ quidem auctoritatis, quanta opus erat in re gerenda: modo ſecus non videretur populo, ejuſque fautoribus, quos Domicellos, Barones &c. appellatos ſæpe ſæpius invenimus.

(*a*) To. 1.

Beneficiatis indulget, ut iis alia Beneficia etiamſi reſidentiam poſcant, obtinere liceat.

Ex Reg. VI. Epiſt. de Indul. & Privilegiis Gregorii XI. Epiſt. 326. apud Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1376. 31. Jan.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Sedis Apoſtolicæ gratioſa benignitas honeſtis petentium votis libenter annuit, illaque proſequitur favoribus oportunis. Olim felicis recordationis Nicolaus Papa IV. (a) Prædeceſſor noſter ex certis cauſis ad hoc ipſius inducentibus animum ſub certis pænis ſtatuit & etiam ordinavit, ut nullus Presbyter ſeu Clericus perpetuus Beneficiatus in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe aliquod aliud beneficium Eccleſiaſticum, quod de Jure aut Statuto vel conſuetudine perſonalem reſidentiam requireret, obtinere poſſet. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Dilectorum Filiorum Capituli dictæ Baſilicæ petitio continebat, in eadem Baſilica ſint nonnulli Presbyteri & Clerici perpetui Beneficiati, qui de redditibus & proventibus Beneficiorum ſuorum, quæ in eadem Baſilica obtinent, propter eorum tenuitatem nequeunt congrue ſuſtentari: Nos volentes dictorum Beneficiatorum neceſſitatibus ſalubriter providere, prædictorum Capituli in hac parte ſupplicationibus inclinati, volumus, & tenore præſentium concedimus, ut quilibet Presbyterorum ſeu Clericorum, qui in eadem Baſilica perpetui Beneficiati ad præſens exiſtunt, & qui uſque ad triennium a data præſentium computandum pro tempore fuerint, unum Beneficium & plura alia Beneficia Eccleſiſtica ſine cura, ſi invicem compatientia, quæ ut præmittitur, reſidentiam requirerent, ſi eis alias canonice conferantur, libere recipere & una cum hujuſmodi perpetuo Beneficio quod in dicta Baſilica obtinet, ſeu infra dictum triennium obtinebit, licite retinere valeat, prædicto & aliis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ contrariis, Juramento, Confirmatione Apoſtolica vel quacumque firmitate alia roboratis non obſtantibus quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ voluntatis, conceſſionis & ſtatuti infringere &c. ſiquis &c.

Nicol. III. vetuerat Beneficiatos aliud benef. obtinere.

Gregorius eoſdem liberat illo interdicto.

Datum Avinioni 2. Kal. Febr. an. ſexto.

URBA-

(a) To. 1: pag. 216. & ſeq. duo attulimus Nicolai IV. Diplomata, per quæ Canonicis conceditur idem Privilegium quod hic Beneficiatis & Clericis. Item pag. 244. Bullam protulimus Clementis V. qua non ſolum Canonici, ſed Beneficiati etiam ejuſmodi Privilegio impertiuntur. Quamobrem mente non aſſequimur, quis derogationi locus debeatur Conſtitutioni Nicolai IV. qui Clementem V. præceſſit annis pluribus. Huc accedit, quod ejuſmodi conſtitutionem nuſquam invenire datum fuit: nec divinare poſſumus cauſam, cur ita perſuaſum fuerit Pontifici. Itaque legendum: Nicolaus III. qui ipſa in Bulla Inſtitutionis (to. 1. pag. 193. num. XVIII.) Beneficiatos, (non autem Clericos, qui nondum inſtituti erant) vetat Beneficium aliud cum cura, vel ſine cura obtinere, quin vacet ipſo jure Benef. Baſilicæ. Nil autem mirum, Alienigenam peregrinari in re Rom.

URBANUS VI.

Poſt Gregorii XI. mortem haud diu vacavit ſedes. Nam Banderefiis, aliiſque Magiſtratibus Urbis ſeditioſe flagitantibus, ut Romanus, aut ſaltem Italus eligeretur Succeſſor: die 9. Aprilis an. 1378. emortualis Gregorii creatur Urbanus VI. ex Archiepiſcopo Barenſi. Coronatur ipſo die Paſchatis 18. ejuſdem menſis. Inſtabili ſemper loco ſedet an. 11. m. 6. dies 7. Romæ moritur die 15. April. anni 1389. Schiſmate, eoque maxime diuturno annor. videlicet 50. paulo poſt ejus electionem laborare cœpit Eccleſia. Eodem quippe anno 1378. creatur Anagnæ Clemens VII. Antipapa, qui Avenionem ſe confert, ſuperſteſque eſt ad an. 1394. Hunc excipit per annos 30. Petrus de Luna, quem ſequitur Ægidius Munnos uſque ad annum 1429. quum ſchiſma ipſum quinquagenarium extinctum fuit.

Cives nonnullos Veliternenſes, qui Pontificia juſſa violarant Joanni Paulini Baſilicæ S. Petri Canonico judicandos & plectendos demandat.

Ex Reg. 2. Epiſt. ſecret. Urbani VI. fol. 164. apud Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1382. 13. *Febr.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Joanni Paulini Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtol. Benedictionem.

Quidam Cives Velitern. Religioſum reum carcerib. liberant.

Ad Audientiam noſtram pervenit, quod nonnulli Cives Velletren., Dei timore poſtpoſito, etiam poſt & contra mandatum noſtrum nuper iniquitatis filium Nullum de Anticulo Ordinis Fratrum Heremitarum Sancti Auguſtini profeſſorem, qui ſuis culpis & demeritis exigentibus captus in Civitate Velletren. de mandato noſtro detinebatur, ab eiſdem carceribus relaxare, eumque libertati priſtinæ reſtituere præſumpſerunt, ſeu eum dimittentibus aut eidem fugienti dederunt conſilium & favorem, diverſas pœnas & ſententias tam a Jure, quam ab homine inflictas & promulgatas damnabiliter incurrendo. Nos itaque nolentes, prout nec velle debemus, talia oculis conniventibus pertranſire, diſcretioni tuæ contra omnes & ſingulos in præmiſſis culpabiles, de quibus tibi videbitur, auctoritate noſtra procedendi & inquirendi etiam ſummarie & de plano ac ſine ſtrepitu & figura Judicii, ipſoſque & eorum quemlibet, quos in præmiſſis vel eorum aliquo culpabiles repereris, ut præfertur, prout Juris fuerit, puniendi & condemnandi ac Contradictores quoſlibet & Rebelles auctoritate noſtra per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi; ac invocandi ad hoc, ſi opus fuerit, auxilium brachii ſecularis, omniaque alia & ſingula faciendi, quæ in præmiſſis fuerint opportuna; non obſtante ſi eorum aliquibus communiter vel diviſim a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari aut ad judicium evocari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de Indulto hujuſmodi mentionem; plenam & liberam tenore præſentium concedimus facultatem.

Pontifex Canonico S. Petri committit hanc cauſam ſummo Jure cognoſcendam.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Idibus Februarii Anno IV.

Beneficiatis & Clericis indulget, ut alia Beneficia reſidentiam quoque exigentia obtinere poſſint. (*a*)

Ex Autogr. in Vatic. Baſil. Tabular. caps. 6. faſc. 266.

AN. CH. 1382. 23. *Decemb.*

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Abbati Monaſterii Sancti Pauli extra muros Urbis, & S. Euſtachii, ac Sanctorum Celſi & Juliani de eadem Urbe Eccleſiarum Archipresbyteris; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ille, qui ſolus Romanam fundavit Eccleſiam, & ſupra Petram Fidei erexit, Beato Petro æternæ vitæ clavigero, Cæleſtis & Terreni ſimul Imperii jura committens, inſignem ejus

(*a*) De hujuſmodi Privilegio aliquid diximus ſupra ad Bull. Gregorii XI. an. 1376. 31. Januar. Sermo iterum incidet de eadem re, quum proferetur Privilegium Bonif. IX. an. 1389. 9. Novemb. per quod confirmatur aliud Urbani VI. quod minime extat.

(*a*) Joca-

Præſtantia Baſil. Vat. ſuper omnes Eccl.

ejus Baſilicam ad honorem ipſius in Urbe conſtructam, ac ſui nominis Titulo inſignitam, tanto veneratione majori conſtituit digniorem, quanto ipſam cæteris dignitate præexcellere voluit, & prærogativis pluribus decoravit. Cupientes igitur, Divini Nominis Cultum diligenter in eadem Baſilica exerceri, eoque devotius inibi devotas Deo Laudes exolvi, quo ipſius Baſilicæ Benefitiati Chori, qui nunc reſident & pro tempore reſidebunt in ea, majorem a Sede Apoſtolica fuerint gratiam conſecuti, auctoritate aliarum noſtrarum Literarum Dilectis Filiis univerſis Clericis perpetuis Benefitiatis, Benefitiatis Chori nuncupatis, in prædicta Baſilica Principis Apoſtolorum de

Jus concedit Benef. & Clericis aſſequendi quævis Beneficia cum cura, & ſine cura.

Urbe præſentibus & futuris indulſimus, ut ſinguli eorum in ea reſidendo, & ibidem in Divinis Offitiis continue ſerviendo, fructus, redditus, & proventus omnium, & ſingulorum Benefitiorum Eccleſiaſticorum cum cura & ſine cura, quæ in quibuſvis Eccleſiis, ſive locis obtinent, & impoſterum obtinebunt, etiamſi dignitates, perſonatus & offitia forent; & ad illas, illos, vel illa qui conſueviſſent per electionem aſſumi, dummodo aliqua dignitatum hujuſmodi in Cathedrali major vel in Col-

Præter dignitates majores Cathedralium.

legiata Eccleſiis principalis non exiſteret; cum ea integritate libere percipere valerent, quotidianis diſtributionibus dumtaxat exceptis, cum qua illos perciperent ſi in eiſdem Eccleſiis ſive Locis perſonaliter reſiderent, & ad reſidendum interim in ipſis Eccleſiis ſive Locis minime tenerentur, nec ad id, a quoquam inviti valerent quomodolibet coartari. Non obſtantibus, tam felicis recordationis Bonifatii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, per quas conceſſiones hujuſmodi fieri abſque præfinitione temporis prohibentur, quam aliis quibuſcumque Conſtitutionibus Apoſtolicis, generalibus vel ſpecialibus per dictam Sedem ſeu Legatos ipſius aut in Provincialibus vel

Obſtacula quævis tollit.

Synodalibus Conciliis editis, & quibuſvis aliis ſtatutis & conſuetudinibus ipſarum Eccleſiarum ſeu Locorum contrariis, juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis alia firmitate vallatis, etiamſi de illis ſervandis & non impetrandis Literis Apoſtolicis contra ea, & ipſis literis non utendo etiam ab alio vel aliis impetratis vel alias quoquomodo conceſſis prædicti Benefitiati Chori per ſe vel Procuratores eorum præſtiterint forſan vel impoſterum eos præſtare contigerit juramenta; aut ſi iidem Benefitiati Chori vel aliqui eorum in eiſdem Eccleſiis ſive Locis vel eorum aliquo primam non fecerint perſonalem reſidentiam conſuetam; ſeu ſi Locorum Ordinariis vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a præfata Sede indultum exiſtat vel medio tempore indulgeri contingat, quod Canonicos, Rectores, & Perſonas Eccleſiarum, ſeu Locorum ſuarum Civitatum & Diœceſum etiam in Dignitatibus, Perſonatibus aut Offitiis conſtitutos per ſubtractionem proventuum ſuorum Eccleſiaſticorum, aut alias compellere poſſint ad reſidendum perſonaliter in eiſdem; aut ſi eiſdem Ordinariis, & Dilectis Filiis Capitulis dictarum Eccleſiarum, vel quibuſvis aliis communiter & diviſim ab eadem ſit Sede indultum vel impoſterum indulgeri contingat; quod Canonicis, Rectoribus, & Perſonis dictarum Eccleſiarum etiam in Dignitatibus, Perſonatibus, aut Offitiis conſtitutis non reſidentibus in eiſdem Eccleſiis ſive Locis, vel qui primam perſonalem in eis reſidentiam non feciſſent, fructus, redditus, & proventus Eccle-

Nullo prorſus excepto, ad eumdem finem.

ſiarum, Dignitatum, Perſonatuum, vel Offitiorum, aut Benefitiorum ſuorum miniſtrare minime teneantur, & ad id compelli non poſſint per Literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & quibuſlibet aliis Privilegiis, Indulgentiis & Literis Apoſtolicis, generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ noſtris Literis non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus debeat in eiſdem noſtris Literis fieri mentio ſpecialis. Proviſo, quod Eccleſiæ, Di-

Modo per Vicarios idoneos cura forſan adnexa adimpleatur.

gnitates, Perſonatus, Offitia, ac Benefitia hujuſmodi debitis non fraudentur obſequiis, & animarum cura in eis, quibus illa imminet, nullatenus negligatur, ſed per bonos & ſufficientes Vicarios, quibus de Benefitiorum ipſorum proventibus neceſſaria congrue miniſtrentur, & diligenter exerceatur, & deſerviatur inibi laudabiliter in Divinis. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, vel duo aut unus veſtrum per vos vel alium ſeu alios eiſdem Clericis, Benefitiatis vel Procuratoribus ſuis eorum nominibus faciatis fructus, redditus, & proventus præfatos auctoritate noſtra, juxta hujuſmodi conceſſionis noſtræ tenorem, integre miniſtrari; non permittentes eosdem Benefi-

Ordinariis reſidentiam ut exigant non permittendum.

tiatos per dictos Ordinarios ſeu quoſcumque alios ad reſidendum in dictis Eccleſiis ſive locis compelli, vel alias contra hujuſmodi conceſſionis noſtræ tenorem quomodolibet moleſtari. Non obſtantibus omnibus ſupradictis, ſeu ſi præfatis Ordinariis & Capitulis vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem: Contradictores, auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Decimo Kalend. Januar. Pontificatus noſtri an. V.

Baſi-

Baſilicæ res ac bona alienantes, aut alienata recipientes, Anathemate plectit.

Ex autogr. in Capitulari Archivo Capſ. 8. Faſc. 14.

AN. CH. 1387. 7. Febr.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Pro conſervatione rerum & bonorum Eccleſiarum omnium, quarum ex injunctæ Nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio cura imminet generalis, & præſertim Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, paternis affectibus intendentes, & ne res & bona earum per quoſvis alienari contingat, Apoſtolicæ proviſionis remedium adhibere volentes, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium inhibemus, ne quiſquam hominum utriuſque ſexus, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerit, etiamſi Pontificali, Imperiali, Regali, Reginali, Senatoria, vel quacunque alia Eccleſiaſtica vel mundana præfulgeat dignitate, etiamſi fuerit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Jocalia, (*a*) imagines, anulos, vaſa aurea, & argentea, Gemmas, Paramenta, ornamenta, res & bona ipſius Baſilicæ aut aliquid eorum rapere, vendere, alienare, ſeu diſtrahere, vel rapta, alienata ſcienter recipere & receptare, ſeu alias emere quomodolibet præſumat. Quod ſi ſecus quis attemptare præſumpſerit, etiamſi, ut præfertur, Pontificali, Imperiali, Regali, Reginali, Senatoria, vel quacunque alia Eccleſiaſtica vel mundana dignitate præfulgeat, etiamſi fuerit dictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, incurrat excommunicationis ſententiam eo ipſo, a qua a nullo, quam a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium valeat obtinere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Res & bona Eccleſiar. alienare prohibentur omnes quacumq. dignit. præfulgeant.

Sub pœna Excomm. latæ ſent.

Datum Lucæ 7. Idus Februarii Pontificatus noſtri anno nono. (*b*)

Sepulturam in Cœmeterio apud S. Catharinæ Monaſterium omnibus liberam eſſe, ſalvo Parochorum jure, concedit.

Ex autogr. in Archiv. Capitul. Capſ. 28. Faſc. 109.

AN. CH. 1389. 20. Dec.

URbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſæ & Conventui Monaſterii Sanctæ Catharinæ de regione Pontis almæ Urbis, Ordinis ſancti Auguſtini; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Sacræ Religionis, ſub qua devotum & ſedulum exhibetis Domino famulatum, promeretur honeſtas, ut vos & Monaſterium veſtrum ſpecialis favoris gratia proſequamur. Cum itaque, ſicut accepimus, vos in Eccleſia veſtri Monaſterii ſeu prope illam, niſi pro vobis ipſis, Cimiterium hucuſque non habueritis; nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, ut apud ipſam Eccleſiam de cetero Cimiterium (*c*) pro omnibus Chriſtifidelibus ibidem ſepeliri eligentibus poſſitis habere, jure Presbyterorum Parochialium ſemper ſalvo, vobis & ipſi veſtro Monaſterio Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XIII. Kal. Februarii Pontificatus noſtri Anno undecimo. BONI-

(*a*) Jocalia ex Du-Cang. nomen eſt generale amplectens monilia, gemmas, anulos, & id genus alia. Quod allatis exemplis comprobat.

(*b*) Difficillimis hiſce Eccleſiæ temporibus, quum Antipapa Clemens omnia ad ſuas partes trahebat, Urbano haud licebat certo loco conſiſtere. Sed modo huc, modo illuc neceſſitate rerum raptus, Roma plerumque abſens Eccleſiæ rerum ſatagebat. Luca ex Etruriæ Urbe conſulere eum vides Baſilicæ noſtræ an. 1387. Eo ſcilicet menſe Decembri ſuperioris anni ſe contulerat Genua. Rurſuſque hinc poſt Menſes novem diſcedens Peruſium petit: nec niſi Octobri menſe inſequentis anni revertitur Romam.

(*c*) Occaſione hujus Privilegii, quo Cœmeterium omnibus Chriſtifidelibus commune conceditur Monialibus S. Catharinæ, ad levandam videlicet earumdem inopiam, quæ alia inferius proferenda ſpectant: operæ pretium fiet, ſi Privilegium aliud huc afferatur, quo eædem Sanctimoniales ab Iſuardo Archiep. Thebano Vicario ſimul Urbis, & Baſilicæ Vatic. Cœmeterium pro ſe ipſæ, ſuiſque anno 1310. obtinuerunt. Inde enim nupera Monaſterii Fundatio dignoſcitur; necnon alia quædam ad duplicis Monaſterii S. Catharinæ cognitionem aptiſſima. Ejus autem Privilegii tranſumtum extans in Archivo noſtræ Baſil. caps. 28. faſc. 110. eſt hujuſmodi.

In nomine Domini Amen. Nos Frater Iſnardus miſeratione Divina Archiepiſcopus Thebanus Domini Papæ in Spiritualibus in Urbe Vicarius generalis necnon Reverendi Patris Domini N. Sancti Adriani Diaconi Cardinalis Archipresbyteri Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Vicarius præſentis Scripti ſerie notum facimus univerſis quod cum nuper novum ſit Monaſterium in honore ſanctæ Catharinæ conſtructum, ac etiam ordinatum in Urbe, & per nos confirmatum, ut convenit. Volentes igitur Abbatiſſæ, & Monialibus ipſius Monaſterii ſtatui maxime ubi

neceſ-

BONIFACIUS IX.

Poſt Urbani VI. obitum vacavit Sedes Menſes ſex, Dies octodecim, a die videlicet 15. Aprilis 1389. ad 2. Novembris ejuſdem anni; quum Bonifacius IX. antea Petrus, ſeu Perinus, Tomacellus ex Presbytero Card. tit. S. Anaſtaſiæ tandem eligitur, ac die 9. ejuſdem Menſis conſecratur. Eccleſiæ præfuit annos 14. menſes fere undecim: ſupremum diem obiit an. 1404. Calendis Octobr.

Bonifacii IX. Bulla per quam incorporatio Eccleſiæ & Hoſpitalis S. Thomæ in Formis, ab Urbano VI. favore Capituli S. Petri facta, confirmatur, etiamſi Literæ Apoſtolicæ ſuper præfata incorporatione ab Urbano VI. confectæ non fuerint. (*a*)

Ex Autogr. Archiv. Baſil. capſ. 38. faſc. 149. lib. A. fol. 26. lib. I. fol. 138.

AN. CH. 1389. *9. Nov.*

BOnifatius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Rationi congruit & convenit æquitati, ut ea quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licet Literæ Apoſtolicæ confectæ non fuerint, ſuper illis ſuum conſequantur effectum. Sane dudum pro parte veſtra expoſito fælicis recordationis Urbano PP. VI. Prædeceſſori noſtro, quod vos, & Baſilica veſtra propter Guerras, quæ in Territorio, & Diſtrictu Almæ Urbis, & circumvicinis partibus diutius viguerant, vos, & dicta Baſilica damna plurima paſſi eratis in detrimentum etiam Divini Cultus, & ſcandalum plurimorum, idem Prædeceſſor vobis affectu Paterno compatiens veſtris ſupplicationibus inclinatus in aliqualem recompenſationem damnorum hujuſmodi, Eccleſiam, & Hoſpitale ſancti Thomæ in Formis de dicta Urbe Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Redemptionis Captivorum, quorum Trecentorum, & quinquaginta cum omnibus Juribus, & Pertinentiis ſuis, Menſæ Capitulari ejuſdem Baſilicæ, ac ipſi Baſilicæ, quarum octo millium Florenorum Auri, fructus, Redditus, & Proventus, ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut aſſerebatur non excédebant, donec de æquali, vel majori ſumma Reddituum vobis, & eidem Baſilicæ per Apoſtolicam Sedem provideretur videlicet 18. Kal. Decembris Pontificatus ſui Anno decimo Auctoritate Apoſtolica incorporavit, annexuit, & univit, ita quod cedente, vel decedente, vel illo alias quomodolibet dimittente, dilecto filio noſtro Poncello Tituli Sancti Clementis Presbytero Cardinali, qui Eccleſiam, & Hoſpitale prædicta uſque ad Apoſtolicæ Sedis beneplacitum, ex conceſſione, & diſpenſatione dictæ Sedis in Commendam tenebat, prout tenet, poſſetis Eccleſiæ, & Hoſpitalis, ac Jurium, & pertinentiarum prædictorum, poſſeſſionem libere apprehendere, & donec vobis, & ipſi Baſilicæ de æquali, vel majori Summa huiuſmodi, ut præmittitur, provideretur, licite retinere, & debita, ac conſueta hoſpitalitate ibidem obſervata de reſiduis Fructibus, Redditibus, & Proventibus Eccleſiæ, & Hoſpitalis prædictorum, diſponere ſicut veri Rectores dictorum Eccleſiæ, & Hoſpitalis, qui pro tempore fuerant, ordinare, & diſponere potuerant, ſeu etiam debuerant; alienatione tamen Bonorum immobilium, & precioſorum mobilium ipſorum & Eccleſiæ, & Hoſpitalis, vobis penitus interdicta. Proviſo, quod Eccleſia præfata debitis obſequiis non fraudaretur, ſed deſerviretur inibi laudabiliter in Divinis. Næ autem, pro eo quod ſuper incorporatione, annexione, & unione hujuſmodi ipſius Prædeceſſoris literæ confectæ minime extiterunt, Vos, & dicta Baſilica earumdem incorporationis, annexionis, & unionis effectu fruſtremini: Volumus, & Apoſtolica Auctoritate decernimus, quod eædem incorporatio, annexio, & unio, per eumdem

Urban. VI. hanc unionem fecerat a. 1387.

Rationem exponens, qua Baſil. iniret, ac retineret poſſeſſion.

Sed Diploma ab eo datum non fuit.

neceſſitas incumbit præcipue, ſalubriter providere eiſdem Abbatiſſæ, & Monialibus harum ſerie indulgemus, & concedimus, auctoritate qua fungimur de ſpeciali gratia poteſtatem, ut eis liceat intus Monaſterium ipſum, vel Eccleſiam ibi conſtructam, vel conſtruendam locum eligere ſpecialem ubi ipſarum, earumque familiarium corpora, cum a Domino de inſtanti vita contingerit revocari, honeſte valeant ſepelliri ipſumque locum, quem duxerint eligendum pro earum Sepulturis duximus miſericorditer concedendum, ut quod in vita tenetur incluſum, in morte in publicum non trahatur. Præſentibus vero tantummodo valituris ſi Presbyteri ſancti Martini Parochialis Eccleſiæ dicti Loci ad id voluntas acceſſerit, ac conſenſus. Nolentes propter hæc alicui præjudicium aliquod generare. In cujus rei teſtimonium præſentes Litteras facimus noſtri Sigilli appenſione muniri.

Datum Romæ apud ſanctum Baſilium anno Domini milleſimo trecenteſimo decimo Indictione nona die primo Octubris Pontificatus Domini Clementis Papæ V. Anno quinto.

Sequitur Legalizatio, & Approbationes quatuor publicorum Notariorum, quæ brevitatis, ergo prætermittimus.

(*a*) Conſule not. (*b*) ad Honorii III. Diploma, *to.* 1. *pag.* 100. ubi de Eccleſia & Hoſpitali ſermo in anteceſſum eſt factus.

(*a*) Memor

Supplet defectum Diplomat. & ab an. & die annexionis valere illud statuit.

eumdem Prædeceſſorem, ut præmittitur factæ perinde a dicta die, videlicet, 18. Kal. Decembris, valeant, & ſuum conſequantur effectum, ac ſi ſuper eis ejuſdem Prædeceſſoris Literæ ſub ipſius diei dat. confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur, quodque præſentes Literæ ad probandum plene incorporationem, annexionem, & unionem prædictas, ubique ſufficiant, & ad id probationis alterius adminiculum minime requiratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum II. Idus Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Confirmat Privilegium ab Urbano VI. conceſſum Beneficiatis & Clericis, ut alia Beneficia etiam reſidentiam exigentia obtinerent.

Ex Autogr. in Vatic. Baſil. Tabular. caps. 17. faſc. 266. lib. 1. fol. 138.

AN. CH. 1389. 9. Nov.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Rationi congruit, & convenit æquitati, ut ea, quæ de gratia Romani Pontificis proceſſerunt, licet Literæ Apoſtolicæ confectæ non fuerint ſuper illis, ſuum conſequantur effectum. Dudum ſiquidem felicis recordationis Nicolaus Papa tertius Prædeceſſor noſter Auctoritate Apoſtolica per ſuas Literas ſtatuit, & etiam ordinavit, ut quicumque Benefitiatus (a) in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe reciperet aliquod Eccleſiaſticum Benefitium, ſive curam haberet Animarum, ſive non, in quo de jure eum oporteret, vel de facto etiam perſonaliter reſidere, & eum a tali reſidentia conſuetudo juſte, ac rationabiliter nullatenus excuſaret, eo ipſo abſque monitione, ſententia, judicio, vel proceſſu in ipſa Baſilica Benefitium ſuum vacaret alii libere conferendum. Benefitiatorum quoque Benefitia, ſi qua talia forſan haberent eo tempore, quo in Benefitiatos ejuſdem Baſilicæ admitterentur, pro renuntiatis haberentur ab eis, & vacarent, ac vacare ipſo jure intelligerentur per illos, ad quos illorum collatio pertineret libere ordinanda, prout in eiſdem Literis plenius continetur. Poſtmodum vero pro parte dilectorum filiorum univerſorum Clericorum perpetuorum Benefitiatorum, Benefitiatorum Chori nuncupatorum (b) in eadem Baſilica felicis recordationis Urbano Pap. ſexto Prædeceſſori noſtro expoſito, quod ipſi, qui Chorum præfatæ Baſilicæ in Divinis Offitiis nocturnis pariter, & diurnis regebant, ex fructibus, Redditibus, ſeu Proventibus, quos ex dicta Baſilica perciperent ſe commode ſubſtentare non poterant; Idem Prædeceſſor votis eorumdem Clericorum perpetuorum Benefitiatorum in ea parte favorabiliter annuens videlicet Kalendis Julii Pontificatus ſui Anno ſexto, voluit, & conceſſit, ut ipſi Clerici, qui tunc erant, & alii, qui pro tempore eſſent in eadem Baſilica perpetui Benefitiati, in ipſa Baſilica reſidendo, & ibidem in Divinis Offitiis continue ſerviendo, quæcumque Benefitia Eccleſiaſtica, cum Cura, & ſine Cura ſe invicem compatientia, etiamſi dignitates, perſonatus, vel offitia forent, & ad illos, illas, vel illa, qui conſueviſſent per electionem aſſumi, dummodo aliqua dignitatum hujuſmodi in Cathedrali major, vel in Collegiata Eccleſiis principalis non exiſteret, ſi eis alias canonice conferrentur libere recipere, illaque una cum Benefitiis, quæ in eadem Baſilica obtinebant, & impoſterum obtinerent licite retinere poſſent; & illa quæ in dicta Baſilica obtinerent, ut præfertur, necnon & alia Benefitia, quæ alibi eos pro tempore obtinere contingeret Statuto, & ordinatione prædictis, ac aliis contrariis nequaquam obſtantibus vacare minime cenſerentur. Proviſo tamen, quod dignitates, Perſonatus, Offitia, & alia Benefitia ſupradicta debitis non fraudarentur obſequiis, & Animarum Cura in eis, quibus illa immineret nullatenus negligeretur; ſed per bonos, & ſufficientes Vicarios, quibus de Benefitiorum ipſorum Proventibus neceſſaria congrue miniſtrarentur diligenter exerceretur, & deſerviretur inibi laudabiliter in Divinis. Ne autem pro

Nicolai III. Conſtit. de aliis beneff. non obtinendis.

Urbani VI. alia eidem derogans.

Conditionibus tamen appoſitis.

(a) Memoria tenebuntur quæ ad Gregorii XI. Privilegium hujus ſimile paulo ante adnotavimus: ubi Nicolaum III. non IV. haud dubie legendum monebamus. Recte hic Bonifacius locum inibi indicatum laudat; & Urbani VI. Privilegium confirmans, eidem derogat, nulla mentione facta Bullæ Clementis V. (*to. 1. pag.* 244.) quod forte eam non produxerint Beneficiati, & Clerici ſupplices.

(b) Tam hic, quam in Diplomate Urbani VI. ſubobſcure nominantur Beneficiati & Clerici: nam Clerici perpetui Beneficiati utrique nuncupantur. Ne autem de ſolis Clericis agi putemus, Nicolai III. Conſtitutio, cui derogat, palam facit. Clericos enim Bonifacius VIII. inſtituit: propterea eorum meminiſſe non poterat Beneficiatorum Inſtitutor Nicolaus III. Poſtea vero tum Clemens V. ſolos Benficiatos recenſens; tum Urbanus VI. & Bonifacius IX. Clericos tantum Beneficiatos memorantes utrumque cœtum ſuis quiſque Privilegiis amplectuntur: quemadmodum Gregorius XI. eorum Deceſſor diſtincte Presbyteros, & Clericos enuncians omne dubium amovit.

(a) Quæ

pro eo, quod ſuper voluntate, & conceſſione prædictis literæ dicti Prædeceſſoris confectæ non fuerunt, dicti Clerici Beneficiati hujuſmodi voluntatis, & conceſſionis fruſtrentur effectu, volumus, & Auctoritate Apoſtolica decernimus, quod voluntas, & conceſſio præfatæ perinde (*a*) a dicta die, videlicet Kalendis Julii, ſuum conſequantur effectum, ac ſi ſuper eis prædicti Prædeceſſoris Literæ ſub ipſius diei data confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur. Quodque præſentes Literæ ad probandum plene voluntatem, & conceſſionem præfatas ubique ſufficiant, & ad id probationis alterius adminiculum minime requiratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Conſtitution. prædict. revocat, & confirm.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, quinto Idus Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Monaſterium S. Catharinæ V. & M. eximit a Quarta Funerali, Paupertatis cauſa.

Ex Autogr. in Archiv. Baſil. caps. 28. faſc. 109.

AN. CH. 1389. 18. *Dec.*

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad ſtatum Monaſterii ſanctæ Catharinæ Virginis, & Martyris glorioſæ de Regione Pontis Almæ Urbis Ordinis ſancti Auguſtini, quod ante Baſilicam Principis Apoſtolorum de dicta Urbe (*b*) quaſi in conſpectu Romipedum (*c*) ipſam Baſilicam cauſa devotionis peregre viſitantium, ſitum eſt, dirigendum ſalubriter intendentes, libenter operarias manus apponimus, ut ipſi Monaſterio in ſuis, & perſonarum in eo degentium commoditatibus utiliter conſulatur. Sane dilectarum in Chriſto filiarum Abbatiſſæ, & Conventus dicti Monaſterii exhibitæ nobis petitionis ſeries continebat, quod Monaſterium ipſum tanta paupertate gravatur, quod ipſæ, quæ pro majori parte earum de nobilibus Generibus Roman. traxerunt originem, de ipſius Monaſterii fructibus non poſſint vivere in communi, nec alias commode ſubſtentari, neque alia incumbentia ipſis, & dicto Monaſterio onera ſupportare, niſi Apoſtolica beneficentia ſubleventur. (*d*) Nos itaque ipſarum Abbatiſſæ & Conventus in hac parte ſupplicationibus inclinati, quod ipſæ, & dictum Monaſterium de legatis, donatis, & relictis eiſdem, & Monaſterio ſupradicto, vel ejus Eccleſiæ etiam ratione Funeralium perſonarum pro tempore decedentium, quæ in ipſa Eccleſia, vel in Cimiterio ejuſdem Monaſterii Eccleſiaſticam ſepulturam elegerint, Quartam, vel aliam Canonicam portionem non teneantur alicui, vel aliquibus exhibere, Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ indulgemus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac aliis, necnon Statutis, & conſuetudinibus contrariis non obſtantibus quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu teme-

Situs Monaſt. indicatur.

Summa ejuſd. inopia.

(*a*) Quæ ſemel & iterum literæ indicantur, nec ſunt quas attulimus ab Urbano datas Abbati S. Pauli X. Cal. Jaouar. Pontif. A. 5. oec quæ ibidem memorantur, tanquam aliquanto antea a Pontifice eodem datæ: ſed quæ ſexto poſt menſe Calendis Jul. Pontif. A. 6. conficiendæ erant, cauſiſque nobis ignotis non prodieruot. Quamobrem Urbani VI. Privilegium trinis nititur Litteris: unis videlicet, quas ipſe teſtatur ſe dediſſe; alteris, quas dedit ad Abbatem S. Pauli; ac demum iis, quæ hîc confirmantur a Bonifacio IX.

(*b*) Superiori Volumine (pag. 324.) mentio incidit hujus Monaſterii. Nuper ad Urbani VI. Conſtitutionem documentum attulimus, quo aliquanto illuſtrius redditur Monaſterium S. Catharinæ de Portica S. Petri. Hinc multo plura ex hujus & ſequentium Pontificum Bullis ſuppetent, non prætereunda. Primo igitur ſitum hic innui vides, oon autem deſcribi. Dextero a peregre venientium latere; ſiniſtro autem extremæ areæ Vaticani Templi, non longe ab initio auguſtæ Porticus, quam Alexander VII. extrui uttimque voluit maximo cum Ædificiorum excidio, exiguæ admodum molis extabat id Monaſterium, quod aliquanto auctius videbimus ſequenti Bulla propter adnexum Monaſteriolum S. Mariæ de Virginibus, cujus ſedes ſeu ſitus hodieque conſpicuus eſt, quo loco duas domunculas cernimus num. 91. & 92. Deinde (quod maxime notari velim, & infra ubetius explanabitur) Ordo S. Auguſtini, ut conſtanter in omnibus Archivi Bas. N. documentis a fundatione Monaſterii, ſub initia hujus Sec. XIV. expreſſe enunciatur: ut nempe ab alio Monaſterio Ordinis S. Benedicti, juxta Porticum, ſecernatur.

(*c*) Si Gloſſarium conſulas mediæ & infimæ Latinitatis ſtudio Monachorum Congreg. ſancti Mauri uberrime auctum, *Romipeta*, & *Romipeda*; quin etiam *Romipetus* una eademque ſignificatione occurrent multa auctoritate multiſque exemplis illuſtria nomioa. Eapropter Peregrinos pœnitentiæ, ſeu etiam devotionis ergo accedentes ad Baſilicam Principis Apoſtolorum cæteraſque Urbis Eccleſias, præcipue appellatos Romipedas intelliges. Uoum, præ aliis, exemplum notari velim (quid enim Grammaticorum legibus diutius inſiſtam?) Itinerarium Gregorii XI. habet *Pedeſter incedit per Scalenta Deſerti velut Romipeda*. Hæc vero comparatio pedeſtri incedentium itinere cum Romipedis, auſterioris ejus diſciplinæ nos admonent, quæ ad peregrinationes redigens pœnitentiam Canonicam, minime eam disjunxit ab afflictione corporum. Quodque eſt magis notandum, exeunte Seculo XIV. ejuſmodi diſciplinam vigere hoc Diplomate edocemur. Etenim pœnitentiæ licet Pontifex non meminerit: peregrinatio ipſa pœnitentiam importat, aut publice, aut ſecreto a Confeſſario injunctam. Ita certe admonemur diſciplina eorum temporum.

(*d*) Hunc locum oppido illuſtrat conceſſio Indulgentiæ a duobus Epiſcopis facta iis qui ſummam Monaſterii hujus inopiam eleemoſynis ſublevaſſent. Quod quidem accidit 64. annis ante hæc tempora non multo poſt fundationem Monaſterii, anno videlicet 1325.

Indulgentiam hujuſmodi ipſiſſimis conceptam verbis ab utroque

temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ ap. ſanctum Petrum XV. Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Unionem cujuſdam Loci ſanctæ Mariæ de Virginibus nuncupati cum horto, & aliis favore Monaſterii S. Catharinæ de Regione Pontis facta, necnon compenſationem pro tali adnexione ſancitam approbat atque confirmat.

Ex Autogr. in Bas. Archiv. caps. 28. Faſc. 109.

AN. CH. 1391. 14. Jul.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Hiis, quæ pro Piorum Locorum, & Perſonarum Eccleſiaſticarum, & maxime ſub Religionis habitu Dño famulantium quiete, & concordia terminantur, ne in recidivæ quæſtionis ſcrupulum relabantur, quin potius illibata perſiſtant, libenter cum a nobis requiratur, adjicimus Apoſtolici muniminis firmitatem. Dudum ſiquidem expoſito felicis recordationis Urbano Pap. VI. Prædeceſſori noſtro, quod Locus Sanctæ Mariæ de Virginibus de Regione Pontis Almæ Urbis, Ordinis ſancti Auguſtini, (*a*) Monaſterio ſanctæ Catharinæ de Regione prædicta ejuſdem Ordinis, mediante pariete jungebatur, & propter contiguitatem hujuſmodi inter dilectas in Chriſto filias Abbatiſſas, & Moniales Loci, & Monaſterii prædictorum plurimæ ſeditiones, clamores, & ſcandala ſæpius inſurgebant,

---

utroque Epiſcopo Titulari, atque uno eodemque die, in hoſpitio S. Mariæ Armenorum, ubi morabantur; poſt annos 21. paucis admodum immutatis expreſſam videre eſt a Raymundo Epiſcopo Reatino Vicario Urbis per Clementem VI. inſtituto, ad quem Diplomata aliquot data habentur (*tom.* 1. *pag.* 330. & *ſeqq.*). Exempla autem tam utriuſque Titularis Epiſc. quam Vicarii Urbis, excepta in charta pergamena cum tribus magnis & oblongis Sigillis pendentibus, ſervantur in Archivo Baſil. Vatic. *Capſ.* 28. *Faſc.* 110. ex quorum Autogr. hîc eadem recitamus.

Univerſis Chriſtifidelibus præſentes literas inſpecturis. Apoſtolus Archiepiſcopus Ternoben. Salutem in Domino.

*Divini muneris donativa, tanto uberius incrementa ſuſcipiunt quanto in proximorum ſubſidiis dilatata liberalius diffunduntur: Cum itaque nuper in Urbe novum Monaſterium ſit conſtructum prope Eccleſiam ſancti Petri de Urbe, & juxta Eccleſiam Sanctæ Mariæ Virginum, quod ſanctæ Catharinæ vocabulo nuncupatur; in quo Moniales nigri habitus ſub regula ſancti Auguſtini ad famulandum Altiſſimo perſeverant, & Monaſterium prædictum divitiis non habundet, imo indigeat elemoſinis Chriſtifidelium, ſine quibus Abbatiſſa, & Moniales ipſius commode ſubſtentari non valent. Univerſitatem veſtram harum ſerie requirimus in Domino, & hortamur, ac in remiſſionem vobis peccaminum injungimus quatenus eidem Monaſterio ſanctæ Catharinæ, ejuſque Abbatiſſæ, & Monialibus, earumque nuntiis pro Animarum veſtrarum ſalute de bonis vobis a Deo collatis juxta veſtram poſſibilitatem Divino obtentu dignemini miſericorditer ſubvenire. Nos enim omnibus qui, vel quæ Eccleſiæ, Monaſterio, ac Abbatiſſæ, & Monialibus * viſitabunt, & ipſis, earumque nunciis manus porrexerint adjutrices, & caritatis ſubſidia largientur de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi quadraginta dierum Indulgentiam, auctoritate qua fungimur, duximus concedendam. In cujus rei teſtimonium præſentes Literas fecimus noſtri Sigilli appenſione munitas.*

* Sic

Datum Romæ apud Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Harmenis de Portica Sancti Petri in noſtræ habitationis Hoſpitio. Sub anno Domini a Nativitate ejuſdem milleſimo trecenteſimo XXV. Indictione octava die XIII. menſis Apr. Pontificatus Domini Johannis Papæ XXII. anno ejus nono.

Univerſis Chriſtifidelibus præſentes Literas inſpecturis. Frater Stephanus Epiſcopus Berien. Salutem in Domino ut ſupra.

Univerſis Chriſtifidelibus præſentes Literas inſpecturis, ac etiam audituris. Raymundus Dei gratia Epiſcopus Reatinus, necnon Almæ Urbis in Spiritualibus Summi Pontificis Vicarius Generalis Salutem in Domino, ut ſupra.

Datum Romæ apud S. Petrum in noſtræ habitationis Pallacio, & hoſpicio ſub anno Domini a Nativitate ejuſdem milleſimo trecenteſimo quadrageſimo ſexto. Indictione XIV. die IX. Menſis Madii Pontificatus Domini Clementis Papæ VI. anno ejus quarto.

Hujus documenti edendi in lucem præcipuus finis eſt fundatio nupera Monaſterii S. Catharinæ de Portica S. Petri ejuſque conditio, quare nihil moramur cætera tum de Epiſcopalibus Sedibus titularium Antiſtitum, tum de iis quæ ad hiſtoriam pertinent illius ævi, ſiquidem ad nos nihil: hiſtoria vero haud ita multo poſt fuſiori calamo tractanda erit. Illud præteriri non debet, quod *Nuntii*, ſeu *Nuncii*, utroque enim nomine occurrunt in monumento, aliud non ſunt, quam mercenarii, ſeu ſervi Monialium ad annum conducti. Cujus quidem rei teſtimonium ſuppetit apud Du-Cangium, quod eſt hujuſmodi (*ex Statut. Arel. MSS. art.* 154.) *De Nunciis locandis in feſto S. Andreæ. Statuimus, quod illi qui conducent de cetero aliquem, vel alios mercenarios, vel mercenarium ad annum, quod illos conducant a feſto S. Andreæ; & idem dicimus de furneriis, & poſteriis, & quod omnes Nuncii qui modo ſunt locati ad feſtum S. Michaelis ad alium terminum teneantur ſtare uſque ad feſtum S. Andreæ ... Ab hoc ſtatuto excipimus paſtores ovium, & hoc continere volumus omnes mercenarios, qui ad annum ſtarent cum domibus religioſis.* Et ne forte aliquis putet, hujuſmodi exemplum minus conducere ad rem noſtram; ex iiſdem Patribus Maurinis, qui Gloſſarium tot præſtantiſſimis monimentis cumularunt, continuo exemplum aliud ſuppetit; quod non modo Monaſteriis congruit, ſed ejuſdem fere ætatis eſt, atque illud, quod verſamus impræſens. Eſt enim ſententia arbitralis anni 1292. inter Abbatem & Conſules de Gimonte, hæc præ aliis continens: *Quod ſi forte paſtores, Nuncii, vel alii Conductitii dicti Domini Abbatis & Conventus dicti Monaſterii & Grangiarum ejuſdem inveniantur aliquam talam facientes, vel damnum aliquod dantes in vineis, ortis, bladis, &c.* Quæ quidem ſatis ſunt ad illuſtrandum documentum tot capitibus certum, nullique omnino dubitationi obnoxium. Ex iis unum, in hujuſmodi rebus maxime attendendum, eſt exactiſſima chronologia tum utriuſque Privilegii antiquioris Titularium Epiſcoporum; tum recentioris, quod dedit Vicarius Urbis. Nobis autem, qui ſæpe illud verſavimus, non minorem facit fidem characteris varietas: nam chartæ eidem Pergamenæ poſt annos unum & viginti inſcriptum perſpeximus.

(*a*) Allatum eſt ſupra to. 1. pag. 334. Diploma Clementis VI. unde conſtat, & locum hunc plenæ Juriſdictionis eſſe Capituli S. Petri; & excommunicationem ab eo latam in Preſbyterum Paulum de Podio Donadei, qui cum iis mulieribus fundare nitebatur eo loci Monaſterium Ordinis S. Auguſtini. Quam quidem excommunicationem Clemens Auctoritate Apoſtolica confirmavit anno 1344.

(*a*) Carac-

bant, ipſæque Abbatiſſæ, & Moniales vivere non poterant in quiete, nec abſque Animarum periculis virtutum Domino famulari; idem Prædeceſſor per eum, ſuper hiis & aliis tunc expreſſis per bonæ memoriæ Nicolaum (a) Tituli ſancti Cyriaci Presbyterum Cardinalem Commiſſarium in hac parte per eumdem Prædeceſſorem ſpecialiter deputatum, plenaria informatione recepta, eaſdem Abbatiſſam, & Moniales dicti Loci ſanctæ Mariæ, de Loco ipſo per eumdem Nicolaum Cardinalem mandavit, & fecit excludi, ac etiam Auctoritate Apoſtolica decerni & ſtatui, quod in Loco Sanctæ Mariæ prædicta Abbatiſſa & Conventus Monialium de cætero non eſſent; ſed Abbatiſſa, & Moniales ipſius Loci ad Monaſterium ſancti Pauli de Podio Donadei dicti Ordinis Sabinen. Diœc., a quo Locus ipſe tunc temporis dependere dicebatur, reverterentur, in eo perpetuo remanſuræ. Et cum deinde ipſæ Abbatiſſa, & Moniales dicti Loci de Loco ipſo propterea receſſiſſent, ac idem Locus vacuus remanſiſſet, idem Urbanus Prædeceſſor bonæ memoriæ, Lucæ (b) tituli ſancti Sixti Presbytero Cardinali uniendi, & incorporandi præfatum Locum Sanctæ Mariæ cum Horto ſibi contiguo, & aliis Juribus & pertinentiis ſuis dicto Monaſterio Sanctæ Catharinæ cum competenti recompenſatione facienda per eum de Bonis ipſius Monaſterii Sanctæ Catharinæ præfatis Abbatiſſæ, & Monialibus Loci prædicti, necnon dicto Monaſterio ſancti Pauli, & alias, prout ipſi Lucæ Cardinali videretur, conceſſit liberam poteſtatem. Et tandem dictus Lucas Cardinalis pro pace, & quiete Perſonarum dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ, & illarum, quæ locum præfatum reliquerant, ut præfertur; Locum ipſum cum Horto, Juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, quorum decem, eidem Monaſterio Sanctæ Catharinæ, cujus centum & viginti Florenorum auri, ſecundum communem extimationem, fructus, Redditus & Proventus, valorem annuum, ut ipſæ Abbatiſſa & Conventus dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ aſſerunt, non excedunt, cum infraſcripta recompenſatione facta per ipſum Lucam Cardinalem de Bonis prædictis de communi conſenſu & voluntate Abbatiſſarum ſancti Pauli, & Sanctæ Catharinæ Monaſteriorum prædictorum, & eorum Conventuum prædictorum, ac etiam earum quæ dictum Locum reliquerant, ut præfertur, Auctoritate Apoſtolica incorporavit, annexuit, & univit, prout in quibuſdam Litteris, & publico Inſtrumento inde confectis, præfatorum Nicolai, & Lucæ Cardinalium Sigillis munitis, quorum tenores

Urbanus VI. inde excluſit Moniales peregrinas.

Locum ipſum conceſſit Monaſt. S. Cathar. Ord. S. Aug.

Æſtimatio redituum, & recompenſatio facienda.

de verbo ad verbum præſentibus inſeri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dictorum Abbatiſſæ, & Conventus ejuſdem Monaſterii Sanctæ Catharinæ fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut incorporationi, annexioni, & unioni prædictis, ac aliis in præfatis Litteris & Inſtrumento contentis robur Apoſtolicæ firmitatis adjicere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, incorporationem, annexionem, & unionem hujuſmodi, & quæcumque in Litteris & Inſtrumento prædictis contenta, rata habentes & grata, illa ex certa ſcientia Auctoritate Apoſtolica confirmamus & præſentis Scripti patrocinio communimus; ſupplentes omnem defectum, ſi quis intervenerit in eiſdem. Tenores vero Literarum, & Inſtrumenti prædictorum tales ſunt. Nicolaus miſeratione Divina tituli ſancti Cyriaci, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Preſbyter Cardinalis, Commiſſarius ad infraſcripta per Sanctiſſimum in Chriſto Patrem & Dominum noſtrum Dominum Urbanum Divina Providentia Papam VI. ſpecialiter deputatus, dilectis in Chriſto filiabus Franciſcæ Abbatiſſæ Colaſiæ de Palombaria, Catharinæ de Herola, Barbaræ de Podio Donadei, Bartholomææ Mei, Lellæ Fratris Antonii, & Angelæ Converſæ in Loco Sanctæ Mariæ de Virginibus nuncupato de Regione Pontis Almæ Urbis, Ordinis Sancti Auguſtini degentibus; Salutem in Domino, & Mandatis noſtris, imo verius Apoſtolicis, firmiter obedire. Cordi nobis adjacet, in cunctis quæ Miniſterio noſtro imminent peragenda, Deum habere præ oculis, ſine quo nullum rite fundatur exordium, & a perſonis præſertim Sacræ Religioni obnoxiis ſuccidere ſcandalorum materiam, ac Piorum Locorum turbationibus, animarumque periculis, quantum nobis ex alto conceditur, obviare; ſed ipſi cordi potiſſime inſidet juſſa Vicarii Jeſu Chriſti, qui ſupra montem Catholicæ Fidei ſuperna diſpoſitione locatus, Chriſtianæ Religionis eſt poſitus fundamentum, exactæ diligentiæ ſtudio ad ipſius Dei noſtri laudem & gloriam percomplere. Illud autem diræ punctionis aculeo ſauciat mentem noſtram, cum de perſonis quæ Divinis ſunt deputatæ obſequiis, & per vitæ meritum & exemplum tenentur cæteros erudire, talia referuntur, per quæ bonæ voluntatis Hominum turbatur auditus, & inſolentibus datur materia delinquendi. Olim ſiquidem ad audientiam Domini noſtri Papæ prædicti per lamentabilem querelam dilectorum in Chriſto Venerabilis Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & devotarum Servarum Chriſti

Prædicta confirmantur auct. Apoſtol.

Inſtrum. Urbani VI. auct. confectum inſeritur.

Inde patet Capitul. S. Petri opem tuliſſe Monial. S. Cathar.

(a) Caracciolum olim Prædicatorum Ordinis Generalem Magiſtrum.

(b) De Gentilibus Lucerino Epiſcopo.

Chriſti Abbatiſſæ & Conventus Monaſterii Sanctæ Catharinæ de Regione Pontis Urbis, & Ordinis prædictorum, ac Conſanguineorum ſingularium Perſonarum Capituli, & Conventus prædictorum, quam plurium videlicet Nobilium Romanorum, ac aliarum ſpiritualium Perſonarum non ſine turbatione perducto, quod ad ipſum Locum Sanctæ Mariæ de Virginibus, in quo tunc degebatis, prout adhuc degitis, & qui dicto Monaſterio Sanctæ Catharinæ ſolo mediante pariete jungitur; de Monaſterio Sancti Pauli de Podio Donadei dicti Ordinis Sabinenſ. Diœc. a quo ipſum Monaſterium Sanctæ Mariæ dependere dinoſcitur; per Abbatiſſam & Conventum ipſius Monaſterii S. Pauli mittebantur ſæpius ſcandaloſæ & plurimum diſſolutæ ſorores, viventes adeo inhoneſte, quod pudor erat de ipſarum moribus per religioſas, & honeſtas perſonas aures ſuæ Sanctitatis implere: & quod Locus ipſe in Monaſterium canonice fundatus non erat, nec aliqua dote dotatus fuerat, nec debita clauſura vallatus, ut dicebatis, extiterat; ipſumque Locum minus canonicum habuiſſe principium, quodque muri dicti Loci Sanctæ Mariæ adeo baſſi erant, quod per eos undique inſolentibus & diſſolutis Perſonis fere liber & ſcandaloſus plurimum ipſis Abbatiſſæ & Conventui Monaſterii Sanctæ Catharinæ, patebat aſcenſus; ac propter contiguitatem Loci Sanctæ Mariæ, & Monaſterii Sanctæ Catharinæ prædictorum a diſſolutis Perſonis ex errore, velut in eo perſonæ hujuſmodi uſque ad horam diſpoſitam intrandi ad perſonas Loci hujuſmodi, latitarent, non ſine gravi infamia viſitabantur; & quandocunque nephanda Enſenia (a) quæ perſonas dicti Loci ſanctæ Mariæ per diſſolutos eoſdem mittebantur, per errorem hujuſmodi portabantur ad Monaſterium Sanctæ Catharinæ prædictum; ac eleemoſynæ & pia ſuffragia Chriſtifidelium, Abbatiſſæ & Conventui dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ tranſmiſſa, propter dictam contiguitatem ex errore ſimili Perſonis hujuſmodi Loci præfati deferebantur; & quod multa nephanda a Sacris Virginibus dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ ex dicto Loco Sanctæ Mariæ quaſi continue percipiebantur, & abinde talia etiam, dum Sacris inſtarent officiis, audiebantur, & quod ipſa Abbatiſſa, & ſingulares Perſonæ Conventus Monaſterii Sanctæ Catharinæ præfati, quæ, ut aſſeritur, ſexdecim numero & de Nobilium Romanorum generibus procreatæ exiſtunt, non ſperabant, ſe in Monaſterio poſſe ſalvari, niſi per dictum Dominum noſtrum de ſalubri remedio provideretur eiſdem; idem Dominus noſter Capituli, Abbatiſſæ & Conventus ac Nobilium prædictorum audita querela hujuſmodi, nobis dedit vivæ vocis oraculo in mandatis, ut ſuper hiis per nos, & alios inquiremus diligentius veritatem, & informati plenarie de præmiſſis, quæ ſuper hiis reperiri contingeret, ſibi referre ſummopere curaremus. Et nihilominus idem Dominus noſter de omnibus & ſingulis ſupradictis, ac de ſtatu tam moderno quam præterito dicti Loci Sanctæ Mariæ informari voluit a pluribus ad majorem rei certitudinem per ipſum. Nos igitur hujuſmodi commiſſione, & mandato dicti Domini noſtri Papæ recepto, prout ad hoc tenemur, cum debita reverentia ſupra Caput, tandem quia aliis ejuſdem Domini noſtri Papæ, & S. Romanæ Eccleſiæ eramus occupati negociis, etiam inquiſitioni hujuſmodi non poteramus continue perſonaliter intereſſe, nos Venerabilibus Fratribus noſtris Auguſtino Pennen., Curam Pænitentiariæ Domini noſtri prædicti regenti, & Antonio Theanen. Epiſcopis, cauſarum Curiæ noſtræ Auditori, & eorum ſingulis diviſim commiſimus, ut ipſorum quilibet de præmiſſis, ac de toto ſtatu Loci præfati ſe diligentius informarent, & quæ ſuper hiis reperirent, nobis referre curarent. Cumque tam ex relationibus Commiſſariorum hujuſmodi, quam alias per facti notorium, & famam publicam idem Dominus noſter, & nos etiam talia de Perſonis veſtris, & ſtatu dicti Loci comperimus, quæ merito limam Apoſtolicæ correctionis expoſcunt, & non ſunt ulterius, ne inficiant plurimos, toleranda, cautiuſque honeſto tenentur ſilentio, quam ad veſtræ Religionis obprobrium in publicum deducantur; Nos de ſpeciali mandato Domini noſtri Papæ prædicti, ſuper hoc denuo vivæ vocis oraculo nobis facto, vobis & cuilibet veſtrum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub perpetui carceris & excommunicationis pœna, quam, Canonica monitione præmiſſa, contrafacientes ex vobis incurrere volumus ipſo facto, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra unum menſem, videlicet triginta dierum ſpatium, quorum decem pro primo, decem pro ſecuudo, & decem pro tertio, ultimo, & peremptorio termino vobis, & veſtrum ſingulis præfigimus in his ſcriptis, dictum Locum Sanctæ Mariæ expeditum & vacuum penitus relinquatis; voſque Franciſca Abbatiſſa, & aliæ ex vobis, quæ a dicto Monaſterio Sancti Pauli inconſulte veniſtis, ad ipſum Monaſterium Sancti Pauli infra hujuſmodi terminos conſultius accedatis, in

Contra peregrinas quar. indoles deſcribitur.

Incommoda Monaſt. S. Cath. ob vicinitatem.

Card. N. Carazciol. Commiſſar. deput.

Commiſſion. de legat. duobus Epiſc.

Suo jure utens peregrinas expellit.

(a) Vox Du-Cangio ignota, quem nihilominus Enſeniator non latuit. Utramque autem vocem ab Italico *Inſegna* derivatam quis putet? Quid vexillis equeſtribus cum mulierculis. Equidem Encenia, ſeu Encænia, Exenia, aut Xenia ejuſdem ſententiæ voces interpretor, neque a veritate longe abire mihi videor. Neſanda enim munuſcula, peccati pretium, recte ab Eleemoſynis ſecernuntur.

(a) Flora-

in eo perpetuo Domino ſervituræ; tuque filia Bartholomæa, cui in hac parte citra condignum meritum parcimus, ad Monaſterium ſancti Urbani de dicta Urbe præfati Ordinis, in quo quædam tua Soror eundem Ordinem

Alias aliis pœnas infligit.

profeſſa morari aſſeritur, te perſonaliter conferas, & reſideas in eodem ad pœnitentiam, uſque ad ejuſdem Domini noſtri beneplacitum peragendam. Nos enim de ſpeciali Mandato prædicto dilectis in Chriſto Abbatiſſis, & Conventibus ſancti Pauli, & ſancti Urbani Monaſteriorum prædictorum; ſimili monitione præmiſſa, ſub eadem excommunicationis pœna, tenore præſentium mandamus, ut infra hujuſmodi terminos vos & ſingulas veſtrum, prout ſuperius ordinatum eſt, & ad eas pertinet, recipiant in Monachas, & Sorores, ac de communibus ipſorum Monaſteriorum proventibus, ſicut aliis Sororibus Monaſteriorum eorundem, provideant & faciant provideri, voſque alias ſincera in Domino charitate pertractent; privilegiis ac ſtatutis & conſuetudinibus Monaſteriorum & Ordinis prædictorum contrariis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis non obſtantibus quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam de Armenis (a) prope Sanctum Petrum an. Domini milleſimo trecenteſimo octuageſimo ſecundo die tertia menſis Februarii quint. Indict. Pontificatus præfati Domini noſtri Papæ anno quarto. In quorum omnium teſtimonium præſentes fieri fecimus, & noſtri Sigilli appenſione muniri.

A. 1382. 3. Febr. rem abſolvit.

= Lucas miſeratione Divina tituli Sancti Sixti, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis, & ad infraſcripta a Sanctiſſimo in Chriſto Patre, & Domino noſtro Domino Urbano Divina Providentia Papa VI. Commiſſarius ſpecialiter deputatus: Dilectis in Chriſto Abbatiſſæ, Monialibus & Conventui Monaſterii Sanctæ Catharinæ de Regione Pontis almæ Urbis, ac Abbatiſſæ, Monialibus & Conventui Monaſterii Sancti Pauli de Podio Donadei Sabinen. Diœc. Ordinis Sancti Auguſtini, a quo Monaſterio Sancti Pauli Locus Sanctæ Mariæ de Virginibus de Urbe prædicta dependet; Salutem & perpetuum Altiſſimi famulatum. Dudum fuit dicto Domino noſtro Papæ humiliter ſupplicatum, quod cum dictus Locus Sanctæ Mariæ de Virginibus, qui dicto Monaſterio Sanctæ Catharinæ, mediante pariete, jungitur, propter dictam contiguitatem multa ſcandala, ac clamores inter ipſas Moniales Monaſterii, & Loci prædictorum ſæpe ſæpius inſurgebant, propter quæ ipſa Abbatiſſa & Conventus Sanctæ Catharinæ, ac Abbatiſſa, & Moniales dicti Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus non poterant in pace & quiete, & ſine ſcandalo ac periculo animarum ipſarum in dictis Monaſterio, & Loco vivere, ac Domino famulari, niſi per dictum Dominum noſtrum Papam adhiberetur ſuper prædictis remedium oportunum; & dictus Dominus noſter Papa commiſerit oraculo vivæ vocis Reverendiſſimo Patri Domino Nicolao tituli Sancti Ciriaci Presbytero Cardinali, ut ſuper hiis per ſe & alios inquireret diligentius veritatem; & informatus plenarie, quæ ſuper hiis reperiret, eidem Domino noſtro Papæ referret; & recepta informatione per dictum Dominum Cardinalem de prædictis, & ipſo referente dicto Domino noſtro Papæ ea, quæ invenerat de prædictis, dictus Dominus noſter Papa mandaverit, per eundem Dominum Cardinalem ipſas Abbatiſſam & Moniales dicti Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus de Loco ipſo ſub certis pœnis, & terminis exire, prout in patentibus litteris mandati dicti Domini Cardinalis jam divulgati, & executi plenius continetur; & ipſæ Abbatiſſa, & Moniales dicti Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus de eo jam exiverint, ipſumque Locum omnino vacuum, in parte diſcoopertum, ruinoſum & conquaſſatum dimiſerint; & dictæ Abbatiſſa, Moniales & Conventus dicti Monaſterii ſanctæ Catharinæ dubitent, ne ipſe Locus ſic vacuatus & conquaſſatus ad manus aliquorum deveniat, qui præfatis Abbatiſſæ & Conventui Sanctæ Catharinæ ſcandaloſi exiſtant, quæ deſideranter affectant in quiete ſpiritus, & obſervantia Regulari virtutum Domino famulari; dignaretur Sanctitas dicti Domini noſtri Papæ Locum ipſum, antequam per alios occupetur, eiſdem Abbatiſſæ, & Conventui ac Monaſterio Sanctæ Catharinæ unire, annectere, & incorporare, ita quod liceat eiſdem Abbatiſſæ, & Conventui poſſeſſionem realem, & corporalem ipſius Loci cum ejus Horto, & aliis juribus & pertinentiis ſuis abſque alterius licentia recipere & perpetuo retinere, ut in ipſo Monaſterio Sanctæ Catharinæ pro eadem S. perpetuo celebris haberetur memoria in obſequiis Divinorum, cum omnibus non obſtantibus, & clauſulis oportunis: idem Dominus noſter Papa nobis Lucæ Cardinali prædicto vivæ vocis oraculo ſuper hoc nobis facto commiſit, ut dictum Locum, Eccleſiam, Domos & Hortum dicti Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus cum juribus & pertinentiis ſuis eiſdem Abbatiſſæ, & Conventui ac Monaſterio Sanctæ Catharinæ unire, annectere, & incorporare deberemus, cum competenti remuneratione & recompenſatione fienda

Luca Card. Gentil. commiſſio alia.

Moniales S. Cathar. relictum ab iis locum petierant ab Urbano VI.

Qui Card. Lucæ Gentil. rem commiſit.

(a) Floravantes Martinellus in ſua *Roma ex Ethnica Sacra* cap. 12. *de Templis Sanctorum obſoletis in Urbe* pag. 369. ait Eccleſiam S. Mariæ Armenorum extitiſſe *ultra pontem inter S. Mariam Tranſpontinam & S. Catharinam Seniorem*.

(a) Domum

fienda per dictas Abbatiſſam & Conventum dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ eiſdem Abbatiſſæ & Monialibus Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus, ſeu dicto Monaſterio Sancti Pauli de Podio Donadei, a quo Locus ipſe dependet, ſecundum, & prout nobis melius videretur, & placeret. Nos igitur Lucas Cardinalis & Commiſſarius prædictus volentes dictum mandatum Apoſtolicum nobis in hac parte factum reverenter exequi, ut tenemur, & poſt commiſſionem hujuſmodi nobis factam, pro parte veſtra pluries requiſiti, ſuper hiis mature & diligentius inquirentes, ipſum Locum Sanctæ Mariæ de Virginibus cum Domibus & Horto prædictis per certos expertos Magiſtros, quos ibidem miſimus cum noſtro Notario infraſcripto, videri, & appretiari fecimus, & ipſis nobis referentibus, poſt prædicta nos perſonaliter acceſſimus ad Locum prædictum, & ipſum Locum, Domos, & Hortum inſpeximus diligenter, & volentes vobis pacem & quietem, quantum in nobis eſt, dare, ex prædictis & aliis certis, legitimis, juſtis, & rationabilibus cauſis ipſam unionem facere decrevimus, cum muneratione, & recompenſatione, & conceſſione, ac permutatione infraſcriptarum Domorum, quas per expertos Magiſtros videri, & appretiari etiam fecimus diligenter, eaſque decrevimus pro recompenſatione, & remuneratione Loci, Domorum, & Horti prædictorum ipſis Abbatiſſæ & Conventui Loci de Virginibus, ſeu Monaſterii Sancti Pauli prædictorum concedere, & aſſignare. Et ideo auctoritate Apoſtolica prædicta, qua fungimur in hac parte, dictum Locum Sanctæ Mariæ de Virginibus cum Eccleſia, Domibus, Clauſtro, Horto & aliis juribus, & pertinentiis ſuis, poſit. in Regione Pontis in hos fines, videlicet, ab uno latere tenet, & eſt dictum Monaſterium Sanctæ Catharinæ; retro ſunt muri urbis, via mediante; ab aliis lateribus ſunt viæ publicæ, vel ſi qui alii ſunt, vel eſſe poſſunt ad prædicta plures aut veriores confines antiqui vel moderni, vobis Abbatiſſæ, & Conventui ac Monaſterio Sanctæ Catharinæ, veſtriſque, ac illis quæ vobis in officiis, dignitatibus, & locis ſucceſſerint, canonice intraturis, tenore præſentium, omnibus modo, via, jure, & forma, quibus melius poſſumus & debemus, auctoritate prædicta perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus; ita quod liceat deinceps vobis Abbatiſſæ & Conventui dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ vel veſtro Syndico aut Procuratori, ipſius Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus cum ejus horto, & Domibus ac Eccleſia, & aliis juribus & pertinentiis ſuis abſque alterius licentia poſſeſſionem corporalem & realem recipere, & perpetuo retinere, dantes, concedentes, & aſſignantes auctoritate prædicta dictis Abbatiſſæ, Monialibus & Conventui dicti Loci Sanctæ Mariæ de Virginibus, & dicto Monaſterio Sancti Pauli de Podio Donadei, a quo dictus Locus Sanctæ Mariæ de Virginibus, ut præfertur, dependebat, pro remuneratione, & recompenſatione, & permutatione dicti Loci, ac Domorum, & horti Sanctæ Mariæ de Virginibus perpetuo Bona omnia infraſcripta dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ, videlicet; unam Domum cum tribus oſtiis ante terrineam, (*a*) & ſolaratam, cum Salis & Cameris in ſe; & cum Puteo communi cum Nardo de Lulibiis intra ſe, & cum quadam Domo terrinea retro ſe, juncta cum dictis Domibus, & cum horticello poſt eas, poſitas in Regione Parionis in Parochia Eccleſiæ Sancti Laurentii in Damaſo inter hos fines, videlicet; ab uno latere tenet Nardus de Lulibiis; ab alio latere tenent hæredes quondam Colæ Philippi; ante eſt via publica; retro eſt Domus infraſcripta. Item unam Domunculam terrineam poſitam in dicta Regione & Parochia, junctam cum Domo prædicta, dicto horto mediante, inter hos fines, videlicet; ab uno latere tenet & eſt Domus Eccleſiæ Sancti Laurentii prædicti, retro eſt hortus prædictus, ante eſt via publica: Item medietatem unius Domus, ſive Palatii terrinei, & ſolarati cum Salis & Cameris intra ſe, & cum duobus vallatoriis (*b*) retro eas verſus flumen, cum oſtiis & introitibus a parte anteriori & poſteriori, poſitas in Regione Sancti Angeli in loco, qui dicitur Lotepio, inter hos fines, videlicet; ab uno latere tenet Paulutius Petrucciæ Molendinarius; ab alio latere eſt viculus, & via, per quam itur, & deſcenditur in ripa fluminis, antea eſt Platea Mercatelli Judæorum; retro eſt dicta ripa fluminis, junctam pro indiviſo cum alia medietate ipſius Domus ſpectante ad Canonicos, Capitulum ac Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe; vel ſi qui ſunt vel eſſe poſſunt ad omnes ſupradictas Domos, plures aut

Ejuſd. Card. decretum pro annexione

Loci ipſius fines deſcribuntur.

Remuneratio ex parte Monial. pro loco de Virgin.

(*a*) Domum *Terrineam* & *Solaratam* non ſemel legimus hoc in docum. infra etiam Palatium perinde *Terrineum* & *Solaratum*. Solaratam quidem domum nulla chartarum veterum ope aſſequimur Solariis inſtructam. Quid autem ſibi vult *Terrinea* domus? Du-Cangius exemplis rem obſcuriorem ſibi & nobis reddit, nec tamen fatetur incompertam. *Terream* explicat. Profert nihilominus ex Ughello hoc exemplum: *Oratorium S. Pantaleonis ſuper puſterula cum Scala marmorea, duobus Cubucellis, uno Terrineo, & alio Solarato*. In re tam imbecilla ſi divinandum eſt, divinet Lector.

(*b*) Pergulæ, ſeu potius Mœniana ſunt hæc Vallatoria. Eadem italice *Ballatoj* voce haud abſimili appellantur. A Mœnio cenſore profectum id nomen Feſt. & alii teſtantur. Situs hujus domus ſatis minute hic deſcriptus commentariis non indiget; quum nullius interſit quiſquilias legere, ubi non deſunt meliora, & graviora, quæ colligantur. Unicam hodie poſſidet Capitulum in regione S. Angeli, quæ eſt intra clauſuram Judæorum, pertinuitque ex Grimaldo ad Monaſt. S. Catharinæ Ord. S. Benedicti de quo infra.

(*a*) Nempe,

aut veriores confines antiqui vel moderni; ad veram & mundam proprietatem, perpetuamque hereditatem, liberas & exemptas ab omni onere ſervitutis & Cenſus, ita quod liceat dictis Abbatiſſæ, Monialibus & Conventui dicti loci ſanctæ Mariæ de Virginibus, & Abbatiſſæ, Monialibus & Conventui dicti Monaſterii ſancti Pauli, a quo dictus locus ſanctæ Mariæ de Virginibus dependebat, vel earum Syndico ſeu Procuratori, dictarum domorum, & medietatis dicti Palatii ſupra confinatarum, (*a*) cum Juribus & pertinentiis ſuis, abſque alterius licentia, poſſeſſionem corporalem & realem recipere, & perpetuo retinere: alioquin ex nunc unionem, annexionem, incorporationem, recompenſationem, & permutationem hujuſmodi decernimus eſſe nullas & invalidas, & nullam eas volumus obtinere roboris firmitatem.

Annexionis conditio, & firmitas.

Prædictas autem unionem, annexionem, incorporationem, necnon remunerationem, recompenſationem, & permutationem per nos ex cauſis rationabilibus, ut præmittitur, factas, & ordinatas cum ſolemnitatibus in talibus opportunis, auctoritate prædicta pro evidenti bono, commodo, honeſtate dictorum Monaſteriorum, & loci, ac pro ſalute Animarum dictarum Abbatiſſarum, & Monialium præſentium & futurarum habere volumus, & decernimus, ac omnia ſupradicta perpetuam & inviolabilem roboris firmitatem. Quæ omnia ſic per nos geſta Abbatiſſa, & Moniales prædictæ, ac earum Succeſſores teneantur & debeant inviolabiliter perpetuis temporibus obſervare. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præſentes noſtras Litteras ſeu præſens publicum Inſtrumentum, dictas unionem, annexionem, incorporationem, necnon remunerationem, recompenſationem, & permutationem per nos, ut præmittitur, factas in ſe continens, per Sabbam Notarium publicum, noſtrumque Scribam infraſcriptum fieri, ſcribi & publicari mandavimus, noſtrique Sigilli fecimus appenſione muniri. Datum, & actum Romæ in hoſpitio noſtræ ſolitæ habitationis contiguo Baſilicæ duodecim Apoſtolorum de Urbe ſub anno a Nativitate Domini milleſimo trecenteſimo octuageſimo tertio, Indictione ſexta, menſis Martii die Martis ultimo, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Urbani Divina Providentia Papæ VI. an. quinto, præſentibus ibidem Venerabilibus & diſcretis Viris Nicolao Galiocti de Balionibus de Peruſio, Dompno Angelo Laurentii Archipresbytero ſancti Secundi de Lacu Peruſinæ Diœceſis, Dño Scutio Archipresbytero Viterbien. Decretorum Doctore, Dño Antonio Petri de Gualdo Auditoribus dicti Domini Cardinalis, & Dompno Guidone Contoſoni de Camerino Canonico Nucerino Cappellano dicti Domini Cardinalis, Teſtibus ad prædicta vocatis ſpecialiter, & rogatis.

A. 1383. 31. Mart. abſoluta commiſſio.

Ego Sabbas Nicolai Pauli de Gractulis Civis Romanus, Dei gratia, Apoſtolica & Imperiali Auctoritatibus publicus Notarius, & Scriba dicti Domini Cardinalis, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic, ut præmittitur, agerentur & fierent per dictum Dominum Cardinalem, præſens interfui, eaque vidi & audivi, ideo prædicta ſcripſi, & publicavi rogatus, meumque ſignum una cum appenſione Sigilli dicti Domini Cardinalis appoſui conſuetum in fidem & teſtimonium veritatis omnium præmiſſorum.

Stipulatio & robur Inſtrum.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, & ſuppletionis infringere, nec ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Auctor. Apoſt. omnia confirmantur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum II. Idus Julii Pontificatus noſtri an. ſecundo. (*b*)

Barthol. Placentino & ſuis Succeſſoribus concedit Jus Patronatus Eccleſiæ, & Hoſpitalis S. Peregrini, quod utrumque propriis ſumtibus inſtaurarit.

Ex Autogr. Archiv. Baſ. Vat. Capſ. 10. Faſc. 17.

AN. CH. 1391. 16. Aug.

BOnifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Hiis, quæ ad uſum pauperum pie facta ſunt, ut illibata permaneant, libenter cum a nobis requiritur, adjicimus Apoſtolici muniminis firmitatem. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Bartholomæi dicti Placentini Civis Placentin. Palatii noſtri Porterii petitio continebat, quod olim ipſe zelo piæ devotionis accenſus de propria ſalute recogitans, & cupiens terrena in cæleſtia, & tranſitoria in æterna felici commertio commutare pro ſuæ, ſuorumque Animarum ſalute de Bonis ſibi a Deo collatis Eccleſiam ſancti

(*a*) Nempe, quarum domorum, & medietatis Palatii confinia ſunt deſignata.

(*b*) Hanc Conſtitutionem Bonif. IX. laudat Florav. Martinellus, cap. 12. pag. 352. *S. Catharinæ*, inquiens, *de regione Pontis Monaſterio Monialium uniuntur bona ſuppreſſi Monaſterii Monialium S. Mariæ de Virginibus de eadem regione Ordinis S. Auguſtini a Bonif. IX. Conſt. dat. 2. Id. Jul. Pont. a. 2.*

(*a*) De,

S. Peregrin. olim extramœniana. ſancti Pelegrini (*a*) extra muros Almæ Urbis, & portam Viridariam juxta viam, qua itur ad noſtram Civitatem Viterbien. ſitam, (*b*) quæ nullos, ut aſſeritur, fructus habet, tunc fere deſolatam, & Rectore carentem, ac reparatione indigentem de noſtra licentia reparavit, & in Hoſpitale pauperum erexit, ac ei unam domum de novo adjunxit, in qua octo Lecti cum eorum Lectiſterniis (*c*) pro receptione pauperum prædictorum ad illud confluentium deputavit. Quare pro parte præfati Bartholomæi nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut erectioni, & deputationi hujuſmodi robur Apoſtolicæ Firmitatis adjicere, & jus Patronatus Hoſpitalis ejuſdem ſibi, & Succeſſoribus ſuis utriuſque ſexus perpetuo reſervare de Benignitate Apoſtolica dignaremur. *Eccl. & Hoſpit. jus patronatus.* Nos igitur hujuſmodi pium opus plurimum in Domino commendantes, hujuſmodi ipſius Bartholomæi ſupplicationibus inclinati, erectionem, & deputationem prædictas gratas habentes, & ratas, eas Auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis Scripti patrocinio communimus, jus Patronatus prædictum ſibi & Succeſſoribus eiſdem perpetuo reſervantes. Jure tamen Parochialis Eccleſiæ, & cujuſlibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. *Salvo jure paroch.* Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, communitionis, & reſervationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XVII. Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Indulgentiam Annor. 7. & totidem quadragenarum concedit omnibus Chriſtifidelibus ſubſidium allaturis prædicto Hoſpitali, & Eccleſiæ.

Ex Autogr. Archiv. Bas. caps. 2. faſc. 2.

AN. CH. 1391. 16. Aug.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus præſentes Literas inſpecturis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quoniam, ut ait Apoſtolus, omnes ſtabimus ante Tribunal Chriſti recepturi, prout in corpore geſſimus, ſive bonum fuerit, ſive malum, oportet nos diem meſſionis extremæ, miſericordiæ operibus prævenire, & æternorum intuitu id ſeminare in Terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in Cælis; firma ſpe, fiduciaque tenentes, quod qui parce ſeminat, parce & metet, & qui ſeminat in Benedictionibus de Benedictionibus & metet vitam æternam. Hodie ſiquidem pro parte dilecti filii Bartholomæi dicti Placentini Civis Placentini, Palatii noſtri Porterii, nobis expoſito, quod olim ipſe zelo piæ devotionis accenſus de propria Salute recogitans, ac cupiens Terrena in Cæleſtia, & tranſitoria in æterna felici commertio commutare pro ſuæ, ſuorumque Animarum Salute de Bonis ſibi a Deo collatis Eccleſiam ſancti Pelegrini extra muros Almæ Urbis, & portam Viridariam juxta viam, qua itur ad noſtram Civitatem Viterbienſem ſitam, quæ nullos, ut aſſerebatur fructus habebat, tunc fere deſolatam, & Rectore carentem, ac reparatione indigentem de noſtra licentia reparaverat, & in Hoſpitale Pauperum erexerat, ac ei

(*a*) De hac Eccleſia Deo in honorem S. Peregrini Epiſcopi Altiſſiodoren. dicata non ſemel occurrit mentio in ſuperiori volumine. In Bullis præcipue S. Leonis IX. an. 1053. Hadriani IV. 1158. Innocentii III. 1205. Gregorii IX. 1228. Repetenda hîc memoria ſunt, quæ adnotantur (*pag.* 29.) ad Bullam S. Leonis IX. in qua Eccleſia iſta una cum Hoſpitali memorantur. Quo inopiæ & Eccleſia & Hoſpitale 340. circiter annorum ſpatio devenerint, ſatis liquet ex hac Bulla. Privati hujus Placentini Civis opibus in aliquo ſtatu eſſe cœpiſſe perinde conſtat ex eadem Bulla. Quum autem Bonifacius uno eodemque die bene de Eccleſia & Hoſpitali meritum civem honore proſequatur; omneſque Chriſtifideles hortetur, atque Indulgentiæ largitione alliciat, ut eleemoſynis inſiſtant in idem opus: hinc facile quiſque colligat, quanti fuerit inſtauratio, dotatioque hujuſmodi. De Jure item Patronatus inſtauratori conceſſo in Eccleſia, quam tot Pontificum Bonifacii Prædeceſſorum Bullæ Capitulo Baſilicæ S. Petri vindicant, incompertum mihi eſt quid evenerit. Id certum ſcio, quod anno 1658. die 29. Octobris idem Capitulum utens jure ſuo, ejuſdem Eccleſiæ cum quibuſcumque adnexis domibus &c. conceſſit uſum Cohorti Prætoriæ, ſeu Cuſtodiæ Helveticæ ſub annuo Cenſu Scutor. 20. ſolven. in feſto S. Peregrini.

(*b*) Quam hodie videmus prope Eccleſiam S. Annæ Parafrenariorum nuncupatæ, extramœniana erat Bonifacii tempore; quum Leonina Civitas nec continenti nec tam amplo murorum ambitu cingebatur. Paulus III. an. 1543. Alexandro Vitellio præſidiis, bellicisque operibus præfecto id munus impoſuit primus: ſubſequuti deinde Pontifices in adeo neceſſarium opus inſtiterunt, quoad Urbanus VIII. perfecit quale, & quantum cernimus noſtro ævo. Bonifacio autem IX. præcipua illa laus debetur, quod munita mole Hadriani, mœnibuſque ac turribus antiquis, Populi Rom. vires fregit, ac verum Urbis Dominum ſe præbuit. Quæ dicta velim, ne quis forte topographiam Urbis eorum temporum parum callens, tum de hac S. Peregrini Eccleſia extramœniana Bonifacium loquentem parum aſſequatur: tum S. Catharinæ Monaſterium ab Urbis mœnibus via dumtaxat publica disjunctum audiens, erraſſe nos putet, ubi exiguæ admodum molis illud fuiſſe diximus.

(*c*) Superſtitioſa Rom. reip. voce, quum falſis numinibus pulvinaria, & epulas parabat in re trepida, non ſolum Bonifacius utitur, ſed multo antiquiora exempla ſuppetunt apud Du-Cang. Id tamen diſcriminis notandum, quod Eccleſiaſticis in documentis Lectiſternium pro iis dumtaxat quæ ad lectum pertinent, accipitur, & plerumque pro omni apparatu ipſius lecti, ut in hac Bonifacii Bulla. Huc accedit Auctoritas Petri Amelii in ſuo Ord. Rom. cap. 149. apud Mabill. Mus. Ital. to. 2. pag. 532. *Faciant parari Cameras ſuas cum Cortinis ſuis, & Lectiſterniis ſine palea, niſi eſſet in frigoribus.* De Conclavi rem habet.

(*a*) Duo

ei unam domum de novo adjunxerat, in qua octo Lectos, cum eorum Lectiſterniis, pro receptione Pauperum prædictorum ad illud confluentium, deputarat. Nos erectionem, & deputationem hujuſmodi gratas habentes & ratas, eas auctoritate Apoſtolica confirmavimus, & Jus Patronatus Hoſpitalis ejuſdem ſibi, & ſucceſſoribus ſuis utriuſque ſexus perpetuo reſervavimus. Jure tamen Parochialis Eccleſiæ, & cujuſlibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, prout in noſtris inde confectis Literis plenius continetur. Cum itaque ſicut accepimus ad ſuſtentationem, & recreationem Pauperum prædictorum Chriſtifidelium ſuffragia ſint plurimum opportuna, Univerſitatem veſtram attente requirimus, & hortamur in remiſſionem peccaminum; vobis nihilominus injungentes, quatenus de Bonis vobis a Deo collatis ad ſuſtentationem, & recreationem Pauperum prædictorum pias eleemoſynas, & grata caritatis ſubſidia erogetis, ut per veſtram ſubventionem hujuſmodi iidem Pauperes inibi ſuſtentari & recreari valeant, & vos per hæc, & alia bona opera, quæ inſpirante Domino feceritis, poſſitis ad æternæ Felicitatis gaudia pervenire. Nos enim de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad ſuſtentationem, & recreationem prædictas, manus porrexerint adjutrices, ſeptem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus. Præſentibus poſt decennium minime valituris. (*a*) Quas mitti per quæſtuarios diſtrictius inhibemus, eas, ſi ſecus actum fuerit, carere viribus decernentes. Volumus autem, quod ſi alias ad ſuſtentationem, & recreationem prædictas ſeu ad conſervationem, vel Fabricam dicti Hoſpitalis, aut alias inibi pias eleemoſynas erogantibus, ſeu aliqua alia Indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum lapſum duratura per nos conceſſa fuerit, hujuſmodi præſentes Literæ nullius exiſtant roboris, vel momenti.

Jus Patronat. perpet. conceſſum Fundator.

Indulgent. 7. annor. concedit contribuentibus eleemoſ.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, decimoſeptimo Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Monaſterii in Roto dicti Eccleſiam ſepties viſitantibus & in ejuſdem Cœnobii reparationem ſubſidia conferentibus, pleniſſimam culparum remiſſionem perinde ac ſi ad Baſilicas SS. Petri & Pauli, necnon Eccleſiam Lateranenſ. & Liberianam anno Jubilæi 1390. acceſſiſſent, elargitur ad tempus, eaque lege, ut ex pecuniis quas cum in itinere ad Urbem, tum in Religioſis oblationibus ibidem faciendis expenſuri fuiſſent, pars quidem altera ipſi Monaſterio reficiendo, altera vero Sacrarum Ædium Romanarum Fabricis inſumatur.

Ex Regeſto 3. Epiſtol. diverſ. Bonif. IX. fol. 374. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1391. 4. Aug.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus præſentes Litteras inſpecturis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Eccleſiarum & Monaſteriorum reſtaurationibus & aliis neceſſitatibus manus porrigere adjutrices, pium apud Deum & meritorium reputantes, frequenter Chriſtifideles ad impendendum Eccleſiis & Monaſteriis ipſis auxilium noſtris Litteris exhortamur; & ut ad id eo ferventius animentur, quo majus ex hoc Animarum commodum ſe ſperaverint adipiſci,

Orditur a meritis contribuentium in pia opera.

(*a*) Duo hic ſuppetunt notatu digna; quantitas indulgentiæ; & ejuſdem modus certus. Ad quantitatem quod ſpectat, ſuperiori ſeculo ſeu decimo tertio D. Thomas (*diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 3.) teſtis erat, Romanum Pontificem conſueviſſe indulgere ſeptem annos de injunctis pœnitentiis: *ſicut*, inquit, *Papa dat, ut qui vadit ad unam eccleſiam habeat ſeptem annos de indulgentia.* Perinde hic vides, Bonifacium ſeculo XIV. exeunte, majoris etiam momenti cauſa accedente, ſeptem dumtaxat indulgentiæ annos ac totidem quadragenas elargitum; ut an. 1351. Clemens VI. fecerat (*ſup.* to. 1. *pag.* 343.) & Clemens IV. ante eum meminit, inſtauravitque ſimilem antiquiorem Indulg. *pag.* 213. ne fierent ſcilicet, ut ait Baronius (*an.* 847. *n.* 4.) remiſſiores vaſta Indulgentiarum laxitate fideles. Quam proinde laudabilem conſuetudinem revocare aggreſſum eſſe, idem Em. ac Ven. Annaliſta reſtatur Clementem VIII. divino inſtinctu. Plenariam vero Indulgentiam anno Jubilæi adnexam a Bonifacio VIII. ſancte adeo coluerunt Succeſſores, ut idem Bonifacius IX. Jubilæi annum 400. celebrari permiſerit; tametſi ante annos decem dumtaxat, Urbano VI. indicente, ut monui ſupra, aliud Jubilæum celebratum fuerat cujus plenariam Indulgentiam extendit poſt quinquennium ad Diœceſim Conſtantienſem: ut mox videbimus. Caput alterum eſt de ſeptennis Indulgentiæ modo: ut nimirum ultra decennium ea largitio non extenderetur, quamquam perpetuæ etiam paulo infra fiat mentio: quod invaluiſſe jam conſuetudinem, ut Indulgentiæ non modo ad certum tempus, ſed etiam in perpetuum concederentur, oſtendit. Conſule *to.* 1. *pag.* 124. *not.* (*a*) ipſa in Vatic. Baſilica omnium Eccleſiar. principe intelliges, perpetuas hujuſmodi Indulgentias admodum tenues extitiſſe. Quamobrem neque iis faciles præbendæ aures ſunt, qui ſuppoſitis fteti documentis, Indulgentias perpetuas, & plenarias ab ipſa S. Silveſtri ætate revocant: neque iis qui ſequiorum ætatum abuſu a quibuſdam Epiſcopis in Eccleſiam invecto male utuntur in S. Sedem. Ea ſiquidem & ejuſmodi abuſum condemnavit; & ſummam ſemper moderationem adhibuit hac in re. Noſtro autem ævo haud nimia videretur laxitas ipſa in S. Sede: ubi ſanctiſſi-

adipiſci, nonnunquam pro hiis temporalibus ſuffragiis Spiritualia eis munera, videlicet remiſſiones & Indulgentias elargimur. Sane dudum felicis record. Urbanus Papa VI. Prædeceſſor noſter ex certis rationabilibus cauſis ad id ſuum inducentibus animum, de fratrum ſuorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ex quorum numero tunc eramus, conſilio & Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine ſtatuit, ut univerſi Chriſtifideles vere pœnitentes & confeſſi, qui in anno a Nativitate Domini noſtri Jesu Christi milleſimo trecenteſimo nonageſimo præterito, tunc futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de trigintatribus annis in trigintatres annos, Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Baſilicas ac Lateranen. & S. Mariæ Majoris de Urbe Eccleſias, cauſa devotionis perſonaliter viſitarent pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum veniam conſequerentur: ita videlicet, quod quicumque vellet hujuſmodi Indulgentiam aſſequi, ſi Romanus, ad minus triginta continuis vel interpellatis ſemel ſaltem in die; ſi vero Peregrinus aut Forenſis exiſteret, modo ſimili quindecim diebus ad eaſdem Baſilicas & Eccleſias accedere teneretur, prout in dicti Prædeceſſoris inde confectis Litteris plenius continetur. Cum itaque, ſicut tam Litteris nonnullorum Ducum & Principum & aliorum Dominorum nonnullarum partium Alamanniæ, quam fidedignorum relatione diſplicenter percepimus, Monaſterium in Rot Præmonſtraten. Ordinis, Conſtantien. Diœceſis, quod olim inter opulentiora & ſolemniora ipſarum partium Monaſteria reputabatur, & in quo non modicus Monachorum & Miniſtrorum numerus ſuſtentabatur, & Divinus Cultus devotiſſime peragebatur, ac magna Hoſpitalitas ſervabatur; adeo propter guerras, quæ ipſas partes inhumaniter afflixerunt, & ſterilitates fructuum ac alia inconvenientia ſit in ſuis facultatibus diminutum, & ad tantam devenerit inopiam; quod vix unus Abbas cum duobus Monachis inibi poſſunt commode ſuſtentari: & quod, niſi per Apoſtolicæ Sedis clementiam & Chriſtifidelium pia ſubſidia de alicujus ſubventionis auxilio ei provideatur, de ejus totali exterminio ſine ſpe recuperationis veriſimiliter formidatur: Nos cupientes, prout ex debito Paſtoralis Officii tenemur, quod Monaſterium ipſum decenter reſtauretur, dignum cenſemus & congruum, ut ipſos Chriſticolas ad pie ſubveniendum eidem Monaſterio excitemus, & eos de theſauro Sacroſanctæ ac univerſalis Eccleſiæ & pretioſi ſanguinis Domini noſtri Jesu Christi & Apoſtolorum & Martyrum, quorum patrociniis gloriamur, ditemus ac ſpiritualium gratiarum muneribus confoveamus, ut omnibus proficiat ad ſalutem, & ad eandem ſubventionem eo ferventius animentur, quo ex hoc majoris retributionis merita ſe ſperaverint adepturos. Horum igitur conſideratione inducti, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus, ut Confeſſor, quem ex viginti aut paucioribus vel pluribus, ſi neceſſe fuerit, preſbyteris idoneis, ſecularibus vel regularibus, quos dilecti Filii Abbas & Conventus dicti Monaſterii, ac fructuum & Proventuum Cameræ Apoſtolicæ in illis partibus debitorum Collector ad hoc duxerint in eodem Monaſterio deputandos, quælibet perſonarum Civitatis & dictæ Diœceſis Conſtantien. & circumſtantium partium per tres dietas vulgares vel uſuales a finibus Civitatis & Diœceſis prædictarum immediate computandas, & etiam forenſium Nobilium Mercatorum & aliorum ibidem caſualiter venientium, ac etiam illarum perſonarum, quæ dictas Baſilicas prædicto anno viſitarunt, aut alias hujuſmodi Indulgentiam auctoritate Apoſtolica obtinuerunt, & quæ hujuſmodi Indulgentiam aſſequi voluerint, utriuſque ſexus; etiamſi alicujus Religionis vel Ordinis fuerint, & etiamſi Pontificali vel alia præſulgeant dignitate, elegerit; perſonis eiſdem & earum cuilibet, quæ hoc humiliter voluerint ſeu noverint, vere pœnitentibus & confeſſis, eadem auctoritate Apoſtolica concedere valeat, quod ipſæ perſonæ & earum quælibet vere pœnitentes & confeſſæ, quæ Eccleſiam dicti Monaſterii ſeptem aut paucioribus, ſi, & prout idem Confeſſor duxerit ordinandum, diebus continuis vel interpolatis ſemel ſaltem in die a die prima menſis Octobris proxime futuri uſque ad tres Menſes ex tunc immediate computandos incluſive viſitaverint, & ad reſtaurationem hujuſmodi manus porrexerint adjutrices, illæ videlicet ex dictis perſonis, quæ commode poterunt, quæ vero propter ſenectutem vel adverſam valitudinem ſeu Religionis honeſtatem aut aliud impedimentum legitimum, viſitationem hujuſmodi decenter & commode facere nequiverint, loco viſitationis ipſius alia opera pietatis fecerint, aut orationes dixerint, ſeu aliam perſonam, quæ dictam viſitationem pro

Ann. Jubil. 1390. ab Urbano VI. celebr. mentio.

Monaſt. prædicti status infelix.

Eidem reparando Fidel. opem expoſcit.

Pro iis Jubileum prædict. extendit.

ma Concilii Trid. decreta, & doctiſſimorum ſententiæ Theologorum de infinito Chriſti meritorum theſauro attenderentur. Vere enim pœnitentibus & confeſſis quo majora parantur præſidia, eo tutior ad cæleſtem patriam via ſternitur. Cœterum Bonifacii IX. ævo ea erat Indulgentiæ diſciplina, quam D. Thomas agnovit ſuperiori ſeculo: quicquid ſit de perpetua indulgentia, quam hic, & infra Bonifacius commemorat, & de alia Indulgentia portiunculæ, quam pariter novit Bonifacius, ut infra palam fiet. Non unum ſuperiori volumine nobis ſuppetit teſtimonium Pontificiæ illius moderationis. Illud præcipue notari velim *pag.* 262. quod Joannes XXI. an. 1322. omnibus Chriſtifidelibus eleemoſynas ſuppeditantibus pro inſtauratione Baſilicæ Vatic. indulgentiam unius anni ad biennium concedit. Paulo infra de eadem re agendum erit.

(a) Magna

ipſis faciat, ad ipſam Eccleſiam deſtinaverint, prout dictus Confeſſor, qui etiam ad dictas Perſonas taliter impeditas cauſa earum confeſſionem audiendi, & hujuſmodi Indulgentiam eis concedendi, ac præmiſſa omnia & ſingula faciendi, accedere poſſit, eis taliter impeditis duxerit injungendum, hujuſmodi Indulgentiam per dictum Urbanum Prædeceſſorem noſtrum ut præfertur conceſſam, pleniſſimam conſequantur, & earum quælibet conſequatur, prout illi qui infra annum hujuſmodi per dictum Prædeceſſorem deputatum, ut præfertur, ad ipſam Urbem propterea perſonaliter venerunt & Baſilicas & Eccleſias Urbis prædictas viſitarunt, conſecuti fuerunt. Sic tamen, quod labore perſonali, quem Perſonæ hujuſmodi paſſæ fuiſſent, ſi ad ipſam Urbem propterea perſonaliter veniſſent, & Baſilicas ac Eccleſias Urbis prædictas propterea viſitaſſent, ut præfertur; juxta arbitrium Confeſſoris ejuſdem, eiſdem Perſonis in alia opera pietatis commutato, ipſæ Perſonæ expenſas quas Perſonæ ipſæ in itinere ad ipſam Urbem veniendi & in ea morandi ac de ea ad propria redeundi ſecundum ſui decentiam facturæ, & oblationes quas Baſilicis & Eccleſiis Urbis prædictis ſi ad illas dicta de cauſa perſonaliter veniſſent, donaturæ fuiſſent, duabus idoneis & fidelibus Perſonis per ipſos Abbatem & Conventum ac Collectorem ad hoc deputandis; quæ quidem Perſonæ ſic ad hoc deputatæ, hujuſmodi expenſas arbitrio ſuo, prout ſibi ſecundum condecentiam perſonarum hujuſmodi Indulgentiam aſſequi volentium videbitur faciendum, moderate taxare, & cum ipſis Perſonis ſuper eis componere & ordinare, ac Pauperibus & Religioſis Perſonis hujuſmodi expenſas ſolvere non valentibus in totum vel in parte remittere valeant, ſuper quibus ipſarum & Perſonarum deputandarum hujuſmodi Conſcientias oneramus; aſſignare fideliter teneantur: quodque omnia & ſingula, quæ propterea fuerant aſſignata, eiſdem Abbati & Conventui ac Collectori per eaſdem Perſonas, quibus fuerint aſſignata, integraliter tradantur & aſſignentur; quæ per eoſdem Abbatem & Conventum ac Collectorem in loco tuto penes ydoneam, ſeu ydoneas & fideles ac ſufficientes Perſonam ſeu Perſonas, ad ea conſervandum integraliter deponantur. Volumus etiam, quod medietas aſſignatorum hujuſmodi necnon oblationum, quæ per hujuſmodi Perſonas ſuper Altaribus ipſius Monaſterii fient, per ipſos duos Receptores prædictorum aſſignatorum, aut alios per Abbatem & Conventum ac Collectorem prædictos ad hoc deputandos, integraliter colligendarum, ad eandem Urbem in Baſilicarum & Eccleſiarum dictæ Urbis, earundem Fabricis, ſicut duxerimus ordinandum, convertenda quantocitius commode & ſecure fieri poterit, integre & fideliter per Abbatem & Collectorem prædictos tranſmittatur. Alia vero medietas in ejuſdem Monaſterii reſtauratione per eoſdem Abbatem & Conventum integre omnimode convertatur, eorum & cujuſlibet ipſorum ſuper hoc Conſcientias onerando. Nulli ergo &c. noſtræ Conſtitutionis & ordinationis ac voluntatis &c. Siquis &c.

Quod clariſſ. verbis declarat.

Commutatio oblationum in conſtitution.

Ejuſdem pius uſus pro Fabricis Sacris Urbis & Monaſt.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum II. Nonas Auguſti Anno ſexto.

Indulgentiam Eccleſiæ S. Mariæ de Angelis dictæ in Portiuncula olim conceſſam elargitur Monaſterii S. Catharinæ Eccleſiam viſitantibus die ejus feſto quotannis.

Ex Autogr. Archiv. Baſ. Capſ. 2. faſc. 2.

AN. CH. 1395. 22. Nov.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus præſentes Literas inſpecturis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Splendor paternæ gloriæ, qui ſua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementiſſima ipſius Majeſtate ſperantium tunc benigno favore proſequitur, cum devota ipſorum humilitas Sanctorum precibus, & meritis adjuvatur. Cupientes igitur, ut Eccleſia Monaſterii Monialium Sanctæ Catherinæ de Urbe Ordinis Sancti Auguſtini congruis honoribus frequentetur, & ut Chriſtifideles eo libentius cauſa devotionis confluant ad eandem, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de Omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui in feſtivitate beatæ Catherinæ Virginis, & Martyris a primis Veſperis uſque ad ſecundos Veſperos ipſius feſtivitatis prædictam Eccleſiam devote viſitaverint annuatim illam Indulgentiam, & remiſſionem peccatorum concedimus, quam Eccleſiam B. Mariæ in Portiuncula dictam de Angelis extra muros Aſſiſinat. primo, & ſecundo diebus menſis Auguſti viſitantes annuatim quomodolibet (a) conſequuntur. Volumus autem quod ſi alias viſitantibus dictam Eccleſiam Sanctæ Catherinæ

Cauſas affert Indulg. concedendi.

Portiunculæ Indulg. concedit.

(a) Magna utitur prudentia Pontifex. Vulgata jam tum erat Indulgentia non ab Romano ullo Pontifice (id enim moris nondum

rinæ, vel ad ejus Fabricam manus porrigentibus adjutrices, aut alias inibi pias eleemoſinas erogantibus, ſeu alias inibi aliqua alia Iudulgentia imperpetuum, vel ad certum tempus nondum elapſum duratura per nos conceſſa fuerit, præſentes Litteræ nullius exiſtant roboris, vel momenti.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum X. Kal. Decembris, Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Monaſterii S. Margaritæ Ord. Bened. in civitate Peruſii unio cum Monaſt. S. Bernardi Ord. S. Aug. extra Peruſium juris Capituli S. Petri. Abbatiſſæ & Monialibus S. Margaritæ duplex tributum injungitur ſolvendum quotannis Capitulo: quare quod hucuſque mediam libram croci a Monialibus S. Bernardi conſuevit accipere, hinc annuam libram a Monialibus S. Margaritæ poſt factam hujuſmodi unionem accepit. Præterea Capitulum acquirit jus confirmandi electionem Abbatiſſæ & viſitandi Monaſterium &c. una cum Epiſcopo.

Ex Autogr. in Archiv. Baſil. Caps 5. faſc. 262.

Copia cujuſdam Papalis bullæ Scriptæ in carta pecudin. cum bulla plumbea pendente ad Cordulam Canapis, cum viſibus Beatorum Petri & Pauli, ac Litteris ſic dicentibus: S. pa. S. pe. ab una parte ſculptis, ab altera vero parte ipſius Bullæ erant Litteræ ſic dicentes V. Boniſatius P. P. IX. cum ſignis, & Literis in carta ipſa repertis, eſt hæc videlicet.

AN. CH. 1396. 26. Aug.

BOnifatius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Nicolao Epiſcopo Calien. in Civitate noſtra Peruſin. commoranti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Dudum per nos accepto, quod Monaſterium ſanctæ Margaretæ Peruſin., Ordinis ſancti Benedicti, in quo dilectæ in Chriſto filiæ.. Abbatiſſa, & ſingulæ Moniales ejuſdem Monaſterii ſub perpetua Clauſura Domino

nondum invaluerat, ſed ab ipſo Jeſu Chriſto Dei Filio mirabiliter conceſſa Eccleſiæ S. Mariæ in Portiuncula, quam confirmatam ajunt ab Honorio III. Ipſiſſimam vero Indulgentiam quæ vulgabatur, Bonifacius concedit Monaſterio S. Catharinæ. Non autem plenariam, uec certi alius definiti annorum numeri Indulgentiam declarat: ne infrequentior fieret, ni fallor, Chriſtifidelium acceſſus ad ſacram illam ædem ſanctiſſimi viri Franciſci, Ordinis Minorum Iuſtitutoris, pretioſa morte conſpicuam. Qualis vulgo habebatur, ab eo relinquitur: *quomodolibet*, inquit, *conſequuntur*. Qualem vero is crederet, tum ante tres menſes demonſtrarat; ubi plenariam ut largiretur Indulgentiam, extendit illam, quæ anno Jubilæi ante annos quinque celebrati adnexa erat, quemadmodum nuper vidimus; tum præcipue palam facit hac in Conſtitutione, quam nullius vult eſſe roboris, ſi alia Indulgentia aut perpetua, aut ad certum tempus nondum elapſum Monaſterio eidem conceſſa fuerit. Neque enim præclara deerant veſtigia Prædeceſſorum, quæ legeret, de Iudulgentiis præcipuæ ipſi Eccleſiarum urbis adnexis. Quam ad rem ſatis eſt repetere quas noſtra in collectione vulgavimus.

Anno 1240. (*pag. 123. to. 1.*) Gregorius IX. viſitantibus Baſilicam Principis Apoſtolor. a feſto Pentecoſtes ad octavam Apoſtolorum concedit perpetuam Indulgentiam trium annorum & totidem quadragenarum. Eamdem Urbanus IV. an. 1263. (*pag. 143.*) uſque ad feſtum B. Petri ad vincula extendit. Ante Urbanum Alexander IV. an. 1260. (*pag. 141.*) annos duos, totidem quadragenas indulſerat viſitautibus Baſilicam in feſto S. Marci. Anno 1279. Nicolaus III. (*pag. 202.*) annum unum dies quadraginta indulſit viſitantibus Altare S. Nicolai ab ſe erectum & ipſo die, & in Anniverſarin dedicationis. Plures conceſſit Nicolaus IV. an. 1279. & ſequenti (*pag. 213. 214. & 221.*) Eidem Baſilicæ, nullam vero ampliorem annis ſeptem, ac totidem quadragenis. Notanda autem ſunt verba Conſtitutionis: *Sicut ad nos tam ex Scriptis antiquis in Baſilica ipſa repertis, quam ex ſeniorum Canonicorum ejuſdem Baſilicæ relatione pervenit, prædicti Prædeceſſores omnibus vere pœnitentibus & confeſſis* &c. Deinde enumerat dies certos, queis Indulgentiam adnectit. Bonifacius VIII. primus omnium Baſilicæ Principis Apoſtolorum Indulgentiam plenariam conceſſit centeſimo quoque anno, idque primum an. 1300, *remiſſiones magnas & Indulgentias peccatorum* conceſſas memorans, & confirmans (*pag. 224.*) viſitantibus Baſilicam B. Petri; eamdemque extendit ad B. Pauli: quæ eſt inſtitutio anni Jubilæi. Præter hanc anni Jubilæi, nequaquam iuvenietur alia plenaria Chriſtifidelibus Eccleſias viſitantibus aut pias pro iis eleemoſynas conferentibus conceſſa, ante hæc tempora, quibus verſamur. Namque Joannes XXII. vix annum unum *de injunctis pœnitentiis* indulſit an. 1322. (*pag. 262.*) conferentibus pias eleemoſynas ad inſtaurandam Baſilicam S. Petri, per biennium: & Benedictus XII. an. 1337. (*pag. 301.*) centum ſolos dies ad biennium pro eadem cauſa. Omnium liberaliſſimus fuiſſe videtur Clemens VI. qui an. 1351 (*pag. 342.*) ſeptem annos, ac totidem Quadragenas indulſit ad decennium ſubſidia conferentibus in eamdem rem. Bonifacium IX. jam ſuperius vidimus extendiſſe Indulgentiam plenariam anni Jubilæi. Atque hæc ſatis ſunt, inquam, ad demonſtrandum, qualem Bonifacius idem crederet Indulgentiam ab ſe conceſſam monialibus S. Catharinæ.

Et vero neminem omnium latet, quanti tum eſſet plenaria Indulgentia, quæ Canonicam diſciplinam Apoſtolica auctoritate tollebat. Saluberrime eam quidem excogitatam ſub finem ſeculi XI. ad obſiſtendum hoſtibus Chriſtiani nominis Victor II. elargitus eſt crucem & arma ſumentibus in Saracenos Africæ: Urbanus II. idem præſtitit, ut Sacra Jeruſalem loca ex ejuſdem ſectæ hominum manibus eriperentur. Hos ſubinde imitati ſunt Succeſſores: unde celeberrima illa nomina *Cruciatæ*, *Paſſagii*, *Belli Sacri* omnibus nota. Hujuſmodi plenariæ Indulgentiæ retinentiſſimi per duo ſequentia ſecula fuerunt Pontifices, ne in maximis Eccleſiæ neceſſitatibus evulgata, Paſſagia, ſeu Cruciatas infrequentes redderet. Ejuſdem veluti conſectaria eſt plenaria Jubilæi, quam Seculo XV. ad quintum & viceſimum annum reduxerunt Pontifices pro communi Chriſtifidelium utilitate. Indulgentiæ ceteræ aut perpetuæ illæ eſſent, aut ad certum tempus, vix ſeptem annos de injunctis pœnitentiis, immo ne vix quidem exceſſiſſe inveniuntur. Ab ipſis Eccleſiæ incunabulis & Pontifices, & Epiſcopi pro ſua auctoritate indulſerunt plures pauciorefve annos pœnitentibus, pro illorum fervore atque conſtantia in obeundis pœnitentiis. At Romani Pontifices, ad quos unos plenariæ Indulgentiæ pertinet elargitio, ſupremæ ſuæ poteſtati diutiſſime temperarunt, tum ne nuper allatis cauſis detrimentum inferrent; tum ne nimia facilitate diſciplina Eccleſiaſtica enervaretur, ut ait Concil. Trident. (*ſeſſ. 25. decr. de Indulg.*)

(a) De

Paupertas Monaſt. S. Margaritæ.

mino famulabantur, adeo exiſteret in ſuis facultatibus diminutum, quod Abbatiſſa, & Moniales præfatæ exinde ſuſtentari, & onera eis incumbentia ſupportare congrue non poſſent, ac pro ſupportatione commodiori onerum prædictorum eiſdem Abbatiſſæ,& dilectis in Chriſto filiabus & Conventui dicti Monaſterii Apoſtolicum ſuffragium eſſet non mediocriter opportunum, ac etiam in Monaſterio ſancti Bernardi extra muros Peruſin. Ordinis ſancti Auguſtini,quod Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe ſubeſſe dicitur, dilectæ in Chriſto filiæ .. Abbatiſſa, & Conventus dicti Monaſterii ſancti Bernardi, quæ in ſignum ſubjectionis hujuſmodi dilectis filiis Capitulo ejuſdem Baſilicæ cenſum mediæ libræ Croci ſingulis annis ſolvere tenerentur, infra viginti annos tunc proxime præteritos, aut circha, reſidentiam non feciſſent, neque facerent perſonalem; ſed interim in privatis ædibus in Civitate noſtra Peruſin. moram traxiſſent, & traherent, & de hujuſmodi Conventu Monaſterii ſancti Bernardi quinque Moniales ætatis maturæ adhuc reperirentur, dumtaxat in eadem Civitate, ut præmittitur, commorantes,quodque ſi prædictum Monaſterium ſancti Bernardi, eidem Monaſterio ſanctæ Margaretæ uniretur,per hoc cultus Divinus in eodem Monaſterio ſanctæ Margaretæ accreſceret, ac ipſæ Abbatiſſa, & Moniales ſanctæ Margaretæ ſuſtentari, & hujuſmodi eis incumbentia onera commodius ſupportare, ac utique prædictæ quinque Moniales dicti Monaſterii ſancti Bernardi in eodem Monaſterio ſanctæ Margaretæ ſub regulari obſervantia quiete ac decenter Domino famulari pro tempore poſſent, quas ipſæ Abbatiſſa, & Conventus Monaſterii ſanctæ Margaretæ benigne tractare ipſiſque quoad viverent de communibus ipſorum Monaſteriorum proventibus vellent congrue providere. Nos tibi per alias noſtras Litteras commiſimus, ut prædictum Monaſterium ſancti Bernardi cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Monaſterio ſanctæ Margaretæ auctoritate Apoſtolica perpetuo unires, & annecteres; ita quod prædictæ Abbatiſſa, & Conventus Monaſterii ſanctæ Margaretæ corporalem poſſeſſionem Monaſterii ſancti Bernardi, juriumque, & pertinentiarum prædictorum auctoritate propria apprehendere, nec non hujuſmodi fructus, redditus, & proventus ejuſdem Monaſterii ſancti Bernardi, in earum, & dicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ uſus, necnon ſupportationem onerum prædictorum convertere libere, & licite pro tempore valerent Dioceſani Loci, & alterius cujuſcumque ſuper hæc licentia, ſeu conſenſu minime requiſitis. Ita tamen, quod prædictæ quinque Moniales ejuſdem Monaſterii ſancti Bernardi ad dictum Monaſterium ſanctæ Margaretæ non obſtante quod alterius coloris, & formæ in eodem Monaſterio ſancti Bernardi, quam in dicto Monaſterio ſanctæ Margaretæ habitus gereretur, & haberetur, tranſire, ac in eo pro tempore hujuſmodi habitum, qui in eodem Monaſterio ſanctæ Margaretæ gerebatur, & habebatur portare, ac inſtitutis regularibus ejuſdem Monaſterii ſanctæ Margaretæ una cum eiſdem Abbatiſſa, & Conventu dicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ vivere tenerentur, quas per eaſdem Abbatiſſam, & Conventum dicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ recipi voluimus in eodem Monaſterio ſanctæ Margaretæ in Moniales, & Sorores, ſibique juxta conſuetudinem ipſius Monaſterii ſanctæ Margaretæ proventibus, ſicut aliis ejuſdem Monaſterii ſanctæ Margaretæ Monialibus integre provideri, eaſque inibi ſincera in Domino caritate tractari, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Ita tamen quod de cetero non reciperetur aliqua in Monialem dicti Monaſterii ſancti Bernardi, ſed de ipſius Monaſterii ſanctæ Margaretæ proventibus ipſis per ydoneum Sacerdotem in Eccleſia dicti Monaſterii ſancti Bernardi Miſſæ, & alia Divina Offitia pro tempore celebrentur, & ne prædictum Capitulum querelari poſſent, ſe per hujuſmodi incorporationem, annectionem, & unionem fore gravatos, voluimus etiam, & auctoritate prædicta decrevimus quod ſi te incorporationem, unionem, & annectionem præfatas facere contigeret, quod Abbatiſſa exiſtens pro tempore dicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ ac hujuſmodi Conventus loco dictæ mediæ libræ nomine dicti cenſus, ſingulis annis integram liberam croci perpetuis futuris temporibus eiſdem Capitulo in ſolutionis termino conſueto efficaciter ſolvere forent aſtrictæ, prout in ipſis Litteris plenius continetur. Cum autem ſicut nuper accepimus tu in hujuſmodi executionis procedens negotio, quia præmiſſa reperiſti veritate fulciri,dictum Monaſterium ſancti Bernardi eidem Monaſterio ſanctæ Margaretæ auctoritate dictarum Litterarum perpetuo univeris, annexueris, & incorporaveris, & nonnullos proceſſus feceris in talibus fieri conſuetos,monens inter cætera prædictas quinque Moniales, ut ad dictum Monaſterium ſanctæ Margaretæ tranſirent ibidem cum Abbatiſſa, & Conventu prædicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ, quoad viverent Domino famulando; Alioquin in ipſas Moniales ac Contradictores quoſlibet, & rebelles diverſas excomunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias promulgando, ſed prædictæ quinque Moniales, ac etiam Capitulum hujuſmodi aſſerentes ſe per Litteras, & proceſſus antedictos indebite fore grava-

Moniales S. Bern. Monaſt. deſeruerant.

Idcirco utriuſque unio jampridem commiſſa erat.

Profeſſionis diverſit. non obſtante.

Cenſus dupl. illi poſt union. impoſitus.

Pœna propoſita Monial. S. Bern. non obtemperan.

gravatos, ab eiſdem ad Sedem Apoſtolicam appellarint. Nos cauſam appellationis hujuſmodi, & negotii principalis dilecto filio Magiſtro Jacobo de Aquila Capellano noſtro, & Auditori cauſarum Palatii Apoſtolici ad inſtantiam Capituli, & quinque Monialium hujuſmodi audiendam commiſimus, & ſine debito terminandam, qui quidem Auditor in cauſa hujuſmodi ad nonnullos actus dicitur proceſſiſſe. Nos hujuſmodi cauſam coram eodem Auditore inter partes ipſas indeciſe pendentem, auctoritate Apoſtolica extinguimus per præſentes, ac volentes quod prædicta unio ſortiatur effectum; Motu proprio, non ad ipſarum Abbatiſſæ, & Conventus dicti Monaſterii ſanctæ Margaretæ, vel alterius pro eis ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, fraternitati tuæ per Apoſtolica Scripta mandamus, quatinus ad ulteriorem executionem prædictarum Litterarum per nos tibi directarum auctoritate noſtra procedens, & legitimis ſuper hiis habitis proceſſibus hujuſmodi obſervatis, eos quotiens expedierit, aggravare procures, invocato ad hoc ſi erit opus auxilio brachii ſecularis, præmiſſis & Litteris revocatoriis dictarum Litterarum alias per nos tibi directarum ſub quibuſcumque tenore, & forma verborum per nos forte conceſſis, quas etiam, & dictam appellationem motu ſimili ex nunc caſſamus, & annullamus, ipſaſque, & inde ſecuta nullius eſſe decernimus roboris vel momenti, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque. Seu ſi eiſdem Capitulo & Monialibus, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a ſede prædicta ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Volumus autem quod prædicti Capitulum in dicto Monaſterio ſanctæ Margaretæ pro medietate juriſdictionem una cum Epiſcopo Peruſino pro tempore exiſtente in confirmando electionem Abbatiſſæ ipſius Monaſterii ſanctæ Margaretæ, ac viſitando illud & recipiendo procurationes debitas ratione viſitationis hujuſmodi, & alias juriſdictiones habere debeant, prout in dicto Monaſterio ſancti Bernardi hactenus habuiſſe dicuntur.

Vana cav. appellatio ad S. Sedem.

Autor. Ap. union. confirmat.

Capitulo jus ſuum præſervat. novo addito.

Datum Romæ apud S. Petrum VII. Kal. Septemb. Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Ego Jacobus quondam Butii Ture de Civitate Peruſii publicus Imperiali auctoritate Notarius & Judex ordinarius prædicta omnia prout reperii ſcricta in dicta Carta cum ſignis infraſcriptis a tergo poſitis prout ibi ita hæc tranſcripſi, copiavi, & fideliter exemplavi nil addens, vel minuens, per quod effectus Originalis præſentis tranſumpti in aliquo mutari valeat, vel vitiari, & ſignum meum appoſui conſuetum.

Monaſterium SS. Alexii, & Bonifacii Ordinis S. Auguſtini Præmonſtrat. adnectit, & incorporat Menſæ Capitulari maxime tum inopi ob temporum difficultates non modicas: cum onere conſulendi Monaſterio pro Divinorum celebratione.

Ex Autogr. Archiv. Baſ. Capſ. 3. Faſc. 8. Itemque in Regeſto quinto Epiſt. de Curia Bonifacii IX. pag. 49.

AN. CH. 1398. 18. Apr.

Bonifacius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis, quem Paſtor ille cæleſtis & Epiſcopus animarum Eccleſiis & Monaſteriis prætulit univerſis, providentia circumſpecta circa ſtatum Eccleſiarum & Monaſteriorum omnium, & perſonarum eis præſidentium commoda, prout locorum & temporum qualitas exigit ac utilitas perſuadet, diligenter intendit; & ſicut Eccleſiis, Monaſteriis, ac perſonis eiſdem conſpicit expedire, ſatagit ſalubriter providere. Cum itaque, ſicut accepimus, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ad cujus conſervationem pro Divini nominis cultu oculos convenit propenſius noſtræ conſiderationis extendere, propter guerrarum turbines, temporum malitias, occupationes bonorum, demolitiones ædium ipſius, & anguſtias varias & diverſas, quibus retrolapſis temporibus extitit inæſtimabiliter laceſſita, ac damnis & jacturis diutius afflicta innumeris, prout affligitur de præſenti, fructus, redditus & proventus menſæ Capitularis ejuſdem adeo diminuti, & ſubſtantiis ac obventionibus menſa ipſa annichilata exiſtant, quod dilecti filii Prior, Canonici, Beneficiati, & alii ipſius Baſilicæ miniſtri ac ſervientes ex hujuſmodi fructibus, redditibus, proventibus, & obventionibus ſecundum eorum dignitatum decentiam congrue nequeunt ſubſtentari, Divinuſque cultus in ipſa propter eorumdem proventuum diminutionem decenter ſervari non poterit, niſi de alicujus ſubventionis auxilio eidem Baſilicæ ſalubriter occurratur. Ex hiis igitur, & aliis certis cauſis quæ ad hoc rationabiliter nos inducunt, ſuper præmiſ-

Status infelix Baſil. S. Petri.

præmiſſis providere volentes, motu proprio, non ad præfatorum Prioris, Canonicorum, Beneficiatorum, & ſervientium, vel alicujus alterius pro eis ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Monaſterium Sanctorum Alexii, & Bonifacii (*a*) de Urbe Ordinis S. Auguſtini Præmonſtraten. cum omnibus ſuis bonis, juribus & pertinentiis univerſis, quæ omnia alias per loca, vocabula, confines quantitates, qualitates, & valores præſentibus haberi volumus pro ſufficienter expreſſis ac ſpecificatis, Baſilicæ ac Menſæ Capitulari prædictis auctoritate Apoſtolica de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine ex certa ſcientia imperpetuum annectimus, unimus & incorporamus, ac in proprios uſus concedimus & aſſignamus. Ita quod cedente vel decedente, aut ipſum Monaſterium alias dimittente Dilecto filio noſtro Chriſtophoro Tituli ſancti Ciriaci Presbytero Cardinali ipſius Monaſterii Commendatario, (*b*) liceat ipſis Priori & Capitulo, qui erunt pro tempore, poſſeſſionem prædicti Monaſterii, bonorum, Jurium ac pertinen. prædictarum libere apprehendere & licite retinere noſtri, vel alicujus alterius licentia, aut conſenſu ſuper hæc minime requiſit., & in uſus Capituli ac menſæ prædictorum convertere: reſervata tamen de ipſis fructibus, redditibus & proventibus ſingulis annuatim perpetuo Vicario ibi inſtituendo congrua portione, videlicet ducent. Flor. de auro, ex quibus ipſum Monaſterium pro celebratione Divinorum; & hujuſmodi perpetuus Vicarius cum quatuor Monacis dicti Ordinis (*c*) ſervientibus, quorum duo ſaltem eſſe debeant Sacerdotes, reliqui in Sacris Ordinibus conſtituti, & cum aliis inibi Miniſtris inſtituendis ibidem valeant congrue ſuſtentari. Epiſcopalia autem jura ſolvere, & alia incumbentia onera Baſilica, & menſa Capitularis prædictæ debeant ſupportare: Non obſtantibus ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Monaſteriis vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales & generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus Litteras impetrarint, etiamſi ſuper eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quas quidem Litteras, & proceſſus per eas habitos ad ipſum Monaſterium volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem Monaſteriorum, ac Beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſcumque privilegiis, ac Indulgentiis, & Litteris Apoſtolicis

Per union. Monaſt. S. Alex. ſublevatur Baſil.

Poſt Commendatarii obitum ineunda poſſeſſ.

(*a*) De celebri hac Eccleſia in monte Aventino ita Floravantes Martinellus ad hujus Conſtitutionis illuſtrationem. *In vico aut monte Aventino olim Herculis victoris ſatis pulchrum: poſtea templum S. Bonifacii, ubi S. Dei genitricis imago ex Edeſſa allata, conſervatur. Hic ſcala lignea, ſub qua in domo paterna diu delituit, & obiit S. Alexius; olim fuit ſub cura Monachorum Benedictinorum. Sub Bonifacio IX. Monaſterio præficitur Chriſtoforus Maro Card. poſt cujus obitum illud Baſilicæ Vaticanæ adjectum eſt. Nunc eſt ſub regimine Monachorum S. Hieronymi. Sub Altari majori ſunt corpora SS. Bonifacii Mart. & Alexii Conf. Aglaæ, & Hermetis Mart. Idem altare templumque univerſum nobili opere, magnoque ſumptu perpolivit Card. a Balneo Titularis, puteumque obſoletæ venerationis ornavit.* (Rom.Sac. cap. 9. pag. 54.)

(*b*) Mirabitur fortaſſe aliquis, & quidem jure; cur Chriſtoforum Maronum Romanum non vocet hic Pontifex Baſilicæ noſtræ Archipresbyterum, Nam ſuperiori anno, videlicet 1397. ſuffectus erat Philippo de Alenzonio Gallo, qui Baſilicæ præfuerat annos duodeviginti. Chriſtoforus autem Archipresb. munere defunctus annos ſeptem, menſes tres, ſupremum diem obiit, Ciaconio teſte, prid. non. Decemb. an. 1404. ac proinde nono jam menſe erat Archipresb. Baſilicæ, quum Bonifacius dabat hanc Conſtitutionem apud S. Petrum.

(*c*) Semel, & iterum laudari audis ordinem S. Auguſtini Præmonſtratenſis: quum tamen, Martinello teſte, SS. Bonifacii & Alexii Eccleſia ſub cura olim fuerit Monachorum Ord. Bened. Repetenda igitur memoria eſt hiſtoria Eccleſiæ vetuſtior. Ex ea ſcilicet Baronius (*an.* 977. *n.* 1.) teſtatur Sergium Damaſci Epiſcopum, Benedicto VII. concedente, & annuente, collegiſſe Monachos, Regulamque Benedictinam conſtituiſſe. Inſcriptio ibidem extans, quam Card. recitat, fundationem perſpicue memorat:

Temporibus pii Benedicti Præſulis almi,
Martyris hoc templum ceſſit Monachoſque vocavit
Cœnobitum S. Benedicti condidit ipſe.

Mabillon. (*Ann. Bened. an.* 975.) iiſdem ex Baronio relatis de fundatione Monaſterii, addit Sergium hunc laudari a B. Petro Damiani in epiſt. ad Nicol. II. ex qua utique intelligi, *eum a Benedicto Papa SS. Bonifacii, & Alexii Baſilicam petiiſſe Sacerdotalibus pene officiis deſtitutam, ut Monaſterialem ibi regulam conſtitueret*. Hæc de fundatione. Benedictinam vero Regulam ibi ſervatam ad ſeculum uſq. duodecimum in dubium nemo revocat. Ordo enim Præmonſtratenſis, in id Monaſterium poſtea inductus, originem habuit an. 1120. quum Callixtus II. eumdem Ordinem a S. Norberto inſtitutum ſub Regula S. Auguſtini approbavit. De eo quidem Ordine Anton. Pagius ex Spicileg. Dacher. to. XII. hæc affert, (*an.* 1120. *n.* 20.) *Quum necdum converſionis ejus triceſimus annus ſit, jam fere centum Monaſteria a ſequacibus ejus per diverſas Orbis partes conſtructa audivimus; ita ut etiam in Hieruſalem uſque Regula ſervetur*. Natalis Alexander (*Sec.*XI. & XII. *cap.* 7. *artic.* 7.) iiſdem verbis (quæ ſunt Herimanni) præmittit S. Norberti converſionis hanc cauſam: quia nempe ſpectator fuerat facinoris Henrici IV. in ſummum Pontificem Paſchalem II. pro inveſtituris; ac proinde relicto Imp. cui erat a ſacris, ſimulque ſeculari vita, in Franciam ſe contulit &c. Quam funeſtiſſimam Romæ hiſtoriam late deſcribit Card. Noris (*de Inveſtitur. cap.* 13. *pag.* 431. & *ſeqq. to.* 5.) oſtenditque an. 1111. inſigne id facinus ab Henrico perpetratum eſſe. Quare triginta illi anni poſt converſionem S. Norberti ab inſequenti forte iniri poſſent: fundatio autem Monaſteriorum nonniſi ab anno prædicto 1120. quum Callixtus II. eum Ordinem approbavit. Hæc vero ſatis ſuperque explicant allatam Martinelli ſententiam de antiqua Ordinis Benedictini cura: neque enim ex Mabillonii Annalibus Abbates, aliaque id Monaſterium ſpectantia huc afferre ad noſtrum pertinet inſtitutum: multo autem minus ad Bullæ hujus explicationem. Perinde eſt de Monachis S. Hieronymi, qui omnium poſtremi S. Alexii Monaſterium tenuere, ut adhuc retinent. Hunc ſane ordinem in Hiſpaniis cœpiſſe noſtræ gentis auſpiciis, teſtis eſt Mariana (*lib.* 17. *cap.* 18.) fuiſſeque a Gregorio XI. confirmatum: *Quidam viri Itali*, inquit, *pietatis ſtudio incenſi non procul Toleto ad Pagum, cui Sislæ nomen tunc erat, domicilium conſtituerunt ab hominum conventu ſecretum &c.* id contigit anno 1374. quum nobilibus ex hiſpania viris ſimul junctis cum illis Italis, Gregorius XI. Avenione tum degens dedit Regulam S. Auguſtini, quam hodieque profitentur. Et vero quatuor & viginti annis poſt hunc ordinem inſtitutum, Præmonſtratenſes, qui duobus circiter ſeculis ante, Benedictinis ſucceſſerant in Monaſterio SS. Alexii, & Bonifacii, eodem in Commendam tum redacto utebantur, tamquam hoſpitio. Ejuſdem autem Monaſterii ejuſque bonorum omnium, cujus poſſeſſionem inire debuit Capitulum S. Petri anno ad ſummum 1404. emortuali Card. Commendatarii, num vere inierit Monimenta nulla nos edocent. Conceſſio illius in perpetuum ipſi facta eſt evidens. Quæ autem poſtea evenerint, ut Monachorum S. Hieronymi ibi degentium juris fieret, petendum ex eorumdem hiſtoria.

(*a*) Supe-

ſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, ac ſtatutis, & conſuetudinibus Monaſterii, & Ordinis prædictorum quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda eſſet in noſtris Litteris mentio ſpecialis. Volumus autem, quod propterea Monaſterium ipſum debitis non fraudetur obſequiis, & Animarum cura, ſiqua imminet, nullatenus negligatur; & inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ unionis, & incorporationis, præſervationis, conſtitutionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Conſulitur Monaſt. muniis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum decimoquarto Kal. Maji anno nono.

Fr. Joannes Julianus de Bononia Ordinis Minorum fit Pœnitentiarius Baſilicæ Principis Apoſtolorum.

Ex Regeſto Vatic. lib. 2 an. 15. fol. 105. ap. Wadd. to. IX. pag. 488.

AN. CH. 1403. 17. *Decemb.*

Dilecto Filio Joanni Juliano de Bononia Ordinis Fratrum Minorum profeſſori. Sacræ Religionis &c. honoremus. Hinc eſt quod nos de perſona tua, præmiſſorum obtentu, plenam in Domino fiduciam obtinentes, te in noſtrum Pœnitentiarium Minorem (*a*) in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe cum omnibus emolumentis, honoribus, & oneribus, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium conſtituimus, facimus, ac etiam deputamus: tibi eadem auctoritate concedentes, quod tu hujuſmodi officium Pœnitentiariæ, ſicut alii minores Pœnitentiarii noſtri, in prædicta Baſilica fideliter gerere, & exercere libere, & licite poſſis; conſtitutionibus. &c.

Datum Romæ apud S. Petrum XVI. Calend. Januar. anno XV.

DISSER-

(*a*) Superiori volumine (*pag.* 343.) vidimus, Clementem VI. an. 1342. redegiſſe Pœnitentiariorum numerum, nimis auctum, ad paucitatem priſtinam: ut duo videlicet in Baſilica S. Petri exiſterent, unus in Eccleſia Lateranenſi. Pari modo vidimus (*pag.* 360.) eorum numerum quinquennii ſpatio ad octo excreviſſe: quare Innocentius VI. an. 1357. juxta Clementis Decretum, tres ſolos Pœnitentiarios in poſterum futuros decrevit. Senſim eſſe iterum auctum eorum numerum conſtat ex hoc diplomate. Poſt triennium, Innocentii VII. teſtimonio, ad exceſſum uſque excreviſſe compertum erit; quare decerni oportuit, ut ſenatium numerum non prætereirent Pœnitentiarii S. Petri. Talis ac tanta inconſtantia inde duxit originem, quod, quum nullus eſſet certus eorum numerus, pluresque id muneris qua privatis, qua alienis precibus aſſequi conarentur, de minuendo, quam de augendo illorum numero magis ſollicitus quiſque Pontifex fuiſſe videtur: quia forte omnes rejicere neque humanitatis, nec clementiæ eſſe duxerint. Id conſtat ex Diplomatibus hujus generis tam multis apud Vvaddingum; in Bullario Caſſinenſi to. 2.; & in Bullar. FF. Ordinis Prædicatorum: ex quibus nonnulla tantum afferemus, quæ novi aliquid præſeferant, ne oneremus magis hoc volumen, quam ornemus.

(*a*.) Conſu-

DISSERTATIO

De duobus Monaſteriis Virginum in Civitate Leonina ſub uno eodemque Titulo S. Catharinæ, ſed diverſi Ordinis.

Proludium. *QUæcumque hactenus monimenta vetera ſunt allata de Monaſterio Virginum ſub titulo S. Catharinæ* de Portica S. Petri, *aut* de regione Pontis, *ea omnia æque perſpicue, ac conſtanter id Monaſterium vindicant Ordini S. Auguſtini. Atque ea quidem monimenta intra unius Seculi decimi quarti fines continentur. Hinc vero, ſeu ab ineunte Seculo XV. veluti ſilentio indicto hujuſmodi documentis, novum eorum genus incipit, quæ pari perſpicuitate, & conſtantia Monaſterium ejuſdem tituli appellant* prope porticum S. Petri *aſſeruntque Ordini S. Benedicti. Quæ plane monimentorum ſucceſſio mutationem potius Ordinis videtur innuere; quam Monaſterii alterius admonere. Nibilominus ſub S. Benedicti Regula olim Monaſterium extitiſſe in civitate Leonina & qui mea provincia defunctus eſt volumine primo* (pag. 27. not. *a*) *deprehendit, & ipſe comperi; mutationem Ordinis, ſeu Regulæ nuſquam vidi. Quamobrem tum nequis ſibi facile perſuadeat, ſanctimoniales Ordinis S. Auguſtini a Regula quam profeſſæ erant, deſciviſſe, aliamque, omnium nemine id teſtante, amplexas eſſe; tum ne ſanctimoniales aliæ Ordinis S. Benedicti longe antiquiores, atque illuſtriores ex vulgari opinione hominum detrimenti quid accipiant; tum præcipue ne tantæ antiquitatis, tantique nominis Monaſterium quod una cum Monaſterio altero minoris gloriæ interiit, ex memoria hominum deleatur; ſtatui aliquid in utriuſque Monaſterii ætatem, conditionem, ſitum, ac vices inquirere. Equidem poſt tantam locorum, atque ædificiorum inverſionem exiguas meas vires periclitari non auſim; niſi Pontificiis Conſtitutionibus, quas illuſtrandas ſuſcepi, id facere juberer. Qui enim hæreant Benedicti XII., Urbani VI, & Bonifacii IX. Diplomata & Conſtitutiones jam allatæ, in legentium animis: ſi Diplomata, & Conſtitutiones Innocentii VII, Joannis XXIII, Martini V, Pauli II, & uno verbo Documenta omnia quæ deinceps proferentur, pugnare cum iiſdem exiſtimentur? Ita fortaſſe accideret, niſi per me planum fiat diſcrimen, quod uni Monaſterio cum altero intercedit. Id vero præſtans, nequaquam deſeram Documentorum ordinem, quamquam præpoſterum diſſerendi genus ſequi debeam. Recentius Monaſterium, unoquoque capite, antiquiori præmittam. Quæ enim prolata ſunt, prius illuſtrari oportet, quam quæ afferentur.*

Ætas Monaſt. S. Cath. Ord. S. Aug. II. *Ante annum 1342. hac noſtra in collectione* (to. 1. pag. 324.) *nulla occurrit Conſtitutio, nullumque Diploma Pontificium ad iſtud S. Catharinæ Monaſterium pertinens. Secus eſt de alius generis monimentis. Talia enim ſuppetunt, quæ fundationem ipſam nos edocent; ut neque de illius ætate, ſive origine dubitari ullatenus poſſit, neque cum antiquioris Monaſterii principio eadem confundi impune valeat. Et vero ex duobus iis Privilegiis quæ ſupra attuli* (pag. 30. & 34.) *primum eſt conceſſio ſepulturæ ſanctimonialibus facta, ne videlicet earum funera ad parrochialem Eccleſiam S. Martini oporteret efferri. Privilegium hujuſmodi datum anno 1310. ab Iſnardo Archiep. Thebano, quem ſimul Clemens V. Vicarium Urbis, & Neapoleo Urſinus Archipresbyter Vaticanæ Baſilicæ Vicarium conſtituerant, inſignem hanc rei teſtificationem præſefert:* Quum nuper novum ſit Monaſterium in honore S. Catharinæ conſtructum, ac etiam ordinatum in Urbe, & per nos confirmatum, ut convenit &c. *Et infra:* Concedimus autoritate qua fungimur de ſpeciali gratia poteſtatem, ut eis liceat intus monaſterium ipſum, vel eccleſiam ibi conſtructam, vel conſtruendam locum eligere &c. *Num deſideratur quicquam illuſtrius ad nuperrimam Monaſterii fundationem in urbe Leonina a Vicario Archipresbyteri confirmatam deprehendendam? Neapoleonem creavit Archipresbyterum Clemens V. anno 1306. die 19. Sept. ut patet ex Diplomate ſuperius allato* (to. 1. pag. 246.) *Quare Monaſterii fundatio, quod anno 1310. eccleſiam nondum extructam habebat, intra id quadriennium coarctatur, quod inter Archipresbyteri creationem, & Privilegium laudatum interceſſit. Profecto ex Privilegio altero pariter allato, Monaſterium iſtud vel anno 1325. erat nuperum: nam Titulares Epiſcopi:* Quum nuper, *inquiunt,* in Urbe novum Monaſterium ſit conſtructum prope eccleſiam S. Mariæ Virginum, quod S. Catharinæ vocabulo nuncupatur; in quo Moniales Nigri habitus ſub Regula S. Auguſtini ad famulandum Altiſſimo perſeverant &c. *Itaque ſub ipſa initia migrationis S. Sedis in Gallias iſtud Monaſterium emerſit.*

Alterius Monaſt. Ord. S. Ben. antiquitas. III. *Alterius Monaſterii, cujus mentio eſt in noſtra collectione aliquanto poſterior,* (*puta expreſſam & ſingularem mentionem; nam generalis ſæpe ſæpius eſt facta, ubi eccleſias & monaſteria civitatis Leoninæ ad juriſdictionem Archipresbyteri, & Capituli pertinere eſt declaratum*) *longe antiquior origo eſt: quippe in quo S. Galla vidua* (*incertum, eane fundatrix ejuſdem ſit*) *filia Symmachi Conſulis obiit ſupremum diem, cujus rei teſtem habemus integerrimum S. Gregorium Magnum.* (Dial. lib. 4. cap. 13. *Baron.* an. 504. n. 62.) *Multa is quidem mirabilia*

narrat, quæ huc non ſpectant. De iiſdem vero, tanquam in Monaſterio, de quo agimus, patratis: Quod factum, *inquit*, nunc uſque in eodem Monaſterio manet memorabile. Sicque hoc a præcedentibus matribus traditum narrare illic ſolent ſubtiliter juniores, quæ nunc ſunt, Sanctimoniales Virgines, acſi illo in tempore huic tam grandi miraculo & ipſæ affuiſſent. *At miſſa ſiant in præſens ſanctæ hujus viduæ Conſularis receſſus, Principis Apoſtolorum, quæ fertur, apparitio, cæteraque mirabilia. Sane quidem S. Gregorii ævo florebat id Monaſterium, in quo mulier illa illuſtris mortua eſt. Deque eodem, licet inſciens, loquebatur Jacobus Grimaldus, (qui pervenit ad annum* 1623.) *Quare Floravantes Martinellus* (cap. IX. pag. 87.) S. Catharinæ, *inquit*, in Vaticano olim Monialium Nobilium de Cavallerottis Ordinis S. Benedicti. Hujus autem Monaſterii fuiſſe Monialem S. Gallam Patritiam teſtatur Jacobus Grimaldus. *Itemque* (cap. XII. pag. 348.) *de eodem loquens, ſententiam eamdem profert, eumdemque teſtem adhibet*, Fuit antiquiſſimum Sanctimonialium nobilium Monaſterium, in quo vixit, & vitam finivit S. Galla Patritia. Grimald. *Perinde Grimaldi autoritate nititur* (*eod. cap. pag.* 352.) *ubi clare, & diſtincte utriuſque Monaſterii S. Catharinæ mentionem facit. Eratque uſque adeo perſuaſum Martinello, duo ejuſdem nominis Monaſteria eſſe; ut de S. Maria Armenorum* (ibid. pag. 369.) *dixerit*: Erat ultra pontem inter S. Mariam Tranſpontinam, & S. Catharinam Seniorem. *At de his, quæ ad ſitum ſpectant, dicam inferius. Nunc illud ratum certumque haberi velim, quod Monaſterium S. Catharinæ Ord. S. Benedicti fuit ex antiquiſſimis Monaſteriis Urbis, ante etiam quam Regulam S. Benedictus conderet, quam poſtea Sanctimoniales illæ ſunt amplexæ. Symmachi enim filia florebat ſexto ſeculo ineunte: & idcirco octingentis circiter annis præivit fundationem alterius Monaſterii Ordinis S. Auguſtini. Ætatem jam tenemus utriuſque Monaſterii: ſpectemus modo conditionem.*

Conditio Monaſt. Ordin. S. Auguſtini.

IV. *Quod primum occurrit de conditione Monialium S. Catharinæ de Portica S. Petri, in altero ex laudatis Privilegiis, maxime inopes rerum omnium eæ Moniales declarantur*: Monaſterium divitiis non abundat, immo indiget eleemoſynis Chriſtifidelium, ſine quibus Abbatiſſa & Moniales ipſius commode ſuſtentari non valent. *Deinde illarum vita communis juxta S. Auguſtini Regulam* (epiſt. 109.) Non dicatis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia *in omnibus fere Documentis laudatur: & in Diplomatis Benedicti XII. conceptis verbis Canonicæ appellantur, tum ubi Pontifex* certum Canonicarum numerum *definiri mandat pro maxime tenui adoleſcentis Monaſterii penu; tum ubi novum fieri Monaſterium vetat* in ipſarum Canonicarum præjudicium (tom. 1. pag. 324.) *Tertio: non modo Nobilibus Virginibus; ſed humiliori etiam loco natis patebat aditus in id Monaſterium: quare ne majori vexarentur inopia modum finiri petunt a Pontifice recipiendis Sororibus*: Ipſæ per nobiles viros de dicta urbe, & alios partium vicinarum in receptione perſonarum in Canonicas ejuſdem Monaſterii pluries moleſtantur, & etiam adgravantur. *Cum quibus haud pugnat Documentum inſertum Conſtitutioni Bonifacii IX.* Sexdecim numero, & de Nobilium Romanorum gentibus procreatæ: *nam ibi eæ Canonicæ nominantur, quæ nobilium parentum ope vehementer obſiſtebant conatibus earum, quæ per fas, neſaſque monaſterium prope S. Catharinam exſtruere nitebantur, omiſſis reliquis. Cæterum Bonifacius idem alia in Conſtitutione, quam dedit anno* 1389. *illarum genus mixtum luculenter aperit*: Pro majori parte earum, *inquiens*, de nobilibus generibus Romanis traxerunt originem. *Denique ex omnibus, quæ allata ſunt, documentis; de conceſſione videlicet Sepulcreti pro humandis quorumvis corporibus; de exemtione a Quarta funerum; de eleemoſynis Indulgentiarum largitione Monaſterio quæſitis; deque aliis omnibus, quæ ocioſum eſt repetere, perpetuum ab ipſa fundatione ingenium hujus Monaſterii, ſumma rerum inopia, eſt evidens.*

Monaſt. Ord. S. Bened. Conditio.

V. *Secus omnino eſſe de Monaſterio altero S. Catharinæ, ad inopiam quod ſpectat, patebit infra, tum ubi de ſitu, ac vicibus ejuſdem ſermo erit; tum præcipue ubi Conſtitutiones Pontificum proferentur. Regulam, quam hæ moniales profitebantur, ab Auguſtiniana diverſam eſſe nemo unus neſcit. Eam vero nonniſi poſt S. Gregorii obitum, ſeptimo forte ſeculo in Monaſterium iſtud, ut in Romana cætera, inductam eſſe ratio ipſa docet. Qua ſuper re Thomaſſinus* (de Benef. I. l. 3. c. 24. n. 12.) *Equidem iis ſeculis, quæ quintumdecimum præceſſere, nullum deprehendi veſtigium, quo inſiſterem. Quin etiam video, Mabillonium* (Annal. lib. 27. n. 43.) *ad quem maxime id ſpectabat inquirere, ubi de Leonis III. rebus geſtis loquitur, an.* 805. *Martinelli verbis de Monaſterio loqui*: Gallam Sanctimonialem fuiſſe in Cœnobio S. Catharinæ, ſeu S. Benedicti in Vaticano auctor eſt Floravantes Martinellus, qui hoc cænobium nobilium Sanctimonialium de Cavallerottis Ord. S. Benedicti vocat. *Verum & Mabillonii, & Martinelli affirmata ad ſuum Auctorem redeunt Grimaldum, ut paulo ante diximus. Miſſa igitur divinatione, num una cum nomine etiam Regula S. Benedicti illuc venerit; quando in S. Catharinæ mutatum vetus nomen; & cur altum adeo ſilentium de iis monialibus per tot ſecula factum ſit; exploremus reliqua. In Monaſterium iſtud nullis patebat aditus, præterquam nobili, immo principe natis genere. Hinc*

eſt

eſt, quod unanimi conſenſu ajunt Pontifices: De nobilibus civibus Romanis, Cavalerottis vulgariter nuncupatis procreatæ eſtis..... Veſtri vicini nobiles, ſeu Barones. *Hos vero Cavalerottos, ſeu Barones ex familiis Principibus eſſe teſtatur Antonius Petri in Diario (de quo infra) ubi ſermonem habet de Innocentio VII.* Cum eo, *inquiens*, equitaverunt multi Barones de domo Urſinorum, & de domo Columnæ. *Hæ ſcilicet duæ familiæ factionibus tum in Italia celeberrimis erant implicitæ. Urſini Guelforum Duces Pontificum, & Eccleſiæ partes acerrime tuebantur. Columnenſes, cumque iis Sabelli, Gibellinis præerant, qui Ladislao Rege Neapolis impellente, libertatis & Banderenſium cauſam ſummis viribus ſuſtinebant. Armorum ſedes plerumque civitas Leonina. Quare nobilitas princeps non levi erat incommodo iis monialibus: Lege enim naturæ tam victis, quam victoribus perfugio, aut præſidio eſſent oportebat. Fœda tunc divinarum humarumque rerum facies ibi erat. Divina officia in Leoninæ civitatis eccleſiis remittebantur: Apoſtolicum Palatium invaſioni, ac direptioni erat obnoxium: incolarum omnium fuga; præſertim Sanctimonialium, de quibus agimus, fiebat; uno verbo generalis ubique ſolitudo ex inteſtinis hiſce diſcordiis erat in Civitate Leonina. Huc vero Conſtitutiones Pontificum, quæ afferentur, collineant, & quibus Sanctimonialium Ordinis S. Benedicti conditio refertur accepta. At de his hactenus. Agendum modo eſt operoſiori aliquantum calamo de utriuſque Monaſterii ſitu; idque in eorum gratiam, quibus ſapiunt res veteres: non enim deſunt, qui ea, quæ interierunt, prætereunda ſentiunt, non minus propriæ, quam alienæ induſtriæ, ut arbitror, tædio; neque enim miſeratione dixerim.*

Situs Monaſt. Ord. S. Aug. Deſcriptio Porticæ.

VI. Duplici hujus Monaſterii ſitus appellatione prodit in Conſtitutionibus Pontificum, alteri videlicet ſuccedente altera. Nam Benedictus XII. an. 1342. vocat Monaſterium de Portica B. Petri *Succeſſores autem poſt annos 40. idem* de regione pontis *appellant. Utraque explicanda mihi erit; obſcuritatis enim nonnihil inconſtans loquendi genus præſefert, quod hiſtoriæ præſidio indiget. De antiquiori primum dicam, ut ratio rerum expoſcit. Nihil aliud eſſe* Porticam *in documentis ſeculi XII. atque aliorum trium quæ ſequuntur, quam Civitatem ipſam Leoninam compertum mihi atque exploratum eſt. Id pro certo affirmare non auſim; num per eadem tempora* Porticus, *ut eſt in Collectione Conciliorum, an* Portica, *ut aliis in documentis, eadem Civitas appellaretur? Documenta ſiquidem tum edita in hac Collectione, tum MSS. in Tabulario noſtræ Baſilicæ propriis vidi oculis* Porticæ *ſemper appellatione uti: quæ autem ex Conciliis ſuppetunt teſtimonia, quis tuto affirmet, non viſa eſſe mendoſa collectoribus, ſuoque ipſorum arbitrio emendata? Mihi quidem ita videtur: tametſi affirmare, inquam, non auſim, utri appellationi fidendum magis ſit. Utquumque ſe res habeat, &* Portica *in noſtris documentis, & in collectione conciliorum* Porticus *per tempora prædicta erant Civitas Leonina, quod mox patebit. Eſt Canon Concilii Lateranenſis I. an. 1122. celebrati* (can. 12.) *conceptis his verbis:* Defunctorum Porticanorum conſuetudinem, quæ hactenus ibi fuit... removendam cenſemus, ut Porticanorum habitatorum ſine hæredibus morientium bona, contra morientium deliberationem minime pervadantur. Ita tamen, ut Porticani in Rom. Eccleſiæ, & noſtra, noſtrorumque Succeſſorum obedientia & fidelitate permaneant. *Hunc Canonem Du-Cangius etiam recitat; interpretari tamen non audet. Maurini ipſi Patres rem veluti explicatu difficilem, allatis Macrorum fratrum, aliorumque aliis opinionibus, relinquunt integram. Verum ante id Concilium generale, Lateranenſe aliud celebratum erat a Paſchali II. an. 1112. unde non modica lux affulget prædicto Canoni. Agitur de Henrico V. Germaniæ Rege* (Concil. to. X. pag. 774. & 776.) *Civitatem Leoninam ingrediente; indeque poſtmodum jure expulſo:* Duo ex more juramenta, unum juxta ponticulum, alterum ante Porticus portam populo fecit. *Et infra:* In hoſtes Eccleſiæ impetum facientes de Porticu fugere compulerunt. *Quem ſane locum per ſe ſatis planum minime eſt aſſequutus clariſſ. noſtra ætate Annaliſta Italicus, multa cæteroqui virtute, atque eruditione præditus* (*Murat.* Annal to. VI. pag. 366.) *Quare immerentibus eorum temporum Romanis duplicem hanc notam inuſſit: ut Porticum, ſeu Quadriporticum Baſilicæ cum armis ingreſſos, ibique avide intentos ad ſcrinia hoſtium infringenda, atque expilanda, rem male geſſiſſe affirmaverit: quo quidem duplici piaculo non affeciſſet Romanos, ſi per Porticum innui Leoninam Civitatem intellexiſſet. Quid vero? Ne is quidem, qui eadem verſavit documenta quibus ipſe utor, rem iſtam* (*haud certe obviam*) *aſſequutus eſt. Nam* (to. I. pag. 208. & ſeq.) *interpretans Diploma Honorii IV. datum an. 1287. in quo ſæpe nominatur* Archipresbyter S. Michaelis Friſonum (*idem, ac in Saxia*) de Porticu S. Petri de Urbe, *rem eſſe putat de Porticu, quæ ab Hadriani mole ducebat ad S. Petrum. Quare operæ pretium facturus mihi eſſe videor, ſi extra omnem aleam rem poſuero.*

Portica idem erat ac Burgus.

VII. Inter plurima eaque ſummæ auctoritatis monimenta, quæ in Tabulario noſtræ Baſilicæ ſervantur extat Diarium MS. Antonii Petri Beneficiati ejuſdem Baſilicæ, rudi quidem ſtylo conſcriptum; ſed caſto atque integro: quod quippe obverſata omnia Auctoris oculis comprehendit a die 19. Octobris anni 1404. ad 25. Septembris 1417. quæ nimirum evenerunt in urbe extremis annis

diuturni Schiſmatis. Ex hoc autem Diario, ad rem noſtram quod attinet, non modo nomen, ſed fines ipſos Porticæ *lucnlente deſcriptos habemus, ut palam fiet ex ſummis capitibus, quæ ipſe legam Anno igitur* 1409 (pag. 16.) *agens de R. Vinciſlao*: Exivit, *inquit*, per portam Settignani, & equitavit verſus Porticam S. Petri. (*pag.* 18. *& ſeqq.*) Fuit poſita tota Portica a Saccomanno... & omnes gentes habitantes in Portica S. Petri fuerunt expulſi.... Campanæ S. Petri non fuerunt pulſatæ, nec ulla alia de Portica S. Petri.... Dominus Comes Trogiæ, Dominus Nicolaus de Columpna, & Bacilieri, cum bene centum homines armorum equeſtres, & bene ducenti pedeſtres exiverunt per portam Settignani, & intraverunt Porticam S. Petri cum multis magiſtris Falenamis, & ordinaverunt facere verteſcas in multis locis dictæ Porticæ S. Petri, videlicet campanilis S. Petri, in Campanili S. Spiritus.... & ita Portica S. Petri fuit totaliter deſtructa.... Totaliter fuerunt completæ verteſchæ in Campanili S. Petri, & S. Spiritus, & in multis aliis locis S. Spiritus, & poſitæ cuſtodiæ.... Fuit Feſtum S. Catharinæ V. & M. Fuit factum dictum feſtum in Monaſterio della Roſa; quia in Portica S. Petri non potuit fieri propter maximam guerram.... Fuit inverteſcata porta nova retro S. Spiritum, quæ porta fuit combuſta, & ſic totaliter Portica S. Petri fuit deſtructa.. Vidi etiam ego Antonius omnes turres & turricellas S. Spiritus inverteſcatas totaliter de tabulis domorum Porticæ S. Petri contra Caſtrum S. Angeli, & Metam.... Vidi projicere domos totaliter Porticæ S. Petri. *Hæc Diarii Auctor anno* 1409. *indicato non ſolum menſe, ſed diebus ſingulis, quum evenerunt: quæ ego ſummatim legi: non enim veritati rerum minus, quam brevitati ſtudui, ne moleſtus eſſem.*

Quod luculente demonſtratur. VIII. *Per triennium ſequens quieviſſe videtur Leonina Civitas ab inteſtinis malis. Secus eſt ſubſequutis temporibus. Namque anno* 1413 *teſtatur idem Auctor* (pag. 42.) *quod* die 29. Septembris, quæ fuit feſtum S. Michaelis de Portica S. Petri, non fecimus dictum feſtum propter maximam tribulationem, quæ tunc tempore erat in dicta Portica de gentibus armorum Domini Regis Venceſlai. *Longe graviora enarrat incommoda* (pag. 46.) *anno ſequenti terminatque etiam diſtinctius Civitatem iſtam*: Sciatis, quod tunc tempore Portica S. Petri erat totaliter derelicta, & nullus habitabat in dicta Portica S. Petri, niſi Petrus Toti in contrata S. Spiritus, & tres Cionchi in platea caſtri S. Angeli, quos regebat Caſtellanus, & me Antonio Petri omnia ſupradicta vidente, & ſcribente. *Modum faciam exſcribendis hiſce inconcinnis æque ac veridicis narrationibus, nonnulla proferens ex poſtremo Diarii anno, nempe* 1417. (pag. 60.) *quæ totius Civitatis fines abſolvunt*: Dominus Caſtellanus Caſtri S. Angeli capuit Metam in Portica S. Petri, & fecit eam cuſtodire pro dicto Caſtro S. Angeli, & fecit ponere unam funem in dicto C. S. Angeli uſque ad dictam Metam pro porrigendo panem & alia neceſſaria cuſtodientibus dictam Metam... In Palatio Papæ, videlicet in Portica S. Petri... Intraverunt per portam Viridariam Porticam S. Petri. *Tenemus jam topographiam Leoninæ antiquæ Civitatis, qualem Leo IV. ejus conditor eſſe voluit, teſte Anaſtaſio* (Sect. 534.) *& cujus limites eruuntur a tribus portis, quas olim habuit: primam videlicet*, quæ reſpicit ad S. Peregrinum: *alteram* ubi mirum in modum Caſtellum præeminet, quæ vocitatur S. Angeli; *ac demum tertiam*, quæ reſpicit ad ſcholam Saxonum, quæ ex eorum vocabulo Saxonum Poſterula appellatur. *Quamvis enim & porta nova S. Spiritus, qua itur ad portam Septimianam, poſtea addita, & inſtaurationes nonnullæ identidem factæ fuerint: de antiquo tamen murorum ambitu nihil adhuc mutatum fuerat. Romanorum ordinum auctoritate id facile demonſtrari poteſt: quorum omnium inſtar mihi erit editus ab electo Corcyrenſi, quem Auguſtinus Patritius collegit exeunte eodem ſeculo XV. ubi res eſt* (lib. 1. c. 3.) *de Imperatore Leoninam Civitatem ingrediente*: Portam ipſam, *ait*, qua ſub Arce ingrediuntur, noſtri Codices falſo Collinam appellant. Collina autem porta non eſt in novis Leonis Papæ ſuburbiis, ſed in antiqua Roma. *Hanc vero portam hodieque conſpicuam in Burgi exitu, cui nomen S. Angeli ab Eccleſia hujus nominis ibidem ædificata, (quemadmodum Viridariam, ſeu quæ S. Peregrini extramænianam Eccleſiam reſpiciebat prope S. Annæ Parafrænariorum) reddunt duo arcus ſuppoſiti Ambulacro, quod a Palatio Apoſtolico ad caſtrum S. Angeli perducit: nimirum qui eſt penes Cuſtodiam Helveticam, & qui adhæret prædictæ Eccleſiæ S. Angeli. Qui ſane arcus num portæ ipſæ eſſent, incompertum nobis eſſe voluerunt Pontifices Ambulacri ejus inſtauratores: ita ut una ſuperſit* Poſterula, *ex tribus Leoninis intacta, prope Palatium S. Inquiſitionis, vulgo* equitum Levis armaturæ.

Ambulacrum a Palatio ad Caſtr. S. Ang. fuit antiqui muri Civitatis Leon. IX. *Ambulacri, ſeu* Curritorii, *ut vulgo audit, inſtauratores Pontifices appello eos, quorum ſtemmata ſuperpoſita ejuſdem arcubus viſuntur, ne Alexandro quidem ſexto excepto, quem falſo conditorem appellant cum Panvinio Recentiores omnes. Namque octoginta ante eum annis, nempe* 1411. *Joannes* XXIII. *qui Bononia venerat Romam eodem anno, ipſiſque oculis viderat vaſtitatem Leoninæ Civitatis, & damna ingentia, quæ a factionibus inlata fuerant ædificiis; præ aliis, quas fecit, inſtaurationibus, ambulacrum id, totum quantum eſt, deſignavit, juſſitque*

quan-

quantocyus fieri: quare Joannes, non Alexander illius conditor jure per me dicitur. Teſte ſiquidem utor, in cujus oculis facta hæc ſunt, laudato nimirum Autore Diarii, qui anno 1411. (pag. 33.) *ita rem narrat*: Die Lunæ 8. menſis Junii Dominus noſter Papa Joannes XXIII. fecit incipere per Magiſtrum Antonium de Tuderto cum ſuis ſociis facere murare muros Civitatis Leonianæ, videlicet pro Andareneo, incipiendo de Palatio Apoſtolico, & ſequitandum verſus Caſtrum S. Angeli... Die Lunæ 15. dicti Menſis dictus D. N. Papa fecit incipere murare, & fieri facere murum & Andarineum de Palatio Apoſtolico uſque ad Caſtrum S. Angeli per multos Magiſtros. Fuit incœptum fundamentum inter Palatium Apoſtolicum, & Portam Viridariam. *Turrigius in narratione Archiconfr. SS. Sacram. non Joanni XXIII. ſed Poncello Urſino Card. deſignationem tribuit hujus ambulacri. Utri autem tribuatur deſignatio, certe Joannes conditor eſt habendus. Profecto ab incepto Ambulacro ad receſſum Pontificis ab Urbe, duo fere anni excurrerunt: non enim receſſit Joannes, niſi exeunte menſe Aprili (forte etiam menſe Majo) anni* 1413. *Præterea ſubſtructiones non fuerunt opus, quarum vicem explevere antiqui muri urbis, quos Leo IV. poſuerat quingentis fere ac ſeptuaginta annis ante, ſucceſſoreſque ejus ſæpe ſæpius inſtauraverant: quæ autem pars ſubſtructionibus indiguit, ut a Palatio Apoſtolico Ambulacrum conjungeretur cum ipſis muris urbis, jam factas audivimus ſpectante, ac ſcribente Antonio Petri. Nihilominus abſolutum a Joanne eſſe non conſtat. Id vero animadvertendum, quod ſtemmata ſuperpoſita arcubus Ambulacri, qui neceſſario aperiendi fuerunt in muris poſt amplificatam Leoninam urbem, novoque validiorum Mœnium ambitu circumdatam, inſtauratores faciunt Pontifices, non Conditores. Joannes enim XXIII. quantamcumque partem ejus fecerit, Conditor, inquam, eſt habendus. Quorſum hæc? Ut ſcilicet certum ſciamus, quod muri civitatis Leoninæ iis temporibus, quo ſpectant Pontificiæ conſtitutiones, & cætera Documenta, ex quibus eruendus eſt ſitus Monaſterii S. Catharinæ de Portica D. Petri, erant ipſiſſimi, quos hodie cernimus ſuppoſitos Ambulacro. Turrigius quoque id vidit* (pag. 400. & ſeqq.) *præterea inſcriptionem antiquam affert iiſdem muris affixam, qua omne dubium amovetur, quin ambulacrum nobis exhibeat Leoninæ civitatis prima illa mœnia poſt annos circiter mille extantia, noſtriſque poſteris futura monumentum tantæ rei.*

Situs ipſe Monaſt. S. Cathar. Ord. S. Aug.

X. *Quæ quum ita ſint, ſpectandus modo eſt locus ipſe Monaſterii: nam generale illud nomen* de Portica S. Petri *æque congruit uni atque alteri Monaſterio, quod utrumque in Civitate Leonina, ſeu in Burgo erat. Fines autem Monaſterii ſuppetunt ex altero e Documentis inſertis Bullæ Bonifacii IX:* (ſup. pag. 37.) *& ſunt hujuſmodi*: Ab uno latere tenet, & eſt Monaſterium S. Catharinæ, retro ſunt muri Urbis, via mediante; ab aliis lateribus ſunt viæ publicæ. *Res heic eſt de pſeudo-Monaſterio S. Mariæ de Virginibus, cujus non ignota veſtigia ſuperſunt, ubi nunc duæ viſuntur domunculæ 91. & 92. juris Baſilicæ noſtræ. Itaque a meridionali parte verſus plateam, cui poſtea nomen acceſſit* Ruſticuccii, *protendebatur non magnæ molis id Monaſterium, cui verſus Boream adnectebatur locus S. Mariæ de Virginibus, quem vidimus unitum eidem eſſe: ex partibus vero aliis via publica Monaſterium ab ædificiis, quæ tum erant, disjungebant. Ab occidua tamen parte ulterius ſe extendiſſe Monaſterium, aut ſaltem ejus Eccleſiam, ac prædictæ ſuperſtites duæ domunculæ videantur innuere, habemus teſtem Martinellum in eo parvo Itinerario, quod vocavit* Roma ricercata nel ſuo ſito &c. *inque advenarum gratiam conſcripſit. Primo enim die hæc habet vernaculo idiomate, quæ ſumma cum fide latine facio*: Dextrorſum invenies Eccleſiam Caudatariorum DD. Cardd. (*olim S. Sebaſtiani, nunc S. Mariæ puritatis*) deinde palatium Card. olim Ruſticucci, unde habet nomen platea anterior. Eadem ex parte dextra erat Oratorium S. Catharinæ, quam tenuit Confraternitas laica SS Sacramenti Baſilicæ Vatic. Quod ſcilicet oratorium ſolo æquatum fuit, quippe impedimento erat conſtruendis ampliſſimis Vaticanis porticibus, quæ cœptæ jam ſunt ædificari ex mandato D. N. Alexandri VII. qui die 25. Auguſti (*puta ann. 1661.*) coram Emm. Cardd. & Romm. Principibus, multa in earum fundamentum projecit numiſmata &c. *Ex hoc Synchroni Scriptoris teſtimonio accipimus, Eccleſiam Monaſterii ſpatii aliquantum occupaſſe ubi nunc cernimus auguſtam Porticum incipere: aſſequimur etiam, quare Bonifacius IX. ſua in Conſtitutione an.* 1389. *Monaſterii ſitum indicans dixerit*: Quod ante Baſilicam Principis Apoſtolorum de dicta Urbe, quaſi in conſpectu Romipedum ipſam Baſilicam cauſa devotionis peregre viſitantium ſitum eſt. *Etenim antequam Alexander VI. viam a ſuo nomine Alexandrinam nuncupatam aperiret, quam dicimus* Burgum novum, *peregrini per porticum ad gradus uſque Baſilicæ productam incedentes, quæ ſcilicet porticus ex adverſo ſiniſtro latere erat, Eccleſiam, & Monaſterium S. Catharinæ fere in conſpectu habebant, ut cuique per Burgum Veterem (antiquæ Porticus locum ædificia occupant) venienti ad Baſilicam patet.*

Quare idem dicatur de Regione Pontis.

XI. *Jamvero quæ de ſitu Monaſterii S. Catharinæ de Portica dicenda erant, dixiſſe mihi videor quamuberrime. Quum autem idem non modo de* Portica S. Petri, *ideſt de Civitate Leonina; ſed etiam* de Regione Pontis *nuncupatum inveniatur; idque poſt annum* 1342. *neceſſario hæc*

quoque

quoque hiſtoriæ pars breviter illuſtrari debet: nihil enim antiquis in Documentis abs re, nihilque ocioſum reperitur: modo conniventibus illa oculis, acieve mentis obtuſa non perlegantur. Poſt Colæ *igitur* Rienzi, *aut Nicolai Laurentii temeritatem & cædem, circa medium ſeculum XIV. eo potentiæ venerat Senator Urbis, ut de eadem infringenda Pontifices Avenione tum degentes deliberaverint. Quambrem Senatoriam dignitatem, quæ Civium Romanorum præpotentiæ addita, Dominationi Pontificum noxia erat, in peregrinos, eoſque conſpicuos viros, quæ ejus ſuprema auctoritas erat, conſulit omnium primus Innocentius VI. anno* 1358. *Sed male admodum res ceſſit Pontifici. Romana enim plebes Majorum ſorte ingenii non immemor, vetuſtas Auguſti regiones jamdiu obſoletas inſcite reputans,* Riones (*ita vulgo appellantur*) *omnino tredecim ab Auguſteis regionibus prorſus alios excogitat, totidemque in partes diviſa urbe,* Caporiones *ſeu capita regionum cuique ſingulos præficit, quorum ſit adminiſtratio reipublicæ, dum Senator juſtitiæ tantum ſatagat. Sunt ii ſcilicet Banderenſes, ſeu Bandereſii tota eorum temporum hiſtoria celebres, quos paulo ante vidimus Factionis Gibellinæ ac libertatis vindices, adverſus Guelfos, & eccleſiaſticam poteſtatem. Hujuſmodi popularem oſtentationem adeo nunquam Pontifices averſati ſunt; ut illo ex tempore hanc Regionum diviſionem ſuis in conſtitutionibus ſint amplexi, & Sixtus V. quaſi inſaniæ illorum ſavens quartamdecimam antiquioribus illis addiderit, nempe Burgum, ſuum & ipſi vexillum, ſive inſigne concedens* Leonem pyra tenentem. *Quare & noſtris temporibus, ut liquet, ſuo quæque cum vexillo, umbratilique jure perſeverat. Cæterum qua verſamur ætate Porticæ ſeu Burgi pars (haud dubie illa, quam minime incolebant exteri ad quos nihil attinebat res Romanorum publica) una cum Regione pontis cenſebatur; ac duodecimo quidem loco, ut ex catalogis ſæpe laudati Diarii conſtat, cui major fides, quam antiquariis nuperis ſecus tradentibus. Eapropter, Porticæ licet nomine non obſoleto, ab anno* 1382. *in Pontificum Bullis & Diplomatis ſemper occurrit Monaſterium S. Catharinæ* de Regione Pontis: *neque illud ipſum, cujus meminit Benedictus XII., ſciremus eſſe, niſi id ſerie rerum edoceremur. Sed ſpectari jam tandem oportet ſitum alterius Monaſterii prope porticum.*

Situs alterius Monaſt. indagatur.

XII. *Monaſterii S. Catharinæ prope porticum eſt adeo certa ætas, & conditio; ut qui antiquitatem ejus neget, mendacii arguat temere S. Gregorium M. Non enim ſanctus hic Pontifex, ut in libris Dialogorum ſæpe, rem aut memoriæ traditam, aut ab aliis acceptam refert; ſed quæ ipſe certo ſciebat, ſuiſque obverſabantur oculis, ea narrabat:* Juniores, *ait*, quæ nunc ſunt Sanctimoniales Virgines. *Quamobrem non ut controverſum illud Monaſterium Jeruſalem, quod Ughello eſt S. Teclæ* (Bullar. noſtri to. 1. pag. 17. & ſeqq.) *neque ut alterum S. Petronillæ, in quo verſata eſſe dicitur Agnes Imperatrix* (*Mabill.* Annal. lib. 61. n. 86. & lib. 63. n. 21.) *ſed fuit Monaſterium maxime certum, fundatumque, ut alia Romæ non pauca, ante S. Benedicti ævum, cujus res geſtæ eidem S. Gregorio referuntur acceptæ. Qui autem conditionem hujus Monaſterii Sanctimonialium cum alterius monialium conditione miſceat; aut tot Pontificum conſtitutiones & diplomata, quæ Canonicas S. Auguſtini a Sanctimonialibus Ordinis S. Benedicti ſecernunt, falſitatis; aut ignorantiæ ipſos Pontifices inſimulare eum oportet. Equidem de duplici S. Catharina Monaſterio in Portica ſeu in civitate Leonina nullatenus dubitari poſſe pro certo habeo. Sed ſitum Monaſterii Ord. S. Benedicti nonniſi conjectando aſſequi quiſquam valeat. Non enim modo multiplex locorum atque ædificiorum inverſio ſtudium, operamque omnem eludit; ſed etiam quæ literis mandata a Recentioribus, in Archivo extant. Unius enim Monaſterii S. Catharinæ, de quo hactenus ſum locutus, & quæ adhuc extant domus, & quæ ſunt exciſæ, dicuntur fuiſſe. Eapropter ad ſitum antiquiſſimi Monaſterii Ordinis S. Bened. quod attinet, ſerio animadverti primum debet conſtans Innocentii VII. ac Succeſſorum ſententia:* Monaſterium S. Catharinæ prope Porticum S. Petri de Urbe Ordinis S. Benedicti. *Deinde ſecum ipſe indagator diligens ita diſſerat neceſſe eſt. Profecto illud* prope porticum *non innuit* Porticum, *neque* Porticam, *quæ duo nomina Civitatem Leoninam, ſeu Burgum definiebant, ut ipſis manibus jam tenemus: ſecus enim conſtitui oporteret Monaſterium extra ipſam civitatem, quod aperte pugnat cum Documentis, maximeque ab omni veritate abhorret. Itaque in ipſa* Porticu *ſeu* Portica *quærenda eſt porticus proprie dicta, unde ſequioribus ſeculis minus proprium id nomen acceſſit toti civitati: etenim prope eam porticum proprie dictam Monaſterium iſtud ſitum erat.*

Duæ porticus Civit. Leoninæ expenduntur.

XIII. *Antequam conderetur Leonina Civitas duæ erant porticus, utraque celebris, ad Principis Apoſtolorum Baſilicam pertinentes. De harum altera, quæ incipiens ab Hadriani arce perveniebat ad gradus Baſilicæ, non ſemel mentio facta eſt ſuperiori volumine, nec ſemel erudite actum de eadem eſt in notis, præſertim* (pag. 25. lit. *n.* & pag. 208. lit. *e*) *ſed quum ibi parum curæ eſſet locum ejus certum explorare, quod maxime heic neceſſarium eſt, Anaſtaſii verbis illum proferam. Is igitur primum loquitur de Porticu in Hadriani vita* (ſect. 341.) *exeunte nimirum octavo ſeculo in hunc modum:* Conſiderans plurimi populi ſalutem, ſuper ripam fluminis porticum, quæ ducit ad B. Petrum Apoſtolum arctam, & anguſtam exiſtentem, per quam viam tranſeuntes ad eumdem beatum Apoſtolorum Principem perveniebant, pluſ-

pluſquam duodecim millia tufos in littore Alvei fluminis in fundamentis ponens, a ſolo uſque ad ſummum tectum miræ magnitudinis porticum reparavit, & uſque ad gradus B. Petri reſtauravit. *Iterum de eadem loquitur ſub initia ſequentis Seculi in vita S. Paſchalis* (Sect. 432.) *excidium ejus memorans:* Per quorumdam gentis Anglorum deſidiam ita eſt omnis illorum habitatio, quæ in eorum lingua Burgus (*notanda origo nominis hodie vulgaris*) dicitur, flamma ignis exundante combuſta; ut etiam nec veſtigia priſtinæ habitationis in eodem loco inveniri potuiſſent. Cujus exuberantis incendio pene totam porticum, quæ duxit ad Baſilicam Principis Apoſtolorum ignis fomes devaſtavit. *Inſtauratam poſtea fuiſſe, & poſt Civitatem a Leone IV. conditam frequentiorem eſſe factam manſiunculis vendentium coronas, quas vocant* (Paternoſtrarios *appellat Antonius Petri*) *aliaque id genus, ac ſuperſtitem fuiſſe ad tempora quibus verſamur, nihil attinet huc oſtendere. illud notari impræſens debet, quod pone Burgum, ut hodie res ſunt, S. Spiritus, protendebatur ea Porticus ad gradus S. Petri, neque impedito ejus tractu ædificiis, quæ poſtea emerſerunt in Burgo veteri; neque ita accedente ad contrariam partem; ut S. Catharina de regione Pontis prope hanc porticum ſtatui poſſet. Namque hinc aſſequimur, quare Bonifacius IX.* quaſi in conſpectu Romipedum *ejus ſitum poſuerit. Idque erit cuique patens, ſi tractum Porticus, ſive ejus continuationem concipiens, ubi nunc exiſtit militum ſtatio in capite plateæ Ruſticucciæ, tum ubique ædibus occupatæ, intueatur e regione ſitum quem deſcripſimus, S. Catharinæ, ſimulque Baſilicam S. Petri. Altera vero porticus longe celebrior iſta: quippe quæ erat Atrium a Magno Conſtantino conſtructum; cui poſtmodum acceſſit nomen Quadriporticus, & Paradiſi pro veteri Baſilicarum forma, ſatis perſpicua eſt in Tabulis Ichnographicis Alpharani, & Joannis Baptiſtæ Coſtaguti, quæ etiam proſtant apud Ciampinum* (to. 3. cap. 4. pag. 35. & ſeqq.) *Quare operæ noſtræ minus indiget. Satis modo ſit utriuſque porticus meminiſſe: quod exquirenti ſitum S. Catharinæ* prope porticum *neceſſarium fuit.*

XVI. Hactenus perſequutus ſum quæ tum ſecernant Monaſterium S. Catharinæ de Portica *ab altero ejuſdem tituli* prope Porticum, *tum lucis nonnihil afferant Pontificiis conſtitutionibus, & Auctorum teſtimoniis tam perſpicue Ordini S. Auguſtini ex iis alterum, S. Benedicti alterum aſſerentibus. At locum ipſum ſtatuere, ubi ſitum id Monaſterium fuerit, haud facile negocium eſt. Certe S. Gregorii ævo, quum quicquid nunc eſt Leonina civitas, magna ſolitudo erat, Monaſteria tum virorum, tum virginum, quam fieri potuit propius Baſilicæ adhærebant. Idemque S. Pontifex de eo Monaſterio agens, quo ſe recepit S. Galla, quodque tum florebat:* Seſe, *inquit,* apud beati Petri Apoſtoli Eccleſiam Monaſterio tradidit. (Dial l. 4. c. 13.) *Iſti autem Monaſterio quemadmodum nonniſi poſt S. Gregorii tempora, agnitamque S. Benedicti Regulam, Benedictinus ordo tribui poteſt: ita nec S. Benedicti antiquum nomen, quod Martinellus a Grimaldo didicit, eidem adſcribere quiſquam auſit ante ſeculum ſeptimum jam adultum. Atqui eodem ſeculo, ac ſequentibus uſque ad quintumdecimum quum Paulus II. id Monaſterium perpetuo conceſſit Canonicis & Capitulo, S. Catharinæ novo nomine conſpicuum, (quia ſola jurisdictio ſpiritualis in Eccleſias, & Monaſteria omnia, civitatis præſertim Leoninæ capitulo eidem tribuebatur, præter nonnullas Eccleſias, quæ illi penitus ſubjiciebantur una cum Monaſteriis aliquot exoletis) nequicquam quæritur Monaſteriorum tunc extantium expreſſa mentio. Idque eſt evidens ex Conſtitutione Innocentii VI.* (tom. 1. pag. 363.) *qua memorantur, atque firmantur ſingulæ quæ præceſſerant, enumeratis ſacris ædibus, quæ juris erant Canonicorum S. Petri. Namque ex duobus Monaſteriis S. Catharinæ maxime tum florentibus, nullum recenſetur. Huc accedit mira Scriptorum diſſenſio, ſeu inconſtantia, nec non hallucinatio. Martinellus ſiquidem (prætereo quod* Cavallerottam familiam *ipſe unus interpretatur vulgare omnium Monialium nomen) prius S. Benedicti, deinde S. Catharinæ titulum Monaſterio tribuit, idque Grimaldi auctoritate. Torrigius autem in Inſtrumento Pergameno Archivi ſe legiſſe ait* Incarceratas S. Mariæ de Portica, *quæ appellarentur nomine Sanctimoniales eædem de Cavallerottis. Quare juvat noſtri olim Canonici verba de conditore Monaſterii S. Stephani uſurpare (Maph. Veg.* lib. 4.) Cujus fundatorem quum ſtudioſe inquiſierim, nunquam tum invenire potui neque apud hiſtoricos, neque apud Privilegia Pontificum, in quibus magna horum habetur notitia. *Et quamquam noſtra cauſa melior ſit: nam certum ſcimus ex Pontificum Conſtitutionibus, id Monaſterium fuiſſe ſitum prope porticum: tamen in tanto ædificiorum excidio exquirendum aliis relinquimus, quam illud ſedem occuparet in dextra, ſeu meridionali parte prope Porticum: Ichnographicæ enim tabulæ tum Alpharani, tum Coſtaguti nullo nobis præſidio ſunt: nec divinationi operam unquam dedimus. At fortaſſe quæ mox afferentur divinationem rejicient.*

Prope quadriporticum collocari debet monaſterium.

XV. Per totum fere Seculum XIV. Conſtitutiones ac Diplomata Romanorum Pontificum, necnon Documenta alia ſuperius allata Sanctimoniales ſeu Canonicas S. Auguſtini, earumque Eccleſiam adeo celebres reddiderunt, ut tota in Civitate Leonina nihil iis præſtantius exiſtere videretur. Sed quanta rerum inverſio ſequenti Seculo! Eodem ineunte deſertum omnino eſt Monaſterium:

Vices Monaſt. S. Cath. Ord. S. Auguſtini.

Eccleſia

Eccleſia ipſa, in quam Pontifices Indulgentias profuderant, ut S. Catharinæ dies feſtus frequenti Chriſtifidelium concurſu celebraretur, ad allevandam ſcilicet Monialium egeſtatem oblationibus, deſerta erat. Quamobrem anno 1409. *ipſa Sanctæ Virginis & Mart. imago a piis mulieribus alio tranſlata eſt, ut debitus eidem cultus adhiberetur:* Iſto die (19. Octob. 1409.) Catherina Domini Stephani Pauli cum aliis mulieribus iverunt cum dicta ſcorta ad Monaſterium S. Catherinæ in dicta Portica, & receperunt S. Catherinam de dicto Monaſterio, & portaverunt eam in domo ſupradicti Domini Pauli in Regione Tranſtiberim, & ibi ſtetit per quinque horas vel plus, & poſtea ſupradictæ mulieres portaverunt dictam ſanctam Catherinam ad Monaſterium quod dicitur della Roſa. *Ita Antonius Petri, qui anno ſequenti ad diem* 22. *Novembris feſtum S. Cæciliæ narrat, quomodo:* fuit portata imago S. Catherinæ de Monaſterio della Roſa ad Monaſterium S. Catherinæ in Portica S. Petri, & poſita in loco ſuo. *Ex quibus liquet, tam Monaſterium, quam Eccleſiam S. Catharinæ deſolationem, quam Civitati Leoninæ factiones attulerunt, minus ſenſiſſe: quare quum anno poſt, ſeu* 1411. *Romam veniſſet Joannes XXIII., eodem Antonio teſte,* De S. Catherina uſque ad ſcalas S. Petri adextravit cum Dominus Rex Luyſius. *Num ante, an poſt hæc tempora Eccleſia iſta quæ præcedenti Seculo erat Canonicarum Monaſterium, cum adnexis domibus unita fuerit noſtræ Baſilicæ incompertum eſt. Illud certum, quod haud ita multo poſt inibi habitabat Nicolaus Epiſcopus Pharienſis vel Farenſis, Archiepiſcopi olim Salonitani, poſtea Spalatenſis in Dalmatia Suffraganeus, qui nimirum conduxerat a Capitulo ædes illas, quæ ut diximus, hodie extant, fuerantque adnexæ Monaſterio S. Catharinæ poſt ejectas Moniales S. Mariæ* de Virginibus. *Poſt Pharienſem vero Epiſcopum eaſdem a Capitulo eſſe locatas Bartholomæo Epiſcopo Ferrarienſi perſpicue oſtendit Conſtitutio Sixti IV. an.* 1477. *quam dabimus ſuo loco. In ea ſiquidem hæc præ aliis leguntur:* Dilecti filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe provide attendens, quod licet olim ipſi certam partem domorum ad Eccleſiam, olim Monaſterium Monialium S. Catherinæ ſitam in platea dictæ Baſilicæ, & ipſi Baſilicæ canonice unitam, bonæ mem. Nicolao Epiſcopo Faren. ad ejus vitam tantum ſub certo annuo cenſu modis & conditionibus tunc expreſſis locaviſſent, ipſeque Nicolaus Epiſcopus tunc in humanis agens, omne jus ſibi in dictis domibus competens in præfatum Bartholomæum Epiſcopum tranſtuliſſet: tamen poſtmodum dicto Nicolao vita functo, dicta pars domorum ei conceſſa ad eoſdem Capitulum devoluta erat, quodque tam prædictæ, quam nonnullæ aliæ domus ad dictam Eccleſiam pertinentes; pro earum conſervatione & reparatione, non modica continue egebant impenſa, quæ præfatis Capitulo nimium oneroſa, & diſpendioſa foret, &c.

Grimaldi & aliorum hallucinatio.

XVI. Hanc ſane Conſtitutionem Grimaldus non vidit, quippe quæ nunc prodit ex Archivo Vaticano. Inde autem factum, ut is neſcio quo documento inſiſtens, in Cenſuali libro Archivi Baſilicæ affirmare non dubitarit, quod anno 1481. *Capitulo data fuit facultas locandi eas domos, de quibus res eſt: namque aliter conciliari non poterat Conſtitutio Pauli II. qui an.* 1469. *conceſſit Capitulo Monaſterium alterum S. Catharinæ (ita tamen ut habitationes in eo fierent pro Canonicis & Beneficiatis abſque facultate ullam ejus partem locandi, ut paulo infra palam erit) Quod ſi vidiſſet, Sixtum IV: confirmaſſe locationem pro Ferrarienſi Epiſcopo ante quinquennium, ſeu an.* 1477. *quum uſque ad extremum vitæ diem fruitus illa eſſet Farenſis Præſul, neque ipſe deceptus eſſet, neque alios decepiſſet, qui auctoritate ejus freti, duo ut Monaſteria in unum coaleſcerent, effecerunt. Neque enim minus abſurdum eſt, Capitulum petiiſſe, atque impetraſſe a Paulo II. illius Monaſterii uſum, ut tempeſtive adeſſet Divinis Officiis, eique poſtmodum illuſiſſe; quam S. Gallam, quæ floruit ſexto Seculo, ſupremum obiiſſe diem in Monaſterio poſt octingentos fere annos erecto; & Canonicas S. Auguſtini in Sanctimoniales Ord. S. Benedicti converſas eſſe. Ceterum Eccleſia iſta S. Catharinæ ſuperſtes fuit, quoad Alexander VII. dejici eam juſſit anno* 1659. *Pontificatus quinto. Extatque in libro cenſuum memorato hujuſmodi monimentum ſub die* 17. *menſis Decembris prædicti anni:* Eccleſia S. Catharinæ V. & M. prope forum Vaticanum demolita fuit pro novis porticibus fabricandis magnis columnis circumſeptis: pro qua Eccleſia cum ſuis annexis noſtrum Capitulum habuit pro æſtimatione valoris loca quatuordecim, & centeſ. decem & novem unius alterius loci montis fabricæ quartæ erectionis. *Quam quidem tam modicam æſtimationem memoria teneri velim, conferendam ſcilicet cum Pauli II. ſententia mox recitanda de alterius Monaſterii vicibus. Eccleſia vero eadem anno* 1609. *conceſſa fuerat Archiconfraternitati SS. Corporis Chriſti, quum Pauli V. juſſu dejectum fuit Oratorium celebre ex tabulis ichnographicis Coſtaguti, in dextera parte quadriporticus a ſodalitate conſtructum anno* 1584. *prope gymnaſium Cappellæ Juliæ. Prædicto autem anno* 1659. *Archiconfraternitas obtinuit a Capitulo precario jure antiquiſſimam Eccleſiam S. Michaelis Archangeli in Saxia, quam hodieque retinet. Neque illud præteriri debet, quod in Documento, ſive Inſtrumento conceſſionis Eccleſiæ S. Catharinæ Archiconfraternitati prædictæ appel-*

appellatur Eccleſia S. Catharinæ ſitæ in platea dictæ Baſilicæ, *quod factum nuper vidimus a Sixto* IV. *in ſua Conſtitutione: iterumque ſita eſſe dicitur* prope plateam dictæ Baſilicæ *in eodem Inſtrumento* (Archiv. Baſil. capſ. 27. faſc. 314.) *quod perinde animadvertimus factum in recentiori Documento. Itaque nullum omnino dubium remanet, quin hactenus enarratæ vices ſpectent ad Monaſterium S. Catharinæ de Portica Ordinis S. Auguſtini. Reſtat nunc, ut de alterius Monaſterii Ord. S. Benedicti vicibus dicendum eſſe aliquid videatur, quas profecto admodum certas ſuppetere compertum erit; ut minus dolendum ſit, ſitum ejus certum, ut nunc res ſunt, deprehendi non poſſe.*

Vices Monaſt. S. Catharinæ. Ord. Bened.

XVII. Sanctimonialium Ordinis S. Benedicti vices perſequi haud difficile negotium eſt: quas enim infra producemus conſtitutiones, eæ omnes & Sanctimonialium, & Monaſterii earum vices præſeferunt. Illarum primam dedit Innocentius VII. ineunte anno 1405. *quum æquiſſimis earum petitionibus annuens, Collegiatam S. Mariæ* Domnæ Roſæ *de regione Campitelli iis conceſſit, ut procul a Leoninæ civitatis motibus degentes, Deo, & S. Benedicti Regulæ ſumma cum tranquillitate vacarent. Conſtitutionis effectum præſto habemus ex Diplomate Joannis XXIII. an.* 1411. *quum Romæ erat, degebatque in Palatio Apoſtolico Vaticano. Nam conceſſionem eamdem renovans ab illius collegiatæ canonicis diſturbatam:* Non obſtantibus, *inquit*, quod quondam Innocentius in ſua obedientia Papa VII. nuncupatus, dictam Eccleſiam cum domibus &c. eidem Monaſterio veſtro per quaſdam ſuas litteras univerit & incorporaverit, quarum litterarum vigore poſſeſſionem Eccleſiæ, & domorum prædictarum fuiſtis aſſequutæ, eaſque per triennium tenuiſtis, ac expoſuiſtis pro reparatione ipſarum Eccleſiæ & domorum circa trecentos ducatos; ortaque propterea fuerit inter vos, & dilectos filios &c. *Itaque Sanctimoniales poſt triennium, anno videlicet* 1408. *apud Vicarium Urbis, ut legi poteſt infra in Diplomate ex quo pauca hæc decerpſimus, turbatæ quidem a Canonicis illis fuerunt, non autem deturbatæ ex poſſeſſione:* ad nonnullos actus citra tamen concluſionem fuerit proceſſum, *quemadmodum proſequitur Pontifex, qui unionem confirmat, novamque ut ineant poſſeſſionem decernit. Quam cæteroqui continuatam fuiſſe ab anno* 1405. *teſtatur Martinus V. ſua in Conſtitutione, per quam præcedentes confirmat an.* 1421. In vim, *inquit*, earumdem litterarum dicti Innocentii VII. tunc hujuſmodi guerris & neceſſitatibus occurrentibus poſſeſſionem quarumdam domorum dictæ Eccleſiæ comprehendentes, illas per aliquot tempora inhabitarunt, etiam poſtquam nos tunc Divina favente clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumti: *tametſi eo ſe minime contuliſſe Sanctimoniales, niſi urgente neceſſitate, factionum videlicet, quæ omnia miſcebant, atque peſſundabant in civitatate Leonina, & ex Martini Prædeceſſorum, & ex Martini ipſius conſtitutionibus intelligimus. Quia vero Eccleſiæ Reformatores unionem ab eodem Martino confirmatam auſi erant reſcindere: nova is conſtitutione an.* 1427. *unionem illam perpetuo confirmat: videnturque deinceps eæ Sanctimoniales deſeruiſſe vetus Monaſterium prope Porticum S. Petri; Eccleſiamque S. Mariæ* Domnæ Roſæ *atque ejus domos inhabitaſſe. Certe poſt annos quinquaginta duos Paulus II. in conſtitutione, qua anno* 1469. *Monaſterium illud vetus concedit Capitulo, jampridem fuiſſe deſertum, eoque deveniſſe declarat, ut ſupprimi idem poſſet, alioſque in uſus converti. Non pigeat heic nonnulla ex eadem in anteceſſum decerpta animadvertere: inde enim Monaſterii vices illuſtriores fient; fortaſſe etiam detegetur melius Grimaldi, & aliorum hallucinatio, per quos duo monaſteria in unum coaluerunt.*

Idem ſupprimitur, & in habitationes Capituli convertitur.

XVIII. Ex ea Conſtitutione, quæ extat in Noſtræ Baſilicæ Tabulario (capſ. 28. faſc. 109.) *& ſuo loco proferetur, conſtat, Canonicos, Beneficiatos, & Clericos expoſuiſſe, quod habitationum inopia Divinis Officiis opportune adeſſe non poterant;* quodque ſi in Monaſterio Monialium S. Catherinæ Ordinis S. Benedicti prope ipſam Baſilicam ſito, & dudum eorumdem Capituli curæ commiſſo, ac jam Abbatiſſa & Monialibus deſtituto, Abbatiſſalis dignitas, & dictus Ordo ſupprimerentur, ac penitus extinguerentur, illiuſque ſtructuræ & ædificia, ac bona omnia dictæ Baſilicæ applicarentur, & appropriarentur, ac quamplurimæ Cameræ, & manſiones infra ambitum ædificiorum prædictorum exiſtentes, quæ propter illorum vetuſtatem dirutæ, & in ſeipſis collapſæ, repararentur, & inſtaurarentur, ac ad ipſorum uſum.... aſſignarentur &c. *Votis eorum annuit Pontifex:* Abbatiſſalem, *inquiens*, dignitatem & Ordinem hujuſmodi Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium ſupprimimus, ac penitus & omnino extinguimus, ipſiuſque Monaſterii ſtructuras, & ædificia ac bona omnia immobilia cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis dictæ Baſilicæ perpetuo applicamus &c. *ut videlicet poſſent* ædificia prædicta inhabitare, *eaque fructibus ac reditibus prædictorum Bonorum reparare: idque tanta cum celeritate; ut* infra trimeſtre, a data præſentium computandum, ædificia prædicta reparare teneantur, & procurent cum effectu, alioquin illo elapſo præſentes litteræ, & omnia in eis contenta nullius ſint roboris vel momenti. *Tantæ illi curæ erat, ut qui Canonici, cæterique carebant domibus, aut domiciliis prope Baſilicam (id enim moris jam invaluerat, ut cuique aut domus integra,*

aut ejus pars una cum Canonicatu, Beneficio, aut Clericatu ad inhabitandum aſſignaretur) *eas quantocyus obtinerent, ſicque Divinis Officiis tempeſtive adeſſent: ad eum quippe finem, non ad alium, ſuppreſſio Monaſterii, ejuſque applicatio facta fuerat. Itaque Monaſterii nomen prorſus evanuit, &* quamplurimæ illæ Cameræ & Manſiones *veteris Monaſterii evaſerunt in Cameras, & domos Canonicales, & Beneficiales, ut tum res erant, quarum locupletiſſima exempla ſuppetent ex Pontificiis conſtitutionibus, quæ afferentur. Interea promeuda mihi ſunt nonnulla ad rem noſtram ex Ritibus Eccleſiaſticis Auguſtini Patritii collectis anno* 1488. *ſubdoleque vulgatis* 1516. *ab Electo Corcyrenſi. Igitur* ſect. 2. cap. 3. *juxta edita exempla, ita legimus de coronatione Pontificis poſt conſecrationem:* Quoniam plerumque antequam hæc completa ſint, hora eſt ſatis tarda, & longa ad Lateranum reſtat via, multaque adhuc ibi ſunt peragenda, conſueverunt aliquando Pontifex, & Patres ſuſtentationis gratia aliquantulum cibi ſumere. Paratur refectio in Atrio domus Archipresbyteri Baſilicæ (*in meridionali, ſeu dextra parte Quadriporticus erat oſtium ducens in id Atrium:* tab. ichnogr. Coſtag. & Ciamp.) pro Pontifice, & Cardinalibus: pro aliis Prælatis in vicinis domibus Canonicorum. *Has autem vicinas domos ocioſum eſſet exquirere in fori Vaticani extremo, ſive, ut clarius loquar, a dextro venientium latere plateæ Ruſticucciæ. Quod vis enim vetus documentum, maxime autem liber cenſualis, ejuſmodi domos prope antiqua Monaſteria Baſilicæ, & prope Campum Sanctum, Sanctæque Inquiſitionis palatium fuiſſe teſtantur.*

Ante eam ſuppreſſionem aliud monaſt. conceſſum erat Capit.

XIX. *Prædicto autem ex libro Cenſuali, quem Grimaldus conſcripſit* 140. *& amplius annis poſt ſuppreſſionem Monaſterii S. Catharinæ Ord. S Benedicti, nulla ſuppetit domus ejuſmodi, quæ hanc provinciam explicet. Quin etiam pauca inde habentur exempla Præbendarum Canonicalium, ut is appellat* (pag. 69. & ſeqq.) *domos* 31. *&* 35. *quarum exhibet ſucceſſiones. Eſtque id oppido mirandum, quod Pauli II. conſtitutionem de Monaſterio S. Catharinæ Ord. S. Auguſtini intellexerit: quum nullum omnino veſtigium Præbendæ Canonicalis aut Beneficialis deprehenderit in domibus ad id Monaſterium pertinentibus, quas recenſet* (a pag. 226. ad 252. & ſeqq.) *Et vero domum num.* 100. *a Capitulo locatam ait Mario de Vulterris: Domum* 105. *ſubrogatam docet alteri venditæ Petro de Accoltis Cardinali Anconitano: indicatque Decretum Capituli ſuper ejuſdem* locatione fienda Catherinæ Boſnæ Reginæ ad vitam. *Domum quidem* num. 91. *Alexandro Saliceto Canonico locatam reperit an.* 1508. *verum hanc ſicut alias ſub annuo Canone plurium pauciorumque ducatorum. Quæ ſi ullam habeant connexionem cum Conſtitutione Pauli II. lectori judicandum relinquo. Cujuſmodi eſſent aſſignationes domorum Canonicis &c. jam dixi, ex Conſtitutionibus infra promendis clam nemine futurum eſſe. Innuiſſe heic ſufficiat, quod Sixtus IV.* domum, hortulum, vineam *anno* 1482. *Joanni Jacobo de Sclafauatis utendam prorogavit etiam poſtquam ex Canonico Parmenſem Epiſcopum eum elegit. Ampliores enim, anguſtioreſque domus, aut cameræ tribuerentur huic, vel illi Canonico, Beneficiato, aut Clerico, naturam Canonicatus, Beneficii &c. induebant, acſi pars præbendæ eſſent, nullamque ad locationes relationem habent. Eapropter locationes domorum Eccleſiæ S. Catharinæ in platea Vaticana* (*præterquam quod cœptas eas diximus ante Pauli II. conſtitutionem prolato exemplo Farenſis Epiſcopi*) *ſatis ſuperque detegunt hallucinationem eorum, qui quod certo convenit Monaſterio S. Catharinæ Ordinis S. Benedicti, tribuunt Monaſterio alteri Ordinis S. Auguſtini. Neque propterea Grimaldo, Turrigio, aliiſque ſuccenſendum eſt, multo autem minus damnanda eorum ſumma induſtria. Si enim præſto habuiſſent Documenta, quorum ipſi habemus copiam, rem ſecus tradidiſſent; At enim vero quem non decepiſſent tot circumſtantiæ in unum veluti Monaſterium confluentes? Unam S. Catharinæ Eccleſiam Documenta exhibent: Vices utriuſque Monaſterii eodem difficillimo tempore incipiunt: Ad S. Mariæ* Domnæ Roſæ *tranſeunt Sanctimoniales Ord. S. Benedicti, ad S.* Mariæ della Roſa *transfertur Imago S. Catharinæ Ord. S. Auguſtini: denique utrumque Monaſterium in Capituli poteſtatem, atque uſum cedit. Eæ vero explicandæ heic demum ſunt.*

Quæ contra afferri poſſent, rejiciuntur.

XX *Ad Eccleſiam quod ſpectat, quamvis Martinellus non ſemel, ut eſt demonſtratum utriuſque S. Catharinæ meminerit tamen Paulus II. Monaſterium ſupprimens, Eccleſiam vocat abſque tituli ullius mentione:* Proviſo, *inquiens*, quod Eccleſia dicti Monaſterii ad profanos uſus non redigatur, ſed miſſæ & alia divina officia in ea decenter celebrentur: *Quamobrem aut Sanctimonialium privata intra Clauſtrum Eccleſia fuerit; aut S. Catharinæ nuperrimum nomen, quippe quod S. Benedicti antiquiori ſucceſſerat, haud prævaluerit* S. Catharinæ Seniori, *ut eam Martinellus appellat* (Rom. Sac. pag. 369.)*: aut feſtum illud celebrari in civitate Leonina non conſueverit antequam Pontifices privilegiis, & indulgentiis proſequerentur Eccleſiam Monialium Ord. S. Auguſtini: aut demum quæcumque alia fuerit cauſa nobis ſeris poſteris ignota, illud compertum atque exploratum eſt, autore integro Antonio Petri, quod una Eccleſia S. Catharinæ de Portica frequenti patuit populo die illius feſto. Vices autem Monaſterii utriuſque peperit eadem diſcordia Banderenſium cum Pontifice, quæ quum cœpiſſet anno* 1394.

& ſub

& ſub finem ejus ſeculi XIV. compreſſa fuiſſet a Bonifacio IX. qui ſimulando & cunctando Pontificiam autoritatem reſtituit Romę, extincto Banderenſium dominatu: habuit tamen novas vehementioreſque vires an. 1405. *poſt cędem undecim Seditionis capitum a Ludovico Meliorato Pontificis nepote patratam; namque urbe pulſo Pontifice, Vaticanę ędes ab hoſtibus occupantur: quare a die 6. Auguſti ejuſdem anni Leonina Civitas raro, brevique admodum quievit. Neque aliud utrumque inter Monaſterium diſcrimen intercedit, quam iſtud; quod Sanctimoniales Auguſtinianas, ſerius ocyus deſeruerint ſedem ſuam, abiiſſe certum eſt, quo confugerint incertum: Contra; Benedictinę haud dubie in Collegiatam Eccleſiam Domnę Roſę ſe receperunt. Quęquidem collegiata (eſtque hęc ex allatis circumſtantiis tertia, & pręcipua) in quibuſvis conſtitutionibus, quę mox afferentur, ita deſcribitur:* Eccleſia S. Mariæ Domnæ Roſæ in regione Campitelli de Urbe, quæ Collegiata, & Parochialis exiſtit, & in qua ab antiquis temporibus unus Primicerius, ac quinque Canonici &c. *Super eo nomine* Domnæ Roſæ, *quod antiquariorum, ſeu librariorum incuria, forte etiam inſcitia,* Donneroſæ, Duneroſæ, Neroſe *occurrit, nec dubium eſt, quin ſit Eccleſia, quę hodie audit:* S. Catharina de Funariis; *alii alia congerunt, rem autem aſſequuti haud videntur. Ipſe Famianus Nardinus tanti vir ingenii* (lib. 6. cap. 2. p. 330.) *putat, Eccleſię huic fuiſſe olim nomen:* S. Roſa in caſtro aureo: *quod quam omni ab veritate abhorreat, edocemur Diplomate Cęleſtini III. quod prodiit ex Archivo Baſilicę* (to. 1. pag. 74.) *in noſtra hac Collectione:* In ſcriptis authenticis, *ait Pontifex*, a bonæ mem. Gratiano, Gregorio, & Domina Roſa, & Imilla ipſarum Eccleſiarum (*S. Marię Dominę Roſę, & B. Laurentii in Caſtello aureo*) fundatoribus continetur, &c. *Itaque fundatrix* Domna Roſa *male convertitur in S. Roſam, quaſi dicata eidem prius fuerit tantę vetuſtatis Eccleſia.*

XXI. Nec vero ſuper nomine tantum diſcordia, ſeu hallucinatio Scriptorum eſt: verum *Idem urgetur & concluditur.* *etiam ipſa ſuper re. Ea ſiquidem Collegiata modo Eccleſia dicitur, ut in noſtrę Collectionis Documentis; modo Monaſterium, ut in Chronico Romualdi II. Archiep. Salern.* (cod. Vatic. 3973.) In monaſterio dicto Neroſe Caſtellum aureum, *& in Ordine Romano Cencii capitib. XVIII. & XXXIX.* Monaſterio Dominæ Roſæ. [*Muſ. Ital.* to. 2. pag. 191. & 206.] *Id autem fit pro uſu recepto a Seculo nono, quod notat Mabillonius* [Ibid. pag. 54. ad ord. Ro. III.] *Quare, aut Monaſterium, aut Eccleſia Collegiata nuncupetur, parum id refert, ipſiſſima illa Eccleſia eſt, quam in Circo olim Flaminio excitavit* Domina Roſa *una cum aliis Fundatoribus. Illud autem mente non aſſequor, cur Floravantes Martinellus nactus in Ordine Romano, ut ait* [pag. 374.] *in ſua Roma ſacra,* Sanctam Mariam de Roſa, *quę ab Antonio Petri, ut vidimus, appellatur* della Roſa, *dubitationem ſuam jure pandat;* Forte S. Maria Domnæ Roſæ: *attamen paulo ante affirmaverit de alia Eccleſia:* S. Maria in Caſtro aureo, nunc S. Petrus in Monte aureo, ut Pancirolus. Verum credimus eſſe S. Mariam de Roſa in Caſtello aureo .... nullibi enim legimus, Montem aureum fuiſſe a quoquam appellatum Caſtrum aureum. *Nam & Panvinius apud Turrig.* (pag. 179.) *Abbatiam monet* S. Mariæ in Caſtro aureo *ſitam fuiſſe in Monte aureo: cui ſcilicet Petrus Mallius ap. Mabillon.* (Mus. Ital. to. 2. pag. 161.) *ſedem propriam non aſſignat. Eapropter tutius, ut in re inexplorata, Caſtrum aureum interpretatus eſſet cum Pancirolo, & Panvinio Montem aureum, quam Caſtellum aureum; tametſi neutrum Scriptorum, aut documentorum veterum autoritate nititur. Attamen quod de Monaſterio diximus, idem de Abbatia* [*ęgre id quidem & dubitanter*] *affirmemus: ut Eccleſiam S. Marię* Dominæ Roſæ *& Monaſterium, & unam de Abbatiis Urbis intelligamus. Quid?* Domnæ Roſæ, *&* de Roſa *unum atque idem erit? Equidem Tranſtiberinam Eccleſiam interpretor, eoque allatam S. Catharinę imaginem, autore Antonio Petri affirmo. Ex recenſitis circumſtantiis ſuprema per ſe patet: nam Capitulum S. Petri locabat domus S. Catharinę de Portica, antequam Paulus II. illi uniret* quamplurimas cameras & Manſiones *Monaſterii S. Catharinę prope Porticum ab eodem Pontifice ſuppreſſi. De his hactenus.*

INNOCENTIUS VII.

Quum Bonifacius IX. vita defunctus eſſet Calendis Octobr. 1404. ſextodecimo inde die, ſeu 17. ejuſdem Menſis, eligitur Innocentius VII. antea dictus Coſmas Melioratus presb. Card. tit. S. Crucis in Jeruſalem. Ante electionem jurat, ſe abdicaturum, ſi e re erit Eccleſiæ. Conſecratur die 2. Novembris; ſedet annos 2. dies 4. moritur an. 1406. die 6. Novembris. (a)

Eccleſiam Collegiatam S. Mariæ Domnæ Roſæ de regione Campitelli concedit cum ſuis bonis, & juribus Monialibus S. Catharinæ prope Porticum S. Petri, Ordinis S. Benedicti.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. caps. 28. faſc. 109.

AN. CH. 1405. 30. Febr.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto Filiabus Abbatiſſæ, & Conventui Monaſterii Sanctæ Catharinæ prope porticum Beati Petri de Urbe Ordinis Sancti Benedicti; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. (b)

Apoſtolicæ Sedis benignitas prudentes Virgines, quæ ſe parant accenſis Lampadibus obviam ire ſponſo, tanto propenſiori debet ſtudio proſequi caritatis, quanto majori propter fragilitatem ſexus indigere ſuffragio dinoſcuntur. Sane petitio veſtra Nobis nuper exhibita continebat, quod in Monaſterio veſtro tu filia Abbatiſſa, & dilectæ in Chriſto filiæ Moniales dicti Monaſterii, quæ de nobilibus Civibus Romanis Cavalerottis vulgariter nuncupatis, procreatæ eſtis, in magno timore quotidie vivitis, propter multitudinem gentium armigerarum illic pro tempore confluentium, præſertim cum aliqui veſtri vicini Nobiles, ſeu Barones, aut alii potentes Urbis ejuſdem invicem diſſidentes eorum ſubditos, & ſequaces etiam illic faciunt convenire, vel inſimul conturbantur, cum vos Abbatiſſam, & Moniales prædictas, quæ alium locum tutum in ipſa Urbe pro manſione veſtra non habetis, oporteat tunc ab ipſo Monaſterio recedere, atque per alienas habitationes in ipſa Urbe diſcurrere non abſque veſtrarum ſtatus, & animarum periculo, & parentum, de quibus eſtis genitæ, ſcandalo, & in qua ad Dei laudem deputatæ fuiſtis, turbatione quietis; Quodque Eccleſia Sanctæ Mariæ Donneroſæ (c) in Regione Campitelli de Urbe præfata, quæ Collegiata, & Parrochialis exiſtit, & in qua ab antiquis temporibus unus Primicerius, ac quinque Canonici fuerunt, & ſunt, & cujus facultates in ſeptem partes, quarum duas Primicerius pro ſe, & ſinguli quinque Canonici ipſius Eccleſiæ, qui fuerunt, & ſunt pro tempore, ſingulas alias portiones recipiunt, hactenus dividi conſueverunt annuatim, & quæ quidem facultates adeo diminutæ ſunt, quod dilecti filii Primicerius, & Canonici ipſius Eccleſiæ, qui nunc ſunt, exinde non poſſunt congrue ſuſtentari; quodque Divinus cultus in ipſa Eccleſia non uſquequaque ſolemniter peragitur, & animarum cura dilectorum filiorum Parrochianorum ipſius Eccleſiæ minus diligenter exercetur, immo ipſa Eccleſia Primicerio, & Canonicis ipſis, atque Clericis, necnon domus infra clauſtrum ejuſdem Eccleſiæ olim pro manſione dictorum Primicerii, & Canonicorum deputatæ jamdiu fuerunt, & ſunt habitatoribus derelictæ, & quæ quidem domus pro manſione veſtra ingruente neceſſitate forent accommodæ, ſi per Sedem prædictam Eccleſia ipſa ad ſimplicem Parrochialem Eccleſiam reduceretur, & eidem Monaſterio uniretur, ita videlicet quod eadem Eccleſia, deficientibus, ſeu ſuppreſſis ipſo Primiceriatu, & Canonicatibus, ac Præbendis ejuſdem Eccleſiæ, per duos ydoneos Presbyteros, ſeu Rectores ipſius Eccleſiæ per eoſdem Parrochianos hac prima vice, ac deinde ſingulis vacationum temporibus eligendos, & Vicario in Spiritualibus Generali Summi Pontificis pro tempore exiſtenti præſentandos, ſive nominandos & per eundem Vicarium inſtituendos de cetero gubernetur, ac animarum cura

Cauſæ a Monialibus adductæ.

Earumdem æqua petitio.

Status Collegiatæ Eccl. dictæ Donneroſæ.

Ejuſdem uniendæ ratio.

(a) Franciſcus Maria Turrigius (*de crypt. Vatic. par 2. c. 7. pag. 421.*) de ſepulchro hujus Pontificis mentionem faciens, Epigraphem illi impoſitam confractam fuiſſe ait, artificum incuria, ſub Pontifice Julio II. ſeque in modico ejus fragmento legiſſe teſtatur: *ſplendida. Sedit an. 2. dies 21.* Quare conſtat liquido, Pontificatus tempus eſſe initum ab ipſa die electionis, ea videlicet in Epigraphe. Neque aliter factum novimus in Documentis majoris fidei. Satis ſit ex Regeſto Pontif. ap. Raynald. (*an. 1404. num 16. & ſeqq.*) mutuari extrema fœderis inter Pontificem & Po. Rom. *Anno a Nativ. D. N. J. C. 1404. Indict. XII. die undecima aſſumtionis SS. in Chr. Patris & Domini noſtri, Domini Innocentii Papæ VII. ſupradicti & 27. menſis Octobris dicti anni.* Quamobrem aut conſecratus is fuerit prædicta die 2. Novemb. aut, quod alii malunt, die Martis 11. ejuſd. menſis in feſto S. Martini, parum refert. Idem videtur eſſe factum a Martino V. ut infra adnotabibus.

(b) Conſulenda differt. ſuperior (*pag. 49. & ſeqq.*) *num.* III. & V.

(c) Vide collect. noſtræ to. 1. *pag.* 74. & Differt. *num.* XX. & ſeq.

(a) De

cura hujuſmodi exerceatur, nec non deſerviatur inibi laudabiliter in Divinis. Quare pro parte veſtra Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut prædictam Eccleſiam, cujus Centum eidem Monaſterio, cujus etiam Centum Ducatorum auri, ſecundum communem extimationem, (*a*) valorem annuum, ut aſſeritis, non excedunt, perpetuo incorporare, annectere, & unire, & alias in præmiſſis veſtro, nec non Eccleſiæ, & Monaſterii prædictorum ſtatui utiliter providere de ſpeciali gratia dignaremur. Nos igitur, qui de præmiſſis per relationem Venerabilis Fratris noſtri Franciſci Epiſcopi Sabinen. (*b*) cui examinationem hujuſmodi negotii commiſeramus Nobis factam informati ſumus, Vobis paterno compatientes affectu, ac volentes Vobis de alicujus ſubventionis auxilio providere, hujuſmodi

Innoc. eandem concedit Monial.

ſupplicationibus inclinati ex nunc dictam Eccleſiam cum eiſdem domibus, aliiſque poſſeſſionibus, nec non bonis, & juribus, ac pertinentiis ſuis univerſis eidem Monaſterio auctoritate præfata perpetuo incorporamus, annectimus, & unimus. Ita quod liceat Vobis ex nunc corporalem poſſeſſionem dictarum Eccleſiæ, & domorum infra dictum clauſtrum exiſtentium, ut præfertur, auctoritate propria libere apprehendere, (*c*) nec non pro uſu, & eadem habitatione veſtris perpetuo retinere, quodque cedentibus, vel decedentibus eiſdem modernis Primicerio, & Canonicis, vel Primicerio Primiceriatum, ac Canonicis ipſis Canonicatus, & Præbendas ſuos antedictos alias quomodolibet dimittentibus fructus, redditus, & proventus, nec non aliæ poſſeſſiones, & bona ſupradicta ad eoſdem Primicerium, & Canonicos ratione Primiceriatus, ac Canonicatuum, & Præbendarum ſuorum præfatorum, & ad eandem Eccleſiam quomodolibet pertinentia Vobis, & eidem Monaſterio veſtro applicentur. Ita

Conditiones dictæ unionis.

tamen quod ex tunc dicta Eccleſia per eoſdem duos Presbyteros ſive Rectores ydoneos per dictos Parrochianos eligendos, ſeu nominandos, & præſentandos præfato Vicario exiſtenti pro tempore, & per eum inſtituendos in eadem Eccleſia, qui hujuſmodi curam animarum Parrochianorum prædictorum gerant, ac eiſdem Parrochianis in ipſa Eccleſia miniſtrent Eccleſiaſtica Sacramenta, nec non Miſſas, & alia Divina Officia diebus ſingulis, & horis conſuetis in eadem Eccleſia decenter, & laudabiliter celebrare, nec non apud eandem Eccleſiam perſonaliter reſidere teneantur in aliis habitationibus congruis per vos eis deputandis, qui quidem Presbyteri omnes oblationes, & elemoſinas, quæ fient in eadem Eccleſia pro tempore, nec non alios minores introitus, ſive redditus ipſius Eccleſiæ inter ſe æqualibus portionibus dividant, & ultra hujuſmodi portiones quilibet dictorum Rectorum de groſſis fructibus ejuſdem Eccleſiæ annuatim percipere debeat triginta Florenos ad rationem, & uſum monetæ currentis Romanæ, ac reſiduum eorumdem majorum fructuum, ſiquod fuerit, annis ſingulis cedat integre Monaſterio memorato, unde vos, & ille, quæ vobis ſucceſſerint in eodem Monaſterio Eccleſiam, ejuſque domos, hujuſmodi teneamini, & teneantur reſtaurari, & refici facere oportune, prout vobis, & eis melius videbitur expedire, ſed alia poſſeſſiones, & bona hujuſmodi vos, & illæ, quæ vobis ſucceſſerint, ac duo Rectores ejuſdem Eccleſiæ, qui erunt pro tempore antedicti locare libere, & licite valeatis, & valeant perſonis cum quibus Monaſterii, & Eccleſiæ prædictorum conditionem facere potueritis, & poterunt meliorem. Non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus, privilegiis, & litteris Apoſtolicis, nec non ſtatutis, & conſuetudinibus Eccleſiæ, Monaſterii, & Ordinis prædictorum contrariis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut ſi aliqui Apoſtolica, vel alia quavis auctoritate in eadem Eccleſia in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant. Seu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus, & Præbendis, ac dignitatibus perſonatibus, vel Officiis, ipſius Eccleſiæ ſpeciales, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, & quæcumque inde ſecuta ad hujuſmodi Primiceriatum, nec non Canonicatus, & Præbendas volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum, & Præbendarum, ac dignitatum, perſonatuum, & officiorum, nec non beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſcumque Privilegiis, Indulgentiis, & litteris Apoſtolicis

Onus injunctum Monial.

Derogatio iis, quæ obeſſent unioni.

Primicer'o & Canonicis Collegiatæ conſulitur.

(*a*) De Ducatis & Florenis infra opportunius agam ad Bullam Pii II. an. 1462. 20. Decemb.

(*b*) Difficillimis iis temporibus, quum maxime frequens erat ſacer Senatus: nam Urbanus VI. in Italia, Avenione Clemens VII. certatim creabant Cardinales, idem Urbanus detecta conjuratione Cardinales aliquot exautoravit, novoſque alios in Sacrum Collegium cooptavit anno 1385. menſe Januario, in caſtro Nuceriæ. Hos inter Franciſcus Carbonus, ſeu Carbonarius, raro tunc exemplo, uſque ad hunc annum ſuperſtes, Epiſcopus Sabinenſis, & major Pœnitentiarius obiit ſupremum diem XIV. Cal. Jul. ſeu 18. Junii, ut Ciacon teſtatur. Ughellus perperam vult creatum a. 1384. mortuum 17. Cal. Jul.

(*c*) Locus hic illuſtratur Conſtitutionibus Joannis XXIII. an. 1411. 13. Jun. & Martini V. 1421. 18. Januar. ac 1427. 13. Maji. eas conſule infra.

(*d*) Ex

licis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ translationis, incorporationis, annexionis, unionis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum IV. Idus Februarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Fr. Laurentius de Sabina Ord. Min. ex Pœnitentiaria Eccleſiæ Lateranenſis transfertur ad Pœnitentiariam Baſilicæ Principis Apoſtolorum. (*a*)

Ex Reg. Vat. lib. 3. Innoc. VII. fol. 97. ap. Wadd. to, IX. pag. 494.

AN. CH. 1405. 11. Nov.

Dilecto Filio Laurentio de Sabina de Urbe Ordinis Fratrum Minorum profeſſori in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe Pœnitentiario noſtro.

Merita hujus Pœnitentiarii min.

Religionis zelus, vitæ, ac morum honeſtas, providentia Spiritualium, & alia multiplicia probitatis, & virtutum tuarum merita, quibus perſonam tuam fide dignis percepimus inſignitam teſtimoniis, promerentur, ut te gratiis, & condignis favoribus honoremus. Hinc eſt, quod nos de perſona tua prædicta, præmiſſorum obtentu, plenam in Domino fiduciam obtinentes, te qui ordinis Fratrum Minorum profeſſor exiſtis, &, ut aſſeris per plures annos in Eccleſia Lateranenſi Pœnitentiarius fuiſti, in Pœnitentiarium noſtrum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, uſque ad beneplacitum noſtrum conſtituimus, & etiam ordinamus, tibi, tenore præſentium committentes, ut hujuſmodi officium Pœnitentiariæ in eadem Baſilica, ſicut alii noſtri in dicta Baſilica Pœnitentiarii illud &c. exequaris &c.

Diu in Eccl. Later. eodem mun. functus erat.

Datum Viterbii (*b*) II. Idus Novemb. Pontificatus noſtri anno II.

Abſolvit Capitulum S Petri ab excommunicatione, quam inſcienter incurrerat ob violatam Conſtitutionem Bonifacii IX. de non infeudando &c. nec locando niſi ad triennium; locans ſcilicet quamdam domum ad conductoris vitam.

Ex Autogr. Archivi Baſ. Vat. caps. 6. faſc. 265.

AN. CH. 1406. 10. Maji.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Jacobo Epiſcopo Adrien. (*c*) in Romana Curia commoranti; Salutem, & Apoſt. benedictionem.

S. Sedis caritas erga errantes.

Sedes Apoſtolica pia mater recurrentibus ad eam cum humilitate filiis poſt exceſſum libenter ſe propitiam exhibet & benignam. Dudum ſiquidem ad notitiam felicis recordationis Bonifacii Papæ VIIII. prædeceſſoris noſtri deducto, quod nonnuli Abbates Priores, Capitula, & Conventus Monaſteriorum, Prioratuum tam regularium, quam Sæcularium etiam Ordinum diverſorum, & quamplures alii in dignitatibus, & adminiſtrationibus, ac officiis conſtituti, ac etiam Rectores tam Parrochialium, quam aliarum Eccleſiarum, ac hoſpitalium tam in Alma Urbe, quam in territorio, ſeu diſtrictu ejuſdem Urbis ſituatorum bona ſtabilia ad Monaſteria Prioratus, & Eccleſias, ſeu hoſpitalia hujuſ-

Bonif. IX. Conſtit. de non infeud.

(*a*) Ex hujuſmodi Diplomatis multa ultro omittuntur ne oneretur noſtra collectio rebus vix, immo ne vix quidem neceſſariis. Hoc prætereundum non fuit: nam illuſtrat Conſtitutionem Gregorii XI. quam protulimus ſupra (*pag.* 20.)

(*b*) Eo ſe recipere erat compulſus ingenti Romanorum motu, poſt cædem undecim capitum ſeditionis die 5. Auguſti juſſu Ludovici Meliorati Pontificis nepotis, in ſuis ædibus ad S. Spiritus in Saxia.

(*c*) In notitia Eccleſiar. ab Schelestratio edita (*to.* 2. pag. 747.) quam teſtatur editor tempore Cœleſtini III. conſcriptam anno 1225. ſubduntur Ravennati Archiep. tredecim ſuffraganei: Adrienſis, Comaclenſis, Cervienſis, Forolivienſis, Foropopulonienſis, Ceſenas, Sarcinenſis, Faventinus, Imolenſis, Bononienſis, Mutinenſis, Reginus, Parmenſis. Res poſtea mutatas eſſe, novis excitatis Metropolitis, nemo neſcit: ſed ante etiam, quam novus ullus crearetur metropolita, ex notitiis haud multo recentioribus patet, Ravennati non fuiſſe ſubditos magna ex parte illos Præſules. De Hadrienſi nullum eſt dubium, nam & ſubſcripſit Conſtantienſi Concilio: *Jacobus Epiſcopus Adrienſis pro ſe, & Archiepiſcopo Ravennatenſi*; & longe antea idem morabatur Romæ, ut patet ex hoc Diplomate ad eum dato: quia (ut reor) nullus in Urbe erat Epiſcopus Vicarius Pontificis; ut certe nullum quinquennio poſt, fuiſſe videbimus in Joanne XXIII. qui Abbate Ordinis S. Benedicti utebatur, ad id muneris.

(*a*) Ex

hujuſmodi ſpectantia infeudare, ſeu in Emphiteoſim concedere, nec non ad longum tempus locare præſumpſerant, & præſumebant aſſidue fructus, redditus, & proventus ex eis ante tempus percipiendo, nec curantes fructus hujuſmodi pro utilitate Monaſteriorum, Prioratuum, & Eccleſiarum prædictorum, aut nutrimento, ſeu ſuſtentatione degentium in eiſdem erogare præfatus prædeceſſor per ſuas litteras ſtatuit, & ordinavit, quod de cetero nullus Abbas, Prior, Conventus, aut Capitulum, Collegia, Regulares, aut Sæculares, ſeu Rector Monaſteriorum, Prioratuum, aut Eccleſiarum, & hoſpitalium hujuſmodi cujuſcumque dignitatis, ſtatus, vel conditionis exiſteret, per ſe, vel alium directe, vel indirecte quibuſcumque titulo, cauſa, ſeu quæſito colore bona hujuſmodi, quæ uſque tunc infeudare non conſueviſſent, infeudare, vel in Emphiteoſim concedere, ſeu aliter locare, aut fructus, redditus, & proventus bonorum ſtabilium hujuſmodi ad tempus, vel aliter alienare, ſeu concedere, niſi dumtaxat pro tempore, & termino trium annorum ad plus, nec fructus ipſos ante tempus percipere, niſi pro uno anno duntaxat, & non ultra auderet, vel præſumeret ſub pœna excommunicationis, quam contra facientes incurrere voluit ipſofacto nec non privationis omnium Monaſteriorum, Prioratuum, dignitatum Eccleſiarum Beneficiorum hoſpitalium, & bonorum quorumlibet, quæ quomodolibet obtineret; Feudatarii quoque, conductores, & emptores bonorum hujuſmodi ſolutionem, & pretium amiſiſſe eo ipſo intelligerentur; Volens, & decernens idem prædeceſſor, quod Caſtra, ſeu Fortalitia Monaſteriorum, Prioratuum, ſeu Eccleſiarum, aut hoſpitalium hujuſmodi, vel eorum alicujus abſque ſpeciali Sedis prædictæ licentia ſub dicta pœna infeudari, locari, dari, vel concedi non poſſent, vel deberent quovis modo, prout in dictis litteris plenius continetur. Poſtmodum vero, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Bartholomæi Electi Cremonenſis, Pauli de Viterbio Prioris, Petri de Benevento, Petri Saa, Joannis, Pauli de Magiſtris, Lucæ Stephani Rode, Antonii Lelli, Petri de Peregrinis, Matthiæ de Cranlis, Petri Pucciarelli, Matthiæ de Toſtis, & Lucorii Laurentii Canonicorum, ac Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe petitis continebat, quod olim ipſi Canonici, tanquam ſimplices, & juris ignari poſt, & contra eaſdem litteras, credentes tamen illud eis licere, quoddam Palatium in Regione Pineæ de dicta Urbe ſitum cum ſuis juribus, & pertinentiis univerſis ad dictam Baſilicam, ſeu Capitularem menſam ejuſdem Baſilicæ pleno jure ſpectans, prædicto Electo, quoad viveret, ſub annuo cenſu duodecim florenorum auri de Camera Menſæ prædictæ per eundem Electum annis ſingulis in certo ſtatuto termino perſolvendo, ſuper hoc Sedis prædictæ licentia per ipſos Priorem, & Canonicos non petita, ſeu obtenta locaverunt, ſeu locationis titulo in Emphiteoſim conceſſerunt, prout in quodam Inſtrumento publico inde confecto dicitur plenius contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, præfati Prior, & Canonici timeant ſe propter præmiſſa excommunicationis, nec non alias cenſuras, & pœnas in eiſdem litteris expreſſas incurriſſe, pro parte ipſorum Electi, & Prioris, ac Canonicorum fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut eoſdem Priorem, ac Canonicos a prædictis excommunicationis, & aliis cenſuris, & penis abſolvi mandare, necnon alias ſecum in præmiſſis benigne agere de ſpeciali gratia dignaremur. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus eoſdem Priorem, & Canonicos, ſi hoc humiliter petierint, ab eiſdem excommunicationis, & aliis cenſuris Eccleſiaſticis in dictis litteris contentis, ſi quas propter eandem locationem ſeu conceſſionem quomodolibet incurrerunt, hac vice dumtaxat abſolvas, in forma Eccleſiæ conſueta, injunctis eorum cuilibet pro modo culpæ, penitentia ſalutari, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda, ipſoſque etiam, & eorum quemlibet contra ipſas pœnas ſi quas etiam propterea incurrerunt in eo ſtatu, in quo erant ante locationem, ſeu conceſſionem prædictas, reſtituas auctoritate prædicta, & etiam cum ipſis ſuper irregularitate, ſi quam excommunicationis ſententia prædicta ligati Miſſas, ſeu alia Divina Officia, non tamen in contemptum clavium, celebrarunt, aut ſe illis immiſcuerunt; ipſis tamen prius ad tempus de quo tibi videbitur ab executione ord. ſuſpenſis, auctoritate præfata diſpenſes, & aboleas etiam omnem inhabilitatis, & infamiæ maculam, ſive notam per eos, ac ipſorum quemlibet præmiſſorum occaſione contractam, prædictis, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Quam generalis eadem eſſet.

Excommunicatio, & aliæ pœnæ in contrafacientes.

Capitul. S. Petri contravenerat inſcienter.

Palatium in Emphiteuſ. locatio.

Abſolvi jubetur a cenſuris per Epiſc. Hadrien.

Suſpens. ad tempus proponit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum VI. Idus Maji, Pontificatus noſtri anno Secundo.

Fr. Ho-

Fr. Honofrius Angelucii Ord. Min. fit Pœnitentiarius Apoſtolicus.

Ex Reg. Vat. libro 3. Innoc. VII. fol. 159.

AN. CH. 1406. 7. Jun.

DIlecto filio Honofrio Angelucii de Tuderto Ordinis Fratrum Minorum Profeſſori, Pœnitentiario noſtro.

Religionis &c. Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod olim tu Pontificatus fel. rec. Urbani Papæ VI. prædeceſſoris noſtri an. XI. in Minorem Pœnitentiarium Apoſtolicæ Sedis auctoritate Apoſtolica receptus, & aliorum Pœnitentiariorum, qui tunc erant, numero cum honoribus, & gagiis conſuetis aggregatus extitiſti, & de hujuſmodi officio fideliter exercendo in manibus venerabilis Fratris noſtri Auguſtini Spoletani, tunc Pen. nen. Epiſcopi (*a*) curam Pœnitentiariæ dictæ Sedis tunc regentis, *(Pœnitentiar. min. neceſſar. Juram.)* præſtitiſti in forma ſolita juramentum: quodque nuper venerabilis Frater noſter Antonius Epiſcopus Præneſt. Pœnitentiarius noſter, de mandato noſtro facto ſibi ſuper hoc, oraculo vivæ vocis venerabili fratri Paulo Archiepiſcopo Montiſregalis, in urbe in Spiritualibus Vicario noſtro per ſuas litteras mandavit, ut numerum eorumdem Pœnitentiariorum, qui tunc nimis exceſſivus erat, ad numerum ſenarium in Baſilica Principis Apoſtolorum de ipſa urbe reduceret. (*b*) Qui quidem Archiepiſcopus *(Reductio Pœnitentiar. min.)* ad executionem litterarum prædictarum provida deliberatione procedens, dictum exceſſivum numerum ad eumdem ſenarium numerum reduxit, de quo te eſſe voluit: tuque ex tunc officium hujuſmodi exercuiſti, prout exerces laudabiliter de præſenti. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut præmiſſis per eumdem Archiepiſcopum de te, ut præmittitur, factis, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere &c. dignaremur. Nos &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, VII. Idus Junii anno ſecundo.

Nuntio Apoſtolicæ Sedis ampliſſimam facultatem largitur exigendi in provinciis & Regnis Hungariæ &c. Cenſus, & alias obventiones ad reparandas Urbis Baſilicas, jampridem deſtinatas.

Ex Reg. 2. Epiſt. de Curia Innoc. VII. fol. 170.

AN. CH. 1406. 20. Aug.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Nicolao de Wolania Præpoſito Eccleſiæ Sancti Ægidii Uratiſlavien. Clerico Cameræ Apoſtolicæ & ejuſdem Sedis Nuncio; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

(Nuncii hoc munus late extensum.) Cum te ad Hungariæ & nonnulla alia Regna, provincias, atque partes pro noſtris & Romanæ Eccleſiæ negotiis præſentialiter deſtinemus; &, ſicut accepimus, in Regnis & Provinciis ac partibus prædictis ſint nonnulli Prælati & Clerici ac Perſonæ Eccleſiaſticæ & ſeculares utriuſque ſexus, necnon Communitates, qui, ſeu quæ pro reparatione ſeu etiam reformatione Baſilicarum (*c*) Lateranen. ac Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum de Urbe nonnulla Jura, Res, Cenſus & bona alia dare & ſolvere tenentur: Nos de tua fidelitate & prudentia, certa experientia confidentes, tibi per te vel alium ſeu alios fide & facultatibus ydoneos, dictarum Eccleſiarum nomine omnia & ſingula Jura, Res, Cenſus, & Bona pro reparatione dictarum Eccleſiarum in Regnis & provinciis, ac partibus debita & debenda impoſterum, quacumque ratione vel cauſa petendi exigendi & recipiendi, ratioueſque & computa a quibuſcumque Collectoribus & Succollectoribus dictorum Jurium *(Exactio eid. injungitur generalis.)* cenſuum rerum & bonorum tantum, quacumque auctoritate hactenus ibi deputatis & deputandis, audiendi & examinandi; ipſoſque ad id, ſi neceſſe fuerit, ac Contradictores quoſlibet & Rebelles, cujuſcumque ſtatus gradus ordinis conditionis vel præeminentiæ fuerint, etiamſi Pontificali vel quavis alia præfulgeant dignitate, auctoritate noſtra per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi; ac ſolventes de hiis, quæ tibi ſolverint dumtaxat, dictarum Eccleſiarum nomine, quitandi & abſolvendi, plenam tenore præſen-

---

(*a*) Ex Pinnenſi & Hadrienſi Sede ad Peruſinam hunc tranſtulit Bonifacius IX. an. 1390. fuitque ejus Pontificis Theſaurarius: rurſus an. 1404. ad Spoletanam Eccl. eſt tranſlatus per eumdem Pontificem IV. Cal. Mart. ut docet Ughell. Itaque ante an. 1390. Pœnitentiariæ Rector erat: ac proinde Fr. Angelucius, qui confirmari petit Pœnitentiarius minor, pluſquam 17. annos id muneris exercuerat.

(*b*) De incerto, ac ſæpe ſæpius coarctato Pœnitentiariorum numero, vide quæ diximus (*pag.* 48. *not. a*) necnon infra de eodem amplificato per Gregor. XII.

(*c*) Nunc primum video Lateranenſi Eccleſiæ non modo Baſilicæ nomen contra Prædeceſſorum morem tribui; ſed principe etiam loco recenſeri ab hoc Pontifice Lateranen. ipſam Baſilicam: at Succeſſores minime imitatos ſingulare exemplum deprehendi: quod cuique planum fiet in ſequentibus.

(*a*) Rectius

præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus tam felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri de una ex duabus dictis in Concilio Generali, quam aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, etiamſi de illis & totis eorum tenoribus de verbo ad verbum eſſet in præſentibus mentio ſpecialis habenda, ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim a præfata ſit Sede indultum, quod interdici ſuſpendi vel excommunicari, aut extra, vel ultra certa loca ad judicium evocari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Sic igitur in præmiſſis diligenter ſollicite & fideliter te habeas, quod perinde apud nos commendari valeas, noſtramque & dictæ Sedis benedictionem uberius conſequi merearis.

Exceptiones quæſcumque amov.:

Datum Romæ apud Sanctum Petrum XII. Kalendas Septembris Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Concedit facultatem Capitulo dandi in Emphyteuſim Domicello cuidam Sulmonen. Domum ſitam in Burgo, reparatione indigentem, ita tamen, ut illam inſtauret, ſolvatque annuum cenſum 5. Ducatorum.

Ex Autogr. Archivi Baſ. Vat. capſ. 57. faſc. 210.

AN. CH. 1406. 22. Sept.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Supplicis libelli Capituli ſententia.

Exhibitæ nobis nuper pro parte veſtra petitionis ſeries continebat, quod quædam domus cum clauſtro, puteo, & Caſellino (*a*) ad Capitulum veſtrum pleno jure pertinens ſita in Burgo (*b*) Sancti Petri in Contrata, quæ dicitur Delarmini (*c*) reparatione non modica indigere dignoſcitur, quodque propter calamitates, & diſturbia, quæ hactenus in Alma Urbe inciderunt (*d*), Capitulum ipſum eſt inhabile ad ſubeunda onera expenſarum pro reparatione dictæ domus neceſſaria. Cumque, ut eadem petitio ſubjungebat, dilectus filius nobilis vir Honophrius de Pratulis Domicellus Sulmonen. ſi præfata domus ſibi pro ſe, atque poſteris ſuis in emphyteoſim perpetuam ſub annuo cenſu quinque ducatorum concedatur, reparationi ipſius domus ſe offerat, Nobis ex parte veſtra fuit humiliter ſupplicatum, quatinus præfatam domum, ut præfertur, cujus a duabus partibus via publica, a duabus res ejuſdem Capituli eſſe noſcuntur, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis concedendi eidem Honophrio ſub annuo cenſu præfato in emphyteoſim perpetuam vobis licentiam de benignitate Apoſtolica concedere dignaremur. Nos igitur veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vobis pro annuo cenſu quinque

Rationes ab eodem adductæ.

(*a*) Rectius infra *Caſallino*, quemadmodum non ſemel tum hoc, tum præcedenti volumine. Iſtud, aliaque id genus nomina in cenſuali libro, quem dicunt *Cataſtro*, a Jacobo Grimaldo inveniuntur expreſſa citra ullam interpretationem. Du-Cangius in Gloſſario *Parietinas* intelligit pro Caſalino; id eſt locum ubi aut fuit, aut ædificari poteſt domus. Ita erit fortaſſe alibi: hic certe aliud ſibi vult. Neque hic tantum; verum etiam noſtra in hac collectione, ubicumque reperitur. Et vero in Conſtitutione alia duodecimi ſæculi exeuntis (*to. 1. pag. 75.*) legimus *ortum cum Caſalino .... quatuor Caſalinos, & duas Criptas cum Curte ante ſe, & ortis poſt ſe cum introitibus, & exitibus &c.* Quare non parietinas, ſed ædificium haud dubie Caſalinus. Idem Du-Cangius verbo *Caſſina* affert locum ex charta Comitiſſæ Mathildis in hanc ſententiam: *Una cum omnibus Caſis & Caſſinis, ſeu Caſalinis, ſimulque terris, & rebus illis qui ad jam dicta Caſa & Curte .... ſunt pertinentes tam de muro pro dicto Caſtello, quam & de foris Caſis, atque Caſſinis ſeu Caſalinis &c.* Erat igitur Caſalinus modicum ædificium ab ipſa domo ſeparatum, quod minime ab hominibus habitabatur, ſed in eorum uſum (puta pro equis aliiſque animantibus ibi alendis; rebuſque aliis ſervandis) & commoditatem intra ambitum murorum, queis claudebantur pertinentia omnia ad eamdem domum, *Clauſtri* nomine expreſſum.

(*b*) Nomen Burgi haud vulgare erat temporibus, queis verſamur ut ex Diſſertatione ſuperius edita. Quid igitur? Novumne, atque inauditum id nominis? Ibidem jam dixi, Anaſtaſium (*Sect. 432.*) teſtari, quod *Burgus* habitatio Anglorum vocabatur eorumdem idiomate. Quum igitur audimus Burgum, meridionalem potius partem Porticæ, ſeu Leoninæ Civitatis, accipiamus oportet, quam, ut noſtra ætate, quam longe lateque patet, Civitatem ipſam totam, cujus pars Regiopontis erat, ut in Diſſertatione oſtendimus, parſque alia, ut nunc audimus, Burgus; & forte aliæ in documentis reperientur: Salebroſa enim fateor in tempora me incidiſſe, ex quibus reptando manibus, pedibuſque evadere non ſemel cogor.

(*c*) Nihil hac voce obſcurius; nihilque e contrario aptius ad enodandum id novum atque antea inauditum Burgi nomen. Quæ enim hic appellatur *Contrata delarmini in Burgo S. Petri*, Armenorum (*de l'Armeni*) dicitur in Scripturarum Indice exactiſſimo (*Ind. 1. pag. 30.*) Tabularii Baſil. Vat. Jamvero Tabula Ichnograph. Alpharani lit. *m m* Xenodochium exhibet a M. Gregorio conſtructum quod, ut ait Ciampinus (*to. 3. pag. 40.*) *jamdiu exoletum & in domos converſum Pius IV. ampliandæ plateæ gratia disjecit.* Martinellus ante eum id docens, ajenſque in oppoſito Pœnitentiariæ ſitum fuiſſe (*Rom. Sac. pag. 360.*) ſubdit: *Vocatum fuit Armenorum, & poſtea S. Mariæ Virgariorum.* Et infra (*pag. 376.*) *Vocabatur etiam S. Gregorius Armenorum propter Armenos ibi degentes.* Itaque civitatis Leoninæ pars verſus meridiem, quam incolebant id temporis Saxones, ſeu Angli prope S. Spiritus, Friſones ad S. Michaelis, & Armeni uſque ad plateam Vaticanam, quum antiquius inhabitaretur a ſolis Saxonibus, Burgi nomen adepta erat, deque hac loquitur Innocentius VII. ut mihi quidem videtur, cui ab octavo, nonove ſeculo id nomen acceſſerat.

(*d*) Harum calamitatum nemo eſt integrior teſtis Innocentio ipſo, qui fugæ, rerumque aliarum incommoda perpeſſus, vix ante ſex menſes redierat Romam, ipſaſque ædes Apoſtolicas violatas, immo peſſumdatas repererat.

Pontifex annuit ejus votis.

que ducatorum annis ſingulis præfato Capitulo ſolvendorum locandi, ac concedendi dictam domum cum clauſtro, puteo, & Caſallino, ut præfertur, & omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Honophrio pro ſe, & ſuis Succeſſoribus in Emphyteuſim perpetuam, Conſtitutionibus a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, vel a nobis ſuper hoc editis, & beneficio reſtitutionis in integrum, ac omnibus litteris, & Indulgentiis Apoſtolicis, & omni juris Canonici, vel civilis auxilio, nec non omnibus aliis exceptionibus contra Emphyteoticarios, & conductores non obſtantibus quibuſcumque plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum X. Kalendas Octobris Pontificatus noſtri Anno Secundo.

GREGORIUS XII.

Poſt Innocentii mortem vacat Sedes menſem fere integrum. Nam die tantum 2. Decembr. eligitur, 19. conſecratur an. 1406. Gregorius XII. Angelus Corarius antea dictus, presb. Card. tit. S. Marci. Et ipſe ut Deceſſor, electioni præmittit jusjurandum de abdicando Pontificatu. Quum ſederet poſt annos 2. menſe ſeptimo, die 26. Jun. an. 1409. eligitur in Concilio Piſano Alexander V. & die 7. inſequentis menſis conſecratur. Angelus Corarius ſuperſtes fuit ad annum 1417. ſed ante biennium Pontificatu ceſſerat in Concilio Conſtantienſi.

Decem & octo Pœnitentiarios minores Vaticano Templo, tres Lateranenſi Eccleſiæ, ac duos Liberianæ Baſilicæ addicendos curat per Præneſtinum Epiſcopum; cui & circa ea, quæ ad eorumdem Pœnitentiariorum officium pertinent, ſtatuenda vel caſtiganda, omnimodam tribuit facultatem.

Ex Reg. 1. Epiſtol. de Cur. Gregorii XII. fol. 301. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1407. 1. *Mart.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Antonio Epiſcopo Peneſtrino, (*a*) Pœnitentiariæ noſtræ curam gerenti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad reformationem debitam & ſalubrem officii Minorum Pœnitentiariorum Baſilicarum & Eccleſiarum Almæ Urbis ex Apoſtolicæ ſervitutis officio paternis & ſolicitis ſtudiis intendentes; cum ad audientiam noſtram, etiam tuæ circumſpectionis induſtria referante relatio fide digna perduxerit, propter obitum felicis recordationis Innocentii Papæ ſeptimi prædeceſſoris noſtri, qui pleroſque ex hujuſmodi Minoribus Pœnitentiariis ad ipſius Prædeceſſoris beneplacitum (*b*) fecerat, eorum officium expiraſſe, ſicque numerum ipſorum Pœnitentiariorum propterea extitiſſe & eſſe quamplurimum diminutum, & tam in numero quam qualitatibus Pœnitentiariorum aliorum ipſum officium reformatione indigere permaxima: Nos cupientes, ut uiri zelo domus Dei & exſemplaris & laudabilis uitæ ac ſcientia præditi, hujuſmodi officio in competenti numero præficiantur, ut expedit; & attendentes, quod ibi diligentius invigilare nos convenit, ubi poſſunt animarum ſaluti graviora provenire diſpendia: ac de ejuſdem tuæ circumſpectionis induſtria in altiſſimo quam plurimum confidentes, quod ſcies & poteris in præmiſſis ſalubriter providere; eidem circumſpectioni tuæ hac vice dumtaxat illos, quos ex hujuſmodi Pœnitentiariis per felicis recordationis Urbanum ſextum & Bonifacium IX. Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, quoad viverent, inveneris deputatos, & dummodo alias exemplaris Vitæ ac probatæ conditionis & famæ, & ad tale officium & ejus exercitium ydoneos eſſe reperias, in eo, de quo præfatæ tuæ circumſpectioni videbitur, numero auctoritate noſtra confirmandi, & in ſupplementum defectus numeri aliorum Pœnitentiariorum, prædictis tamen ut præfertur confirmandis computatis, uſque in quantitatem

Conditio pœnitentiariorum per ea tempora.

Ratio explendi eorumdem numerum valde imminutum.

(*a*) Epitaphium ad S. Mariæ ſuper Minervam ab Ughello recitatum in Catalogo Epiſcopor. Portuenſium ita habet: *Hic requieſcit Reverendiſſ. in C. Pater D. Antonius Cajetanus Epiſc. Portuen. S. R. E. Card. qui obiit a. D.* 1412. *menſe Januar. die XI. Ind. V.* Nam Bonifacius IX. virum hunc præſtantiſſimum e Romm. Principibus & Patriarcham Aquilejen. creavit presb. Card. S. Cæciliæ, deinde Præneſtinum Epiſc. ac poſt Concil. Piſanum anno 1409. Portuenſis & S. Rufinæ Epiſcopus eſt factus ab Alexandro V. Idem vel quum erat Præneſtinus Epiſcopus Majoris Pœnitentiarii munere fungebatur. Ciacon. & Ughell.

(*b*) Hujus rei exemplum habes paulo ſupra (pag. 64.)

(*a*) Ingea-

** Leg. Domini*

Diſcrimen ſervientium circa numerum.

tatem vigintitrium deputandi, qui vitæ prærogativa & zelo Domus * hujuſmodi prædotati exiſtant, in Baſilica videlicet Apoſtolorum Principis decemocto, (*a*) Lateranen. tres, Sanctæ Mariæ Majoris duos deputandi, dummodo aliud canonicum non obſiſtat; & omnia & ſingula, quæ circa ſalutarem directionem dicti officii lima correctionis opus eſſe proſpexerit, corrigendi & reformandi ac etiam providendi, & prout oportunum fore cognoverit, ſtatuendi; Contradictores quoque ac Rebelles per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi; Conſtitutionibus Apoſtolicis ac ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Pœnitentiariæ, ſeu ſi alicui vel aliquibus eorundem Pœnitentiariorum aut aliis communiter vel diviſim ab Apoſtolica Sede Indultum exiſtat, quod excommunicari ſuſpendi vel ammoneri non poſſint per Litteras Apoſtolicas, plenam & expreſſam de Indulto hujuſmodi non facientes mentionem; ac exemptionis & quibuſvis aliis privilegiis & Indultis ac litteris Apoſtolicis quibuſcumque locis Perſonis ſeu ordinibus ſub quacumque forma vel expreſſione verborum ab eadem Sede conceſſis, de quibus quorumque totis tenoribus etiam de verbo ad verbum in noſtris litteris mentio ſit habenda, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque; plenam concedimus tenore præſentium facultatem.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Kalendis Martii Pontificatus noſtri anno I.

Vaticanam Baſilicam, ejuſque Capitulum & Clerum ſubdit Apoſtolicæ Viſitationi Card. Antonii Calvi, ipſius Baſilicæ Archibresbyteri.

Ex Reg. 2. Epiſtol. de Cur. Gregorii XII. fol. 255. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CII. 1408. 2. Sept.

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilecto Filio Antonio (*b*) tituli Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad exequendum Paſtoralis Officii debitum curis aſſiduis intendentes, ad Univerſas Orbis Eccleſias quarum nobis cura imminet generalis, ut votivis gratulentur eventibus, & proſperis in ſpiritualibus ac temporalibus dante domino ſucceſſibus augeantur, divinuſque cultus vigeat in eiſdem, præcipue noſtræ conſiderationis aciem extendimus: & ſi ipſarum aliquas in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus deformatas ſeu collapſas eſſe ſentimus, ſolertis diligentiæ ſtudio laboramus, ut ope noſtra debitæ viſitationis officio ac oportuna reformatione reſurgant. Cupientes igitur, ut Veneranda noſtra Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quam velut præcipuam & devotiſſimam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Filiam ſtrictiori quodam vinculo paternæ dilectionis brachiis conſtringimus, & quæ, ſicut accepimus, reformatione non modica in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus indigere dinoſcitur, jocunda ac laudabili reformatione lætetur; Circumſpectioni tuæ, cui nuper Archipresbyteratum ejuſdem Baſilicæ tunc vacantem & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervatum per alias noſtras litteras commendavimus, per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus in Baſilica prædicta, quoties oportunum fuerit, in Capitulo & in membris per te vel alium viſitationis officium auctoritate noſtra exercere non poſtponas; tibi hujuſmodi viſitationis officium vice noſtra per te vel alium, ut præfertur, in Baſilica præfata, necnon Canonicis & perſonis ejuſdem, etiam in dignitatibus perſonatibus vel officiis conſtitutis, exequendi; & quæ inibi correctionis & reformationis Miniſterio noveris indigere, corrigendi & reformandi; ac rationabilia & honeſta ejuſdem Baſilicæ conſuetudines & ſtatuta obſervari faciendi; necnon a Dilectis Filiis Camerariis ejuſdem Baſilicæ, ad quos fructus, redditus proventus, & emolumenta ipſius hactenus qualitercumque pervenerunt, ac aliis ad quos in futurum forſitan pervenient, ne cœca forſitan ducti cupiditate, illa in proprios uſus convertant, eorundem juxta eadem conſuetudines & ſtatuta de per eos receptis & adminiſtratis legales computum & rationem recipiendi, ipſos-

Præſtantia Baſil. Principis Apoſtolorum.

Archipresbyterali juriſd. viſitationis munus adjungit.

De redituum præcipue adminiſtration. inquirendum præcipit.

(*a*) Ingentis hujus Pœnitentiarior. Minorum numeri in Baſil. Vatic. nulla, ut vides, comparatio eſt cum tenui cæterar. Baſilicar. numero.

(*b*) Familia Calva de Regione montium Ciaconii tempore inter veteres & honoratas gentes Romæ cenſebatur. Ex hac Familia Antonius S. Petri Canonicus, Imolenſis Epiſcopus juxta Ughellum electus, ad Eccleſiam Tudertinam tranſlatus an. 1396. a Bonifacio IX. XI. Cal. Jan. creatus eſt Card. presb. tit. S. Praxedis ab Innocentio VII. ſubinde tit. S. Marci eſt adeptus ab Alexandro V. quum factus jam eſſet Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ a Gregorio XII. qui Baſilicam reformandi, ac diſciplinam inſtaurandi facultatem illi dedit a Ciaconio memoratam, at minime exploratam, quæ hoc Diplomate continetur. Ciaconio, & Ughello iiſdem teſtibus obiit ſupremum diem an. 1411. VI. non. Octob. ſepultuſque eſt in Baſilica Vaticana prope Sacellum quod ipſe non conſtruxerat, ut vult Ciacon. ſed inſtaurarat: extabatque in navi ultima ad Aquilonem (*Tab. Ichnogr. Alphar. num. 97.*) S. Jacobo Apoſtolo dicatum. Antequam tit. S. Marci adipiſceretur, eſſe Archibresbyterum, eodem hoc ex Diplomate certum eſt: præterea Ciaconius idem teſtatur, Alexandrum V. nullum Cardinalem creaſſe, at titulos dumtaxat mutaſſe, quos inter, illum Antonii Calvi, quare nonniſi an. 1409. tit. S. Marci eſt aſſequutus.

ipſoſque Camerarios ad hæc & etiam reſtitutionem per eos receptorum hujuſmodi, ſi expediens fuerit, compellendi; ac eos & alios Officiales quoſcumque in ipſa Baſilica pro tempore deputandi, fructus quoque redditus proventus & emolumenta prædicta exigendi & levandi, & illa per hujuſmodi Officiales ſeu Camerarios per te deputandos recipiendi, & in ejuſdem Baſilicæ utilitatem convertendi & exponendi; necnon Canonicos & perſonas prædictas & alios Presbyteros Beneficiatos & Clericos in ipſa Baſilica Beneficia ſeu Officia Eccleſiaſtica obtinentes, invicem forſan diſcrepantes, ad concordiam reducendi, & quæcumque controverſias jurgia ac alias cauſas inter eos mota & movenda audiendi, ac de illis cognoſcendi, illaſque fine debito terminandi; & eorum exceſſus ac crimina, prout illorum qualitas exegerit, per ſpirituales & temporales pœnas abſque Perſonarum delectu puniendi ac corrigendi, eoſque Canonicatibus & Præbendis ac dignitatibus perſonatibus & officiis, ac aliis beneficiis Eccleſiaſticis cum cura vel ſine cura quibuſcumque, quæ tunc in eadem Baſilica quomodolibet obtinebant, qui ſe ad illa obtinenda indignos reddiderunt, abſque judiciorum ſtrepitu per te ſolum dumtaxat privandi, & de illis etiam amovendi; necnon omnia alia & ſingula, quæ in præmiſſis & circa ea ac pro hujuſmodi cultus augmento in eadem Baſilica & pro ipſius ſtatu felici quomodolibet fuerint oportuna, faciendi diſponendi & ordinandi, ac nihilominus legitimis, per te ſuper hiis habendis, ſervatis proceſſibus, eos, quoties expedierit, aggravandi. Contradictores quoque per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi, ac invocandi ad hoc, ſi opus fuerit, auxilium brachii ſecularis; quibuſcumque Indultis ſeu Privilegiis exemptionibus a Juriſdictione ſeu viſitatione quacumque Dilectis Filiis Capitulo ejuſdem Baſilicæ ac prædictis Canonicis Perſonis Presbyteris Beneficiatis & Clericis ſub quibuſvis verborum forma ſeu tenoribus forſan a Sede Apoſtolica conceſſis, etiamſi de illis de verbo ad verbum præſentibus fieri deberet mentio ſpecialis, ac Conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon prædictis ſtatutis & conſuetudinibus Juramento confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, & aliis contrariis nequaquam obſtantibus, plenam & liberam tenore præſentium concedimus facultatem; ſeu ſi eiſdem Capitulo Canonicis Perſonis Presbyteris ac Beneficiatis & Clericis vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem. Per hoc autem eiſdem Privilegiis & Indultis quoad alia nolumus aliquatenus derogare.

Ipſam juriſdictionem Archipresbyteralem auget.

Præſidium illi affert Cenſurar. & brachii ſecularis.

Datum Senis (a) IV. nonas Septembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

ALEXAN-

(a) Semel ineunte Septembri menſe Senas Viterbio pervenit Gregorius anno 1407. Pontif. primo; iterumque Julio menſe Luca Senas rediit 1408. Pontif. ſecundo, unde non receſſit, niſi menſe Novembri. Primum de tollendo Schiſmate res erat dimittendo etiam Pontificiam dignitatem ſi opus fuiſſet, qua ſcilicet conditione juratus illam erat adeptus; at re infecta diſceſſum tum ab Antipapa Benedicto ex Italia, tum a Gregorio ex Urbe Luca, quo ſe contulerat Senis, ut cominus congrederetur cum Antipapa. Secundo autem poſt abjectam ſpem concordiæ omnem, collectamque ſibi maximam invidiam & novos creando Cardinales., & nimis aperte ægritudinem animi ſignificando, ad dimiſſionem Pontificatus quod attinebat. Diploma iſtud dedit, quum Senis degebat iterum: Diploma propemodum comparandum cum litteris, & Conſtitutione Nicolai III. quæ extant in ſuperiori volumine. Omnia ſiquidem virtute, ſanctitate, ac Domus Dei zelo præditum ſummum hunc virum demonſtrant; vindicantque acertime ab iis, quæ Niem ab ulceroſo ſtomacho in eum evomuit. Quum cæteroqui nimiam huic fidem Recentiores fere omnes adhibeant. Legitimus ille erat Pontifex: nec præſtanda illi erant quæ jurejurando promiſerat, niſi quum Pſeudo-Pontificem ultro, aut vi exauctoratum vidiſſet, eoque in ſtatu rem Catholicam; ut quam ipſe optime geſſerat, alii gerendam impune dimitteret. Nihilominus ſeq. anno, menſe abhinc decimo dejectus in Concilio Piſano Succeſſorem habuit Alexandrum V Aliud Gregorii Diploma, quod dedit Gajetæ an. 1411. poſt Alexandri mortem, novo jam creato Pontif. Joanne XXIII. rejeci poſt ejuſdem Alexandri Conſtitutiones, ne turbarem ordinem rerum, & temporum. Vide infra (*pag.* 72.)

(a) Hic

ALEXANDER V.

Quum neque Pſeudo-Pontifex Petrus de Luna, neque Gregorius XII. juratus ante & poſt electionem, dimittere voluiſſent Pontificatum pro Eccleſiæ bono; tertius eligitur Alexander V. (*a*) Cardinalibus electionem probantibus, die 26. Jun. an. 1409. Hic, qui antea vocabatur Petrus de Candia Presb. Cardinalis tit. XII. Apoſtolor. vulgo Mediolanenſis nuncupatus menſes dumtaxat decem, dies 8. gubernavit Eccleſiam. Occubuit mortem an. 1410. die 3. Maji, in Civitate Bononia, quo ſe contulerat contagioſam metuens Luem, quæ Piſas invaſerat.

Exemplo Gregorii XII. Baſilicam Vaticanam cum Capitulo & Clero viſitandam committit Card. Archipresb. Antonio de Calvis, ampliſſima ei facta poteſtate.

Ex Regeſto unico Alexandri V. fol. 13 ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1410. 24. *Jan.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Antonio tituli ſancti Marci (*b*) Presbytero Cardinali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad exequendum Paſtoralis officii debitum curis aſſiduis intendentes, ad univerſas Orbis Eccleſias, quarum Nobis cura imminet generalis, ut votivis gratulentur eventibus & proſperis in ſpiritualibus & temporalibus dante Domino ſucceſſibus augeantur, divinuſque cultus vigeat in eiſdem, præcipue noſtræ conſiderationis aciem extendimus: & ſi ipſarum aliquas in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus deformatas ſeu collapſas eſſe ſentimus, ſolertis diligentiæ ſtudio laboramus, ut ope noſtra debitæ viſitationis officio ac oportuna reformatione reſurgant. Cupientes igitur ut veneranda noſtra Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe quam velut præcipuam & devotiſſimam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ filiam, ſtrictiori quodam vinculo paternæ dilectionis brachiis conſtringimus, & quæ ſicut accepimus reformatione non modica in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus indigere dinoſcitur jocunda ac laudabili reformatione lætetur; circumſpectioni tuæ, cui nuper Archipresbyteratum ejuſdem Baſilicæ tunc certo modo vacantem & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervatum per alias noſtras litteras commendavimus (*c*) per Apoſtolica Scripta committimus & mandamus quatenus &c. *ut in Bulla Gregorii XII. Regeſti* 2. *fol.* 255. *tergo uſque* auctoritate

Baſilicam Vat. reformatione indigere ſentit.

(*a*) Hic natione Cretenſis, & Fr. Petrus Philargi antea dictus cognitione rerum divinarum & humanarum præſtans; Joanni Galeatio Mediolan. Duci cariſſimus, primum locum, teſte Platina, in ejus conſultationibus habuit. Ejuſdem rogatu Vicetinus Epiſcopus, deinde Novarienſis, poſtremo Archiepiſcopus Mediolanenſis factus fuit. Ab Innoc. VII. creatus Card. Baſilicæ XII. Apoſtolorum, poſtea Pontificatum, illumque admodum brevem, ſortitus iniquiſſimis temporibus, res præclare gerendi nec tempus, nec locum habuit. Ladiſlaum tamen Siciliæ Regem, atque Urbis invaſorem privavit Regno in Concilio Piſano, illudque tranſtulit in Ludovicum Andegavenſem Ducem: atque ejus gloria inſignis fuit, recuperaſſe Pauli Urſinii Pontificiorum militum ducis virtute Urbem Romam, ac Civitatem Leoninam anguſtiis liberaſſe.

(*b*) Huc revocanda quæ ad Gregorii XII. Diploma nuper diximus, tum de Archipresbytero, tum de Titulis, & Archipresbyteratu.

(*c*) Qui ante biennium a Gregorio XII. creatus fuit Archipresb., ex hoc Diplomate creari videtur ab Alex. V. nam verba ipſa, præter Titulum S. Praxedis, & paucas admodum variationes vocum, Diploma iſtud præſefert. Id autem aliunde non eſſe profectum crediderim, quam ex eodem per Archipresbyterum communicato cum novo Pontifice: qui mutato Titulo S. Praxedis, in S. Marci, additaque Apoſtolica auctoritate, minime ademit quæ nullo pacto ſuis temporibus conducebant. Titulum vero S. Marci idcirco tribuit Archipresbytero; quia quum cauſa Schiſmatis accidiſſet, ut duo plerumque Titulares unius Tituli eſſent, eorum mutandorum quaſi neceſſitas ſupervenit. Hinc autem factum, Panvinio, & Ciaconio teſtibus, ut Romanæ Eccleſiæ uſus manarit, qui ante eum diem inauditus fuerat: quam Epochem confirmat Victorellus in addition. ad Ciacon. & præcipue Pagius Junior (*in Alex V. num.* 5.) Onuphrii Panvinii locum recitans, ubi de hac re agitur. Anno igitur 1409. mutandi titulos conſuetudo originem habuit. Quare notitia illa vetus apud Baron. (*an.* 1057. *n.* 19.) duæ in Codd. Provincialibus veteri & novo apud Miræum, & illa, quam Pagius Jun. (*Ibid. num.* 7.) ex eod. pergameno MS. temporum Joannis XXII. in lucem edidit, ſatis aperte ſua ipſarum varietate pandunt hallucinationem, ſeu impoſturam pſeudo-Joannis Diaconi qui vel Mabillonium decepit: apud illum ſiquidem non ſolum proferuntur ſeptem Epiſcopi Cardinales ordine alio ab eo, quem habent in cod. Vat. Reg. Suec. 712. (*pag.* 86.) edito per Georgium (*Liturg. to.* 3. *pag.* 542.) ſed inſcite numerantur hoc pacto: *Hoſtienſis primus S. Ruſinæ ſecundus, Portuenſis tertius, Albanenſis quartus, Tuſculanenſis quintus, Sabinenſis ſextus, Prænestinenſis ſeptimus*, (*Muſ. Ital. to.* 2. *pag.* 567.) & vero antiquiſſimæ cujuſvis notitiæ ante Alexandrum V. inconſtantia ex antiquitate ordinationis proveniebat. Perinde factum comperimus diu poſt Alexandrum V. Nam Sixtus IV. Latinum Urſinum ex Sabinenſi Epiſcopo Tuſculanum creavit: quumque an. 1484. eligebatur Innoc. VIII., & 1492. Alexander ſextus, Epiſcopus Portuenſis erat Decanus; non autem Oſtienſis: quemadmodum in Pii III., & Julii II. creatione an. 1503. Decanus erat Epiſc. Sabinenſis. Quæ omnia ejuſdem inconſtantiæ locupletiſſima ſunt teſtimonia uſque ad ſeculi XVI. principium. Hinc ſcilicet perpetuo ſervatum videmus ordinem qui noſtra ætate viget, ut Oſtienſis & Veliternus, Portuenſis & S. Rufinæ, Sabinenſis, Prænestinus, Tuſculanus,

tate noſtra compellendi ac eos & alios Officiales quoſcumque in ipſa Baſilica pro tempore, juxta morem hactenus laudabiliter obſervatum, deputandi, fructus quoque redditus proventus & emolumenta prædicta exigendi & levandi, & illa per hujuſmodi Officiales ſeu Camerarios per te deputandos recipiendi, & in ejuſdem Baſilicæ evidentem utilitatem dumtaxat convertendi & exponendi; necnon Canonicos & perſonas prædictos ac alios Preſbyteros Beneficiatos & Clericos, in ipſa Baſilica Beneficia ſeu Officia Eccleſiaſtica obtinentes, invicem forſan diſcrepantes ad concordiam reducendi &c. *ut in ſupradicta Bulla*, ſeu ſi eiſdem Capitulo Canonicis Perſonis Presbyteris ac Beneficiatis & Clericis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit ſede Indultum, quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, & aliis contrariis nequaquam obſtantibus, plenam & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Per hoc autem eiſdem Privilegiis & Indultis quoad alia nolumus aliquatenus derogare.

Redituum curam præcipue commendat.

Datum Bononiæ Nono Kalen. Februarii Anno primo.

Quæ Pontificii juris ſunt ex oblationibus majoris Altaris & aliorum liberaliter concedit per quadriennium in Baſilicæ inſtaurationem: cujuſmodi curam exactionis demandat Archipresbytero, qui eam delegat Vicario, & Canonico ejuſdem Baſilicæ.

Ex Autogr. Arch. Baſ. Vatic. Capſ. 2. Faſc. 256.

AN. CH. 1410. 10. Mart.

ANtonius Miſeratione Divina tit. ſancti Marci, Sacroſ. Rom. Eccleſiæ Presb. Cardinalis Tudertin. vulgariter nuncupatus, ac Archipresbyter Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe delegatus, & Commiſſarius unicus ad infraſcripta exequenda per nos, vel alium, ſeu alios ydoneum, ſeu ydoneos a Sede Apoſtolica ſpecialiter Deputatus Venerabilibus Viris Altariſtæ Altaris ejuſdem Baſilicæ, in quo beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Venerandæ Reliquiæ conſervantur, (*a*) ac Altariſtis aliorum Altarium prædictæ Baſilicæ, ad quos oblationum deinceps fiendarum in præfata Baſilica receptio, & recollectio, & earum diſpenſatio communiter vel diviſim pertinet, omnibuſque aliis, & ſingulis quorum intereſt, vel intererit, quoſque infraſcriptum tangit negotium, vel tangere poterit quomodolibet in futurum, quibuſcumque nominibus cenſeantur, ſeu quacumque præfulgeant, dignitate ſalutem in Domino, & mandatis noſtris hujuſmodi, imo verius Apoſt., firmiter obedire. Noveritis Sanctiſſimum in Chriſto Patrem, & Dñum noſtrum Dñum Alexandrum Divina Providentia Papam Quintum (*b*) per ſuas litteras Apoſtolicas cum cordula canap. nera bulla plumbea ipſius Domini noſtri Papæ more Romanæ Curiæ impenden. bullatas, ſanas, & integras, non viciatas, non abraſas, non cancellatas, nec in aliqua ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio, & ſuſpitione carentes infraſcriptam executionem & adminiſtrationem commiſiſſe; quarum literarum Apoſtolicarum tenor de verbo ad verbum ſequitur, & eſt talis = Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Antonio Tituli ſancti Marci Presbytero Cardinali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Et ſi cunctarum Eccleſiarum nos ſolicitudo ſolicitet, ſi quotidiana ipſarum ad nos pulſet inſtantia, præcipue tamen excitat mentem noſtram, ut cura Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, velut cunctarum Eccleſiarum ſpeculum, & exemplar ordine debito dirigatur, decenter in ejus fabrica reſtauretur, temporalibus adaugeatur ſubſidiis, & ſpiritualibus ſemper proficiat incrementis; excitat nos ad hoc cunctis quaſi Chriſticolis ad illam innata devotio Petri ſedis inducit, allicit immediata ſubjectio, quin potius unita conjunctio, monent nos tantorum in ea Martyrum glorioſa præjacta ſemina, de quibus quaſi tota ſeges Eccleſiæ pullulavit. Cum itaque, ſicut accepimus, ipſa Baſilica in pleriſque locis in ſuis tectis, ſeu tegmentis, adeo lacerata, & deformata exiſtat, quod pluvioſo tempore ingredientes in eam devotionis cauſa Chriſtifideles per ymbres, ſeu guttas pluviæ maculentur, & propterea tecta hujuſmodi necnon Eccleſia, Sacriſtiæ, & quædam alia loca infra dictam Baſilicam conſiſtentia reparatione non mediocriter ſumptuoſa indigere noſcantur; Nos cupientes, quod tecta, nec non Sacriſtiæ, atque alia loca hujuſmodi decenter

Literæ Archipresbyteri Baſ. Vat.

Quibus inſeritur Conſtitutio Pontificis.

Ipſa Conſtitutio Pontiſ. de verbo ad verbum affertur.

Præſtantia ejuſd. Baſilicæ.

Reparationis ejuſd. neceſſitas.

---

nus, & Albanus recenſeantur, ut apud Miræum, Ughellum, Labbeum &c. Quatuor, quandoque quinque ad hujuſmodi Sedes gradatim aſcendiſſe Cardinalem aliquem comperies: quo ad fel. rec. Clemens XII. anno 1731. edita Conſtitutione IV. Idus Januar. decrevit ut Epiſcopi Cardd. ab una ex ſuburbicariis Sedibus ad aliam *ſemel tantum tranſire poſſint*, Oſtienſi tamen excepta, ad quam jure Decanus aſcendit.

(*a*) Falſa jam opinio invaluerat diviſionis oſſium SS. Apoſtolor. at nemo eruditorum neſcit, SS. Principis Apoſtolorum cineres in Vaticano, Doctoris gentium via Oſtienſi quieſcere. Conſulendi Ordd. Romm. & Hiſtoria temporum.

(*b*) Hinc confirmantur ea, quæ nuper dicebamus: nam creato Alexandro V. Gregorium XII. Cardinales deſeruerunt.

(*b*) Datum

center, & congrue reparentur; ac de tuæ circumſpectionis induſtria, qui Archipresbyter ejuſdem Baſilicæ exiſtis, plenam in Domino fiduciam obtinemus, quod votis noſtris in hac parte promptis deſideriis te conformes. Ideoque tibi tenore præſentium per Apoſtolica Scripta committimus, & mandamus, quatenus omnes, & ſingulas pecunias, ſeu oblationes, quæ per fideles ipſos ad majus Altare ejuſdem Baſilicæ in quo dicti beati Petri, & beati Pauli Apoſtolorum venerandæ reliquiæ conſervantur, ac omnium aliorum Altarium in ipſa Baſilica exiſtentium pro partibus nobis contingentibus infra quatuor annos a dat. præſentium computandos fient, expenſis ceræ, olei, luminum, & aliorum ñtiorum, prout fieri conſuevit hactenus, dumtaxat exceptis, in reparatione prædicta fideliter, & integre convertendas, quas ad hoc de ſpeciali munificentia Apoſtolica tenore præſentium deputamus per te, vel alium, ſeu alios, ydoneum, ſeu ydoneos, de quorum probitate, induſtria, & fidelitate nullatenus hæſitetur, per te interim deputandum, ſeu deputandos recolligas, & in eadem reparatione, prout expedire videris, omni adhibita ſolicitudine expendere ſtudeas, & procures, ut tuæ ſinceritatis affectum, quem erga Baſilicam prædictam gerere firmiter te credimus, & tenemus, operis efficacia comprobetur; Mandamus etiam Altariſtæ dicti Altaris auctoritate Apoſtolica deputato, ac Altariſtis aliorum Altarium auctoritate prædicta, vel alia quavis, deputatis, & deputandis, & pro tempore exiſtentibus, omnibuſque aliis, & ſingulis, quorum intereſt, ſeu ad quos pertinere dinoſcitur, ut tibi, aut per te deputando, vel deputandis hujuſmodi, quo tempore dicto quadriennio durante, eaſdem pecunias, ſeu oblationes pro ipſis partibus nobis contingentibus, quæ interim pervenerint juxta moderationem noſtram prædictam in reparatione prædicta, ut præmittitur convertendas efficaciter ſtudeant aſſignare. Nos enim tibi Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendi, & etiam de receptis pecuniis hujuſmodi quitandi; & alia in præmiſſis; & circa ea quomodolibet ñtia, & utilia, juxta datam tibi a Deo providentiam diſponendi, & ordinandi plenam, & liberam auctoritate prædicta concedimus facultatem non obſtantibus ſtatutis, & conſuetudinibus ipſius Baſilicæ, & aliis contrariis quibuſcumque. Seu ſi dicto Altariſtæ, vel aliis quibuſvis communiter, vel diviſim a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Datum Bononiæ ſecundo Idus Februar. (a) Pontificatus noſtri Anno primo. Nos vero conſiderantes hanc dignitatem Cardinalatus nobis Divina diſpoſitione a Deo conceſſam, ex qua rei totius fidei Chriſtianæ a Roma abſentes intendere cogimur, & de toto populo Chriſtiano in parte, ſicut Cardinalis in diſtricto examine rationem reddere compellemur, non valentes tam arduis in Romana curia præpediti negociis perſonaliter ad prædicta exequenda intereſſe, Vobis Venerabilibus Viris Dominis Jacobo de Calvis Vicario, ac Jacobo de Thedalin. dictæ Baſilicæ Canonicis, de quorum providentia, & ydoneitate ad prædicta, committimus, & mandamus, & auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa tenore præſentium ſubdelegamus in executionem hujuſmodi negotiorum nobis commiſſorum, ac Vices noſtras donec eas ad nos duxerimus revocandas, quatenus omnes & ſingulas pecunias, ſeu oblationes quæ per Chriſtifideles ad Altare majus ejuſdem Baſilicæ, ac alia quæcumque Altaria in ipſa Baſilica exiſtentia pro partibus præfatum Dominum noſtrum Papam tangentibus infra quatuor annos a dat. dictarum Litterarum Apoſtolicarum computandos pervenient, & fient expenſis ceræ, olei, luminum, & aliorum ñtiorum, prout hactenus fieri conſuevit, exceptis, auctoritate noſtra, ymo verius Apoſtolica, recolligatis, & in tectorum, & Sacriſtiarum, & aliorum locorum prædictæ Baſilicæ reparatione indigentium, fabrica, & reparatione congruis, & decentibus, prout vobis expedire videbitur, cum omni ſolicitudine, fideliter, & integre convertatis, & expendatis. Quocirca Altariſtam prædicti Altaris majoris, & alios Altariſtas omnium aliorum Altarium minorum, omneſque alios, & ſingulos ſupradictos, quibus noſtræ præſentes litteræ diriguntur, primo, ſecundo, tertio, & peremptorie auctoritate Apoſtolica ſupradicta moneatis, & requiratis communiter, & diviſim, quos nos etiam ſic præſentium tenore requirimus, & monemus, eiſque nihilominus, & cuilibet eorum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub infraſcriptarum ſententiarum pœnis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra ſex dies poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium per vos, vel alterum veſtrum, eis vel alteri eorum factam immediate ſequentes, quorum ſex dierum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies

Oblationes omnes Altarium juris Pontificii in id impendi vult per annos quatuor.

Archipresbyter delegat eam facultatem Vicario, & alii Canonico.

Ampliſſimam ad exigendas eaſdem facultatem largitur Archipresbytero cum poteſtate delegandi.

Praſcribit exactionis rationem iiſdem delegatis.

(a) Datum vides Diploma die 31. Januarii an. 1410. ac proinde nullatenus cum præcedenti Diplomate indicatis literis confundi debet. Iſtæ enim idcirco laudantur; *per alias noſtras literas*: quia, ut diximus, Diploma illud eſt merum exemplum Diplomatis Gregorii XII. Apoſtolica auctoritate confirmatum.

(a) Forte

dies eis, & eorum cuilibet pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica aſſignamus, poſtquam pro parte Veſtra, vel alterius Veſtrum fuerint requiſiti; Vobis, vel alteri Veſtrum hujuſmodi quadriennio durante eaſdem pecunias, ſeu oblationes pro ipſis partibus præfatum Dominum noſtrum tangentibus, quæ interim ad ipſum Altare majus, & ad ipſa Altaria minora pervenient, convertendas juxta moderationem Apoſtolicam prædictam, in reparatione prædicta efficaciter ſtudeant aſſignare. Alioquin prædicta ſex dierum canonica monitione præmiſſa, auctoritate qua ſupra, ſingulariter in ſingulos exnunc prout extunc, & ex tunc prout exnunc, in hiis ſcriptis ſententiam excommunicationis proferimus, cujus relaxationem Nobis vel Superiori noſtro, præterquam in Mortis articulo, reſervamus. Et ſi contingat nos ſuper præmiſſis in aliquo procedere, de quo nobis poteſtatem omnimodam reſervamus, non intendimus propterea commiſſionem noſtram hujuſmodi in aliquo revocare, niſi de revocatione ipſa ſpecialem, & expreſſam in noſtris litteris fecerimus mentionem. Vos autem ſubdelegati noſtri, quorum induſtriam ad tam pium opus conſummandum præ cæteris duximus eligendos, taliter in receptione prædictarum pecuniarum, ſeu oblationum, eſtote ſolertes, & providi, & in earum exburſatione in fabrica, & reparatione prædictis circumſpecti, & attenti quod ultra præmium æternum, merito de tanto bono opere valeamus vos penes Sedem Apoſtolicam commendare. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum has patentes litteras in formam publici documenti de præmiſſis fieri, & per Ambroſium Notarium noſtrum publicum infraſcriptum, ſubſcribi, & publicari mandavimus, noſtrique Sigilli, quo utebamur dum tit. S. Praxedis tenuimus, fecimus appenſione communiri.

Cenſuras comminatur oblationes ad Pontif. ſpectantes non tradentibus.

Harum litterar. auctoritas.

Datum, & actum Bononiæ in domibus noſtræ ſolitæ reſidentiæ ſub Anno a Nativitate Domini Milleſimo Quadringenteſimo decimo, Indictione tertia, die Lunæ decima Menſis Martii Pontificatus Sanctiſſimi in Chr. Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri divina providentia Papæ Quinti prædicto An. Primo: præſentibus ibidem Reverendo Patre Domino Fratre Petro-Sancto Epiſcopo Atien. (*a*) & Sacrorum Decretorum Doctore Dño Johanne de Turchis de ſenis; ac Magiſtro Andrea Martinetti Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ Scriptore, & Canonico dictæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Teſtibus ydoneis ad præmiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Ambroſius quondam Johannis de Zaconis de Roſate publicus Apoſtolica, & Imperiali auctoritate Notarius Mediolanen. Diœceſ., quia præmiſſis monitioni, & .... excommunicationis prolationi, ac ſubdelegationi, omnibuſque aliis, & ſingulis ſupradictis. Dum ſicut præmittitur per præfatum Reverendiſſimum in Chriſto Patrem, & Dominum Dominum Cardinalem Tudertin. fierent, & agerentur, una cum prænominatis Teſtibus, præſens fui, eaque omnia, & ſingula fieri vidi, & audivi, rogatus tradidi, & publicavi, & in hanc publicam formam redegi, & aliis negotiis occupat. per alium fidelem ſcribi feci, meque hic mea propria manu ſubſcripſi, ſignoque, & nomine meis ſolitis una cum appenſione ſigilli memorati Reverendiſſimi Patris, & Domini Domini Cardinalis ſæpedicti de ipſius mandato, & auctoritate conſignavi in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Epiſcopo Senogallien. Collectori Romandiolæ demandat collectionem cenſuum &c. ad Baſilicas Principis Apoſtolorum & Lateranenſem ſpectantium, pro Camera Apoſtolica.

Ex Reg. 4. Epiſt. de Cur. Gregorii XII. fol. 7. Ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1411. 21. *Jan.*

GRegorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Joanni Epiſcopo Senogallien. in Provincia noſtra Romandiolæ, ejuſque Civitatibus & Diœceſibus fructuum, & Proventuum Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum in nonnullis locis, in quibus es Jurium Cameræ Apoſtolicæ Collector per nos deputatus, ſint, ut aſſeritur, aliqui cenſus redditus & proventus ſpectantes & pertinentes ad Eccleſias & Capitula Lateranen. (*b*) & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; quiquidem cenſus redditus & proventus, ſtante ipſa Alma Urbe noſtra a Sciſmaticis, (*c*) prout eſt, occupata, ad Cameram Apoſtolicam pertinere noſcuntur. Nos volentes prout tenemur indemnitatibus dictæ Cameræ providere, Fraternitati tuæ de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus dictæ Cameræ nomine

(*a*) Forte legendum *Arienſi*. Cretenſis Archiepiſcopi ſuffraganeus erat Arienſis, ſeu Arienenſis: ut in Notit. ap. Scheleſtrat. (*to. 2. pag. 772.*)

(*b*) Ut ſupra vidimus Innocentium VII. prætuliſſe Baſil. Lateran. Baſilicæ Principis Apoſtolorum; ita nunc hujus Capitulo Capitulum illius præmitti cernimus Baſilicæ tamen nomen Vatic. Eccl. præſervatur. Nihilominus conſectaria hæc ſunt Conſtitutionis Gregorii XI. (*pag. 20.*)

(*c*) Gregorius a die 26. Jun. 1409. depoſitus in Synodo Piſana, quum Alexander V. Succeſſor electus fuit; Joannis XXIII.

Ei demandat, ut exigat Cameræ nomine Baſilicarum reditus.

nomine petendi exigendi & recipiendi ipſos omnes & ſingulos Cenſus redditus & proventus, quocumque nomine cenſeantur, & ſint, ad ipſas Eccleſias & Capitula Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe quacumque ratione vel cauſa ſpectantes, vel quomodolibet pertinentes, tam pro præſenti, quam præterito & futuro durante occupatione hujuſmodi, a quibuſcumque & ubicumque reperiantur & ſint in locis officio tuæ Collectoriæ commiſſis dantes quoque & ſolventes de receptis dumtaxat quitandi & liberandi; renitentes quoque & contradicentes per Cenſuram Eccleſiaſticam & alia Juris remedia compeſcendi, & invocandi ſi opus fuerit auxilium brachii ſecularis. Non obſtantibus ſi aliquibus communitér, vel diviſim a Sede Apoſtolica ſit Indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, aut aliis quibuſcumque contrariis; plenam & liberam durante officio tuo prædicto auctoritate Apoſtolica concedimus tenore præſentium facultatem. Volumus autem quod quicquid feceris & receperis de præmiſſis ad dictam Cameram tranſmittere non poſtponas.

Contra fas vetantur Capitula jus ſuum tueri.

Datum Gajetæ (a) XII. Kalendas Februarii Pontificatus noſtri anno ſexto.

JOANNES XXIII.

Mortuo Bononiæ Alexandro V. die 3. Maji an. 1410. quartodecimo inde die in eadem Urbe eligitur Joannes XXIII. Balthaſſar Coſſa ſeu Coxa antea dictus diac. Card. tit. Sancti Euſtachii, & die 25. ejuſdem menſis Maji conſecratur. Anno autem 1415. in Concilio Conſtantienſi dejicitur, eſtque ſuperſtes ad annum uſque 1418. quum Florentiæ ſe ſubmittit Martino V. princepſque locus inter Cardinales ei permittitur, brevi relinquendus.

Exemplo Innoc. VII. Eccleſiam S. Mariæ Domnæroſæ nuncupatam, cum bonis, juribuſque ſuis univerſis confert Monaſterio. S. Catharinæ prope Porticum beati Petri de Urbe.

Ex antogr. in Vatic. Baſil, Tabular. Capſ. 28. Faſc. 109.

AN. CH. 1411. 13. Jun.

JOannes Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto Filiabus Abbatiſſæ, & Conventui Monaſterii Sanctæ Catharinæ prope porticum Beati Petri de Urbe Ordinis Sancti Benedicti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ipſis Prædeceſſoris verbis orditur.

Apoſtolicæ Sedis benignitas, circumſpecta prudentes Virgines, quæ ſe parant accenſis Lampadibus obviam ire ſponſo, tanto propenſiori debet ſtudio proſequi caritatis, quanto majori propter fragilitatem ſexus indigere ſuffragio dinoſcuntur. Sane petitio veſtra Nobis nuper exhibita continebat, quod in Monaſterio veſtro tu filia Abbatiſſa & dilectæ in Chriſto filiæ Moniales dicti Monaſterii, quæ de Nobilibus Civibus Roman. Cavalaroctis vulgariter nuncupatis, procreatæ eſtis, in magno timore quotidie vivitis propter multitudinem gentium armigerarum illic pro tempore confluentium, præſertim cum aliqui veſtri vicini Nobiles, ſeu Barones, aut alii potentes Urbis ejuſdem invicem diſſidentes, eorum ſubditos & ſequaces etiam illic faciunt convenire, vel inſimul conturbantur; cum vos Abbatiſſa & Moniales prædictas, quæ alium locum tutum in ipſa Urbe pro manſione veſtra non habetis, oporteat tunc ab ipſo Monaſterio recedere, atque per alienas habitationes in ipſa Urbe diſcurrere, non abſque veſtrarum ſtatus, & animarum periculo, & parentum de quibus eſtis genitæ ſcandalo, & in qua ad Dei laudem deputatæ fuiſtis, turbatione quietis: Quodque Eccleſia Sanctæ Mariæ Donneroſæ in Regione Campitelli de Urbe præfata, quæ

S. Cathar. de Funariis antiqua deſcriptio.

nis XXIII. (qui Alexandri Pontificatum decem menſium exceperat menſe Majo anno 1410.) obedientiæ homines appellat Schiſmaticos. Hos inter cenſebatur Paulus Urſinus Pontificiarum copiarum Dux, qui pulſo Ladiſlao Urbem receperat ineunte eodem anno 1410. eamque ſervabat Eccleſiæ. Cave autem putes, ipſum Joannem cum Schiſmaticis recenſeri: is enim Romam venit cum Ludovico Andegavenſi Siciliæ Rege tribus fere menſibus poſt datas has literas.

(a) Antequam deponeretur, Utini in Diœceſi Aquilejenſi concilium celebrare nequicquam cœperat. Poſtmodum ab Aquilejen. Patriarcha ſibi metuens, Ariminum, indeque Ladiſlai triremibus in Aprutium, denique Cajetam eſt delatus, ubi rerum omnium inops, conficere conabatur pecuniam, ut conſtat ex hoc Diplomate ibidem dato ineunte an. 1411. Qua occaſione edocemur Baſilicam Vaticanam, æque ac Lateranenſem in Romandiola cenſus, alioſque reditus tunc temporis habuiſſe.

Collegiata & Parochialis olim erat.

quæ Collegiata, & Parrochialis exiſtit, & in qua ab antiquis temporibus unus Primicerius ac quinque Canonici fuerunt & ſunt, & cujus facultates in ſeptem partes, quarum duas Primicerius pro ſe, & ſinguli quinque Canonici ipſius Eccleſiæ, qui fuerunt & ſunt pro tempore ſingulas alias portiones recipiunt, hactenus dividi conſueverunt annuatim; & quæ quidem facultates adeo diminutæ ſunt, quod dilecti filii Primicerius, & Canonici ipſius Eccleſiæ, qui nunc ſunt, exinde non poſſunt congrue ſuſtentari; quodque Divinus cultus in ipſa Eccleſia non uſquequaque ſolemniter peragitur, & animarum cura dilectorum filiorum Parrochianorum ipſius Eccleſiæ minus diligenter exercetur, immo ipſa Eccleſia Primicerio, & Canonicis ipſis, atque Clericis, necnon domus infra clauſtrum ejuſdem Eccleſiæ olim pro manſione dictorum Primicerii, & Canonicorum deputatæ, jamdiu fuerunt & ſunt habitatoribus derelictæ; & quæ quidem domus pro manſione veſtra, ingruente neceſſitate, forent accommodæ, ſi per Sedem prædictam Eccleſia ipſa ad ſimplicem Parrochialem Eccleſiam reduceretur, & eidem Monaſterio uniretur, ita videlicet quod eadem Eccleſia, deficientibus ſeu ſuppreſſis ipſo Primiceriatu & Canonicatibus ac Præbendis ejuſdem Eccleſiæ, per duos ydoneos Presbyteros ſeu Rectores ipſius Eccleſiæ per eoſdem Parrochianos hac prima vice, ac deinde ſingulis vacationum temporibus eligendos, & Vicario in Spiritualibus Generali Summi Pontificis pro tempore exiſtenti præſentandos, ſive nominandos, & per eundem Vicarium inſtituendos de cetero gubernetur, ac animarum cura hujuſmodi exerceatur, nec non deſerviatur inibi laudabiliter in Divinis. Quare pro parte veſtra Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut prædictam Eccleſiam, cujus Centum, eidem Monaſterio, cujus etiam Centum Ducatorum auri, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeritis, non excedunt, perpetuo incorporare, annectere, & unire, & alias in præmiſſis veſtro, nec non Eccleſiæ, & Monaſterii prædictorum ſtatui, utiliter providere de ſpeciali gratia dignaremur. Nos igitur, qui de præmiſſis per relationem fide dignam Nobis factam informati ſumus, Vobis paterno compatientes affectu, ac volentes Vobis de alicujus ſubventionis auxilio providere, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ex nunc dictam Eccleſiam cum eiſdem domibus, aliiſque poſſeſſionibus, nec non bonis, & juribus, ac pertinentiis ſuis univerſis eidem Monaſterio auctoritate præfata perpetuo incorporamus, annectimus, & unimus.

De reducenda ad ſimplicem Parochialem agitur.

Sic reducta annectitur Monaſterio S. Cathar. prope porticum.

Ita quod liceat Vobis ex nunc corporalem poſſeſſionem dictarum Eccleſiæ, & domorum infra dictum clauſtrum exiſtentium, ut præfertur, auctoritate propria libere apprehendere, nec non pro uſu, & eadem habitatione veſtris perpetuo retinere, quodque cedentibus, vel decedentibus eiſdem modernis Primicerio, & Canonicis; vel Primicerio Primiceriatum, ac Canonicis ipſis Canonicatus, & Præbendas ſuos antedictos, alias quomodolibet dimittentibus; fructus, redditus, & proventus, nec non aliæ poſſeſſiones, & bona ſupradicta ad eoſdem Primicerium, & Canonicos ratione Primiceriatus, ac Canonicatuum & Præbendarum ſuorum præfatorum, & ad eandem Eccleſiam quomodolibet pertinentia, Vobis, & eidem Monaſterio veſtro applicentur: Ita tamen quod ex tunc dicta Eccleſia per eoſdem duos Presbyteros ſive Rectores ydoneos per dictos Parrochianos eligendos, ſeu nominandos, & præſentandos præfato Vicario exiſtenti pro tempore, & per eum inſtituendos in eadem Eccleſia, qui hujuſmodi curam animarum Parrochianorum prædictorum gerant, ac eiſdem Parrochianis in ipſa Eccleſia miniſtrent Eccleſiaſtica Sacramenta, nec non Miſſas, & alia Divina Officia diebus ſingulis, & horis conſuetis in eadem Eccleſia decenter, & laudabiliter celebrare, nec non apud eandem Eccleſiam perſonaliter reſidere teneantur in aliis habitationibus congruis per vos eis deputandis; qui quidem Presbyteri omnes oblationes, & elemoſinas, quæ fient in eadem Eccleſia pro tempore, nec non alios minores introitus, ſive redditus ipſius Eccleſiæ inter ſe æqualibus portionibus dividant, & ultra hujuſmodi portiones quilibet dictorum Rectorum de groſſis fructibus ejuſdem Eccleſiæ annuatim percipere debeat triginta Florenos ad rationem, & uſum monetæ currentis Romanæ; & reſiduum eorumdem majorum fructuum, ſiquod fuerit, annis ſingulis cedat integre Monaſterio memorato, unde vos, & illæ, quæ vobis ſucceſſerint in eodem Monaſterio, Eccleſiam, ejuſque domos, hujuſmodi teneamini & teneantur reſtaurari, & refici facere opportune, prout vobis, & eis melius videbitur expedire, ſed alia poſſeſſiones & bona hujuſmodi vos, & illæ, quæ vobis ſucceſſerint, ac duo Rectores ejuſdem Eccleſiæ, qui erunt pro tempore antedicti locare libere, & licite valeatis, & valeant perſonis, cum quibus Monaſterii, & Eccleſiæ prædictorum conditionem facere potueritis, & poterunt meliorem; (a) Non obſtantibus quod quondam Innocentius tunc in ſua obedientia Papa VII. nuncupatus dictam Eccleſiam cum domibus, poſſeſſionibus,

Onus injungitur Monialibus pro hujuſm. unione.

Quomodo dividendi ejus reditus.

Locandi facultas conceditur.

(a) Hucuſque ſententiis, verbiſque iiſdem uſus eſt Pontifex, quibus ſeptimo anno ante Innocentius VII. cujus conſtitut. & quæ ad eam animadvertimus conſule ſuperius *pag.60. & ſeqq.*

(a) Rem

Illam per triennium poſſederant Moniales Innoc. VII. conceſſione.

nibus, bonis, juribus & pertinentiis ſuis ſupradictis, eidem Monaſterio veſtro per quaſdam ſuas litteras univerit & incorporaverit, quarum litterarum vigore poſſeſſionem Eccleſiæ, & domorum prædictarum fuiſtis aſſecutæ, per Triennium tenuiſtis, ac expoſuiſtis pro reparatione ipſarum Eccleſiæ, & domorum circa trecentos Ducatos; ortaque propterea fuerit inter vos, & dilectos filios Nicolaum Paſſarelle de Neapoli pro Primicerio, & quoſdam alios pro Canonicis & Capitulo ipſius Eccleſiæ ſe gerentibus coram dilecto filio Franciſco Abbate Monaſterii ſancti Martini, Ordinis ſancti Benedicti Viterbien. Dioc., noſtro in dicta Urbe in ſpiritualibus Vicario generali (*a*) de, & ſuper Eccleſia, & domo præfatis, ac eorum occaſione materia quæſtionis, & in ipſa cauſa ad nonnullos actus citra tamen concluſionem extiterit proceſſum; quæ omnia hîc haberi volumus pro ſufficienter expreſſis (*b*) quibuſcumque Conſtitutionibus, privilegiis, & litteris Apoſtolicis, atque noſtris, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus Eccleſiæ Monaſterii, & ordinis prædictorum contrariis, juramento confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis; Aut ſi aliqui Apoſtolica, vel alia quavis auctoritate in eadem Eccleſia in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant: ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus, & præbendis, ac dignitatibus, perſonatibus, vel officiis ipſius Eccleſiæ ſpeciales vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, & quæcumque inde ſecuta, ad hujuſmodi Primiceriatum, necnon Canonicatus, & præbendas volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem Canonicatuum, & præbendarum ac dignitatum, perſonatuum, vel officiorum, necnon beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſcumque privilegiis, Indulgentiis, & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpetialibus quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane ſi ſecus ſuper hiis a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ tranſlationis, incorporationis, annexionis, unionis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Controverſiam exinde motam irritat, cavetque in futurum.

Abſque Canonicor. præjudicio ad alios Canonicatus, & Præbendas.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum (*c*) Idibus Junii Pontificatus noſtri An. ſecundo.

Sui in ſpiritualibus in Urbe Vicarii Locumtenentem conſtituit Petrum Saccum Vaticanæ Baſilicæ Canonicum.

Ex Regeſto ſecundo Epiſtol. de Cur. Joannis XXIII. fol. 217. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1411. 18. Octobr.

Joannes Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Petro Sacco Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in eadem Urbe noſtri in Spiritualibus Vicarii Locumtenenti; Sal. & Apoſt. Benedictionem.

Licet ad cunctos Populos ſub Religione Chriſtianæ fidei militantes tanquam univerſalis Paſtor Gregis Dominici pro eorum cura vigilanter mentis aciem extendamus; Romanam tamen Urbem inclitam, quam divina clementia ſtatuit Caput Orbis, & ubi Apoſtolicæ Sedis fundamenta ſtabilivit eo præcordialius intuemur, quo Urbs ipſa majorum dignitatum titulis inſignita potiori dinoſcitur veneratione colenda. Ad ſalutem itaque Animarum Romani Populi veluti ſpecialium filiorum paternis affectibus intendentes; cum ipſi circa ſingula, ut vellemus, attenti eſſe nequeamus; propenſior nos cura ſolicitat, ut de ipſorum ſtatu ſpiritualiter dirigendo laudabiliter diſponamus. Eapropter ad perſonam tuam noſtræ mentis aciem dirigentes, ac ſperantes quod ex data tibi deſuper gratia ſcies fructus ſalutiferos in dicta Urbe conſerere; te, qui etiam Cubicularius noſter exiſtis in Urbe præfata, Locumtenentem Vicarii noſtri in ſpiritua-

Romanæ Urbis eximia laus ob Sedem Apoſtolicam.

(*a*) Rem ſane novam, & vix credibilem! Simplex Abbas ord. S. Bened. Vicarius generalis Urbis. At ita ferebant tempora, necnon Pontificis ingenium. Sequenti anno rem multo magis ſingularem eveniſſe teſtatur Diploma hanc conſtitut. excipiens: nam Canonicum noſtræ Baſilicæ locumtenentem Vicarii creat cum omnibus facultatibus ad eum ſpectantibus.

(*b*) Hinc rurſus adhibet ſententias & verba Innoc. VII. uſque ad finem.

(*c*) Bononia Romam adveniens Urbem erat ingreſſus cum Ludovico Andegavenſi Siciliæ Rege an. 1411. die 11. Aprilis Sabb. Sancto magnoque cum honore a Romanis, tunc ad momentum quieſcentibus, acceptus fuerat.

Canonicus S. Petri cum plena auctor. Vicar. gener.

ritualibus uſque ad noſtrum beneplacitum tenore præſentium facimus conſtituimus & etiam deputamus, Tibi faciendi gerendi & exercendi omnia & ſingula, quæ Vicarii ipſi per Sedem Apoſtolicam in dicta Urbe hactenus deputati facere gerere & exercere conſueverunt, plenam & liberam facultatem auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedentes. Volumus autem quod antequam hujuſmodi officium incipias exercere, de ipſo fideliter exercendo ac debitæ fidelitatis in manibus Dilecti Filii noſtri Antonii tituli ſanctæ Cæciliæ (*a*) Presbyteri Cardinalis Apoſtolicam Cameram Regentis præſtes in forma ſolita Juramentum. Quocirca devotioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus impoſitum tibi onus hujuſmodi devote ſuſcipiens, ſic præfatum regas officium, ut ad laudem Dei & ſalutem dicti Populi & ad honorem noſtrum videris expedire; itaquod tuis ſalubribus operationibus ſingulorum mentes ad cæleſtia dirigantur, & exinde perennis vitæ p æmium, noſtramque benedictionem & gratiam uberius conſequi merearis.

Coram Camerario juram. præſtandum pro eo munere.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XV. Kalendas Novembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

MARTINUS V.

Poſt dejectum Joannem XXIII. in Concilio Conſtantienſi anno 1415. quum Gregorius XII. ultro ceſſit Pontificatu; necnon poſt multam, maximeque diuturnam ſummorum Principum operam ut ſchiſma penitus extingueretur, quam Petrus de Luna mirum in modum eluſit: a 23. Cardinalibus triplicis obedientiæ Gregorii, Joannis, & Benedicti poſt ſeſſionem 41. ejuſdem Concilii eligitur Martinus V. qui erat Odo, ſeu Otto Columna diac. Card. S. Georgii ad velum aureum an. 1417. die 11. Novembris, ac die Dominico 21. ejuſdem menſis conſecratur. (*b*) Is moderatus eſt Eccleſiam annos 13. menſes 3. dies undecim, ſupremumque obiit diem anno 1431. die 20. Februarii. Eodem Pontifice ſchiſma illud funeſtiſſimum 50. annorum extinctum fuit.

Innocentii VII. & Joannis XXIII. conſtitutiones de unione Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ Domnæ Roſæ ratas habet, eamdemque unionem firmiorem reddit.

Ex Autogr. Archivi Baſil. Vat. capſ. 28. faſc. 109.

AN. CH. 1421. 18. Jan.

Exorditur a ſpirituali Summi Pontif. munere.

MArtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram Rei memoriam. Apoſtolicæ Servitutis Officium Nobis licet immeritis ex alto commiſſum circa Monaſteriorum, & aliorum piorum locorum ſtatum in melius dante Dño proſperandum ſedulis curis exequi ſoliciti libenter illa ſolertis proviſionis impendimus auxilia, per quæ Monaſteria, & loca ipſa proſperiores complectantur ſucceſſus, & acceptioribus jugiter proficiant incrementis. Dudum ſiquidem pro parte dilectorum in Chriſto filiorum Abbatiſſæ, & Conventus Monaſterii Sanctæ Catherinæ prope porticum Beati Petri de Urbe

(*a*) De duobus viris præſtantiſſimis Antonio de Calvis, & Antonio Cajetano aliquid ſuperius diximus. Horum autem primus occubuit mortem VI. Non. Oct. 1411. alter ſequenti anno IV. Id. Januar. 1412. Tertius hic haud dubie fuit Antonius de Chalanto Sabaudienſis Allobrox, quem Antipapa Benedictus creaverat Card. Diaconum S. Mariæ in via lata an. 1404. ſimulque elegerat Archiep. Lauſanenſem. Etenim anno 1409. relicto Antipapa, Concilio Piſano interfuit, ſuoque ſuffragio Alexandri V. creationem juvit: tametſi eum non Alexander, ſed Joannes XXIII. ex Diacono, Presb. Card. S. Cæciliæ declaravit. A Pontifice is nunquam diſceſſit: ita ut non ſolum Romæ eſſet, quum datæ hæ literæ ſunt; ſed nonniſi inſeq. anno Pontificiæ fugæ comes Romam reliquerit. Poſtmodum una cum Franciſco Zabarella SS. Coſmæ & Damiani Diacono profectus eſt Legatus ad Sigiſmundum Imperatorem electum, ut conveniret de loco Concilii generalis, quod fuit Conſtantienſe. Quanti idem eſſet, vel inde conjicimus, quod Card. Franciſco Zabarellæ virtute ſcientiiſque præſtanti viro collega deſignatus in tanti momenti negotio, nil habuit antiquius, quam ut Eccleſiæ unionem inſtauraret, quod & factum fuit, tametſi cum Joannis XXII. maximo detrimento. Ex oratione ejus ad Sigiſmundum adverſus Ladiſlaum Eccleſiaſticæ ditionis invaſorem, quam affert Bzovius 1413. deprehenditur, & Romanæ eum Eccleſiæ, ſeu ditionis Pontificiæ acerrimum defenſorem fuiſſe. Quare Pontifex Cameram Apoſtol. ei regendam committens, ut patet ex hoc Diplomate, optimum, aptiſſimumque virum delegerat.

(*b*) Reſcriptum hujus Pontif. adverſus Simoniacos datum Mantuæ an. 1418. die 14. Novemb. apud Raynald. (*num.* 32.) habet: *Pontificatus noſtri anno ſecundo*. Quamobrem & Martinus V. ut de Innoc. VII. diximus annos a die electionis, non conſecrationis, numerat. Pagius quidem Jun. (*n.* 20.) conatur mendoſum id Reſcriptum oſtendere. At Epigraphem ejus tumulo inſculptam in Baſil. Lateran.. *Sedit A. XIII. menſes III. dies XII.* inferius animadvertens, recteque vindicans contra Papebrochium, diem inde detrahit, Sedemque ab ipſa electione metitur (*num.* 86.)

(*a*) Hac

Prædeceſſorum Privilegia pro Monast. S. Cath. commemorat.

UrbeOrdinis S.Benedicti quondam Innocentio Septimo,& bonæ memoriæ Baldaſſari Epiſcopo Tuſculan. Johanni XXIII. in eorum obedientiis, (a) de quibus partes illæ erant, tunc nuncupatis ſucceſſive expoſito, quod Monaſterio prædicto Abbatiſſa præfata, & dilectæ in Christo filiæ Moniales dicti Monaſterii, quæ de Nobilibus Civibus Romanis Cavallarottis nuncupatis procreatæ erant in magno timore quotidie viverent, & propter multitudinem gentium armigerarum illic pro tempore confluentium, præſertim cum aliqui earum vicini Nobiles, ſeu Barones, aut alii potentes Urbis ejuſdem invicem diffidentes, eorum ſubditos & ſequaces etiam illic fecerant convenire, & inſimul conturbarentur, cum Abbatiſſam,& Moniales predictas,quæ alium locum tutum in ipſa Urbe pro manſione earum non habebant, oporteret tunc ab ipſo Monaſterio recedere,atque per alienas habitationes in ipſa Urbe diſcurrere non abſque ſuarum ſtatus, & animarum periculo, & parentum, de quibus erant genitæ, ſcandalo,& in qua ad Dei laudem deputatæ fuerunt turbatione quietis, quodque Eccleſia Sanctæ Mariæ donnæ roſæ in Regione Campitelli de Urbe præfata, quæ collegiata, & parrochialis Eccleſia exiſtit, & in qua ab antiquis temporibus unus Primicerius, & quinque Canonici fuerant & erant tunc, & cujus facultates in ſeptem partes quarum duas Primicerius pro ſe, & ſinguli quinque Canonici ipſius Eccleſiæ, qui fuerant & erant pro tempore, ſingulas portiones recipiebant dividi conſueverunt annuatim, & quæ quidem facultates adeo diminutæ exiſtebant, quod dilecti filii Primicerius, & Canonici ipſius Eccleſiæ qui tunc erant, exinde non poterant congrue ſuſtentari, quodque divinus cultus in ipſa Eccleſia non uſquequaque ſolemniter peragebatur, & animarum cura dilectorum filiorum parrochianorum ipſius Eccleſiæ minus diligenter exercebatur, ymo ipſa Eccleſia Primicerio, & Canonicis ipſis atque Clericis necnon domus infra Clauſtrum ejuſdem Eccleſiæ pro manſione dictorum Primicerii, & Canonicorum deputatæ, jamdiu fuerant, & erant habitatoribus derelictæ,& quæ quidem domus pro manſione earumdem Abbatiſſæ, & Conventus ingruente neceſſitate forent accommodæ, ſi per ſedem prædictam Eccleſia ipſa ad ſimplicem parrochialem Eccleſiam reduceretur, & eidem Monaſterio uniretur, ita videlicet quod eadem Eccleſia deficientibus ſeu ſuppreſſis ipſo Primiceriatu, & Canonicatibus, & præbendis ejuſdem Eccleſiæ per duos

Necnon unionem Collegiatæ Eccl. S. Cath. de Funariis &c.

Et ejus conditiones.

ydoneos Presbyteros, ſeu Rectores ipſius Eccleſiæ per eoſdem Parrochianos ea prima vice, ac deinde ſingulis vacationum temporibus eligendos, & Vicario in Spiritualibus generali in Urbe Roman. Summi Pontificis pro tempore exiſtenti præſentandos, ſive nominandos, & per eumdem Vicarium inſtituendos de cetero gubernaretur, ac animarum cura hujuſmodi exerceretur, necnon deſerviretur inibi laudabiliter in divinis, & pro parte ipſarum Abbatiſſæ, & Conventus eiſdem Innocentio, & Epiſcopo tunc Johanni XXIII. ſucceſſive humiliter ſupplicato, ut prædictam Eccleſiam eidem Monaſterio perpetuo incorporare annectere & unire, & alias in præmiſſis earum necnon Eccleſiæ & Monaſterii prædictorum ſtatui utiliter providere dignarentur; præfati Innocentius ſeptimus, & Epiſcopus tunc Johannes XXIII. de præmiſſis per relationem fidedignam eis ſuper hoc factam informati, dictam Eccleſiam cum eiſdem domibus, aliiſque poſſeſſionibus, necnon bonis, ac juribus, & pertinentiis ſuis univerſis eidem Monaſterio per ſuas litteras perpetuo incorporarunt, annexuerunt, & univerunt, itaquod liceret ipſis Abbatiſſæ, & Conventui extunc corporalem poſſeſſionem dictarum Eccleſiæ, & domorum infra dictum Clauſtrum exiſtentium, ut præfertur auctoritate propria libere apprehendere,necnon pro ipſarum uſu, & habitatione perpetuo retinere, quodque cedentibus, vel decedentibus eiſdem tunc Primicerio, & Canonicis, vel Primicerio Primiceriatum, ac Canonicis ipſis Canonicatus, & præbendas ſuos antedictos, alias quomodolibet dimittentibus fructus, reditus, & proventus, necnon alia poſſeſſiones, & bona ſupradicta ad eoſdem Primicerium, & Canonicos ratione Primiceriatus, & Canonicatuum, & præbendarum ſuorum prætatorum ad eamdem Eccleſiam quomodolibet pertinentia ipſis, & eidem Monaſterio applicarentur, ita tamen quod extunc dicta Eccleſia per eoſdem duos Presbyteros, ſive Rectores ydoneos per dictos Parrochianos eligendos, ſeu nominandos, & repræſentandos præfato Vicario exiſtenti pro tempore, & per eum inſtituendos in eadem Eccleſia, qui hujuſmodi curam animarum Parrochianorum prædictorum gererent, ac eiſdem Parrochianis in ipſa Eccleſia miniſtrarent Eccleſiaſtica Sacramenta,necnon miſſas, & alia divina officia diebus ſingulis, & horis conſuetis in eadem Eccleſia decenter, & laudabiliter celebrarent, & apud eamdem Eccleſiam perſonaliter reſiderent, regeretur in

Innoc. VII. & Jo. XXIII. auctoritas requiſita. Incorporatio, & onera recenſentur.

(a) Hac voce nil frequentius apud Scriptores omnes, qui de Schiſmate hoc maxime diuturno agunt. Pontificem ipſum, qui ei finem impoſuit an. 1417. voce eadem uti vides, quod maxime attendi debet: nam ab Innoc. VII. creatus erat Card. Diaconus, & ab Joanne, quem ipſe cum aliis elegerat, ſummis honoribus cumulatus.

(a) Con-

in ea habitationibus congruis per Abbatiſſam, & Conventum præfatos deputandis, & qui quidem Presbyteri, ſive Rectores omnes oblationes & elemoſinas quæ fierent in eadem Eccleſia pro tempore, necnon alios minores introitus ſive reditus ipſius Eccleſiæ inter ſe æqualibus portionibus dividerent, & ultra hujuſmodi portiones quilibet dictorum Rectorum de groſſis fructibus ejuſdem Eccleſiæ annuatim percipere deberent triginta florenos ad rationem, & uſum monetæ currentis Roman., ac reſiduum eorumdem majorum fructuum, ſi quod foret, annis ſingulis cederet integre Monaſterio memorato, unde Abbatiſſa, & Conventus prædictæ, ac illæ, quæ eis ſuccederent in eodem Monaſterio Eccleſiam, ejuſque domos hujuſmodi tenerentur reſtaurari, & refici facere oportune, prout eiſdem Abbatiſſæ & Conventui melius videretur expedire, ſed alia poſſeſſiones, & bona hujuſmodi Abbatiſſa, & Conventus, & illæ quæ eis ſuccederent, ac duo Rectores ejuſdem Eccleſiæ, qui eſſent pro tempore, antedicti locare libere, & licite valerent perſonis cum quibus Monaſterii, & Eccleſiæ prædictorum conditionem facere poſſent meliorem prout in ipſis litteris plenius continetur: (*a*) Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Abbatiſſæ & Conventus prædictarum petitio continebat, ipſæ, quæ in vim earumdem literarum dicti Innocentii ſeptimi tunc hujuſmodi generis, & neceſſitatibus occurrentibus poſſeſſionem quarumdam domorum dictæ Eccleſiæ apprehendentes, illas per aliquot tempora inhabitarunt, etiam poſtquam nos tunc divina favente clementia ad apicem Summi apoſtolatus aſſumpti omnes uniones quacumque auctoritate factas, quæ nondum ſortitæ fuerant effectum revocaveramus, cum a nonnullis aſſereretur, dilectum filium Nicolaum de Paſſarellis Primicerium (*b*) dictæ Eccleſiæ tunc fore vita functum, revocationis hujuſmodi forſan ignaræ prætextu literarum prædictarum quarumdam domorum aliarum & fructuum, reddituum, & proventuum dicti Primiceriatus poſſeſſionem apprehendentes illos ex tunc etiam tenuerunt prout tenent in uſum antedictum licet de facto, & quod inter Abbatiſſam, & Conventum ex una parte, Nicolaum, & Canonicos præfatos ſuper fructibus, redditibus, & proventibus, ac tunc apprehenſis poſſeſſionibus prædictis, & ipſorum occaſione, quos utraque partium aliarum ad ſe de jure ſpectare aſſerebant, ex altera materia quæſtionis exorta. Nos cauſam hujuſmodi, non obſtante quod de ſui natura ad Roman. Curiam legitime devoluta, & apud eam tractanda & finienda non eſſet, Venerabili Fratri noſtro Jacobo Epiſcopo Spoletan. (*c*) tunc locum unius ex Auditoribus cauſarum Palatii Apoſtolici de mandato noſtro tenenti prout tenet ad inſtantiam dictorum Nicolai, & Canonicorum audiendam commiſimus, & fine debito terminandam, qui in cauſa ipſa ad nonnullos actus inter partes ipſas dicitur proceſſiſſe. Cum itaque ſecundum præmiſſa, incorporatio, annexio, & unio prædictæ juribus non ſubſiſtant, pro parte ipſarum Abbatiſſæ, & Conventus aſſerentium ſe in reparatione domorum hujuſmodi magnam expenſam feciſſe; necnon hujuſmodi facultates ipſius Eccleſiæ etiam modernis temporibus adeo diminutas, quod Primicerius, & Canonici pro tempore exiſtentes prædicti exinde non poſſint congrue ſuſtentari; ipſis propterea in præfata Eccleſia non uſquequaque cultum hujuſmodi etiam cum eorumdem Parrochianorum curæ neglectu ſolemniter peragentibus, necnon Eccleſiam, & domos præfatas etiam adhuc habitatoribus derelictas pro manſione ipſarum Abbatiſſæ, & Conventus neceſſitate ingruente hujuſmodi accommodas fore, fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut præmiſſis ſuadentibus Eccleſiam prædictam cujus centum cum eiſdem ſuis juribus, & pertinentiis dicto Monaſterio, cujus etiam centum florenorum auri fructus, redditus, & proventus ſecundum communem extimationem valorem annuum ut ipſæ Abbatiſſa, & Conventus aſſerunt, non excedunt, juxta hujuſmodi litterarum continentiam, atque formam de novo unire., annectere, & incorporare, & alias eis ſuper præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos ſtatum cauſæ hujuſ-

Poſſeſſionem aliqua ex parte inierant Moniales.

Controverſia inde nata Auditori Cauſar. S. Palatii commiſſa.

(*a*) Conſulendæ Conſtitutiones Innoc. VII. & Joannes XXIII. ſuperius allatæ pagg. 60. & 73. quarum ſententiæ fere integræ in hac ſolenni, & plumbata Conſtitutione efferuntur: necnon Diſſertatio ſæpe memorata.

(*b*) Hunc Joannes XXIII. appellat *pro-Primicerio*, ſicut Canonicos *pro Canonicis* Videſis pag. 75.

(*c*) Jacobum de Turcis de Camplo Ughellus appellat, cenſetque ſextum & triceſimum inter Pennenſes & Hadrianenſes Epiſcopos; inter Spoletanos autem 56. nam illi prius Sedi datus Antiſtes anno 1413. Conſtantienſi Concilio affuit, extititque unus ex triginta electoribus nationum, qui pro hac vice additi fuerunt Sacro Cardinalium Collegio in electione Martini V. Sacro eodem Collegio aſſentiente. (*Seſſ.* 41.) Ibi autem *Jacobum Pennenſem electum* appellari eum comperimus (*Concil. Lab. to.* 2. *pag.* 249.) Quare ut inter Pennenſes & Hadrienſes Præſules cenſeatur; Sedem tamen illam adiiſſe nunquam videtur. Nam idem Martinus V. an. 1419. Cal. Febr. Spoletanum eum Antiſtitem renunciavit, ſimulque inter Auditores cauſarum Palatii Apoſtolici ut eſſe pergeret idem voluit: quod ſatis liquet ex Conſtitutione hac, quam edimus in lucem. Hujuſmodi Auditoribus ſucceſſiſſe dicuntur duodecim Capellani Papæ, ſeu Auditores Rotæ. Sed Polidorus Virgilius (*de rer. inventor. lib.* 6. *cap.* 12.) & Ciaconius centum fere annis ante Martinum V. hoſce Auditores inſtitutos volunt a Joanne XXII. & Cohellius longe antiquiorem eſſe contendit eorum inſtitutionem primævam (*in notit. Cardin. cap.* 19.) Ac propterea utrique ſimul diutiſſime floruerunt. Cæterum Ughello teſte idem Jacobus & Spoletanus Antiſtes erat, & Pennenſis Eccl. perpetuus adminiſtrator.

(*a*) Anto-

Nova incorporatio a Martino facta.

hujuſmodi habentes præſentibus pro expreſſo necnon litem ipſam penitus extinguentes Eccleſiam prædictam cum domibus, poſſeſſionibus, bonis, juribus, & pertinentiis ſupradictis eidem Monaſterio auctoritate Apoſtolica perpetuo incorporamus, annectimus, & unimus, ita quod liceat ipſis Abbatiſſæ, & Conventui de novo corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ, & domorum infra dictum Clauſtrum exiſtentium, ut præfertur prædictorum auctoritate propria apprehendere, necnon pro ipſarum uſu, & habitatione perpetuo retinere, ac cedentibus, vel decedentibus eiſdem Nicolao Primicerio, & Canonicis, vel Nicolao Primiceriatu, ac Canonicis præfatis Canonicatus, & præbendas ſuos antedictos, alias quomodolibet dimittentibus, fructus, redditus, & proventus, necnon alias poſſeſſiones, & bona ſupradicta ad illos ratione Primiceriatus, & Canonicatuum, & præbendarum præfatorum dumtaxat, & ad eandem Eccleſiam quomodolibet pertinentia ipſis, & eidem Monaſterio applicare volentes, & prædicta eiſdem Abbatiſſæ & Conventui auctoritate concedentes, quod extunc dicti Rectores eligendi, ſeu nominandi, & præſentandi præfato Vicario, ac per illum in ea inſtituendi ut præfertur hujuſmodi animarum curam gerere, ac Parrochianis eiſdem Sacramenta miniſtrare, Miſſas quoque, & alia divina officia hujuſmodi diebus, & horis in eadem Eccleſia decenter, & laudabiliter celebrare necnon oblationes, & elemoſinas, ac alios minores introitus, ſive redditus hujuſmodi inter ſe ſimilibus portionibus dividere, & ultra illas uterque videlicet eorum de dictis groſſis fructibus triginta florenos ad rationem, & uſum monetæ hujuſmodi annuatim recipere, ac in aliis congruis eis per præfatas Abbatiſſam, & Conventum deputandis habitationibus circa dictam Eccleſiam perſonaliter reſidere teneantur, necnon reſiduum eorumdem majorum fructuum, ſi quod fuerit, unde Abbatiſſa, & Conventus prædicti in eodem Monaſterio Eccleſiam & domos hujuſmodi reſtaurari, ac refici facere poſſint, prout eis melius videbitur expedire annis ſingulis cedere debeat Monaſterio antedicto, ipſique Abbatiſſa, & Rectores, qui erunt pro tempore, & hujuſmodi Conventus, hujuſmodi alia, poſſeſſiones, & bona dictæ Eccleſiæ quibuſcumque perſonis, cum quibus ſuam,

Onera Monialium inſtaurata.

ac eorumdem Monaſterii, & Eccleſiæ conditionem efficere potuerint meliorem, arrendare locare, ſeu ad firmam, vel annuam penſionem concedere valeant, cujuſcumque ſuper hoc licentia minime requiſita. Non obſtantibus quibuſcumque Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus Eccleſiæ Monaſterii, & ordinis prædictorum contrariis juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut ſi aliqui Apoſtolica, vel alia quavis auctoritate in eadem Eccleſia in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant. Seu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus, & præbendis, ac dignitatibus, perſonatibus, vel officiis ipſius Eccleſiæ ſpeciales, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarit; etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomolibet ſit proceſſum: quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, & quæcumque inde ſecuta ad hujuſmodi Primiceriatum, necnon Canonicatus, & præbendas voluimus non extendi, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem Canonicatuum, & præbendarum ac dignitatum perſonatuum, vel officiorum, aut beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuſcumque privilegiis, indulgentiis, litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris Litteris mentio ſpecialis. Nos enim exnunc irritum decernimus, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ extenſionis incorporationis annectionis, unionis, voluntatis conceſſionis & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Quibuſcumque contrariis derogat ad validitatem rei.

Præſervatur Canonicis jus ad alios Canonicatus, & Præbendas.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XV. Kal. Februarii Pontificatus noſtri Anno quarto.

Anto-

Antonio Corario Card. Epiſcopo Portuenſi, & Baſil. Vat. Archipresbytero Apoſtolicas vices committit, ut reformatione indigentem ipſam Baſilicam in perſonis & rebus, delegata eadem ſumma poteſtate reſtituat.

Ex Reg. 3. Epiſt. de Cur. Martini V. fol. 292. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1421. 30. *Decemb.*

MArtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Antonio (*a*) Epiſcopo Portuen.; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad Eccleſiarum & Perſonarum Eccleſiaſticarum omnium, præſertim quæ Nobis & Romanæ Eccleſiæ nullo medio ſunt ſubjectæ, ſtatum ſalubrem dirigendum Officii debitum intendentes; cum id expedire conſpicimus, libenter partes noſtræ ſolicitudinis adhibemus. Mentem tamen Noſtram ad hoc magis excitat Apoſtolorum Principis cura Baſilicæ, quæ, velut cæterarum Eccleſiarum ſpeculum & exemplar, ita diligentiori divini cultus & devotionis ordine, & quaſi quadam ſingulari honeſtatis obſervantia radiare debet; ut cunctæ totius Orbis Eccleſiæ in ipſius radiis Baſilicæ ſpeculentur. (*b*) Nos igitur ad ſtatum ejuſdem Baſilicæ noſtrum attentius dirigentes intuitum, divini cultus augmentum, morum honeſtatem, & aliorum ordinationem in quibus defectum patitur, & dietim eam tendere proſpicimus in collapſum, reformare pro viribus cupientes, ut ad eam fidelium devotio conſervetur: & quia incumbentia alia nonnulla Nos diſtrahunt, ut ſingulis intendere non poſſimus; tuæ idcirco Fraternitati, de cujus circumſpectionis & devotionis claritate ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, quique Archipresbyteratum in eadem, qui dignitas principalis exiſtit, ex conceſſione & diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ obtines; ut liberius diſſolutionis & inſolentiarum poſſis amputare materias, & alia quæ tibi pro injuncto a Nobis Officio reformanda videris, reformare; vices noſtras & omnimodam tibi cum plena & libera poteſtate concedimus facultatem (*c*) uſque ad completam reformationem tam ſuper Capitulo, Canonicis, & Perſonis cujuſcumque gradus ſtatus dignitatis officii, vel conditionis exiſtant, quam rebus & ſtatu dictæ Baſilicæ inquirendi, reformandi, puniendi, excommunicandi, privandi, ſuſpendendi imperpetuum, vel ad tempus tam a perceptione fructuum, quam ab officio & adminiſtratione; & interdicendi ab ingreſſu Capituli, Chori, vel Eccleſiæ, incarcerandi quoque, detinendi, cohercendi & condemnandi: de bonis, fructibus, proventibus, & Officiis dictæ Baſilicæ diſponendi ſtatuendi & ordinandi, ac omnia & ſingula gerendi & exercendi, quæ tibi ad gloriam Dei & B. Petri ac divini cultus incrementum, ſtatumque ipſius Baſilicæ videbitur expedire, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtante ſi Baſilicæ Capitulo Canonicis & Perſonis præfatis, vel quibuſvis aliis, etiam ratione dignitatum, vel Officiorum, quæ in eadem Baſilica, vel Romana Curia obtinent, communiter vel diviſim a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod ad hujuſmodi Juriſdictionem exercendam aliquem admittere minime teneantur, & ad id compelli; aut quod interdici ſuſpendi excommunicari vel privari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, & quibuſlibet dictæ Sedis vel Legatorum ejus Privilegiis exemptionibus & Indulgentiis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, tuæ Juriſdictionis hujuſmodi explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri; & quæ quoad hoc, ipſis nolumus in aliquo ſuffragari.

Præſtantia Vatic. Baſil. ſuper omnes cæteras.

Archipresbyteri Juriſdictioni Apoſtol. vices adjunguntur.

Abſoluta ejus poteſtas declaratur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum tertio Kal. Januar. Pontificatus noſtri anno quinto.

Ratam

(*a*) Antonius Corarius Venetus Gregorii XII. fratris filius renunciatur Presb. Card. S. Chryſogoni a Patruo Lucæ tum degente, qui quatuor Cardinales creans contra jusjurandum emiſſum, ab ſe alienavit Cardd. ſeniores, ut innuimus: idque anno 1408. menſe Junio. Quos S. Antoninus ap. Victorellum in addit. ad Ciacon. veros Cardd. exiſtimavit. Vide Ciacon. & Ughell. inter Epiſcopos Oſtienſes, Portuenſes, & Bononienſes; omnium enim harum Sedium Præſul fuit. In Concilio Conſtantienſi, cui aderat (*to. XII. pag.* 183.) appellatur *Antonius Bononienſis*, quare a Martino V. Portuenſis creatus videtur. Conſtanti Scriptores ſententia præcipuam huic laudem tribuunt virginitatis, atque integritatis uſque ad exitum vitæ ſervatæ. Ab ejuſmodi ſingulari laude non abludunt Diplomatis hujus ſenſa, & ſumma poteſtas delegata.

(*b*) Memoria repetantur, quæ ſæpe ſæpius de Baſilicæ Vat. præſtantia fuerunt obvia in Pontificum Conſtitutionibus, & Diplomatis, perpetua conſtantique omnium Pontificum definitione veritas palam fiet, quin commentaria opus ſint in re certa.

(*c*) Ex Gregorii XI. Diplomate didicimus, quod Portuenſes Epiſcopi ſuis excidentes privilegiis Urbani V. Conſtitutione, ne ſolido quidem bienni ſpatio in integrum ſunt reſtituti. Hic vero rem omnino novam accipimus. Unus idemque Epiſcopus Portuenſis eſt Archipresbyter Vat. Baſilicæ: ipſique præter ordinariam poteſtatem, quam novimus ampliſſimam eſſe, ſumma Apoſtolica delegatur. Quum autem ſuperius viderimus, & Gregorium XII. anno 1408. & Alexandrum V. an. 1410. Antonio de Calvis Archipresb. viſitandam commiſiſſe eamdem Baſilicam; nunc vero ſupremæ poteſtatis delegationem ad eumdem finem accedere inſpiciamus, lacrymabiles diuturni Schiſmatis effectus ſentimus. Si enim ſplendor Baſilicæ, quo *cunctæ totius Orbis Eccleſiæ*, ut ait Pontifex, debebant reſpicere, paſſus erat deliquium: quid de Urbis, atque Orbis Eccleſiis cæteris credendum erit?

(*a*) Poſt

Ratam habet & confirmat commiſſionem a Sigiſmundo Jmp. electo datam Procuratori Generali Ord. Min. & a Capitulo confirmatam de inſtaurando Hoſpitali S. Stephani Protom. per S. Stephanum Hungariæ Regem fundato.

Apud Wadding. Conſtit. cv. to. 10. pag. 365.

AN. CH. 1423. 17. Maji

MArtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Georgio Henrici tertii ordinis S. Franciſci profeſſori, & dicti ordinis Procuratori Generali.

Ad ea, quæ ex injuncto nobis Apoſtolatus officio incumbunt libenter intendimus, quæ Hoſpitalium, & piorum locorum utilitatem reſpiciunt, & ut ea, quæ ad ipſorum proſperitatem, ac Divini cultus augmentum ſunt ſalubriter ordinata, illibata conſiſtant, libenter adjicimus Apcſtolici muniminis firmitatem. Exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod cariſſimus in Chriſto filius noſter Sigiſmundus Romanorum (a) & Hungariæ Rex illuſtris, ad quem proviſio Hoſpitalis S. Stephani Protomartyris de Urbe pro tempore pertinere dignoſcitur, pie conſiderans, quod Hoſpitale præfatum, quod per beatum Stephanum Hungariæ nationis Regem (b) fundatum extitit, & dotatum propter guerrarum turbines, & calamitates multiplices, quæ præfatam urbem diutius miſerabiliter afflixerunt, in ſuis ſtructuris, & ædificiis eſt totaliter collapſum, ac deſiderans, ut Hoſpitale ipſum in ſuis ædificiis & rebus reparetur, curam, regimen, & adminiſtrationem ejuſdem Hoſpitalis tibi per ſuas literas commiſit. Et deinde dilecti filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de dicta urbe commiſſionem ratam habentes, approbarunt, atque etiam confirmarunt, prout in literis Regis, & Capituli præfatorum, ipſorum Sigillis munitis plenius continetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. Nos hujuſmodi &c. inclinati commiſſionem, & confirmationem præfatas, ac omnia & ſingula in dictis literis contenta, & quæcumque &c. rata habentes &c. ea auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis Scripti patrocinio communimus. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, & communitionis infringere &c.

Proviſio Hoſpital. S. Steph. ad Hung. Regem ſpectans.

Committitur alii probante Capitulo, ac Pontif. confirmante.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum XVI. Kal. Junii Anno VI.

Concedit Capitulo Vatic. Baſil. ut quaſdam Vineas permutet cum poſſeſſionibus aliquot ad Abbatem & Conventum S. Sebaſtiani extra Muros Urbis pertinentibus.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vatic. capſ. 37. faſc. 145.

AN. CH. 1423. 1. Jun.

MArtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Lello Corraducii Canonico Lateranenſi; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Humilibus, & honeſtis ſupplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis. Sane petitio pro parte dilectorum filiorum Abbatis, & Conventus Monaſterii ſancti Sebaſtiani extra muros Urbis Ciſtercienſis ordinis nobis nuper exhibita continebat, quod cum Monaſterium ipſum nonnullas poſſeſſiones valoris trecentorum florenorum auri in Territorio, & diſtrictu dictæ Urbis, & in parte Tranſtiberina remotas ab ipſa Urbe per miliaria quatuordecim, vel idcircha ex quibus ipſi Abbas, & Conventus modicam utilitatem percipere conſueverunt, legitime obtinere noſcatur, quodque ſi hujuſmodi poſſeſſiones pro poſſeſſionibus vinearum dilectorum filiorum Capituli, & Canonicorum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de memorata Urbe in excambium permutationis titulo concederentur, permutatio ipſa tam Abbati, & Conventui quam Capitulo

Permutatio poſſeſſionum cum Capitulo.

(a) Poſt Roberti obitum an. 1410. Electores in duas partes diviſi duos elegerunt Romanorum Reges. Alii enim Sigiſmundum Hungariæ Regem, Jodocum Moraviæ Marchionem alii acclamarunt. Hic vero annos natus 90. brevi ex vivis abiit: quare Sigiſmundum omnes confirmarunt, piiſſimum, & juxta prudentiſſimum Principem, cujus opera inſignis paſſim extollitur pro tollendo Schiſmate. Sunt qui hunc omnium ultimum adhibuiſſe volunt in Diplomatibus nomen Imperatoris Romm. poſt coronationem (Murat. *Annal. Ital. to.9.pag.154.*) quam fecit Romæ Eugenius IV. an. 1433. Quidquid de eo ſit, nobis alterius generis Diplomata inſpectantibus hinc ſatis liquet, quo Pontifices proſequerentur titulo per ſeculum quintumdecimum Imperatores electos, antequam Romæ coronarentur.

(b) Florav. Martinell. (*pag. 309. Rom. Sac.*) hanc Conſtitutionem apud Vvaddingum expendens: *Templum*, inquit, *S. Stephano Hungarorum Regi dicatum, ſub cura Collegii Germanici; olim Procuratoris generalis tertii Ordinis S. Franciſci*. Hinc autem emicat ſpecialis potius commiſſio, quam Capitulum S. Petri ſuo utens jure confirmat, Summuſque Pontifex ratam habet: perſonalis videlicet cura, quæ ad Succeſſores non tranſiit.

tulo, & Canonicis præfatis accommoda exiſteret ac etiam profutura. Quare pro parte dictorum Abbatis, & Conventus nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ipſis faciendi permutationem eandem cum Capitulo, & Canonicis præfatis licentiam concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui de præmiſſis certam notitiam non habemus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ, de qua, in hiis & aliis ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis auctoritate noſtra te diligenter informes, & ſi per informationem eandem inveneris, permutationem hujuſmodi, ſi fiat, in evidentem utilitatem cedere Monaſterii, Conventus, Capituli, & Canonicorum prædictorum, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, Abbati, & Conventui, ac Capitulo & Canonicis præfatis faciendi permutationem eandem licentiam largiaris. *A Pontifice confirmatur, modo utilis.*

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Kalendis Junii. Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Unionem Eccleſiæ Collegiatæ S. Mariæ Domnæ Roſæ ab Innoc. VII. Joanne XXIII. & ab ſe ipſo factam Monaſterio S. Cathar. Ord. Benedictini, ſed a Reformatoribus Eccleſiar. & Monaſteriorum revocatam, inſtaurat ratamque haberi vult in perpetuum.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vat. Capſ. 28. Faſc. 109.

AN. CH. 1427. 23. *Maji.*

MArtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſæ, & Conventui Monaſterii Monialium S. Catharinæ prope Porticum S. Petri de Urbe Ordinis ſancti Benedicti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Sacræ religionis, ſub qua ſedulum & devotum exhibetis Altiſſimo famulatum, promeretur honeſtas, ut votis veſtris quantum cum Deo poſſumus favorabiliter annuamus. Dudum ſiquidem pro parte veſtra nobis expoſito, quod quondam Innocentius VII. per ſuas, & Joannes XXIII. in eorum obedientia, de qua Urbs prædicta tunc erat, nominati vobis, quæ, ut aſſerebatis, in loco dicti Monaſterii propter gentes armigeras, quæ circa illum receptabantur, non abſque gravi timore, & devotionis perturbatione, ac periculo reſidere ſervata pudicitia poteratis, quodque infra dictam Urbem aliquem ad quem hujuſmodi tempore declinare poſſetis locum non haberetis, & quod pro hujuſmodi evitandis periculis oporteat vos per alienas domos infra Urbem ipſam diſcurrere, non ſine ſtatus, & honoris veſtri diminutione, animarum periculo, & ſcandalo plurimorum, Eccleſiam B. Mariæ Dunerofæ de Regione Campitelli de Urbe prædicta, quæ parrochialis & Collegiata exiſtit, & in qua unus Primicerius, & quinque Canonici antiquitus exiſtebant, prout exiſtunt, & cujus centum pro uſu, & habitatione veſtra, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis præfato Monaſterio, cujus etiam centum florenorum auri fructus, redditus, & proventus ſecundum communem extimationem valorem annuum non excedunt ſub certis modo, & forma, etiam per ſuas Litteras ſucceſſive univerant, annexerant, & incorporaverant; Ita quod extunc liceret vobis auctoritate veſtra propria corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ, & domorum infra clauſtrum ipſius Eccleſiæ exiſtentium pro uſu, & habitatione veſtra recipere, & perpetuo retinere, quodque cedentibus, vel decedentibus eiſdem, tunc Primicerio, & Canonicis vel Primicerio Primiceriatum, & Canonicis ipſis Canonicatus & præbendas ſuos quomodolibet dimittentibus, fructus, redditus, & proventus, necnon alia poſſeſſiones & bona ad Primicerium, & Canonicos, ſeu Eccleſiam prædictam quomodolibet pertinentia, vobis, & eidem Monaſterio, etiam ſub certis modo, & forma applicarentur, prout in illis, & ſubjuncto, quod vos in vim Litterarum prædicti Innocentii poſſeſſionem Eccleſiæ, & domorum infra clauſtrum dictæ Eccleſiæ exiſtentium apprehenderatis, ac illos per aliquot tempora, etiam poſtquam nos divina favente clementia ad apicem Summi Apoſtolatus aſſumpti omnes uniones quacunque auctoritate factas quæ tunc non eſſent ſortitæ effectum revocaveramus, inhabitaſtis, ac tenuiſtis, & poſſediſtis, & cum a nonnullis aſſereretur dilectum filium Nicolaum de Paſſarellis Primicerium dictæ Eccleſiæ fuiſſe vita functum, vos revocationis hujuſmodi forſan ignaræ prætextu dictarum litterarum præfati Innocentii quamdam aliarum domorum, ac fructuum, reddituum, & pertinentium Primiceriatus hujuſmodi, poſſeſſionem apprehendentes, illa ex tunc tenueratis, prout tenebatis in veſtrum uſum antedictum, licet de facto, quodque inter vos ex una, ac Nicolaum, & Canonicos præfatos ſuper fructibus, redditibus, & proventibus ac tunc apprehenſis poſſeſſionibus, & bonis prædictis, quæ uterque veſtrum ad ſe de jure ſpecta-

Innoc. VII. & Jo. XXIII. Privilegia recenſentur.

Super unione Collegiatæ Eccleſ.

Oeconomia unionis ejuſd.

Poſſeſſio a Monialibus jampridem capta.

ſpectare aſſerebat, & eorum occaſione parte ex altera materia quæſtionis exorta. Nos cauſam hujuſmodi bonæ memoriæ Jacobo Epiſcopo Spoletan. (*a*) tunc locum unius ex Auditoribus cauſarum Palatii Apoſtolici de mandato noſtro tenenti, ad inſtantiam Nicolai, & Canonicorum prædictorum audiendam commiſimus, & fine debito terminandam, qui inter partes prædictas ad nonnullos actus dicebatur proceſſiſſe, & cum ſecundum præmiſſa incorporatio, annexio, & unio prædictæ viribus non ſubſiſterent, & pro parte veſtra aſſereretur, vos in reparatione domorum hujuſmodi magnas expenſas feciſſe, nos ſtatum cauſæ hujuſmodi habentes noſtris litteris pro expreſſo, necnon litem ipſam penitus extinguentes, Eccleſiam prædictam cum domibus, poſſeſſionibus, bonis, juribus, & pertinentiis ſupradictis eidem Monaſterio perpetuo etiam ſub certis modo, & forma incorporavimus, annexuimus, & univimus, prout in noſtris ſuperinde confectis litteris plenius continetur. Cum autem ſicut exhibita nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, nonnulli Reformatores ad reformationem Eccleſiarum & Monaſteriorum Urbis prædictæ per Nos alias deputati Eccleſiam prædictam, cum juribus, & pertinentiis ſupradictis a præfato Monaſterio ſegregaverunt, ſeu contra uniones, incorporationes, & annexiones hujuſmodi etiam per nos factas attemptaverint in veſtrum, ac Monaſterii præfati præjudicium non modicum, ac damnum pro parte veſtra fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut ſegregationem, & attemptata hujuſmodi per dictos Reformatores, ut præmittitur, facta revocare, necnon unionem, & incorporationem hujuſmodi ſaltem quoad Eccleſiam, Clauſtrum, & domos prædicta pro neceſſaria habitatione veſtra confirmare, & innovare, ac alias vobis in, & ſuper præmiſſis oportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, ſegregationem, & attemptata hujuſmodi, ac litteras ſive inſtrumenta ſuperinde confecta ſi qua ſint habentes præſentibus pro expreſſis ac illas, & illa, eorumque tenorem, tenoreſque, quoad Eccleſiam, domum, & Clauſtrum hujuſmodi dumtaxat revocantes, & viribus vacuantes, uniones, & incorporationes hujuſmodi quoad ipſam Eccleſiam, domos & clauſtrum, pro uſu, & habitatione veſtra neceſſitatis tempore * ingruerent, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & etiam innovamus, eaſque valere, & firmitatem perpetuam obtinere volumus ac decernimus per præſentes. Non obſtantibus omnibus ſupradictis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & aliis contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ innovationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Quæſtio exorta ſuper unione.

Ipſa unio confirmatur auctorit Apoſt.

Contra Reformatorum Decreta contraria.

Confirmationis certi limites.

* *Leg.* ingruente.

Datum Romæ apud ſanctos Apoſtolos (*b*) III. Id. Maji Pontificatus noſtri Anno decimo.

Antonio Corario Card. Epiſcopo Portuenſi Archipresb. Baſilicæ Vaticanæ committit Apoſtolicam viſitationem ejuſdem Baſilicæ, & perſonarum illi inſervientium.

Ex Regeſto VIII. de Cur. diverſ. Epiſt. Martini V. fol. 247.

AN. CH. 1428. 13. *Jun.*

Martinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Antonio (*c*) Epiſcopo Portuen.; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Baſil. Vat. & illi inſervientes reformatione indigent.

Inter cæteras Urbis & Orbis Eccleſias quibus licet immeriti divina diſponente clementia præſidemus, Baſilicam Principis Apoſtolorum de dicta Urbe ac perſonas inibi divinis laudibus deditas paternis non immerito contemplantes affectibus, ſedula pulſamur inſtantia,

(*a*) De Spoletano hoc præſtantiſſimo Epiſcopo nonnihil diximus ad Conſtitutionem aliam hujus Pontificis (*pag.* 78.) Hinc diſcimus, jam deceſſiſſe, & quidem Ughell. abdicata primum, deinde reaſſumta in Spoletana Sede illum eſſe mortuum ait anno 1427. incerto menſe, vel die. Nos certo ſcimus, ante menſem Majum occubuiſſe. Occubuit autem ſummis cumulatus honoribus: nam Pontifex, qui ſtatuerat in Conſtantienſi Concilio (*Seſſ.* 44.) celebrandum eſſe Concilium generale in Urbe Ticino, quum idem haberi cœptum eſt an. 1423. Jacobus una cum Archiepiſcopo Cretenſi Apoſtolica legatione fungens ei præfuit, ſumma cum facultate decernendi in Concilio, illud transferendi, novumque ad ſepteunium indicendi. Quæ omnia præſtitit: multa ſiquidem magni momenti decrevit; Concilium peſte ingruente tranſtulit Senas; novumque indixit Baſileenſe. Religio mihi fuit, tanti viri, cui Sanctimonialium cauſa credita eſt, ſumma iſta decora non recenſere:

(*b*) Ædes ad SS. Apoſtolos vetuſtate collabentes reſtituerat: ibique hoc, & ſeqq. annis, ut Documenta teſtantur, moram traxit. Vide Platinam in hoc Pont.

(*c*) Eumdem Antonium Corarium, cui vidimus ante annos ſeptem commiſſas Apoſtolicas vices pro reformanda Baſilica in perſonis, & rebus, datum modo videmus Viſitatorem Baſilicæ ipſi & perſonis. Idque poſtquam Succeſſor ei ſuffectus creditur Lucidus de Comitibus Diac. Card. S. Mariæ in Coſmedin, a Martino V. an. 1426. eſt enim valde incertum quamdiu dignitatem iſtam tenuerit. Tametſi conſtet liquido, quod anno 1428. Idibus Junii, quum dabatur hoc Diploma, non modo Archipresbyterali dignitate fungebatur, ſed viſitationis munus ſuſcipiebat, quo haud brevi poterat defungi. Diu is

tia, ut ad ea, per quæ ſtatus ipſius Baſilicæ quibuſvis deformationis ſublatis incommodis, in melius dante Domino reformari & feliciter adaugeri valeat, dictæque perſonæ divinis obſequiis aliis in exemplum diligentius vacare ſtudeant, prout expedire conſpicimus, adhibeamus ſolicitudinis noſtræ curas. Cum itaque, ſicut nuper fidedigna relatione accepimus, dicta Baſilica ſiniſtris temporum conditionibus & eorum qui illi hactenus præfuerunt negligentia & defectu cauſantibus deformationis quamplurimum ſubjaceat incommodis, ſitque non modicum in ſpiritualibus & temporalibus diminuta. Nos ſtatui & indemnitati ipſius Baſilicæ paternaliter providere volentes, circumſpectioni tuæ, de qua in hiis ex eo

Injuria temporum, & Adminiſtratorum incuria.

etiam quod inibi Archipresbyter exiſtis, & aliis, ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus per Apoſtolica Scripta committimus & mandamus, quatenus ad Baſilicam prædictam perſonaliter accedens & habens præ oculis ſolum Deum, illam, ac dilectos filios Capitulum Canonicos, & Beneficiatos, aliaſque Perſonas Eccleſiaſticas ipſius Baſilicæ auctoritate noſtra in omnibus ejus membris viſites, ac de eorum juribus, ſtatu, conditionibus, vita & meritis diligenter inquiras, omniaque & ſingula quæ inibi reformationis & correctionis officio noveris indigere, reformes & corrigas, ipſoſque Capitulum Canonicos, Beneficiatos & perſonas ad reſidendum apud dictam Baſilicam, & ibidem divinis intereſſendum compellas,

Viſitationis Apoſtolicæ munus ampliſſ.

---

quidem ſuperſtes fuit: nam Florentino, Ferrarienſi, iterumque Florentino Concilio interfuit uſque ad an. 1441. nec niſi ineunte 1445. Patavii eſt mortuus; ut ap. Ciacon. poſt Eugenium IV. Nec tamen dixerim Archipresb. S. Petri uſque ad vitæ exitum perſeveraſſe. Nam poſt an. 1434. conſtitutus haud dubie eſt Archipresbyter Jordanus Urſinus; vir ille ſummus, qui ab Innoc. VII. creatus Card. Presb. SS. Silveſtri & Martini; ab Alexandro V. tranſlatus ad SS. Laurentium & Damaſum; & ab Joanne XXIII. quum præclaris functus eſſet Legationibus, necnon Eccleſiarum, Monaſterior. piorumque locorum Urbis viſitatione, Epiſcopus Albanus, & major Pœnitentiarius renunciatus; poſtmodum a Martino V. in maximis Eccleſiæ negociis adhibitus, denique ab Eugenio IV. Sabinenſis Epiſcopus, Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ poſt annum, ut ajebam, 1434. eſt conſtitutus. Qua cæteroqui dignitate diu non eſt fruitus; nam an. 1419. die 29. Maji ad Balnea Petriolana prope Senas, ut obſervat Ciaconius, occubuit mortem. Hujus Archipreſbyteratus Ciaconius non meminit: noſtra autem in Baſilica, præſertim in ejus Tabulario, quod ſervat inſignis MSS. codd. Bibliothecæ aliquam partem (fere omnibus ad Vaticanam auctoritate Apoſtolica tranſlatis) ab eo relictæ Baſilicæ ipſi documenta non deſunt in libris Bullarum & Inſtrumentorum, & in chartis Pergamenis, quæ nihil attinet huc afferre. Præ aliis autem monumentis, illud ſingulare eſt, quod Senis tranſlatum ejus corpus, in Sacello gentilitio ejuſdem Baſilicæ, quæ ſeptem ejus familiæ Archipresbyteris gloriatur, tumulo mandatum fuit. (*Turrig. Ciacon.* U*ghel. Ciampin.*) Jordani autem Archipresbyteratum excepit Julianus Cæſarinus, Cardinalis æque inſignis Legationibus, & Præſes Concilii Baſileenſis, quoad legitime celebratum fuit, quem in Hungaria cæſum in bello cum Amurate Turcarum Rege Joan. Capiſtran. teſtatur an. 1444. die Novembris decima: tametſi Ciacon. cædem differat ad an. ſeq. menſe Julio poſt vitam Eugenii IV. fortaſſe immemor recte ejuſdem illigatæ cum præd. an. 1444. in vita ipſius Cardinalis.

Quod ſi ab anno 1434. præſtantiſſimi iſti duo Cardinales impleverunt extremos undecim annos Antonii Coratii: ergo idem jam abdicarat. Quando autem id fecerit, difficile admodum compertu eſt. Namque ipſo eodemque an. 1434. antequam Jordanus fieret Archipresbyter, Proarchipresb. erat Lucidus de Comitibus Card. Diaconus S. Mariæ in Coſmedin. Cujus rei locupletiſſimum ſuppetit teſtimonium ex Inſtrumento in charta pergamena Sigillis cereis pendent. munito (*Capſ. 31. Faſc. 126. Archivi Baſil.*) in quo hæc leguntur: *Venerabilis viri Prior, Canonici, & Capitulum Sacroſ. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, cum præſentia, conſenſu, & auctoritate Ven. viri Domini Laurentii Sancti Concanonici ipſorum, Ven. viri Domini Baptiſtæ de Urſinis Reverendiſſimi in Chriſto Patris, & D. D. Lucidi S. R. E. Cardinalis de Comit. nuncupati Archipresbyteratus præfatæ Baſilicæ ex ſpeciali commiſſione Sedis Apoſtolicæ in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarii generalis, Locumtenentis, &c. ſub A. Domini M. CCCC XXXIV. menſe Jul. die x1. Ind. x11.* Quod plane Inſtrumentum aliis confirmatur (*lib. Inſtrumentor. & Bullar. Pergameno lit. A. pagg. 170. & 246.*) in eamdem fere ſententiam; ibi enim legere eſt: *Cum Venerabb. viris Domino Baptiſta de Urſinis Vicario in eadem Baſilica Reverendiſſ. in Chriſto Patris & Domini Domini Lucidi S. Mariæ in Coſmedin Diaconi Card. de Comitibus vulgariter nuncupati Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ obtinentis, necnon Priore &c.* Atque hæc Inſtrumenta, quod velim animadverti, ad annos pertinent 1426. 1430 & 1433. quod adnotavit Grimaldus in Catalogo Archipresbyterorum (*pag. 94.*) & in elegantiori ejus exemplo (*pag. 106.*) In hiſce autem Inſtrumentis verba illa *Archipresbyteratum obtinentis* accipienda eſſe in eam ſententiam, quæ clarius concepta legitur in charta nuper laudata *Archipresbyteratus ex ſpeciali commiſſione Sedis Apoſtolicæ Vicarii generalis*, Diploma iſtud, quod nunc evulgamus luculente demonſtrat.

Et vero niſi una eademque ſententia eſſet: qui anno 1426. diceretur Lucidus *Archipresbyteratum obtinere*, quum poſt biennium de Antonio affirmet Pontifex.: *quod inibi Archipresbyter exiſtis*, & *perſonaliter accedens*? Antonius igitur erat Archipresbyter: ſed ignota nobis ex cauſa a Martino V. impetraverat, ut Archipresbyteratus munus in alium reclinaretur. Ita profecto edocemur monimentis allatis. Quamobrem ſi Grimaldus attente legiſſet, ſeu potius legere potuiſſet *Bullam* illam *originalem*, quæ, eodem teſte (*pag. 96.*) *extat in Archivo S. P. Q. R. publicarum Scripturarum inſerviens cuidam Protocollo Inſtrumentorum Laurentii D. Pauli Notarii publici ſub datum anno 1434. XV. Cal. April. An. Eug. IV. Pont. V. pro integumento*: ſi hanc inquam legiſſet, aut potuiſſet legere tam nullius habitam; nullus dubito, quin Archipresbyteratus Vicarium munus Lucidi Diaconi Cardinalis deprehendiſſet, tam evidenter expreſſum in charta pergamena ejuſdem anni, quarto inde menſe. Quis enim ſibi perſuadeat, Archipresbyterum S. Petri abdicaſſe, ut fieret Archipresbyter Baſilicæ Lateranenſis? Profecto Panvinius, ejuſque exſcriptor Raſponus (*pag. 93.*) ſumma cum fide referunt, quod: *Eugenius IV. utpote qui ante Pontificatum Monachus fuerat in Congregatione Cœleſtinorum, adeoque Regularibus viris erat apprime addictus, ſubmovit e Laterano ſeculares Canonicos ſuffecitque iis de integro Regulares: Clauſtrum pene a fundamentis reſtituens, ægre ferentibus Romanis.* Nam annos fere biſcentum, & quadraginta Canonici Regulares ab Alexandro II. inibi inſtituti, & a Paſchali II. & Anaſtaſio IV. privilegiis aucti (*Concil. Lab. to. 10. pag. 1237.*) tenuerant Baſilicam illam: quum Bonifacius VIII. ſub ipſum limen migrationis S. Sedis in Provinciam iis ſubſtituit Canonicos ſeculares Romanos Cives, quos Panvinius & Raſponus ajunt ſubmotos ab Eugenio IV. Iidem vero minime ſentiunt cum Grimaldo ſuper Lucidi de Comitibus Archipresbyteratu; ſed ſucceſſiſſe eum tradunt Alphonſo Carillo, qui Baſileæ obiit anno 1434. *Lucidus de Comitibus*, ajunt, *Romanus S. R. E. Cardinalis Alphonſo ſucceſſit: qui e vivis exceſſit, ſuperſtite adhuc Eugenio IV.* anno nimirum 1437. ut habet Ciacon. octo fere annis, antequam Canonici ſubmoverentur ab eodem Pontifice. E contrario Pro-Archipresbyterum S. Petri factum fuiſſe Archipresbyterum Baſilicæ Lateranenſis non abhorret a fide. Quid autem de integumento illo Protocolli in Archivo S. P. Q. R. ſeu libera reſignatione, tenendum ſit, Data ipſa pergamenæ noſtræ diebus centum ac ſeptemdecim poſterior Reſignationi prætenſæ, ſatis ſuperque docet. Utriuſque Baſilicæ extant Catalogi Archipresbyterorum ſumma cum diligentia confecti, Lateranenſium videlicet editus a Raſpono (*pag. 96.*) Vaticanorum MS. a Grimaldo perductus ad ſua tempora, & ab Archivi Præfectis continuatus. Ex iis patet, unum Card. Franciſcum Barberinum fuiſſe Archipresb. Lateranen. unius anni, deinde Vaticanum. Solennitatem initæ poſſeſſionis in Baſil. Vatic. die 6. Novemb. an. 1633. die Dominico vernaculo idiomate excepit Gaſpar Servantius in ſuo Diario, cujus fragmentum vidi & exſcripſi ego Cajetanus Cennius Beneficiatus Baſil. S. Petri.

(a) Aut

pellas, necnon pro quibuſvis exceſſibus, criminibus, negligentiis & delictis per eos, aut eorum aliquem commiſſis, etiam per ſuſpenſionem a divinis & ſubtractionem fructuum, reddituum, & proventuum ſuorum Canonicatuum, & præbendarum, ac Beneficiorum quæ in ipſa Baſilica obtinent, eorumque privatione, & amotione ab eiſdem, Carcerum quoque mancipatione, ac aliis pœnis & condemnationibus quibuſcumque, de quibus tibi videbitur, eadem auctoritate punias, & emendes. Contradictores quoſlibet & Rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Nos enim tibi Baſilicam, Capitulum Canonicos, Beneficiatos, & Perſonas prædictas etiam cujuſcumque ſtatus dignitatis gradus ordinis vel conditionis exiſtant, ut præmittitur, quoties opus fuerit, tibique videbitur, viſitandi & inquirendi & quæ ſecundum Deum inibi reformanda, & corrigenda cognoveris, reformandi & corrigendi, eoſdemque Capitulum Canonicos, Beneficiatos, & perſonas puniendi, emendandi, ſuſpendendi, condemnandi, detinendi, incarcerandi, cohercendi, compellendi, atque privandi; contradictores & rebelles, ut præfertur, compeſcendi; aliaque in præmiſſis, & circa præmiſſa faciendi, ordinandi, ſtatuendi, diſponendi, & exequendi, quæ pro divini cultus incremento ſtatuque Baſilicæ, & in ea pro tempore degentium perſonarum felici, profutura & etiam opportuna fore conſpexeris, plenam & liberam ac omnimodam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium uſque ad Apoſtolicæ Sedis beneplacitum concedimus facultatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis ac ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ quibuſcumque contrariis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis. Aut ſi Capitulo Canonicis, Beneficiatis, & perſonis præfatis communiter vel diviſim a dicta ſit ſede indultum quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, vel ſuis præbendis & Beneficiis privari, aut aliquos ad eos viſitandos reformandos & corrigendos, propter ſuorum Privilegiorum Indulta admittere non teneantur, per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indultis hujuſmodi mentionem, & quibuſlibet aliis privilegiis exemptionibus Indultis & Litteris Apoſtolicis, Baſilicæ Capitulo, Canonicis & perſonis eiſdem a Sede præfata, vel alias quovis modo conceſſis ſpecialibus vel generalibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta tuæ juriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, ipſique Capitulum Canonici, Beneficiati, & perſonæ ſe defendere poſſent vel tueri, & quæ, quoad hoc, eis quominus in præmiſſis omnibus & ſingulis, quotieſcumque tibi videbitur, procedere, eaque exequi valeas cum effectu, in aliquo nolumus ſuffragari, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Idem munus declaratur uberius.

In ipſos Canonicos extenditur.

Viſitatio tamen ad tempus committitur.

Datum Romæ apud ſanctos Apoſtolos Idibus Junii Anno undecimo.

E U G E N I U S I V.

Martino V. Eugenius IV. ſufficitur die tertia Martii 1431., & menſis ejuſdem die duodecima coronatur (a); Vita cedit die 23. Februarii an. 1445., exactis in ſummo Eccleſiæ regimine annis fere ſexdecim, detractis nimirum ſeptem vel octo diebus, ſi emortualis dies numeretur. Sub hoc Pontifice dirum ſchiſma Eccleſiam vexavit, Amedeo Sabaudiæ Duce in Antipapam, nomine Felicis V., a Pſeudo Concilii Baſileenſis Patribus electo, an. 1419.

Decernit ut exactores Fumantariarum, quarum proventus in commodum Baſilicarum Urbis aſſignat, præſidio juventur.

Ex Regeſto nono Epiſt. Secret. Eug. IV. fol. 115. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1432. 12. *Novemb.*

Dilecte fili; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum deputaverimus Fumantariarum (b) proventus repearationi & manutentioni Tectorum Baſilicarum Principis Apoſtolorum, & ſancti Joannis Lateranenſis, necnon

non

(a) Aut Spondano error excidit, aut in ejus opera mendum irrepſit, cum *ad annum Chriſti* 1431. *num.* 4. affirmat, Eugenium Pontificem V. Idus Martii corona fuiſſe donatum. Uno die major eſt Spondani ſupputatio; quandoquidem ex decretorio monumento apud Raynaldum *ad hunc ipſum annum ſub num.* 8. manifeſtum eſt *IV. Idus Martii* coronationis ritum fuiſſe peractum, ipſomet Eugenio id affirmante in quodam Diplomate quod ſcripſit *IV. Idus Martii ipſo Coronationis die*.

(b) *Fumantaria*, alias *Fumenteria*, cenſus eſt a fumo denominatus, quod nimirum, Cangio interprete, e focis ſive e quaque domo perſolveretur. Gemina ſunt, ac perinde ſonant nomina *Feagium*, *Focagium*, *Fumagium*. Conſulendus idem Cangius in Gloſſario.

(a) Hic

non Monaſterii ſancti Pauli extra muros Urbis, morem ab antiqua & laudabili conſuetudine repetentes, præcipimus & mandamus Tibi tenore præſentium, quatenus dilectis filiis Magiſtro Jacobo de Arimino ſcriptori & familiari noſtro, ac Baptiſtæ Notario Civi Ariminenſi, ſeu aliis quibuſcumque ad receptionem & exactionem præfatorum proventuum Nunciis deputatis, eiſdem ſeu alteri ipſorum pro effectuali dictarum Fumantariarum exactione a tua devotione auxilium conſilium vel favorem exigentibus, ſeu exigente, efficaciter eiſdem in prædictis & circa prædicta faveas & aſſiſtas conſiliis præſidiis & favoribus opportunis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum M. CCCC XXXII. Die XII. Novembris Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Certa ſalis portio a Cardinali Camerario in Vaticanæ Baſilicæ Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, Eugenio Pontifice ita mandante, diſtribuitur.

Ex Regeſto II. diverſ. Cameralium Eugenii IV. num. 17. fol. 134. apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum.

AN. CH. 1433. 24. *Martii.*

FRanciſcus miſeratione divina tituli ſancti Clementis (*a*) Sacroſanctæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis, Domini noſtri Papæ Camerarius, nobili viro Camerario & Doanerio Salariæ almæ Urbis; Salutem in Domino.

De mandato ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Eugenii divina providentia Papæ Quarti, facto nobis ſuper hoc oraculo vivæ vocis, ac auctoritate noſtri Camerariatus Officii, tenore præſentium præcipimus atque mandamus, quatenus de Sale dictæ Salariæ detur & tradatur * infraſcriptis perſonis infraſcriptas quantitates Salis videlicet.

* *Leg.* detis & tradatis.

Salis portio pro Canonicis.

In primis Vigintiſeptem Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe (*b*) ſemirubra Salis vigintiſeptem, computando medium Rubrum pro quolibet Canonico, conſtituentia integra Rubra tredecim cum dimidio.

Pro Beneficiatis.

Item trigintatribus Beneficiatis ejuſdem Baſilicæ Quartas Rubri Salis prædicti trigintatres, conſtituentes integra Rubra octo & Quartam unam.

Pro Clericis Beneficiatis.

Item viginti Clericis ejuſdem Baſilicæ Viginti octavas partes Rubrorum Salis, conſtituentes Rubra integra duo cum dimidio, facientes omnes prædictæ quantitates Rubra Salis integra Vigintiquatuor & quartam parpartem alterius Rubri, pro omni eo & toto Sale quod prædicti petere poſſent (*c*) pro Sale confecto in Salinis de anno proxime præterito, quod per vos datum volumus in veſtris computis admitti.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub noſtri Signeti ſecreti impreſſione Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo trigeſimotertio, Indictione Undecima, die vero vigeſimaquarta menſis Martii, Pontificatus Sanctiſſimi Domini noſtri Domini Eugenii Papæ Quarti Anno tertio.

Quæ

(*a*) Hic eſt Franciſcus Condulmerius Eugenii IV. ex fratre nepos, quem Patruus die 19. Decembris an. 1431. ſacro Cardinalium Collegio cooptavit, atque honoribus cumulatum, S. R. E. Camerarium conſtituit. Presbyter Cardinalis ſub tit. *S. Clementis* hic nominatur; ideoque fallitur Ciacconius qui *S. Cæciliæ* titulum illi tribuit; hinc juremerito ab Oldoino reprehenditur.

(*b*) Ex Bulla Bonifacii VIII., de qua in Bullarii noſtri Tom. 1. pag. 229. & ſeqq., compertum eſt, Canonicorum Baſilicæ Vaticanæ numerum ad triceſimum uſque fuiſſe productum, Archipresbyteri, Cameræ, & Metæ portionibus nequaquam comprehenſis. Cum ergo nonniſi vigintiſeptem Canonici hic enumerentur, oportet fateamur, tres reliquos ideo prætermitti, ſive quod Roma abfuerint; ſive, quod veroſimilius eſt, vita ceſſerint.

(*c*) Hæc Cardinalis Camerarii verba ſatis declarant, Salis portionem, quæ Capitulo Vaticano diſtribuenda decernitur, non a gratuita Pontificis donatione, ſed a peculiari quodam Baſilicæ jure ac privilegio eſſe repetendam. Huc igitur revocanda quæ de Eccleſia S. *Anatheliæ* in Portuenſi territorio ſita, ac de illius *terris* ac *piſcariis* legimus in Bullis S. Leonis IX., Innocentii III., ac Gregorii IX., quæ in primo Bullarii Vaticani tomo *pag.* 22., 82., ac 113. exhibentur. Hiſce namque monumentis innixum Baſilicæ noſtræ Capitulum jus habet ad ſalem in Portuenſi territorio conficiendum. Cumque Portuenſis Epiſcopus moleſtiam hac in re Capitulo Vaticanæ Baſilicæ inferre tentaverit, re ad Pium II. delata, ac probe diſcuſſa, Pontifex favore Capituli ſententiam tulit, ac literis Apoſtolicis, quas infra ſuo loco dabimus, confirmavit. Ne autem in poſterum ullus ad nova excitanda jurgia ſupereſſet locus, jam ab anno 1720. Vaticanum Capitulum jus omne quod Baſilicæ ad ſalem ſibi parandum inerat, in Apoſtolicam Cameram tranſtulit, ea lege, ut quotannis Scuta 1400. perpetuo ſolvantur.

(*a*) Hanç

Quæ in ſuperiori Bulla circa Fumantarias decreverat, hìc repetit, & confirmat.

Ex Tabulario Apoſtolico Vatican. in Regeſto XI. Epiſtolar. Secretior. Eugen. IV. pag. 139. tergo.

AN. CH. 1433. 21. April.

EUgenius Papa IV. Venerabilis Frater (*a*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum deputaverimus Fumantariarum proventus reparationi & manutentioni Tectorum Baſilicarum Principis Apoſtolorum, & Sancti Joannis Lateranen., necnon Monaſterii Sancti Pauli extra muros Urbis, morem ab antiqua, & laudabili conſuetudine repetentes (*b*), præcipimus, & mandamus Tibi tenore præſentium, quatenus dilecto filio Sanjanni de Vargulis de Arimino, ſeu aliis quibuſcumque, ad receptionem, & exactionem præfatorum proventuum Nunciis deputatis, eiſdemque, ſeu alteri ipſorum, pro effectuali dictarum Fumantariarum exactione a tua devotione conſilium, auxilium, vel favorem exigentibus, ſeu exigente, efficaciter eiſdem in prædictis, & circa prædicta faveas, aſſiſtas conſiliis, præſidiis, & favoribus opportunis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Mccccxxxiii Pontificatus noſtri Anno Tertio. xxi. Aprilis.

Eugenii Pontificis juſſu Sangiannus de Vargulis in Commmiſſarium ad Fumantarias exigendas eligitur, ac plena juriſdictio ad id exequendum illi confertur.

Ex Regeſto IV. diverſ. Cameralium Eug. IV. Num. 19. pag. 42. penes Archivum Apoſtol. Vaticanum.

AN. CH. 1433. 17. Octob.

DAniel Dei gratia Epiſcopus Concordien. (*c*) Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Theſaurarius, ac Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini Franciſci miſeratione divina Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis, præfati Domini Papæ Camerarii, in Camerariatus Officio de præſenti ejus abſentia Locumtenens, nobili viro Sangianni de Vargulis de Arimino Commiſſario ad infraſcripta deputato, ſalutem in Domino.

Sangianni de Vargulis fides ac diligentia commendatur.

Sinceræ devotionis affectus, quem ad Dominum noſtrum Papam, ſanctamque Romanam Eccleſiam gerere comprobaris, necnon fidei conſtantia, agendorum experientia, aliarumque virtutum dona, quibus, ut fide dignis relatibus accepimus, perſonam tuam eorum Largitor Altiſſimus inſignivit, ſpem Nobis pollicentur indubiam, quod ea, quæ Tibi duximus committenda, prudenter, & fideliter exequeris. Horum igitur conſideratione inducti, de mandato Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Eugenii divina providentia Papæ Quarti, ſuper hoc vivæ vocis oraculo Nobis facto, ac auctoritate Camerariatus Officii ſupradicti, cujus curam gerimus de præſenti, qui omnes, & ſingulas Fumantarias, ſeu cenſus Fumantarias, vel alio quovis nomine nuncupatas, in Provinciis Romandiolæ, Maſſæ Trabariæ, eorumque Civitatibus, Terris, Villis, & locis, nec non in Feretran., ac Sarſinaten. Civitatibus

Eugenii Pontificis circa Fumantarias Decretum.

(*a*) Hanc Apoſtolicam Conſtitutionem Epiſcopo cuipiam fuiſſe directam liquet ex titulo *Venerabilis Frater*, quo ſoli donantur Epiſcopi. Cui vero haſce literas Eugenius dederit, ignotum. Suſpicari licet eas encyclicas fuiſſe, nec uni ſed pluribus Epiſcopis ſcriptas, quorum nomina idcirco non deſignantur. Idem eſto judicium de alia Epiſtola huic fere gemina, quam inter Eugenianas primo loco ſupra recitavimus.

(*b*) A PontificumRomanorum benignitate ac munificentia, laudabilis hæc conſuetudo repetenda, quam paucis illuſtrandum ſuſcipimus. Inter præcipuas Summorum Pontificum curas ea ſemper fuit, ut reparandis antiquioribus Urbis Eccleſiis, potiſſimum vero Vaticana, Lateranenſi, ac ſancti Pauli Baſilica ſedulo incumberent. In unam S. Petri Ædem oculos hic intendimus. Huic ædificio inſtaurando ac ſarciendo maximam pecuniarum ſummam fuiſſe perſolutam, patet ex primo Bullarii noſtri Tomo nuper edito. Nondum vero gravioribus, quæ Vaticanam molem urgebant, periculis ſatis conſultum. Nova in dies accedebant incommoda, ac proxima ruinæ indicia. Erat quippe ædificium mole ſua maximum, ætate vetuſtum; ac infirmo Circi Caji & Neronis fundamento ſuperextructum. Itaque ne rueret, multa paranda erant, nec operi parcendum, aut ſumptibus. Hinc provido conſilio Urbanus V. (ut in ſuperioribus hujuſce Pontificis Bullis licet animadvertere *pag.* 17.) emolumenta, quæ olim Epiſcopo Sylvæ Candidæ, mox Portuenſi Epiſcopo ſtatuta erant, in reparationem Baſilicæ tranſtulit. Gregorius XI. ex Camera Apoſtolica pecuniam ſuppeditandam decrevit, edito Diplomate, quod ſupra retulimus *pag.* 20. Innocentius VII. cenſum, qui in Hungaria aliiſque Regnis penſitabatur, in hunc uſum convertit, ut liquet ex *pag.* 64 Alexander V. oblationes omnes, quæ in Baſilicæ Ara Principe colligebantur, conceſſit *pag.* 70. Verum cum hæc reparandis fatiſcentis ædificii damnis haud ſufficerent, illud tandem ſtatutum, ut Cenſus, ſive Fumantariæ, quæ Cameræ Apoſtolicæ præſtandæ erant, huic operi addicerentur. Saluberrimum hocce decretum diu obtinuit, atque in conſuetudinem, quam Eugenius IV. probat ac laudat, tranſlatum eſt.

(*c*) Fuit Eugenii IV. ex ſorore nepos, cujus eximias laudes enarrat idem Pontifex in ſuis literis ad eumdem Danielem datis, ut graviſſimas, quibus Bononia lacerabatur, diſcordias extingueret. Harum exemplar proſtat apud Ughell. *Ital. Sac. tom.* 5. Venetæ editionis, *colum.* 361. & *ſeq.*

(*a*) Neque

bus earumque aliarum Civitatum prædictarum Diœceſibus, Comitatibus, & diſtrictibus, ac pertinentiis univerſis, a Civitatibus, Terrigenis, Caſtellanis, Villicis, ac incolis, & habitatoribus eorumdem levari, ſolvi, percipi, & exigi conſuetis, Baſilicæ Eccleſiæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Eccleſiæ Lateranenſi, necnon Monaſterio Sancti Pauli extra muros dictæ Urbis dedit, aſſignavit, conceſſit, & donavit, ac omne Jus, omnemque actionem, & rationem utilem & directam, tacitam & expreſſam, prætoriam & civilem ſibi, & Cameræ Apoſtolicæ in & ſuper cenſibus, & Fumantariis hujuſmodi quomodolibet competentem, in Baſilicam, Eccleſiam, & Monaſterium præfata tranſtulit cum Civitatibus, diſtrictibus, & pertinentiis ſupradictis, ipſiſque adjunxit, applicavit, & appropiavit Provincias, Civitates, Diœceſes, Terras, Caſtra, Villas, & loca, ac Cives & Terrigenas, Caſtellanos & Incolas, Villicos & habitatores hujuſmodi, prout in litteris Apoſtolicis ſuper inde confectis ſerioſius dicitur contineri (*a*), ſuper hoc vivæ vocis oraculo Nobis facto, te, de cujus fide, & legalitate fiduciam plenam gerimus, Commiſſarium ad petendum, exigendum, & recuperandum, levandum & recipiendum nomine Eccleſiarum & Monaſterii prædictorum, eorumque Capitulorum, ac Abbatiæ & Conventus, omnes & ſingulas pecuniarum, Florenorum, & rerum quantitates & ſummas, ratione & cauſa omnium & ſingularum Fumantariarum ſeu Cenſuum vel aliarum rerum quovis nomine nuncupatarum, in Provinciis, Civitatibus, Diœceſibus, & Diſtrictibus ac Locis ſupradictis, a Civibus, Terrigenis, Caſtellanis, Villicis, ac Incolis & habitatoribus eorumdem, ad præfatum Dominum noſtrum Papam & Cameram Apoſtolicam quomodolibet ſpectantes & pertinentes, & de receptis dumtaxat habitis & collectis quitandum, liberandum, ac finiendum & abſolvendum, ac ſine quitatione, liberatione, & * pactum perpetuum de ulterius non petendo faciendum, cum ſolemnitatibus & cautelis in talibus neceſſariis & conſuetis, & cum clauſulis opportunis pro tempore præterito, præſenti, & futuro uſque ad Kalendas Januarii proxime futuras, cum poteſtate in prædictis & circa prædicta ſubſtituendi & ſubrogandi Procuratores unum vel plures, & ſubſtitutos revocandi, & alium & alios de novo ſubſtituendi, præſenti mandato in ſuo robore permanente, & in præmiſſis faciendum procurandum & exercendum omnia & ſingula neceſſaria & opportuna, dantes & concedentes tibi & Procuratoribus per te ſubſtituendis de mandato prædicto omnia & ſingula ſupradicta faciendi gerendi & exercendi plenam facultatem & auctoritatem; ac mandantes de eodem mandato univerſis & ſingulis Vicariis Apoſtolicis & Officialibus quibuſcumque in dictis locis exiſtentibus, quatenus tibi & Procuratoribus tuis tribuant auxilium & favorem in præmiſſis & circa præmiſſa, ſi per te vel Procuratores fuerint requiſiti. Volumus autem quod de omnibus & ſingulis pecuniis quas exegeris ex dictis Fumantariis, diligentem rationem & calculum reddere tenearis, cum aſſignatione earumdem venerabilibus viris fratribus Paulo Abbati Monaſterii ſancti Gaudentii de Arimino Ordinis ſancti Benedicti, & Joanni de Sicilia Abbati Monaſterii ſancti Pauli extra muros Urbis Commiſſariis ſuper reparatione Eccleſiarum & Monaſteriorum prædictorum, & aliis ad quos ſpectat. Tu itaque officium ipſum prompta devotione ſuſcipiens, adeo illud ſtudioſe prudentet fideliter ſollicite & diligenter exequaris, quod exinde ſperata commoda proveniant, tuque apud Sedem Apoſtolicam de fidelitate, prudentia, ſollicitudine, & diligentia valeas merito commendari. In quorum teſtimonium præſentes litteras fieri, & ſigilli Camerariatus officii ſupradicti, quo utimur, fecimus appenſione muniri.

Commiſſarii ad Fumantarias exigendas electi amplior juriſdictio.

** Leg. etiam*

Ejus onera.

Ad Commiſſarium adhortatio.

Datum Florentiæ (*b*) apud ſanctam Mariam Novellam ſub anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo trigeſimoquarto, Indictione duodecima, die vigeſimaſeptima menſis Octobris, Pontificatus vero Domini noſtri Papæ præfati Anno quarto.

In eos

(*a*) Neque in Archivo Baſilicæ, neque in Tabulario Apoſtolico Vaticano ejuſmodi Literarum autographum vel exemplar aliquod hactenus occurrit.

(*b*) Eugenium IV. die 24. Junii 1434. in pervigilio ſancti Joannis Baptiſtæ Florentiam acceſſiſſe docet Hiſtoria, probatque Spondanus *ad hunc annum num.* IV. Cur vero Roma diſceſſerit, paucis explicandum. Imminebat Urbi Romæ, & vicina Urbis loca late populabatur Nicolaus Fortebraccius ductor copiarum Philppi Ducis Mediolanenſis, qui in Pontificem erat infenſus. Hinc Romani qua metu, qua pollicitationibus amicorum Philippi, ad res novas moliendas excitati, Pontificem capere, ac detinere captivum decreverunt. Qua re cognita, Eugenius ſub ementito Monachi habitu clam conſcenſa navicula ad Tiberis littus parata, ex Urbe aufugit, Romanis interim per amnis ripam illum inſequentibus. Tandem ereptus periculo Oſtiam pervenit, ac trireme adhibita, primo Piſas, mox Florentiam acceſſit, ubi multa honoris ſignificatione exceptus eſt. Conſulendus S. Antoninus *Hiſtoriar. tit.* 22. *cap.* 10. §. 2.

(*a*) Ni-

In eos, qui foribus Eccleſiæ S. Thomæ in formis ignem admoverant, ſedulam Inquiſitionem inſtituendam decernit.

Ex Archivo Apoſt. Vat. in Regeſto XIV. Epiſt. de Curia Eugenii IV. pag. 128. terg.

AN. CH. 1435. 16. Febr.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Nicolao Archiepiſcopo Capuan. (*a*) ac Stephano Vulteran. Epiſcopo (*b*) in Urbe reſidentibus; Salutem & Apoſt. Benedictionem.

Ignis foribus Eccleſiæ admovetur.

Ad noſtrum diſplicenter devenit auditum quod nuper, videlicet de menſe Januarii proxime præterito, nonnulli iniquitatis alumni, Spirituſque maligni ſuaſibus illecti, diſſimulatis habitibus ac faciebus larvatis, ad Eccleſiam ſancti Thomæ in formis de Urbe, quæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de dicta Urbe membrum exiſtere dicitur (*c*), intempeſti reprobis motibus accedentes, & ignem ad majorem præfatæ Eccleſiæ portam deteſtabiliter applicantes, eam cum aliis duobus hoſtiis ibidem comburere nullatenus trepidarunt, in ſuarum animarum periculum, divinæ, cujus templum ignis voragine violarunt, Majeſtatis offenſam, & perniciosum pariter exemplum. Nos adeo graves, abſque divinæ ultionis formidine, ſub diſſimulatione nullatenus preterire volentes exceſſus, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Vos vel alter Veſtrum, ſublatis moræ diſpendiis, ſuper præmiſſis * quod omnes & ſingulos qui dictorum patratores exceſſuum fuerint, ac in illis auxilium, conſilium quomodolibet præſtiterint vel favorem, cujuſcumque dignitatis ſtatus gradus ordinis, aut conditionis extiterint, auctoritate noſtra diligentius inquiratis, & ſuper illis, quæ per inquiſitionem hujuſmodi inveneritis, habitum proceſſum veſtris ſigillis publicique Tabellionis ſubſcriptione munitum, Nobis quantocius deſtinare, ac hiis qui culpabiles fuerint in præmiſſis, certum terminum competentem infra quem in Romana Curia ſe perſonaliter repræſentent, aſſignare curetis, ut culpabiles ipſi condignis animadverſionis acrimoniis percellantur. Non obſtantibus privilegiis & indultis a Sede Apoſtolica vel alias perſonis & locis quibuſvis ſub quacumque verborum forma conceſſis, etiamſi de illis eorumque totis tenoribus plena & expreſſa ac de verbo ad verbum præſentibus mentio foret habenda, & quæ, quoad hoc, alicui ſuffragari nolumus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Templum incenditur.

* *Leg.* quoad

Contra Incendiarios inquiſitio.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo trigeſimoquarto (*d*) quarto Kalendas Martii Pontificatus noſtri Anno quarto.

Fures ſacrilegos, qui e marmorea Pontificis Sede lapides abſtulerant, eorumque conſocios, excommunicatione coercet. Eccleſias vero in quibus ejuſmodi lapides ſervabantur, ſubjicit Interdicto.

Ex Autographo in Archivo Baſilicæ Capſ. 8. Faſc. 272.

AN. CH. 1436. 19. Martii.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Quamquam in omnibus Orbis Terrarum locis, in quibus Chriſtiana Fides excolitur, rerum Sacrarum, vel ad Sacros uſus deputatarum ſolertem curam ne diſtrahantur diſſipenturque, haberi cupiamus; in alma tamen Urbe, in qua Omnipotens Primatum Eccleſiæ ſuæ Sanctæ ſtatuit, & firmavit, id eò diligentius fieri exoptamus, quò major ad illam precioſo Apoſtolorum, & Martyrum penc innumerorum ſanguine rubricatam, Populorum univerſi Orbis multitudo confluit. Sane per hos dies nonnullorum ex Venerabilibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, quorundamque aliorum, quibus

Præcipua Pontificis cura in Baſilicam S. Petri.

(*a*) Nicolaum intellige de Acciapacio, quem Eugenius IV. in Concilio Florentino creavit Presbyterum Cardinalem tit. S. Marcelli. Ita Ciaconius & Ughellus. Sed caſtigandus Ughellus quum ajt, hunc ipſum Nicolaum an. 1436. die 24 Decembris ad Capuanam Eccleſiam fuiſſe promotum. Repugnat noſtrum hocce Diploma, quod an. 1435. fere ineunte, Nicolaum Capuanæ Eccleſiæ Archiepiſcopum nobis exhibet. Quocirca pene biennii ſpatio Ughelliana ſupputatio deficit.

(*b*) Vir fuit ſumma animi moderatione præditus, qui inſtante licet imo & rogante Florentina Republica, ut ad ſplendidiorem Dignitatis ſtatum aſcenderet, nunquam induci potuit, ut Volaterranum Epiſcopatum dimitteret. Conſulendi Ciaconius, & Ughellus.

(*c*) De hac S. Thomæ Eccleſia ſatis actum *tom.* 1. *Bullar. noſtri pag.* 100. *not. b.* Eam una cum Hoſpitali fuiſſe ſociatam Baſilicæ Vaticanæ liquet e ſuperiori Diplomate Urbani VI. edit. an. 1387.

(*d*) Annus triceſimus quintus, ducto nimirum a menſe Jannario anni initio, eſt intelligendus. Id vero cum res ipſa docet, tum Hiſtorica ſeries omnino exigit. Huic anno alligatur annus quartus Pontificatus Eugenii; Id vero fieri nunquam poterit, ſi anno triceſimo quarto hæreamus; quandoquidem, ut præmonuimus, Eugenius die tertia Martii 1433. Summus Eccleſiæ Pontifex fuit renunciatus. Deinde, cum hæc Apoſtolica Conſtitutio Florentiæ ſcripta dicatur, profecto Eugenius die 36. Februarii an. 1434. Florentiam, ut ſupra probavimus, nondum acceſſerat.

Furtorum frequentia vel in ipſis Eccleſiis.

quibus fidem adhibere poſſumus, querula expoſitione didicimus licet alias quidam ſceleſtæ conditionis homines fuerint reperti, & quotidie reperiantur, qui ex Baſilicis Almæ Urbis, non ſolum quæ a ſecularibus Presbyteris reguntur, ſed illis etiam quæ dictorum Fratrum noſtrorum Cardinalium Titulis deputatæ ſunt, Marmora, alioſque lapides diverſi coloris non parvi pretii & valoris, ipſarum Baſilicarum ornamento & uſibus deputatos, ſacrilege abſtulerint; noviſſime quoſdam tantæ audaciæ, & impietatis fuiſſe, qui de Sede noſtra, & uſui noſtro, prout Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, continuo fuit deputata, ſecus Altare Sacratiſſimum Beatiſſimi Apoſtolorum Principis Petri poſita (*a*), Porfiriticas, alteriuſque Marmoris Tabulas ipſius Sedis poſteriorem ſpondam, & ſubſolium ornantes, non minus ſtupenda quam dolenda audacia abſtulerunt. Quare hujuſmodi flagitioſiſſimis, ac pene in Chriſtiano Orbe inauditis exceſſibus obviare cupientes, licet omnes, qui hujuſmodi rebus ſacrilegam manum injicere præſumpſerunt, tam ipſo jure, quam vigore literarum, quæ a bonæ memoriæ Prædeceſſoribus noſtris dudum emanaverunt, excommunicationis ſententiam incurrerint (*b*): cum tamen gravante peccato, pœnæ etiam inflictionem gravari oporteat, omnibus, & ſingulis, qui ex prædictis lapidibus, aut aliis ornamentis Baſilicarum Urbis præſertim dictæ Sedis noſtræ habuerint, aut ſubripiendo, ſervando, & retinendo adjutores, fautores, & conſcii fuerint, ut infra duos Menſes poſt harum literarum publicationem, habentes illa reſtituant, vel ad locum ubi erant, portent; ſcientes vero revelent & ad noſtram deducant notitiam, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, a qua, niſi in Mortis articulo, a nullo, etiam Summo Pœnitentiario, præterquam a nobis, abſolvi poſſint, tenore præſentium diſtricte præcipiendo mandamus. Et nihilominus Eccleſias, & alia loca, quorum uſibus, & ornamento prædicta fuiſſent deputata, aut in futurum deputabuntur, Eccleſiaſtico ſubjicimus Interdicto; cui tandiu ſubjaceant, quamdiu ad loca unde prius ablata fuiſſent, integre & ſine aliqua diminutione fuerint reportata. Similes vero excommunicationis & Interdicti ſententias incurrere volumus eos, qui de prædictis rebus in futurum accipient, & Eccleſias, ac loca, quorum uſibus & ornamento quomodolibet in poſterum deputabuntur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Etiam Vaticana.

In fures pœna ſtatuitur.

Interdictum contra Eccleſias.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ, Milleſimo quadringenteſimo trigeſimoſexto, quarto Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Certam pecuniæ ſummam in cenſu Fumantariarum ſolvendam Pontifex præſcribit.

Ex Autographo Archivi Apoſtolici In Regeſto diverſ. Bullar. Eugen. IV. tom. 3. numero 49. pag. 32.

AN. CH. 1437. 24. *Jan.*

De Fumantariarum uſu Decretum.

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Sedis Apoſtolicæ Providentia circumſpecta, ſua, & ſuorum geſta Prædeceſſorum confuſa determinat, & dubia plerumque declarat; ea præcipue, quæ Dei honorem, utilitatem, & favorem concernunt Eccleſiarum. Cum itaque per alias noſtras certi tenoris Litras (*c*), redditus, & proventus Fumantariarum in Provinciis noſtris Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ Trabariæ, Romandiolæ, & Exarchatus Ravennaten., & aliis quibuſcumque locis, ubi hactenus exigi conſueverunt, Fabricæ, & reparationi Baſilicarum S. Petri Apoſtolorum Principis, Sancti Johannis in Laterano, & Sancti Pauli extra muros Urbis deputaverimus, quodque ad exigendum, & levandum, & locandum dictos redditus & proventus dictarum Fumantariarum Ven. Fratrem noſtrum Chriſtophorum Epiſcopum Ariminen., & dilectum Filium Johannem Abbatem Monaſterii Sancti Pauli extra muros præfatos per alias noſtras Litteras ordinaverimus (*d*); ne igitur de quantitate dictorum redditum

(*a*) De hac Romani Pontificis Sede Marmorea in Baſilica S. Petri poſita, audiendus Tiberius Alpharanus, qui *cap.* 2. *num.* 3. ita loquitur: *In extremo hujus abſidis pariete idem Imperator* (Conſtantinus) *ſtatuit Romani Pontificis Chriſti Vicarii & Petri Succeſſoris Sedem Apoſtolicam ſtabilem & eminentem, ſive thronum Marmoreum maximum auro vermiculatum ac calatum, & hinc inde circumcirca Marmorea etiam ſedilia pro Sacerdotibus Pontificem adjuvantibus dum Sacra Deo ſuper Altare B. Petri Apoſtoli perageret.*

(*b*) Inter Apoſtolicas Sanctiones Urbani V. ſuperius editas, proſtat *pag.* 30. ea Conſtitutio quæ in raptores bonorum etiam immobilium Baſilicæ Vaticanæ aliarumque Eccleſiarum excommunicationem latæ ſententiæ pronunciat.

(*c*) Conſulenda utraque Eugenii IV. Epiſtola, quam ſupra exſcripſimus pag. 85. & 87.

(*d*) Neque in Tabulario Baſilicæ, neque in Archivo Apoſtolico ejuſmodi litterarum autographon aut exemplar aliquod hactenus occurrit.

(*a*) Soli-

tuum & proventuum dictarum Fumantariarum, dubium fortaſſe oriatur, aut uni magis, & alteri minus oneroſa plerumque videatur, volumus, determinamus, & declaramus, eoſdem Chriſtophorum Epiſcopum, & Johannem Abbatem, aut per eoſdem deputandos & ordinandos exigere, levare, atque locare poſſe pro quolibet, & a ſingulo foco in prædictis noſtris Provinciis, & locis contento, ſingulis annis ſoldos duos & denarios duos Ravennat. (*a*) quos pro ſubjectione, & fidelitate, pro regalibus Beati Petri ſingulis annis ſolvere Incolæ Provinciarum & locorum prædictorum irremiſſibiliter obligantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, determinationis, & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Cenſus ſummæ taxatur.

Datum Bononiæ (*b*) Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo triceſimoſexto, Nono Kal. Februarii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

In Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, qui abſque decenti habitu Baſilicam ingrediuntur, vel Sacram Supellectilem in profanos uſus convertunt, aut quotam Sacrario debitam non perſolvunt, excommunicationem pronunciat,

Ex Autograph. in Tabular. Baſil. Vatic. Caps. 7. Faſc. 268.

AN. CH. 1437. 23. *Jul.*

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam Rei memoriam. Si univerſis Orbis Eccleſiis, ut per ſuos Miniſtros laudabiliter gubernentur, ſimus diſponente Domino debitores, multo magis ad illius ſuſcipiendam curam aſtringimur, quam Apoſtolorum Principi dedicatam noſtræ ſollicitudini ſpecialiter cognoſcimus eſſe commiſſam. Sane cum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ex antiqua & approbata hactenus conſuetudine fuerit obſervatum, ut nullus Canonicus, ſeu Cappellanus, aut alius Benefitiatus ejuſdem quacumque hora debeat dictam Baſilicam abſque habitu ſolito intrare, quod a nonnullis dicitur ad præſens eſſe omiſſum; Nos hujuſmodi conſuetudinem, cum ad ornatum & honorem cedat Eccleſiæ, & Perſonarum Eccleſiaſticarum in ea Altiſſimo famulantium, in Domino commendantes, præſenti ſtatuimus & ordinamus edicto, quod ſub excommunicationis pœna, quam ipſo facto contrafacientes incurrant, & a qua præterquam a Romano Pontifice, excepto mortis articulo, abſolvi nequeant, mandamus, & volumus obſervari, prout hactenus conſuevit, ut nullus dictæ Eccleſiæ Canonicus, Cappellanus, vel Beneficiatus, ſeu Officialis ipſam Eccleſiam abſque ſolito, & conſueto habitu deinceps audeat, vel præſumat intrare (*c*). Præterea cum nonnulli, tam ex Canonicis, quam ex Cappellanis, Benefitiatis, & Offitialibus dictæ Eccleſiæ Pannos lineos & ſericeos ipſius Divino cultui deputatos, ad alios uſus quandoque deputare, & transferre conentur; illos diverſis Perſonis etiam laicis mutuando, ſimilibus quoque edicto, & pœna ſtatuimus, ne quis ex Canonicis, Cappellanis, Benefitiatis, aut Offitialibus dictæ Eccleſiæ quibuſcumque aliquem Pannum tam lineum, quam ſericeum Divino cultui deputatum ad alium præterquam Divinum uſum quoquo modo concedere mutuare, vel deputare audeat vel præſumat. Inſuper eiſdem edicto, & pœna ſtatuimus, & etiam ordinamus, ut pro reparatione Sacriſtiæ dictæ Eccleſiæ, ſeu rerum, ac jocalium ipſius ſolvatur illa portio, quæ in Statutis, & Ordinationibus dictæ Eccleſiæ continetur (*d*). Nulli ergo

Qui in Eccleſiam abſque decenti habitu intrant excommunicatione feriuntur.

Item qui ſacra Supellectili abutuntur.

Aut quotam Sacrario debitam non perſolvunt.

(*a*) Solidus, ut in ſuperiori Bullarum volumine adnotavimus, perinde valet ac oboli duodecim cum dimidio; denarius vero Julii Romani decima pars eſt, ac obolo, vulgo *Bajocco* reſpondet. Ita ex Grimaldo *in Opuſc. de Veron. pag.* 38. affirmavimus, quod & hic repetimus. An vero diſpar fuerit denariorum ac ſolidorum Ravennatenſium menſura, aliis dijudicandum relinquimus.

(*b*) Eugenium die 18. Aprilis an. 1436. Florentia digreſſum, poſt triduum, hoc eſt die 21., Bononiam perveniſſe Author eſt Flavius Blondus *lib.* 7. *Decad.* 3. quem probat & ſequitur Raynald. *ad hunc annum ſub num.* 22. Hinc duo colligimus, alterum de loco in quo Bulla hæc ſcribitur; alterum de anni ſupputatione; non enim an. 1436., quem Bulla præſefert, ſed revera menſe Januario 1437. Bullam edidit Pontifex, qui, ut prænotavimus, menſe Januario 1436. nondum Florentia diſceſſerat.

(*c*) Cum a Canonicis, tum Beneficiatis & Clericis Baſilicæ Vaticanæ lex iſta ſervatur, ut nemo Baſilicam, niſi eo indutus habitu quem in Choro geſtat, ingrediatur; alioquin in refractarios manet excommunicationis Cenſura ipſo facto incurrenda. Et ne ignorantiæ excuſationem quis obtendat, eorum quilibet quum primum Beneficii poſſeſſionem nanciſcitur, a Cæremoniarum magiſtro de ejuſmodi Cenſura certior fit. Quocirca *Cappellanorum* & *Officialium* nomine nonniſi Beneficiati & Clerici hic intelligendi, quum ad alios inferioris ordinis Eccleſiæ Miniſtros hæc Cenſura non extendatur. Vocantur ergo *Cappellani* aut a Cappa, quam deferunt, aut a Cappellæ Chori ſervitio, cui omnes pari jure addicuntur. Eodem pertinet vox *Officialis* quæ illis tribuitur; ſiquidem perinde ſignificat, ac eos qui Eccleſiæ deſerviunt. Hinc *officiare* idem eſt ac Eccleſiæ famulari, & in ea Eccleſiaſtica Officia peragere.

(*d*) In celeberrima Nicolai III. Conſtit. quam primus Bullarii

ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri Statuti, ordinationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Bononiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo triceſimo ſeptimo, decimo Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Immunitatem ac libertatem a Joanne Vitelleſco Apoſtolicæ Sedis Legato iis, qui Burgum S. Petri inhabitarent, conceſſam, ratam habet, atque confirmat.

Ex Regeſto diverſ. Bullar. de diverſ. form. Eugenii IV. Num. 54. pag. 824. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1437. 21. *Auguſt.*

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis erga Baſilicam Vaticanam ſolicitudo.

Romanus Pontifex licet ex ſuſcepti cura regiminis ſingularum Eccleſiarum & piorum locorum necnon Chriſtifidelium ſtatui & indemnitati libenter intendat, ad ea tamen per quæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & Eccleſiaſticarum illi in Divinis obſequentium perſonarum ſucceſſibus proſperis conſuli valeat, Apoſtolicæ partes ſollicitudinis favorabiliter interponit, ac illis quæ propterea ſalubriter prodiiſſe comperit, ut illibata permaneant, perpetui adjici annuit roboris firmitatem. Sane pro parte dilectorum filiorum Capituli ac Canonicorum, & Beneficiatorum dictæ Baſilicæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim dilectus filius noſter Joannes (*a*) tituli ſancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis tunc Archiepiſcopus Florentin., & in Urbe, ac certis aliis partibus Apoſtolicæ Sedis Legatus, jacturis, diſpendiis, ac damnis dictæ Baſilicæ ex corde compatiens, necnon perſonis ad inhabitandum Burgum ſancti Petri commoditatem præbere ampliorem *, auctoritate Legationis omnes & ſingulos cujuſcumque conditionis ſtatus gradus & præeminentiæ exiſterent, mares & feminas cum eorum familiis & perſonis in dicto Burgo pro tempore habitantes, ab omnibus & ſingulis impoſitionibus, Datiis, Gagiis, Gabellis, Oneribus, & aliis quibuſcumque gravaminibus qualitercumque & quomodocumque imponendis a Camera dictæ Urbis ac Officialibus ejuſdem, tam realibus quam perſonalibus, ſpatio vigintiquinque annorum a tempore acceſſus dictarum perſonarum ad dictum Burgum animo illud inhabitandi computandorum, immunes, liberos, & exemptos fecit reddidit, ac decrevit, ipſiſque & eorum cuilibet ſimiliter & conjunctim exemptionem & immunitatem per dictos annos valituras conceſſit, volens ac mandans, ut perſonæ in Burgo habitantes prædictæ, non poſſent nec deberent moleſtari, inquietari aut compelli quoquomodo ratione vel cauſa, infra terminum decem annorum poſtquam ad inhabitandum dictum Burgum venire inciperent, ad inſtantiam petitionem & requiſitionem aliquorum creditorum, ab aliquo Officiali Eccleſiæ & dictæ Urbis qui pro tempore fuerint, realiter vel perſonaliter etiam moleſtari, ſed ſalvi tuti & illæſi dictis decem annis conſervarentur, ac omni tempore quo in eodem Burgo perſiſterent, ab omnibus & ſingulis criminibus, exceſſibus, maleficiis & delictis per eos tunc perpetratis & commiſſis, de quibus foret cognitum vel non cognitum, proceſſum ſeu non proceſſum, ſententiatum aut non ſententiatum, quæ omnia maleficia crimina exceſſus & delicta dictus Legatus haberi voluit pro expreſſis, eadem auctoritate exemit ac liberavit; ita quod dictis decem annis non poſſent neque deberent inquietari ſeu quovis modo moleſtari, homicidiis ac rebellionibus contra Eccleſiam Romanam factis & commiſſis dumtaxat exceptis, quæ idem Legatus in exemptione hujuſmodi noluit comprehendi, pleriſque adjectis aliis, prout in Litteris authenticis deſuper

* *Leg.* Deſiderans, aut quid ſimile.

Omnimoda libertas inhabitantibus Burgum S. Petri a Legato conceſſa.

Graviora quædam excipiuntur crimina.

larii noſtri tomus exhibet pag. 177. & ſeqq. illud ſtatuitur, *ut Canonici, & qui deinceps in perpetuum futuris ibidem inſtituentur temporibus ..... in primo anno ſuæ reſidentiæ non recipiant niſi dimidias portiones de omnibus quæ ad diviſionem veniunt.* Hinc mos, ut putamus, inolevit ſolvendi dimidiam fructuum partem, quæ primo Beneficii anno percipitur, in Sacriſtiæ utilitatem convertendam. Hanc igitur legem a Nicolao III. indictam Eugenius commemorat, &, ſuperaddita Excommunicationis pœna confirmat.

(*a*) Joannem Vitelleſcum Corneti in Hetruria ortum hic deſignari indubia res eſt. Ad Recanatenſem Eccleſiam primo vocatus, mox ab Eugenio IV. ad Florentinum Archiepiſcopatum tranſlatus, ſacra item purpura hoc eodem anno 1437. donatus eſt. Illud vero notatu dignum, Joannem Vitelleſcum ad Cardinalatus dignitatem evectum, Archiepiſcopatu Florentino ſe abdicaſſe; quod ſatis innuunt ea Bullæ verba quibus Eugenius utitur, *Joannes tituli ſancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis tunc Archiepiſcopus Florentinus.* Liquet etiam ex temporis nota, qua Ludovicus Mediarota Vitelleſci ſucceſſor Archiepiſcopalem Eccleſiam adivit, nimirum, Ughello teſte, 7. Kal. Sptembris an. 1438., cum tamen nonniſi anno 1440. Vitelleſcus vita ceſſerit. Hæc adnotaſſe juvat, ut, quæ in Ciaconio ac Ughello deſiderantur, ſuppleamus. De rebus a Vitelleſco præclare geſtis, ejuſque miſerrimo obitu, opportuniori loco agemus infra.

(*a*) *Arnul-*

deſuper confectis ipſius Legati ſigillis munitis, & quarumtenores præſentibus de verbo ad verbum inſeri fecimus, proſpicitur latius contineri. *Privilegii confirmatio petitur.* Quare pro parte Capituli ac Canonicorum & Beneficiatorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut immunitati liberationi exemptioni redditioni decreto conceſſioni voluntati ac mandato prædictis, necnon ſingulis in ipſis litteris contentis, pro firmiori illorum ſubſiſtentia, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, & alias eis ſuper his opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. *Pontifex annuit.* Nos itaque dictis ſupplicationibus inclinati, necnon immunitatem liberationem exemptionem redditionem decretum conceſſionem voluntatem & mandatum prædicta, necnon alia in eiſdem Litteris contenta, ac quæcumque inde ſecuta rata habentes & grata, illa omnia Apoſtolica auctoritate & ex certa ſcientia approbamus & confirmamus, ac præſentis Scripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Tenor vero dictarum Litterarum talis eſt. *Litterarum Vitelleſci tenor.* Joannes Patriarcha Alexandrinus, Archiepiſcopus Florentinus, in Provinciis Patrimonii Beati Petri in Tuſcia ac Campaniæ & Maritimæ, necnon Ducatu Spoletano & in alma Urbe ſpecialis commiſſionis *, & Arnulphorum (a) Terris ac Locis Commiſſarius Reformator, & Apoſtolicæ Sedis Legatus, dilectis noſtris Venerabilibus in Chriſto Patribus Canonicis & Capitulo Beneficiatis & Clericis Baſilicæ Sancti Petri Principis Apoſtolorum Salutem in Domino ſempiternam. ** Leg. Commiſſarius.* Tanta eſt in univerſis Chriſticolarum pectoribus devotio & fides erga venerandam Beati Petri Eccleſiam in Urbe ſituatam, tantus eſt ejuſdem cultus & religio, ut omnibus quibus poſſumus modis ad eam manutenendam conſervandam & augendam in ſuis juribus, voſque etiam ut ad celebrationes & ſolemnitates dignas poſſitis attentius intendere, commoditatibus adjuvemus, ob reverentiam Dei Omnipotentis, & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli inclinemur. Cum itaque pro parte veſtra producta fuerit quædam ſupplicatio tenoris & continentiæ ſubſequentis, videlicet. *Capituli preces inferuntur.* Reverendiſſime Pater. V. exponunt R. P. humiles & devoti ejuſdem Canonici & Capitulum ac Beneficiati & Clerici venerabilis ac devotiſſimæ Baſilicæ Sancti Petri Principis Apoſtolorum de Urbe, quod cum ipſa Sacroſancta Baſilica ab olim ab utriuſque ſexus hominibus diverſarum partium cauſa devotionis viſitari conſueverit frequenter, & de præſenti aliquoties viſitatur, ipſaque Baſilica in diverſis poſſeſſionibus ac fructibus diverſarum domorum in Burgo ipſius Baſilicæ conſiſtentium competenter dotata fuerit, ipſæque domus ipſius Burgi quaſi totaliter ſint deſtructæ & annichilatæ, ac ab earum alias inhabitantibus derelictæ (b), ac etiam ipſius Baſilicæ poſſeſſiones adeo de præſenti collapſæ & deſtructæ in tantum, quod ipſi Domini Canonici, Beneficiati, & Clerici paucos ex eiſdem fructus percipere poſſunt, qui minime eis pro eorum vitæ ſubſtentatione ſufficiunt, ipſique Canonici, Beneficiati, & Clerici ac alii homines antedicti propter ipſarum domorum ipſius Burgi deſtructionem & diſcrimina viarum, ſuſpicione ipſarum Baſilicam alias viſitare formidant, prout etiam periculum ſit eiſdem. Supplicant igitur iidem exponentes eidem V. R.P. quatenus ipſis de ejuſdem V. R.P. benignitate concedere dignemini, ut omnes utriuſque ſexus homines dictum Burgum in futurum habitantes, ab omnibus impoſitionibus datiis gagiis oneribus & aliis gravaminibus quibuſcumque, a Camera dictæ Urbis, & Officialibus ejuſdem ſint omnino liberi immunes & exempti, ipſique inhabitantes dictum Burgum nullatenus in dicta Curia Capitolii & per ejuſdem Officiales de cetero pro quibuſcumque debitis ſive aliis delictis conveniri ſeu quomodolibet coarctari, aut per ipſius Curiæ Capitolii Officiales quomodolibet moleſtari poſſint, præfatiſque Dominis Canonicis & Capitulo & aliis prædictis liceat, ut ipſi unam idoneam & ſufficientem perſonam pro exercitio juſtitiæ in dicto Burgo faciendæ, ſic vero ut pœnæ ex malis proventis * in domorum Baſilicæ uſum, reparationemque exponantur, ponere ac deputare ad tempus valeant, & admonendum * prout eis placuerit pro eorum libito voluntatis, concedere dignemini de ejuſdem V. R. P. gratia ſpeciali, in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. ** Leg. Provenientes.* ** Leg. Amovendam.* Et*jacturis diſpendiis ac damnis dictæ venerabilis Eccleſiæ ac veſtrum compatiamur ex corde, velimuſque ideo venire volentibus ad incolatum dicti Burgi propter guerrarum turbines retroactos præbere materiam libentius veniendi & ferventioribus animis, ut inde etiam ob eorum reſidentiam alienigenæ venientes, ad indulgentias atque ** Sup. Cum.*

(a) *Arnulphorum* terra dicitur Spoleti Ducatus in Italia, ab *Arnulphis* Ducibus deſumpto nomine. Ejus mentio item ſit in jure Canonico *cap. unico de majoritate & obedientia*.

(b) Quantas ſuperioribus annis Urbs Roma ſenſerit calamitates, late deſcribit Flavius Blondus *Decad* 3. *lib.* 7. Quippe Antonius Piſanus immiſſis in Urbem peditibus, (cum equites portam quæ Præneſte ducit occuparent) plurima intulit damna. Major Romanos ex futuro bello inceſſerat metus. De Franciſci Piccinini adventu fama percrebuerat; neque ab Urbe aberat Laurentius Columna qui agrum Romanum hoſtili excurſione populabatur. Hinc metus; & eorum qui remotiorem Urbis partem, hoc eſt Burgum S. Petri inhabitabant, fuga & receſſus.

(a) De

atque alia pia opera excitentur, & ex eorum adventu utilitas dictæ Eccleſiæ accedat; & Nos ſupplicationibus veſtris inclinati, auctoritate Nobis ab Apoſtolica Sede conceſſa, tenore præſentium omnes & ſingulos cujuſcumque conditionis ſtatus gradus & præeminentiæ extiterint, mares & feminas cum eorum familiis & perſonis venientes ad habitandum, & habitantes in dicto Burgo, in futurum ab omnibus & ſingulis impoſitionibus datiis gagiis gabellis oneribus & aliis quibuſcumque gravaminibus qualitercumque & quomodocumque imponendis eorum tempore a Camera dictæ Urbis & Officialibus ejuſdem, tam realibus quam perſonalibus, ſpatio vigintiquinque annorum proxime futurorum, poſt acceſſum ſcilicet ipſorum venientium inchoandorum, immunes liberos & exemptos facimus decernimus ac reddimus, ipſiſque & cuilibet ipſorum ſimiliter & conjunctim exemptionem & immunitatem dicto tempore valituram concedimus per præſentes. Et pro uberiori dono gratiæ, cum liceat interdum conniventibus oculis aliqua aliquo tempore præterire, ac bonis reſpectibus quæ alio forſitan punirentur, volumus ac mandamus ut dicti venientes atque habitantes ut ſupra in dicto Burgo non poſſint neque debeant moleſtari inquietari arctari & compelli quoquo modo ratione vel cauſa infra terminum decem annorum, poſtquam venerint & inhabitare cœperint inchoandum, & ut ſequitur finiendum, ad inſtantiam petitionem vel requiſitionem aliquorum creditorum ab aliquo Officiali dictæ Eccleſiæ & dictæ Urbis qui pro tempore fuerit, realiter vel perſonaliter, ſed ſalvi tuti & illæſi dicto tempore conſerventur. Omni vero tempore quo perſtiterint in eodem Burgo, ab omnibus & ſingulis criminibus exceſſibus malis & delictis per eos hactenus perpetratis & commiſſis, de quibus fuerit cognitum vel non cognitum, proceſſum vel non proceſſum, ſententiatum vel non ſententiatum, quæ omnia mala, crimina, exceſſus, & delicta hîc haberi volumus pro ſufficienter expreſſis & declaratis ac ſi eſſent ſpecifice poſita & præſentibus inſerta, dicta auctoritate eximimus ac liberamus, ita quod dicto tempore non poſſint neque debeant inquietari vel quovis modo moleſtari, homicidiis ac rebellionibus contra Eccleſiam Romanam factis & commiſſis dumtaxat exceptis, quæ & quas in præſenti noſtra exemptione nolumus comprehendi. Mandantes eadem auctoritate, & harum ſerie univerſis & ſingulis Officialibus Romanæ Eccleſiæ, & dictæ Urbis tam præſentibus quam futuris, & qui pro dictis temporibus extiterint cujuſcumque auctoritatis præeminentiæ & gradus fuerint, quatenus has Litteras immunitatis & exemptionis ac ſecuritatis obſervent, ac faciant inviolabiliter obſervari, in quantum gratiam Sedis Apoſtolicæ caram habent, & ejus indignationem cupiunt evitare, ac etiam ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quam ex nunc prout ex tunc & ex tunc prout ex nunc incurrere volumus ipſo facto. Conſtitutionibus Statutis & ordinamentis decretis Inſtrumentis & aliis in contrarium non obſtantibus quibuſcumque, etiam ſi talia eſſent de quibus hic deberet fieri mentio ſpecialis, & quorum tenores præſentibus deberent inſeri. Ne autem dicti Incolæ prænominati Burgi velut homines ſine Lege & moribus honeſtis vagari dicantur, & non juſtitiæ ſubjecti, cauſarum ſuarum, tam civilium quam criminalium quas ſuo tempore fieri & moveri contigerit, cognitorem & deciſorem ac Judicem ſuum competentem cum poteſtate arbitrio & balia decidendi abſolvendi puniendi ac mulctandi prout de jure cognoverit, & ſi videbitur, faciendi, harum ſerie Caſtellanum Caſtri Sancti Angeli pro tempore exiſtentem facimus ordinamus ac deputamus. Volumus tamen pœnas ſeu mulctas, quas infligi & exigi contigerit a prædictis pro eorum delictis, pro reparatione & uſu domorum Baſilicæ prædictæ penitus aſſignari & perſolvi, in contrarium non obſtantibus quibuſcumque. Hortamur denique vos prædictos & monemus, ut ad dictum Incolatum Burgi tales inducatis, quod eorum habitatio commodum præfatæ Baſilicæ & nobis honorem videatur peperiſſe. In quorum omnium teſtimonium & fidem præſentes fieri per Petrum Lunenſem ſubſcriptum Cancellarium noſtrum, noſtrique Pontificatus Sigilli juſſimus appenſione muniri, ad honorem laudem & gloriam Jesu Christi Beatæque Virginis Mariæ Matris ſuæ, & Beatorum Petri, & Pauli, ac totius Curiæ Cæleſtis. Amen. Datum Romæ in domibus noſtræ reſidentiæ die ſexta Aprilis Milleſimo quadringenteſimo trigeſimoſeptimo, Indictione decimaquinta, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Eugenii divina providentia Papæ quarti Anno ſeptimo. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis approbationis communitionis & ſuppletionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Exemptio petita conceditur.

Ejus privilegia.

Exemptis Judex proprius aſſignatur.

Accedit Pontificis confirmatio.

Datum Bononiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo trigeſimoſeptimo, Duodecimo Kalendas Septembris Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Gaſpa-

Gaſparem Laurentii in minorem Vaticanæ Baſilicæ Pœnitentiarium aſſumi decernit, remoto Gregorio de Almania, qui in eodem munere exercendo gravius peccaverat.

Ex Regeſto VIII. Epiſt. Secret. Eugenii IV. pag. 115.

AN. CH. 1438. 26. Jun.

ANdreæ Epiſcopo Auximan. Eugenius Papa quartus. Venerabilis Frater; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Cum pro parte dilectorum filiorum Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum fuiſſet Nobis alias ſupplicatum, ut in dicta Baſilica dilectum filium Gaſparem Laurentii in dicta Baſilica ſubſtitutum Pœnitentiarium minorem confirmare vellemus, cum tempus ſuæ facultatis jam expiraſſet; Nos volentes illorum ſupplicationibus annuere, aliquo tamen circa perſonam deputandam ducti errore ex relationum defectu, cum de perſona unius ſentiremus, alterum tamen videlicet quemdam Gregorium de Almania Ordinis Minorum imponi per ipſum Breve noſtrum mandavimus. De quo quidem cum multa Nobis ab honeſtate devia per ipſum in Officio Pœnitentiariæ perpetrata eſſe & quotidie perpetrari intelleximus, Fraternitati tuæ committimus & mandamus tenore præſentium, quatenus de prædictis te diligenter informes, & ſi vera hujuſmodi eſſe repereris, ipſum ab hujuſmodi officio noſtra auctoritate amoveas, atque ipſum Breve, quod ſuper hujuſmodi officio habet, auferas, atque in locum ſuum dilectum filium Gaſparem antedictum ſubſtituas, eique dicta auctoritate audiendi confeſſiones & abſolvendi juxta formam & auctoritatem aliis minoribus Pœnitentiariis noſtris dari ſolitam, facultatem juxta noſtrum beneplacitum duraturam concedas, de exercitatione & executione dicti Officii fideliter & honeſte juxta formam commiſſionis aliis Pœnitentiariis dari ſolitam, dicta auctoritate præſtito eidem ſolito juramento.

Error in electione Pœnitentiarii.

Remoto Gregorio, Gaſpar ſuſficitur.

Datum Ferrariæ (*a*) die XXVI. Junii Pontificatus noſtri Anno octavo.

Ludovicum Vaticanæ Baſilicæ Canonicum, a reſidentia in Parochiali Eccleſia, quam poſſidebat, exemptum declarat.

Ex Regeſto VIII. Epiſt. Secret. Eugenii IV. pag. 138.

AN. CH. 1439. 25. April.

VIcario Epiſcopi Albinganen. Eugenius Papa quartus. Dilecte fili; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Pro parte dilecti filii Ludovici Auditoris Venerabilis Fratris Epiſcopi Auximan. in alma Urbe in ſpiritualibus Vicarii noſtri, ac Baſilicæ Sancti Petri Apoſtoli de dicta Urbe Canonici Nobis extitit intimatum, quod tu ipſum requiri feciſti ut ad reſidendum in Parochiali Eccleſia ſanctæ Mariæ de Trioria Albinganen. Diœceſis, quæ ad ipſum pleno jure pertinere dignoſcitur, accedat, non obſtante quod ipſe eidem Eccleſiæ per Vicarium ſuum faciat, atque hactenus fecerit deſervire. Quocirca cum præfatus Ludovicus in ſervitiis Romanæ Eccleſiæ, ut præmittitur, occupatus ſit, ipſique Canonici dictæ Baſilicæ Sancti Petri, ex privilegiis diverſorum Summorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum (*b*), ad reſidendum in aliis eorum Beneficiis minime teneantur, propterea devotioni tuæ committimus & mandamus, quatenus memoratum Ludovicum ſeu ipſius Vicarium in dicta Eccleſia vel ejus Procuratores præſentes aut futuros, occaſione reſidentiæ huiuſmodi de cetero compellere vel ob id alias moleſtare * præſumas, ſed ipſum in præfato jure, ac perſonas præfatas protegere & defendere velis patrociniis ac favoribus opportunis.

Ludovicus ad reſidendum in Parochia adigitur.

Virtute Privilegiorum eximitur.

* *Sup.* non.

Datum Florentiæ (*c*) die XXV. Aprilis Pontificatus noſtri Anno nono.

Alexan-

(*a*) De Eugenii IV. Ferrariam adventu audiendus Andreas de Sancta Cruce apud Raynaldum *ad an.* 1438. *num.* 3. *Die veneris vigeſimaquarta prædicti menſis Januarii Sanctiſſimus Dominus noſter Dominus Eugenius Papa IV. de Civitate Bononienſi verſus Civitatem Ferrarienſem veniendo, Reverendiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, electorum, & aliorum Prælatorum in multitudine copioſa ſolemniter aſſociatus, Monaſterium ſancti Antonii extra muros applicuit, illudque feliciter intravit. Die Lunæ vigeſimaſeptima præfati menſis, hora vigeſimaprima vel quaſi .... Civitatem prædictam feliciter intravit.*

(*b*) Adeas Bullam Gregor. XI. relatam *pag.* 27., & notam illi ſubjectam percurras, ut de privilegiis, quæ Capitulo & Clero Vaticano a Summis Pontificibus ſuper Beneficiorum pluralitate conceſſa fuere, certior fias.

(*c*) En Eugenium Florentiam, ubi præſentes dat literas, reverſum. In hanc Urbem jam tum a menſe Januario 1439., ut probat Raynaldus *ad hunc an. num.* 2., Eugenius acceſſerat, ut Synodum Ferrariæ inceptam, atque ob peſtilentiæ periculum Florentiam tranſlatam, proſequeretur; quod & factum eſt, habita nimirum Seſſione prima eodem Februarii menſe, ac menſis die vigeſimaſexta. Itaque non ſatis accurata eſt ſupputatio Spondani, qui Pontificis in hanc Urbem adventum in Februarium menſem perperam rejicit.

(*a*) Bul-

Alexandri IV. Literas de ritu in proceſſione S. Marci ſervando inſerit, eaſque confirmat.

Ex Autogr. in Archiv. Baſil. Capſ. 5. Faſc. 262.

AN. CH. 1439. 18. *Maji*.

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad hæc nos Divina miſeratio licet immeritos ſupremæ Poteſtatis Eccleſiaſticæ præ ceteris mortalibus Principatum obtinere diſpoſuit, ut ſuam cuique juſtitiam, prout debitores exiſtimus, ubilibet miniſtremus, & quæ circa dignitatum præſertim inſignia Eccleſiis impartita venuſtis per Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices geſta comperimus, illorum inhærendo veſtigiis, dum a nobis petitur, reſtaurationis & innovationis munimine ſolidemus. Hinc eſt, quod nos felicis recordationis Alexandri Papæ quarti Prædeceſſoris noſtri de modo eundi ad Proceſſionem quæ in feſto ſancti Marci fieri conſuevit, & Crucibus ferendis ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, ac denariis, qui Eccleſiis, Monaſteriis, & Capellis pro ipſorum ſalario, quod Presbyterium vulgariter dicitur, exhibentur, Litterarum, quas in Cancellaria Apoſtolica diligenter inſpici fecimus, tenoribus de verbo ad verbum, ſignis ſubſcriptionibus & caracteribus dumtaxat exceptis, præſentibus adnotatis, eas, cum incipiant vetuſtate conſumi, ad dilectorum filiorum Archipresbyteri, & Capituli præfatæ Baſilicæ inſtantiam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innovamus, ac præſentis Scripti patrocinio communimus. Tenor vero Literarum hu'uſmodi talis eſt = Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Jurgia Litium &c. (*a*). *Sequitur tenor Literarum Alexandri IV., quas in ſuperiori Bullarum Tomo inegras exſcripſimus*. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ innovationis, communitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Alexandri IV. Literæ confirmantur.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo trigeſimonono quintodecimo Kalendas Junii Pontificatus noſtri Anno nono.

Baſilicæ Lateranenſis Capitulum & Canonicos qui ad Proceſſionem S. Marci non acceſſerant, ad officium revocat; Cenſuris irretitos abſolvi poſſe concedit; partium jurgia ac lites amico fœdere componendas decernit.

Ex Regeſto diverſ. Pontif. Mart. V. Eugenii IV. & alior. num. 45. fol. 346. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1439.

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo Auximan. Vicario in alma Urbe.

Venerbilis Frater; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Pervenit ad notitiam noſtram quod in feſto ſancti Marci proxime præterito (*b*), in quo Proceſſio & Litania per omnes Eccleſias & Religioſas perſonas ſingulis annis in alma Urbe ſolemniter celebrari ſolet, dilecti filii Canonici & Capitulum Lateranenſis Eccleſiæ accedere deſtiterunt ad Eccleſiam Beati Petri, quæ res moleſta valde nobis eſt, ut Ec-

De Lateranenſis Capituli inobedientia conqueritur.

(*a*) Bullam hanc ex Autographo Archivi noſtri exſcriptam, ac notis illuſtratam exhibet *Tomus I. Collectionis Bullarum Baſilicæ Vaticanæ pag. 140. & ſequenti*. Mirari forte ſubit cur Capitulo & Canonicis illud curæ fuerit, ut eadem Conſtitutio iterum in Acta Apoſtolica Eugenii IV. referretur, ſi jam in Alexandri IV. Codicibus obvia erat, atque in Tabulario Baſilicæ ſarta tectaque ſervabatur. At mirari deſinet quiſquis animadvertat in ſolemni Proceſſione quæ feſto S. Marci quotannis inſtituenda erat, diſſidia ac lites aliquando fuiſſe excitatas. Id patebit e ſequenti Diplomate, quo docemur, hoc eodem anno 1439. Canonicos Baſilicæ Lateranenſis indictam ſibi legem hac in parte violaſſe. Hinc Vaticanum Capitulum, ut Alexandrinæ Bullæ Autographum vetuſtate pene detritam ab interitu eriperet, atque ut Eugenium Pontificem de Baſilicæ S. Petri juribus ac privilegiis certiorem faceret, Alexandri IV. Sanctionem Eugeniano Diplomati inſerendam, & confirmandam curavit.

(*b*) Hæc temporis deſignatio ſatis indicat, in hunc annum 1439. rejiciendam Bullæ hujus ætatem; non enim in alium annum transferri poteſt feſtus S. Marci dies, qui nono Pontificatus Eugenii anno bene reſpondeat. Diem vero quo Bulla edita eſt, divinare licet potius, quam certo aſſequi. Hæc nobis inſidet conjectura, ut die eodem quo ſuperior Bulla conſcripta eſt, hanc procuſam dicamus. Enimvero utraque Conſtitutio eodem ſpectat; nec repugnat, ut quo die Eugenius Alexandrinum Diploma confirmavit, eodem abſurda, quæ contra Diplomatis ejuſdem tenorem irrepſerant, e medio tolleret.

(*a*) Circa

ut Eccleſiaſticæ perſonæ a quibus pacis & concordiæ exempla ſeculares accipere debent, in diſſentionibus & diſcordiis permaneant. Propterea placet nobis & volumus, ut Canonicos & Capitulum prædictos auctoritate noſtra moneas ſub pœnis formidabilibus, ut de cetero non omittant in tali ſolennitate ea efficere quæ per Canonicos & Capitulum hujuſmodi ſuperioribus temporibus facta ſunt; & inſuper moneas dilectos filios Canonicos & Capitulum dictæ Eccleſiæ ſancti Petri, ut humaniter & fraterne erga dictos Canonicos Lateranenſes ſe exhibeant, & ſtudeas ut utrinque memoria diſſentionum deleatur, ac mutua & ſincera charitas inter ipſos vigeat, quemadmodum perſonis Deo famulantibus convenit. Et ut eis diſſentionis & litigii occaſio tollatur, volumus quod ſuper cauſa & controverſia ſancti Laurentii de Piſcibus (*a*), & ceteris aliis controverſiis quas dicta Capitula inter ſe habent, vocatis vocandis te diligenter informes, & Jura utriuſque Capituli fideliter in ſcriptis redigi facias, & ad nos & Sedem Apoſtolicam eapropter tranſmitti procures. Et quia fortaſſis Canonici & Capitulum prædictæ Lateranen. Eccleſiæ in ſententiam excommunicationis irretiti ſunt (*b*), cum dicta Litaniæ ſolemnitate ad Eccleſiam Beati Petri non acceſſerint, Nos ſi hoc humiliter petierint, juxta formam Eccleſiæ conſuetam, injuncta ipſis pro modo culpæ pœnitentia ſalutari & aliis quæ de jure fuerint injungenda, abſolvas, & omnem irregularitatis maculam, ſi quam ſic irretiti celebrando divina & immiſcendo ſe illis, non tamen in contemptum clavium, contraxerint, aboleas, & cum ipſis, ut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare valeant, diſpenſes. Super quibus Fraternitati tuæ plenam tenore præſentium auctoritate Apoſtolica concedimus facultatem.

Concordiam ſuadet.

Cenſuris irretitos abſolvit.

Datum Florentiæ Anno nono.

Monaſterium Sancti Blaſii Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, certis ſub conditionibus in Bulla expreſſis, perpetuo nexu ſociatur.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Capſ. 27. Faſc. 116.

AN. CH. 1439. 21. Octob.

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam Rei memoriam. Ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe inter ceteras Orbis Eccleſias ampliſſimis, ac notabilibus ædificiis, necnon Sanctorum, & Sanctarum Reliquiis, ac diverſarum Indulgentiarum muneribus decoratam, noſtræ conſiderationis intuitum diligenter extendimus, & prout ad illius, ac perſonarum in ea Divinis laudibus deditarum, ſtatum, commodum, & utilitatem expedire cognoſcimus, opem & operam, quantum cum Deo poſſumus impendimus efficaces. Cum itaque, ſicut pro parte dilecti filii noſtri Juliani tituli ſanctæ Sabinæ Presbyteri Cardinalis Archipresbyteri (*c*), necnon dilectorum filiorum Capituli præfatæ Baſilicæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, Baſilica prædicta juxta mœnia dictæ Urbis, oco utique a civilibus ejuſdem Urbis habitationibus plurimum remoto conſiſtat, ac nullum infra habitationes prædictas locum habeat, in quo, vigentibus in illis partibus Guerrarum turbinibus, ac ſtipendiariorum ſuſpitionibus, Libri, Calices, Paramenta, & alia ad Divini cultus decorem in eadem Baſilica deputata ornamenta, honeſte, atque tute conſervari, ipſique Capitulum pro illius, ac communiter negociorum pertractatione & expeditione ſe commode congregare valeant, & alias Monaſterium ſancti Blaſii in Cantu ſecuto, alias de la Pagnotta (*d*) de dicta Urbe Ordinis ſancti Benedicti, jam vigintiquinque & ultra elapſis annis Abbate, & Monachis penitus deſtitutum remanſerit (*e*), prout etiam hodie remanet, nec de illius ad debitam regula-

Præcipua Baſilicæ Vaticanæ prærogativa.

Miſera hujuſce ætatis conditio.

Monaſterium S. Blaſii Monachis deſtitutum

(*a*) Circa hanc *S. Laurentii* Eccleſiam jam tum ab anno 1435. Capitulum utrumque, Lateranenſe nimirum ac Vaticanum concordiam inierat, eamque inſtrumento, cujus Autographon *in Capſ.* 17. *Faſc.* 114. Archivi noſtri ſervatur, firmaverat. Nihilominus paucos poſt annos ab inito fœdere, rurſus diſſidia invaluere. Fortaſſe concordiæ capita violari cepta; quorum culpa id evenerit, ignoramus.

(*b*) Hanc nimirum Cenſuram ipſo facto incurrendam, atque uni Romano Pontifici reſervatam, Alexander IV. in contumaces inflixerat; ut Bullam legenti compertum eſt.

(*c*) Julianum Cæſarinum intellige, qui a Martino V. inter S. R. E. Cardinales creatus, primo S. Angeli, mox S. Sabinæ titulum eſt aſſequutus. Ita Ciaconius & Ughellus, qui tamen de ejus in Vaticana Baſilica Archipresbyteratu nuſquam loquuntur, fortaſſe quod noſtra hæc monumenta illis fuerint impervia. Obiit extra Urbem quo tempore Legati Apoſtolici munere apud Ladiſlaum Poloniæ & Hungariæ Regem fungebatur, ut Chriſtianos Principes contra Amurathem Turcam ad bellum excitaret. Cum enim Varenſi pugnæ intereſſet, aut in ipſo conflictu, aut poſt acceptam cladem die 10. Novembris 1444. vulneribus confoſſus occubuit. Qua de re paſſim Hiſtorici.

(*d*) Cur Eccleſiam S. Blaſii in via Julia Romæ poſitam olim appellaverint *in Cantu ſecuto*, pluribus inquirere noſtri non eſt otii. Cur vero nuncupetur *della Pagnotta*, explicat Pancirolus, qui a Panis diſtributione, quæ ibi aliquando fiebat, cognomen derivat. Hic ritus noſtra etiam ætate ſervatur die feſto S. Blaſii; hinc poſterius cognomen a Pane deſumptum, adhuc perſeverat.

(*e*) Hujuſce Abbatiæ antiquitatem prodit Tabula marmorea in ipſo Eccleſiæ ingreſſu parieti affixa, ex qua patet

ædem

gularem obſervantiam reductione, præſertim propter ipſius exiguas facultates, niſi aliud ei deſuper ſuffragium proveniret, parva ſeu nulla de cetero ſpes exiſtat, pro parte Cardinalis, & Capituli prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Monaſterium ſancti Blaſii prædictum, tamquam ad conſervationem ornamentorum, & congregationem Capituli prædictorum, aptum, honeſtum, & accommodum, Baſilicæ præfatæ, & ejus Menſæ Capitulari perpetuo incorporare, unire, & annectere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos in quorum manibus hodie præfatus Cardinalis Commendæ ei auctoritate Apoſtolica dudum factæ de præfato Monaſterio, ac omni juri ſibi in illius Bonorum regimine & adminiſtratione, in quibus tunc exiſtebat quomodolibet competenti, favore unionis hujuſmodi, ſponte, & libere ceſſit, quique ceſſionem ipſam duximus admittendam, de præmiſſis certam notitiam, necnon Baſilicæ, & Menſæ præfatorum fructuum, reddituum, & proventuum veros valores annuos præſentibus pro expreſſis habentes, ac ſuper hoc tam Baſilicæ, & Capituli, quam Monaſterii præfatorum ſtatui, & utilitati quantum cum Deo poſſumus providere volentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Monaſterium prædictum, cujus fructus, redditus, & proventus centum & quinquaginta Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut ipſi Capitulum aſſerunt, non excedunt, cum Eccleſiis, Cappellis, Membris, Caſtris, Caſalibus, & aliis Juribus, & pertinentiis ſuis omnibus, Baſilicæ & Menſæ præfatis, auctotate Apoſtolica tenore præſentium, ex certa ſcientia, perpetuo incorporamus, annectimus, & unimus. Ita quod liceat ex nunc, prælatis Capitulo, per ſe, vel alium, ſeu alios, corporalem poſſeſſionem Monaſterii, Eccleſiarum, Cappellarum, Membrorum, Caſtrorum, Caſalium, & aliorum Jurium & pertinentiarum prædictorum, auctoritate propria libere apprehendere, ac hujuſmodi illius fructus, redditus, & proventus in ſuos, necnon Baſilicæ, & Monaſterii præfatorum uſus, & utilitatem convertere, & exponere, alicujus ſuper hoc licentia minime requiſita. Et nihilominus auctoritate, & ſcientia prædictis volumus, ſtatuimus, decernimus, & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus in dicto Monaſterio duæ honeſtæ, & idoneæ Perſonæ in Sacerdotio conſtitutæ, de gremio præfatæ Baſilicæ, ad id per Capitulum præfatos quoties opus fuerit Archipresbytero dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtenti, ſeu ejus in Spritualibus Vicario generali præſentandæ, & per eumdem pro tempore Archipreſbyterum, ſeu Vicarium inſtituendæ, in præfato Monaſterio continuo perſonaliter reſidere, & illius Parochianorum Animarum curam exercere, ac in ejus Eccleſia, Dominicis, & aliis ſolennibus, ac feſtivis decantando, aliis vero diebus ſingulis baſſa voce unam ad minus Miſſam celebrare teneantur (a). Præterea pro tempore Archipresbytero, ſeu Vicario prædicto, præfatos Capitulum quotiens conſtiterit ex eorum culpa, ſeu negligentia, dictum Monaſterium in reſidentia perſonarum, ſeu celebratione hujuſmodi contra ſtatutum, voluntatem, & ordinationem ſupradicta defectum pati, ad illum per eos debitæ ſupplendum per Cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia, appellatione poſtpoſita, cogendi, & compellendi plenam, & liberam, auctoritate prædicta tenore præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Baſilicæ, Monaſterii, & Ordinis prædictorum juramento confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque, aut ſi Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ incorporationis, annexionis, unionis, voluntatis, Statuti, Conſtitutionis, ordinationis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Capituli Vaticani ad Pontificem preces.

Monaſterium S. Blaſii Baſilicæ attribuitur.

Conditiones ſervandæ præſcribuntur.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo triceſimonono XII. Kal. Septembris, Pontificatus noſtri Anno nono.

Senten-

ædem S. Blaſio factam jam tum ab ævo Alexandri II. an. 1072. fuiſſe reſtitutam. Noſtra ætate Capitulum Vaticanum Eccleſiam eamdem novo opere reficiendam curavit.

(a) Hæc omnia in præfata S. Blaſii Eccleſia, cui Animarum cura conjuncta eſt, ad amuſſim ſervantur. Illi namque præeſt Parochus, quem Capitulum Baſilicæ Vaticanæ deſignat, & Cardinalis Urbis Vicarius inſtituit.

(a) Hunc

Sententiam ſuper Horto Citerni favore Monaſterii S. Martini in Montibus promulgatam confirmat.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 13. Faſc. 288.

AN. CH. 1441. 9. *Decemb.*

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Ariminen., & Tragurien., ac Auſſaren. Epiſcopis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exhibita nobis pro parte dilectorum filiorum Magiſtri Johannis de Reate Can. Florentin. Notarii noſtri, & Conventus Monaſterii Sancti Martini in Montibus Viterbien. Dioc. Ciſtercien. Ordinis petitio continebat, quod licet quidam ſitus in contrata Citerni Ortus aquatilis cum Lega in dicto Horto juxta rem Eccleſiæ ſancti Laurentii Viterbien., rem hæredum Matthæi Mutii Petriſtanchi, rem Roberti Mazantis, & viam publicam a duabus partibus ad præfatum Monaſterium ſancti Martini, quod dictus Johannes in commendam obtinet (*a*), & illius Conventum legitime pertineat, ipſique Monaſterium & Conventus dictum Ortum aliquandiu tenuiſſent, & poſſediſſent, ac tunc tenerent, & poſſiderent pacifice & quiete, tamen poſtmodum Venerabilis Frater noſter Johannes Epiſcopus Viterbien. (*b*) falſo aſſerens dictum Ortum ad Menſam Epiſcopalem Viterbien. ſpectare, & deſuper eiſdem Monaſterio Conventui & Johanni de Reate contra juſtitiam ſe opponens, Monaſterium ac Conventum prædictos Orto, & poſſeſſione hujuſmodi contra juſtitiam ſpoliavit, ac dictum Ortum occupavit, & detinuit, prout detinet indebite occupatum, fructus percipiens ex eodem, ac dicti Orti poſſeſſionem præfatis Monaſterio, & Conventui, ac Johanni de Reate reſtituere recuſavit, & denegavit, ſuper hoc pro parte dictorum Monaſterii, Conventus, & Johannis de Reate loco, & tempore congruis requiſitus, & alias ipſos Monaſterium, Conventum, & Johannem de Reate ſuper dicto Orto multipliciter inquietavit, & etiam impedivit; ortaque propterea inter Monaſterium & Conventum, ac Johannem de Reate ex una, & Epiſcopum prædictos ex alia partibus ſuper Orto præfato, ac illius occaſione, materia quæſtionis; Nos cauſam hujuſmodi, non obſtante quod de ſua natura ad Romanam Curiam legitime devoluta, ac apud eam tractanda, & finienda non eſſet, dilecto filio noſtro Dominico Sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali (*c*) ad inſtantiam ipſorum Conventus, & Johannis de Reate audiendam commiſimus, & fine debito terminandam, qui cognitis illius meritis, & communicato ſuper his conſilio cum peritis, per ſuam deffinitivam ſententiam pronuntiavit, decrevit, & declaravit prout hæc omnia in libello pro parte ipſius Johannis de Reate in hujuſmodi cauſa exhibito petita fuerant, dictum Ortum ad præfatum Monaſterium, & Conventum prædictos, ac non ad Menſam, ſeu dignitatem Epiſcopalem Viterbien., jure Dominii, vel quaſi ſpectaſſe, & pertinuiſſe, ac ſpectare, & pertinere, necnon præfatum Epiſcopum ſuo, ac dignitatis, ſeu Menſæ Epiſcopalis nomine ab occupatione, & detentione Orti, juriumque & pertinentiarum ejuſdem amovendum fore, & amovit, necnon in corporalem illorum poſſeſſionem Johannem de Reate nomine Monaſterii & Conventus ac Monaſterium prædictos in perſonam dicti Johannis de Reate reſtituendos, & reintegrandos fore, ac reſtituit, & reintegravit, oppoſitiones quoque, detentiones, recuſationes, denegationes, inquietationes, & impedimenta prædicta fuiſſe & eſſe iniqua, injuſta, ac minime fieri debuiſſe, vel debere, necnon præfato Epiſcopo ſuper illis, ac Orto, juribus, & pertinentiis prædictis perpetuum ſilentium imponendum fore, & impoſuit, ipſumque Epiſcopum ad dimittendum, & relaxandum Monaſterio, Conventui, & Johanni de Reate prædictis Ortum præfa-

Monaſterii jura.

Epiſcopus in Monaſterium injurius.

Judex, qui litem dirimat, a Pontifice deſignatur.

Delegati ſententia favet Monaſterio.

(*a*) Hunc Joannem Reatinum Monaſterii S. Martini Commendatarium, virum fuiſſe hac ipſa ætate conſpicuum, eruimus ex monumento Archivi Apoſtolici *in Regeſto V. diverſor. Cameralium Eugenii IV. num. 20. pag.* 152., ubi multis honorum ac dignitatum titulis cumulatus deſcribitur hiſce verbis: *Die vigeſimaprima menſis Octobris* 1440. *fuit conceſſa Littera ſive Proceſſus exemptionis in forma R. P. D. Johanni de Reate Commendatario Monaſterii S. Martini in Montibus Ciſtercien. Ordinis Viterbien. Diœceſis, ac Priori ſecularis Eccleſiæ S. Stephani ad Pontem Florentin., necnon Florentin. & Aretin. Eccleſiarum Canonico, Prothonotario, & Cappellano Sedis Apoſtolicæ, & Domini noſtri Papæ, ac Cameræ Apoſtolicæ Clerico.*

(*b*) Hoc tempore Viterbienſi Eccleſiæ præfuit Joannes Cecchinus de Caranzonibus, qui, teſte Buſſio *in Chronologia Epiſcoporum Viterbienſium* ad calcem Hiſtoriæ appoſita pag. 367., anno 1433. menſe Majo Sigiſmundum Imperatorem, menſe Septembri ejuſdem anni Eugenium IV., an. 1450. Nicolaum V., an. 1452. Imperatorem Fridericum III., & 1459. Pium II. Pontificem excepit Viterbii. Quocirca ultra annos triginta Eccleſiam ſibi creditam adminiſtravit.

(*c*) Caſtigandus Ughellus, qui in ſerie Firmanorum Antiſtitum ait, Dominicum Capranica & ſacra purpura, & titulo *S. Crucis in Jeruſalem* ab Eugenio IV. fuiſſe inſignitum. Ratum quippe eſt ex hocce Eugeniano Diplomate, Cardinali Capranica, de quo Bulla loquitur, titulum *S. Mariæ in via lata* primo fuiſſe collatum. Haud inficiamur, eumdem Cardinalem ad titulum S. Crucis in Jeruſalem aliquando perveniſſe; at negamus id fieri potuiſſe ante obitum Cardinalis Albergati, qui hoc titulo decoratus, illum ad mortem uſque, hoc eſt ad an. 1443. immutatum ſervavit, ut patet ex Epitaphio appoſito ejus tumulo in Eccleſia S. Mariæ ſupra Minervam erecto.

præfatum, illiuſque ac jurium, & pertinentiarum ejuſdem poſſeſſionem vacuam & liberam, necnon in fructibus ex dicto Orto a tempore motæ litis hujuſmodi citra perceptis ſub extimatione annui valoris quinque Florenorum auri, ac in expenſis coram eo in hujuſmodi cauſa legitime factis condemnandum fore, & condemnavit, illarum taxatione ſibi impoſterum reſervata; & ſubſequenter præfatus Cardinalis expenſas hujuſmodi in quindecim Florenis auri de Camera boni, & juſti ponderis provida moderatione taxavit, procuratoris ipſius Johannis de Reate ſuper expenſis eiſdem juramento ſecuto, prout in teſtamento publico inde confecto ipſius Cardinalis ſigillo munito dicitur plenius contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, præfatus Johannes de Reate dubitet quod lite hujuſmodi ſic indeciſa pendente, aut interim aliqui alii in dicto Orto ſe intruſerint, vel impoſterum intrudant, pro parte Johannis de Reate & Conventus prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis ſuper hiis de opportuno remedio providere dignaremur. Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, vel duo, aut unus veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios, præmiſſa executioni debitæ demandantes, Monaſterium, & Conventum, ac Johannem de Reate prædictos ad corporalem poſſeſſionem Orti, juriumque, & pertinentiarum prædictorum, amoto exinde dicto Epiſcopo, auctoritate noſtra reſtituatis, & reintegretis, necnon reſtitutos, & reintegratos juxta juris exigentiam defendatis, facientes eis de ipſius Orti fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, & de prædictis perceptis fructibus ac pro expenſis, & aliis Florenorum ſummis hujuſmodi juxta præfati inſtrumenti earumdem condemnationis, & taxationis tenorem, plenam & debitam ſatisfactionem impendi. Et inſuper ad executionem præſentium etiam contra intruſos, & intrudendos eoſdem quoad poſſeſſionem dumtaxat dicti Orti, Johanni de Reate, & Conventui prædictis tradendam, eadem auctoritate procedatis, perinde ac ſi dicta ſententia contra eos lata foret; & nihilominus legitimis ſuper hiis per vos habendis ſervatis proceſſibus, eos quotiens expedierit, aggravare curetis (*a*). Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; invocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſecularis. Non obſtante ſi dicto Epiſcopo, vel quibuſvis aliis, communiter, vel diviſim a ſede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

A Pontifice confirmatur, ejuſque exequutio demandatur.

Datum Florentiæ Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoprimo, Quinto Idus Decembris Pontificatus noſtri Anno undecimo.

Nicolaus de Rogeriis Ordinis Minorum, in Baſilicæ Vaticanæ Pœnitentiarium pridem electus, ac iterum ad idem munus obeundum deſignatus, Pontificio Diplomate confirmatur.

Ex Regeſto II. Epiſt. de officiis Eug. IV. ſol. 200. terg.

AN. CH. 1443. 3. Octob.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nicolao de Rogeriis de Urbe Ordinis Fratrum Minorum (*b*), & ſacræ Theologiæ profeſſori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Virtutibus clarens & meritis, ſicut famæ laudabilis teſtimonio commendaris, illam in noſtro & Sedis Apoſtolicæ conſpectu gratiam meruiſti, ut perſonam tuam paterna benevolentia proſequentes, ad ea per quæ Chriſtifidelium animarum ſaluti, ac paci & tranquillitati tuæ ſalubriter conſuli valeat, favorabiliter intendamus. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat quod dudum, videlicet dum nos cum Romana Curia in Civitate Florentina reſideremus, bonæ memoriæ Geneſius Epiſcopus Callien. in alma Urbe & ejus diſtrictu pro nobis & Sancta Romana Eccleſia tunc Vicarius generalis, de mandato noſtro per quoddam Breve noſtrum ſibi ſuper hoc facto, te, quem ad hoc per diligentem examinationem idoneum & ſufficientem reperiit, in noſtrum & dictæ Sedis minorem Pœnitentiarium ac Cappellanum, ita

(*a*) Apoſtolicam hanc Eugenii Conſtitutionem an. 1441. die 15. Decembris exequutioni fuiſſe demandatam liquet ex Inſtrumento, quod ſervatur in Archivo Baſilicæ *Capſ.* 13. *Faſc.* 288.

(*b*) Ad Balneoregienſis Eccleſiæ regimen, teſtibus Vvaddingo ac Ughello, ab eodem Eugenio tranſlatus eſt anno 1446. Quum primum Rogerius Epiſcopus vita ceſſit (obiit autem an 1449.) Nicolaus V. Balneoregienſem Eccleſiam Viterbienſi ſociavit, itaut utraque Diœceſis unius ejuſdemque Epiſcopi imperio ſubeſſet. At vinculum illud brevi diſciſſum eſt; eodem quippe die quo utrique Eccleſiæ unus Paſtor fuerat conſtitutus, Balneoregienſes proprium ac peculiarem Epiſcopum ab eodem Nicolao Pontifice obtinuerunt.

(*a*) En

Rogerius Baſil. Vaticanæ Pœnitentiarius.

ita tamen quod officium Pœnitentiariæ hujuſmodi in Baſilica Principis Apoſtolorum de dicta Urbe dumtaxat gereres & exerceres, fecit conſtituit & etiam deputavit, recepto nihilominus a te noſtro & dictæ Romanæ Eccleſiæ nomine fidelitatis debitæ ſolito juramento. Tuque ad officium hujuſmodi admiſſus, illud per plures annos in præfata Baſilica laudabiliter exercuiſti; & deinde poſtquam nos numerum undecim Pœnitentiariorum hujuſmodi in dicta Curia pro tempore reſidentium, per nationes deputandorum, per alias noſtras Litteras ſub certis modo & forma ſtatueramus & ordinaveramus (*a*), noſque dictam Curiam de eadem Civitate Florentina ad præfatam Urbem tranſtuleramus, cum locus unius ex hujuſmodi undecim de natione Italica certo modo vacaviſſet & vacaret, venerabilis frater noſter Johannes Epiſcopus Zamoren. Pœnitentiariæ noſtræ de mandato noſtro curam gerens, de ſimili mandato ſibi deſuper vivæ vocis oraculo facto, te in locum hujuſmodi cum honoribus oneribus & emolumentis conſuetis ſubſtituit & ſubrogavit, teque numero & conſortio dilectorum filiorum aliorum noſtrorum & dictæ Sedis Pœnitentiariorum & Cappellanorum aggregavit. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, a nonnullis de præmiſſorum viribus hæſitetur, tuque, qui ad officium hujuſmodi ejuſque exercitium receptus & admiſſus, illud ex tempore exercuiſti prout exerces de præſenti, timeas ſuper illo moleſtari poſſe tempore ſuccedente, pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut tibi & ſtatui tuo in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui pacem & quietem quærimus ſingulorum, ac de eiſdem præmiſſis omnibus & ſingulis certam habemus notitiam, volentes te, apud nos de Litterarum ſcientia vitæ ac morum honeſtate aliiſque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu favore proſequi gratioſo, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, conſtitutionem & deputationem necnon ſubſtitutionem ſurrogationem & aggregationem ac admiſſionem de te, ut præmittitur, factas, & quæcumque inde ſecuta rata habentes & grata, illa auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia tenore præſentium confirmamus, & approbamus, ac præſentis Scripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Necnon decernentes te ad hujuſmodi officium ejuſque liberum exercitium ac honores & emolumenta recipiendum fore pariter & admittendum, volentes & eadem tibi auctoritate concedentes quod tu omnibus & ſingulis indulgentiis immunitatibus libertatibus exemptionibus privilegiis & indultis ceteris noſtris & dictæ Sedis minoribus Pœnitentiariis & Cappellanis per nos ſeu eamdem Sedem quomodolibet conceſſis, uti valeas pariter & gaudere. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac de certo dictorum Pœnitentiariorum numero, etiam ſi ad illum nondum deventum ſit, & quibuſcumque aliis privilegiis litteris & indultis eiſdem Pœnitentiariis per nos vel dictam Sedem quomodolibet conceſſis, quibus, quoad hoc, hac vice ſpecialiter derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis approbationis communitionis conſtitutionis voluntatis conceſſionis & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Nova circa Pœnitentiarios œconomia.

Rogerius pro Italis Pœnitentiarius.

Confirmatur.

Cum emolumentis ac juribus conſuetis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimotertio, quinto Nonas Octobris, Pontificatus noſtri Anno tertiodecimo.

Guillel-

(*a*) En ſaluberrimum Eugenii Decretum, quo Pœnitentiarii minores Baſilicarum ad certum numerum revocantur. Fortaſſe Gregorii XII. hac in re œconomia minus opportuna viſa eſt, quum ille & multos inſtituerit Pœnitentiarios (e quibus octodecim Baſilicæ Vaticanæ inſerviebant, ut patet ex hujuſce Pontificis Diplomate quod ſupra dedimus *pag.* 66. & ſeq.) & utilitati Peregrinorum, qui diſſimili utebantur idiomate, haud ſatis proſpexerit. Contra Eugenius nonniſi undecim Pœnitentiarios in Urbe deſignavit, habita cumprimis ratione Peregrinorum, qui e totidem Provinciis Romam accedebant. Dolendum vero, quod Literarum, quas Eugenius commemorat, nullum exemplar, nulla item lacinia ad noſtras pervenerit manus.

(*b*) Hoc eodem anno 1443. Pontifex Romam regreſſus eſt die 28. Octobris, poſtquam fere decennium extra Urbem egerat. Patet igitur haſce Literas die quinto poſt Eugenii reditum vix elapſo fuiſſe conſcriptas.

(*a*) Hic

Guillelmo Cardinali Rothomagenſi concedit ut in Ara maxima Baſilicæ S. Petri Sacrum peragat.

Ex Original. in Arch. Baſil. Capſ. X. Faſc. 17.

AN. CH. 1444. 4. *April.*

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Guillermo tituli ſancti Martini in Montibus Presbytero Cardinali (*a*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Singularis, & præcipuus devotionis ardor, quem ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe geris, promeretur ut circumſpectioni tuæ in hiis quæ Dei honorem, & tuæ fidei fervorem reſpiciunt, favorabiliter annuamus. Cum itaque die Dominica proxime ſecutura (*b*), zelo devotionis accenſus noſtræ voluntati ac mandato ſatisfacere volens, in majori Altari dictæ Baſilicæ Miſſam, & alia Divina Officia cupias celebrare; Nos tuum propoſitum in Domino plurimum commendantes, circumſpectioni tuæ ut ipſa die hac vice dumtaxat ſuper dicto Altari Miſſam & hujuſmodi Officia celebrare libere, & licite valeas, Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica vel quacumque firmitate alia roboratis nequaquam obſtantibus, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoquarto Pridie Non. Aprilis, Pontificatus noſtri Anno quartodecimo.

Ut rerum ac jurium Baſilicæ Vaticanæ injuſti occupatores innoteſcant, Monitorium ſcribitur, addita excommunicationis pœna contra eos, qui, aut aliena non reddunt, aut fures non revelant.

Ex Archiv. Baſil. Vatic. Capſ. 8. Faſc. 270.

AN. CH. 1444. 20. *Junii.*

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis ſancti Sebaſtiani, & ſancti Anaſtaſii extra muros Urbis Monaſteriorum Abbatibus; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Bona ac jura in Monitorio expreſſa.

Significarunt nobis dilecti filii Prior, & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorſus ignorant, decimas, cenſus, fructus, redditus, proventus, annuas penſiones, jura, juriſdictiones, poſſeſſiones, domos, terras, terrrarum Staphilaria (*c*), ortos, campos, vineas, prata, paſcua, nemora, ſilvas, molendina, piſcarias, aquas, aquarum decurſus, libros, calices, cruces, Sanctorum reliquias, ornamenta Eccleſiaſtica, jocalia, vaſa argentea, ærea, cuprea, ſtannea, pannos laneos, lineos, domorum utenſilia, equos, jumenta, boves, vaccas, porcos, oves, litteras autenticas, inſtrumenta publica, contractus, teſtamenta, codicillos, documenta, cedulas, ſcripturas, vini, olei, grani, auri, argenti monetati, & non monetati quantitates, debita, legata, pecuniarum ſummas, & nonnulla alia mobilia & immobilia bona ad Menſam Capitularem dictæ Baſilicæ ſpectantia, temere & malitioſe occultare, & occulte detinere præſumunt, non curantes ea præfatis Priori & Capitulo exhibere, in animarum ſuarum periculum, ipſorumque Prioris, Capituli, & Menſæ non modicum detrimentum, ſuper quo iidem Prior, & Capitulum Apoſto-

(*a*) Hic eſt Villelmus de Eſtoutevilla, alias Totavilla vir ſanguinis nobilitate, quippe Francorum Regum affinitatem attigit, ac præcipuis Eccleſiæ dignitatibus conſpicuus, quum Oſtienſis Epiſcopus, S. R. E. Camerarius, & Baſilicæ S. Mariæ Majoris Archipresbyter fuerit renunciatus. Hac tamen ætate qua præſens Diploma conſcriptum eſt, nullam aſſequutus fuerat, ex iis quas numeravimus, dignitatem, quia nullam Eugenius commemorat. Nil mirum igitur, ſi tantus vir ſingulare privilegium a Romano Pontifice impetraverit, ut in Ara Principe Vaticanæ Baſilicæ rem Sacram obiret. Singulare inquam privilegium, cujus, ad hæc uſque tempora, rariora occurrunt exempla, eaque nonniſi ſub certis conditionibus involuta. Conſulatur primus noſtræ Collectionis tomus *pag.* 335.

(*b*) Habita temporum ſupputatione ex veteri Eccleſiæ Calendario, *Dominica proximior* quam Eugenius deſignat, eſt ipſa Dominica Palmarum, quæ anno 1444. incidit in quintam Aprilis diem, quum Paſcha die duodecima fuerit celebratum.

(*c*) Incerta plane hujuſce vocis ſignificatio. Cangius vocabulum *Staffilare* perinde uſurpat ac *Staphilum*. Adeas hanc vocem in ejus Gloſſario, nihil, quod nodum ſolvat, occurrit. Exempla quæ Cangius producit, hoc unum evincunt, Staphilum limitem quemdam, ſeu locum fuiſſe, quo certa agri aut terræ pars circumſcribitur. Verum hæc vocis acceptio ad rem noſtram inanis eſt, imo abſurda. Quocirca Vinearum Staphilaria hoc in ſenſu excipienda putamus, ut definitam quamdam Vineæ menſuram exprimant. Quo ferme pacto Vinearum diviſio in *Petias*, ut barbaro ſed uſitato utamur vocabulo, italice *Pezze*, Romæ paſſim obtinet.

(*a*) Hæc

Apoſtolicæ Sedis remedium implorarunt. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica Scripta mandamus quatinus omnes hujuſmodi occcultos detentores decimarum, cenſuum, fructuum, redditunm, & aliorum bonorum prædictorum ex parte noſtra publice in Ecclesiis coram populo per vos, vel alios moneatis, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeritis, ea præfatis Priori, & Capitulo a ſe debita reſtituant, & revelent, ac de ipſis plenam, & debitam ſatisfactionem impendant, & ſi id non adimpleverint, infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptorie duxeritis præfigendum, ex tunc in eos generalem excommunicationis ſententiam proferatis, & eam faciatis ubi, & quando expedire videritis uſque ad ſatisfactionem condignam ſolemniter publicari. Quod ſi non ambo hiis exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur.

Cenſura in reos infligenda.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoquarto, duodecimo Kal. Julii Pontificatus noſtri Anno quartodecimo.

Monaſterium S. Martini in Montibus Viterbii vetuſtate detritum, ac Regulari obſervantia pene deſtitutum, ſuppreſſo Ciſtercienſi inſtituto cui pridem famulabatur, ſubjicit Cœnobio Montis Oliveti; &, quæ Benedictino Ordini conveniunt, jura ac privilegia illi confert.

Ex Regeſto V. Epiſt. Secret. Eugenii IV. fol. 162. tergo apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum.

AN. CH. 1445. 9. Febr.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Apoſtolicæ ſervitutis ſtudium circa diverſa quæ noſtris agenda incumbunt humeris illud eſt potiſſimum, ut pro Eccleſiarum ac Monaſteriorum omni ſtatu ſalubriter & proſpere dirigendo ſic diligentia contemplemur intenta, quod Eccleſiæ & Monaſteria ipſa, præſertim deformationum opprobriis ſubjacentia, ſublatis ab eis ſiniſtris quibuſlibet, per noſtræ proviſionis miniſterium coadjuvante Altiſſimo utiliter & ſalubriter dirigantur, ac plura in ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiant incrementa. Innotuit nobis nuper quod Monaſterium ſancti Martini in Montibus Ciſtercien. Ordinis (*a*) Viterbienſis Diœceſis a multis citra temporibus non ſolum Regulari obſervantia a Monachis inibi conventualiter reſidentibus totaliter deſtitutum, ſed etiam in Eccleſia aliiſque ſuis ſtructuris & ædificiis pro parte ruinæ deditum, ac in Miſſarum & aliorum Divinorum celebratione fere penitus neglectum remanſit, prout remanet hodie, quodque propterea de ipſius Monaſterii reformatione, niſi illa ex proviſione Apoſtolica proveniret, modica ſeu nulla de cetero ſpes exiſtit. Nos ad directionem Monaſterii hujuſmodi, quantum nobis ex alto conceditur, providere volentes, ac ſperantes quod Monachi Ordinis ſancti Benedicti Montis Oliveti nuncupati (*b*), qui a multis citra temporibus ſub Regulari dicti Ordinis ſancti Benedicti obſervantia & alias laudabiliter continuo degentes, Monaſteria & alia Religioſa loca plurima multipliciter reformarunt, ex eorum multiplicatis virtutibus ac fructuoſis operibus Monaſterium ipſum, ſi eis illud canonice concedatur, in ſpiritualibus & temporalibus dirigere & reformare, & quod plures ex eis in illo ſub dicta obſervantia ſingulas inibi horas Canonicas diurnas atque nocturnas celebrando continuo permanebunt, efficacem operam dare, quodque exinde multa utilia atque bona ad laudem & gloriam Divini nominis, necnon propagationem Religionis ac fidelium illarum partium Animarum conſolationem & gaudium promovere debeant; motu proprio, non ad ipſorum Monachorum vel alicujus eorum nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, Monaſterium prædictum cujus fructus, redditus, & proventus ducentorum Florenorum auri de Camera ſecundum communem æſtimatio-

Miſera Monaſterii conditio.

Provida Pontificis cura.

(*a*) Hæc Abbatia variam, pro diſſimili temporum conditione, ſubiit fortunam. Quum primum fundata eſt, Benedictino Ordini nomen dedit. Succeſſu temporis ad Ciſtercienſe inſtitutum, Innocentio III. accurante, tranſlata eſt, ut in primo Collectionis hujuſce tomo adnotavimus *pag.* 90. *not. d.* En rurſus ad Benedictinos revertitur. Hæc nimirum Romanis Pontificibus inſedit cura, ut Regularem obſervantiam in Monaſteriis collapſam reſtituerent, nihil deinde aut parum ſoliciti, an uni potius quam alteri inſtituto Monaſterium inſerviret.

(*b*) Geminam Abbatiam Benedictini Ordinis ſub eodem titulo *Montis Oliveti* exhibet Lubinus, alteram in Aretina, alteram in Peruſina Diœceſi poſitam. De Aretina Eugenium hic loquutum putamus. Quum enim Pontifex Abbatiam, cui Monaſterium S. Martini ſociat, eo potiſſimum nomine commendet, quod *alia Religioſa loca multipliciter reformaverit*, hæc laus Aretinæ Abbatiæ merito tribuenda. Enimvero Martinus V. qui Eugenio præceſſit, an. 1421. Urbevetanum Monaſterium S. Severi illi tradidit inſtituendum; & pari exemplo Nicolaus V. qui Eugenium ſequutus eſt, Monaſterium S. Mariæ de Crudario Mantuanæ Diœceſis an. 1455. eidem Aretino Cœnobio addixit. Conſulendus Lubinus.

mationem valorem annuum, ut accepimus, non excedunt, etiam ſi illud a quocumque alio Monaſterio ſeu Regulari loco dependeat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis dicto Ordini ſancti Benedicti de Monte Oliveto nuncupato, ac univerſis illius Monachis præſentibus & futuris per eos juxta ipſorum ritus mores ſtatuta & conſuetudines, necnon Apoſtolica eis conceſſa privilegia, tenendum regendum & etiam gubernandum auctoritate & ſcientia prædictis tenore præſentium concedimus donamus incorporamus applicamus & appropriamus; ita quod quamprimum commendam de præfato Monaſterio ſancti Martini tunc certo modo vacante & diſpoſitioni noſtræ ſpecialiter reſervato, dilecto filio Magiſtro Johanni de Reate Notario noſtro per alias noſtras litteras ſeu illarum vigore dudum ad dictæ Sedis beneplacitum factam, per ceſſum vel deceſſum aut aliam dimiſſionem dicti Johannis ceſſare ſeu expirare aut revocari & caſſari contigerit, dictus Ciſtercien. Ordo penitus & omnino in eodem Monaſterio ſuppreſſus & extinctus cenſeatur & exiſtat, prout nos illum ex tunc inantea perpetuo ſuppreſſum & extinctum eſſe decernimus, quodque liceat ex tunc Univerſitati Monachorum hujuſmodi vel eorum tunc Superiori per ſe vel alium ſeu alios corporalem poſſeſſionem Monaſterii juriumque & pertinentiarum prædictorum auctoritate propria libere apprehendere & perpetuo retinere, necnon illius fructus redditus & proventus in ipſius ac Abbatis pro tempore exiſtentis, & Monachorum ac perſonarum de Ordine ſancti Benedicti Montis Oliveti nuncupati hujuſmodi in eo pro tempore degentium, uſus & utilitatem convertere & exponere, Diœceſani loci & cujuſcumque alterius ſuper hoc licentia minime requiſita. Et nihilominus quamprimum dictam commendam ut præmittitur, ceſſare contigerit, Monachi prædicti Ordinis ſancti Benedicti Montis Oliveti nuncupati pro tempore exiſtentes ac ſub dicta obſervantia degentes, hujuſmodi Monaſterii ſancti Martini* & eorum ac in ipſo Monaſterio Abbatem ſingulis annis perpetuo eligere teneantur; necnon quod ille ex eis ſic pro tempore ad annum electus, abſque alicujus ſuæ tunc electionis hujuſmodi Apoſtolicæ ſeu ordinariæ confirmationis vel proviſionis adminiculo, & abſque eo quod propterea munus benedictionis ſibi impendatur, ipſum Monaſterium, juxta tamen ritus mores ſtatuta conſuetudines, & privilegia prædicta, in ſpiritualibus & temporalibus plenarie ac libere regere & gubernare poſſit & debeat, auctoritate & ſcientia prædictis tenore præſentium ſtatuimus decernimus & ordinamus. Diſponentes inſuper & motu auctoritate & ſcientia præfatis declarantes, quaſcumque revocationes unionum incorporationum ſuppreſſionum aut ſimilium diſpoſitionum Eccleſiarum Monaſteriorum & aliorum quorumlibet Beneficiorum, quæ ſortitæ non fuerint effectum, ac reſervationes affectiones, ſeu alias vacationum declarationes de eiſdem Monaſteriis per nos vel Succeſſores noſtros Romanos Pontifices vel eorum aliquem hactenus factas aut inantea ſub quacumque verborum forma etiam cum interpoſitione Decreti & quibuſvis derogationum clauſulis forſan faciendas, ad dictum Monaſterium ſancti Martini non extendi debere, nec de ipſo Monaſterio, etiam ceſſante commenda prædicta, alias quam ut præmittitur provideri ſeu quomodolibet diſponi poſſe quominus præſentes noſtræ litteræ ſuum plenarium ſortiantur effectum. Volumus autem quod dictum Monaſterium propter conceſſionem incorporationem & alia per nos geſta prædicta, alicui ſpeciali Monaſterio ſeu loco Univerſitatis Monachorum hujuſmodi ſubjectum minime cenſeatur, ſed una cum aliis Univerſitatum Monachorum prædictorum Monaſteriis atque locis unum corpus exiſtat, quodque quamprimum aliqua ipſius Monaſterii reparatio facta fuerit, plures Univerſitatis hujuſmodi Monachi in illo ſub eadem obſervantia conventualiter permanere perpetuo teneantur. Et inſuper Abbati & Monachis de Univerſitate hujuſmodi præſentibus & futuris, ut ipſi ac dictum Monaſterium ſancti Martini ex tunc omnibus & ſingulis privilegiis libertatibus exemptionibus indultis & gratiis per nos ac Sedem Apoſtolicam aliis Monaſteriis locis & Monachis de Univerſitate hujuſmodi generaliter hactenus conceſſis uti valeant pariter & gaudere, auctoritate Apoſtolica prædicta harum ſerie indulgemus. Non obſtantibus litteris privilegiis & indultis Ordini Ciſtercien. & Monaſterio S. Martini prædictis per Sedem præfatam hactenus quomodolibet conceſſis, quorum omnium tenores ac ſi de verbo ad verbũ inſerti forent præſentibus haberi volumus pro expreſſis, & quibus quoad hoc, hac vice dumtaxat auctoritate & ſcientia præfatis ſpecialiter derogamus, illis aliter in ſuo robore permanentibus, ac aliis Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Monaſterii & Ciſtercienſis Ordinis prædictorum etiam juramento confirmatione Apoſtolica vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis donationis incorporationis appropriationis ſuppreſſionis extinctionis ſtatuti conſtitutionis ordinationis diſpoſitionis declarationis voluntatis indulti & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omni-

Cœnobio Montis Oliveti Monaſterium ſubjicitur.

Ordo & ſtatuta in eo ſervanda.

* Menda in Autographum irrepſit.

Exemptum declaratur.

Ampliſſima derogationis clauſula.

Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoquinto, Quinto Idus Februarii Pontificatus noſtri Anno quintodecimo.

Antonio de Rido Eccleſiaſtici exercitus Duci, qui occaſione belli quod pro Romana Eccleſia geſſerat, nedum proprium patrimonium imminuerat, ſed inſuper magnum æs alienum contraxerat, Caſtra duo, alterum S. Petri in Formis, alterum Burghetti ad tertiam generationem concedit, ut, hoc accepto ſubſidio, quæ ſubierat damna ſarciat, ac æs alienum diſſolvat.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Capſ. 33. Faſc. 132.

AN. CH. 1445. 13. *Martii.*

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili viro Antonio de Rido Domicello Paduano, nonnullarum noſtrarum gentium armigerarum Conductori; Salutem & Apoſtol. Benedictionem.

Apoſtolicæ Sedis gratioſa benignitas erga quorumlibet ſibi, & Romanæ Eccleſiæ fidelium ac devotorum ſalubrem ſtatum, gratiam ſuæ liberalitatis libenter extendit; ſed illos ex eis, qui pro ipſius Eccleſiæ bonorum atque jurium defenſione & conſervatione opem & operam ſtudiis indefeſſis impendere, ac proprias etiam mortis periculis perſonas exponere non dubitarunt, & quotidie ad ipſius Eccleſiæ felicem ſtatum laborare non deſinunt, tanto potioribus favoribus & gratiis confovemus, quanto illorum amplioribus virtutibus & meritis debite compenſatis, id conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Ex longa, & manifeſta Perſonæ, ac virtutum tuarum experientia didicimus & a certo comperimus, quod tu olim poſt noſtrum ab Urbe receſſum, Caſtrum noſtrum ſancti Angeli de dicta Urbe, cujus etiam tunc Caſtellanus per nos ſpecialiter deputatus eras, non ſolum fideliter cuſtodire, & ab inſidiis, inſultibus, & potentia plurimorum noſtrorum tunc, & dictæ Eccleſiæ in Urbe ipſa, ac circumvicinis ei partibus tunc conſiſtentium inimicorum, & rebellium defendere, & conſervare curaſti (*a*), ſed inter ceteros noſtri, & dictæ Eccleſiæ ſtatus defenſores induſtria, providentia, diligentia, animi magnitudine, ac facultate, ope, opera, viribus, & virtutibus tuis, non abſque variis, & diverſis tuæ perſonæ periculis rebelles præfatos ad debitas nobis fidelitatem, & obedientiam præſtandas venire coegiſti; ac ulterius nonnullarum armigerarum gentium noſtrarum Capitaneus exiſtens, in recuperatione fere omnium noſtræ Marchiæ Anconitanæ, ac aliarum plurium Civitatum, Terrarum, Caſtrorum, & Locorum ad dictam Eccleſiam pleno jure pertinentium, a nonnullis etiam tunc noſtris, & dictæ Eccleſiæ etiam potentibus inimicis occupatorum, fide & ſollicitudine plurima multipliciter laboraſti, & pro illorum conſervatione, ac pluribus aliis noſtrum & dictæ Eccleſiæ ſalubrem ſtatum concernentibus quotidie laborare non deſinis. Cum autem, ſicut nobis innotuit, tum tuorum tantorum & tam notabilium geſtorum proſecutione, & executione, necnon illorum occaſione, de bonis per te hactenus licite acquiſitis magnam partem exponere non dubitaveris, ac ulterius multis & diverſis viris armigeris, equitibus, & peditibus, ad dictarum tibi commiſſarum gentium conſervationem in multis pecuniarum ſummis debitor remanſeris, ac adhuc remaneas, & alias Camera Apoſtolica propter expenſas fere innumerabiles duodecim annis citra, tam pro Græcorum (*b*), Armeniorum, & Jacobitarum reductione, ac in claſſis maritimæ (*c*), necnon terreſtris exercitus adverſus

Antonii fides in Hadrianæ Arcis cuſtodia.

Ejus in armis pro Eccleſia tractandis ſolertia, ac impenſa.

Camera Apoſtolica pecuniis exhauſta.

(*a*) Eugenio Pontifice ex Urbe vix fuga dilapſo, conjuratorum multitudo quæ Pontificis imperium excuſſerat, Franciſcum Condulmerium Eugenii nepotem captivum in Capitolium deportaverat. Hadrianæ molis expugnatione fruſtra tentata, tandem Antonii de Rido, qui Arci præerat, ſtratagemate in Arcem eamdem, injecta ſpe proditionis, perduelles introducti, ac in vincula conjecti ſunt. Ex quo pax Romæ reddita, ac rebellioni finis impoſitus, Cardinali Condulmerio e cuſtodia erepto, ac viciſſim Romanis Proceribus ex Arce dimiſſis. Ita ex Blondo Henricus Spondanus *ad an.* 1434. *num.* 4. Hoc igitur in ſenſu excipienda ſunt Eugenii verba quibus in hac Bulla Antonium de Rido commendat, quod rebelles domuerit, atque Hadrianam Arcem ab eorum impetu ſartam tectamque ſervaverit.

(*b*) Maximam pecuniarum vim ab Eugenio, ut Græcis qui ad Concilium acceſſerant, ſuppetias ferret, fuiſſe ſolutam, affirmat Raynald. *ad an.* 1439. *num.* 10. Cujus rei haud leve argumentum eſt, quod vel ipſam Pontificiam Mitram Florentinis oppignoraverit, ut quadraginta millium nummorum pretium ex pignore acceptum Græcis erogaret. Teſtatur id Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus, cujus verba idem Raynaldus recitat *ad an.* 1438. *num.* 20.

(*c*) Ne Rhodus inſula, quam Turcæ impetere meditabantur, in hoſtium poteſtatem redigeretur, Eugenius triremes aliquot ſubſidiarias miſit, ut ex Literis Apoſtolicis ad Caſtellæ Regem, quas *an.* 1434. *ſub num.* 29. Raynaldus inſerit, compertum eſt.

verſus Infideles perfidos apparatu ingenti(*a*), quam etiam pro aliarum plurium, & diverſarum etiam armigerarum gentium, equitum, & peditum noſtris ſtipendiis militantium multitudine; necnon in recuperatione, & defenſione prædictis, & alias multipliciter factas, & habitas, pecuniis fere exhauſta, ac pluribus debitis involuta ad præſens exiſtat. Et propterea tam de expoſitis per te prædictis, & aliis ratione tui ſtipendii non ſoluti tibi debitis, infra multa tempora ſatisfactio fieri nequeat, nec aliunde commodius, & cum minori ipſius Cameræ detrimento, quam de Sancti Petri in Formula (*b*), necnon Burghetti Caſtris, ac Tenimentis in præfatæ Urbis diſtrictu conſiſtentibus, quæ jam pluribus annis elapſis cum eorum Territoriis, juribus, juriſdictionibus, & pertinentiis, nonnullis rebellionibus a Cola de Sabellis, ad quem tunc duo Caſtra prædicta pleno jure, ut accepimus, pertinebant, adverſus nos, & dictam Eccleſiam olim factis, ac certis aliis ipſius culpis, ac demeritis cauſantibus, per bonæ memoriæ Johannem tituli ſancti Laurentii in Lucina Presbyterum Cardinalem, tunc in Urbe, & diſtrictu præfatis, & nonnullis aliis partibus præfatæ Sedis Legatum, eidem Cameræ confiſcata, & ex tunc in antea tanquam bona præfatæ Cameræ pacifice, & quiete tenta, & poſſeſſa fuerunt, prout etiam hodie tenentur, & poſſidentur, tibi ratione per te expoſitorum, & aliorum creditorum tuorum prædictorum præſentialiter provideri poſſit. Nos virtutes, & alia bene geſta tua prædicta condignis in Domino laudibus commendantes, necnon utilitates, & commoda, quæ ex illis nobis, & dictæ Eccleſiæ hactenus provenerunt, & quotidie proveniunt, memori mente repetentes, ac propterea tibi pro te, ac filiis, & deſcendentibus tuis legitimis & naturalibus uſque in tertiam generationem, aliqualem recompenſam facere, teque etiam ſpecialibus gratiis & ſavoribus proſequi volentes, motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, tam ſancti Petri, quam etiam Burghetti Caſtra & Tenimenta ſupradicta, necnon illorum, & cujuſlibet ipſorum Territoria, Fortalitia, Terras, domos, Sylvas, nemora, prata, Paſcua, Blaqueria, Montes, Planities, Valles, Colles, Griptas, Arenaria, Vineas, Terras cultas, & incultas, Molendina, Flumina, foſſata, aquas, & aquarum decurſus, fontes, puteos, venationes, aucupationes, & Piſcarias, uſus & utilitates, pertinentias, adjacentias, franchigias reales & perſonales, necnon juriſdictiones & jura omnia & ſingula, quorum omnium qualitates quantitates loca vocabula valores atque confines præſentibus haberi volumus pro expreſſis, cum omnium & ſingulorum præmiſſorum liberis introitibus, exitibus, tibi pro te ac dictis filiis & deſcendentibus uſque in tertiam generationem dumtaxat præfatis, ex certa ſcientia de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium perpetuo, ac libere concedimus, donamus, tradimus, & aſſignamus. Ita quod tu Caſtrorum, & aliorum tibi donatorum prædictorum poſſeſſionem per te, vel alium, ſeu alios auctoritate propria ex nunc libere apprehendere, quodque etiam tu, necnon dicti tui filii & deſcendentes, ac quilibet veſtrum Caſtra, & alia per nos donata, & conceſſa, prædicta omnia & ſingula perpetuo tenere regere & gubernare, illiſque uti gaudere & frui, necnon illorum, & cujuſlibet ipſorum fructus redditus & proventus perpetuo exigere percipere & habere, ac in proprios uſus & utilitatem convertere; necnon etiam de Caſtris, & aliis donatis præfatis, ſicut de aliis veſtris pro tempore propriis Bonis diſponere, & ordinare in omnibus & per omnia, prout alii veri & legitimi Domini, ac Poſſeſſores Caſtrorum, & aliorum donatorum prædictorum tenere regere & gubernare, gaudere exigere percipere habere convertere & diſponere hactenus potuerunt, ſeu etiam debuerunt, libere & licite poſſitis. Et quod etiam ipſorum conceſſorum, & donatorum ratione, annuum Cenſum duarum librarum Ceræ eidem Cameræ in feſto Nativitatis Domini noſtri Jesu Christi annis ſingulis, durante conceſſione & donatione præfatis, realiter & cum effectu tradere & aſſignare teneamini. Et inſuper, cum propter ſubitum & inopinatum ipſius Cardinalis obitum (*c*), necnon ex certis tunc ſibi ſupervenientibus ſiniſtris

Duo Caſtra, S. Petri in Formis, & Burghetti Nicolao de Sabellis rebelli ac facinoroſo erepta.

Antonio de Rido conceduntur.

Cenſus quotannis perſolvendus.

(*a*) Eadem actus ſolicitudine Eugenius Pontifex undeviginti Aureorum millia Conſtantinopolim miſit, ut Urbs illa Orientalis imperii Caput, quam Mahumetani totis viribus oppugnare decreverant, ad hoſtium impetum propulſandum eſſet paratior. Conſulendus idem Raynald. *ad an.* 1439. *num.* 2.

(*b*) Caſtrum S. Petri in Formis ad Vaticanam Baſilicam jure venditionis tempore Nicolai V. tandem pervenit, ut ſuo loco demonſtrabimus. Hinc præſentem aſſuimus Conſtitutionem, eamque illuſtramus, ut rei ſeriem ab ovo, ut ajunt, repetamus; & latifundii, quod inter Baſilicæ poſſeſſiones ac prædia pinguiſſimum eſt, alienationem vindicemus.

(*c*) Cardinalis Vitelleſci obitum Eugenius *ſubitum & inopinatum* appellat, nec immerito. Etſi enim hujuſce Cardinalis, qui in ſuſpicionem venerat affectatæ tyrannidis (jure ne an injuria, diſputent alii) cuſtodiam in Hadriana mole Pontifex decreverit, nihil tamen de illius cæde ſtatuerat. Inopinato obitu ſublatus eſt, quod militibus circumſeptus a quibus in Arcem duceretur, dum ſtricto enſe in illos irrumperet, ab iis ſauciatus, ex vi vulnerum tandem interiit. Atque is quidem fuit exitus Viri clariſſimi, qui negociis adminiſtrandis armiſque tractandis aptiſſimus, Romanæ Sedis hoſtes domuerat, perduelles ſubegerat, & Romæ libertatem conciliaverat. Hinc illi

ſiniſtris eventibus, ſuper proceſſu hujuſmodi olim confecta Inſtrumenta publica litteræ atque ſcripta, necnon libri in quibus illa regiſtrata extiterunt, minime reperiantur, illaque deperdita fuiſſe & eſſe videantur, ac etiam de rebellionibus, aliiſque demeritis & culpis Colæ hujuſmodi nobis plenarie conſtet, volumus, ac de plenitudine poteſtatis, necnon ſcientia hujuſmodi ſtatuimus, atque decernimus, quod præſentes litteræ ad probandum plene rebellionem, aliaſque culpas & demerita Colæ(*a*), ac etiam Proceſſum & confiſcationem ac inſtrumenta ſcripta & regiſtra prædicta ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur; quodque hujuſmodi præſentes litteræ in judicio & extra, & alibi ubicumque illæ exhibitæ, vel oſtenſæ pro tempore fuerint, de rebellione demeritis & culpis ac confiſcatione Proceſſu Inſtrumentis Scriptis & Libris prædictis omnibus & ſingulis fidem legitime faciant, illiſque ſtetur, & fides plenaria adhibeatur, necnon ſtari & adhiberi debeat perinde in omnibus & per omnia, ac ſi tunc originalia Inſtrumenta litteræ libri Proceſſus & ſcripta tunc producerentur, ſeu producta fuiſſent. Non obſtantibus Conſtitutionibus, ac litteris, privilegiis, & Indultis Apoſtolicis, necnon legibus Imperialibus, & Statutis municipalibus, quorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis donationis traditionis aſſignationis Statuti conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Certum de Nicolai Sabelli rebellione teſtimonium.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoquinto, tertio Nonas Martii, Pontificatus noſtri Anno quintodecimo.

Bartholomæo Ravennatum Archiepiſcopo conceditur Eccleſia S. Michaelis in Burgo, quam proprio ære inſtauraverat.

Ex Regeſto XX. Epiſt. de Curia Eug. IV. pag. 145.

AN. CH. 1447. 4. Januar.

Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Bartholomæo Archiepiſcopo Ravennaten. (*b*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Perſonam tuam nobis & Apoſtolicæ Sedi devotam, tuis exigentibus meritis paterna benevolentia proſequentes, illa tibi libenter concedimus, quæ his commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Hinc eſt quod nos volentes te favore proſequi gratioſo, motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de mera noſtra liberalitate, ut Eccleſiam ſancti Michaelis in Burgo Beati Petri de Urbe (*c*), quam tu propriis expenſis tuis in ſuis ſtructuris & ædificiis reparari feciſti, ac cujus veræ

Eccleſia S. Michaelis reparatione indiget:

---

illi Equeſtris Statua a Senatu Populoque Romano erecta fuit, hac appoſita Epigraphe: *Joanni Vitelleſco Patriarchæ Alexandrino, tertio a Romulo Romanæ Urbis Parenti*. Hinc etiam tot tantiſque honoribus ab Eugenio fuerat cumulatus, ut præter Purpuram, etiam Legati a latere inſigni munere, ac Urbis Præfectura fuerit nobilitatus. Verum hæc omnia illico evanuere, quum de perduellionis crimine ad Eugenium fama pervenit.

Juvabit tamen rei geſtæ ſeriem e narratione Pauli Sacchi Civis Viterbienſis, qui Cardinalis Vitelleſci tunc cum in carcerem conjectus eſt, comes aderat, hic attexere, ejuſque verba producere quæ P. Buſſius recitat in ſua Viterbienſi Hiſtoria *Part. 1. lib. 5. ad an.* 1449. Ita vero Saccus loquitur *pag.* 10. *Eſſendo per mezzo del Reverendiſſimo Patriarca reſtituta Roma, & tutte terre di Chieſa alla devozione & obedienza della Sede Apoſtolica, Papa Eugenio attendeva di tornare in Roma, & temeva di tanta grandezza del Patriarca ſuo Legato, temendo, & imaginandoſi di poterli eſſere ſuperiore di forze in Roma, penſò di farlo mal capitare, & per ordine di Fiorentini, che l'opponevano falza calumnia, dicendo, che haveva maneggio, & conjurazione contra di loro, il che era falziſſimo, & contro ogni verità, con queſto colore iniquo & crudele hebbero lettere di eſſo Papa Eugenio che il Cardinal Patriarca foſſe con inganno preſo & morto, come fu fatto contro ogni debito di ragione. In queſto anno sfortunato 1440. a dì 19. di Marzo paſſando il mio Padrone Reverendiſſimo Legato Cardinale di Fiorenza Patriarca Aleſſandrino con le ſue genti, & eſercito innanzi, & io a lato di ſua Reverendiſſima Signoria per il Ponte di Caſtel S. Angelo, eſſendo paſſato lo eſercito, fu dinanzi alla porta di Caſtello ſerrato il Ponte da ogni banda, cioè nanti & dietro, & dalla guardia & genti di Caſtello, che teneva Anton Fido* (Ridum intellige) *beniſſimo in ordine fu riſerrato in mezzo & fatto prigione il Reverendiſſimo preſato Cardinal Vitelleſco Patriarca, & io inſieme con ſua Signoria Reverendiſſima, che ſempre li ero allato, & ancorche l'uno & l'altro di noi metteſſe mani all' Armi per difenderſi, gridando ſoccorſo dai noſtri, non poterno in alcun modo quelli, che erano paſſati, tornar indietro, per eſſer in fatto ſtati ſerrati i paſſi, & quelli che ſeguivono, de' quali era Capo il Conte Averſo, non poterno ſpinger avanti, eſſendoſi ſerrata la Porta che era in Borgo, anzi ſi ritirorno, e fugirno adietro ..... Il Reverendiſſimo fu morto in pochi giorni, o forſe poche ore. Della qual morte io non potei mai in prigione ſaper la certezza*. Nil mirum igitur ſi in deſignando mortis die Saccus hallucinetur. Conſtat enim ex Hiſtoricorum conſenſione, Cardinalem Vitelleſcum die undecima Aprilis ſupremum diem obiiſſe.

(*a*) Columnenſes atque Sabellos a Cardinali Vitelleſco fuiſſe domitos affirmat Platina in vita Eugenii; at Nicolai de Sabellis nomen nullibi legimus. Occurrit quidem Colæ de Sabellis mentio in Gregorii XI. literis ſupra relatis *pag.* 26.; verum cum hæ literæ fuerint conſcriptæ an. 1375., haud facile licet colligere unum eumdemque fuiſſe Colam de Sabello quem Gregorius nominat, atque Eugenius IV. perduellem affirmat. Si enim tempora ad invicem conferantur, pluſquam ſexaginta annorum ſpatium intercurrit.

(*b*) Bartholomæus Ravennatum Epiſcopus, cui Conſtitutio hæc inſcribitur, ipſe eſt Bartholomæus Roverella Ferrarienſis, qui deinde a Pio II. an. 1461. inter Cardinales S. R. E. ſub titulo S. Clementis relatus eſt. Qua in re conſonant Ciaconius, & Ughellus.

(*c*) De *S. Michaelis* Eccleſia, ejus origine, uſuque in ſepul-

veræ vacationis modum, necnon omnes fructus redditus & proventus præſentibus haberi volumus pro expreſſis, etiam ſi eidem Eccleſiæ cura immineat animarum, ſive per alicujus liberam reſignationem, aut alio quocumque modo vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. Statuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, aut diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter vel generaliter reſervata, aut litigioſa exiſtat, cujus litis ſtatum haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis una cum Eccleſia Ravennaten. quoad vixeris retinere, necnon debitis ejus ſupportatis oneribus, de reſiduis ipſius Eccleſiæ ſancti Michaelis fructibus redditibus & proventibus ac domibus ejuſdem diſponere & ordinare libere & licite valeas atque poſſis, alienatione tamen bonorum immobilium & pretioſorum mobilium ejuſdem Eccleſiæ ſancti Michaelis tibi penitus interdicta, auctoritate Apoſtolica & ex certa ſcientia tenore præſentium indulgemus; ac cuicumque qui dictam Eccleſiam S. Michaelis ad ſe ſpectare aſſereret, perpetuum ſilentium imponentes, quamcumque collationem de dicta Eccleſia ſancti Michaelis Apoſtolica aut quavis alia auctoritate alicui alteri forſan per Nos aut Prædeceſſores noſtros factam, motu & ſcientia præfatis caſſamus, revocamus & annullamus; decernentes ut a quoquam de Eccleſia ſancti Michaelis, & de juribus ac pertinentiis & domibus præfatis nequeas in poſterum moleſtari. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon prædictæ Eccleſiæ ſancti Michaelis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis ſtatutis & conſuetudinibus ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Eccleſiam concedit. — *Nonnulla excipiuntur.* — *Contraria e medio tollit.*

Conditiones apponit. Proviſo quod dicta Eccleſia ſancti Michaelis debitis interim non fraudetur obſequiis, & Animarum cura in ea nullatenus negligatur.

Literarum Apoſtolicarum exequutio. Quocirca venerabilibus Fratribus Melphien. ac Forolivien. Epiſcopis, ac dilecto filio Antonio de Stroziis Canonico Mantuano, per Apoſtolica Sripta committimus & mandamus quatenus ipſi vel duo aut unus ipſorum per ſe vel alium ſeu alios, te vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ ſancti Michaelis juriumque & pertinentiarum præfatorum inducant, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciant tibi de ipſius Eccleſiæ ſancti Michaelis fructibus redditibus proventibus juribus & obventionibus univerſis integre reſponderi. Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, impoſitionis, caſſationis, revocationis, annullationis & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſexto (*a*) Pridie Nonas Januarii, Pontificatus noſtri Anno ſextodecimo.

Decernit ut Joannes Cardinalis S. Sabinæ, domo, quam Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ inhabitare conſueverat, quoad vixerit, utatur.

Ex Regeſto Epiſt. Secret. X. Eug. IV. fol. 58. terg.

AN. CH. 1447. 4. Januar.

EUgenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni tituli Sanctæ Sabinæ Presbytero Cardinali (*b*), Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cardinalem commendat. Dum exquiſitam tuæ circumſpectionis induſtriam ac vitæ integritatem, ceteraſque virtutes tuas diligenter attendimus, & paterna conſideratione penſamus quod tu Romanam Eccleſiam, cujus honorabile membrum exiſtis, tuorum honoras magnitudine meritorum, dignum reputamus & debitum, ut eam tibi reperias in exhibitione gratiarum munificam, & in tuis opportunitatibus liberalem. Hinc eſt quod nos his, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna, providere, tibique ſpecialem gratiam facere volentes; motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, Domum Archipresbyteralem Baſilicæ Principis Apoſtolorum

---

ſepulturam Friſionum, multa in ſuperiori Bullarum tomo *pag.* 24. *not. b.* adnotata ſunt, quæ hic non repetimus, ne actum agamus.

(*a*) Annum 1446, Bulla exprimit; Nos vero ann. 1447. in ipſo Conſtitutionis exordio adnotavimus. Diſcrimen repetas a diſſimili ratione qua annum metiri poſſumus. Bullæ ſcriptor ejus initia a Martio repetit; Nos communiori numeratione adhibita, a Januario exordimur. Oportet autem ut an. 1447. intelligamus; alioquin annus XVI. Pontificatus Eugenii nullo pacto verificabitur.

(*b*) Ille cui Diploma inſcribitur, eſt Joannes Siculus, Abbas S. Pauli extra muros Urbis, ab Eugenio IV. purpura donatus an. 1446. de quo Ciaconius.

(*a*) Domus

Domus fines designat. rum de Urbe (*a*), juxta gradus & anteriora hoſtia ejuſdem Baſilicæ, & alios confines quos præſentibus haberi volumus pro expreſſis, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis tibi quoad vixeris, pro uſu tuo ac familiæ tuæ & tuorum, auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia concedimus, & ut de ipſa domo, quemadmodum tibi videbitur, diſponere & ordinare poſſis & valeas tenore præſentium indulgemus. Non obſtante quod dicta domus, ut aſſeritur, de jure Archipresbyteri præfatæ Baſilicæ exiſtat, cui pro hac vice dumtaxat motu & ſcientia præfatis expreſſe derogamus, ac de noſtræ poteſtatis plenitudine derogatum *Contrariis derogat.* eſſe volumus; ac non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, aut quavis alia firmitate roboratis ſtatutis & conſuetudinibus ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis derogationis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſexto (*b*) Pridie Nonas Januarii, Pontificatus noſtri Anno decimoſexto.

NICOLAUS V.

Poſt Eugenium IV. Nicolaus V. Succeſſor deſignatur. Ejus electio ad ſextam (*c*) diem Martii 1447.; Coronatio in S. Petri Baſilica (*d*) ad diem 19. ſequentem revocatur; obitus vero rejicitur in diem 25., aliis 24. Martii 1455. Quocirca in ſummo Eccleſiæ gubernio vixit annos octo dieſque novemdecim aut viginti. Eo ſuperſtite, Schiſma penitus ſublatum eſt, cum Felix Antipapa anno 1449. Nicolaum legitimum Eccleſiæ Pontificem agnoverit atque coluerit. Hinc Eccleſiæ pax reddita; quam tamen haud multo poſt turbavit triſtiſſimum infortunium, ob captam a Turcis Conſtantinopolim an. 1453.

Laurentium Santi Baſilicæ Vaticanæ Canonicum, in ejuſdem Baſilicæ Altariſtam deſignat.

Ex Tabulario Apoſtolico in Regeſto primo Officior. pag. 3. tergo.

AN. CH. 1417. 19. *Martii.* Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Laurentio Santi Canonico ac Altariſtæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Sinceræ devotionis affectus quem ad nos & Romanam geris Eccleſiam, promeretur ut perſonam tuam ſpecialis favoris gratia proſequamur. Hinc eſt quod nos omnes & ſingulos Altariſtas in Baſilica Principis Apoſtolorum de

(*a*) Domus hæc in atrio Baſilicæ ad auſtrum porrecto ſita erat. Patet id ex Tabula Iconographica Jacobi Grimaldi, quæ in Archivo noſtro ſervatur, & ex Ciampino qui Grimaldum conſuluit. Quæret aliquis, cur Eugenius Domum quæ in Archipresbyteri uſum deſignata erat, alteri inhabitandam conceſſerit? Duplex nobis occurrit ratio. Altera, quod Cardinalis Petrus Barbus hoc tempore Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ, ac Eugenii IV. ex ſorore Nepos, Archipresbyterali Domo poſthabita, Pontificias Ædes una cum Avunculo inhabitaverit. Altera, quod Domus Archipresbyteri jamdiu neglecta, atque habitatoribus deſtituta, magnis ſumptibus eſſet inſtauranda. Hinc Richardus Cardinalis Conſtantienſis, Petri Barbi in Archipresbyteratu Succeſſor, Domum eamdem vetuſtate fatiſcentem ac ruinæ proximam ſarcivit, ac priſtino decori reſtituit. Ita Ciampinus *de Sac. Ædific. cap.* 4. *num.* 150.

(*b*) Circa Diplomatis hujuſce Datam, conſule quæ in ſuperioribus Litteris adnotavimus.

(*c*) Non deſunt qui electionem Nicolai V. in diem *quintam* Martii conjiciant, ea ratione moti, quod hæc temporis nota in Epigraphe quadam quæ Epiſtolis Nicolai V. præfigitur, fuerit appoſita. Hanc ſententiam ſequitur Raynaldus communi errore deceptus. Communi inquam errore; ſiquidem clariſſimus Georgius qui Nicolai V. vitam illuſtravit, fatetur, in Autographo non *quintam*, ſed *ſextam* Martii diem deſignari. Præterea aliud a Ciaconio profertur monumentum, quod litem conficit. Exhibet hic Auctor Epiſtolam Nicolai V. ad Bononienſes ſcriptam, & notis hiſce Chronologicis obſignatam: *Datum &c. anno milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo, die octava menſis Martii, tertia vero poſt noſtram ad apicem Summi Apoſtolatus aſſumptionem.* Facili ſupputatione eruimus, primam Electionis diem a ſexta Martii ducendam, ut tertia ab Electione, cum octava Menſis die componatur.

(*d*) En aliud in memorata Epigraphe mendum. In ea quippe legimus apud Raynald. *ad hunc annum* 1447. *num* 14., *Nicolaum die* 19. *menſis Martii in Baſilica Lateranenſi fuiſſe coronatum*. De Nicolai Coronatione in gradibus Baſilicæ Vaticanæ, aperte loquitur Jacobus Rodulphi, qui Sacri Conſiſtorii Ephemerides digeſſit. Conſulendus memoratus Georgius *in vit. Nicolai pag.* 9.

(*a*) Lu-

de Urbe ad colligendam portionem oblationum & obventionum in eadem Baſilica provenientium, & ad Romanum Pontificem contingentem, quacumque auctoritate hactenus deputatos, harum ſerie revocantes, & ab hujuſmodi Officio amoventes, te Altariſtam ad percipiendum & colligendum portionem hujuſmodi oblationum pro tempore obvenientium, cum honoribus & oneribus conſuetis tenore præſentium, uſque ad noſtrum beneplacitum, facimus conſtituimus & etiam deputamus. Tibi omnia & ſingula faciendi ordinandi diſponendi mandandi & exequendi, quæ ad hujuſmodi Officium ejuſque liberum exercitium de conſuetudine vel de jure quomodolibet pertinent, concedentes plenariam poteſtatem; ac mandantes dilectis filiis Archipreſbytero & Capitulo ipſius Baſilicæ, & aliis ad quos ſpectat, ut te ad hujuſmodi Altariſtæ Officium ejuſque liberum exercitium recipiant & admittant, ac recipi & admitti faciant, ut eſt moris. Volumus autem quod antequam hujuſmodi Officium incipias exercere, de ipſo fideliter exercendo & laudabiliter, in manibus dilecti filii noſtri Ludovici tituli ſancti Laurentii in Damaſo Presbyteri Cardinalis Camerarii noſtri (*a*) vel ejus locumtenentis præſtes ſolitum juramentum (*b*).

Novus ſuſſicitur.

Cui plena juriſdictio confertur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſexto (*c*) quartodecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno primo.

Conceſſionem Caſtrorum S. Petri in Formis, & Burghetti, ab Eugenio IV. favore Antonii de Rido factam, inſertis ejuſdem Eugenii Literis, approbat & confirmat.

Ex Originali in Archivo Baſilicæ Vaticanæ exiſten. Capſ. 33. Faſc. 132.

AN. CH. 1447.

Quæ Eugenius circa Caſtra S. Petri in Formis & Burghetti decreverat, repetit, & confirmat.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. ad perpetuam rei memoriam. Ea quæ pro benemeritarum perſonarum commodo & utilitate rationabiliter & provide facta ſunt, libenter, cum a nobis petitur, Apoſtolicæ confirmationis ſuffragio communimus. Dudum ſiquidem felicis recordationis Eugenius Papa quartus Prædeceſſor noſter dilecto filio nobili viro Antonio de Rido Domicello Paduan. ac filiis, & deſcendentibus ſuis legitimis & naturalibus, uſque ad tertiam generationem ſuas conceſſit Litteras tenoris ſubſequentis. Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio nobili viro Antonio de Rido Domicello Paduan. &c. *Sequitur tenor Bullæ Eugenianæ; quam ſupra integram retulimus pag. 105. & ſeq.* Cum autem ſicut exhibita nobis nuper dicti Antonii petitio continebat, ipſe præfatas Litteras potioris Apoſtolicæ auctoritatis miniſterio cupiat roborari; nos igitur labores & expenſas, graviaque onera quæ idem Antonius in terrarum & dominiorum dictæ Eccleſiæ Roman. ſpectantium & pertinentium recuperatione, ac illorum defenſione, perſonæ propriæ non parcendo, hactenus ſubiit, grataque & utilia ſervitia, quæ eidem Eccleſiæ, & Sedi Apoſtolicæ, illius occurrente vacatione, nobiſque, & noſtri Apoſtolatus primordio diligenter ſollicite & prudenter impendit (*d*), & adhuc impendere non deſiſtit, debite recenſentes, ipſumque gratioſo favore proſequi volentes, ipſius Antonii in hac parte ſupplicationibus inclinati, litteras prædictas juxta omnino-

(*a*) Ludovicus Scarampus ſive Mediarota eſt hic intelligendus, ab Eugenio IV. inter purpuratos S. R. E. Patres relatus anno 1440.; vir ſane negociis adminiſtrandis, atque Eccleſiæ juribus vindicandis eximius, de quo multa Ciaconius. Illud vero negocium faceſſit, quod Cardinalis *Camerarius* ab Eugenio nominetur, cum conſtet ex iis quæ ſupra dedimus *pag.* 86., Franciſcum Condulmerium Camerarii dignitate ab Eugenio IV. ejus Patruo fuiſſe inſignitum; quam dignitatem ad mortem uſque, hoc eſt ad annum 1453. ſibi ſervavit. Cum ergo geminos S. R. E. Camerarios uno eodemque tempore ſtatuere præpoſterum videatur, in eam deſcendimus conjecturam, ut Camerarii nomine *Vicecancellarium* intelligamus. Sane ſi ad Epitaphium ejus Sepulchro in Eccleſia ſancti Laurentii in Damaſo appoſitum oculos intendamus, non jam Camerarius, ſed Cancellarius duntaxat commendatur. Eodem nomine donatur ab Ughello in ſerie Epiſcoporum Albanenſium; quos inter Ludovicus Mediarota enumerandus.

(*b*) Quo tempore præſtitum fuerit juramentum a Pontifice præſcriptum, liquet ex monumento, quod ab Archivo Apoſtolico in lib. 4. Officiorum Nicolai V. pag. 47. erutum hic aſſerimus. Eſt autem ut infra: *Die XII. Menſis Aprilis 1447. Venerabilis Vir Dominus Laurentius Sancti Canonicus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe fuit admiſſus in Altariſtam dictæ Baſilicæ per Bullam Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ ſub Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſexto, quartodecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus ejuſdem Anno primo, & de hujuſmodi Officio fideliter exercendo ac alias debitæ fidelitatis, in manibus Venerabilis Viri Domini Nicolai de Leys Cameræ Apoſtolicæ Clerici, cum propter ejus infirmitatem ad Dominum Camerarium ac ejus Locumtenentem accedere non poſſet, præſtitit in forma ſolita juramentum, præſentibus Venerabilibus Viris Dominis Petro Bocrello ac Antonio Mergano Canonicis dictæ Baſilicæ & me P. Parvijohannis.*

(*c*) Luce clarius patet, annum hiſce Litteris appoſitum, juxta communem ſupputationem, eſſe 1437., cum die 19. Martii 1436. nec Eugenius obierit, nec Nicolaus ad Petri Cathedram fuerit evectus. Quocirca die eodem quo Nicolaus corona Pontificia redimitus eſt, novum Baſilicæ Vaticanæ Altararium deſignavit. Tanta illi inerat de Vaticano Templo ſolicitudo, ut inter primas Apoſtolici muneris curas, hoc unum præ ceteris exequendum ſibi propoſuerit.

(*d*) Poſt obitum Eugenii IV. Stephanus Porcarius Populum Romanum, propoſita ſpe libertatis, ad ſeditionem concitavit; irrito tamen conatu, quum nec Pontificis Electionem turba-

nimodam earum continentiam atque formam auctoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine, tenore præſentium confirmamus pariter & approbamus, ac præſentis Scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis approbationis & communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo (a), Pontificatus noſtri Anno primo.

Antonium de Fatatis Baſilicæ ſancti Petri Vicarium eligit, plenamque cum in perſonas, tum in res ac bona juriſdictionem illi conciliat.

E Secretiori Vaticano Tabulario in Regeſto 22. Epiſt. de Curia pag. 59. tergo.

AN. CH. 1447. 4. Junii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Antonio de Fatatis (b) Archipresb. Eccleſiæ Anconitan.; Decretorum Doctori, familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Licet ex debito Summi Pontificatus Officii nobis deſuper injuncti, circa Eccleſiarum & Eccleſiaſticorum locorum curæ noſtræ divinitus commiſſorum omnium ſtatum ſalubriter & proſpere dirigendum nos deceat intentos exiſtere, tamen ad Sacroſanctam Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, fama, devotione, ædificiis, ac Salvatoris noſtri Sudario, aliiſque plurimorum Sanctorum & Sanctarum Reliquiis, ac alias multipliciter decoram & inſignem, tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis extendimus, quanto, ipſius Baſilicæ excellentia & nobilitate merito compenſatis, id conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque, ſicut nobis innotuit, Baſilica prædicta reparatione non modica in Spiritualibus & temporalibus indigere noſcatur, nos ad illius directionem conſervationem & augmentum, & ut in ipſa, ſublatis ab ea ſiniſtris quibuſlibet, coadjuvante Altiſſimo, per noſtræ proviſionis miniſterium, ejuſdem Altiſſimi Majeſtas juxta noſtri cordis deſiderium in gratiarum benedictionibus collaudetur, ſuique cultus glorioſi nominis amplietur, quantum cum Deo poſſumus providere volentes, necnon de perſona tua quam de Litterarum ſcientia, vitæ munditia, ſpiritualium providentia, & temporalium circumſpectione, aliiſque virtutum donis & a te hactenus bene geſtis etiam magnis & arduis a Sede Apoſtolica Tibi olim commiſſis negotiis novimus inſignitam, plenam in Domino fiduciam obtinentes, ac ſperantes quod ea quæ tibi committenda duxerimus, ad ipſius Baſilicæ decorem & utilitatem fide plurima & exacta diligentia proſequeris; te ex nunc noſtrum in dicta Baſilica in Spiritualibus & temporalibus generalem Vicarium auctoritate Apoſtolica uſque ad beneplacitum noſtrum per præſentes facimus, conſtituimus, & etiam deputamus, & nihilominus tibi omnes & ſingulos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & perſonas præfatæ Baſilicæ præſentes & futuros tam conjunctim quam diviſim, quoties tibi expedire videbitur, ut ex nunc in antea ipſi in dicta Baſilica Miſſis & aliis Divinis Officiis nocturnis atque diurnis continuo perſonaliter intereſſe, & in illis ſervire, necnon cum Cappa aut Cotta, & alias honeſte per Baſilicam prædictam incedere, ac in illa & ejus choro permanere, & ſilentium dum inibi Miſſæ & Divina hujuſmodi celebrabuntur tenere & ſervare, necnon illi ex eis, ad quos id pro tempore pertinebit, Miſſas & Divina prædicta bene & punctatim celebrare dicere & recitare, Cruceſque Calices Paramenta pannos jocalia & alia ornamenta dictæ Baſilicæ munde & nitide conſervare, aliaque ad Miſſarum & Divinorum eorumdem decorem & venuſtatem facere alias juxta & ſecundum prædictæ Baſilicæ hactenus canonice edita & condita, ac forſan a nobis de cetero per correctionis limitationis additionis diminuticnis & caſſationis eorumdem modos, vel ipſorum aliquem ſeu aliquos edenda & condenda, ordina-

Baſilicæ Vaticanæ prærogativa.

Ejus ſtatus.

Vicarium Apoſtolicum eligit, cui plenam juriſdictionem conciliat.

turbare, nec contra Nicolaum ad Petri Cathedram evectum quidquam moliri potuerit. Fortaſſe Antonius de Rido Hadrianæ Arcis Præfectus, pro Eccleſiæ juribus, ac Pontificis tranquillitate ſedulam navavit operam. Hinc in hiſce Nicolai Literis juremerito commendatur.

(a) In Autographo quod penes Archivum Baſilicæ ſervatur, ſtata dies qua Bulla conſcripta eſt, omittitur. Patet tamen cum ex anni deſignatione, tum ex Bullæ verbis, eam primo Nicolai anno fuiſſe conſcriptam.

(b) Vir fuit egregius, cum Literarum ſcientia, tum vitæ Sanctimonia commendatiſſimus. A Nicolao V. an. 1450. Aprutinus Epiſcopus electus, deinde ad Anconitanam Eccleſiam a Pio II. translatus eſt. Qua tamen dignitate dimiſſa, privatam vitam coluit, Deo ſibique vacans. Obiit anno 1484. atque, Ughello teſte, inter Beatos relatus eſt.

(a) Tanta

dinationes & ſtatuta omnino teneantur, & ad id aſtricti exiſtant, auctoritate noſtra monendi & eis præcipiendo mandandi, necnon etiam quoties tibi expedire videbitur, Capitulum inibi convocandi & congregandi, dictiſque Canonicis Beneficiatis Clericis & perſonis præſentibus & futuris & eorum ſingulis, ut ipſi vel eorum aliqui, Capitulum, niſi in tua dumtaxat præſentia, facere aut capitulariter aliquid pertractare ſeu gerere vel ordinare, quodque tam ipſi quam eorum & præfatæ Baſilicæ præſentes & futuri Camerarii & Officiales vel ipſorum aliqui, Caſalia domos Terras Vineas Silvas prata paſcua herbatica territoria tenimenta aliaque jura & bona mobilia & immobilia ad ipſam Baſilicam pro tempore pertinentia, vel eorum aliquod, abſque tui conſcientia alicui vel aliquibus, etiam ad minimum tempus affictare arrendare ſeu locare, aut ad firmam vel annuam penſionem, ſive alias quomodolibet locare vel concedere, & quod aliquis ex Camerariis & Officialibus præſentibus & futuris Baſilicæ prædictæ eorum Officia hujuſmodi, niſi tuam ſuper illis confirmationem petierint & ſuſceperint, aliqualiter exercere, aut in illis vel illo ſe intromittere ullo unquam tempore non poſſint neque debeant, eadem auctoritate diſtrictius inhibendi; necnon tam præſentes & futuros, quam etiam illos qui in humanis ad præſens vitam agentes, fuerunt hactenus Baſilicæ præfatæ, ac dilectorum filiorum Capituli Camerarios & Officiales omnes & ſingulos, ut Libros & alia Scripta quæcumque ſuper receptis habitis expoſitis geſtis factis & adminiſtratis per eos in ſuis Officiis hujuſmodi confecta tibi realiter conſignare, ac ulterius ut de receptis habitis expoſitis & adminiſtratis prædictis omnibus & ſingulis, etiam ſi forſan de illis computum & rationem reddiderint, & abſolutionem ac liberationem & quietantiam ab eiſdem Capitulo vel alias quomodolibet obtinuerint, tibi computa & fidelem rationem reddere, & id totum quod ex ipſis receptis habitis expoſitis & adminiſtratis tam de præterito quam de futuro temporibus remanſerit ſeu ſuperfuerit, eiſdem Capitulo & Baſilicæ integre reſtituere & aſſignare dicta auctoritate cogendi & compellendi, ac omnes & ſingulas de quibuſvis ex caſalibus domibus terris vineis ſilvis pratis paſcuis herbaticis Territoriis tenimentis juribus & bonis Baſilicæ hujuſmodi per eoſdem Capitulum, tam in perpetuum quam ad certa tempora, tam ſingularibus ejuſdem Baſilicæ Canonicis Beneficiatis & Clericis, quam aliis Laicalibus & Clericalibus perſonis ſub quibuſvis formis aut verborum expreſſionibus hactenus factas locationes conceſſiones alienationes & venditiones, etiam ſi ſuper illis Apoſtolica licentia ſeu confirmatio intervenerit, examinandi, ac illas ex eis quas in læſionem præfatæ Baſilicæ emanaſſe repereris, ſi per Sedem præfatam confirmatæ non fuerint, præfata auctoritate caſſandi revocandi & annullandi, necnon illorum poſſeſſores ſeu detentores ad eorum reſtitutionem integram præfatæ Baſilicæ per eos tunc faciendi etiam cogendi; necnon etiam quoties opus fuerit contra Canonicos Beneficiatos Clericos & perſonas dictæ Baſilicæ præſentes & futuros prædictos omnes & ſingulos ſuper eorum pro tempore exceſſibus criminibus culpis demeritis & delictis præmiſſa auctoritate inquirendi, eoſque tam pro illis, quam etiam pro tranſgreſſionibus & inobedientiis mandatorum ſeu monitionum quæ ipſis tam conjunctim quam diviſim auctoritate præſentium pro tempore feceris, excommunicationum, ſuſpenſionum, & interdicti, ac aliis de quibus tibi videbitur etiam pecuniariis pœnis dicta auctoritate ligandi, ac pecuniariis pœnis hujuſmodi condemnandi & mulctandi, necnon ligatos & condemnatos pro tempore prædictos, juxta Sanctiones Canonicas, corrigendi caſtigandi carcerandi, ac ſuis pro tempore Canonicatibus & præbendis necnon Beneficiis & Officiis præfatæ Baſilicæ privandi, & ab illis realiter amovendi (*a*) ipſaſque ſententias Cenſuras & pœnas mitigandi minuendi relaxandi, ac eos ab illis abſolvendi, necnon cum eis ſuper irregularitate, ſi quam ſententiis ipſis vel earum aliqua, ratione præmiſſorum vel alicujus eorum pro tempore ligati, Miſſas & alia Divina Officia, non tamen in contemptum clavium celebrando, & ſe illis immiſcendo pro tempore contraxerint, diſpenſandi, aliaque omnia & ſingula quæ ad hujuſmodi Vicariatus Officium ejuſque liberum exercitium tam de jure quam de conſuetudine pertinere noſcuntur, ac alias in præmiſſis omnibus & ſingulis neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna, faciendi gerendi & exequendi, & ad id, ſi opus fuerit, auxilium brachii ſecularis invocandi, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium uſque ad dictum beneplacitum concedimus facultatem, quam etiam ad Eccleſias ac alia membra & loca Eccleſiaſtica ſecularia & Regularia

Amplior Vicario confertur juriſdictio.

(*a*) Tanta quidem huic Vicario conciliatur auctoritas, ut eam, quæ Vicariis ordinario jure competit, facultatem excedat. Vicarium idcirco Apoſtolicum hunc fateamur oportet. Jus autem Romano ineſſe Pontifici, ut pro libito ejuſmodi Vicarios deſignet, trita res eſt. Adeas P. Andreuccium S. J. in ſuo *de Vicariis Baſilicarum* Urbis tractatu nuper edito §. 2. *n.* 5. Illud vero in hac Conſtitutione notatu dignum occurrit, quod præcipua Pontificis cura in hac viſitatione inſtituenda eo tandem ſpectet, ut bona ac jura Baſilicæ, quæ magna ex parte imminuta fuerant, in integrum reſtituantur. Hinc præterita adminiſtratio iterum ad examen revocanda; noxiæ locationes iterandæ; quodque caput eſt, Canonicorum auctoritas uſque adeo coercetur, ut vetitum illis ſit, niſi Vicarii Apoſtolici præſentia acceſſerit, Capitulum cogere ad Baſilicæ negocia pertractanda.

gularia ipſius Baſilicæ omnia & ſingula eorumque pro tempore Gubernatores, & Perſonas extenſam fore decernimus. Non obſtantibus præmiſſis ac Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon præfatæ Baſilicæ etiam per Sedem præfatam factis, ac juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo, Pridie Nonas Junii Pontificatus noſtri Anno primo.

Graſſum Capitaneum multis contra incertos rerum Dominos furtis obnoxium, multis item Cenſuris Eccleſiaſticis illigatum, ab onere reſtitutionis, atque a Cenſurarum vinculo abſolvi jubet, modo ſtato tempore octingentos auri Florenos, in uſum Fabricæ Vaticanæ Baſilicæ erogandos, perſolvat.

Ex Tabulario Apoſtolico Vaticano in Regeſto 22. Epiſtclarum de Curia pag. 89.

AN. CH. 1447. 12. Julii.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Aloyſio de Fontana Vicario Eccleſiæ Veronen. in ſpiritualibus Generali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Copioſa Apoſtolicæ Sedis clementia, ad eam cum humilitate filiis poſt exceſſum recurrentibus, veniam denegare non conſuevit, præſertim dum pœnitentia ducti, Divinam Majeſtatem, quam multipliciter offenderunt, per pia charitatis opera placare conantur. Sane pro parte Graſſi de Venetiis Civitatellæ Veronen. Capitanei nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſe qui dudum gentium armorum exercitio deditus eſſet, bona quamplurima per rapinas acquiſivit, excommunicationis aliaſque ſententias Cenſuras & pœnas tam a jure quam ab homine in tales latas, damnabiliter incurrendo, conſcientia motus, de illis reſtitutionem facere proponit. Verum quia omnium eorum, quibus illa rapuit, certam non habet notitiam, octingentos Florenos auri de Camera Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe tradere & aſſignare ferventer exoptat, dummodo ſibi*, quod ipſe ac hæredes & Succeſſores ſui ad reſtitutionem quorumvis bonorum pecuniarum & rerum quæ per rapinas hujuſmodi acquiſivit, ullo unquam tempore teneantur, nec poſſint ſuper illis tamquam bonis incertis & male ablatis per Ordinarios ſeu quoſcumque alios quavis auctoritate fungentes quomodolibet moleſtari. Quare pro parte dicti Graſſi aſſerentis ſe uxoris & legittimæ prolis onere oppreſſum exiſtere, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſuper præmiſſis ſecum miſericorditer agere, & votis ſuis in hac parte favorabiliter annuere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque de præmiſſis certam notitiam non habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi poſt diligentem informationem per te ſuper præmiſſis auctoritate noſtra recipiendam, repereris quod illorum, quibus reſtitutio pecuniarum rerum & bonorum raptorum hujuſmodi fieri deberet, certa notitia non habeatur, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, præfatum Graſſum, recepta prius ab eo idonea cautione quod ſingulis annis uſque ad prædictam ſummam octingentorum Florenorum, incipiendo die prima menſis Septembris proxime futuri, ducentos Florenos ſimiles Magiſtro dictæ Fabricæ per nos ad hoc deputato & pro tempore deputando, realiter & cum effectu abſque ulla diminutione tradet & aſſignabit, ſeu tradi & aſſignari procurabit, ut ipſe ac hæredes & ſucceſſores prædicti ad reſtitutionem pecuniarum rerum & bonorum prædictorum, quorum omnium ſummam qualitatem quantitatem atque valorem præſentibus haberi volumus pro expreſſis, minime teneantur, nec ad id per Ordinarios ſeu quoſcumque alios quavis etiam Apoſtolica auctoritate fungentes, inviti coarctari poſſint, eadem auctoritate concedas, eumque ab excommunicationis aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis Cenſuris & pœnis prædictis, in caſibus etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, præfata auctoritate hac vice dumtaxat abſolvas in forma Eccleſiæ conſueta, injunctis ſibi pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, & aliis quæ de jure fuerint injungenda. Volumus autem quod dictus Graſſus ducentos Florenos hujuſmodi per totum menſem Septembris prædictum eidem Magiſtro Fabricæ cum effectu tradat & aſſignet, ſeu tradi & aſſignari facere procuret, alioquin præſentes Litteræ nullius exiſtant roboris vel momenti. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis ac legibus Imperialibus & ſtatutis municipalibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Graſſi crimina enumerat.

** Sup. Concedatur.*

Idem ad pœnitentiam, ac reſtitutionem pronus.

Certa pecuniarum ſumma perſoluta, a criminibus ac reſtitutionis onere abſolvitur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo, quarto Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Reditus, qui ex Caſali Valchetta quotannis obveniebant, atque ex Eugenii IV. Sanctione, pro alendis pueris qui ſtudiis vacarent, erogabantur, Nicolaus V. reſtituto in Urbe publico ſcientiarum Gymnaſio, Menſæ Capitulari reſtituendos decernit.

Ex Originali in Tabulario Baſilicæ Capſ. 38. Faſc. 327.

AN. CH. 1447. 15. Julii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Sedis Apoſtolicæ providentia circumſpecta nonnunquam per eam conceſſa, præſertim ex novis rationabilibus ſupervenientibus cauſis revocat & annullat, prout id conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem cum bonæ memoriæ Julianus Epiſcopus Tuſculan. tunc tituli S. Sabinæ Presbyter Cardinalis ac Archipresbyter Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe (*a*) commendæ ſibi dudum antea auctoritate Apoſtolica factæ de Monaſterio S. Blaſii in Cantuſecuto alias della Pagnotta, de Urbe, Ordinis S. Benedicti, in manibus felicis recordationis Eugenii Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri ſponte & libere ceſſiſſet, idem Prædeceſſor ceſſionem ipſam admittens, præfatum Monaſterium Menſæ Capitulari præfatæ Baſilicæ per quaſdam perpetuo univit, annexuit, & incorporavit; & deinde ad ſupplicationem Cardinalis Archipresbyteri præfati, necnon dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ, per alias ſuas Litteras voluit, ac de ipſius Capituli expreſſo conſenſu inter cetera ſtatuit decrevit & ordinavit, quod Archipresbyter pro tempore exiſtens, præfatæ Baſilicæ Caſale Valchetta (*b*) vulgariter nuncupatum, in pertinentiis præfatæ Urbis conſiſtens, ac ad dictum Monaſterium pleno jure ſpectans, quoties ſibi videretur, uni ſeu pluribus locare ſeu arrendare vel ad annuam penſionem concedere, ejuſque fructus redditus & proventus percipere perpetuo poſſet, ac unam ex perſonis pro tempore exiſtentibus præfatæ Baſilicæ de dicta Urbe oriundis, quam poſt diligentem per eum deſuper habendas informationem & examinationem, vita & moribus commendatam, ac ſufficienter inſtructam fore pro tempore inveniret, in ſcolarem eligere prima vice, ac ſucceſſive perpetuis futuris temporibus, quoties tempus electionis pro tempore factæ hujuſmodi inibi ſeu alias ipſam electionem ceſſare contingeret, ac etiam ſinguli ſcolares pro tempore electi prædicti, in artibus Philoſophia & Theologia ſeu jure Canonico, in loco tamen in quo generale ſtudium vigeret, per dictum Archipresbyterum pro tempore exiſtentem eligendo, ſtudere, hujuſmodique ſuum ſtudium ac illius debitos curſus omnes & ſingulos in loco prædicto perficere, & in Theologia Magiſterii, ſeu in jure hujuſmodi doctoratus gradum ſuſcipere, ipſeque Archipreſbyter pro tempore exiſtens fructus redditus & proventus præfatos eidem pro tempore ſtudenti annis ſingulis in dicta Urbe in certo tunc expreſſo termino per ſe vel alium perpetuo dare perſolvere & aſſignare teneretur, prout in dictis poſterioribus Litteris plenius continetur. Cum itaque generale ſtudium in dicta Urbe præſentialiter vigeat (*c*), noſque ad illius inibi conſervatioem & augumentum nonnullos præfatæ Urbis introitus ac redditus perpetuo duxerimus concedendos, ac propterea non ſolum una, ſed etiam plures ex perſonis pro tempore exiſtentibus Baſilicæ hujuſmodi ſtudio tam artium Philoſophiæ & Theologiæ quam Juris Canonici prædictorum commode inſiſtere valeant; Nos ſtatui Baſilicæ, & Capituli præfatorum, ut in eorum opportunitatibus ex fructibus Caſalis hujuſmodi aliquod valeant ſuſcipere relevamen, ſalubriter providere volentes, dictorum Capituli in hac parte ſupplicationibus inclinati, Litteras poſteriores prædictas cum voluntatis ſtatuti decreti & ordinationis præfatorum, ac aliis in illis contentis clauſulis, & inde ſecutis omnibus & ſingulis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ex certa ſcientia, ſalva voluntate infraſcripta, revocamus caſſamus & annullamus, ac de cetero nullius roboris vel momenti fore decernimus. Ita quod præfati Capitulum alias juxta præfatæ Baſilicæ ſtatuta & conſuetudines Caſale præfatum per ſe vel alium ſeu alios tenere locare regere & gubernare, ejuſque pro tempore fructus redditus & proventus in eorum ac dictæ Baſilicæ uſus & utilitatem convertere & exponere, etiam

Eugenii circa reditus Caſalis Valchettæ Decretum.

Generali ſtudio in Urbe inſtaurato, reditus Caſalis ad Baſilicam transferuntur.

(*a*) Julianus Cardinalis Cæſarinus, & Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyter intelligendus, de quo pridem loquuti ſumus *pag. 97. not. c.*

(*b*) Prædium extra portam Flaminiam poſitum, quod Menſæ Capitulari ſemel attributum, nunquam ab ea receſſit.

(*c*) Ipſum, ut putamus, publicum Sapientiæ Gymnaſium, in commodum ſtudioſæ juventutis non jam inſtitutum, ſed hac ætate reſtitutum, Romæ proſtabat. Remotiora quidem ſunt ejus initia; verum quum temporum ac hominum injuria ſcientiarum bonarumque artium ſtudia pene defeciſſent, Eugenius IV. & Nicolaus V. auctis reditibus eo rem perduxerunt, ut, inſtaurato Gymnaſio, liber cuique eſſet aditus ad literas addiſcendas. Conſulendus in hanc rem Dom. Georgius *in vit. Nicolai V. pag. 47.*

(*a*) Sar-

etiam perinde in omnibus & per omnia, ac ſi dictæ poſteriores litteræ nullatenus emanaſſent. Non obſtantibus litteris poſterioribus, & aliis præmiſſis ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod perſonæ Baſilicæ hujuſmodi ad ſtudium prædictum ultimo deputatæ, ſi tempus ſuæ deputationis hujuſmodi forſan lapſum non fuerit, donec & quouſque illud duraverit, fructus redditus & proventus prædicti alias juxta poſteriorum litterarum prædictarum continentiam atque formam integre & cum effectu tradantur & aſſignentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis caſſationis annullationis decreti & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Conditio appoſita.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo, Idibus Julii Pontificatus noſtri Anno primo.

Jacobo de Buccamatiis omnimodam confert authoritatem, ut pia Legata in inſula Sardiniæ favore Sedis Apoſtolicæ aut Fabricæ Sancti Petri aliarumve Eccleſiarum relicta, omnino impleantur.

Ex Archivi Apoſtolici Vaticani Regeſto 22. Epiſtolarum de Curia pag. 235.

AN. CH. 1447. 18. Decemb.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Jacobo de Buccamatiis utriuſque Juris Doctori, Canonico beatæ Mariæ Majoris de Urbe, Nuncio, Oratori, & Commiſſario noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

In Sacra Petri Sede, licet immeriti, conſtituti, ad univerſas & ſingulas Orbis Eccleſias ſolertes manutentionis oculos dirigentes, eas tamen quæ intra & circa mœnia Urbis Romæ conſiſtunt tamquam Chriſtianæ Fidei baſes atque principia, ſolertiori quadam circumſpectione proſequimur, & ad illarum reparationem & augmentum adjutrices manus extendimus, & pias fidelium diſpoſitiones & vota ad id directa, ut debitum ſortiantur effectum, ſtudium apponimus indefeſſum. Sane nuper ad noſtram deducto notitiam quod in Inſula noſtra Sardiniæ (a) nonnulli hactenus de ſua ſuorumque Animarum ſalute cogitantes, diverſas pecuniarum & rerum aſſignationes, nonnullaque Legata atque relicta, ad opus ſeu utilitatem Sedis Apoſtolicæ, necnon Fabricæ beati Petri & aliarum Eccleſiarum dictæ Urbis & circa eam fecerunt in eorum vita, ſeu ultima voluntate. Nos cupientes, tam pias prædictorum voluntates hujuſmodi executioni debitæ demandari, quam Sedi & Eccleſiis prædictis earumque neceſſitatibus celeriter ſubveniri, diſcretioni tuæ, de qua in hiis & aliis ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, ad præfatam Inſulam te conferendi, aut unum vel plures, ut tibi expediens viſum fuerit, tranſmittendi, ac per te vel alium ſeu alios aſſignationes Legata atque relicta hujuſmodi inveſtigandi & inquirendi, teſtamenta quoque & voluntates ultimas inſpiciendi, & illa & illorum prothocolla ac codices rationum oſtendendum & exhibendum, Notarios Tabelliones Scribas Presbyteros Mercatores & teſtes quoſlibet alios per Cenſuram Eccleſiaſticam & alia juris remedia compellendi, necnon ea quæ ſic aſſignata Legata ſeu relicta repereris, a teſtatorum heredibus & aliis quibuſlibet petendi, exigendi, & recipiendi, illoſque cujuſvis ſtatus gradus ordinis vel conditionis ac dignitatis Pontificalis, etiam ſi Sedis aut Cameræ Apoſtolicæ Officiales fuerint vel exiſtant, per excommunicationis ſuſpenſionis & beneficiorum ſuorum privationis ſententias ſive pœnas, ad perſonaliter etiam comparendum, etiam per edicta publica citandi, monendi, & requirendi, ſolventeſque & aſſignantes ipſos de aſſignatis & ſolutis tantum quietandi, liberandi, & abſolvendi, aſſignata quoque & ſoluta hujuſmodi apud unum vel plures depoſitarios per te eligendos deponendi, illaque in fabri-

Pia quædam Legata in Inſula Sardiniæ.

Ad ea exigenda Delegatum deſignat.

Auctoritatem illi conciliat.

(a) Sardiniæ ac Corſicæ inſulas in Jacobum Aragoniæ Regem Bonifacius VIII. feudali jure tranſtulit, ea lege, ut idem Rex, ejuſque Succeſſores homagium ac vaſſallagium erga Apoſtolicam Sedem exhiberent. Petrus Rex Aragonius, quam Jacobus avus ſponſionem juraverat, implere detrectans, atque in conſueto Romanæ Eccleſiæ cenſu perſolvendo moroſus ac difficilis, ab Urbano V. in jus vocatus, ideoque de Sardiei Regni ad Sedem Apoſtolicam devolutione ſibi metuens, anno 1365. Franciſcum Romæ Juriſperitum legavit, ut Regio nomine, Sardiniæ ac Corſicæ Regna Pontificis beneficio accepta referret, Regemque ipſum legibus iiſdem, quas Bonifacius ſtatuerat, pariturum polliceretur. Ita diſſidium compoſitum, Rege nimirum Aragonio ad debitam Romanæ Eccleſiæ obedientiam præſtandam rite comparato. Conſulendus Raynaldus tom. 26. ad an. 1365. num. 11. & 12. ubi Apoſtolicam Urbani V. Conſtitutionem recitat, ex qua de facti ſerie, de Petri Regis pœnitentia, & Sedis Apoſtolicæ juribus perpetuum ac indubium eruitur monumentum. Quibus ita ſtatutis, mirum ſubeſſe non poterit, ſi Nicolaus V. in hac quam evulgamus Epiſtola, Inſulam Sardiniæ, tot nominibus Eccleſiæ Romanæ ſubjectam, appellet ſuam.

fabricas & reparationes & alias juxta teſtatorum & aliorum voluntates hujuſmodi convertenda, ad nos ſeu Cameram noſtram per litteras Cambii ſeu aliter, ut tibi videbitur, tranſmittendi. Eos inſuper qui per te, eorum exigente contumacia, excommunicati aliiſque Cenſuris & pœnis mulctati ſpiritualiter aut temporaliter fuerint, & eorum contumaciam purgaverint, abſolvendi, & reſtituendi, & ſi ad hujus rei conſequendum effectum Univerſitatem ſeu Eccleſiam aliquam Eccleſiaſtico ſuppoſueris Interdicto, illud ſi & quando tibi videbitur, relaxandi, & ſubmovendi, omnia quoque alia & ſingula, quæ expedire videris, faciendi gerendi & exercendi, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus facultatem, habituri ratum & gratum totum & quidquid per te aut alium ſeu alios de mandato tuo actum factum & geſtum fuerit quomodolibet in præmiſſis. Omnes nihilominus & ſingulos qui te aut deputatum ſeu deputatos hujuſmodi in præmiſſis & circa & quomodolibet realiter aut perſonaliter impediverint, ſeu vobis alias injuriati fuerint, aut fecerint quominus valeatis præmiſſa omnia & ſingula effectui demandare, pœnis in proceſſu Cœnæ Domini decernimus ſubjacere, a quibus per alium quam Romanum Pontificem abſolvi nequeant, niſi in mortis articulo conſtituti. Et demum ſi præſentia eorum, quos citationes monitiones & requiſitiones per te aut deputandum ſeu deputandos hujuſmodi faciendas concernent, commode haberi nequeat, nos tibi & deputandis prædictis citationes monitiones & requiſitiones hujuſmodi per edictum publicum locis affigendum publicis, de quibus ſit veriſimilis conjectura quod ad notitiam citatorum monitorum ſive requiſitorum pervenire valeant, faciendi liberam tribuimus poteſtatem. Volentes quod citationes monitiones & requiſitiones hujuſmodi perinde arctent requiſitos monitos & citatos, ac ſi illis perſonaliter præſentatæ legitime extitiſſent. Non obſtantibus tam piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, præſertim quibus cavetur ne quis extra ſuam Civitatem vel Diœceſim niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ Diæceſis ad judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede deputati prædicta, extra Civitatem & Diœceſim in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alii vel aliis vices ſuas committere, ſeu aliquos ultra unam Dietam a fine Diœceſis eorumdem tradere præſumant, ac de perſonis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, necnon de duabus dietis in Concilio generali, quam aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliquibus a Sede prædicta ſit indultum quod interdici ſuſpendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Pœnas contra inobedientes ſtatuit graviſſimas.

Ne quid obſtet, ſedulo cavet.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo, quartodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Res ac bona nonnulla, quæ ad Baſilicam Vaticanam jure Legati pertinent, recuperari mandat, pœnaſque contra moroſos occupatores infligendas decernit.

Ex Archivo Apoſtol. Vatican. in Regeſt. 23. Epiſtolar. de Cur. pag. 194. terg.

AN. CH. 1448. 11. Julii.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Marcello Epiſcopo Scolaren. ſeu Scaholten. fructuum reddituum & proventuum Cameræ Apoſtolicæ in Daciæ Elvetiæ & Norvvegiæ Regnis debitorum Collectori Nuncio noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad noſtram notitiam eſt relatione fide dignorum deductum, quod nonnulla clenodia paramenta pecuniarum ſummæ, & nonnulla alia ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe Legata, ac alias apud quoſdam certis in locis per tuum Prædeceſſorem in depoſitum habita, nequaquam deputatis ſunt aſſignata locis, immo per illos in præſentiarum retineri dicuntur. Quare Fraternitati tuæ per Apoſtolica Scripta committimus & mandamus, quatenus per te vel alium ſeu alios, de præmiſſis, & ſuper diſpoſitione & ſtatu rerum prædictarum, & ipſas detinentium diligenter inquiras, ipſorumque detentores quoſcumque ad conſignandum & reſtituendum tibi vel per te deputandis nomine noſtro vel Eccleſiarum quibus legatæ, vel ad quas pertinere noſcuntur, viis & modis congruentibus, etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, prout tibi expedire videbitur, omni appellatione remota compellas & inducas; invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Statutis felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri quibus cavetur ne aliquis extra ſua Civitatem & Diœceſim, niſi in

Nonnullæ Donationes ac pia Legata favore Baſilicæ.

Pontifex de eorum recuperatione ſolicitus.

in

in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam Dietam a fine ſuæ Diœceſis, ad judicium evocetur, ſeu quod Judices a Sede deputati prædicta, extra Civitatem & Diœceſim in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, ſive alii vel aliis vices ſuas committere, aut de duabus Dietis in Concilio generali, ſeu quod alicui vel aliquibus ab Apoſtolica ſit Sede indultum quod excommunicari ſuſpendi vel interdici non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi & eorum perſonis & locis ordinibus & nominibus propriis mentionem, necnon quibuſcumque Conſtitutionibus a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, tam de Judicibus delegatis, quam perſonis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, aut aliis editis in contrarium non obſtantibus.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimooctavo Quinto Idus Julii Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Antonius de Rido Caſtrum Burghetti, quod ad tertiam duntaxat generationem a Sede Apoſtolica acceperat, vendit Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, novem millium Ducatorum auri ſtatuto pretio. Verum quia Caſtrum illud tamquam proprium, nullaque Domini directi mentione facta, venditor alienaverat, irritum inierat Contractum. Hinc Nicolaus V. inſtante Capitulo, Contractum approbat, defectus ſupplet, nullitates e medio tollit, univerſumque Inſtrumenti tenorem inſerit & confirmat.

Ex Originali in Tabulario Baſilicæ Capſ. 33. Faſc. 132.

AN. CH. 1448. 12. Julii.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Etſi univerſis per Orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos deceat proviſione conſulere, Baſilicæ tamen Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis ſtrictioribus jure, ac familiaritate adhæret, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea, quæ pro ipſius Baſilicæ, necnon Eccleſiaſticarum in illa Divinis laudibus deditarum Perſonarum commodo & utilitate proceſſiſſe comperimus, ne ſucceſſu temporis impugnationi ſubjaceant, Apoſtolico munimine roborare. Dudum ſiquidem, poſtquam felicis recordationis Eugenio Papæ IV. Prædeceſſori noſtro innotuerat, quod dilectus filius nobilis vir Antonius de Rido Domicellus Paduanus, etiam tunc quarundam gentium armigerarum Conductor, in nonnullorum tunc expreſſorum per eum notabilium geſtorum proſecutione & executione, ac illorum occaſione, de Bonis per ipſum eatenus licite acquiſitis magnam partem exponere non dubitaverat, ac ulterius multis & diverſis Viris armigeris Equitibus & Peditibus, ad dictarum ſibi commiſſarum gentium conſervationem, in multis pecuniarum ſummis debitor remanſerat, & adhuc remanebat, ac alias Camera Apoſtolica propter expenſas fere innumerabiles a duodecim annis tunc citra, tam pro Græcorum Armeniorum & Jacobitarum reductione, & in claſſis maritimæ, necnon terreſtris exercitus adverſus Infideles perfidos apparatu ingenti, quam etiam pro aliorum plurium & diverſarum etiam armigerarum gentium, Equitum, & Peditum, dicti Prædeceſſoris ſtipendiis militantium multitudine, & alias multipliciter factas & habitas, pecuniis fere exhauſta, ac pluribus debitis involuta tunc exiſtebat. Et propterea, tam pro expoſitis per ipſum Antonium prædictis, & aliis, ratione ſui ſtipendii non ſoluti ſibi debitis, infra multa tempora ſatisfactio fieri nequiret, nec aliunde commodius, nec cum minori ipſius Cameræ detrimento, quam de ſancti Petri in Formula, necnon Burghetti Caſtris, ac Tenimentis, in præfatæ Urbis diſtrictu conſiſtentibus, quæ jam pluribus annis tunc elapſis cum illorum Territoriis juribus juriſdictionibus & pertinentiis, nonnullis rebellionibus a Cola de Sabellis, ad quem tunc Caſtra prædicta pleno jure, ut idem Prædeceſſor acceperat, pertinebant, adverſus ipſum Prædeceſſorem & Romanam Eccleſiam olim factis, ac ex certis aliis ipſius Colæ culpis & demeritis cauſantibus, per bonæ memoriæ Johannem tituli ſancti Laurentii in Lucina Presbyterum Cardinalem, tunc in Urbe, & diſtrictu præfatis, & nonnullis aliis partibus præfatæ Sedis Legatum, eidem Cameræ confiſcata, & ex tunc in antea tanquam Bona præfatæ Cameræ pacifice & quiete tenta & poſſeſſa fuerant, prout etiam tunc tenebantur & poſſidebantur, ipſi Antonio ratione per ipſum expoſitorum, & aliorum ſuorum creditorum prædictorum, tunc provideri poterat, ipſe Prædeceſſor virtutes & alia bene geſta Antonii prædicta condignis in Domino laudibus commendans, necnon

Rem enarrat cur Antonio de Rido Caſtra S. Petri, & Burghetti fuerint attributa.

non utilitates & commoda, quæ ex illis Prædeceſſori & Eccleſiæ prædictis hactenus provenerant,& tunc proveniebant,memori mente repetens, ut propterea eidem Antonio pro ſe, ac filiis deſcendentibus ſuis legitimis, & naturalibus uſque ad tertiam generationem, aliqualem recompenſam facere, ipſumque Antonium etiam ſpecialibus gratiis, & favoribus proſequi volens, motu proprio, tam ſancti Petri & Burghetti Caſtra ac Tenimenta ſupradicta, necnon illorum & cujuſlibet ipſorum Territoria Fortalitia Terras domos ſilvas nemora prata paſcua balcheria montes planities valles colles griptas Arenaria vineas terras cultas & incultas molendina flumina foſſata aquas & aquarum decurſus fontes puteos venationes aucupationes & piſcarias uſus & utilitates pertinentias adjacentias franchigias reales & perſonales, necnon juriſdictiones & jura omnia & ſingula, quorum omnium qualitates quantitates loca vocabula valores atque confines idem Prædeceſſor ſuis litteris haberi voluit pro expreſſis, cum omnium & ſingulorum præmiſſorum libris introitibus, exitibus, & regreſſibus, ſibi ac pro ſe & dictis ſuis filiis & deſcendentibus uſque ad tertiam generationem hujuſmodi dumtaxat præfatis, ex certa ſcientia, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine perpetuo ac libere conceſſit donavit tradidit & aſſignavit; ita quod ipſe Antonius Caſtrorum & aliorum ſibi donatorum prædictorum poſſeſſionem per ſe vel alium ſeu alios auctoritate propria ex tunc libere apprehendere, quodque etiam præfatus Antonius, necnon dicti ſui filii & deſcendentes, ac quilibet eorum Caſtra & alia per Prædeceſſorem donata & conceſſa prædicta omnia & ſingula perpetuo tenere, regere, gubernare, & ordinare in omnibus & per omnia, prout alii veri & legitimi Domini ac Poſſeſſores Caſtrorum, & aliorum donatorum prædictorum tenere regere & gubernare gaudere exigere percipere habere convertere & diſponere hactenus potuerant, ſeu etiam debuerant, libere & licite poſſent; & quod etiam ipſorum conceſſorum, & donatorum ratione annuum Cenſum duarum librarum Ceræ eidem Cameræ in feſto Nativitatis Domini noſtri Jesu Christi annis ſingulis, durantibus conceſſione & donatione præfatis, realiter & cum effectu tradere & aſſignare tenerentur. Inſuper, cum propter ſubitum, & inopinatum illius Cardinalis obitum, necnon ex certis tunc ſibi ſupervenientibus ſiniſtris eventibus, ſuper Proceſſu hujuſmodi olim confecta Inſtrumenta publica, Litteræ atque ſcripta, necnon libri, in quibus illa regiſtrata extiterant, minime reperiebantur, illaque deperdita fuiſſe & eſſe videbantur, ac etiam de aliis rebellionibus aliiſque demeritis & culpis Colæ hujuſmodi eidem Prædeceſſori plene conſtabat, dictus Prædeceſſor voluit, ac de plenitudine poteſtatis, necnon ſcientia hujuſmodi ſtatuit atque decrevit, quod ſuæ litteræ prædictæ ad probandum plene rebellionem, aliaſque culpas & demerita Colæ, ac etiam proceſſum & confiſcationem, Inſtrumenta quoque, ſcripta, & regiſtrata prædicta, ubique ſufficerent, nec ad id probationis alterius adminiculum requireretur; quodque hujuſmodi litteræ in judicio & extra & alibi ubicumque illæ exhibitæ vel oſtenſæ pro tempore forent, de rebellione demeritis & culpis, ac confiſcatione, proceſſu, Inſtrumentis, ſcriptis, & libris prædictis omnibus & ſingulis fidem legitimam facerent, illiſque ſtaretur, & fides plenaria adhiberetur, necnon ſtari & adhiberi debere perinde in omnibus & per omnia, ac ſi tunc ſingula originalia Inſtrumenta, litteræ, libri, proceſſus & ſcripta tunc producerentur, ſeu producta forent. Deinde dicto Prædeceſſore, ſicut Domino placuit, ſublato de medio, Nos, Divina favente clementia, ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, litteras prædictas, juxta omnimodam earum continentiam atque formam auctoritate, ſcientia, & plenitudine ſimilibus per alias noſtras litteras confirmavimus pariter & approbavimus(a). Poſtmodum vero, ſicut accepimus, dictus Antonius, qui conceſſionis donationis traditionis & aſſignationis prædictarum vigore, inter alia præfatum Caſtrum ſancti Petri cum ejus tenimento, necnon omnibus juribus & actionibus realibus & perſonalibus, utilibus & directis, tacitis & expreſſis, Civilibus & Prætoriis, hypothecariis, pignoratitiis, ſive mixtis, & officio Judicis, quæ, quas, & quod habebat & ſibi competebant, ac habere & competere poterant quomodolibet in futurum, de & ſuper dicto Caſtro ſancti Petri, & ejus Tenimento, Turri, Rocca, Caſtellania, fortalitio, Terris cultis & incultis, montibus, vallibus, collibus, ſilvis, nemoribus, gryptis, ſtirpis, ſtirpariis, aquis aquarumque decurſibus, fontibus, pratis, pratarinis, & aliis locis, juribus, juriſdictionibus, uſibus, & utilitatibus ſuis, ad Caſtrum ſancti Petri, & tenimentum hujuſmodi quomodolibet ſpectantibus & pertinentibus tam de conſuetudine quam de jure, ad tenendum regendum & poſſidendum utendum fruendum fructificandum vendendum donandum & alienandum,& de dicto Caſtro ejuſdemque Tenimento cum juribus & pertinentiis

Caſtrorum conceſſionem Nicolaus confirmat.

(a) Litteras haſce ſupra retulimus *pag.* 110.

(a) Hæc

tiis ſuis faciendum, & diſponendum perpetuo, ut de aliis Bonis ad dictam Baſilicam pertinentibus facere poterant, pro pretio novem millium Ducatorum auri, dilectis filiis Priori, Canonicis, & Capitulo dictæ Baſilicæ vendidit ac venditionis titulo dedit, ceſſit, tranſtulit, & mandavit ſub certis modis & formis, prout in noſtris ac dicti Prædeceſſoris litteris prædictis, quarum omnium & ſingularum tenores præſentibus haberi volumus pro inſertis, & cujus tenorem inferius de verbo ad verbum inſeri fecimus in Inſtrumento publico ſuper venditione, datione, ceſſione, tranſlatione & mandato prædictis habito, plenius continetur. Cum autem, ſicut etiam accepimus, dicti Prior, Canonici, & Capitulum venditionem, ceſſionem, dationem, conceſſionem, tranſlationem, & mandata prædicta, pro eo quod in illis mentio facta non extitit, quod dictum Caſtrum ſancti Petri ipſi Antonio pro eo ac filiis & deſcendentibus ſuis legitimis & naturalibus uſque in tertiam generationem ſub annuo Cenſu duarum librarum Ceræ, eidem Cameræ annis ſingulis perſolvendo, dumtaxat conceſſum, donatum, traditum, & aſſignatum per dictum Prædeceſſorem fuerat, ac dictus Antonius dictum Caſtrum ſancti Petri, ut proprium & ad eum pleno jure pertinens, eiſdem Priori, Canonicis, & Capitulo vendidit, & ex eo quod directum dominium ac jus proprietatis, quod non ad Antonium, ſed ad Cameram prædictam pertinebat, venditionis, ceſſionis, conceſſionis hujuſmodi vigore in ipſos Priorem, Canonicos, & Capitulum transferri non potuit, necnon ex aliis certis cauſis non præſtiti conſenſus proprietarii ſeu ſuperioris auctoritatis, viribus non ſubſiſtere, ſeu plenum juris effectum ſortitam fuiſſe, ſeque ſuper dicto Caſtro ſancti Petri & aliis præmiſſis, ſaltem quoad directum dominium hujuſmodi, per dictam Cameram, ſeu quemvis alium moleſtari poſſe dubitent tempore procedente; Nos, qui tam de rebellione & demeritis Colæ, quam confiſcatione, necnon conceſſione, donatione, traditione, & aſſignatione per Prædeceſſorem, ac venditione, datione, ceſſione, conceſſione, tranſlatione, & mandato per Antonium Priori, Canonicis, & Capitulo factis prædictis, ſumus pleniſſime informati, ne de ipſorum confiſcationis, venditionis, dationis, ceſſionis, conceſſionis, translationis, mandati, ac aliorum omnium & ſingulorum juribus a quoquam in poſterum hæſitetur, ac alias ſuper præmiſſis Prioris, Canonicorum, & Capituli, necnon Baſilicæ prædictorum indemnitatibus oportune providere volentes, motu proprio, non ad ipſorum Prioris, Canonicorum, & Capituli, vel alicujus pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra providentia, ac certa ſcientia confiſcationem & proceſſum ſeu proceſſus deſuper habitos, venditionem, dationem, ceſſionem, conceſſionem, translationem, & mandatum, ac omnia alia & ſingula illa concernentia, in dicto Inſtrumento contenta, & quæcunque inde ſecuta, etiam in quantum directum dominium hujuſmodi concernunt, approbamus & confirmamus, ac præſentis Scripti patrocinio communimus; ſupplentes omnes & ſingulos tam juris & facti, quam etiam ſubſtantiales defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Et nihilominus motu, ſcientia, & auctoritate prædictis, ac de plenitudine poteſtatis, ex certis juſtis ac rationabilibus Nobis notis cauſis dictum Caſtrum ſancti Petri cum omnibus juribus, actionibus, Tenimentis, Turri, Roccha, Caſtellania, Fortalitio, Terris cultis & incultis, montibus, vallibus, collibus, ſylvis, nemoribus, ſtirpis, ſtirpariis, aquis, aquarum decurſibus, fontibus, pratis, pratarinis, & aliis juribus, juriſdictionibus, uſibus, utilitatibus prædictis, ac directum ipſius dominium, jus proprietatis plenæ & liberæ, ac omne jus aliud in illo, vel illis, ſeu ad ea, ad præfatam Cameram quomodolibet pertinentia, Baſilicæ, ac Priori, Canonicis, & Capitulo præfatis donamus, concedimus, & appropriamus, ita quod dictum Caſtrum ſancti Petri cum Tenimento, Turri, Roccha, Caſtellania, Fortalitio, Terris, montibus, vallibus, collibus, ſylvis, nemoribus, ſtirpis, ſtirpariis, aquis, aquarum decurſibus, fontibus, pratis, pratarinis, juribus, juriſdictionibus, uſibus & utilitatibus, ac jure, ipſiuſque directum dominium & jus proprietatis, & omne aliud prædicta, ad Baſilicam, Priorem, Canonicos, & Capitulum præfatos in perpetuum pleno jure ſpectet & pertineat; ac ipſi Prior, Canonici, & Capitulum de illis, prout de aliis Bonis ad ipſos & dictam Baſilicam pleno jure ſpectantibus diſponere & ordinare poſſunt, diſponere, & ordinare libere, & licite poſſint, & valeant. Præterea, ut omnis, per quam effectus præſentium impediri ſeu retardari quomodolibet poſſit, tollatur materia, effectum hujuſmodi pro eo, quod dicta confiſcatio nullatenus, aut indebite facta, ſeu quod Caſtrum ſancti Petri hujuſmodi ad dictum Colam non ſpectaret(*a*), vel in eo ipſius Colæ conſanguineus, conjunctus, aut

Caſtri S. Petri venditio favore Baſilicæ.

Venditionis contractus claudicat.

Pontificis Decreto contractus, quovis ſublato defectu, confirmatur.

Quævis controverſiarum materia e medio tollitur.

(*b*) Hæc verba, & alia quæ in Diplomate ſubjiciuntur, Caſtri venditionem ab omni quæ futuro quovis tempore excitari poſſet controverſia, prorſus eximunt. Provida Pontificis ſolicitudo contradictoribus ora obſtruxit, ac omnem litibus præ-

aut Affinis ex ipſius Colæ, vel ſuorum Prædeceſſorum facto, vel alias jus Succeſſionis quovis modo, ſeu cauſa delatæ obligationis, hypothecæ, ſeu pignoris ex quacunque cauſa a jure, vel ab homine initi vel contracti, prætenderet, ſicque illud per hujuſmodi confiſcationem ad prædictam Cameram non pervenerit, ſeu ad ipſam non pertinuerit, vel quod adverſus confiſcationem & proceſſus hujuſmodi dictus Cola, ſeu ipſius filii vel hæredes per Nos aut Prædeceſſorem noſtrum, vel quavis alia auctoritate, ad Bona, ſeu jura prædicta in ſpecie, vel in genere, gratia, ſeu juſtitia reſtituti fuerint, ac quod præſentes noſtræ litteræ a nobis, tanquam male informatis, aut alias præter mentem noſtram emanaverint, ſeu prætextu ſubreptionis, obreptionis, &. nullitatis, vel cujuſvis alterius exceptionis proponendæ, aut cujuſcunque alterius quæſiti coloris, ſeu cauſæ, quibus juribus, reſtitutioni, ac aliis omnibus, ex certa noſtra ſcientia derogamus, per dictum Colam illiuſve hæredes, aut quoſcumque alios impediri, ſeu retardari quomodolibet poſſit, ac dicti Prior, Canonici, & Capitulum ſuper Caſtro ſancti Petri, & aliis præmiſſis, vel aliquo eorum in judicio ſeu extra impediri, vexari, ſeu moleſtari nullatenus poſſint, ſeu valeant, motu, ſcientia, & auctoritate prædictis decernimus per præſentes. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis & conſuetudinibus, etiam municipalibus dictæ Urbis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque =. Tenor vero dicti Inſtrumenti ſequitur, & eſt talis =. In nomine Domini Amen. Anno a Nativitate Domini noſtri Jesu Christi Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimooctavo, Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Nicolai Divina Providentia Papæ V. a. II. Indictione XI., menſis Junii die Dominico XI. In præſentia providi Viri Antonii Jacobi Clerici Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & mei Laurentii Domini Pauli publicorum Notariorum, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, congregatis, & adunatis inſimul, & ad invicem venerabilibus Viris Priore, Canonicis, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe in Sacreſtia minori ejuſdem Baſilicæ, ubi Capitulum facere conſueverunt, hodie die Capitulari conſueto ad ſonum Campanellæ more ſolito, ubi interfuerunt venerabiles Viri Dominus Antonius de Fatatis Canonicus dictæ Baſilicæ, ac in eadem Vicarius pro Sanctiſſimo Domino noſtro Nicolao Papa V. in ſpiritualibus, & temporalibus (*a*), ac Reverendus Pater & Dominus Georgius de Cæſarinis Canonicus dictæ Baſilicæ, Prothonotarius Sedis Apoſtolicæ, & in eadem Baſilica Vicarius Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini P. S. Mariæ Novæ Diaconi Cardinalis Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ optinentis (*b*), Dominus Petrus Pucciarelli Prior Canonicorum dictæ Baſilicæ, Dominus Angelottus de Novellis, Dominus Cornelius de Plancha, Dominus Dominicus de Philipputiis, Dominus Joannes Cæſaris, Dominus Ludovicus Antonii, Dominus Franciſcus de Amatricio, Dominus Andreas de Civitate Caſtelli, Dominus Antonius Maſotti, Dominus Maphæus de Vegiis (*c*), Dominus Petrus de Nigris, Dominus Laurentius Prothonotarius de Minutelis, Dominus Petrus de Porcariis, Dominus B. Panis, Dominus Oddo de Marcellinis, Dominus Leonardus de Ricciis, Dominus Laurentius Lelli, Dominus Conrardus de Marcellinis, Dominus Nicolaus de Leys, Dominus Antonius de Marganis, Dominus Petrus de Valle, Dominus Joannes Paulus de Palumbaria. Qui ſunt, & ſeſe eſſe dixerunt majorem partem, & ultra duas tertias partes Canonicorum & Capituli ejuſdem Baſilicæ, pro infraſcriptis emptione, & contractu emptionis faciendo; ſtrenuus Vir Dominus Antonius de Rido de Padua, olim & dudum Caſtellanus Caſtri ſancti Angeli de Urbe, ſponte vendidit, & venditionis titulo dedit, ceſſit, & conceſſit, tranſtulit, & mandavit Reverendis Patribus, ac venerabilibus Viris Priori, Canonicis, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe præfatis, inſimul congregatis ut ſupra, dicto die Capitulari conſueto,

Inſtrumenti tenor aſſuitur.

Canonicorum nomina ac numerus.

præcluſit aditum. Poſſet fortaſſe contra venditionem a Nicolao de Rido initam quidpiam objici: poſſet favore Nicolai de Sabellis ejuſque familiæ quidpiam opponi; poſſet inſuper & illud excogitari, quod in Sabelliorum Dominium hoc ipſum Caſtrum per ſummam injuriam pervenerit. Verum hæc fruſtra jactantur, ut in Caſtri poſſeſſionem, quam Vaticanæ Baſilicæ Capitulum juſto emptionis titulo ſibi quæſivit, jurgia moveantur. Ea quippe Pontificis mens eſt, ut venditionis Contractum plane vendicet; Nicolao de Sabellis ejuſque familiæ jus omne adimat, ſi quod poſſent obtendere; ceteris, qui contra Sabellios iniquam poſſeſſionem obtrudant, ſilentium imponat. Quocirca jamdiu cauſa finita eſt, nec ullus Contradictoribus, ſi qui unquam inſurgerent, effugium ſupereſt.

(*a*) De quo ſupra egimus *pag.* III. *not. b*. Illud hic addimus, Virum hunc egregium, qui pridem in Baſilica Vaticana Vicarii Apoſtolici munere fungebatur, inter Baſilicæ ejuſdem Canonicos fuiſſe cooptatum, ac dignitatem utramque Vicarii & Canonici una ſociaſſe.

(*b*) Petrum Barbum intellige, qui Juliano Cæſarini in Archipresbyteratu ſucceſſit. Hinc patet, geminos uno eodemque tempore Baſilicæ S. Petri præfuiſſe Vicarios, unum a Pontifice, alium ab Archipresbytero deſignatum.

(*c*) Hic Libros quatuor de rebus memorabilibus Baſilicæ Vaticanæ elucubravit; opus ſane accuratum, ſed nondum prælo ſubjectum. Extat Codex MSS. in Archivo Baſilicæ.

(*a*) Vicus

ſueto, more ſolito, præſent. recipient. & legitime ſtipulant. nobis etiam Not. infraſcript. ut publicis perſonis præſent. recipient. & legitime ſtipulant. pro dicta Baſilica, vice, & nomine omnium & ſingulor. quorum intereſt, vel in futurum poterit quomodol. intereſſe; id eſt Caſtrum, & Tenimentum ſancti Petri in Formis, & omnia jura & actiones, reales & perſonales, utiles & directas, tacitas & expreſſas, civiles & prætorias, hypothecarias & pignoratitias, ſive mixtas, & officium Judicis, quæ, quas, & quod d. D. Antonius habet, & ſibi competunt, habere, & competere ſibi poſſent quomodol. in futurum in, de, & ſuper d. Caſtro & ejus Tenimento, Turri, Roccha, Caſtellario, Fortalitio, Terris cultis & incultis, montibus, vallibus, collibus, ſylvis, nemoribus, ſtirpis, ſtirpariis, aquis, aquarumque decurſibus, fontibus, pratis, pratarinis, & aliis locis, juribus, juriſdictionibus, uſibus, & utilitat. ſuis, ad d. Caſtrum, & ejus Tenimentum quomodol. ſpectantibus, & pertinentibus, tàm de conſuetudine, quàm de jure; quod quidem Caſtrum cum ejus Tenimentis ſitum eſt in partibus Maritimæ de Urbe inter hos fines: Cui Caſtro, & ejus Tenimento ab uno latere tenet & eſt Tenimentum Caſtri Aſturi (a); ab alio Tenimentum Civitatis Velletri; ab alio Tenimentum Caſtri Neptuni; ab alio Tenimentum Conchæ; ab alio Tenimentum Civitatis Laviniæ; ab alio Tenimentum Ardeæ (b), & Caſalis, quod dicitur Velpoſe; ab alio Tenimentum Caſalis, quod dicitur Lazaria; ab alio Tenimentum Caſalis, quod dicitur Fuſignano; ab alio Tenimentum delle Caſtella de ſancto Janni, vel ſi qui alii ſunt, vel eſſe poſſunt ad dictum Caſtrum, & ejus Tenimentum plures, aut veriores confines antiqui, vel moderni, & nomina, ac vocabula veriora; ad habendum, tenendum, poſſidendum, utendum, fruendum, fructificandum, vendendum, donandum, & alienandum, & de dicto Caſtro & ejus Tenimento cum juribus, & pertinentiis ſuis faciendum & diſponendum perpetuo, prout de aliis Bonis dictæ Baſilicæ facere poſſunt, & eis de jure permittitur; nullo jure, nullaque actione ſibi Domino Antonio quomodolibet de cetero reſervatis. Ponens dictus Dominus Antonius dictos Canonicos, & eorum quemlibet pro dicta Baſilica recipientes, & totum Capitulum ipſius Baſilicæ in, de, & ſuper dictis juribus & actionibus in locum, jus, & privilegium ipſius Domini Antonii venditoris, ac conſtituens eoſdem ſuper illis Procuratores ut in rem propriam; ita quod dictis juribus & actionibus ex nunc in antea proprio nomine dictæ Baſilicæ agant, petant, exigant, excipiant, recipiant, & defendant, eiſque utantur, fruantur, & experiantur in judicio & extra judicium, tanquam utilibus & directis actionibus; & per nobiles, & egregios Viros Dominum Lelium de Valle Legum Doctorem, Baptiſtam Laurentii Martini, Petrum de Marganis, & Jacobum de Matthæis Cives Romanos, & quemlibet eorum, quos & quorum quemlibet dictus D. Antonius venditor ſuos Procuratores conſtituit ad inveſtiendos dictos Canonicos, Capitulum, & Baſilicam de dicto Caſtro, & ejus Tenimento cum juribus & pertinentiis ſuis ut ſupra venditis, eoſdem Canonicos, & Capitulum, & alium quemcunque pro dicta Baſilica recipientem, voluit inveſtiri, & in corporalem, vacuam, & expeditam poſſeſſionem immitti & induci; & donec inveſtiti fuerint, dictumque Capitulum, aut aliquis pro dicta Baſilica, dicti Caſtri & Tenimenti cum juribus & pertinentiis ſuis poſſeſſionem acceperit corporalem, ſe nomine dicti Capituli & Baſilicæ tenere, & poſſidere conſtituit; quam nihilominus poſſeſſionem propria auctoritate intrandi, apprehendendi, tenendi, & deinceps retinendi, eiſdem, & cuilibet eorum plenam licentiam, liberamque facultatem dedit atque conceſſit, abſque alicujus Curiæ vel Judicis auctoritate, licentia, vel mandato. Hanc autem venditionem, & omnia & ſingula quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecit dictus Dominus Antonius dictis Priori, Canonicis, & Capitulo, & nobis Notariis infraſcriptis, ut publicis Perſonis, præſentibus, recipientibus, & legitime ſtipulantibus ut ſupra, pro pretio, & nomine pretii novem millium ducator. auri (c), convento inter dictum venditorem, & emptores, de quibus nunc dictus Dominus Antonius in contanti & pecunia numerata habuit & recepit a dictis Canonicis, & Capitulo pro dicta Baſilica ſolventibus, pacantibus, & numerantibus ducatos auri quingentos quinquaginta pro parte pretii prædicti; id eſt quingentos quinquaginta, qui fuerunt, & ſunt redacti ex pretio cujuſdam Domus dictæ Baſilicæ, ſitæ in via Papæ, nuper venditæ per dictos Canonicos, & Capitulum venera-

Caſtri confinia.

Omnimoda Caſtri alienatio.

Caſtri pretium in venditione ſtatutum.

Pars pretii perſolvitur.

(a) Vicus eſt cum Fluvio parvo cognomine, olim ſub Volſcis, nunc ſub ditione Pontificia. Ita *Baudrand*.

(b) Fuit quondam Urbs celeberrima, de qua Virgilius *Æneid. lib.* 7. & Ovid. *Metam. lib.* 14. Nunc in ruinis jacet; atque ex celeberrima Civitate, nonniſi Caſtrum hodie ſupereſt, Cæſarinæ familiæ ditioni ſubjectum.

(c) Exiguum ſane pretium, ſi fructibus, qui hac ætate inde obveniunt, conferatur. A diſſimili terræ cultura diſcrimen repetendum. Hocce latifundium longe lateque protenſum, aquis obrutum, & ſilva ac ſentibus contectum jacebat. Hinc nec multo dignum pretio, nec ditiori fructu ſatis commendatum. Multo labore atque impenſis, ſterile effœtumque ſolum, aquis alio corrigatis, ac inutili ſilva radicitus evulſa, novam induit faciem, & novos atque uberiores tulit fructus. Nil mirum igitur, ſi, provida Capituli Vaticani accedente cura, & majus pretium, & largior proventus fundo acceſſerit.

venerabili & eximio viro Domino Verardo de Narnia Auditori Cauſarum Curiæ Sacri Palatii Apoſtolici, quos quingentos quinquaginta ducatos dictus Dominus Verardus in præſentia etiam noſtrum Notariorum, in eodem Capitulo ad hæc ſpecialiter congregatorum, eodem die, & loco ſolvit, & numeravit manualiter præfato Capitulo, & in ipſius præſentia Camerario dictæ Baſilicæ recipienti, pro pretio & nomine pretii dictæ Domus eidem Domino Verardo a dicto Capitulo venditæ, prout de venditione, & ſolutione manu noſtrum Notariorũ infraſcriptorum patet. Poſt quam quidem receptionem idem Dominus Antonius de dicta ſumma quingentorum quinquaginta ducatorum ſe bene quietum, contentum, & pacatum vocavit, & renunciavit exceptioni non habitorum, non receptorum, non pacatorum, & ſibi non aſſignatorum dictorum quingentorum quinquaginta ducatorum partis pretii prædicti. Pro mille autem ducatis, & parte pretii prædicti, dicti Canonici, & Capitulum ut ſupra congregati ex nunc dederunt, ceſſerunt & conceſſerunt in ſolutum & pagamentum dicto Dño. Antonio præſenti, & legitime ſtipulanti, nomina Jacobi Matthæi, & Petri de Marganis, videlicet herbas, & Paſcua yemalia dicti Caſtri, & ſui Tenimenti, quæ vendita ſunt pro dictis mille ducatis, inchoando de menſe Septembris proxime futuro præſentis anni in feſto Sancti Angeli, & finiendo in feſto Sancti Angeli de menſe Maji futuri anni mileſſimi quadringenteſimi quadrageſimi noni, ac ſolven. more Romano. Quos mille ducatos dictus Dominus Antonius exigere poſſit proprio ſuo jure, de quibus mille ducatis dictus Dominus Antonius per præſentem ceſſionem jurium ſe bene quietum, contentum, pacatum vocavit, & renunciavit ex certa ſcientia omnibus exceptionibus, & defenſionibus, quibus contra prædicta quomodolibet facere, vel venire poſſit. Reliquos vero uſque in ſummam dictorum novem millium ducatorum auri, dicti Prior, Canonici, & Capitulum ſolvere, & pacare promiſerunt dicto Domino Antonio, vel ejus legitimo Procuratori pro eo recipienti in modum & in terminis infraſcriptis, videlicet quatuor millia, computatis dictis quingentis quinquaginta ducatis ſolutis ut ſupra, hinc per totum menſem Octobris proxime futurum, & alios quatuor millia a Kalendis Julii proxime futuri uſque ad decem & octo menſes ex tunc proxime futuros, & deinde ad omnem ſolam, & ſimplicem requiſitionem, petitionem, & voluntatem dicti Domini Antonii, ſuorumque hæredum & ſucceſſorum, cum refectione damnorum omnium, expenſarum, & intereſſe a dictis terminis in antea quomodolibet patien. & incurren. occaſione prædict. Et promiſit dictus Dominus Antonius dictis Dominis Canonicis, & Capitulo, & nobis Notariis, ut publicis Perſonis, præſentibus, recipientibus, & legitime ſtipulantibus ut ſupra, ad præſentem venditionem facere conſentire Sanctiſſimum Dominum noſtrum Papam pro Sancta Romana Eccleſia, a qua idem Antonius dictum Caſtrum habuit. Item promiſit, quod dictum Caſtrum & ejus Tenimentum, & jura prædicta, per eum non ſunt vendita, data, obligata, donata, pignorata, diſtracta, ſeu quomodolibet alienata alicui Perſonæ, Univerſitati, Conventui, ſive Loco in totum, vel in partem, & de illis per eum, alium, vel alios ipſius nomine, & pro eo Contractus, vel diſtractus aliquis factus non eſt, nec factus apparet, vel apparebit in præjudicium dictorum Emptorum, & dictæ Baſilicæ; quod ſi contrarium aliquo tempore appareret, voluit teneri ad refectionem damnorum omnium, expenſarum, & intereſſe quomodolibet patiendorum & incurrendorum occaſione prædict.; pro quibus damnis, expenſis, & intereſſe ſtare, & credere voluit ſoli & ſimplici Sacramento damni paſſi, vel intereſſe incurſi; quod Sacramentum ex nunc, prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, pro plena & ſufficienti probatione haberi voluerunt, ceteriſque aliis probationibus renunciaverunt expreſſe. Pro quibus omnibus & ſingulis obſervandis, dictæ Partes obligaverunt ad invicem omnia eorum Bona &c. & voluerunt dictæ Partes pro obſervandis prædictis poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in omni Curia Eccleſiaſtica quantum ad dictos Canonicos, & Eccleſiaſtica vel ſeculari quantum ad dictum Dominũm Antonium, & coram quovis Judice, vel Auditore, Rectore, Vicario, Ordinario, delegato, vel ſubdelegato, diebus feriatis, & non feriatis, quibus feriis, & feriatis diebus renunciaverunt, & refutaverunt expreſſe, & ex certa ſcientia; renunciaverunt etiam privilegio fori, beneficio ceſſionis Bonorum, & illi legi, qua cavetur, quod ſi debitor non habuerit aurum vel argentum, vel aliquid mobile, unde ſuo poſſit ſatisfacere Creditori, quod poſſit offerre de ſtabilibus; & generaliter omnibus aliis exceptionibus, & defenſionibus Juris & facti, legibus, ſtatutis, & conſuetudinibus factis, & fiendis, quibus contra prædicta omnia & ſingula, vel aliquod prædictorum quomodolibet contrafacere, dicere, vel venire, & ſeſe juvare, defendere, vel tueri poſſent, renunciaverunt expreſſe, & ex certa ſcientia. Et juraverunt dicti Canonici, & Capitulum in eorum animas, ponendo ſingulariter ſinguli manus ad pectus; dictus vero Dominus Antonius ad Sancta Dei Euangelia in manibus noſtrum Notariorum, manutactis corporaliter ſcriptis, prædicta omnia, & ſingula perpetuo firma ſervare, & in nullo contrafacere, dicere, vel venire

Pretii ſolutio Antonio de Rido facta.

Alia Contractui conditiones appoſita.

Apoſtolicum beneplacitum a venditore impetrandum.

Emptorum indemnitati proſpicitur.

Pactiones a partibus initæ.

venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, vel quovis quæſito colore. Quæ quidem omnia & ſingula perpetuo firma ſervare promiſerunt nobis Notariis infraſcriptis, ut publicis Perſonis, præſentibus, recipientibus, & legitime ſtipulantibus in omnibus, & ſingulis capitulis hujus Contractus vice, & nomine omnium, quorum intereſt, vel in futurum poterit quomodolibet intereſſe; & in nullo contrafacere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub ablatione Bonorum prædict., & vinculo dicti per eos præſtiti juramenti. Actum Romæ in Civitate Leonina in Sacriſtia minori, & Capitulari loco conſueto dictæ Baſilicæ, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis Teſtibus, videlicet Egregio Viro Domino Petro de Noceto Scriptore litterarum Apoſtolicarum, & Secretario Domini noſtri Papæ, Domino Jacobo de Monte-Bretono, eximio utriuſque Juris Doctore, & Auditore Cauſarum Curiæ Sacri Palatii Apoſtolici, Domino Berardo de Narnia, ac providis viris Baptiſta Urbetani Beneficiato, & Nicolao de Setia Clerico dictæ Baſilicæ, ad prædicta vocatis, habitis, & rogatis. Et Ego Laurentius Domini Pauli Civis Romanus, publicus Dei gratiâ Imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum, ut præmittitur, agerentur & fierent, interfui, & præſens fui, eaque fieri vidi, & audivi; Ideo eadem rogatus ſcribere, una cum ſupramemorato Antonio Jacobi meo in hac parte Collega ſcripſi, ſubſcripſi, & publicavi, & in hanc publicam formam redegi, ſignumque meum appoſui conſuetum, in fidem & teſtimonium præmiſſorum. Et Ego Antonius Jacobi Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Clericus, publicus Apoſtolica auctoritate Notarius, quia prædictæ venditioni & emptioni, omnibuſque aliis, & ſingulis prædictis, dum ſic ut præmittitur, fierent, & agerentur, interfui, & præſens fui, eaque fieri vidi, & audivi; ideo eam rogatus ſcribere una cum præmemorato Laurentio Domini Pauli meo in hac parte Collega ſcripſi, & ſubſcripſi, & publicavi, & in hanc publicam formam redegi, ſignumque meum, quo Apoſtolica auctoritate utor, appoſui conſuetum, rogatus & requiſitus, in fidem, & teſtimonium omnium præmiſſorum.

Teſtium nomina.

Pontificis confirmatio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis, donationis, conceſſionis, appropriationis, derogationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimooctavo, quarto Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Nihil de Baſilicæ Vaticanæ juribus imminutum fuiſſe decernit, eſto in Proceſſione habita die feſto S. Marci vetus conſuetudo ſervata non fuerit.

Ex Apographo in Archiv. Baſil. in Lib. notat. lit. A. pag. 258. tergo, & ſeq.

AN. CH. 1448.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quanto Baſilica Apoſtolorum Principis Cæleſtis Regni clavigeri alias Urbis & Orbis Eccleſias ſpecialis dignitatis privilegio antecellit, tanto illam a nobis utpote Eccleſiarum Caput, & Matrem, ac Sedem propriam Apoſtolicæ dignitatis (a), Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentibus, convenit Apoſtolicæ providentiæ ſtudiis protegi, ac illius, & perſonarum ejuſdem indemnitatibus ſic obviare, eorumque jura tueri debemus, ut, ſublatis ab eis ſiniſtris quibuſlibet, perſonæ ipſæ quietius valeant Altiſſimo famulari. Dudum ſiquidem felicis recordationis Alexander Papa IV. Prædeceſſor noſter ſuper quæſtionis materia tunc inter dilectos filios Archipresbyterum, & Capitulum dictæ Baſilicæ ex una, & Rectores Roman. Fraternitatis & Clerum dictæ Urbis ex alia partibus, ſuper Crucibus, inſigniis, & vexillis portandis ad ipſam Baſilicam in Proceſſione quæ in feſto ſancti Marci fieri conſueverat, & denariis, qui Eccleſiis, Monaſteriis, & Cappellis ipſorum pro ſalario, quod Presbyterium vulgariter dicitur, exhibentur, ſubortaque potius providentiæ conſilio, quam judicio dirimenda fore videbatur, per

Specialis Baſil. Vaticanæ prærogativa.

Vetus occaſione Proceſſionis, diſcordia.

(a) Præclara quidem hæc ſunt ac præcipua argumenta, quibus maxima Baſilicæ Vaticanæ dignitas extollitur. Si Gregorii XI. ſententiam a nobis ſupra prolatam *pag.* 20. huc revoces, vix ac ne vix quidem cum hocce Nicolai Diplomate componi poterit. Quid igitur circa diſſimilem, qua Pontifices utuntur, loquendi rationem reponimus? Quoniam hac in re caute incedendum, nodum aliis ſolvendum relinquimus.

per quaſdam ſanxit, & decrevit, ut Canonici tam Seculares quam Regulares, & Monachi omnium Patriarchalium cum Crucibus, & aliis inſigniis conſuetis;Presbiterorum vero, & Diaconorum Cardinalium, & Monaſteriorum cum Crucibus propriis, & vexillis; Archipresbyteralium vero Eccleſiarum, Prioratuum, Cappellarum exemptarum, & omnium aliarum quæ duodecim denarios, vel plures pro ſalario hujuſmodi recipiebant,cum propriis omnino Crucibus, argenteis, aureis, vel aliis quas haberent, & cum Vexillis ſi haberent, & portare conſueverant; Clerici quoque aliarum Cappellarum quarum ſingulæ tantum octo denarios pro eodem ſalario recipiebant, vel cum propriis Crucibus, & Vexillis, vel cum alienis etiam, ſicut fuerat hactenus conſuetum, induti veſtimentis ſericeis, aut Superpelliceis ſive Cottis, in eodem feſto venirent proceſſionaliter annuatim ad Baſilicam ſupradictam recepturi ſalarium, vel Presbyterium conſuetum, quod idem Prædeceſſor eis per Archipresbyterum, & Capitulum præfatos, & unum de familiaribus ſuis voluit exhiberi. Alii autem Monachi Fratres Minores, Prædicatores, & Heremitæ, ac Religioſi alii cujuſcumque Ordinis, cum Crucibus in eodem feſto proceſſionaliter venirent ad Baſilicam memoratam. Et inſuper dictus Prædeceſſor per alias literas ſuas (*a*) contra quoſlibet tranſgreſſores Conſtitutionis ejuſdem duxit decernendum, quod quiſquis fraude ſeu malitia venire, aut facere contra ipſius Conſtitutionis tenorem, aut ipſam violare quovis modo auderet, ſententiam excommunicationis incurreret ipſo facto, a nemine niſi per Romanum Pontificem, vel ab eo, cui ſuper hoc vices ſuas committeret, relaxandam, prout in dictis litteris plenius continetur, obſervari debere. Cum autem nuper in Proceſſione, quæ in hujuſmodi feſtivitate ſancti Marci proxime elapſa celebrata extitit, nobis in ea perſonaliter intereſſentibus, mos, & ordo conſueti in congregatione Cleri, & aliis præmiſſis obſervari

Alexandri Decretum ad jurgia tollenda.

Additis in refractarios pœnis.

Sub Nicolao Pontifice alius in Proceſſione mos obtinet.

non potuerint (*b*), ac propterea ne ex hoc forſan Sanctioni, & Conſtitutioni ac litteris Prædeceſſoris hujuſmodi in aliqua eorum parte derogatum fore videatur; Nos ſuper hiis ſtatui & indemnitati dictorum Archipreſbyteri & Capituli opportune providere volentes, motu proprio auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus& declaramus, propter non obſervationem ſolitorum moris & ordinis in Proceſſione hujuſmodi, & alia præmiſſa, nullum eiſdem Archipresbytero, & Capitulo præjudicium illatum fuiſſe, neque inferri poſſe. Sed nihilominus litteras prædictas, ac omnia & ſingula in eis contenta perpetuo inviolabiliter obſervari debere. Præterea ad hujuſmodi Conſtitutionis robur, proviſionis noſtræ remedium adhibere cupientes, Archipresbytero & Capitulo præfatis, ut omnes, & ſingulas perſonas dicti Cleri, quas hujuſmodi excommunicationis ſententiam pro tempore incurriſſe conſtiterit, tamdiu in locis in quibus expedire viderint, diebus Dominicis & Feſtivis excommunicatas etiam nominatim publice nunciari faciant, donec ab ipſo Pontifice abſolutionis beneficium obtinere meruerint, plenam, & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum prædictarum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, Statutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, declarationis, voluntatis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Nihil tamen Baſilicæ juribus decedit.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimooctavo,octavo Kalend. Aprilis (*c*) Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Vendi-

(*a*) Utramque Alexandri IV. Sanctionem exhibet noſter Tomus I. Collectionis Bullarum *pag.* 138. & 140., quem indicaſſe ſat erit.

(*b*) Cur Proceſſio hoc anno inſtituta, a conſueto ritu deflexerit, pluribus explicat clariſſimus Canonicus Morettus in ſuo Opere *de Presbyterio part.* 2. *Sect. V.* Potiſſima diſſimilitudinis cauſa ab ipſomet Pontifice, qui ſacris hiſce precibus interfuit, videtur repetenda. Non enim, ut moris erat, ab Eccleſia S. Marci, ad Baſilicam S. Petri; ſed e converſo a Vaticano Templo ad S. Marcum Cleri ac Fidelium Cœtus acceſſit. Hinc a Vaticano Capitulo, cui in Eccleſia S. Marci jus nullum eſt, Presbyterium hoc anno diſtribuere non licuit. Præterea, nova quædam in hujuſce Proceſſionis celebratione acceſſit cauſſa; multæ nimirum, quibus Eccleſia, & Chriſtianus Populus premebantur, calamitates. Enimvero bello agitabatur Italia; Turcæ contra Orientis Imperium excidium parabant; neque Baſileenſium animus ſatis fuerat attritus.

(*c*) Communis Scriptorum conſenſio eſt, Proceſſionem de qua Nicolaus in hiſce literis loquitur, die feſto S. Marci anno 1448. fuiſſe peractam. Verum hac in re negocium faceſſit ipſa temporis data,quam hæc Conſtitutio præfefert. Ea incidit in diem 25. Martii 1448., proindeque Supplicationem indigitat ſuperiori anno inſtitutam: quoniam, quo tempore Diploma obſignatur, nondum feſtus S. Marci dies advenerat. Quocirca in Menſis deſignatione errorem fateamur neceſſe eſt. Aſſentitur eruditus Morettus in Opere & loco quem ſupra indicavimus, putatque legendum VIII. Kalendas Junii. Huic conjecturæ nihil eſt quod objiciamus. Illud vero pro certo ſtatuendum eſt, hanc Nicolai Sanctionem menſibus qui Aprilem ſequuntur hoc anno fuiſſe procuſam. Non enim in annum 1447, aut 1449. transferri poteſt; alioquin ſecundus Pontificatus annus invertitur. Quum certum ſtatumque Menſem deſignare non liceat, nos, Menſe prætermiſſo, haſce Apoſtolicas Literas in Julium menſem conjecimus.

(*a*) Vox

Venditionem domus in regione S. Euſtachii, quam Capitulum Baſilicæ Vaticanæ,alienaverat,ut pretium inde collectum Antonio de Rido perſolveret, ratam habet, univerſumque Inſtrumenti tenorem inſerit, atque Apoſtolica Auctoritate confirmat.

Ex Regeſt. 26. epiſtolar. de Cur. Nicolai V. pag. 298. in Tabular. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1448. 29. Julii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Etſi univerſis per orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos deceat proviſione conſulere, Baſilicæ tamen Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis ſtrictioribus jure & familiaritate adhæret, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea quæ pro ipſius Baſilicæ, necnon perſonarum nobis & Apoſtolicæ Sedi devotarum commodo & utilitate proceſſiſſe comperimus, ne ſucceſſu temporis impugnationi ſubjaceant, Apoſtolico munimine roborari. Sane pro parte dilectorum filiorum Archipresbyteri, Prioris, & Capituli dictæ Baſilicæ, nec non Berardi Francioſi Clerici Narnienſis utriuſque juris Doctoris nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim dicti Capitulum, poſtquam ipſi Caſtrum Sancti Petri in formis in diſtrictu Urbis conſiſtens cum tenimento juribus & pertinetiis ſuis a Nobili Viro Antonio de Rido illud tunc tenente & poſſidente, pro certis tunc expreſſis millibus florenis auri emerant, & pro ſolutione ſummæ florenorum hujuſmodi facienda, non haberent in pecunia numerata, habitis inter eos deſuper matura deliberatione & tractatu, quamdam domum in regione Sancti Euſtachii de Urbe, conſiſtente juxta domos heredum Magiſtri Pauli de Valle ab uno, & Lonium (a) quoddam nunc diſcopertum, ad nobiles Viros Comites de Suana dilectos filios ſpectans, ab alio circumcirca * ac viam publicam etiam ab alio lateribus conſiſtentem, & ad dictam Baſilicam pertinentem, præfato Berardo domum ipſam tunc locationis titulo habitanti, pro ſumma quingentorum & quinquaginta florenorum auri de Camera vendiderunt, ceſſerunt, & in eum titulo venditionis tranſtulerunt, ac pretium hujuſmodi, quod illico eiſdem Capitulo perſolutum, ac per ipſos Capitulum præfato Antonio pro rata ſibi occurrente, debita obtentu venditionis Caſtri per eum venditi antedicti, traditum & perſolutum extitit, ſicque pretium quod ex venditione domus provenit hujuſmodi, in utilitatem Capituli prædictorum verſum fuit. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet domus ipſa juſto pretio vendita fuerit, tamen pro eo quod in alienatione hujuſmodi, ſeu ante eam, debiti & legitimi tractatus, nec non ſuperioris auctoritas & aliæ ſolemnitates a jure ſeu ſtatutis dictæ Baſilicæ, etiam juramento ſeu Apoſtolica confirmatione vallatis requiſitæ, non intervenerunt, ab aliquibus hæſitetur an venditio & translatio prædictæ viribus ſubſiſtant, pro parte eorumdem Archipresbyteri Prioris Capituli & Berardi Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut venditioni ceſſioni & translationi domus, ac pretii illius ſolutioni, & verſioni in partem ſolutionis Caſtri prædicti, necnon omnibus & ſingulis in inſtrumento publico ſuperinde confecto, cujus tenorem inferius de verbo ad verbum inſeri fecimus, contentis, ac inde ſecutis, pro eorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac alias ſuper hiis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui de præmiſſis omnibus & ſingulis ſumus pleniſſime informati, venditionem, ceſſionem, & translationem domus, ac illius ſolutionem & verſionem, nec non alia omnia & ſingula inde ſecuta prædicta rata habentes & grata, ea auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia tenore præſentium approbamus & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui ex non interventione ſolemnitatum hujuſmodi, ſeu alias quomodocumque intervenerint in eiſdem. Nec non ſcientia & auctoritate ſimilibus ſtatuimus pariter & decernimus, dictum Berardum ſeu illius heredes & ſucceſſores, ad probandum venditionem, ceſſionem, & translationem prædictas, in utilitatem dictæ Baſilicæ fuiſſe factas, & pretium quod ex illa provenit, in ipſius Baſilicæ utilitatem verſum fuiſſe, nullatenus teneri; quodque Inſtrumento ſic inſerto hujuſmodi eadem prorſus fides adhibeatur quandocumque & ubicumque in judicio & extra vel alibi ubicumque præſentes litteræ fuerint exhibitæ vel oſtenſæ, plena fides adhibeatur, & dicto tenori ſtetur firmiter in omnibus, ſicuti ipſi originali ſtaretur, ſi foret exhibitum vel oſtenſum. Non obſtan. felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, quibus ſub certis tunc expreſſis cenſuris & pœnis res & bona Eccle-

Cur domus vendita fuerit, præfatur.

* deeſt aliquid, aut error irrepſit.

Capituli ad Pontificem preces.

Pontifex venditionem confirmat.

(a) Vox hæc in ipſo Autographo difficile legitur, & difficilius explicatur, niſi *Logium* intelligas, de quo Cangius.

(a) Uno

Eccleſiarum Urbis ſeu prædictæ Baſilicæ alienari prohibentur,& quibuſvis aliis conſtitutionibus & ordinationibus, nec non indultis & privilegiis Apoſtolicis, Baſilicæ quoque, & de Gabellis non ſolutis Urbis prædictarum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores de verbo ad verbum præſentibus pro expreſſis habentes, eis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa expreſſe derogare volumus, & derogamus per præſentes, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Tenor vero dicti Inſtrumenti ſequitur & eſt talis. In nomine Dñi. amen. An. a Nativitate Dñi. noſtri Jesu Christi Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimooctavo, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Dñi. noſtri Domini Nicolai Divina Providentia Papæ Quinti Indictione Undecima, menſis Junii die Dominico undecima, (*a*) in præſentia diſcreti viri Jacobi Antonii Clerici Baſilicæ Principis Apoſtolor. de Urbe, & mei Laurentii Domini Pauli Civis Romani publicorum Notariorum & teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, congregatis & coadunatis inſimul & ad invicem venerabilibus viris Priore Canonicis & Capitulo Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe in Sacriſtia minori & capitulari loco conſueto dictæ Baſilicæ hodie dicto die Capitulari conſueto, ad ſonum Campanellæ more ſolito, pro infraſcripta venditione fienda, ubi interfuerunt Reverendi Patres & venerabiles viri Dominus Antonius de Fatatis Canonicus dictæ Baſilicæ, & in eadem Vicarius pro Sanctiſſimo Domino noſtro Nicolao Papa Quinto in ſpiritualibus & temporalibus, ac Reverendus in Chriſto Pater & Dominus Dominus Georgius de Cæſarinis Canonicus dictæ Baſilicæ Prothonotarius Sedis Apoſtolicæ, & in eadem Baſilica Vicarius Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini Petri Sanctæ Mariæ novæ Diaconi Cardinalis Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ obtinentis, Dominus Petrus Bucciarelli Prior Canonicorum dictæ Baſilicæ, Dominus Angelottus de Novellis, Dominus Cornelius de Planca, Dominus Dominicus de Philippuciis, Dominus Joannes Cæſaris, Dominus Ludovicus Antonii, Dominus Franciſcus de Amatricio, Dominus Antonius de Civitate Caſtelli, Dominus Antonius Maſotti, Dominus Mathæus de Vegiis, Dominus Petrus de Nigris, Dominus Laurentius de Mirinis Prothonotarius, Dominus Petrus de Porcariis, Dominus Baptiſta Pane, Dominus Odo de Marcellinis, Dominus Leonardus de Riciis, Dominus Laurentius Lelli, Dominus Conradus de Marcellinis, Dominus Nicolaus de Leiis, Dominus Antonius de Marganis, Dominus Petrus de Valle, Dominus Joannes Paulus de Palombaria, qui ſunt & ſe eſſe dixerunt majorem partem & ultra duas tertias partes Canonicorum & Capituli dictæ Baſilicæ, ſponte unanimiter & concorditer, eorumque nemine diſcordante, pro commodo & utilitate dictæ Eccleſiæ, & imminente neceſſitate reperiendarum & ſolvendarum pecuniarum pro emptione Caſtri Sancti Petri in formis de Maritima, cum ejus tenimento juribus & pertinentiis ſuis univerſis, cum alias pecunias non habeant nec habere poſſint de præſenti, niſi ex poſſeſſionibus dictæ Eccleſiæ illæ redigantur, decreverunt & deliberaverunt ad infraſcriptam venditionem devenire; & propterea congregati & coadunati ut ſupra, cum conſenſu præſentia auctoritate verbo & mandato Reverendi in Chriſto Patris & Domini Domini Antonii de Fatatis ſupraſcripti in eadem Baſilica Vicarii per Sanctiſſimum Dominum noſtrum Papam deputati, ac cum conſenſu præſentia auctoritate verbo & mandato Reverendi Patris & Domini Domini Georgii de Cæſarinis Vicarii Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini Petri Sanctæ Mariæ novæ Diaconi Cardinalis Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ obtinentis, conſentientium præſentialiter, & eorum & cujuscumque ipſorum conſenſum & auctoritatem præſtantium, ſponte & ex certa ſcientia vendiderunt & venditionis titulo dederunt ceſſerunt & conceſſerunt, transtulerunt & mandaverunt eximio utriuſque juris Doctori, & Reverendo patri & Domino Domino Berardo de Narnia præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti pro ſe & ſuo proprio nomine, & non alicujus dignitatis vel Beneficii, & pro ſuis heredibus & ſucceſſoribus quibuſcumque, & cui vel quibus ipſe Dominus Berardus ſuique heredes & ſucceſſores quicumque vendere, dare, donare, cedere, concedere, & alienare voluerint, jure proprio & in perpetuum, id eſt quamdam ipſius Baſilicæ & Capituli domum terrineam (*b*) & ſolaratam & tegulatam cum Sala & Cameris intra ſe terriis, & clauſtro cum Melangolis (*c*) intra ſe, & Sininis (*d*) omnibus poſitis infra confines infraſcriptos, & cum omnibus membris ſuis, cumque omnibus & ſingulis ſuis juribus, juriſdictionibus, pertinentiis & adjacentiis univerſis, ad dictam domum quomodolibet ſpectantibus & pertinentibus tam de conſuetudine,

Contraria e medio tollit.

Inſtrumenti tenor.

Canonicorum nomina.

Conſenſus ac Contractum præſtitus.

Domus, quæ venditur, confinia.

(*a*) Uno eodemque die, quo Capitulum Vaticanum Caſtrum S. Petri emerat, hanc Domum vendidit, ut æs alienum ex Caſtri emptione contractum imminueret. Conferas ad invicem utrumque Inſtrumentum; reſque patet ad oculum.

(*b*) Vocum ambages jam ſupra indicavimus *pag.* 38. *not. a.*

(*c*) Corruptum putamus vocabulum, cujus idcirco nulla proferri poteſt idonea ſignificatio.

(*d*) Opera cæmentitia ſunt, ſi Can;io audias.

(*a*) Haſce

tudine, quam de jure, ſitam in regione Sancti Euſtachii inter hos fines; cui domui ab uno latere tenet & eſt domus & res hæredum Magiſtri Pauli de Valle, ab alio Lonium Dominorum Comitum de Suana circum uſque ad Turrim dictæ domus ante hoſtium anterius ipſius, ab alio eſt via publica, vel ſi qui alii ſunt vel eſſe poſſunt ad dictam domum plures aut veriores confines antiqui vel moderni, & nomina ac vocabula veriora, ad habendum, tenendum, poſſidendum, utendum, fruendum, fructificandum, vendendum, donandum, & alienandum, pignorandum, obligandum, hypothecandum, & de dicta domo cum juribus & pertinentiis ſuis faciendum prout cuilibet vero Domino & Patrono de re ſua facere licet, & de jure permittitur. Item ſimili titulo venditionis dederunt, ceſſerunt, & conceſſerunt, transtulerunt, & mandaverunt dicto Domino Berardo emptori ut ſupra præſenti & legitime ſtipulanti, id eſt omnia jura omneſque actiones reales & perſonales, utiles & directas, tacitas & expreſſas, civiles & prætorias, hypothecarias pignoratitias ſive mixtas, & Officium Judicis, quæ, quas, & quod haberent & eis & dictæ Baſilicæ competunt, habere & competere eis poſſent quomodolibet in futurum, de & ſupra dicta domo ut ſupra vendita cum juribus & pertinentiis ſuis, nullo jure nullaque actione dictis Canonicis Capitulo & Baſilicæ quomodolibet de cetero reſervatis in, de, & ſuper dicta domo cum juribus & pertinentiis ſuis, ponentes dicti venditores dictum emptorem ut ſupra præſentem, recipientem, & legitime ſtipulantem, in, de, & ſuper dictis juribus & actionibus, in locum jus & privilegium ipſorum venditorum & dictæ Baſilicæ, ac conſtituentes eum ſuper illis procuratorem ut in rem propriam; ita quod ex nunc in antea dictus emptor ſuique heredes & ſucceſſores quicumque, dictis juribus dictiſque actionibus proprio nomine agant, petant, exigant, excipiant, recipiant, & defendant, eiſque utantur, fruantur, & experiantur in judicio & extra judicium tamquam utilibus & directis actionibus, & per Reverendum Patrem Dominum Georgium de Cæſarinis ſupraſcriptum, quem dicti venditores eorum ſpecialem Procuratorem & Syndicum conſtituerunt ad inveſtiendum dictum emptorem de dicta domo ut ſupra vendita cum juribus & pertinentiis ſuis, eumdem emptorem de illa inveſtiri voluerunt, & in corporalem vacuam & expeditam poſſeſſionem immitti & induci, & donec inveſtitus fuerit & ipſius corporalem vacuam & expeditam poſſeſſionem adeptus fuerit, ſeſe ipſius nomine tenere & poſſidere conſtituerunt, quam nihilominus poſſeſſionem propria auctoritate intrandi, apprehendendi, & deinceps retinendi eidem plenam licentiam liberamque facultatem dederunt & conceſſerunt, abſque alicujus Curiæ vel Judicis auctoritate, licentia, vel mandato. Hanc autem venditionem, ac omnia & ſingula, quæ dicta ſunt & infra dicentur, fecerunt dicti Prior Canonici & Capitulum cum conſenſu & auctoritate prædictis, pro pretio & nomine pretii quingentorum quinquaginta Ducatorum auri boni & puri & recti ponderis, quos nunc præſentialiter, numeraliter & manualiter dicti Canonici & Capitulum, & pro eis venerabiles Viri Dominus Joannes Cæſaris, & Dominus Baptiſta Pane eorum Camerarii, in præſentia dictorum Canonicorum & Capituli, & in dicto Capitulo nomine dictæ Baſilicæ Canonicorum & Capituli, & pro eis habuerunt & receperunt in contanti & pecunia numerata, & eoſdem quingentos quinquaginta Ducatos in præſentia mei Notarii & dicti Antonii Jacobi pro pretio & parte pretii Caſtri Sancti Petri in Formis, & per dictos Canonicos & Capitulum dicto Domino Antonio de Rido emptori ſolverunt & tradiderunt, ut patet publico Inſtrumento ſuper hiis per nos latius confecto. Poſt quam quidem receptionem de dictis quingentis quinquaginta Ducatis & illorum ſolutionem ut ſupra factam, ſeſe dicti Prior Canonici & Capitulum bene quietos pacatos & contentos vocaverunt, & renunciaverunt exceptioni non habitorum, non receptorum, non pacatorum, & eis non aſſignatorum dictorum quingentorum quinquaginta Ducatorum auri, & pretii prædicti; exceptioni non numeratæ pecuniæ, doli mali vi metus, & in factum conditioni ob cauſam & ſine cauſa, ſpeique futuræ numerationis & receptionis, & generaliter omnibus & ſingulis exceptionibus & defenſionibus juris & facti, legibus ſtatutis conſuetudinibus factis & fiendis, quibus contra prædicta omnia & ſingula infraſcripta, quomodolibet contrafacere, dicere, vel venire, & ſeſe juvare, defendere vel tueri poſſent, quibus omnibus renunciaverunt expreſſe & ex certa ſcientia, dictos quingentos quinquaginta Ducatos auri fuiſſe & eſſe verum & juſtum pretium dictæ domus ut ſupra venditæ cum juribus & pertinentiis ſuis, & nullo umquam tempore majus pretium prædicto reperiſſe, nec licet quæſierint habere potuiſſe. Item promiſerunt ad prædictam venditionem facere conſentire omnem perſonam adjacentem, vel aliquod jus habentem, vel habere prætendentem in, de, & ſuper dicta domo cum juribus & pertinentiis ſuis, ad omnem ſolam & ſimplicem requiſitionem petitionem & voluntatem dicti emptoris ſuorumque heredum & ſucceſſorum quorumcumque, litemque ſuper dicta re vendita cum juribus & pertinentiis ſuis non inferre, nec inferenti quomodolibet conſentire, quinimo dictum emptorem ſuoſque heredes & ſucceſſores quoſ-

Domus fines deſignantur.

Venditionis contractui vindicatur.

Pretii ſolutio.

Conditione favore emptoris.

quoſcumque defendere, auctorizare, & diſtrigare ab omni perſona Univerſitate vel Loco, litem controverſiam vel quæſtionem quomodolibet inferente in judicio vel extra judicium, omnibus ipſorum Canonicorum & Capituli ſumptibus & expenſis, judiciumque in ſe ſuſcipere ſponte, ſtatim ut eis nunciatum fuerit, & in eo perſiſtere a principio, medio, uſque ad finem, cum propriis Advocatis & Procuratoribus, tam in prima, quam in ſecunda, quam tertia inſtantia. Item promiſerunt eidem habere, licere, & vacuam liberam & expeditam poſſeſſionem tradere, dictumque emptorem ſuoſque heredes & ſucceſſores quoſcumque in, de, & ſuper dictis rebus & juribus venditis præ ceteris facere potiores. Item promiſerunt dicto emptori ut ſupra præſenti & legitime ſtipulanti, quod dicta domus ut ſupra vendita cum juribus & pertinentiis ſuis eſt ipſorum Canonicorum & Capituli ac Baſilicæ, & ad eos ſpectat & pertinet pleno jure dominii vel quaſi, nec umquam perſonæ, univerſitati Capitulo, Conventui, ſive Loco in totum vel in partem eſt vendita, data, donata, obligata, pignorata, hypothecata, ſive quomodolibet alienata, alienationis largiſſimo modo ſumpto vocabulo, & de ea vel ipſius juribus in totum vel in partem contractus vel diſtractus aliquis factus non eſt, vel factus apparet, vel apparebit in præjudicium præſentis contractus venditionis & emptionis, dictique Domini Berardi ſuorumque heredum & ſucceſſorum. Quod ſi prædicta omnia & ſingula ut ſupra promiſſa ſervata non fuerint, & ea occaſione vel quavis alia cauſa in totum vel in partem quovis modo contigerit, dictuſque emptor ſuique heredes & ſucceſſores propterea damnum aliquod, expenſas, vel intereſſe incurrerint vel paſſi fuerint, voluerunt teneri de evictione in forma juris, & ad duplum pretii rei evictæ; confitentes dictæ partes talem eſſe in Urbe conſuetudinem approbatam, quod duplum pretii rei evictæ reſtituatur evicto; pro quibus nihilominus damnis, expenſis, & intereſſe dicti venditores ſtare & credere voluerunt ſolo & ſimplici Sacramento damnum paſſi, vel intereſſe incurſi, quod quidem Sacramentum ex nunc prout ex tunc, & tunc prout ex nunc pro plena & ſufficienti probatione haberi voluerunt, ceteriſque aliis probationibus renunciaverunt expreſſe & ex certa ſcientia, prout pro obſervatione prædictorum dicti Prior, Canonici, & Capitulum voluerunt poſſe cogi, compelli, & conſtringi omni tempore & in omni Curia tam Eccleſiaſtica, quam ſeculari, & coram quovis Judice vel Auditore Rectore, Vicario ordinario delegato vel ſubdelegato, diebus feriatis & non feriatis, quibus feriatis & non feriatis diebus renunciaverunt & reſutaverunt expreſſe, renunciaverunt etiam privilegio fori, beneficio ceſſiſionis bonorum cedendorum, & diverſarum actionum, & illi legi qua cavetur quod ſi debitor non habuerit aurum vel argentum vel aliquod mobile unde ſuo poſſit ſatisfacere creditori, quod poſſit offerre de ſtabilibus, & generaliter omnibus & ſingulis exceptionibus & defenſionibus juris & facti, legibus, ſtatutis, & conſuetudinibus, quibus contra prædicta omnia & ſingula, vel aliquod prædictorum quomodol. contrafacere, dicere, vel venire, & ſeſe juvare, defendere, vel tueri poſſent, renunciaverunt expreſſe & ex certa ſcientia. Et juraverunt dicti Prior Canonici & Capitulum in eorum animas, ponendo manus ad pectus ſingulariter ſinguli, prædicta omnia & ſingula perpetuo firma ſervare, & pro obſervatione prædictorum obligaverunt omnia ipſius Baſilicæ, & Capituli bona præſentia & futura, quæ, quantum ad hoc, ſeſe precario nomine dicti emptoris ſuorumque heredum & ſucceſſorum tenere & poſſidere conſtituerunt. Quæ quidem omnia & ſingula dicti Prior Canonici & Capitulum perpetuo firma & illæſa ſervare promiſerunt nobis Notariis infraſcriptis ut publicis perſonis, in omnibus & ſingulis Capitulis hujus contractus, præſentibus, recipientibus & legitime ſtipulantibus vice & nomine omnium quorum intereſt, vel in futurum poterit quomodolibet intereſſe, & in nullo contrafacere, dicere, vel venire quavis ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione bonorum prædicta, & vinculi dicti per eos in eorum animam præſtiti juramenti. Actum Romæ in regione Pontis & civitate Leonina in Sacriſtia minori & loco capitulari conſueto ipſius Baſilicæ, ac illius Canonicorum & Capituli, præſentibus, videntibus, audientibus, & intelligentibus hiis teſtibus, videlicet ſtrenuo Viro Domino Antonio de Rido de Padua olim & dudum Caſtellano Caſtri Sancti Angeli de Urbe, Venerabili Viro Domino Petro de Noxeto Secretario Domini Noſtri Papæ & Scriptore Apoſtolico, Domino Baptiſta Orvietani Beneficiato, & Domino Nicolao de Setia Clerico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ad prædicta vocatis, habitis, & rogatis. Et ego Laurentius Domini Pauli Civis Romanus publicus Dei gratia imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum, ut præmittitur, agerentur, & fierent, interfui & præſens fui, eaque una cum ſupraſcripto & infraſcripto Antonio Jacobi una mecum de prædictis rogato fieri vidi & audivi, ideo eadem rogatus ſcribere, una cum dicto meo Collega ſcripſi, ſubſcripſi & publicavi, & in hanc publicam formam redegi, ſignumque meum appoſui conſuetum in fidem & teſtimonium præmiſſorum. Et ego Antonius Jacobi Clericus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, publicus Apoſtolica auctoritate Notarius,

Aliæ conditiones, ac promiſſiones ad contractus firmitatem.

Accedit juramentum.

Notariorum ac teſtium nomina.

rius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic ut præmittur fierent & agerentur, interfui, & præſens fui una cum ſupraſcripto Laurentio Domini Pauli una mecum de prædictis omnibus & ſingulis rogati, fieri vidi, & audivi, ideo eadem rogatus ſcribere, ſcripſi, una cum dicto meo Collega ſubſcripſi, & in hanc publicam formam redegi, ſignoque & nomine meo conſueto ſignavi in fidem & teſtimonium omnium & ſingulorum rogatus & requiſitus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, ſupplet ionis, conſtitutionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octavo, quarto Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Tres Caſtri Attigliani partes, necnon alia Bona circa Caſtrum illud poſita, ac Menſæ Capitulari minus utilia, vendi poſſe concedit, modo pecunia inde proveniens, Antonio de Rido, qui Caſtrum S. Petri in Formis pridem vendiderat, perſolvatur.

Ex Originali in Tabular. Baſil. Capſ. 33. Faſc. 132.

AN. CH. 1448. 2. Auguſt.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, Priori, Canonicis, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Tenues Baſilicæ Vaticanæ fructus ad æris alieni ſolutionem.

Humilibus Supplicum votis, illis præſertim per quæ Eccleſiarum redditus augentur, & earum conditiones ampliores efficiuntur, libenter annuimus, & ea favoribus proſequimur opportunis. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod vos attendentes fructus, redditus, & proventus menſæ Capitularis præfatæ Baſilicæ adeo exiles exiſtere, quod de illis minime vivere poſſitis, ad eos augendos nuper Caſtrum Sancti Petri in Formula Velletrien. Dioec. a dilecto filio Antonio de Rido pro pretio novem millium florenorum auri de Camera ſub certis terminis ſolvendorum, auctoritate noſtra emiſtis, prout in noſtris litteris, & Inſtrumento inde confectis plenius continetur (a); propter quod quotidianas diſtributiones ac fructus præfatæ menſæ non modicum auctos eſſe ſperatis. Et ſicut eadem petitio ſubjungebat, prædicto Antonio in præfatis terminis de dicto pretio, propter eandem exilitatem, niſi tres partes Caſtri Attigliani Amerien. Dioec. ad vos & præfatam menſam pleno jure ſpectantis (b), ac ultra ipſum Caſtrum tot de poſſeſſionibus minus utilibus dictæ menſæ, quarum pretia ad ſummam trium millium florenorum ſimilium aſcendant, vendideritis, non creditis poſſe ſatisfacere. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſuper hiis providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur quibus præfatæ Baſilicæ cura ab ipſo Redemptore noſtro Jeſu Chriſto, ac ejus Vicario prædeceſſore noſtro Regni Cæleſtis Clavigero Beato Petro ſpecialiter eſt commiſſa, de præmiſſis plenam notitiam habentes, ac deſiderantes, ut divinus cultus per fructuum accrementa in eadem Baſilica plurimum augeatur, diſcretioni veſtræ, ut tres partes Caſtri Attigliani prædicti, ac tot de poſſeſſionibus minus utilibus prædictæ menſæ, quæ niſi cum magnis impenſis reformarentur, ſuper quibus veſtras conſcientias oneramus, quarum pretia ad ſummam trium millium florenorum prædictorum aſcendant, cum translatione veri, directi, & utilis dominii in perpetuum licite & libere auctoritate noſtra vendere & alienare poſſitis, conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & aliis in contrarium facientibus nequaquam obſtantibus, tenore præſentium facultatem & licentiam elargimur. Volumus autem quod pecuniæ pretiorum Caſtri, & poſſeſſionum venundandarum prædictorum, in ſolutionem dicti Caſtri Sancti Petri in formula convertantur, alias noſtra præſens licentia & facultas nullius ſit roboris vel momenti.

Bonorum immobilium venditio permittitur.

Pretii traditio cui facienda.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octavo, quarto Non. Auguſti, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Paro-

(a) Haſce Literas una cum univerſa Inſtrumenti ſerie ſupra protulimus *pag.* 117. & ſeqq.

(b) Jam tum ab anno 1301. Capitulum Baſilicæ Vaticanæ dimidiam Caſtri Attigliani partem emptionis titulo aſſequutum fuiſſe, liquet ex Inſtrumento in Archiv. Baſilicæ Faſc. 333. Capſ. 41. Reliquum vero, quod ex ex eodem Caſtro ſupererat, ad Menſam Capitularem pervenit an. 1360. ut ex alio Inſtrumento quod in eodem Archivo ſervatur Capſ. & Faſciculo mox relatis.

Parochialem Eccleſiam de Ronco a Præceptore Hoſpitalis S. Joannis Jeroſolymitani injuſte occupatam, Menſæ Abbatiali Monaſterii S. Ruphilli reſtituendam decernit.

Ex Original. in Archiv. Baſil. Capſ. 32. Faſc. 100.

AN. CH. 1449. 14. Octob.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Priori Monaſterii Sancti Joannis Evangeliſtæ Forlivien. per Priorem ſoliti Gubernari, & in civitate Forlivien. reſidenti Ludovico de Ludoviſiis Canonico Bononien. Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Conqueſtus eſt nobis Andreas Abbas Monaſterii Sancti Roffilli de Forumpopilio Ordinis Sancti Benedicti Bretonorien. Diœc. quod Joannes de Aſtis Præceptor Domus Forlivien. Hoſpitalis Sancti Joannis Jeroſolymitani, Parochialem Eccleſiam de Ronco (*a*) Forlivien. Diœc. menſæ Abbatiali præfati Monaſterii canonice annexam, detinet indebite occupatam, fructus, redditus, & proventus percipiendo ex eadem. Ideoque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica Scripta mandamus, quatenus vocatis, qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propoſitis, quod juſtum fuerit, appellatione remota, decernatis; facientes, quod decreveretis, per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellatis veritati teſtimonium perhibere. Non obſtante ſi Magiſtro, & fratribus ejuſdem Hoſpitalis & membrorum ejus a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod perſonæ ipſorum Hoſpitalis & membrorum, ad judicium trahi, aut ſuſpendi vel excommunicari, ſeu ipſæ, aut dictorum Hoſpitalis, & membrorum loca interdici non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam, præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, veſtræ juriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri; quæ, quo ad hoc ipſis nolumus aliquatenus ſuffragari. Quod ſi non ambo hiis exequendis intereſſe potueritis, alter veſtrum ea nihilominus exequatur.

Eccleſia de Ronco Abbatiæ membrum.

Pontificis decretum contra invaſores.

Quæ opponi poſſent rejicit.

Datum Fabriani (*b*) Camerinen. Diœc. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo nono, Pridie Id. Octobris, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Eccleſiam S. Vincentii, necnon Canonicatus & Beneficia illi adnexa perpetuo ſupprimit, atque in Baſilicam S. Petri transfert, ea lege tamen, ut onera quæ Eccleſiæ illi conjuncta erant, omnino impleantur.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 42. Faſc. 166.

AN. CH. 1449. 23. Decemb.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Archipresbytero, Priori, Canonicis & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum intra noſtræ mentis aciem continua meditatione penſaremus, ut in Eccleſiis Urbis Divinus Cultus non ſolum celeberrimus ſervaretur, ſed in illis multo amplior & perfectior augeretur, ad quod ex ſuſcepti officii adminiſtratione obnoxii, & adſtricti ſumus, comperimus Collegiatam Eccleſiam Sancti Vincentii (*c*), intra Baſilicam Principis Apoſtolorum, & Palatium noſtrum ſitam, adeo a ſuis Canonicis & Clericis deſtitutam, ut non recordemur, etiam antequam ad apicem Summi Apoſtolatus

Canonicorum incuria quammaxima.

(*a*) De Abbatia S. Ruphilli pluribus actum in ſuperiori Bullarum tomo *pag.* 61. & 108. Quod vero attinet ad Eccleſiam *de Ronco*, quæ per ſummam injuriam ex Abbtiæ juribus divulſa fuerat, conſulenda monumenta in Archivo Baſilicæ noſtræ repoſita; ex quibus, potiſſimum vero ex Iuſtrumento quod in Capſ. 22. Faſc. 306. ſervatur, compertum eſt præfatam Eccleſiam a remotiſſima ætate Abbatiæ S. Ruphilli tamquam membrum capiti fuiſſe conjunctam. Hinc juremerito, Nicolao agente, ad Abbatiam eamdem tandem reverſa eſt.

(*b*) Hoc eodem, in quo verſamur, anno 1449. Nicolaus Pontifex, quum Romæ peſtis deſæviret, in Umbriam ſecedens, Fabrianum divertit, ubi præſentes dedit literas. De hoc Nicolai diſceſſu loquitur ex Manetto Raynald. *ſub num.* 13., & noviſſime Dominicus Georgius a nobis ſupra relatus *pag.* 70. Ipſo Septembris menſe Pontificem Fabriani fuiſſe commoratum, probat Conſtitutio quam memoratus Raynaldus recitat num. 12.

(*c*) Hujuſce Eccleſiæ meminit noſter Jacobus Grimaldus in *lib. Inſtrumentorum pag.* 170. ubi cum multa ſcitu digna ille proferat, ejuſdem Scriptoris verba, etſi longiuſcula, exſcribere non gravabimur. Ita vero loquitur: *Anno 1611. Eccleſia ſancti Vincentii, quæ erat inter Palatium Apoſtolicum & Navem Sanctiſſimi Sudarii, ſolo æquata fuit. Habebat ingreſſum ad Orientem, tres Naves fornicatas cum apſida, in quibus erant picturæ antiquiſſimæ ita humiditate obliteratæ, ut eas penitus excipere non valuerim. Videbantur eſſe geſta Sanctorum, & fortaſſe S. Vincentii. Hæc Eccleſia a ſui exordio fuit quinta habitatio Canoni-*

corum

ſtolatus aſſumeremur, in ea fuiſſe Divina Officia celebrata. Ex quo nobis, & Romanæ Eccleſiæ, cui, Divina diſponente clementia, præfecti ſumus, non modica injuria reſultare dignoſcitur, & eo magis quod tam juxta nos præfati Canonici auſi ſint Divinum Cultum in illa pertinaciter neglexiſſe. Ut igitur præfati Canonici de tam gravi commiſſa dignam valeant reportare mercedem, & Divinus Cultus in eadem Eccleſia reſtauretur pariter, & augeatur, Auctoritate Apoſtolica, & motu proprio, ac voluntate noſtra, & ex certa ſcientia, Canonicatus omnes & Præbendas, ac Cappellanias dictæ Eccleſiæ Sancti Vincentii, & omnium annexorum, ac unitorum ſuorum, maxime Capellæ Sanctæ Mariæ della Freve, in Eccleſia Sancti Andreæ juxta dictam Baſilicam ſitæ (*a*), ſupprimimus in perpetuum, & extinguimus. Conſiderantes etiam, quod vos in præfata Baſilica die noctuque continuis horis Deo in Divinis, ſecundum deſiderium noſtrum, laudabiliter deſervitis, ac volentes Menſæ veſtræ Capitulari pro tolerandis oneribus aliquid muneris impertiri, motu, voluntate, & ſcientia ſimilibus, non ad veſtram, vel alterius pro vobis ſuper hoc oblatæ nobis petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & eadem auctoritate Præbendas, & annexa omnia, & Capellanias, necnon Sanctæ Mariæ della Freve, ac Sancti Vincentii prædictas, quorum quidem annexorum, & præfatæ Menſæ fructus, redditus, & proventus, qui, & quales, quantique fuerint, ac in quibus conſiſtant, præſentibus habentes pro expreſſis, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Menſæ veſtræ Capitulari pro quotidianis diſtributionibus in perpetuum unimus, annectimus, & incorporamus; ita quod liceat vobis corporalem poſſeſſionem Præbendarum & annexorum, juriumque & pertinentiarum prædictarum vigore præſentium, præfata auctoritate noſtra libere, ac licite apprehendere, & perpetuo retinere, ac ipſorum Canonicatuum & Præbendarum & annexorum fructus, redditus, & proventus prædictos in quotidianas diſtributiones antedictas dividere, & illis applicare, ac in ipſius Menſæ uſus convertere perpetuo, cujuſcumque licentia ſuper hoc minime requiſita. Decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Volumus autem, quod Canonicatuum & Præbendarum, ac annexorum fructus hujuſmodi in eaſdem diſtributiones perpetuo convertantur, quodque onera ipſis Canonicatibus & Præbendis incumbentia, ſupportare teneamini. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus Eccleſiæ, & Baſilicæ prædictarum, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus & Præbendis, ac Capellaniis, & annexis dictæ Eccleſiæ Sancti Vincentii hujuſmodi, ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales Apoſtolicæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint; etiam ſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & Decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quas quidem litteras & proceſſus habitos per eaſdem, & quæcumque inde ſecuta, ad dictos Canonicatus & Præbendas, ac annexa volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum, & Præbendarum, aut Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Et quibuſcumque Privilegiis, Indultis, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuppreſſionis, extinctionis, conſiderationis, voluntatis, unionis, annexionis, incorporationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Canonicatus ac Præbendas ſupprimit.

Baſilicæ Vaticanæ attribuit.

Onera impleri mandat.

Contraria e medio tollit.

Datum Romæ (*b*) apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo nono, decimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri Anno tertio. Anto-

corum nominata Jeruſalem in Bulla Joannis XIX. in Bibliotheca Vaticanæ Baſilicæ. Poſtea fuit ibi Archipresbyter, non tamen Cardinalis, cum Canonicis. Huic Archipresbytero, & Abbati ſancti Blaſii in Cantu Secuto, committebantur conſervatoria dictæ Baſilicæ, ut in literis Joannis XXII., & aliis Inſtrumentis Officii Exceptorum. Nicolaus V. illam extinxit, & reditus eidem Baſilicæ univit, ut in Bulla ejuſdem; ex qua Capitulum haſtenus poſſidet pedicam S. Vincentii. Redacta ad uſos profanos, columnæ Navium paraſtatis lateritiis cinctæ fuerunt ſub Paulo III. pro majori fulcimento ædificandi ſupra dictam Eccleſiam; ubi erant multa cubicula, & aulam unam magnam habebat a d. Summo Pontifice Paulo factam ad recipiendos Cenſus Cameræ Apoſtolicæ debitos in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli, ut notabat inſcriptio marmore ſculpta. Sub lacunari ipſius aulæ in gyro cernebantur diverſæ Hiſtoriæ Principum tributariorum Eccleſiæ Romanæ. Dum igitur paraſtatæ diſſolverentur, ecce apparuerunt decem octo integræ Columnæ altitudinis palmorum fere XX. ex pretioſo marmore maculato glareato.

(*a*) Si Oratorium S. Andreæ in Vaticana Baſilica celeberrimum intelligamus, obſcurior erit propria verborum hujuſce Diplomatis interpretatio. Quippe in hocce Oratorio Cappella S. Mariæ de Febribus numquam extitit. Sacellum ergo vetuſtiſſimum, quod hodie pro Sacri commodo inſervit, excipiendum. Cumque in hoc eodem Sacello, Alpharano teſte *cap. 13. num. 170.* extaret etiam peculiaris Cappella SS. Andreæ & Jacobo Minori dicata, hinc Nicolaus Cappellam S. Mariæ de Febribus in Eccleſia S. Andreæ poſitam affirmavit.

(*b*) En Nicolaum Romam regreſſum, ubi ſolemni ritu Sacrum Jubilæi annum celebravit.

Antonium Arborea a quorumdam Legatorum, de quorum vi & efficacia dubitari poterat, ſolutione liberat, quod mille auri Florenos in uſum Fabricæ S. Petri erogaverit.

Ex Regeſto Epiſt. de Curia Epiſt. 28. pag. 21. terg. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1450. 16. Julii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio nobili Viro Antonio de Arborea Marchioni Arreſtani; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Romani Pontificis providentia circumſpecta nonnumquam illa ad ſe advocat & in ſe reſumit, ut per eum diligenter & debite dirigantur, quæ executorum negligentia, in voluntatem teſtantium fraudem, & legatariorum præjudicium protrahuntur in longum, & etiam poſtergantur. Dudum ſiquidem bonæ memoriæ Joanna germana tua, de Bonis per quondam Leonardum tuum & ipſius Joannæ Genitorem, pro dotibus ſuis aſcendentibus ad Florenos decem millia auri de Aragonia, cum eam ad conjugalia vota tranſire contingeret, relictis, per ſuam ultimam voluntatem diſponens, inter cetera Legata quæ piis Locis & Perſonis Eccleſiaſticis fecit, omne id totum, & quidquid eiſdem Legatis ſolutis ſupereſſet, Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe reliquit, nonnulloſque ipſius ſuæ ultimæ voluntatis executores, prout in Inſtrumento ſuperinde confecto plenius continetur, conſtituit & ordinavit, qui tanto tempore ad hujuſmodi voluntatem in parte vel in toto exquendum eorum negligentia, in prædictorum Legatariorum & præſertim Fabricæ hujuſmodi maximum præjudicium diſtulerunt, quod hujuſmodi ultimæ voluntatis executio ad nos & Sedem Apoſtolicam devoluta exiſtit. Nos igitur conſiderantes hujuſmodi lapſum temporis, necnon differentias ſuper eiſdem bonis exortas, quæ ſi diutius durarent, tam dicta Fabrica, quam ceteræ perſonæ & loca Eccleſiaſtica, quibus per eamdem Joannam ipſa legata facta fuerunt, ſuo fruſtrarentur effectu, eiſque obviare & dictæ Joannæ voluntatem, quantum in nobis eſt, ne in totum pereat, præſervare volentes, attento præſertim quod tu prætendis ipſam Joannam, quia dicta decem millia florenos de Aragonia per præfatum tuum & ipſius Joannæ genitorem eidem Joannæ pro dictis ſuis dotibus cum matrimonialiter viro conjuncta foret, relicta fuerunt, quam conditionem ipſa Joanna morte præventa non adimplevit, dicta legata minime facere potuiſſe; eorumdem executorum defectum ſuppelentes, ac ultimam voluntatem & ejus executionem, necnon bona præfata in nos reſumentes, & de bonis ipſis diſponere intendentes, præmeditata dictorum bonorum qualitate & quantitate, ac reparationis prælatæ Fabricæ neceſſitate, ceteriſque aliis legitimis cauſis ad id animum noſtrum moventibus, cujus * ad hoc tuus acceſſit aſſenſus, decrevimus quod pro omnibus dictis bonis, ut præmittitur, legatis & relictis, quæ tenes & poſſides, florenos mille auri de Camera dictæ Fabricæ dumtaxat perſolvendo, quos cum nos pro eadem Fabrica per manus dilecti filii Jacobi de Caſtina Legum Doctoris tuo nomine perſolventis, receperimus, te tuoſque heredes & impoſterum ſucceſſores a præſtatione & ſolutione legatorum prædictorum tam dictæ Fabricæ quam quibuſcumque aliis eccleſiaſticis Legatariis, hujuſmodi ultimæ voluntatis prætextu, per te ſeu tuos facienda, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium abſolvimus & etiam liberamus. Inhibentes tam dictis executoribus, quam quibuſcumque Judicibus Ordinariis & extraordinariis delegatis & Commiſſariis quacumque tam Eccleſiaſtica, quam ſeculari auctoritate fungentibus, ne te vel hæredes ſeu ſucceſſores præfatos, præmiſſæ ultimæ voluntatis prætextu, quovis modo moleſtare ſeu inquietare præſumant. Decernentes irritum & inane quidquid in contrarium contigerit attentari. Conſtitutionibus Apoſtolicis ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Suprema Joannæ voluntas. *Legatum favore Baſilicæ.* *Oborta circa Teſtamentum diſſidia.* ** Leg. fortaſſe quibus.* *Pontifex litem dirimit.*

Datum Fabriani (a) Camerinen. Diœceſis Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo, decimooctavo Kalendas Auguſti (b) Pontificatus noſtri Anno quarto.

Joanni

(a) Hoc etiam anno Nicolaum menſe Junio Fabrianum acceſſiſſe animadvertit memoratus Georgius ad an. 1450. *num.* 8. Diſceſſus cauſa a metu peſtilentiæ, quam Peregrinorum multitudo pene innumera Romæ excitaverat, repetenda.

(b) Apertiſſimus error, cum nulli notum non ſit, Kalendarum ſupputationem menſe Julio eo uſque non progredi. Hac de re monitum habuimus D. Aloyſium Ronconum Archivi Vaticani Propræfectum, qui multa quidem cum humanitate, multaque ſedulitate monumenta ſuppeditavit quamplurima: Verum & ille animadverterat, mendum ex Amanuenſis oſcitantia in Autographum irrepſiſſe. Neque vero, ut ſuam in exſcribendis Apographis fidem teſtatam faceret, auſus eſt errorem caſtigare. Fortaſſe XVII. Calendas Auguſti Diploma conſcriptum eſt.

(a) Ducto

Joanni de Albano Baſilicæ Vaticanæ Canonico jus tribuit, ut domo eidem Baſilicæ proxima, quam propriis ſumptibus ornare meditabatur, quoad vixerit, utatur.

Ex Regeſt. 29. Epiſtolar. de Cur. pag. 251. penes Archivum Apoſtolicum Vatican.

AN. CH. 1451. 28. Januar.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Antonio Joannis de Albano Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, familiari noſtro & continuo commenſali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia quæ nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita quibus perſonam tuam, tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque, ſicut accepimus, tu quamdam habitationem ſive Cameram in Aula Principis Apoſtolorum de Urbe, in qua ad præſens reſidere dignoſceris, reparare ornare & ampliare proponas, nos votis tuis in hac parte favorabiliter annuentes, ac volentes te favoribus proſequi gratioſis, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, volumus & Apoſtolica tibi auctoritate concedimus, quod tu uſu habitatione & commoditate dictæ Cameræ, etiam ſi illa alicui quavis auctoritate alias conceſſa fuiſſet, quoad vixeris uti valeas pariter & gaudere; *Domum inhabitandam concedit.* quodque ab illa tam per dilectos filios Archipresbyterum & Capitulum præfatæ Baſilicæ præſentes, & qui pro tempore erunt, quam etiam per quaſcumq. alias perſonas cujuſcumque ſtatus gradus ordinis vel conditionis dignitatis vel præeminentiæ fuerint, invitus amoveri nequeas, aut in illius pacifica poſſeſſione turbari, impeti, ſeu alias quomodolibet moleſtari, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus; *Invitum e domo ejici non poſſe decernit.* & eamdem habitationem ſive Cameram per te, quoad vixeris, tenendam & poſſidendam ex certa ſcientia tibi ſpecialiter elargimur. Volumus autem quod, te ab hac luce ſubtracto, Camera ſive habitatio antedicta ad jus & proprietatem præfatæ Baſilicæ cum omni melioramento libere revertatur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis elargitionis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo (*a*), quinto Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Eccleſiam S. Blaſii cum horto ac domibus illi adjacentibus in commendam concedit; ceteris tamen ejuſdem Eccleſiæ Bonis ac reditibus a Menſa Capitulari Baſilicæ Vaticanæ nequaquam ſejunctis.

Ex Regeſt. XXX. Epiſtolar. de Cur. pag 18. terg.

AN. CH. 1451. 31. Januar.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Iſidoro tituli ſanctorum Petri & Marcellini Presbytero Cardinali (*b*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exigit tuorum excellentia meritorum, quam in multis magnis & arduis negotiis Romanæ Eccleſiæ, cujus honorabile membrum exiſtis, jugiter experimur, ut ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Hinc eſt quod nos motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Monaſterium ſancti Blaſii in Cantuſecuto, alias della Pagnotta de Urbe, quod olim Ordinis ſancti Bene-

(*a*) Ducto nimirum initio ab Incarnatione; at quinquageſimoprimo ſi a Januario ejus primordia repetantur. Conferas annum quartum Pontificatus Nicolai, reſque patet ad oculum.

(*b*) Fuit olim Monachus S. Baſilii, mox Ruthenorum Epiſcopus, poſtremo S. R. E. Cardinalis, ab Eugenio IV. in Concilio Florentino an. 1440. Sacra Purpura inſignitus. Eodem Pontifice Eugenio jubente, Conſtantinopolim ſe contulit, ut Græcos ad unionem ſervandam, quam in Florentina Synodo cum Latinis inierant, hortaretur. Iterum eo profectus eſt ſub Nicolao V.; neque inde receſſerat quo tempore Conſtantinopolis in Turcarum ditionem pervenit. In miſero Urbis excidio habitum cum milite, qui confoſſus jacebat, commutavit; hinc ementita veſte contectus, cædem diffugiens, in miſeram incidit captivitatem, a qua tandem ereptus, Romam reverſus eſt. Sabinenſis Epiſcopus, atque Conſtantinopolis Patriarcha a Pio II. renunciatus, Romæ obiit, multis pro Eccleſia, & Catholicæ Religionis incremento exantlatis laboribus. Plura ſuppetunt ex Ciaconio ac Ughello.

(*a*) Unio-

Benedicti exiſtens, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum etiam de Urbe, auctoritate Apoſtolica ſub certis modo & forma annexum unitum & incorporatum fuit (a), & quod dilecti filii Capitulum dictæ Baſilicæ, unionis annexionis & incorporationis earumdem vigore tenent & poſſident cum omnibus ſuis domibus ortis & aliis Bonis circumadjacentibus, cum quibus dumtaxat dictum Monaſterium a præfata Menſa harum ſerie, quoad hoc ſeparamus, tibi per te, quoad vixeris, una cum Sanctorum Petri & Marcellini quæ tui Cardinalatus exiſtit, necnon aliis Eccleſiis quibus præeſſe dignoſceris, Monaſteriis quoque, Prioratibus dignitatibus ceteriſque Beneficiis Eccleſiaſticis ſecularibus, & Ordinum quorumcumque regularibus, quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus ac conceſſionibus nunc obtines & in poſterum obtinebis, quæcumque quotcumque & qualiacumque etiam fuerint, tenendum regendum & gubernandum, dicta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium commendamus committimus & concedimus; ita quod ipſum Monaſterium ac ipſius domos hujuſmodi inhabitare, ac de illis & ortis aliiſque circumadjacentibus prædictis diſponere & ordinare libere & licite valeas, ſicut de eis præfati Capitulum diſponere & ordinare poterant, alienatione tamen illorum tibi penitus interdicta. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Baſilicæ & Monaſterii prædictorum ſtatutis & conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, unione quoque annexione & incorporatione prædictis, ac literis etiam Apoſtolicis ſuperinde habitis, ac privilegiis & indultis præfatæ Baſilicæ per nos vel Sedem Apoſtolicam conceſſis, quibus omnibus & ſingulis, etiam ſi quoad illorum derogationem de ipſis eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum ſpecialis ſpecifica & expreſſa mentio habenda eſſet, quoad præmiſſa expreſſe derogamus, eis alias in ſuo robore permanſuris, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod reliqua Bona prædicti Monaſterii, ad præfatam Menſam ſpectent & pertineant, ac dicti Capitulum ex illorum fructibus redditibus & proventibus, Eccleſiæ Monaſterii hujuſmodi in Divinis deſervire facere, & quæcumque ejuſdem Monaſterii onera ſupportare teneantur, quodque te cedente vel decedente, aut Monaſterium ipſum alias quomodolibet dimittente, dictum Monaſterium cum domibus ortis & circumadjacentibus præfatis, ad prædictam Menſam revertatur ut prius.

Bona nonnulla a Monaſterio ad tempus ſeparat.

In Commendam tradit.

Onera Capituli non minuit.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo (b), Pridie Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Abbatia S. Martini de Valle Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, cui pridem ſubjecta erat, Nicolao V. ita decernente, & Judice Commiſſario id exequente, attribuitur.

Ex Lib. Bullarum notat. lit. A. pag. 22. in Archiv. Baſil. Vatican.

AN. CH. 1451. 3. *Februar.*

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Præpoſito Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Guardia Teatin. Diœc. Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quamvis ex Paſtoralis Officii debito circa ſtatum Eccleſiarum & Monaſteriorum omnium ſalubriter dirigendum ſolliciti eſſe debeamus, tamen propenſius nos cura ſollicitat, ut Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ Mater omnium Eccleſiarum reputatur, bene & feliciter gubernetur; ac perſonæ Eccleſiaſticæ in ea Altiſſimo famulantes, temporalium, ſine quibus ſpiritualia diu ſubſiſtere non poſſunt, rerum fruantur opulentia, in ipſaque Baſilica divinus cultus continuum ſuſcipiat incrementum. Dudum ſiquidem dilecto filio Mauro de Urbe Priori Prioratus Sanctæ Balbinæ etiam de Urbe, Ordinis Sancti Guilgelmi tunc Abbati Monaſterii Sancti Martini de Valle Ordinis Sancti Benedicti Teatin. Diœc. (c), de Prioratu prædicto tunc certo modo vacante & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervato, per alias noſtras litteras gratioſe providimus, volentes inter cetera, quod una cum dicto Prioratu Monaſterium ipſum per biennium retinere, ac illud interim in ſpiritualibus, & tempo-

Vaticanæ Baſilicæ laus.

(a) Unionis Bullam ab Eugenio IV. procuſam ſupra integram retulimus pag 97.

(b) De hac nota temporis conſule quæ in ſuperioribus literis obſervavimus.

(c) Conſulenda quæ de hocce Monaſterio adnotavimus *tom. 1. Collection. Bullar. pag. 44. not. a. & b.* Ibi tamen caſtiganda temporis nota, hoc eſt annus 1453. incurioſe deſignatus. Patet enim biennio ante, hoc eſt an. 1451. Abbatiam ſancti Martini de Valle ad Menſam Capitularem Baſilicæ Vaticanæ fuiſſe tranſlatam. Conſulenda item quæ de ejuſdem Abbatiæ fundatione protulimus ad Bullam Honorii III. *pag. 106. not. a.*

(a) Rur-

temporalibus regere & gubernare libere, & licite poſſet; elapſo vero biennio hujuſmodi regiminis & adminiſtrationis, eidem Monaſterio, quod ex tunc vacare decrevimus, omnino cedere teneretur, prout in eiſdem litteris plenius continetur. Cum autem, ſicut exhibita nobis pro parte dilecti filii noſtri Petri Sanctæ Mariæ Novæ Diaconi Cardinalis Archipresbyteri (a), ac dilectorum filiorum Capituli præfatæ Baſilicæ petitio continebat, Monaſterium ipſum memoratæ Baſilicæ immediate ſubjectum, ac in loco ſilveſtri & in habitato ſitum exiſtat, & Monachis careat, fructus quoque, redditus & proventus ejuſdem Monaſterii nonaginta floren. auri de Camera, ſecundum communem exiſtimationem, valorem annuum non excedunt, pro parte Petri Cardinalis, & Archipresbyteri, ac Capituli prædictorum, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Monaſterium ipſum, quamprimo per ceſſum & deceſſum dicti Mauri Abbatis vacare contigerit, Menſæ Capitulari præfatæ Baſilicæ perpetuo incorporare annectere & unire, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui dudum inter cetera voluimus quod petentes beneficia aliis uniri, teneantur exprimere verum annuum valorem ſecundum communem exſtimationem, tam beneficii uniendi, quam illius, cui uniri petitur; alioquin unio non valeat, fructuum, reddituum, & proventuum ejuſdem Menſæ verum annuum valorem ſecundum exiſtimationem prædictam præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi & poſtquam, vocato Mauro Abbate prædicto & aliis, qui fuerint evocandi, tibi de expoſit. hujuſmodi legitime conſtiterit, &, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, cauſæ rationabiles & ſufficientes id perſuadeant, Monaſterium prædictum cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis præfatæ Menſæ auctoritate noſtra perpetuo incorpores, unias, & annectas; ita quod cedente, vel decedente dicto Mauro, ſeu alias Monaſterium ipſum quomodolibet dimittente, liceat prædicto Cardinali & Archipresbytero etiam pro tempore exiſtenti, ac Capitulo præfato, per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem Monaſterii juriumque & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem auctoritate noſtra libere apprehendere (b), ac illius fructus, redditus, & proventus hujuſmodi in ſuos necnon Baſilicæ & Monaſterii prædictorum uſus utilitatemque convertere, & perpetuo retinere, Diœceſan. loci, & cujuſcumque alterius ſuper hoc licentia minime requiſita. Non obſtantibus poſteriori voluntate hujuſmodi, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus Monaſterii & Ordinis Sancti Benedicti prædictorum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roborat. Et quibuslibet Privilegiis, Indulgentiis, & literis Apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Proviſo quod propter unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi, ſi fiat, dictum Monaſterium ad profanos uſus velut hereditas non redigatur, ſed Miſſæ, & alia divina Officia inibi celebrentur, ac ſolitus Monachorum numerus manuteneatur, illiuſque continue ſupportentur onera conſueta. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis ac quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari.

In S. Martini Monaſterium Capituli juriſdictio.

Judici Delegato, ut tribuit ut Monaſterii unionem perficiat.

Quæ obſtare poſſent excludit.

Conditiones implendæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo (c), tertio Non. Februar. Pontificatus noſtri An. quarto.

Joannes de Laurentinis Præpoſitus Præpoſituræ Venerabilis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Guardia, ad infraſcriptam unionem faciendam ab Apoſtolica Sede Judex delegatus ſpecialiter deputatus, per præſentes notum facimus univerſis has præſentes noſtras inſpecturis literas; qualiter Vir egregius Dominus Franciſcus de Follacciano Procurator Baſilicæ & Capituli beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ad infraſcripta maxime ſpecialiter conſtitutus, de cujus procuratione nobis plene conſtitit, VI. Kalendas Martii nobis quamdam Bullam Apoſtolicam præſentavit ſanam & integram, non viciatam, non cancellatam, nec in aliqua ſui parte ſubſpectam, ſed omni prorſus vicio & ſubſpicione carentem, cum Bulla plumbea, & canapis cordula inde pendenti, ac ſculturis Capitum beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, necnon eorum nominibus, & nomine Domini noſtri Nicolai Papæ viſibiliter inſignitam, tenoris, & continetiæ ſubſequentis. Nicolaus &c. repetit memoratæ Bullæ tenorem, mox ſubdit;

Poſt

(a) Rurſum monemus intelligendum hic eſſe Petrum Barbum, qui mox in Summum Romanæ Eccleſiæ Pontificem evaſit.

(b) Poſt varios caſus, ac varia litium diſcrimina, tandem Baſilicæ Vaticanæ Capitulum hujuſmodi Abbatiæ poſſeſſionem adivit an. 1494. die 31. Martii, ut liquet ex Inſtrumento Demetrii Guaſelli *in Archivo Baſilicæ pag. 149. & ſeqq.*

(c) Seu quinquageſimoprimo, ſi a Kalendis Januarii initia anni ſupputentur.

(a) Anto-

Poſt autem Bullæ prædictæ præſentationem, quam reverenter ſupra caput ſuſcepimus, ut decet, fuimus per præfatum Dominum Franciſcum Procuratorem cum inſtantia requiſiti, ut ad infraſcriptam unionem procedere deberemus ſecundum tenorem & continentiam Bullæ præfatæ; Noſque volentes id exequi, ut tenemur, vocari fecimus & requiri præfatum Maurum Abbatem, & alios qui prætenderent Jus habere in Monaſterio præfato, per publicum noſtrum edictum affixum tam in valvis præfati Monaſterii Sancti Martini ubi Abbas ſolet, & reſidere debet, quam etiam in valvis Eccleſiæ, Sancti Remigii ſitæ prope & extra terram Caſtri Faræ de Sancto Martino, tamquam in loco magno, & publico, & viciniori, ut ad notitiam dicti Abbatis, & aliorum poſſet veriſimiliter pervenire, ut infra certum terminum competentem & peremptorium legitime comparere deberent Guardiæ in domibus noſtræ reſidentiæ ad allegandum & opponendum quidquid voluerint in prædictis, & quomodolibet præmiſſorum, in hiis recepturi plenæ juſtitiæ complementum, alias ipſo termino elapſo, & ipſis non comparentibus, nec aliis pro eiſdem, procedemus ad unionem ipſam faciendam ſecundum tenorem Bullæ præfatæ. Ipſoque termino veniente, & ipſis non comparentibus, nec aliquo pro eiſdem, etiam poſt dies aliquos poſt præfatum terminum de gratia expectatos, conſiderantes quod inter alia etiam conſcientiæ remittebatur, perſonaliter nos contulimus ad Monaſterium ipſum, ad inquirendum quæ in dicta Bulla continentur & requiruntur ad perfectionem dictæ unionis, reperimuſque per teſtes ydoneos, & antiquos, atque juratos, dictum Monaſterium omne immediate ſubjectum præfato Capitulo Baſilicæ beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, prout etiam ibidem erat publica vox & fama; & quod Capitulum præfatum tamquam ſuperior præfati Monaſterii; omnes Abbates electi tempore ipſorum teſtium, & aliorum fuerant confirmati per dictum Capitulum; necnon & ipſi Abbates & Monachi temporibus congruis nomine dicti Capituli viſitati, tam in capite, quam in membris, cum ſolutione debiti Cenſus ſuo tempore perſolvendi: reperimus dictum Monaſterium conſtructum & eſſe poſitum in loco valde incongruo, ſilveſtri, atque ruſtico, & inhabitato, & ſine Monachis reſidentibus in eo, uno excepto, qui non fuerat de gremio dicti Monaſterii reſidentiam faciente extra Monaſterium in Caſtro Faræ, qui Salario conductus, interpellatis diebus ibidem deſerviebat: reperimus, quod fructus, redditus, & proventus Monaſterii præfati, deductis expenſis neceſſariis, & aliis debitis perſolvendis, minime aſcenderent annuatim ad ſummam in Bulla prætaxatam. Cum igitur nobis plene conſtet de expoſitis, & narratis in ipſa Bulla, & ſecundum conſcientiam noſtram per ea quæ repperimus valde melius eſt dictum Monaſterium eſſe unitum prout Bulla narrat, in augmentum divini cultus, quam ſic diſſolutum taliter remanere; Idcirco Chriſti nomine invocato, nos qui ſupra, Joannes Præpoſitus Sedis Apoſtolicæ delegatus, Apoſtolica auctoritate qua fungimur in prædictis, tenore præſentium & in hiis ſcriptis, præfatum Monaſterium Sancti Martini Theatin. Diœceſ. cum omnibus & ſingulis juribus, rationibus, & pertinentiis ſuis, ac fructibus redditibus & proventibus quibuſcumque, præfato Capitulo, ac ejus Menſæ Capitulari Baſilicæ beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli perpetuo incorporamus, annectimus, & unimus, ac incorporatum, unitum, & annexum cum omnibus hiis juribus ex nunc eſſe decernimus, & declaramus; ita quod cedente, vel decedente dicto Mauro Abbate, ſeu alias Monaſterium ipſum quomodolibet dimittente, vel ipſo vocante, liceat Reverendiſſimo in Chriſto Patri, & Domino Archipresbytero dictæ Baſilicæ, qui pro tempore fuerit, ac Capitulo præfato per ſe, vel alios corporalem Monaſterii Juriumque & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem propria auctoritate libere apprehendere, ac illius fructus redditus & proventus hujuſmodi in ſuos, necnon Baſilicæ & Monaſterii prædictorum uſus utilitatemque convertere, & perpetuo retinere, Diœceſani loci, cujuſcumque alterius ſuper hoc licentia minime requiſita. Proviſo, ut in ipſa etiam Bulla continetur, quod per unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi, dictum Monaſterium ad profanos uſus velut hereditas non redigatur; & Miſſæ, & alia divina officia inibi celebrentur, ac ſolitus Monachorum numerus manuteneatur, illiuſque congrue ſupportentur onera conſueta. In cujus rei teſtimonium præſentes noſtras literas exinde fieri fecimus oportunas, & ad omnium præfatorum cautelam certitudinem, noſtro rotundo ſigillo quo utimur, juſſimus appenſione muniri. Datum Guardiæ in domibus & Studio noſtro propriæ reſidentiæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, die 8. Martii, XIII. Indictione, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini, Domini Nicolai divina providentia Papæ Quinti Anno quarto feliciter Amen. In præſentia venerabilium infraſcriptorum, & egregiorum virorum teſtium, videlicet Venerabilis Viri Domini Pantaleonis Britii; D. Angeli Matthæi, D. Marini Rainaldi, egregii viri Magiſtri Matthæi Zulli, egregii viri Karuli de Ungio, Notarii Auguſtini Leonis, Not. Angeli Maſioli, Notarii Petri Tucii, Odoriſii Amoris, & Pantaleonis Angeli.

Ego qui ſupra Dom. Pantaleo prædictæ unioni interſui, & me propria manu ſubſcripſi.

Ego qui ſupra d. Dom. Angelus Matthæi prædictæ unioni interfui, & me propria manu ſubſcripſi.

Ego qui ſupra D. Marinus Rainaldi præd. unioni interſui, & manu propria me ſubſcripſi.

Ego Matthæus Zullus Artium & Medicinæ Doctor præd. unioni interſui, & propria manu me ſubſcripſi.

Ego qui ſupra Carolus de Ungio præd. unioni interfui, & propria manu me ſubſcripſi.

Ego qui ſupra Not. Auguſtinus Leonis Antonius Colell. de Terra Guardiæ Grelis præd. unioni interſui, & propria manu ſubſcriſi.

Ego

Ego qui ſupra Not. Angelus Maſioli Antonii Colelæ de dicta Terra Guardiæ Grelis præd. unioni interfui, & propria manu ſubſcripſi.

Ego Not. Petrus Jutii de Guardia qui ſupra teſtis præd. unioni interſui, & mea propria manu ſubſcripſi.

Ego Odoriſius Amoris, qui ſupra, præd. unioni interfui, mea manu ſubſcripſi.

Eaſdem Indulgentias, quas Jubilæi anno fideles lucrantur, iis elargitur, qui ad avertendos Mahumetanorum contra Rhodum inſulam impetus, eleemoſynam conferunt, quæ partim in præſidium Inſulæ, partim in Baſilicarum Urbis reparationem diſtribuitur.

Ex Regeſto XIX. epiſtolarum Nicolai V. pag. 253. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1451. 12. Junii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Sedis Apoſtolicæ providentia circumſpecta, quæ ſemper Chriſtifidelibus, hiis præſertim qui ſub regulari habitu ad fidei orthodoxæ defenſionem ſunt in infidelium aciebus a Sancta Romana Eccleſia conſtituti, in eorum indigentiis cum expedit devote confugientibus, ita ſecundum indigentiarum ſuarum merita decenter & provide occurrere conſuevit, ut non propterea aliis piis operibus, & maxime Urbis Eccleſiarum reparationibus, neceſſaria diſtrahantur. Cum itaque nuper neceſſitatibus dilectorum filiorum Magiſtri Hoſpitalis Jeruſalem & Conventus Rhodi Ordinis Sancti Johannis Hieroſolymitani, qui propter guerras & oppreſſiones a perfidis infidelibus magis ſolito illatas, pauperes facti, & magno ſub gravibus uſuris ære alieno in diverſis locis obnoxii exiſtunt, quaſdam in nonnullis Regni Franciæ & aliis Provinciis Indulgentias Anni videlicet Jubilæi pro eorumdem relevatione a neceſſitatibus antedictis, omnibus Chriſtifidelibus per dictas Provincias exiſtentibus, ſeu ad eaſdem ſeſe declinantibus, qui manus ad hoc porrexerint adjutrices, & quartam partem ejus quantitatis, quam in veniendo, ſtando, offerendo, & redeundo ab hac alma Urbe expoſuiſſent, cum effectu in quadam capſa ad recondendas quantitates hujuſmodi per ipſas Provincias a dilecto filio Melchiore Bandino memorati Ordinis Cancellario, ac Brunduſii, Nurſiæ, Mugnanique Præceptore Commiſſario per nos ad hoc motu proprio deputato ordinandas, perſolverint, & poſuerint, eamdem propriam & omnimodam Indulgentiam & peccatorum omnium abſolutionem & relaxationem, quam ſi ad ipſam Urbem veniſſent, Baſilicaſque proprias Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli ac Sancti Joannis Lateranenſis & beatæ Mariæ Majoris Eccleſias perſonaliter viſitaſſent, conſecuti fuiſſent, concedere auctore altiſſimo intendamus. Et licet in Apoſtolicis literis ſuper eo conficiendis nulla circa pecuniarum earumdem diſtributionem mentio facta extiterit, niſi tantum quod per ipſum Commiſſarium noſtrum, noſtro ac dictæ Religionis nomine, in manibus dilectorum filiorum mercatorum de ſocietate Coſmæ de Medicis de Florentia, in dictis Provinciis ſeu circa ipſas Provincias exiſtentium, tranſmittantur & deponantur, per has noſtras autenticas litteras, ad tollendum de medio omne dubium quod ſuper diſtributione ipſarum pecuniarum poſſit veriſimiliter exoriri, ex certa noſtra ſcientia declaramus, omnium ſingularum quantitatum in manibus dictorum mercatorum per dictum noſtrum Commiſſarium mittendarum, medietatem ad nos & Apoſtolicam Sedem pro reparatione Baſilicarum Eccleſiarum Urbis antedictarum pervenire cum effectu debere, reliquam vero medietatem per dictos mercatores ad ſolvendum debita Ordinis antedicti, ad ordinationem & diſpoſitionem dilectorum filiorum Nicolai de Girenis Prioris Prioratus Franciæ, & Melchioris Bandini Cancellarii & Commiſſarii prælibati, totaliter & infallibiliter converti volumus & jubemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, declarationis & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Rhodus Inſula præſidio indiget.

Opem ferentibus Plenaria conceditur Indulgentia.

Eleemoſynarum diſtributio.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, Pridie Idus Junii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Ad reparationem tectorum Baſilicæ Vaticanæ, ac Monaſterii S. Pauli, quæ ruinam minantur, trabes ac ligna ſuccidi, ac Romam deferri præcipit; & Commiſſario ad hæc exequenda, neceſſariam tribuit juriſdictionem.

Ex Tabular. Apoſtol. Vatican. in Regeſt. 33. epiſtolar. de Cur. pag. 207.

AN. CH. 1451. 11. Julii.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Nicolao de Civitate Caſtelli, litterarum Apoſtolicarum Scriptori, Familiari noſtro, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Tectum Baſilicæ ruinæ proximum.

Cum videamus Baſilicam Principis Apoſtolorum, apud quam reſidemus, in tecto collabi, ac ita deficientem, ut ruinam minetur, diligenti cura tectum illud reparare cum noſtra impenſa decrevimus. Cumque alias ex loco in Alpibus Fontanellæ conſtituto, Ordo Sancti Petri vulgariter nuncupato, abjegnæ trabes pro refectione tecti Eccleſiæ Sancti Pauli Romam traductæ fuerint, ac in præſentiarum Baſilicam Principis Apoſtolorum, & Eccleſiam Sancti Pauli hujuſmodi tali reformatione indigere noſcatur, ad ſupradictum locum te tranſmittere diſpoſuimus, de cujus fidelitate, diſcretione, prudentia, rerum experientia & aliis virtutibus plenam in Domino fiduciam obtinemus; nec dubitamus quod ea quæ tibi commiſerimus, ſollicite, mature ac fideliter exequeris. Tuæ igitur devotioni per præſentes committimus & mandamus, quatenus te ad locum prædictum præſentialiter conferens, omnia quæ tibi videbuntur accomoda & opportuna circa hujuſmodi opus exequendum, cum finitimis ac vicinis illarum partium civibus ac habitatoribus quibuſcumque tractes & pratices juxta commiſſionem tibi per nos datam, & ita efficere ſtudeas, ut robora illa ſciſſa, & deinde delata e ſilva ad Tyberim advehantur; quod ut commodius efficere poſſis, mandamus omnibus & ſingulis ſubditis noſtris tam mediate quam immediate nobis & Romanæ Eccleſiæ ſubjectis, ut tibi in omnibus favore conſilio & auxilio inſiſtant, & in expeditione tam pia & neceſſaria pareant & intendant. Concedentes etiam tibi plenam & liberam poteſtatem, ut operarios ac Magiſtros ceteraſque perſonas idoneas ad ſcindendum & ſecandum hujuſmodi ligna, ac ad Tyberim illa portanda, conducendum, ac cum ipſis paciſcendi, mandandi, diſponendi, ordinandi, providendi, exequendi, decernendi omnia & ſingula quæ in præmiſſis ſeu circa ea opportuna & utilia cognoveris. Contradictores quoſlibet & rebelles per diſtrictionem corporalem, moderatione tamen adjecta qua convenit, & alia juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Ea enim pacta & conventiones, quas cum ſupradictis perſonis inieris, & ſententias ſeu pœnas quas in rebelles rite tuleris ſeu ſtatueris, ratas & gratas habebimus, illaſque faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Et quoniam, ut accepimus, plurimi partium illarum excommunicationis ſententia innodati ſunt, propterea quia ligna ſine Sedis Apoſtolicæ licentia ſciſſerunt, ſi ad cor reverſi, operam eorum perſonalem ac labores impenderint, & ſi hoc efficere non poſſent, morbo aut aliqua legitima cauſa impediti, ſi de facultatibus ipſorum in hujuſmodi pio & neceſſario opere erogaverint, volumus ut Sacerdotes idonei quos elegerint, perſonas ſupradictas, ſecundum earum merita & exigentiam delictorum in tali re commiſſorum, ab hujuſmodi excommunicationis ſententia in forma Eccleſiæ conſueta abſolvant, & injungant pænitentias ſalutares; ſuper quibus dictorum Sacerdotum conſcientias oneramus, ac deſuper plenam concedimus facultatem. Tu igitur hanc commiſſionem per nos tibi factam, ita ſollicite ac prudenter efficere enitaris, ut exinde ſperati fructus proveniant, valeaſque ex hoc apud nos & Sedem Apoſtolicam non immerito commendari.

Ligna cædi ac Romam afferri mandat.

Commiſſario plenam tribuit auctoritatem.

Excommunicatione irretitos, qui opem ferunt, abſolvi permittit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quinto Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Monaſterio S. Martini in montibus Rogerium Abbatem præficit.

Ex Original. in Vatican. Baſil. Tabular. Capſ. 13. Faſc. 290.

AN. CH. 1452. 31. Januar.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Abbati Monaſterii Pontiniaci Ciſtercienſis Ordinis Cononen. Diœceſis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Inter curas multiplices, quibus jugiter angimur, & aſſidua meditatione pulſamur; illud potiſſime excitat mentem noſtram, ut Eccleſiis, & Monaſteriis vacantibus, auctore Domino, proveniant fructuoſæ. Dudum ſiquidem

quidem Monaſterio ſancti Martini in Montibus Ciſtercien. Ordinis Viterbien. Diœceſis, cui olim Balthaſar ipſius Monaſterii olim Abbas dum viveret præſidebat, per obitum ejuſdem Balthaſaris vacanti, felicis recordationis Eugenius Papa IV. Prædeceſſor noſter Monaſterium ipſum quondam Johanni de Reate tunc Notario ſuo per quaſdam ſuas literas commendavit, prout in illis plenius continetur (*a*). Cum autem dictus Johannes hujuſmodi commenda durante, nuper apud Sedem Apoſtolicam diem clauſerit extremum, & propterea dictum Monaſterium adhuc, ut præfertur, vacare noſcatur, nos qui dudum inter alia decrevimus, omnium & ſingulorum Eccleſiarum & Monaſteriorum proviſiones, quas dictus Prædeceſſor reſervaverat, & tempore obitus ipſius Prædeceſſoris vacabant, aut Eccleſiæ & Monaſteria ipſa, ſi commendata, aut in illis adminiſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc vacaſſent, remanſiſſe & remanere per hujuſmodi reſervationem & decretum affecta, decernentes irritum & inane, ſi ſecus de illis attemptatum forſan erat tunc, vel in poſterum contingeret attemptari; Cupientes eidem Monaſterio, de quo nullus præter nos hac vice diſponere potuerat, ſive poterat, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne longæ vacationis exponeretur incommodis, utilem & idoneam, per quam circumſpecte regi, & ſalubriter gubernari valeret, præſidere perſonam, demum ad dilectum filium Ogerium Ordinem prædictum expreſſe profeſſum, in Sacerdotio conſtitutum, cui de Religionis zelo, literarum ſcientia, vitæ munditia, honeſtate morum, aliiſque multiplicium virtutum donis apud nos fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis, de perſona ſua auctoritate Apoſtolica providimus, ipſumque illi præfecimus in Abbatem, curam, regimen, & adminiſtrationem ejuſdem Monaſterii ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, in illo, qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes, quod, dirigente Domino actus ſuos, præfatum Monaſterium per ſuæ circumſpectionis induſtriam, & ſtudium fructuoſum regetur utiliter, & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Cum igitur dictus Ogerius Abbas, ut in commiſſa ſibi cura regiminis & adminiſtrationis dicti Monaſterii, quod tibi tanquam Patri Abbati ejuſdem ordinario jure ſubeſſe dinoſcitur, facilius proficere valeat, tuus favor ei fore noſcatur plurimum opportunus, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus (*b*), quatinus eundem Ogerium Abbatem in commiſſo ſibi Monaſterio hujuſmodi habeas pro noſtra & Apoſtolicæ Sedis reverentia propenſius commendatum, in ampliandis, & conſervandis juribus ſuis, ſic eum tui favoris præſidio proſequaris, quod idem Abbas in commiſſo ſibi ejuſdem Monaſterii regimine ſe poſſit utilius exercere, tuque Divinam miſericordiam, ac dictæ Sedis benedictionem, benevolentiam, & gratiam conſequi merearis.

Commendatario Monaſterii S. Martini decedente,

Abbas ſufficitur.

Juriſdictio illi conceditur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoprimo. Pridie Kalendas Februarii (*c*), Pontificatus noſtri Anno quinto.

Baſilicæ Vaticanæ Viſitatores deſignat, eiſque in ſpiritualibus ac temporalibus ampliorem confert juriſdictionem.

Ex Tabular. Apoſtol. Vatic. in Regeſt. 35. Epiſtolar. de Cur. pag. 247.

AN. CH. 1452. 16. Februar.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Zamoren. & Mindonien. Epiſcopis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Baſilicæ Vaticanæ laus multa.

Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, cui utique quo ceteris ipſius Urbis Eccleſiis præfulget inſignior, tanto amplior ſanctitudo debetur, maternis conſtringentes charitatis amplexibus, tam circa .... inibi divini officii, quam illius perſonarum mores & vitam eo venuſtatis ac decoris & honeſtatis excultu attolli cupimus, ut illius exemplaris ſtatus aliis Eccleſiis hujuſmodi, illarumque perſonis cedat in fructum, & ex hoc tam Baſilica, quam aliæ Eccleſiæ prædictæ in ſpiritualibus & temporalibus votivis proficiant incrementis. Hinc eſt quod nos quidquid circa ſtatum dictæ Baſilicæ & directionem divini cultus inibi, ac illius perſonarum vitam & mores hujuſmodi minus decorum vel diſforme irrepſerit, ſalubis reformationis antidoto reſtaurari ſatagentes, ac de veſtris circum-

Pontificis in eam amor & ſollicitudo.

(*a*) Haſce literas ſupra dedimus *pag. 99.*

(*b*) In Archivo Baſilicæ Capſ. 13. Faſc. 290. ſervantur ejuſdem tenoris aliæ literæ ad Monachos Monaſterii S. Martini a Nicolao ſcriptæ, ut Abbatem a Pontifice inſtitutum excipiant, ac illi obſequantur.

(*c*) Anni ſupputatio ab Incarnatione ducitur. Si vero a Januario incipias, habebis annum 1452.

cumſpectione & induſtria eam in Domino fiduciam obtinentes, quod veſtræ operationis miniſterio, quæ in hiis noſter expoſcit affectus, votivæ ſuſcipiant executionis affectum, vos prædictæ Baſilicæ ac ſingularum perſonarum ejuſdem Viſitatores & Reformatores harum ſerie auctoritate Apoſtolica conſtituimus ac etiam deputamus (*a*), dantes & concedentes vobis plenam & omnimodam poteſtatem ſuper quibuſvis per quoſcumque ex dictis perſonis commiſſis exceſſibus inquirendi, & eos corrigendi, & puniendi, illos etiam, quorum culpæ & demerita id exegerint, ſuis officiis & Beneficiis, qualiacumque fuerint, privandi, & ab illis amovendi, necnon quæcumque deformia tam circa divinorum cultum, quam vitam & mores perſonarum hujuſmodi, reformandi, ac reformationibus quas feceritis, congruas, quibus inconcuſſæ ſubſiſtant, pœnas adjiciendi, omniaque & ſingula faciendi, ſtatuendi, ordinandi, & per Cenſuram Eccleſiaſticam exequendi, quæ dictum requirit officium, & circa præmiſſa noveritis expedire. Non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quavis firmitate roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Aut ſi perſonis prædictis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab Apoſtolica Sede indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, aut ſuis beneficiis privari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & quibuſlibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris, præfatis perſonis per Sedem prædictam in genere vel in ſpecie ſub quavis verborum forma conceſſis, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, veſtræ juriſdictionis explicatio in hac parte impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis.

Viſitatores in ea deſignat.

Amplior eorum juriſdictio

Si quid obeſſe poſſet; e medio tollit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo (*b*), quartodecimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Novam in Vaticana Baſilica Apſidem excitans, Cappellam S. Joannis Baptiſtæ ad familiam Urſinorum ſpectantem ſolo æquat. Hinc Altare S. Apolloniæ ejuſque regimen eidem Urſinorum familiæ concedit.

Ex Archiv. Apoſtolico Vatican. in Regeſt. 44. Epiſtolar. de Cur. pag. 161. terg.

AN. CH. 1451. 12. *Julii.*

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio nobili Viro Franciſco de Urſinis Almæ Urbis Præfecto; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Eximiæ devotionis affectus quem ad nos & Romanam geris Eccleſiam, non indigne meretur, ut petitiones tuas in hiis præſertim, per quæ, cum divini cultus augmento, indemnitatibus tuis provideri valeat, ad exauditiones gratiam favorabiliter admittamus. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, pro fundatione & conſtructione quas circa ampliationem Tribunæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe ſumptuoſo & mirifico opere fieri facere fecimus (*c*), quamdam Capellam, quam ſub vocabulo Sancti Joannis Baptiſtæ, juxta dictam Baſilicam fundari & conſtrui feceras, penitus fecerimus demoliri; Nos ne ex demolitione hujuſmodi aliquod diſpendium patiaris, & ut pium ac laudabile propoſitum hujuſmodi adimpleri & conſervari valeat, providere, teque præmiſſorum meritorum tuorum intuitu gratioſo favore proſequi volentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, Capellam Sanctæ Apolloniæ ſitam in, ſeu prope dictam Baſilicam juxta Capellam beatæ Mariæ de Febribus (*d*), tibi pro te & heredibus ac ſucceſſoribus tuis, ita quod tu, heredes, & ſucceſſores prædicti illam in

Cappella quæ ad Urſinos ſpectabat, excidium.

Alia Cappella Priori ſufficitur.

(*a*) Antonius de Fatatis, quem Nicolaus V. Vicarium Apoſtolicum in Baſilica Vaticana conſtituerat, anno 1450. die 12. Novembris, Ughello teſte, ad Aprutinam Eccleſiam fuit promotus. Hinc alii deliguntur Viſitatores, quibus Baſilicæ noſtræ cura committitur, ac juriſdictio confertur.

(*b*) Quæ de gemino annorum exordio toties diximus, huc referas.

(*c*) Nicolaus Pontifex omnium primus de nova Baſilicæ Vaticanæ ſtructura ſolicitus, quippe vetus templum a Conſtantino excitatum ruinam minabatur, novam eamque ampliſſimam Apſidem a fudamentis excitare decrevit. Operi manum admovit, magniſque ſumptibus, ad tres cubitos ſupra pavimentum perduxit ædificium. Verum, teſte Condivio *in vit. Michaelis Angeli Bonarrotii*, morte ſublatus, ſplendidum illud opus perficere non potuit. Laudandus tamen, quod ab aliis intentatam novi Templi ſtructuram aggreſſus, ſucceſſoribus exemplo fuit, ut de nova Templi Vaticani mole conſtruenda tandem aliquando deliberarent.

(*d*) Non loquitur de Templo, ſed de Cappella S. Mariæ de Febribus, hoc eſt de Sacrario in ipſo veteris Templi aditu erecto, ubi B. Mariæ de Febribus vetuſtiſſima imago aliquando conſedit.

(*a*) Ex

in ſuis ſtructuris & ædificiis reparare & conſtruere ac reparari & conſtrui, nec non in ea unum vel plura Beneficia Eccleſiaſtica inſtituere & ea dotare (a), ac circa ipſius Capellæ regimen, & divinorum celebrationem, nec non alias in ſpiritualibus & temporalibus omnia & ſingula ſtatuere & ordinare, de ipſa quoque Capella diſponere valeas & valeant libere ac licite in omnibus & per omnia, prout in dicta demolita Capella, & de illa potuiſſes, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo concedimus & donamus. Tibique ac heredibus & ſucceſſoribus præfatis, Jus patronatus, vel præſentandi unam vel plures perſonas Eccleſiaſticas de Capitulo ſeu de corpore dictæ Baſilicæ, vel alias undecumque, prout tibi ſeu heredibus & ſucceſſoribus eiſdem pro tempore inſtituta, pro hac prima vice, & quoties illa inantea ſimul vel ſucceſſive vacare contigerit, nobis & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ac nobis, vel illis Romæ non præſentibus, Vicario dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtenti, ac ipſi Vicario, ſic deputatas perſonas auctoritate ordinaria inſtituendi, plenam & liberam poteſtatem eadem auctoritate Apoſtolica perpetuo reſervamus pariter & concedimus per præſentes. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus ac privilegiis & litteris Apoſtolicis ipſi Baſilicæ, ac illius Capitulo & perſonis ſub quibuſcumque formis & expreſſionibus verborum, etiam per nos conceſſis, ac ejuſdem Baſilicæ ſtatutis & conſuetudinibus, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, dicta auctoritate harum ſerie derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, donationis, reſervationis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Ejus regimen Urſinis concreditum.

Jus Patronatus in Beneficiis perpetuo conceditur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimoquadringenteſimo quinquageſimotertio, duodecimo Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Concedit ut nonnulla Menſæ Capitularis Bona ſtabilia, quæ minus utilia ſunt, alienari perpetuo poſſint, ut pretium, ad Caſtrum Attiglianum redimendum, aut in alium utiliorem uſum impendatur.

Ex Regeſto 43. Epiſtolarum de Curia pag. 267. apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum.

AN. CH. 1453. 10. *Novemb.*

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, Priori, Canonicis, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad ea ex Apoſtolicæ ſervitutis Officio libenter intendimus, per quæ Eccleſiarum, & præcipue Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ Mater & decor omnium exiſtit, utilitati conſulatur, & ut illa ad optatum perducantur effectum, prout tenemur, favores Apoſtolicos libenter impartimur. Sane pro parte veſtra nobis nuper expoſitum fuit, quod vos alias dum non mediocri ſumma pecuniarum indigeretis pro ſolutione emptionis per vos factæ de Caſtro ſancti Petri in Formula, tres partes Caſtri Attigliani Amerien. Dœceſis ad menſam veſtram legitime pertinentis, pro certa pecuniarum ſumma impignoraſtis (b); Nunc autem conſiderantes ipſum Caſtrum Attigliani fere vobis valde utile & accommodum, intenditis illud recuperare; & cum melior modus ad habendam pecuniam pro iſta re neceſſaria, ad præſens vobis non occurrat, quam ex Bonis veſtris immobilibus, quæ vobis minus utilia videbuntur, vendere & alienare, nobis ſupplicari feciſtis, ut vobis inter cetera quamdam domum poſitam in via recta de Regione Pontis ſubtus Montem Jordanum, domui quæ olim fuit Ludovici de Arto contiguam, ad ipſam Baſilicam pertinentem, non multi valoris, & quæ reparatione magna indiget, vendendi & alienandi licentiam concedere, aliaſque præfatæ menſæ utilitati in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur de præmiſſis

Præcipua Baſilicæ Prærogativa.

Capitulum de Caſtro Attigliano redimendo deliberat.

(a) Ex Alpharani tabula ichonographica num. 143. compertum eſt erectum fuiſſe Altare, familiæ Urſinorum adminiſtrationi concreditum, ac quatuor Cappellaniis a Cardinali Urſino fundatis inſtructum. Patet etiam, hocce Altare a veteri Sacrario, in quod B. Mariæ de Febribus Imago translata fuerat, haud multum abfuiſſe. Ex quo licet colligere, inclytam Urſinorum familiam de Cappella, quam Nicolaus illi conceſſerat, inſtauranda, ac Beneficiis Eccleſiaſticis ditanda fuiſſe ſolicitam.

(b) De Caſtri Attigliani alienatione conſulantur Apoſtolicæ Literæ quas ſupra recitavimus *pag.* 129.

(a) Noſtra

Pontifex annuit; ideoque alienari permittit.

miſſis plenariam notitiam habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis inter cetera prædictam domum cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, quarum confines qualitates quantitates ſitus loca & valorem præſentibus haberi volumus pro expreſſis, pro competenti & honeſto pretio, in recuperationem dicti Caſtri Attigliani, vel in alias res immobiles, de quibus major vobis provenire poſſit utilitas, convertendo, quibuſvis perſonis etiam laicis, cum quibus prædictæ menſæ utilitatem poteritis efficere meliorem, ſuper quo veſtras conſcientias oneramus, vendendi & alienandi etiam in perpetuum, aliaque in præmiſſis neceſſaria & opportuna faciendi, diſponendi, & exequendi, plenam & liberam tenore præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, privilegiis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, & præcipue de non alienandis domibus dictæ menſæ niſi uſque ad certum tempus, quibus omnibus hac vice dumtaxat, illis tamen alias in ſuo pleno robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimotertio, duodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Venditionem domus in regione Pontis a Capitulo Baſilicæ Vaticanæ factam, ratam habet, ipſumque Contractus Inſtrumentum inſerit, & confirmat.

Ex Regeſto 46. epiſtolarum de Curia pag. 264. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1454. 1. April.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futurum rei memoriam. Etſi univerſis per orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos decat proviſione conſulere, Baſilicæ tamen Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis ſtrictioribus jure & familiaritate adhæret, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea quæ pro ipſius Baſilicæ, necnon perſonarum cum ipſa Baſilica agentium, commodo & utilitate proceſſiſſe comperimus, ne ſucceſſu temporis impugnationi ſubjaceant, Apoſtolico munimine roborare. Sane pro parte dilectorum filiorum Archipresbyteri, Prioris, & Capituli dictæ Baſilicæ, nec non dilectæ in Chriſto filiæ Peregrinæ filiæ Ambroxeti de Caſtro Marini, & nunc habitatoris Romæ in regione Pontis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ſuperioribus diebus pro aliquibus neceſſitatibus ipſi Capitulo tunc imminentibus, habita inter eos deſuper matura deliberatione & tractatu, quamdam domum terrineam & ſolaratam, cum Cameris infra ſe, & cum horto poſt ſe, poſitam in regione Pontis & in contrata quæ dicitur la imagine de Ponte (*a*), juxta ſuos confines, & ad dictam Baſilicam pertinentem, præfactæ Peregrinæ pro pretio ducentorum Ducatorum auri de Camera boni & juſti ponderis, vendiderunt, ceſſerunt, & in eam titulo venditionis tranſtulerunt, ac pretium hujuſmodi illico eiſdem Capitulo perſolutum, in utilitatem dictæ Baſilicæ converterunt, prout in diverſis Inſtrumentis ſuperinde confectis plenius continetur. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet domus ipſa juſto pretio vendita fuerit, tamen pro eo quod in alienatione huiuſmodi ſeu ante eam, debiti ac legitimi tractatus, nec non aliæ ſolemnitates a jure ſeu ſtatutis dictæ Baſilicæ, etiam juramento ſeu Apoſtolica confirmatione vallatis, requiſitæ, forſan non intervenerunt, & ab aliquibus hæſitari poſſet an venditio & tranſlatio prædictæ viribus ſubſiſtant, pro parte eorumdem Archipresbyteri, Prioris, Capituli, & Peregrinæ nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut venditioni, ceſſioni, & tranſlationi domus, ac pretii illius ſolutioni & converſioni, nec non omnibus & ſingulis in dictis Inſtrumentis, quorum tenores inferius de verbo ad verbum inſeri fecimus, contentis, ac inde ſecutis, pro eorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, & alias ſuper hiis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur; Nos igitur, de cujus licentia hujuſmodi venditio proceſſit, de præmiſſis omnibus & ſingulis pleniſſime informati, venditionem, ceſſionem & tranſlationem domus, ac illius ſolutionem & verſionem, necnon alia & ſingula inde ſecuta prædicta, rata habentes & grata, ea auctoritate Apoſtolica, & ex certa ſcien-

A Capitulo Baſilicæ domus venditur.

Ejus fines.

Pontifex venditionem confirmat.

(*a*) Noſtra etiam ætate hæc B. Virginis imago publicæ proſtat venerationi. Ex qua item imagine locus quidam poſitus in via quæ ab Ælio Ponte ad montem Jordanum ducit, hoc ipſum cognomen ſervat, & vocatur adhuc *l'Immagine di Ponte*.

(*a*) Anto-

ſcientia tenore præſentium approbamus, confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui quomodocumque intervenerint in eiſdem. Necnon ſcientia & auctoritate ſimilibus ſtatuimus pariter & decernimus, dictam Peregrinam ſeu ejus heredes & ſucceſſores, ad probandum venditionem, ceſſionem, & tranſlationem prædictas in utilitatem dictæ Baſilicæ fuiſſe factas, ac pretium quod ex illa provenit, in ipſius Baſilicæ utilitatem verſum fuiſſe, nullatenus teneri, nec alias ſuper dicta domo unquam quacumque ratione vel cauſa moleſtari poſſe; quodque Inſtrumentis ſic inſertis hujuſmodi plena eademque fides prorſus adhibeatur quandocumque & ubicumque in judicio & extra, vel alibi ubicumque præſentes literæ noſtræ fuerint exhibitæ vel oſtenſæ, & ipſarum tenori ſtetur firmiter in omnibus & per omnia, ſicuti ipſis originalibus Inſtrumentis ſtaretur, ſi forent exhibita vel oſtenſa. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, quibus ſub certis tunc expreſſis cenſuris & pœnis res & bona Eccleſiarum Urbis, ſeu prædictæ Baſilicæ alienari prohibentur, & quibuſvis aliis conſtitutionibus & ordinationibus, nec non indultis & privilegiis Apoſtolicis, Baſilicæ quoque, & de Gabellis non ſolutis Urbis prædictarum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores de verbo ad verbum præſentibus pro expreſſis habentes, eis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa expreſſe derogare volumus, & per præſentes derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Tenor vero dictorum Inſtrumentorum ſequitur & eſt talis: In Nomine Domini Amen. Anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo tertio, indictione prima, die vero quartadecima menſis Decembris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Nicolai Divina providentia Papæ quinti Anno ſeptimo. In mei Notarii publici & teſtium infraſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, convocatis, congregatis, & coadunatis ad ſonum Campanellæ, ut moris eſt, venerabilibus Viris Dominis Canonicis & Capitulo Eccleſiæ Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, in Sala Sacriſtiæ præfatæ Baſilicæ, de licentia conſenſu & voluntate Reverendorum Patrum Domini Joannis de Mellinis Canonici præfatæ Baſilicæ, & in præfata Baſilica Apoſtolica auctoritate Vicarii (*a*), & Domini Georgii de Cæſarinis Apoſtolicæ Sedis Prothonotarii, Canonici dictæ Baſilicæ, & Vicarii Reverendiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini Petri miſeratione divina tituli Sancti Marci Presbyteri Cardinalis Archipresbyteri præfatæ Baſilicæ, in quo quidem Capitulo interfuerunt ipſi Domini Joannes de Mellinis Vicarius, & Dominus Georgius Prothonotarius, ac venerabiles Patres Dominus Ludovicus Antonii, Dominus Andreas Mathæi, Dominus Conradus de Marcellinis, Dominus Petrus de Porcariis, Dominus Laurentius de Venetinis, Dominus Laurentius Lelli, Dominus Laurentius Lelli Magdalenæ, Dominus Antonius de Marganis, & Dominus Jacobus de Benenatis, omnes Canonici præfatæ Eccleſiæ pro ſe ipſis, & bona dictæ Baſilicæ principaliter obligaverunt pro aliis Canonicis abſentibus, pro quibus & quolibet eorum promiſerunt de rato & ratihabitione, & ſeſe facturos & juraturos ita & taliter cum effectu, quod dicti Canonici abſentes omnia & ſingula in præſenti inſtrumento contenta, rata grata & firma habebunt & tenebunt, & contra non facient nec venient, habita prius ad hoc ſpeciali licentia præfati Sanctiſſimi Domini noſtri, prout ex Bulla plumbea (*b*), unanimiter & concorditer ſponte fecerunt conſtituerunt & ordinaverunt eorum & dictæ Baſilicæ & Capituli verum & legitimum Procuratorem, actorem, factorem, negotiorum geſtorem, & certum nuntium ſpecialem, ſeu quovis alio nomine de jure melius cenſeri poteſt, venerabilem virum Dominum Baptiſtam Joannis Panis Canonicum præfatæ Baſilicæ præſentem, ad vendendum in perpetuum pro aliquibus dicti Capituli imminentibus neceſſitatibus, quamdam domum terrineam ſolaratam & tegulatam, cum Cameris infra ſe, & cum horto poſt ſe, & cum porticali coperto ante ſe, quæ domus ſita eſt in regione Pontis, & in contrata quæ dicitur la immagine de Ponte inter hos fines; cui ab uno latere ſunt res heredum Magiſtri Ludovici de Orto, ab alio ſunt res Jozoli de Sanza, retro eſt Palatium Reverendiſſimi Domini Cardinalis de Urſinis (*c*), ante eſt via publica, vel ſi qui ſunt aut eſſe poſſunt plures aut

Inſtrumenta attexit.

Canonicorum nomina.

Procurator, qui venditionem perficiat, eligitur.

(*a*) Antonio de Fatatis, de quo non ſemel egimus, Succeſſor datus eſt. Oportet igitur, ut ii duo, quos tamquam Apoſtolicos Vicarios Baſilicæ Vaticanæ Nicolaus præfecerat in Conſtitutione ſuperius relata *pag.* 139. hoc jure exciderint, ne alioquin Vicariorum munera ac nomina inutiliter congeramus.

(*b*) Hanc Bullam aſſequi non potuimus, eſto indubia res ſit, hanc venditionem ipſomet Pontifice ſciente ac probante fuiſſe factam. Quo pertinent ea Pontificis verba, quæ in ſuperiori Conſtitutione occurrunt. *Nos igitur, de cujus licentia hujuſmodi venditio proceſſit. &c.*

(*c*) Haſce ædes ad Montem Jordanum poſitas, hodie inhabitat, ac jure ſuo poſſidet familia de Gabrielibus.

aut veriores confines antiqui vel moderni, alicui perſonæ de qua ſibi videbitur, & quæ dictam domum emere voluerit, dummodo dictam domum non vendat minori pretio ducentorum Ducatorum auri de Camera boni & juſti ponderis, ad quod pretium dicta domus per certos Magiſtros ad hoc expertos, per ipſos Dominos Canonicos & Capitulum ad videndum & æſtimandum dictam domum ſpecialiter deputatos & miſſos, æſtimata fuit, cum omnibus ſolemnitatibus in ſimilibus venditionibus neceſſariis, necnon ad promittendum de evictione in forma juris valida & conſueta, relevantes dicti conſtituentes dictum Procuratorem in prædictis & circa prædicta ut ſupra, ab omni onere ſatiſdationis de judiciis ſiſti, & judicato ſolvendo, cum ſuis clauſulis neceſſariis & opportunis, me Notario ut publica perſona præſente, recipiente, & ſtipulante prædicta & infraſcripta ut ſupra, vice & nomine omnium quorum intereſt; promittentes dicti conſtituentes mihi Notario ut publicæ perſonæ præſenti & ſtipulanti ut ſupra, omne totum & quidquid actum, factum & geſtum fuerit per dictum eorum Procuratorem, perpetuo habere ratum, gratum & firmum, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, jure, modo, ſive cauſa, ſub hypotheca & obligatione omnium bonorum ſuorum & dictæ Baſilicæ; juraveruntque dicti conſtituentes ad Sancta Dei Euangelia, ponentes manus ſuas ad pectus eorum, ſupradicta omnia & ſingula ſemper & perpetuo attendere & obſervare, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione ſive cauſa. Actum Romæ in Sacriſtia præfatæ Baſilicæ, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis teſtibus videlicet, Dominis Jacoputio & Hieronymo Pauſſi Beneficiatis præfatæ Baſilicæ, ad prædicta vocatis habitis & rogatis. In Nomine Domini Amen.

Ipſum venditionis Inſtrumentum ſubjicitur.

Anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimotertio, Indictione prima, die vero vigeſima menſis Decembris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Nicolai divina providentia Papæ quinti, Anno ſeptimo. In præſentia mei Notarii publici, & teſtium infraſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, venerabilis Vir Dominus Baptiſta Joannes Panis Canonicus Eccleſiæ Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Procurator & procuratorio nomine venerabilium virorum Dominorum Canonicorum & Capituli dictæ Eccleſiæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & pro ipſa Eccleſia, ut patet Inſtrumento publico per me infraſcriptum Notarium confecto, ſervata omni ſolemnitate conſueta, & habita omnium exacta diligentia, ad faciendum præfatorum Dominorum Canonicorum & Baſilicæ conditionem meliorem, ſponte vendidit, & titulo venditionis in perpetuum dedit, ceſſit, conceſſit, tranſtulit, & mandavit honeſtæ & diſcretæ mulieri Peregrinæ filiæ Ambroſetti de Caſtro Marini, & nunc habitatoris Romæ in regione Pontis, præſenti & in præſentia ac conſenſu dicti patris & etiam matris ſuæ, & aliquorum conſanguineorum & amicorum ſuorum, & pro alimentis & dote ſui ementi, & legitime ſtipulanti pro ſe ſuiſque heredibus & ſucceſſoribus, id eſt quamdam domum terrineam & ſolaratam cum Cameris infra ſe, & cum horto poſt ſe, & cum porticali ante ſe, cum omnibus juribus, introitibus, exitibus, & pertinentiis ſuis liberam & exemptam ab omni cenſu, nexu, ſervitute, atque penſione; quæ domus poſita eſt in regione Pontis, & in contrata quæ dicitur la immagine de Ponte inter hos fines: cui ab uno latere eſt domus heredum Magiſtri Ludovici de Orto, ab alio eſt domus Jozoli de Sanza, retro eſt Palatium Reverendiſſimi Domini Cardinalis de Urſinis, ante eſt via publica, vel ſi qui ſunt vel eſſe poſſunt ad dictam domum plures & veriores confines antiqui vel moderni, ad habendum, tenendum, utendum, fruendum, donandum, obligandum, pignorandum, alienandum, vendendum, & de dicta domo faciendum, & diſponendum quidquid dictæ Dominæ emptrici ſuiſque heredibus & ſucceſſoribus perpetuo placuerit, tamquam de re propria. Item ſimili modo, & titulo dictæ venditionis, prædictus Dominus Baptiſta Procurator, & procuratorio nomine quo ſupra, vendidit, & venditionis titulo ceſſit & conceſſit, tranſtulit, & mandavit dictæ Dominæ Pergrinæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, omnia & ſingula jura, nomina, & actiones, juſtitias & rationes reales & perſonales, utiles & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias ſeu mixtas, & in re ſcriptas, ac officium Judicis, quæ, quas, & quod præfati Canonici & Capitulum habent, vel habituri ſunt in futurum quomodocumque & qualitercumque in dicta domo contra omnes perſonas, Univerſitates, & loca, nullo jure, nullaque ratione præfatis Canonicis & Capitulo in dicta domo de cetero reſervatis; & dictus Procurator, nomine quo ſupra, inveſtivit dictam Peregrinam emptricem, de dicta domo, & in corporalem & vacuam poſſeſſionem poſuit, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, dans & concedens dictus Procurator, nomine quo ſupra, dictæ emptrici plenam licentiam & liberam poteſtatem & facultatem dictam domum ut ſupra venditam propria ejus auctoritate intrandi, capiendi, apprehendendi, tenendi, poſſidendi, & de dicta domo faciendi prout ei placuerit, volens

Accurata domus deſcriptio.

Venditio perficitur, ac jura omnia cum ipſa domo alienantur.

lens quod dicta emptrix in locum jus & proprietatem ipſius domus ſuccedat, & ſuccedere debeat, & ita ſuo proprio nomine in ea agat, degat, exigat, excipiat & defendat, recipiat, utatur, fruatur, experiatur directis & utilibus actionibus, quemadmodum Canonici & Capitulum dictæ Baſilicæ facere poterant ante præſentem venditionem, conſtituens eamdem emptricem Dominam & procuratricem tamquam in rem ſuam. Hanc autem venditionem, & omnia & ſingula quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecit dictus Procurator, nomine quo ſupra, dictæ Dominæ Peregrinæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, pro recuperatione Caſtri Attigliani alias per ipſos Dominos Canonicos pignorati, prout patet Bulla Apoſtolica plumbata, pro pretio & nomine pretii ducentorum Ducatorum auri de Camera boni & juſti ponderis, quos ducentos Ducatos pretium prædictum præſentialiter, numeraliter, & manualiter Canonici & Capitulum prædicti habuerunt & receperunt a dicta emptrice in auro & pecunia numerata, de quibus, poſt dictam manualem receptionem & confeſſionem, dicti Canonici ſeſe bene quietos contentos & pacatos vocaverunt, & renunciaverunt exceptioni non habitorum, non ſolutorum, non numeratorum, non eis aſſignatorum dictorum ducentorum Ducatorum, & exceptioni non numeratæ pecuniæ, & emptioni vi doli mali metu in fraudem, conditioni indebitæ ob cauſam & ſine cauſa, & ſpei futuræ numerationis & receptionis, & generaliter omnibus legibus Juris Canonici vel Civilis, quibus contra prædicta ſeſe tueri & defendere poſſent. Et promiſit dictus Procurator, nomine quo ſupra, dictæ Peregrinæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, quod dicta domus eſt dictæ Eccleſiæ, & ad eam ſpectat & pertinet pleno jure, & quod nulli alii perſonæ, Univerſitati vel loco eſt vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, obligata & pignorata, nec aliquo modo alienata, nec de ea in totum vel in parte cum aliqua alia perſona, Univerſitate, vel loco, contractus alius factus eſt, nec factus apparebit in præjudicium præſentis venditionis, & eamdem Peregrinam emptricem præfatam, & ejus heredes & ſucceſſores, præfatus Procurator ut ſupra promiſit defendere & disbrigare ab omni perſona in ea moleſtiam inferre volente, & ſi contrarium aliquo tempore appareret, præfatus Procurator ut ſupra promiſit dictæ Dominæ Peregrinæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, de evictione ut jura volunt, & ad omnia & ſingula damna & expenſas & intereſſe, quæ & quas dicta Domina Peregrina emptrix, & ejus heredes & ſucceſſores paſſi fuerunt; nec non promiſit dictus Procurator, nomine quo ſupra, dictæ Dominæ Peregrinæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, ſeſe facturum & curaturum ita & taliter & cum effectu, quod huic venditioni & omnibus in ea contentis conſentiet omnis perſona adjacens, & jus in ea habere prætendens, ad omnem petitionem & voluntatem dictæ emptricis & ſuorum heredum & ſucceſſorum. Pro quibus omnibus & ſingulis obſervandis & plenarie adimplendis, nomine dictæ Baſilicæ obligavit & pignori poſuit dictæ emptrici præſenti & ſtipulanti ut ſupra, omnia & ſingula bona dictæ Baſilicæ, mobilia & immobilia, præſentia & futura, renunciavit omnibus legibus, ſtatutis, privilegiis & conſuetudinibus Urbis, quibus contra prædicta ſeſe tueri & defendere poſſit; & voluit dictus Procurator, nomine quo ſupra, pro prædictis poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore & in omni loco & Curia, tam eccleſiaſtica, quam ſeculari, & coram quocumque Judice vel Auditore, & ubique locorum & fori, diebus feriatis & non feriatis, quibus feriatis & non feriatis diebus renunciavit expreſſe ex certa ejus ſcientia, renunciavit etiam beneficio ablationis bonorum. Quæ omnia & ſingula ſupradictus Procurator, nomine quo ſupra, promiſit & convenit & in ejus pectore tactis ſacroſanctis Scriptutis juravit dictæ emptrici, & mihi Notario ut publicæ perſonæ præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti ut ſupra attendere, & obſervare, ac grata, rata & firma habere, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione modo jure titulo ſive cauſa, ſub hypotheca & obligatione prædicta, & vinculo præfati juramenti. Actum Romæ in regione Pontis & in via recta & in contrata ut ſupra, & in domo habitationis Amброſetti Patris dictæ emptricis, præſentibus & audientibus hiis teſtibus videlicet, Domino Joanne Jacobo de Buchabellis Canonico Eccleſiæ ſanctorum Celſi & Juliani, & Joanne Bonadies Aromatario de regione Pontis, ad prædicta vocatis habitis & rogatis.

Plena dominii translatio.

Pretii receptio.

Venditoris cautio, ac ſponſio.

Aliud Inſtrumentum.

In Nomine Domini Amen. Anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quarto, Indictione ſecunda, die vero octava menſis Februarii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Domini Nicolai divina providentia Papæ quinti. Anno ſeptimo. In præſentia mei Notarii publici & teſtium infraſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, Reverendus Vir Dominus Georgius de Cæſarinis Sedis Apoſtolicæ Prothonotarius Canonicus Baſilicæ Sancti Petri de Urbe, ſua bona propria & ſpontanea voluntate, ex certa ſcientia & non per errorem confeſſus fuit, & in veritate recognovit ſe habuiſſe & recepiſſe, ac penes ſe habere

Procuratoris confeſſio de receptis.

habere & tenere in depoſitum nomine & ex cauſa meri & puri depoſiti, a Capitulo & Canonicis præfatæ Baſilicæ præſentibus, deponentibus, & legitime ſtipulantibus pro ſeipſis, ac nomine & vice dictæ Baſilicæ, de propriis pecuniis dictæ Baſilicæ, id eſt Ducatos ducentos auri de Camera boni & juſti ponderis, quos ipſi Canonici habuerunt pro una domo quam vendiderunt pro recuperatione Caſtri Attigliani, quæ domus ſita eſt in regione Pontis, & in contrata quæ dicitur la immagine de Ponte inter hos fines: cui ab uno latere ſunt res Jozoli de Sanza, ab alio ſunt res heredum Magiſtri Ludovici de Orto, retro eſt Palatium Domini Cardinalis de Urſinis, ante eſt via publica, vel ſi qui ſunt aut eſſe poſſunt a dicta domo plures aut veriores confines, de quibus poſt dictam receptionem & confeſſionem ſe bene quietum, contentum & pacatum vocavit, & renunciavit exceptioni non habitorum, non ſolutorum, non pacatorum, non traditorum, non ſibi aſſignatorum dictorum ducentorum Ducatorum depoſitum prædictum, & exceptioni numeratæ pecuniæ, & omnibus exceptionibus quibus contra prædicta ſe tueri & defendere poſſit. Et promiſit dictus Dominus Prothonotarius dictis Canonicis & Capitulo præſentibus & ſtipulantibus ut ſupra, dictos ducentos Ducatos depoſitum prædictum tenere & cuſtodire, ſalvos ac ſalvum facere omni ſuo riſico & fortuna., & dictos ducentos Ducatos depoſitum prædictum dictus Dominus Georgius Prothonotarius depoſitarius prædictus reddere, reſtituere, & pacare promiſit eiſdem Canonicis & Capitulo præſentibus ut ſupra, ad omnem ipſorum Canonicorum & Capituli requiſitionem, petitionem & voluntatem, cum omnibus & ſingulis damnis & expenſis. Pro quibus omnibus & ſingulis obſervandis dictus Dominus Prothonotarius obligavit omnia ipſius bona dictis Canonicis & Capitulo mobilia & immobilia, præſentia & futura, & voluit pro prædictis poſſe ſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in omni loco, & in qualibet Curia tam eccleſiaſtica quam ſeculari, & coram quocumque Judice vel Auditoribus, diebus feriatis & non feriatis, quibus feriatis & non feriatis diebus renunciavit expreſſe. Datum Romæ in Sancto Petro, præſentibus, audientibus & intelligentibus his teſtibus, videlicet, Appollonio & Jacobo Corradi Clericis præfatæ Baſilicæ, ad prædicta vocatis habitis atque rogatis. Et ego Laurent'us Jacobi civis Romanus, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe Beneficiatus, publicus Dei gratia Imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis interfui & præſens fui, rogatus ſcribere ſcripſi & publicavi, & in publicam formam redegi rogatus, meumque ſignum appoſui conſuetum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis, ſtatuti, conſtitutionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quarto, Kalendis Aprilis, Pontificatus noſtri Anno octavo.

Eccleſiam S. Stephani in Cælio Monte collapſam reſtaurat, Monachos in ea conſtituit, ac dotis nomine Bona nonnulla, potiſſimum vero Caſtrum Jubilæi illis attribuit, ea ſub lege, ut nullo pacto Bona alienentur; ſecus ad Baſilicam Vaticanam pleno jure perveniant.

Ex Archivo Apoſtol. in Regeſt. diverſar. Bullar. in Armar. num 35. tom. 56. pag. 276. terg.

AN. CH. 1454. 11. Auguſt.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam dum Eccleſiarum, & Eccleſiaſticarum Regulariumque Perſonarum opportunitates & commoda temporalium rerum exilitas minuit, illarum paſſim vileſcit decentia, & Divinus cultus in domo Domini definit exerceri, Apoſtolicæ ad hoc non indigne extenditur proviſionis opera, ut Eccleſiaſticarum Perſonarum hujuſmodi diſpendiis per remedia ſuccurri valeat opportuna. Hinc eſt quod nos, qui dudum miſerati deformi ruinæ venerabilis Eccleſiæ ſancti Stephani in Cælio Monte (a) de Urbe, tamdiu ... per multa

(a) Gemina cur hanc Bullam exſcribamus, occurrit ratio; una quidem, quod Caſtrum Jubilæum de quo Bulla loquitur, anno 1458. ad Capitulum Vaticanæ Baſilicæ jure emptionis tandem pervenerit; Altera, quod Nicolaus Pontifex in ipſa Bonorum donatione hanc conditionem adjecerit, ut, quocumque tempore Bona Eccleſiæ S. Stephani in dotem tradita, quovis titulo alienarentur, ea ad Baſilicam Principis Apoſtolorum pervenirent.

(a) Con-

multa tempora collapſæ, & Divino cultu penitus deſtitutæ, eamdem Eccleſiam non ſine magnis ſumptibus, Deo opitulante, inſtauravimus, & ad decentem ſtatum reduximus, ac in ea Ordinem Fratrum ſancti Pauli primi Heremitæ ſub Regula ſancti Auguſtini regularique obſervantia degentium, ereximus, cupientes divinum cultum hujuſmodi juxta cordis noſtri deſiderium in ea perpetuis futuris temporibus, ac ipſos Fratres inibi gratum & devotum impendere Altiſſimo famulatum, atque per noſtræ ſubventionis remedium taliter providere, quod Fratres ipſi juxta regularia dicti Ordinis Inſtituta ſe valeant ſubſtentare; motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, prædium ſive Caſale Jubilæum nuncupatum, poſitum in Territorio Urbis præfatæ, in loco qui dicitur Iſola, necnon unam domum magnam poſitam in Regione Pontis dictæ Urbis in contrata ſanctæ Mariæ de Poſterula, ac tres alias domos eidem domui magnæ vicinas in eadem contrata in oppoſito dictæ domus, cum ortis retro ſe, ac omnibus introitibus, exitibus, juribus, & pertinentiis ſuis, præfatæ Eccleſiæ ſancti Stephani Fratribuſque prædictis, & pro eis dilecto filio Fratri Valentino Laurentii de Capris Agrien. Diœceſis ejuſdem Ordinis Profeſſori, minori Pœnitentiario noſtro, pro dote & dotis nomine irrevocabiliter ea donatione quæ dicitur inter vivos, perpetuo donamus, & donationis titulo tamquam bona per nos Cameræ Apoſtolicæ acquiſita concedimus, tradimus, & pariter aſſignamus; ita quod liceat eiſdem Valentino & Fratribus ex nunc per ſe vel alium ſeu alios corporalem poſſeſſionem Caſalis, domorum, juriumque & pertinentiarum prædictorum auctoritate propria libere apprehendere, illorumque fructus, redditus, & proventus in ſuos & Eccleſiæ ſancti Stephani præfatæ uſus utilitatemque convertere, & perpetuo retinere, alicujus ſuper hoc licentia minime requiſita. Volumus autem quod ſi Bona donata prædicta per ſe vel alium, quandocumque, quavis occaſione vel cauſa, etiam de licentia Sedis Apoſtolicæ ejuſque auctoritate vendiderint ſeu alienaverint quoquo modo, ex tunc Bona donata prædicta ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe pleno jure perveniant (*a*). Ceterum, cum ſicut accepimus, dilecti filii Prior & Capitulum ſecularis & Collegiatæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ in Via lata, ac ſanctorum Ciriaci Martyris & Nicolai Confeſſoris de Urbe donaverint ea donatione, quæ dicitur inter vivos, necnon dederint ceſſerint & conceſſerint præfatæ Eccleſiæ ſancti Stephani omne jus omnemque proprietatem ac directum utileque dominium, necnon omnem annuam, vel aliam quamvis temporalem reſponſionem, ac illius actionem de præterito vel futuro, ad illam vel illas petendum, ſive ejuſdem penſionis vel locationis renovationem eis competentes & competituras, & Eccleſiæ ſanctæ Mariæ ac ſanctorum Ciriaci & Nicolai debitas (*b*) in & ad Caſale prædictum ejuſque tenimentum, omnia jura, nomina, actiones, quæ & quas in illo habere poſſent, prout in quodam Inſtrumento publico deſuper confecto, cujus tenorem præſentibus haberi volumus pro expreſſo, dicitur plenius contineri; Nos donationem, ceſſionem, & conceſſionem prædictas, ac omnia alia & ſingula in dicto Inſtrumento contenta & inde ſecuta, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ratificamus, approbamus, & confirmamus; ſupplentes omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem; dictumque Caſale ab hujuſmodi cenſu, ſubjectione, revocatione, & aliis præmiſſis totaliter liberamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ donationis conceſſionis traditionis aſſignationis voluntatis approbationis confirmationis ſuppletionis & liberationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dotem aſſignat.

Conditionem adjicit.

Caſtrum Jubileum a quovis onere exemptum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoquarto, Pridie Idus Auguſti, Pontificatus noſtri An. octavo.

Loca-

(*a*) Conſulantur quæ ſupra adnotavimus.

(*b*) Quænam jura favore Eccleſiarum S. Mariæ in Via lata, & ſanctorum Cyriaci & Nicolai ſupereſſent in Caſtro Jubilæi, patet ex Inſtrumentis, quæ in Baſilicæ Vaticanæ Tabulario ſervantur diligenti cura. Plura hic non addimus, quoniam, ubi de Caſtri venditione agendum erit, hac de re opportunior infra recurret ſermo.

Locationem areæ ac hortorum circa Eccleſiam S. Salvatoris de Oſſibus a Capitulo factam favore Godefridi Canonici Leodienſis, Pontifex approbat; ac inſuper ipſam S. Salvatoris Eccleſiam eidem Godefrido in Commendam concedit.

Ex Regeſt. 47. Epiſtolar. de Cur. pag. 159. in Archiv. Apoſtolic. Vatican.

AN. CH. 1454. 1. Octob.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Gratiæ Sedis Apoſtolicæ plenitudo hiis quæ pro Eccleſiarum & piorum locorum quorumlibet decore proſperoque ſtatu & reſtauratione provide proceſſiſſe comperit, libenter Apoſtolici muniminis adjicit firmitatem, ac illas ex perſonis eccleſiaſticis ſpecialibus favoribus & gratiis proſequitur, quas, facti evidentia docente, ſibi devotas & obſequioſas agnoſcit, & multiplicium virtutum meritis percipit adjuvari. Dudum ſiquidem nonnullorum fide digna relatione percepimus, quod dilecti filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, attente conſiderantes quod Eccleſia Sancti Salvatoris de Oſſibus (*a*) de Urbe, eidem Baſilicæ canonice unita, in cujus circumferentia olim videbantur fuiſſe aliqua ædificia, adeo proſtrata & deſerta remanſerant, ut circa ipſam Eccleſiam illius ſolum ad aream redactum, ac vepribus, dumis, ederiſque occupatum, ſine ſpe reſtaurationis vel reformationis alicujus maneret; ac etiam ſperantes quod dilectus filius Godefridus de Waya Canonicus Leodienſis Cubicularius ac familiaris noſter continuus commenſalis, locum ipſum, & incultum ſolum, deformationis deſolationiſque opprobrio ſubjectum, ad debitam culturam redigere, & aliquam inibi habitationem erigere intendebat, prædicti Capitulum propter hoc inſimul legitime congregati ac de conſenſu & licentia Superiorum quorum intererat, ipſum ſolum in circumferentia ejuſdem Eccleſiæ conſiſtens, cum omnibus & ſingulis ortis, territoriis, & aliis juribus, utilitatibus, commoditatibus, pertinentiis, & adjacentibus ſuis univerſis, ad Baſilicam tam ratione unionis hujuſmodi, quam aliter ſpectantibus, (*b*) & in loco qui dicitur Turrion (*c*) ſitis, ſub terminis confinibus & limitibus tunc expreſſis, præfato Godefrido ad ejus vitam dumtaxat locaverunt, & titulo locationis donaverunt, ſub conditionibus & pactis tunc expreſſis, inter cetera continentibus quod ipſe Godefridus ſolum, & ortos reparari & cultivari, ac foſſata pro aquarum decurſu ordinari & manuteneri facere ſuis ſumptibus & expenſis, abſque aliqua expenſarum refuſione, quodque poſt ejus deceſſum, ſeu ceſſante locatione ipſa, omnia cum quocumque melioramento ad ipſam Baſilicam, ſine contradictione heredum & ſucceſſorum dicti Godefridi vel aliorum quorumcumque, omnino redire deberent; Quodque ipſe Godefridus, ſeu ille qui, quoad vixerit, ejus nomine illa obtineret, pro annuo cenſu ſeu canone eiſdem Capitulo vel eorum Procuratori anno quolibet in feſto Sancti Michaelis de menſe Septembris duodecim librarum denariorum, videlicet pro qualibet libra viginti ſolidos monetæ uſualis (*d*) in eadem Urbe currentis, ſua vita caute * ſolvere, ſeu ſolvi facere teneretur, prout in inſtrumentis ſeu litteris etiam ſigillo & ſubſcriptione dilecti filii Laurentii Jacobi Civis Romani Imperiali auctoritate Notarii munitis, plenius continetur. Poſtmodum vero præfatus Godefridus, tranſactionis & donationis earumdem vigore, videntibus, permittentibus, & conſentientibus Capitulo, Canonicis, & perſonis dictæ Baſilicæ, ſolum ipſum ſub confinibus hujuſmodi per aliquos annos tenens & poſſidens, prout tenet & poſſidet de præſenti, nedum in ſolo ipſo ad aream redacto, ſed etiam in eadem Eccleſia magna & pulchra atque ſumptuoſa ædificia, etiam de novo & funditus erexit, conſtruxit, & reformavit; quinimo etiam hortos, horticellos, & cetera officina multiplicibus decoravit operibus & ornamentis. Nos igitur ad ſtructuras & ædificia,

Solum circa Eccleſiam Salvatoris deſolatum.

Excolendum a Capitulo traditur ſub certis conditionibus.

Cenſus perſolvendus ſtatuitur.

* *Leg.* Durante.

(*a*) A Peregrinorum, qui in hac Eccleſia tumulabantur, Cœmeterio, Eccleſiæ cognomen acceſſit. Sacram hanc ædem a Carolo Magno fuiſſe excitatam ea ſatis produnt, quæ in ſuperiori Tomo, ad illuſtrandam Bullam S. Leonis IX. proferuntur *pag.* 23. *not. d.*

(*b*) Hanc ipſam Eccleſiam a Carolo Magno erectam, Monaſterio S. Martini fuiſſe attributam patet ex Diplomate S. Leonis IV. Tom. 5. pag. 15. noſtræ Collectionis Bullarum. Patet etiam ex memorata S. Leonis IX. Bulla, ipſum S. Martini Monaſterium una cum membris ac Bonis illi conjunctis ad Baſilicam eamdem fuiſſe tranſlatum. Hæc igitur potiſſima unionis cauſa, cui Baſilicæ S. Petri jura innituntur.

(*c*) Hoc etiam nomine Eccleſiam S. Salvatoris fuiſſe donatam, pridem animadvertimus citat. *tom.* 1. *Bullar. pag.* 23. *not. d.*

(*d*) Solidorum valor obulis duodecim cum dimidio reſpondet, ſi audiamus Jacobo Grimaldo *in Opuſc. de Veronica pag.* 38. Hinc libra denariorum quæ ſolidos viginti comprehendit, æquivalet Juliis viginti quinque; proindeque cenſus decem librarum quotannis a Godefrido ſolvendus, ſcutorum triginta ſummam exæquat.

(*a*) Nico-

ficia, quibus dictus Godefridus præfatam Eccleſiam illique adjacentes domos hortos ortalitia & alia officina paulo ante locationem opprobrio ſubjecta, magnis cum laboribus & expenſis, prout oculata fide didicimus, inſtauravit & decoravit, ædificia funditus erigendo, ac omnia innovando, noſtræ dirigentes conſiderationis intuitum, & quæ in præmiſſis per dictum Godefridum geſta ſunt, in Domino plurimum commendantes, ac propterea, & ut etiam ipſe Godefridus & alii ejus exemplo ad hujuſmodi laudabilia opera peramplius animentur, locationis hujuſmodi tranſactionem, ac omnia & ſingula in inſtrumentis ſeu litteris prædictis contenta, necnon quæcumque inde ſecuta, pro eorum ſubſiſtentia firmiori, Apoſtolico munimine roborare, ipſumque Godefridum obſequiorum, quæ grata nobis hactenus impendit & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, necnon multiplicium virtutum quibus perſonam ſuam, tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, intuitu, gratioſo favore proſequi volentes, motu proprio, non ad ejuſdem Godefridi, vel alterius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, tranſactionem, locationem, & donationem hujuſmodi cum annua reſponſione, ac cum conditionibus & pactis, necnon omnibus & ſingulis in inſtrumentis ſeu litteris hujuſmodi contentis, & quæcumquæ inde ſecuta, quorum omnium tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent, haberi volumus pro expreſſis, pro eorum omnium ſubſiſtentia firmiori, auctoritate Apoſtolica & ex certa noſtra ſcientia, tenore præſentium approbamus & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus; ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan, etiam in ſubſtantialibus deſuper omnino requiſitis, intervenerint in eiſdem. Ac volumus, & eiſdem auctoritate & ſcientia ſtatuimus pariter & decernimus, quod ex nunc inantea, quoad ipſe Godefridus vixerit, tam Capitulum, quam Godefridus prædicti, & quicumque alii cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, & quacumque, etiam Eccleſiaſtica, Epiſcopali, ſeu quacumque majori dignitate præfulgeant, ad ejuſdem tranſactionis & contentorum prædictorum inviolabilem obſervationem realiter & omnino ſint aſtricti, juxta illius continentiam atque formam. Et nihilominus pro tutiori ejuſdem Godefridi cautela, præfatam Eccleſiam cum illi adjacentibus domibus, ſolo, hortis, hortalitiis, & aliis officinis, ſub pactis & conditionibus ac annua reſponſione in eadem tranſactione appoſitis, ac omnibus juribus & pertinentiis ſupradictis, præfato Godefrido, quoad vixerit, denuo donamus, locamus, committimus, & aſſignamus, ac eidem, una cum quibuſvis beneficiis eccleſiaſticis & dignitatibus, etiam cum cura & ſine cura, quæ obtinet, & impoſterum obtinebit, per ſe vel alium ſeu alios, qui vel quos, ad id tenendam, regendam, & etiam gubernandam cum omnibus ædificiis, hortis, & hortalitiis hujuſmodi, ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis, quoad vixerit, commendamus. Volentes illum, & quem ſeu quos ad hoc deputaverit, pacifica & quieta eorum poſſeſſione gaudere, abſque hoc quod a quoquam quavis auctoritate, cenſum ipſum ſolvendo, valeat, quoad vixerit, quavis occaſione vel cauſa amoveri. Propterea ne pro eo quia, ut ab aliquibus aſſeritur, Eccleſia ipſa olim actu Parrochialis extitit, licet hodie etiam ab hominum memoria ne dum Parochianis ſed etiam congruis, proh dolor, ſit orbata redditibus, dictæ Eccleſiæ aut ædificiorum, hortorum, ac bonorum ejuſdem receptio & retentio ſibi in aliquo præjudicare, ſeu ſibi pro compatibili vel incompatibili beneficio computari; motu ſimili, Eccleſiam ipſam ſeu domos, terras, & adjacentia hujuſmodi, ipſi Godefrido pro nullo compatibili vel incompatibili beneficio computari, & de illa vel illis in quibuſvis impetrationibus, conceſſionibus, ſeu gratiis ſibi per nos vel dictam Sedem ſeu alias hactenus conceſſis, vel impoſterum concedendis, mentionem aliquam facere nullatenus debuiſſe, nec impoſterum debere, nec propter illius cum quibuſvis aliis incompatibilibus beneficiis eccleſiaſticis per eum hactenus obtentis, vel in futurum obtinendis, Conſtitution. felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit. Execrabilis, vel aliquam aliam pœnam, ſeu inhabilitatis vel infamiæ maculam aut notam incurriſſe, nec impoſterum incurrere, auctoritate & ſcientia ſimilibus harum ſerie decernimus. Et nihilominus eidem Godefrido, ut ſi per aliquas litteras, Inſtrumenta, vel alia documenta de aliquibus ejuſdem Eccleſiæ fructibus, etiam alienatis vel diſtractis, appareret, ipſe tamquam illius verus Procurator, recuperare, procurare & habere, ad jus & proprietatem dictæ Eccleſiæ reducere, de illiſque, etiam quoad vixerit, ſicuti illius veri Procuratores poſſent, diſponere & ordinare valeat, concedimns & etiam indulgemus per præſentes. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudin: dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat

Godefridus locum inſtaurat, noviſque ædificiis ornat.

Pontifex locationem probat.

Amplior gratia in Godefridum confertur.

liceat hanc paginam noſtrarum approbationis, confirmationis, voluntatis, ſtatuti, decreti, donationis, locationis, commiſſionis, aſſignationis, commendæ, declarationis, conceſſionis, indulti, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quarto, Kalendis Octobris Pontificatus noſtri Anno octavo.

Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Vaticanæ Baſilicæ concedit ut ſtatis temporibus Cappas deferant, quarum colorem, formam, ornatumque deſcribit.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Vatican. Capſ. 6. Faſc. 265.

AN. CH. 1454. 5. Novemb.

NIcolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Quanto præ ceteris Sacroſancta Baſilica Cæleſtis Regni Clavigeri, cui Summus Opifex Orthodoxæ fundator Eccleſiæ, Superni, & Terreni ſimul Imperii jura commiſit, divinæ Gratiæ donis potioribus abundare dinoſcitur, ac Romanorum Pontificum ipſius Janitoris ætherei, Succeſſorum Privilegiis, & honorum titulis ſuper cunctas Orbis Eccleſias decorata exiſtit, tanto equidem magis nos, qui licet inſufficientibus meritis in Summi Pontificatus Officio ſumus ejuſdem Apoſtolorum Principis divina Clementia Succeſſores, pro tantæ Baſilicæ Sponſæ noſtræ Sediſque præcipuæ, veneratione majori, illiuſque excellentia, & decore, ut cunctorum erga eam reverentia & honor amplius creſcant, ac Perſonæ in ipſa Altiſſimo jugiter famulantes præſidiis & honore congruentibus fulciantur, aciem noſtræ conſiderationis extendimus, & partes noſtri Miniſterii interponimus efficaces. Cum igitur novum non ſit, neque ab antiquæ conſuetudinis obſervantia alienum, ut hiis, quos Romanus Pontifex ex cauſa præ aliis duxerit honorandos, & benignitate confovet ampliori, inſignia honoris adaugeat, prærogativam quoque tribuat gratiæ plenioris; Hinc eſt, quod Nos, qui dudum memoratam Baſilicam, quam ſupra modum noſtrarum virium ſingulari internaque veneratione, & devotione complectimur, Structuris mirificis, ornamentiſque, & Bonis plurimis decorare, ac alias ſpiritualibus, & temporalibus donis, prout jamdudum cepimus, coadjuvante Domino, multimode extollere, ac magnificare decrevimus, cupientes in ea Divini nominis cultum augeri, & eo devotius atque frequentius inibi Deo laudes exſolvi, quo illius Canonici, Beneficiati, & Clerici majorem a Sede Apoſtolica præheminentiam, honorem, & gratiam fuerint conſecuti, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium hac perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes & ſinguli ejuſdem Baſilicæ Canonici, Beneficiati, Capellani, & Clerici præſentes pariter & futuri, de cetero a vigilia omnium Sanctorum uſque ad Sabbathum majoris hebdomadæ, quando novum incipitur Alleluya, tam in præfata Baſilica, quam extra eam capitulariter, ſingulariter, aut collegialiter incedentes, Capis violatis, ſive pagonatii coloris, videlicet Canonici cum Caputiis de pantiis griſiorum foderatis, ſupra Rochetta more Prælatorum, Beneficiati vero, Capellani, & Clerici Capis coloris ſimilis, minus tamen precioſis uſque ad talos conſutis, ante uno tantum foramine, per quod manus, cum opus fuerit, & non aliter, emittere poſſint, cum Caputiis brevioribus de Schirolis nigris foderatis (a); ita tamen quod Capas ipſas levare, ſed protenſas tantum deferre temporibus conſuetis, alias juxta ordinationem felicis recordationis Nicolai Papæ Tertii Prædeceſſoris noſtri ſuper hoc editam (a), utantur; nec aliquid contra præſentem ordinationem noſtram temere innovare, aut immutare ſub excommunicationis

Baſilica Vaticana Sedes præcipua Roman. Pontificum.

Pontificis in Baſilicam beneficentia.

Capas deferendas deſignat.

(a) Nicolai III. Conſtitutio, quam Nicolaus V. commemorat, proſtat in ſuperiori Collectionis Bullar. tom. 1. pag. 194. Hæc ibi decernuntur: *Deferant Capas nigras de Sagia ſimplices, vel, ſi voluerint, ſolcratas a cingulo vel circa, ex parte anteriori fiſſas inferius & apertas*. Hinc patet quid confirmaverit, quid novi decreverit Nicolaus in Cappis, quas modo deſignat atque deſcribit. Alium cum primis colorem, nempe violaceum præſcribit, quum antea nonnisi nigrum præſeferrent. Deinde ornamentum Cappis iiſdem apponendum ſuperaddit, nimirum pelles albas Caputio extrinſecus aſſuendas in Cappis Canonicorum; in aliis vero Beneficiatorum ac Clericorum, pelles eo tinctas colore, qui ad nigrum accedit. Quod vero ad indumentorum formam attinet, nihil immutavit.

Jacobus Grimaldus in ſerie Archipresbyterorum Baſilicæ pag. 116. animadvertit olim Canonicos, etiam poſt Nicolai V. Sanctionem, pelles albas quidem, ſed obſcuris quibuſdam maculis diſtinctas geſtare conſueviſſe; quo ferme pacto paludamenta, ſive dignitatis inſignia deferunt Veneti Duces, ceterique Magnates. Hæc ſi vera ſint, Cappas Canonicorum Baſilicæ paulatim immutatas fateamur oportet; quandoquidem jamdiu uſus invaluit, ut pellibus duntaxat albis, nulloque extraneo colore intermixto eorum Caputia ornentur. Idem de Beneficiatorum

nis pœna quoquo modo præſumant. Adjicientes nihilominus ordinationi, & ſtatuto prædictis, quod ipſi Canonici, qui ad regimen & ornatum præfatæ Baſilicæ ſunt aſſumpti, infraſcriptis horis Canonicis, videlicet Matutinis, Miſſis Conventualibus ſeu majoribus, & Veſperis dumtaxat perſonaliter intereſſe, nec alias, niſi pro ſua devotione quiſque maluerit, teneantur. In ceteris vero Conſtitutiones, & ſtatuta prælibatæ Baſilicæ volumus penitus immutata manere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis, adjectionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quarto, Nonis Novembris, Pontificatus noſtri Anno octavo.

CALLISTUS III.

Calliſtus III. antea dictus Alphonſus Borgia, gente Hiſpanus (*a*) ſenio gravis, Epiſcopus Valentinus, Presb. Card. ſanctorum quatuor Coronatorum eligitur die 8. menſis Aprilis, quintadecima poſt Nicolai V. obitum (*b*) 24. Martii, ſexta circiter hora noctis anno 1455. Coronatur Calendis Maii (*c*) ſedet annos tres, Menſes fere quatuor: moritur anno 1458. die ſexta Auguſti. Sepelitur in S. Mariæ de Febribus nunc Sacrario noſtræ Vaticanæ Baſilicæ.

Venditionem Caſtri Attigliani factam a Capitulo ex Apoſtolica auctoritate Nicolai V. cum pacto redimendi, confirmat ad favorem emtoris ſuorumque hæredum, vultque eſſe liberam, a redemtione, additis ad 2500. primæ emtionis mille aliis Florenis.

Ex Regeſto Vicariat. Nic. V. Calliſti III. & Pii II. n. 33. Armar. 35. pag. 57. apud Arch. Ap. Vatic.

AN. CH. 1455. 3. *Junii.*

CAllixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Berardo Epiſcopo Spoletan. (*d*) noſtro in alma Urbe in Spiritualibus Vicario; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex debito paſtoralis officii, quo Eccleſiarum omnium regimini præſidemus, ad ea, per quæ Eccleſiarum, & præſertim Baſilicarum almæ Urbis, & in illis altiſſimo famulantium ſtatui & utilitati conſulitur, libenter annuimus,

---

rum Clericorumque habitu judicium eſt. Non enim nigra quæpiam pellis, ſed quæ cinericio colori aſſimilatur, ſuperiori Capparum parti quam Caputium vocant, ſuperextenditur. Quocirca conjicere par eſt, Pelles colore pauliſper diſſimiles ab iis quas Nicolaus V. nominat, non ſine Romanorum Pontificum aſſenſu, in ipſo Capparum ornatu fuiſſe adhibitas.

Statuit etiam Nicolaus V. ut Cappæ deferantur non protenſæ ac laxiores, ſed complicatæ, temporibus quibuſdam exceptis, quibus veſtes illæ expanſæ, atque ad pedes uſque ſolutæ geſtantur. In Vaticana Baſilica ejuſmodi mos numquam obtinet. Hinc Cappæ breviores, ac ſurſum erectæ, & pluries in orbem obvolutæ circumferuntur.

(*a*) Dolet Ciaconius, tertium hucuſque Pontificem ex Hiſpanis aſſumtum: nam primus Damaſus, alter Hadriani V. Succeſſor Joannes XXI. ac demum Calliſtus III. omnino recenſentur. At reputare eum oportuit, quamdiu Ariana hæreſi laboravit Hiſpania; quamdiu ſub Saracenorum jugo gemuit. Pſeudo-Pontificis Benedicti XIII. diuturnum Schiſma & ipſum obſuit genti inclytæ, tanto faſtigio nequaquam impari. Quin etiam niſi Card. Alanus vehementi oratione dejeciſſet Beſſarionem tanquam Neophytum, magnus hic vir ne decrepitus quidem (nam annum agebat 77.) moderatus eſſet Eccleſiam; quare nec Rodericum Borgiam e ſorore nepotem, Eccleſiaſticæ adminiſtrationis rudimento, ſummæ rerum aſſuefeciſſet.

(*b*) Poſt Martinum V. ut vidimus in Eugenio IV. & Nicolao V. breviſſima cœperunt Interpontificia: nam quatuordecim, aut quindecim, raro plurium ſpatio dierum per totum hoc XV. ac ſequens ſeculum, bidui, vel tridui Cadaver Pontificis expoſitum; novena exequiarum; Conclavis ingreſſio; atque electio Succeſſoris concludebantur. Tantæ celeritati modus eſt demum allatus. Cauſas, eaſque rationi maxime conſentaneas ſuo loco afferemus. Interim id noſſe oportet, quod ab his temporibus cæremoniæ, ſeu ritus ab Auguſtino Patritio collecti, & ab Electo Corcyrenſi vulgati ad Pontificis electionem, conſecrationem ſeu benedictionem, coronationem, & exequias quod attinet, obtinuerunt.

(*c*) Conſecratio olim non fiebat niſi Dominico die, quod plerumque his etiam temporibus conſuevit. Attamen Auguſtinus Patritius de conſecratione agens, ſeu benedictione (quum electus Epiſcopali dignitate præſtabat) ejuſdem electi Pontificis arbitrio, *quando ei placebit*, potuiſſe fieri admonet, continuo etiam poſt electionem: *Convenientius*, proſequitur, *die Dominico, vel Feſtivo*. Hinc eſt, quod Calliſtum coronatum videmus feria quinta (ut indicat lit. Dom. E) in feſto Apoſtolorum Jacobi & Philippi, quæ ſcilicet conſuetudo in Pontificali Romano jampridem præſcribitur. Quare Antonius Pagius metiri non veritus antiquos ritus ad recentiorum modulum ſæpe a nobis vapulat in notis Chronol. ad Anaſt. tom. IV.

(*d*) Obſcuris natus parentibus (*Ughell. tom. 1. de Spolet. Epiſc.*) quod in nova editione falſum declaratur, nec *Herulus*, ſed *Herculeus* Narnienſis appellatur. Certe ſumma laborabat rerum inopia. Quumque Nicolai V. gratia uteretur doctrinæ morumque cauſa, Auditor Rotæ & Vicarius Urbis, atque Epiſcopus Spolet. ab eo Pontifice renunciatur anno 1448. Pius

autem II.

mus; ac hiis quæ propterea provide proceſſiſſe comperimus, ut illibata perſiſtant, Apoſtolici, cum a nobis petitur, mandamus adjici muniminis firmitatem, & ut utiliter eiſdem conſulatur, nos eis gratioſos & favorabiles exhibemus. Dudum felicis recordationis Nicolao Papæ quinto Prædeceſſori noſtro pro parte dilectorum, filiorum Archipresbyteri, Prioris Canonicorum, & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de dicta Urbe expoſito, quod ipſi tunc attendentes, fructus redditus & proventus menſæ Capitularis præfatæ Baſilicæ adeo exiles exiſtere, quod de illis minime vivere poſſent, ad eos augendos tunc Caſtrum Sancti Petri in Formula (*a*) Velletren. Diœceſis a quondam Antonio de Rido, pro pretio novem millium florenorum auri de Camera ſub certis terminis perſolvendorum, auctoritate ipſius Prædeceſſoris emerant; & propterea quotidianas diſtributiones & fructus præfatæ menſæ non modicum auctoſeſſe ſperabant, quodque prædicto Antonio in præfatis terminis de dicto pretio propter eamdem exilitatem, niſi tres partes Caſtri Attigliani (*b*) Amelien. Diœceſis ad ipſos & præfatam menſam pleno jure ſpectantes, ac ultra ipſum Caſtrum, tot de poſſeſſionibus minime utilibus dictæ menſæ quarum pretia ad ſummam trium millium ſimilium florenorum aſcenderent, venderent, non crederent poſſe ſatisfacere; præfatus Prædeceſſor de præmiſſis plenam notitiam habens ex certis tunc expreſſis cauſis ipſis Archipresbytero, Priori, Canonicis, & Capitulo tres partes Caſtri Attigliani prædicti, ac tot de poſſeſſionibus minus utilibus prædictæ menſæ uſque ad ſummam trium millium florenorum prædictorum, cum tranſlatione veri directi & utilis dominii in perpetuum, libere & licite auctoritate ipſius Prædeceſſoris vendere & alienare poſſent, plenam & liberam per ſuas litteras conceſſit facultatem, prout in eiſdem plenius continetur. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Archipresbyteri, Prioris, Capituli, & Canonicorum prædictorum, necnon dilecti filii nobilis viri Hugolini de Alviano (*c*) Domicelli Amelien. Diœceſis petitio continebat, quod licet Archipresbyter, Prior, Canonici, & Capitulum præfati litterarum & licentiæ hujuſmodi vigore tres partes Caſtri Attigliani præfati dicto Hugolino, ad quem quarta pars dicti Caſtri Attigliani legitime pertinere dignoſcitur, pro pretio duorum millium & quingentorum florenorum ſimilium vendiderint; hac tamen conditione adjecta, quod Capitulo & Canonicis prædictis liceret infra ſeptennium ex tunc proxime ſecuturum tres partes Caſtri Attigliani venditas hujuſmodi pro eodem pretio redimere, ſi id vellent, prout in quodam inſtrumento publico deſuper confecto dicitur plenius contineri; finis quoque dicti ſeptennii inſtare noſcatur, ipſique Capitulum & Canonici pecunias pro redimendis ejuſdem Caſtri Attigliani partibus non habuerint, quodque interventu dilecti filii noſtri Latini (*d*) tituli Sanctorum Joannis & Pauli Presbyteri Cardinalis; inter Capitulum, Canonicos & Hugolinum præfatos conventum extiterit, quod ipſi Capitulum & Canonici facultati, ſive poteſtati redimendi partes prædictas ac omni juri eis & dictæ Baſilicæ in eiſdem & ad eas quomodolibet competenti ſponte & libere cedere, ipſeque Hugolinus pro ceſſione hujuſmodi mille florenos auri ſimiles præfatæ Baſilicæ ſolvere & efficaciter aſſignare debeat, & teneatur, ſi ad id eis licentia per nos concedatur. Quare pro parte Archipresbyteri, Prioris, Capituli, & Canonico-

Caſtri S. Petri in Formis emtio facta a Capitulo.

Alienatione Caſtri Attigliani & alior.

Cum pacto redimendi infra ſeptennium.

Capitulum cedit illi juri.

autem II. eum creavit Presb. Cardinalem S. Sabinæ nequicquam contra niteutibus Cardd. Dominico Firmano, & Proſpero Columna, cauſantibusque dignitatem Cardinalatus cum paopertate vileſcere, opibuſque in honore eſſe, ut habet Gatimbertus (*lib.* 2. *c.* 8.) qui præterea refert, hunc viſere noluiſſe Ferdinandi Neap. Regis ſecundogenitum a Sixto IV. hoſpitio acceptum, quod Cardinalem non decere affirmaret ſecundogenitum Regis cenſum pendentis Apoſt. Sedi tali honore proſequi. Multæ ad hunc ſpectant Epiſtolæ Card. Papien. Cardinali Spoletin. inſcriptæ. Pii II. aliorumque ſcriptis tantus vir celebratur. Sabinenſis demum Epiſc. obiit diem ſuum Sixto IV. Pontif. & in Vatic. Baſil. fuit ſepultos. Alpharani Tab. Ichnogr. n. 71. Monom. hodie extat in cryptis Vatic. Ciampin. *tab.* 25. *num.* 52.

(*a*) De hoc Caſtro conſule quæ ſupra habentur *pag.* 106. *not. b.* Itemque *pag.* 121. *not. c.* Id tantummodo hic liceat adjungere, quod Caſtri hujus nomen jam obſolevit, totumque latifundium appellatur volgo *Campomorto*.

(*b*) Item de hoc conſule notam *b.* ad Nicolai V. Bullam *pag.* 129.

(*c*) In quatuordecim oppidis; quæ Amerina ſeu Amelienſis Diœceſis amplectitur non vulgare eſt nomen *Alviani*: Bartholomæus Dux ille inclytus, de quo tam multa, præ aliis Hiſtoricis, Franciſcus Guicciardinus, inde ſuam duxit originem, & ex Leandro (*Ital. pag.* 96.) fratrem habuit N. qui præſtantem munitamque arcem Alviani conſtruxit, fuitque inſignis virtutibus, ac literatorum Mecœnas. Horum vero, ni fallor, pater erat Hugolinos hic Domicellus. Hæc enim vox Principem Caſtri, oppidive alicujus tum temporis ſignabat. Ita Urſinos, Columnenſes, Sabellos &c. Domicellos Romanos appellatos invenimus. Quin etiam Arimini Dominos Malateſtas eadem appellatione nuncupatos conſtat ex Actis SS. Junii (*to.* 3. *pag.* 536. de B. Petro Gambacurta) *In manu dilecti filii nobilis viri Galeotti Roberti de Malateſtis Domicelli Arimini*.

(*d*) De hoc præſtantiſſimo Domicello Latino Urſino Compſano primum, deinde Tranenſi Archiepiſcopo, quem Nicolaus V. an. 1449. Presb. Cardinalem SS. Joannis & Pauli renonciavit, Urbini Epiſcopum paulo poſt effecit, & exeunte an. 1454. ad Barenſem Archiepiſcoparum tranſtulit, ad alias qoatuor Epiſcopales Sedes a Succeſſoribus translato, ſummiſque officiis ornato, Ughellus to. 1. & 7. & Ciacon. uberrime agunt: eos conſule. Interim migratio hæc tam multiplex de Sede in Sedem, accedente licet Apoſt. auctoritate, nos admonet eorum, quæ hac ſuper re Card. Bellarminus (*Thomaſſin. de diſcipl. P. II. lib.* 11. *c.* 64. *n.* 11.) Clementi VIII. ſignificavit: *Tranſlatio Epiſcoporum, ſecundum Canones atque uſum veteris Eccleſiæ, non debet fieri, niſi ob Eccleſiæ neceſſitatem, vel majorem utilitatem: nec enim inſtitutæ ſunt Eccleſiæ propter Epiſcopos, ſed Epiſcopi propter Eccleſias, nunc autem quotidie translationes fieri videmus ea ſolum de cauſa, ut Epiſcopi vel honore, vel opibus augeantur*.

(*a*) Domi-

nicorum, ac Hugolini prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum; ut omnibus & ſingulis conventionibus, & venditioni ac aliis in dicto Inſtrumento contentis, ac illa concernentibus, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, nec non Capitulo & Canonicis præfatis ceſſionem hujuſmodi trium partium eidem Hugolino, ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus faciendi, ac tres partes hujuſmodi, ut præmittitur, de novo pro pretio condecenti vendendi licentiam concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur de præmiſſis certam notitiam non habentes, ac Caſtri Attigliani, ejuſque verum valorem annuum præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus; quatenus vocatis Capitulo & Canonicis, ac Hugolino præfatis, ſuper præmiſſis omnibus, ac eorum circumſtantiis univerſis auctoritate noſtra te diligenter informes, &, ſi per informationem hujuſmodi venditionem & ceſſionem hujuſmodi trium partium dicti Caſtri Attigliani fiendam, in evidentem utilitatem ejuſdem menſæ Capitularis cedere repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, venditionem & ceſſionem prædictas, ac omnia & ſingula in inſtrumento & conventione prædictis contenta eaſdem concernentia, & quæcumque inde ſecuta eadem auctoritate noſtra approbes, & confirmes, ſuppleaſque omnes & ſingulos defectus, ſiqui intervenerint in eiſdem, & nihilominus Capitulo & Canonicis præfatis ceſſionem trium partium dicti Caſtri Attigliani, ac omni juri ipſis in illis, vel ad illas quomodolibet competenti, ſponte & libere pro dictis aliis mille florenis Hugolino, hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis faciendi, & in ipſos jus hujuſmodi transferendi, ſeu de novo partes ipſas pro pretio aliorum mille florenorum hujuſmodi, prout conventum eſt, ut præfertur, vendendi, & pretium hujuſmodi in uſum & utilitatem dictæ menſæ dumtaxat convertendi, aliaque omnia & ſingula in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, plenam & liberam dicta auctoritate noſtra licentiam largiaris. Volumus autem, quod, ſi ceſſionem ſeu venditionem hujuſmodi fieri contingat, dictum pretium penes aliquas fide & facultatibus idoneas perſonas, cum recognitionibus & cautelis in talibus fieri conſuetis, omnino deponatur; per quas perſonas una cum Capitulo & Canonicis præfatis in evidentem utilitatem dictæ menſæ exponatur, in alios uſus nullatenus convertendum: præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ipſius Baſilicæ, & aliis ejuſdem juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Ceſſionem probat, modo utilem Baſ. — *Mille florenis ab emtore additis.* — *Iis autem quærenda alia utilitas Baſil.*

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto, tertio Nonas Junii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Diſtributiones quotidianæ quomodo dividendæ inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos. Abſentibus detrahendæ, atque inter eos, qui adfuerint dividenda pars iiſdem debita, niſi forte ægritudinis cauſa abſint.

Ex Regeſt. XX. Epiſtol. Secret. Calliſti III. pag. 139. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1455. 5. Jul.

CAlixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei; Ad perpetuam rei memoriam. Inter deſiderabilia cordis noſtri illud intenſis deſideriis affectamus, ut ubique Majeſtas Altiſſimi collaudetur in benedictionibus gratiarum, ſuique cultus glorioſi nominis amplietur; id votis præcipuis expetimus, ut Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe quo ceteris Eccleſiis ampliori veneratur honore, eo magis in cultus ejuſdem frequentatione refloreat, & inibi uberius debita ſolvantur Altiſſimo præconia laudis. Hinc eſt, quod nos, ut hujuſmodi deſiderium noſtrum votivus comitetur affectus, auctoritate Apoſtolica præſenti irrefragabili conſtitutione duximus ordinandum, quod ſinguli Canonici ſingulis matutinalibus miſſæ majoris & veſperorum officiis, reliqui vero perpetui Beneficiati, & Clerici ejuſdem Baſilicæ tam prædictis officiis, quam omnibus aliis horis canonicis teneantur in ipſa Baſilica præſentialiter & perſonaliter intereſſe, ſub irremiſſibili pœna amiſſionis diſtributionum ſuarum quotidianarum, quas hoc modo diſtrictius diſtribui, & miniſtrari volumus & mandamus, videlicet: quod cuilibet Canonico octo bolendini, quorum ſeptuagintaduo florenum de Camera, Beneficiatis vero decem & novem & Clericis prædictis duodecim cum dimidio quatrini, quorum quatuor unum bolendinum valeant, ac de dictis octo bolendinis in matutinali quatuor, in majoris miſſæ duo, & in veſperorum officiis, reliqui duo Canonicis, qui ad intereſſendum aliis horis hujuſmodi ex privi-

Baſil. Vat. præſtantia. — *Ratio diſtributionum quotidianar.*

privilegio Sedis Apoſtolicæ eiſdem conceſſo, non ſtringuntur: Beneficiatis vero,& Clericis in eiſdem matutinali medietas quatrinorum hujuſmodi, & in quolibet mortuorum & majoris miſſarum & veſperorum officiis ſimiliter octo, ac in vigiliis mortuorum quatuor, & in prima & pretioſa duo, & in qualibet reliquarum horarum hujuſmodi ſimiliter duo denarii; Clericis autem in matutinis ſex quatrini & unus denarius, in utraque miſſa quatuor, in vigiliis tres, & in prima & pretioſa, & ſimiliter in qualibet reliquarum horarum duo denarii miniſtrentur. Portiones autem ſive quotæ, quæ ex hujuſmodi diſtributionibus abſentibus ab hujuſmodi officiis & horis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ſi illis intereſſent obvenire poſſent, inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos eiſdem officiis & horis intereſſentes accreſcant, eo modo quo dictæ ipſorum diſtributiones miniſtrantur integræ, & abſque ulla diminutione inter divinis prædictis intereſſentes dividuntur; infirmitatis & aliis caſibus a jure conceſſis dumtaxat exceptis, quibus volumus, ac ſi prædictis divinis officiis intereſſent, portiones ſuas miniſtrari, dividantur: adjicientes, quod quiſque ex eiſdem Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, qui præſenti conſtitutioni ſcienter contravenire præſumpſerit, ab aliorum proventuum ſuorum ratione Canonicatus & præbendæ, Beneficiatus, vel Clericatus ſibi debitorum, ſit eo ipſo ſuſpenſus donec indebitæ percepta, ſeu miniſtrata reſtituerit, & iidem proventus durante ſuſpenſione hujuſmodi etiam dictis officiis & horis intereſſentibus ſub modo præmiſſo inter eos dividendi cedant, quod ſi ſuſpenſus ipſe de dictis proventibus ſe interim quomodolibet intromiſerit, ex tunc ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat, a qua ab alio quam a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium nequeat obtinere: idem etiam excommunicatus tunc ab omnibus abſque ulla declaratione vel denuntiatione arctius evitetur, non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quavis firmitate vallatis, privilegiis quoque, libertatibus, & exemptionibus quibuſcumque forſitan ſub quacumque verborum forma a Sede Apoſtolica conceſſis, quæ cuiquam adverſus præmiſſa nolumus aliquatenus ſuffragari, etiamſi de illis & eorum tenore de verbo ad verbum præſentibus mentio ſit habenda. Statuimus præterea, & etiam ordinamus ac ſub excommunicationis pœna, quam contrafacientes eo ipſo incurrant, diſtricte præcipiendo mandamus, ut omnes Camerarii, diſtributores diſtributionum, & aliarum pecuniarum dictæ Baſilicæ, ceterique officiales in dicta Baſilica tam præſentes, quam futuri aliquem punctuare, ſeu diſtributiones alicui exhibere, qui in Choro prædictis divinis officiis integre non interfuerint, quoquo modo non præſumant. Hortamur inſuper, quod ſinguli Canonici & Beneficiati prædicti a quibuſvis inter ſe rancoribus odiis & invidiis abſtineant, & Clerici ament ſe ſub eadem pœna, ut pacis quietis & amoris tranquillitate attentius & devotius pacis auctori valeant famulari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, ordinationis, adjectionis, ſtatuti, exhortationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Portiones abſentium dividendæ inter præſentes.

Pœnæ tranſgreſſoribus inflictæ.

Derogando omnibus privilegiis.

Hortatur omnes ad concordiam.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoquinto, tertio Nonas Julii Pontificatus noſtri Anno primo.

Petrum de Capranica Canonicum Baſilicæ S. Petri Procuratorem conſtitutum a Capitulo pro recuperandis ubique Baſilicæ bonis, &c triennali privilegio munit, commendatque Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis &c. ut abſque diſpendio ſua proſequatur itinera, reſque adimpleat ſibi commiſſas.

Ex Regeſto III. de Curia Calliſti III. pag. 210. ap. Archiv. Ap. Vatic.

AN. CH. 1455. 4. Sept.

CAlixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis & ſingulis, ad quos præſentes litteræ pervenerint; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum dilectus filius Petrus de Capranica Canonicus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe decretorum Doctor ex noſtra commiſſione & mandato, & cum plena poteſtate Procurator conſtitutus a dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo ejuſdem Baſilicæ ad diverſas mundi partes ſe conferre habeat, ut tam mobilia, quam immobilia bona, res, & jura quæcumque ad Baſilicam & Capitulum præfatos legitime ſpectantia diligenter exquirat, & ſi qua ubicumque vendita & alienata illicite, vel diſtracta reperiret, vendicet, recu-

Merita perſonalia Procuratoris.

Munus eidem injunctum. recuperet, & ad jus & proprietatem dictæ Baſilicæ, quantum in eo eſt, reducat calculum & rationem videat, & alia faciat prout in procuratorio manu publici Notarii deſuper confecto latius continetur, conſiderantes, quod ad nos potiſſime ſpectat commoda præfatæ Baſilicæ procurare, Patriarchas, Archiepiſcopos, & quoſcumque locorum ordinarios, ac alias Eccleſiaſticas perſonas, & quoſvis Principes, Barones, & dominos temporales, communitates, ac univerſitates, & *Præſidium generale eidem quærit.* officiales noſtros rogamus & hortamur in Domino, vobis per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus ipſum Petrum pro noſtra & Apoſtolicæ Sedis reverentia commendatum ſuſcipientes circa celerem & debitam executionem commiſſorum ſibi, quoties requiſiti fueritis, aſſiſtatis auxiliis, conſiliis, & favoribus opportunis; & nihilominus vos locorum Ordinarii ac Prælati & Eccleſiaſticæ perſonæ dum opus fuerit, ſummariam & expeditam ſimpliciter & de plano, ac ſine ſtrepitu & figura judicii juſtitiam miniſtrantes, omnes & ſingulos tam Laicos, quam Clericos res & bona ac jura hujuſmodi detinentes, & debitas ſolutiones reſtituere recuſantes per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia, appellatione poſtpoſita, *Rem fieri vult citra judicii formam.* auctoritate noſtra compellatis, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Vos vero ſeculares Poteſtates, ſingulares perſonæ, & officiales noſtri, per opportuna juris remedia etiam ſummarie, ut præmittitur, ac per diſtrictionem, qua convenit, cogatis, & in omnibus dicto Petro faveatis circa recuperationem jurium ac bonorum præfatæ Baſilicæ, non permittentes aliquo modo, ut illa aliena opprimantur injuria, & ut negotia, quæ eidem Petro impoſita fuerunt, procurare, tractare, & concludere valeat, omnia, quæ circa hæc neceſſaria fuerint & opportuna, promptis animis impendere velitis. Subditis autem noſtris, & gentium armigerarum Capitaneis, ubicumque ad noſtra ſtipendia militantibus ſtricte præcipiendo mandamus, ut eumdem Petrum pro hujuſmodi laudabili opere proficiſcentem cum familiaribus, ſociis, equis, ſalmis, valiſiis, rebus, & bonis ſuis omnibus tam per veſtra, quam per noſtra territoria partes portus pontes & loca quælibet, & tam per aquam, quam per terram tranſire, ſtare, ire, redire, quoties libuerit, libere, tute & abſque quacumque ſolutione Gabellæ, aut alterius cujuſcumque oneris impoſitione permittatis, nec dicto Petro, familiaribus, vel ſociis moleſtiam aliquam inferatis, ſeu jacturam; nec ab aliis quantum in vobis fuerit inferre ſinatis, ſed ei pro ſe & commitiva hujuſmodi, prout opportunum fuerit, de ſecuro tranſitu, ſcorta, receptu, ſive ſalvoconductu ſic liberaliter providere curetis, quod exinde veſtra devotio apud nos & Sedem Apoſtolicam poſſit non immerito commendari, præſentibus poſt triennium minime valituris. *Procuratorem eximit ab omni ſumtu, & gabella.* *Spatio trium annorum tantum.*

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo quinto, Pridie Nonas Septembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Card. Pœnitentiario cum tribus, aut quatuor Pœnitentiariis Baſilicæ Principis Apoſtol. aut Pœnitentiariis iiſdem ſine præſentia Cardinalis demandat examen Pœnitentiariorum minorum Baſilicar. S. Joannis, & S. Mariæ Majoris.

Ex Regeſto XXIII. epiſtolar. Secret. Calliſti III. pag. 148. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1456. 16. Octob.

Calixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Dominico tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem (a) Presbytero Cardinali majori Pœnitentiario noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum libenter ad ea intendamus, quæ honorem Dei & ſalutem animarum concernunt; Hinc eſt, quod nos fide digna relatione informati, eſſe nonnullos minores Pœnitentiarios noſtros per te ex mandato noſtro ſubſtitutos tam in Baſilicis Sancti Joannis Lateranenſis (b), & Apoſtolorum Principis, quam etiam Sanctæ Mariæ Majoris almæ Urbis noſtræ, qui doctrina parum imbuti, inſufficienteſque ad onus hujuſmodi confeſſionum cum detrimento ſuæ & aliorum ſalutis ipſum officium ſubſtitutionis hujuſmodi aliquandiu exercuerunt, & de præſenti exercent, in non *Pœnitentiarior. Minor. inſcitiam dolet.*

(a) Dominicus Capranica Romanus ſummis ornatus virtutibus, ſingulari præſtans doctrina, miraque apud Principes in rebus gerendis dexteritate conſpicuus, cujus monumentum viſitur in S. Mariæ ſuper Minervam, biennio poſt, dum funus agebatur Calliſti III. evolavit ad ſuperos, magnumque ſui deſiderium bonis omnibus reliquit. Card. Firmani nomine in litterarum monumentis celebratur. Multa de eo Ughellus in Epiſc. Firman. to. 2. necnon addit. ad Ciacon. Platina coævus appellat virum gravem ac ſapientiſſimum, ſubjicitque in ejus funere *bonis omnibus præ dolore lacrymantibus*.

(b) Præferri hic vides Baſilicam Lateranenſem Vaticanæ Num præſtare illam putas dignitate? Vide infra.

(a) Si

non modicum quoque dictarum Baſilicarum, & noſtrum dedecus; quas eo magis ſanctitudo & ſacrarum litterarum ſcientia decere videntur, quo ceteræ orbis Eccleſiæ, quæ inde ſumpſerunt exordium, debent etiam imitationis exemplum accipere, ſperantes circumſpectionem tuam, quidquid ei in hac parte injunxerimus, diligenter & ſecundum cor noſtrum eſſe executuram, tibi eidem præſentium tenore committimus & mandamus, quatenus, quamprimum commode poteris, perſonaliter ad te vocatis ſubſtitutis prædictis, ac adhibitis tecum tribus aut quatuor Pœnitentiariis dictæ Baſilicæ Apoſtolorum Principis Urbis præfatæ, (*a*) de quibus tibi videbitur, illos examinari, etiam te abſente, ſi commode præſens eſſe nequiveris, diligenter procures ſuper omnibus & ſingulis, quæ ad bene exercendum officium ipſorum pertinere noſcuntur; quoſque idoneos & ſufficientes per examen hujuſmodi eſſe repereris, in eorumdem officio libere permanere permittas, quos vero ſecus, ab eodem officio totaliter amoveas, & prives, ac pro privatis & amotis denuncies, necnon alios loco ipſorum de quibus tibi videbitur, præmiſſo eodem examine, deputes atque conſtituas, omniaque alia & ſingula ordines, ſtatuas, & exequaris, quæ in præmiſſis, ac circa præmiſſa eidem circumſpectioni tuæ utilia, & ſecundum Deum eſſe videbuntur, omnimodam ſuper hoc tibi poteſtatem dantes ac facultatem. Contradictores quoſcumque & rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo: conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, litteris noſtris & Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum eiſdem communiter vel diviſim forſan conceſſis, necnon privilegiis & exemptionibus ſub quacumque forma vel expreſſione verborum a Sede Apoſtolica obtentis, de quibus quorumque totis tenoribus etiam de verbo ad verbum in noſtris litteris mentio ſpecialis eſſet habenda, per quæ præſentium effectus valeat quomodolibet impediri, ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque. Volumus autem ac circumſpectioni tuæ harum etiam ſerie expreſſe mandamus, ut neminem poſthac in ſubſtitutum dictarum Baſilicarum admittas, ſeu admitti præcipias, niſi prius prævio convenienti examine coram te vel tribus aut quatuor Pœnitentiariis, ut præfertur, habito idoneus ad dictum officium fuerit adinventus.

Iidem ad examen vocandi.

Minus habentes amovendi.

Nullo ſuffragante privileg. gener. aut ſpeciali.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoſexto, decimoſeptimo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Excommunicationem ab Eugenio IV. inflictam furibus Sacrilegis confirmat, mulctamque pecuniariam 25. Florenorum ei adjungit.

Ex Regeſto XII. Epiſtolar. de Curia Calliſti III. pag. 36. apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum.

AN. CH. 1457. 26. *Mart.*

CAlixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam multiplicata eſt adeo iniquitas perverſorum, quod maledictionem & Cenſuras Eccleſiaſticas quaſi aquam bibentes, non ſolum almam Urbem Sanctorum plurimorum ſanguine rubricatam; verum etiam ipſius Sacratiſſima Dei Templa ornamentis & lapidibus ſpoliare, ac Sacris ædificiis deputata in ſuarum periculum animarum diripere & aſportare non verentur; intereſt noſtra, cui immenſa bonitas Summi Patris Eccleſiarum omnium, potiſſime dictæ Urbis, curam ſpeciali prærogativa commiſit, talibus providere remediis, quod præſumentium ſacrilegia hujuſmodi perpetrare illidatur temeritas, & committendi ſimilia impoſterum aditus præcludatur. Dudum ſiquidem a felicis recordationis Eugenio Papa Quarto Prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis: Eugenius Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad futuram rei memoriam. Quoniam in omnibus Terrarum locis &c. *ut ſupra pag. 89.*

Sacrilegorum furum audacia.

Cum itaque poſtmodum, ſicut nuper fide dignorum relatione accepimus, nonnulli iniquitatis filii a quorum oculis Dei timor abſceſſit, tam ex ipſis Sacroſanctis Baſilicis, quam etiam ex aliis publicis locis ad decorem & venuſtatem almæ Urbis deputatis, non ſolum marmoreos & porphyriticos, verum etiam alios lapides, & ſculpturas ſubtrahere, auferre, & aſportare, ac in ſuos uſus convertere, Baſilicas quoque & Urbem præfatam deformare præſumpſerint in animarum ſuarum periculum, & Baſilicarum & Urbis prædictarum non modicum detrimentum: Nos igitur attendentes,

Eugenii IV. decret. confirmat.

(*a*) Si quis Pontificum Gregorii XI. Conſtitutioni hætens præcipuo aliquando loco Baſil. Later. anen. nominat, præſtantiam Vaticanæ quantocyus fatetur. Id non ſemel vidimus ſupra: evidentius hinc ſuppetit argumentum, quod ipſe vides.

(*a*) Puta

Idem auget, & amplificat.

dentes, quod ſi ad reprimendas hujuſmodi inſolentias tranſgreſſorum, & præſumptiones eorum ſacrilegas refrenandas Apoſtolicæ correctionis diſciplina lenteſcat, eorum voluntas ſit proclivior ad peccandum, & impunitorum exemplum perniculoſius in alios derivatur, Baſilicarum, & Urbis prædictarum indemnitatibus, prout noſtro incumbit officio, providere volentes, necnon ejuſdem Prædeceſſoris literas etiam noſtro nomine corroborantes & innovantes, & prout præſentis temporis neceſſitas exigit, ampliantes; omnes & ſingulos cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, Ordinis vel conditionis fuerint, qui earumdem Baſilicarum marmoreos, Porphyriticos, & alios cujuſcumque coloris ſeu generis vel ſpeciei lapides, etiam lateritios ad ipſarum uſum, ſive Fabricam & decorem deputatos abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali hactenus abſtulerunt, ſubtraxerunt, & infra duos Menſes prædictos detinuerunt, non curantes illos reſtituere juxta prædictarum litterarum continentiam & tenorem, excommunicationis ſententiam in eos & eorum quemlibet, ut præmittitur, promulgatam incurriſſe tenore præſentium declaramus: eos vero qui tam ex ipſis Baſilicis, quam ex locis publicis dictæ Urbis deinceps cujuſcumque generis lapides auferre præſumpſerint, ultra pœnas contentas in litteris Prædeceſſoris hujuſmodi, in vigintiquinque Florenis auri de Camera per noſtrum in ſpiritualibus in Urbe Vicarium, ſi Clerici; ſi vero talia perpetrantes laici fuerint, per almæ Urbis Senatorem pro tempore exiſtentes vice qualibet, qua eos talia commiſiſſe conſtiterit, irremiſſibili pœna mulctentur, & nihilominus ad reſtitutionem ablatorum penitus compellantur: aliis etiam ſententiis, cenſuris, & pœnis in talia committentes a ſacris Canonibus & Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus promulgatis in ſuo robore duraturis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis corroborationis innovationis ampliationis & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Excommunicationi addit mulctam pecun.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimoſeptimo, Septimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Laurentium Lancellotti Romanum Magiſtrorum Oſtiariorum munere proſequitur tum ut gratiam referat pro reparatione feneſtrarum vitrearum Baſilicæ Vaticanæ, tum ut levamen ſuppedidet ad neceſſarios ſumtus in poſterum pro iis conſervandis.

Ex Regeſto II. Officior. Calliſti III. pag. 35. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1457. 5. Julii.

CAlixus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Laurentio Petri Lancellotti Civi Romano noſtro & Palatii Apoſtolici Magiſtro Oſtiario; (*a*) Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Præſtantia Baſil. Vaticanæ.

Etſi ſub ſingulorum nominibus dedicatæ Eccleſiæ cura diligenti ſint in ſuis ſtructuris & ædificiis conſervandæ; illa profecto modo quodam ſpecialiori in hujuſmodi ſtructuris, & ædificiis conſervanda eſt, & manutenenda, quæ Principis Apoſtolorum titulo decoratur, & aliarum Eccleſiarum mater & magiſtra eſſe dignoſcitur. (*b*) Cum itaque pro reparatione & manutentione feneſtrarum vitrearum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ut aliquis ad hoc expertus & idoneus deputetur, plurimum opportunum, quinimmo neceſſarium nobis eſſe videatur, ad cujus ſuſtentationem, & laborum ac expenſarum propterea faciendarum proventus, & emolumenta fore noſcuntur opportuna: Nos volentes, te, qui, ut aſſeris, ad hoc peritiſſimus exiſtis, & tuis propriis ſumptibus & expenſis reparationem, & manutentionem præmiſſas facere diſponis, apud nos de laudabilibus probitatis & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum & aliorum prædictorum intuitu, favore proſequi gratiæ ſpecialis; te ad reparationem & manutentionem hujuſmodi tuis propriis ſumptibus, & expenſis, prout ad id te ſponte obtuliſti, faciendas auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, quoad vixeris, deputamus & etiam ordinamus: necnon in recompenſam & ſupportationem laborum, ſumptuum, & expenſarum eorumdem, in noſtrum & Palatii Apoſtolici Magiſtrum oſtiarium cum honoribus, oneribus, emolumentis, & gratiis conſuetis eadem auctoritate recipimus, & alio-

Gratiam refert ob beneficia in eamdem.

(*a*) Puta Cubicularium ſecretum, quod ſcilicet muneris & hodie nobilibus Romanis Civibus committitur.

(*b*) Quod nuper innuebam de prærogativa Vat. Baſilicæ confirmatum hic luculentius intelligis ab eodem Pontifice, qui ſemel primo loco Lateranenſem recenſuit.

(*a*) Came-

&aliorum noſtrorum dicti Palatii Magiſtrorū oſtiariorum numero & conſortio favorabiliter aggregamus; Decernentes, te ex nunc ad officium ipſorum Magiſtrorum oſtiariorum, ejuſque liberum exercitium ac honores, onera, & emolumenta hujuſmodi, dicta auctoritate fore, ut moris eſt, admittendum: & propterea Venerabili fratri noſtro Epiſcopo Lauſanen. (*a*) Vice-Camerario noſtro in Romana Curia reſidenti per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus te, juxta ejuſdem decreti noſtri tenorem ex nunc in Magiſtrum oſtiarium, & ad hujuſmodi officium, ejuſque exercitium, honores, onera, & emolumenta auctoritate prædicta recipi & admitti faciat, ut eſt moris, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac de certo dictorum Magiſtrorum oſtiariorum numero, etiam ſi ad illum nondum deventum ſit, & aliis contrariis quibuſcumque. Aut ſi Magiſtris oſtiariis prælatis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Tu igitur de bono in melius ſtudiis virtutum intendas, & circa reparationem & conſervationem præmiſſas inſiſtas diligenter, quod in noſtro conſpectu ad majora te ſemper conſtituas digniorem; Noſque propter hoc ad faciendum tibi ampliorem gratiam invitemur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ deputationis, ordinationis, receptionis, aggregationis, conſtitutionis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Magiſtri oſtiarii munere Lancellottum ornat.

Lenocinio majoris dignitas eum allicit.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſeptimo, tertio Nonas Julii, Pontificatus noſtri Anno tertio.

PIUS II.

Mortuo Calliſto III. anno 1458. die 6. Auguſti, intra quindecim dierum ſpatium, ejuſdem videlicet menſis die 20. (*b*) eligitur Æneas Picolhomineus Civis & Epiſcopus Senenſis Presb. Card. S. Sabinæ, ac Pius II. nuncupatur. Coronatio alios quindecim dies dilata uſque ad 3. Septembris, quæ fuit Dominica. Sedit annos 5. menſes 11. dies 26. Deceſſit Anconæ anno 1464. die 14. Auguſti. (*c*) Inde Romam delatum, quod vivens præceperat, in Baſilica Vaticana ad Altare S. Andreæ ſepultum eſt. (*d*)

Bona ad Monaſterium S. Salvatoris de Majella ab Abbatibus aliiſque in præjudicium Monaſterii alienata, & diſtracta revocari mandat ad jus, & proprietatem Monaſterii.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 21. faſc. 242.

AN. CH. 1458. 5. Octob.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archidiacono, & Cantori Eccleſiæ Theatin. ac Vicario in Spiritualibus Generali Venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Theatin. Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad

(*a*) Camerarius tunc temporis ex Cohell. (*notit. Cardinalat. c.* 52.) aut erat Ludovicus Mediarota ſeu Scarampo, aut Gulielmus de Eſtoutevilla, qui Ludovico ſuperſtite Camerariatus officium aſſequutus erat, & Pio II. Pontifice eodem fungebatur. Hic autem Vicecamerarius Cohellio ignotus ſub Calliſto III. ſeriem ab eo ductam diſturbat.

(*b*) Controverſiam de die electionis miratur Muratorius (*Annal to. IX. pag.* 467.) Infeſſura enim & Autor Chron. Bonon. electum ferunt Pontificem die 19. Aug. Platina die 20., & Hiſtoria Senenſis die 21. Nos vero multo magis miramur Pontificiæ rei tam peritum Annaliſtam Italum, ut nos doceat coronatum eſſe Pium in Baſilica Lateranenſi contra morem Majorum.

(*c*) Platinæ ſententiæ, quam Ciaconius amplectitur, Pium nempe eſſe mortuum XVII. Cal. Septembris; ſeu die 16. Auguſti, haud dubie præferendum Auguſtini Patritii Anconæ degentis in Comitatu teſtimonium. Hic refert, Pontificem in pervigilio Aſſumtionis B. M. Virginis hora ſecunda noctis obiiſſe ſupremum diem. (Marcell. *Sect.* 15. *cap.* 2. *lib.* 1.)

(*d*) Ancona, quo ſe Pius ægrotans contulerat, fœderatorum Principum claſſem adverſus Turcas inſpecturus, militumque animos vehementius in nominis Chriſtiani hoſtem incenſurus, ejus cadaver non pervenit Romam ante diem 21. ejuſdem Menſis. Rem ſiquidem ita enarrat Card. Papienſis (*Comm. lib.* 2.) *Septimo igitur die, poſtquam Ancona diſceſſum eſt, reverſi in Urbem Patres ſunt, & Cadaver Pii Templo D. Petri illatum; ſepultumque in Andrea Apoſtoli Cella; quam ille vivens pulcherrime adornatam oſſium ſuorum, & S. Capitis tabernaculum eſſe voluit.* Ex Tab. Ichnograph. Alpharani num. 40. habemus locum ipſum in veteri Baſilica. Hodie in Cryptis Vaticanis capſa marmorea abſque oſſibus ſervatur. Nam Card. Alexander Montaltus, quum Pauli V. juſſu excindebantur parietes veteris Baſilicæ, tam Pii II. quam Pii III. Cadavera ad inſignem Ædem S. Andreæ de Valle ab ſe extructam translata edito loco poſuit ſuper oſtia lateralia quæ vulgo audiunt *Porticulæ*, alterum e regione alterius, ut viſenti cuique patet.

(a) Datio

Ad audientiam noſtram pervenit, quod nonnulli Abbates, & aliæ ſingulares perſonæ ex dilectis filiis Conventu Monaſterii Sancti Salvatoris de Majella Ordinis Sancti Benedicti Theatin. Diœc., qui fuerunt pro tempore, decimas, cenſus, redditus, terras, poſſeſſiones, vineas, domos, caſalia, prata, paſcua, ſilvas, nemora, molendina, jura, juriſdictiones, & nonnulla alia mobilia, & immobilia bona ad dictum Monaſterium ſpectantia, datis ſuper hoc litteris, confectis exinde publicis inſtrumentis, interpoſitis juramentis, factis renunciationibus, & pœnis adjectis in gravem ipſius Monaſterii læſionem, nonnullis Clericis & Laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam, (*a*) vel ſub cenſu annuo conceſſerunt, quorum aliqui dicuntur ſuper hiis confirmationum litteras in forma communi a Sede Apoſtolica impetraſſe. Quia vero noſtra intereſt ſuper hoc de oportuno remedio providere; diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ea, quæ de bonis ipſius Monaſterii per conceſſiones hujuſmodi alienata inveneritis illicite, vel diſtracta, non obſtantibus litteris, inſtrumentis, juramentis, renunciationibus, pœnis, & confirmationibus ſupradictis, ad jus, & proprietatem ejuſdem Monaſterii legitime revocare curetis; contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Teſtes autem, qui fuerunt nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellatis veritati teſtimonium perhibere. Quod ſi non omnes hiis exequendis potueritis intereſſe, duo, aut unus veſtrum ea nihilominus exequantur.

Alienatio Bonor. Monaſt. improbatur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octavo, tertio Nonas Octob., Pontificatus noſtri An. primo.

Franciſco de Thomæis Canonico noſtræ Baſil. confirmat Vicariatum ab Archipresbytero ei collatum in ead. Baſilica cum ampliſſimis facultatibus in ſpiritualibus, & temporalibus.

Ex Regeſto I. Officior. Pii II. pag. 49. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1458. 7. Octob.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Franciſco de Thomæis Canonico, (*b*) Aquilano, decretorum Doctori, Capellano noſtro, dilecti filii noſtri Petri tituli Sancti Marci (*c*) Presbyteri Cardinalis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Archipresbyteri in dicta Baſilica Generali Vicario; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Præcipua cura Pontificum Baſil. Vatic.

Apoſtolicæ ſervitutis officium circa diverſa, quæ noſtris agenda incumbunt humeris, illud eſt potiſſimum; ut ad Eccleſiarum omnium, & præſertim Baſilicæ in honorem Principis Apoſtolorum, cujus ſucceſſor exiſtimus, in Urbe conſtructæ, & ſui nominis vocabulo inſignitæ ſtatum utiliter & proſpere dirigendum ſic diligentia contemplemur intenta, quod Eccleſiæ ipſæ per noſtræ proviſionis miniſterium, ſuperni ſuffragante favoris auxilio, ſalubribus proficiant incrementis. Cum itaque dilectus filius noſter Petrus tituli Sancti Marci Presbyter Cardinalis, dictæ Baſilicæ Archipresbyter, te in Archipresbyteratus dictæ Baſilicæ Vicarium, & Procuratorem in temporalibus & ſpiritualibus generalem, revocando omnes & ſingulos Vicarios & alios Procuratores ſuos * nullo, ad regendum & gubernandum Archipresbyteratum prædictum, & illi in miſſis & aliis divinis officiis nocturnis atque diurnis continuo perſonaliter ſerviendum, & in illis per alios deſerviri, nec non cum Cappa ſeu Cocta, & alias honeſte per Baſilicam ipſam incedere, ac in illa & ejus Choro permanere, & ſilentium dum ibidem divina celebrantur teneri, ac illi ex eis ad quos id pro tempore pertinebit, & miſſas & divina prædicta bene & punctatim celebrari, dici & recitari, cruces &

Qualis Vicarius Baſilic. ejuſdem per hæc tempora.

* *ſic*

(*a*) Datio *ad firmam* ut recte Du-Cangius, ſumitur pro contractu, quo ſub annuo reditu, fundi ad aliquot annos poſſidendi dantur. Quam ſane rem confirmat exemplis ex Anglia præſertim petitis. Aliquid plus de Monaſterii hujus Bonis fecerant Abbates, ſeu alii: nam perpetuo ea locaverant; nihilominus eodem loquendi genere locationem perpetuam hic appellatam vides.

(*b*) Anno 1462., ut videbimus infra, idem Vicarius Baſilicæ ſuo jure utitur in cauſa criminali; &, quod majus, adverſus Canonicum. Siquidem hoc privilegio jus idem extenditur ad Canonicos ipſos. Anno autem 1464. aperte Vicarium Pontificis nominatum inveniemus. Quæ res non levi oculo prætereunda. Vide quæ ibi adnotamus.

(*c*) Petrus Barbus Eugenii IV. ſororis filius, ab hoc Pontifice creatus Diac. Card. S. Mariæ Novæ an. 1440. vix annum triceſimum tertium attingens; mortuo Juliano Cæſariuo Archipresb. anno 1445. ab eodem Pontifice avunculo fit Archipresbyter Baſil. Vatic. quo munere annis novemdecim fungitur, ut notat Grimaldus ad annum uſque 1464. quum Summus Pontifex eſt electus. Titulum S. Marci adeptus eſt Nicolao V. Pontifice, cujus Comitiis interfuerat an. 1447. *electus Epiſcopus Cervienſis Diac. Card. S. Mariæ novæ*, ex Ciacon. Anno autem 1453. (*Raynal. n. 9.*) cum duobus collegis *Petrus tit. S. Marci* deſignatur exequendæ conſtitutioni ejuſdem Pontificis de Bello Sacro adverſus Turcas.

(*a*) In

& calices, paramenta, pannos, jocalia, & alia ornamenta dictæ Baſilicæ bene & munde ac nitide conſervari, aliaque ad miſſarum & divinorum eorumdem decorem & venuſtatem fieri, ac conſuetudinem dictæ Baſilicæ & reformationem fortaſſis faciendam, aliaſque dictæ Baſilicæ ordinationes atque ſtatuta ſervari faciendum, & quoties tibi videbitur expedire, Capitulum inibi congregandum & convocandum; fructus quoque, redditus, jura obventiones & emolumenta ad eum ratione dicti Archipresbyteratus ſpectantia percipiendum conſtituerit & ordinaverit: nec non omnibus & ſingulis perſonis tam eccleſiaſticis quam ſecularibus ſibi ratione dicti Archipresbyteratus ſubjectis & ad ejus forum pertinentibus de jure vel conſuetudine juſtitiæ complementum miniſtrandi ipſoſque ſubjectos, tam Clericos, quam Seculares, conjunctim vel diviſim corrigendi, puniendi, caſtigandi, & incarcerandi, & ſi opus fuerit, beneficiis, clericatibus, & officiis privandi, deſtituendi, & amovendi, ac loco eorumdem alium ſeu alios deputandi, quaſcumque etiam monitiones præcepta & mandata, etiam ſub pœnis & cenſuris eccleſiaſticis quibuſcumque Beneficiatis, Clericis, & aliis ſuis ſubditis faciendi, ac quoſcumque rebelles ac inobedientes pœnas, ſententias, & cenſuras in eiſdem monitionibus, præceptis, & mandatis contentas incidiſſe, & incurriſſe declarandi; necnon officiales, ſeu ſervitores in eadem Baſilica, quibuſcumque nominibus cenſeantur, recipiendi & deputandi, illoſque, ſi opus fuerit, amovendi, viſitationemque in locis ſibi ratione dicti Archipresbyteratus ſubjectis faciendi, & procurationem ſolitam recipiendi; ſententias quaſcumque atque cenſuras, necnon mulctas & pœnas alias in Beneficiatos, Clericos, ſubditos, & contradictores rebelles ac inobedientes, ac jura res & bona alia ad Archipresbyteratum ipſum pertinentia turbantes, & impedientes, aut illis auxilium, conſilium, vel favorem publice vel occulte præſtantes fulminandi & infligendi, crimina & exceſſus eorumdem puniendi, ac delinquentes ipſos capiendi, incarcerandi, & confiſcationibus, ſi opus fuerit, pœnandi; quæcumque Beneficia, Clericatus, & officia eccleſiaſtica ad collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem ſuam ratione dicti Archipresbyteratus de jure vel conſuetudine quomodolibet ſpectantia, vacantia vel vacatura conferendi, præſtandi, inſtituendi & de illis providendi; reſignationes quoque eorumdem ſimpliciter vel in vim permutationis faciendas recipiendi & admittendi, & de illis providendi, ac in eorumdem poſſeſſionem ponendi, ac ſuper beneficiis ipſis litteras concedenti, plenam & liberam & omnimodam poteſtatem tribuerit. Nos igitur, qui eidem Eccleſiæ tanto efficacius intendere tenemur, quanto ille, qui ſolus Romanam fundavit Eccleſiam ſupra firmam petram fidei, illam majori venerationi conſtituit digniorem, ipſamque ceteris amplioris dignitatis privilegio præcellere, & uberioris titulo laudis & gloriæ voluit decorari, de tua prudentia & aliis multiplicum virtutum donis, quibus Altiſſimus te inſignivit, in hiis & aliis plenam in Domino fiduciam obtinentes; ut majori auctoritate ſuffultus melius & liberius commiſſa tibi, ut præmittitur, exequi poſſis, & ut in eadem Baſilica cultus divini nominis augeatur, & devotius ac frequentius inibi Deo laudes exolvantur, omnes & ſingulas perſonas etiam Canonicos, (a) qui in eadem Baſilica ad præſens reſident, & pro tempore reſidebunt, & alios eidem Baſilicæ ſubjectos puniendi & corrigendi, dicto Vicariatus officio durante; curam & adminiſtrationem memoratæ Baſilicæ in ipſis ſpiritualibus & temporalibus regendi, & ut præmittitur exercendi, dictiſque Canonicis, Beneficiatis, Clericis, & perſonis præſentibus & futuris, & eorum ſingulis, ut ipſi vel eorum aliquis Capitulum niſi in tua dumtaxat præſentia facere aut capitulariter aliqua pertractare, ſeu gerere vel ordinare, quodque tam ipſi, quam eorum & præfatæ Baſilicæ præſentes & futuri Camerarii, & officiales, vel ipſorum, de bonis mobilibus & immobilibus ad ipſam Baſilicam ad præſens & in futurum ſpectantibus, aliquid abſque tui conſcientia alicui ſeu aliquibus ad minimum ſeu longum tempus affictare, arrendare, aut quovis modo alienare, ad penſionem ſeu ad fictum dare, ſive alias quomodolibet concedere, aut de receptis & habitis atque expoſitis quietare & abſolvere, ſeu de illis computa & rationes reddere, ullo umquam tempore non poſſint, ſeu debeant, eadem auctoritate diſtrictius inhibendi; & ſi ſecus actum fuerit, revocandi, etiamſi ſuper illis Apoſtolica legitima vel alia confirmatio intervenerit, nec non contra Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & perſonas præſentes ac futuros & eorum

Vicarii ejuſd. poteſtas magna.

Ex Archipresbyteri auctoritate.

Summa ex Apoſtolica auctoritate.

Præcipue circa res ipſas, & perſonas.

(a) In Canonicos poteſtatem exercere Vicarium poſſe hic audis. Id vero Apoſtolico perſonali Privilegio nititur; neque ad alios Archipresbyterorum Vicarios extenditur. Per hæc autem tempora aut Romm. Pontiff. Vicarium Apoſtolicum inſtituebant ad tempus, aut Vicarius Archipresb. erat una ſimul Vicarius Rom. Pontif. Id perſpicuum erit infra in ultima Pii II. conſtitutione. Præcipue vero ex Conſtitutionib. Pauli II. Sixti IV. & Innoc. VIII. palam fiet, dignitate Epiſcopali inſignem virum eſſe Vicarium Pontificis in Baſilica Vaticana. Eas dabimus integras; ſimiles licet videantur; & ſint in rerum ſumma.

(a) Angelus

eorum ſingulos ſuper eorum exceſſibus, criminibus, culpis, demeritis, & delictis inquirendi, eoſque tam pro illis, quam etiam tranſgreſſionibus, & inobedientiis mandatorum, ſeu monitionum, quæ ipſis tam conjunctim, quam diviſim auctoritate præſentium pro tempore feceris, excommunicationum, ſuſpenſionum & interdicti, ac aliis de quibus tibi videbitur etiam pecuniariis pœnis, dicta auctoritate ligandi & condemnandi, necnon ligatos & condemnatos juxta Canonicas Sanctiones corrigendi, caſtigandi & incarcerandi, ac eorum officiis & beneficiis privandi, & ab illis realiter amovendi, ipſaſque ſententias & cenſuras ac pœnas mitigandi, minuendi, relaxandi, & eos ab illis abſolvendi, necnon cum eis ſuper irregularitate, ſi quam ſententiis ipſis, vel earum aliqua, ratione præmiſſorum vel alicujus eorum pro tempore ligati, miſſas & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando, & ſe illis immiſcendo, pro tempore contraxerint, diſpenſandi, aliaque omnia & ſingula, quæ ad hujuſmodi Vicariatus officium ejuſque liberum exercitium tam de jure quam de conſuetudine pertinere noſcuntur, ac alias in præmiſſis omnibus & ſingulis neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna, faciendi, gerendi, exequendi, & ad id, ſi opus fuerit, auxilium brachii ſecularis invocandi, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, uſque ad noſtrum beneplacitum, concedimus facultatem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac præfatæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque alia firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octavo, Nonis Octobris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Aſſignat Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum medietatem oblationum S. Mariæ de Monte extra portam S. Mammæ Civitatis Bononienſis, quas Chriſtifideles fecerint ad plenariam Indulgentiam conſequendam.

Ex Regeſto VIII. Epiſtol. de Cur. Pii II. pag. 198. Apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum.

AN. CH. 1460. 5. Apr.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Præcipua cura Pontif. Baſil. Principis Apoſtolor. reparanda.

Etſi cunctis per Orbem Terrarum conſtitutis Eccleſiis debitores ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate & benevolentia exiſtamus: tamen majori quodam vinculo Baſilicæ noſtræ ſancti Petri Principis Apoſtolorum de Urbe devincti ſumus, cui, præter alias reparatione indigentes Eccleſias, propenſiori nos convenit charitatis ſtudio providere. Cum itaque nos nuper ſupplicantibus pro dilectis filiis communitate Civitatis noſtræ Bononien. dilectis filiis Angelo tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem Presbytero Cardinale, in eadem Civitate Apoſtolicæ Sedis Legato (*a*) & nobilibus viris Paulo de Lavolta Juris utriuſque Doctore, ac Chriſtophoro de Caccianimicis, Militibus Bononienſibus, Oratoribus Communitatis prædictæ; univerſis & ſingulis Chriſtifidelibus, qui in feſto Aſſumptionis glorioſæ Virginis Mariæ a primis Veſperis uſque ad ſecundos, Eccleſiam ejuſdem ſanctæ Mariæ de Monte extra Portam ſancti Mammæ dictæ Civitatis devote viſitaverint annuatim, & ibidem pro reparatione & Fabrica dictæ Eccleſiæ manus adjutrices porrigerent, omnium delictorum ſuorum de quibus corde contriti, & ore confeſſi forent, plenariam remiſſionem & veniam auctoritate Apoſtolica per alias noſtras litteras conceſſerimus, prout in illis plenius continetur: Nos conſiderantes quod Fabrica dictæ Baſilicæ, quæ ampla & magna eſt, non modica reparatione indiget, ac dignum & rationabile fore cenſentes, ut cum ea, quæ aliarum Orbis Eccleſiarum Mater & Caput eſt (*b*), reliquæ Orbis Eccleſiæ ſuas nonnunquam eleemoſynas partiantur, cupienteſque ut Eccleſia ſancti Petronii de Civitate prædicta, quæ in ſingulis ſtructuris ædificari cœpta eſt poſt triennium, cum interim major providendi Saluti Chriſtianorum verſus Turchos incumbat neceſſitas,

Ea quippe eſt Eccleſiar. Orbi mater, & caput.

(*a*) Angelus Capranica ex inclyta Romana Familia, appellatus Card. Reatinus, quia ejus Sedis erat Epiſcopus, quum Pius II. Presb. Card. Sanctæ Crucis eum creavit. Legatione Bononienſi octo annos perfunctus eſt maxime difficili. Summæ innocentiæ virum ſcriptores prædicant inque iis Card. Papienſis, qui plures ad eum dedit epiſtolas. In clauſtro S. Mariæ ſuper Minervam an. 1478. tumulatus cum non contemnendo elogio. Garimb. & Ciacon.

(*b*) Quod ſæpe monui, ac frequenti Romm. Pontificum teſtimonio firmatum in noſtra collectione animadvertendum ſuaſi, Baſilicæ nimirum Principis Apoſtolorum prærogativæ nihil detrimenti allatum eſſe præferendo Capitulum Lateranenſe Vaticano Capitulo, diſcas hinc apertius: *Orbis Eccleſiarum mater & caput* definitur. Vide ſupra (*h. tom. 2. pag. 25.*)

Idcirco post triennium eleem. pro cruciata impendi ejus medietatem vult pro Fabrica d. Basil.

tas, per hujuſmodi fidelium ſuffragia quantocyus compleatur; motu proprio & ex certa noſtra ſcientia omnes & ſingulas oblationes ſive eleemoſynas, quæ per eoſdem fideles dictæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ ratione ipſius Indulgentiæ uſque ad idem Triennium erogabuntur, integre in ſubſidium Cruciatæ, ac expeditionis pro fide Catholica contra Turchos: poſt lapſum vero dicti Triennii, omnium & ſingularum oblationum, ſeu eleemoſynarum prædictarum medietatem Fabricæ dictæ Baſilicæ ſancti Petri de Urbe, & alterius medietatis quartam partem Fabricæ dictæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ; reliquas vero tres partes ejuſdem medietatis Fabricæ Eccleſiæ ſancti Petronii antedictæ perpetuis futuris temporibus auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium adjudicamus, donamus, deputamus, & aſſignamus, & per deputatos ad colligendum dictas oblationes ſive eleemoſynas deputandis ad id per nos, vel Sedem Apoſtolicam, ſub excommunicationis pœna, prout ſuperius eſt expreſſum, annuatim ſine ulla fraude vel diminutione aſſignari volumus, & mandamus. Non obſtantibus, quod ipſæ oblationes ſolum pro Fabrica dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ factæ ſint; ac Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ adjudicationis, donationis, deputationis, aſſignationis, voluntatis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Quod pœnis propoſitis præcipit.

Datum Senis (a) Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo, Tertio Nonas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Majori Pœnitentiario Card. Philippo Calandrino facultatem largitur reformandi minores pœnitentiarios Baſilicarum Principis Apoſtolorum, S. Joannis Lateran. & S. M. Majoris.

Ex Regeſto XI. epiſtolar. de Cur. Pii II. pag. 299. Ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1460. 19. Dec.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Philippo tituli Sancti Laurentii in Lucina (b) Presbytero Cardinali Majori Pœnitentiario noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Pœnitentiarii neceſſarii in Baſilic. Urbis.

Quanto cum majori periculo negliguntur ea, quæ ad ſalutem pertinent animarum, confeſſiones videlicet delinquentium, & abſolutiones eorum; tanto diligentius intendere convenit, ut ad audiendas confeſſiones & impendendas abſolutiones hujuſmodi, præſertim in Baſilicis Almæ Urbis, unde reliquæ Orbis Eccleſiæ ſumpſerunt exordium, tales perſonæ deputentur, per quas cognitis morborum qualitatibus, congrua poſſint languentibus animabus antidotorum ſuffragia impartiri. Sane ex diverſis mundi partibus ad præfatas Baſilicas, tamquam ad portum ſalutis, ſemper confluit multitudo fidelium ibidem ſua peccata condignis pœnitentiæ fructibus expiare volentium, in quibus tam Romanus Pontifex, quam ejus pro tempore Major Pœnitentiarius, viros ad audiendas confeſſiones idoneos, deputare conſueverunt; qui non ſolum caſus ſibi permiſſos diſcernere, & pœnitentias ſalutares injungere, ſed etiam de ſua

Conſtituendi a Papa, aut Pœnitentiario majori.

(a) A Mantuano congreſſu adverſus Turcas indicto, & Pontificis præſentia ac vehementi oratione celeberrimo, Senas ſe contulerat Pius valetudinis gratia: qua occaſione, ut teſtatur Platina, Senenſium remp. ſedatis ſeditionibus conſtituit. Mantuanus autem conventus, quo *ex tota Europa*, Platina eodem teſte, *nulla natio, nulla gens fuit, quæ non aut Principes, aut Legatos miſerit*, hanc Pii conſtitutionem mirum in modum illuſtrat. Quæ enim facta, dictave in illo fuerant ad Chriſtianos omnes movendos adverſus Turcas, triennalem dilationem explicant medietatis oblationum conceſſæ Principis Apoſtolorum Baſilicæ. Simul autem planiſſime aperiunt Indulgentiæ plenariæ raritatem & ingenium vel XV. Eccleſiæ ſeculo jam provecto. Quanti peccata redimerent Chriſtifideles id temporis, extra Jubilæi annum, hinc patet. Quæ enim juxta canonicam diſciplinam afflictiones corporis neceſſariæ erant, in oblationes quidem & eleemoſynas convertuntur: at tales & tantas, quæ præſidio primum eſſent exercitui adverſus Turcas educendo; deinde ad ædificationem inſtaurationemque plurium eccleſiarum ſatis eſſent. Hujuſmodi vero cauſæ niſi accederent, Indulgentia plenaria non concedebatur a Romm. Pontificibus. Qua de re animadverti & illud debet, quod idem Pontifex ante aliquot menſes Padolyrone exiſtens, in Monaſterio O. S. B. Mantuanæ Diœceſis, Indulgentiam plenariam largitus eſt toto Ordini in feſto S. Benedicti pro annis viginti, quam poſtea prorogavit Sixtus IV., & Gregorius XIII. ampliavit in perpetuum. Cauſas autem afferens largitionis hujuſmodi: *præſertim*, inquit, *conſiderantes, quod ipſi nonnulla monaſteria deſolata, & collapſa mirifice, refecerunt, & in illis, quum eſſent prius omni regulari obſervantia deſtituta, vitam ducunt regularem &c.* (Bullar. Caſſin. *to.* 2. *conſt.* 86.)

(b) Hunc Nicolaus V. fratrem ſuum ex matre creavit Presb. Cardinalem S. Suſannæ an. 1449. Quem ſcilicet exeunte anno 1447. Bononienſis Eccleſiæ Præſulem fecerat, denato Joanne de Podio inclyto ejus urbis cive, quem menſe Martio ejuſdem anni locaverat in ea ſede ab ſe relicta, ubi ſummum ad Pontificale faſtigium fuit evectus. Quare Card. Bononienſem appellatum comperimus apud Hiſtoricos ejus temporis. Alia ſubinde decora illi acceſſerunt. Nam Fratre eodem Pontifice, tit. S. Laurentii in Lucina eſt adeptus; & anno 1458. ſupremum diem obeunte Dominico Capranica Majori Pœnitentiario, paucis diebus poſt Calliſti III. mortem, Auguſto menſe, quo item electus eſt Pius II., ab hoc Pontifice Major Pœnitentiarius inſtituitur.

(a) Pius II.

ſua integritate & probitate bonam de ſe confitentibus opinionem præſtare ſciant: tamen a quodam tempore citra aliqui in ipſis Baſilicis exercuerunt minorum Pœnitentiariorum officium, partim ab Apoſtolica Sede per importunitatem, partim etiam ab eodem Majore pro tempore Pœnitentiario deputati, nonnulli etiam auctoritate propria hoc ſibi munus aſſumentes, minus, quam in tantis locis deceat, ad exercendum officium ipſum habiles & idonei: propter quorum vel lenitatem, vel ignorantiam, aut alias animabus ibi confitentium male conſulitur, aut de integritate vitæ pœnitentiariorum hujuſmodi mala exempla præbentur. Nos igitur cupientes, officium minorum Pœnitentiariorum hujuſmodi per tuæ diligentiæ ſtudium debite reformari, circumſpectioni tuæ committimus & mandamus, ut omnes & ſingulos, quos hujuſmodi minorum Pœnitentiariorum officium in eiſdem Baſilicis, videlicet Principis Apoſtolorum, & Sancti Joannis Lateranen., ac Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe quacumque auctoritate exercuiſſe hactenus, & exercere repereris, per te, vel alium, ſeu alios, tam ſuper idoneitate, quoad litteraturam & doctrinam examines; quam etiam quoad integritatem & mores, ac ipſorum converſationem diligenter inveſtiges: nec non illos ex eis, quos ad exercendum officium minorum Pœnitentiariorum hujuſmodi ſufficientes, ac integritate morum, & vitæ idoneos eſſe repereris, & de quibus tibi vedebitur, in exercitio prædicti officii approbes & confirmes: reliquos vero abinde amoveas, & ſi quos inveneris ibidem auctoritate propria, aut alia, quam Apoſtolicæ Sedis, aut tua, vel Majoris Pœnitentiarii, qui pro tempore fuit, exercuiſſe; illos, prout tantæ temeritatis præſumptio exigit, punias, corrigas & caſtiges, ac omnia & ſingula circa præmiſſa neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna facias. Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus quibuſvis de dictis minoribus Pœnitentiariis, etiam per nos, vel dictam Sedem factis deputationibus, & litteris Apoſtolicis deſuper confectis, quorumcumque tenorum fuerint, etiamſi de illis & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum habenda foret mentio ſpecialis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Pœnitentiarios minus idoneos removendos jubet.

Necnon puniendos qui non fuerint rite constituti.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo, quartodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri An. tertio.

Penſiones ſuper Canonicatibus, Beneficiiſque Baſil. Vat. dimidiam partem reditus excedentes, nullas fore decernit.

Ex Regeſto XII. Epiſt. de Cur. Pii II. pag. 186. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1460. *7. Febr.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Conſtituti in ſuprema militantis Eccleſiæ ſtatione, ab eo qui rebus creatis præſidet univerſis, quamvis ex debito injuncti nobis miniſterii circa ſtatum Eccleſiarum omnium ubilibet exiſtentium ſalubriter & proſpere dirigendum nos deceat eſſe intentos; ad inſignem tamen Principis Apoſtolorum Baſilicam ſponſam noſtram præcipuam internæ conſiderationis intuitum tanto enixius extendere, & ab ea quæcumque noxia paternis ſtudiis ſubmovere tenemur; quanto ipſa noſtris jugiter patet aſpectibus, & in ea, veluti ſede præcipua, reſidemus. Nuper ſiquidem ad noſtrum fide dignorum relatione pervenit auditum, quod licet fructus, redditus & proventus, qui dilectis filiis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis ejuſdem Baſilicæ in ea reſidentibus, & horis canonicis nocturnis pariter & diurnis intereſſentibus miniſtrantur, in quotidianis diſtributionibus conſiſtere dignoſcantur, ipſique Canonici, Beneficiati, & Clerici nullas alias, præter paucas maſſæ groſſæ, per ipſius Baſilicæ ſtatuta limitatos proventus, præbendas obtineant; in eadem nonnulli tamen cæca cupiditate ſeducti & redditus annuos abſque labore ſibi acquirere, & vendicare ſatagentes ſuper Canonicatibus, & in aliis in eadem Eccleſia conſtitutis Beneficiis Chori nuncupatis, nullas alias præbendas annexas ac certos redditus, prædictis exceptis, habentibus penſiones annuas per eos, in quorum favorem Canonicatus & præbendas reſignaverint, ſibi reſervari, concedi & aſſignari procurant in ipſius Baſilicæ ac perſonarum illius non modicum detrimentum. Nos igitur, quorum intereſt indemnitatibus ejuſdem Baſilicæ providere, & abuſibus hujuſmodi, ut tenemur, occurrere: motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate & voluntate omnes & ſingulas penſiones annuas ſuper fructibus, redditibus, & proventibus Canonicatuum & Beneficiorum Baſilicæ hujuſmodi quibuſvis perſonis, cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus vel conditionis fuerint, per nos, vel Apoſtolicam Sedem hactenus conceſſas, reſervatas, conſtitutas, & aſſignatas, quarum omnium quantitas ac perſonarum, quibus reſervatæ ſunt, nomina & cognomina, nec non litte-

Baſil. Vat. ſponſa præcipua Pontificis.

Improbat eos, qui penſiones affectant ſuper Beneff. ejuſd.

Quaſcumque quibuſvis conceſſas irritat.

Excedentes nimirum mediam partem fructuũ.

rarum, quæ ſuper eis emanarunt, tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, quatenus excedant dimidiam partem groſſorum fructuum, ex certa ſcientia caſſamus, revocamus, & annullamus, eaſque ac litteras prædictas, & in illis contentas cenſuras & pœnas haberi volumus pro infectis, ſtatuentes ac motu & ſcientia ſimilibus decernentes, quod ex nunc inantea perpetuis futuris temporibus nullus cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, præeminentiæ, vel conditionis exiſtat, ſuper ejuſdem Baſilicæ Canonicatibus, & ſi quæ fuerint pro tempore præbendis, aliiſve in ea inſtitutis beneficiis eccleſiaſticis, penſionem aliquam vendicare aut percipere valeat quoquo modo: Quod ſi forſan impoſterum contra ſtatutum & decretum noſtra hujuſmodi penſionem annuam ſuper Canonicatibus, & præbendis, aut beneficiis prædictis cuiquam reſervari, concedi & aſſignari contigerit per litteras Apoſtolicas, non facientes individuam de præſentibus mentionem, reſervationem, conceſſionem, & aſſignationem penſionis hujuſmodi nullam, & invalidam fore, ac ad illius præſtationem vel ſolutionem quiſquis in ejus conſtitutione & aſſignatione conſenſerit, etiamſi medio juramento ad id ſe adſtrinxerit, decernimus non teneri, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis, caſſationis, annullationis, ſtatuti & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo, ſeptimo Idus Februarii, Pontificatus noſtri Anno (*a*) tertio.

Falconi de Sinibaldis Canonico S. Petri concedit Cameram Canonicatui ejus adnexam cum officinis ad eam ſpectantibus. (*b*)

Ex Regeſto XIII. Epiſtolar. de Cur. Pii II. pag. 26. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1461. 2. *Jul.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Falconi de Sinibaldis, Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Legum Doctori, Cameræ Apoſtolicæ Clerico; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Qualitates perſonales ad Beneficia obtinenda neceſſaria.

Grata devotionis obſequia, quæ nobis, & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis; nec non litterarum ſcientia, vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut ea tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Nuper ſiquidem tibi de Canonicatu, & præbenda Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, tunc per obitum quondam Chriſtophori de Roggeriis olim ipſius Baſilicæ Canonici in eadem Urbe defuncti vacantibus, & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervatis, per alias noſtras litteras providimus gratioſe, prout in illis plenius continetur. Cum itaque, ſicut accepimus, quædam Camera eidem Chriſtophoro, dum viveret, inter reliquas habitationes Canonicorum dictæ Baſilicæ ad inhabitandum conceſſa, per obitum ejuſdem Chriſtophori vacaverit & vacet ad præſens; Nos volentes te, qui, ut etiam accepimus, eorumdem Canonicatus & præbendæ poſſeſſionem, proviſionis & litterarum prædictarum vigore, pacifice aſſecutus fuiſti, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu, favore proſequi gratioſo, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, præfatam Cameram cum officinis & membris, ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, tibi per te, quoad vixeris, tenendam

Camera Canonicales a Pontifice concedebantur.

(*a*) Pium II. menſe Auguſto anni 1458. electum eſſe conſtat inter omnes: de die dumtaxat quæſtio eſt; alii enim 19: alii 20. alii 21. alii demum 23. aut 27. diem electioni adſcribunt. Eumdem vero eſſe coronatum ſuper gradus Baſil. Vatic. die 3. Septemb. quæ erat Dominica ut oſtendit lit. Dom. A, recte Ciaconius & alii docent. A die autem tertia Septembris numerando annos Pontificis, qui hic ſignatur annus 1460. vere eſt a menſe Januario 1461. nam ſuperiori anno non Romæ, ſed aut Bononiæ degebat Pontifex, ubi Mantua Senas ſe conferens, aliquot dies moram traxit; aut Senis, quod incompertum mihi eſt. Sed tam Pius, quam Succeſſores aliquot, annos ineunt ab Incarnatione nempe a die 25. Martii. Ideirco uſque ad eam diem in curſu erat 1460. Id ſæpe occurret in ſeqq. Diplomat.

(*b*) Solenne erat id temporis una cum Canonicatu, ſeu Beneficio Canonicales Cameras, aut Beneficiales, ſive etiam integram domum, ac ſi præbendæ adnexa eſſet, aſſignare novis Canonicis aut Beneficiatis. Id prius jam monui, & infra exponam clarius ad Pauli II. Bullam unionis Monaſterii S. Catharinæ Ord. Bened. In libro Cenſuali Grimaldi, vulgo *Cataſtro* domorum nil frequentius: tametſi pars major ejuſmodi habitationum, Baſilicæ amplificandæ cauſa, ſit exciſa.

dam & inhabitandam, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus & aſſignamus: mandantes dilectis filiis Petro Tituli ſancti Marci Presbytero Cardinali Archipresbytero, necnon Vicario dictæ Baſilicæ, quatenus ipſi, vel alter eorum te, vel Procuratorem tuum nomine tuo, in corporalem poſſeſſionem Cameræ & officinarum, ac jurium, & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciant te pacifica ipſius Cameræ poſſeſſione gaudere, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque; aut ſi aliquibus communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Proviſo, quod tu in præfata Baſilica conſuetam & debitam reſidentiam facere tenearis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, aſſignationis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Formalis poſſeſſio in:unda erat.

Cum pacto reſidendi in Baſil.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoprimo, ſexto Nonas Julii, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Ogerio olim Abbati Monaſt. S. Martini in Montibus Viterbien. in Commendam redacti Penſionem annuam 200. Florenor. ex Monaſt. Reditibus elargitur.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. Capſ. 13. Faſc. 290.

AN. CH. 1461. 22. *Nov.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Ogerio olim Abbati Monaſterii ſancti Martini extra muros Viterbien. Ordinis ſancti Benedicti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

A meritis perſonalib. de more orditur.

Religionis zelus, vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio nos inducunt, ut illa tibi libenter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus oportuna. Cum itaque hodie tu regimini, & adminiſtrationi Monaſterii ſancti Martini extra muros Viterbien. (*a*) Ordinis Ciſtercien., cui tunc præeras, in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſeris, noſque ceſſionem hujuſmodi admittentes Monaſterium ipſum cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis dilecto filio Franciſco ſancti Euſtachii Diacono Cardinali (*b*) per præfatam ceſſionem vacans, & antea Ordinationi Apoſtolicæ reſervatum ſub certis modo, & forma per eum quoad viveret tenendum, regendum, & gubernandum auctoritate Apoſtolica commendaverimus (*c*), prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur: Nos, ne propter ceſſionem eandem nimium diſpendium patiaris, de alicujus ſubventionis auxilio providere, tibique præmiſſorum merito-

Monaſt. Sancti Martini in commendam redact.

(*a*) De origine, & conditione hujus Monaſterii aliquid delibatum fuit (*to. 1. pag. 90. & ſeq.*) præterea conſtitutiones & Diplomata (*Ibid. pag. 90. 111. 117. & ſeqq. 130. 135. 138. 146. 148. 206. & ſeq. 247. 294. 303. & ſeqq.* de Reditibus, atque Juribus ejuſdem, quamdiu apud Ciſtercienſes fuit, luculenter docent. Conditio autem ab hoc anno 1461. poſtquam videlicet diſciplina monaſtica ibi viguit 312. annis, mutata eſt. Namque Ogerio poſtremo Ordinis Ciſtercienſis Abbate in manibus Pii II. cedente illius regimini, commendatum fuit; pluresque habuit Cardd. Commendatarios per annos pluſquam centum, quoad Ranutii Farneſii ſupremi Commendatarii ceſſione Pius IV. an. 1564. die 20. Junii perpetuo poſſidendum largitus eſt menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ut ſuo loco videbimus, conſtitutione ejuſdem Pontificis prolata. Hic tamen liceat nonnihil in anteceſſum afferre, quod Monaſterii hujus conditionem ad noſtram ætatem expediat. Quum Monaſterium in nullo fere ſtatu erat, Innocentius III. (*to. 1. pag. 91. l. n*) ingenti auri, rerumque largitione illud non modo excitavit, ſed florentiſſimum reddidit. Cujus quidem largitionis pars præcipua fuit Eccleſia S. Salvatoris, cui pingues latique fundi erant adnexi. Hos hodie poſſidet menſa capitularis, diviſo ex Abbatiæ corpore Feudo S. Martini, in Pamphiliæ domus gratiam, vocatque *La Tenuta di S. Salvatore*. Per hujuſmodi autem diviſionem nihil excidit de plena juriſdictione ſpirituali ac temporali Capituli, quod ibi Judicem deputare ſemper conſuevit cum juriſdictione civili, criminali, & mixta, nequicquam Sacra Conſulationis Congregatione de criminali ſæpius contendente. Quin etiam legitima firmaque declarata eſt juriſdictio Capitularis, de ejuſdem congregationis conſenſu, quum an. 1726. die 30. Aprilis ſententia Rebanditionis, quam vocant, lata eſt in homicidii reum Blaſium Gregorium *Piergiovanni*, quod conſtat ex Actis Joannis Caroli de Felicibus Notarii Criminalis Gubernii Urbis. Hactenus de Conditione Monaſterii S. Martini, quam explicatiorem reddituri opportune ſumus hac noſtra in collectione.

(*b*) Franciſcus Piccolomineus alter ex quatuor Pontificis nepotibus ex Laodamia ſorore. Platina, Card. Papien., Philelphus Synchronique alii Scriptores ſummis hunc Cardinalem laudibus proſequuntur. Eaſdem autem cumulavit ſingularis ejus virtus toto vitæ tempore ſpectata, cui acceſſit mira in maximis Eccleſiæ negotiis felicitas. Quamobrem ad D. Petri Cathedram omnium votis jampridem deſignatus aſcendit an. 1503.

(*c*) Card. Papienſi in commendatum nimiam frequentiam acriter invehenti haud ſuccenſuiſſe Pontifex dicitur (Raynald. 1464. *n.* 86. & *ap.* Thomaſſ. *de Beneſ. II. l. 3. c. 20.*) immo repoſuiſſe: *Credere ſe, a Pontificatu Calliſti* (III.) *in eam diem amplius quam quingenta Monaſteria eſſe jam commendata.*

(*a*) Alia

Cum Penſione a Commendatar. perſolvenda.

ritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facientes, penſionem annuam ducentorum Florenorum auri de Camera ſuper fructibus, redditibus, & proventibus Menſæ Abbatialis dicti Monaſterii per præfatum Franciſcum Cardinalem, cujus ad id expreſſus accedit aſſenſus, & Succeſſores ſuos ipſius Monaſterii pro tempore Abbates tibi, vel Procuratori tuo ad hoc a te legitimum mandatum habenti pro una videlicet in Dñi noſtri Jesu Christi, & alia medietatibus penſionis hujuſmodi in ſancti Johannis Baptiſtæ nativitatum feſtivitatibus in Civitate Viterbien. annis ſingulis, quoad vixeris, perſolvendam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium reſervamus, conſtituimus, & aſſignamus, decernentes eoſdem Franciſcum Cardinalem, & Succeſſores ad ſolutionem faciendam penſionis hujuſmodi, juxta reſervationis, conſtitutionis, & aſſignationis earumdem tenorem, fore efficaciter obligatos; ac volentes, & eadem auctoritate ſtatuentes, quod illi, necnon Franciſco Cardinali, & Succeſſoribus præfatis, qui in aliqua feſtivitatum prædictarum, vel ſaltem infra triginta dies, ex tunc immediate ſequentes, dictam penſionem non perſolverit cum effectu, aut alias tecum, vel cum dicto Procuratore ſuper hoc amicabiliter concordaverit, ex tunc lapſis diebus eiſdem ingreſſus Eccleſiæ ſit interdictus. Si vero ſententiam interdicti hujuſmodi, & ſex menſes dictos triginta dies immediate ſequentes animo, quod abſit, ſuſtinuerit indurato ex tunc lapſis menſibus eiſdem, & regimine & adminiſtratione ipſius Monaſterii in ſpiritualibus & temporalibus perpetuo ſuſpenſus exiſtat eo ipſo (*a*) non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Monaſterii, & ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis, * ſolutionem, vel præſtationem alicujus penſionis minime teneantur, & ad id compelli non poſſint, & litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reſervationis, conſtitutionis, decreti, & ſtatuti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Terminis Semeſtr. adduntur 30. dies ad ſolven.

** leg. ad*

Objectiones omnes tolluntur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo, decimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri Anno quarto.

S. Martini in montibus Viterbien. Monaſterii bona diſtracta & invaſa ſub excommunicationis pœna reddenda jubet Franciſco Piccolomineo commendatario perpetuo ejuſdem Monaſterii.

Ex Autogr. in Archiv. Vat. Baſil. Capſ. 13. Faſc. 290.

AN. CH. 1461. 7. *Dec.*

Pius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Cornetan. & Viterbien. Epiſcopis, ac dilecto filio Archipresbytero Eccleſiæ Viterbien.; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Significavit nobis dilectus filius Franciſcus S. Euſtachii Diaconus Cardinalis, perpetuus Commendatarius Monaſterii Sancti Martini extra muros Viterbien., Ciſtercien. Ordinis, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorſus ignorat, cenſus, fructus, redditus, proventus, emolumenta, poſſeſſiones, domos, grangias, ortos, terras, campos, vineas, prata, paſcua, nemora, ſilvas, molendina, aquas piſcinas, (*b*) ciphos, taſſeas, anulos, coclearia, zonas texutas, lapides pretioſos, & alia jocalia vaſa aurea, argentea, ærea, cuprea, ferrea, ſtanea, lignea, pannos lineos, laneos, ſericos, lectos culcitras, coopertoria, linteamina mappas manutergia, diſcos, ſcutellas, candelabra, ollas, patellas, caldaria, & alia domorum utenſilia, equos, oves, boves, vaccas, porcos, jumenta, & alia animalia, libros, litteras authenticas, inſtrumenta publica, regiſtra, Prothocolla, quitantias, recognitiones, ſcripturas, jura, teſtamenta, & alia documenta, libros, cruces; calices, patenas, Sanctorum Reliquias, planetas,

Bona diſtracta enumerantur.

(*a*) Alia nunc lege vivitur. Non ſolventi Penſiones dies dicitur: lapiſque Juridicis diebus invaduntur Beneficii reditus.

(*b*) Ciphus pro *Scyphus* paſſim ex Gloſſarii Illuſtratoribus occurrit in Documentis inferioris ævi. Perinde eſt de Taſſea, quæ & *Taſſa*, *Taſſus*, *Taſſia*, nomenclatura ſatis facili ad intelligendum, nuncupatur. Taxea in Ord. Rom. P. Amelii (*capp.* 82. & 85.) ſæpius legitur: *Acolytus cum vinateriis, & duabus taxeis .... parvam taxeam de auro .... cum vino & aqua & duabus taxeis* &c.

(*a*) Ex

netas, ac quæcumque ſacerdotalia indumenta, auri, argenti monetati, & non monetati, vini, bladi, frumenti, ordei, avenæ, ſiliginis, lini, lanæ, canapis quantitates, debita, credita, legata, pecuniarum ſummas aliaque mobilia, & immobilia (*a*) bona ad dictum Commendatarium tam ratione ſuæ Commendæ dicti Monaſterii, quam alias, legitime ſpectantia temere, & malitioſe occultare, & occulte detinere præſumunt, non curantes ea præfato Commendatario exhibere in animarum ſuarum periculum, & dicti Commendatarii non modicum detrimentum. Super quo idem Commendatarius Apoſtolicæ Sedis remedium imploravit. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus omnes hujuſmodi occultos ſubtractores, detentores, & occupatores cenſuum, fructuum, reddituum, proventuum, & aliorum bonorum prædictorum ex parte noſtra publice in Eccleſiis coram populo per vos, vel alium, ſeu alios moneatis, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeritis, ea præfato Commendatario a ſe debita reſtituant, & revelent, ac de ipſis plenam & debitam ſatisfactionem impendant; et ſi id non adimpleverint, infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptorie duxeritis præfigendum, ex tunc in eos generalem excommunicationis ſententiam proferatis, & eam faciatis ubi, & quando expedire videritis, uſque ad ſatisfactionem condignam ſolenniter publicari. Quod ſi non omnes hiis exequendis potueritis intereſſe: Duo aut unus veſtrum ea nihilominus exequatur.

Diſtrahentium pertinacia

Monitoriis, deinde excommunicatione petenda.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo, ſeptimo Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Thomam Piccolomineum Canonicum S. Petri, Clericum Cameræ, & Abbreviatorem creat Notarium Apoſtolicum derogans contrariis conſtitutionibus, ut ſimul Clericus Cameræ, & Notarius eſſe poſſet.

Ex Regeſto XVII. epiſt. de Cur. Pii II. pag. 242. Ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1461. 1. *Mart.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Magiſtro Thomæ de Piccolominibus, Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe (*b*), Notario noſtro (*c*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata devotionis, & familiaritatis obſequia, quæ Nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, nec non vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, Nos inducunt, ut te ſpecialibus favoribus & gratiis proſequamur. Cum itaque Nos hodie motu proprio te, qui etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericus & litterarum Apoſtolicarum Scriptor, & Abbreviator exiſtis, eorumdem obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu, in noſtrum & Sedis Apoſtolicæ Notarium recipiendum duxerimus, & aliorum noſtrorum, & dictæ Sedis Notariorum conſortio favorabiliter aggregandum, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur: Nos ad ea, quæ ad tuorum ſtatus

Clericus Cameræ & Abbreviator fit Protonot.

(*a*) Ex hujuſmodi enumeratione inferre licet Monaſterii, ſeu Abbatiæ S. Martini redituum copiam. Qui & hodie, diviſo feudo S. Martini, ut nuper ajebam ſatis uberes ad menſam Capitularem perveniunt (*vide to. 1. pag. 90. not. d*)

(*b*) Ex Autogr. Regeſtis Pii II. in Tabulario Secretiori Apoſtol. Vatic. præ aliis Canonicis Baſil. Principis Apoſtolor. duo cenſentur de Piccolominibus, Chriſtophorus, & Thomas. Horum poſtremum Diploma iſtud appellat *Magiſtrum, Apoſtolicar. literarum Scriptorem, & Abbreviatorem*. Attamen eum Ciampinus in ſuo Parco majori non recenſet: Quippe qui conſtitutionem Pii II. affert (*pag. 28.*) datam anno 1464. in qua eſt Catalogus Abbreviatorum tum viventium; eſtque eorum penultimus *Nicolaus de Piccolominibus*, extremi vero relinquitur locus vacuus hoc pacto: *&* ...... equidem locum ipſum implendum puto *& Thomas de Piccolominibus*; auctoritate hujus Diplomatis. Ipſa enim ratio, qua utitur Pontifex, Conſanguineos videlicet recenſendi ſupremo loco, ita mihi perſuaſum eſſe vult. Nec tamen contendo, me opinionis errorem non ſequi poſſe: nam triennii ſpatio a Diplomate diſtans Conſtitutio vetat pro re certa id haberi.

(*c*) Quinam tunc eſſent Notarii Apoſtolici, immo quinam eſſe perſeverarint aliqua in parte ſequentis ſeculi XVI., habemus ex Concil. Lateran. V. ſeſſ. VIII. (*Concil. Lab. to. 14. pag. 180.*) Ibi enim legitur: *Ego Petrus Bembus Clericus Venetiarum Sanctiſſ. Domini noſtri Papæ Secretarius, ac publicus Apoſtolica auctoritate Notarius*. Item ſeſſ. X. (*Ibid. p. 280.*) *Ego Bernardus Sculteti Decretorum Doctor, Decanus Vvarmienſis, publicus Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus Notarius, & Sacri Lateranenſis Generalis Concilii Scriba deputatus ..... Et ego Bernardinus de Contreras, Clericus Burgenſis, Juris utriuſque Doctor, publicus Apoſtolica auctoritate Notarius &c.* Hujuſmodi erant Notarii juxta illam veterem diſciplinam: quamobrem Canonicum S. Petri, & Abbreviatorem non dedecebat id muneris; quin decoribus illius acceſſio fiebat inſignis. Atqui Prædeceſſorum conſtitutionibus cautum erat, ne Clerici Cameræ Notarii eſſe poſſent. Iis autem Pius derogat: ſimulque & Abbreviatorem, & Clericum Cameræ, & Notarium vult eſſe hunc Canonicum. Quod quidem exemplum ſi præſtofuiſſet Ciampino, ſuam de Parco Majori Diſſertationem hiſtoricam locupletiorem effeciſſet. *Abbreviatorum quippe officia cum quibuſvis aliis officiis Romanæ Curiæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ incompatibilia nullatenus* cenſenda eſſe ſanxit poſt Pium Sixtus IV. (*De Parco maj. pag. 35.*) At in Abbreviatore Clericatum Cameræ cum Notariatu compatibilem eſſe ex uno hoc Pii Diplomate diſcimus.

(*a*) No-

tus & honoris commodum cedere valeant, favorabiliter intendentes, motu ſimili tecum, ut receptione & aggregatione prædictis nequaquam obſtantibus, tu nihilominus ejuſdem Cameræ Clericus exiſtas, ac emolumenta ipſius Clericatus, & quemadmodum hactenus percipere conſuevisti, in omnibus & per omnia percipere, & Notariatus, ac etiam Clericatus Cameræ hujuſmodi officia inſimul retinere & exercere libere & licite valeas, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis dilectis filiis ejuſdem Cameræ Clericis ab eadem Sede conceſſis, illis præſertim, quibus inter alia cavetur expreſſe, quod nullus ex Clericis eisdem Notarius eſſe valeat, aut cum Clericatu Notariatus poſſit exercere officium, atque aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, nec non ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Cameræ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis: quibus omnibus, etiamſi de eis eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum individua vel ſpecialis mentio habenda foret, & quæ præſentibus haberi volumus pro ſufficienter expreſſis, quoad præmiſſa hac vice dumtaxat derogari volumus, & derogamus expreſſe, ipſis alias in ſuo plenario robore duraturis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ diſpenſationis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Idque ex diſpenſat. Apoſtolica.

Derogandis Contrariis Conſtitution.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo, Kalendis Martii, Pontificatus noſtri Anno Quarto. (a)

Cauſam Odonis de Marcellinis Canonici S. Petri, tanquam complicis homicidii ex Canonicatu dejecti a Vicario Baſilicæ, committit Epiſcopo Beneventano Romæ tum degenti; mandatque eum abſolvi, atque in integrum reſtitui.

Ex Regeſto XIX. Epiſtolar. de Cur. Pii II. pag. 110. ap. Arch. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1462. 23. *Maji.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Alexio Epiſcopo Beneventan. in Romana Curia reſidenti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Apoſtolicæ Sedis indefeſſa clementia lapſis ad eam poſt exceſſum cum humilitate recurrentibus filiis ſe propitiam & benignam exhibere, eoſque, tamquam pia mater, gratioſo favore proſequi conſuevit. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Odonis de Marcellinis Canonici Baſilicæ Principis Apoſtolorum petitio continebat, quod, cum olim ipſe Odo portionem ſibi contingentem ex fructibus, redditibus, & proventibus ejuſdem Baſilicæ a dilecto filio Chriſtophoro Sancti perpetuo Beneficiato in dicta Baſilica, & illius tunc Camerario (b) peteret, ipſeque Chriſtophorus ei imprudenter reſpondiſſet, & aliqua injurioſa verba interveniſſent, ac dilectus filius Jacobus Magiſtri Pauli Laicus, ipſius Chriſtophori conſanguineus, contra præfatum Odonem cum quadam lancea impetum facere moliretur, dilectus filius Marcus de Marcellinis ipſius Odonis nepos indigne ferens, quod idem Jacobus, qui vilis conditionis exiſtebat, eidem Odoni Patruo ſuo nobili & veterano injuriam irrogaret, eumque vulneraret, vel occideret, ut ipſi Odoni auxilium præberet, non juſſus, nec vocatus, cum quodam telo cucurrit, & genitorem ipſius Jacobi, quem obviam habuit, cum eodem telo vulneravit, ex quo vulnere idem genitor deceſſit, &, licet præfatus Odo operam rei illicitæ non dederit, nec homicidium hujuſmodi fieri mandaverit; tamen dilectus filius Franciſcus de Aquila Vicarius ejuſdem Baſilicæ prætendens, ipſum Odonem in præmiſſis fuiſſe culpabilem ſive homicidii hujuſmodi occaſionem præbuiſſe, contra præfatum Odonem ex officio ſibi per nos commiſſo (c) ad inquiſitionem proceſſit, dictumque Odonem Canonicatu & præbenda ejuſdem Baſilicæ, quos

(a) Novum hinc habes argumentum Annorum Incarnationis.

(b) Inſtitutionem Camerarior. quatuor Canonicor. & duor. Beneficiator. habemus in Conſtitutione Nicolai III. (*to. 1. pag.* 188. *& ſeqq.*) Hinc locupletiſſimum ſuppetit teſtimonium officii poſt annos 184. a Beneficiatis exerciti. Alia autem ſequenti ſeculo XVI. perinde conſpicua præbebit noſtra collectio. Quid vero? Ubi ordo rerum ad Paulum V. nos ducet, Beneficiatis Camerariis jura ſua confirmata videbimus: ita tamen, ut *valeant Canonici maſſam communem abſque Beneficiatis adminiſtrare, & de ipſa diſponere, præter quam* in caſibus &c. At de his opportunius, ut unicuique jus ſuum tribuatur.

(c) Franciſcus de Thomæis Aquilanus, Canonicus n. Baſil. ut ex Catalogo Pii II. in Regeſt. Archivi Apoſtol. Vat. ab an. 1458. confirmatus erat a Pontifice Vicarius Archipresb. Petri Barbi. Eidemque facultatem ipſam Archipresbytero competentem tum fuiſſe conceſſam conſtat ex Diplomate allato ſuperius (*pag.* 160.) Eam vero facultatem ad omnes cauſas etiam criminales extendi, hinc certo diſcimus: in omnes videlicet tam Clericos, quam Laicos ei ſubjectos.

(a) Quod

Appellat ad S. Sedem. quos etiam tunc obtinebat, per ſuam diffinitivam ſententiam privavit, a qua pro parte dicti Odonis fuit ad Sedem Apoſtolicam appellatum, noſque cauſam appellationis hujuſmodi dilecto filio Magiſtro Jacobo de Mucciarellis cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditori ad inſtantiam ipſius Odonis audiendam commiſimus, & fine debito terminandam: ipſeque Auditor in eadem cauſa ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem, dicitur proceſſiſſe. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, præfatus Odo in mortem dicti Laici culpabilis non fuerit, nec homicidium in ejus perſona, ut præmittitur, perpetratum mandaverit fieri, nec præordinaverit, ſeu dictum Marcum vulnerantem viderit, ac morte & homicidio hujuſmodi doleat ab intimis; pro parte dicti Odonis nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſibi & ſtatui ſuo in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. *Purgat ſe Pontifici de omni ſuſpicione.* Nos ſtatum cauſæ hujuſmodi pro ſufficienter expreſſo habentes, ac cauſam ipſam ad nos harum ſerie advocantes, litemque prædictam penitus extinguentes, ac volentes præfatum Odonem apud nos de vitæ ac morum honeſtate, aliiſque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu, favore proſequi gratioſo, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati fraternitati tuæ de qua in hiis, & aliis ſpecialem fiduciam in Domino obtinemus, per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus, vocatis quorum intereſt, ſi præmiſſa repereris fore vera, nullum præfatum Odonem præmiſſorum occaſione homicidii reatum, nullamque irregularitatem incurriſſe auctoritate noſtra declares; *Innocens declaratur a Pontifice.* & nihilominus ipſum Odonem, ſi hoc humiliter petierit, ab exceſſu hujuſmodi auctoritate prædicta abſolvas in forma Eccleſiæ conſueta, injuncta ſibi inde pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda: necnon ad abundantiorem cautelam, ſecum ſuper irregularitate, ſi quam præmiſſorum occaſione contraxit, quodque in ſuſceptis per eum ordinibus miniſtrare, necnon Canonicatum & præbendam prædictos, ac omnia alia & ſingula beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ obtinet, retinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque fuerint, & quorum fructuum, redditum & proventuum veros valores annuos præſentibus haberi volumus pro expreſſis, recipere & etiam retinere libere & licite valeat, eadem auctoritate noſtra diſpenſes, *Abſolvitur tamen ab Irregularitate ſiquam incurrerit.* omnem inhabilitatis & infamiæ maculam ſive notam per ipſum Odonem præmiſſorum occaſione contractam penitus abolendo. Non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ Baſilicæ ſtatutis & conſuetudinibus juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Viterbii (a) Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſecundo, tertio Idus Maji, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Concedit Capitulo Baſil. Principis Apoſtolorum, ut Franciſco Benedicti locare poſſit ad vitam caſtrum Jubilæi, derogans conſtitutioni Bonifacii IX. qua Capitula prohibentur locare ultra triennium.

Ex Regeſto Vicariatuum Nicol. V. Calliſti III. & Pii II. num. 33. Armar. 35. pag. 133. Ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1462. 10. *Dec.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Sacroſanctæ Romanæ, quæ in Apoſtolorum Principe, cujus quamvis immeriti ſucceſſores ſumus, ſtabilitur, præſidentes Eccleſiæ, ingenti mentis hilaritate perfundimur, & grandia noſtri cordis gaudia profluunt, dum Baſilicæ ejuſdem Principis de Urbe, & in ea divinis laudibus deditarum, nobiſque & Apoſtolicæ Sedi devotarum ac fidelium perſonarum commoda provide fieri conſpicimus, & ut ea illibata perſiſtant, Apoſtolicæ meditationis curas apponimus efficaces. Sane, ſicut accepimus, nuper dilecti filii Capitulum dictæ Baſilicæ, illius ac perſonarum hujuſmodi commoditati & evidenti utilitati intendentes, & conditionem proſpicientes luculenter effici meliorem, caſtrum, ſive

(a) Quod in aliis Pontificibus gravem aliquam cauſam plerumque indicat, diſceſſio ab Urbe, in Pio nihil novi affert. *Siquando* ait Platina, *cælum Romanum, tanquam naturæ ſuæ contrarium & inſalubre, mutare conſtituiſſet, æſtate præcipue, aut Tibur, aut Senas in patriam proficiſcebatur ..... Hanc ejus crebram locorum mutationem non defuere qui carperent, ex Aulicis maxime, quod id nunquam ab aliis Pontificibus factum eſſet, niſi aut bello, aut peſte urgente.* Idcirco hujus Pontificis Diplomata extra urbem data, ejus potius ingenium, quam cauſam ullam reipublicæ gravem præſeferunt.

Situm ejuſd. Caſtri deſcribit.

ſive territorium Jubilæi extra Portam populi, in partibus Inſulæ diſtrictus ejuſdem Urbis ſitum ad ipſam Baſilicam legitime pertinens, (*a*) cum omnibus & ſingulis ſuis tenimentis po..... tis, aquæductibus, nemoribus, paſcuis, ſervitutibus, juribus, jurisdictionibus, & pertinentiis, nec non bonis mobilibus, rebus & ſuppellectilibus in illis exiſtentibus, & ad eamdem Baſilicam ſpectantibus, vel de illis eidem Capitulo ... retentis, dilecto filio nobili viro Magiſtro Franciſco Benedicti de Burgo ſancti ſepulchri Civitatis Caſtelli Diœceſis, ſcriptori & familiari noſtro ad tempus ejus vitæ, hac adjecta conditione, ſi auctoritatis conſenſus & voluntatis noſtræ ſequatur adminiculum, cum derogatione litterarum felicis recordationis Bonifacii Papæ Noni Prædeceſſoris noſtri, quibus idem Prædeceſſor inter alia ſtatuit & ordinavit, quod nulli Capitulum Eccleſiarum ipſius Urbis ſub excommunicationis pœna eo ipſo incurſura, poſſent bona illorum ſtabilia, niſi dumtaxat pro tempore triennii, locare, & quam contrafaciendo incurrerent ex tunc, ad ejuſdem Franciſci vitam pro pretio, ſive reſponſione Centum & vigintiquinque florenorum auri de Camera, ad rationem ſive computum ſeptuaginta duorum Bolenorum monetæ ipſius Urbis cujuslibet floreni (*b*), pro quolibet anno locatione hujuſmodi durante, in certis terminis Capitulo Baſilicæ hujuſmodi effectualiter exolvendo, locarunt & conceſſerunt, nec non ipſe Franciſcus valida obligatione ad conſervationem defenſionem & reſtitutionem Caſtri, loci, pertinentiarum, rerum, & bonorum præfatorum, in ſtatu debito, ſe aſtringit, prout in Inſtrumento publico deſuper confecto plenius continetur. Nos igitur qui fidedignis relatibus locationem prædictam in ejuſdem Baſilicæ utilitatem cedere comperimus, ipſis utilitatibus, prout ex ſuſcepti cura regiminis aſtringimur, intendentes; & eamdem conditionem purificare volentes, nec non Caſtri, loci, pertinentiarum, rerum, & bonorum eorumdem per eorum deſignationes, qualitates quantitates, valores & confines, ac inſtrumentum, & litterarum prædictarum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, locationem & conceſſionem præfatas quas ad ejuſdem Franciſci vitam durare, ac validas & efficaces fore & obſervari debere, ac easdem Prædeceſſoris litteras pro hac vice dumtaxat,

Auctoritat. Ap. confirmat locationem Capitular.

Conditiones locationis Capitular. recenſet.

(*a*) Legitimæ hujus poſſeſſionis teſtis nec gravior, nec integrior deſiderari poteſt. Idem quippe Pontifex quadriennio ante ſuum præbuerat aſſenſum emtioni hujus Caſtri Jubilæi, quam fecerant an. 1458. Canonici & Capitulum S. Petri pro pretio trium millium Ducatorum auri de Camera a Fratribus S. Stephani in Cœlio Monte. Cujus rei Inſtrumentum in Pergameno amplæ formæ cum Apoſtolico Beneplacito inſerto, nec non ratificatione venditionis per eoſdem Fratres factæ extat in noſtro Archivo (*Capſ. 74. faſc. 146.*) Prædictum vero Beneplacitum eo præſertim ſpectat, ut Monaſterium ipſum inveſtiri poſſet bonis aliis immobilibus illi evidenter utilioribus, ut conſtat ex laudato Inſtrumento.

(*b*) Frequens per ea tempora, quibus verſamur, mentio incidit Florenorum, quorum valor hîc declaratur a Pontifice, ſed ratione pleriſque forte ignotiori, quam Floreni ipſi. Noſtra igitur refert utriuſque monetæ, *Floreni* videlicet, & *Bolenorum*, quatenus per inconſtantiam pretii eorumdem licet, explorare certum valorem Pii temporibus. Ac primo Floreni, & Ducati aurei valorem ſuum mutuantur ab iis locis, unde Romani Pontifices ſumſerunt exemplum. Utrumque monetæ genus tertiodecimo ſeculo ſuam originem habuit: quamvis Leblancus, quod ejus ingenium eſt in re monetaria, Florenos duo fere ſecula retro trahat. De Floreno ſic Joannes Villanius, cujus auctoritatem omnes, præter Leblancum ſequuntur, (*lib. 6. c. 54.*) *I mercatanti di Firenze promiſero di fornir la moneta d'oro, che prima ſi batteva la moneta d'ariento di dodici denari l'uno; ed allora ſi cominciò a battere la buona moneta del fine oro di 24. Carati, e chiamoſſi fiorino d'oro, e contavaſi l'uno ſoldi 20. e ciò fu al tempo del detto M. Filippo degli Ugoni di Breſcia del meſe di Novembre gli anni di Criſto 1252. de' quali fiorini gli otto peſavano un' oncia, e dall' uno lato era l' impronta del giglio, e dall' altro il S. Giovanni.* Annis fere triginta eſt junior Ducatus teſte Andrea Dandulo, quod animadvertit Du-Cangius: nam ſub Joanne Dandulo, qui Ducatum iniit an. 1280. id monetæ genus emerſit, quod ab officina monetaria *Zecchino*, ut monet idem Ducangius, appellatur in Italia. Profecto ſi utriuſque monetæ, ut ad noſtram ætatem pondus octavæ partis unciæ perſeveravit, valor idem firmus atque conſtans ad nos veniſſet, comperta res erat. Quod enim ſunt *Zecchini* Itali, idem Floreni eſſent, & Ducati auri de Camera: at ſecus eſt: inconſtans & volubile ſemper fuit moneta. Et vero Joannes XXII. Villanio eodem docente (*lib. 9. cap. 169.*) primus omnium Pontificum aureos Florenos cudit ejuſdem formæ & ponderis, ac Florentinos cum eadem imagine S. Joannis B. hoc tamen diſcrimine, quod ſupra dextrum humerum Imaginis viſitur Mitra Pontificia, aut Tiara duplici corona inſignis: Utriuſque enim generis Florenos cudit Joann. XXII. cujuſmodi ſervantur in Muſeis Soderino, & Victorio hîc Romæ. Ex parte autem altera eſt Lilium cum clavibus decuſſatis ad ſiniſtrum latus; & nomine SANT PETRH. per gyrum ducto. Academicus etruſcus in ſuo nupero Tractatu de Floreno aureo, tabulam exhibet Florenorum Muſei Victorii. Ego autem ipſiſſimis Florenis aureis utor ex Soderino. Ill. enim comes Nicolaus, quæ eſt ſumma ejus benignitas in me, meaque ſtudia, ex ſuo muſeo, quod aureis nummis præcipue Pontificiis maxime abundat, duos depromſit Florenos, eoſque ad me miſit, ut per otium eorum formam, pondus, & cætera omnia expenderem, ut feci. Annus autem in Florenis deſideratur. Quare qui autore Villanio Joannem cudi eos feciſſe volunt an. 1322. fortaſſe non recte id affirment. Noſtra ſiquidem in hac collectione (*to. 1. pag. 259.*) mentio Florenorum occurrit an. 1321. Hactenus de origine. Quis eſſet primus eorum valor tum Florentiæ tum Romæ, a Villanio audivimus. At procedente tempore quanti iidem æſtimarentur Romæ, mox videbimus. Extat apud Floravantem (*pag. 116.*) Inſtrumentum, quo monetariæ officinæ Præfectus conſtituitur Franciſcus Maria de Franciſceis de Florentia. An. 1477. die 20. Aug. Hic autem promittit: *quod ipſe cudet, ſeu cudi faciet florenos de auro, videlicet Ducatos liga de 24. Caratis ſecundum Ducatos Venetos, & quilibet florenus ſit & eſſe debeat dimidii quarti, vel ponderis illius Ducati, qui curſum habet hodie in* Urbe. Item .... *groſſos Papales de argento ponderis denariorum trium .... quod decem groſſi dictorum liga & ponderis valeant & valere debeant unum Ducatum auri de Camera .... & quod dicti groſſi valeant & valere debeant ſeptem Bollendinos Romanos.* Floreni igitur, & Ducati aurei de Camera iidem erant conditione, pondere, & valore. Valor ſcilicet, juxta horum temporum monetam erat Juliorum ſeptemdecim cum dimidio: & quidem tanti hodieque eſt Ducatus auri Cameræ, quem imperiti monetam imaginariam putant. Bollendini ſiquidem, ſeu Boleni, ut eos Pius appellat, ſunt medii groſſi noſtri temporis: quorum ſi ſeptem antiqnum Groſſum Papalem efficiebant; groſſus ergo hujuſmodi erat valoris Bajocch. 17. cum dimidio, eorumque decem Florenum, ſeu Ducatum conficientibus, ſumma prædicti Ducati auri de Camera Juliorum 17. cum dimidio explebatur. Illud nihilominus animadverti oportet, quod laudato in Inſtrumento inferius legitur: *Secundum variationes pretii Ducati, variari debeat etiam valor dd. groſſorum; ita & taliter quod ſemper decem groſſi pro uno Ducato in omnibus negotiis dentur & recipiantur.* Nam quindecim iis annis, quibus diſtat conſtitutio illa ab Inſtrumento eodem, Florenus ſeu Ducatus augmentum habuerat Bajocch. quinque, ac proinde Bajocch. dimidium

ſingulis

Eam ratam habet, & confirmat.

taxat, locum, quoad locationem & conceſſionem eaſdem, ſibi non vendicare, nec ſub illis Capitulum Baſilicæ hujuſmodi quoad hoc comprehenſos fuiſſe & eſſe, ſeu cenſeri debere, etiam volumus pariter & decernimus: ac quæcumque inde ſecuta, & quatenus illa concernunt in eodem inſtrumento contenta, omnia & ſingula auctoritate Apoſtolica, & ex certa noſtra ſcientia tenore præſentium ratificamus, approbamus, & confirmamus; noſtramque & Apoſtolicam auctoritatem conſenſum & voluntatem concedimus in prædictis, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, mandamuſque inviolabiliter obſervari. Et nihilominus prædictos Canonicos, & Capitulum ab omni vinculo excommunicationis abſolvimus & liberamus, ſi quam forte præmiſſorum, & ipſius Inſtrumenti occaſione incurriſſent, & per præſentes abſolutos fore & eſſe decernimus, & declaramus. Non obſtantibus omnibus præmiſſis, nec non Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac ejuſdem Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica; vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, ratificationis, approbationis, confirmationis, communitionis, mandati, abſolutionis, conſtitutionis, & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoſecundo, tertiodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Cornelium de Planca Canonicum S. Petri, Clericum Cameræ & Abbreviatorem, conſtituit Pœnitentiarium, & Capellanum ſuum.

Ex Regeſto II. Offic. Pii II. pag. 149. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1462. 5. Jan.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilecto filio Magiſtro Cornelio de Planca Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in eadem Baſilica & Romana Curia Pœnitentiario, & Capellano noſtro Legum Doctori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata devotionis obſequia, quæ nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis; necnon litterarum ſcientia, vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam juvari percepimus, nos inducunt, ut te condignis favoribus & gratiis honoremus. Hinc eſt quod nos de perſona tua, quam ad hoc idoneam & ſufficientem, tam ex familiari experientia, quam ex fide dignorum relatione eſſe cognovimus, motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, te, qui etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericus, & litterarum Apoſtolicarum Abbreviator (*a*) exiſtis in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Romana Curia, Pœnitentiarium (*b*) & Capellanum noſtrum cum omnibus & ſingulis honoribus & oneribus conſuetis, Apoſtolica auctoritate conſtituimus & deputamus, ac dilectorum filiorum noſtrorum in Baſilica & Curia prædictis Pœnitentiariorum, & Capella-

Merita perſonalia de more recenſet.

ſingulis groſſis erat additum. Si enim Florenus erat valoris 72. Bolenorum; non ſeptemdecim cum dimidio, ſed octodecim Juliis dabatur, & recipiebatur. Paucis poſt annis, nempe 1468. Paulo II. Pontifice, alio ex Inſtrumento ejuſdem generis apud Floravantem (*pag.* 131. *& ſeqq.*) pretium idem 72. Bollendinorum, qui æquiparant tres denarios, ſingulos granorum 24. invenitur Ducati aurei, cujus erat pondus octava pars Unciæ, ac propterea 96. Ducati libram conficiebant, juxta verum pondus Florenorum ut Villanius docuit. Sed Florenis Pontificiis detractum erat aliquid: nam centum Floreni libram faciebant, erantque ſinguli granorum 96. cum octavo unius grani, quum Ducati eſſent 72. granor. Quamobrem Florenus rediit ad valorem Juliorum 17. cum dimidio, Ducatis ſervantibus augmentum prædictum. Perinde erat tempore Sixti IV. ut alio ex Inſtrumento (*ibid. pag.* 140. *& ſeqq.*) an. 1475. perſpicue conſtat: necnon Innocentii VIII. & Julii II. Inſtrumentis pariter id docentibus an. 1487. & 1504. (*Ibid. pag.* 146. *& ſeqq.* 184. *& ſeqq.*) Itaque Floreni 125. erant Scutata 225. tempore Pii II. tanti autem Franciſcus Benedicti Caſtrum Jubilæi conduxit ante annos 288. Idem hodie pluſquam dupli locatur a Capitulo. At noſtræ ætatis monetam ſi conſideremus, minoris hodie pretii ſunt quos vulgo appellamus *Zecchinos* aut Romani, aut Veneti, aut Florentini ſint; quam Floreni, aut Ducati illorum temporum Et vero præſenti ſeculo tales cuduntur Romæ, ut 99. ex iis libram conficiant: Florentiæ autem & Venetiis 98. Cauſa autem diſcriminis non minus naſcitur ex inconſtantia valoris monetarum, quam ipſa ex materia. Romæ enim, Genuæ, Venetiis, & Florentiæ ipſiſſima ea quidem eſt; ſed nullibi ad 24. Caratos pervenit. Hinc eſt, quod Floreni antiqui *Zecchinis* ipſis præponderant uno ſaltem grano; quod ipſe expertus ſum, nonnullos etiam inveniens ſex aut ſeptem granis Floreno inferiores. Hæc equidem diſtuli ad iſta tempora. Namque ex Inſtrumentis laudatis apud Floravantem conſtantiæ aliquid nactos eſſe Florenos deprehendi.

(*a*) Et hic Abbreviator Ciampino ignotus; ut Thomas Piccolomineus, de quo ſuperius diximus.

(*b*) Ut Pœnitentiarii Majoris; ita & Minorum per ea tempora longe amplior erat facultas: nam extra forum internum late extendebatur. Eam moderatur omnium primus annis centum poſt hoc Diploma, Pius IV. Raynald. (*an* 1562. *n.* 188.) Acta Conſiſtorialia referens, hæc ad rem noſtram habet: *Die Lunæ IV. Maji* 1562. *factum fuit verbum per SS. D. N. ſu-*

Pœnitentiarium minorem & Capellan. Apoſtol. adlegit.

pellanorum Collegio favorabiliter aggregamus, habentes te, quantum ad hoc, pro ſufficienter cum rigore examinis examinato, & a quo te penitus eximimus, committentes, ut hujuſmodi Pœnitentiariæ officium in præfatis Baſilica & Curia, ſicut alii noſtri Pœnitentiarii, & Capellani illud ibidem gerere & exercere conſueverunt, fideliter & diligenter exequaris, cum omnibus emolumentis, libertatibus, gratiis, prærogativis, exemptionibus, & indultis Pœnitentiariis & Capellanis noſtris conceſſis. Volumus autem, quod tu priuſquam dictum Officium incipias exercere, in manibus dilecti filii noſtri Philippi Tituli ſancti Laurentii in Lucina Presbyteri Cardinalis Majoris Pœnitentiarii noſtri, ſeu ejus Locumtenentis de hujuſmodi Officio fideliter exercendo præſtes corporaliter juramentum, juxta formam præſentibus annotatam. Ego Cornelius de Planca in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe ac Romana Curia Domini noſtri Papæ Pœnitentiarius & Capellanus ab hac hora inantea fidelis ero beato Petro, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ, ac Domino noſtro Domino Pio Papæ ſecundo, ejuſque Succeſſoribus canonice intrantibus: non ero in facto, conſilio, vel conſenſu, ut vitam perdant vel membrum, aut capiantur mala captione. Conſilium, quod mihi per ſe vel nuntium ſuum, ſeu litteras credituri ſunt, ſigno, verbo vel nutu me ſciente, ad eorum damnum, vel præjudicium nulli pandam. Si damnum illorum tractari ſcivero, pro poſſe meo impediam ne fiat: quod ſi per me impedire non poſſem, per nuntium aut litteras eis ſignificare curabo, vel illi, per quem citius ad eorum notitiam deducatur. Papatum Romanum & Regalia Sancti Petri ac omnia, jura Romanæ Eccleſiæ, quæ habet, manutenebo totis viribus, & defendam, ac adjutor eis ero ad retinendum & defendendum contra omnem hominem; res quoque ipſius Domini noſtri Papæ, quæ meæ cuſtodiæ committentur, diligenter ac fideliter reaſſignabo. Ambaſſiatas etiam & quæcumque alia negotia mihi commiſſa firmiter portabo, fideliter & diligenter referam ſine fraude. Pro confeſſionibus audiendis & abſolutionibus faciendis, ſeu aliis, quæ ad meum ſpectant officium, nihil omnino exigam ſeu petam ac recipiam, etiam ſub titulo vel ſpecie eleemoſynæ, vel intuitu aut aliquo quovis modo, & non abſolvam ſcienter, vel diſpenſabo in aliquo caſu ambiguo; nec etiam in hujuſmodi caſu ſcienter cum aliquo diſpenſabo, niſi de ſpeciali mandato Summi Pontificis, vel Pœnitentiarii Majoris, cui exprimam dictum caſum, ſine alicujus revelatione vel expreſſione perſonæ: & non injungam pœnitentias expreſſe mihi, vel alicui certæ perſonæ applicandas. Super reſtitutionibus ſervabo, prout eſt per piæ mem. Benedictum XII. ordinatum. Et ſuper omnia promitto & juro attendere & conſervare ſine omni dolo fraude & malitia. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, deputationis, aggregationis, exemptionis, commiſſionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Juramentum Pœnitentiarior. exhibetur.

Sigillum in caſibus ambiguis.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoſecundo, Nonis Januarii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Nautis quibuſdam marmora vehentibus Romam pro Fabrica Principis Apoſtolorum ſalvum conductum concedit ampliſſimum.

Ex Regeſto I. Officior. Pii II. pag. 211. ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1462. 7. Jan.

Pius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Falconeto, & Roderico Piſani de Portu Veneris, ac Amatori de Mannarola; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum pro fabrica Eccleſiæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, e diverſis mundi partibus & locis, marmora per mare ſuper navigiis veſtris ad Almam Urbem conducere debeatis (a), deceatque Romanum Pontificem eos, qui talibus operibus intendunt, favoribus proſequi, & eorum ſecuritati ſalubriter providere: idcirco volentes vos, veſtroſque ſocios, famulos & nautas, dum marmora prædicta per aquam & per terram ad urbem prædictam ſuper navigiis veſtris conjun-

per reformat. Curiæ, & fecit Bullam ſuper reformat. Sacræ Pœnitentiariæ, & eadem S. Sua dixit ſe etiam reformaſſe Notarios Cameræ. De eadem loquitur Innoc. XII. (*conſt.* 12.) necnon de aliis Succeſſorum Pii IV. ubi facultates Majoris Pœnitentiarii ad certa & perſpicua capita reducit. De antiquis autem facultatibus Pœnitentiariorum Minorum Romanæ Curiæ liquet ex Juramento inſerto huic Diplomati.

(a) Hunc locum illuſtrat Bartholomæi Platinæ Synchroni Scriptoris teſtimonium in Vita hujus Pontificis (*pag.* 248.) *Ædificandi ſtudio vehementer delectatus eſt. Impenſa enim ſua ſcalæ templi ad Vaticanum vetuſtate collapſæ inſtaurata. Veſtibulum ædium ad dignitatem & tutelam loci munitum. Aream pro templi foribus ruderibus purgatam ſternere parabat. Porticum, unde Pontifex populo benediceret, inchoaverat.*

(a) Nico-

conjunctim, vel diviſim conducere contigerit, in eundo, ſtando, & redeundo, plena ubique ſecuritate muniri; vobis, veſtriſque ſociis famulis & nautis prædictis, & cuilibet veſtrum, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus tutum & liberum ſalvum conductum navigandi & accedendi ad hanc Almam Urbem, cum dictis navigiis veſtris, dictis marmoribus, aliiſque mercantiis, rebus & bonis veſtris tam conjunctim quam diviſim, ibique ſtandi, morandi & pernoctandi, & exinde recedendi, & quo volueritis redeundi & remanendi, ſemel & pluries, quoties vobis & cuilibet veſtrum videbitur & placebit, tute libere & ſecure, ſine injuria damno moleſtia noxia vel offenſa, ſeu quovis alio impedimento reali vel perſonali vobis, aut alicui veſtrum in perſonis vel bonis veſtris prædictis, quomodolibet inferendo; & propterea eodem tenore requirimus & monemus omnes & ſingulos dominos, communitates, univerſitates, officiales & dominos ſeu patronos, & Gubernatores quorumcumque navigiorum, aliosque omnes & ſingulos cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, noſtris vero & Eccleſiæ Romanæ mediate & immediate ſubjectis præcipimus & mandamus, quatenus Apoſtolicæ Sedis contemplatione vos, dum cum navigiis veſtris prædictis oneratis marmoribus, mercantiis, rebus & bonis veſtris, per mare vel alias per portus & loca eorum navigare, tranſire, reſidere, ire & redire contigerit, vos benigne recipiant, & benevole pertractent atque nullam vobis injuriam, moleſtiam vel offenſam, nullumque damnum, vel quodvis aliud impedimentum in perſonis rebus & bonis prædictis inferant, nec ab aliis quomodolibet inferri permittant, non obſtantibus quibuſcumque.

Privilegium ampliſſ. nautis conceſſum.

Immunitas perſonis & terra marique.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoſecundo, ſeptimo Idus Januarii, Pontificatus noſtri An. quinto.

Reſignationem Capellaniæ olim fundatæ in Baſil. S. Petri factam a Petro de Caſſano (auctoritate Capituli inter Beneficiatos perpetuos chori Baſil. accepto) pro Franciſchino de Manghiabaſſis ratam habet, atque executioni mandari præcipit.

Ex Regeſto XXII. epiſtolarum de Curia Pii II. pag. 250. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1462. 19. Febr.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Decano Eccleſiæ Sancti Mauritii extra muros Monaſterienſ. in Romana Curia reſidenti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Apoſtolicæ Sedis providentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ Beneficiis Eccleſiaſticis, præſertim in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe conſtitutis, ne debitis fraudentur obſequiis; ac perſonis illa reſignantibus, ne rerum premantur inopia, utiliter & ſalubriter valeat provideri: illis quoque gratiam ſuæ liberalitatis extendit, quos ad id propria virtutum merita multipliciter recommendant. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Franciſchini de Manghiabaſſis de Suno (*a*), Rectoris Parochialis Eccleſiæ Sancti Petri de Caſalino Novarien. Diœceſis petitio continebat, quod alias quondam Paulus Cameræ Apoſtolicæ Clericus volens animæ ſuæ ſaluti providere, & terrena in cæleſtia felici commercio commutare, quoddam Altare in Capella Sanctæ Crucis in prædicta Baſilica ſitum erexit, & de bonis ſuis ſibi a Deo collatis dotavit, ac voluit, quod Canonici & Capitulum præfatæ Baſilicæ fructus, redditus, & proventus dotis prædictæ reciperent, & Capellano

Fundatio Capellaniæ in S. Crucis Capella.

(*a*) Nicolaus III. anno 1279. ut ex præſtantiſſima ejus Conſtitutione patet, (*to. 1. pag. 177. & ſeqq.*) præter Canonicorum numerum, qui triecenarius conſtitutus fuit, tametſi 22. duntaxat inter veteres & novos, deſignati tum primum fuerint: Beneficiatos triginta inſtituit. Poſt annos 22. Bonifacius VIII. triecenarium illum Canonicorum numerum, octo novis creatis, implevit, qui noſtra etiam ætate viget juxta primævam Nicolai ejuſdem III. ſanctionem. Beneficiatos item tres ad priores illos triginta adjecit: necnon viginti Clericos Beneficiatos inſtituit. De his conſtat liquido ex ejus Conſtitutione an. 1301. (*to. 1. pag. 229. & ſeqq.*) Ad Beneficiatos autem quod attinet, ante hunc diem nemo novit, unde emerſerit quartus ille & triceſimus, quem ſæpius memorat Sixtus IV. in ſua Conſtitutione an. 1482. Cal. Mart. quam dabimus ſuo loco. Duos enim & ipſe adjungens, quos Sixtinos nuncupari voluit, triginta quatuor prioribus addendos eos decrevit. Qui ſane numerus ſex & triginta Beneficiatorum ne augeri, neve minui, ut Canonicorum triginta, unquam poſſet, Pontificum Sanctionibus, quæ ſuis locis proferentur, cautum fuit. Jacobus Grimaldus vir ſumma in hujuſmodi rebus diligentia, atque induſtria, quum diu quæſitam Beneficiati illius 34. originem nuſquam deprehendère potuiſſet, in Catalogo Canonicor. Beneficiator. & Clericor. (*pag. 107.*) hanc notam poſuit: *Benedictus Falconerius* (Clericus Beneſ. an. 1557.) *non adhuc inveni*, ait, *quomodo Beneficiatus iſte XXXVI. fuerit erectus, quia Nicolaus III. creavit Beneficiatos XXX. in ejus nova plantatione, Bonifacius VIII. creavit Beneficiatos tres; Sixtus vero duos. In totum ſunt numero XXXV. nos autem ſumus XXXVI.* ..... *D. Fabius Jannutius* (Coranus Beneficiatus a die 11. Septembr. 1547. ad 1594.) *dicit, anteceſſores ſuos habuiſſe olim litem cum cæteris Beneficiatis; & fuiſſe ſibi relatum, quod locus ejus, id eſt dictus Beneficiatus deſcendit ex Cappella S. Crucis de Oſſibus in dicta Baſilica erecta. Ipſe vero neſcit, nec ego.* Ex quibus conſtat, neque Jannutium, nec Falconerium, nec Grimaldum certi quicquam noſſe de hoc triceſimo quarto (non 36. ut iidem putant) Beneficiato.

Subob

Capellanus a Capitulo instituendus in posterum.

pellano inibi pro tempore inſtituto qui Miſſas aliquas in hebdomada celebrare teneretur, quatuor Florenos auri de Camera ſingulis menſibus manualiter ſolverent, quodque inſtitutio præfati Capellani ad Capitulum hujuſmodi pertineret, & Altari prædicto nondum conſecrato, nec ei vocabulo impoſito, quemdam Capellanum ad Altare prædictum ipſi Capitulo pro ea vice dumtaxat præſentavit, qui quidem Capellanus, ad præſentationem hujuſmodi, in Altari prædicto per præfatum Capitulum extitit inſtitutus, dictuſque Capellanus ipſi Altari, quoad vixit, laudabiliter deſervivit. Et deinde Paulo & Capellano hujuſmodi vita functis, Canonici & Capitulum præfati volentes præfati Altaris ſervitio providere, dilectum filium Petrum de Caſſano ad Altare prædictum inſtituerunt, qui quidem Petrus poſſeſſionem ipſius Capellaniæ adeptus, in ea aliquandiu deſervivit. Poſtmodum vero Canonici & Capitulum hujuſmodi, conſiderantes exilitatem & tenuitatem fructuum menſæ Capitularis dictæ Baſilicæ, propter abſentiam Curiæ, cum dicto Petro quamdam concordiam iniverunt, videlicet quod idem Petrus deſerviret in eadem Baſilica & Choro, ſicut alii Beneficiati Chori dictæ Baſilicæ, ac portionem & diſtributiones reciperet, tantum quantum alii Beneficiati prædicti percipiunt, fructibus (exceptis nuncupatis) dumtaxat exceptis: qui quidem Petrus prædictis conditionibus aſſentiens, ita ſervivit, & percepit, quemadmodum inter Canonicos Capitulum & Petrum hujuſmodi conventum erat. Rurſus vero felicis recordationis Nicolaus Papa quintus Prædeceſſor noſter præfatam Capellam ſanctæ Crucis cum Altaribus in ea ſitis funditus demoliri fecit (*a*) dictuſque Petrus, ut Beneficiatus remanſit in ipſa Baſilica deſerviens. Cum autem, ſicut accepimus, idem Petrus dictum Beneficiatum ſeu Capellaniam ad Altare dirutum hujuſmodi, quod obtinet, pro eo quod amodo ſenex & non bene ſanus exiſtat, ac ex certis aliis rationabilibus cauſis animum ſuum ad id moventibus, ſponte & libere reſignare proponat; nos votis ipſius Petri in hac parte favorabiliter annuentes, ac tam dicto Franciſchino apud nos de vitæ ac morum honeſtate, aliiſque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendato, horum intuitu ſpecialem gratiam facere; quam præfato Petro, ne propter reſignationem hujuſmodi indigentiæ comprimatur incommodis, de alicujus ſubventionis auxilio providere volentes; diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus ſi eſt ita, ab eodem Petro, vel Procuratore ſuo ad hoc ſpecialiter conſtituto reſignationem hujuſmodi, ſi eam in tuis manibus ſponte & libere facere voluerit, ut præfertur, auctoritate noſtra hac vice dumtaxat recipias & admittas; eaque per te recepta & admiſſa, Beneficiatum, ſeu Capellam hujuſmodi, cujus fructus redditus & proventus, die noctuque inibi deſerviendo, ad quadraginta florenos, ut idem Franciſchinus aſſerit, ſecundum communem extimationem, aſcendunt annuatim, ſive per reſignationem hujuſmodi tunc, ſive alias quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem dicti Petri, vel alicujus alterius de illo, vel illa extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam reſignationem vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranenſ. ſtatuta Concilii ad Sedem præfatam legi-

Idem Capitul. eum accenſet Beneficiatis.

Reſignatio ipſius Beneficiati admittitur.

Franciſchinus inſtituitur cum penſione.

Subobſcuram originis notitiam habuiſſe viderentur Anteceſſores Jannutii: quum vero ii deſcendant a Bartholomæo Veſpa, non a Franciſchino, qui alius deſcendentiæ caput eſt, rumorem potius vulgi, quam veritatem hiſtoricam ſunt ſequuti. Certa, nullique dubitationi obnoxia hiſtoria originis hujuſmodi nunc demum prodit ex hoc Diplomate per ſe ſatis claro. Cui veluti appendix Epitaphium adjungi poteſt puerilem ſapiens induſtriam, quod parenti optimo (uxoratus enim fuerat Franciſchinus) filius adoleſcens poſuit, quemadmodum proſtat apud ipſum Grimaldum: *Epitaphium Franciſci de Suno Beneficiati S. Petri ſepulti olim in templo S. Petronillæ juxta Baſilicam, ſed lapis ſepulcralis adhibitus fuit poſtea in ſternendo pavimento. Erat autem hujuſmodi: D. O. M. Franciſchino de Seno Literarum Apoſtolicarum Scriptori, & Regeſti Sacri Palatii Magiſtro tertium Reſcribendario, prudentia, modeſtia, fideque claro Paulus filius impubes Apoſtolicus Scriptor Patri pientiſſimo poſuit. Vixit an. 53. menſ. xi. dies viii. obiit 14. Octobris anno Sal.* 1489. Itaque hujus Beneficiati principium conſtitui poſſet die 19. Febr. an. 1462. reſignationis videlicet a Pontifice approbatæ ratione habita: ita ut Beneficio fruitus eſſet annos 28. Nihilominus in Regeſtis Tabularii Secretioris Apoſtol. Vatic. Franciſchinus recenſetur inter Beneficiatos anno octavo Sixti IV. qui fluebat Chr. 1478. & ſequenti. Quamobrem quandocumque is cœperit, certe Beneficiatus xxxiv. Apoſtolica auctoritate confirmatus an. 1462. poſt annos viginti numerabatur a Sixto IV. inter tres & triginta alios Pontificiæ Inſtitutionis.

(*a*) Ven. Card. Baronius (*a.* 395. *n.* 6. *& ſeqq.*) animadvertit, Nicolaum V. primum omnium Pontiff. amplioribus ſpatiis exædificare aggreſſum Baſilicam Principis Apoſtolorum, dejeciſſe templum Probi. Quam rem late perſequitur cum noſtro Vegio, in cujus oculis demolitiones fiebant; ſed epitaphia, & ſarcophagum in fontis Baptiſmalis uſum converſum ab oblivione vindicans, de Oratorio S. Crucis ne verbum quidem profert. Et quidem jure: longius enim quam par erat digreſſus eſſet. Quare nullatenus mirandum eſt ſiluiſſe Baronium de hoc Sacello. Id, ni fallor, admiratione dignum eſt, quod Alpharanus, & qui eum ſequuntur, dejectionem Oratorii altiſſimo obruant ſilentio. Namque a Symmacho extructum memorant (*num.* 35.) exoletumque diuturnitate temporis revixiſſe ajunt, quum Berardus Herulus Epiſcopus Sabinus eodem in loco aliud cultioris architecturæ & ornatus excitavit: Atqui hunc Berardum Cardinalem creavit Pius II. an. 1460. Idem vero Pontifex aperte fatetur rem, quam ipſe viderat, ſuum videlicet Prædeceſſorem funditus demoliri feciſſe id Sacellum cum altaribus in eo ſitis. Iſta autem ex demolitione primam duxit originem, Pio II. teſte, Beneficiatus de quo loquimur. Nam quandiu extitit altare illud fundatum & dotatum a Paulo Clerico Cameræ, non modo primus Capellanus, quem præſentaverat Capitulo ipſe Fundator; ſed etiam Petrus de Caſſano a Capitulo inſtitutus, Capellani ejus altaris fuerunt: quamvis aliquanto antea Petrus auctoritate Canonicali deſerviret Eccleſiæ, fructuſque perciperet ut reliqui Beneficiati. Primam dixi originem: etenim quam fieri poſſit altius deducere illam velim: originem tamen ancipitem, quia & Capellanum & Beneficiatum Pius ſemper appellat; nec niſi tempore Sixti IV. uti perpetuus Beneficiatus Chori haberi cœpit.

(*a*) Con-

legitime devoluta, ipſumque Beneficiatum, ſeu ipſam Capellaniam diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatum vel reſervata exiſtat, & ſuper eo, vel alia inter aliquos lis cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in eo, vel ea alias alicui ſpecialiter ius quæſitum, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Franciſchino conferre & aſſignare, nec non Petro præfatis ſuper fructibus redditibus & proventibus Beneficiati ſeu Capellæ hujuſmodi, penſionem annuam decem florenorum ſimilium per eumdem Franciſchinum, & Succeſſores ſuos ipſum Beneficiatum vel Capellam pro tempore obtinentes, annis ſingulis, in locis & terminis, & ſub ſententiis cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis ad id per te de ipſarum partium conſenſu ſtatuendis, integre perſolvendam, reſervare conſtituere & aſſignare eadem auctoritate procures, inducens per te, vel alium ſeu alios eumdem Franciſchinum, vel Procuratorem ſuum ejus nomine, in corporalem poſſeſſionem Beneficiati ſeu Capellæ juriumque, & pertinentiarum prædictorum, & defendens inductum amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciens Franciſchinum, vel pro eo Procuratorem prædictum ad Beneficiatum, ſeu Capellam hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, & obventionibus univerſis, nec non ipſi Petro juxta reſervationis, conſtitutionis, & aſſignationis prædd. ſi eas feceris, tenorem, de penſione hujuſmodi integre reſponderi; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, nec non ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis (illis præſertim per piæ memoriæ Calixtum ſimiliter Prædeceſſorem noſtrum editis, (a) illis videlicet quibus caveri dicitur, ne ſuper fructibus, redditibus, & proventibus Canonicatuum, & præbendarum, nec non beneficiatorum vel clericatuum dictæ Baſilicæ penſio annua aſſignetur, & ſi aſſignata foret, nullius roboris vel momenti exiſteret: quibus hac vice dumtaxat, illis alias in ſuo pleno robore permanſuris, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium derogamus) contrariis quibuſcumque: aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis, in illis partibus ſpeciales vel generales prædictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet, ſit proceſſum. Quibus omnibus præfatum Franciſchinum in Capellæ, ſeu Beneficiati hujuſmodi aſſecutione volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit ſede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi dictus Franciſchinus præſens non fuerit ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia ſua per Procuratorem idoneum, & cum ad Eccleſiam ipſam dictæ Baſilicæ acceſſerit, corporaliter illud præſtet: ſeu quod idem Franciſchinus, ut etiam aſſerit, Parochialem Eccleſiam prædictam noſcitur obtinere, ac dudum ſibi de quodam perpetuo Clericatu nuncupato in Eccleſia Sancti Petri de Burgo Sexii ejuſdem Diœceſis, quem non poſſidet, ſed ſuper eo contra certum ſuum adverſarium in Palatio Apoſtolico litigat, quorumque omnium fructus, redditus, & proventus triginta florenorum ſimilium, ſecundum extimationem prædictam, valorem annuum non excedunt, tunc certo modo vacante Apoſtolica fuit auctoritate proviſum. Attente quoque provideas, ne in hujuſmodi reſignatione, ſi fiat ex parte Petri & Franciſchini præfatorum, aliqua pravitas interveniat, ſeu etiam corruptela. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Penſio ipſa decem Florenor. decernitur.

Derogatur literis Calliſti III.

Derogatio Privilegior. Archipr. & Capit.

Per Procuratorem ineundæ poſſeſſ. facultas.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſecundo, undecimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Dona-

(a) Conſtitutionem Calliſti III. de hac re uſquam reperire non licuit.

(a) Con-

Donationem Poſſeſſionis *de Vicarello* Cameræ Apoſtolicæ factam a Maria Vidua Piſana ratam habet, eamque applicari mandat Fabricæ Baſilicæ S. Petri.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 3. Faſc. 8.

AN. CH. 1462. *19. Mart.*

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Archidiacono Eccleſiæ Florentinæ; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Votis humilium, illis præſertim, per quæ ſalus animarum procuratur, & illorum ſtatui oportune conſulitur, libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur oportunis. Sane pro parte dilectæ in Chriſto Filiæ Mariæ relictæ quondam Antonii Vannis de Aprano Laici viduæ Piſanæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod, licet alias ipſa pro animæ ſuæ ſalute Hoſpitali pauperum de Trovatellis Piſan. (*a*) quaſdam ejus poſſeſſiones, & alia immobilia bona in Dioc. Piſan. conſiſtentia in puram elemoſinam pie donaſſet, fructibus & redditibus exinde provenientibus eidem Mariæ, quoad viveret, competentibus; tamen poſtquam ipſa Maria fructus, & reditus cujuſdam poſſeſſionis, de Vicarello (*b*) nuncupatæ, per aliquos annos perceperat, & levaverat; Dilectus filius Rector Hoſpitalis ejuſdem præfatam Mariam jure percipiendi fructus & reditus hujuſmodi de facto ſpoliavit, illoſque ſibi ex tunc uſurpavit, prout uſurpat etiam de præſenti, necnon litem ſuper poſſeſſione prædicta eidem Mariæ moveri fecit. Unde præfata Maria tali ingratitudine mota, donationem per eam hoſpitali factam hujuſmodi, expreſſe revocando, poſſeſſiones, & alia bona ſua prædicta cum retentione fructuum, ut præfertur, pro animæ ſuæ remedio in Cameram Apoſtolicam tranſtulit, illaque eidem Cameræ donavit. Quare præfata Maria nobis humiliter ſupplicari fecit, ut revocationem donationis prædictæ ex certa ſcientia confirmare, & approbare, necnon translationem, & donationem Cameræ Apoſtolicæ hujuſmodi per eam de bonis prædictis, ut præfertur factas valere, plenamque roboris firmitatem obtinere, ac illa ad eamdem Cameram donationis ejuſdem vigore applicari, & in illius utilitatem, fructibus tamen, & redditibus prædictis ex eis reſultantibus per eamdem Mariam, donec vixerit, retentis converti debere, aut bona prædicta ad aliquem alium pium locum ſimili ſub conditione transferri, vel pro pauperibus puellis nubendis dari, ſeu ad quemcunque alium pium uſum, prout nobis videretur, deputari mandaremus, & alias in præmiſſis oportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi vocatis dicto Rectore, & aliis, qui fuerint evocandi, tibi de hujuſmodi aſſertis conſtiterit poſſeſſiones, & alia bona prædicta Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de urbe, illorum tamen fructibus exinde provenientibus eidem Mariæ, quoad vixerit, reſervatis, auctoritate noſtra perpetuo applices, appropries, & etiam aſſignes. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri, quibus cavetur nequis extra ſuam Civitatem, vel dioc. niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ dioc. ad judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede Apoſtolica deputati extra Civitatem, vel dioc. in quibus deputati fuerint contra quoſcumque procedere, ſeu alii, vel aliis vices ſuas committere præſumant, & aliis præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Donatio facta Hoſpitali Piſano de' Trovatelli.

Revocatur jure, & Cameræ Apoſtol. adjudicatur.

Poſt mortem Donatricis.

Eadem Fabricæ S. Petri tribuitur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſecundo, quartodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Mona-

(*a*) Quam audis vocem *de Trovatellis* ne arbitreris familiæ alicujus cognomen eſſe. Vulgaris omnino dictio eſt, *Trovatelli*: extatque etiam hodie id Hoſpitale projectorum (qui ita nuncupantur) in Piſana Urbe.

(*b*) Quod oppidulum, Volaterrano teſte, *Vicus Aurelius* olim dicebatur, ſeu *Biracellum*, ut aliis placet, hodieque extat non longe a Roncilione haud hic innuitur. Humilius multo in Piſano Territorio ſitum memoratur.

(*a*) Con-

Monaſterium monialium S. Pauli extra Caſtrum Podii Donadei Sabinen. Diœceſ. Ord. S. Aug. ſupprimit, & una cum eodem Caſtro ad Monaſterium ſpectante, omnibuſque juribus unit, & incorporat menſæ capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum.

Ex Regeſto XXIV. Epiſtolar. de Curia Pii II. pag. 217. ap. Archiv. Apoſt. Vatic. (*a*)

AN. CH. 1463. 31. Mart.

Pius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romana Eccleſia quam divinæ ſapientiæ altitudo in montibus ſanctis, Apoſtolorum videlicet doctrina & auctoritate fundavit, & cujus gubernacula in baſe ſtabilita firmiſſima beato Petro Apoſtolorum omnium ſummo præordinatione ſuperna commiſit, pro ſtatu & conſervatione aliarum omnium Eccleſiarum in Catholica Fide manentium, & præcipue ejuſdem clavigeri ætherei venerandæ, Patriarchaliſque Baſilicæ Almæ Urbis tamquam pia mater ſollicita vigilanter intendit, ut earum occurrat diſpendiis, & neceſſitatibus (præſertim circa illius faciendas reparationes) opportuna ſubventione proſpiciat, ac ſublata rerum temporalium inopia, magnum circa divini cultus obſervationem ſuſcipiat incrementum. Attendentes igitur, quod dicta Baſilica propter diminutionem reddituum, qui ſiniſtra temporum conditione, & hominum paucitate cauſantibus, plurimum extenuati ſunt, in multis patitur, ipſius excellentia conſiderata, defectus; & pro illius oneribus debite ſupportandis ejus non ſuppetunt facultates. Nos ut eo commodius dictæ Baſilicæ, quam interna charitate proſequimur, neceſſitatibus etiam circa illius Campanilis (*b*) reparationem, qua plurimum indigere dignoſcitur, utiliter conſulatur, & divinum officium non ſolum in ea peragatur quotidie, conſerveturque impoſterum; ſed continuum recipere valeat augmentum: Motu proprio, non ad alicujus ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, Monaſterium Monialium ſancti Pauli extra muros Caſtri Podii Donadei (*c*) Ordinis Sancti Auguſtini Sabinen. Diœceſis collapſum quodammodo, ut accepimus, & regulari obſervantia deſtitutum, in quo propter

Præ omnibus Eccleſiis Baſilicæ S. Petri habenda cura.

Pro ejus excellentia reparationes neceſſariæ.

(*a*) Conſtitutiones, & Diplomata Romm. Pontificum quæ noſtra in Collectione prodeunt, quanti haberi debeant, ex una hac, lector æſtimes. Namque Innocentius VIII. an. 1689. Cardinali Camerario S. Sedis Raphaeli Galeotto de Riatiis Savonenſi, cujus tum munus erat, quod hodie Archivi Apoſtolici Præfecto committitur, præcepit, ut ipſam hanc Conſtitutionem in lucem ederet. Quæ res quomodo facta ſit, patet ex iis quæ præeunt, quæque Conſtitutionem ſequuntur. Quumque in Archivo noſtræ Baſil. (*caps. 40. faſc. 161.*) hujuſmodi edita, ſeu exſcripta Conſtitutio diligenter, ut cætera tam multa, cuſtodiatur; noſtra refert plurimum & præeuntia Conſtitutionem, & eam ſequentia huc ſumma cum fide afferre: *Univerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, Raphael miſeratione Divina S. Georgii ad Vellum aureum* (in Velabro) *Diac. Card. Domini Papæ Camerarius; Salutem in Domino. Rationi congruit, & convenit honeſtati, ut de his, quæ a Romanis Pontificibus proceſſerunt, & in eorum Archivis, & regeſtris ad perpetuam rei memoriam conſcripta & regiſtrata ſunt, quum ab aliquibus petitur, teſtimonium perhibeatur. Hinc eſt, quod nos univerſitati veſtræ tenore præſentium atteſtamur, quod in libris, & Regeſtris Cameræ Apoſtolicæ, videlicet lib. XXIII. Bullarum fel. rec. Domini Pii PP. II. fol. CCXVII. vidimus, palpavimus, & legimus quaſdam literas Apoſtolicas ejuſdem Domini Pii, ut moris eſt, ſcriptas, & regiſtratas, quarum tenor de verbo ad verbum ſequitur & eſt talis. Pius Epiſcopus &c. Romana Eccleſia &c. Prid. Cal. Apr. Pont. N. anno quinto.* Poſt Bullam vero, ſeu Conſtitutionem, quæ omnino reſpondet exemplo per nos vulgato ex Archiv. Apoſt. Vat. hæc ſequuntur: *Quibus quidem literis Apoſtolicis, ſicut præmittitur, regiſtratis, per nos viſis, palpatis, & lectis, non ad petitionem & inſtantiam venerabilis Capituli dictæ Baſilicæ S. Petri, de mandato SS. in Chriſto Patris & Domini N. Domini Innocentii Divina providentia Papæ VIII. ſuper hoc vivæ vocis oraculo nobis facto, & auctoritate noſtri Camerariatus officii, eas de dicto libro fideliter ſcribi, extrahi, & exemplari, nullo mutato, addito, vel diminuto verbo, quod ſententiam mutet, ſeu variet intellectum, per infraſcriptum præfatæ Cameræ Notarium, & in hanc publicam formam redigi mandavimus; noſtramque, & dictæ Cameræ Apoſtolicæ de mandato & auctoritate prædictis hujuſmodi Tranſumpti interpoſuimus auctoritatem pariter, & Decretum, & mandantes auctoritate & mandato prædictis eidem Tranſumpto tantam ubique fidem adhiberi, quanta eiſdem originalibus litteris tribueretur, ſi originaliter exhiberentur. In quorum fidem &c. præſentes literas fieri ſigillique noſtri Camerariatus officii, quo in talibus utimur, juſſimus & fecimus appenſione muniri. Datum Romæ in Camera Apoſtolica anno Nativitatis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo nono, die 23. menſis Maji, Pontificatus SS. in Chriſto Patris & Domini N. D. Innocentii div. prov. Papæ VIII. an. quinto.*

Pari cum ſolennitate hodie ex duobus Archivis Apoſtolicis, Vaticano Secretiori, & Caſtri S. Angeli, parique cum fide, exſcribuntur quæ inde in lucem prodeunt; cujuſmodi tantam copiam in noſtra collectione habes, lector, ad ſolam Principis Apoſtolor. Baſil. pertinentia: quod ſatis ſuperque docet hæc Pii II. Conſtitutio ex Archivo eodem Apoſtolico depromta poſt 260. annos, quum primum fuit edita a Card. Camerario, ne uno quidem verbo duobus hiſce exemplis diſcrepantibus. Id ſi animadverterint qui dant operam rei Diplomaticæ, qua ſcientia nulla, nullaque ars floret magis noſtro ævo, minus facilem certe fidem adhibendam ſentient cuivis exemplo undecumque habito, vitiaris utplurimum temporis notis, fortaſſe etiam accommodata ad voluntatem ſententia. De Pontificiis Documentis id præſertim intelligo, quorum Autographa in prædictis Apoſtolicis Archivis diligentiſſime cuſtodiuntur.

(*b*) Haud mireris, præcipuam Pontificis curam fuiſſe, dum iſta largiebatur Capitulo, ut Campanile Baſilicæ inſtauraretur: quemadmodum ſemel & iterum declarat. Cujuſmodi forte fuerit Urbani V. ut ſuperius vidimus (*pag. 1. & 4.*) Non enim vulgare erat opus, aut vetuſtatem ſpectes, aut formam. Octavo ſiquidem Eccl. ſeculo exeunte, quod Anaſt. teſtatur (*Sect. 329.*) Hadrianus I. *pro honore B. Petri Apoſtolorum Principis, & ornatu ipſius S. Patriarchii conſtruxit, atque ædificavit ibidem noviter turrem miræ pulchritudinis decoratam cohærenti porticu &c.* De qua præ aliis Ciampinus (*de Sacr. ædif. pag. 84.*) jure affirmat: *Turris Campanaria cum mole, tum gravi ac ſonoro campanarum tinnitu celeberrima.* Tabula autem Ichnographica tum apud ipſum XII. tum apud Grimaldum & Coſtagutum, quale idem eſſet cum adhærenti porticu perſpicue oſtendit.

(*c*) Pleniorem hujuſmodi donationis hiſtoriam habes infra ex duabus Conſtitutionibus Sixti IV. an. 1480. unde etiam diſces, Sabinenſis hujus Caſtri reditum ad Sabellam familiam, alia tamen conditione, ac prior fuerat: necnon permutationem in Abbatiam S. Paterniani Fanen. Diœceſis pro Capitulo Vatic.

propter ipſius Monialium paucitatem Abbatialem Dignitatem & Ordinem ſupprimimus antedictum, una cum dicto Caſtro ad ipſum Monaſterium legitime pertinente, quod dudum dilectus filius Nobilis Vir Jacobus de Sabellis domicellus Romanus (a) ſub certis modo & forma tenebat, & poſſidebat; & quod Cameræ Apoſtolicæ poſt illius everſionem & direptionem per gentes armigeras Romanæ Eccleſiæ factas ob ipſius domicelli inobedientiam & rebellionem, confiſcatum fuit cum Vaſſallis, Roccha, Territorio, pratis, paſcuis, montibus, vallibus, ſilvis, agris, aquarumque decurſibus, aliiſque ipſius juribus, & pertinentiis univerſis, nec non mero & mixto Imperio, eidem Baſilicæ beati Petri de Urbe; cujus menſæ Capitularis, ac Monaſterii & Caſtri prædictorum fructuum, redditaum, & proventuum veros annuos valores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, ex nunc auctoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, incorporamus pariter & donamus; ita quod liceat dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ per ſe, vel alium, ſeu alios dilectas in Chriſto filias Abbatiſſam, ſi qua ſit, & Moniales dicti Monaſterii, quæ ſuperſunt, ad aliud vel alia prædicti aut alterius Ordinis, de quibus eis videbitur, Monaſterium ſeu Monaſteria transferre, & corporalem poſſeſſionem Monaſterii & Caſtri, ejuſque territorii, ac jurium & pertinentiarum prædictorum, auctoritate propria, libere & licite apprehendere, & perpetuo retinere, ac illorum fructus, redditus, & proventus, reſervatis tamen & aſſignatis ſuper eis aliquibus congruentibus portionibus pro ſingulis earumdem Abbatiſſæ & Monialium, de quibus ipſis Capitulo rationabiliter videbitur, percipere & habere, ac in ipſius Baſilicæ neceſſitates & uſus ſuos convertere, Dioceſani loci, aut cujusvis alterius ſuper hoc licentia minime requiſita. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non ſtatutis & conſuetudinibus Monaſterii & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Proviſo quod dictum Monaſterium ad profanos uſus, veluti hæreditas, minime redigatur; ſed per idoneum Sacerdotem, qui in eo reſideat, ac Miſſas & alia divina officia inibi celebret, gubernetur, ejuſque alias congrue ſupportentur onera conſueta. Volumus autem, quod ipſi Capitulum, poſtquam dicti Caſtri poſſeſſionem pacificam fuerint aſſequuti, circa reparationem dicti Campanilis talem proviſionem adhibeant, quod reſtauretur, & conſervetur decentius, & nequeat ex aliqua ſui parte deficere. Et inſuper volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod præſentes litteræ ad probandum plene confiſcationem Caſtri & Territorii prædictorum, nec non ipſius Domicelli inobedientiam & rebellionem, ac juris, ſi quod in eis habebat, privationem, & amotionem, ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur: irritumque & inane quidquid per quoſcumque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ſuppreſſionis, unionis, annexionis, incorporationis, donationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Monaſterium ſupprimit, Caſtrumque ad illud ſpectans &c concedit Baſilicæ S. Petri.

Conſulit Abbatiſſæ, & Monialib.

Monaſterii etiam Sanctuati proſpicit.

Caſtri ejuſd. jus vetus antiquatum declarat.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo tertio, Pridie Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Domus & Officina quædam ad Monaſterium S. Blaſii *della Pagnotta* ſpectantes conceduntur a Capitulo cum Beneplacito Apoſt. ad vitam Card. Vicecancellario, qui largitur Baſilicæ trecentos florenos, annuoque cenſui unius Floreni in duobus cereis ſe adſtringit.

Ex Regeſto 25. Epiſtol. de Cur. Pii II. pag. 169. apud Arch. Ap. Vatic.

AN. CH. 1463. 13. Aug.

PIus Epiſcopus, Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Regimini univerſalis Eccleſiæ diſponente Domino, licet immeriti, præſidentes ad ea, per quæ Eccleſiarum omnium, præcipue Patriarchalium, nec non Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, qui pro univerſalis Eccleſiæ defenſione operoſa ſedulitate laborant, commodis & utilitatibus conſulitur, libenter intendimus: & ut debitum quantocius ſortiantur effectum, quantum cum Deo poſſumus, opem

(a) Hinc mirum in modum confirmantur quæ ſupra ajebam (*pag.* 26. *not.* a) Firmius etiam comprobantur prædictis conſtitutionibus, quas conſule. Sabellam quippe Familiam intelliges poſtliminio revocatam in Caſtri Podii Donadei poſſeſſionem; at fiduciario nomine pro Camera Apoſtol.

(a) Hunc

opem & operam impendimus efficaces. Sane pro parte dilectorum filiorum Roderici Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii, (a) nec non Prioris & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim, poſtquam bonæ memoriæ Jordanus Epiſcopus Sabinen. condens de bonis a Deo ſibi collatis in ejus voluntate ultima teſtamentum inter cætera de propria ſalute recogitans, eidem Baſilicæ in eventum, quo Monaſterium ſancti Blaſii de Cantoſecuto, alias de Pagnotta, de Urbe Ordinis Sancti Benedicti, juxta ſui cordis affectum, & prout in humanis agens ſe facturum & curaturum ſpondebat, eidem Baſilicæ perpetuo uniretur pro divini cultus augmento, & ut viri litterati ad adipiſcendam ſcientiæ margaritam majorem librorum commoditatem haberent, ultra alia eidem Baſilicæ ornamenta, paramenta, & bona divino cultui neceſſaria per eum legata, omnes & ſingulos libros ad ipſum Epiſcopum pertinentes, ad effectum ut in eodem Monaſterio una libraria in qua libri prædicti ad uſum litteratorum virorum, ut præfertur, reconderentur, ſub certis modo & forma tunc expreſſis erigeretur; & ad illius cuſtodiam duo ex perpetuis Beneficiatis in eadem Baſilica deputarentur, in eadem voluntate legaverat; necnon inter cetera voluerat, quod ſi præmiſſa juxta ipſius ordinationem & voluntatem non fierent, legatum prædictum nullius eſſet roboris vel momenti, & pro infecto penitus haberetur. Pro parte bonæ memoriæ Juliani tituli Sanctæ Sabinæ Presbyteri Cardinalis tunc ejuſdem Baſilicæ Archipresbyteri, nec non Capituli prædictorum felicis recordationis Eugenio Papæ quarto Prædeceſſori noſtro expoſito, quod cum ipſa Baſilica juxta mænia dictæ Urbis in loco a civilibus habitationibus plurimum remoto conſiſteret, & infra habitationes prædictas locum in quo vigentibus guerris libri, Calices, Paramenta, atque alia ad divini cultus decorem in eadem Baſilica deputata ornamenta tute ſervari poſſent, non haberet, & Monaſterium prædictum jam vigintiquinque annis tunc decurſis Abbate & Monachis deſtitutum penitus remanſiſſet, ac de illius ad debitam regularem obſervantiam reductione, præſertim propter ipſius exiguas facultates, parva ſeu nulla de cetero ſpes exiſteret; nec non pro parte Cardinalis & Capituli prædictorum eidem Prædeceſſori ſupplicato, ut dictum Monaſterium eidem Baſilicæ ejuſque menſæ Capitulari perpetuo incorporare & annectere dignaretur; Idem Prædeceſſor, in cujus manibus præfatus Cardinalis Commendæ de dicto Monaſterio Apoſtolica auctoritate antea ſibi factæ, ac omni juri ſibi in illius regimine & adminiſtratione, in quibus tunc erat, quomodolibet competenti, favore dictæ unionis ſponte & libere ceſſit, ceſſione hujuſmodi per eum admiſſa, Monaſterium prædictum cum illius Eccleſiis, Capellis, Membris, Caſtris, Caſalibus, atque aliis juribus, & pertinentiis univerſis Baſilicæ & Menſæ prædictis auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia perpetuo incorporavit, annexuit, & univit; (b) ita quod ex tunc liceret Capitulo præfatis per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem Monaſterii Eccleſiarum, Capellarum, Membrorum, Caſtrorum, Caſalium, juriumque & pertinentiarum prædictorum auctoritate propria libere apprehendere, ac hujuſmodi illius fructus, redditus, & proventus in ſuos Baſilicæ, & Monaſterii prædictorum uſus, & utilitatem convertere, alicujus ſuper hoc licentia minime requiſita, prout in litteris ejuſdem Prædeceſſoris deſuper confectis plenius continetur. Cum autem ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet unio, annexio, & incorporatio prædictæ ſuum debitum fuerint ſortitæ effectum, ipſique Prior & Capitulum illarum vigore dictum Monaſterium ex tunc tenuerint, & poſſederint, ac in eo librariam prædictam fecerint, & ordinaverint, libroſque in ea collocaverint, & alia præmiſſa fecerint, juxta ipſius Epiſcopi voluntatem: quia tamen poſtmodum piæ memoriæ Nicolaus Papa Quintus etiam Prædeceſſor noſter primo; & poſtremo nos propter penuriam habitationum eorumdem Cardinalium in dicta Urbe domos & officinas ejuſdem Monaſterii illius Eccleſiæ contiguas cum certa parte hortorum illis adjacentium nonnullis ex ipſis Cardinalibus pro eorum uſu & habitatione duximus concedendas; Prior & Capitulum præfati dubitant, ex hiis poſſe eis, & dictæ Baſilicæ impoſterum præjudicium generari. Attendentes quoque, quod idem Vicecancellarius prope dictum Monaſterium quoddam inſigne Palatium a fundamentis erexit; & tam pro ipſius, quam familiæ ſuæ commoditatibus eiſdem domibus & officinis, ac etiam quodam horto Monaſterii hujuſmodi, quos dudum antea nos dilecto filio noſtro Joanni tituli Sanctæ Priſcæ Presbytero

Teſtamentaria diſpoſitio ad favorem Baſilicæ.

Bibliotheca præſertim inſtituenda.

Quod factum in Monaſt. S. Blaſii.

Ab Eugenio IV unito Baſil. cum ſuis juribus.

Poſſeſſio jampridem inita & Bibliotheca erecta.

(a) Hunc Calliſtus III. ex ſorore nepotem creavit Cardinalem Diac. S. Nicol. in carc. Tull. die 18. Septemb. an. 1456. Subinde Vicecancellarium S. R. E. Lenzolia gente is ortus Borgiæ cognomen ab Avunculo obtinuit, quo ſemper eſt uſus. A Sixto IV. Epiſc. Albanus, deinde Portuenſis eſt factus: ac demum ad D. Petri Sedem evectus, Alexander VI. eſt nuncupatus. Ad quem ubi ordo rerum nos ducet, plura afferemus in medium. Hæc ex Onuphrio, & Ciaconio. Ipſa hæc conſtitutio inſtar hiſtoriæ eſt, ad ejus primordia quod attinet in Urbe Romana.

(b) De his abunde Diploma ſuperius allatum, quod conſuleſis pag. 97. hujus voluminis.

(a) Joan-

Conceſſio aliquot domor. &c. facta a Capitulo.

tero Cardinali (*a*) uſque ad certum tempus tunc expreſſum conceſſeramus, quodque ipſe domos & officinas prædictas, ſi illæ ſibi concedantur, in bono ſtatu conſervare, & manutenere intendat, ac etiam pro commodis & utilitatibus ejuſdem Baſilicæ trecentos florenos auri de Camera manualiter ſolvere, & duos Cereos valoris unius floreni auri ſimilis pro annuo cenſu annis ſingulis aſſignare proponit; idem Prior & Capitulum pro ipſius Baſilicæ utilitate domos, officinas, & hortum prædictos eidem Vicecancellario, quamdiu viveret, pro ipſius uſu & habitatione concedere & aſſignare intenderent, ſi noſtra ſuper hoc eis ſuffragetur auctoritas. Quare pro parte Vicecancellarii, Prioris & Capituli prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſuper hiis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque attendentes, quod juxta Sacriſtiam dictæ Baſilicæ (*b*) pro libraria & conſervatione librorum eorumdem locus accommodus ad hoc noviter ædificatus exiſtit, ac volentes tam ipſius Vicecancellarii, quam Baſilicæ, & Capituli prædictorum commoditatibus opportune conſulere, de præmiſſis etiam fidedignorum relatibus informati, honeſtis poſtulationibus hujuſmodi annuentes, Capitulo præfatis domos, officinas, & hortum prædictos eidem Cardinali, donec in humanis egerit, ut præmittitur, concedendi auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, licentiam concedimus, ac etiam poteſtatem: ſtatuentes, ac etiam decernentes, quod legata per eumdem Epiſcopum eidem Baſilicæ, ut præmittitur, facta propterea caduca non fiant, ſed in ſua integritate permaneant, ac ſi dicta conditio in eodem teſtamento appoſita non fuiſſet. Volumus autem quod tam ſumma trecentorum florenorum prædicta, quam alia ducentorum ſimilium florenorum pro recompenſa cujuſdam domus ipſius Baſilicæ pro ædificatione ejuſdem Palatii demolitæ, quam idem Vicecancellarius manualiter ſolvit, in utilitatem & reparationem ipſius Baſilicæ, ſive Campanilis ejuſdem, & non alias convertantur, (*c*) & ipſe Viceсancellarius dictum cenſum annis ſingulis ſolvere, atque alia præmiſſa facere teneatur. Ceterum ſi conceſſio & aſſignatio prædictæ per eoſdem Priorem & Capitulum fiant, ut præfertur, venerabili fratri noſtro Alvaro Epiſcopo Silven. in Romana Curia reſidenti, præſentium tenore committimus, & mandamus; quatenus præmiſſa omnia, & ſingula, poſtquam rite peracta fuerint, eadem auctoritate approbet & confirmet, prout etiam nos ex nunc, prout ex tunc, tenore præſentium confirmamus & approbamus, ſuppleмuſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum conceſſionis, ſtatuti, voluntatis, conſtitutionis, commiſſionis, mandati, confirmationis, & approbationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Accedit Apoſt. auctoritas eid. conceſſioni.

Pretium inde proveniens ad inſtaurandam Baſil. impendendum.

Firmantur omnia auctorit. Apoſt.

Datum Tibure (*d*) Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimotertio, Idibus Auguſti, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Sen-

(*a*) Joannem de Mela J. U. Conſultiſſimum, Hiſpanum, Epiſcop. Zamoren. Auditorem Rotæ facie quidem deformi; at virtute, ac ſcientia inſignem Calliſtus III. creavit Card. S. Priſcæ an. 1456. Septuagenario major obiit Romæ an. 1467. quo adoleſcens venerat; & ubi vir ſummus aſſidua diligentia & ſtudio evaſit. In S. Iacobi Hiſpanor. jacet, ibique eſt ejus Epitaph. ap. Ciacon. in quo Presb. S. Laurentii in Damaſo appellatur; quem ſcilicet titulum habuit a Paulo II.

(*b*) Hodie in Tabulario Baſilicæ ſervatur librariæ hujus ſuppellectilis quidquid ſuperfuit, quum in Vaticanam Bibliothecam Apoſtolica auctoritate tranſlata fuit. Locus hîc deſignatus, prout hodie res ſunt, in novo auguſtiſſimo Templo haud facilis captu eſt. In Tabula Ichnograph. Alpharani lit. *m.* faciliori negotio aſſequimur locum ipſum. Eoque id magis, quod in ejuſd. Alphar. cod. Ms. cap. 4. hæc leguntur: *Erat etiam ibi extra Baſilicæ parietes magna Baſilicæ Vaticanæ Bibliotheca quamplurimis antiquiſſimis Codicibus referta, quæ viris doctiſſimis ſemper patebat, quæ disjecta magnam partem libror. Bibliotheca Palatii Apoſtolici aſſequuta eſt.* Hodie autem e Sacrario Baſilicam ingredienti ad lævam remanet locus ab Alpharano deſcriptus, inter Pilum maximi Tholi, & parietem Baſilicæ; non tamen implens totum ſpatium uſqoe ad tranſverſæ crucis dextrum brachium, nec penitus attingens Pilum, quod e regione eſt ingredienti, præſefertque exeſa tabula crucifixionem D. Petri.

(*c*) Paulo ante ſtudium hoc vehemens Romm. Pontiff. pro Turri Campanaria Baſilicæ meritis proſequebar laudibus. Duo hîc animadverti velim, I. nongentis aureis, ſeu Scutatis (tot enim ſunt 500. Floreni juxta eor. Valor. Julior. 18. Pii II. tempore, ut dictum demonſtratumque eſt) auctum Capitulum, ut Baſilicæ, ac præſertim Campanilis ſatageret. II. Largitiones, donationeſque tam multas idcirco factas eſſe Capitulo, quia Fabricæ etiam Principis Apoſtolorum illi cura incumbebat. Quæ poſtea ſolutum, quum immanis Baſilicæ moles immenſæ opis cœpit indigere, quod opportune palam fiet, omnia ad Divinum cultum augendum convertit in eadem Baſilica.

(*d*) Pius, ut cum Platina, æquali ejus temporis Scriptore, diximus, ſæpiſſime mutabat Romanum Cœlum: *æſtate præcipue aut Tibur, aut Senas in patriam proficiſcebatur.* Suprema hæc tamen ſeceſſio æſtiva illius fuit. Nam ſequenti anno Anconam ſe contulit, quo claſſis ingens adverſus Turcas convenire juſſa erat: ibique obiit ſupremum diem, antequam inſtrueretur tota claſſis.

(*a*) Hujus

Sententiam fert in Epiſcopum Portuenſem pro Capitulo Baſilicæ Vatic. ſuper ſalinis, aliiſque Bonis in controverſiam vocatis. (*a*)

Ex Autogr. Archivi Baſil. Capſ. 35. Faſc. 137. Item lib. A. Fol. 128.

AN. CH. 1463. 24. Jan.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Tunc Paſtoralis Officii debitum exercere cenſemus, dum cauſas nobis propoſitas, abſque acceptione perſonarum, æqua lance diffinimus, & ut ſententiæ per nos latæ cunctis innoteſcant, & debitæ executioni mandentur, illas noſtris litteris debita atteſtatione oſtendimus. Sane cum pridem inter Venerabilem fratrem noſtrum Joannem (*b*) Epiſcopum Portuenſem ex una, & dilectos filios Priorem, Canonicos, & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe partibus ex altera, ſuper nonnullis Salinariis, Galangis, & Foſſatis, cum litoribus ad paſcua, ac ad ſal faciendum, ſita in Campo Salino prope mare, & fauces Tyberis, ac prope Portum Trojanum uſque ad Campum Stagni Salini incluſive, cum pleno jure percipiendi, & extrahendi aquas in abundantia ex dicto ſtagno, ad ſalinas, & ſal in terris, galangis, & foſſatis prædictis, & ſuis pertinentiis faciendum, congelandum, & comprimendum, poſitas, ac determinatas, ac duos Balzolos extra muros civitatis Portuenſis ante Portam Romanam, unum poſitum ſupra ſilicatam, alterum ſubtus, terminatos, & confinatos ſuis confinibus lapideis, necnon caſaletum, terras, ſive tenimentum, quod dicitur Monteroni, ac aliud territorium, ſive tenimentum nuncupatum Jonchetam Sancti Petri juxta Eccleſiam Sanctæ Anatoliæ, cum terris, griptis, parietinis, juribuſque & pertinentiis ſuis, Piſcariam Trojani cum matrice Trojani, & viginti pedes intus Trojanum, tenimentum Tumuleti cum plaga maris, & jus maris infraſcriptis confinibus terminatos, videlicet limite marmoreo poſito prope Concham Porfidi, & ante ſupradictum Caſaletum, correſpondentem aliis limitibus marmoreis exiſtentibus in oppoſito margine Trojani, ſe dirigentibus uſque ad flumicellum, & a limite flumicelli uſque ejus Alveum, & remproce* uſque ad fauces ejuſdem flumicelli, & ab ipſius faucibus cum lictoribus maris continuato uſque ad fauces ſtagni, & a faucibus ipſius ſtagni continuato ipſius margine uſque ad limitem marmoreum poſitum juxta ripam ipſius ſtagni in loco, qui dicitur le Macerelle, & a dicto limite uſque ad alios limites marmoreos ſucceſſive poſitos uſque ad Eccleſiam Sanctæ Nymphæ per viam Carrariam, correſpondentes aliis limitibus marmoreis continuatis uſque ad limitem marmoreum juxta Peſcinam, quæ dicitur *dello Albuccio*, & a dicto limite ſucceſſive per alios limites marmoreos uſque ad limitem ſuperius deſignatum, ſitum in loco, qui dicitur *le Matrice* verſus eundi Romam, ac ſupradictam tertiam partem totius Inſulæ Portuenſis cum omnibus & ſingulis juribus, & pertinentiis omnium, & ſingulorum prædictorum, quæ Joannes Epiſcopus ad ſe ratione ſuæ Eccleſiæ Portuenſis, ac Prior & Capitulum hujuſmodi ad eos de jure ſpectare, & pertinere aſſerebant, materia quæſtionis ſuborta fuiſſet: Nos cauſam hujuſmodi Venerabili fratri noſtro Theodoro Epiſcopo Feltren. (*c*) ac dilecto filio Magiſtro Gaſpari de Theramo Cappellano noſtro, & cauſarum Palatii Apoſtolici primo Auditori, & deinde propter ipſius Theodori Epiſcopi a Romana Curia abſentiam, Venerabilem fratrem noſtrum Alvarum Epiſcopum Silven. in eadem Curia reſidentem, eidem Gaſpari adjungentes ad audiendum dictas partes, & referendum merita ejuſdem cauſæ, ac jura & monimenta partium prædictarum, commiſimus. Cum autem Alvarus Epiſcopus, & Gaſpar Auditor prædicti nobis de meritis cauſæ hujuſmodi fidelem fecerint relationem; Nos igitur, viſis, & examinatis diligenter juribus partium prædictarum, & habito ſuper hoc maturo conſilio, dictiſque partibus ad nos hinc inde convocatis, per hanc noſtram ſententiam, quam in ſcriptis tulimus, pronunciamus, decernimus, & declaramus, pertur-

Controverſia inter Capitulum & Ep. Port.

Bona juris Capituli cum ſuis finibus deſignata.

* *for te reciproce.*

Eadem Portuen. Epiſc. ſibi vindicabat.

Cauſa committitur duobus Judicibus a Pontif.

(*a*) Hujus Bullæ, ſeu har. litterat. Apoſtol. mentio eſt ſup. *pag.* 86. *not.* (c)

(*b*) Joannes Carvajal, Hiſpanus Pio II. acceptiſſimus, inque ejus Commentariis maxime commendatus, ab eodem declaratus fuerat Epiſc. Portuenſis an. 1460. hac tamen occaſione nullo ei fuit præſidio gratia Pontificis adverſus Capitulum ſua jura conſtanter aſſerens Baſilicæ noſtræ. Superfluum hodie eſſet de indicatis locis ſingillatim agere; nam jus omne in Apoſt. Cameram eſt tranſlatum per pacta conventa ut *cit. loc. pag.* 86. Si vacat, videſis ap. Ughell. Pontificia Diplomata in Epiſcopis Portuen. unde quæ juris olim erant Portuenſium Epiſcoporum intelliges; quemadmodum ex his literis vides quæ procedente tempore in jus venerant Capituli.

(*c*) Pontificis familiaris, quem teſte Ughello, ſuam Cytharam appellabat. Lælia familia Interamnenſis Aprutinæ provinciæ, vulgo *de Lellis* (quæ hodie gloriatur Camillo faſtis Sanctorum adſcripto) hunc produxit virum inſignem, qui a Paulo II. Pii Succeſſore ad Tarviſinam Sedem tranſlatus, brevi deceſſit Romæ, ſepultuſque eſt in S. Mariæ novæ, futurus Cardinalis, ſi convaluiſſet ex graviſſimo morbo, quo tentatum Paulus viſit, purpuræque pollicitatione levare nequicquam ſtuduit.

(*a*) Romæ

turbationes, inquietationes, & impedimenta per eundem Joannem Epiſcopum Baſilicæ, Priori, & Capitulo prædictis ſuper poſſeſſione Bonorum & Terrarum hujuſmodi præſtitas, & factas, ac præſtita, & facta, fuiſſe & eſſe illicitas, indebitas, & injuſtas, ac illicita, indebita, & injuſta; illaſque, & illa ſibi minime facere licuiſſe, neque licere de jure, ipſique Joanni Epiſcopo Portuenſi ſuper eiſdem perturbationibus, moleſtationibus, & impedimentis perpetuum ſilentium imponendum fore, & imponimus; prædictoſque Priorem, Canonicos, & Capitulum ab hujuſmodi perturbationibus, inquietationibus, & impedimentis abſolvendos fore, & abſolvimus. Sequeſtrum præterea poſſeſſionis, & fructuum Bonorum hujuſmodi per nos poſitum, tollendum, & amovendum fore, ac tollimus, & amovemus; ipſiſque Priori, Canonicis, & Capitulo de fructibus ſequeſtratis hujuſmodi reſpondendum fore, & reſponderi mandamus, expenſarum condempnationem ex cauſa legitima obmittendo. Mandantes Venerabili fratri noſtro in Urbe Vicario pro tempore exiſtenti, ſeu ejus locumtenenti, ac dilectis filiis Sanctorum Andreæ, & Gregorii in Clivo Scauri (a) de Urbe, & Sancti Laurentii extra muros Urbis prædictæ Monaſteriorum Abbatibus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios prædictam noſtram ſententiam, ac omnia, & ſingula in ea contenta, ubi & quando expedire viderint, ac pro parte ipſorum Prioris, Canonicorum, & Capituli fuerint ſuper hoc requiſiti, ſolemniter publicantes ſententiam ipſam exequantur, ac faciant illam, necnon omnia, & ſingula in dicta ſententia contenta inviolabiliter obſervari, ipſoſque Priorem, Canonicos, & Capitulum pacifica ſalinariarum, galangarum, poſſeſſionum, rerum, & aliorum Bonorum præmiſſorum poſſeſſione gaudere. Contradictores, necnon moleſtatores quoſlibet, & rebelles, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, nobilitatis, vel præeminentiæ, etiamſi Cardinalatus, aut alia quavis fulgeant dignitate, auctoritate Apoſtolica per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri, illis præſertim, quibus cavetur, ne quis extra ſuam civitatem, vel Dioc., niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ Dioc. ad judicium evocetur, ſeu ne judices a Sede deputati prædicta, extra Civitatem, & Dioc. in quibus deputati fuerint, contra quoſcunque procedere, ſive alii vel aliis vices ſuas committere præſumant, ac de duabus dietis in Concilio generali, necnon aliis conſtitutionibus, privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis ſpecialibus, vel generalibus, tam de Judicibus delegatis, quam de Perſonis ultra certum numerum ad judicium non vocandis, quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad Judicium evocari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulo hujuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ pronunciationis, conſtitutionis, declarationis, impoſitionis, ablationis, amotionis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sententia Pontificis pro Capitulo.

Executioni mandandam eam committit.

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo tertio, nono Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Ratam

(a) Romæ degentibus nihil notius Clivo Scauri in ea parte Cœlii Montis quæ ſpectat Palatinum. Iſtud autem Monaſterium, quod fuit domus materna S. Gregorii M. ab eod. in Monaſterium converſa, ut docet Anaſt. florenſque Monachorum numero & ſanctitate, amplexum poſtea fuit Regulam S. Benedicti, diuque illam retinuit. *Mabill. Annal.* Poſtea inhabitarunt Monachi Belgæ, ſeu Flandri, ut habet Martinell. *Ro. Sac. pag.* 107. Quorum Abbati hoc negotium demandatur, nam Camaldulenſes huc non venerunt ante an. 1573. Novum autem id non eſſe noſti ex hujuſmodi negotiis Abbatum curæ commiſſis. Vel Archipresbytero poſſeſſionem dandam vidimus ab ejuſd. Monaſt. & S. Pauli Abbatibus *To.* 1. Bullar. noſtri *pag.* 322.

(a) Supe-

Ratam habet, & confirmat venditionem cujuſdamDomus in regione Pineæ factam a Capitulo pro aliis Baſilicæ utilitatibus; ipſumque Inſtrumentum venditionis inſerit, cui adnectitur ſupplex libellus Capituli pro hujuſmodi Apoſtol. Beneplacito de alienandis Eccl. rebus impetrando.

Ex Regeſto XLV. Epiſtol. Secr. Pii II. pag. 43. Ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1464. 19. Jun.

PIus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

A Vat. Baſil. prærogativa orditur.

Etſi univerſis per orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos deceat proviſione conſulere; Baſilicæ tamen Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis ſtrictioribus jure & familiaritate adhæret, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea, quæ pro ipſius Baſilicæ, necnon perſonarum nobis, & Apoſtolicæ Sedi devotarum commodo, & utilitate proceſſiſſe comperimus, ne ſucceſſu temporis impugnationi ſubjaceant, Apoſtolico munimine roborare. Sane pro parte dilectorum filiorum Archipresbyteri, Prioris, & Capituli dictæ Baſilicæ, necnon Joachini Matthæucii de noſtra civitate Narniæ, utriuſque Juris Doctoris, & Sacri noſtri Conſiſtorii Advocati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod, cum dudum imminerent, & incumberent dictæ Baſilicæ, & Capitulo multæ expenſæ, videlicet pro complemento Fabricæ Campanilis ejuſdem Baſilicæ, ac Librariæ (*a*) jamdudum incœptæ in eadem, & pro reparatione Caſtri Donadei, quod eidem Baſilicæ donavimus, ac pro dotibus Monialium quondam Monaſterii Sancti Pauli præfati Caſtri Podii aſſignandis, & quod expenſas hujuſmodi de fructibus, & redditibus dictæ Baſilicæ facere integraliter non poſſent, haberentque in Urbe in regione Pineæ unam domum cum turri & membris ſuis, cui a duobus lateribus tenent viæ publicæ, ab alio tenet Antonius Peto, ab alio domus quam inhabitabat quondam Magiſter Primus Lombardus, retro viam, & ad dictam Baſilicam pertinentem, quæ in ſuis parietibus, & tecto minabatur ruinam, & non potuit, nec poterat commode inhabitari, niſi magna pecuniarum quantitas in ipſius reparatione expenderetur; habitis inter eos matura deſuper deliberatione, & tractatu, quod ſit utilius dictæ Baſilicæ, & Capitulo dictam domum vendere, quam retinere, ſive reparare, obtenta prius a nobis deſuper licentia, dictam domum præfato Joachino pro ſumma ſeptingentorum & decem Ducatorum auri de Camera (*b*) vendiderunt, ceſſerunt, & conceſſerunt, & in eum titulo venditionis tranſtulerunt: ac pretium hujuſmodi, quod illico eiſdem Capitulo perſolutum, ac per ipſos Capitulum in præfatis fabricis, reparatione, & utilitatibus, ſive neceſſitatibus, totum & integrum dictum pretium converſum, traditum, & perſolutum extitit; ſicque pretium, quod ex venditione provenit hujuſmodi, in utilitatem Capituli prædictorum verſum fuit. Cum autem ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet domus ipſa juſto pretio vendita fuerit tamen pro eo quod in alienatione hujuſmodi, ſeu ante eam debiti ac etiam legitimi tractatus, & aliæ ſolemnitates a jure, ſeu ſtatutis dictæ Baſilicæ, etiam juramento, ſeu Apoſtolica confirmatione vallatis requiſitæ, non intervenerunt, ab aliquibus hæſitetur, an venditio & translatio prædictæ viribus ſubſiſtant; pro parte eorumdem Archipresbyteri, Prioris, Capituli, & Joachini nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut venditioni, conceſſioni, & tranſlationi domus, ac pretii illius ſolutioni, & verſioni in evidentem utilitatem, & neceſſitatibus prædictis, & ejuſdem Baſilicæ, necnon omnibus & ſingulis in Inſtrumento publico ſuperinde confecto, cujus tenorem inferius de verbo ad verbum inſeri fecimus, contentis, ac inde ſecutis, pro eorum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, & alias ſuper hiis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui de præmiſſis omnibus & ſingulis ſumus pleniſſime informati, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, venditionem, ceſſionem, & tranſlationem domus, ac illius pretii

Neceſſariis ejus expenſis conſulit.

Permittendo venditionem cujuſd. domus.

Quam antea factam a Capit. ratam habet.

(*a*) Superiori anno, quum res fuit de concedendo loco Bibliothecæ Jordani Urſini penes Eccleſ. S. Blaſii, Vicecancellario Borgiæ pro officinis Palatii ab eo ædificati; de hac bibliotheca, quam hic audimus nondum abſolutam, nonnihil diximus. Ciampinus, qui Alphatani Cod. Mſ. vidit, perperam Pontificiam appellat (*to.* 3. *pag.* 95.) Pontificia ea quidem evaſit, ubi disjecta una cum veteri Baſilica; tot pretioſi illi codices aſportati ſunt in Vaticanam Bibliothecam, quæ a Sixto IV. cœpta, & a Succeſſoribus mirum in modum aucta, & exculta, cæterarum omnium toto orbe celeberrima hodie eſt. In noſtro autem Tabulario ex veteri illa Bibliotheca noſtris majoribus addicta, duobuſque ex noſtris Beneficiatis Bibliothecariis inſtructa vix aliquot ſuperſunt codices Jordani Card. largitionem hanc inſignem teſtantes.

(*b*) Juxta valorem monetæ ſub Pio II. qui exploratus eſt ſupra, veniit iſta domus aureis, ſeu ſcutatis 1278. Florenus enim & Ducatus auri de Camera 24. Caratorum, duodeviginti Juliorum ſummam æquabat noſtri ævi. Tantidem hodie æſtimaretur Domuncula ex vilioribus quæ in urbe ſunt: tantam in res mutationem ferunt tempora.

(*a*) Hunc

pretii ſolutionem, & verſionem, nec non omnia alia & ſingula inde ſecuta prædicta rata habentes & grata, auctoritate Apoſtolica & ex certa ſcientia tenore præſentium, approbamus & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus: ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui ex non interventione ſolemnitatum hujuſmodi, ſeu alias quomodocumque, intervenerint in eiſdem; nec non auctoritate & ſcientia ſimilibus ſtatuimus pariter & decernimus, dictum Joachinum, ſeu illius hæredes, & ſucceſſores, ad probandum venditionem, ceſſionem, & translationem prædictas in utilitatem dictæ Baſilicæ, ſeu ex legitima cauſa, ſeu in prædictis neceſſitatibus, ſive cauſis fuiſſe factas, ac pretium, quod ex illa provenit, in ipſius Baſilicæ utilitatem verſum fuiſſe, nullatenus teneri; quodque Inſtrumento ſic inſerto hujuſmodi eadem prorſus fides adhibeatur, quandocumque, & ubicumque in judicio, & extra, vel alibi, ubi præſentes litteræ fuerint exhibitæ, vel oſtenſæ, & dicto tenori ſtetur firmiter in omnibus, ſicuti ipſi originali inſtrumento ſtaretur, ſi foret exhibitum, vel oſtenſum. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, quibus ſub certis tunc expreſſis cenſuris, & pœnis, res & bona Eccleſiarum Urbis, ſeu prædictæ Baſilicæ alienari prohibentur, & quibuſvis aliis conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon indultis & privilegiis Apoſtolicis Baſilicæ quoque, & de gabellis non ſolutis Urbis prædictarum juramento confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, quibus omnibus, & ſingulis illorum tenores de verbo ad verbum præſentibus pro expreſſis habentes, eis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa, expreſſe derogare volumus, & derogamus per præſentes, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Tenor autem dicti Inſtrumenti ſequitur, & eſt talis: In nomine Domini Amen. Anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoquarto, Pontificatus Domini noſtri Domini Pii Papæ ſecundi Indictione duodecima menſis Martii die quarta, quæ fuit dies Dominica, in præſentia mei Notarii, & teſtium infraſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, convocato & congregatis & coadunatis inſimul & invicem Canonicis & Capitulo ſacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe in Sacriſtia nova dictæ Baſilicæ, loco eorum Capitulari ſolito, hodie dicto die Capitulari conſueto, & ubi ſimiles contractus facere conſueverunt, ad ſonum Campanellæ ad Capitulum faciendum more ſolito, ac pro infraſcripta venditione fienda, ac citatis omnibus Canonicis vocem in Capitulo habentibus per Petrum Antonii Martini de Tibure Clericum dictæ Baſilicæ, ac Manſionarium, de commiſſione & mandato præfati Domini Vicarii, ut mihi & præfato Domino Vicario & Capitulo dictus Petrus retulit, in qua congregatione & coadunatione interfuerunt venerabiles Viri videlicet Dominus Franciſcus de Thomæis de Aquila decretorum Doctor Canonicus & Vicarius in dicta Baſilica pro Sanctiſſimo Domino noſtro Domino Pio Papa ſecundo Generalis in Spiritualibus & temporalibus, (a) ac Reverendiſſimo in Chriſto Patre & Domino Domino Petro Barbo tituli Sancti Marci Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, Archipresbyteratum dictæ Eccleſiæ obtinente Reverendus in Chriſto Pater Dominus Georgius de Cæſarinis Apoſtolicæ Sedis Prothonotarius, Canonicus dictæ Baſilicæ, & de præſenti Camerarius dictæ Baſilicæ, Dominus Dominicus de Philippinis Prior, Dominus Paulus de Anania, Dominus Jacobus de Benenatis, Dominus Bartholomæus Petri, Dominus Laurentius Johannis Rubei, Dominus Johannes de Forano, Dominus Martinus de Roa, Dominus Petrus de Porcariis, Dominus Baptiſta Panis, Dominus Falco de Sinibaldis, Dominus Antonius de Margariis, Dominus Stephanus de Mathæis, Dominus Andreas de Spiritibus de Viterbio, & præfatus Dominus Georgius vice & nomine Domini Cornelii de Planca Canonici dictæ Eccleſiæ, qui ſunt & ſeſe eſſe dixerunt majorem partem, & ultra duas tertias partes Canonicorum, & Capituli dictæ Baſilicæ præſentium in Urbe, Capitulum facientium, qui nihilominus ſeſe, & bona dicti Capituli & Eccleſiæ obligando pro aliis Canonicis abſentibus, pro quibus promiſerunt de rato & ratihabitione, & ſeſe facturos, & curaturos ita & taliter, & cum effectu, quod dicti omnes alii Canonici abſentes contra infraſcripta omnia & ſingula non facient, dicent, vel venient

Emptorem eximit a reddenda ratione pretii quomodolibet converſi a Capitulo.

Derogat de more contrariis Conſtitutionib.

Inſtrumentum venditionis inſeritur.

Archipresbyter, & Canonici præſentes.

Pro abſentibus ſeſe obligant.

(a) Hunc vidimus an. 1458. die 7. Octob. (*pag.* 159.) a Pontifice confirmatum Vicarium Archibresbyteri Card. Petri Barbi. Rurſus an. 1462. 13. Maji (*pag.* 168.) Vicarium Baſilicæ nuncupatum audivimus, ſed Apoſtolica auctoritate. Nunc perſpicue appellatum accipimus Vicarium Pii II. in ſpiritualibus & temporalibus. Quid enim vero erat aliud Vicarius Urbis? Vicarium Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ſi laudatas Conſtitutiones ſerio animadvertamus, iiſdem inſtructum facultatibus comperiemus, quæ Epiſcopis tum temporis Vicariis Urbis concedebantur, quin etiam Beneficiorum collationem, quæ Cardinali Vicario poſtea inſtituto non eſt permiſſa, Vicario Baſilicæ demandatam intelligimus. Quid vero? Ampliſſima hæc facultas non extendebatur ad univerſam Urbem, ſed intra Archipresbyteralis juriſdictionis limites continebatur: videlicet ad Canonicos & cæteros ipſius Baſilicæ, necnon omnes ſubditos; quæ res in mentem revocat Privilegia Card. Epiſcopi Portuenſis & Silvæ Candidæ; præbetque argumentum luculentiſſimum Territorii ſeparati, quo Apoſtolica autoritate utebatur civitas Leonina cum adnexis Baſilicæ Eccleſiis.

venient aliqua ratione, jure, modo, titulo, ſive cauſa, quinimmo illa ſemper & perpetuo ratificabunt, acceptabunt, & emologabunt, (*a*) ac rata grata & firma habebunt, tenebunt, & obſervabunt ad omnem ſolam & ſimplicem petitionem requiſitionem & voluntatem infraſcripti Domini Joachini, ejuſque hæredum & ſucceſſorum, ſponte unanimiter & concorditer, & eorum & cujuslibet ipſorum ex certa ſcientia, & non per errorem, dicti Domini Vicarii & Canonici coram me Notario & teſtibus infraſcriptis dixerunt & aſſeruerunt, quod cum præfata Baſilica, & præfatum Capitulum habeant teneant & poſſideant publice & palam, pacifice & quiete, juſto titulo & bona fide, nemine eis contradicente, quamdam domum cum turri & terreneis & ſolaribus, ſive terrineatam & ſolaratam ac tegulatam, cum clauſtro & puteo intra ſe, & cum porticali diſcooperto ante ſe, & cum quodam porticali cooperto ſupra cloacam, & duobus terrineis, ſive Apothecis cum ſolaribus & tectis, & cum domuncula terrinea, & ſolarata, (*b*) ſitam & ſitas in Regione Pineæ inter hos fines; cui & quibus a duobus lateribus tenent viæ publicæ, ab alio tenet Antonius de Peto, ab alio domus, in qua habitat Magiſter Primus Lombardus, retro tenet & eſt via publica, vel ſi qui alii ſunt vel eſſe poſſunt ad dictam domum & membra prædicta plures, aut veriores confines antiqui vel moderni, & nomina ac vocabula veriora, ad dictam Baſilicam legitime pertinentem, liberam & exemptam ab omni onere ſervitutis, redditus canonis, ſive cenſus, quæ in parietibus & tecto a pluribus annis & de præſenti minatur ruinam & non potuit nec poteſt commode inhabitari, niſi magna pecuniarum quantitas in ipſius reparatione expenderetur, & propterea a multis annis citra, quia nemo repertus fuit, qui illam inhabitare vel reparare vellet, non abſque magno viciniæ detrimento, & ipſorum Capituli & Canonicorum rubore, & a dictis multis annis citra, ipſa Eccleſia plus expendidit, quam perceperit ex domo præfata, & ita veriſimiliter plus expenderet, quam perciperet in futurum, & expenſa reſtaurationis, cum ſit magna, in commodum dictæ Eccleſiæ non cederet; ſitque dictæ Eccleſiæ & Capitulo expediens, dictam domum vendere, tamquam rem minus damnum inferens, potius quam aliud pro neceſſitatibus infraſcriptis, cum inpræſentiarum immineant, & incumbant dictæ Eccleſiæ & ipſis Canonicis multæ expenſæ, videlicet pro complemento Fabricæ Campanilis ejuſdem Eccleſiæ, & pro complemento Fabricæ Librariæ jam dudum incœptæ, & ſumme neceſſariæ in ipſa Eccleſia, pro cujus conſtructione dudum felicis recordationis Eugenius Papa quartus Abbati Sancti Sebaſtiani extra muros Urbis concedendi licentiam dicto Capitulo vendendi dictam domum auctoritate Apoſtolica commiſit, & facultatem conceſſit, prout patet per Bullam Apoſtolicam plumbatam a me Notario viſam & lectam, ac pro reparatione Caſtri Donadei dictæ Eccleſiæ conceſſi per ſanctiſſimum Dominum noſtrum Papam, & pro dotibus Monialium quondam Monaſterii Sancti Pauli præfati Podii aſſignandis, ut alia Monaſteria honeſtiora poſſint ingredi, & Altiſſimo famulari, quas expenſas omnes de fructibus & redditibus dictæ Eccleſiæ, attentis maxime temporum calamitatibus, & ne divinus cultus in ipſa Eccleſia minuatur, facere & ſubire nequeunt, & impotentes exiſtunt, niſi ad venditionem & alienationem alicujus poſſeſſionis dictæ Eccleſiæ deveniant; & non habeat dicta Eccleſia poſſeſſionem aliquam ad vendendum, ſive alienandum minus damnoſam, quam ſit dicta domus, ut ſupra poſita, & confinata; & propterea ipſi Canonici & Capitulum animadvertentes ad prædicta, & quod utilius eſt dictæ Eccleſiæ dictam domum, ut ſupra, vendere, quam reparare, & ejus pretium in neceſſitatibus prædictis convertere dictæ Eccleſiæ expedire, & in evidentem utilitatem & neceſſitatem dictæ Eccleſiæ cedere, & fecerint omnem eorum diligentiam poſſibilem pro habendo majus pretium, quod poſſent reperire, & neminem repererint, qui de ea tantum, prout eſt infraſcriptum pretium, obtulerit, quam oblatum ſit per infraſcriptum Dominum Joachinum Matheucii de Narnia utriuſque Juris Doctorem, & Advocatum Conſiſtorialem; qui obtulit velle ipſam emere pro pretio ſeptingentorum & decem ducatorum auri de Camera, & hujuſmodi pretium fuerit & ſit non ſolum competens & juſtum pretium ipſius domus, ſed exceſſivum, & ſuper predictis præfati Canonici & Capitulum ſollicite vigilaverunt, & ad neceſſitatem & utilitatem dictæ Eccleſiæ animadvertentes pluries intereſſe,

Domus ipſa deſcribitur.

Ejuſdem conditio præſens.

Rationes cur alienari debeat.

Ejus pretium 710. ducati Aurei ſatis æquum.

(*a*) *Emologare*, & *Homologare* eſt confirmare, laudare, approbare. Vide Du-Cang. ad utramque vocem.

(*b*) Superius (*pag.* 38. *not. a*) lectori divinandum reliqui, quid ſibi vellet domus terrinea. Non enim præſto habui hanc Pii II. conſtitutionem, quæ Du-Cangii Gloſſario ſignificantius vocem explicat. Officinas ſeu tabernas, quæ hic *Apotheca*, & apud Ughellum paſſim in documentis *Poteca* appellantur, nemo neſcit in ima domus parte ſitas eſſe. Terrenea igitur ſeu terrena pars ædium his nimium vernaculis appellationibus deſignatur. Cujuſmodi hodieque ſunt obvia in ipſis Palatiis, quæ honeſtis etiam civibus domicilium præbent ſatis aptum. Tabernis autem & officinis nil frequentius in Urbe. Cætera ſunt captu faciliora, quam ut commentariis indigeant.

eſſe, prædicta propoſuerunt, & ſuper prædictis more in ſimilibus venditionibus obſervari * ſolitis, pluries & pluries, ac pluribus & diverſis vicibus & diebus tractatus habuerunt, in quibus quidem tractatibus prædicti Canonici, & alii tunc præſentes, ut aſſeruerunt, ſemper unanimiter & concorditer deliberaverunt, ad dictam venditionem deveniendum eſſe, illamque cedere in evidentem utilem & expedientem neceſſitatem dictæ Eccleſiæ: quare pro expeditione prædictorum nunc præſentialiter congregati & coadunati, ut ſupra, habita prius licentia Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ de vendendo ipſam domum dicto Domino Joachino pro dicto pretio, & in dictis fabricis & reparationibus, & incumbentibus oneribus prædictis convertendo, per quamdam ſupplicationem, cujus tenor talis eſt, videlicet: Beatiſſime Pater. Pro parte Capituli, Archipresbyteri & Canonicorum Baſilicæ Sancti Petri de Urbe Veſtræ Sanctitati humiliter exponitur, quod, cum in præſentiarum immineant dictæ Eccleſiæ, & Oratoribus multæ expenſæ, videlicet pro complemento Fabricæ Campanilis ejuſdem Eccleſiæ in qua ultra ducentos Ducatos, ultra quam ab initio operis fuerit judicatum ſive opinatum, infundere expedit, & pro complemento Fabricæ Librariæ jamdudum incœptæ, & ſumme neceſſariæ in dicta Eccleſia, ac pro reparatione Caſtri Donadei, quod veſtra Sanctitas eidem Eccleſiæ conceſſit, & pro dotibus Monialium quondam Monaſterii Sancti Pauli præfati Podii aſſignandis, ut alia Monaſteria honeſtiora poſſint ingredi, & Altiſſimo famulari, quas expenſas omnes de fructibus, & redditibus dictæ Eccleſiæ, attentis maxime temporum calamitatibus, & ne divinus cultus in dicta Eccleſia minuatur, facere ſeu ſufferre nequeunt, habeantque unam domum in Urbe in Regione Pineæ, cum membris ſuis, cui a duobus lateribus tenent viæ publicæ, ab alio tenet Antonius Peto, ab alio inhabitat Magiſter Primus Lombardus, retro via, & alii fines; & quia dicta domus in parietibus & tecto a pluribus annis, & de præſenti minatur ruinam, & non potuit, nec poteſt commode inhabitari, niſi magna pecuniarum quantitas in ipſius reparationem expenderetur: propterea a multis annis citra, quia nemo repertus fuit, qui illam inhabitare vellet, non abſque magno viciniæ detrimento, & Capituli ac oratorum prædictorum rubore, & Eccleſia plus expendiderit, quam perceperit, & expenſa refectionis, cum ſit magna, in commodum Eccleſiæ non cederet, ſicque dictæ Eccleſiæ dictam domum vendere, potius quam aliud, minus damnoſum; propterea humiliter ſupplicant Sanctitati veſtræ, quatenus eiſdem oratoribus licentiam dictam domum alienandi, & vendendi Domino Joachino de Narnia Advocato Conſiſtoriali pro pretio ſeptingentorum & decem Ducatorum auri de Camera, & dictum pretium in Fabricis & reparatione, ac neceſſitatibus prædictis convertendi, concedere & impartiri dignemini de gratia ſpeciali, juribus tam imperialibus, quam canonicis, nec non privilegiis & Conſtitutionibus dictæ Eccleſiæ, ceteriſque in contrarium forſan facientibus, ſeu diſponentibus non obſtantibus quibuſcumque, quibus omnibus placeat ex certa veſtra ſcientia, quoad prædicta, & pro iſta vice tantum derogare, & pro derogatis haberi. Conceſſum ut petitur in præſentia Domini Papæ Ag. Camerinen. Datum Romæ apud Sanctum Petrum VII. Idus Januarii Anno ſexto. Idcirco, cum alias pecunias non habeant, nec habere poſſint de præſenti, niſi ex venditione dictæ domus redigantur; prædicti Domini Vicarius, Prior, & Canonici, de præſentia, conſenſu, verbo, & auctoritate prædicti Domini Vicarii præſentis, & ipſius conſenſum & auctoritatem præſtantis, ſponte & ex certa ſcientia dictus Dominus Franciſcus Vicarius & Canonicus, & Dominus Georgius tam ſuo nomine, quam vice & nomine præfati Domini Cornelii Canonici, habens ab eodem ad infraſcripta ſpeciale mandatum & commiſſionem, & Prior, Canonici, & Capitulum dictæ Eccleſiæ unanimiter & concorditer, ipſorum nemine diſcordante, pro utilitate, & commodo, & oneribus, ac neceſſitatibus prædictis ipſius Eccleſiæ & Capituli vendiderunt, & titulo venditionis jure proprio, & in perpetuo dederunt, ceſſerunt, & conceſſerunt, tranſtulerunt, & mandaverunt dicto eximio utriuſque Juris Doctori Domino Joachino Matheucii de Narnia præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti pro ſe ſuiſque hæredibus quibuſcumque, & cui vel quibus dictus Dominus Joachinus, ſuique hæredes, & ſucceſſores, quibuſcumque vendere, dare, donare, pignorare, obligare, & alienare voluerint, jure proprio, & in perpetuum, id eſt ſupradictam domum cum Turri & omnibus membris prædictis ſupra poſitam & confinatam, cumque omnibus & ſingulis introitibus & exitibus, omnibuſque & ſingulis ſuis juribus, juriſdictionibus; & ſpecialiter cum vicinantia, ſive jure vicinantiæ, commoditatibus, pertinentiis, & adjacentiis ſuis univerſis ad dictam domum cum Turri & membris prædictis quomodolibet ſpectantibus & pertinentibus, tam de conſuetudine, quam de jure, ad habendum tenendum poſſidendum utendum fruendum & fructificandum, vendendum donandum obligandum ypothecandum pignorandum & alienandum, & de ea cum membris & juribus ſuis & pertinentiis prædictis faciendum & diſpo-

Marginal notes: * *leg.* ſolito — *Supplex libellus Capituli pro venditione.* — *Deſcriptio domus, ut ſupra.* — *Conceſſio Pontificis.* — *Contractus venditionis rogatur.*

diſponendum ad ipſius emptoris ejuſque hæredum & ſucceſſorum libitum voluntatis, & prout cuilibet vero Domino, & patrono de re ſua facere licet, & de jure permittitur. Item ſimili titulo venditionis jure proprio, & in perpetuum, dicti Dominus Vicarius, Prior & Canonici nominibus prædictis dederunt ceſſerunt,& conceſſerunt,eidem Domino Joachino emptori præſenti & legitime ſtipulanti, ut ſupra, ideſt omnia & ſingula jura, omneſque actiones reales & perſonales, utiles & directas, tacitas & expreſſas, ypothecarias pignoratitias ſive mixtas & in rem ſcriptas, civiles & prætorias, & officium Judicis, ac beneficium juris, quæ, quas, & quod haberent, & eis, & dictæ Eccleſiæ & Capitulo, ac ipſis Archipresbytero, & Vicario, Priori & Canonicis pro ea competunt, habere & competere eis poſſent quomodolibet in futurum, in, de, & ſuper dicta domo & Turri & membris prædictis, cum juribus pertinentiis adjacentiis, & jurisdictionibus ſuis, contra quaſcumque Univerſitates & loca, nullo jure, nullaque actione dictæ Eccleſiæ Canonicis & Capitulo quomodolibet de cetero reſervatis, in, de, & ſuper dicta domo cum membris juribus & pertinentiis ſuis prædictis, ponentes dicti Domini venditores dictum Dominum Joachinum emptorem præſentem, & legitime ſtipulantem & recipientem, ut ſupra, in, de, & ſuper dicta domo cum juribus & pertinentiis ſuis, & juribus & actionibus prædictis, in locum jus & * promulgatum dictorum venditorum, & dictæ Eccleſiæ & Capituli, ac conſtituentes eum ſuper illis Procuratorem, & in rem propriam ipſius Domini emptoris; ita quod ex nunc in antea dictus emptor, ejuſque hæredes, & ſucceſſores quicumque pro dictis juribus dictisque actionibus ſuo proprio nomine agant petant exigant excipiant recipiant & defendant, eiſque libere utantur fruantur & experiantur in judicio & extra judicium ad eorum velle, tamquam utilibus & directis actionibus, dantes & concedentes dicti venditores eidem emptori præſenti & ſtipulanti, ut ſupra, plenam licentiam, & liberam facultatem & poteſtatem dictam domum cum juribus & pertinentiis ſuis, & ipſius poſſeſſionem propria ipſius emptoris auctoritate & ſine alicujus Judicis, vel Curiæ licentia vel mandato, intrandi capiendi apprehendendi retinendi, & de eis deinceps faciendi & diſponendi ad ipſius emptoris ipſiuſque hæredum & ſucceſſorum quorumcumque libitum voluntatis, & donec dictus emptor vacuam & expeditam corporalem poſſeſſionem adeptus fuerit, ſeſe ipſius nomine, & pro eo tenere & poſſidere conſtituerunt. Hanc autem venditionem dationem ceſſionem & conceſſionem, & omnia & ſingula, quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecerunt dicti Domini Vicarius, & Prior & Canonici ac Capitulum cum conſenſu & auctoritate prædictis, & cum licentia Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ eidem Domino Joachino emptori præfato præſenti & ſtipulanti, ut ſupra, pro pretio & nomine pretii dictorum ſeptingentorum & decem Ducatorum auri de Camera, quos ſeptingentos & decem Ducatos auri de Camera, pretium prædictum prefati Domini Canonici & Capitulum nunc præſentialiter & manualiter, & pro eis præfatus Reverendus Pater Dominus Georgius de Cæſarinis Camerarius, & Dominus Petrus de Porcariis Canonicus in præſentia dictorum Vicarii, Prioris Canonicorum & Capituli, & in dicto Capitulo nomine dictæ Eccleſiæ, ſive Baſilicæ Canonicorum & Capituli, & pro eis convertendos, & convertendum per eos in præfatis neceſſitatibus, habuerunt, & receperunt a dicto Domino Joachino emptore præfato dante pacante & ſolvente, de quibus ſeptingentis & decem ducatis, pretio præfato, poſt dictam ſolutionem & manualem receptionem, ut ſupra factam prædicti Prior, Canonici & Capitulum ſeſe bene quietos contentos & pacatos atque ſolutos vocaverunt a dicto Domino Joachino præſente & ſtipulante, ut ſupra; & renunciaverunt exceptioni non habitorum, non receptorum, non ponderatorum, non numeratorum, non traditorum, & eis non conſignatorum dictorum ſeptingentorum & decem ducatorum pretii præfati, ac exceptioni non numeratæ pecuniæ doli mali vis metus, & in factum conditioni indebiti ob cauſam & ſine cauſa, ſpeique futuræ numerationis & receptionis, ac etiam dicti Venditores confeſſi fuerunt in præſentia dicti emptoris confeſſionem recipientis & acceptantis, dictos ſeptingentos & decem Ducatos auri fuiſſe & eſſe non ſolum verum & juſtum pretium dictæ domus cum membris & juribus & jurisdictionibns ſuis, ut ſupra, venditæ; ſed exceſſivum, & nullo umquam tempore majus pretium, nec tantum reperiſſe, licet quæſiverint, habere potuiſſe, & generaliter omnibus & ſingulis exceptionibus & defenſionibus juris & facti, legibus ſtatutis conſuetudinibus factis & fiendis, quibus contra prædicta, & infraſcripta ſeſe quomodolibet contra facere, dicere vel venire, defendere vel tueri, & juvari poſſent, renunciaverunt, refutaverunt expreſſe, & ex certa ſcientia, & promiſerunt dicti Domini venditores dicto Domino emptori præſenti & ſtipulanti, ut ſupra, ad præſentem venditionem facere conſentire omnem perſonam adjacentem, vel aliquod jus habentem, vel habere quomodolibet

Jus omne &c. in emtorem transferuntur.

* *leg.* proprietatem.

Quod omne Apost. auctoritate factum.

Formulæ Curiales Instrum.

libet prætendentem in, de, & ſuper dicta domo cum membris & juribus, ut ſupra, venditis ad omnem ſolam & ſimplicem petitionem & requiſitionem & voluntatem dicti emptoris, ejuſque hæredum & ſucceſſorum quorumcumque. Inſuper promiſerunt eidem Domino emptori præſenti & ſtipulanti, ut ſupra, ſuper dicta domo cum Turri juribus jurisdictionibus & pertinentiis, litem non inferre nec inferenti quomodolibet conſentire, quinimmo ipſum emptorem, ejuſque hæredes & ſucceſſores quoſcumque, defendere auctorizare & disbrigare ab omni perſona, Univerſitate, Capitulo, ſive loco litem differentiam controverſiam & quæſtionem quomodolibet inferente, in judicio & extra judicium, judiciumque in ſe ſuſcipere, & eum proſequi & finire a principio uſque ad finem, ſtatim quod erit dicto Capitulo intimatum per ſimplicem citationem, omnibus ipſorum Canonicorum Capituli & Eccleſiæ ſumptibus & expenſis, & cum propriis eorum procuratoribus & Advocatis, tam in prima, quam in ſecunda, & in tertia inſtantiis. Item promiſerunt eidem emptori habere & licère, & vacuam & liberam & expeditam poſſeſſionem tradere, dictumque emptorem ſuoſque hæredes, & ſucceſſores quoſcumque in, de, & ſuper dicta domo, rebus & juribus, præ ceteris facere potiores. Inſuper promiſerunt etiam dicto emptori præſenti & ſtipulanti, ut ſupra, quod dicta domus cum Turri & juribus & pertinentiis ſuis, ut ſupra venditis, eſt dictorum Canonicorum Capituli & Eccleſiæ, ſive Baſilicæ, & ad ipſos ſpectat & pertinet pleno jure Dominii, & nulli alteri perſonæ, loco, vel Univerſitati in totum vel in partem fuit, nec eſt vendita, data, donata, pignorata, obligata, ypothecata, ceſſa, conceſſa, nec quomodolibet alienata, alienationis largiſſimo modo ſumpto vocabulo, nec de ea & de ejus juribus nec in totum, nec de aliqua parte ipſius, contractus aliquis, vel quaſi contractus, vel diſtractus cum aliqua alia perſona factus non eſt, nec factus apparet, nec apparebit in præjudicium præſentis contractus, & dicti emptoris, ejuſque hæredum & ſucceſſorum. Quod ſi prædicta omnia & ſingula, ut ſupra, promiſſa ſervata non fuerint, & ea occaſione, vel quavis alia evictione quovis modo, in totum, vel in partem contigerit; dictuſque emptor, ſuique hæredes, & ſucceſſores propterea damnum aliquod, expenſas, vel intereſſe incurrerint, aut paſſi fuerint, voluerunt dicti venditores, dictum Capitulum & Eccleſiam teneri, & obligatos eſſe de evictione, & in forma emptionis ipſius valida & ad duplum pretii rei evictæ, confitentes dictæ partes, talem eſſe in Urbe conſuetudinem approbatam, quod duplum pretii rei evictæ reſtituatur evicto, & ad refectionem damnorum omnium, expenſarum, & intereſſe quomodolibet faciendorum, & incurrendorum in judicio & extra judicium, occaſione prædicta, de quibus damnis expenſis & intereſſe, & eorum quantitate & numero ſtare & credere voluerunt ſoli & ſimplici ſacramento damnum paſſi, vel intereſſe incurſi, quod ſacramentum ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, habere voluerunt & promiſerunt pro plena & ſufficienti probatione, abſque alterius onere probationis, judicis taxato arbitrio, vel arbitratu alicujus alterius boni viri, ceteriſque aliis probationibus & defenſionibus juris & facti, quibus ſe quomodolibet defendere vel juvare poſſent, renunciaverunt & refutaverunt expreſſe, & ex certa ſcientia, pro quibus omnibus & ſingulis obſervandis dicti Prior & Canonici & Capitulum voluerunt poſſe cogi compelli & conſtringi omni tempore, & in omni Curia, tam eccleſiaſtica quam ſeculari, & coram quovis Judice, Auditore, Rectore, Vicario ordinario delegato, vel ſubdelegato, diebus feriatis & non feriatis, quibus feriis, & feriatis diebus renunciaverunt & refutaverunt, & expreſſe renunciaverunt etiam privilegio fori beneficio ceſſionis bonorum cedendorum & dividendarum actionum, & legi qua cavetur, quod ſi debitor non habeat aurum vel argentum vel aliquod mobile, unde ſuo poſſit ſatisfacere creditori, quod poſſit offerre de ſtabilibus, & generaliter omnibus & ſingulis exceptionibus & defenſionibus juris & facti, legibus ſtatutis & conſuetudinibus, ut ſupra, renunciaverunt expreſſe & ex certa ſcientia: & juraverunt dicti Prior Canonici & Capitulum ad ſancta Dei Evangelia, & in eorum animas, ponendo manus ad pectus ſingulariter ſinguli, prædicta omnia & ſingula perpetuo firma ſervare & pro ſervatione prædictorum obligaverunt omnia ipſius Baſilicæ & Capituli bona præſentia & futura, quæ quantum ad hoc, precario nomine dicti emptoris ſuorumque hæredum & ſucceſſorum, tenere & poſſidere conſtituerunt, quæ quidem omnia & ſingula dicti Prior Canonici & Capitulum perpetua, firma, & illæſa ſervare promiſerunt mihi Notario infraſcripto, ut publicæ perſonæ in omnibus & ſingulis Capitulis hujus contractus præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti vice & nomine omnium, quorum intereſt, vel in futurum poterit quomodolibet intereſſe, & in nullo contrafacere dicere vel venire, quavis ratione modo jure titulo ſive cauſa, ſub obligatione prædicta bonorum, & vinculo dicti per eos præſtiti juramenti. Actum Romæ in loco Capitulari præfato, audientibus & intelligentibus hiis teſtibus videlicet Domino Bertoldo

Defenſio promittitur emtori ab omni prætenſione.

Jus & proprietas Capituli affirmantur.

Conſuetudo Urbis in evictionibus.

Capitulum jurejurando ſe obligat.

Lellii

Lellii de Galeria Cappellano Reverendiſſimi Cardinalis Sanctæ Anaſtaſiæ, Domino Paulo Georgii de Urbe, Domino Chriſtophoro Sancti de Urbe, & Domino Juliano Johannis de Urbe Beneficiatis dictæ Baſilicæ Sancti Petri, Nicolao de Collecto ad prædicta vocatis & rogatis. Et ego Marianus Johannis Scalabaſtii Civis Romanus Dei gratia publicus Imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic agerentur, interſui & præſens fui, ideo ea ſcripſi, & publicavi rogatus, meumque Signum appoſui conſuetum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis confirmationis, communitionis, ſuppletionis, ſtatuti, conſtitutionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. *Prædicta omnia confirmat Pius II.*

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadringenteſimo ſexageſimoquarto tertiodecimo Kalendas Iulii (*a*) Pontificatus noſtri Anno ſexto.

PAULUS II.

Poſt Pii II. mortem die 14. Menſis Auguſti anno 1464. tametſi Cadaveris translatio Romam, & diſſidium de loco conclavis (*b*) diuturnius aliquanto portenderent Interpontificium ante Conclavis ingreſſum; poſtea vero etiam novæ leges excogitatæ (*c*): nihilominus die 30. ejuſdem, ut Infeſſura, & Auctor Chronici Bonon. docent, ſeu 31. ut monet Platina hac in re minime deferendus, videlicet intra conſuetos dies quindecim eligitur Pontifex Petrus Barbus Presb. Card. S. Marci, qui Paulus II. dici voluit. (*d*) Coronatio ad diem 9. Septembris dilata, ut ſolennior fieret. (*e*) ſedit annos 6. menſes 10. dies 26. Apoplexia deceſſit anno 1471. die 26. Julii, aut 28. ſi Platinæ adhibeatur ulla fides.

More Prædeceſſorum, Vicarium Baſilicæ inſtituit cum ampliſſima poteſtate ſpirituali & temporali in res & perſonas tam ipſius Baſilicæ, quam omnium ejus membrorum Secular. & Regularium, Epiſc. Sebenicenſ.

Ex Regeſto I. Officior. Pauli II. pag. 210. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

An. Ch. 1467. 12. Mart.

PAulus II. Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Urbano Epiſcopo Sibinicen. (*f*) in Romana Curia reſidenti; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Etſi ex debito Miniſterii paſtoralis ſuperna nobis diſpoſitione commiſſi circa univerſarum Urbis & Orbis Eccleſiarum ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigendum, nos deceat

---

(*a*) Putant nonnulli, Annaliſta Italiæ nuperus (*to.* 9. *pag.* 488.) certo ſcit, Pium II. Roma profectum eſſe Anconam verſus, die 18. Junii. Nos interim noſtra hac Conſtitutione freti ſequenti die adhuc Romæ eſſe Pontificem affirmamus. Quin etiam Ciaconio adhæremus, qui celeberrimi Coſmi Medices tum florentis auctoritate diſceſſiſſe eum docet ab Urbe ad balnea Petriolana, valetudinis ergo; indeque per Sabinos, Umbros, Picentes lectica jacentem delatum fuiſſe Anconam. Ibi Ducem Venetorum expectans belli ſocium, occubuit mortem die 14. Auguſti hora ſecunda noctis.

(*b*) Antonius Dux Amalphitanus Pii II. ſororis filius Celani in Marſorum oppido tunc degens, creditusque Urſinorum Procerum partes ſequi, Hadriani arcem non reddiderat. Quare Patres illinc ad novenam, & ad Conclave tranſituros inceſſit timor non modicus: jamque ad S. Mariæ ſuper Minervam Comitia habenda eſſe pars eorum decreverat. Pars vero alia & ſanior, & major evicit, ut in antiqua Pontificum Sede apud Baſilicam Principis Apoſtolorum haberentur; quare excuſſo omnes inani metu, eo conveniunt ſtato die, poſt miſſam Spiritus Sancti, 27. Auguſti.

(*c*) Res nova, atque antea inaudita evenit altera comitiorum die. Duodeviginti leges conditæ firmatæque ſunt communi omnium Cardinalium voto & jurejurando pro bona Pontificatus adminiſtratione; quas refert Card. Papienſis (*comm. lib.* 2.) Videſis Ciacon. & N. Alex. (*to.* 8. *cap.* 1. *art.* 8.) Id moris in conſuetudinem tranſiit. Quare Auguſtinus Patritius (*tit.* 1.) de Conclavi agens: *Conſueverunt*, inquit, *noſtris temporibus Patres, antequam ad electionem deveniant ſtatuere quædam communi conſenſu a futuro Pontifice confirmanda, quæ poſtea ſinguli ſubſcribunt juramentoque aſtringunt, ſe obſervaturos, ſi ad Pontificatum aſſumantur.* Huc haud dubie Panvinius reſpexit in *Adnot. ad Clem. V.* at nimis alte moris meminit: idcirco ſe dicturum fatetur de ratione creandi Pontificis juxta ſuorum temporum conſuetudinem: *Ut nihil poſtremo deſit, quod accuratus lector deſiderare poſſit.*

(*d*) Primo quidem non Pauli; ſed *Formoſi* appellationem aſſumſerat. Quum vero formoſiſſima is eſſet ſpecie, a Patribus admonitus eam deſeruit, ne hujuſmodi naturæ dotes ſequutus videretur. Perinde abjecit nomen *Marci*, quod ſibi indiderat, ne nimio patriæ ſtudio crederetur teneri. Hæc tradit Ciacon. ex Card. Papienſi.

(*e*) Conſecratio, benedictio, & coronatio, necnon ad Lateranum proceſſio uno eodemque die Dominico, ſeu etiam ſolenni, fiebant per hæc tempora. Hinc eſt, quod Pontifices vides, non prima adveniente Dominica die coronatos: multa enim parari oportuit ad tantas ſolemnitates neceſſaria. Quare Paulus non die 2. ſed 9. Septembris *coronam poteſtatis* accepit, ut Card. Papienſis teſtatur (*ubi ſup.*)

(*f*) *Sebenicenſis* haud dubie legendum Spalatenſi in Dalmatia Archiepiſcopo ſubjectus. Sebenicum in littore maris

Adria-

Prærogativa Baſilicæ Vatic.

ceat eſſe intentos; circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum Baſilicam, dignitate, vetuſtate, & honore præcipuam (a) ac Salvatoris noſtri Sudario, aliiſque plurimis Sanctorum venerandis reliquiis, & indulgentiarum muneribus decoratam, tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere; quanto ipſius Baſilicæ excellentia atque noſtra erga ipſum Apoſtolorum Principem ſingularis devotio id expoſcit. Cupientes igitur, ut ipſa Baſilica cujus, dum Cardinalatus fungeremur honore, Archipresbyter fuimus, in ſpiritualibus & temporalibus reformetur, ac noſtræ proviſionis opere, coadjuvante Altiſſimo, creſcat in benedictionibus gratiarum, & divinus cultus in ea continuum recipiat incrementum; de tua quoque providentia, circumſpectione, & aliis virtutum donis, quibus perſonam tuam illarum largitor Dominus inſignivit, ſumentes fiduciam ſpecialem, ac ſperantes, quod illa, quæ tibi committenda duxerimus, ad ipſius Baſilicæ decorem & utilitatem laudabiliter & fideliter exequeris; Fraternitatem tuam ex nunc noſtrum in dicta Baſilica in ſpiritualibus & temporalibus generalem Vicarium (b) auctoritate Apoſtolica, uſque ad beneplacitum noſtrum, per præſentes facimus, conſtituimus, & etiam deputamus, & nihilominus tibi omnes & ſingulos Canonicos, Beneficiatos, Clericos & perſonas præfatæ Baſilicæ præſentes, & futuras, tam conjunctim, quam diviſim, quoties expedire videbitur, ex nunc inantea ipſi in dicta Baſilica Miſſis, & aliis divinis Officiis diurnis atque nocturnis perſonaliter intereſſe, & in illis ſervire, necnon cum Cappa aut Cotta, ſeu ſuperpelliceo, & alias honeſte per Baſilicam prædictam incedere, ac in illa & ejus Choro permanere, & ſilentium dum inibi Miſſæ & divina hujuſmodi celebrabuntur, tenere & ſervare; nec non illi ex eis, ad quos id pro tempore pertinebit, Miſſas & divina prædicta bene & punctatim celebrare, dicere & recitare, Cruceſque & Calices, Paramenta, pannos, jocalia, & alia ornamenta dictæ Baſilicæ munde & nitide conſervare, aliaque, & Miſſarum, & divinorum eorumdem venuſtatem, & decorem facere: alias, juxta & ſecundum prædictæ Baſilicæ hactenus canonice

Vicarium Apoſtolicum declarat Epiſc. Sebenic.

editas, ac forſan a nobis de cetero, per correctionis, limitationis, additionis, diminutionis, & caſſationis eorumdem modos, vel ipſorum aliquem, ſeu aliquos edenda & condenda ordinationes & ſtatuta, omnino teneantur, & ad id aſtricti exiſtant, auctoritate noſtra monendi, & eis præcipiendo mandandi, necnon etiam, quoties tibi expedire videbitur, Capitulum inibi convocandi & congregandi, dictiſque Canonicis, Beneficiatis, Clericis, & perſonis præſentibus & futuris, & eorum ſingulis, ut ipſi, vel eorum aliqui Capitulum niſi in tua dumtaxat præſentia facere, aut capitulariter aliquid pertractare, ſeu gerere, vel ordinare, quodque tam ipſi, quam eorum præfatæ Baſilicæ præſentes & futuri Camerarii, & Officiales, vel ipſorum aliquis Caſalia, domos, terras, vineas, ſilvas, prata, paſcua, herbatica, territoria, tenimenta, aliaque jura, & bona mobilia ad ipſam Baſilicam pro tempore pertinentia, vel eorum aliquod, abſque tui conſcientia alicui, vel aliquibus, etiam ad minimum tempus, affictare, arrendare, ſeu locare, aut ad firmam vel annuam penſionem, ſive alias quomodolibet locare vel concedere, & quod aliquis ex Camerariis & Officialibus præſentibus & futuris Baſilicæ prædictæ, eorum officia hujuſmodi, niſi tuam ſuper illis confirmationem petierint, & ſuſceperint, aliqualiter exercere, aut in illis vel illo ſe intromittere ullo umquam tempore non poſſint, neque debeant, eadem auctoritate diſtrictius inhibendi; nec non tam præſentes & futuros, quam etiam illos, qui in humanis ad præſens vitam agentes, fuerunt hactenus Baſilicæ prælatorum, ac dilectorum filiorum Capituli, Camerarios & Officiales omnes & ſingulos, ut libros & alia ſcripta quæcumque ſuper receptis habitis expoſitis geſtis factis & adminiſtratis per eos in ſuis officiis, hujuſmodi confecta tibi realiter conſignare, ac ulterius ut de receptis habitis expoſitis & adminiſtratis prædictis omnibus & ſingulis, & etiam ſi forſan de illis computum & rationem reddiderint, & abſolutionem ac liberationem & quietantiam ab eiſdem Capitulo, vel alias quomodolibet obtinuerint, tibi computa & fidelem rationem reddere, & id totum quod ex ipſis receptis habitis expoſitis & adminiſtratis

Singillatim committuntur Munera ſeqq.

Convocatio Capituli.

Camerarii, & Officiales.

Reviſio rationum jam redditarum.

Adriatici urbs maritima ad orientem ſub Venetorum ditione ſedes Epiſcopalis facta eſt a Bonifacio VIII. *Provincial. Labb. & Schelestr. Antiquit. Eccl. to. 2. pag. 764.*

(a) Gregorii XI. Conſtitutionis quam modica apud Succeſſores omnes auctoritas.

(b) Huc revocanda quæ diximus ad Pii II. Litteras Apoſtol. 1458. 1462. & 1464. *pagg.* 159. 171. & 184. Videri quidem poſſent tantam in Vicarios hujuſmodi poteſtatem Romm. Pontifices effudiſſe, quum præcipue Archipresbyteri reip. cauſa Roma aberant. Et vero Richardus Oliverius Longolius de Augio Gallus ex Normannia vir inſignis, maxime commendatus a Card. Papienſi, conſtitutus erat Archipresbyter a Paulo II. an. 1465. eique Baſilica Vaticana non modica beneficia refert accepta, quippe qui & palatium Archipresbyterale excitavit, & ſimulachrum æneum S. Petri aut ornavit, ut vult Turrigius, aut fieri curavit deſtructa Jovis Capitolini ſtatua, ut tradit Ughellus (*de Epiſc. Portuen.*) Sed idem Paulus Legatum eum miſit Peruſiam, ubi ſupremum obiit diem an. 1470. xv. Cal. Sept. Paulo ſuperſtite qui ei ſuffecit Baptiſtam Zeno ſororis filium, de quo infra. Attamen leve id fundamentum eſſe oſtendunt quæ per totum hoc ſeculum eveniſſe comperiemus.

(a) Hoc

ſtratis tam de præterito, quam de futuro temporibus remanſerit, ſeu ſuperfuerit, eiſdem Capitulo & Baſilicæ integre reſtituere & aſſignare dicta auctoritate cogendi, & compellendi, ac omnes & ſingulas de quibuſvis ex caſalibus, domibus, terris, vineis, ſilvis, pratis, paſcuis, herbaticis, territoriis, juribus, & bonis Baſilicæ hujuſmodi per eoſdem Capitulum tam in perpetuum, quam ad certa tempora, tam ſingularibus ejuſdem Baſilicæ Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, quam aliis Laicalibus & Clericalibus perſonis, ſub quibuſvis formis, aut verborum expreſſionibus hactenus factas locationes, conceſſiones, alienationes, & venditiones, etiamſi ſuper illis Apoſtolica licentia, ſeu confirmatio intervenerit, examinandi, ac illas ex eis, quas in læſionem præfatæ Baſilicæ emanaſſe repereris, ſi per Sedem præfatam confirmatæ non fuerint, auctoritate præfata caſſandi, revocandi, & annullandi; necnon illorum poſſeſſores ſeu detentores ad eorum reſtitutionem integram præfatæ Baſilicæ per eos tunc faciendam etiam cogendi, nec non etiam, quoties opus fuerit, contra Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & perſonas dictæ Baſilicæ præſentes & futuros, omnes & ſingulos, ſuper eorum pro tempore exceſſibus criminibus culpis demeritis & delictis præmiſſa auctoritate inquirendi, (*a*) eoſque tam pro illis, quam etiam pro tranſgreſſionibus, & inobedientiis mandatorum ſeu monitionum, quæ ipſis tam conjunctim, quam diviſim auctoritate præſentium pro tempore feceris, excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti, ac aliis, de quibus tibi videbitur, etiam pecuniariis pœnis dicta auctoritate ligandi, ac pecuniariis pœnis hujuſmodi condemnandi, & mulctandi; necnon ligatos, & condemnatos pro tempore prædictos, juxta ſanctiones Canonicas, corrigendi, caſtigandi, carcerandi, ac ſuis pro tempore Beneficiis, & Officiis præfatæ Baſilicæ, ſi eorum demerita id exigant, privandi, & ab illis realiter amovendi, ipſaſque ſententias, cenſuras, & pœnas mitigandi, minuendi, relaxandi, ac eos ab illis abſolvendi, necnon cum eis ſuper irregularitate, ſi quam ſententiis ipſis, vel earum aliqua, ratione præmiſſorum, vel alicujus eorum pro tempore ligati Miſſas & alia divina Officia, non tamen in contemptum Clavium, celebrando, & ſe illis immiſcendo pro tempore contraxerint, diſpenſandi, aliaque omnia & ſingula quæ ad hujuſmodi Vicariatus Officium, ejuſque liberum exercitium tam de jure, quam de conſuetudine (*b*) pertinere noſcuntur, ac alias in præmiſſis omnibus & ſingulis neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna, faciendi, gerendi, & exequendi, & ad id, ſi opus fuerit, auxilium brachii ſecularis invocandi plenam & liberam, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, uſque ad dictum beneplacitum concedimus facultatem: quam etiam ad Eccleſias ac alia membra & loca eccleſiaſtica ſecularia & regularia ipſius Baſilicæ (*c*) omnia & ſingula, eorumque pro tempore Gubernatores, & perſonas extenſam fore decernimus, & extendimus per præſentes. Non obſtantibus præmiſſis ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon præfatæ Baſilicæ etiam per Sedem præfatam factis ac juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quod ad actualem prolationem ſententiæ privationis illorum ex Canonicis ipſius Baſilicæ, contra quos exigente juſtitia te procedere contigerit, nullatenus procedas, donec a nobis aliud habueris in mandatis. (*d*)

Cum jure mulctandi ſi qui deliquerint.

Totum Capitulum ei ſubjicitur.

Et quidquid juris eſt Baſilicæ Vatic.

In Canonicos reſervatio aliqua.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſeptimo, IV. Idus Martii, Pontificatus noſtri Anno quarto. (*e*)

Sup-

(*a*) Hoc Vicarii munus aliquanto amplius conſueto jam noſti Apoſtolica ex auctoritate proficiſci.

(*b*) Recte juri adjungit conſuetudinem. Neque enim Joannis XXI. ac Nicolai III. Conſtitutionibus nititur tanta Vicarii poteſtas; ſed conſuetudine, quæ jam invaluerat, vices Apoſtolicas hujuſmodi Vicariis committendi.

(*c*) Hinc luculentius evincitur diſcrimen inter Vicarium Archipresbyteri, & Vicarium auctoritate Apoſtolica inſtitutum.

(*d*) Neceſſaria limitatio poteſtatis ne tot præcedentes Conſtitutiones Baſilicæ noſtræ ſimul corruerent.

(*e*) Et Paulum inire annos a die 25. Martii ut ejus Deceſſor Pius II., eſt evidens: nam dies 12. Martii anni Civilis ab Januar. menſe non congrueret cum anno quarto Pontificatus, cujus exordium a die nona Septembris ſequentis ſumitur. Secus ſi annus 1467. producitur ad 25. Martii ſequentis anni: fluebat enim menſis ſeptimus anni quarti, quum dabantur hæ litteræ.

(*a*) In

Supprimit Monaſterium S. Catharinæ Ord. S. Benedicti prope Baſilicam, illudque cum ſuis Bonis omnibus unit & adnectit Capitulo, ut in habitationum uſum convertatur pro Canonicis Beneficiatis &c. alienandi facultate interdicta.

Ex Autogr. in Archiv. Baſil. Vat. (a) Capſ. 28. Faſc. 109. cujus tranſumt. extat etiam lib. B. fol. 2. & lib. D. fol. 147.

AN. CH. 1469. 3. Januar.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Etſi univerſis per Orbem conſtitutis Eccleſiis, ut ſpiritualibus proficiant incrementis, & in eis ſine intermiſſione Majeſtas Altiſſimi collaudetur, in retributionibus Gratiarum, nos deceat pervigili cura conſulere; ad Baſilicam tamen Principis Apoſtolorum de Urbe ejus, cui dedicata eſt, nomine, fama, devotione, atque miraculis inter cæteras Orbis Eccleſias præcellentem (b), ac plurimis Sanctorum, Sanctarumque Reliquiis decoratam, tanto amplius, ut in ea ingens, & exuberans divini cultus amplitudo vigeat, nos convenit majori ſollicitudine aciem noſtræ conſiderationis extendere, eique ſuper hoc opportuna auxilia exhibere, quanto ejuſdem Baſilicæ cura nobis ſpecialius eſt commiſſa, ac Romani Pontificis apud illam ut plurimum reſidentis præſentia, & hujuſmodi excellentia, & decore penſatis ad divini nominis laudem, & gloriam, Chriſtique fidelium devotionis augmentum, ac pro ejuſdem Baſilicæ famæ dilatatione felici, necnon Miniſtrorum aliarum Eccleſiarum exemplo, & excitatione in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. *Baſil. Vatic. præſtantia.* Sane pro parte dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod Canonici, Præsbyteri, & Clerici perpetui Beneficiati dictæ Baſilicæ pro majori parte non habent Cameras pro eorum Reſidentia apud Baſilicam prædictam (c), & propterea diurnis, & nocturnis horis in eadem, ſine magna eorum incommoditate, tempore debito intereſſe non poſſunt, quodque ſi in Monaſterio Monialium Sanctæ Catharinæ Ordinis Sancti Benedicti prope ipſam Baſilicam ſito, & dudum eorumdem Capituli curæ commiſſo (d), ac jam Abbatiſſa, & Monialibus deſtituto, *Monaſt. S. Cathar. Ord. S. Bened. deſtitutum.* Abbatiſſalis dignitas, & dictus Ordo ſupprimerentur, ac penitus extinguerentur, illiuſque ſtructuræ & ædificia, ac Bona omnia dictæ Baſilicæ applicarentur, & appropriarentur, ac quamplurimæ Cameræ, & manſiones infra ambitum ædificiorum prædictorum exiſtentes, quæ propter illorum vetuſtatem dirutæ, & in ſe ipſis collapſæ ſunt, repararentur, & inſtaurarentur, ac ad ipſorum Canonicorum, Presbyterorum, & Clericorum Beneficiatorum uſum, & decentem receptionem reformarentur, eiſque ſic reparatæ, & reformatæ pro eorum reſidentia aſſignarentur: *A Capitulo petitur pro habitatione.* Canonici, & Presbyteri, ac Clerici Beneficiati prædicti, qui Cameras, & manſiones eaſdem pro tempore inhabitarent, eiſdem horis in dicta Baſilica tempore debito, abſque tanta eorum incommoditate intereſſe, & eidem Baſilicæ in eiſdem Divinis diligentius deſervire valerent, ac ex Bonorum eorumdem fructibus, redditibus, & proventibus, completa ex eis reparatione hujuſmodi pro eorum decentiori ſuſtentatione, & onerum eis incumbentium commodiori ſupportatione aliquod reciperent ſublevamen. Quare pro parte Capituli prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in Monaſterio prædicto, dignitatem, & Ordinem prædictos ſupprimere, & extinguere, ac illius ſtructuras, ædificia, necnon Bona omnia dictæ Baſilicæ, ut præfertur, applicare, & appropriare, aliaſque eis in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. *Monaſterio & Ordine ſuppreſſo.* Nos igitur, qui dudum, inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem ſecundum communem æſtimationem, tam Beneficii uniendi, quam illius cui uniri petitur, alioquin unio non valeret, & quod ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes vocatis, quorum intereſt, de præmiſſis plenarie informati, ac verum ultimæ vacationis dicti Monaſterii modum, necnon fructuum, redditum, & proventuum Baſilicæ, ac Monaſterii prædictorum, veros annuos valores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus

(a) In hac Pauli II. Conſtitutione, ut etiam in cæteris ejuſdem Pontificis ex una parte plumbi viſuntur imagines SS. Petri & Pauli ſedentes.

(b) Seculum fere integrum præteriit, quum Gregorius XI. ſecus ſentire viſus eſt de Baſil. Vatic. Plurima interim Diplomata Succeſſorum Gregorii ſunt allata huic Pauli II. ſententiæ perquam ſimile aliquid ferentia, quæ ſuis locis indicantur in margine, quandoque etiam in notis. Animadverti ea velim, ne ſtudio magis Baſilicæ noſtræ, quam veritatis abreptus crederer.

(c) Jam nonnulla attulimus exempla, nonnulla etiam afferemus in poſterum, ex quibus liquet, fuiſſe tunc in more poſitum, ut una cum Canonicatu, ac Beneficio domus, aut cameræ aſſignarentur ad inhabitandum.

(d) Quanta quanta uſus ſim diligentia, ut hujuſmodi commiſſionem alicunde eruerem, haud licuit certi quippiam deprehendere, tanta rerum inverſio fuerat per elapſa tempora in Civitate Leonina. Pontificia tamen auctoritas inſtar eſt cujuſvis maxime certi Documenti.

(a) Revo-

bus inclinati, in Monaſterio prædicto, quovis modo, & ex cujuſcumque perſona vacet, & ex quavis cauſa illius diſpoſitio ad Sedem Apoſtolicam ſpecialiter, vel generaliter pertineat, Abbatiſſalem dignitatem, & ordinem hujuſmodi Apoſtolica auctoritate tenore præ-

Supprimitur, & Baſilicæ unitur:

ſentium ſupprimimus, ac penitus, & omnino extinguimus, ipſiuſque Monaſterii ſtructuras, & ædificia, ac bona omnia immobilia cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis dictæ Baſilicæ perpetuo applicamus, & appropriamus. Ita quod liceat Capitulo præfatis, ex nunc ſtructurarum, ædificiorum, & bonorum jurium, ac pretinentiarum prædictorum, poſſeſſionem, auctoritate propria libere apprehendere, & ædificia prædicta inhabitare, ac eorumdem Bonorum fructus, redditus, & proventus in reparationem præmiſſam, & alias in eorum, dictæque Baſilicæ uſus, & utilitatem convertere, & perpetuo retinere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita.

Alienandi facultate adempta.

Alienatione tamen eorumdem ædificiorum, & bonorum applicatorum, ac appropriatorum hujuſmodi ſub pœnis, in quadam noſtra ſuper hoc ædita conſtitutione contentis eiſdem Capitulo penitus interdicta (*a*). Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac voluntate noſtra prædicta, necnon Monaſterii, & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuscumque. Proviſo quod Eccleſia dicti Monaſterii ad prophanos uſus non redigatur, ſed Miſſæ, & alia Divina Officia in ea decenter celebrentur.

Et cum onere manutenendi Eccleſiam.

Volumus autem, quod Capitulum præfati infra trimeſtre a data præſentium computandum, ædificia prædicta reparare teneantur, & procurent cum effectu: alioquin illo elapſo præſentes literæ, & omnia in eis contenta nullius ſint roboris, vel momenti, & habeantur prorſus pro infectis, ipſumque Monaſterium in priſtinum ſtatum revertatur.

Necnon reparandi ædificia intra tres menſes.

Nulli ergo &c. noſtræ ſuppreſſionis, extinctionis, applicationis, appropriationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono, tertio nonas Januarii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Quædam bona Immobilia Baſilicæ S. Petri in Territorio Tiburtino Apoſtolica auctoritate conceduntur in Emphiteuſim Simoni Contareno, Pontificis Nepoti ex conſobrina ſub annuo Canone 45. Ducatorum.

Ex Regeſto XII. epiſtolar. Secret. Pauli II. pag. 279. Ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1470. 26. Maji.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Andreæ de Fano, Clerico Fanen. Notario noſtro pro nobis & Romana Eccleſia in Civitate noſtra Tiburtina Gubernatori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex injuncto nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio ad ea libenter intendimus, per quæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe utilitati valeat provideri: &, ut illa optatum ſortiantur effectum, cum a nobis petitur favorem Apoſtolicum impartimur. Dudum ſiquidem

Aliæ litteræ Pauli II. citantur.

a nobis emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis. Paulus Epiſcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Cum in omnibus judiciis ſit rectitudo juſtitiæ &c. *prout de verbo ad verbum Lib. Primo. de Curia hujuſmet Pontificis*. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Simonis Contareni Clerici Venetiarum, Subdiaconi noſtri petitio continebat, infra noſtram Civitatem Tiburtinam, & ejus Diœceſim ſint nonnulla poſſeſſiones jura & bona immobilia ad præfatam Baſilicam legitime ſpectantia (*b*), ex quibus nomine fictus, ſeu locationis annuæ,

Redditus antiqui exprimuntur Bonor. Tiburtinor.

triginta dumtaxat Ducatos auri de Camera, & non ultra, ſingulis annis Baſilica ipſa percipere conſuevit; quæ quidem poſſeſſiones, jura, & bona, ſi dicto Simoni, quoad viveret, in Emphiteoſim concederentur præfatus Simon pro illorum annuo cenſu, ſive Canone, quadraginta quinque Ducatos ſimiles eidem Baſilicæ, ſeu illius Archipresbytero & Capitulo annuatim ſolveret, quod profecto in evidentem ipſius Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitularis utilitatem cederet. Quare dictus Simon, qui ſecundum carnem nepos noſter ex Conſobrina noſtra genitus, & nobilis Venetus exi-

(*a*) Revocari huc oportet quæ in Diſſertatione diximus de duplici Monaſterio S. Catharinæ *pag. 57. & ſeq.*

(*b*) Bullarii noſtri (*to. 1. pag. 157.*) extant litteræ Apoſtolicæ, per quas Alexander IV. an. 1257. Eccleſia S. Mariæ Tiburtinæ Fratribus Ordinis Minorum conceſſa, poſſeſſiones, & bona omnia ad eam ſpectantia elargitur Capitulo in perpetuum. Eas vero litteras ſequuntur aliæ (*pag. ſeq.*) de ineunda poſſeſſione. Num hîc de iiſdem bonis mentio ſit, mihi incompertum. Triginta dumtaxat ducati aurei inde quotannis provenientes; quin etiam quinque & quadraginta exhibiri his litteris aut partem illius donationis, aut ignota nobis alia bona indicant.

exiſtit, nobis humiliter ſupplicavit, ut poſſeſſiones jura & bona prædicta ſibi, quo ad vixerit, ſub eodem cenſu annuo quadraginta quinque Ducatorum in Emphiteoſim concedi mandare, aliaſque ſuper hoc opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur de præmiſſis expoſitis certam notitiam non habentes, ipſaque bona poſſeſſiones & jura, & eorum qualitates, quantitates, ſitus, confines, & valores præſentibus pro expreſſis haberi volentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus deſignatis tibi prius poſſeſſionibus bonis & juribus prædictis, de præmiſſis expoſitis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis, per te ipſum plenam auctoritate noſtra recipias informationem, & ſi ſervata forma præinſertarum litterarum ita eſſe, dictamque conceſſionem, ſi fiat, in evidentem ejuſdem Baſilicæ ſeu Menſæ Capitularis utilitatem cedere repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, poſſeſſiones bona & jura prædicta cum omnibus & ſingulis eorum domibus, & pertinentiis præfato Simoni, quo ad vixerit, in Emphiteoſim, ſub dicto annuo cenſu quadraginta quinque Ducatorum, ipſi Baſilicæ ſeu Menſæ Capitulari ſingulis annis perſolvendorum eadem auctoritate concedas: Et nihilominus ſi conceſſionem hujuſmodi per te vigore præſentium fieri contingat, facias dictum Simonem, vel ejus Procuratorem, ſeu negotiorum geſtorem legitimum, poſſeſſionibus bonis juribus domibus & pertinentiis ſupradictis pacifice frui, atque gaudere: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus, quod tu ex perſonis, quibus litteræ Apoſtolicæ de jure dirigi debent, forſan non exiſtas, ac felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: *Statutum quod circa Judices* (a), & aliis conſtitutionibus, & ordinationibus, ac litteris Apoſtolicis etiam a nobis emanatis, (b) nec non ſtatutis, & conſuetudinibus ejuſdem Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis contrariis quibuſcumque. Aut ſi Archipresbytero & Capitulo præfatis vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim, ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus præſentium, aut tuæ juriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, ſeu differri, & quæ, quoad hoc, ipſis Archipresbytero & Capitulo, vel alteri cuicumque nolumus aliquatenus ſuffragari.

Cenſus dimidio major exhibeatur.

Sub eod. datur in emphiteuſim.

Contrariis quibuſcumque derogandi.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo, ſeptimo Kalendas Junii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Sixtus

(a) Conſtitut. laudatæ, *C. Statutum de reſcriptis Cap. XI. in 6.* quæ huc ſpectant, ſunt hujuſmodi: *Sancimus igitur, ut nullis niſi dignitate præditis, aut Perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium canonicis cauſæ auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ, vel legatorum ejuſdem de cætero committantur; nec audiantur alibi, quam in civitatibus vel locis inſignibus, ubi poſſit commode copia peritorum haberi.*

(b) Puta quas harum litterarum initio commemorat, ad rem noſtram non facientes, ideoque prætermiſſas.

(a) Præ-

SIXTUS IV.

Poſt Pauli II. obitum die 26. Julii an. 1471. quintadecima Interpontificii die, ſeu 9. Auguſti Mag. Franciſcus de Ruvere Savonenſ. Card. S. Petri ad vincula (*a*) eligitur. Sixtus IV. nuncupatur. Die 26. ejuſdem menſis, quæ erat Dominica, benedicitur & coronatur. (*b*) Sedet annos 13. dies 4. obitque ſupremum diem 13. Auguſti inter quartam, & quintam horam noctis Anno 1484. (*c*)

Canonicatum, Præbendam, & Cameram Canonicalem confert Chriſtophoro Jacobi Cintii (d) ſeu de Cintiis.

Ex Regeſto VI. Bullar. Sixti IV. pag. 296. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1471. 5. *Nov.*

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Chriſtophoro Jacobi de Cintiis Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnes Canonicatus & Præbendas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe tunc vacantes, & inantea vacaturos collationi & diſpoſſitioni noſtræ reſervavimus, (*e*) decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Canonicatus & Præbenda (*f*) Baſilicæ prædictæ, quos quondam Laurentius de Venetinis ipſius Baſilicæ Canonicus, dum viveret, obtinebat per obitum ipſius Laurentii, qui curialis non exiſtens, in Urbe in qua proprium habebat domicilium diem clauſit extremum, vacaverint & vacent ad præſens, nulluſque de illis, præter nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis: Nos volentes tibi præmiſſorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis a jure vel ab homine quavis occa-

Canonicatus, & præbendæ reſervatæ S. Sedi.

Canonicatum vacantem confert Pontifex.

(*a*) Præſtantiſſimum hunc Pontificem ſummis jure laudibus efferunt Philelphus Card. Ægidius, & Panvinius, qui tota Europa clariſſimum fuiſſe ait, antequam purpuram aſſequeretur. Potiori autem jure a nobis pro virili commendabitur, ubi conſtitutiones proferemus an. 1479. die 8. Decemb. & 1482. Cal. Martii.

(*b*) Coronationis ſolennia ſeptemdecim dies dilata eſſe, ad tertiam nempe ab ejus electione Dominicam diem, quis mirabitur. At res nova evenit in Pontificis hujus conſecratione, quæ coronationem plus æquo produxit. In more majorum poſitum erat, teſte Auguſtino Patritio (*tit.* 2.) ſeu (*ſect.* 2. *c.* 1.) quod eſt in editione electi Corcyrenſis, ut uno eodemque die electus Pontifex conſecraretur Epiſcopus, benediceretur, & Coronæ inſignia ſuſciperet. Sixtus autem conſecrari voluit Epiſcopus ante eaſdem Pontificias ſolennitates: *Quoniam noſtris temporibus*, ait Patritius, *brevitatis ſtudio alio die facta eſt: ut in perſona fel. rec. Sixti Papæ IV. qui quum fuit electus, presbyter tantum erat, primo ponemus ordinem ipſius conſecrationis epiſcopalis ſine benedictione & coronatione.*

(*c*) Sunt inter Scriptores ejus ævi qui Sixti obitum prævertunt uno die. Sed fides major adhibenda eſt celebri æreo monumento, quod in noſtra Baſilica Vaticana ſervatur. Ibi autem legitur: *Obiit Idibus ſextilis hora ab occaſu quint a Anno Chriſti* 1484. *vixit annos* 70. *dies* 22. *horas* 12.

(*d*) Inclyta ex hac Familia Romana Canonicum & hodie habemus magnæ expectationis, qui nonnullis præclare functus muneribus Apoſtolica auctoritate ſibi demandatis, ſeptimo jam anno Auditoris Cameræ Locumtenens antiquior, ſtrenuum, æquique ac recti acerrimum vindicem ſe præbet. Is eſt Ill. Balthaſſar Cincius, Præſul ætate, ingenio, & J. U. ſcientia florentiſſimus.

(*e*) Tertio dumtaxat menſe gerebat Pontificatum Sixtus. Quare non multo antea Canonicatus & præbendas ſibi reſervaverat. Attamen quatuor Canonicos eodem anno, & die ab hoc Pontifice inſtitutos, indicata hic Diplomata luculente oſtendunt. Quid autem, inquies, reſervatione opus habuit Pontifex Beneficiorum Baſilicæ Vaticanæ; ſi ex Regulis Cancell. jus iſtud generale erat? At vidimus in ſuperioribus conſueviſſe Romanos Pontifices Vicarios generales inſtituere in noſtra Baſilica cum ampliſſima facultate in ſpiritualibus, & temporalibus; cujuſmodi ante biennium inſtitutus fuerat a Paulo II. Necnon Pium II. poteſtatem etiam ejuſmodi Vicario elargitum eſſe Beneficia conferendi, ut notavimus *pag.* 184. *not. a.* Quamobrem reſervatio iſta neceſſaria fuit. Præterea moris fuiſſe comperiemus infra, ut per hæc tempora tali Pontifices formula uterentur in collationum quarumlibet Diplomatis, juxta Regulas Cancellariæ jam tum vigentes.

(*f*) Uberrime de Præbendis Du-Cangius, Gloſſariique illuſtratores Maurini PP. Hinc nihilominus notionem præ aliis, quas adducunt parabiliorem accipimus. Præbenda hic non eſt cibi ac potus portio diurna; non eſt portio Canonicalis, ſeu diviſio prædiorum &c. a menſa Canonicali, Vaticana enim hujuſmodi diviſionibus nec fuit unquam, neque eſſe poteſt obnoxia; denique nullius eorum generum portio eſt, quæ recenſentur in Gloſſario: immo ne portio quidem ædium, ſeu domicilium, quo uſus eſſet Canonicus, in cujus locum aut mortui, aut ad majora evecti, alius ſuccederet: paulo enim infra Cameræ Canonicalis mentio eſt, quæ ad hujuſmodi Canonicatum pertinebat. Erat autem ſeparatus a communi maſſa aliquis reditus ex Eccleſia etiam Parochiali, aut aliunde percipiendus, ut abunde in 6. Decretal. *lib.* III. *tit.* III. & *ſeqq.* adnexus Canonicatui iſti, non illi; antequam Portiones omnes æquales fierent Apoſtolica auctoritate, juxta primævam inſtitutionem. Quod planum fiet, ubi ad Sixtum V. perveniemus. De hujuſmodi præbendis loquitur Joannes XXII. (*to.* 1. *pag.* 270.) non autem Nicol. III. ut (*ibid. not. a*) indicatur, re non explorata.

occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, quoad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, Canonicatum & Præbendam præfatos, quorum fructus redditus & proventus centum Florenorum auri de Camera ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt, (*a*) ſive præmiſſis ſive alio quovis modo aut ex alterius cujuscumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Laurentii, vel alicujus alterius de illis in Romana curia, vel extra eam etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacent; etiam ſi tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio juxta Lateranenſis ſtatuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſique Canonicatus & Præbenda diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervati exiſtant (*b*), & ſuper eis inter aliquos in dicta Curia, vel extra eam, lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo eorum diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum plenitudine juris Canonici, ac Camera Canonicali, (*c*) quam dictus Laurentius ratione Canonicatus, & Præbendæ prædictorum apud ipſam Baſilicam obtinebat, necnon omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam providemus, decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, attentatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, nec non dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui Apoſtolica vel alia quavis auctoritate in dicta Baſilica in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus & Præbendis ipſius Baſilicæ ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus, generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnib us te in Cannicatus & præbendæ prædictorum aſſecutione volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum, & Præbendarum, ſeu Beneficiorum aliorum, præjudicium generari, ſeu ſi dilectis filiis Archipresbytero (*d*) & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli non poſſint, quodque de Canonicatibus & Præbendis ipſius Baſilicæ, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem proviſionem præſentationem ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Pro-

Quomodocumque vacaverit, & vacet.

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Necnon Apoſtolicis litteris de futura collatione.

Et ſpecialibus collationum privilegiis.

(*a*) Reditus canonicatuum per ea tempora centum octoginta aureos non excedebat, atque eorum quidem canonicatuum, queis præbenda erat adjuncta. Quare hinc duo valde perſpicua videntur eſſe: primum, ex Donationibus, quas recenſuimus; tenues admodum reditus ad menſam Capitularem provenisse: alterum vero, quamdiu eidem menſæ Baſilicæ Fabrica juncta fuit, non modicam redituum partem inſtaurandæ eidem fuiſſe addictam.

(*b*) Conſulendi hic ſunt Canoniſtæ de Devolutione ad S. Sedem. Vide etiam Thomaſſin. (*De Beneff. II. lib.* 1. *cap.* 51.) ubi de Conciliis Lateran. III. & IV.

(*c*) In Cenſuali libro Archivi noſtri per Grimaldum fieri cœpto, & a Succeſſoribus Præfectis continuato aliquæ viſuntur domus ad Baſilicam ſpectantes, quæ Præbendæ nomen adnexum habent. Quid vero? Cameram Pontifex aſſignat Chriſtophoro Cincio non uti præbendam; ſed ratione Canonicatus & præbendæ ;: ut ea videlicet uteretur pro domicilio, quemadmodum uſus erat Laurentius de Venetinis, qui Canonicatu eodem, eademque præbenda fruitus erat. Quamobrem aut ex redditibus domorum hujuſmodi præbendæ illæ conficiebantur, aut Grimaldus longo proximus intervallo iis temporibus, quum præbendæ vigebant, opinionis errorem eſt ſequutus.

(*d*) Superiori anno, ut diximus *pag.* 190. Archipresbyter adlectus fuerar a Paulo II. Baptiſta Zeno ſororis filius, qui dignitate eadem fruitus eſt uſque ad Seculi inſequentis initia. Pluribus & ipſe Legationibus Sixto IV. Pontifice functus eſt Peruſii nimirum, Umbriæque, & ad Venetos: quæ res magis magiſque comprobat Baſilicæ noſtræ Vicariorum poteſtatem tam effuſam per ea tempora. Ad hunc quum erat Protonotarius epiſtolam dedit 262. Card. Papienſis, qua in ſtudiis literarum eum confirmat: *Plus*, inquiens, *ille ad te honeſtandum afferent, quam Zenonia omnis nobilitas.* Præter nobilitatem generis ſcriptores commendant opes ejus ingentes, ajuntque ad quinquaginta Scutorum millia inſtaurandis, ornandiſque Eccleſiis, ac piis locis expendiſſe: Ciacon. & Ughell. de Epiſc. Vicentin. (*to.* 5. *pag.* 1064.) Eſt notatu dignum quod Bembus *Hiſt. Venet.* ap. Victorellum enarrat de ejus morte: *Patavii Baptiſta Zenus e Cardd. Collegio moritur, grandi pecunia, argentique fabrefacti magno pondere Teſtamenti Tabulis ſuæ genti, & propinquis, & Sacerdotum Collegiis, & Reip. relicto. Abſconderat hic Romæ veniens aliquot ante annos auri libras* 260. *Ancona in Ædis Sacræ pariete: de eo Alexander* (VI.) *a Senatu certior factus, aurum abſtulit.* Liberalitate alia in noſtram Baſil. uſum eſſe nemo memoriæ prodidit, præter conſtructionem Oratorii lit. p. indicati in Tabula Ichn. Alpharani prope Sacellum Chori a Sixto IV. ædificati, extra parietem meridionalem Baſilicæ. Quod cæteroqui Oratorium pro Eliſabethæ matris anima, quæ fuit neptis Eug. IV. & ſoror Pauli II. excitavit, ornavitque. Archipresbyterorum quoque utilitati conſulens magnum ſtabulum ædificavit prope Palatium S. Inquiſitionis, quod hodieque extat in uſum ſenilis converſum.

(*a*) Vox

Procuratorem idoneum, & cum ad Eccleſiam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo &c. abſolutionis, collationis, proviſionis, conſtitutionis, & voluntatis infringere. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, nonis Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Tribus Epiſcopis demandatur poſſeſſio prædicti Canonicatus, quam novus Canonicus per ſe, vel per Procuratorem inire poſſit.

Ex eodem Regeſto ibidem.

AN. CH. 1471. 5. Nov.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Alerien. & Eſculan. ac Urbinaten. Epiſcopis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Collationem a ſe factam refert.

Hodie dilecto filio Chriſtophoro Jacobi de Cintiis Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Canonicatum & Præbendam dictæ Baſilicæ tunc per obitum quondam Laurentii de Venetinis olim ipſius Baſilicæ Canonici in Urbe, in qua Curialis (*a*) non exiſtens, proprium habebat domicilium defuncti vacantes, & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervatos cum plenitudine juris Canonici, ac Camera Canonicali, quam dictus Laurentius ratione Canonicatus & Præbendæ prædictorum apud ipſam Baſilicam obtinebat, necnon omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Apoſtolica auctoritate contulimus; & de illis etiam providimus gratioſe, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur. Quocirca Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Vos, vel duo, aut unus veſtrum, ſi, & poſtquam dictæ litteræ vobis præſentatæ fuerint, per vos vel alium ſeu alios eumdem Chriſtophorum, vel Procuratorem ſuum, ejus nomine, in corporalem poſſeſſionem Canonicatus & Præbendæ ac Cameræ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum inducatis auctoritate noſtra, & defendatis inductum, amoto quolibet detentore ab eiſdem, facientes ipſum Chriſtophorum, vel dictum Procuratorem pro eo, ad dictam Præbendam in præfata Baſilica in Canonicum recipi, & in fratrem ſtallo ſibi in Choro, & loco in Capitulo ipſius Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis, ſibique de ipſorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi. Non obſtantibus omnibus, quæ in dictis litteris voluimus non obſtare, ſeu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo Baſilicæ prædictæ, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim, ab Apoſtolica Sede indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Poſſeſſionem ineundam committit.

Obſtacula omnia removet.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, Nonis Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Georgio de Ruvere confertur Canonicatus Baſilicæ Vaticanæ cum domo Canonicali qua prius utebatur Georgius de Cæſarinis, ut ſupra.

Joanni Jacobo de Sclafenatis Canonico Baſilicæ Vaticanæ conceditur quædam Camera cum Officinis in Baſilica ſupradicta prius obtenta a Jacobo Gajetani. Joanni Jacobo ſupradicto conceditur domus Canonicalis Baſilicæ Vaticanæ cum illi contiguis hortulo, vinea, aliiſque juribus ſuis, prius obtenta a Fabiano de Monte Politiano.

Georgio de Caſtellanis Beneficiato conceditur una ex Cameris Beneficialibus Baſilicæ Vaticanæ, cum hortis, ſtabulo, aliiſque juribus eidem domui annexis, ut ſupra.

Joannes Baptiſta della Ganda obtinet Canonicatum Baſilicæ Vaticanæ etiam cum Cameris & pertinentiis ſuis prius poſſeſſis a Petro Valletarii, ut ſupra.

Supradictus Georgius de Caſtellanis jam Beneficiatus Baſilicæ Vaticanæ provehitur ad Canonicatum ejuſdem Baſilicæ ac etiam Altariſtatum queis antea fruebatur Antonius de Forolivio, ut ſupra.

Unit

(*a*) Vox iſta in Conſtitutione Benedicti VIII. occurrens apud Ughellum perſuaſit Du-Cangio, ut crederet *hoſpites*, & *manſionarios* Curiæ obnoxios appellati conſueviſſe Curiales. At Conſtitutio hæc, perinde ac ſuperior, omne amovet dubium, quin pro Curiali accipiendus ſit Romanus civis: aut nobili genere is eſſet, aut humiliori; modo ex Romanis parentibus natus, aut civitate donatus eſſet.

(*a*) Vul-

Unit, adnectit, & incorporat Monaſterio S. Rufilli Eccleſiam Parochialem S. Petri de Foro Pompilio Brectonorien. Diœceſis, ad favorem Petri Belli Clerici Forolivien. qui Monaſterium idem in Commendam obtinuerat ab Apoſtoliea Sede.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. Capſ. 32. Faſc. 100.

AN. CH. 1475. 9. Maji.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Apoſtolicæ ſervitutis Officium nobis licet immeritis ex alto commiſſum circa Monaſteriorum, & aliorum Regularium locorum quorumlibet ſtatum in melius dante Domino proſperandum, curis exactis exequi ſoliciti, libenter illa opportunæ proviſionis impendimus auxilia, per quæ Monaſteria, & alia loca ipſa proſperiores complectantur eventus, & ſalubribus proficiant incrementis. Dudum ſiquidem parochiali Eccleſia Sancti Petri de Foro Pompilio (*a*) Bretonorien. dioc. (*b*) certo modo vacante, nos de illa ſic vacante quondam Damiano de Parma conceſſimus provideri. Cum autem poſtmodum ipſe Damianus litteris Apoſtolicis ſuper conceſſionis gratia hujuſmodi nondum confectis apud Sedem Apoſtolicam diem clauſerit extremum, ipſaque Eccleſia adhuc eo, quo dum eidem Damiano, ut præfertur, conceſſeramus provideri, vacaverat, modo vacare noſcatur. Et ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Petri Belli Clerici Forlivien. qui Monaſterium Sancti Rufilli (*c*) de Foro Pompilio Ordinis Sancti Benedicti dictæ dioc. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam obtinet, petitio continebat, quod dictum Monaſterium cauſantibus temporum malitia adeo eſt in ſuis fructibus redditibus, & proventibus deterioratum, quod illius Abbas, ſive Commendatarius pro tempore exiſtens, ex eis decenter ſe ſuſtentare, & onera ſibi ratione dicti Monaſterii pro tempore incumbentia commode perferre nequit, quodque ſi dicta Parochialis Eccleſia cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Monaſterio perpetuo uniretur, annecteretur & incorporaretur, indemnitati dicti Monaſterii opportune conſuleretur, & præfatus Petrus, ac illius pro tempore exiſtens Abbas, ſive Commendatarius decentius ſuſtentari, ac onera prædicta facilius perferre valeret. Quare pro parte dicti Petri aſſerentis Eccleſiæ prædictæ, fructus redditus, & proventus viginti quatuor Florenos auri de Camera ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedere, ac dilecti filii nobilis Viri Pini de Ordelaphis (*d*) pro nobis, & Romana Eccleſia in Civitate noſtra Forlivien. in temporalibus Vicarii, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Eccleſiam hujuſmodi cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Monaſterio perpetuo unire, annectere, & incorporare, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui dudum inter cætera voluimus, quod petentes beneficia aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem tam Beneficii Eccleſiaſtici uniendi, quam illius, cui unio fieri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret, ad partes vocatis quorum intereſt, præfatum Petrum a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis Sententiis, Cenſuris, & Pœnis a ju-

Eccl. Parochialis Fori-Pompilii vacans ſemel, & iterum.

Petitur ab Ab. Commendatario Monaſt. S. Rufilli.

Ejuſdem redditus 24. Ducat. non excedunt.

Conditiones ad uniones neceſſariæ.

(*a*) Vulgo *Forlimpopoli* inſignis olim civitas Flaminiæ cum Sede Epiſcopali. Hanc memorabili barbarie Grimoaldus Langobardorum Rex ſolo æquavit anno 667. in pervigilio Paſchatis, cæſis ad internecionem civibus. *Paul. Diac. Blond. Sabellic.* eamdem a Forolivienſibus inſtauratam, ſeculo demum quartodecimo vir ille ſummus Card. Ægidius Albornotius tyrannis Ordelaffis eripuit, ac ſolo æquavit: quare Epiſcopalis Sedes tranſlata eſt Brectonorium, eſtque hodie oppidum non vulgare retinens idem vetuſtum nomen Fori-Pompilii, Brectonorien. Epiſcopo ſubjectum.

(*b*) Antiquiſſimum Brectonorii nomen, in Donationibus S. Sedi factis a ſummis Principibus celebre, eſt *Caſtrum Suffubium*: quam rem alibi evulgavi ipſe primus ex Cod. Ms. Documentorum quæ collegit Card. de Aragonia (*Giornale de' Letterati an.* 1747. *pag.* 5.) Ubi ajebam, quod ultimus Brectonorii Comes anno 1177. S. R. Eccleſiæ & Alexandro III. *Caſtrum ipſum Bretonorium, quod alio nomine vocatur Subſubium, & totam terram ſuam, licet ab antiquo juris B. Petri fuerit, ſacroſ. R. E. in primahareditate donavit, & ad majorem ipſius donationis firmitatem Domino Alex. Papæ, ſuiſque ſucceſſoribus publicum exinde inſtrumentum fieri fecit.*

(*c*) Roſellum Populienſem vocat Honorius III. in ſua Conſtitutione (*to.* 1. *pag.* 108.) Rufillum de Foro Pompilii, & Ruphyllum Foropompilienſem Alexander III. cum nuncuparat ante Honorium (*to.* 1. *pag.* 61. & 66.) Roſillum appellat Albertus in Flaminia (*Ital. pag.* 306.) ac demum Roſilum Card. Baronius (*an.* 359. *n.* 60.) ubi agens de S. Gaudentii Epiſcopi Ariminenſis Martyrio poſt Ariminenſe Concilium: *Una*, inquit, *cum S. Gaudentio ſteiiſſe dicuntur Sancti Epiſcopi Roſilus Popilienſis, & Mercurialis Epiſcopus Livienſis.* Magnæ Sanctitatis fuiſſe hic Epiſcopus fertur, pluresque in ejus honorem Eccleſiæ Deo dicatæ memorantur. Præ aliis celebris eſt ipſo in oppido Fori-Pompilii Eccl. olim Monaſterii (hodie parochialis) a Pio IV. unita noſtræ Baſilicæ, de qua diſſerte meus Collega ad laudatas conſtitutiones, quas conſule: Ex prima earumdem intelliges, Monaſterium ibi floruiſſe, antequam Brectonorium, quo Sedes Epiſcopalis tranſlata fuit, ad S. Sedem rediret.

(*d*) Si forte ullam adhibes fidem Annaliſtæ nupero, ubi præcipuas Eccleſiaſticæ ditionis civitates S. Sedi fidenter eripit, vindicatque antiquis tyrannis, eorumque generi: verba hæc Sixti IV. confer cum infìceris Annaliſtæ mendaciis (*to.* 9. *anno* 1480.) Ordelafforum familiam annos 150. dominatam eſſe Forolivii affirmat, doletque comitem Hieronymum Riarium Pontificis nepotem poſt Pini mortem abſque prole legitima aſſequutum eſſe a Pontifice illius urbis dominium (fiduciario nimirum jure) Interea firmiori auctoritate nos docemur, ante quinquennium quam moreretur, Pinum Ordelaffum, non dominum, ſed Vicarium S. Sedis in ea civitate ſe geſſiſſe.

(*a*) Jure

a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia, & ſingula alia Beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, quæ dictus Petrus etiam ex quibuſvis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit quæcumque, quotcumque & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, necnon verum, & ultimum dictæ Eccleſiæ vacationis modum, ac Monaſterii prædicti fructuum, redituum, & proventuum verum annuum valorem præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Eccleſiam prædictam, ſive ut præmittitur, ſive alias quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per obitum dicti Damiani, vel illius liberam, aut cujuſvis reſignationem de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Johannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit. Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii Eccleſiaſtici, quavis auctoritate collati, vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. Statuta, Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Eccleſia diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex eo, quod dictus Damianus dilecti filii noſtri Juliani tituli Sancti Petri ad Vincula Presbyteri Cardinalis (a) familiaris, continuus commenſalis extitit, generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo pendeat indeciſa, dummodo tempore dat. Præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Monaſterio auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus. Itaque liceat eidem Petro, ſeu Abbati dicti Monaſterii pro tempore exiſtenti per ſe, vel per alium ſeu alios corporalem Eccleſiæ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem auctoritate propria apprehendere, illiuſque fructus, redditus, & proventus in ſuos Eccleſiæ, & Monaſterii prædictorum uſus, utilitatemque convertere, & perpetuo retinere Dioceſani loci, & cujuslibet alterius licentia ſuper hoc minime requiſita. Non obſtantibus priori voluntate noſtra prædicta, & quibuslibet Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Monaſterii, & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuscumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, & inde ſecuta quæcumque ad dictam Eccleſiam volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quo ad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari; & quibuslibet aliis Privilegiis, Indulgentiis, & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Volumus autem; quod propter unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi Eccleſia prædicta debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura in ea nullatenus negligatur. (b) Et inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, unionis, annexionis, incorporationis, conſtitutionis, & vuluntatis infringere. Si quis autem &c.

Eamdem Eccleſiam unit Monaſterio præd.

Ejuſdem poſſeſſio ineunda a Commendatario

Tollit quid quid obſtare poſſet.

Onera incumbentia Commendatario.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto, ſeptimo Idus Maji, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Funda-

(a) Jure ac merito familiares ipſos tanti viri ſingularibus proſequutus erat Beneficiis. Hic ſcilicet Cardinalis S. Petri ad Vincula eſt Julianus de Ruvere de Albizzola Pontificis Fratris filius, qui poſtea Oſtienſis Epiſcopus, & Pœnitentiarius; ac demum Summus Pontifex eſt creatus an. 1303. Duobus & triginta annis quum Cardinalis fuit tam multa pro S. Sede præclare geſſit, deque ea meritus tam bene eſt: ut uno eodemque die conclave ingreſſi ſint Cardinales, & Julianus ad Petri Sedem aſcenderit. Plura de tanto Pontifice dicenda erunt, ubi ad ejus conſtitutiones pro noſtra Baſilica ventum erit.

(b) Huc revocanda collegæ mei verba (*to. 1. pag. 61. not. b.*)

(a) Alpha-

Fundatio Capellaniæ SS. Lamberti & Servatii in S. Mariæ de Febribus cum Jurepatronatus ad favorem Fundatoris Georgii Cæſarini. (*a*)

Ex Autogr. Arch. Baſ. Vatic. capſ. 25. faſc. 311.

AN. CH. 1477. 12. Jun.

** Suppl. Baſilicæ.*

Cappellania fundatur & dotatur.

Cum reſervatione Juris patronatus.

** Suppl. Jus patronat.*

** Pater Sancte*

Beatiſſime Pater. Alias quondam Georgius de Ceſærinis Canonicus * Principis Apoſtolorum de Urbe Sedis Apoſtolicæ Protonotarius, dum in humanis ageret, in dicta Baſilica in Subtribuna Sanctæ Mariæ de Febribus (*b*) conſtrui & ædificari fecit quamdam Capellam ſub vocabulo Sanctor. Lamberti, & Servatii; & deinde condens de bonis ſuis in ejus ultima voluntate teſtamentum, ſepulturam ſuam in dicta Capella elegit, ac pro illius dote quamdam vineam in diſtrictu dictæ Urbis ad eum legitime pertinentem, & nonnulla alia bona tunc expreſſa aſſignavit, quæ Martyrologio prædictæ Baſilicæ, ut eſt moris, annotan., & deinde Capellam devoto Oratori veſtro Juliano Mariotti Clerico perpetuo Beneficiato in dicta Baſilica Capellano, quo ad ejus vitam, & eo vita functo alteri Capellano, qui ter in hebdomada Miſſam in dicta Capella pro ipſius Georgii, & ſuorum animarum ſalute celebraret. Item cum expoſt de cetero perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, Gabrieli de Cæſarinis ſuo Nepoti, eorumque hæredibus ex maſculina linea deſcendentibus reſervari voluit *, prout in teſtamento prædicto cujus tenore &c. plenius continetur. Cum autem * P. S. Capella prædicta in beneficium Eccleſiaſticum nondum erecta fuerit, ſupplicat S. V. dictus Julianus Orator; quatenus, ne voluntas præfati Teſtatoris inexecuta remaneat, providere, dictumque teſtamentum confirmare & approbare, Capellam prædictam in Beneficium Eccleſiaſticum erigere, & bona prædicta relicta ei pro ejus dote prædicta aſſignare, deque illa ſic erecta cujus fructus &c. XXIIII. * *fl. tu. par.* ſecundum communem extimationem valorem annuum non excedunt a ſui erectione hujuſmodi vacan. dicto Oratori providere, ſeu provideri mandare; necnon Juſpatronatus, & præſentandi perſonam idoneam ad ipſam Capellaniam, dum pro tempore vacabit, hac prima vice excepta, præfato Gabrieli, ejuſque hæredibus, & ſucceſſoribus ex maſculina linea deſcendentibus imperpetuum reſervari concedere, & aſſignare, ſeu præmiſſa omnia & ſingula fieri mandare dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtant. conſtitut. & ordinat. Apoſtolicis, dictæque Baſilicæ juramento &c. roborat. cæteriſque contrariis quibuſcumque, cum clauſulis opportunis, & conſuetis. Fiat ut petitur F.

** I. e. Florenorum auri de Camera.*

Pro familia & hæredibus Fundatoris.

Et de reſervatione juris patronatus pro Gabrieli & ſucceſſoribus prædictis imperpetuum ut præfertur.

Et obſtan. Beneficiales Oratoris habeantur pro expreſſis.

Et cum abſolutione ad effectum &c.

Et litteræ abſque reſervatione Juriſpatronatus pro Oratore expediri poſſint

*Et major, & verior ſpecificatio præmiſſorum *, & circa ea neceſſariorum, fiat in litteris.*

** Sic*

Datum Romæ apud Sanctum Petrum pridie Idus Junii, Anno ſexto.

Con-

(*a*) Alpharani Tab. Ichnograph. num. 168. Sacellum innuit SS. Lamberto, & Servatio Epiſcopis dicatum in S. Mariæ de Febribus, hodie Sacrario Baſilicæ, eſtque alterum ad ingredientium dexteram partem, ſeu verſus auſtrum, quod vulgo audit *Altare delle Reliquie*, quum ſacræ ibi Sanctorum Reliquiæ cuſtodiantur. Sacellum etiam Canonicorum appellatur, ab eorum ſepulturis. De cujus antiquitate Alpharanus, Grimaldus, Martinellus, & Ciampinus ita loquuntur, ut ante fundationem hujus Capellaniæ certi nihil afferant. Fundationem ipſam nos exhibemus ex ſupplicatione originali quam quicumque chartula excepit, ſibi potius, quam poſteritati conſuluit, tam inſolenti, atque inepta ſcribendi ratione uſus eſt. Quare veniam petimus, ſi unum aut alterum verbulum quis oſtendat ſenſu vacuum, ne inexploratum putet. Neque vero aut fundatio ejuſmodi, aut ſepulturæ Canonicorum ſunt præcipuum Sacelli decus. Quum enim Georgius Cæſarinus Baſil. Vatic. Canonicus Capellaniam hanc fundavit, dotavitque ſuo in teſtamento, ſibi ſepulturam ibidem elegit, quod antea tam Canonici quam Beneficiati & Clerici ſepulturæ mandabantur in veteri Baſilica. Quamobrem recentiores ſcriptores miſcent tempora, quum Sacellum Canonicorum antiquitus appellatum putant, quod plane nomen ſero admodum illi acceſſit, ut videbimus quum de nova Baſil. ſermo erit. Seculo fere integro elapſo poſt Capellaniæ hujus fundationem, novum multoque amplius attulit decus eidem Sacello S. Joannis Chryſoſtomi corpus eo tranſlatum: idque conſtat ex Altaris conſecratione in ejuſdem dictorumque Sanctorum honorem, quod docet ſchedula ibi reperta conceptis hiſce verbis: *Anno a Nativ. D. N. I. C. 1567. die Dom. 27. menſis April. Pontif. SS. D. N. P. Pii V. an. 2. Julius Antonius Sanctorius miſeratione Divina Archiep. S. Severinæ auctoritate ejuſdem SS. D. N. conſecravi hoc altare in honorem SS. Conf. & Pont. Joannis Chryſoſtomi & Lamberti, atque Servatii, & tam Corpus B. Joannis Chriſti Præſulis, quam reliquias SS. Martyrum Sebaſtiani, & Chriſtophori in eo incluſi &c.* Quæ quidem Schedula reperta eſt ubi Sacrum illud corpus Urbani VIII. juſſu recognitum, ad Capellam Sixtinam a fundamentis inſtauratam, magnificeque ornatam tranſlatum fuit anno 1626. Quæ omnia opportunius explicabuntur ſuis locis. Quemadmodum vero ſacrum hoc pignus, quod colebatur in veteri alio Sacello *in medio tranſitus* (ait Alpharanus num. 164.) *a Templo S. Petronillæ, ad Templum S. Mariæ de Febribus ad Orientem*, ut patet in Tab. Ichnogr. eodem numero, ſublatum inde eſt, quum vetus id Sacellum una cum aulis Sanctimonialium hinc inde (vulgo *le murate di S. Pietro*) eſt excifum, ne novi auguſti Templi ædificio impedimento eſſet; ita & Canonici ſepeliri deſierunt in veteri Baſilica, cœperuntque tumulari in hoc Sacello, quod Georgius Cæſarinus ad ſuam ſepulturam jampridem elegerat. Ac de hujus quidem Canonici prima, & valde antiqua ſepultura, ſatis explorata res eſt: ſecus de certo tempore, quum generalis omnium Canonicorum eſſe cœpit.

(*b*) Duo erant Templa ejuſdem ſtructuræ orbicularis exterius, interius vero octangularis, quorum formam & ſitum habemus in Tab. Ichnogr. Alpharani. Horum primum quod S. Paulus I. S. Petronillæ Virgini dedicarat, exciſum fuit, ubi novæ Baſilicæ jacta ſunt fundamenta. Alterum, quod ſupereſt, verſumque eſt in Sacrarium noſtræ Baſilicæ, S. Mariæ de Febribus

Confirmat locationem cujuſdam loci in Burgo a Capitulo factam Celſo Millino ad vitam ſub annuo cenſu libræ piperis: ita tamen ut locum ipſum Baſilicæ utiliorem reddi curet proprio ſumtu.

Ex Regeſto XXXVI. Bullar. Sixti IV. pag. 42. ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1477. 20. Jul.

SIxtus Epiſcopus, Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Etſi univerſis per orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos deceat proviſione conſulere; Baſilicæ tamen Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis magis proxima eſt, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea, quæ pro ipſius Baſilicæ, necnon Eccleſiaſticarum in illa divinis laudibus deditarum perſonarum commodo, & utilitate proceſſiſſe comperimus, ne ſucceſſu temporis impugnationi ſubjaceant, Apoſtolico munimine roborare. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Magiſtri Celſi de Millinis ipſius Baſilicæ Canonici, Referendarii, & familiaris noſtri petitio continebat, quod olim Prior & Capitulum dictæ Baſilicæ provide conſiderantes, quod in Burgo Sancti Petri eſſet quidam locus, ſive petia terræ, incultus, in quo dudum fuerat quædam Fornax ad decoquendum lateres, & Coctilia, pleno jure ad menſam Capitularem dictæ Baſilicæ ſpectans, & pertinens, ex quo nullum penitus percipiebant fructum, quodque magni ſumptus, & expenſæ ad locum ipſum claudendum, & cultivandum requirebantur; ne locus prædictus inutilis & infructuoſus eidem Baſilicæ perpetuo redderetur, locum ipſum dilecto filio noſtro Joanni tituli Sanctorum Nerei & Achillei Presbytero Cardinali Urbinaten. (a) tunc dictæ Baſilicæ Canonico, & in minoribus agenti ad vitam ſuam, nec non dilecti filii Petri de Millinis ejus Germani, abſque alicujus cenſus ſolutione facienda, ſed ut locum prædictum clauderent, & ad culturam reducerent, una cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis locarunt, dederunt, & conceſſerunt; & deinde, ſicut eadem petitio ſubjungebat, idem Prior & Capitulum cupientes dictæ menſæ conditionem efficere meliorem, ac certis rationabilibus animum eorum moventibus cauſis, locationem & conceſſionem eidem Cardinali factas hujuſmodi, ipſi Celſo ad vitam ſuam ſub annuo cenſu unius Libræ Piperis per eumdem Celſum in feſtivitate beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eidem menſæ Capitulari perſolvendæ noſtro & Sedis Apoſtolicæ beneplacito & auctoritate interveniente prorogarunt, & de novo locum ipſum ſub dicto annuo cenſu unius Libræ Piperis locarunt, dederunt, & conceſſerunt, prout in diverſis deſuper confectis inſtrumentis, quorum tenores præſentibus pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Quare pro parte dicti Celſi nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut prorogationi, conceſſioni, & locationi prædictis, & inde ſecutis quibuscumque, pro eorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos itaque attendentes, quod dictus Celſus locum prædictum intendit manutenere, & reparare, nec non ſibi, qui dicti Cardinalis Nepos ac litterarum Apoſtolicarum Abbreviator exiſtit (b), in præmiſſis opportune providere volentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati prorogationem, necnon locationem, & conceſſionem de novo per

Locus locatus deſcribitur.

Locatio jam pridem facta abſque cenſu.

Cum onere locum meliorandi.

Facta iterum cum cenſu aliquo.

Auctor. Apoſtolica confirmatur.

---

bus nuncupabatur. Quam ſcilicet denominationem mutuatum fuit ab uno, ac præcipuo e ſeptem Sacellis, quæ in totidem angulis conſtituta erant, & de quibus abunde Alpharanus cæterique Scriptores. Prædictum autem Sacellum S. Mariæ de Febribus exiſtebat in eo angulo, per quem hodie patet aditus ad Chorum. Venerabilis vero imago SS. Virginis ipſiſſima illa eſt, quam veneramur translatam in aquilonare aliud Sacellum Sanctiſs. Trinitatis vocatum, ſanctiſque martyribus Coſmæ, & Damiano ſacrum: atque una cum puero Jeſu coronæ aurea redimitam a Capitulo noſtræ Baſil. ex ſingulari, quo utitur, privilegio coronandi Imagines Deiparæ inſignes miraculis. Eodemque in Sacello ab Anſuino Beneficiator. priore ampliſſime dotato extant noſtra Beneficiatorum, & Clericorum ſepulchra. (Alpharan. *num.* 174. Ciampin. *de Sacr. Ædif. cap.* 4. *ſect.* 13.

(a) Ad S. Mariæ de Populo in Epitaphio ſepulchro ejus marmoreo inſculpto appellatur Joannes Baptiſta: perinde a Ciaconio in Sixto IV. & ab Ughello (*Ital. ſac. to.* 2. *p.* 794.) Summi hujus viri vel prima ætas inſignis. Septennem Joannes XXIII. Canonicum Lateran. adlegit. Nicolaus V. Vicarium S. Petri magno cum Baſilicæ incremento declaravit, quum temporis ſummo utebatur jure hujuſmodi Vicarius ex Apoſtolica auctoritate, ut ſæpe vidimus: Cardinalem etiam creaſſet; ſed *unum ſolum obſtitit*, ſi fides Platinæ, *quod Romanus erat: tanta eſt infelicitas noſtrorum temporum, ut cum multis patriæ ſplendor ad conſequendos honores profuerit, ſolis Romanis vehementer obſit. Reformidant iſti Romana ingenia, quod ea in pleriſque ad amplitudinem, ad omnem denique virtutem nata & alta eſſe videantur.* Cortinæ Platinæ parum verat. Seditiones conjurationeſque tum frequentes, Porcarii recens, quam memorat, Romanis aliquot Civibus obfuere, non patria. Cæterum Joannes Baptiſta præclaris functus muneribus domi & foris, noſtræ etiam Baſilicæ Canonicus, Datarius, & Epiſcopus Urbinas ætate jam gravis a Sixto IV. creatus Card. Presb. SS. Nerei & Achillei: at poſt biennium moritur, anno videlicet 1478. ætatis 73. quum peſte urbs laboraret. Tres menſes in Vatic. Baſil. quievit: inde ad S. Mariæ de populo ad Capellam, quam ipſe ædificarat in loco ſibi conceſſo a Sixto IV. qui eam Eccleſiam a fundamentis erexit, diviſitque oratoria inter amicos, quorum unus erat Card. Joannes Baptiſta. Vide plura ap. Ciacon. poſt Sixtum IV. ubi vita inſignis hujus viri a Platina conſcripta; ap. Ughell. *to.* 2. ap. Ciampin. de Parco Majori.

(b) Canonicum & hunc fuiſſe noſtræ Baſil. recte affirmans Ughell. & inter Feretranos ſeu Leopolitanos Epiſcopos eum recenſens (*to.* 2. *pag.* 850.) ab Innocentio VIII. electum Canonicum docet 1484. Calend. Octobr. Nos vero ex Autographis Regeſtis Sixti IV. in Tabulario ſecretiori Apoſt. Vatic. habemus, multo ante Innocentium VIII. factum fuiſſe Canonicum a Sixto IV. anno Pont. V. ſeu 1476. eodem nempe anno quum

per Priorem & Capitulum eidem Celſo factas hujuſmodi, & inde ſecuta quæcumque rata habentes & grata, illas & illa Apoſtolica auctoritate tenore præſentium confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus Conſtitutionibus &c. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, approbationis, communitionis & ſuppletionis infringere &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo. tertiodecimo Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno Sexto.

Locationem cujuſdam domus factam a Capitulo ad vitam conductoris cum onere inſtaurandi Eccleſiam S. Catharinæ, & ſolvendi annuum cenſum, ratam habet, & confirmat.

Ex Regeſto XXXVII. Bullar. Sixti IV. pag. 203. Ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1479. 27. *Sept.*

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Ea, quæ pro Baſilicarum, & Eccleſiarum quarumlibet commodo & utilitate, præcipue in favorem Fratrum & Coepiſcoporum noſtrorum provide facta fuiſſe comperimus, ut firma & illibata permaneant, libenter, cum a nobis petitur, Apoſtolico munimine roboramus. Sane pro parte Venerabilis Fratris noſtri Bartholomæi Epiſcopi Ferrarien. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dilecti filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, provide attendens, quod, licet olim ipſi certam partem domorum ad Eccleſiam olim Monaſterium Monialium Sanctæ Catharinæ, ſitam in Platea dictæ Baſilicæ & ipſi Baſilicæ canonice unitam bonæ memoriæ Nicolao Epiſcopo Faren. ad ejus vitam tantum, ſub certo annuo cenſu modis & conditionibus tunc expreſſis locaviſſent, (a) ipſeque Nicolaus Epiſcopus tunc in humanis agens omne jus ſibi in dictis domibus competens in præfatum Bartholomæum Epiſcopum tranſtuliſſet; tamen poſtmodum, dicto Nicolao vita functo, dicta pars domorum ei conceſſa ad eoſdem Capitulum devoluta erat; quodque tam prædictæ, quam nonnullæ aliæ domus ad dictam Eccleſiam pertinentes, pro earum conſervatione & reparatione, non modica continue egebant impenſa, quæ præfatis Capitulo nimium oneroſa & diſpendioſa foret, eiſque parum utilitatis afferret; & quod ſi domus prædictæ eidem Bartholomæo locationis, vel alio juſto titulo, concederentur, ipſe Bartholomæus Epiſcopus non ſolum illas, & dictam Eccleſiam Sanctæ Catharinæ repararet, & conſervaret; verum etiam in ſtructuris & ædificiis plurimum melioraret, & augeret; præfatas domos eidem Bartholomæo Epiſcopo, dilecto filio Luca de Paxis Canonico Ferrarien. pro ipſo Bartholomæo Epiſcopo recipiente, & ſtipulante, dummodo ad hoc Apoſtolicæ Sedis aſſenſus interveniret, ſub annuo cenſu duarum Librarum Piperis eiſdem Capitulo annis ſingulis in feſto beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli perſolvendo, locarunt, & titulo locationis ad vitam ipſius Bartholomæi Epiſcopi dumtaxat conceſſerunt, prout in quodam publico Inſtrumento deſuper confecto dicitur plenius contineri. Quare pro parte ejuſdem Bartholomæi Epiſcopi, qui noſter ſecundum carnem Nepos exiſtit, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut locationi & conceſſioni hujuſmodi, pro earum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur domorum prædictarum ſitus, confines, & deſignationes, ac dicti Inſtrumenti tenorem præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, locationem & conceſſionem præfatas, ac, prout illas concernunt, omnia & ſingula in dicto Inſtrumento contenta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſuppleműſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica,

Antiqua locatio facta a Capitulo ad vitam Epiſc. Faren.

Recentior facta ſimiliter Epiſc. Ferrarien.

Cum onere reparationis & cenſu annu.

Apoſtolica auctoritate munitur.

quum Patruum ejus præſtantiſſimum, de quo nuper, in ſacrum collegium Cardd. cooptavit. Ciampin. de Parco Majori Ughellum ſequitur, at uterque decipitur. Anno 1498. decedit Romæ, ſuæque in gentis Capella ad S. Mariæ de Populo ſepelitur. Platina in vita Joannis Bapt. Card. hunc, Mariumque ejus fratrem ſummis effert laudibus. Ex inclyta hac Rom. Familia & nos ſacra purpura ornatum ſuſpicimus Marium Millinum, quem ex Sac. Rotæ Decano creavit Cardinalem Presb. S. Marcelli Benedictus XIV. an. 1747. Id vero maxime dolendum, quod vir iſte præſtantiſſimus inclytæ ejuſd. Romanæ Familiæ ultimus jam quartum & ſeptuageſimum agit annum.

(a) Huc revocanda quæ diximus in Diſſert. *de duobus Monaſt. S. Cathar. num.* 55. *& ſeq. pag.* 56.

(a) Mira-

ſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ approbationis, confirmationis, communitionis, & ſuppletionis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Quinto Kalendas Octobris, Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Fundationem Capellaniæ ad Altare Crucifixi in S. Mariæ de Febribus hodie, Sacrario noſtræ Baſilicæ, quam hæres Fundatoris executioni non mandaverat, committit exequendam Archiepiſcopo Salern. & duobus Epiſcopis.

Ex Regeſto XLIX. Bullar. Sixti IV. pag. 15. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1479. 25. Junii

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Salernitan. (a) & Urbevetan. ac Faventin. Epiſcopis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia Capellani inſtituendi.

Grata devotionis, & familiaritatis obſequia, quæ dilectus filius Petrus de Ghirardutiis Clericus Parmen. Clericus perpetuus Beneficiatus in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, Acolytus & familiaris noſter, nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendit, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, nec non vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam ſuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut ſibi reddamur ad gratiam liberales. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dicti Petri petitio continebat, quod quondam Dominicus de Philipputiis Canonicus dictæ Baſilicæ condens de bonis ſuis in ejus ultima voluntate teſtamentum, cupiens temporalia in cæleſtia felici commercio commutare, inter cætera unam perpetuam Capellaniam ad Altare Crucifixi (b) Canonicorum præfatæ Baſilicæ ſub testudine, & ambitu Capellæ Beatæ Mariæ de Febribus (c) fundavit, ac illam de parte bonorum ſuorum dotavit, & per duos perpetuos Capellanos obtineri voluit, nec non ex tunc Hieronymum Mariani Roncioni Clericum Romanum ejus Nepotem in unum ex duobus Capellanis, qui dictæ Capellaniæ deſervire tenerentur, elegit, & eumdem Hieronymum hæredem ſuum univerſalem inſtituit; ac Juspatronatus, & præſentandi perpetuos Capellanos ad dictam Capellaniam dicto Hieronymo, & Succeſſoribus ſuis, Jus vero præſentatos inſtituendi dilectis filiis Capitulo ſeu Vicario præfatæ Baſilicæ voluit pertinere, prout in dicto teſtamento plenius dicitur contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, dicto teſtatore vita functo dicta Capellania aliter, quam ut præfertur, in tempore dicto Hieronymo in teſtamento præfixo erecta non fuerit, & idem Hieronymus Capellanus ad aliam partem Capellaniæ hujuſmodi infra tempus ei in dicto teſtamento præfixum minime præſentaverit, & alia ordinata in dicto teſtamento non adimpleverit, & executioni mandare non curaverit, pro parte dicti Petri nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Capellaniam prædictam erigi, aliasque ſuper executione voluntatis dicti teſtatoris opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos, qui divinum cultum noſtris temporibus augeri, & pias decedentium voluntates debitæ executioni mandari intenſis deſideriis affectamus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, eumdem Petrum qui familiaris noſter eſt, & Præpoſitus Fabricæ ſacri hoſpitalis noſtri Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, quod a fundamentis reædificari fecimus, exiſtit, & ut aſſerit quoddam perpetuum Beneficium Eccleſiaſticum Clericatum nuncupatum in dicta Baſilica obtinet, præmiſſorum obſequiorum & meritorum ſuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumque Petrum ab omnibus & ſingulis Excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque

Fundatio & dotatio Capellaniæ.

Neglecta poſt Fundatoris obitum.

Pontificia auctoritas pro executione invocatur.

(a) Miraris forſan, id muneris tribui a Pontifice Salernitano Archiepiſcopo? Audi ex diariis apud Oldoinum quæ in Ughelli nova editione habentur de Petro Guillelmo de Rocca, qui erat Archiepiſcopus Salernitanus: *Fuit hic tantæ auctoritatis apud Sixtum IV. ut vice ipſius Papæ ſubſcriberet chirographa, ac ſupplicationes.* Romæ is eſt mortuus an. 1482. Sixto ſuperſtite, ſepultuſque ad S. Mariæ de Populo. Duo Epiſcopi collegæ ſuis & ipſi inſignes meritis. Nam Urbevetanus erat Georgius Roboreus; & Faventinus erat Federicus Manfredi Aſtorgi filius, quem una cum Carolo fratre, Galeotus alius frater, ut tutius dominaretur Faventiæ, ſuperiori an. 1478. e patria expulerat. Quare Romæ degebat profugus ſuaque a Sede pulſus, qua Ughellus ultro ſe abdicaſſe putat. Conſule novam ejus editionem *to.* 2. *pag.* 504. & notam ſubjectam *num.* 2.

(b) Quid ſibi vult *Crucifixi Canonicorum*? Equidem non aliud fuiſſe hoc Sacellum crediderim, quam indicatum ab Alpharano (*num.* 173.) ubi latere omnino admonet, cui dicatum eſſet: namque & hodie maximo ſuper Armario ad Argenteam aureamque ſuppellectilem cuſtodiendam in Sacelli ejus loco collocato Crucifixus antiquus extat ad imaginem alius argentei fictus, qui Borboniorum manus evaſit, fuitque conflatus ſacris reficiendis vaſis, quæ invaſores impii abſtulerant: conſtanſque traditio eſt loco motum nunquam fuiſſe.

(c) De hac diximus ſupra pag. 200. not. b.

aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ut præſentium dumtaxat conſequatur effectum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia alia & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ dictus Petrus etiam ex quibusvis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ Jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditaum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum, ſi, & poſtquam vocatis executoribus dicti teſtamenti, & Hieronymo prædictis, & aliis, qui fuerint evocandi, de præmiſſis vobis legitime conſtiterit, Capellaniam prædictam ſine cura ad præfatum Altare, quæ per duos perpetuos Capellanos obtineri debeat, auctoritate noſtra erigatis, & illi de bonis dicti Teſtatoris, juxta illius ordinationem, dotem aſſignari faciatis, & nihilominus ſi erectionem, & aſſignationem prædictas per vos vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, alteram portionem dictæ Capellaniæ, cujus fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, cum illa erecta & dotata fuerit, ut præfertur, non excedunt; ſic a ſua primæva erectione vacantem cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis eidem Petro dicta auctoritate conferre & aſſignare curetis, inducentes per vos, vel alium, ſeu alios eumdem Petrum vel Procuratorem ſuum ejus nomine, in corporalem poſſeſſionem alterius portionis Capellaniæ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac facientes Petrum, vel pro eo Procuratorem prædictum ad portionem Capellaniæ hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus & obventionibus univerſis integre reſponderi. Contradictores auctoritate noſtra præfata per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibusvis aliis communiter, vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint; quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi dictus Petrus præſens non fuerit ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum; dummodo in abſentia ſua per Procuratorem, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſerit corporaliter, illud præſtet. Seu quod idem Petrus Beneficium prædictum, Clericatum nuncupatum, in dicta Baſilica noſcitur obtinere. Nos enim cum eodem Petro ut Capellaniæ portionem prædictam, ſi ſibi vigore præſentium conferatur, recipere & cum illa Beneficium prædictum, Clericatum nuncupatum, quoad vixerit, retinere libere & licite valeat, conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus ſupradictis, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Proviſo quod Beneficium & Capellania hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis; ſed illorum congrue ſupportentur onera conſueta, & inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Pontifex exequendam committit.

Ejus poſſeſſionem inducendam decernit.

Obſtantia quæcumque amovet.

Diſpenſat ſuper pluralit. Benefic.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono, ſeptimo Kalendas Julii, Pontificatus noſtri An. octavo.

Cho-

Chorum, ſeu Capellam Sixtinam ab ſe fundatam SS. Conceptioni, ſanctiſque Franciſco Aſſiſiati, & Antonio de Padua nuncupatam dedicat, plenariam largitur indulgentiam feſtis tribus diebus SS. Concept. & Sanctor. Franc. & Antonii, utrique ſexui. Mulieres inde arcet quovis alio tempore excommunicatio latæ ſententiæ. (*a*)

Ex Regeſto XII. Bullar. diverſ. Sixti IV. pag. 504. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1479. 8. Dec.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, cui a Domino in terris collata eſt ligandi poteſtas atque ſolvendi, ad excitandam devotionem fidelium ſuæ curæ commiſſorum nonnunquam Eccleſias, Capellas, ac loca in honorem Sanctorum tam olim, quam etiam noviſſime dedicata indulgentiarum muneribus ornat; ut fideles ipſi Sanctorum eorumdem recolentes memoriam & Eccleſias, Capellas, ac loca ipſa pro conſequendis peccatorum remiſſionibus viſitantes, quod alias ſuis meritis non valerent impetrare, apud Deum illorum interceſſionibus facilius conſequi mereantur. Sane poſtquam reparationi, reſtaurationi, & constructioni multarum almæ Urbis Eccleſiarum intenderamus, conſiderantes tandem extremæ peregrinationis noſtræ diem, cogitavimus apud Baſilicam Principis Apoſtolorum de eadem Urbe, ad quam ſpecialem gerimus devotionis affectum, noſtram eligere ſepulturam, (*b*) ac ob id extra, & juxta ipſius Baſilicæ dexterum parietem amplam Capellam cum Altari conſtrui & ædificari fecimus pro divinis officiis inibi ad laudem divini nominis honorifice, & devote perſolvendis. Nos igitur, qui ad glorioſam Domini noſtri Jeſu Chriſti genitricem Virginem Mariam, ac Sanctum Franciſcum, & Sanctum Antonium de Padua, quorum meritis & interceſſione Altiſſimus non ſolum nos ex Ordine Fratrum minorum, qui ab eodem Sancto Franciſco ſumpſit exordium, & in quo a teneris annis juxta illius regularia inſtituta vitam duximus, ad Cardinalatus honorem, & tandem ad ſummi Apoſtolatus apicem, cum nos noſtra ad id merita non juvarent, erexit; ſed quampluriſmas alias uberrimas gratias nobis hactenus conceſſit, & continuo concedere non ceſſat, ſpecialem gerimus devotionis affectum, & illius vices tenemus in terris, cujus perfecta ſunt opera; cupientes opus Capellæ hujuſmodi ad optatum ſuæ dedicationis finem perducere, ut Chriſtifideles illam eo devotius ſtudeant congruis frequentare honoribus, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, Capellam ipſam, & in ea conſtructum Altare prædictum, per venerabilem fratrem noſtrum Petrum Guillermum Archiepiſcopum Salernitanum Referendarium, noſtrum domeſticum, & continuum commenſalem in noſtra, & venerabilium fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ac Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Romanæ Curiæ & multitudinis Populi præſentia hodie Miſſam in eadem Capella celebrantem Omnipotenti Deo in honorem, & ſub invocatione Conceptionis prælibatæ Virginis Mariæ, cujus feſtum etiam hodie ex inſtitutione Romanæ Eccleſiæ ſolemniter celebramus, ac Sancti Franciſci & Sancti Antonii prædictorum, auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore, de ipſorum fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu, opportunis ad id in eodem Altari collocatis Sanctorum Reliquiis, & convenienti dote ipſi Capellæ per nos conſtituta dedicari & conſecrari fecimus. (*c*) Idcirco de ejuſdem Omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, univerſis Chriſtifidelibus utriuſque ſexus vere pœnitentibus & confeſſis, qui Capellam ipſam nunc viſitarunt, & tam hodie, quam deinceps annis ſingulis ipſa Conceptionis ejuſdem Virginis Mariæ, qua etiam Anniverſarii Dedicationis hujuſmodi commemorationem fieri, & feſtum celebrari volumus, ac eorumdem Sancti Franciſci, & Sancti Antonii feſtivitatum diebus, a primis Veſperis uſque ad occaſum ſolis dierum Feſtivita-

Orditur a Pontificiæ Indulgentiæ meritis.

Capellam fundat in honor. S. M. V. Sancti Franc. & S. Antonii.

Eamdem dedicat in die feſto SS. Conceptionis.

Indulgentiam plenariam largitur eam viſitantibus trib. dieb. feſtis prædictis.

(*a*) Urbanus VIII an. 1627. die 22. Januar. excommunic. hujuſmodi ratam habet, ut videbimus ſuo loco.

(*b*) Julianus de Ruvere de Albizzola fratris filius hujus Pontificis, a quo Presb. Card. S. Petri ad Vincula creatus erat an. 1471. (is eſt Julius II. Pontifex belli domique clarus, de quo plura dicenda erunt ſuo loco) ſtructura elegantiſſimum monumentum æreum patruo faciendum curavit, epitaphio in eodem inſculpto, quod cuique patet in Capella SS. Sacramenti, ubi nunc extat. Primo quidem ante ipſum Altare Capellæ Sixtinæ locatum fuit, ut Alpharan. (*num. 67.*) poſtea vero ſacris functionibus incommodum, amoveri debuit: quumque inſtabili aliquandiu ſede vagaretur; denique ad lævam partem Capellæ SS. Sacram. prope Altare S. Mauritii & Socior. MM. Legionis Thebææ conſtitit introrſum vacuum, alio tranſlatis oſſibus.

(*c*) Balthaſar Senenſis Altaris apſidem juſſu Pontificis picturis hiſce ornavit: Ss. Virginem expreſſit Seraphinis circumdatam, inferius SS. Petrum & Franciſcum parte dextera, SS. Paulum & Antonium ſiniſtra, poſtremo humiliori loco Sixtum IV. in orantis modum ad pedes Apoſtolorum Principis.

Anno

vitatum earumdem devote viſitaverint, annuatim plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem elargimur. Et inſuper nonnullorum Prædeceſſorum noſtrorum qui mulieribus, ne ad Sancta Sanctorum in Lateranenſi, & quaſdam alias in reliquis præfatæ Urbis Eccleſiis conſiſtentes Capellas, certis tunc expreſſis diebus dumtaxat exceptis ingrederentur, ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis inhibuiſſe dicuntur, veſtigiis inhærendo, ut divina Officia in antedicta Capella ſine ſtrepitu mulierum quietius & devotius peragantur, univerſis mulieribus, ne ſub conceptionis Virginis Mariæ ac Sanctorum Franciſci & Antonii, ac in illorum honorem dedicatam hodie Capellam prædictam ullo umquam tempore, præterquam Indulgentiæ prædictæ, & Anniverſarii obitus noſtri diebus intrare ullatenus præſumant, ſub Excommunicationis latæ ſententiæ pœna diſtrictius inhibemus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Nulli ergo &c. noſtræ voluntatis, elargitionis, & inhibitionis infringere &c. Si quis autem &c.

Mulieres ad eam accedentes alio tempore excommunicat.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono. Sexto Idus Decembris, Pontificatus noſtri Anno nono.

Tres Dignitates omnium primus inſtituit in Baſilica Vaticana Decani, Archidiaconi, & Altariſtæ: ſuis cuique muneribus decretis. Hinc Altariſta eſſe cœpit ex corpore Canonicorum. Plura inde conſtituit pro Canonicis (quos creat Protonotarios Apoſtolicos) Beneficiatis, & Clericis.

Ex Archiv. Baſil. Vat. Capſ. 6. Faſc. 266. Item lib. B. pag. 130. (a)

AN. CH. 1470. 26. *Maji.*

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Licet ex debito ſummi Pontificatus, cui diſponente Domino præſidemus, circa Eccleſiarum quarumlibet ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigendum nos deceat eſſe intentos; ad Venerandam tamen, Sanctamque Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe tanto diligentiori ſtudio aciem noſtræ conſiderationis extendimus, quanto inter alias Eccleſias ſingulare ſpeculum ejus, cujus dedicata eſt nomine, cum ejuſdem Principis, aliorumque Sanctorum, Sanctarumque Reliquiis, & Pontificum dignitate fuit decorata. Decet ergo, quinimmo omnis ratio expoſcere videtur, ut quemadmodum Baſilica ipſa cæteris eidem Principi in toto orbe terrarum conſtitutis Eccleſiis principalior, & venerabilior exiſtit, etiam majoribus honoribus, atque Privilegiis decorari & muniri debeat. Hinc eſt, quod eamdem Baſilicam, & illius Miniſtros protot & tantis meritis, ac ipſius Principis reverentia, a quo, ut omnibus fidei Chriſtianæ cultoribus liquet, derivata eſt per ipſius merita plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis, & Apoſtolatus ſucceſſio, condignis favoribus, & gratiis proſequi volentes, illis præſertim, quibus inibi cultus divinus, & devotio fidelium augeatur; Miniſtri quoque prædicti honoribus, & dignitatibus attollantur; indemnitati ejuſdem Baſilicæ conſulatur: motu proprio, & non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex noſtra certa ſcientia, & ſpontanea voluntate omnes, & ſingulas literas, ac omnia, & ſingula in eis contenta Privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, gratias, indulgentias, remiſſiones, facultates, conceſſiones, & indulta a Romanis Pontificibus dictæ Baſilicæ conceſſa, præſentibus tamen non contraria, illarum

Eximia laus Vatic. Baſilicæ.

Ejus privilegia omnia confirmat.

Anno 1577. fere centeſimo poſt conditam Capellam idem Altare inſtauratum omnino eſt; amotæque picturæ illæ veteres in Cryptis Vaticanis pone Sacellum S. Mariæ de Prægnantibus hodie viſuntur. Ea occaſione lamina plumbea eſt reperta, quæ mirum in modum illuſtrat has Apoſtolicas literas. In ea ſiquidem hæc Alpharanus legit: *Anno Chr. Sal. nono, & LXX. ſupra mille & C D. ſexto Id. Dec. in Concept. B. M. V. celebritate Sixti IV. Pont. Max. juſſu hanc Capellam, quam opere ſumptuoſo erexerat, magnificeque dotaverat in honorem ejuſd. Dei genitricis, & SS. Confeſſor. Franciſci, & Antonii de Padua, Rev. Petrus Guillermus Archiep. Salernit. S. Sanctitatis Referendarius dedicavit, ac conſecravit, & in hoc Altari Reliquias SS. infraſcriptas recondidit; videlicet: de Velo B. M. Virginis, de Spatula S. Stephani Protom., de Coſta S. Laurentii M., de oſſibus Spinæ S. Sixti II. P. & M., de Coſta S. Sebaſtiani M., de Sanguine, qui fluxit ex latere B. Franciſci ſtigmatizati, de Capillis, de Cilicio, de Tunica, de habitu ejuſd. in quo mortuus eſt, & de cute Capitis S. Antonii de Padua. Conceſſit præterea idem Pont. indulgent. plenar. omnibus viſitantibus hanc Capellam a primis Veſperis uſque ad totum diem Conceptionis B. M. & Feſtivitatum SS. Franciſci & Antonii prædictorum; prohibuitque, nequa mulier poſſit aliquando intrare Capellam ipſam, niſi in Feſtivitatibus prædictis, & die Anniverſarii ſui obitus, ſub pœna excommunicationis. Pontif. an. nono.* Cæterum, ut ad inſtaurationem Altaris redeamus, prædicto anno 1577. Gregorio XIII. Pontifice Bartholomæus Ferratinus Epiſcopus Baſilicæ noſtræ Canonicus Altare jam inſtauratum, multoque ornatius, quam antea, ut ſuo loco oſtendemus, in honorem Sſmæ Conceptionis, Sanctorumque Franciſci & Antonii dicatum conſecravit, ſacraſque omnes reliquias, quas recenſuimus, in eodem recondidit, ut Alpharanus notat ex Pergamena memoria in noſtro Archivo.

(a) Eadem Bulla extat in Regeſto 55. Bullarum Sixti IV. pag. 177. in Tabulario Secretiori Vaticano, cum qua hanc diligenter contulimus, unumque aut alterum verbum emendavimus ejus auctoritate. Indidem autem exemplum originale noſtri Archivi deſumtum eſſe patet ex Bulla Innoc. VIII. an. 1492. 31. Maji, quam dabimus ſuo loco.

(a) Huic

rum, tenores, ſeries & effectus, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus insererentur, pro ſufficienter expreſſis habentes, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, illaſque, & illa perpetuo juribus ſubſiſtere volumus, atque decernimus: nec non ad decorem dictæ Baſilicæ tres in ea dignitates, ultra Archipresbyteralem, quæ inibi principalis exiſtit, ſuppreſſo penitus inibi nomine, ſeu dignitate Prioris, erigimus, atque creamus Decanalem videlicet, Archidiaconalem, & Altariſtam cum honoribus, gratiis, prærogativis, privilegiis, & indultis, quibus alii Decani, Archidiaconi, & Altariſtæ tam de jure, quam de conſuetudine utuntur, & gaudent, ac uti, & gaudere conſueverunt; volentes, atque decernentes, quod Decanalis & Archidiaconalis dignitates hujuſmodi debeantur antiquioribus Canonicis, videlicet in primis locis ſedentibus, ita quod gradatim ad illas ex nunc, & de cætero cum illas per ceſſum, vel deceſſum antiquiorum Canonicorum hujuſmodi aut alios ſuos Canonicatus & Præbendas dimittentium, vacare contigerit, abſque alia collatione fiat aſcenſus. Altariſta vero per nos, aut Succeſſores noſtros dumtaxat ex eiſdem Canonicis deputetur, & deputari debeat, & cum onere inter alia viſitandi ſingulis diebus, aut ſaltem ter in hebdomada omnia Altaria prædictæ Baſilicæ, ac opportune illorum neceſſariis more ſolito providendi (a). Archidiaconus vero gerat omnimodam curam Capellæ noſtræ, quam nuper in præfata Baſilica ab ipſis fundamentis ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, Sancti Franciſci, & Sancti Antonii de Padua cum magno ſiquidem ſumptu, inſignique opere, & ornamentis condecentibus, pro ut omnibus intuentibus patet, erigi fecimus: ſtatuentes, quod in eadem Baſilica locus Decani in Choro eſſe debeat in latere dextro immediate poſt Archipresbyterum; Archidiaconi vero in ſiniſtro, & quos ex nunc ad Decanalem & Archidiaconalem dignitates hujuſmodi tenore, & auctoritate prædictis recipimus & admittimus, & in Altariſtam eligimus, & deputamus, ac loca hujuſmodi ipſis, & cuilibet ipſorum, ut præfertur, reſpective aſſignamus, & eos per Capitulum ejuſdem Baſilicæ, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, ac omnium Beneficiorum ſuorum privationis pœnis per eos, ſi contrafecerint, incurrendis, ac ad dignitates hujuſmodi ſic per nos, ut præmittitur, erectas recipi, & admitti debere, & pro talibus haberi, teneri, & reputari volumus, atque mandamus; decernentes tamen, quod ratione dictarum dignitatum dicti electi, & aſſumpti ad illas nihil amplius habeant de fructibus redditibus, & proventibus dictæ Baſilicæ, quam hactenus ut ſimplices Canonici habere conſueverunt. Et ut dicta Baſilica, ejuſque Canonici pro tempore tanto majoribus privilegiis, honoribus, & gratiis decorentur, quanto in digniori loco conſtituti exiſtunt; motu, & ſcientia ſimilibus ſingulos Canonicos prædictos in noſtros, & Sedis prædictæ Notarios, ac etiam Capellanos, & familiares continuos commenſales recipimus, & aliorum noſtrorum, & dictæ Sedis Notariorum, Capellanorumque, an familiarium noſtrorum continuorum commenſalium conſortio favorabiliter aggregamus. Decernentes, quod de cætero perpetuis futuris temporibus Canonici dictæ Baſilicæ pro tempore in noſtros, & Succeſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, & præfatæ Sedis Notarios, Capellanos, & familiares continuos commenſales recepti, & conſortio hujuſmodi aggregati fuiſſe & eſſe cenſeantur, ac tales etiam poſtquam Canonici dictæ Baſilicæ eſſe deſierint, ut præfertur, omnibus, & ſingulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, prærogativis, antelationibus, favoribus, honoribus, & indultis, quibus noſtri, & præfatæ Sedis Notarii Capellani, & familiares continui commenſales uſi ſunt hactenus, & gaudent, ſeu uti, & gaudere poterunt, quomodolibet in futurum utantur, & gaudeant. Volentes nihilominus, quod, antequam inſignia hujuſmodi Notariatus officii, honoris, & dignitatis recipiant, in manibus Venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Oſtien. noſtri, & pro tempore Camerarii fidelitatis debitæ juxta formam Notariorum, & Capellanorum hujuſmodi, præſtent Juramentum ſolitum. Et deinde Camerarius ipſe hujuſmodi inſignia eiſdem Canonicis pro tempore auctoritate prædicta abſque ſolutione aliqua, vel onere conferat. Non obſtante decreto dictorum Notariorum numero. Ad hoc autem ut prædicta Baſilica majori numero Miniſtrorum Sacerdotii pro celeriori inibi cultu divino abundet, ſtatuimus, quod nullus in dicta Baſilica beneficium Beneficiatum nuncupatum * obtinere, neque ad illius poſſeſſionem admitti, niſi in tali ætate ſit conſtitutus, quod infra annum Sacerdos effici poſſit. Adjicientes inſuper præmiſſis, quod nulli in futurum in dicta Baſilica ad Canonicatus, & Præbendas, ad Beneficia, & Clericatus prædicta recipiantur, neque ad illorum poſſeſſionem admittantur, niſi (b) Canonici quinqua-

Tres dignitates Canonicales instituit, Prioratu ſuppreſſo.

Decan. & Archidiac. privilegio. ætatis aſcendunt: Altariſta fit a Pontif.

Nulli aſſignantur reditus prædictis dignitatibus.

Canonici omnes fiunt Protonotarii Apoſtol.

Ita tamen, ut juramentum præſtent coram Camerario.

* *Suppl. valeat.*

(a) Huic oneri adjunctus fuit honos bis centum Scutator. queis hodie fruitur Ill. & Rev. Ignatius Reali Sac. Cær. Præf.

(b) Providam hujuſmodi legem maxima cum religione ſervamus quicumque alicui ex trib. ordinib. adſcribimur.

(a) Joan.

Origo mediæ annatæ pro Sacriſtia.

quinquaginta, Beneficiati vigintiquinque, & Clerici duodecim cum dimidio florenos auri de Camera pro eorum receptione, & admiſſione Sacriſtis ejuſdem Baſilicæ ſolverint in illius paramentis, ac ornamentis ad divinum cultum neceſſariis convertendos. Sane, ut dictæ Baſilicæ laudabilius in divinis deſerviatur; prohibemus expreſſe, quod nullus Canonicus, ſeu Beneficiatus, aut Clericus ejuſdem Baſilicæ pro tempore, fructibus, redditibus, & proventibus Canonicatuum, & Præbendarum, & Beneficiatorum, ac Clericatuum ſuorum, aut menſæ Capitularis, vel maſſæ groſſæ dictæ Baſilicæ, ſeu alias quomodocumque, vel qualitercumque, niſi actu dictæ Baſilicæ deſerviverint, & interfuerint in divinis, gaudere poſſit, neque debeat, etiamſi Canonicos, Beneficiatos, & Clericos hujuſmodi cum reſervatione Canonicatuum, Beneficiatorum, & Clericatuum ſuorum ad Epiſcopales, ſeu Abbatiales, aut alias dignitates promoveri contigerit, rejectis prorſus omnibus indultis, ac

Non deſervientes Baſilicæ nihil omnino percipiant.

diſpenſationibus ſuper perceptione fructuum hujuſmodi in abſentia a nobis forſan, vel a Prædeceſſoribus Romanis Pontificibus motu & ſcientia ſimilibus, ac cum quibusvis fortioribus & inſolitis clauſulis, & talibus, quibus forſan, niſi de illis ſpecialis, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, nec non per generales clauſulas fiat mentio, derogari non poſſit, & quibus motu & ſcientia prædictis expresſe derogamus. Volentes nihilominus, quod Canonici, Beneficiati, & Clerici præſentes, & pro tempore Baſilicæ hujuſmodi in ea reſidendo, ac deſerviendo, hujuſmodi, ut præfertur, quoad vixerint, fructus, redditus, & proventus omnium, & ſingulorum aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum cum cura vel ſine cura, quæ in quibuſvis Eccleſiis, ſeu locis obtinent, & impoſterum obtinebunt, etiamſi

Retinere poſſint quævis alia Beneficia.

Canonicatus, & præbendæ, Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes, vel Officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Eccleſiis fuerint dictæ Urbis, vel extra eam cum ea integritate percipere valeant, diſtributionibus quotidianis dumtaxat exceptis, cum qua illos perciperent, ſi in eiſdem Eccleſiis, ſive locis perſonaliter reſiderent, & ad reſidendum in eis minime teneantur, nec ad id inviti a quoquam valeant coarctari.

Contrariis omnib. Conſtitutionib. derogatur.

Non obſtantibus, ſi in eiſdem Eccleſiis, ſive locis, aut eorum aliquo primam non fecerint perſonalem reſidentiam conſuetam, ac felicis recordationis Bonifacii PP. VIII. Prædeceſſoris noſtri, illa præſertim qua conceſſiones hujuſmodi ſine præfinitione temporis fieri prohibentur, & quibuſvis aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus per Sedem Apoſtolicam, vel Legatos ipſius, aut in Synodalibus, vel Provincialibus, Conciliis editis, & quibuſvis ſtatutis, & conſuetudinibus ipſarum Eccleſiarum, ſeu locorum contrariis, juramento confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis, etiamſi de illis ſervandis, & non impetrandis litteris contra ea, & ipſis litteris non utendo, etiam ab alio impetratis, vel alias quomodolibet conceſſis per eos, vel procuratores ſuos præſtiterint forſitan, vel impoſterum eos præſtare contigerit juramentum. Seu ſi locorum ipſorum Ordinariis, vel quibuſvis aliis a Sede prædicta ſit conceſſum, vel impoſterum concedi contingat, quod Canonicos, Rectores, & perſonas Eccleſiarum, ſeu locorum ſuarum Civitatum, et Dioc., dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, vel officiis conſtitutos per ſubtractionem proventuum ſuorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, aut alias compellere valeant ad reſidendum perſonaliter in eiſdem: aut ſi eiſdem Ordinariis, & dilectis filiis Capitulis earumdem Eccleſiarum, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, vel impoſterum indulgeri contingat, quod Canonicis, Rectoribus, & Perſonis dictarum Eccleſiarum, ſive locorum etiam in dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, vel officiis conſtitutis fructus, & proventus Eccleſiarum Canonicatuum, & præbendarum, Dignitatum, ſeu Perſonatuum, Adminiſtrationum, ſeu Officiorum, vel Beneficiorum ſuorum miniſtrare in abſentia minime teneantur, & ad id compelli non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus quorumque totis tenoribus habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis.

Necnon privilegii Ordinariorum, & Capitulor.

Proviſo tamen, quod Canonicatus, & Præbendæ, ac dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia, nec non beneficia hujuſmodi, debitis propterea non fraudentur obſequiis, & animarum cura, quibus imminet, in eis nullatenus negligatur, ſed per bonos, & ſufficientes Vicarios, quibus de Proventibus ipſorum beneficiorum neceſſaria congrue miniſtrentur, cura hujuſmodi diligenter exerceatur, & deſerviatur inibi laudabiliter in divinis: & divina non ſolum orationibus, ſed etiam canticis veneranda ſint Capitulo dictæ Baſilicæ; eiſdem tenore, & auctoritate concedimus licentiam, & facultatem deputandi, & conſtituendi in præfata Baſilica decem Cantores pro tempore idoneos ad ſerviendum actu ibidem, circa Miſſas, & alia divina officia in cantu,

Ita tamen ut cura animar. & alia onera non negligantur.

cantu, & alias juxta ordinem Capellæ Palatii Apoſtolici. Ita quod Cantores ipſi in eadem Baſilica pro tempore deputati gaudeant omnibus, & ſingulis privilegiis favoribus, & gratiis, quibus gaudent, potiuntur & utuntur, ſeu uti potiri, & gaudere conſueverunt, aut potuerunt quomodolibet in futurum Cantores Capellæ Palatii Apoſtolici hujuſmodi abſque tamen illorum, & dilectorum filiorum literarum Apoſtolicarum Scriptorum præjudicio, præſertim in aſſecutione beneficiorum Eccleſiaſticorum. Et inſuper cupientes Baſilicam prædictam illiuſque pro tempore Capitulum ſpecialibus prærogativis, & gratiis etiam gaudere, volumus, quod omnes, & ſingulæ conceſſiones, & literæ Apoſtolicæ, gratiam, ſive juſtitiam concernentes, & Baſilicam, & Capitulum hujuſmodi dumtaxat in genere, non autem particulares illius perſonas particulariter in ſpecie concernentes, gratis ubique etiam in officio Abbreviatorum de mandato noſtro, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium expediantur, mandantes motu, & auctoritate præfatis Reſcribendario earumdem literarum pro tempore, ac aliis, ad quos ſpectat; quatenus ſub eiſdem pœnis literas prædictas quoquo modo Baſilicam ipſam, & illius pro tempore Capitulum, non autem particulares ejuſdem Capituli perſonas particulariter in ſpecie, ſed in genere concernentes gratis ubique etiam in dicto officio Abbreviatorum ſignare, & tranſire permittant. Porro ſaluti animarum ſingulorum Canonicorum & Beneficiatorum, & Clericorum, ſervitorum, & oblatorum pro tempore præfatæ Baſilicæ conſulere volentes ipſis & cuilibet ipſorum; motu, & ſcientia præfatis etiam concedimus, ut Presbyterum idoneum, ſecularem, vel cujuſvis ordinis Regularem in ſuum poſſint eligere Confeſſorem, qui eorum confeſſione diligenter audita plenaria omnium peccatorum ſuorum etiam in caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis ſpecialiter ſemel in vita & ſemel in mortis articulo remiſſionem; de aliis vero non reſervatis toties, quoties fuerit oportunum, elargiri poſſit. Et ut Chriſti fideles Baſilicam ipſam eo libentius viſitent, & confluant ad eamdem, ac ad illius ornamenta ædificiorumque ſuorum conſervationem, & reſtaurationem manus porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cæleſtis gratiæ conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi omnibus & ſingulis fidelibus utriuſque ſexus præſentibus & futuris vere pœnitentibus, & confeſſis, qui dictam Baſilicam a primis Veſperis vigiliæ ipſius Principis, & per omnes illius octavæ dies incluſive, nec non ipſius Cathedræ, & dedicationis Feſtivitatum eam venerenter viſitaverint annuatim, & ad ornamenta, & conſervationem, & reſtaurationem ædificiorum Baſilicæ prædictæ manus porrexerint adjutrices, plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem, & indulgentiam ſimiliter elargimur. Demum indemnitati dictæ Baſilicæ conſulere cupientes, monemus omnes, & ſingulos occupatores, & detinentes bona mobilia, & immobilia ad dictam Baſilicam ſpectantia, & pertinentia, aut ſcientes detentores, & occupatores hujuſmodi, quatinus ſub eadem excommunicationis ſententia, a qua niſi per Romanum Pontificem præter quam in mortis articulo conſtituti, abſolvi nequeant, etiamſi bona hujuſmodi ipſi, vel prædeceſſores ſui ſpatio centum annorum, ac longiori tempore pacifice poſſediſſent, necnon privationis omnium dignitatum, tam Eccleſiaſticarum, quam Secularium, ac præterea inhabilitationis ad illas in futurum obtinendas, ita quod ſint perpetuo infames, inteſtabiles, & abſque ulla ſpe ſuſceptionis alicujus hæreditatis, tanquam Dathan, & Abiron maledicti exiſtant, & ſepultura Eccleſiaſtica penitus & omnino careant, bona hujuſmodi cum damnis, & fructibus perceptis libere & integre dictæ Baſilicæ reſtituere, ac occupatores & detentores Capitulo præfatæ Baſilicæ revelent, reſtituere, & revelare debeant. Obſecrantes per viſcera Domini noſtri Jeſu Chriſti omnes, & ſingulos Succeſſores noſtros Romanos Pontifices; quatenus attendentes merita tanti Principis; ab eo etiam Sedem Apoſtolicam, ac Apoſtolatus officium initium ſumpſiſſe; & ſibi ſoli ab ipſo omnipotenti Deo poteſtatem ſolvendi, & ligandi traditam fuiſſe: velint Statuta, Ordinationes ac decreta noſtra hujuſmodi ad ipſius Omnipotentis, & ejuſdem; necnon ad Principis decorem, & venerationem dicti S. Templi ſalubriter ordinata inviolabiliter obſervari facere, mandantes etiam ſub pœnis hujuſmodi dicto Capitulo, ut ſingulis annis præſentes in dicta Baſilica inter Miſſarum ſolemnia publice, & alta voce legant, atque publicent, ſeu legi & publicari faciant. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ac dictæ Baſilicæ ſtatutis & conſuetudinibus etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, approbationis, communitionis, voluntatis, conſtitutionis, erectionis, creationis, decreti, ſtatuti, receptionis, admiſſionis, electionis, deputationis, aſſignationis, mandati, aggregationis, derogationis, conceſſionis, elargitionis, monitionis & obſecrationis infringere &c. Si quis &c.

Cantores Baſil. iiſdem privilegiis Cantorum Capellæ Ap. muniuntur.

Capitulo privileg. in expeditionib.

Indulgentia plenaria Canon. Benef. & Clericis conceſſa.

Utriuſque ſexus fidelibus plenaria item Indulg. conceditur in feſto & octava S. Petri &c.

Excommunicat detentores, bonor. Baſil. ac non revelantes.

Summa, ac ſingulari Baſilicam laude proſequitur.

Contrariis omnibus conſtitutionibus derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono, Kalendis Januarii, Pontificatus noſtri Anno nono.

Unio Abbatiæ S. Paterniani Fanen. Diœc. per reſignationem Joannis Baptiſtæ Cardinalis de Sabellis ad favorem Baſilicæ S. Petri in compenſationem Caſtri Podii Donadei Sabinen. Diœc. eidem Cardinali Fratribus & nepotibus eorumque ſucceſſoribus in perpetuum collati pro bono pacis, titulo vicariatus S. Sedis.

Ex libro Bullar. Sixti IV. penes D. Philippum de Pontecurvo repertar. fol. 71. & Regeſtis Cam. Apoſt. in Arch. Baſil. Vat. capſ. 74. faſc. 164.

AN. CH. 1430. 18. *Jan.*

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Joanni Baptiſtæ Sancti Viti in Macello (*a*) Diacono Cardinali in Caſtro Podii Donadei Sabinen. diœc. noſtro & Apoſtolicæ Sedis in temporalibus Vicario; Salutem &c.

Romani Pontificis providentia circumſpecta juxta paſtoralis officii debitum utilitati ſubditorum libenter intendit, & ad removenda ſcandala, procurandamque quietem ſibi commiſſorum populorum eo propenſius Apoſtolicæ ſollicitudinis ſtudium adhibet, quo illorum regiminis cura ei ſpecialius dinoſcitur imminere. Sane poſtquam Caſtrum Podii Donadei Sabinen. diœceſis dudum temporali dominio quondam Jacobi de Sabellis Domicelli Romani ſubjectum, & ob nonnulla per ipſum Jacobum commiſſa, Cameræ Apoſtolicæ confiſcatum, ac demum dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe pro certo pretio tunc expreſſo per ipſius Cameræ Prælatos, Præſidentes, & Clericos, ſeu Apoſtolicam Sedem venditum, ſeu alias conceſſum extitit, inter dilectos filios illius, & ei vicini Caſtri Toſſiæ dictæ Diœceſis hominum univerſitates ab aliquibus annis citra, occaſione quarumdam poſſeſſionum conſiſtentium in locis intermediis, inter ipſa caſtra, nonnullæ diſcordiæ & diſſenſiones ſunt exortæ, & propter illas intra utriuſque Caſtri incolas nonnunquam ad hoſtiles incurſus, agrorum depopulationes, incendia, cædes, & vulnera deventum extitit. Et quamquam plures Commiſſarii ad Caſtra ipſa tranſmiſſi, & nonnulli ex utriuſque eorum incolis ad Romanam Curiam evocati, & aliquandiu in illa tenti, vanique tractatus ad ſopiendas hujuſmodi controverſias habiti fuerint; illæ tamen adhuc de medio ſummoveri nequiverunt: immo illis ſic durantibus, inter præpoſitos per Archipresbyterum, & Capitulum præfatos, ad regimen dicti Caſtri Podii Donadei, & diverſos ipſius Caſtri incolas aliæ diſſenſiones, & contentiones exortæ fuere, quæ paulatim in tantum excreverunt, quod univerſitas præfati oppidi Podii Donadei, ab eorumdem Archipresbyteri, & Capituli obedientia ſe ſubtrahere tentaverunt. Et illis ut eorum dominis parere recuſantes, ſub immediata dictæ Sedis ſubjectione recipi cum inſtantia poſtulaverunt; fuitque expediens, quod nos pro ſedandis ſcandalis, & illorum quiete committeremus regimen ipſius Caſtri Podii Donadei, & illius incolarum venerabili fratri noſtro Georgio Epiſcopo Urbevetan. in Romana Curia Reſidenti, & noſtro in eadem Baſilica Vicario, (*b*) ita, ut illud noſtro nomine regere, & gubernare deberet. Quæſivimus quoque quoad potuimus hujuſmodi contentiones inter Archipresbyterum, & Capitulum, ac dicti Caſtri Podii Donadei incolas præfatos bono modo ſopire, & eoſdem incolas Podii Donadei, ſub ipſorum Archipresbyteri, & Capituli obedientia reducere, nec id efficere potuimus uſque modo, veremurque, ne ſi aliter non provideatur, ex præmiſſis controverſiis, & contentionibus majora & duriora ſint impoſterum ſcandala perventura, non ſine gravi incolarum prædictorum detrimento. Et ea propter volentes, ut debemus, ſcandalis hujuſmodi quantum poſſumus obviare, & ſperantes, quod ſi Caſtrum prædictum Podii Donadei cum hominibus, territorio, juribus, & pertinentiis ſuis ab omni dominio, & ſuperioritate aliiſque bonis Baſilicæ Archipresbyteri, & Capituli prædictorum divideretur, ſepararetur, & diſmembraretur; & tu, ac te decedente fratres, & ex eiſdem fratribus nepotes, poſteri, ac ſucceſſores in perpetuum deputaremini vicarii noſtri,

&

Caſtrum Podii Donadei Fiſco addictum.

Capitulo venditum: unde lites & contentiones.

Incolæ ab eod. deficere moliuntur.

Ad officium reducere illos Pontifex non poteſt.

(*a*) Joannem Baptiſtam Sabellum prudentia fortitudine, dexteritate, atque amore in Apoſtol. Sedem illuſtrem laudat Victorellus ad Ciacon. Epitaphii Aracælani auctoritate: quod ex nomenclatore allatum a Ciaconio poſt vitam Alex. VI. eſt hujuſmodi: *Joannes Baptiſta Sabellus S. R. E. Diac. Card. temporum varietate, ac malignitate bis ad Cardinalatum electus eſt. In mole Hadriani detentus ſemper tamen honorifice liberatus ſub Paulo, Xiſto, Innocentio, Alexandro, Ducatus, Bononiæ, Marchiæ, Genuæ, Legat. plene & clare functus, fragilitat. humani generis meditat. monumentum vivens ſibi poſuit.* Hoc teſtimonio, quod de ſe ipſe tulit ſatis liquet, quare Pontifex Caſtrum Fiſco jampridem ad dictum culpa majorum ejuſdem gentis Sabellæ tanto iſti viro ſuiſque iterum credit, tametſi alia lege.

(*b*) Hujuſmodi Vicariorum in Baſilica Vaticana inſigne exemplum in Superioribus vidimus. Nam Pius II. anno 1458. Franciſco de Thomæis Baſil. noſtræ Canonico ampliſſima cum facultate Vicariatum (ab Archipresbytero cæteroqui obtentum) confirmavit, ut ſuo loco diximus. Quam ille auctoritatem in Canonicos ipſos exercuit.

Rurſus anno 1464. (*pag.* 184.) eumdem appellatum miratı ſumus Vicarium Pii II. in Baſilica Vatic. En tibi aliud exemplum æque perſpicuum, majorique dignum admiratione. Vicarius ſiquidem Pii II. erat merus Canonicus: at Vicarius Sixti IV. Epiſcopali erat dignitate conſpicuus. Cætera videſis ad Conſtitutiones Pii II. (*pagg.* 159. 168. & 184. *not. a.*

Leges

Pro eo Monaſterium S. Paterniani Baſilicæ conferre deliberat.

& dictæ Sedis in temporalibus in ipſo Caſtro Podii Donadei; & Monaſterium Sancti Paterniani Ordinis Sancti Benedicti Fanen. dioc. quod tu ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica nuper in Commendam obtinebas, de Commenda hujuſmodi ex eo, quod tu eidem Commendæ hodie in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſiſti, ceſſante adhuc eo, quo dum tibi commendatum extitit vacabat modo, vacans menſæ Capitulari dictæ Baſilicæ perpetuo uniretur, annecteretur, & incorporaretur, tam ipſius Caſtri Podii Donadei, & incolarum ejus, qui Dominio, & familiæ tuæ de Sabellis, cujus ditioni longiſſimo tempore obtemperaverunt, plurimum ſunt affecti, & tuo tuorumque fratrum, & nepotum, ac Succeſſorum eorumdem dominio, & ſuperioritati ſubjici affectant proſpero, & felici regimini, quieti; quam etiam indemnitati dictæ Baſilicæ, quæ majora emolumenta percipiet ex Monaſterio, quam non percipit ex Caſtro prædictis, & exonerationi Archipresbyteri, & Capituli prædictorum, a cura, & regimine ejuſdem Caſtri Podii Donadei opportune conſuleretur, & tam dilecti filii noſtri Coſmæ tituli Sanctorum Nerei, & Achillei Presbyteri Cardinalis, qui Monaſterio Farſen., cujus ditioni ſubjicitur dictum Caſtrum Toſſiæ ex ſimili conceſſione & diſpenſatione præeſſe dinoſcitur, quam tua opera exortæ inter univerſitates Caſtrorum prædictorum controverſiæ prædictæ de medio tollerentur cum perpetuis pace, & quiete utriuſque univerſitatis prædictorum, habita ſuper hiis cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. Eccleſiæ Cardinalibus deliberatione matura, & de illorum conſilio, & aſſenſu Caſtrum prædictum Podii Donadei cum territorio, incolis, & habitatoribus, ac univerſis aliis juribus, & pertinentiis ſuis, ac omni dominio jurisdictione, & ſuperioritate, reliquiſve bonis Baſilicæ, Archipresbyteri, & Capituli prædictorum Apoſtolica auctoritate præſentium tenore de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſubtrahimus, dividimus, diſmembramus, & ſeparamus, & ad jus, & proprietatem Sedis Apoſtolicæ, & Cameræ prædictarum, necnon in priſtinum, & eum ſtatum, in quo erat poſt confiſcationem, & ante venditionem illius prædictas reponimus, inſtituimus, & plane reintegramus.

Cauſa, cur in Caſtro prædicto Vicarios inſtituit Sabellos.

Perpetuum ſilentium imponens Capitulo.

Ac Baſilicæ Archipresbytero, & Capitulo præfatis ſuper illo, ejuſque territorio hominibus, & bonis, ac juribus quibuſcumque, quæ hactenus ad eos ibidem pertinuerunt perpetuum ſilentium imponimus. Et te quoad vixeris, ac poſt tui obitum fratres, & ex eis nepotes tuos eorumque poſteros, & ſucceſſores in perpetuum in Caſtro Podii Donadei prædicto, ejuſque territorio, & diſtrictu, noſtros, & dictæ Sedis in temporalibus Vicarios cum illius mero, & mixto imperio, ac gladii poteſtate, & omnimoda jurisdictione temporali, quæ inibi per dictum Jacobum, & ejus Anteceſſores exerceri conſueverunt, ad honorem noſtrum, & Romanæ Eccleſiæ ſtatum proſperum, & tranquillum, ac pacificum ejuſdem Caſtri Podii Donadei, & illius incolarum, & habitatorum prædictorum te tuiſque fratribus, nepotibus, poſteris & ſucceſſoribus prædictis in ſinceritate fidei, obedientia, ac devotione noſtris, & Romanorum Pontificum canonice intrantium perſiſtentibus eiſdem auctoritate, & poteſtate. Et de ſimili conſilio harum ſerie facimus, creamus, conſtituimus, & etiam deputamus, tibi quoad vixeris, & deinde tuis fratribus, & ex eis nepotibus eorumque poſteris, & ſucceſſoribus prædictis officiales idoneos, qui quæſtiones civiles, & criminales, ac alias quaſcumque, cujuſcumque generis, & ſpeciei motas, & movendas ad forum dicti Caſtri Podii Donadei pertinentes audire, ſine debito terminare, et earum terminationes exequi valeant, deputandi; Contradictores quoſlibet & rebelles corrigendi, mulctandi, & puniendi, colligendi quoque ex propriis uſibus applicandi, omnes & ſingulos fructus, redditus, & proventus inibi per dictos Jacobum, & ejus Anteceſſores, & deinde per Capitulum præfatos percipi ſolitos, & de illis diſponendi, & generaliter omnia, & ſingula faciendi, mandandi, & exercendi, quæ ad dictum Vicarii in temporalibus in terminis Romanæ Eccleſiæ officium quomodolibet pertinent de conſuetudine, vel de jure, & quæ Jacobus, & ejus Anteceſſores, ac alii in terris Romanæ Eccleſiæ Vicarii facere, mandare, & exercere conſueverunt, plenam, & omnimodam poteſtatem eadem auctoritate concedimus, ac Univerſitati præſentis Caſtri Podii Donadei diſtricte præcipiendo injungimus, ut tibi, & te vita functo tuis fratribus, & ex eis nepotibus, poſteris, & ſucceſſoribus, eorumdem in perpetuum præfatæ Romanæ Eccleſiæ inibi Vicariis in iis, quæ ad ejuſdem Vicariatus officium pertinent, pareant, & intendant. Necnon Venerabilibus fratribus Oſtien. Portuen. & Præneſtin. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium ſeu alios præmiſſa ubi, quando, & quotiens expedire cognoverint, fuerintque deſuper legitime requiſiti, ſolemniter publicantes, faciant te, vel Procuratorem tuum tuo nomine, & te vita functo fratres, & ex eis nepotes, poſteros, & ſucceſſores eorum ad hujuſmodi Vicariatus officium recipi & admitti, & receptos, & admiſſos manutenere in eodem, non permittentes te, & tuos fratres, nepotes, poſteros, & ſucceſſores prædictos ſuper dicto Caſtro Podii Donadei, ejuſque territorio, & Vicariatu præ-

Et quidem cum mero, & mixto imperio &c.

Conceſſa jura numerando recenſet.

Executionem prædictorum committit tribus Epiſc.

prædictis per Archipresbyterum, & Capitulum prædictos, ſeu præfatum Epiſcopum Urbevetan., vel alios quoſcumque contra præſentium tenorem quomodolibet moleſtari, Contradictores auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſuetudinibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ Baſilicæ conceſſis privilegiis & literis Apoſtolicis, quibus illa etiamſi de eis, eorumque totis tenoribus habenda eſſet mentio ſpecialis, & in eis caveretur expreſſe, quod eis non cenſeretur derogatum, niſi ſub certis inibi expreſſis modo, & forma, ac conceptione verborum, ac ſi de verbo ad verbum insererentur præſentibus pro expreſſis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Seu ſi Archipresbytero, & Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Volumus autem quod tu, & te vita functo fratres, nepotes, poſteri, & ſucceſſores prædicti in recognitionem Vicariatus hujuſmodi nomine cenſus tres libras ceræ albæ in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli de menſe Junii anno quolibet dictæ Cameræ dare teneamini. Et antequam in Vicariatu hujuſmodi te incipias exercere, de hujuſmodi Vicariatu exercendo fidelitatis debitæ in manibus noſtris ſolitum præſtes juramentum. Et ſi (quod abſit) te tuoſque fratres, nepotes, poſteros, & ſucceſſores prædictos ab obedientia, & devotione Sedis Apoſtolicæ deviare contingat, Caſtrum prædictum Podii Donadei ad præfatam Romanam Eccleſiam libere revertatur eo ipſo. Nulli ergo &c. noſtræ ſubtractionis, diviſionis, diſmembrationis, ſeparationis, repoſitionis, inſtitutionis, reintegrationis, impoſitionis creationis, conſtitutionis, deputationis, invictionis, conceſſionis, mandati, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Conſtitutionibus contrariis derogat.

Juramentum fidelitatis præmittendum ſtatuit.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo, XV. Kal. Februarii, Pontificatus noſtri Anno decimo. (a)

Ejuſdem Argumenti.

Ex eodem libro Bullar. Cam. Apoſt. ead. Capſ. & Faſc. Arch. Baſil.

AN. CII. 1480. 18. Jan.

SIxtus &c. Ad perpetuam rei memoriam.

Licet ex debito Miniſterii paſtoralis ſuperna nobis diſpoſitione commiſſi, circa univerſarum Urbis, & Orbis Eccleſiarum ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigend. nos deceat eſſe intentos; circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum Baſilicam dignitate, honore, & venuſtate præcipuam (b) tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere, & ut inibi divinis inſiſtentes obſequiis opportuna pro eorum ſuſtentatione non deſint, providere; quanto ipſius Baſilicæ excellentia, & erga ipſum Apoſtolorum Principem ſingularis noſtra devotio id expoſcunt. (c) Sane Monaſterium ſancti Patrignani Ordinis Sancti Benedicti Fanen. dioc., quod dilectus filius noſter Johannes Baptiſta Sancti Viti in Macello Diaconus Cardinalis nuper ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam obtinebat, Commenda hujuſmodi, ex eo, quod dictus Cardinalis eidem Commendæ hodie in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſit, Noſque ceſſionem ipſam duximus admittendam, ceſſante adhuc eo, quo dum eidem Cardinali Commendatum extitit, vacabat modo, vacante. Nos qui dudum intra alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem tam beneficii uniendi, quam illius, cui unio fieri peteretur; alioquin unio non valeret, & ſemper in

Baſil. Vatic. merita favorem exigunt.

Monaſterium S. Paterniani eidem unire deliberat.

(a) Leges apud Ciaconium, Joannem Baptiſtam Sabellum, creatum eſſe Cardinalem die 15. Maji anno Domini 1480. Pontificatus Sixti IV. nono, qui certe fluebat uſque ad diem Coronationis 25. Auguſti. Hic autem vides anno eodem 1480. die 18. Januarii conſtitutum eum eſſe Vicarium Caſtri Podii Donadei, appellatumque Card. Diaconum S. Viti. Quid? inquies: quatuor fere menſibus antequam crearetur, vocatur a Pontifice Cardinalis? jam monui ſupra (pag. 164. not. a) hos Pontifices inire annos a die 25. Martii, quos perſpicue numerant ab Incarnatione. Idcirco annus decimus Pontificatus uſque ad eam diem fluit: quumque dabantur hæ literæ, nono jam menſe Joannes Baptiſta Sabellus erat Card. Diaconus S. Viti. Namque annus 1480. uſque ad 25. Martii 1481. excurrit, juxta eam numerandi rationem, quæ Florentiæ hodieque viget.

(b) Ante annos novem & centum, ſeu an. 1371. (pag. 20. b. 10.) Gregorius XI. incerta nobis de cauſa deſiniverat de Primatu Patriarchalium Urbis. Nihilominus Succeſſores ſenſiſſe cum Prædeceſſoribus Gregorii XI. non ſemel vidimus. Perſpicue iterum hîc rem videmus quæ animadverſione magis, quam commentariis indiget.

(c) S. Paterniani Monaſterium recte appellatum in præcedenti Conſtitutione, ſeu vulg. vocabulo S. Patrignani Ord. Bened. non longe ab ipſa civitate Fano exiſtens unitum audis menſæ Capitulari æquiſſimo compenſationis nomine. Namque eadem poſſeſſione legitima Caſtri Podii Donadei excidens poſt annos duodeviginti in gratiam Card. S. Viti reſarcienda erat indidem, unde detrimentum acceperat. Quare commutationis inſtar Monaſterium iſtud, ſeu Abbatiam Cardinali eidem commendatam, & ab eo libere dimiſſam in Sixti manibus, Apoſtolica auctoritate ſemel & iterum expreſſa conſequitur.

(a) Præ-

in unionibus commiſſio fieri ad partes vocatis quorum intereſt; quique hodie caſtrum Podii Donadei Sabinen. dioc. ad dictam Baſilicam tunc legitime pertinens ex certis tunc expreſſis cauſis ab aliis dictæ Baſilicæ bonis diſmembravimus, & ad jus, ac proprietatem Cameræ Apoſtolicæ cujus antea fuerat, & a qua dilecti filii Archipresbyter, & Capitulum dictæ Baſilicæ illud habuerant, reduximus, ac præfatum Cardinalem, quoad viveret, & eo vita functo illius fratres, & ex eis nepotes illorumque poſteros, & ſucceſſores in perpetuum noſtros, & ejuſdem Eccleſiæ in temporalibus Vicarios in Caſtro prædicto, illiuſque territorio, & pertinentiis fecimus, conſtituimus, & deputavimus, prout in noſtris inde confectis literis plenius continetur. Ne Baſilica Archipresbyter, & Capitulum præfati exinde detrimentum patiantur providere volentes, ac tam Monaſterii, quam menſæ Capitularis dictæ Baſilicæ fructuum reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac ultimum dicti Monaſterii vacationis modum, etiamſi ex illo generalis reſervatio reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes Monaſterium prædictum quovis modo, & ex cujuſcumque perſona vacet, & ex quavis cauſa illius proviſio ad Sedem Apoſtolicam ſpecialiter, vel generaliter pertineat, menſæ prædictæ auctoritate Apoſtolica de fratrum noſtrorum conſilio perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus. Ita quod liceat Capitulo prædictis per ſe, vel alium, ſeu alios regiminis, & adminiſtrationis dicti Monaſterii, juriumque, & pertinentiarum ejuſdem poſſeſſionem, vel quaſi, propria auctoritate apprehendere, & illius fructus & proventus in ſuos, & dictæ menſæ uſus utilitatemque convertere, & perpetuo retinere Dioceſani loci, & cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita. Non obſtantibus priori voluntate noſtra prædicta & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus ac Baſilicæ Monaſterii, & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, ac quibuslibet aliis Privilegiis, Indultis, & literis Apoſtolicis quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat, quomodolibet, vel differri; & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda eſſet præſentibus mentio ſpecialis. Proviſo quod in dicto Monaſterio divinus cultus, & ſolitus Monachorum, & miniſtrorum numerus non minuatur; ſed illius, & dilectorum filiorum Conventus ejuſdem congrue ſupportentur onera conſueta. Et inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Pro Caſtro Podii Donadei quod abſtulerat Capitulo.

De facto illud eidem unit & incorporat.

Contrariis conſtitutionibus non obſtantib.

At Divino Cultu & Monaſterii oneribus illæſis.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quintodecimo Kal. Feb. Pontificatus noſtri Anno decimo.

Prædictam unionem Abbatiæ S. Paterniani diſſolvit, quod Capitulum inire ejus poſſeſſionem diſtulerit, & Abbatiam eamdem Card. Jo. Baptiſtæ Sabello iterum commendat.

Ex Regeſto LXXIV. Bullar. Sixti IV. pag. 273. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1480. 27. Feb.

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni Baptiſtæ Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali; (a) Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Romanus Pontifex cui Eccleſiarum, & Monaſteriorum omnium cura imminet generalis, illorum, prout poteſt, diſpendiis obviat, & de illorum regimine, illud idoneis committendo perſonis, diſponit; ac eiſdem perſonis, præſertim Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ut expenſarum onera, quæ eos jugiter ſubire oportet, de ſubventionis auxilio providet opportune. Dudum ſiquidem proviſiones Eccleſiarum, & Monaſteriorum omnium apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantium, & inantea vacaturorum diſpoſitioni & ordinationi noſtræ reſervavimus; decernentes, ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et deinde Monaſterio Sancti Patrignani Ordinis Sancti Benedicti extra muros Fanen. quod tu ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam tunc obtinebas, Commenda hujuſmodi ex eo, quod tu eidem Commendæ in manibus noſtris ſponte & libere ceſſeris, noſque ceſſionem ipſam duxerimus admittendam,

Sollicitudo Pontif. circa Monaſteria.

Monaſt. S. Paterniani olim vacans.

(a) Præſtantiſſimo huic Card. Sabello, quem nuper appellatum vidimus Diaconum S. Viti, nunc nono & triceſimo die novus titulus tribuitur. Neque vero id mirum: nam Sixtus IV. Rodericum Borgia ex Diacono S. Nicolai in carcere creavit Epiſcopum Albanum, eodemque Diaconali titulo ornavit Sabellum medio eo tempore. Magna autem dignum admiratione eſt, noſtrum Capitulum brevi eadem temporis intercapedine ſuo jure excidiſſe, quod non illico Abbatiæ poſſeſſionem injecit; adeoque & Caſtro Podii Donadei, & Abbatia S. Paterniani exutum fuiſſe.

(a) Monet

dam, ceſſante, adhuc eo, quo dum tibi commendatum extiterat, vacabat modo, vacante, nos Monaſterium ipſum ſic vacans menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe in recompenſam Caſtri Podii Donadei Sabinen. Diœceſis olim dictæ Baſilicæ, & a menſa prædicta per nos diſmembrati, ac Cameræ Apoſtolicæ applicati, & poſtea tibi ſub certis modo & forma in Vicariatum conceſſi, per alias noſtras litteras perpetuo univimus, annexuimus, & incorporavimus. Cum autem poſtmodum Monaſterium prædictum, ex eo quod nos, qui accepimus, quod dilecti filii Archipresbyter, & Capitulum dictæ Baſilicæ unionis, annexionis, & incorporationis prædictarum notitiam habentes, regiminis, & adminiſtrationis, ac bonorum dicti Monaſterii curam ſuſcipere uſque modo diſtulerunt, & differunt etiam de præſenti, impedimento ceſſante legittimo; quique mente geſſimus juxta dicti Capituli votum, & deſiderium ejuſdem menſæ indemnitati convenientem, & utilem eis aſſignando recompenſam, per unionem prædictam cupientes ſuper regimine & adminiſtratione dicti Monaſterii, ne propterea in ſpiritualibus & temporalibus detrimentum patiatur, utiliter & ſalubriter providere; unionem, annexionem, & incorporationem prædictas auctoritate Apoſtolica præſentium tenore diſſolvimus, ipſumque Monaſterium ab eadem menſa ſeparamus, ac in priſtinum, & eum ſtatum, in quo erat, antequam uniretur, annecteretur, & incorporaretur reponimus, & plenarie reintegramus, apud Sedem prædictam vacaverit & vacet ad præſens, nulluſque de illius proviſione, præter nos hac vice ſe intromittere potuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis; Nos qui dudum ſtatuimus, & ordinavimus, quod ex tunc deinceps clauſula motus proprii, & per quam Beneficia Eccleſiaſtica habebantur pro expreſſis in Commendis Monaſteriorum, aut quorumcumque aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum vacantium, & certo modo vacaturorum, & quæ deſuper emanarent gratiarum conceſſionibus & mandatis hujuſmodi, qualitercumque, & quibuſcumque verbis, quantumcunque generalibus, vel ſpecialibus concepta, & per quamcunque ſignaturam, quam deſuper ex tunc a nobis vel in præſentia noſtra fieri contingeret, pro tempore conceſſa, & quoad illorum quæ perſonæ quibus concederentur tunc expectarent vacaturorum dumtaxat, non autem aliorum, quæ tunc obtinerent, ac in quibus, & ad quæ jus eis competeret Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ac penſionum annuarum, quæ tunc perciperent, expreſſionem hujuſmodi eis ſuffragarentur, litteraſque ſuper conceſſione clauſularum hujuſmodi, quæ in futurum a nobis emanarent ob non expreſſionem Beneficiorum valorum, & qualitatum, ac penſionum earumdem, ſubreptionis & defectus intentionis noſtræ vitio omnino ſubjacere decrevimus, perinde ac ſi clauſula ipſa in eiſdem litteris appoſita non eſſet, tam dicto Monaſterio de gubernatore utili & idoneo, quam tibi pro onerum tibi incumbentium faciliori ſupportatione de alicujus ſubventionis auxilio providere volentes; motu proprio non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Monaſterium prædictum, cujus fructus, redditus, & proventus ad centum & viginti florenos auri de Camera in libris Cameræ Apoſtolicæ taxati reperiuntur, ſive præmiſſo ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona vacet, & ex quavis cauſa illius proviſio ad Sedem prædictam ſpecialiter vel generaliter pertineat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, tibi per te, quoad vixeris, una cum omnibus & ſingulis Monaſteriis, Prioratibus, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, & officiis, ac beneficiis Eccleſiaſticis ſecularibus, & quorumvis Ordinum regularibus, quæ in titulum, vel Commendam obtines, & impoſterum obtinebis, ac penſionum quarumcumque quantitatibus, quas percipis & percipies in futurum, tenendum regendum & gubernandum; ita quod liceat tibi, debitis & conſuetis dicti Monaſterii, ac dilectorum filiorum Conventus ejuſdem ſupportatis oneribus, de reſiduis illius fructibus redditibus & proventibus diſponere, & ordinare ſicuti veri Monaſterii prædicti Abbates, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt, alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium dicti Monaſterii tibi penitus interdicta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, Commendamus, curam, regimen, & adminiſtrationem dicti Monaſterii tibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committentes, ac ſperantes, quod per tuæ circumſpectionis induſtriam, & ſtudium fructuoſum præfatum Monaſterium regetur utiliter, & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa, decernentes quoque ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contige-

Baſilicæ Vat. pro Caſtro Podii Donadei univerat.

Annexionem diſſolvit ob regimen non ſuſceptum a Capitulo.

Idem Monaſterium concedit in Commendam Card. Sabello.

Cum pleno jure ſuper ejus redditibus &c.

tigerit attentari. Et nihilominus venerabilibus fratribus Eſculan. (*a*) & Alatrin. ac Marſican. Epiſcopis motu ſimili per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios faciant tibi auctoritate noſtra a Conventu præfatis obedientiam & reverentiam congruentes, & a dilectis filiis Vaſſallis, & aliis ſubditis dicti Monaſterii conſueta ſervitia & jura ab eis tibi debita integre exhiberi; Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Statuto & ordinatione noſtris præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Monaſterii & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuscumque, ſeu ſi Conventui Vaſſallis & ſubditis præfatis vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim a Sede præfata indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Proviſo quod propter Commendam hujuſmodi in dicto Monaſterio divinus cultus, ac ſolitus Monachorum & Miniſtrorum numerus non minuatur; ſed illius & Conventus prædictorum congrue ſupportentur onera antedicta. Nulli ergo &c. noſtræ diſſolutionis, ſeparationis, reſtitutionis, repoſitionis, reintegrationis Commendæ, commiſſionis, conſtitutionis, & mandati infringere &c. Si quis &c.

Monachor. & omnium Monaſter. ſubditor. obedientiam illi aſſerit.

Ita tamen, ut Divinus Cultus & onera Monaſterii non negligantur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo, tertio Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno decimo.

Capellaniam perpetuam ante annos 50. fundatam ad Altare, mortuorum nuncupatum, cum onere inſerviendi choro una cum clericis perpetuis Baſilicæ, confert Matthæo Angeli de Magliano contra mentem Fundatoris, cum debita diſpenſatione.

Ex Regeſto LXIX. Sixti IV. pag. 4. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1481. 14. *Dec.*

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Matthæo Angeli de Magliano perpetuo Capellano ad Altare mortuorum (*b*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

A meritis perſon. de more orditur.

Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnia Beneficia Eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura collationi noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum perpetua Capellania ad Altare mortuorum (*c*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, in cujus fundatione caveri dicitur, quod in illa, dum pro tempore vacat, eligi debeat Capellanus per Priores pro tempore exiſtentes Canonicorum, Presbyterorum, ac Clericorum, & perpetuorum Beneficiatorum dictæ Baſilicæ, & electus ſuæ electionis confirmationem obtinere a Capitulo ejuſdem Baſilicæ, & quam quondam Paulus Antonius (*d*) de Galera ad dictum Altare

Capellaniæ altaris mortuor. conditio.

(*a*) Monet Ughellus (*to. v. de Aſculan. Epiſc.*) hanc Piceni urbem vocati ab aliquibus *Eſculum*, eam diſcernendi ergo a cognomine alia, quæ eſt in Apulia: tametſi Cæſar, Cicero, Vellejus, cæterique Scriptores veteres Aſculum ſemper, nunquam Eſculum appellent. Quare non cubat hic error Amanuenſis, ſed juxta prædictam opinionem Eſculanus appellatur Episcopus, qui erat Aſculanus, & quidem magni nominis, Proſper videlicet Caffarellus nobilis Romanus mira eruditione illuſtris, ac ſummis virtutibus præſtans.

(*b*) Ejuſdem nominis Altaria duo exiſtebant in veteri Baſilica; ut patet ex Alpharani Tab. ichnogr. num. 28. & 48. Primum ſcilicet ſitum erat juxta intercolumniorum paraſtatam, quæ ſiniſtram partem Crucis tranſverſæ interſecabat, ubi erat loco principe oratorium S. Joannis ad fontes cum Baptiſterio. Alterum vero extabat inter januas Ravennianam, & Argenteam, penes quod erat ſepulchrum S. Leonis IX. ac de iſto hic ſermo eſt.

(*c*) Hanc fundavit Petrus de Benevento noſter Canonicus an. 1430. extatque ipſum inſtrumentum fundationis in Archivo noſtræ Baſil. Vatic. inter Bullas & Privil. lib. ſignato *lit.* A *pag.* 169. ex quo patet, Petrum de Benevento, non autem Bartholomæum, ut perperam Alpharanus *num.* 48. & ex eo Ciampinus *de ſac. ædif. pag.* 65.) fundaſſe hanc Capellaniam *intra duas portas majoris navis*, ad altare mortuorum *Indict. VIII. die* 19. *Auguſti Martino V. Pontifice*, anno videlicet 1430. ut ſupra dictum eſt. Hujus autem conditiones Apoſtolicis hiſce literis breviter indicatæ ex Inſtrumento eodem ſatis prolixo, (quod propterea hîc omittimus) poſſunt repeti: Id prætereundum non videtur, quod Gregorius XIII. Capellaniam iſtam Sacriſtiæ univit. adnexumque Clericatum, quinque & viginti Clericatibus perpetuis chori adjunxit per ſuam Bullam (*Ind. Bullar. Archiv. Baſil. Vat. pag.* 195.) quam dabimus ſuo loco, ubi ventum erit ad an. 1581. Qui quidem Clericatus eſt viceſimus ſextus, ac proinde omnium poſtremus: nam Bonifacius VIII. anno 1308. primus omnium viginti Clericos inſtituit, ut ſupra *to.* 1. *pag.* 230. Franciſcus de Thebaldeſchis Presb. Card. tit. S. Sabinæ, dum erat Prior Canonicorum noſtræ Baſil. tres Clericos inſtituit, ac demum Sixtus IV. ut paulo infra planum erit, duos alios an. 1482. adjunxit: adeoque eorum numerus ad 25. pervenit, quem demum explevit viceſimus ſextus prædictus, qui in libro Archivi noſtri nuncupato *Deſcendentiæ Canonicor. Beneficiatorum & Clericorum* jure poſtremus omnium recenſetur, *pag.* 400.

(*c*) In prædicto libro *Deſcendentiæ &c.* ab an. 1520. recenſentur Capellani Altaris mortuorum Baſilius, Joannes, Petrus, Honoratus, & Joannes Thomas Vertua: quo conſentiente,

tare perpetuus Cappellanus, dum viveret, obtinebat; per obitum ejuſdem Pauli Antonii, qui apud Sedem prædictam diem clauſit extremum, apud Sedem ipſam vacaverit, & vacet ad præſens, nulluſque de illa præter nos hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis: Nos volentes tibi præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere ſpecialem, teque a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, Capellaniam prædictam, quæ ſine cura eſt, & cujus ac cujuſdam perpetui Beneficii Eccleſiaſtici, Clericatus nuncupati, in eadem Baſilica eidem Capellaniæ perpetuo annexi fructus, redditus, & proventus octuaginta florenorum auri de Camera. (*a*) ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Pauli Antonii, vel alicujus alterius de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam vacet; etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem præfatam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex eo quod, ut a nonnullis aſſeritur, dictus Paulus Antonius illam obtinens bonæ memoriæ Coſmæ tituli Sanctorum Nerei & Achillei Presbyteri Cardinalis (*b*) familiaris, continuus commenſalis extitit, vel alias generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus, decernentes, prout eſt irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Et nihilominus Venerabilibus fratribus Patracen. (*c*) & Florentin. Archiepiſcopis, ac dilecto filio Bartholomæo de Paglionibus Canonico Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ, ac annexi, juriumque, & pertinentiarum præfatorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellaniam, & annexum hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, tibique de Capellaniæ, & annexi hujuſmodi fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus fundatione prædicta, cui hac vice dumtaxat derogamus, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ juramento &c. *ut ſupra pag.* 204. Aut ſi aliquibus ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſm. vel aliis Beneficiis Eccl. in d. Urbe ſpeciales, vel generales d. Sedis, vel Legator. ejus litteras impetraverint; etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ, & annexi hujuſmodi volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilecto filio &c. ſeu quod tu ad Parochialem Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Lucigliano ruralem habitu & non actu curatam quam non poſſides, jus habere prætendis, & alteram ex portionibus Parochialis Eccleſiæ S. Joannis de Magliano per duos Rectores regi ſolitæ Nepeſin. dioceſ. ac perpetuam Capellaniam ad Altare S. Catharinæ ſitum in Parochiali Eccleſia Sancti Salvatoris in Peſtula de eadem Urbe, quorum omnium inſimul triginta florenorum auri ſimilium

S. Sedi reſervatam confert ipſe Pontifex.

Collationis juſtas cauſas enumerat.

Ejuſdem poſſeſſionem incundam demandat.

Contrariis quibuſcumque derogat.

---

te, & ſupplicante Gregorius XIII. Clericatum chori perpetuum, ut exteri, eſſe voluit. Sed ante prædictos Capellanos Grimaldus ejus libri auctor duos enumerat ſibi ignotos per literas NN.NN. quorum nomina ſuppetunt ex hiſce Apoſtolicis literis; nempe Paulus Antonius de Galera, & Matthæus Angeli de Magliano, quem Sixtus IV. inſtituit.

(*a*) Extat in Archivo Baſil. Vat. Codex ejuſdem Joannis Thomæ Vertua manu exaratum, unde reditus, & proventus hujuſmodi ex ſyngraphis, & memorialibus regeſtis eruuntur. Hinc diſcimus, octoginta florenos omnino, ſeu centum ſexaginta circiter aureos ex Capellania, & clericatu ſimul junctis conſueviſſe confici. Ex Bulla autem unionis palam fiet, *ſexaginta & amplius* ſcutatis Capellaniam æſtimari.

(*b*) Coſmas de Melioratis ex Matre Romana Urſina, ideoque Urſinus nominatus ex Abbate Farſenſi Archiep. Tranenſis factus erat a Sixto IV. an. 1479. mox Presb. Card. SS. Nerei & Achillei an. 1480. Idibus Maji: ſequenti autem anno die 21. Novemb. deceſſit, 24. diebus ante has literas. *Ciacon. Ughell.*

(*c*) Hunc Archiep. ex provincia Achaja Romæ degere nihil mirum: at Raynaldum Urſinum qui ab an. 1474. ad 1508. Florentinam adminiſtravit Eccleſiam, ibidem commorari, patriæ ſuæ, quam Eccleſiæ amantiorem fuiſſe demonſtraret; niſi reputaretur horridum multiplexque id Florentinorum Sacrilegium tum in S. Reparatæ adverſus Mediceos, tum in Curia adverſus Archiepiſcopum Piſanum laqueo ſuſpenſum, actumque præcipitem e feneſtris, anno 1478. Quamobrem tota civitas ad annum uſque extremum 1480. interdicto ſubjacuit. Archiepiſcopum vero ne ſequenti quidem anno reverſum eo eſſe ſatis comprobat hoc munus ei demandatum a Pontifice in Urbe. Cæterum Grimaldus ubi ſucceſſionem, ſeu deſcendentiam hujuſmodi Clericatus a prima inſtitutione orditur, minime accipiendus, ac ſi clericatuum perpetuorum chori naturam iſti tribuat.

(*a*) Scla-

lium fructus redditus & proventus, ſecundum extimationem prædictam, valorem annuum non excedunt, noſceris obtinere. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo primo, decimonono Kalend. Januarii, Pontificatus noſtri Anno undecimo.

Deputat quinque Canonicos Conſervatores, & unum Clericum Camerarium pro bonis, & rebus; ac duos Beneficiatos camerarios abſentiæ Canonicorum &c. pro recta diſtributione facienda inſervientibus Baſilicæ.

Ex Tabul. Baſ. Vatic. capſ. 12. faſc. 277. & ex Regeſto 66. Bullar. Sixti IV. pag. 169. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1481. 28. Febr.

AD futuram rei memoriam. Licet ex debito Miniſterii paſtoralis ſuperna nobis diſpoſitione commiſſi circa univerſarum Urbis, & Orbis Eccleſiarum ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigendum nos deceat eſſe intentos; circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum de Urbe Baſilicam dignitate, honore, & venuſtate præcipuam Salvatoris noſtri Sudario, atque aliis plurimis Sanctorum venerandis Reliquiis, Indulgentiarumque muneribus decoratam, illiusque proſperitatis votivæ regimen, tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere, quanto ipſius Baſilicæ excellentia, & illius nobis ſtrictiori jure cura commiſſa, noſtraque ad ipſum Apoſtolorum Principem ſingularis devotio id expoſcunt. Cupientes igitur, ut dilecti filii ejuſdem Baſilicæ Capitulum, Beneficiati, & Clerici divinorum decenti celebrationi tanto diligentius, & ſolertius ſint intenti, quanto ex noſtra ordinatione cognoverint ſuper diſtributiones fructuum, reddituum, & proventuum ejuſdem Baſilicæ inter deſervientes eidem in divinis utiliter, & ſalubriter fore proviſum; motu proprio non ad Capituli Canonicorum, Beneficiatorum, & Clericorum prædictorum, vel alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa noſtra ſcientia auctoritate Apoſtolica præſentium tenore ſtatuimus, & ordinamus, quod omnes, & ſinguli Canonici, Beneficiati, & Clerici dictæ Baſilicæ debeant ſingulis horis Canonicis in dicta Baſilica ſuis hebdomadis intereſſe, & ratione intereſſentiæ hujuſmodi Canonici, Beneficiati, & Clerici prædicti in ſingulis horis prædictis, quibus interfuerint, certam quotam per eos hactenus percipi ſolitam de proventibus dictæ Baſilicæ nomine quotidianarum diſtributionum percipiant, & qui horis non interfuerint eiſdem, quacumque excuſatione ſint muniti, præter quam menſibus a Statutis permiſſis, diſtributionem ſive quotam hujuſmodi nullatenus habere debeant in futurum, niſi aliud a nobis ſuper hoc ex aliqua rationabili cauſa contingat demandari. Quodque in eadem Baſilica Vicarius noſter pro tempore exiſtens ratione hujuſmodi ſervitii quotidianas diſtributiones groſſum, & emolumenta quæcumque ut unus Canonicorum eorumdem percipiat & habeat, Beneficiatique in eadem Baſilica Capellanias aliquas obtinentes onera celebrationis Miſſarum ad eos ratione Capellaniarum prædictarum pertinentia per ſe ipſos, vel per alias perſonas de eadem Eccleſia, ſi ipſi juſto impedimento impediti fuerint, adimplere debeant, & non celebrantes qualibet vice, qua defecerint, tres bolendenos retinendos de eorum quotidianis diſtributionibus perdant, ac pro abſentibus, quo ad omnes horas ejus diei, per Camerarios abſentiæ in libro eorum annotentur. Et quia non ſufficit circa ſpiritualia hujuſmodi ſic providere, niſi circa conſervationem temporalium bonorum, & jurium dictæ Baſilicæ, ſine quibus ſpiritualia diu ſubſiſtere nequeunt utiliter, ſalubriter conſulatur, & experiri volentes an, ut a nonnullis aſſeritur, pro dictæ Baſilicæ proſperis ſucceſſibus expedit, quod omnes illius fructus, redditus, & proventus colligantur, & in unam maſſam redigantur, & per quotidianas diſtributiones hujuſmodi dividantur, deputenturque in eadem quinque ex Canonicis ejuſdem Baſilicæ, qui Conſervatores, & ex Beneficiatis prædictis unus, qui Camerarius dictæ Baſilicæ nuncupetur, eiſdem motu, ſcientia, & auctoritate dilectos filios Laurentium de Rubeis, Antonium de Forlivio, Bartholomæum de Bollis, Hieronymum de Porcariis, & Simonem Bonadies dictæ Baſilicæ Canonicos viros prudentes, & graves, & de quorum fide plurimum confidimus, in Conſervatores, ac Georgium de Caſtellanis Clericum perpetuum Beneficiatum in eadem familiarem noſtrum continuum commenſalem in Camerarium Cameræ dictæ Baſilicæ. Ad annotandum vero non intereſſentes divinis in eadem & officium Camerariorum abſentiæ dilectos filios Anſuinum Angeli, & Petrum Johannis Pauli perpetuos Beneficiatos ejuſdem Baſilicæ, qui more ſolito, Canonicos, Beneficiatos, & Clericos eiſdem horis non intereſſentes qualibet die in certo libro ſecundum formam ſtatutor. ejuſdem

Baſil. Vat. præſtantia.

Eidem inſervientibus proſpicit.

Soli intereſſentes percipiant.

Non ſatisfacientes per ſe, aut per alios oneribus Miſſarum, & abſentes multandi.

Quinque Canonici Conſervatores, & Beneficiatus Camerarius inſtituuntur.

Duo Beneficiati Camerarii abſentiæ & eorum munus.

dem Baſilicæ fideliter annotare debeant pro uno anno incohando in Kal. proxime futuri menſis Martii dicta auctoritate aſſumimus, & deputamus: eiſdemque Conſervatoribus, & merario Cameræ eligendi aliquem virum bonum fide, & facultatibus idoneum in depoſitarium fructuum, reddituum, & proventuum prædictorum cum ſalario per eos de conſenſu dicti Vicarii aſſignando, ac dicto Camerario Cameræ ſibi commiſſum Camerariatus hujuſmodi officium etiam per alium idoneum, quem duxerit eligendum de gremio dictæ Eccleſiæ, exercendi, facultatem eiſdem motu, ſcientia, & auctoritate concedimus; ac volumus quod anno prædicto durante omnes, & ſinguli fructus, redditus, & proventus dictæ Baſilicæ tam groſſi, & decimarum ac exceptorum & vinearum, nec non grani, & aliorum bladorum, ac piperis; quam alii quocumque alio nomine nuncupati, & quomodocumque, ac qualitercumque ad eandem Baſilicam pertinentes in unam communem maſſam ut præfertur, redigantur, & ad manus dicti Depoſitarii debeant pervenire, ipſeque Depoſitarius quotidianas diſtributiones prædictas quolibet menſe deſervientibus in divinis in dicta Baſilica, ac nomine groſſi, & Præben. cuilibet ex illis, qui uſque tunc reſidentiam fecerint in Urbe, & deſervierint in divinis eidem Baſilicæ temporibus conſuetis, ſecundum determinationem Vicarii, Conſervatorum, & Camerarii Cameræ, & ſecundum quotam Canonicis, Beneficiatis, & Clericis dari, & aſſignari conſuetam ex diſpoſitione ſtatutoque ipſius Baſilicæ, & cum expediens fuerit in ſupplementum quotidianarum diſtributionum aſſignare, ac in fine anni computum de eiſdem Conſervatoribus fideliter reddere teneatur. Et quicquid reddita ratione hujuſmodi ſupereſſe continget inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, juxta ſtatutorum diſpoſitionem dividatur. Conſervatores vero Sacriſtiæ jurium, & bonorum omnium mobilium & immobilium dictæ Baſilicæ curam, & cuſtodiam habeant, ita ut nullus alius abſque eorum conſenſu de illis ſe intromittere poſſit: debeant etiam ſingulis tribus menſibus, durante eorum officio hujuſmodi, ſe conferre perſonaliter ad omnia Caſalia, & poſſeſſiones dictæ Baſilicæ, ac illa, eorumque confinia, nec non domus in urbe & alibi exiſtentes revidere, & quæ pro conſervatione jurium dictæ Baſilicæ in illis eis neceſſaria ſeu quomodolibet opportuna videbuntur, Capitulo præfatis referre, ſuper quibus ſic relatis Capitulum præfati ſtudeant providere, prout expedire cognoverint, manutentioni caſalium, domorum, & bonorum prædictorum & jurium dictæ Baſilicæ in eiſdem. Camerarii autem prædicti officium ſit

Depoſitarius omnium redituum creatur extra Capitulum.

Qui æque omnia diſtribuat, & quidquid ſupereſt in fine anni dividatur.

in ſolicitando debitores, ut ſolvant, ac cauſas & negocia dictæ Baſilicæ, & alia facienda, quæ ei pro tempore commiſſa, & per Capitulum, & Conſervatores demandata fuerint. Conſervatores vero prædicti eſſe debeant ſuperintendentes in ſingulis cauſis, & negociis dictæ Baſilicæ, & depoſitarium, & Camerarium prædictos ſæpius monere, ut eis incumbentia diligenter exequantur. Et quotiens expedire cognoverint, an id faciant inveſtigare, & rationem exigere ab eiſdem; necnon omnes & ſingulos Camerarios, qui fuerunt in dicta Baſilica a tempore aſſumptionis noſtræ ad ſummi Apoſtolatus apicem citra, ſive Canonici, ſive Beneficiati, & Clerici, ſive alii, quocumque nomine cenſeantur, pro controverſiis componendis, ſeu legatis exigendis ad præfatam Baſilicam ſpectantibus ſpecialiter deputati fuerint ad reddendam rationem de adminiſtratis per eos, cogant, & compellant, ac in gravioribus negotiis illis aſſiſtere in exequutione eis incumbentium officiorum prædictorum, & de cetero computa omnia eorum, qui aliquid hactenus adminiſtrarunt de bonis, fructibus, reditibus, & proventibus dictæ Baſilicæ revidere, & ſolutis debitis ejuſdem, quicquid ſupererit ad dictum Depoſitarium facere pervenire, ac ſingulis menſibus cum Camerariis abſentiæ, quantum cuilibet deſervientium in divinis debeatur nomine diſtributionis illo menſe calculare, & dicto Depoſitario ut id ſolvat mandare, ac anno finito, & antea ſi eis expedire videbitur, computa dicti Depoſitarii revidere. Volumus inſuper quod omnes, & ſingulæ eleemoſynæ, ſive oblationes pervenientes ad Capellam beatæ Mariæ de Febribus nuncupatam, ſint & eſſe debeant pro ſalario Capellani ac reparatione dictæ Capellæ, & quicquid ſupererit, ac ceteræ oblationes, & eleemoſynæ dictæ Baſilicæ juxta ipſius conſuetudinem, diſpenſentur: deputati quoque inibi officiales alii quicumque decurſo præſenti menſe, computa de adminiſtratis per eos reddant Conſervatoribus prædictis, & ab exequutione officiorum ſuorum abſtineant, uſquequo contigerit, eis per nos aliud demandari. Et quia facile evenire poſſet, quod Conſervatores prædicti omnes inſimul convenire nollent, vel non poſſent, aut convenientes non concordarent; volumus, quod ea, quæ fieri continget a majori parte eorum etiam aliis præſentibus & contradicentibus, vel abſentibus, tamen vocatis, plenam obtineant roboris firmitatem. Et quia parum eſſet præmiſſa ordinaſſe, niſi debitæ exequutioni demandentur, Vicario prædicto committimus, & mandamus, ut Conſervatores, Camerarium Cameræ, Camerarios abſentiæ procuratorem, & Depoſitarium prædictos ad acceptand. eorum officia in primo Capitulo, quod de menſe

Camerarii, & Conſervatorum officia.

Rationes exigendæ ab iis, qui adminiſtrarunt.

Qui interim ſuſpenduntur ab officio.

ſe Martii contigerit, celebrari auctoritate noſtra cogat, & compellat, & juramentum exigat ab eis in Capituli prædictorum præſentia de eorum officiis debite, & fideliter exercendis, ac alios Officiales, quorum officia ſuſpendimus, ut ab officiorum eis commiſſorum, & ſuſpenſorum exequutione abſtineant, & computa reddant inſtantibus Conſervatoribus prædictis, ac ſuper emergentibus cauſis & negociis quibuſlibet, ſuper quibus per partes non ſufficienter, aut nullo modo proviſum foret, prout ſibi videbitur expedire. Et ſi facti id expoſcat qualitas, nobis ſtudeat intimare. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam &c. Non obſtan. &c. Nulli ergo &c. noſtrorum ſtatuti, ordinationis, aſſumptionis, deputationis, conceſſionis, voluntatis, commiſſionis, mandati, & ſuſpenſionis infringere &c. Si quis &c.

A novis officialib. juram. præſtandum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo primo, pridie Kal. Martii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Joanni Jacobo Sclafinato ex Canonico S. Petri electo Epiſcopo Parmenſi prorogat poſſeſſionem domus, horti, vineæ &c. quibus fruebatur, tanquam Canonicus, quoad vixerit.

Ex Regeſto LXXVII. Bullár. Sixti IV. pag. 325. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1482. 12. Sept.

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni Iacobo Electo Parmen., (*a*) Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Perſonam tuam nobis & Apoſtolicæ Sedi devotam, tuis exigentibus meritis, paterna benevolentia proſequentes, illa tibi libenter concedimus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Dudum ſiquidem Canonicatu & Præbenda, ac domo Canonicali Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quos quondam Fabianus de Montepolitiano Canonicus dictæ Baſilicæ, dum viveret, obtinebat, per obitum dicti Fabiani, qui apud Sedem prædictam diem clauſerat extremum, vacantibus, nos tunc, ut tibi, qui dictæ Baſilicæ Canonicus eras, prout adhuc exiſtis, de domo commoda pro tua, & tuis exiſtentium obſequiis receptione provideremus, domum prædictam cum illi contiguis hortulo & vinea, aliiſque juribus, & pertinentiis ſuis tibi per te, quamdiu obtines Canonicatum & Præbendam prædictos, quos tunc, ut præfertur, obtinebas, tenendam & poſſidendam per alias noſtras litteras conceſſimus, & aſſignavimus, ac voluimus, quod te cedente vel decedente, ſeu Canonicatum & Præbendam prædictos, quos in dicta Baſilica obtinebas, prout obtines, alias quomodolibet dimittente, domus prædicta cum hortulo, vinea, juribus & pertinentiis ſupradictis ad dilectum filium Bartholomæum de Bollis Canonicum dictæ Baſilicæ familiarem noſtrum, continuum commenſalem, cui de Canonicatu & Præbenda prædictis per obitum dicti Fabiani vacantibus duxerimus providendum, libere pertineret, quamdiu ipſe Bartholomæus ſibi collatos Canonicatum & Præbendam prædictos obtineret in eadem Baſilica, liceretque ſibi ex tunc domus, hortuli, & vineæ juriumque & pertinentiarum prædictorum poſſeſſionem propria auctoritate apprehendere, & quamdiu ſibi collatos Canonicatum & Præbendam prædictos obtineret, retinere; cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita, prout in noſtris inde confectis litteris plenius continetur. Cum autem nos nuper de perſona tua Eccleſiæ Parmen. tunc vacanti duxerimus providendum, tuque Canonicatum & Præbendam prædictos, quos in dicta Baſilica obtines, reſignare proponas ſponte & libere in manibus noſtris, noſque reſignationem ipſam admittere, & de eiſdem per te obtentis Canonicatu & Præbenda dilecto filio Magiſtro de Sclaffanatis germano tuo providere intendamus; Nos te, qui noſtris inſiſtis obſequiis, & de domo prædicta pro tua & familiarium tuorum receptione indigere dignoſceris, favore proſequi, tuiſque commoditatibus conſulere volentes, motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia tibi de dicta domo cum hortulo, vinea, juribus, & pertinentiis ſuis conceſſionem & aſſignationem prædictam ad vitam tuam prorogamus, ac volumus, & tibi concedimus, ut

Domus Canonicalis a Pp. aſſignata Sclafinato;

Eoque decedente aut cedente alii Canonico deſtinata.

Utenda eidem permittitur etiam Epiſcopo deſignato.

(*a*) Sclafenatum Ciaconius appellat, ut in Regeſt. Arch. Apoſt. Vatic. At Ughell. Epitaph. referens in ejus marmoreo monum. ad S. Auguſtini in urbe, Sclafinatum vocat. Erat is cubicularius Pontificis, eique admodum charus, quem idcirco minime mirum, ſi novo exemplo uti voluit Canonicali domo prope Aulam. Quin etiam inſeq. anno Card. Presbyterum S. Stephani in Cælio monte adlegit, publiciſque ac privatis in rebus pertractandis dexteritatem ejus non ſemel adhibuit. Mediolanenſis ipſe erat; eodemque anno quum Parmen. Epiſcopus eligebatur, Gabrielem de Sclafenatis Canonicum S. Petri eſſe factum teſtantur Regeſt. Arch. Apoſt. Vat. & infra in hiſce Apoſtolicis literis ejus germanus appellatur. Quæ ſane res admirationem adimit, cur domum Canonicalem eidem concedat, ſimul nempe cum fratre incolendam.

(*a*) Suffra-

ut etiam, poſtquam Canonicatum & Præbendam prædictos, quos obtines dimiſeris, domo, hortulo, vinea, & eorum juribus & pertinentiis ſupradictis uti, potiri, & gaudere poſſis & debeas, quoad vixeris in omnibus & per omnia, perinde ac ſi domus ipſa cum hortulo, vinea, juribus & pertinentiis ſupradictis tibi, quoad viveres, etiam poſtquam obtentos per te Canonicatum & Præbendam prædictos dimiſiſſes, per nos conceſſa & aſſignata fuiſſet. Non obſtantibus priori voluntate noſtra prædicta, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis ac omnibus illis, quæ in dictis tibi conceſſis litteris voluimus non obſtare, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. prorogationis, voluntatis, & conceſſionis infringere &c. Si quis autem &c.

Acſi illam obtinuiſſet ad vitam.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſecundo, Pridie Idus Septembris, Pontificatus noſtri Anno duodecimo.

Inſtitutio duorum Beneficiatorum, totidemque Clericorum, qui Sixtini vocantur certis ſtatutis oneribus, ac dote aſſignata, cum inſertis duobus Inſtrumentis, quorum altero continetur ſolutio quinque mill. florenor. auri pro dote; altero vero emtio bonorum ſtabilium pro fundo eorumdem Beneficior. & Clericat. qui pares omnino cæteris antiquioribus conſtituuntur.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vat. capſ. 7. faſc. 269. Item lib. A. pag. 192. & lib. B. pag. 119.

AN. CH. 1482. 1. Mart.

IN Nomine Dñi noſtri Jeſu Chriſti. Amen. Noverint univerſi, & ſinguli præſentes, pariterque futuri, per hoc verum, & publicum Inſtrumentum; quod anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio, Indictione prima, die vigeſima menſis Aprilis, Pontificatus vero Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Sixti divina Providentia Papæ quarti anno duodecimo; perſonaliter conſtituti in Sacriſtia Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Reverendi in Chriſto Patres Dominus Joannes Jacobus Parmen., & Stephanus Maurian. (a) Epiſcopi, & Joannes Andreas de Grimaldis, Sedis Apoſtolicæ Prothonotarius, Magiſter Domus Palatii Apoſtolici, præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Referendarii domeſtici, in qua Sacriſtia erant congregati capitulariter, & Capitulum facientes, & celebrantes Reverendus Pater Dominus Hieronymus Epiſcopus Foroſempronien. Vicarius, & Canonici dictæ Baſilicæ infraſcripti, videlicet Dominus Laurentius Rubeus, Antonius de Trevio, Bartholomæus de Bollis, Britius de Monte, Celſus Mellinus, Benincaſa (b) Anconitanus, Carolus de Comitibus, Gabriel de Sclaffanatis, Nicolaus de Crapanica, Franciſcus Maffeus, Simon Bonadies, Franciſcus de Sinibaldis, Franciſcus de Chere, & Joannes Franciſcus della Ceccha. Qui quidem Domini Epiſcopi, & Magiſter domus prædicti de mandato præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, præſentibus me Notario publico, & teſtibus infraſcriptis, mandarunt legi, & publicari coram dictis Dominis Canonicis capitulariter ibidem ſedentibus per me dictum, & infraſcriptum Notarium quaſdam litteras Apoſtolicas, quas illuc detulerant de mandato ejuſdem Domini noſtri Papæ, tenoris ſequentis:

Capitulum congregatum prædicat. Conſilium.

Notarius eam recitare jubetur.

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Conſtitutio ipſa in Capitulo perlecta.

Cum illius, cujus perfecta ſunt opera, vices, quanquam immeriti, geramus in terris, eum pro viribus imitari nos convenit, ut ea, quæ ad ejus laudem, & gloriam pia devotione incœpimus, ad optatum perducamus effectum. Cum itaque nos pridem ad Patriarchalem Principis Apoſtolorum Baſilicam, inter alias Urbis, & Orbis Eccleſias dignitate, honore, & venuſtate præcipuam, Salvatoris noſtri Sudario, atque aliis plurimis Sanctorum venerandis Reliquiis, ac Indulgentiarum muneribus, necnon uno Archipresbyteratu, triginta Canonicatibus, & totidem Præbendis, ac triginta quatuor Beneficiatis, & viginti quinque Clericatibus nuncupatis, perpetuis Beneficiis Eccleſiaſticis pro totidem Canonicis Capitulum inibi conſtituentibus, triginta quatuor Beneficiatis, & vigintiquinque Clericis ad divina inibi miniſtranda deputatis, decoratam, aciem noſtræ conſiderationis extendentes, in eadem Baſilica inſignem Capellam cum Altari, & decenti choro, in quo Canonici, Beneficiati, & Clerici dictæ Baſilicæ ſingulis diebus horis canonicis conveniunt ad divina decantanda officia, opere non parum ſumptuoſo conſtrui &

De more traditur a præſtantia Baſil. Vatic.

Capella Sixtina nuncupata, ſeu Chorus Baſil.

(a) Suffraganeus Archiepiſcopi Viennenſis in Gallia, cujus Sedes appellatur *S. Jean de Maurienne*. Erat olim Maurianenſis ali a Epiſcopalis Sedes in Mauritania Cæſarienſi.

(b) Petrus Benincaſa de Benincaſis Canonicatum adeptus Pontificatus anno VI. ut ex Archiv. Apoſt. Vat. Regeſt.

(a) In

Ejuſd. Capellæ dedicatio, Indulgentiæ, deſtinatio.

& ædificari fecerimus, eamque ſic conſtructam, in honorem, & ſub invocatione Conceptionis Virginis Mariæ, ac Sanctorum Franciſci, & Antonii de Padua conſecrari facere curaverimus; & ut condignis frequentaretur honoribus, Indulgentiis, & peccatorum remiſſionibus decoraverimus; intendamuſque ibidem corpus noſtrum, dum animam ab illo ſeparari contigerit, ſepeliri. Nos attendentes, parum eſſe hæc omnia peregiſſe, niſi per nos provideatur, quod in eadem Capella, præter alia, quæ Canonici primum, & Beneficiati ſecundum, ac clerici tertium ordinem miniſtrorum ibidem obtinentes præfati, in communi celebrant Miſſas, & officia, aliquæ miſſæ ſingulis diebus ex ordinatione noſtra celebrentur; & quod ſi cuilibet ex Ordinibus prædictis, Beneficiatorum videlicet, & Clericorum ſuperadderentur duo alii Beneficiati, & Clerici, qui aliis Beneficiatis, & Clericis inibi in onerum ſupportatione, & emolumentorum perceptione æquales exiſterent, & ultra hoc duas Miſſas qualibet die in dicta Capella celebrarent, & pro hujuſmodi ſuperaddito onere aliqua alia emolumenta perciperent; aſſignarentur quoque eidem Baſilicæ redditus ad id ſufficientes, profecto eidem Capellæ quoad ejus laudabilem ordinationem nil deeſſe cenſeretur; ac volentes ſuper hoc oportune providere; motu proprio, non ad dilectorum filiorum Archipresbyteri, & Capituli dictæ Baſilicæ, aut alicujus alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa noſtra ſcientia, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in dicta Baſilica, præter dictos triginta quatuor Beneficiatos, & viginti quinque Clericos, eſſe debeant duo Beneficiati, & duo Clerici in Presbyteratus ordine conſtituti, Sixtini nuncupandi, Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, & pro eiſdem quatuor totidem perpetua Beneficia Eccleſiaſtica, duo videlicet ſecundi ordinis Beneficiatorum, & alii duo tertii ordinis Clericorum prædictorum nuncupatorum, etiam Sixtina primum, & ſecundum ſui Ordinis nuncupanda, aliis Beneficiis eorum Ordinis in nomine, cognomine, & omnibus aliis æqualia, eiſdem motu, ſcientia, & auctoritate erigimus, & inſtituimus in eadem: & quod illa hac prima vice per nos, & dum poſtmodum pro tempore vacabunt perpetuis futuris temporibus, dumtaxat per Canonicos dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtentes, in Urbe præſentes, ad id invicem convenientes, ſeu ſaniorem partem eorum, Perſonis, de quibus eis videbitur, in Presbyteratus tamen ordine conſtitutis, conferantur, quæ in onerum ſupportatione, & quotidianarum diſtributionum, ac aliorum emolumentorum omnium dictæ Baſilicæ perceptione aliis Beneficiatis, &

Beneficiator. & Clericorum Sixtinor. onera.

Eorumd. inſtitutio, & cum reliquis æquatio.

Clericis dictæ Baſilicæ omnino æquales exiſtant, & præter hujuſmodi onera ſingulis diebus duas Miſſas per ſeipſos in Altari dictæ Capellæ ſubmiſſa voce celebrare teneantur, onus celebrationis Miſſarum hujuſmodi alternis hebdomadis, vel diebus, aut alias, prout Capitulo præfatis videbitur, inter ſe dividendo, poſſint tamen, legitimo ſubſiſtente impedimento, per aliquem Presbyterum, exiſtentem de aliquo ordinum prædictorum, Miſſas hujuſmodi facere celebrari, & dum impedimentum tale ſuperveniret, quod veriſimiliter tempus octo dierum tranſcendere deberet, ad celebrandum hujuſmodi Miſſas pro eis, alium etiam, qui non foret de Ordinibus prædictis, conſentientibus tamen Capitulo præfatis, durante tali tempore dumtaxat, ſubrogare, & ſi Miſſas hujuſmodi celebrare obmitterent, pro ſingulis Miſſis, quas non celebrarent, ſinguli Carleni de eorum diſtributione per Camerarium illarum retineantur, in iis, quæ neceſſaria erunt pro conſervatione Paramentorum dictæ Capellæ, convertendi, poſſintque, & dum incumbentia eis onera celebrationis dictarum Miſſarum non adimplerent, debeant illa hac prima vice, & in poſterum obtinentes pro ſolo nutu Capituli prædictorum ab illis amoveri. Implentes autem onus celebrationis Miſſarum hujuſmodi, de proventibus dictæ Baſilicæ decem florenos auri de Camera pro quolibet eorumdem quatuor, ultra alia emolumenta, in quibus cum aliis ſunt æquales, ut præfertur, percipiant annuatim; Canonici vero præfati diligenter curare debeant Beneficia hujuſmodi talibus conferre Perſonis in Presbyteratus ordine conſtitutis, bonæ opinionis, & famæ, quæ veriſimiliter ſciant, velint, & valeant Baſilicæ, & Capellæ præfatis in divinorum celebratione hujuſmodi decenter deſervire, ſuper quibus quorumcumque ipſorum Canonicorum conſcientiam oneramus, & an illi, quibus per nos hac prima vice, & alii, quibus in poſterum per eos conferentur, Miſſas hujuſmodi celebrent, ut tenentur, per ſe, vel camerarium diſtributionum, ac alias attente inveſtigare, & non celebrantes punire, & cum expediens fuerit, amovere ab eiſdem. Teneantur præterea Canonici præfati de cætero ſingulis annis perpetuis futuris temporibus quatuor anniverſaria pro anima noſtra, expenſis eorum ſolemniter celebrare in Capella prædicta, unum videlicet die ſecunda quadrageſimæ, & reliquum prima die poſt octavam Reſurrectionis Dominicæ; tertium, quandiu vixerimus, ſequenti die poſt Octavam feſtivitatis Apoſtolorum Petri & Pauli de menſe Julii, & demum in die obitus noſtri; & reliquum in die univerſalis commemorationis Defunctorum, eiſdem motu, ſcientia, & auctoritate ordinamus; & pro eorundem Beneficiorum

Duæ in ea Capella miſſæ celebrandæ quotidie per eorum duos.

Mulcta & pœna eorum, qui id negligerent.

Quæ emolumenta, & in quos conferenda talia beneficia?

Quatuor Anniverſaria quotannis a Capitulo celebranda.

Beneficiis ejuſdem dos aſſignata indicatur.

rum per nos ſic erectorum ſupportandis oneribus, Baſilicæ præfatæ Bona in aliis litteris noſtris, ſeu publico inde conficiendo Inſtrumento deſignanda largimur, concedimus, & donamus; & ſi, quod abſit, contingat, Capitulum præfatos in præmiſſorum executione ceſſare, & minus fideliter ſe habere, volumus, & eiſdem motu, ſcientia, & auctoritate decernimus, quod Prælati, Præſidentes, & Clerici Cameræ Apoſtolicæ, qui pro tempore erunt, præmiſſa adimplere teneantur, & quoad hoc Canonicis præfatis conceſſa poteſtas ad eoſdem Prælatos, Præſidentes, & Clericos devolvatur eo ipſo, qui Prælati, Præſidentes, & Clerici ſuper votiva executione præmiſſorum, ſicut eis videbitur, poſſint, & debeant providere: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia compeſcendo.

Capitulo exequi id nolente ad Clericos Cameræ res devolvitur.

Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon litteris noſtris, per quas Capella ipſa Hoſpitali noſtro Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Ordinis Sancti Auguſtini unita, annexa, & incorporata, ſeu illius regiminis, & adminiſtrationis, ac celebrationis divinorum in illa cura, aut quævis alia auctoritas dilectis filiis Præceptori, & Fratribus ejuſdem Hoſpitalis forſan commiſſa foret, quibus, etiamſi cum motus proprii, & certæ ſcientiæ, aut aliis derogatoriarum derogatoriis clauſulis emanaſſent, & de eis, earumque toto tenore, & data mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda eſſet, illas præſentibus pro expreſſis habentes quoad hoc, ipſis alias in ſuo robore permanentibus, motu, & ſcientia prædictis ſpecifice, & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque; diſtrictius inhibentes Præceptori, & Fratribus prædictis, ne litteris ipſis, & conceſſa eis per illas poteſtate, & auctoritate quoad ipſam Capellam de cætero quomodolibet uti præſumant, eiſque mandantes, ut Sanctorum Reliquias, Roſam, & alia jocalia, Paramenta Eccleſiaſtica ad ornatum dictæ Capellæ per nos deputata, penes eos exiſtentia, Canonicis præfatis abſque mora conſignare procurent, per ipſos Canonicos cum aliis Sanctorum Reliquiis, & Eccleſiaſticis Ornamentis dictæ Baſilicæ decenter pro ejuſdem Capellæ ornatu in poſterum conſervanda. Et ſimiliter Canonicis præfatis conſignare procurent alia quæcumque Bona mobilia & immobilia, quæ a nobis pro Capella prædicta habuiſſent. Nulli ergo &c. noſtri ſtatuti, erectionis, inſtitutionis, ordinationis, conceſſionis, donationis, voluntatis, conſtitutionis, derogationis, inhibitionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnat. Dom. Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſecundo Kal. Mart., Pont. N. anno duod. P. de Valle.

Hoſpitali S. Spiritus conceſſio prius facta irritatur.

Quibus litteris ſic lectis, & publicatis, & per prædictos Dominos Canonicos capitulariter congregatos acceptatis, & approbatis, illico dicti Domini Parmenſis, & Maurianenſis Epiſcopi, ac Magiſter domus dicti Palatii Apoſtolici, nomine, & de mandato præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, per manus Venerabilis Viri Rubei de Ricciis mercatoris Florentini, Inſtitoris, ſive Gubernatoris Societatis de Rabbatis, & de Ricaſulis de Romana Curia, ibidem præſentis, ſolverunt, numerarunt, aſſignarunt, & tradiderunt dictis Dominis Canonicis capitulariter congregatis ſummam florenorum auri de Camera, in auro quinque millium in valore florenorum auri in auro largorum, valentium dictam ſummam dictorum quinque millium florenorum auri in auro de Camera; quam ſummam dictorum quinque millium florenorum in auro præfati Domini ibidem præſentes Canonici, & capitulariter congregati confeſſi fuerunt illos habuiſſe, & recepiſſe a Sanctitate præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ, & de quibus florenis in auro quinque millibus dicti Domini Canonici promiſerunt Sanctiſſimo Domino noſtro Papæ, & mihi Notario publico infraſcripto ſtipulanti, & recipienti emere poſſeſſiones, & fructus ac proventus pro dicta Capella pro dotibus duorum Beneficiatorum, & duorum Clericatuum Sixtinorum nuncupatorum, in præinſertis litteris contentorum, & etiam tenere, & ſervare dictas præinſertas litteras Apoſtolicas juxta illarum tenorem. Et etiam promiſerunt dicti Domini Canonici ex nunc, & continuo dare, tradere, & aſſignare, ſive dari, tradi, & aſſignari facere dictis duobus Beneficiatis, & duobus Clericis fructus, redditus, & proventus ad eos pertinentes, ſicuti aliis Beneficiatis, & Clericis dictæ Baſilicæ, & ultra decem ducatos auri in auro de camera ſingulis annis, juxta formam dictarum præinſertarum litterarum. Et pro prædictis omnibus, & ſingulis attendendis, & inviolabiliter obſervandis, præfati Domini Canonici capitulariter congregati omnia eorum, & cujuslibet ipſorum, & præfatæ Baſilicæ Bona mobilia, & immobilia, præſentia, & futura, ubicumque conſtituta, & permanentia, ſub pœnis Cameræ, & ſub quavis alia majori, & meliori, ac efficaciori forma, & pro refectione omnium, & ſingulorum damnorum, expenſarum, & intereſſe ſolempniter, & in ſolidum obligaverunt, & hypothecarunt, cum promiſſionibus, ſubmiſſionibus, renunciationibus, Procuratorum conſtitutionibus, ſolemnitatibus, & aliis clauſulis in ſimilibus Contractibus poni ſoli-

Floreni ſolvuntur quinque mill. pro dote prædicta in poſſeſſiones convertendi.

Capitulum obligat ſua bona omnia pro eadem re.

ſolitis, & conſuetis. Et inſuper præfati Domini Canonici ſuper eorum pectus, & conſcientias, Sacroſanctis Scripturis manualiter per eos tactis, juraverunt, & quilibet eorum juravit præmiſſa omnia, & ſingula attendere, & inviolabiliter obſervare, & in nullo contradicere, facere, vel venire per ſe, vel alium, ſeu alios in Judicio vel extra, directe vel indirecte, tacite vel expreſſe quovis quæſito colore ſub hypotheca, & obligatione prædictis. De, & ſuper quibus omnibus, & ſingulis ſupradictis præfati Domini Epiſcopi, & Magiſter domus præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ petierunt ſibi, & aliis, quorum intereſt, fieri a me Notario publico infraſcripto unum, vel plura publicum, ſeu publica Inſtrumentum, vel Inſtrumenta. Et inſuper dicti Domini Epiſcopi, & Magiſter domus dicti Apoſtolici Palatii aſſeruerunt, præfatum Sanctiſſimum Dominum noſtrum Papam velle dare, & elargiri dictæ Baſilicæ ultra dictos quinque millia florenos auri in auro de Camera, pro complemento dotium dictorum Beneficiatorum, & Clericatuum dictæ Capellæ mille ſimiles florenos, convertendos in ſimiles emptiones fructuum ad opus dictorum Beneficiatorum, & Clericatuum dictæ ſuæ Capellæ. Acta fuerunt hæc Romæ in dicta Sacriſtia dictæ Baſilicæ anno, Indictione, die, menſe, & Pontificatu, quibus ſupra, præſentibus honorabilib. & venerandis Viris Domino Strocio, Caroli de Strotiis mercatore Florentino Romanam Curiam ſequente, & Claudio de Blandanco Canonico Biſuntino, & Nicolao de Ponte vitreo Clerico Gebennen. Dioceſis, teſtibus ad prædicta vocatis ſpecialiter, & rogatis.

Alii mille florenì pro complem. dotis eorumd. Beneff.

Poſtmodum vero anno a nativitate ejuſdem Domini milleſimo ſeptingenteſimo octuageſimo quarto, indictione ſecunda, die vero Dominica, vigeſima prima menſis Martii, Pontificatus præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Domini Sixti divina providentia Papæ quarti anno tertiodecimo, præſentibus me dicto Notario publico, & teſtibus infraſcriptis ad hæc ſpecialiter vocatis, & rogatis, Reverendi Patres, & venerabiles Viri Domini Epiſcopus Faventinus Vicarius, Laurentius Rubeus Prior, Antonius de Forlivio, Andreas de Viterbio Sedis Apoſtolicæ Protonotarius, Antonius de Trevio, Stephanus de Gottiſredis, Barthelomæus de Bollis, Jacobus de Cicchinis, Agapitus de Bellishominibus, Benincaſa Anconitanus, Celſus de Millinis, Britius de monte, Franciſcus de Maffeis, Leonardus de Capoccinis, Laurentius de Mari, Nicolaus de Crapanica, Simon Bondies, Joannes Franciſcus della Ceccha Franciſcus de Sinibaldis, Coſmus de Pazziis, Canonici dictæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe congregati capitulariter in Sacriſtia dictæ Baſilicæ, & ibidem Capitulum poſt veſperas facientes, & celebrantes, inſtante, & requirente venerabili Viro Domino Demetrio Guaſſello altero ex Beneficiatis dictæ Capellæ Sixtinæ dictæ Baſilicæ, de mandato, ut dixit, præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Domini Sixti Papæ quarti, ac etiam nomine ſuo proprio, & alterius Beneficiati, & duorum Clericorum dictæ Baſilicæ nominibus, præfati Domini Canonici capitulariter, ut prædicitur, congregati gratis, & ſponte dixerunt, & in veritate confeſſi fuerunt, emiſſe de dicta ſumma dictorum quinque millium florenorum auri in auro de Camera, eis dudum aſſignatorum, & numeratorum nomine præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ pro dote dictæ Capellæ, poſſeſſiones infraſcriptas, videlicet, ab hæredibus quondam nobilis Viri Evangeliſtæ Magdalenæ, alias Capo di Ferro, civibus Romanis integram medietatem totius Tenimenti vulgariter dicti Campoſalini, ad ipſos hæredes tunc pertinentem, junctam pro indiviſo cum alia integra medietate filiorum, & hæredum quondam Joannis Jacobi Lælii de Cinciis; quod Tenimentum ſitum eſt in partibus Tranſtyberinis extra Portam Portuenſem, ſeu Sancti Pancratii infra ſuos Confines pro pretio, & nomine pretii trium millium quingentorum ducatorum auri de Camera ad rationem bolendinorum ſeptuagintaquinque pro quolibet ducato, ut plene conſtat Inſtrumento publico recepto in poſſe Domini Camilli Bembene Civis Romani publici Imperiali auctoritate Notarii, Item a magnifico Viro Domino Paulo de Urſinis, & Chriſtophoro de Formello filio quondam Philippi de Formello tres integras quartas partes Caſalis, quod dicitur Falcetula, junctas pro indiviſo cum alia integra quarta parte dictæ Baſilicæ, pro pretio, & nomine pretii ducatorum noningentorum ſimilium ad dictam rationem ſeptuagintaquinque Bolendinorum pro quolibet ducato infra ſuos Confines pro dicta Capella, ut plene conſtat publico Inſtrumento recepto in poſſe Domini Chriſtophori Sanctis, in dicta Baſilica Beneficiati, publici Imperiali auctoritate Notarii. Item ab honorabili Viro Domino Stephano Perlyone laico Cive Romano regionis Ripæ integram tertiam partem domus ſitæ in regione Pontis, junctam pro indiviſo cum aliis duobus tertiis pertinentibus ad præfatam Baſilicam, & Hoſpitale Sancti Spiritus in Saxia, pro pretio, & nomine pretii ducatorum auri in auro quadringentorum infra ſuos Confines, ut patet publico Inſtrumento recepto in poſſe Domini Rufini de Sabloindis publici Apoſtolica auctoritate Notarii, pro dote dictæ Capellæ; de, & ſuper quibus omnibus, & ſingulis præfati Domini Capitulum, & Demetrius dictis nominibus petierunt a me dicto, & infraſcripto Notario, tanquam publica, & authentica per-

Poſſeſſiones emtæ priorib. quinque mill. flor.

Id eſt Tenimentum Campoſalini, Caſale Falcetulæ, &c.

Acta omnia in Capitulo de more post Veſperas.

perſona ſtipulante, & recipiente ſibi fieri, & tradi unum, & plura publicum, & publica Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Acta fuerunt hæc Romæ in Sacriſtia dictæ Baſilicæ poſt dictas Veſperas hora, qua ſolent fieri ſimilia capitula, ſedentibus, & congregatis dictis Dominis Vicario, & Canonicis ſub anno, Indictione, die, menſe, & Pontificatu, quibus ſupra, præſentibus Nobilibus, & venerabil. viris Dominis Baptiſta Margano de regione Campitelli, Franciſco Baptiſtæ de Thomaroziis de regione Sancti Euſtachii Civibus Romanis, & Joanne Omocque Canonico Eccleſiæ Cameracen., Reverendiſſimi Domini Vicecancellarii Familiari Teſtibus ad præmiſſa vocatis, & ſpecialiter rogatis; & me Joanne Gerones Presbytero Gerunden. diœceſis. publico Apoſtolica, & Imperiali auctoritatibus Notario, qui præmiſſis omnibus & ſingulis, dum ſic, ut præmittitur, agerentur, dicerentur, & fierent, una cum prænominatis Teſtibus præſens interfui, eaque ſic fieri vidi, audivi, & in notam ſumpſi, ex qua hoc præſens Inſtrumentum, ſeu Inſtrumenta per alium fideliter ſcriptum, ſeu ſcripta inde confeci, & in hanc publicam formam redegi, ſignoque, & nomine meis ſolitis, & conſuetis ſignavi, & ſubſcripſi in fidem, & teſtimonium omnium, & ſingulorum præmiſſorum rogatus & requiſitus.

Prædictis duobus Beneficiatis, & duobus Clericis, Sixtinis nuncupatis, confert Beneficia, & Clericatus ab ſe nuper erectos, ac dotatos cum muneribus, & oneribus, ut ſupra.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 7. faſc. 269.

AN. CH. 1482. 15. Mart.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Matthæo Ruſo, & Demetrio (*a*) de Guaſellis Beneficiatis, ac Bartholomæo Antonii Organiſtæ, necnon Stephano Grillo, alias Clerico, Clericis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Sixtinis nuncupatis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia ex more laudat.

Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendamini teſtimonio, nos inducunt, ut vobis reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnia beneficia Eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & in antea vacatura, collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus. (*b*) Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Cum itaque poſtmodum duo Ordinis Beneficiatorum: Primum videlicet, & ſecundum beneficia, & duo Ordinis Clericorum ſimiliter primum, & ſecundum Clericatus Sixtina nuncupanda perpetua beneficia Eccleſiaſtica in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe per nos erecta, & dotata, quorum ratione illa pro tempore obtinentes in honoribus, & oneribus dictæ Baſilicæ, ac perceptione fructuum, reddituum, & proventuum ejus aliis eorum ordinum prædictorum perſonis reſpective æquales eſſe debent, & duas miſſas qualibet die in Capella, quam in dicta Baſilica in honorem, & ſub invocatione Conceptionis Virginis Mariæ, ac Sanctorum Franciſci, & Antonii de Padua a fundamentis de novo conſtrui fecimus, ſubmiſſa voce celebrare tenerentur, a ſui erectione, & dotatione vacaverint, & vacent ad præſens, nullusque de illis, præter nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit reſervatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis: Nos volentes vos Matthæum, qui Presbyter, & Demetrium, qui etiam Presbyter noſtræque Bibliothecæ Cuſtos, ac Bartholomæum, qui ſimiliter Presbyter, necnon Stephanum, qui pariter Presbyter eſtis præmiſſorum meritorum veſtrorum intuitu gratia proſequi ſpeciali, ac vos a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti aliiſque Eccleſiaſticis Sententiis, Cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati eſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes: Motu proprio, non ad veſtram, vel alterius pro vobis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate: Primum Ordinis Beneficiatorum, cujus viginti quatuor tibi Matthæe, & ſecundum ejuſdem Ordinis, cujus etiam viginti quatuor tibi Demetri, ac primum Ordinis Clericorum cujus ſimiliter viginti quatuor tibi Bartholomæe, & reliquum ejuſdem ordinis cujus etiam viginti quatuor florenorum auri de Camera fructus, redditus, & proventus ſecun-

Beneficiator. & Clericor. Sixtinor. honores, & onera.

Omnes eſſe debent Presbyteri.

Primo a Sixto fundatori instituti.

(*a*) In litteris Apoſtolicis quinto poſt menſe datis Petrum Demetrium appellatum hunc reperimus Beneficiatum.

(*b*) De generali reſervatione Beneficior. vacantium in Curia hic ſermo eſt. Qua ſuper re conſulendi Canoniſtæ ad Regulas Cancellariæ, quarum origo multo antiquior eſt his temporibus: quum maxime vigebant.

(*a*) Foro-

ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedunt, beneficia prædicta, quæ ſine cura ſunt, ſic ut præfertur, tibi Stephane, dilecti filii cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolica auctoritate præſentium tenore conferimus, & de illis etiam providemus. Decernentes prout eſt irritum, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attemptatum forſan eſt hactenus, vel inpoſterum contigerit attemptari. Et nihilominus Venerabili fratri Epiſcopo Foroſempronien. (*a*) & dilectis filiis Johanni Jacobo Parmen., ac Stephano Maurianen. Electis per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus; quatenus ipſi vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios vos, vel Procuratores veſtros veſtris nominibus in corporalem poſſeſſionem beneficiorum vobis reſpective collatorum juriumque, & pertinentiarum prædictorum reſpective inducant auctoritate noſtra, & defendant inductos, amotis quibuſlibet detentoribus ab eiſdem, ac faciant vos, vel pro vobis veſtros procuratores prædictos ad vobis ſic collata beneficia prædicta, ut eſt moris admitti, vobiſque de ipſorum collatorum beneficiorum hujuſmodi fructibus redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ Baſilicæ juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in dicta Urbe ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus vos in aſſecutione beneficiorum prædictorum volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Aut ſi quilibet veſtrum præſens non fuerit ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia veſtra per Procuratores idoneos, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeritis, ſeu quilibet veſtrum acceſſerit corporaliter, illud præſtetis, ſeu præſtet. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, conſtitutionis, mandati, & voluntatis infringere. Si quis autem &c.

Dandam poſſeſſionem committit de more Vicario & duob. Canonicis

Contrariis quibuſcumque non obſtantibus

Præcipue privilegiis Archipresb. & Capituli;

Necnon abſentia Beneficiator. & Clericor. poſſeſſ. tempore.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſecundo, Id. Martii, Pontificatus noſtri Anno duodecimo.

Unio

(*a*) Foroſempronienſis hic epiſcopus erat Hieronymus Sanctuccius Urbinas, qui an. 1494. deceſſit Urbini, ibique eſt tumulatus prope Sacrarium ut ex Ughell. (*to.* 2. *pag.* 834.) Vicarius idem erat Baſilicæ noſtræ, ut patet ex Inſtrumento nuper allato cum inſerta Sixti IV. Bulla. Perinde duo electi hic memorati erant Canonici ejuſdem Baſilicæ Joannes Jacobus Sclafenatus, & Stephanus Morellus, qui hiſce in litteris filii appellantur, tanquam electi ad Epiſcopatus Parmenſem, & Maurianenſem: in prædicto autem Inſtrumento, quum Epiſcopi nuncupentur (ſequenti enim anno rogatum fuit) non eſt dubium, quin conſecrati jam fuerint: propterea extra corpus Capituli recenſentur. Contra in his litteris demandatur iis cura poſſeſſionis Beneficiatorum & Clericorum, quæ ad Canonicos privative ſpectat ex Conſtitutionibus. Quamobrem de duobus his Beneficiatis, totidemque Clericis Sixtinis ſecus ſentire oportet, ac de Clerico, ſimulque Capellano Altaris mortuorum, de quo ſupra (*pag.* 215. *not.* b) Iſte enim nonniſi Gregorio XIII. Pontifice in Collegio Clericorum cenſeri cœpit: dum e contrario hi quatuor a Sixto IV. inſtituti a primæva inſtitutione in utroque ordine recenſentur, ut conſtat ex Regeſtis Tabularii Secretioris Vaticani ad annum XII. Sixti IV. Tametſi Beneficiati & Clerici Sixtini appellari conſueverint uſque ad annum 1589. quum Sixtus V. quinto Calendas Octobris anno Pontif. 5. in ſua Bulla *Quum pro noſtro Paſtorali munere*, quam ſuo loco proferemus, utrumque ordinem Beneficiatorum, & Clericorum, nomine, conditione, cæteriſque omnibus ſimiles eſſe voluit: *Eoſque*, ajens, *cum aliis penitus in omnibus, & per omnia æquamus.*

(*a*) Gri-

Unio & incorporatio Monaſterii Virginum S. Catharinæ cum Monaſterio S. Baſilii Aquilanæ Diœceſis.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vatic. capſ. 31. faſc. 318.

AN. CH. 1483. 1. Jul.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex continua rerum temporalium mutabilitate ſuadente, Monaſteriis, & aliis piis locis, ut melioris ſtatus regimine dirigantur, novam formam dare, necnon cœleſtis patriæ contemplationi, Deique ſervitio intentis perſonis utriuſque ſexus, ut ad ſanctas operationes ferventius intendere valeant, de opportunæ proviſionis ope ſuccurrere conſuevit, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Cum itaque ſicut accepimus fructus, redditus, & proventus Monaſterii Sancti Baſilii Aquilan Ord. Sancti Benedicti quod ſub cura, & protectione dilectorum filiorum Archipresbyteri & Capituli Principis Apoſtolorum de Urbe fore dinoſcitur, & in quo regularis viget obſervantia, adeo tenues ſint, & exiles, quod Abbatiſſa, & Moniales ejuſdem ſe commode ſuſtentare, & onera eis incumbentia ſupportare non valent, quodque ſi Monaſterium Sanctæ Catharinæ etiam Aquilan. dicti Ordinis, quod ſub eadem cura & protectione Archipresbyteri, & Capituli prædictorum exiſtit, & ex quo Abbatiſſa & Moniales ejuſdem, quia ad illicita prolapſæ, & vitam minus honeſtam ducere videbantur, non ſine religionis obprobrio, & Archipresbyteri, Capitulique prædictorum diſplicentia ſingulari ejectæ fuerunt, & in illo amplius non reſident, eidem Monaſterio S. Baſilii perpetuo uniretur, annecteretur, & incorporaretur, applicaretur, & appropriaretur, ex hoc præfatæ Abbatiſſa & Moniales dicti Monaſterii S. Baſilii commodius ſuſtentari valerent, & materia delinquendi in ipſo Monaſterio S. Catharinæ ſublata, ſcandalorum quoque, & obprobrii hujuſmodi fomenta ceſſarent. Nos igitur qui dudum inter alia voluimus, & ordinavimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum valorem ſecundum communem extimationem tam beneficii uniendi quam illius, cui uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes vocatis quorum intereſt, cupientes opportunitatibus Abbatiſſæ, & Monialium dicti Monaſterii S. Baſilii ſalubriter providere, & ne in dicto Monaſterio S. Catharinæ ſcandala de cætero eveniant, quantum cum Deo poſſumus obviare, necnon tam S. Baſilii, quam S. Catharinæ Monaſteriorum prædictorum fructuum, redituum, & proventuum veros valores annuos præſentibus pro expreſſis habentes, motu proprio non ad ipſarum Abbatiſſæ, & Monialium S. Baſilii aut aliorum pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex noſtra ſcientia, & mera voluntate Monaſterium S. Catharinæ hujuſmodi in eo Abbatiali dignitate ſuppreſſa, dicto monaſterio S. Baſilii cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, incorporamus, appropriamus, & applicamus. Ita quod liceat ex nunc præfatis Abbatiſſæ, & Monialibus monaſterii S. Baſilii, monaſterii S. Catharinæ hujuſmodi juriumque, & pertinentiarum ejuſdem poſſeſſionem auctoritate propria apprehendere, & perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus, & proventus in ſuos, & dicti monaſterii S. Baſilii uſus, & utilitatem convertere, & perpetuo retinere, Dioceſani loci & cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita, & nihilominus motu ſimili Abbatiſſæ, & Monialibus præfati monaſterii S. Catharinæ, quod dotes ſuas habere, & cum illis, ac aliis earum, & cujuſlibet ipſarum rebus, & bonis mobilibus ad earum uſum deputatis, dummodo non fuerint Altaris, ſeu Altarium, aut alteri pio uſui dedicata, & ad alia monaſteria, vel alterius Ordinis, in quibus benivolas invenerint receptrices ſe transferre, & in illis ſub illorum habitu, ac regularibus inſtitutis perpetuo degere, vel ſi maluerint apud propinquos, & benevolos earum, & cujuſlibet ipſarum ſe recipere, & etiam inibi ſub ipſarum habitu permanere libere, & licite poſſint, & valeant, licentiam concedimus per præſentes. Non obſtan. voluntate, & ordinatione noſtris prædictis, & aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis; necnon monaſteriorum, & Ordinis prædictorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod monaſterium S. Catharinæ prædictum propter unionem hujuſmodi ad profanos uſus nullatenus redigatur, ſed in ejus Eccleſia Miſſæ, & alia divina Officia congrue, debitis temporibus celebrentur. Nulli ergo &c. noſtræ unionis, annexionis, incorporationis, appropriationis, applicationis, conceſſionis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio, Kalendis Julii, Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Monaſter. Virg. S. Baſil. Aquilan. juris Capituli Vatic. valde inopi.

Aliud Monaſt. Virg. S. Cathar. ejuſd. Diœc. nota non ita bona

Cum bonis omnibus & juribus uni propria adnectit;

Supprimit ejuſd. Monaſt. dignit. Abbatialem.

Monialibus S. Cathar. ut alio ſe transferant, concedit.

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Unio

Unio, annexio, & incorporatio Eccl. Parochialis S. Salvatoris cum uno ex Beneficiatis Sixtinis, vita dumtaxat durante Beneficiati ejuſdem poſſeſſoris.

Ex Regeſto CVII. Bullar. Sixti IV. pag. 5. ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1483. 30. Aug.

Sixtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ex injuncto nobis deſuper Apoſtolicæ ſervitutis officio ad ea libenter intendimus, per quæ Eccleſiaſticarum perſonarum quarumlibet, præſertim nobis grata familiaritatis obſequia impendentium, commodo, & utilitati opportune valeat provideri. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Petri Demetrii (a) Clerici, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe perpetui Beneficiati, familiaris noſtri, petitio continebat, quod, ſi Parochialis Eccleſia Sancti Salvatoris de Urbe perpetuo Beneficio Beneficiato nuncupato ad Altare beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Antonii de Padua ſitum in dicta Baſilica in Capella, quam in eadem Baſilica ad honorem beatæ Mariæ,& Sancti Antonii prædictorum ereximus, quod & præfatam Eccleſiam dictus Petrus Demetrius obtinet ad vitam ipſius Petri Demetrii, uniretur, & incorporaretur, profecto id in non modicum commodum, & utilitatem dicti Petri Demetrii cederet. Quare pro parte dicti Petri Demetrii, qui etiam continuus commenſalis noſter exiſtit, aſſerentis, quod Eccleſiæ Vigintiquatuor, & Beneficii prædictorum etiam viginti quatuor Ducatorum auri de Camera fructus, redditus, & proventus,ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Eccleſiam prædictam eidem Beneficio, ad vitam præfati Petri Demetrii dumtaxat, unire, annectere, & incorporare, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod ſemper in unionibus commiſſio fieret, ad partes vocatis quorum intereſt, dictum Petrum Demetrium ab omnibus & ſingulis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ac aliis Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati Eccleſiam prædictam cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis eidem Beneficio, ad vitam ipſius Petri Demetrii dumtaxat, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, unimus, annectimus, & incorporamus; ita quod liceat eidem Petro Demetrio poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ continuare, & quoad vixerit retinere, illiuſque fructus redditus & proventus in ſuos ac Beneficii & Eccleſiæ prædictorum uſus, & utilitatem convertere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita. Non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, ac Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Proviſo, quod propter unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi dicta Eccleſia debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura in ea nullatenus negligatur. Volumus autem, quod cedente, vel decedente dicto Petro Demetrio, ſeu dictam Eccleſiam quomodolibet dimittente, unio, annexio, & incorporatio prædictæ ex tunc diſſolutæ ſint, & eſſe cenſeantur, ipſaque Eccleſia in priſtinum ſtatum revertatur: & inſuper ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere. Si quis autem &c.

Supplicatio Demetrii de Guaſellis, Beneficiati.

Pro unione Eccl. Parochialis S. Salvatoris.

Eandem unit ad vitam ipſius Demetrii dumtaxat:

Modo animar. cura nullum detrim. accipiat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio, tertio Kal. Septemb. Pontificatus noſtri Anno tertiodec.

Ratam

(a) Grimaldus in libro Deſcendentiæ Canonicor. &c. huic præmittit Joannem de Magiſtris Beneficiatum, ut putat an. 1482. Qui autem fieri potuit, ut primum Sixtus contulerit id Beneficium in Petrum Demetrium anno Incarnat. 1482. Idibus Martii, ſive (ut ante id tempus, & poſtmodum, anni numerabantur) ſeq. anno 1483. idemque Demetrius alii ſuccedens? quum præſertim Joannes de Magiſtris ad Pontif. Sixti IV. annum ſextum ſpectet, & Capellæ Sixtinæ fundatio ad annum duodecimum. Pontificia quidem nuper allata Diplomata mihi perſuadent, ut credam, Demetrium ſtatui oportere loco principe in hujus Beneficii deſcendentia. Et Regeſtum Archivi Apoſtol. Vatic. retro trahendum docet, aliique deſcendentiæ adſcribendum Joannem de Magiſtris non recte hîc locatum a Grimaldo.

Ratam habet, & confirmat venditionem cujuſdam domus ſitæ in Platea D. Petri factam a Capitulo pro inſtaurandis aliis domibus ad utilitatem menſæ Capitularis.

Ex Regeſto XCIII. Bullar. Sixti IV. pag. 46. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1483. 25. Dec.

SIxtus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ex debito Paſtoralis Officii quo Eccleſiarum omnium cura nobis imminet generalis, vota perſonarum quarumlibet quæ Eccleſiarum quarumlibet commoda, & utilitatem concernunt, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, & hiis, quæ propterea provide proceſſiſſe dicuntur, ut illibata perſiſtant, libenter, cum a nobis petitur, noſtri adjicimus muniminis firmitatem. Sane, ſicut accepimus, dilecti filii Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe provide conſiderantes, quod Baſilica ipſa multis, & diverſis hinc inde ſparſis abundat domibus, & poſſeſſionibus, inter quas aliquæ non nullos, vel quaſi paucos fructus eidem Baſilicæ reddunt annuatim, quodque, ſi ex illis aliquæ minus utiles venderentur, & earum valor in reparationem domorum magis utilium converteretur, profecto majorem ex reparatis domibus hujuſmodi exinde fructuum reportarent, idque in eorum & dictæ Baſilicæ cederet utilitatem, vendiderunt dilecto filio Andreæ de Grandia Laico Brixien. Cubiculario, & familiari noſtro præſentiementi, & recipienti pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, quamdam domum ſitam in Platea Palatii noſtri Apoſtolici, & dictæ Baſilicæ juxta viam publicam, & alios ejus confines, pro pretio ducentorum, & vigintiquinque ducatorum Papalium, quos manualiter ab eodem Andrea poſtmodum receperunt, venerabilis fratris Baptiſtæ Epiſcopi Faventin. in eadem Baſilica Vicarii noſtri (a) in hiis interveniente conſenſu, auctoritate, & publico decreto, prout in quodam Inſtrumento deſuper confecto plenius continetur; converteruntque pretium prædictum in reparatione aliarum domorum dictæ Baſilicæ, cupitque dictus Andreas eiſdem venditioni, & alienationi pro earum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ firmitatis adjici. Nos igitur de præmiſſis, quodque venditio, & alienatio prædictæ ceſſerunt, & cedunt in evidentem dictæ Baſilicæ utilitatem, fide digno teſtimonio certificati, Andreæ, ac hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis prædictis, ut venditio, & alienatio prædictæ tanto firmius obſerventur, quanto erunt majori auctoritate roboratæ, providere volentes, ipſumque Andream a quibusvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, & inflictis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, quoad hoc, ut præſentium conſequatur effectum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, domumque prædictam per illius ulteriorem deſignationem, & fines præſentibus pro expreſſis habentes, motu proprio, non ad dicti Andreæ, vel alterius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia venditionem, alienationem, traditionem, & aſſignationem prædictas, & prout illas concernunt, omnia & ſingula in dicto Inſtrumento contenta auctoritate Apoſtolica præſentium tenore confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplemusque omnes, & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus Bonifacii Papæ Noni in ſua obedientia nuncupati, per quam bona immobilia dictæ Baſilicæ & aliarum Eccleſiarum Urbis alienari prohibuit, ac felicis recordationis Pauli Papæ ſecundi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, nec non dictæ Baſilicæ juramento, &c. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, confirmationis, approbationis, communitionis infringere.

Capitulum vendit domum quamdam pro aliis reparandis.

Emtor ſolvit 225. ducatos Papales.

Emtionem firmari cupit auctor. Apoſt.

Pontifex eam approbat, & confirmat motu pr.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio, octavo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri Anno tertiodecimo.

Unio

(a) Eodem hoc anno, die videlicet 27. April. erat Vicarius Baſilicæ Hieronymus Foroſempronienſis Epiſcopus, de quo ſupra, *pag.* 225. Faventinum vero Epiſcopum perinde Vicarium eſſe mirari quis poſſet, niſi animadverteret non Archipresbyteri, ſed Pontificis Vicarium hunc fuiſſe.

(a) Bapti-

Revocat, irritat, & annullat locationes & conceſſiones omnes bonorum & rerum Baſilicæ factas Canonicis &c. propinquis &c. ſub gravibus pœnis, Baſilicæ utilitati conſulens.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 12. faſc. 277. & Lib. B. fol. 150.

AN. CH. 1484.

Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, & non ad alicujus alterius inſtantiam volentes melius reformare regimen noſtræ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, tenore præſentium revocamus, irritamus, & annullamus omnes, & ſingulas locationes, & conceſſiones de Pratis, Tabernis, Hoſpitiis, Nemoribus, Capannis, Ortis, Domibus non propria habitatione receptis, habitis, & retentis, Canonicis, Beneficiatis, & Clericis; de quibuscumque aliis Bonis, & rebus ad dictam Eccleſiam ſpectantibus, quibuſvis Canonicis, ac Clericis, & Beneficiatis quomodocumque, qualitercumque, & quandocumque, aut eorum Conſanguineis in ſecundo gradu, familiaribus, ſeu ſervitoribus factas, mandamus omnibus, & ſingulis illas, ſeu illa tenentibus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ quam ipſo facto incurrant, & diſtributionum quotidianarum perditione, quas Camerarius pro tempore, & in præſenti exiſtens ſub eadem pœna debeant inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos hujuſmodi, noſtris mandatis parentes diſtribuere, ac ducentorum Ducatorum auri pro una Cameræ Apoſtolicæ, & pro alia medietatibus Sacriſtiæ ejuſdem Eccleſiæ, ſi contrafecerint, applicandorum; quatenus infra terminum viginti dierum a publicatione præſentium, aut per Vicarium præfigendum, aut moderandum debeant hujuſmodi Prata, Tabernas, Hoſpitia, Nemora, Silvas, Capannas, Ortos, Vineas, Domos, & alia Bona expeditas, vacuas, ſeu expedita, & vacua dimiſiſſe, ſeu relaxaſſe ſub diſpoſitione Capituli, ſeu Officialium ejuſdem, qui eaſdem, ſeu eadem utiliori modo locare teneantur. Qui vero ex dictis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Domos prædictas pro habitatione, ſeu reſidentia habent, ſi tamen dictam penſionem ſolvant, & de ſex menſibus in ſex menſes in principio: quod ſi non fecerint, ſub eiſdem tamen pœnis ſimiliter eas dimittant. Impoſterum vero hujuſmodi locationes dictis Canonicis Beneficiatis, & Clericis, aut familiaribus eorum omnino inhibemus ſub eiſdem pœnis, quas tam locantes, quam conſentientes ipſo facto incurrant, & quas ex nunc ſi fieri contingat, irritas, & inanes eſſe volumus, mandantes Venerabili fratri noſtro Baptiſtæ Epiſcopo Faventino (a) in eadem Baſilica Vicario noſtro, ejuſque ſucceſſoribus pro tempore Vicariis, quatenus contra præfatos, qui fuerint inobedientes, ſeu rebelles procedat, ſeu procedant ad executionem pœnarum prædictarum omni amoto reſpectu, omnique appellatione remota. Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ, cæteriſque non obſtantibus quibuſcumque: Mandantes inſuper hoc modo præſens mandatum noſtrum inter conſtitutiones dictæ Baſilicæ de verbo ad verbum deſcribi, & regiſtrari.

Res locatas enumerat.

Eas non dimittentibus pœnas proponit.

Excipit habitationes Canon. Benef. & Cler.

Vicario Baſil. pro tempore executionem demandat.

Placet proprio motu, & ita mandamus.

INNO-

(a) Baptiſtam de Canonicis Bononienſem ex Abbate SS. Naboris & Felicis EpiſcopumFaventinum eſſe factum an. 1484. teſtatur Ughellus (*to.* 2. *pag.* 504.) Quare ad hunc annum Diploma iſtud referri poſſe videretur. Nihilominus nuper vidimus, auctoritate ejuſdem PontificisSixti IV. vel anno præcedenti FaventinumEpiſcopum hunc vocari. Quamobrem fateamur neceſſe eſt, inexploratam nobis eſſe ætatem hujus diplomatis.

(a) Car-

INNOCENTIUS VIII.

Sixti IV. obitum die 13. Auguſti Anno 1484. breve Interpontificium dierum quindecim excepit, ut ſuperiorum Pontificum. Joannes Baptiſta Cibo Genuenſis patria, Epiſcopus primum Savonenſis, deinde Melphitenſis, Presb. Card. S. Laurentii in Lucina eligitur (*a*) die Dom. 29. Auguſti; atque hinc diebus aliis quindecim 12. nimirum Septembris coronatur. Sedet annos 7. menſes 10. dies 27. numeratis extremis moritur quinta hora noctis diei 25. Julii anno 1492. æreo monumento ſepelitur in Baſilica Vaticana.

Canonicatum & Præbendam per promotionem Celſi de Mellinis vacantes confert Jacobo de Capotiis Cubiculario ſuo, una cum Camera Canonicali, qua idem Celſus fruebatur, derogans conſuetudini optandi, qua vigebat inter Canonicos antiquiores.

Ex Regeſto I. Bullar. Innoc. VIII. pag. 100. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1484. 12. *Octobr.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Jacobo de Capotiis Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

A meritis perſonalibus de more orditur.

Grata familiaritatis obſequia, quæ nobis hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnes Canonicatus & Præbendas, ceteraque Beneficia Eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, (*b*) decernentes, ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Cum itaque poſtmodum Canonicatus & Præbenda Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quos dilectus filius Celſus de Millinis (*c*) electus Feretran. tempore promotionis per nos hodie factæ de perſona ſua ad Eccleſiam Feretran. tunc Paſtore carentem obtinebat (ex eo quod nos quaſcumque gratias, expectativas ſpeciales, vel generales, reſervationes, & litteras Apoſtolicas, quæ in quorumvis favorem, & ex quavis cauſa, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, & cum quibuſvis clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam talibus, per quas caveretur expreſſe, quod illis nullatenus derogari poſſet, nec derogatum cenſeretur, niſi ſub totis inibi expreſſis modo & forma, & pro quibuſvis perſonis quavis dignitate & auctoritate etiam Cardinalatus fungentibus a felicis recordationis Sixto Papa quarto Prædeceſſore noſtro, ſeu nobis quomodo-

Canonicatus & Præbenda vacantes,

Et ad S. Sedis collationem pertinentes,

(*a*) Cardinalium numerus 31. non excedebat Comitiorum tempore: at quinque eorum Roma aberant ſuis in Epiſcopalibus ſedibus degentes. Quare ſex & viginti tantum Conclave ingreſſi Pontificem elegerunt. Eſtque is numerus ſatis amplus, ſi cum Superiorum Pontificum electoribus conferatur. Nam ſoli 14. convenerunt ad Comitia Eugenii IV. Nicolaum V. duodeviginti congregati elegerunt: ſoli quindecim Calliſtum III. octodecim Pium II. viginti Paulum II. ac duodeviginti Sixtum IV. Id enim moris invaluerat poſt fœdiſſimum Schiſma ſublatum, ut decedente Pontifice Succeſſor quantocyus eligeretur ab iis tantummodo Cardinalibus, qui Romæ erant. Cæterum Cardinalium numerus coarctatus admodum fuerat Conſtantienſibus, Baſileenſibuſque decretis. Præterea quinta ex iis duodeviginti legibus, quas juramento omnium Cardinalium confirmatas ajebam in Comitiis Pauli II. viginti abhinc annis, per hæc verba a Card. Papienſi refertur: *Cardinales non ante creare, quam ii, qui creati jam haberentur, ad numerum 24. eſſent redacti majoremque hoc numero non pati in Eccleſia eſſe.* Cui tamen legi haud ſtetiſſe ipſum Paulum II. ejuſque Succeſſorem Sixtum IV. vel inde diſcimus, quod uterque ſuos, plureſque creavit Cardinales, atque unus & triginta ſupererant quum Innocentius VIII. eſt electus. Senſim poſtea numerus excrevit, quoad Sixti V. Conſtitutione cautum fuit, ne plures, paucioreſve eſſent ſeptuaginta; ſex nimirum Epiſcopi, Presbyteri 50. & quatuordecim Diaconi. Plura videſis (modo caute) apud Cohell. (*not. Cardinalat. cap.* 3.) & Ludov. Thomaſſin. (*de beneſ. P.* 1. *lib.* 2. *c.* 114. *n.* 12. *& ſeqq.*

(*b*) Memoria oportet repeti quæ ajebam ſupra *pag.* 195. *not. c.* de hujuſmodi reſervationibus Canonicatuum, ac Beneficiorum omnium Baſilicæ præſertim Vaticanæ. Hic autem generalis reſervatio eſt Beneficiorum omnium ap. Sedem Apoſtol. vacantium juxta Regulas Cancellariæ. Quas ſane Regulas eſſe conditas a quolibet Pontifice, ſtatimatque ad Petri Sedem aſcendebat, ut hodie fit, ſatis ſuperque oſtendunt tum hæ Innocentii litteræ, tum quas attuli Sixti IV. uterque enim paucis poſt adeptum Pontificatum menſibus profitetur, ſe Beneficiorum collationem ſibi reſervaſſe. Quamobrem quod Canoniſtæ tradunt de Nicolao V. hunc videlicet, ſelectis Prædeceſſorum Conſtitutionibus ad eam formam reduxiſſe Cancellariæ Regulas, quam hodie habent, litteris hiſce Apoſtolicis confirmatur. Vide Thomaſſin. *de Beneſ. P.* 11. *l.* 1. *c.* 44. *n.* 2. Cohell. *notit. Cardin. cap.* 20.

(*c*) Hunc Baſilicæ noſtræ Canonicum adlegit Sixtus IV. ut Regeſt. Vatic. teſtantur; non Innocentius VIII. ut putat Ciampin. (*de Parco ma. pag. XII.*) Vide quæ diximus ad litteras Sixti IV. an. 1477. 20. Jul: *pag.* 201. *not. a & b.*

(*a*) Ciam-

modolibet emanaſſent, & effectum ſortitæ non forent, ſuſpendendo, & in Canonicatus & Præbendæ prædictorum vacatione effectum ſortiri non poſſe, nec debere decernendo, eoſdem Canonicatum & Præbendam per promotionem hujuſmodi ex nunc vacare decernimus per præſentes) apud Sedem prædictam vacaverint, & vacent ad præſens, nullusque de illis, præter nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictus: Nos tibi, qui etiam cubicularius, & continuus commenſalis noſter exiſtis, præmiſſorum obſequiorum & meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes; necnon omnia & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, quæ etiam ex quibuſvis Apoſtolicis diſpenſationibus obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddit∪um, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Canonicatum & Præbendam prædictos, quorum fructus, redditus, & proventus viginti quatuor florenorum auri de Camera, ſecundum communem exiſtimationem, valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt; ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam dicti Celſi, vel alicujus alterius reſignationem, de illis in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam vacent, etiamſi tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſique Canonicatus, & Præbenda diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex eo, quod dictus Celſus illos obtinens præfati Sixti Prædeceſſoris familiaris continuus commenſalis fuit, & etiam ejuſdem Prædeceſſoris, ac noſter Notarius,

Jacobo de Capotiis confertur:

Cum retentione quorumvis alior. beneficior.

Cauſa cur ad S. Sedem pertineant.

(*a*) nec non litterarum Apoſtolicarum Corrector, & Abbreviator exiſtit, aut alias generaliter reſervati exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo eorum diſpoſitio ad nos hac vice pertineat cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, necnon Camera ſeu domo Canonicali, quam ipſe Celſus in clauſtro dictæ Baſilicæ ex ſpeciali conceſſione de illius uſu & habitatione eidem Celſo ejuſdem Prædeceſſoris Referendario ex certis tunc expreſſis cauſis, per eumdem Prædeceſſorem cum derogatione juris in illa quomodolibet competentis dilecto filio Antonio de Trenis* dictæ Baſilicæ Canonico facta, ſeu alias, tunc inhabitabat, cum juribus & pertinentiis ſuis, prout adhuc inhabitat, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam providemus, decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel inpoſterum contigerit attentari. Et nihilominus Venerabilibus fratribus Agathen. & Pientin. (*b*) Epiſcopis & dilecto filio Archidiacono Eccleſiæ Senen. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Canonicatus, & Præbendæ, ac Cameræ ſeu domus Canonicalis juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde dicto Celſo, & quolibet alio detentore, ac faciant te, vel procuratorem prædictum ad præbendam hujuſmodi in dicta Baſilica in Canonicum recipi, & in fratrem, ſtallo tibi in Choro, & loco in Capitulo ipſius Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis, necnon uſu, & habitatione Cameræ, ſeu domus Canonicalis hujuſmodi pacifice gaudere, tibique de ipſorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis con-

Camera Canonicalis in Clauſtro Baſil. perinde confertur.

* *al.* de Tremo

Poſſeſſionem ab eo ineundam committit tribus Perſonis in dignitate conſtitutis

Obſtantia omnia removet:

(*a*) Ciampin. Chronologica methodo Abbreviatores enumerans, hunc refert ad an. 1471.

(*b*) Auguſtinus Patritius, quo Pius II. ut teſtatur Platina, *lectore uſus eſt: a quo etiam, dum ipſe dictabat, deſcribebantur omnia*; a Sixto IV. datus erat Præſul Pientinæ Eccleſiæ (ex Victorell. *addit. ad Ciacon.*) anno 1483. juxta Ughell. Corſignanum oppidum olim appellabatur, ubi Pius II. natus erat, ibidem exulante ejus patre: factus poſtea Pontifex mœnibus cinxit oppidum, ac Pientiam dici voluit, parique honore Montem Ilcinum proſecutus utramque novam urbem uni ſubjecit Epiſcopo, qui Pientinus eſt nuncupatus; quoad Clemens VIII. anno 1599. Eccleſias disjunxit, ſuumque utrique Epiſcopum dedit. Auguſtinus autem Patritius; de quo hic ſermo eſt, fuit tertius ex Pientinis Epiſcopis; neque hæc præcipue dignitas commendabilem eum reddit. Magiſter ſiquidem Cæremoniarum præſtantiſſimus, atque ea propter Pio II. & Succeſſoribus valde acceptus, celebrem illum Tractatum de Sacris Cæremoniis, Innocentio VIII. ut morem gereret, conſcripſit, quem Electus Corcyrenſis proprio nomine vulgavit, dedicavitque Leoni X. nonnullis immutatis, nec paucis adjectis. Quæ omnia Paris de Graſſis diligenter notavit, plagiariumque haud paſſus fuit per ſummam Pientini Præſulis injuriam latere. Extat in Bibliotheca Vatic. Cod. Ms. 4757. quem laudat Franciſcus Maria Phœbeus de anno Jubilæi *Par.* 1. c. 4. *p.* 45. unde genuinum Patritii opus edi poteſt in lucem. Jamque id factum eſſet, niſi novam electi Corcyrenſis editionem cum P. Catalani notis prælo commiſſam præſtolari viſum eſſet, ne Cl. Auctori moleſta res fieret, ſuperfluiſque oneraretur Reſpublica.

(*a*) De

conſtitutionibus, necnon dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, illis præſertim, quibus cavetur expreſſe, quod vacantibus in eadem Baſilica Canonicatibus, & Præbendis, ac Cameris ſeu domibus Canonicalibus pro tempore, antiquiores dictæ Baſilicæ Canonici, dum vacant, hujuſmodi vacantes inibi Cameras Canonicales optare poſſint, ac dictis Antonio ac Celſo, & cuilibet eorum de dicta domo Canonicali factis conceſſionibus a Prædeceſſore præfato, quibus illa & confectarum ſuper conceſſionibus domus, ſive Cameræ prædictæ litterarum tenores, etiamſi de eis, eorumque totis tenoribus hujuſmodi, ſeu quavis alia expreſſio habenda eſſet, & in eis caveretur expreſſe, quod illis nunquam cenſeretur eſſe derogatum, niſi dum & quoties ſub certis inibi expreſſis modo & forma contingeret derogari, præſentibus pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa hac vice dumtaxat, ſpecialiter, & expreſſe derogamus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui Apoſtolica vel alia quavis auctoritate in dicta Baſilica in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus, & Præbendis dictæ Baſilicæ ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione Canonicatus & Præbendæ ac Cameræ, ſive domus prædictorum volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis quoad aſſecutionem Canonicatuum & Præbendarum, ſeu Beneficiorum aliorum præjudicium generari, ſeu ſi dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicu us minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus & Præbendis dictæ Baſilicæ, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cu uſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, &c, cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris corporaliter illud præſtes. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Præcipue optationem, quæ jampridem moris erat.

Litteris Apoſtolicis favore aliorum, & expectativis derogat;

Necnon privilegiis Capituli Vatic.

Concedit, ut juramentum præſtare poſſit per Procuratorem.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimoquarto: Quarto Idus Octobris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Item Baptiſta de Lenis Canonico confertur una cum Canonicatu Camera Canonicalis cumque omnibus juribus & pertinentiis ſuis. Reg. LVII. *pag.* 106.

Item Petro Joanni Pauli Canonico confertur una cum Canonicatu Baſilicæ Domus cum Cameris Canonicalibus cumque omnibus juribus & pertinentiis ſuis, ut ſupra Reg. eodem LVII. *pag.* 285. *tergo.*

Archipresbytero Card. Baptiſtæ Zeno, præter ordinariam facultatem dignitati adnexam concedit aliam conferendi Beneficia omnia, & Clericatus Baſilicæ, ac tres Canonicatus, & totidem Præbendas Romanis dumtaxat, & ſalvo jure Capitulo competente.

Ex Regeſto I. Bullar. Innoc. VIII. pag. 307. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1484. 19. Octobr.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei Venerabili fratri Baptiſtæ Epiſcopo Tuſculan. (a) Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Dum ad perſonam tuam quam divina clementia magnis illuſtravit gratiarum muneribus, noſtræ dirigimus conſiderationis intuitum, & attenta meditatione penſamus, quod tu Romanam Eccleſiam, cujus honorabile membrum exiſtis, tuorum honoras per amplius

(a) De eo dictum eſt ſupra *pag.* 202. *not. a.* Hic adjicimus, quod Sixtus IV. ex Diacono S. Mariæ in Porticu Presb. Card. S. Anaſtaſiæ, ac poſtmodum, decedente Jacobo Amanato, ſeu Card. Papienſi anno 1475. Epiſcopum Tuſculanum creavit; qualem his litteris appellatum videmus.

(a) Nunc

Singularia merita beneficiis proſequitur.

lius magnitudine meritorum, dignum, quin potius debitum reputamus, ut in hiis, quæ perſonarum eccleſiaſticarum proviſionem & Eccleſiarum præſertim Baſilicæ noſtræ Principis Apoſtolorum de Urbe, quam digne gerimus in viſceribus charitatis, decorem, ac divini cultus in eis incrementum reſpiciunt, eam tibi invenias in exhibitione gratiarum munificam, & etiam liberalem. Hinc eſt, quod nos, qui dudum omnes Canonicatus & Præbendas dictæ Baſilicæ diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervavimus, cupientes, ut dicta Baſilica perſonis idoneis, & divino cultui intentis fulciatur, per quas cultus ipſe in eadem Eccleſia continuetur, & amplietur, ac ſperantes, quod tu, qui Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica obtines in Commendam. (a) quique erga ipſam Baſilicam ſingularem geris affectionem, per tuæ diligentiæ ſtudium eidem Baſilicæ de hujuſmodi perſonis idoneis, & benemeritis voles, & poteris providere: Motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia noſtra Fraternitati tuæ, ut quamdiu Archipresbyteratum prædictum obtinueris, omnia & ſingula perpetua ſimplicia eccleſiaſtica beneficia, Beneficiatus, & Clericatus Chori nuncupata, quoties illa in antea per obitum, nec non tres Canonicatus & totidem Præbendas (b) dictæ Baſilicæ, quos primo ſimili modo ceſſantibus etiam eorum, quæ Commendata forent, Commendis in quibuſcumque menſibus, etiamſi apud Sedem Apoſtolicam vacare contigerit, etiamſi ad tuam, ac dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, inſtitutionem, approbationem, ſeu quamvis aliam etiam diſſimilem diſpoſitionem quomodolibet quocumque jure vel titulo, conjunctim vel diviſim pertineant, ac diſpoſitioni Apoſtolicæ ex quavis cauſa ſpecialiter vel generaliter reſervata, vel ex generali Apoſtolica reſervatione affecta exiſtant, vel pro tempore fuerint perſonis idoneis, de quibus tibi videbitur, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, & expectantibus per te vel alium ſeu alios, quem vel quos ad id duxeris deputandum, vel deputandos, etiamſi te ex quavis cauſa etiam pro tua voluntate a Romana Curia abeſſe contigerit, ſalvo tamen jure eiſdem Capitulo in collatione beneficiorum prædictorum competente, non tamen alienigenis, ſed Romanis dumtaxat conferre, & de illis providere, omniaque & ſingula in præmiſſis & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna facere, & exequi libere & licite poſſis, & debeas, perinde ac ſi generales vel ſpeciales reſervationes & affectiones etiam per regulas Cancellariæ, vel alias Apoſtolicas conſtitutiones, & ordinationes factæ vel inpoſterum forſan faciendæ, vel alias inductæ vel inducendæ, ac gratiæ expectativæ, (c) earumque revalidationes, extenſiones, & mutationes, collationes, ac nominandi, & nominatis conferendi facultates & mandata, ac uniones, annexiones, & incorporationes pro quibuſvis perſonis, quacumque dignitate etiam Cardinalatus, & auctoritate, & quibuſvis prærogativis fulgentibus nullatenus emanaſſent, & in futurum non emanarent, auctoritate Apoſtolica & ex certa noſtra ſcientia tenore præſentium indulgemus, ac plenam, liberam, & omnimodam concedimus facultatem decernentes, affectiones, reſervationes, regulas, conſtitutiones, & ordinationes, expectativas, revalidationes, extenſiones, collationes, mutationes, facultates, mandata, uniones, annexiones, & incorporationes hujuſmodi, ac decreta in illis contenta, quoad impediendum te, quominus in præmiſſis tua ordinaria auctoritate, & hujuſmodi per nos tibi conceſſa facultate uti valeas, ad dicta Beneficia nullatenus ſe extendere, ac quaſcumque collationes, proviſiones, & quaſvis alias proviſiones, quas de Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis prædictis alias, quam ut præmittitur, per te, vel a te deputandis prædictis fieri, nec non quidquid ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate etiam a nobis ſcienter vel ignoranter attentari contigerit, & quæcumque pro tempore inde ſecuta, nulla & invalida, nulliuſque roboris vel momenti, ſicque per quoſcumque Judices, & Commiſſarios, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, in quibuſcumque cauſis & negotiis, ſublata eis & cuilibet eorum quavis alia interpretandi facultate, ſententiari, pronunciari & definiri debere, non obſtantibus omnibus præmiſſis, ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento

Collationem beneficior. omnium, & trium Canonicat. largitur.

Salvo jure Capituli, & modo ſolis Romanis conferantur.

Plenam ad id facultatem concedit.

Obſtantia quæcumque tollit, & removet.

(a) Nunc primum accipimus, Archipresbyteralem dignitatem Commendatam: quum cæteroqui ne de iſto quidem Archipresbytero tale aliquid affirmatum hactenus invenerimus. Quid igitur, inquies, novum hoc, atque inauditum loquendi genus ſibi vult? Eo ſcilicet ſpectat, quod facultates dignitatem excedentes, Canonicatuum videlicet collationem his litteris largitur Pontifex Archipresbytero.

(b) De hujuſmodi Præbendis adhuc adnexis Canonicatibus conſule 6. Decretal. lib. III. tit. 3. & ſeqq.

(c) De reſervationibus, & gratiis expectativis, ſuper quibus tantæ per hæc tempora concertationes erant, conſule Thomaſſin. *de Benef. P. II. lib.* 2. *cap.* 45. Expectativas autem gratias ſeq. ſeculo revocatas liquet a Concil. Trid. *Seſſ.* 24. *cap.* 19.

mento confirmatione Apoſtolica vel quavis alia firmitate roboratis, quibus omnibus, etiamſi de illis eorumque totis tenoribus, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa mentio pro illorum ſufficienti derogatione habenda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad præmiſſa, motu ſcientia & auctoritate ſimilibus, ſpecialiter & expreſſe hac vice dumtaxat derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quod ſi ſingulorum Canonicatuum, & Præbendarum, ac beneficiorum per te, vel a te deputatis hujuſmodi pro tempore collatorum fructus, redditus, & proventus viginti quatuor ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum excedant, illi quibus collata fuerint, infra tres menſes, poſt adeptam per eos illorum pacificam poſſeſſionem, novam proviſionem, deſuper a nobis, vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus obtinere, ac litteras Apoſtolicas deſuper expedire, & annatam eidem Cameræ debitam cum effectu perſolvere teneantur: alioquin collationes, & proviſiones per te vel a te deputatis prædictis de beneficiis hujuſmodi factæ, ut præfertur, & inde ſecuta quæcumque ſint caſſa & irrita, nulliuſque roboris vel momenti. Nulli ergo &c. noſtrorum indulti, conceſſionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Conſtitutionibus & privilegiis contrariis derogat.

Pro beneficiis 24. Ducator. valorem excedent. nova expeditio requiritur.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quarto, quartodecimo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Archipresbyteri Baſil. Vatic. auctoritatem omnimodam inſtauraturus exemplo Nicolai III., eamdem illi poteſtatem largitur, quam ſui aliquot Prædeceſſores in Vicarios ejuſdem Baſilicæ effuderant.

Ex Regeſto II. Bullar. Innoc. VIII. pag. 210. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1484. 21. Nov.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Baptiſtæ Epiſcopo Tuſculan. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Archipresbytero Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Licet ex debito miniſterii paſtoralis ſuperna nobis diſpoſitione commiſſi *circa* univerſarum Urbis & Orbis *Eccleſiarum* ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigendum nos deceat eſſe intentos, circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum Baſilicam dignitate honore & vetuſtate præcipuam, Salvatoris noſtri Sudario atque aliis plurimis Sanctorum venerandis Reliquiis, Indulgentiarum muneribus decoratam, tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere, quanto ipſius Baſilicæ excellentia, & erga ipſum Apoſtolorum Principem ſingularis noſtra devotio id expoſcunt. Cupientes igitur, ut ipſa veneranda Baſilica digne & opportune in ſpiritualibus, & temporalibus regatur, & gubernetur, & in hiis, quæ expediunt, opportune reformetur, ac noſtræ proviſionis ope, coadjuvante Altiſſimo, creſcat in muneribus gratiarum, & divinus cultus in ea continuum ſuſcipiat incrementum, de perſona quoque tua, quam Divina providentia plurimis ſapientiæ, & circumſpectionis aliarumque eximiarum virtutum donis inſignivit, fumentes in Domino fiduciam ſpecialem, qui Apoſtolicæ Sedis & Romanæ Eccleſiæ clariſſimum & honorabile membrum exiſtis; ac ſperantes, quod illa, quæ tibi committenda duxerimus, ad ipſius Baſilicæ decorem, & utilitatem, nec non dilectorum filiorum Capituli miniſtrorum ipſius directionem laudabiliter exequeris: & cum, ſicut accepimus, felicis recordationis Nicolaus Papa tertius Prædeceſſor noſter inter alia, quæ pro decenti ſtatu, ac regimine temporalium, ac ſpiritualium edidit in Baſilica antedicta, illius curam & regimen Archipresbytero ejuſdem pro tempore exiſtenti commiſit; ejus nos nunc merito veſtigiis inhærentes univerſum dictæ Baſilicæ, ac perſonarum, rerum quoque, & bonorum ejuſdem regimen, curam, & adminiſtrationem fraternitati tuæ ad noſtrum, & Apoſtolicæ Sedis beneplacitum committimus, & demandamus: (a) & nihilominus pro ipſius Baſilicæ, & perſonarum ejus tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus neceſſaria, & opportuna reformatione omnes, & ſingulos Canonicos, Beneficiatos, Clericus, & Miniſtros præfatæ Baſilicæ tam conjunctim, quam diviſim, prout, & quoties expedire videbitur, ut in dicta Baſilica Miſſis

Præſtantia Baſil. Vat.

Baſilicæ adminiſtrationis & Divini in ea cultus ſatagit.

Nicolai III. veſtigiis inſiſtit.

Reformationem neceſſariam eidem Archipr. committit

(a) Auctoritatem tam effuſam quodammodo cohibet: non enim perpetuam fore declarat; ſed Apoſtolicæ Sedis arbitrio eam ſubjicit. Animadverti autem debet, quod Innocentius non modo auctoritatem priſtinam Archipresbyteri hoc Diplomate inſtaurat; ſed cum priſtina illa conjungit alteram, quam ſui Prædeceſſores Vicariis generalibus in Baſilica noſtra inſtitutis elargiti fuerant.

(a) Com-

Miſſis & aliis divinis officiis nocturnis, atque diurnis perſonaliter intereſſe, ac in habitu & tonſura decenti cum omni ſolertia ei deſervire, debita & conſueta obſequia præcipue in Miſſarum, & divinorum celebratione, juxta ipſius Nicolai Papæ ordinationes, & ſtatuta exhibere teneantur, & debeant; auctoritate

Omnimodam poteſt. in res & perſonas largitur.

noſtra monendi, eoſque ad id, ſi opus fuerit, per cenſuram eccleſiaſticam compellendi, Capitulum quoque temporibus opportunis convocandi, & congregari faciendi, quodque ipſius Camerarii & Officiales locationes aliquarum poſſeſſionum, ſive prædiorum Urbanorum, vel ruſticorum dictæ Baſilicæ, & herbarum venditiones, alioſque a jure permiſſos contractus abſque tua licentia facere, aut ipſorum officia, ad quæ electi fuerunt pro tempore, abſque confirmatione, & ratificatione tua exercere nullo modo præſumant, eadem auctoritate inhibendi, necnon Camerarios & Officiales prædictos, ut libros & codices rationum ſuper receptis habitis, expoſitis, geſtis, & adminiſtratis per eos in ſuis officiis hujuſmodi, etiam pro tempore præterito confectos, tibi realiter aſſignare, & de receptis quoque, habitis, expoſitis, & adminiſtratis hujuſmodi, etiamſi de illis computum & rationem reddiderint, & abſolutionem, liberationem & quietantiam ab eiſdem Capitulo, vel alias quomodolibet obtinuerint, tibi de-

Rationum reviſionem eidem injungit.

nuo computa, & fidelem rationem reddere, & id totum, quod ex ipſis receptis, habitis, expoſitis, & adminiſtratis tam de præterito, quam de futuro temporibus remanſerit, ſeu ſuperfuerit, eiſdem Capitulo & Baſilicæ integre reſtituere, & aſſignare debeant, dicta auctoritate cogendi & compellendi; ac omnes & ſingulas de quibuſvis prædiis, caſalibus, domibus, terris, vineis, ſylvis, pratis, paſcuis herbaticis, territoriis, tenimentis, juribus, & bonis ipſius Baſilicæ per eoſdem Capitulum tam in perpetuum, quam ad certa tempora, ac ſingularibus ejuſdem Baſilicæ Canonicis, Beneficiatis, Clericis, quam aliis laicalibus, & eccleſiaſticis perſonis, ſub quibuſvis formis, & verborum expreſſionibus hactenus factas locationes, conceſſiones, alienationes, & venditiones; etiamſi ſuper illis Apoſtolica licentia, ſeu confirmatio intervenerit, examinandi, illaſque ex eis, quas in læſionem præfatæ Baſilicæ emanaſſe repereris, ſi per Sedem præfatam confirmatæ non fuerint, eadem

Necnon jus revocandi, & caſſandi quacumque minus recte facta fuerint.

auctoritate caſſandi, revocandi, & annullandi, necnon bonorum alienatorum, venditorum, locatorum; aut alias diſtractorum, & conceſſorum poſſeſſores & detentores ad eorum reſtitutionem integram præfatæ Baſilicæ per eos tunc faciendam etiam cogendi, de quibuſcumque etiam cauſis per Capitulum, Canonicos, Presbyteros, ſeu Clericos Beneficiatos, dictæ Baſilicæ inter ſe ipſos, aut contra alios Eccleſiaſticos, vel ſeculares, & per alios quoſcumque contra ipſos Capitulum, Canonicos, Presbyteros, & Clericos Beneficiatos, aut aliquem eorum movendis, etiam ratione quarumcumque rerum, & bonorum mobilium & immobilium, ac pecuniarum ex quacumque occaſione, vel cauſa, jure contractus, vel quaſi ad dictam Baſilicam, aut Canonicos & Capitulum communiter vel diviſim, quomodocumque, & qualitercumque ſpectantium, & pertinentium, ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu & figura judicii ſola facti veritate in-

Judicandi etiam, & exequendi in quibuslibet negotiis Capituli

ſpecta, per te vel alium cognoſcendi, illaſque ſine debito terminandi, & quæ judicata fuerint per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas ac ſecularis brachii invocationem exequendi, & quoties tibi videbitur, contra Canonicos Beneficiatos Clericos & perſonas dictæ Baſilicæ præſentes & futuros, ſuper eorum exceſſibus, criminibus, culpis, demeritis, & delictis præmiſſa auctoritate inquirendi, & procedendi, illoſque pro transgreſſionibus, & inobedientiis mandatorum, ſeu monitionum, quæ ipſis pro tempore feceris, cenſura ſimili, ac pecuniariis pœnis dicta auctoritate mulctandi, plectendi, & juxta ſtatuta prædicta puniendi, uſque ad omnium, & ſingulorum officiorum, Canonicatuum, & Præbendarum, ac beneficiorum ſuorum ſuſpenſionem, privationem, & amotionem incluſive, ſententias quoque, cenſuras, & pœnas per te forſan pro tempore promulgatas, ſi tibi videbitur expediens, mitigandi, minuendi, & relaxandi, ac eos ab illis abſolvendi, cum eiſdem etiam ſuper irregularitate, ſi quam ſententiis ipſis vel earum aliqua, ratione præmiſſorum, vel alicujus eorum pro tempore ligati, Miſſas & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium celebrando, & ſe illis immiſcendo contraxerint, diſpenſandi, aliaque omnia, & ſingula, quæ ad

Inſtar Vicarior. apoſt. elic. ejuſdem Baſilicæ

Vicarium Romani Pontificis, & ipſius officium, ejuſque liberum exercitium, tam de jure, quam de conſuetudine in eadam Baſilica pertinere noſcuntur, & quicumque Vicarii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, qui pro tempore fuerunt, facere, mandare, ordinare, & exequi quomodolibet conſueverunt, (*a*) ac alias in præmiſſis omnibus & ſingulis neceſſaria, & quomodolibet opportuna putaveris, faciendi, mandandi, ordinandi, gerendi, & exequendi cum invocatione,

(*a*) Commentariis hæc non indigent. Quæ Nicolaus V. Pius II. Paulus II. Sixtus IV. demandaverant Vicariis ſuis, ut patet ex eorum litteris, quas attulimus; omnia Innocentius committit Archipresbytero; iiſque ſingillatim recenſendis ne immoretur, ſe Archipresbytero largiri profitetur quæcumque ad Vicarium Pontificis ſpectaverunt.

tione, ſi opus fuerit, auxilii brachii ſecularis, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, uſque ad dictum beneplacitum, concedimus facultatem: qua te etiam, quoad Eccleſiam, atque alia membra & loca eccleſiaſtica, ſecularia, & regularia ipſius Baſilicæ atque eorum Gubernatores, & in ipſis degentes perſonas, volumus per præſentes uti poſſe. Volumus autem, quod poſtquam ad actualem prolationem ſententiæ privationis illorum ex Canonicis ipſius Baſilicæ, contra quos exigente juſtitia te procedere contigerit, nos infra biduum de hujuſmodi privatione reddere debeas certiores, ut de vacantibus per hujuſmodi privationem Canonicatibus, & Præbendis poſſimus perſonis idoneis providere. Et ne dicta Baſilica, ob alia ardua Romanæ Eccleſiæ tibi incumbentia negotia, in ſuo debito regimine aliquatenus patiatur, harum ſerie volumus, ac tuæ fraternitati concedimus, ut aliquem ad hoc, quem idoneum putaveris, in tuum Vicarium in ſpiritualibus & temporalibus generalem (*a*) eligere, conſtituere, & deputare in Baſilica antedicta cum omnimoda tibi poteſtate demandata, ubi, quando, & quoties tibi viſum fuerit, libere ac licite poſſis & valeas: non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non præfatæ Baſilicæ per ſedem præfatam factis, ac juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus prædictis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Sententia privationis Canonicat. communicanda Pontifici priuſquam profeeratur.

Tanta poteſtatis delegatio permittitur Archipresbytero.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quarto, undecimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri Anno Primo.

Eccleſiam Parochialem S. Mariæ Reginæ Cœli collationis Capituli confert in Commendam uni e ſuis familiaribus Clerico Veneto.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 10. Faſc. 276.

AN. CH. 1485. 4. Novi

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Clugien., & Auſeren. Epiſcopis, ac dilecto filio Joanni Baptiſtæ de Ferrariis (*b*) Canonico Eccleſiæ Mutinen.; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata devotionis, & familiaritatis obſequia, quæ dilectus filius Magiſter Joannes Laurentii Clericus Venetiarum utriuſque Juris Doctor, Scriptor, & familiaris noſter nobis, & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendit, & adhuc ſolicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, necnon literarum ſcientia, vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam ſuam etiam fidedignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut illa ſibi favorabiliter concedamus, quæ ſuis commoditatibus fore conſpicimus oportuna. Cum itaque Parochialis Eccleſia Sanctæ Mariæ de Regina Cœli in Burgo Sancti Petri de Urbe, quam dilectus filius Philippus Archiepiſcopus Antibaren. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica nuper in Commendam obtinebat, Commenda hujuſmodi ex eo quod idem Archiepiſcopus hodie illi in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſit, noſque ceſſionem ipſam duximus admittendam, ceſſante adhuc eo quo dum eidem Archiepiſcopo commendata fuit, vacabat, modo, vacare noſcatur. Nos volentes præfato Joanni

A meritis perſonalibus de more orditur.

Eccleſ. Parochialis commendandæ conditionem profert.

(*a*) Nil deſiderari poteſt illuſtrius ad illud diſcrimen deprehendendum, quod ſæpe in ſuperioribus indicavimus. Duo ſcilicet Vicariorum genera per hanc ætatem ſpectari oportet in Baſilica Vatic. Vicarios Pontificis ſumma auctoritate præditos, & Vicarios Archipresbyteri cum poteſtate ab eodem delegata.

(*b*) Eſt, cur mirer tanti nominis virum ignotum fuiſſe Ciampino (*de parco ma. p. xiv.*) Nam nomine tenus eum novit inter teſtes juramenti præſtiti ab Aſcanio Maria Sfortia Vicecomite Mediolanenſi, ubi Vicecancellarii munus obtinuit ab Alexandro VI. Attamen Ughellus & in addit. ad Ciacon. (*pag. 1337.*) & Italiæ Sacræ (*to. 2. pag. 133. to. 6. pag. 355.*) uberrime de eodem loquitur. Modicis ille ſcilicet, ſed honeſtis natus parentibus Mutinæ, venit Romam; acceptuſque inter Aulicos Roderici Borgia, Canonicatum Cathedralis Mutinenſis obtinuit, ex cujus reditibus parcus ipſe, ac tenax officia quædam Cancellariæ coemit, ac fortuna meliori uti cœpit. Quanti autem eſſet apud Romanos Pontifices plane oſtendunt decora, quæ eſt adeptus. Innocentius ſiquidem poſt hæc tempora, quum Mutinenſis tantum Canonicus agnoſcebatur, inter duodecim Abbreviatores de Parco Majori nuncupatos, qui erant, ut hodie, Prælati Romanæ Curiæ, illum recenſuit; & Alexander VI. (Rodericus olim Borgia) primo Referendarium, deinde Datarium, & Regentem Cancellariæ Apoſtolicæ renunciavit. Quumque ærarii per fas & nefas augendi cura maximam illi conciliaſſet invidiam, Epiſcopum Mutinenſem anno 1497. & poſt triennium Cardinalem S. Chryſogoni, Capuano Archiepiſcopatu ſuperaddito, eum Pontifex creavit. Quid vero? Sebaſtianus Pinzonus, necator pretio emtus, veneno ſuſtulit virum (qui virtute duce, comite fortuna ex loco humili tam alte per gradus aſcenderat) ipſo in Vaticano Palatio VI. Cal. Aug. an. 1502. Sepultus fuit in noſtra Baſilica, unde poſtea tranſlatus Mutinam, ſupra portam Cathedralis Eccleſiæ fuit locatus. Summas ejus opes Ærarium exhauſit, nequicquam reclamante Franciſco Fratre, quem Mutinenſis Epiſcopatus illicium dicitur elinguem reddidiſſe.

(*a*) Cle;

Joanni, qui etiam Secretarius noſter, & literarum Apoſtolicarum Abbreviator, (*a*) & ad præſens Reſcribendarius (*b*) exiſtit, ut commodius ſuſtentari valeat, de alicujus ſubventionis auxilio providere, præmiſſorumque meritorum, & obſequiorum ſuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, ipſumque Joannem a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica cum cura, quæ dictus Joannes etiam ex quibuſvis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, dictæque Eccleſiæ verum ultimæ vacationis modum, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios Eccleſiam prædictam, cujus fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor florenorum auri de Camera ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut idem Joannes aſſerit, non excedunt, quovis modo, aut ex cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem alicujus de illa extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ XXII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit *Execrabilis*, vel aſſecutionem alterius beneficii Eccleſiaſtici ordinaria auctoritate collati vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Eccleſia diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore dat. præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Joanni per eum, quoad vixerit etiam una cum omnibus, & ſingulis beneficiis Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, quæ ut præfertur, obtinet, & impoſterum obtinebit, tenendum, regendum, & gubernandum; ita quod liceat ſibi debitis, & conſuetis ipſius Eccleſiæ ſupportatis oneribus, de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare, ſicuti veri ipſius Eccleſiæ Rectores, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt. Alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium dictæ Eccleſiæ ſibi penitus interdicta, auctoritate noſtra commendare curetis. Inducentes eum, vel procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ juriumque, & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes ſibi de Eccleſiæ prædictæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus, ſeu Commendis ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel legatorum ejus literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus eumdem Johannem in aſſecutione dictæ Eccleſiæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de dicta Urbe, ad quos collatio, (*c*) proviſio, præſentatio dictæ Eccleſiæ, dum pro tempore vacat, de antiqua, & approbata hactenuſque pacifice obſervata conſuetudine pertinet, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint

Commendat ar. a Cenſuris de more abſolvit

Diſpenſat ſuper pluralitate Beneficior.

Collationem ſpectare ad S. Sedem declarat

Parochialia onera Commendatario injungit

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Necnon privilegiis Capituli Baſil. Vat.

(*a*) Clericum eſſe Abbreviatorem haud ſane novum: per hæc enim tempora, ut conſtat ex Bulla Sixti IV. apud Cohell. (*notit. Cardinalat. cap.* 22.) & Ciampin. (*de Parco ma.*) idem erat Collegii numerus, eademque diſtinctio, quam noſtra ætate cernimus. Duo & ſeptuaginta omnino erant Abbreviatores. De horum præcipuis duodecim *de Parco majori* nuncupatis, nuper diximus. Hos ſequebantur 22. *de Parco minori*, quos quandoque Clericos, quandoque etiam laicos fuiſſe deprehendimus, minimeque prohibitos uxorem ducere. Alii demum 38. Abbreviatores collegium explebant minoris notæ, de quorum officio, conditione &c. conſulendi laudati Auctores. Id notandum, quod majoris, minoriſve præſidentiæ primæ duæ claſſes appellantur: poſt inſtitutos a Pio II. minoris præſidentiæ, ſeu de *Parco minori* Abbreviatores.

(*b*) Calliſtus III. & Pius II. ad ſex dumtaxat redegerant Secretarios Apoſtolicos; at Innocentius VIII. pecuniæ indigens ad redimendam Mitram Pontificalem, ſeu Regnum ut vocant, aliaque plurima Mercatoribus oppignorata 24. adjunxit Prælatos, & in eccleſiaſtica dignitate conſtitutos; ita ut eſſent omnino 30. Reſcribendarii autem officium uni eorum tribuebatur. Cohell. (*notit. Cardinal. cap.* 23.)

(*c*) Eccleſiæ hujus mentio nulla in veteribus Documentis. Martinellus (*Rom. Sac. p.* 374.) eam reperit in Taxa Leonis decimi ſitamque inde apparet in platea S. Petri. Hiſce autem ex litteris Apoſtolicis tenemus, collationem ejus ad Capitulum ſpectaſſe.

(*a*) Pro-

poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri, ſeu Commenda fieri per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Proviſo quod propter Commendam hujuſmodi dicta Eccleſia debitis propterea non fraudetur obſequiis, & animarum cura nullatenus negligatur, ſed ejus congrue ſupportentur onera antedicta. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari.

Cura animarum nullatenus negligatur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimoquinto pridie nonas Novembris. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Ratam habet, & confirmat locationem cujuſdam domus ſitæ prope S. Michaelem in via ſacra.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vatic. capſ. 57. faſc. 210.

AN. CH. 1485. 15. Januar.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Eccleſiarum profectibus ut tenemur intenti, hiis, quæ pro illarum utilitate, rationabilibus ſuadentibus cauſis, & matura deſuper habita deliberatione emanaſſe comperimus, ut eo firmius illibata permaneant, quo majori erunt auctoritate munita, libenter, cum a nobis petitur, noſtri adjicimus muniminis firmitatem. Sane dudum dilectus filius magiſter Joannes de la Sega Clericus Venetiarum Notarius (*a*) noſter, & venerabilis fratris noſtri Baptiſtæ Epiſcopi Tuſculan., qui Archipresbyteratum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica obtinet in eadem Baſilica, Vicarius, (*b*) & Capitulum dictæ Baſilicæ pro ejuſdem Baſilicæ negotiis utiliter pertractandis de mandato dicti Vicarii in loco ſolito congregati, habita notitia, quod venerabilis frater noſter Andreas Epiſcopus Tiraſonen. qui quamdam domum dictæ Baſilicæ ſitam in Urbe in via ſacra, ſeu Burgo Sancti Petri nuncupata juxta vias a pluribus, & domum quam dudum conſtrui fecit quondam Meliadux Cicala Laicus Januen. ſecus dictam viam in ſolo dictæ Baſilicæ in ſuis ſtructuris, & ædificiis pro majori parte imperfectam cum turri, orto, ambitu, juribus & pertinentiis ſuis in Emphiteoſim a dicta Baſilica pro annua reſponſione trium ducatorum ad vitam ſuam obtinebat, cupiebat jura ſibi in dicta domo competentia transferre in dilectum filium Hieronymum Calagranum Clericum Papien. Subdiaconum familiarem continuum commenſalem, & Cubicularium ſecretum noſtrum; quodque idem Hieronymus pari modo deſiderabat domum ipſam ſibi concedi in Emphiteoſim ad vitam ſuam, & unius perſonæ, quam duceret nominandam pro annuo Canone quatuor ducatorum ſimilium dictæ Baſilicæ perſolvendo, & cum onere exponendi in illius ſtructuris, & ædificiis utiliter ſummam ducentorum ducatorum auri ſimilium, & legitimo deſuper interveniente tractatu inter eos; provide conſiderantes, quod nova conceſſio prædicta, ſi fieret, cederet in evidentem dictæ Baſilicæ utilitatem, præfato Vicario ceſſionem prædictam recipiendi, & admittendi, & novam de ipſa domo conceſſionem prædictam dicto Hieronymo faciendi cum incremento dicti Canonis, & pacto exponendi dictos ducentos florenos in illius fabricæ proſecutione faciendi nomine ipſorum Archipresbyteri, & Capituli, ſalvo tamen Sedis Apoſtolicæ beneplacito, plenam, & liberam poteſtatem, & facultatem conceſſerunt. Et deinde præfatus Vicarius, in cujus manibus præfatus Andreas Epiſcopus ad dictum effectum omni juri ſibi competenti in dicta domo per dilectum filium Magiſtrum Joannem Laurentium Clericum Venetiarum litterarum Apoſtolicarum Scriptorem, & Abbreviatorem, ac Secretarium noſtrum Procuratorem ſubſtitutum a Venerabili fratre noſtro Marco Epiſcopo Peneſtrin. ipſius Andreæ Epiſcopi Procuratore adhoc ab eo ſpecialiter conſtituto ſponte, & libere ceſſit, & ceſſione hujuſmodi per eum admiſſa habens tam a dicto Epiſcopo Tuſculan. per illius litteras, quam Capitulo præfatis ſpecialem facul-

Domus quedam prope San. Michaelem in Burgo S. Petri.

In Emphiteuſim olim data cum canone trium Ducatorum transfertur in alium.

Pro annuo Canone quatuor Ducator. cum pacto 200. ſemel in ſtructuris impenden.

Ceſſio legitima jurium omnium in dicta domo.

(*a*) Protonotarios non alio, quam Notariorum nomine appellari ſolitos a Pontifice in Bullis, aliiſve diſpoſitionibus Apoſtolicis adnotavit Cohellius *notit. Cardinalat. cap.* 18. auctoritate Challanci.

(*b*) Superiori anno 1484. menſis Novembris die 21. Archipresb. auctoritatem inſtaurans, Vicarii eligendi cum omnimoda facultate Card. Baptiſtæ Zeno privilegium utique inſtauraverat. Quare nuperrima erat electio hujus Vicarii.

(*a*) Pon-

cultatem, conceſſit dicto Hieronymo pro ſe, & una perſona per eumdem Hieronymum nominanda ad cujuſque ipſorum Hieronymi, & perſonæ nominandæ vitam duntaxat domum præfatam cum turri, orto, ambitu, juribus, & pertinentiis ſuis in hujuſmodi Emphiteoſim pro dicto annuo canone quatuor ducatorum dictæ Baſilicæ annis ſingulis in eiſdem terminis, in quibus dictus Andreas Epiſcopus dictum Canonem trium ducatorum ſolvere tenebatur perſolvendo cum pacto prædicto, quod dictus Hieronymus exponere debeat cum effectu dictam ſummam ducentorum florenorum auri in bonificatione, & melioramento ſtructurarum ejuſdem domus, & noſtro beneplacito ſemper ſalvo, prout in quibuſdam publicis Inſtrumentis deſuper confectis plene continetur. Nos igitur, qui de domo ipſa, quæ ante Baſilicam prædictam, & Palatium noſtrum ſita eſt, & quam dudum in minoribus conſtituti ſæpius inſpeximus, & vidimus, et jam de ædificiorum imperfectione, & ſtatu plene informati ſumus, ac ſcimus, quod dicta conceſſio, ſicut præfertur, dicto Hieronymo facta, cedit in evidentem dictæ Baſilicæ utilitatem, quique ejuſdem Baſilicæ commoda, & utilitatem ſupremis deſideramus affectibus, domum ipſam per illius ulteriorem deſignationem, & fines, ac inſtrumentorum prædictorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes; motu proprio, non ad Archipresbyteri, Vicarii, Capituli, & Hieronymi prædictorum, vel alicujus alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa noſtra ſcientia factam eidem Hieronymo, & perſonæ per eum nominandæ conceſſionem prædictam, & prout illam concernunt omnia, & ſingula in dictis inſtrumentis contenta, auctoritate Apoſtolica præſentium tenore confirmamus, & approbamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes, & ſingulos defectus, ſi qui forſan interveniſſent in eiſdem, proque potiori cautela domum ipſam eidem Hieronymo pro ſe, & nominanda per eum perſona prædicta ad cujuſque eorum vitam pro annuo Canone prædicto quatuor ducatorum, & cum dicto pacto eiſdem motu ſcientia, & auctoritate de novo concedimus. Et nihilominus Venerabili fratri Epiſcopo Albanen., & dilectis filiis Sancti Gregorii de Urbe, ac Sancti Pauli extra muros Urbis Monaſteriorum Abbatibus per Apoſtolica ſcripta motu, & ſcientia ſimilibus mandamus, quatenus ipſi vel duo, aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra Hieronymum, & perſonam, quam nominabit ad præmiſſa, dicta domo, & illius habitatione, & fructibus quo ad vixerint pacifice potiri, & gaudere; non permittentes ſuper illa per quoſcumque indebite moleſtari: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Pauli PP. II. prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis Conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ juramento &c. Nulli ergo &c. confirmationis, approbationis, communitionis, ſuppletionis, conceſſionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Canon, & pactum prædicta confirmantur a Pontifice.

Qui ceſſionem ipſam motu proprio ratam habet.

Conſtituitque tuta, ac pacifica poſſeſſioni.

Contrariis Conſtitutionibus derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quinto, decimooctavo Kal. Februarii, (a) Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Uſum lacticiniorum Bavaris, aliiſque Germaniæ populis conceſſum quadrageſimali tempore cum onere contribuendi certam pecuniam pro Baſilica Principis Apoſtolor. & Eccleſiis Regionum illarum, ratum habet, & confirmat.

[Ex Regeſto IV. Epiſt. Secret. Innoc. VIII. pag. 173. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1487. 28. Febr.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Sedis Apoſtolicæ clementia ſuæ benignitatis ubera in fideles ſingulos copioſa largitate effundens, non ſolum ipſorum animarum ſalutem; ſed etiam corporum ſoſpitatem deſiderat, & hiis, quæ propterea per ipſius Sedis Nuncios perinde facta fuiſſe dicuntur, ut firma & inconcuſſa permaneant, libenter adjicit Apoſtolici muniminis firmitatem. Sane pro parte dilectorum filiorum Capitulorum Eccleſiarum, & Univerſitatum, hominum, ac Collegiorum terrarum, & locorum, ac aliarum perſonarum partium Germaniæ, quibus eſus lacticiniorum per venerabilem fratrem noſtrum Bartholomæum (b) Epiſcopum Civitatis Caſtelli, olim in eiſdem partibus dictæ Sedis cum poteſtate Legati de Latere Nuncium

Nuncius S. Sedis Germaniæ populis conceſſit uſum Lacticinior. Quadrageſ. tempore.

(a) Pontificatus annus ſecundus fluebat a die 29. Auguſti 1485. etiamſi ab ipſa electionis die ordiamur; nam Coronatio nonniſi 12. Sept. eſt facta. Quumque hic 15. Januarii tribuatur annus ſecundus, conſtat liquido, & Innocentium Prædeceſſorum more a die 25. Martii anni initium ſumere.

(b) Bartolus Moranus etiam dictus ap. Ughell. (to. 1. pag. 1324.) Erat is Mantuanus: Tiphernatem adminiſtravit Eccleſ. ab anno 1474. ad 1487. quum deceſſit Romæ, ſepultuſque eſt in noſtra Baſilica cum hac Epigraphe: *Bartolo Morano Antiſtite Caſtellano MCCCCLXXXVII.*

(a) Vox

cium eſt conceſſus, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim pro ipſorum parte eidem Bartholomæo Epiſcopo tunc Nuncio expoſito, quod ſicut Itali, cum apud eos uſus Lacticiniorum hujuſmodi parum frequentaretur, multiſque eſſet contrarius, ab ineunte ætate vino & oleo nutrirentur; ita Germani, & præſertim Bavari Butyro, Caſeo, & Lacte, cum apud eos non creſcerent Olivæ, ex quibus oleum conficeretur, naturæ ipſorum eſſet contrarium, immo conſuetudo quædam ab omnibus, & præſertim in partibus Bavariæ frequentata inoleverat, quod Quadrageſimalibus, & aliis diebus, quibus uſus Butyri, & aliorum Lacticiniorum eſt prohibitus, pauciſſimi tam ſpiritualium, quam ſecularium perſonarum cibariis oleo conditis utebantur; ſed ob innatam illis ab ineunte ætate veſcendi Lacticiniis conſuetudinem, & propter Oleum olivarum hujuſmodi in partibus illis non creſcentia, fere omnes Butyro, & Lacte veſcantur; adeo mos ille inoleverat, quod plerique quæcumque incommoda potius vellent pati, quam oleo veſci, qui neque Eccleſiæ ſtatutorum promulgationi, nec Confeſſorum informationi ab hujuſmodi innata quaſi, & impreſſa conſuetudine flecti & abduci poſſent, multique ſæpius volentes ſe in hoc ſtatutis Eccleſiæ conformare, per oleorum eſum deſuetum, & naturæ ipſorum contrarium, variis infirmitatibus prægravabantur: quinimmo in aliquibus partibus, & præſertim Comitatu Hagæ Friſingen. Diœceſis, cujus Incolæ diebus Quadrageſimæ, præter Lacticiniorum uſum, quaſi aliud nihil habebant, quo veſcerentur, plerique ſe Eccleſiæ præceptis ſubjicere volentes, & ab hu uſmodi Lacticiniorum uſu abſtinentes, pane & aqua debilitati, mortui comprobati erant; major denique in illis partibus hominum multitudo, quæ paupertate, & inopia premitur, non haberent unde ſibi cibaria jejunio convenientia comparare, & diſponere poſſent; & quod propterea felicis recordationis Sixtus Papa Quartus Prædeceſſor noſter Incolis Terrarum, locorum, & dominiorum dilecti filii nobilis Viri Alberti Ducis Bavariæ, ut dictis diebus prohibitis Lacticiniis uti poſſent indulſerat, ac in eadem expoſitione ſubjuncto, quod ſi eſus Butyri, & aliorum Lacticiniorum eis etiam cum aliquo onere concederetur, multi a variis infirmitatibus relevarentur, quibus ob Lacticiniorum hujuſmodi abſtinentiam veriſimiliter timendum erat gravari, necnon peccata, quæ contra Eccleſiæ ſtatuta Lacticiniorum hujuſmodi uſus induxerat evitarentur; plures denique fidelium animæ, quas forte ob dictam tranſgreſſionem pati contingeret, Deo lucrifierent, præfatus Bartholomæus Epiſcopus etiam oculata fide circa præmiſſa informatus, ut ipſis in Quadrageſimalibus, & aliis diebus prohibitis hujuſmodi, præterquam in ultima hebdomada quadrageſimæ poſſent, & quilibet eorum poſſet, & valeret Butyro, & aliis Lacticiniis abſque aliquo conſcientiæ ſcrupulo, libere, & licite perpetuo veſci plenam & liberam per diverſas ſuas literas ſucceſſive conceſſit facultatem; certis tamen & diverſis oneribus ut plurimum adjectis, & præſertim quod quilibet eorum, qui hujuſmodi conceſſione uti vellet, teneretur loco pœnitentiæ ſalutaris, ad Truncum (a) in dictis locis reſpective ad hoc deputatum, ſingulis annis imponere in numerata pecunia tantum, quantum uno die eſſet pro victu veriſimiliter conſumpturus; quarum pecuniarum certa pars ad Cameram Apoſtolicam pro Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & reliqua pro Eccleſiarum dictorum locorum Fabricis tranſmitti, & reſpective converti deberent, prout in litteris ipſius Bartholomæi Epiſcopi, tunc Nuncii, deſuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Univerſitatum, Collegiorum, & aliarum perſonarum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut conceſſioni prædictæ, pro illius ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui fidelium ſingulorum ſalutem mentis & corporis ſinceris deſideramus affectibus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati conceſſionem prædictam, ac prout illam concernunt omnia & ſingula in litteris Bartholomæi Epiſcopi, tunc Nuncii, hujuſmodi contenta, & inde ſecuta quæcumque, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, ratificamus, approbamus, & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus: ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, etiam ratione ſibi conceſſæ facultatis prædictæ. Et nihilominus, ut a fidelium mentibus circa Lacticinia hujuſmodi omnis dubietas auferatur, Lacticiniorum eorum appellatione non Ova, ſed Butyrum Lac & Caſeum dumtaxat comprehendi harum ſerie declaramus. Non

Quia nempe oleum apud illos deerat, neque aſſueti eidem erant.

Siqui oleo veſci periclitati ſunt contraxerunt morbos.

Pauperibus privatio lacticiniorum mortem peperit

Sixtus IV. eorum uſum conceſſit Bavariis.

Nuncius ad alios populos conceſſionem extendit.

Eleemoſynam illis injungens pro Baſil. S. Petri, & Eccleſiis ſuæ gentis.

Ratam habet hujuſmodi conceſſionem.

Declarat ova non comprehendi ſub Lacticiniis.

(a) Vox apud latinam Eccleſiam ſatis nota. Arcellam ad recipiendas fidelium eleemoſynas proſtantem in Eccleſiis deſinit Du-Cangius v. *Truncus*. Eum conſule. Exemplis ab eo allatis, indicatiſve adjungi poteſt Conſtitutio Synodi Ciceſtrenſis anno 1292. ap. Labb. (*Concil. to. xi. p.* 1363.) ex ipſa enim Anglia petita auctoritas rem magis magiſque comprobat: *Sancimus, ne qui parochiani, rectores, vel Vicarii, vel ſacerdos parochialis Eccleſiæ curam gerens truncos hujuſmodi, vel aliud pecuniæ receptaculum cum clauſura ſine noſtra, vel officialis noſtri licentia erigant.* (*Can.* 6.)

(a) Poſt.

Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ ratificationis, approbationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis & voluntatis, ac declarationis infringere, &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quinto, nono Kal. Martii, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Franciſco de Anguillaria ob rebellionis crimen amoto, Canonicatum & Præbendam, queis fruebatur in Baſilica S. Petri, confert Roberto de Sabellis Baroni Romano.

Ex Regeſto XIX. Bullar. Innoc. VIII. pag. 265. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1486. 30. Jul.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Roberto de Sabellis (*a*) Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Perſonalia merita ex more æſtimantur.

Nobilitas generis, vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnes Canonicatus, & Præbendas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe tunc vacantes, & inantea vacaturos, collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contingeret attentari. Et deinde ad audientiam noſtram, dilecto filio Nicolao de Parma Fiſci noſtri Procuratore (*b*) referente, deducto, quod poſtmodum iniquitatis filius Franciſcus de Anguillaria de Cære olim dictæ Baſilicæ Canonicus (*c*) nobis & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ hoſtibus & rebellibus adhærere, ac in Caſtro Cære Portuen. Diœceſis, cujus jurium, & pertinentiarum, ac juriſdictionis pro certa rata poſſeſſor tunc erat, prout ad præſens exiſtit, & cujus Caſtri Incolæ, & ibidem degentes de hoſtibus, & rebellibus prædictis erant, prout adhuc ſunt, commorari non expaverat; Nos tunc conſiderantes, quod, veris exiſtentibus præmiſſis, dictus Franciſcus Canonicatu, & Præbenda ejuſdem Baſilicæ, ac aliis per eum, dum ſic adhærere eiſdem rebellibus præſumpſerat, obtentis propterea privatus erat, dilecto filio Magiſtro Petro de Vincentia cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori (*d*) commiſimus, ut eumdem Franciſcum per edictum publicum in Valvis dictæ Baſilicæ, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, & Audientiæ cauſarum Palatii Apoſtolici, acieque Campi Floræ dictæ Urbis affigendum citaret, ut ſuper ſuæ privationis tam dictorum Canonicatus & Præbendæ, quam aliorum per eum obtentorum Beneficiorum, necnon inhabilitationis ad alia obtinenda, pœnis per eum ipſo facto incurrendis, perſonaliter coram eodem Auditore compareret intra certum competentem terminum, ipſius Auditoris arbitrio moderandum, ad ſe excuſandum de præmiſſis; & eodem Franciſco non comparente, eum Canonicatu, & Præbenda, ac aliis Beneficiis prædictis privatum, & ad illa, ac alia impoſterum obtinendum inhabilem eſſe, & ad alias pœnas in talia perpetrantes a jure ſtaturas incurriſſe, terminis in beneficialibus cauſis ſervari ſolitis, & requiſitis, unica audientia & unico contextu ſervatis, decerneret & declararet. Cum autem poſtmodum idem Auditor in præmiſſis rite procedens, juxta formam commiſſionis prædictæ ſibi factæ præfatum Franciſcum citatum, & perſonaliter non comparentem Canonicatu &

Canonicus S. Petri rebellibus S. Sedis adhæret

Quare Canonicatum, & omnia beneficia amittit.

Citatur ab Auditore Cameræ ad dicendam cauſam.

(*a*) Poſtquam anno 1447. Nicolaus V. Joannem Baptiſtam, Marianum, Baptiſtam, & Franciſcum Sabellos Eccleſiæ Romanæ hoſtes, ac Majeſtatis reos recepit in gratiam (*Regeſt. 1. epiſt. Secret. Nicol. V. Archiv. Apoſt. Vat. pag. 43.*) ſæpe occurrit aliquis ex inclyta hac familia beneficiis ornatus ab Apoſtolica Sede. In iis non modicum id videtur fuiſſe, in Canonici ob crimen rebellionis dejecti locum eſſe adlectum Robertum. Non enim luculentius fidei, quam fiduciæ argumentum eſt. Et quidem jure Pontifex gratificatur Sabellis: nam ſuperiori anno una cum Columnenſibus habuit Joannem Sabellum ſtrenue pro Eccleſia pugnantem contra hoſtes, in quibus recenſebantur Urſini, maxime infenſis, hoſtiliter ſe geſſit, fautoremque habuit hunc Canonicum quatenus eidem licuit. Propterea Sabellam in acceptiſſimam familiam munificus, Urſinarum partium homines averſatur. *Panvin. Ciacon. &c.*

(*b*) Civilium Cameræ negociorum curam gerit Commiſſarius Cameræ: Capitalium vero Procurator Fiſci. Quare ex ipſa Procuratoris relatione Majeſtatis reum deprehendimus hunc Canonicum. Nihilominus præcipuam Pontificiæ deliberationis cauſam indicare oportet. Pars illa Etruriæ, in qua Cære oppidum ſitum, Urſinorum juris tum erat: Virginius autem Urſinus Pontifici, Columnenſibus, aliiſque Eccleſiæ cauſam tuenti-

(*c*) Ipſe Innocentius, quod maxime animadverti debet, Canonicum hunc adlegerat, ut conſtat ex Archivi Apoſt. Vatic. Regeſtis.

(*d*) Hunc virum præſtantiſſimum J. U. D. Capellanum ſuum Innocentius paulo ante Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalem Auditorem in Judicem Ordinarium deputaverat, multiſque ornaverat prærogativis & facultatibus, ut videre eſt *Bullar. Conſt. 7.* ubi Cherubinus adnotat, ante hoc tempus non ordinarium, ſed delegatum fuiſſe Judicem. Hinc vero augeri auctoritas illius cœpit. Cohell. *notit. Cardin. cap. 42.* Officium venale fuit uſque ad an. 1692. quum Innocentius XII. venalitatem ſuppreſſit, decrevitque ad beneplacitum Pontificis officium duraturum. Innoc. XII. *Bullar. pag. 72.*

Non comparens privatur omnib. Beneficiis.

& Præbenda, ac aliis Beneficiis prædictis privatum fore, illaque per hujuſmodi privationem vacaviſſe, & vacare per ſuam diffinitivam ſententiam declaraverit, ipſique Canonicatus, & Præbenda propterea vacaverint, & vacent ad præſens, nulluſque de illis, præter nos hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis: nos attendentes, quod, ſicut evidentia facti demonſtrat, & tam notorium & manifeſtum eſt, quod nulla poteſt tergiverſatione celari, ex dicto Caſtro Cære, & per ibidem degentes quamplures manſiones in agrum noſtrum Romanum factæ, diverſaque animalia & bona delata, captivi deducti in prædam ex dicto agro ad dictum Caſtrum fuerunt, eodem Franciſco, qui ibidem, ut præmittitur, juriſdictionem habet, præſente, & ut effectus demonſtrat, ſaltem tacite aſſentiente, eo maxime, quod citatus per præfatum Auditorem ad perſonaliter comparendum, & ſe excuſandum, contumaciter comparere neglexit, ne prædicta contumacia impunita remaneat, ipſaque ſententia per appellationum ſeu cavillationum diffugia effectum ſortiri impediatur, & ut alii ejuſdem Franciſci exemplo perterriti ſimilia committere expaveſcant, providere, ac tibi, qui, ut accepimus, de nobili Baronum Romanorum genere procreatus, nec non dilecti filii Joannis Baptiſtæ (*a*) Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Nepos exiſtis, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, & inflictis, quibus forſan quomodolibet innodatus exiſtis, quoad hoc dumtaxat, ut præſentium conſequaris effectum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, motu proprio non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de mera liberalitate, noſtra & ex certa ſcientia, omnes appellationes a præmiſſis aſſertis gravaminibus illatis interlocutoria, ſeu diffinitiva ſententia prolatis per dictum Auditorem in præmiſſis, pro parte dicti Franciſci forſan ad nos, & Sedem Apoſtolicam interpoſitas, ſeu quomodolibet interponendas de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam ex nunc caſſamus, & cauſas quaſcumque deſuper forſan commiſſas, & committendas, illarum ſtatum pro expreſſis habentes, ad nos earumdem ſerie ſimilibus motu, ſcientia, poteſtate, & auctoritate advocamus, & litem penitus extinguimus; proceſſum quoque habitum & acta actitata, nec non omnia & ſingula coram præfato Auditore per dictum Nicolaum contra eumdem Franciſcum geſta, ejuſdemque Auditoris ſententiam, declarationem, & decretum hujuſmodi motu, ſcientia, auctoritate, & poteſtate ſimilibus confirmamus, & approbamus, ſupplemuſque omnes & ſingulos defectus tam juris, quam facti, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, ipſoſque Canonicatum & Præbendam, ut præfertur, vacaviſſe, & vacare de novo eiſdem motu, ſcientia, auctoritate, & poteſtate decernimus, & declaramus, omniaque facta & facienda, quæ privationem, declarationem, & decretum hujuſmodi impedire poſſunt quomodolibet, vel differre, prælibatis motu, ſcientia, auctoritate, & poteſtate tollimus, revocamus, & annullamus, & viribus vacuamus, & eoſdem Canonicatum & Præbendam, quorum fructus, redditus, & proventus centum florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Franciſci, vel alicujus alterius de illis in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacent; etiamſi tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio, juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſique Canonicatus, & Præbenda diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervati exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo eorum diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, motu, ſcientia, & auctoritate præmiſſis tibi conferimus, & de illis etiam providemus, decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Et nihilominus venerabilibus fratribus Brectonorien, & Auximan. ac Caſtren. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta motu proprio ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Canonicatus & Præbendæ juriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, ac faciant te, vel dictum Procuratorem pro te ad Præbendam hujuſmodi in dicta Baſilica in Canonicum recipi, & in fratrem,

Ne contumacia remaneat impunita.

Appellationem & cætera omnia caſſat: ad ſe cauſam advocat.

Ratum habet decretum Auditoris Cameræ.

Canonicatum & Præbendam vacare aſſerit.

Utrumque Roberto de Sabellis confert.

Poſſeſſionem ab eo ineundam committit trib. Epiſcopis.

(*a*) Summi hujus viri laudes repetendæ ex ſuperius dictis ad Literas Apoſtolicas Sixti IV. an. 1480. 18. Januar. *pag.* 210. *not. a.*

(*a*) Hic

trem, Stallo tibi in Choro, & loco in Capitulo dictæ Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis, tibique de illorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis Conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque: aut ſi aliqui Apoſtolica, vel quavis auctoritate, in dicta Baſilica in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant: ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus & Præbendis dictæ Baſilicæ, ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in dicta Urbe generales dictæ Sedis, aut Legatorum ejus litteras impetrarint; etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dictorum Canonicatus & Præbendæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum, & Præbendarum aut Beneficiorum aliorum præjudicium generari. Aut ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus, & Præbendis dictæ Baſilicæ, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis; ſeu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum: dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, caſſationis, avocationis, extinctionis, confirmationis, approbationis, ſuppletionis, conſtitutionis, declarationis, tollitionis, revocationis, annullationis, vacuationis, collationis, proviſionis, decreti mandati, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Obſtantia quæcumque tollit, ac removet.

Privilegiis Archipresb. & Capituli derogat

Permittit ut juramentum præſtet per Procurator.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſexto, tertio Kal. Auguſti, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Caſſat, irritat, & omnino revocat conceſſionem a Sixto IV. & ab ſe factam Epiſcopo Cervienſi, & hæredibus cujuſdam domus cum adnexa Capella S. Zenonis in præjudicium Capituli; ipſumque reſtituit in integrum, circa jus &c. ejuſdem domus &c.

Ex Regeſto IV. epiſt. ſecret. Innoc. VIII. pag. 212. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1486. 14. Octobr.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Importuna petentium ambitio Apoſtolicam Sedem inducit frequenter ad ea concedendum, quæ poſtea, cum in Eccleſiarum cedere conſpicit detrimento, non immerito revocat, & ad ſtatum debitum reducit, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem felicis recordationis Sixtus Papa quartus Prædeceſſor noſter domum, quam quondam Martinus de Roa (a) Canonicus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, tunc in humanis agens inhabitabat, ſitam in Burgo Sancti Petri etiam de Urbe, & quam, ut acceperat, dictus Martinus pro majori parte ædificaverat, & reparaverat, a Canonicatu, & Præbenda dictæ Baſilicæ, quos idem Martinus obtinebat, ſeu Capella Sancti Zenonis (b) in dicta domo conſiſtente, & quocumque loco Eccleſiaſtico, cui annexa foret, aut quovis

S. Sedes cur conceſſa quandoque revocet?

Domus Canonicalis cum adnexa Capella S. Zenonis.

(a) Hic Canonicatum aſſequutus erat a Pio II. ut docent ejus Regeſta Arch. Apoſt. Vatic. rari quidem cognominis, cujus reperire eſt apud Ughellum exemplum unicum Fr. Iacobum de Roa Ord. Minor. Epiſcopum Litterenſem Amalphitani Metrop. Suffraganeum, quem excelſæ doctrinæ virum Clemens VI. creavit anno 1349. Editor nuperus ita vocatum putat a terra *Joba* vulgo *Gioja* (in Lucania hodie Baſilicata *Albertus* locat terrulam ejus nominis) Equidem nullus dubito, quin genere Hiſpanus fuerit. Martinum de Roa Scriptorem de antiquo Principatu Cordub. eruditi probe norunt. Ejuſdem nominis, familiæ, patriæ quidni fuerit noſter hic Canonicus?

(b) Grimaldus, & ex eo Martinellus (*Rom. Sac. pag.* 406.) prope Eccleſiam S. Salvatoris fuiſſe aliam S. Zenonis docet; necnon utramque defeciſſe in conſtructione Palatii S. Inquiſitionis. De iiſdem S. Leo IX. Bullar. noſtri *to.* 1. *pag.* 23. & 25.

vis modo ſpectaret, diſmembrans,& ſeparans; illam, etiamſi Camera Canonicalis foret,concedendam dilecto filio noſtro Dominico tituli Sancti Clementis Presbytero Cardinali (*a*) tunc ipſius Prædeceſſoris Cubiculario, & familiari, continuo commenſali donationi ſuæ cum motus proprii, & certæ ſcientiæ clauſulis ſpecialiter reſervavit, cum inhibitione, & irritanti decreto eorum, quæ ſecus ſuper hiis contingeret attentari, primo per quaſdam, & eadem die illas, necnon deſuper forſan habitos proceſſus per eaſdem, ac omnia & ſingula in eis contenta, & inde ſecuta quæcumque per alias ſuas litteras rovocavit, ac præter mentem ſuam inadvertenter emanaſſe declaravit, ac domum prædictam, ſi canonicalis exiſteret, a Canonicatu & Præbenda, ſeu Capella Sancti Zenonis prædictis, & quacumque alia Eccleſia, ſeu eccleſiaſtico loco, cui forſan annexa foret, & quacumque ratione ſpectaret, ſeu deberetur, ſegregavit, & diſmembravit, & bonæ memoriæ Achilli Epiſcopo Cervien. (*b*) pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus impoſterum perpetuo donandam, concedendam, & aſſignandam, ſuæ dumtaxat conceſſioni, donationi, & diſpoſitioni ſuæ reſervavit, & quamprimum eumdem Martinum cedere, vel decedere, aut domum prædictam quomodolibet dimittere contingeret, præfato Achilli Epiſcopo, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus prædictis, per eos, & eorum quemlibet inhabitandam, tenendam, poſſidendam, & uſufructuandam perpetuo donavit, conceſſit, & aſſignavit: cum inhibitione, ne ſecus fieret, & irritanti decreto eorum, quæ ſecus contingeret attentari, certis deſuper ipſi Epiſcopo executoribus deputatis. Noſque poſtmodum poſterioribus conceſſioni, & aſſignationi, ac literis prædictis per alias noſtras litteras noſtræ approbationis robur adjecimus, & pro potiori dicti Epiſcopi cautela domum eamdem de novo ſibi, ejuſque hæredibus, & ſucceſſoribus prædictis conceſſimus, prout in ſingulis litteris plenius continetur. Cum autem, ſicuti exhibita nobis nuper, pro parte dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ, petitio continebat, litteræ prædictæ in enormem læſionem dictæ Baſilicæ, eis ad id minime vocatis, emanarint; & ſi dicto Epiſcopo jam vita functo, illius hæredes in perpetuum domo prædicta uterentur, exinde Baſilica prædicta longe magis læderetur impoſterum, pro parte Capituli prædicti nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut litteras prædictas, ac in eis contenta revocare,& Baſilicam ipſam in ſuum priſtinum jus reſtituere, reponere, & reintegrare, ac in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dictæ Baſilicæ jura tueri tenemur, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, litteras prædictas, quæ, non vocatis nec citatis dictis Capitulo & Canonicis, pro dicto Epiſcopo ab eodem Prædeceſſore, & a nobis emanarunt, & in illis contenta, & inde ſecuta quæcumque prout ejuſdem Epiſcopi hæredes, & ſucceſſores concernunt, auctoritate Apoſtolica præſentium tenore ex certa noſtra ſcientia revocamus, caſſamus, & annullamus, ac volumus, & decernimus de cetero pro infectis haberi: domumque ipſam ad jus, & proprietatem ejuſdem Baſilicæ eadem auctoritate reducimus; & Baſilicam ac Capellam. quoad domum ipſam, ad ipſius Baſilicæ priſtinum jus,ac in priſtinum & eum ſtatum, in quo erant quomodolibet, antequam litteræ prædictæ emanarent, præfata auctoritate reponimus, reſtituimus, & plenarie reintegramus. Et nihilominus venerabilibus fratribus noſtris Alerien. (*c*) & Aurien. Epiſcopis, ac dilecto filio Præpoſito S. Joannis Trajecten. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, præfatos Capitulum, vel Procuratorem ſuum eorum nomine, in corporalem poſſeſſionem domus juriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amotis exinde dictis hæredibus, & quolibet alio illicito detentore, ac eiſdem Capitulo efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant eos, & pro eis domum ipſam tenentes, domus, juriumque, & pertinentiarum prædictorum pacifica poſſeſſione gaudere,

Sixtus IV. ſibi eam reſervat donandam Familiari ſuo.

Ea reſervatione revocata alii perpetuo poſſidendam donat.

Ejuſm. donationem Innocentius ratam habuerat.

Inde Capitulum lædebatur in ſuis juribus.

Sixti IV. & ſuas litteras prædictas revocat.

Jura ſua priſtina aſſerit Capitulo.

(*a*) De Ruvere Taurinenſis Allobrox frater Chriſtophori Tarentaſienſis Archiepiſcopi, Presb. Card. S. Vitalis, quem titulum primo habuit & Dominicus, deinde S. Clementis. Deceſſit anno 1469. Alexandro VI. Pontifice; ſepultuſque eſt in S. Mariæ de Populo Sacello ab ſe conſtructo juxta fratrem ſuum. Archipresbyterales ædes juxta gradus Baſilicæ Principis Apoſtolor. ab ipſo ædificatas tradit Victorellus, *ad Ciacon.* Auguſtinus ab Eccleſia ap. Ughellum in patria, cujus erat Epiſcopus vult eſſe mortuum, ac ſepultum in Cathedrali, quam a fundamentis inſtauraverat. (*to. 4. Ital. Sac. pag.* 1057.)

(*b*) Filio Galeatii Mareſcotti nobilis Bononienſis, quem Sixtus IV. ex Archidiacono patriæ ad Cervienſem, olim Ficoclenſem, ſeu Ficuclenſem Eccleſiam Ravennatis Metrop. Suffraganeam evexit an. 1474. Bononiæ is deceſſit an. 1485. *Ughell.*

(*c*) Religio mihi eſſet ſilentio præterire virum ſummum cujus cineres in noſtra Baſilica extant, e priſtino licet loco tranſlati, ubi novi auguſti Templi moles erecta eſt. Erat is Ardicinus *de la Porta* Novarienſis, quem Sixtus IV. Datarium fecit, deinde Aleriæ in Corſica Epiſcopum renunciavit an. 1475. Innocentius autem VIII. an. 1489. creavit Cardinalem Presb. SS. Joan. & Pauli tit. Pammachii. Tanti viri legationes, reſque alias præclare geſtas videſis ap. *Ciacon.* & *Ughell.* ſupremo vitæ anno ſeceſſit ægre permittente Innocentio in Cœnobium Monachorum Montis Oliveti, ibique purpura poſita cucullum induit. Poſtmodum inſtante Sacro Collegio a Pontifice revocatus Romam, gravi & eleganti epiſtola ap. eumdem ſe purgavit: attamen Romam rediit Cardinalis, ubi quinto poſt menſe Alexandro VI. Pontifice, an. 1493. die 5. Febr. occubuit mortem, ſepultuſque eſt in Oratorio D. Thomæ prope Ardicinum ſeniorem, ut patet ex tabula Ichnograph. Alpharani num. 76. & 77. a dextro cornu altaris in Orientem: Plura habes in nova edit. *Ughell.* & ap. *Ciacon.*

(*d*) Ex

re, non permittentes eos ſuper illa per dictos hæredes, ſeu quempiam alium quomodolibet moleſtari: Contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuram eccleſiaſticam, & alia juris remedia dicta auctoritate compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon quibuſvis aliis donationibus, conceſſionibus, aſſignationibus, aut diſpoſitionibus de domo hujuſmodi etiam per eumdem Prædeceſſorem, ſeu nos, aut Sedem Apoſtolicam, ſeu litterarum dicti Prædeceſſoris, aut noſtrarum auctoritate, ac Martinum præfatum, vel quoſcumque alios in præjudicium dictæ Baſilicæ forſitan factis, quas cum omnibus & ſingulis inde ſecutis nullas, & infectas fore, & eſſe, ac pro nullis & infectis haberi volumus, & decernimus, quibus illorum tenores & formas, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, etiamſi de illis ſpecialis & expreſſa mentio habenda foret, præſentibus pro ſufficienter expreſſis habendo, illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus contrariis quibuſcumque. Seu ſi hæredibus præfatis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verdo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda ſit in eiſdem præſentibus mentio ſpecialis, quæ, quoad hoc, nolumus cuiquam ullatenus ſuffragari. Nulli ergo &c. noſtræ revocationis, caſſationis, annullationis, conſtitutionis, reſtitutionis, reintegrationis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Donationibus, & literis quibuſcumque contrariis derogat.

Necnon Privilegiis favore eorumqui donationem obtinuerant.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimoſexto; Pridie Idus Octobris, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Monaſterium S. Nicolai de Carceribus prope muros Terræ Nurſiæ unitum alteri S. Catharinæ a Capitulo S. Petri, cujus juris erat, deinde Fratribus Ord. Prædic. conceſſum variis ex juſtis cauſis, aſſerit iiſdem Fratribus contra Moniales S. Catharinæ nequicquam reclamantes.

Ex Regeſto XXX. Bullarum Innoc. VIII. pag. 103. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1487. 25. Octobr.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Felino de Sandeis Capellano noſtro, & cauſarum Palatii Apoſtolici Auditori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Dum ad fructus uberes, quos facer Ordo Fratrum Prædicatorum ſub regulari obſerſervantia degentium, in agro militantis Eccleſiæ continuo producit, diligenter attendimus, Fratribus eiſdem illa libenter concedimus, per quæ eorum Religio valeat ubilibet propagari. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum fratrum Ordinis, & obſervantiæ prædictorum in domo, olim Monaſterio Sancti Nicolai de Carceribus, extra & prope muros Terræ noſtræ Nurſiæ Spoletan. Diœceſis degentium, petitio continebat, quod dudum, poſtquam ex ordinatione dilectorum filiorum Vicarii, & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quibus dicta domus, quæ tunc Monaſterium Monialium Ordinis Sancti Benedicti erat, ſubjiciebatur; Monaſterium prædictum per dilectos filios Conſules dictæ Terræ habentes ad hoc, ut aſſerebant, ſufficientem per litteras felicis recordationis Pii Papæ ſecundi Prædeceſſoris noſtri poteſtatem, illius vigore Fratribus prædictis conceſſum fuerat, Abbatiſſa & Monialibus eiuſdem Monaſterii ad Monaſterium ipſum Sancti Nicolai intra muros dictæ Terræ dicti Ordinis Sancti Benedicti translatis cum Abbatiſſa; & Moniales prædictæ in eodem Monaſterio intra Muros per decem annos & ultra Altiſſimo famulantes laudabiliter vixiſſent pro parte Abbatiſſæ, & Monialium Monaſterii Sanctæ Catharinæ dictæ Terræ ejuſdem Ordinis piæ memoriæ Sixto Papæ Quarto etiam Prædeceſſori noſtro expoſito, quod Monaſterium Sancti Nicolai extra muros hujuſmodi vetuſtate collapſum, & in ſuis redditibus diminutum erat, adeo ut illius fructus, redditus, & proventus viginti florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedebant, & quod Moniales inibi degentes vitam ducebant impudicam, ex quo gravia ſcandala veriſimiliter exoriri formidabant, quodque ſi dictum Monaſterium Sancti Nicolai præfato Monaſterio Sanctæ Catharinæ in quo, ut aſſerebatur, vigebat regularis obſervantia, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis perpetuo uniretur, annecteretur, & incorporaretur, dictique Mona-

Pontificis ſtudium in ordinem Prædicator.

S. Nicolai Monaſterium eid. Ord. conceſſum auctoritate Pii II.

Quod quum juris eſſet Capituli, ab eod. poſtmodo unitur Monaſt. S. Catharinæ terræ Nurſiæ.

Monaſterii Sancti Nicolai Moniales ad præfatum Monaſterium Sanctæ Catharinæ transferrentur, profecto tam Monialium, quam Monaſteriorum prædictorum ſtatui opportune provideretur, ac Abbatiſſa & Conventus præfati onera ſibi pro tempore incumbentia commodius ſupportare valerent, idem Sixtus Prædeceſſor ad ſupplicationem Abbatiſſæ & Conventus prædictorum aſſerentium, quod

Eorum Monaſterior. annui reditus.

Sancti Nicolai viginti, & Sanctæ Catharinæ Monaſteriorum prædictorum etiam viginti ducatorum auri de Camera fructus, redditus, & proventus, ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedebant, ac quod dilecti filii Archipresbyter, & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quibus ipſum Monaſterium Sancti Nicolai ex antiqua, & approbata conſuetudine ſuberat, dilecto filio Epiphanio Abbati Monaſterii S. Euticii de Vallecaſtoriana, Ordinis & Diœceſis prædictorum, ut dictum Monaſterium Sancti Nicolai præfato Monaſterio Sanctæ Catharinæ uniret, annecteret, & incorporaret per ſuas litteras mandaverant, & ipſe Epiphanius Abbas præfatum Monaſterium Sancti Nicolai Monaſterio Sanctæ Catharinæ hujuſmodi litterarum prædictarum vigore perpetuo univerat, annexuerat, & incorporaverat Præpoſito Monaſterii Sancti Marci, per Præpoſitum ſoliti gubernari, & Plebano Eccleſiæ Sanctæ Mariæ dictæ Terræ, eorum propriis nominibus non expreſſis, per quaſdam dedit in mandatis,

Prædicta unio facta Capituli auctorit. examinatur a Sixto IV.

ut ipſi vel eorum alter, vocatis quorum intereſſet, de præmiſſis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis, Apoſtolica auctoritate ſe diligenter informarent, & ſi per informationem hujuſmodi ita eſſe reperirent, Monaſterium Sancti Nicolai prædictum cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Monaſterio Sanctæ Catharinæ eadem auctoritate de novo perpetuo unirent, annecterent, & incorporarent. Et nihilominus ſi annexionem, unionem, & incorporationem prædictas per eos dictarum litterarum vigore fieri contingeret, Moniales dicti Monaſterii Sancti Nicolai ad dictum Monaſterium Sanctæ Catharinæ eadem auctoritate transferrent, ac inibi ſincera in Domino charitate tractari facerent. Voluit

Confirmatur auctoritate Apoſtolica.

tamen idem Sixtus Prædeceſſor, quod propter unionem, annexionem & incorporationem prædictas Eccleſia dicti Monaſterii S. Nicolai ad prophanos uſus, veluti hæreditarios dicti Monaſterii Sanctæ Catharinæ non reduceretur, ſed in ea Miſſæ & alia divina Officia celebrarentur, illiuſque ſupportarentur onera conſueta, ad quarum quidem litterarum executionem, ſicut pro parte dilectorum filiorum univerſitatis hominum dictæ Terræ expoſitum fuit, cum tunc Prior & Plebanus prædicti, illarum forma minime ſervata proceſſiſſent, Abbatiſſa & Conventus præfatæ poſſeſſionem bonorum mobilium, & immobilium dicti Monaſterii Sancti Nicolai aſſecutæ fuerunt prout tunc tenebant, & poſſidebant & in eadem expoſitione ſubjuncto, quod in litteris præfati Sixti Prædeceſſoris expreſſum non fuerat, Moniales Monaſterii Sancti Nicolai, ratione illius eidem Capitulo dictæ Baſilicæ Libram unam Ceræ laboratæ ſolvere tenerentur annuatim, quodque in eodem ſepeliebantur corpora defunctorum extra muros dictæ Terræ Nurſiæ, quovis modo ſiniſtra aut mala morte, etiam peſte decedentium, habitatoribus dictæ Eccleſiæ etiam invitis, cum nullum aliud Cœmeterium ibidem eſſet, in quo ſimilia corpora ſepeliri poſſent, & ipſius Monaſterii Sancti Nicolai fructus, redditus, & proventus etiam tunc ad ſummam quinquaginta ducatorum auri ſimilium aſcenderent annuatim, & in ipſis litteris prædeceſſoris præfati falſo expreſſum fuerat, quod in ipſo Monaſterio Sanctæ Catharinæ vigebat regularis obſervantia, cum etiam tunc nulla inibi vigeret obſervantia regularis; & univerſitas & homines dictæ Terræ cupientes, ut decedentium prædictorum corpora in eodem Cœmeterio prout eatenus obſervatum fuerat, ſepelirentur, & ne in ipſo Monaſterio Sancti Nicolai divinus cultus deperiret, providere volentes, de conſenſu Capituli prædictorum, in ipſo Monaſterio Sancti Nicolai fratres Ordinis Fratrum Prædicatorum ſufficienti facultate ad recipiendum ipſum Monaſterium Sancti Nicolai communitos introduxerant, ſperantes quod ex prædicationibus ipſorum Fratrum, & alias eorum exemplari vita uberiores fructus pro animarum ſalute, quam ex Monialibus prædictis conſequerentur, ac pro parte univerſitatis & hominum, nec non Fratrum introductorum prædictorum aſſerentium, quod ex Monialibus prædicti Monaſterii Sancti Nicolai duæ ſolum ad ipſum Monaſterium Sanctæ Catharinæ tranſierant, quodque aliquæ ex illis ad domos parentum, & conſanguineorum ſuorum, aliæ vero ad laicalia vota, matrimonialiter ſe viris copulando, in opprobrium Religionis, & ſcandalum plurimorum tranſierant, quodque ipſæ Moniales Sanctæ Catharinæ ex ejuſdem Monaſterii Sanctæ Catharinæ fructibus, & ex diverſis ſuis exercitiis, quibus ſatis lucrabantur, ſe ſuſtentare poterant, ac quod ſi præmiſſa eidem Prædeceſſori expoſita fuiſſent, litteras prædictas minime conceſſiſſet, nobis humiliter ſupplicato, ut omnia & ſingula immobilia per dictas Moniales ablata, cum Campana & Imagine Sancti Nicolai, & aliis ornamentis inde ablatis, Bona ad ipſum Monaſterium S. Nicolai ſpectantia eiſdem Fratribus introductis; ita tamen, quod alimenta uni Moniali in illo exiſtenti, quoad viveret, præſtare tenerentur-

Cenſus annuus Monialium S. Nicolai ad favor. Capituli.

Unio ſcinditur: S. Nicolai Monaſt. Fratres Ord. Prædic. obtinent a Capitulo.

Subreptionis vitio laborabat unio.

tur, reſtitui, ac ipſos fratres in pacifica poſſeſſione dictorum bonorum, in qua Moniales ipſius Monaſterii Sancti Nicolai tempore translationis prædictæ erant, reponi mandare, aliaſque eis in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur: Nos tunc de præmiſſis certam notitiam non habentes, hu uſmodi ſupplicationibus inclinati, Priori ſecularis & Collegiatæ, & Plebano Sanctæ Mariæ dictæ Terræ, ac Præpoſito Sancti Angeli de Savellis Spoletan. Dioeceſis Eccleſiarum, eorum propriis nominibus non expreſſis, per alias noſtras litteras dedimus in mandatis, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum vocatis Abbatiſſa & Conventu præfatis, & aliis qui forent evocandi, de præmiſſis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis auctoritate noſtra ſe diligenter informarent, & auditis hinc inde propoſitis, quod juſtum foret, appellatione remota, decernerent, ac facerent quod decreviſſent per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari, prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur. Poſtmodum vero, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dictorumFratrum petitio continebat, poſtquam cauſa hujuſmodi coram uno ex eiſdem Judicibus introducta fuerat, dilectus filius Bartholomæus de Græcis Canonicus Placentin., quem ad partes illas propterea deſtinaveramus, eique cauſam hujuſmodi audiendam & fine debito terminandam commiſeramus, in cauſa ipſa rite procedens, diffinitivam in favorem eorumdem Fratrum, & contra Abbatiſſam & Moniales prædictas ſententiam promulgavit, a qua pro parte Abbatiſſæ, & Monialium prædictarum ad Sedem Apoſtolicam appellatum extitit, noſque cauſam appellationis hujuſmodi tibi, & deinde ex certis cauſis venerabili fratri noſtro Leonello Epiſcopo Tragurien. in Romana Curia reſidenti audiendam commiſimus, & fine debito terminandam. Et cum ipſe Epiſcopus cauſam ipſam, poſtquam in illa ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem, proceſſerat, ad Cancellariam Apoſtolicam remiſiſſet; Nos illam denuo tibi audiendam commiſimus, & fine debito terminandam, tuque in illa ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem, diceris proceſſiſſe. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, a nonnullis aſſeratur Fratribus, ac Abbatiſſæ & Monialibus prædictis in dicto monaſterio, ſeu ad illud nullum jus competere; Nos, qui dicti Ordinis Prædicatorum dilatationem ſinceris deſideriis affectamus, ſtatum cauſæ hujuſmodi præſentibus pro expreſſo habentes, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omnes & ſingulos Fratres in dicto monaſterio nunc habitantes, ſi id humiliter petierint, ab excommunicationis ſententia, quam forſan propter receptionem dicti Monaſterii incurrerunt, auctoritate noſtra hac vice duntaxat abſolvas, in forma Eccleſiæ conſueta, injunctis inde ipſis, & eorum cuilibet pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, & aliis. quæ de jure fuerint injungenda. Et nihilominus, ſi per eventum litis hujuſmodi tibi conſtiterit, Fratribus, ac Abbatiſſæ, & Conventui præfatis in dicto Monaſterio, vel ad illud jus non competere, monaſterium ipſum Sancti Nicolai, cujus fructus, redditus, & proventus quinquaginta trium florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut dicti Fratres aſſerunt, non excedunt; quovis modo, & ex cujuſcumque perſona vacet, etiamſi ejus proviſio ex quavis cauſa ad Sedem Apoſtolicam ſpecialiter, vel generaliter pertineat cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, Fratribus Ordinis, & obſervantiæ prædictorum, pro illorum perpetuis uſu & habitatione, eadem auctoritate concedas. Non obſtan. fe. re. Bonifacii PP. octavi ſimiliter Prædeceſſoris noſtri, qua prohibetur, ne quivis Ordinum mendicantium fratres loca ad habitandum de novo recipere, vel recepta mutare præſumant, abſque Sedis prædictæ licentia ſpeciali, facientе plena & expreſſa, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujuſmodi mentionem, aliiſque Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis & conſuetudinibus Monaſterii, & Ordinum prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Innocentius committit examen cauſæ inter Moniales, & Fratres.

Monialium appellatio ad S. Sedem inſtaurat litem.

Fratres abſolvuntur ab excomm. forſan contracta.

Idemque Monaſt. auctorit. Apoſt. poſſidendum obtinent.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo, octavo Kal. Nov., Pontificatus noſtri Anno quarto.

Deme-

Demetrio de Guaſellis Beneficiato confert Capellaniam ad Altare S. Nicolai in Baſil. Vat. fundatam in Nicolai V. Fratris ex matre memoriam a Philippo Card. Calandrino, injungitque onera miſſarum &c.

Ex Regeſto XXXIV. Bullar. Innoc. VIII. pag. *169.* ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1487. 15. Febr.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Graſſen. & Tiburtin. Epiſcopis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia ex more præmittit.

Grata familiaritatis obſequia, quæ dilectus filius Demetrius de Guaſellis (*a*) Presbyter Lucan. Dioec. familiaris noſter nobis hactenus impendit, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam ſuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut ſibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque, ſicut accepimus, perpetua Capellania ad Altare Sancti Nicolai ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, olim per bonæ memoriæ Philippum (*b*) tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyterum Cardinalem, ob memoriam felicis recordationis Nicolai Papæ quinti Prædeceſſoris noſtri, & pro ejus ſalute animæ inſtituta, certo modo vacet ad præſens, & ad dictum Altare apud quod, ſicut etiam accepimus, corpus ipſius Nicolai Papæ ſepultum exiſtit, (*c*) officia in memoriam ejuſdem Nicolai, prout conveniret, non celebrentur, neque in vigiliis omnium mortuorum inibi divina officia pro anima ejuſdem Nicolai Prædeceſſoris, prout in ſepulturis aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum in ipſa Baſilica ſepultorum obſervari conſuevit, celebrentur, & decantentur;

Capellaniæ onera dolet (?) neglecta.

Nos dicto Demetrio, qui etiam continuus commenſalis noſter, & Bibliothecæ noſtræ cuſtos exiſtit, ac, ut aſſerit, quoddam perpetuum beneficium eccleſiaſticum in eadem Baſilica obtinet, & per viginti quatuor annos in dicta Urbe moram traxit, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum ſuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumque Demetrium a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia & ſingula beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, quæ dictus Demetrius etiam ex quibuſvis diſpenſationibus Apoſtolicis obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque, ac dicti beneficii fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, necnon verum & ultimum dictæ Capellaniæ vacationis modum, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio, etiam apud Sedem Apoſtolicam reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes,

Abſolvit a cenſuris, & a pluralitate Benefic. (?) diſpenſat.

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios Capellaniam prædictam, quæ ſine cura eſt, & cujus fructus, redditus, & proventus viginti quatuor florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut dictus Demetrius etiam aſſerit, non excedunt; quovis modo, & ex cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem cujuſvis de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex quavis cauſa generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Demetrio auctoritate noſtra conferre, & aſſignare curetis, inducentes eumdem Demetrium,

Capellaniæ collationem committit.

Eamque auctoritate (?) Apoſt. faciendam jubet.

(*a*) Ex Sixti IV. binis litteris Apoſtolicis didicimus, primum hunc ex Beneficiatis Sixtinis fuiſſe, & Pontificis ejuſdem familiarem. Hinc habemus familiarem utique Innocentii eum fuiſſe, & Lucenſi ex Diœceſi. Perinde enim Lucanam & Lucenſem vocari deprehendimus in notitiis ap. Schelſt. *de antiq. Eccl. to.* 2. *pag.* 746. *& ſeq.*

(*b*) Calandrinum fratrem ex matre Nicolai V. Sergianenſem qui obiit ſupremum diem Bagnajæ Viterbien. Diœc. Romamque translatus in S. Laurentii in Lucina fuit ſepultus. Ciac. Ughell. in *Epiſc. Bononien.* & *Portuen.* De eo diximus pag. 162. *not.* b.

(*c*) Alpharanus & in Tab. Ichnogr. & in libro MS. deſignat locum *num.* 61. ajens, prope Altare S. Nicolai (poſt grande oſtium in pariete Baſilicæ ducens in Sacrarium) ſub tabula e lapide nobiliſſimo ſervari corpus hujus Pontificis. Idem *nu.* 104. docet marmoreum Nicolai V. ſepulchrum ex ruinis Baſilicæ translatum eſſe pone altare B. Agathæ, fere e regione Altaris S. Nicolai: quum enim iſtud in Auſtrali pariete ſitum eſſet, illud B. Agathæ in Aquilonari exiſtebat. Hodie extat in Cryptis Vaticanis *num.* 42. in extrema videlicet earum parte verſus Aquilonem, ut videre eſt in Tabula ap. Grimaldum, & Ciampinum *Tab. xxv.* Quum autem dabantur hæ literæ, apud altare S. Nicolai exiſtebat, quo. ſpectat Capellania, & ejus onera.

(*a*) Civi-

trium, vel Procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ, juriumque & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac facientes Demetrium, vel pro eo Procuratorem prædictum ad Capellaniam hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi &c. *ut ſupra pag.* 204. *nomine tantum Demetrii in Petrum mutato.* Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe, ſpeciales vel generales dictæ Sedis, vel legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnibus præfatum Demetrium in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis; quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum præjudicium generari, ſeu ſi &c. Nos enim eumdem Demetrium, quoad Capellaniam hujuſmodi obtinendam, attenta tanta diuturnitate habitationis per eum in ipſa Urbe facta, Civem Romanum eſſe decernimus, (*a*) & cum eodem Demetrio, ut una cum dicto Beneficio, quod obtinet, prædictam Capellaniam, ſi ſibi vigore præſentium conferatur, & ipſe illam aſſequantur, recipere, & inſimul, quoad vixerit, retinere libere & licite valeat, generalis Concilii & aliis Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis Statutis quoque, & conſuetudinibus ſupradictis ſimiliter roboratis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Proviſo, quod Capellania, & Beneficium hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis, ſed eorum congrue ſupportentur onera conſueta. Præterea volumus & auctoritate præfata ſtatuimus, quod dictus Demetrius, & Capellaniam ipſam pro tempore obtinens ſingulis ſeptimanis tres miſſas ad prædictum Altare, & unam in feſto ejuſdem Sancti Nicolai celebrare, aut celebrari facere, ac in die commemorationis omnium defunctorum ſepulcrum ipſius Nicolai Prædeceſſoris, ſecundum morem dictæ Baſilicæ, cum octo torciis, ſive cereis præparare, & inibi miſſam capitulariter celebrari facere, ſub pœna decem Ducatorum Sacriſtiæ prædictæ Baſilicæ applicandorum, quos ex nunc, prout ex tunc, eidem Sacriſtiæ applicamus. Camerarius vero excerptorum dictæ Baſilicæ præmiſſa onera Capellaniæ prædictæ per nos impoſita juxta voluntatem, & ſtatutum prædicta, exequi & obſervari facere teneatur. Et inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Obſtantias beneficiales tollit.

Demetrium civitate donatum intelligit ex diuturno incolatu.

De more conſulit oneribus Capellaniæ.

Propoſita pœna eadem onera mandat impleri

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo, quinto Kal. Martii, Pontificatus noſtri An. quarto.

Uſum Lacticiniorum concedit Eyſteten. Diœceſis Moguntinæ Metrop. Suffraganeæ incolis & advenis Quadrageſ. tempore cum onere tres partes certæ pecuniæ impendendi in Eccleſiar. Regionis Fabricis; quartam vero pro Baſilicæ Vatic. Fabrica. (*b*)

Ex Regeſto XXXI. Bullar. Innoc. VIII. pag. 72. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1487. 28. *Febr.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Eyſteten. Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex debito Paſtoralis Officii, meritis licet inſufficientibus, divina nobis diſpoſitione commiſſi aſtringimur, more pii Patris, devotorum filiorum diſpendiis occurrere, eorumque neceſſitatibus, ac Eccleſiarum Fabricis paterna charitate providere. Sane pro parte veſtra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod in Diœceſi Eyſteten. non creſcunt Olivæ, nec ibi conficitur Oleum olivarum, ſed ſi oleum hujuſmodi inibi interdum inveniatur, hoc rarum eſt, & ex longinquis partibus illuc defertur, & adeo caro pretio venditur; ut pauperes illud emere nequeant: unde quadrageſimali & aliis temporibus, quibus eſus Butyri, & aliorum Lacticiniorum eſt prohibitus, Incolæ & habitatores dictæ Diœceſis propterea in condiendis cibariis defectum patiuntur, & ex hoc in eorum perſonis non parum gravantur: & licet in aliquibus locis ejuſdem Diœceſis homines ex quadam conſuetudine, ſeu

Cauſas conceſſionis enumerat.

(*a*) Civitate Romana donatum aliquem ex diuturnitate domicilii, & Pontificia auctoritate, fateor me nunquam antea inveniſſe.

(*b*) Conceſſio hujus ſimilis facta Bavaris, aliiſque Germaniæ populis paulo ante prolata eſt.

ſeu verius corruptela, aut etiam ex eo, quod eorum vicini ex indulto Apoſtolico Butyro, & Lacticiniis hujuſmodi temporibus prædictis veſcuntur, eorum exemplo ducti illis veſcantur; tamen conſcientia moti deſiderant, pro eorum conſcientiæ hujuſmodi ſecuritate, id eis per Sedem Apoſtolicam indulgeri. Quare pro parte veſtra cum, ſicut aſſeritis, civitatis Eyſteten. & pro magna parte dictæ Diœceſis homines ex Apoſtolico indulto eorum vicinis conceſſo, Butyro, & Lacticiniis hujuſmodi veſci poſſint, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus dictæ Diœceſis, & ad illam pro tempore confluentibus, ſeu vobis quovis modo ſubjectis, ut Quadrageſimalibus, & aliis diebus, quibus eſus Butyri, & aliorum Lacticiniorum hujuſmodi de jure, vel conſuetudine eſt prohibitus, illis perpetuo veſci poſſint concedere, & alias in præmiſſis eis providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Apoſt. auctoritas neceſſaria ad quietem animorum.

Conceſſio ipſa & ejus amplitudo.

Nos itaque hujuſmodi ſupplicationibus inclinati omnibus & ſingulis Fidelibus prædictis ipſius Diœceſis, & ad illam pro tempore confluentibus, ſeu vobis quomodolibet ſubjectis, ut Quadrageſimalibus, & aliis diebus prædictis, quibus eſus Butyri & Lacticiniorum hujuſmodi de jure, vel conſuetudine eſt prohibitus, ut præfertur, Butyro, & Lacticiniis hujuſmodi perpetuo, præterquam in ultima hebdomada Quadrageſimæ veſci poſſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus. Volumus autem, quod illi qui indulto hujuſmodi uti voluerint, annis ſingulis in locis ad id per te frater Epiſcope & Eyſteten. Epiſcopum pro tempore exiſtentem deputandis, in pecunia numerata tantum tribuere teneantur ſingulis annis, quantum quilibet eorum uno die pro victu ſuo veriſimiliter conſumpturus eſſet, cujus quidem pecuniæ tres partes in Fabricam Parochialis Eccleſiæ Beatæ Mariæ Eyſteten. quæ magnis ſumptibus incepta, & nondum completa eſt, donec perfecta fuerit; & deinde, poſtquam completa extiterit, in reparationem aliarum Eccleſiarum Civitatis & Diœceſis prædictarum, juxta Epiſcopi pro tempore exiſtentis hujuſmodi, & veſtram, filii Capitulum, ordinationem exponi debeant. Reliqua vero quarta pars ad Cameram Apoſtolicam pro Fabrica Baſilicæ Sancti Petri de Urbe fideliter tranſmittatur.

Onus injungitur conceſſione utentibus.

Obſtantia omnia amoventur.

Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in provincialibus & ſynodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & Ordinationibus, cæteriſque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem hoc attentare &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo, pridie Kal. Martii, Pontificatus noſtri Anno Quarto.

Capellaniæ ad Altare S. Nicolai fundatæ aſſignat pro dote Domum nomine *Stupham* in Burgo, & Vineam extra portam Turrionis: ſeu potius declarat ſimilem antiquiorem dotem veram &. certam eſſe.

Ex Regeſto XXXIV. Bullar. Innoc. VIII. pag. 304. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1438. 27. *Mart.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Oritur a neceſſitate dotandi Capellanias & Beneficia.

Romani Pontificis providentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ bona pro beneficiorum eccleſiaſticorum dote ad perſonarum eccleſiaſticarum ſubſtentationem, ſaltem ex veriſimili conjectura per Chriſti fideles pia devotione ductos deputata ad ipſorum beneficiorum jus & proprietatem reducantur, ac pro potiori cautela bona ipſa eiſdem Beneficiis applicat, & alias opportune providet, prout Beneficiorum & bonorum eorumdem qualitate penſata, conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem per nos accepto, quod perpetua Capellania ad Altare Sancti Nicolai ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, olim per bonæ memoriæ Philippum tituli Sancti Laurentii in Lucina (*a*) Presbyterum Cardinalem, ob memoriam felicis recordationis Nicolai Papæ Quinti Prædeceſſoris noſtri inſtituta certo modo vacaverat, & vacabat tunc.

Capellania ad altare S. Nicolai fundata.

Nos verum, & ultimum ipſius Capellaniæ vacationis modum pro expreſſo habentes, de eadem Capellania ſic vacante dilecto filio Demetrio de Guaſellis Presbytero Lucan. Diœceſis, Bibliothecæ noſtræ Cuſtodi, familiari noſtro, continuo commenſali per quaſdam noſtras litteras provideri mandavimus. Et deinde venerabili fratri noſtro Nicolao Epiſcopo Ceneten. (*b*) noſtro in alma Urbe Vicario generali, vigore cujuſdam ſpecialis commiſ-

(*a*) Huc revocanda quæ ſupra diximus *pag.* 148. *not.* b.

(*b*) Aquilejenſis Patriarchæ Suffraganeo, quem docet Ughellus (*Ital. Sac. to.* 5. *pag.* 219.) fuiſſe Vicarium Urbis Sixto IV. Pontifice nos Innocentio etiam Pontif. fuiſſe diſcimus. Quamdiu autem, perinde incertum, ac dignitate Cardinalatus præfulſiſſe, ut autumant: nam an. 1498. Triviſanus hic Antiſtes deceſſit in domo patria.

(*a*) Flo-

Dos ipſius Capellaniæ inſtauranda.

miſſionis, quam dictus Demetrius a nobis obtinuit, commiſimus, ut omnia & ſingula bona mobilia, & immobilia, quæ ſibi alias legitime conſtaret, ad dictam Capellaniam pertinere, ad jus & proprietatem dictæ Capellaniæ reduceret, & eidem Capellaniæ pro ejus dote applicaret, ac illorum occupatores, & detentores ad dimittendum dicta bona ſic occupata per cenſuram eccleſiaſticam, & alia juris remedia cogeret, & compelleret, prout in litteris & commiſſione prædictis deſuper confectis plenius continetur. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dicti Demetrii petitio continebat, præfatus Philippus Cardinalis quamdam Vineam extra Portam Turionis (*a*) de Urbe ac quondam Valentinus Ordinis fratrum Sancti Pauli primi Heremitæ Profeſſor, & in dicta Baſilica Pœnitentiarius quamdam domum, Stupham (*b*) nuncupatam in Burgo Sancti Petri conſiſtentem, dum viveret, emerint; & ipſe Valentinus domum, vineam vero præfatas quondam frater Liberatus litterarũ Apoſtolicarum Plumbator, ex permiſſione dicti Cardinalis, cujus ipſe Liberatus antea familiaris, continuus commenſalis extiterat, dum vixerunt, reſpective poſſederint, & tenuerint, & præfatus Valentinus dictam Stupham pro dote dictæ Capellaniæ emerit, & poſt ejus obitum ipſa Stupha ad præfatum Cardinalem redierit, & ipſe Cardinalis illam, dictus vero Liberatus, qui præfato Cardinali ſupervixit, vineam præfatam uſque ad eorum obitum reſpective tenuerint, & poſſederint, & a nonnullis aſſeratur, tam Cardinalem, quam Valentinum prædictos domum & vineam præfatas cum intentione emiſſe, ut illæ pro dote ipſius Capellæ exiſterent, quamvis de illarum eidem Capellaniæ pro illius dotis applicatione, & alia dictarum Stuphæ & Vineæ per eoſdem Cardinalem & Valentinum facta diſpoſitione, forſan aliter clare, niſi per auditum, conſtare non poſſit, ac propterea a nonnullis etiam aſſeratur, illas, tanquam bona Cardinalis & Valentini prædictorum ad Cameram Apoſtolicam devolutas eſſe, pro parte dicti Demetrii nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut domum, & vineam prædictas, tanquam ad dictam Cameram devolutas, eidem Capellaniæ pro illius dote applicare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur ne dicta Capellania indotata remaneat, & ne etiam domus, & vinea præfatæ ab aliis indebite occupentur, prout noſtro paſtorali incumbit officio, providere volentes, ipſumque Demetrium a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, nec non domus, & vineæ prædictarum ſitus, confines, & veros valores, ac ipſarum, ſi qui ſint, detentorum nomina & cognomina præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati domum, & vineam prædictas, tanquam ad Cameram Apoſtolicam devolutas, eidem Capellaniæ pro illius dote auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo applicamus, & appropriamus. Et nihilominus dicto Vicario eadem auctoritate per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus eidem Demetrio, pro aſſecutione domus, & vineæ prædictarum, efficacis defenſionis præſidio aſſiſtens, dictas domum, & vineam ad jus, & proprietatem ejuſdem Capellaniæ, tanquam ad illam pertinentes, auctoritate noſtra reducat, & detentores ab eiſdem, ſi qui ſint, eadem auctoritate amoveat. Contradictores quoslibet & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, & alia juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Baſilicæ & Cameræ prædictarum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque: Aut ſi aliquibus communiter vel diviſim ab apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, applicationis, appropriationis, commiſſionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Quadam domus dicta Stupha in Burgo ad eam pertinuit, una cum certa vinea.

Eadem ad Cameram devoluta reſtituenda Capellaniæ.

De facto Pontifex illas reſtituit.

Obſtantia quæcumque amovet, & contrariis derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo octavo ſexto Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno quarto.

Baſi-

(*a*) Floravante Martinello utar interprete hac in re: En ejus verba (*Rom. Sac. pag.* 8.) *XV*, (Porta) *Turrionis ducebat ad Scholam Saxonum, & Longobardorum, prope S. Inquiſitionis Palatium: aliquando Poſterula a Poſterulano quodam Saxone juxta illam habitante, dicta fuit: vulgo hodie* de Cavalleggieri *dicitur.*

(*b*) De hac domo jam exciſa iterum res eſt anno 1491. At turpis otii eſſet inutilem ejus ſitum indagare.

(*a*) Quum

Baſilicam Vaticanam a ſolutione quartæ Canonicæ & funeralis perpetuo eximit & liberat.

Ex Autogr. in Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 71. faſc. 355. Item lib. I. *pag.* 113. & lib. B. *pag.* 127.

AN. CH. 1488. 10. *Jun.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Etſi univerſis per Orbem conſtitutis Eccleſiis Apoſtolica nos deceat proviſione conſulere; Baſilicæ tamen veſtræ Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ nobis ſtrictioribus cura, & familiaritate adhæret, ampliori nos convenit ſollicitudine providere, & ea illi, ac vobis in ea Divinis laudibus dedicatis, concedere, per quæ poſſitis ab indebitis moleſtiis relevari. Sane pro parte veſtra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet vos ſuper ſolutione Quartæ Canonicæ de hiis, quæ dictæ Baſilicæ, aut vobis retroactis temporibus pie relicta, ſeu legata, aut alias ad veſtrum, & ejuſdem Baſilicæ commodum qualitercumque diſpoſita, & erogata fuerunt per Rectores Parochialium Eccleſiarum Urbis moleſtati hactenus non fueritis, credatiſque Baſilicam eamdem, ſicut in multis aliis, ita etiam in hoc ſpeciali fore Sedis Apoſtolicæ Privilegio ab illius ſolutione exemptam: tamen quia de hujuſmodi exemptione, & Privilegio docere non poteſtis, nonnulli a modico tempore citra a vobis hujuſmodi Quartam petere, & exigere temptarunt. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut vos, & Baſilicam præfatam cum ejus annexis ab onere ſolutionis hujuſmodi Quartæ Canonicæ, & Parochialis tam de relictis legatis, & pie diſpoſitis, quam de funeralibus in perpetuum prorſus eximere, & liberare, & quod ad illius ſolutionem, etiam pro præterito tempore non teneamini vobis concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ad ea, per quæ Perſonarum quarumlibet, præſertim Divinis laudibus inſiſtentium opportunatitibus conſulitur, libenter intendimus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati vos, & Baſilicam, ac annexa hujuſmodi ab onere ſolutionis dictæ Quartæ Canonicæ, & Parochialis, tam de relictis legatis, & pie diſpoſitis, quam de funeralibus in perpetuum auctoritate Apoſtolica præſentium tenore prorſus eximimus, ac totaliter liberamus, & quod ad illius ſolutionem perpetuis futuris temporibus non teneamini, nec ad id inviti compelli poſſitis, tam pro præterito, quam futuro tempore dicta auctoritate concedimus. Et nihilominus (*a*) Venerabili Fratri Epiſcopo Tyburtin., & dilectis filiis Sancti Gregorii, & Sancti Pauli Monaſteriorum de Urbe Abbatibus per hæc Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios vobis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permittant vos contra præſentium tenorem ad dictæ quartæ ſolutionem invitos compelli, aut alias per Parochialium Eccleſiarum Urbis hujuſmodi Rectores quomodolibet moleſtari. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, contrariis quibuſcumque, aut ſi Rectoribus præfatis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. noſtræ exemptionis, liberationis, conceſſionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Quartam funeralem contra conſuetudinem aliqui exigere tentant a Baſil. Vatic.

Eadem a Quarta Canonica & funerali eximitur.

Conſtitutionibus & decretis contrariis non obſtantibus

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo octavo, quarto Id. Junii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Literæ

(*a*) Quum ſæpe occurrant hujuſmodi commiſſiones; extentque in Archivo noſtræ Baſilicæ litteræ quas vocant *Executoriales* ipſius Epiſcopi Tiburtini Antonii de Graſſis; operæ pretium duximus eaſdem hic ſemel ſubjicere futuras inſtar omnium, quæ identidem memorantur.

(*a*) Gri-

Literæ Executoriales præfatæ exemtionis.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 55. faſc. 365. Item lib. B. pag. 124. & lib. I. pag. 153.

AN. CH. 1488. 24. Jul.

ANtonius de Graſſis Dei, & Apoſtolicæ Sedis Gratia Epiſcopus Tiburtin. Judex, & Executor ad infraſcripta unacum quibuſdam aliis infraſcriptis noſtris in hac parte Collegis cum illa clauſula, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, eſſet a præfata Sede ſpecialiter deputatus. Venerabilibus, & circumſpectis viris Dominis Rectoribus Parochialium Eccleſiarum Urbis, eorumque & cujuſlibet ipſorum Vicariis, omnibuſque aliis, & ſingulis, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum communiter, vel diviſim, quibuſcumque nominibus cenſeantur, & quacumque præfulgeant dignitate; Salutem in Domino, & præſentibus fidem indubiam adhibere, & noſtris hujuſmodi, immo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. Litteras Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Innocentii Divina Providentia Papæ octavi ejus vera Bulla plumbea cum filis ſericeis rubei, croceique colorum more Romanæ Curiæ impenden. bullatas, ſanas ſiquidem, & integras non cancellatas, nec in aliqua ſui parte ſuſpectas, ſed omni prorſus vitio, & ſuſpicione carentes, ut in eis prima facie apparebat. Nobis pro parte Reverendiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Domini Baptiſtæ Epiſcopi Tuſculani Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Sanctæ Mariæ in Porticu vulgariter nuncupati, Archipresbyteri Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, nenon Dominorum Capituli ejuſdem Baſilicæ Principalium, in eiſdem literis Apoſtolicis principaliter nominatorum coram Notario publico, & teſtibus infraſcriptis præſentatas, nos cum ea, qua decuit reverentia noveritis recepiſſe hujuſmodi ſub tenore:

Literæ Apoſtol. ſuper exemtione a Quarta Can. & fun.

Eædem literæ indicantur quales in adverſa pag.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Etſi univerſis &c.

Poſt quarum quidem literarum Apoſtolicarum præſentationem, & receptionem nobis, & per nos, ut præmittitur factas, fuimus pro parte præfatorum Reverendiſſimi Domini Cardinalis Archipresbyteri, & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Principalium in præ inſertis literis Apoſtolicis principaliter nominatorum debita cum inſtantia requiſiti, quatenus ad executionem dictarum litterarum Apoſtolicarum, & contentorum in eiſdem procedere curaremus, juxta traditam, ſeu directam per eas a Sede Apoſtolica nobis formam. Nos igitur Antonius Epiſcopus Judex, & exequutor præfatus attendentes requiſitionem hujuſmodi fore juſtam, & rationi conſonam, volenteſque mandatum Apoſtolicum ſupradictum nobis in hac parte directum reverenter exequi, ut tenemur, idcirco auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte, præfatas literas Apoſtolicas, & hunc noſtrum Proceſſum, nec non exemptionem, ac totalem liberationem, ac omnia, & ſingula in eis contenta vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, quibus præſens noſter Proceſſus dirigitur, intimamus, inſinuamus, & notificamus, ac ad veſtram, & cujuſlibet veſtrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præſentes. Et nihilominus vos Dominos Rectores, & Vicarios, omneſque alios, & ſingulos ſupradictos, quibus præſens noſter Proceſſus dirigitur, tenore præſentium requirimus, & monemus primo, ſecundo, tertio, & peremptorie communiter, & diviſim, ac vobis, & veſtrum cuilibet in ſolidum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub infraſcriptis ſententiarum pœnis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra ſex dierum ſpatium poſt præſentationem, ſeu notificationem dictarum literarum Apoſtolicarum, & præſentis noſtri Proceſſus, ac requiſitionem vobis, ſeu alteri veſtrum pro parte dictorum Dominorum Reverendiſſimi Cardinalis, & Archipresbyteri, ac Capituli ejuſdem Baſilicæ Principalium deſuper factæ, immediate ſequent. quorum ſex dierum, duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies vobis univerſis, & ſingulis ſupradictis pro tertio & peremptorio termino, ac monitione Canonica aſſignamus, exemptionem, & totalem liberationem Quartæ Canonicæ, & Parochialis, tam relictorum Legatorum, & pie diſpoſitorum, quam funeralium, ac omnia, & ſingula præmiſſa juxta prædictarum literarum Apoſtolicarum formam, continentiam, & tenorem in perpetuum inviolabiliter obſervetis, & ab aliis obſervari faciatis, necnon eoſdem Dominos Archipresbyteram, & Capitulum exemtione, & totali liberatione, & aliis præmiſſis libere uti, potiri, & gaudere, prout ad vos communiter vel diviſim pertinet, faciatis, nec eos contra literarum prædictarum continentiam, & tenorem hujuſmodi impediatis, ſeu moleſtetis, aut ab aliis ſuper exemptione, & aliis præmiſſis impediri permittatis, ſeu etiam quomodolibet moleſtari. Quod ſi forte præmiſſa omnia, & ſingula non adimpleveritis, ſeu diſtuleritis contumaciter adimplere, mandatiſque, & monitionibus noſtris hujuſmodi, immo verius Apoſtolicis non parueritis realiter, & cum effectu nos in vos omnes, & ſingulos ſupradictos, qui culpabiles fueritis in præmiſſis, & generaliter in contradi-

Earumdem intimatio, & notificatio, ut debitum aſſequantur effectum.

Fit præceptum de earum obſervantia.

tradictores quoslibet, & rebelles, ac impedien. ipſos Dominos Archipresbyterum, & Capitulum Principales, vel Procuratores ſuos eorum nominibus ſuper præmiſſis in aliquo, aut ipſis impedientibus dantes auxilium, conſilium, vel favorem publice, vel occulte, directe, vel indirecte quovis quæſito colore, cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus ordinis, vel conditionis exiſtant, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc ſingulariter in ſingulos prædicta ſex dierum canonica monitione præmiſſa excommunicationis, in Capitula vero Conventus, & Collegia quæcumque in hiis forſan delinquen. ſuſpenſionis a Divinis, & in ipſorum delinquentium, & rebellium Eccleſias, Monaſteria, & Capellas Interdicti Eccleſiaſtici ſententias ferimus in hiis ſcriptis, & etiam promulgamus.

Sub pœna excomm. ſuſpen. & Interdicti etiam localis.

Cæterum cum ad executionem præmiſſorum ulterius faciendam nequeamus quoad præſens perſonaliter intereſſe, pluribus aliis arduis legitime præpediti negociis, univerſis, & ſingulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Cantoribus, Succentoribus, Theſaurariis, Scholaſticis, Sacriſtis, Cuſtodibus, tam Cathedralium, quam Collegiatarum, Canonicis, Parochialiumque Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Locatenen. eorumdem, Plebanis, Viceplebanis, Archipresbyteris, Vicariis quoque perpetuis, Capellanis, Curatis & non Curatis, Altariſtis, Presbyteris, Clericis, cæteriſque viris Eccleſiaſticis, in quibuſcumque dignitatibus, gradibus, vel officiis conſtitutis, notariiſque, & tabellionibus publicis quibuſcumque per Almam Urbem, ac alias ubilibet conſtitutis, & eorum cuilibet inſolidum ſuper ulteriori executione dicti mandati Apoſtolici, atque noſtri facienda auctoritate Apoſtolica ſupradicta tenore præſentium plenarie committimus vices noſtras, donec eas ad nos ſpecialiter & expreſſe duxerimus revocandas, quos & eorum quemlibet inſolidum eiſdem auctoritate, & tenore requirimus, & monemus primo, ſecundo, tertio, & peremptorio communiter, & diviſim, eiſque nihilominus, & eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis poena, quam in eos, & eorum quemlibet niſi infra ſex dies, poſtquam pro parte dictorum Dominorum Archipresbyteri, & Capituli Principalium fueritis ſuper hoc requiſiti, ſeu alter eorum fuerit requiſitus immediate ſequenti, quos dies eis, & eorum cuilibet pro termino peremptorio, ac monitione Canonica aſſignamus, fecerit quæ eis in hac parte committimus, & mandamus, prædicta Canonica monitione præmiſſa ex nunc, prout ex tunc, & e converſo fecimus in his ſcriptis diſtricte præcipiendo, mandamus, quatenus ipſi, & eorum ſinguli, qui ſuper hoc, ut præmittitur, fuerint requiſiti, ſeu fuerit requiſitus.

Delegatio ſubdelegatis ad tempus pro executione.

Ita tamen, quod in hiis exequendis alter eorum, alterum non expectet, nec unus pro alio ſeu per alium ſe excuſet ad vos Dominos Rectores Parochialium Eccleſiarum Almæ Urbis, omneſque alios, & ſingulos ſupradictos, perſonaſque, & loca alia, de quibus ubi, quando, & quotiens expediens fuerit perſonaliter accedant, ſeu accedat, & præfatas literas Apoſtolicas, huncque noſtrum Proceſſum, ac omnia & ſingula in eis contenta, ſeu eorum ſubſtantialem effectum vobis communiter, vel diviſim legant, intiment, inſinuent, & fideliter publicare procurent, nec non exemptionem, & totalem liberationem, ac omnia, & ſingula præmiſſa, juxta prædictarum literarum Apoſtolicarum formam, continentiam, & tenorem in perpetuum inviolabiliter obſervari faciant, necnon eoſdem Dominos Archipresbyterum, & Capitulum exemptione, & totali liberatione, & aliis præmiſſis libere uti, potiri, & gaudere, prout ad eos communiter, vel diviſim pertinet, faciant, nec eos contra literarum Apoſtolicarum prædictarum continentiam, & tenorem hujuſmodi aliquibus ſuper exemptione, & totali liberatione, & aliis præmiſſis impediri permittant, ſeu etiam quomodolibet moleſtari.

Iiſdem propoſitis pœnis in detrectantes.

Delegationis partes omnes enumerat.

Et nihilominus omnia, & ſingula nobis in hac parte commiſſa plenarie exequantur juxta prædictarum litterarum Apoſtolicarum, & præſentis noſtri Proceſſus vim, formam continentiam, & tenorem ita tamen, quod dicti Subdelegati noſtri, vel quicumque alius, ſeu alii nihil in præjudicium dictorum Dominorum Archipresbyteri, & Capituli principalium, vel Procuratorum ſuorum valeant attentare quomodolibet in præmiſſis, nec in proceſſibus per nos habitis, aut ſententiis per nos latis abſolvendo, vel ſuſpendendo aliquid immutare. In cæteris autem, quæ eiſdem Dominis Archipresbytero, & Capitulo nocere poſſent, ipſis & eorum cuilibet poteſtatem omnimodam denegamus, & ſi contingat vos ſuper præmiſſis in aliquo procedere, de quo nobis poteſtatem omnimodam reſervamus; non intendimus propterea commiſſionem noſtram hujuſmodi in aliquo revocare, niſi de revocatione ipſa, ſpecialem, & expreſſam in noſtris literis fecerimus mentionem; per Proceſſum autem noſtrum hujuſmodi in aliquo revocare, niſi de revocatione ipſa expreſſam & ſpecialem in noſtris literis fecerimus mentionem.

Præſcribuntur limites, quos nequeat præterire.

Per proceſſum autem hujuſmodi nolumus, nec intendimus noſtris in aliquo præjudicare collegis, quominus ipſi, vel eorum alter, ſervato tamen hoc noſtro Proceſſu in hujuſmodi negocio procedere valeant, prout eis, vel eorum alteri viſum fuerit expedire. Præfatas quoque literas Apoſtolicas, hujuſmodique noſtrum Proceſſum, ac omnia, & ſingula hujuſmodi negocium tangentia volumus penes dictos Dominos Archipresbyterum, & Capitulum Principales, vel eorum Procuratores remanere, & non per vos, aut aliquem veſtrum, ſeu quemcumque alium ipſis invitis, & contra eorum voluntatem quomodolibet detineri. Contrarium vero facien. præfatis noſtris ſententiis, prout in hiis ſcriptis latæ ſunt dicta canonica monitione præmiſſa, ipſo facto volumus ſubjacere. Mandamus tamen copiam fieri de præmiſſis eam petentibus, & habere debentibus; petentium quidem ſumptibus, & expenſis. Abſolutio-

Exempla executoriarum petentibus non neganda.

lutionem vero omnium, & ſingulorum, qui præfatas noſtras ſententias, aut earum aliquam incurrerint, ſive incurrerit, quoquomodo nobis, vel ſuperiori noſtro tantummodo reſervamus. In quorum omnium & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes noſtras litteras, ſive præſens pulicum Inſtrumentum Proceſſum noſtrum hujuſmodi in ſe continen. ſive continens exinde fieri, & per Notarium publicum infraſcriptum ſuſcribi, & publicari mandavimus, ſigillique noſtri juſſimus, & fecimus appenſione communiri. Datum, & actum in Domo noſtræ ſolitæ habitationis ſita in contrada Sancti Simeonis de regione Pontis, ſub anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo octavo, Indictione ſexta, die vero viceſima quarta Menſis Julii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Domini noſtri Domini Innocentii Divina Providentia Papæ octavi anno quarto; præſentibus ibidem venerabilibus viris Dominis Paride de Graſſis Canonico Bononien. Paulo Caſſella, & Dominico de Calvellis Clericis Regin. & Brixien. teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, atque rogatis.

Firmitas Decreti hujuſmodi.

Teſtes ad majorem executionis validitatem.

Ego Miletus Droymut Clericus Eduen. Dioec. publicus Apoſtolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, quia præinſertarum infraſcriptarum literarum Apoſtolicarum præſentationi, & receptioni Proceſſuumque fulminationi, & decreto, omnibuſque aliis, & ſingulis dum ſic, ut præmittitur per Reverendum in Chriſto Patrem Dominum Antonium Epiſcopum Tyburtinum ſupra nominatum dicerentur, fierent, & agerentur, una cum prænominatis Teſtibus præſens fui, eaque ſic fieri vidi, & andivi, ideo hoc præſens publicum Inſtrumentum manu alterius me aliis occupato negociis fideliter ſcriptum, ſubſcripſi, & publicavi, & in hanc publicam formam redegi, ſignoque, & nomine meis ſolitis, & conſuetis, una cum præfati Domini Epiſcopi Judicis, & Commiſſarii Sigilli appenſione ſignavi in fidem robur, & teſtimonium omnium, & ſingulorum præmiſſorum rogatus, & requiſitus.

Prædeceſſorum more inſtituit Vicarium ſuum Generalem cum ampliſſima poteſtate in res & perſonas Baſilicæ Vat. & ad eam pertinentium Epiſcopum Forojulienſem.

Ex Regeſto V. Epiſtolar. ſecret. Innoc. VIII. pag. 171. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1488. 22. Jul.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Nicolao Epiſcopo Forojulien. (a) in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe in ſpiritualibus & temporalibus Vicario Generali; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Licet ex debito paſtoralis Miniſterii ſuperna nobis diſpoſitione commiſſi circa univerſarum Urbis & Orbis Eccleſiarum ſtatum ſalubriter & proſpere dirigendum, nos deceat eſſe intentos; circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum de Urbe Baſilicam dignitate, honore, ac venuſtate præcipuam, Salvatoris noſtri Sudario, atque aliis pluribus Sanctorum venerandis reliquiis, indulgentiarumque muneribus decoratam, tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere, quanto ipſius Baſilicæ excellentia, & erga ipſum Apoſtolorum Principem ſingularis noſtra devotio id expoſcunt. Cupientes itaque, ut ipſa veneranda Baſilica in ſpiritualibus & temporalibus opportune reformetur, ac noſtræ proviſionis ope, coadjuvante Altiſſimo, creſcat in muneribus gratiarum, & divinus cultus in ea continuum ſuſcipiat incrementum, de perſona quoque tua; quam divina providentia plurimis virtutum donis, literarumque ſcientia inſignivit, ſumentes in Domino fiduciam ſpecialem; ac ſperantes, quod illa quæ tibi duxerimus committenda, ad ipſius Baſilicæ decorem, & utilitatem, nec non dilectorum filiorum Capituli, miniſtrorumque ipſius directionem laudabiliter & fideliter exequeris, te, qui etiam Referendarius exiſtis, ex nunc noſtrum in dicta Baſilica in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus generalem Vicarium, & Reformatorem auctoritate Apoſtolica uſque ad noſtrum beneplacitum, motu proprio facimus, conſtituimus, ac etiam deputamus. Et nihilominus tibi omnes & ſingulos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & Miniſtros præfatæ Baſilicæ tam conjunctim, quam diviſim, prout, & quoties tibi expedire videbitur, ut in dicta Baſilica Miſſis, & aliis divinis officiis nocturnis atque diurnis perſonaliter intereſſe, ac in habitu & tonſura decenti cum omni ſolertia ei deſervire debita & conſueta obſequia, præſertim in Miſſarum, & divinorum celebratione, juxta illius ordinationes, & ſtatuta exhibere teneantur, & debeant, auctoritate noſtra monendi, eoſque ad id ſi opus fuerit per Cenſuram Eccleſiaſticam com-

Præſtantia Vat. Baſilicæ.

Eadem reformanda in Spiritual. & tempor.

Forojulien. Epiſcopum inſignem virtute, & literis, creat Vicarium ſuum generalem.

Auctoritas ejus in Spiritualibus.

(a) Grimaldus in Indice Scripturar. *to.* 1. *p.* 206. Forolivienſem hunc Antiſtitem vocat: idque minus recte; nam per hæc tempora eam regebat Eccleſiam Thomas ab Aſte Forolivienſis Civis, cujus elogium ſepulcrale viſitur in S. Thomæ in Parione: Romæ ſiquidem deceſſit an. 1512. Vide Ughell. *to.* 2. *pag.* 584. Forojulienſis igitur Epiſcopus erat Nicolaus Aquiſextienſis Metropolitæ Suffraganeus in Narbonenſi II. quæ Sedes vulgo dicitur *Frejus*. Ejus nominis Epiſcopum perpetuum adminiſtratorem Tolonenſis, & Forojulienſis Eccleſiæ affert Dionyſius Sammarthanus (*Gall. Chriſt. to.* 1. *pag.* 440.) an. 1496. Nicolaum nempe de Fliſco, quem Alexander VI. Cardinalem creavit. Fuiſſe autem Nicolaum, de quo agimus, & qui obiit Decanus Sac. Collegii an. 1523. multa mihi perſuadent, ut affirmem. Vide *Ciac.* & *Ughell.* (a) Con-

compellendi, Capitulum quoque temporibus opportunis convocandi, & congregari faciendi, quodque ipſius Camerarii, & Officiales locationes & herbarum venditiones, aliosque permiſſos a jure contractus abſque tui licentia facere, aut ipſorum officia, ad quæ electi fuerint pro tempore, abſque confirmatione, atque ratificatione tua exercere nullo modo præſumant, eadem auctoritate inhibendi, dictaſque herbarum venditiones, & domorum locationes, ſi dicti Officiales factis duobus tractatibus in Capitulo pro pretiis condecentibus oblatis concordes non fuerint, ad prædictas herbarum venditiones, ſeu domorum locationes, tunc & eo caſu adjunctis tecum duabus vel tribus perſonis de dicta Eccleſia, quas duxeris eligendas, ſi in evidentem utilitatem præfatæ Baſilicæ dictæ venditiones herbarum, & domorum locationes dabuntur, eaſdem confirmandi, & pro Eccleſia contractus celebrandi, necnon Camerarios, & Officiales prædictos ut libros & codices rationis ſuper receptis habitis, expoſitis, geſtis, & adminiſtratis per eos in ſuis officiis hujuſmodi, etiamſi de illis computum, & rationem reddiderint, & abſolutionem, liberationem, & quietantiam ab eiſdem Capitulo vel alias quomodolibet obtinuerint, tibi denuo computa, & fidelem rationem reddere, & id totum, quod ex ipſis receptis, habitis, expoſitis, & adminiſtratis tam de præterito, quam de futuro temporibus remanſerit, ſeu ſuperfuerit, eiſdem Baſilicæ, & Capitulo integre reſtituere, & aſſignare debeant dicta auctoritate cogendi, & compellendi, ac omnes, & ſingulas de quibuſvis prædiis, caſalibus, domibus, terris, vineis, ſilvis, pratis, paſcuis, herbaticis, territoriis, tenimentis, juribus, & bonis ipſius Baſilicæ per eoſdem Capitulum tam in perpetuum, quam ad certa tempora, & tam ſecularibus ejuſdem Baſilicæ Canonicis, Beneficiatis, Clericis, quam aliis Laicalibus, & Eccleſiaſticis perſonis, ſub quibuſvis formis, vel verborum expreſſionibus hactenus factas locationes, conceſſiones, alienationes, & venditiones, etiamſi ſuper illis Apoſtolica licentia, ſeu confirmatio intervenerit, revidendi, & examinandi, illaſque ex eis, quas in læſionem præfatæ Baſilicæ emanaſſe repereris, ſi tamen per Sedem præfatam confirmatæ non fuerint, eadem auctoritate caſſandi, revocandi, & annullandi ac illorum poſſeſſores, & detentores ad eorum reſtitutionem integram præfatæ Baſilicæ per eos tunc faciendam, cogendi, nec non omnes & ſingulas cauſas præfatæ Baſilicæ, ſeu Canonicorum, Beneficiatorum, & Clericorum, ac aliarum perſonarum præfatæ Baſilicæ tam conjunctim, quam diviſim, præteritas, præſentes, & futuras tam motas, quam movendas a quibuſvis Judicibus advocandi, eiſque inhibendi, & prout juris fuerit, in eiſdem cauſis procedendi, ſententiandi, & decidendi, ac, quoties opus fuerit, contra Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & perſonas dictæ Baſilicæ præſentes & futuras ſuper eorum exceſſibus, criminibus, culpis, demeritis, & delictis præmiſſa auctoritate inquirendi, & procedendi, illoſque ſuper tranſgreſſionibus, & inobedientiis mandatorum ſeu monitionum, quæ ipſis pro tempore feceris, cenſura eccleſiaſtica, ac etiam pecuniariis pœnis, de quibus tibi expediens videbitur, dicta auctoritate mulctandi, plectendi, & juxta ſtatuta prædicta puniendi, uſque ad omnium officiorum, & beneficiorum ſuorum privationem, & amotionem incluſive, ſententiaſque, cenſuras, & pœnas per te forſan pro tempore promulgatas, ſi tibi videbitur expediens, mitigandi, minuendi, & relaxandi, ac eos ab illis abſolvendi, cum eiſdem quoque ſuper irregularitate, ſi quam ſententiis ipſis, vel earum aliqua occaſione præmiſſorum, vel alicujus ipſorum pro tempore ligati Miſſas, & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando, & ſe illis immiſcendo contraxerint, diſpenſandi, aliaque omnia & ſingula, quæ ad hujuſmodi Vicariatus officium, ejuſque liberum exercitium tam de jure, quam de conſuetudine pertinere dignoſcuntur, ac alias in præmiſſis omnibus, & ſingulis quæcumque neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna faciendi, gerendi, & exercendi, cum invocatione etiam ad præmiſſa, ſi opus fuerit, auxilii brachii ſecularis, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, uſque ad dictum beneplacitum concedimus facultatem, quam etiam ad Eccleſias, atque alia membra, & loca eccleſiaſtica ſæcularia, & regularia ipſius Baſilicæ, eorumque Gubernatores, & in ipſis degentes perſonas, extendimus per præſentes. Non obſtantibus &c. (*a*) Volumus autem, quod ad actualem prolationem ſententiæ privationis illorum, ex Cano-

Ejuſdem auctoritas in temporalibus.

Rationum redditionis reviſio.

Perinde locationum cæterorumque omnium

Ei demandatur ſupremum judicium in quacumque cauſa civil. & crim.

Jus etiam abſolvendi a cenſuris

In tota juriſd. Baſilicæ Vat.

(*a*) Conferendæ Apoſtolicæ iſtæ literæ cum iis, quas dedimus ſupra *pag.* 234. & per quas Innocentius Archipresbytero auctoritatem confert ipſiſſimam, qua fruiti erant Vicarii Romm. Pont. in noſtra Baſilica. Quum enim Vicarium & ipſe conſtituat, facili negotio deprehendi poteſt diſcrimen utraſque inter litteras. Ex poſtrema quidem hac parte intelligimus, poteſtatem fieri Vicario æque ac Archipresbytero: nihilo tamen minus contractiorem, ſeu non æque abſolutam eſſe Vicarii poteſtatem, atque illam Archipresbyteri. Unum id mirandum ſubit: cur Pontifex, qui anno 1484. die 21: Novembris ampliſſimam ejuſmodi auctoritatem fuerat elargitus Archipresbytero, eidem permittens, ut Vicarium ſibi eligeret, cui eamdem delegerat auctoritatem; infra quadriennii ſpatium, anno videlicet 1488 die 12. Julii Vicarium hunc ſuum conſtituerit, ſuperſtite Archipresbytero? Huc accedit, quod Legationibus functum comperimus Sixto IV. Pontifice: neque ab Urbe eum abfuiſſe ſub Innocentio VIII.

certo

Canonicis & perſonis ipſius Baſilicæ, contra quos exigente juſtitia te procedere contigerit, nullatenus procedas, donec a nobis habueris ſpecialiter in mandatis.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo octavo, quarto Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Poſſeſſiones, fructus, & reditus Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ, & Catharinæ applicata jampridem Sacriſtiæ Baſil. Vatic. vetat in alios uſus converti.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 27. faſc. 115.

CUm ſicut accepimus alias fel. rec. Pius ſecundus, ſive Paulus ſecundus (a) Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri intendentes jocalium, librorum, paramentorum, & aliorum ornamentorum Sacriſtiæ Principis Apoſtolorum de Urbe ſubvenire; Parochialem Eccleſiam Beatæ Mariæ, & Catharinæ de Urbe, de Regione Arenulæ (b) tunc vacantem, ſive vacaturam una cum illius poſſeſſionibus Ruſticis & Urbanis, ac fructibus, & redditibus univerſis dictæ Baſilicæ ad opus prædictum univit, & incorporavit, quam ſic unitam, & illius fructus, redditus, & proventus, etſi Can. & Capitulum jamdudum pacifice tenuerunt, & poſſederunt, prout poſſident de præſenti, tamen illos in opus dictæ Sacriſtiæ, cui, ut præmittitur, applicati fuerunt, convertere ſaltem integre, & debite, ut tenebantur, deſiverunt in animarum ipſorum, ac dictæ Sacriſtiæ præjudicium, & jacturam. Quocirca motu proprio, & ex certa ſcientia Venerabili fratri N. (c) Epiſcopo Forojulien. noſtro in dicta Baſilica Vicario, ac dilecto filio Magiſtro An. (d) de Viterbio Notario, & Referendario noſtro ejuſdem Baſilicæ Canonico ſub excommunicationis pœna committimus, & mandamus per præſentes, quatenus a Canonicis, & Capitulo ſupradictis de redditibus, & proventibus univerſis dictæ Parochialis Eccleſiæ ſic, ut præmittitur, unitæ per eos receptos a tempore unionis, hactenus fidelem calculum, & rationem diligenter exigant, eoſque ad reddendum, ſolvendum, & reſtituendum omnes pecunias per eos habitas, quas in opus dictæ Sacriſtiæ non docuerint fuiſſe converſas, ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & aliis pœnis, de quibus eis videbitur, cogant, & compellant, & ulterius ſub dictis cenſuris & pœnis inhibeant eiſdem quatenus nullos fructus, redditus, & proventus ex dicta Eccleſia ex nunc in antea ſine illorum expreſſa licentia percipere audeant, vel præſumant. Quos quidem fructus fideliter, prout eis videbitur, deponi volumus, prout eis una cum nonnullis aliis fructibus dictæ Baſilicæ ſignificavimus convertendos in opus, & ornamentum Baſilicæ ſupradictæ. Quod ſi ſecus factum fuerit Canonicos, & Capitulum ſupradictum inobedientes, & tanquam excommunicatos a perceptione fructuum, & reddituum dictæ Baſilicæ ſuſpendimus ex nunc, ac indignos, & privatos fore declaramus per præſentes. Contrariis non obſtantibus quibuſcumq. (e)

S. Cathar. de Rota Parochial. Eccl. unita Baſ. Vat.

In utilitatem Sacriſtiæ.

Neglectus a Capitulo finis unionis.

Inſtauratur pœnis propoſitis ſecus facienti.

Con-

certo aliquo documento poſſumus affirmare. Id certum ſcimus ex literis prædictis, queis omnimoda confertur auctoritas Archipresbytero, quod limitata eadem fuit, perinde ac Vicariorum *uſque ad noſtrum, & Apoſtol. Sedis beneplacitum.* Quamobrem in tam multis, quæ extra ordinem occurrunt per hæc tempora circa adminiſtrationem Baſilicæ Vaticanæ, Apoſtolicæ nimirum viſitationis, Vicariatus generalis Pontificii, Commendæ, Archipresbyteralis omnimodæ poteſtatis, aliorumque id genus, quæ a Nicolai III. Conſtitutionibus non parum diſſident, neque a Pontificibus ſequentis ſeculi fuerunt confirmata, accipi & illud debet, tantam ac tam late effuſam hujuſmodi poteſtatem adjungi conſueviſſe ad tempus pro ipſius Baſilicæ neceſſitatibus.

(a) Utri ſuis ex duobus Deceſſoribus hujuſmodi conſtitutionem tribuat, ipſe Innocentius ignorat. Ubi ad Clem. VII. ventum erit an. 1524. 1. Jun. Pio II. tribuendam videbimus.

(b) To. 1. Bullar. noſtri *pag. 69.* de hac Eccleſia ſatis eſt dictum. Martinell. *Rom. Sac. pag. 371.* autoritate Panciroli fretus affirmat, S. Catharinam de Rota hodie appellari: notatque alibi corrupto vocabulo dici S. Mariam *in Catemeri.*

(c) Nicolao, ut patet ex ſuperiori Diplomate.

(d) Andreas de Viterbio appellatur in Regeſtis Arch. Apoſtol. Vatic. eique Canonicatum ipſe Innocentius contulerat.

(e) Quo præcipue anno hic Motus proprius prodierit, incertum. Fortuito hic locamus poſt conſtitutum Vicarium Forojulienſem Epiſcopum. Neque enim compertum habemus, quamdiu Vicariatu ejuſmodi functus ſit Nicolaus.

(a) Extat

Concedit fieri permutationem bonorum Eccleſiæ Ruralis S. Stephani prope oppidum Anguillariam Sutrin. Diœceſis cum domo quadam Baſil. Vatic.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vatic. capſ. 18. faſc. 20. & lib. 1. Decretor. Innoc. VIII. ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1488. 8. Auguſt.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, in quo poteſtatis plenitudo conſiſtit, & cui omnium Eccleſiarum cura imminet generalis, interdum de illis, illarumque bonis pro ſua voluntate diſponit, prout rationabilibus ſubſiſtentibus cauſis ſecundum Deum, & qualitates locorum, & temporum in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Sane, ſicut fidedigna relatione accepimus, Eccleſia ſine cura S. Stephani (*a*) Territorii Oppidi Anguillariæ Sutrin. Diœc. in loco campeſtri, a dicto Oppido per unum miliare cum dimidio, vel circa diſtanti, * cauſantibus variis ſiniſtris eventibus, jamdudum tecto caruit, & vepribus, ac virgultis repleta permanſit, illiuſque parietes in ſe ipſos collapſi, & pro magna parte diruti ad ruinam deveniſſe cernuntur, & in ruinis illam contingentibus torcularia, vivaria, & animalia jamdudum retenta ſunt, & retinentur de præſenti, in ea quoque vix ſemel in anno Miſſa celebratur. Et quod ſi bona omnia dictæ Eccleſiæ cum juribus, & pertinentiis ſuis eidem Eccleſiæ adimerentur, & ab ea dimembrarentur, & ſic adempta, & dimembrata concederentur, & donarentur dilecto filio Hieronymo Calagrano Clerico Papien. (*b*) Subdiacono, Cubiculario, & familiari noſtro, continuo commenſali, ipſius Eccleſiæ Rectori, qui ut accepimus intendit bona ipſa dare Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe cum ſimili celebrationis dictæ Miſſæ onere titulo permutationis, & cambii pro proprietate, & directo dominio cujuſdam domus dictæ Baſilicæ ſitæ in eadem Urbe, & Burgo Sancti Petri eidem Hieronymo per dilectos filios Capitulum dictæ Baſilicæ in Emphiteoſim ad vitam ipſius Hieronymi, & unius alterius ſucceſſoris ſui per eum nominandi pro certo annuo Canone conceſſæ, & eorumdem domus, ac Hieronymi, & ſucceſſoris obtinenda liberatione ab omni jure Emphiteotico hujuſmodi, & onere dicti Canonis, ac translatione omnium jurium dictæ Baſilicæ in præfata domo, & nonnullis caſulis, ſive domunculis illi propinquis competentium in ipſum Hieronymum cum onere quod ipſe Hieronymus, & ejus in dictis bonis ſucceſſores tenerentur ſingulis annis in feſto Inventionis ejuſdem Sancti Stephani in dicta Eccleſia unam, & qualibet hebdomada in Baſilica prædicta aliam Miſſas ad aliquod Altare per eum eligendum celebrare, ſeu celebrari facere, ratione bonorum eorumdem, dicta Miſſa in honorem ejuſdem Sancti Stephani in dicta Baſilica celebraretur, quæ ratione dictæ Eccleſiæ Sancti Stephani minime ibidem, aut alibi celebratur, ſicque divinus cultus maxime augeretur. Nos igitur qui ad ea, per quæ divinus cultus ſuſcipit incrementum, libenter intendimus, ut tenemur; dictum Hieronymum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, de præmiſſis fidedigna relatione informati motu proprio, non ad dicti Hiernoymi, vel alterius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa noſtra ſcientia omnia, & ſingula bona dictæ Eccleſiæ, quæ hîc per eorum deſignationes, & fines pro expreſſis habemus, & quorum fructus, redditus, & proventus quadraginta florenorum auri de Camera ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, eidem Eccleſiæ adimimus, & ab eadem dimembramus, eaque ſic adempta, & dimembrata cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis dicto Hieronymo pro ſe heredibus, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum dicta auctoritate largimur, concedimus, & donamus, ea tamen lege, quod ipſe Hieronymus, & ejus in dictis bonis Succeſſores teneantur, & debeant hujuſmodi Miſſam qualibet hebdomada ad aliquod Altare ſitum in dicta Baſilica per ipſum Hieronymum, & Succeſſores prædictos eligen-

Eccleſiæ S. Stephani conditio miſera.

* *leg.* diſtant

De diſmembrandis ejus bonis agitur.

Ac permutandis cum domo & aliis juris Capituli.

Cum onere unius Miſſæ qualibet hebdomada.

Hieron. Calagrano & ſucceſſorib. eadem conceduntur.

Cum prædicto onere ad aliquod altare Baſil. Vatic.

(*a*) Extat in Archivo n. Baſilicæ *capſ.* 10. *faſc.* 275. Bulla Innoc. VIII. data anno 1486. die 10. Decembris, in qua Eccleſia iſta appellatur *S. Stephani in Muſileo de Anguillaria*. Per eam vero Bullam confertur eadem Eccleſia Hieronymo ipſi de Calagranis, cujus gratia eſt datum Diploma, quod verſamus.

(*b*) Poſt biennium, anno nimirum 1490. die 5. Nov. Eum Pontifex deſignavit Epiſcopum Montis Regalis, quam urbem Pedemontanæ regionis vulgo appellant *Mondovi*. Ughellus inter Sedis ejus Epiſcopos hunc recenſens Foſſani Civem appellat, quam Civitatem perinde Pedemontanam Clemens VIII. epiſcopalem fecit anno 1592. die 15. Apr. Quare quum Clericus Papienſis appelletur non patriam ipſius, ſed Eccleſiam, cui addictus fuerit, memorari a Pontifice arbitrarer. Secus enim Ughello non conſtaret cum Innocentio.

eligendum, præſertim ſiquod foret in honorem ejuſdem Sancti Stephani fundatum, & in dicta Eccleſia in die feſti Inventionis ejuſdem Sancti perpetuis futuris temporibus facere celebrari, liceatque ſibi, ſi voluerit, bona prædicta dictæ Baſilicæ, & illius Archipresbytero, & Capitulo pro illa titulo permutationis, & cambii, ut præfertur, concedere. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, ademptionis, dimembrationis, conceſſionis, & donationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Aliuſque Miſſæ perpetuæ in feſto Invention. S. Steph.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo octavo, ſexto Idus Auguſti, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Duas Capellanias ad Altare S. Petronillæ fundatas a Ludovico XI. Rege Chriſtianiſs. & a Carolo VIII. ejus filio dotatas, necdum erectas erigit, atque Juspatronatum Galliarum Regibus reſervat, ut præſentent perſonas idoneas cujuſvis nationis a Romanis Pontificibus inſtituendas.

Ex Regeſto LI. Bullar. Innocentii VIII. pag. 130. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1490. 18. Jun.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Etſi ex ſupernæ providentia Majeſtatis in ſuprema militantis Eccleſiæ ſpecula conſtituti, Eccleſiarum omnium noſtræ curæ divina providentia commiſſarum, ac perſonarum in illis Altiſſimo famulantium profectum, venuſtatem, & decorem, & ut in ipſis Eccleſiis divinus cultus augeatur, prout ex debito paſtoralis Officii nobis incumbit, diligenter intendere debeamus: circa tamen Patriarchalem Principis Apoſtolorum Baſilicam, Urbis dignitate honore & venuſtate præcipuam, Salvatoris noſtri Sudario, atque aliis plurimis Sanctorum venerandis reliquiis, indulgentiarumque muneribus decoratam; tanto potioribus ſtudiis aciem noſtræ conſiderationis tenemur extendere, quanto ipſius Baſilicæ excellentia, & erga ipſum Apoſtolorum Principem, & in illius honorem fundatam ſingularis devotio noſtra, & Catholicorum Regum id expoſcunt. Sane, ſicut accepimus, claræ memoriæ Ludovicus Francorum Rex, (*a*) dum in humanis ageret pro implemento cujuſdam voti per claræ memoriæ Carlotam Reginam Franciæ ejus Conjugem, ut meritis & interceſſione Sanctæ Petronillæ conſequeretur, ut ſperabat, liberationem chariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli Francorum Regis illuſtris (*b*) ipſorum conjugum nati, tunc Delphini Viennen. a certa ægritudine corporali, qua detinebatur, emiſſi, & ob ſingularem devotionis affectum, quem conjuges ipſi gerebant, ad ipſam Sanctam Petronillam, Capellam in ejuſdem Sanctæ honorem, & ſub illius invocatione in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe dudum conſtructam (*c*) multipliciter reformari fecit, & quod in eadem Capella erigerentur duæ perpetuæ Capellaniæ & dotarentur ſufficientibus redditibus pro duobus Presbyteris, per quos alternis hebdomadis vel alias prout invicem concordarent, una Miſſa qualibet die ſuper Altare ejuſdem Sanctæ Petronillæ devote ibidem celebraretur, ordinavit, & certam tunc expreſſam pecuniæ ſummam penes certos mercatores Romanam Curiam ſequentes pro emendis bonis pro dote hujuſmodi conſtituenda exponi fecit. Ac poſtea bonæ memoriæ Philibertus (*d*) tituli ſanctorum Joannis & Pauli Presbyter Cardinalis & ſequen-

Omnium Eccleſiar. ſollicitudo Pontificia.

Præſertim Baſilicæ Principis Apoſtolor.

In ead. fundata eſt Capella S. Petronillæ a Franciæ Regib.

Ac duæ Capellaniæ cum ſua dote.

(*a*) Ludov. XI. an. 1461. regnare orſus, ac 1483. mortem occumbens unum reliquit filium ex tribus, quos ſuſceperat e Carola filia Ludovici Sabaudiæ Ducis ſecunda uxore; etenim ex Margarita filia Jacobi I. Scotiæ Regis nullum ſuſceperat.

(*b*) Filius ille unus patri ſuperſtes eſt Carolus VIII. in Philippi de Comines memoriarum libris valde celebris: cujus hinc ſuppetit ſingularis hiſtoria non omnibus ſatis nota. Ægritudo autem & votum, quæ memorantur, non evenerunt ante an. 1470. nam decedente Patre quartumdecimum agebat annum. Ad idem vero tempus inſtauratio Regia Baſilicæ S. Petronillæ, & Capellæ fundatio, de qua agitur his literis, referantur neceſſe eſt.

(*c*) De S. Petronillæ Oratorio Anaſtaſius Biblioth. loquitur in SS. Hadriani, Leonis III. & Leonis IV. vita, Baſilicam; Mauſoleum, & Eccleſiam appellans: quod animadvertit etiam Martinellus, ubi tradit eum Grimaldo, fuiſſe rotundum illud Templum perquam ſimillimum alterius, S. Mariæ de febribus; at poſtea exciſum ſui tantum veſtigia reliquiſſe ubi nunc eſt abſis Auſtralis Baſilicæ Vaticanæ, ſeu SS. Simonis & Judæ altare. (*Rom. Sac. pag.* 384.) Apollinis olim templum fuiſſe Antiquarii omnes tenent. Nardin. *reg.* 14. *c.* 13. id probari non poſſe admonet. Utcumque ſit P. Mallius, Vegius, Panvinus, Alpharanus, ac præ aliis Baron. *an.* 758. *n.* 1. a S. Paulo I. huc translatum volunt S. Corpus S. Petronillæ, ac tum cœpiſſe ita nuncapari. Quum autem Anaſt. in Pauli ejuſd. vita (*ſect.* 261.) loquatur de Oratorio S. M. Virginis ab eo Pontifice extructo *juxta Oratorium S. Leonis Papæ, ſecus fores introitus S. Petronillæ*, &c. haud obſcure innuit majorem antiquitatem. Quam hactenus incompertam perinde mihi, atque aliis omnibus fuiſſe non diffiteor. Quia ſcilicet de ipſo Templo Apollinis in S. Petronillæ converſo, parum conſtat inter Scriptores tum veteres, tum recentes.

(*d*) Philippum ab aliquibus perperam appellari admonet Victorellus ap. Ciac. De Ugonecti cognomen illi fuit. Matl-

dilectus filius Jacobus Sigandi ipſius Regis Secretarius, ad hoc per præfatum Carolum Regem dicti Ludovici filium, & hæredem deſtinatus, quibus omnes emptiones bonorum, & procurandæ erectionis hujuſmodi demandatum fuerat, quamdam domum ſitam in Urbe pro quadraginta florenis, vel circa, annuatim locari ſolitam (*a*) emerant, & dilectus filius Petrus Gaillardi Presbyter Matiſconen. Diœceſis Capellaniarum hujuſmodi erectione aliqua non facta, ex dicti Cardinalis ordinatione Miſſam in dicta Capella aliquo tempore celebraverat; felicis recordationis Sixtus Papa quartus Prædeceſſor noſter præfato Cardinali ſuper earumdem Capellaniarum hujuſmodi erectione, & dotatione, de conſenſu dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ facienda, & poſtquam erectæ forent, & dotatæ, proviſionem de una earumdem dicto Petro, & aliæ perſonæ idoneæ, de qua ipſi Cardinali videretur facultatem conceſſit. Et cum idem Cardinalis, litteris prædictis executioni minime demandatis, deceſſiſſet, & præfatus Petrus Monaſterio de Bellavanx Ciſtercien. Ordinis Biſuntin. Diœceſis certo modo vacanti in Abbatem præfici obtinuiſſet, dilecti filii Joannes de la Baire Canonicus Andegaven. per præfatum Regem Carolum cujus Secretarius exiſtit, & Guillelmus Borron Presbyter Lingonen. Diœceſis tam per ipſum Regem, quam etiam per nos de Capellania Sanctæ Petronillæ hujuſmodi, quam erectam fore, & dictum Petrum obtinere, ac per aſſecutionem poſſeſſionis, vel quaſi, regiminis & adminiſtrationis dicti Monaſterii per ipſum Petrum factam, vel faciendam, vacaviſſe ſeu vacare debere putabant, proviſum, ſeu provideri mandatum, vel ſaltem conceſſum fore aſſereretur; orta ſuper hujuſmodi Capellania, quæ erecta aſſerebatur, inter eos materia quæſtionis, utroque eorum prætendente, Capellaniam ipſam erectam fore, & ad ſe ſpectare; Nos cauſam hujuſmodi bonæ memoriæ Gundiſalvo Epiſcopo Oveten. tunc cauſarum Palatii Apoſtolici, Auditori & Guillelmo de Perreriis etiam cauſarum dicti Palatii Auditori, de Procuratorum eorumdem conſenſu certo modo audiendam, & fine debito terminandam unica ſententia, a qua neutri eorum appellare liceret, commiſimus, qui in cauſa hujuſmodi ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem, dicuntur proceſſiſſe, & coram quibus venerabiles fratres noſtri Rodericus Portuen. & Marcus Præneſtin. Epiſcopi, ac Franciſcus Sancti Euſtachii (*b*) Diaconus Cardinalis executores teſtamenti dicti Philiberti Cardinalis depoſuerunt, & fidem fecerunt, nos die coronationis noſtræ, ad ſupplicationem eorum, de Capellania Sanctæ Petronillæ, ut vacante vel vacatura, ut præfertur, dicto Guillelmo Borron provideri conceſſiſſe. Nuper vero venerabilis frater noſter Robertus Nanneten. Epiſcopus, & dilectus filius Michael Sigandi dicti Jacobi frater Canonicus Ebredunen. familiaris noſter, continuus commenſalis, de præfati Regis Caroli commiſſione, & mandato pro implemento paternæ ordinationis prædictæ aliam domum in dicta Urbe emerunt, pro dote hujuſmodi conſtituenda. Nos igitur, qui ad ea, quæ divini cultus augmentum & animarum ſalutem concernunt, libenter intendimus, & ob ſingularem devotionis affectum, quem præfatus Carolus Rex ad nos, & Romanam gerit Eccleſiam, vota ejus, præſertim quæ ex devotionis fervore prodire, & ad divini cultus augmentum, ac animarum ſalutem tendere dignoſcuntur, libenter favore benevolo confovemus, ſtatum dictæ cauſæ pro expreſſo habentes, motu proprio, non ad præfati Caroli Regis, vel alicujus alterius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, cauſam prædictam ad nos advocamus, & quia ex deductis hinc inde in eadem non conſtat, quod ad erectionem alicujus ex Capellaniis hujuſmodi ſit proceſſum, neutri eorumdem Guillelmi, & Joannis, aut alicui alteri in dictis nondum erectis Capellaniis, ſeu ad illas jus unquam competiſſe, aut competere, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium declaramus, & ſuper deductis, & petitis per eos in cauſa hujuſmodi, eis hinc inde perpetuum ſilentium eadem auctoritate imponimus; & pro ejuſdem Ludovici Regis ordinationis prædictæ votiva executione, in eadem Capella Sanctæ Petronillæ duas perpetuas Capellanias ſine cura præfata auctoritate erigimus, & illis pro earum dote domos propterea, ut præfertur, emptas, quarum una empta a dilecto filio Mariano Cecchi, Antonii Ricci Cive Romano Palamencellario ſita eſt in Urbe & loco dicto Arcus Campiflore, juxta res dilectorum filiorum hæredum Baptiſtæ Carutii, & Jacobi de Pallonibus Civium Romanorum ab alio, ac res Eccleſiæ Sanctæ Mariæ majoris de eadem Urbe a reliquo lateribus ejuſdem domus, ac viam publicam ante eam; & alia domorum earumdem empta a præfato Roderico Epiſcopo Portuen. Sanctæ

Sixtus IV. erectionis Capellaniar. ſuggeſſit.

Earum unius erectio controverſa.

Illius cognitio Auditorib. Sacri Palat. commiſſa.

Ipſe Pontifex rem expendit.

Nullam ex Capellaniis ad hoc erectam decernit.

Ipſe erigit, ac dotem aſſignat.

ſcone in Burgundia ortus patriæ epiſcopatum eſt adeptus: deinde a Sixto IV. factus Cardinalis Presb. S. Luciæ in Silice an. 1473. poſtmodum SS. Joannis & Pauli titulum obtinuit. Quæ ad rem pertinent, hinc ſuppetunt.

(*a*) An. 1487. die 30. Maji Inſtrumentum rogatum fuerat inter Vice-Camerarium R. P. D. Joannem de Nigris, & Antonium Altovitum, cui locata erat officina monetaria Romana: unde liquet Florenos centum conſtituiſſe unam libram auri. Bened. Florav. *pag.* 146.

(*b*) Rodericus Borgia, Marcus Barbus, & Franciſcus Picolomineus ſummi illi viri omnibus omnium laudibus elati hic memorantur.

(*a*) Huc

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario ſita eſt in eadem Urbe & Regione Pontis, in via, qua itur a loco dicto Campoflore ad arcum S. Angeli, juxta viam prædictam ab uno, & Palatium habitationis præfati Vicecancellarii, via publica mediante, ab alio, ac domum dilecti filii Fabritii de Azetis civis romani a reliquo lateribus, ac plateam publicam retro eam, præfata auctoritate aſſignamus; & quod dictæ Capellaniæ de Jurepatronatus præfati Caroli, & pro tempore exiſtentis Francorum Regis exiſtant, & ad eum jus ipſum patronatus, & præſentandi nobis, & pro tempore exiſtenti Romano Pontifici, perſonas idoneas ad ipſas Capellanias hac prima vice, & quoties impoſterum pro tempore vacabunt, per nos, & pro tempore exiſtentem Pontificum præfatum in perpetuos Capellanos ad præſentationem hujuſmodi inſtituendos pertineat; liceat quoque ſibi præſentare ad illas tam hac prima vice, quam quoties impoſterum pro tempore vacabunt, perſonas idoneas, in Presbyteratus ordine conſtitutas dumtaxat, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, & quæ Romana non forent, ſed Gallicæ, aut alterius nationis exiſterent, prout eidem Carolo, & pro tempore exiſtenti Regi placuerit; ipſæq; Capellaniæ, utpote de prædicto jure exiſtentes, ſub quibuſvis generalibus reſervationibus per nos, & Sedem Apoſtolicam hactenus factis, & quas fieri contigerit, etiamſi apud Sedem ipſam vacarent, non comprehendantur: quodque quilibet ex hiis, quos per eumdem Carolum, & pro tempore exiſtentem Regem Francorum perpetuis futuris temporibus ad Capellanias ipſas contigerit præſentari, teneantur, & debeant ſuper dicto Altari ejuſdem Sanctæ Petronillæ in dicta Capella conſtructo, unam Miſſam alternis hebdomadis diebus, ſive menſibus, prout invicem concordabunt, per ſeipſos, ſeu alium, vel alios celebrare, ſeu celebrari facere. Capitulum vero, Beneficiati, ac Clerici dictæ Baſilicæ teneantur die præcedente feſtum ipſius Sanctæ Petronillæ in Capella prædicta Veſperas, in die Feſtivitatis ejuſdem Sanctæ ſolemnem Miſſam, & alias horas Canonicas, prout ante dotationem, & erectionem hujuſmodi ab antiquo conſueverunt, decantare, & quolibet anno, die penultima menſis Auguſti, unum Anniverſarium pro animabus prædictorum Conjugum Regis & Reginæ in eadem Capella celebrare, & pro opportunis impenſis Ceræ, & aliorum pro celebratione hujuſmodi neceſſariorum in die Feſti quinque, & in die Anniverſarii alios quinque florenos, ad computum decem Carlenorum pro floreno, a dictis Capellanis habere debeant, qui inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos dictæ Baſilicæ ad divina celebranda, ut præmittitur, intereſſentes diſtribuantur, prælibata auctoritate ſtatuimus, & ordinamus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ ſtatutis, & conſuetudinibus, nec non illis, quibus caveri dicitur expreſſe, quod de Beneficiis Urbis pro tempore vacantibus Presbyteris, & Clericis civibus Romanis dumtaxat, & non aliis poſſit, & debeat provideri, & aliis de illis factæ proviſiones etiam per Sedem Apoſtolicam nullius ſint roboris, vel momenti, Populo Romano per eumdem Prædeceſſorem & nos conceſſis privilegiis, & litteris Apoſtolicis, quibus & contentis in eis clauſulis, etiam derogatoriis fortioribus, quas pro expreſſis habemus, expreſſe derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ advocationis, declarationis, impoſitionis, erectionis, ſtatuti, ordinationis, & derogationis infringere &c. Si quis autem &c.

Juspatronatus Franciæ Regibus reſervat.

Præſentationi no obſit obitus in Curia.

Onus Capituli in feſto S. Petronillæ.

Proventus Capituli pro eodem onere.

Derogatio Conſtitut. contrar. ut cuilibet nationi Capellaniæ conferri poſſint.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo, quartodecimo Kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Prioratum S. Petri Montiſceraſis de Ancarno Spolet. Diœc. ſubreptitie unitum menſæ Capitulari S. Mariæ de Nurſia, collationis Capituli Vat. diſſolvit, & confert Demetrio de Guaſellis Beneficiato Sixtino.

AN. CH. 1491. 6. Nov.

Ex Regeſto LXII. Bullar. Innoc. VIII. pag. 11. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Monaſterii per Priorem ſoliti gubernari S. Benedicti. & Priori ſecularis, & Collegiatæ Eccleſiæ S. Joannis de Nurſia Spoletan. Diœceſis; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ dilectus filius Demetrius Guaſellius Clericus perpetuus Beneficiatus (a) in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, familiaris noſter, nobis hactenus impendit, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, necnon laudabilia

Merita perſonalia de more præmittuntur.

(a) Uberrime agitur de Petro Demetrio Guaſellio hujus To. pagg. 224. 227. & 248.

(a) De

lia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam ſuam tam familiari experientia, quam etiam fidedignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut illa ſibi favorabiliter concedamus, quæ ſuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Dudum ſiquidem Prioratu Sancti Petri Montiſcerafis de Villa menſis de Ancarno Spoletan. Diœceſis, per liberam reſignationem dilecti filii Amici de Stabilibus de illo, quem tunc obtinebat per certum Procuratorem ſuum ad id ab eo ſpecialiter conſtitutum, in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam, apud Sedem Apoſtolicam vacante, pro parte dilectorum filiorum Plebani & Capituli Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Nurſia dictæ Diœceſis nobis expoſito, quod fructus, redditus, & proventus menſæ Capitularis dictæ Eccleſiæ Beatæ Mariæ erant adeo tenues, & exiles; quod Plebanus, & Capitulum præfati ex illis ſe commode ſuſtentare non poterant, & quod ſi dictus Prioratus, quem Plebanus & Capitulum præfati Eccleſiam ſine cura eſſe, & ad collationem, & proviſionem dilectorum filiorum Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe præfata pertinere, & eoſdem Capitulum dictæ Baſilicæ, ratione dictæ Eccleſiæ ſine cura unam libram Ceræ annis ſingulis percipere debere aſſeruerant, eidem menſæ perpetuo uniretur, annecteretur & incorporaretur, ipſi Plebanus, & Capitulum ſe commodius ſubſtentare valerent; Nos tunc Plebani, & Capituli prædictorum in ea parte ſupplicationibus inclinati, Prioratum prædictum, tanquam Eccleſiam ſecularem, ſive præmiſſo, ſive alias quovis modo vacaret, etiam ſi diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervatum foret, eidem menſæ ſine præjudicio perceptionis dictæ libræ Ceræ per alias noſtras litteras auctoritate Apoſtolica perpetuo univimus, annexuimus, & incorporavimus, prout in eiſdem litteris, in quibus, quod dictus Prioratus Eccleſia ſine cura, ut præfertur, exiſtebat, expreſſum fuit, plenius continetur. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dicti Demetrii petitio continebat, Prioratus ipſe Ordinis S. Benedicti non autem Eccleſia ſecularis exiſteret; licet forſan dictus Amicus illum, ut Eccleſiam ſine cura, & forſan abſque & minus, Canonico titulo, ſive forſan in Commendam etiam, ut Prioratum, obtineret, & præfati Capitulum ejuſdem Baſilicæ ratione dicti Prioratus unam libram Croci, non autem Ceræ percipere debeant annuatim. Nos igitur attendentes, quod veris exiſtentibus præmiſſis nobis per dictum Demetrium expoſitis, litteræ prædictæ ſubreptionis vitio ſubjacere, ac per illas dictæ menſæ factæ unio, annexio, & incorporatio hujuſmodi viribus non ſubſiſtere,

Reſignatio Prioratus vacantis.

Cujus collatio ad Capitul. ſpectabat.

Capitulo S. Mar. de Nurſia per literas Apoſtol. univerat Innocentius.

Subreptitiæ ea literæ demonſtrantur.

& dictus Prioratus adhuc, ut præfertur, vacare noſcatur; licet Plebanus & Capitulum præfati Prioratum prædictum, ut Eccleſiam ſecularem, prætextu unionis, annexionis, & incorporationis prædictarum per quadriennium, vel circa, citra tamen quinquennium detinuerunt, prout detinent indebite occupatum, dicto Demetrio, qui etiam continuus commenſalis noſter, & in Bibliotheca noſtra Cuſtos extitit, aſſerenti, ſe quoddam perpetuum beneficium Eccleſiaſticum in dicta Baſilica obtinere, ac quod Plebanus & Capitulum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ hujuſmodi, ædificia ipſius Prioratus reparatione indigentia ad ruinam devenire permittunt, nec in Eccleſia dicti Prioratus Miſſas, & alia divina officia celebrari faciunt, prout antea, quando dictus Prioratus per Priores regulares tenebatur, celebrabantur; & quod hujuſmodi ædificia reparari & in Eccleſia dicti Prioratus Miſſas, & alia divina officia, prout alias celebrabantur, celebrari facere, ſeu celebrare habebant, ſpes veriſimilis non exiſtit: præmiſſorum obſequiorum, & meritorum ſuorum intuitu, & pro quo Capitulum Baſilicæ hujuſmodi aſſerentes, ſe ſperare, dictum Prioratum opera & induſtria ejuſdem Demetrii ad meliorem ſtatum reduci debere, nobis ſuper hoc humiliter ſupplicarunt, de alicujus ſubventionis auxilio providere volentes, ac horum intuitu gratiam facere ſpecialem ipſumque Demetrium a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ dictus Demetrius etiam ex quibuſvis Apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditiuum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, necnon verum & ultimum dicti Prioratus vacationis modum, quatenus Amicus præfatus illum in Commendam obtineret, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio etiam in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes, ac alias de præmiſſis nobis expoſitis certam notitiam non habentes, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus vos, vel duo, aut alter veſtrum, vocatis Plebano & Capitulo Eccleſiæ Sanctæ Mariæ hujuſmodi, & aliis, qui fuerint evocandi, de præmiſſis nobis expoſitis auctoritate noſtra

Ob neglectum divinum cultum &c. unio diſſolvitur.

Prioratus Capitulo S. Petri petente, aſſignatur Demetrio.

Dummodo vera ſint expoſita.

vos

vos diligenter informetis; & ſi per informationem hujuſmodi ita eſſe repereritis, litteras prædictas, ac inde ſecuta quæcumque nullius roboris vel momenti fuiſſe, & eſſe eadem auctoritate declaretis, ac Plebanum & Capitulum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ hujuſmodi ob eodem Prioratu amoveatis, prout de jure fuerit faciendum: & nihilominus ſi declarationem hujuſmodi per vos vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, Prioratum prædictum, qui conventualis non eſt, cujuſque fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor florenorum auri de Camera ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumquè perſona, ſeu per prædictam, aut ſimilem reſignationem dicti Amici, aut alicujus alterius de illo in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimiſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit *Execrabilis*, vel aſſecutionem alterius Beneficii Eccleſiaſtici quavis auctoritate collati vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, aut ex reſignatione hujuſmodi, vel alias reſervatum exiſtat, eique cura immineat animarum, ſuper eo quoque inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium non ſit in eo alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Demetrio, per eum quoad vixerit una cum omnibus & ſingulis beneficiis eccleſiaſticis cum cura & ſine cura quæ obtinet, & impoſterum obtinebit, tenendum, regendum, & gubernandum, ita quod liceat ſibi debitis, & conſuetis ipſius Prioratus ſupportatis oneribus, de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare, prout ipſius Prioratus Priores, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt, alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium ipſius Prioratus eidem Demetrio penitus interdicta, auctoritate noſtra præfata commendare curetis, inducentes per vos, vel alium, ſeu alios eumdem Demetrium, vel Procuratorem ſuum ejus nomine, in corporalem poſſeſſionem Prioratus, juriumque, & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amoto exinde alio illicito detentore ac facientes Demetrium, vel pro eo Procuratorem prædictum ad Prioratum hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra præfata per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis Conſtitutionibus, ac Baſilicæ, & Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus, ſeu commendis ſibi faciendis de Prioratibus hujuſmodi ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quibus omnibus eumdem Demetrium in aſſecutione dicti Prioratus volumus anteferri, ſed nullum pro hoc eis, quoad aſſecutionem Prioratuum vel beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi venerabili fratri noſtro Epiſcopo Spoletan. & Capitulo Baſilicæ hujuſmodi, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Prioratibus hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri, ſeu Commenda fieri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Proviſo, quod propter Commendam hujuſmodi dictus Prioratus debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura in eo, ſi qua illi immineat, nullatenus negligatur, ac quod dictus Demetrius reparationi ædificiorum dicti Prioratus, prout poterit, intendat; & alias ejuſdem Prioratus congrue ſupportentur onera conſueta. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Amoveri ex ejus poſſeſſione jubentur detentores;

Atque iis ſubſtitui Demetrius.

Eidem danda poſſeſſio interdicta alienatione bonor.

Obſtantia quæcumque amoventur.

Perinde indulta & privilegia ſpecialia.

Prioratus oneribus conſulitur.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incar. Domin. Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo, octavo Id. Nov. Pont. noſtri An. oct.

Quam-

Quamdam domum in Burgo ſitam, *Stupham* nomine, ante annos quatuor aſſignatam pro dote Capellaniæ S. Nicolai, ac deinde in controverſiam revocatam, quaſi alieni juris, mandat aſſignari iterum dictæ Capellaniæ ſublatis quibuſcumque diſſidiis.

Ex Regeſto VIII. Epiſt. Sec. Innoc. VIII. pag. 106. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1491. 24. *Febr.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Guillelmo de Perreriis, Capellano noſtro, & cauſarumPalatii Apoſtolici Auditori; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Honeſtis petentium votis, per quæ, ne Beneficia Eccleſiaſtica indotata remaneant, valeat ſalubriter provideri, libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Demetrii de Guaſellis (*a*) Presbyteri Lucan. Diœceſis, familiaris noſtri petitio continebat, quod alias, poſtquam nos de perpetua Capellania ad Altare Sancti Nicolai ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, olim per bonæ memoriæ Philippum tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyterum Cardinalem ob memoriam felicis recordationis Nicolai Papæ quinti Prædeceſſoris noſtri inſtituta, tunc certo modo vacante, dicto Demetrio per quaſdam noſtras litteras provideri mandaveramus, & tunc noſtro in Alma Urbe Vicario in Spiritualibus Generali (*b*) vigore ſpecialis commiſſionis, quam idem Vicarius a nobis deſuper habuerat, dederamus in mandatis, ut omnia & ſingula bona mobilia & immobilia, quæ ſibi alias legitime conſtaret ad dictam Capellaniam pertinere, ad jus & proprietatem ejuſdem Capellaniæ reduceret, & illi pro ejus dote perpetuo applicaret, & appropriaret, illorumque occupatores, & detentores ad illa limitandum, & relaxandum Cenſuris Eccleſiaſticis, ac juris remediis cogeret, & compelleret, pro parte dicti Demetrii nobis inter alia expoſito, quod quondam Valentinus Ordinis fratrum Sancti Pauli primi heremitæ ſub regula Sancti Auguſtini degentium profeſſor, & in dicta Baſilica Pœnitentiarius, (*c*) quamdam domum Stupham nuncupatam in Burgo Sancti Petri de dicta Urbe conſiſtentem, dum viveret, pro dote dictæ Capellaniæ emerat, & illam dum vixerat tenuerat, & poſt ejus obitum ad præfatum Cardinalem devenerat, & a nonnullis aſſerebatur, quod de intentione dicti Valentini, quod illam pro dote dictæ Capellaniæ emiſſet, forſan alias quam per auditum, conſtare non poterat; & propterea a nonnullis etiam aſſerebatur, illam tanquam bona Cardinalis, ac Valentini prædictorum, ad Cameram Apoſtolicam devolutam eſſe: Nos inter cætera domum prædictam eidem Capellaniæ pro illius dote perpetuo applicavimus, & appropriavimus, ac eidem Vicario per eaſdem litteras dedimus in mandatis, quatenus dicto Demetrio pro aſſecutione dictæ domus nomine ejuſdem Capellaniæ aſſiſteret, & illam ad jus, proprietatemque dictæ Capellaniæ reduceret. Et quia dilecti filii Præceptor (*d*) & Conventus Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia de eadem Urbe Ordinis Sancti Auguſtini dictam domum detinebant indebite occupatam, ſeu quominus dictus Demetrius eam nomine dictæ Capellaniæ aſſequi poſſet faciebant, & impediebant; idem Demetrius fecit eoſdem Præceptorem & Conventum petendo ad executionem dictarum litterarum procedi, ſeu eoſdem Præceptorem & Conventum cogi, & compelli ad dimittendum & relaxandum dictam domum, ut præfertur, pro dote dictæ Capellaniæ, ac permittendum, ipſum Demetrium domum prædictam nomine dictæ Capellaniæ pacifice poſſidere, coram dicto Vicario commiſſionis & litterarum earumdem vigore, fecit ad judicium evocari, ipſeque Vicarius in cauſa hujuſmodi procedens legitime, diffinitivam, per quam domum prædictam eidem Capellaniæ adjudicavit, & ſuper illa dictis Præceptori & Conventui perpetuum ſilentium impoſuit, ſententiam promulgavit; a qua cum pro parte Præceptoris & Conventus prædictorum fuiſſet ad Sedem Apoſtolicam appellatum, nos cauſam appellationis hujuſmodi tibi audiendam commiſimus, & fine debito terminandam: tuque poſtmodum dilectos filios Priorem & Conventum Monaſterii

Capellania ad Altare S. Nicol.

Ejus dotem diſtractam inſtaurandam decreverat Innoc.

Quadam domus emta fuerat pro ejus dote, & a Pon if. eidem aſſignata.

Eam detinebat Hoſpitale S. Spiritus.

Per definitivam ſententiam adjudicata fuerat Capellaniæ.

(*a*) De primo hoc Beneficiato Sixtino jam ſatis multa in ſuperioribus habentur, *pag.* 224. 227. 248. & 261.

(*b*) Nicolaus Epiſcopus Ceneten. de quo ſupra *pag.* 250. *not.* b.

(*c*) Antequam Pius V. anno 1569. uni Societati Jeſu pœnitentiariam Baſilicæ Vatic. tribueret, ut ſuo loco planum fiet: ejus Collegium conſtabat ſacerdotibus tum ſecularibus, tum Regularibus cujuſvis ordinis, modo ad id muneris apti eſſent, quod ex allatis diplomatibus ſatis liquet.

(*d*) Rectorem vidimus appellatum ab Innocentio III. an. 1208. (*to.* 1. *pag.* 89.) poſtmodo an. 1243. Præceptorem a Clem. VI. (*Ibid. pag.* 331. *& ſeqq.*) quemadmodum poſtea ſemper.

(*a*) Flo-

ſterii Sancti Stephani (*a*) in Cælio Monte etiam de Urbe, dicti Ordinis Sancti Pauli primi Eremitæ per Priorem ſoliti gubernari, prætendentes dictam domum, eo quod ipſe Valentinus dictum Ordinem Sancti Pauli expreſſe profeſſus, Prior dicti Monaſterii fuerat, ad eos pertinere; ad cauſam hujuſmodi pro ſuo intereſſe, vigore ſpecialis commiſſionis, quam a nobis deſuper habuiſti, admiſiſti & alias in cauſa hujuſmodi inter Demetrium nomine dictæ Capellaniæ necnon Præceptorem & Conventum hoſpitalis, ac Priorem & Conventum Monaſterii hujuſmodi ad nonnullos actus, citra tamen concluſionem diceris proceſſiſſe. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet quondam Dominicus Blaſi ad dictum Altare perpetuus Capellanus, dum viveret, dictam domum tenuerit, & illam, tanquam ad dictam Capellaniam pertinentem, una cum dicto Valentino locaverit, & propterea eamdem, ſaltem tacite, dictæ Capellaniæ pro ejus dote aſſignatam dici, nec ad alios uſus ſine licentia Romani Pontificis pro tempore exiſtentis reduci potuerit; tamen quia ab aliquibus aſſeritur, prædictam domum non ad Cameram Apoſtolicam præfatam, ſed tanquam ex pecuniis, & induſtria, ac labore officii Pœnitentiariæ per ipſum Valentinum acquiſitam, ad officium, ſive Collegium dilectorum filiorum Pœnitentiariorum in dicta Baſilica pertinere debere, pro parte dicti Demetrii aſſerentis dictos Pœnitentiarios domum prædictam nunquam etiam poſt mortem dicti Valentini, tanquam ad eos pertinentem petiiſſe, aut ſuper illa litem, vel controverſiam moviſſe, ſive aliquid emolumenti, dicto Valentino vivente, aut poſt ejus obitum ex ea percepiſſe, ſed eoſdem Pœnitentiarios in dicta Baſilica reſidentes ſuper hoc capitulariter, ſive collegialiter, de mandato eorum Prioris majoris nuncupati, ibidem etiam præſentis, congregatos

Monaſt. S. Stephani Ord. S. Pauli primi Erem. eam domum ſibi vindicat.

Cauſæ, cur ad Pœnitentiarios ea domus pertinuerit.

ſuum præſtitiſſe aſſenſum, quod dicta domus, quatenus ad eos pertineret, dictæ Capellaniæ applicetur & approprietur: nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut domum prædictam, etiam quatenus ad eoſdem pertinuerit, eidem Capellaniæ pro ejus dote perpetuo applicare, & appropriare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur eumdem Demetrium, qui etiam continuus commenſalis noſter exiſtit, a quibuſvis excommunicationis, &c. harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ac præmiſſorum, & aliorum forſan exprimendorum tenores, necnon ſtatum cauſæ hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, ac præſentationem conſenſus hujuſmodi admittentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus domum prædictam, etiam ſi forſan propter præmiſſa dici poſſet ad officicium Pœnitentiariæ, ſive Collegium Pœnitentiariorum hujuſmodi pertinuiſſe, dictæ Capellaniæ pro ejus dote, ſi, & poſtquam de conſenſu dictorum in præfata Baſilica reſidentium Pœnitentiariorum tibi conſtiterit, auctoritate noſtra perpetuo applices, & appropries, ſuppleaſque omnes & ſingulos defectus tam juris, quam facti etiam formæ ſubſtantialis, ſi qui forſan circa præſtationem conſenſus hujuſmodi intervenerint. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, officiique & Collegii Pœnitentiariorum hujuſmodi juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ac privilegiis cæteriſque contrariis quibuſcumque.

...ac eorum conſenſu pro Capellaniæ dote aſſignanda.

Quemadmodum ſit auctoritate Apoſtol.

Quibuſcumque contrariis non obſt.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimoprimo, ſexto Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno octavo.

Reſti-

(*a*) Flotav. Martinellus (*Rom. Sac. pag.* 309.) tradit, hoc Templum rotundum Fauni, ſive Claudii ex Ugonio, a Simplicio Papa dedicatum eſſe, inſtauratum ab Hadriano I. necnon a Nicolao V. ac demum conceſſum Collegio Germanico a Greg. XIII. poſtquam ornatiſſimum reddidit triumpho Martyrum circumquaque pictura Nicolai Circiniani expreſſo. Ad Nicolaum vero quintum quod attinet, ſcitu dignum eſt, quod anno 1454. Calendis Maji Pontifex inde ſuſtulit Collegium Canonico. ſurrogavitque Fratres S. Pauli primi Eremitæ (*ex Regeſt. Epiſtol. de Cur. xxv. pag. 278. Arch. Apoſt. Vat.*)

(*a*) In

Reſtitutiones incertis faciendas, legata incerta &c. per ultimas voluntates diſpoſita, quæ Eugenius IV. inſtaurandæ Eccleſiæ, & Monaſterio S. Pauli applicaverat; & Sixtus IV. Hoſpitalibus S. Spiritus, & Salvatoris ad S. Sanctorum, applicat inſtaurationi Baſilicarum S. Joannis Lateran. & Principis Apoſtolor.

Ex Regeſto 1. de Cur. Innoc. VIII. pag. 253. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1491. 23. Mart.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. A ſupremo Patre familias in domo Domini, meritis licet inſufficientibus, diſpenſatores effecti, nonnunquam pias Chriſtifidelium voluntates, quæ debitæ executioni demandatæ non ſunt, in alia pietatis opera commutamus: præſertim dum ex commutationibus hujuſmodi Eccleſiarum neceſſariæ reparationi, pro decentiori in illis divinorum celebratione providetur. Dudum ſiquidem Eugenius Papa Quartus Prædeceſſor noſter, ex certis tunc expreſſis cauſis, inter alia ſtatuit & ordinavit, quod omnia, & ſingula relicta, & legata in quibuſcumque teſtamentis, Codicillis, donationibus, cauſa mortis, & aliis ultimis voluntatibus, per quoſcumque, ubicumque in terris Romanæ Eccleſiæ tunc facta, & impoſterum facienda, pro incertis male ablatis, ſi perſonæ; vel loca, quibus eorum reſtitutio fieri deberet, inveniri nequirent, nec non legata, & relicta ſub certis conditionibus, atque modis, diverſorumque caſuum eventibus, ſeu etiam ſimpliciter per hæredes fideicommiſſarios executores, aut alios ſpecialiter deputatos, vel alias juxta juris diſpoſitionem decretos declaranda, vel ad eorum judicium, ſeu voluntatem eroganda, diſtribuenda, & diſpenſanda, ac etiam omnia & ſingula legata de quibuſcumque bonis, aut rebus, quæ juxta diſpoſitiones teſtamentarias, ac ultimas voluntates, vel alias quomodolibet pauperibus, vel inter pauperes eorum propriis nominibus non expreſſis, ſeu pro animabus Chriſtifidelium, qui deceſſerunt, aut alias quomodocumque legata, vel relicta ipſa incerta forent diſtribuenda, vel eroganda fuiſſent pro ſalute animarum eorum, qui legata ſeu diſpoſitiones hujuſmodi fecerant, pro Fabrica Monaſterii Sancti Pauli extra Muros Urbis diſtributa relicta legata, & deputata etiam intelligerentur, & in fabricam ipſam per Abbatem, & Conventum dicti Monaſterii converti deberent, ad Sedis Apoſtolicæ beneplacitum. Et deinde recolendæ memoriæ Sixtus Papa Quartus etiam Prædeceſſor noſter, ex certis tunc expreſſis cauſis beneplacitum hujuſmodi revocavit, & legata relicta, & diſpoſita hujuſmodi Sancti Spiritus in Saxia Ordinis Sancti Auguſtini, & Imagini Salvatoris ad Sancta Sanctorum de Urbe hoſpitalibus pauperum applicavit, & pro dictis hoſpitalibus exigi, & in illorum opportunitatibus converti voluit, & mandavit, primo per quaſdam, & deinde per alias ſuas litteras illa ad hoſpitalia prædicta pro duabus, & ad Monaſterium præfatum pro reliqua tertia parte voluit pertinere, & inter ipſa hoſpitalia, & Monaſterium ſic æquis portionibus dividi in futurum, prout in ſingulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem ſicut evidenter apparet, Eccleſia Lateranen. & Baſilica Principis Apoſtolorum de eadem Urbe in ſuis ſtructuris, & ædificiis magna indigeant reparatione; Nos qui, etſi de cunctis Eccleſiis, quarum nobis cura, divina diſponente clementia, generalis incumbit, ſedulo cogitare tenemur; de ſtatu tamen earumdem Lateranen. Eccleſiæ ſponſæ noſtræ, & Baſilicæ eo propenſius cogitare debemus, quo illæ ſtrictiori Nobis jure adhærent, cupientes, ut ſtructuræ & ædificia hujuſmodi earumdem Lateranen. Eccleſiæ, & Baſilicæ reparentur & conſtruantur, ut decet; Motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, conceſſa per eoſdem Eugenium, & Sixtum Prædeceſſores noſtros dictis Monaſterio & hoſpitalibus litteras prædictas, & in illis contenta auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore, ad dictæ Sedis beneplacitum ſuſpendimus, & eiſdem Monaſterio, & hoſpitalibus, ſuper contentis in eiſdem litteris, durante hujuſmodi beneplacito, ſilentium imponimus, & eorumdem Monaſterii, & hoſpitalium loco, Lateranen. Eccleſiam & Baſilicam prædictas ad ejuſdem ſedis beneplacitum hujuſmodi ſubſtituimus, & ſurrogamus, ac volumus, relicta legata & diſpoſita hujuſmodi in factis, & quæ fieri continget in futurum teſtamentis, codicillis, donationibus, & aliis quibuſlibet diſpoſitionibus in eiſdem Urbe, Civitatibus, terris, & locis temporali dominio Romanæ Eccleſiæ ſubjectis, per generalem Collectorem fructuum, & proventuum Cameræ Apoſtolicæ in Romana Curia deputatum, noſtrum, & pro tempore exiſtentis

Eugenii IV. conſtitutio ſuper iiſdem legatis &c.

Favore Eccleſiæ, & Monaſt. S. Pauli.

Sixtus IV. revocat Conſtitut. favore S. Spiritus, & S. Salvator.

Eccl. Lateran. Epiſcopalis declaratur.

Utramque revocat Innoc. pro Baſilicis Lateran. & Vat.

Collectori Cameræ Ap. fidelem exactionem omnium demandat.

tis Romani Pontificis duraturum, colligi, exigi, & in reparatione ſtructurarum, & ædificiciorum Eccleſiæ Lateranen. & Baſilicæ prædictarum converti, eidem Collectori per ſe, vel per alium, ſeu alios illa petendi, & exigendi a quibuſcumque, quos conſtiterit ad ea implendum teneri, & cum eiſdem ad illa implendum obligatis ſuper illo, prout ſibi videbitur, tranſigendi, & componendi, ac ſolventes eidem ab illorum implemento liberandi, & abſolvendi, & generaliter omnia & ſingula in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, mandandi, & exequendi plenam & liberam tenore præſentium concedentes facultatem. Volentes inſuper quod obligati ad legata relicta & diſpoſita hujuſmodi implendum, & ſolutionem quam facient eidem Collectori de hiis, quæ tenentur, vel ſic tranſigendo convenerint, eamdem prorſus liberationem conſequantur in utroque foro, perinde ac ſi juramenta eis in teſtamentis, codicillis, donationibus, & aliis ultimis voluntatibus, ac diſpoſitionibus hujuſmodi, juxta teſtantium, codicillantium, donantium, & diſponentium meram ordinationem impleviſſent, quodque animæ, pro quarum ſalute relicta legata, diſpoſita, & ordinata hujuſmodi adimpleri debent, exinde eadem prorſus ſalutis ſuffragia conſequantur, quæ conſequerentur, ſi juxta eorum ordinationem implerentur. Et nihilominus venerabili fratri noſtro Nicolao Archiepiſcopo Arelatenſi in dicta Curia reſidenti per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus inſtante Collectore prædicto, ſeu ab eo in hiis pro tempore deputato Syndico & Procuratore, vocatis qui fuerint evocandi, & conſtito ei ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicii, ſola facti veritate inſpecta, de relictis legatis, & aliis pie diſpoſitis hujuſuſmodi eos, quos comperit ad hoc teneri, ad impendendum eidem Collectori de huiuſmodi relictis legatis, & diſpoſitis integram ſatisfactionem auctoritate noſtra compellat; Contradictores quoslibet & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, & alia juris remedia compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſecularis auxilio, ac vices ſuas in hiis quoties pro faciliori exactione hujuſmodi ſibi videbitur alii, vel aliis tam in eadem Curia, quam extra illam, ubilibet reſidentibus committendo, ſuper quo ei plenam concedimus earumdem tenore præſentium facultatem. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi ſimiliter Prædeceſſoris noſtri, quibus cavetur, ne quis extra ſuam Civitatem & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam dietam a fine ſuæ Diœceſis ad judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede prædicta deputati extra Civitatem, & Diœceſim, in quibus deputati fuerunt, contra quoſcumque procedere, aut alii, vel aliis vices ſuas committere præſumant, & de duabus dietis in Concilio generali edita, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab eadem Sede indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. ſuſpenſionis, impoſitionis, ſubſtitutionis, ſubrogationis, voluntatis, conceſſionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Cavet obligatis ad ſolvendum Legata &c.

Collectori præſidium parat ad executionem.

Cum plena facultate procedendi in Curia & extra.

Contraria omnia removet.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimoquadringenteſimo nonageſimo primo, Decimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno Octavo.

Conſtitutionem Sixti IV. qua tres dignitates Baſilicæ Vaticanæ Decanum, Archidiaconum, & Altariſtam inſtituit an. 1479. inſerit ſuis Apoſtolicis litteris, eamque confirmat.

Ex Autogr. Archivi Baſil. Vat. capſ. 6. faſc. 266. Item lib: B. pag. 130.

AN. CH. 1492. 31. *Maji.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Proviſionis noſtræ debet provenire ſubſidio, ut jus ſuum cuilibet conſervetur. Hinc eſt; quod nos tenorem quarumdam literarum fel. rec. Sixti Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri in Regiſtro ipſius Prædeceſſoris repertum pro eo quod, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Capituli Principis Apoſtolorum de Urbe petitio continebat, ipſum hujuſmodi tenore ex certis cauſis ſe aſſerit indigere; de Regiſtro ipſo de verbo ad verbum tranſcribi, & ad ipſius Capituli inſtantiam præſentibus annotari fecimus, qui talis eſt.

Capitulum petit Sixtinæ Conſtitut. confirmationem.

Sixtus Epiſcopus &c. Licet ex debito &c. *ut ſupra pag.* 206. (*a*) Cœterum ut earumdem literarum tenor prædictus ſic inſertus omnimodam rei, ſeu facti certitudinem faciat, Apoſtolica auctoritate decernimus, ut illud idem robur, eamdemque vim, eumdemque vigorem dictus tenor per omnia habeat, quæ haberent Originales literæ ſupradictæ, & eadem prorſus fides eidem tenori adhibeatur, quandocumque, & ubicumque ſive in judicio, vel alibi, ubi fuerit exhibitus, vel oſtenſus: & eidem ſtetur firmiter in omnibus, & per omnia, ſicut eiſdem Originalibus literis ſtaretur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Per hoc autem nullum jus cuiquam de novo acquiri volumus; ſed antiquum tantummodo conſervari. Nulli ergo &c. noſtræ conſtitutionis & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Pontifex eam confirmat.

Nihil novi addens nihilque detrahens.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo. Pridie Kal. Junii, Pontificatus noſtri anno octavo.

Inſtaurat, approbat, & confirmat Diplomata Honorii IV. & Cœlectini V. ſuper emtione Soli, & bonorum ad S. Michaelis Eccl. ſpectantium facta a Card. Latino Malabranca, qui per ſuum Codicillum hæredem inſtituit S. Petri Baſilicam.

Ex Autogr. Archivi Baſil. Vatic. Caps. 57. faſc. 210.

AN. CH. 1492. 16. Jul.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Decet ex benignitate Apoſtolicæ Sedis provenire, ut Romanus Pontifex Prædeceſſorum ſuorum geſta innovet, & innovata reſtauret, & auctoritate Apoſtolica fulciat reſtaurata. Dudum ſiquidem a felicis recordationis Honorio IV., & Cæleſtino V. Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris litteræ emanarunt tenoris ſubſequentis. *Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Latino Oſtien. Epiſc.; Salutem, & Apoſtolicam benedictionem*. Expoſuit tua Fraternitas coram nobis &c. (*b*)

Literas Apoſtol. Prædeceſſor. confirmat.

Cœleſtinus, Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Capitulo Baſil. Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex parte veſtra &c. (*c*)

Quare pro parte Venerabilis Fratris noſtri Hieronymi Epiſcopi Montis Regalis Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut litteras ipſas, quæ incipiunt vetuſtate conſumi, approbare, & innovare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur præfatum Hieronymum Epiſcopum a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ſingulas literas prædictas, & in eis contenta quæcumque auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, ex certa noſtra ſcientia approbamus, & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, decernentes illa robur obtinere perpetuæ firmitatis. Per hoc autem nullum jus cuiquam de novo acquiri volumus, ſed antiquum, ſiquod ſit, tantummodo conſervari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, communitionis, conſtitutionis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Immo vetuſtate collabentes inſtaurat.

Nihil novi iiſdem adjungens.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo, Decimo ſeptimo Kal. Auguſti. Pontificatus noſtri Anno octavo.

Con-

(*a*) In Scholiis ad has litteras Apoſt. *pag.* 208. Mediæ annatæ, quam unuſquiſque noſtrum ſolvit Sacriſtiæ, originem innui, quod factum videram in editis conſtitutionibus noſtræ Baſilicæ, ubi de Sacriſtia res eſt (*pag.* 61.) Neque enim ſatis certa res mihi fuit conjectura collegæ ad Conſtitutionem Eugenii IV. (*pag.* 91. & *ſeq. not.* d) Nicolaum III. videlicet, ubi ſanxit, primo anno dimidiam tantum portionem eorum, quæ dividerentur percipiendam eſſe: quippe dimidia alia portio haud decernebatur Sacriſtiæ. Nunc vero penſius re conſiderata Sixti IV. auctoritatem rejicio: certumque affirmo, quod omnium primus Clemens VII. integram medietatem Diſtributionum quotidianarum Canonicatuum, Beneficiatuum, & Clericatuum primi anni aſſignavit Sacriſtiæ an. 1524. die 21. Febr., ut ſuo loco edocebimur conſtitutione ipſa (*Archiv. Baſil. capſ.* 3. *faſc.* 8.) Quam poſtmodo Conſtitutionem confirmavit Pauls III. (*Ibid. capſ.* 7. *faſc.* 269. & *lib.* I. *pag.* 102.) aliique Succeſſores.

(*b*) Has litteras Apoſtolicas repeti oportet ex Bullarii noſtri *to.* 1. *pag.* 208. Ubi autem *not.* (*e*) de Porticu res eſt præſtabit noſtram diſſertationem adire (*hujus to. pag.* 51.) namque oſtendimus tam porticum, quam porticam accipi conſueviſſe tum temporis pro tota Civitate Leonina, quæ *Burgus* hodie audit.

(*c*) Item hæ litteræ repetendæ ex Bullarii noſtri (*to.* 1. *pag.* 211.)

(*a*) Ad

Confirmat venditionem domus prope S. Michaelem in Burgo factam a Capitulo pro 400. Ducatis Epiſcopo Montis Regalis.

Ex Autogr. Archivi Baſil. Vat. capſ. 57. faſc. 210.

AN. CH. 1492. 16. *Jul.*

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Ad Eccleſiarum omnium præſertim Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ ceteris nobis magis peculiaris eſt, utilitates, & commoda procurare ſollicite intendimus, & illa quæ propterea ex commiſſione noſtri facta fuiſſe comperimus, ut firma perpetuo, & inconcuſſa permaneant libenter, cum a nobis petitur, Apoſtolico munimine roboramus. Sane dudum per nos accepto, quod dilecti filii Capitulum dictæ Baſilicæ cupientes illius conditionem meliorem facere, quamdam illius domum ſitam in Suburbiis Beati Petri prope Eccleſiam Sancti Michaelis a malignis Spiritibus, ut dicebatur, poſſeſſam, & propter illorum timorem a nemine inhabitatam jam ter, vel quater incendio abſumptam, & ex qua nullam recipiebant utilitatem, Venerabili Fratri noſtro Hieronymo (*a*) Epiſcopo Montis regalis pro pretio Quadringentorum Ducatorum de Carlenis (*b*) convertendorum in emptionem alterius rei immobilis ipſi Baſilicæ utilioris vendiderant, quodque Hieronymus Epiſcopus, & Capitulum præfati cupiebant venditionem præfatam, quæ ut aſſerebant, in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ cedebat, per ſedem Apoſtolicam confirmari; Nos tunc Venerabilibus Fratribus noſtris Celſo Feretran., & Nicolao Agathen. Epiſ. in Romana Curia reſidentibus per noſtras litteras in forma Brevis dedimus in mandatis, ut de præmiſſis conjunctim ſe diligenter informarent, & ſi per informationem huiuſmodi reperirent ita eſſe, & venditionem præfatam in evidentem ipſius Baſilicæ utilitatem ceſſiſſe, & cedere; illam, & omnia, & ſingula in Inſtrumento deſuper confecto contenta præfatam venditionem concernentia auctoritate noſtra approbarent, & confirmarent; ſupplerentque omnes, & ſingulos defectus tam juris, quam facti, ſi qui forſan intervenisſent in eiſdem, prout in litteris prædictis plenius continetur. Et deinde, ſicut exhibita Nobis nuper pro parte Hieronymi Epiſcopi, & Capituli prædictorum petitio continebat, Celſus, & Nicolaus Epiſcopi præfati ad executionem dictarum litterarum illarum forma ſervata inſimul rite procedentes, quia per legitimam informationem per eos deſuper habitam repererunt, venditionem prædictam in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ ceſſiſſe, & cedere; illam, ac prout eam concernebant omnia, & ſingula in dicto Inſtrumento contenta, Apoſtolica auctoritate approbarunt, & confirmarunt; ſuppleveruntque omnes, & ſingulos defectus tam juris, quam facti, ſi qui forſan interveniſſent in eiſdem, ipſamque venditionem in evidentem dictæ utilitatem Baſilicæ ceſſiſſe, & cedere per ſuam ſententiam declararunt, prout in quodam publico Inſtrumento ſuper approbatione confirmatione, ſuppletione, & declaratione præfatis confecto, dicitur plenius contineri. Quare pro parte tam Hieronymi Epiſcopi, quam Capituli prædictorum Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut approbationi, confirmationi, ſuppletioni, & declarationi præmiſſis pro illarum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmiſſis oportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui Eccleſiarum omnium, & præſertim dictæ Baſilicæ utilitates, & commoda libenter procuramus Hieronymum Epiſcopum, & Capitulum præfatos, ac eorum ſingulos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes; hujuſmodi ſupplicationibus inclinati approbationem, confirmationem, ſuppletionem, & declarationem prædictas, ac prout illas concernunt omnia, & ſingula in inſtrumento deſuper confecto prædicto contenta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplemuſque omnes, & ſingulos defectus tam juris, quam

Domus in Burgo malignis ſpiritibus obnoxia juris Capituli.

Ea propter vendita ab eod. Capitulo.

Apoſt. auctor. venditio ejuſm. approbatur.

Ipſe Pontifex eam confirmat.

(*a*) Ad hujus Pontificis literas 8. Aug. 1488. adnotavimus, Hieron: Calagranum electum fuiſſe Epiſcopum an. 1490. &c. vide *pag.* 258. *not.* b.

(*b*) Tam de Florenis, quam de Ducatis diximus ſatis multa ad Pii II. literas an. 1462. *pag.* 170. *not.* b. Carleni autem non ſunt Neapolit. tantum moneta, ut Du-Cangius putat: Romæ enim fuiſſe obvios teſtatur Burchardus ap. Raynaldum an. 1484. *n.* 56. & 58. *Accepit de gremio Domini Falconis de Sinibaldis Protonotarii, Theſaurarii ſui, tres pugillatas Carlenorum.* &c. De Innoc. VIII. loquitur.

(*a*) Ale-

Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

quam facti, ſiqui forſan intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, communitionis, & ſuppletionis infringere &c. Si quis autem &c.

Datnm Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo, decimo ſeptimo Kal. Auguſti Pontificatus noſtri Anno octavo.

Venditionem, ac permutationem cujuſdam domus ſitæ in Burgo S. Petri cum alia in ea parte Regionis pontis quam *Panico* vulgo dicimus, ratam habet, atque confirmat.

Ex Autogr. Archivi Baſil. Vatic. capſ. 57. faſc, 210.

AN. CH. 1492. 16. Jul.

INnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Etſi ad cunctarum Orbis Eccleſiarum utilitates, & commoda procuranda, paſtoralis ſollicitudinis ſolertiam adhibere teneamur; ad Baſilicam tamen Principis Apoſtolorum de Urbe oculos noſtræ meditationis eo ſedulius convertere, ejuſque commoda diligentius procurare nos convenit, quo illa ceteris præſtantior Nobiſque magis conjuncta fore conſpicitur, ac nos apud illam Sedis Apoſtolicæ Miniſterium frequentius exercemus. Sane pro parte Venerabilis Fratris noſtri Hieronymi Epiſcopi Montis Regalis, ac dilectorum Filiorum Capituli dictæ Baſilicæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum alias Venerabilis frater noſter Andreas Epiſcopus Tiraſonen. quamdam domum tunc expreſſam ad dictam Baſilicam legitime pertinentem cum Turri, Orto, puteo, ac Stabulo, aliiſque juribus, & pertinentiis ſuis univerſis a Capitulo præfatis in locationem, ſeu Emphiteoſim ſub annuo Cenſu trium ducatorum eidem Baſilicæ perſolvendo pro ſe, & una alia perſona per eum nominanda ad eorum vitam dumtaxat habuiſſet, ipſe Andreas Epiſcopus domum cum turri, orto, puteo, & aliis ſupradictis præfato Hieronymo Epiſcopo tunc Subdiacono, & Cubiculario noſtro pro certo tunc expreſſo pretio vendidit. Et deinde Capitulum præfati domum ipſam cum turri, orto, & aliis ſupradictis eidem Hieronymo Epiſcopo pro ſe, & una alia perſona per eum nominanda dumtaxat in locationem, ſeu emphiteoſim hujuſmodi ſub annuo cenſu quatuor florenorum ſimilium, ac cum pacto, & obligatione de exponendo certam tunc expreſſam pecuniarum ſummam in reparatione dictæ domus pro evidenti utilitate dictæ Baſilicæ conceſſerunt; ipſeque Hieronymus conceſſionis hujuſmodi vigore domum cum Turri, orto, & aliis ſupradictis aſſecutus, illam ex tunc tenuit, & poſſedit, prout tenet, & poſſidet de præſenti, Cenſum Quatuor florenorum hujuſmodi eidem Baſilicæ annis ſingulis perſolvendo. Poſtmodum vero Canonicis dictæ Baſilicæ capitulariter ut eſt moris congregatis, & de negotiis ipſius Baſilicæ tractantibus pro parte ipſius Hieronymi Epiſcopi expoſito, quod ipſe deſiderabat domum prædictam ab hujuſmodi Cenſu pro aliquo convenienti pretio liberare, & in proprietatem, & dominium habere intendebat, ac ibidem pro Urbis ornamento Palatium ſuis propriis ſumptibus, & expenſis conſtruere, & ædificare præfati Capitulum poſt varia tractatus, & colloquia inter ſe ſuper præmiſſis habita, & matura deliberatione ſubſecuta, conſiderantes, quod dicta Baſilica ex eadem domo modicam percipiebat utilitatem, domum ipſam per Architectores, & Magiſtros ipſius artis peritos, aſſiſtentibus eis dictæ Baſilicæ Camerariis, domum ipſam viſitari, examinari, & appretiari fecerunt, & tandem conſiderantes, quod domus ipſa palatio Apoſtolico multum propinqua erat, & quod frequenter contingebat domos dictæ Baſilicæ eidem Palatio propinquas per conſanguineos, & familiares Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium occupari cum nulla, vel modica ipſius Baſilicæ utilitate, quodque utilius erat eidem Baſilicæ ſimiles domos vendere, nam ex illarum pecuniis alia poſſeſſiones, & bona ſtabilia emi poterant, ex quibus certa, & continua utilitas eidem Baſilicæ provenire poterat, factaque ipſis tandem per ipſos Camerarios, & Architectores relatione, quod ſi dicta domus pro trecentis ducatis liberaretur a ſolutione dicti Cenſus quatuor florenorum, in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ cederet, præfati Capitulum præmiſſis omnibus diligenter attentis, & conſideratis, volentes ipſius Baſilicæ utilitati conſulere, Cenſum prædictum

Baſilica Vaticana præ ceteris ad functiones Papales adhibita.

Conductor domus Capituli eam vendit: & Capitulum emtori locat.

Poſtmodum de eadem vendenda deliberat.

Cauſæ ſatis probabiles adducuntur.

Venditionis pretium 300. Ducati. ctum quatuor florenorum pro dicta Summa trecentorum ducatorum extinxerunt, & ab illius ſolutione præfatam domum penitus liberarunt, ipſamque domum cum Turri, Orto, & aliis ſupradictis cum beneplacito tamen Sedis Apoſtolicæ eidem Hieronymo Epiſcopo pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum pro dicto pretio trecentorum ducatorum vendiderunt, quod quidem pretium idem Hieronymus ipſis Capitulo realiter, & cum effectu ſolvit, & aſſignavit, & ſucceſſive cum dictus Hieronymus quamdam aliam domum in Urbe ſitam in Regione Pontis in loco, qui dicitur *Lo panico*, ex qua quadraginta ducati annui fictus haberi poterant, emiſſet, & præfati Capitulum obtuliſſent eidem Hieronymo pro eadem domo tres domunculas ruinoſas, ubi Macellum fiebat ad eamdem Baſilicam pertinentes, & ex quibus Baſilica ipſa parvam percipiebat utilitatem, maxime quia domunculæ ipſæ terrinoſæ, & ruinoſæ, ac aliquibus perſonis in emphiteoſim conceſſæ erant, & magna reparatione indigebant, ſi dicti Capitulum eas ab eiſdem perſonis recuperare vellent, præfati Capitulum habita per eos ſuper hoc diligenti informatione, & comperto, quod ſi dicta domus per eumdem Hieronymum ultimo empta libera, & abſque onere alicujus Cenſus eidem Baſilicæ concederetur, ac dicti trecenti ducati eidem Hieronymo reſtituerentur, dictæque domunculæ liberæ ipſi Hieronymo cum onere, quod præfatis perſonis illas obtinentibus ſatisfacere deberet ex cauſa permutationis, aſſignarentur, id in evidentem dictæ Baſilicæ utilitatem cederet, domum, & domunculas prædictas invicem permutarunt, ipſique Capitulum, eoſdem trecentos ducatos dicto Hieronymo reſtituerunt, & cum de juribus dictæ permutationis ab aliquibus hæſitaretur: Nos venerabilibus fratribus noſtris Celſo Feretran., & Nicolao Agathen. Epiſcopis in Romana Curia reſidentibus commiſimus, ut ſe de præmiſſis diligenter informarent, & ſi per informationem hujuſmodi reperirent dictam permutationem in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ cedere, illam auctoritate Apoſtolica approbarent, & confirmarent, cum ſuppletione defectuum, ſi qui forſan interveniſſent in eiſdem. Et deinde Celſus, & Nicolaus Epiſcopi præfati ad executionem commiſſionis per nos eis factæ hujuſmodi rite procedentes, quia per debitam, informationem per eos ſuper hoc habitam repererunt permutationem prædictam in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ cedere, illam dicta Apoſtolica auctoritate approbarunt, & confirmarunt, ſuppleruntque omnes, & ſingulos defectus, ſi qui forſan interveniſſent in eiſdem, prout in diverſis publicis inſtrumentis ſuper præmiſſis confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Hieronymi Epiſcopi, & Capituli prædictorum Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut venditioni, conceſſioni, & permutationi præfatis pro earum ſubſiſtentia firmiori robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmiſſis opportune providere de benitnitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui Eccleſiarum omnium, & præſertim dictæ Baſilicæ utilitates, & commoda libenter procuramus, Hieronymum ipſum, & ſingulos ex Capitulo hujuſmodi a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, nec non omnium, & ſingulorum inſtrumentorum ſuper præmiſſis confectorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati venditiones, conceſſiones, aſſignationes, permutationem, approbationem, & confirmationem prædictas, ac prout illas concernunt omnia, & ſingula in dictis inſtrumentis contenta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, & cofirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplemuſque omnes, & ſingulos defectus tam juris, quam facti, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Et nihilominus Venerabilibus Fratribus noſtris Arelaten., & Raguſin. Archiepiſcopis, ac Epiſcopo Volateran. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, aut alios præſentes litteras, ac omnia, & ſingula in eis contenta ubi, & quando expedierit, aut quoties pro parte Hieronymi Epiſcopi, & Capituli prædictorum fuerint ſuper hoc requiſiti ſolemniter publicantes faciant illa auctoritate noſtra ab omnibus firmiter obſervari. Et nihilominus eiſdem Hieronymo Epiſcopo, & Capitulo in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant venditiones, conceſſiones, aſſignationes, permutationem, approbationem, & confirmationem prædictas, ac præſentes noſtras litteras inviolabiliter obſervari, non permittentes, eos contra illarum tenorem per quoſcumque quomodolibet moleſtari; Contradictores quoslibet, & rebelles cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutio-

Margin notes: *Idem pretium cum tribus domunculis permutatur cum alia meliori, & utiliori.* — *Permutatio auctorit. Apoſt. confirmatur.* — *Omnia a Pontifice ipſo roborantur.* — *Apoſtolicar. litterar. firma obſervantia committitur.*

tutio-

tutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Statutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim a prædicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo, Decimo ſeptimo Kal. Auguſti, Pontificatus noſtri anno octavo.

ALEXANDER VI.

Poſt Innocentium VIII. Rodericus Borgia Calliſti III. ex ſorore nepos, die 11. Auguſti 1492. a Cardinalibus Summus Eccleſiæ Pontifex renunciatur (*a*) ſumto nomine Alexandri VI. ejuſdemque menſis die vigeſima ſexta coronatur in Baſilica Sancti Petri (*b*). Tandem ſive veneno, ſive naturali morbo ſublatus (*c*) occubuit 18. Auguſti 1503. exactis in Pontificatu annis undecim, ac diebus octo.

Cappellaniam ad Altare Mortuorum in Baſilica Vaticana inſtitutam, & ab Innocentio VIII. Mario de Nigris collatam, eidem Mario vindicat Pontifex Alexander; quamvis, Prædeceſſore vita functo, literæ Apoſtolicæ expeditæ non fuerint.

E Tabular. Apoſtol. Vatican. in Regeſt. XLVII. Bullar. Alexand. VI. pag. 59.

AN. CH. 1492. 26. *Auguſt.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Mario de Nigris perpetuo Capellano ad Altare mortuorum ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe (*d*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Rationi congruit, & convenit honeſtati, ut ea, quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licet ejus ſuperveniente obitu literæ Apoſtolicæ deſuper confectæ non fuerint, ſuum conſequantur effectum. Dudum ſiquidem felicis recordationis Innocentius Papa octavus Prædeceſſor noſter omnia beneficia eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni ſuæ reſervaverat, decernens ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Et deinde cum perpetua Capellania ad Altare mortuorum ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, in cujus fundatione inter alia caveri dicitur expreſſe, quod illam pro tempore obtinens, ter ſaltem in hebdomada Miſſam celebrare teneatur per ſeipſum vel per alium, & intereſſe horis canonicis in

Cappellania Mortuorum oneta.

(*a*) Alexandrum VI. iniquis pactionibus nonnullorum Cardinalium ſuffragia ſibi comparaſſe, ut ad ſummum eccleſiæ regimen perveniret, concors Hiſtoricorum ſententia eſt. Habitus tamen fuit ut verus ac legitimus eccleſiæ Pontifex, eumque ne dum ſubjecti populi, ſed exteræ quoque nationes, ipſique Reges coluere. Quapropter quæ de Benedicti IX. electione Baronius affirmat, huc facile transferri poſſunt; quandoquidem utriuſque Pontificis fere gemina fuit electio; utraque nimirum malis artibus, ac nefario quæſtu extorta. Et hic tamen Divinæ Providentiæ arcana conſilia licet contemplari. Quotquot enim aut ſpe illecti, aut auro corrupti, ſuffragia in Rodericum contulere, hi *omnium primi*, ut Volaterranus animadvertit lib. XXII. *ingratum eum ſenſere, ac omnes ſub eo poſtea varia calamitate ſunt preſſi, partim exilio, partim carcere mulctati.*

(*b*) Ita Stephanus Infiſſura probatæ fidei Scriptor in Diario MS. apud Archivum Apoſtolicum Vaticanum num. 111. *XXVI. Auguſti coronatus fuit Alexander VI. in S. Petro.*

(*c*) Quo mortis genere Alexander fuerit extinctus, haud ſatis compertum. Alii venenato vino, quod Cardinalis Valentininus in aliorum exitium paraverat, atque ex pocillatoris errore cum ipſimet Valentino, tum Alexandro Pontifici fuerat propinatum, ſublatum affirmant. Alii naturali morbo, ac vi febris necatum credunt. Monet tamen Raynaldus *ad an.* 1503. *num.* 11. ne Hiſtoricis qui venenum obtrudunt, facile aſſentiamur; multa enim ab invidis calumniatoribus in Alexandrum conficta ſunt, ac in vulgus jactata. Raphael Volaterranus cit. lib. XXII. rem hanc fatetur incertam, inquiens: *Cauſam in cœnam venenatam incerto authore vulgo conſtans opinio jactat.* Contra vero e MSS. Diariis memoratus Raynaldus probat Alexandrum ingraveſcente in dies febri, quæ ex periodica in hemitritæam evaſit, ſeptimo ab infirmitate die omnibus Eccleſiæ Sacramentis munitum occubuiſſe.

(*d*) Hoc Altare inter Ravennianam & Argenteam Portam poſitum fuiſſe præmonuimus *pag.* 215. *not. b.* ſequuti Alpharanum *cap.* 4. *num.* 48. Addit tamen hic Autor: *Noſtris vero temporibus in præſtantiorem formam reſtitutum* (fortaſſe ab inclyta Urſinorum familia, cujus inſignia eidem Altari erant ſuperpoſita, eodem Alpharano teſte) *in honorem SS. Philippi & Jacobi Apoſtolorum, & S. Hieronymi eſſe conſecratum.*

(a) Hu-

in eadem, prout in dicta fundatione plenius continetur (*a*), per liberam reſignationem dilecti filii Angeli de Nigris nuper ad dictum Altare perpetui Capellani, de illa, quam tunc obtinebat, in manibus ejuſdem Prædeceſſoris ſponte factam, & per eumdem Prædeceſſorem admiſſam, apud Sedem eamdem vacaviſſet, & tunc vacaret, nullusque de illa præter eumdem Prædeceſſorem ea vice diſponere potuiſſet ſive poſſet, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis; idem Prædeceſſor tibi, qui familiaris ſuus continuus commenſalis, & ut aſſerebas, in vigeſimoquarto tuæ ætatis anno conſtitutus exiſtebas apud eum, ob grata familiaritatis obſequia, quæ eidem Prædeceſſori eatenus impenderas, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtebas, necnon vitæ, ac morum honeſtatem, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari perceperat, multipliciter commendato, horum obſequiorum & meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volens, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtebas, ad infraſcriptorum dumtaxat conſequendum effectum, abſolvens, & abſolutum fore cenſens, Capellaniam prædictam, quæ ſine cura eſt, & cujus fructus redditus & proventus ſexaginta Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut etiam aſſerebas, non excedebant, ſive præmiſſo ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Angeli, vel cujuſvis alterius de illa in Romana Curia, vel extra eam etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacaret, etiam ſi tanto tempore vacaviſſet, quod ejus collatio, juxta Lateranen. ſtatuta Concilii, ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex eo quod, ut a nonnullis aſſerebatur, dictus Angelus olim illam obtinens, familiaris continuus commenſalis dicti Innocentii Prædeceſſoris extiterat, aut alias generaliter reſervata extiterat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum idem Prædeceſſor haberi voluit pro expreſſo penderet indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad eumdem Prædeceſſorem ea vice pertineret, ſub datum videlicet Sextodecimo Kalendas Auguſti Pontificatus ſui Anno octavo, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis Apoſtolica Tibi auctoritate contulit, & de illa etiam providit, decernens, prout erat, irritum & inane ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter antentatum forſan erat hactenus, vel impoſterum contingeret attentari; Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis Conſtitutionibus, nec non ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque & Indultis apoſtolicis Populo Romano conceſſis, quibus inter alia cavetur expreſſe, quod Beneficia dictæ Urbis pro tempore vacantia, nullis niſi Romanis Civibus & eorum filiis conferri valerent, & alias de illis factæ proviſiones nullius eſſent roboris vel momenti, quodque Tu ex Civitate Sutrin. dictæ Urbi propinqua oriundus exiſtis, & juxta fundationem prædictam qualificatus non exiſtebas, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe generales dictæ Sedis, aut Legatorum ejus Litteras impetraſſent, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus idem Innocentius Prædeceſſor Te in aſſecutione dictæ Capellaniæ voluit anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem eſſet Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli non poſſint, quodque de hujusmodi vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis, ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeret provideri per litte-

A Mario de Nigris dimittitur.

Capellaniæ reditus.

Ejuſdem collatio.

Clauſulæ derogatoriæ.

(*a*) Hujuſce fundationis Inſtrumentum ſupra innuimus *pag.* 215. *not.* *c.* Servatur autem in Archivo noſtro Capitulari *Capſ.* 25. *Faſcic.* 108., cujus ſummam hic dabimus. Petrus de Benevento Baſilicæ Vaticanæ Canonicus an. 1430. Capellam ad Altare mortuorum inſtituit, & congrua ſtatuta dote, decrevit, ut Capellanus ter in hebdomada Miſſam in eo celebraret, Horis Canonicis intereſſet, Beneficiatorum geſtaret habitum, ac in Choro, ultimo poſt eoſdem Beneficiatos ſederet loco. Verbo, quæ communia erant Beneficiatis onera, in Capellanum tranſtulit. Juſſu tamen Gregorii XIII. an. 1581. hujuſce Capellaniæ reditus Sacrario Baſilicæ Vaticanæ fuere attributi, ea lege, ut Miſſarum onera ex fundatione præſcripta, in poſterum impleantur. Ex memorata Capellani inſtitutione illud licet colligere, Bullas nimirum Pontificum, quæ Capellanos aliquando nominant, hoſce Capellanos innuere, quibus multa erant communia cum Beneficiatis & Clericis Baſilicæ Vaticanæ: quo in ſenſu explicari poſſunt Verba Eugenianæ Conſtitutionis ſuperius relata *pag.* 91. quibus cavetur ne Canonici, Beneficiati, Clerici, & Capellani abſque decenti habitu Baſilicam S. Petri ingrediantur, inflicto in contumaces anathemate.

litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſteret, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeret quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque tenore habenda eſſet in eiſdem litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fores ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam accederes, corporaliter illud præſtares. Ne autem de abſolutione, voluntate, conceſſione, & decreto Innocentii Prædeſſoris hujuſmodi, pro eo quod ſuper illis ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris litteræ, ſuperveniente ejus obitu, confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæſitari, Tuque illarum fruſtreris effectu, volumus, & auctoritate præfata decernimus, quod abſolutio, voluntas, conceſſio, & decretum Innocentii Prædeceſſoris hujuſmodi, perinde a dicta die Sextodecimo Kalendas Auguſti ſuum ſortiantur effectum, ac ſi ſuper illis ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris litteræ ſub ipſius diei Data confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur; quodque præſentes litteræ ad plene probandum abſolutionem, voluntatem, conceſſionem, & decretum prædicta ubique ſufficiant, nec ad id alterius probationis adminiculum requiratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Innoc. VIII. literæ probantur & confirmantur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſecundo, Septimo Kalendas Septembris (*a*), Pontificatus noſtri Anno Primo.

E bonis quæ Ludovicus Interamnenſis Epiſcopus teſtamento legaverat, ut ad Altare in Capella B. Mariæ de Febribus certa Miſſarum onera quotannis perſolverentur, Capellaniam ſub invocatione S. Ludovici erigi mandat, ac in ea Stephanum Coppi Capellanum inſtituit.

Ex Regeſt. VI. Bullar. Alexandri VI. pag. 31. terg. apud Tabular. Apoſtolic. Vatican.

AN. CH. 1493. 16. *Aprilis.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei venerabilibus fratribus Joanni Antonio Alexandrin. & Egerdo Glesvvicen. Epiſcopis, ac dilecto filio Felino de Sandeis Archipresbytero Eccleſiæ Piſan. in Romana Curia reſidentibus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Apoſtolicæ Sedis providentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ piæ teſtantium voluntates executioni valeant demandari, ac animarum eorumdem ſaluti conſuli poſſit, ad illos quoque dexteram ſuæ liberalitatis extendit, quos ad id propria virtutum merita multipliciter recommendant. Exhibita ſiquidem Nobis pro parte dilecti filii Stephani Coppi de Sanctogeminiano Clerici Ulteran. Diœceſis petitio continebat, quod olim bonæ Memoriæ Ludovicus Epiſcopus Interamnen. dum in humanis ageret, condens de bonis ſuis in ultima voluntate teſtamentum, ſibi in Capella beatæ Mariæ de Febribus in latere Capellæ Canonicorum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe ſita, Sepulturam elegit (*b*), ac inter alia pia per eum facta legata, Centum Ducatos auri pro conſtructione cujuſdam Altaris in eadem, & pro ornamentis dicti Altaris legavit, & voluit nonnulla ex bonis ſuis pro celebratione nonnullarum Miſſarum ad dictum Altare devenire, quodque nonnulla bona etiam per eum dilecto filio Vincentio Dominici Clerico Nepoti ſuo legata, ſi eum abſque heredibus legitimis decedere contingeret, eidem Altari remanerent; & quod dictus Vincentius per tres annos tunc immediate ſequentes, in dicto Altari ſingulis hebdomadis unam, & deinde illis elapſis, duas uſque ad novem annos incluſive, & illis tranſactis, ſingulis hebdomadis tres Miſſas in dicto Altari celebrari facere teneretur; & voluit Juſpatronatus ad eum quamdiu viveret, & eo vita functo, ad præfatum Vincen-

Pia Ludovici Interamnenſis Epiſcopi diſpoſitio.

(*a*) Si ea quæ ſub ipſum Bullæ exordium adnotavimus, huc revocentur, patet hanc Conſtitutionem ipſo Coronationis die ab Alexandro VI. fuiſſe promulgatam.

(*b*) De hoc Interamnenſium epiſcopo ſic Ughellus: *Romæ deceſſit an. 1472. ſepultuſque eſt in Sacrario apud S. Petrum. Ibi humo affixus magnus ſpectatur lapis cum ejuſdem effigie, ſubjectoque epitaphio: Ludovicus Januenſis Epiſcopus Interamnenſis obdormivit in Domino an. 1472. die 7. Februarii.* Sacrarium nempe, quod cum Ughelli ætate, tum noſtro ævo adhuc ſupereſt in Baſilica Vaticana, fuit olim celeberrimum S. Mariæ de Febribus Oratorium, de quo noſtri Scriptores paſſim, ac præ ceteris Tiberius Alpharanus, cujus verba infra ſubjiciam.

(a) Quo-

centium pertinere, & durante tempore quo ipſe Vincentius ad Ordinem Sacerdotalem ſuſcipiendum, ſi illum ſuſcipere vellet, habilis, & idoneus non foret, quondam Dominicum Blaſii, qui pro Clerico ſe gerebat, tunc in humanis agentem, inibi Capellanum eſſe, & illi deſervire, donec præfatus Vincentius eidem Altari vellet, & poſſet deſervire, ipſeque Vincentius eidem Dominico pro condecente mercede ſervitii dicti Altaris providere deberet, quod dum ipſe Dominicus ſupervixit, factum fuit; & ſi alter eorum decederet, quoad ſupervivens eſſet Patronus dicti Altaris, & illi deſerviret, fructus exinde provenientes perciperet, prout in quodam Inſtrumento publico deſuper confecto dicitur plenius contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, licet prædictum Altare per jam defunctos executores dicti Teſtamenti conſtructum fuerit (a), nulla tamen perpetua Capellania in titulum perpetui Beneficii eccleſiaſtici ad illud erecta extiterit, & poſt obitum dicti Dominici præfatus Vincentius aliquod præmiſſorum quovis modo adimplere non curaverit, nec Miſſæ prædictæ fuerint celebratæ, prout etiam nec celebrantur; & ſi una perpetua Capellania ad Altare prædictum ſub invocatione Sancti Ludovici Confeſſoris erigeretur, ex hoc profecto divini cultus augmento, & animarum ſaluti conſuleretur; pro parte dicti Stephani aſſerentis ſe dilecti filii Magiſtri Pauli de Corteſiis litterarum Apoſtolicarum Scriptoris familiaris noſtri familiarem continuum commenſalem fore, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ad dictum Altare unam perpetuam Capellaniam ſub invocatione Sancti Ludovici hujuſmodi erigere, ac omnia bona per dictum Ludovicum Epiſcopum pro illius dote, & ornamentis prædictis relicta, ſeu etiam per obitum ejus nomine dicti Altaris per dilectos filios executores dicti Teſtamenti empta, & acquiſita, pro illius dote perpetuo applicare, appropriare, & aſſignare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui animarum ſaluti libenter conſulimus, & in quorum manibus dilectus Filius Demetrius Guaſellus Presbyter Lucan. Diœceſis, cui alias felicis recordationis Innocentius Papa Octavus Prædeceſſor noſter ſub datum videlicet Pridie Nonas Martii Pontificatus ſui Anno Sexto, de Capellania erigenda hujuſmodi conceſſit provideri, conceſſioni gratiæ hujuſmodi, litteris apoſtolicis ſuper ea non confectis, hodie ſponte, & libere ceſſit, quique ceſſionem ipſam duximus admittendam, de prædictis certam notiam non habentes, ac volentes præfato Stephano apud Nos de vitæ, ac morum honeſtate, aliiſque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendato, horum intuitu gratiam facere ſpecialem, ipſumque Stephanum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ac omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, quæ dictus Stephanus etiam ex quibuſvis diſpenſationibus apoſtolicis obtinet & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Vos, vel duo aut unus veſtrum, ſi & poſtquam vocatis dicto Vincentio, & aliis qui fuerint evocandi, Vobis de præmiſſis legitime conſtiterit, unam perpetuam Capellaniam ad Altare hujuſmodi ſub dicta invocatione, ſine alicujus præjudicio, auctoritate noſtra erigatis, ac omnia bona per dictum Ludovicum Epiſcopum ad præmiſſa relicta, ſeu poſt ejus obitum per dictos executores nomine dicti Altaris empta & acquiſita, eidem Capellaniæ ſic tunc erectæ pro ejus dote perpetuo applicetis & approprietis, dictorumque bonorum occupatores ſeu detentores ad illa relaxandum per cen-

Miſſarum onera negliguntur.

Pontifex Capellaniam inſtitui decernit.

(a) Quoniam ex Alpharani Tabula compertum eſt, Oratorium B. Mariæ de Febribus ſacellis ſeptem totidemque Altaribus fuiſſe inſtructum, illud hic inquirendum, quo potiſſimum in loco Altare illud, de quo Bulla loquitur, fuerit erectum. Præſtat eumdem Alpharanum audire, qui *cap.* 13. *num.* 167. ita loquitur: *In primis a dextra parte hujus Sacelli, per quod eſt ingreſſus ad hoc Templum, ſequitur aliud Sacellum cum Altari, quod inter occidentem & meridiem eſt ſitum, cui conſecratum, ignotum; in cujus pavimento ſub marmoreis lapidibus multa nobilium corpora requieſcunt, inter quæ Odonis Januenſis, Epiſcopi Interamnenſis Sixto IV. Pontifice Maximo defuncti.* Sacellum igitur ab Alpharano definitum, ac in tabula ſub *num.* 167. indicatum, ipſiſſimus eſt locus in quo Ludovicus Interamnenſis Epiſcopus, quem Alpharanus *Odonem* perperam nominat, ſepulturam ſibi elegit. Quo ſemel poſito, jam patet in hoc eodem Sacello Altare juxta ſupremas Ludovici tabulas fuiſſe extructum, ac in eo Capellaniam ex Alexandri VI. Decreto fuiſſe inſtitutam. Fatetur quidem memoratus Alpharanus ſe neſcire cui nam Altare illud dicatum fuerit, monumentorum nempe copia deſtitutus. Id vero nobis affirmare licet ex Diplomatibus, quæ ex Archivo Vaticano] nuper eruta ſunt. Noſtra ætate S. Ludovici Aræ alia S. Clementis Papæ & Martyris fuit ſuppoſita, & jam tum ab anno 1725. Sacellum novo opere noviſque picturis ab equite Petro Leone Ghezio pennicillo expreſſis, quibus varia S. Pontificis geſta repræſentantur, ornatum fuit.

(a) Julius

cenſuras eccleſiaſticas, & alia juris remedia opportuna cogatis & compellatis. Et nihilominus, ſi erectionem, applicationem, & appropriationem prædictas per Vos vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, Capellaniam prædictam, cujus fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut idem Stephanus etiam aſſerit, non excedunt, ab ejus primæva erectione hujuſmodi tunc vacante, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis præfato Stephano dicta auctoritate conferre & aſſignare curetis, inducentes per Vos vel alium ſeu alios eumdem Stephanum vel Procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ ſic tunc erectæ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, ac facientes Stephanum, vel pro eo Procuratorem prædictum ad Capellaniam ſic tunc erectam hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, Contradictores per ſimilem cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus; nec non voluntate Ludovici Epiſcopi hujuſmodi, cui ſpecialiter & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque. Aut ſi dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi dictus Stephanus præſens non fuerit ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia ſua per Procuratorem idoneum, & cum ad ipſam Baſilicam acceſſerit, corporaliter illud præſtet. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Ac Stephano Coppi conferri mandat.

Oppoſita e medio tollit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo tertio, Sextodecimo Kalendas Maji, Pontificatus noſtri Anno Primo.

Julium de Columna, quem Vaticanæ Baſilicæ Canonicum elegerat, ab Annatæ ſolutione liberat.

Ex Regeſt. 1 diverſ. Cameral. pag. 147. in Archiv. Apoſt. Vatican.

ALEXANDER PAPA VI.

AN. CH. 1493. *Menſ. Septemb.*

MOtu proprio &c. Vobis dilectis filiis Theſaurario noſtro, Præſidentibus Cameræ Apoſtolicæ, ac ejuſdem Clericis, & Menſario mandamus, quatenus quaſdam noſtras litteras ſuper Canonicatu, & Præbenda Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, in favorem Julii de Columna (*a*), dilecti filii noſtri Joannis Sanctæ Mariæ in Aquiro Diaconi Cardinalis Nepotis (*b*), abſque aliqua ſolutione annatæ, quam eidem de ſpeciali gratia condonamus, relaxetis, & eidem Julio conſignetis, ſeu relaxari ac conſignari mandetis, & faciatis. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ceteriſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Placet, & ita motu proprio mandamus.

Alphon-

(*a*) Julius Columna, teſte Grimaldo *in ſerie Canonicor. pag.* 43. Canonicatus poſſeſſionem adiit menſe Januario ſequentis anni 1494. Cur vero poſt literarum Apoſtolicarum expeditionem ac traditionem tamdiu expectaverit, nondum mihi perſpectum.

(*b*) Tanta amoris ſignificatio qua Alexander Pontifex Joannem de Columna Romanum Domicellum, Antonii Principis Salerni filium, ac Proſperi Columnæ Cardinalis nepotem proſequitur, mihi haud levi indicio eſt, ut conjiciam Joannem Cardinalem, hoc quo verſamur tempore, nondum a Pontificis gratia excidiſſe. Poſteriori itaque ætate Pontifici inviſus, ab eo Cardinalatu ac reditibus exutus, in Siciliam profugit, unde nonniſi poſt Alexandri obitum (quamvis, eodem Alexandro ſuperſtite, Cardinalitiæ dignitati fuerit reſtitutus) Romam reverſus eſt, ubi an. 1508. e vita migravit.

(*c*) De Annatis agam infra, ubi Motus proprius Julii II. qui hanc ipſam materiam attingit, explicandus occurret.

(*a*) Caſti-

Alphonſus Borgia perpetuum Beneficium, quod una cum Canonicatu obtinebat in Baſilica Vaticana, cum aliis Beneficiis quæ a Ludovico de Lagarra poſſidebantur, Pontifice annuente commutat.

Ex Regeſto XXXIII. pag. 56. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1497. 25. Februar.

ALexander Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Ludovico de Lagarra Presbytero perpetuo Beneficiato in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe (*a*) familiari noſtro, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ Sedis circumſpecta benignitas deſideria juſta petentium congruo favore proſequitur, & votis eorum quæ a rationis tramite non diſcordant, libenter ſe propitiam exhibet & benignam. Cum itaque hodie Tu unum ſub ſanctorum Annæ, & Caliſti, ac aliud ſub ſanctorum Alphonſi & Auguſtini in Capella Caliſti Papæ nuncupata, ſita in Eccleſia beatæ Mariæ de Xatina, nec non, quod de Jure patronatus laicorum exiſtit, reliquum ſub Sancti Jacobi invocationibus ad Altare majus Parochialis Eccleſiæ de Gomolia Valentin. Diœceſis, quæ etiam ex diſpenſatione apoſtolica, & dilectus filius Alphonſus de Borgia (*b*) Canonicus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe quoddam aliud Beneficiatum nuncupatum in dicta Baſilica, quod cum Canonicatu & præbenda dictæ Baſilicæ ex ſimili diſpenſatione ad quatuor menſes dumtaxat, infra illos adhuc conſtitutus (*c*), perpetua ſimplicia Beneficia eccleſiaſtica tunc obtinebatis, deſiderantes illa, ut aſſerebatis, ex certis rationabilibus cauſis invicem permutare in manibus noſtris, ex cauſa permutationis hujuſmodi ſponte reſignaveritis, Noſque reſignationes ipſas ex eadem cauſa duxerimus admittendas; Nos votis tuis in hac parte favorabiliter annuentes, Teque, qui etiam continuus commenſalis noſter exiſtis, a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, ac omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus apoſtolicis obtines & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros valores annuos, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Beneficium, Beneficiatum nuncupatum prædictum, cujus fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor librarum Turonenſium parvorum (*d*), ſecundum communem extimationem, valorem annuum ut aſſeritur non excedunt, per reſignationem Alphonſi hujuſmodi vacans, etiamſi diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias etiam ex eo quod dictus Alphonſus familiaris continuus commenſalis noſter exiſtit, generaliter reſervatum exiſtat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis apoſtolica Tibi auctoritate conferimus, & de illo etiam providemus; decernentes, prout eſt, irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Caputaquen. Mutinen, & Pennen. Epiſcopis per apoſtolica

Ludovicus de Lagarra trium Beneficior. poſſeſſor.

Alphonſus Borgia Baſilicæ Vatican. Canonicus & Beneficiatus.

Alphonſi Beneficium Ludovico confertur.

(*a*) Caſtigandus igitur Jacobus Grimaldus, qui in ſerie Beneficiatorum Baſilicæ Vaticanæ alium nomine ac cognomine diſſimilem nobis exhibet hiſce verbis *pag. 350. D. Thomas Calderius de menſe Martii 1497. accepit poſſeſſionem Beneficiatus vacan. per ceſſionem Alphonſi Borgia.*

(*b*) Hunc Alphonſum Alexandro VI. aliquo ſaltem affinitatis vinculo junctum fuiſſe, nedum probat cognominis ſimilitudo, ſed etiam effuſa nimium Pontificis in ſuos beneficentia, ut illos qua poſſet arte ac ſtudio attolleret, atque ex Eccleſiæ reditibus locupletaret. En in uno Alphonſo (peſſimo ſane exemplo) Canonicatum ac Beneficium Baſilicæ Sancti Petri una ſociatum.

(*c*) Grimaldus, de quo ſupra, cenſet Alphonſum Borgiæ an. 1495. Beneficii, quod poſtea dimiſit, poſſeſſionem adiiſſe; anno vero 1497. menſe Januario inter Canonicos fuiſſe relatum. Repugnat tamen præſens Alexandri Conſtitutio, quæ Beneficium Alphonſo ad menſes quatuor collatum fuiſſe aperte docet, idemque Beneficium, quadrimeſtri ſpatio nondum elapſo, fuiſſe reſignatum, ut permutationi locus eſſet. Inverſo igitur ordine Grimaldus rem enarrat. Fortaſſe anno 1495. Alphonſus Borgia Canonicatum nactus eſt; Beneficium vero anno 1497. ineunte, a Pontifice accepit, & ſtatuto menſium quatuor intervallo nondum exacto, illud dimiſit.

(*d*) Quum primum a Civitate Avenionenſi Pontifices Romam reverſi ſunt, Turonenſium parvorum moneta in uſu eſſe cepit, teſte Gomeſio *ad Regul. de Valor. in Proœm.* Quanti vero ea in Urbe valuerit, definire non auſim. Illud pro certo habendum eſt, libram Turonenſium parvorum, quæ duodecim Turonenſibus conſtabat, valorem floreni aurei æquiparaſſe, ut legimus in Extravag. *Vas electionis § Porro de Cenſibus.* Igitur ſi libræ Turonenſium, ac floreni idem valor ac pretium; ſi duodecim Turonenſes libram conſtituunt; ſi floreni aurei valor ſummam conficit Juliorum ſeptemdecim cum dimidio, ut *pag.* 170. *not.* b. ſuperius demonſtratur, jam liquet unum Turonenſem obolis (*Bajocchi*) quatuordecim cum dimidio fere reſpondiſſe. Hæc tamen nonniſi conjectando dicta velim. Illud vero animadverſione dignum hic addam, nimirum ex allato textu in Extravaganti *Vas electionis*, conflatam fuiſſe regulam XXV. Cancellariæ, quæ ſic habet: *Item declaravit idem Dominus noſter, quod libra Turoneſium parvorum, & Florenus auri de Camera, pro æquali valore in concernentibus literas, & Cameram Apoſtolicam, computari, & æſtimari debeant.* Sed hac de re iterum in Julii II. Diplomatibus.

(*a*) Haſce

lica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios, Te vel Procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem Beneficii Beneficiatus nuncupati, juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, facientes Te vel dictum Procuratorem pro Te ad Beneficium Beneficiatum nuncupatum hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, Tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque & indultis ac litteris apoſtolicis, dilectis filiis Populo Romano per felicis recordationis Sixtum Papam Quartum conceſſis, & per Innocentium Octavum Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac etiam per Nos confirmatis, quibus inter alia caveri dicitur expreſſe, quod de Beneficiis eccleſiaſticis in eadem Urbe conſiſtentibus pro tempore vacantibus, nullis niſi Clericis civibus Romanis, aut Civium Romanorum filiis (*a*) etiam per Sedem prædictam provideri poſſit, & quod proviſiones de illis, aliis ac aliter pro tempore factæ, nullius ſint roboris vel momenti, quibus omnibus, etiamſi de eis eorumque totis tenoribus pro eorum ſufficienti derogatione ſpecialis, ſpecifica, individua, & expreſſa, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio habenda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, hac vice dumtaxat, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe, ſpeciales vel generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiam ſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quibus omnibus Te in aſſecutione dicti Beneficii Beneficiatus nuncupati volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Noſtræ tamen intentionis exiſtit quod ex collatione noſtra hujuſmodi nullum Tibi jus in Beneficio Beneficiato nuncupato, niſi dictus Alphonſus in illo, & Tu in Sanctorum Annæ, & Caliſti, ac Sanctorum Alphonſi, & Auguſtini, nec non Sancti Jacobi Beneficiis prædictis per Vos taliter reſignatis, jus habueritis tempore reſignationum earumdem. Nulli ergo &c.

Contraria quæcumque removentur.

Conditio a Pontifice appoſita.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto (*b*), Quinto Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Angelo

(*a*) Haſce Prædeceſſorum Sanctiones favore Populi Romani editas confirmavit Leo Papa X. celeberrima Conſtitutione ſub Datum XIV. Kal. Aprilis 1513. Quocirca in Dataria Apoſtolica ea jamdiu obtinuit, atque etiamnum obtinet lex, ut exteris nulla concedantur Beneficia in Urbe Roma poſſidenda, niſi Pontificia acceſſerit Diſpenſatio.

(*b*) Niſi annum intelligas 1497:, annus quintus Pontificatus Alexandri nunquam verificabitur. Quod igitur Superioribus Pontificibus, etiam Alexandro VI. ſolemne fuit, ut annorum primordia ab Incarnatione metirentur.

(*a*) In

Angelo de Buſolis, quem Baſilicæ Vaticanæ Canonicatum deſignat, Præbendam primo vacaturam confert, ceteris omnibus, quibus Expectativæ pridem conceſſæ fuerant, omnino poſthabitis.

Ex Regeſto XXXIX: Bullar. Alexand. VI. pag. 6. apud Archiv. Apoſtolic. Vatican.

AN. CH. 1497. 1: auguſt.

ALexander Epiſcopus Servus Servorum Dei; dilecto filio Angelo de Buſolis Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe (*a*), ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus apud Nos fide digno commendaris teſtimonio, Nos inducunt ut Tibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc eſt quod nos tibi, qui, ut accepimus, in vigeſimo tuæ ætatis anno conſtitutus exiſtis, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere, & præſentes, ac ſi ſub Datum Kalendas Martii Pontificatus noſtri Anno Quarto conceſſæ forent, litteras valere volentes, Teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes & abſolutum fore cenſentes, Motu proprio, non ad tuam vel alterius pro Te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, Canonicatum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, in qua nonnullæ Sacerdotales, Diaconales, & Subdiaconales, & aliæ Præbendæ fore noſcuntur, cum plenitudine juris Canonici, apoſtolica auctoritate conferimus, & de illo etiam providemus. Præbendam vero etiam ex Sacerdotalibus Præbendis Baſilicæ hujuſmodi, ſi qua vacat ad præſens (*b*), aut cum etiam in aliquo ex Menſibus, in quibus de Beneficiis eccleſiaſticis vacantibus in eis, diſponendi Ordinariis collatoribus per quamdam Conſtitutionem noſtram, ſeu Alternativas, vel alias litteras, ſeu privilegia vel indulta apoſtolica, aut alias qunmodocumque eſſet conceſſa facultas & poteſtas attributa, vacaverit, quam Tu per Te vel Procuratorem tuum ad hoc legitime conſtitutum infra unius menſis ſpatium, poſtquam Tibi, vel eidem Procuratori vacatio illius innotuerit, duxeris acceptandam, conferendam Tibi poſt acceptationem hujuſmodi cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis diſpoſitioni apoſtolicæ reſervamus, diſtrictius inhibentes dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ, ac illi vel illis ad quem vel ad quos Præbendarum inibi collatio, proviſio, præſentatio, ſeu quævis alia diſpoſitio communiter vel diviſim pertinet, ne de Præbenda etiam ſacerdotali hujuſmodi, niſi poſtquam eis conſtiterit quod Tu vel Procurator prædictus illam nolueritis acceptare, diſponere, & ſe intromittere quoquo modo præſumant; ac decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis à quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Nolan. & Cathacen. ac Aquinaten. Epiſcopis per apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra Te vel Procuratorem tuum pro Te in dicta Baſilica ex nunc in Canonicum recipi & in fratrem, ſtallo Tibi in Choro, & loco in Capitulo ipſius Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis. Præbendam vero etiam ex ſacerdotalibus hujuſmodi, cum vacaverit, ut præfertur, poſt acceptationem prædictam cum omnibus juribus, & pertinentiis ſupradictis Tibi dicta auctoritate noſtra conferant & aſſignent, inducentes Te vel Procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem Præbendæ etiam ex majoribus hujuſmodi, & defendentes inductum, ac facientes tibi de Canonicatus collati & Præbendæ reſervatæ hujuſmodi fructibus, redditibus, proventibus, juribus &

Angeli de Buſolis ætas.

In Canonicum eligitur, ac Præbenda primo vacatura illi confertur.

Litterarum Apoſtolic. executio.

(*a*) In ſerie Canonicorum, quam nobis exhibet Jacobus Grimaldus, hujuſce Canonici nomen nullibi occurrit. Id vero nobis indicio eſt ut conjiciamus, Angelum de Buſolis ad optatam Canonicatus Præbendam, ſive ad Canonicatus fructus percipiendos, numquam perveniſſe. Tum maxime, quod, ut e ſequenti Diplomate patebit, Pontifex Alexander, Angelo poſthabito, Marcellum ejus germanum fratrem Canonicum reipſa inſtituerit.

(*b*) Illud hic notatu dignum, Præbendam & Canonicatum late ſecerni; quippe Pontifex Angelum de Buſolis actu creat Canonicum; Præbendam vero primo vacaturam illi confert. Quapropter fateri neceſſe eſt Canonicatum jus quoddam eſſe ad Præbendam lucrandam; Præbendam vero ipſos eſſe fructus qui a Canonico percipiuntur, qui idcirco acceſſionem quamdam ſuperaddunt titulo Canonicatus, ut rite animadvertit Hieron. Gonzalez ad Reg. VIII. Cancellar. §. 1. *Gloſſæ V. num.* 4. hiſce verbis: *Aliquando & ſecundo ſumitur* (Præbenda) *pro Patrimonio & reditibus ipſius Beneficii, & tunc dicitur acceſſio titulo Canoniæ, & quædam adnexio rei ſpirituali, titulum & Canoniam ſequens.* Nimirum quo tempore vigebant Expectativæ, hæc in Beneficiis diſpenſandis obtinuit œconomia, ut titulus a fructibus diviſus conferretur; fructus vero accederent, quumprimum Expectativa plenum conſequeretur effectum.

(*a*) Hic

& proceſſibus diligentiores fuerunt, Te in Præbendæ etiam ex Sacerdotalibus hujuſmodi aſſecutione penitus & omnino volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum, & Præbendarum vel Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Aut ſi Epiſcopo Tuſculan. & pro tempore exiſtenti Archipresbytero dictæ Baſilicæ ac Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus & Præbendis dictæ Baſilicæ, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad dictam Baſilicam acceſſeris corporaliter illud præſtes. Aut quod ad obtinendum Sacerdotalem Præbendam hujuſmodi, ætatis præmiſſæ defectum pateris in anno prædicto conſtitutus, ut præfertur; ſeu ſi hodie pro alio vel aliis ſuper æquali vel æqualibus gratia ſeu gratiis in dicta Baſilica litteras noſtras duxerimus concedendas. Nos enim tam præſentes, quam, ſine earum præjudicio, illas effectum ſortiri volumus, quacumque conſtitutione apoſtolica contraria non obſtante, ac tecum Præbendam ex ſacerdotalibus hujuſmodi, ſi Tibi vigore præſentium conferatur, recipere, & retinere libere & licite valeas, defectu prædicto ac Conſtitutionibus & Ordinationibus apoſtolicis, ſtatutis quoque & conſuetudinibus ſupradictis ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate apoſtolica prædicta tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ, motu ſimili diſpenſamus, Tibique pariter indulgemus. Proviſo quod Præbenda hujuſmodi debitis propterea non fraudetur obſequiis, ſed ejus congrue ſupportentur onera conſueta. Nulli ergo &c.

Impedimentum ex defectu ætatis non obſtat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo, Kalendis Auguſti, Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Sacrum Jubilæi annum indicit; ceteras vero Plenarias Indulgentias, ac facultates ſive ad abſolvendum, ſive ad diſpenſandum pridem conceſſas, ſuſpenſas declarat.

Ex Diariis Jo. Burchardi apud Archivum Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1498. 12. *Aprilis.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei ad futuram rei memoriam. Conſueverunt Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri, appropinquante Anno Jubilæi, ut Chriſtifideles Indulgentias dicto anno conceſſas ulterius valeant promereri, ac ad id promptius pro ſalute animarum inducantur, per ſuſpenſionem gratiarum præcedentium, ſive alias, prout utilius fore conſpiciunt, opportunæ proviſionis remedia adhibere. Sane cum Annus Jubilæi, remiſſionis, & gaudii, qui quolibet anno centeſimo ab illius primæva ordinatione per fel. rec. Bonifatium VIII. inſtitutus, & deinde Clementem VI. ad quinquageſimum, ac poſtremo ad vigeſimum quintum annos per piæ mem. Paulum II. Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros propter humanæ vitæ brevitatem reductus fuit, prout in diverſis eorundem Prædeceſſorum litteris deſuper confectis plenius continetur, anno a Nativitate Domini 1500. proxime futuro debeat celebrari, ſitque vere ille annus centeſimus, qui ab ipſa primæva ordinatione fuit inſtitutus, & in quo omnes quibuſcumque etiam graviſſimis delictis obnoxii, vere pœnitentes & confeſſi, viſitando Baſilicas, & Eccleſias Almæ Urbis, & extra eam ad id deputatas, pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam conſequuntur, & propterea a cunctis Chriſtifidelibus per amplius & cum majori frequentia non immerito celebrandus & honorandus; Cupiamuſque toto cordis affectu animas lucrifacere Creatori, dictumque Annum Jubilæi ab ipſis Fidelibus cum omni debita & ſingulari devotione frequentari, ac fideles ipſos ad dictam Urbem pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Principum, qui eam Martyrio ſuo conſecrarunt, ac Indul-

Anni Jubilæi Inſtitutio, & varia circa tempus æconomia.

Proximum Jubilæi annum indicit.

gentiis dicti Jubilæi conſequendis undecumque perſonaliter accedere, ac ad id ſe jam præparare; Nos, qui licet immeriti, vices Chriſti tenemus in terris, & facultatum, & conceſſionum hactenus a Nobis & dictis Prædeceſſoribus noſtris conceſſarum multitudinem approbamus, & innovamus, Chriſtifideles in hoc tam Sancto opere reddantur tardiores, eorumdem Prædeceſſorum Noſtrorum veſtigiis inhærentes, habita ſuper hoc cum venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, de Fratrum eorumdem conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, prædictas, ac alias pleniſſimam Anni Jubilæi Indulgentiam hujuſmodi concernentes, a Sede apoſtolica conceſſas litteras, quarum tenores ac ſi de verbo ad verbum præſentibus infererentur, haberi volumus pro ſufficienter expreſſis & inſertis, approbantes & innovantes, omnes, & ſingulas alias Indulgentias plenarias, ac commutandi vota, aut ſuper eis, & male ablatis incertis, aut per uſurariam pravitatem, vel alium illicitum modum extortis, diſpenſandi & componendi, aut illas ſub certis modo & forma remittendi, ac deputandi & eligendi Confeſſores etiam in forma Beatiſſime Pater, cum poteſtate abſolvendi in caſibus Nobis & eidem Sedi reſervatis facultates & conceſſiones a Nobis & eadem Sede vel illius auctoritate quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Domibus, Hoſpitalibus, & aliis Religioſis etiam militiarum quarumcumque, & piis locis etiam Hoſpitali noſtro Sancti Spiritus in Saxia de Urbe ordinis S. Auguſtini, illorumque membris, univerſitatibus quoque, Collegiis, Confraternitatibus, & ſingularibus perſonis, etiam cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, conditionis, ac quacumque Eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate, excellentia, & auctoritate, tam in perpetuum quam ad tempus, in vita, vel mortis articulo, quovis modo, & ex quavis cauſa vel ratione, etiam quantumcumque grandi & excogitabili, etiam in ſubſidium defenſionis Fidei contra perfidos Turcas, ac alios Orthodoxæ Fidei hoſtes conceſſas, & litteras deſuper confectas ac ſæpius approbatas, quaſcumque clauſulas etiam derogatoriarum derogatorias, fortiores, efficaciores. & inſolitas, ac tales quod illis nullatenus etiam quacumque cauſa, vel ratione etiam ſimili defenſionis Fidei derogari poſſit, nec illæ ſuſpendi valeant, in ſe contineant, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, de conſilio, ac poteſtatis plenitudine ſimilibus, uſque ad dictum annum quinquageſimum finitum proxime futurum duntaxat omnino ſuſpendimus, & ſuſpenſas eſſe, illaſque nemini dicto tempore volumus ſuffragari; diſtrictius prohibentes, Indulgentias & facultates ac conceſſiones hujuſmodi in locis publicis, vel privatis dicto tempore prædicari vel publicari, & earum prætextu a quæſtoribus eleemoſinarum aliquid poſtulari, ac Confeſſores quoſcumque per locorum Ordinarios a præmiſſis faciendis volumus, & mandamus præſentium auctoritare coherceri. Decernentes ſuſpenſionem prædictam poſt octavam Feſti Reſurrectionis ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti proxime venturi (a) ſuum deberi ſortiri effectum. Præparent ergo omnes corda ſua Domino, & mores in melius commutare conentur, a malefactis abſtineant, ſatisfaciant Domino per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis Spiritum, per contriti cordis Sacrificium, cooperantibus eleemoſinis, & peregrinationibus, ut adveniente dicto Anno Jubilæi, Sanctorum Templa viſitantes, quorum millia fere innumera una cum ipſis glorioſiſſimis Apoſtolis PETRO & PAULO in dicta Urbe requieſcunt, qui mortem Chriſti nomine perpeſſi, ejus conſpectui ſemper aſſiſtunt, interceſſores habere mereantur. Ut autem præſentes litteræ ad omnium notitiam deducantur, faciemus illas in Valvis Baſilicarum ejuſdem Principis Apoſtolorum, & Sancti Johannis Lateranenſis de dicta Urbe affigi, ut ii, quos litteræ hujuſmodi concernunt, quod ad ipſos non pervenerint, aut illas ignoraverint, nullam poſſint excuſationem prætendere, vel ignorantiam allegare; cum non ſit veriſimile quod ad ipſos remaneret incognitum quod tam patenter fuit publicatum. Mandantes etiam Venerabilibus Fratribus noſtris univerſis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordi-

Plenarias Indulgentias ſuſpendit, nulla excepta.

Diuturnior Indulgentiarum ſuſpenſio.

(a) Hoc anno Paſcha Reſurrectionis incidit in diem 15. Aprilis, ut ex Burchardi Diariis, quæ in Archivo Apoſtolico ſervantur, compertum eſt. Quocirca dies 12. Aprilis qua præſens Bulla conſcribitur, in feriam v. Cœnæ Domini rejiciatur oportet. Sed audiendus Burchardus ad an. 1498. *Die 12. Aprilis feria V. Majoris Hebdomadæ Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Ulixbonen. celebravit Miſſam ſolemnem in Capella Majori prædicta, Papa præſente, Cæremoniis conſuetis, qua finita, Papa portavit Sacramentum de Capella Majori ad minorem proceſſionaliter more ſolito. Inde proceſſionaliter venit ad locum publicæ benedictionis, ubi, dimiſſo pluviali albo, accepit rubrum precioſum, & Cardinales fecerunt ei reverentiam conſuetam. Converſus deinde ad populum D. Bonifacius de Caſtroterio Apoſtolicus Subdiaconus legit Bullam ſuſpenſionis omnium Indulgentiarum plenariarum uſque poſt futurum annum Jubilæi.* Quibus verbis patet diuturnius fuiſſe tempius, nimirum annorum duorum cum dimidio, quo plenaria Indulgentia nullibi extra Urbem Romam lucrari poterat. Ita vero Alexander Pontifex decrevit, ut fideles Indulgentiarum beneficio tamdiu deſtituti, Romam frequentiores accederent. Præter quam quod diuturnior Indulgentiarum ſuſpenſio minorem fidelibus creabat moleſtiam, quum plenariæ Indulgentiæ rariores eſſent, quam quæ poſterioribus ſeculis invaluerunt.

(a) Adde

Ordinariis, ut ipſi per ſe vel alium ſeu alios, poſtquam earundem præſentium notitiam quomodolibet habuerint, aliquibus diebus Dominicis, vel feſtivis in Eccleſiis ſuis, dum major inibi populi multitudo ad Divina convenerit, ſolemniter publicent, & ad Chriſtifidelium mentes deducant, nuncient, & declarent. Nulli ergo omnino hominum liceat &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1498. Pridie Idus Aprilis Pontificatus noſtri anno VI.

Capellam ad Altare SS. Andreæ Apoſtoli, ac Gregorii Papæ I., quod Pius II. inſtauraverat, & Franciſcus Cardinalis Piccolomineus dotaverat, inſtituit, certis ſtatutis oneribus quotannis a Capellano perſolvendis, ac Jurepatronatus favore familiæ Piccolomineorum de Aragonia reſervato.

Ex veter. MSS. in Archiv. Baſilic. Vatican. Capſ. 25. Faſc. 107.

AN. CH. 1498. 12. Junii.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ex injuncto Nobis deſuper, quamquam inſufficientibus meritis, Apoſtolicæ Servitutis officio, ad ea libenter intendimus, per quæ noſtræ operationis miniſterio in Eccleſiis quibuslibet, præſertim Patriarchalibus, beneficiorum Eccleſiaſticorum numerus valeat adaugeri, ac Divinus cultus cum illorum decore ac venuſtate continuum ſuſcipiat incrementum; & ut feliciter ſubſequatur, opem & operam impendimus efficaces, ac alias diſponimus & ordinamus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Exponi ſiquidem fecit Nobis dilectus Filius noſter Franciſcus Sancti Euſtachii Diaconus Cardinalis (*a*), quod alias felicis recordationis Pius Papa Secundus Prædeceſſor noſter in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe unum Altare ſub invocatione Sanctorum Andreæ Apoſtoli, & Gregorii P. P. in eorum honorem conſtruxit & ædificavit, ſeu conſtrui & ædificari, ac in illius Urna cineres dicti Andreæ Apoſtoli * recondi fecit, illudque ornavit, ac Caput ipſius Andreæ Apoſtoli ex Peloponneſo in Urbe delatum, in theca argenta lapidibus precioſis ornata, ciborio marmoreo inibi conſtructo, honorifice collocavit (*b*). Et deinde dictus Franciſcus Cardinalis, ejuſdem Pii Prædeceſſoris Nepos, Sepulcrum marmoreum inibi extrui, & Cadaver, ſeu oſſa dicti Pii Prædeceſſoris, ex Ancona etiam in Urbem delata, in dicto Sepulcro, ſeu Sacello ſepeliri fecit, ac pro ipſius Altaris dote, & ſuſtentatione unius Capellani, per ipſum Franciſcum Cardinalem, & dilectos Filios Jacobum, & Andream de Piccolominibus de Aragonia Laicos, ejuſdem Franciſci Cardinalis germanos Fratres, ac ipſorum fratrum, & cujuſque ipſorum filios, Nepotes, & deſcendentes utriuſque Sexus, in perpetuum eligendi, & deputandi, qui inibi Miſſas, & alia Divina officia, ſecundum ordinationem per Franciſcum Cardinalem & Fratres prædictos deſuper faciendam, nondum tamen factam, celebrare perpetuo teneretur, quandam ipſius Franciſci Cardinalis domum in Urbe in regione Pontis prope Eccleſiam S. Blaſii della Pagnotta conſiſtentem, ex qua ſingulis annis quadraginta Ducati de Carlenis, ad rationem decem Carlenorum pro quolibet Ducato (*c*) percipi hactenus conſueverunt, & plures ob nonnullas meliorationes inibi factas percipi poſſe, veriſimiliter ſperandum eſt, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis donavit, & aſſignavit, prout in Inſtrumento publico deſuper confecto dicitur plenius contineri; ac nuper pro dicti Altaris ornamento, reparatione, & reſtauratione, magnam pecuniarum ſummam expoſuit. Verum ſi ad dictum Altare una perpetua Capellania pro uno perpetuo Capellano, qui inibi in divinis deſervire deberet, erigeretur & inſtitueretur, ac illi ſic erectæ pro ejus dote domus prædicta aſſignaretur & applicaretur, profecto divinus cultus in eadem Baſilica, cum illius decore & venuſtate, ac animarum ſalute ſuſciperet incrementum; quare pro parte dicti Franciſci Cardinalis Nobis fuit humiliter

Altare SS. Andreæ Apoſtoli, & Gregorii Magni a Pio II. inſtauratur.

* *l.* Gregorii Papæ.

A Cardinali Piccolomineo dos conſtituitur pro Capellania erigenda.

(*a*) Franciſcus inquam Piccolomineus, de quo conſulas quæ *pag* 165. *not*. b. ſuperius adnotantur.

(*b*) Lubet hic exſcribere quæ Tiberius Alpharanus in hanc rem memoriæ prodidit ſub *num*. 85. *Ante ſepulchrum Pii II.*, inquit, *in medio poſterioris minoris navis ad meridiem adhuc ſupereſt nobiliſſimum Altare S. Gregorii Papæ Magni, hujus nominis primi, & Eccleſiæ Doctoris, a Gregorio IV. ſumma cum veneratione extructum, ſub quo ejuſdem Pontificis Venerabile Corpus in conca ægyptiaca cancellis ferreis circumſepta poſuit, totumque Oratorium exornavit &c. Tandem hoc Oratorium & Altare Pius II. marmoribus elegantiſſimis exornavit, & deſuper Altare marmoreum, deauratamque Cameram ſuper quatuor Columnas extruxit, in qua venerabile beati Andreæ Apoſtoli Caput argento, auro, gemmiſque ornatum ſolemni Proceſſione, totaque Curia, Romanoque Clero comitante, Dominica tertia Junii* (1462.) *ſummo cum honore collocavit.*

(*c*) Ducatus Carlenorum, Juliorum ſeptem cum dimidio, ſive 75. obolorum (vulgo bajocchi) valorem exæquat. Conſule quæ in Bulla ſub dat. XVI. Kal. Novemb. 1499. fuſiori calamo infra adnotantur.

Supplicatio Pontifici porrecta.

liter ſupplicatum, ut ad dictum Altare unam perpetuam Capellaniam pro uno perpetuo Capellano, qui inibi Miſſas, & alia divina officia celebrare debeat, erigere, & inſtituere, ac illi ſic erectæ & inſtitutæ, pro ejus dote domum prædictam applicare, & aſſignare, ac Jus patronatus, & præſentandi perſonam idoneam ad dictam Capellam, quoties illam pro tempore vacare contigerit, dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, per eoſdem Capitulum in perpetuum Capellanum ad dictum Altare, ad præſentationem hujuſmodi, inſtituendam, Franciſco Cardinali, & Fratribus prædictis, ac ipſorum Fratrum, & cujuſque eorum filiis, nepotibus, & deſcendentibus utriuſque ſexus præfatis, in ſtirpes, & non in capita, ita quod Maſculi, & eorum deſcendentes etiam maſculi, feminis, & eorum deſcendentibus omnino præferantur, in perpetuum reſervare, & concedere, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui Eccleſiarum omnium decorem, & venuſtatem, ac divini cultus augumentum, & animarum ſalutem, noſtris potiſſimum temporibus, ſupremis deſideramus affectibus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ad dictum Altare unam perpetuam Capellaniam pro uno perpetuo Capellano, qui inibi miſſas, & alia divina officia celebrare debeat, ſine alicujus præjudicio, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium erigimus, & inſtituimus, ac illi ſic erectæ, pro ejus dote domum eamdem perpetuo applicamus & aſſignamus, ac Jus patronatus, & præſentandi perſonam idoneam ad dictam Capellaniam, quoties illam pro tempore vacare contigerit, Capitulo præfatis, per eoſdem Capitulum in perpetuum Capellanum ad dictum Altare ad præſentationem hujuſmodi inſtituendam, Franciſco, & Fratribus prædictis, ac ipſorum Fratrum, & cujuſcumque eorum nepotibus, & deſcendentibus utriuſque ſexus præfatis, in ſtirpes, & non in capita, ita quod maſculi, & eorum deſcendentes etiam maſculi, feminis, & eorum deſcendentibus omnino præferantur, in perpetuum concedimus, & reſervamus; ita quod de cetero perpetuis futuris temporibus nullus ad dictam Capellaniam præſentari poſſit, niſi in Sacerdotio conſtitutus exiſtat, & præſentationes aliter factæ nullæ ſint; illamque pro tempore obtinens, ad dictum Altare qualibet die Dominica, & infra primam, ſecunda, quarta, quinta, & ſexta, ac ſecundam hebdomadis tertia, & quinta feria, & Sabbato, & alternatim ſingulis hebdomadis, ac in ſingulis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & Beatæ Mariæ Virginis, ac Sanctorum Apoſtolorum, necnon Evangeliſtarum, & dicti Gregorii Papæ, ac S. Joannis Baptiſtæ, & S. Laurentii feſtivitatibus, ac omnium Sanctorum celebritatibus Miſſam, & in die Commemorationis Defunctorum unum officium, in quo ſex Ducatos ſimiles in cera & miſſis, una videlicet canendo, & aliis legendo, exponere debeat, (a) pro Pii prædeceſſoris, & Franciſci Cardinalis prædictorum, & parentum ſuorum animarum ſalute celebrare teneatur: & quatenus die feriata, unius Groſſi Florentini, & ſingulis Dominicis, vel aliis feſtivis diebus, Miſſam unius Carleni Papalis, (b) ac qualibet die Commemorationis Defunctorum hujuſmodi, qua Officium pro Defunctis, cum impenſa ſex Ducatorum ſimilium, impedimento ceſſante legitimo, non celebraverit, decem Ducatorum ſimilium pœnam, quæ pro una Sacriſtis dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtentibus, & alia medietatibus præfatis Capitulo applicetur, eo ipſo incurrat, & ad ipſos Capitulum & Sacriſtas punctatio, ac dictæ pœnæ exactio pertineat. Si vero per annum, impedimento prædicto ceſſante, Miſſas, & officium, cum impenſa ſex Ducatorum hujuſmodi celebrare neglexerit, Capellania prædicta ipſo facto privatus exiſtat, & ad illam tamquam per privationem hujuſmodi vacantem, alia perſona idonea per Patronos prædictos præſentari, & ad præſentationem eandem in perpetuum Capellanum ad dictum Altare inſtitui libere, & licite valeat, præfata authoritate ſtatuimus, & ordinamus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcum-

Capellaniam erigit.

Onera Miſſarum enumerat.

Graviores in Capellanum incurioſum pœnæ.

(a) Multa quidem ac graviora videntur hæc onera, ſi cum exiguis Capellaniæ reditibus, qui Scutorum triginta ſummam non excedunt (tanti quippe valent quadraginta Ducati de Carlenis, ut ſuo loco monſtrabimus) conferantur. Duo tamen ſunt, quæ reponam. Alterum eſt, nummos olim pluris fuiſſe habitos, quam hodie habeantur: Alterum vero, ejuſmodi Capellæ aliam dotem fuiſſe attributam, antequam Cardinalis Piccolomineus novo cenſu illam ditaret. Patet id ex Jacobo Grimaldo, qui pag. 38. ita loquitur: *Hoc Altare Antonius Laziosus nobilis Foroliviensis Canonicus Altariſta an.* 1484. *pro uno perpetuo Capellano inibi Miſſam celebraturo dotavit. Deinde Franciſcus Piccolomineus Cardinalis Senenſis, Pii II. nepos, qui & ipſe Pius III. dictus eſt, Sacellum novo fornice, paraſtatis, nobilique marmoreo ſepulcro pro Avunculo erecto ornavit, & dote nova aucta, dotavit.*

(a) Groſſus Florentinus, tantidem, ni fallor, valebat, quanti hodie valet, obolis nimirum quinque. Papalis enim groſſi pretium longe majus fuit, ex prænotatis *pag.* 170. *not.* b. De Carleno Papali infra recurret ſermo. Interim nemo miretur ſi legat ſtipendium pro Miſſarum celebratione adeo exiguum fuiſſe, ut, vel obolorum quinque, vel ſeptem itidem obolorum cum dimidio ſummam non excederet. Nummi namque, ut præmonui, majori erant in pretio; nec idem mercium erat olim valor, qui inſequentibus annis obtinuit.

(a) Adde

cumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, inſtitutionis, applicationis, aſſignationis, conceſſionis, reſervationis, ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octavo, Tertiodecimo Kalendas Julii, Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Marcello de Cancellariis confert Canonicatum & Præbendam Baſilicæ Vaticanæ, vacantem per obitum Joannis Baptiſtæ de Urſinis; domumque Canonicalem, qua Prædeceſſor Canonicus uſus fuerat, inhabitandam concedit.

Ex Regeſto xxxxvi. Bullar. Alexand. VI. pag. 9. apud Archiv. Apoſtolic. Vatican.

AN. Chr. 1498. 6. Julii.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei, venerabilibus fratribus Caputaquen. & Pennen. ac Mutinen. Epiſcopis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus dilectus filius Marcellus de Cancellariis (*a*) ſcholaris Romanus apud Nos fide digno commendatur teſtimonio, Nos inducunt ut ſibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnes Canonicatus & Præbendas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe tunc vacantes, & inantea vacaturas, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Canonicatus & Præbenda dictæ Baſilicæ, quos quondam Joannes Baptiſta de Urſinis ipſius Baſilicæ Canonicus, dum viveret, obtinebat, per obitum ipſius Joannis Baptiſtæ, qui curialis non exiſtens, in dicta Urbe, in qua proprium habebat domicilium, diem clauſit extremum, vacaverint & vacent ad præſens, nulluſque de illis præter Nos hac vice diſponere potuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus

Vacat Canonicatus per obitum Jo. Baptiſtæ de Urſinis.

ſupradictis; Nos eidem Marcello, qui, ut accepimus, militiæ Clericali adſcribi deſiderat, & dilecti filii Baptiſtæ Sanctorum Joannis & Pauli Presbyteri Cardinalis (*b*) Nepos exiſtit, præmiſſorum meritorum ſuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumque Marcellum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, motu proprio, non ad ipſius Marcelli, vel alicujus alterius pro eo Nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, fraternitati veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Vos, vel duo, aut unus veſtrum, per Vos vel alium ſeu alios, Canonicatum & Præbendam prædictos, quorum fructus, redditus, & proventus centum Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſigna-

Marcellum de Cancellariis commendat.

Taxa redditus Canonicatuum Baſilicæ Vaticanæ.

(*a*) Adde etiam *de Buſolis*, quippe utroque cognomine hæc familia utebatur, ut in ſuperiori Diplomate perſpicua res eſt. Non enim Marcellus, de quo hic Pontifex, & Angelus, de quo ſupra, ad diverſam familiam pertinent, quum germani fratres in hiſce Apoſtolicis literis nominentur.

De Marcello de Buſolis in Canonicum Baſilicæ Vaticanæ recepto, ſic fatur Grimaldus in ſerie Canonicorum: *R. D. Marcellus Bubalus de Cancellariis de menſe Aprilis* 1498. *cepit poſſeſſionem Canonicatus & Præbendæ per ceſſionem D. Franciſci de Maffæis.* Bis ergo peccat: Primo in temporis circumſtantia; non enim menſe Aprilis, ſed poſt diem 6. Julii qua hæc conſtitutio procuſa eſt, Marcellus in Canonicum evaſit: Secundo quia meminit ceſſionis a Franciſco de Maffæis factæ; quum reipſa Canonicatus vacaverit per obitum Joannis Baptiſtæ de Urſinis.

(*b*) Hac ætate nullus ſupererat Cardinalis nomine *Baptiſta*, uno excepto Baptiſta Zeno Baſilicæ Vaticanæ Archipresbytero, & Epiſcopo Tuſculano, de quo conſulenda quæ ſuperius Collega meus, atque in hac Bullarum collectione conſocius adnotavit *pag.* 196. *not.* b. Hunc itaque Baptiſtam hic deſignari indubia res eſt. Repugnat, inquiet aliquis, titulus Cardinalatus; quippe Ciaconio ac Ughello teſtibus, Baptiſta Zeno fuit primo Diaconus S. Mariæ in Porticu, mox Presbyter ſub tit. S. Anaſtaſiæ; nec unquam occurrit inſignitus titulo SS. Joannis & Pauli. Hoc tamen argumentum a ſilentio petitum nullam, mihi ingerit curam. Novum ſuccurrit monumentum aliis impervium; hinc quæ citra culpam ab aliis ignorantur, proferre licet. Titulum SS. Joannis & Pauli Cardinalis Ardicinus a Porta, quamdiu vixit, hoc eſt ad annum uſque 1493. ſervavit immutatum. Nihil vero repugnat, ut credam, Baptiſtam Zeno hunc ipſum Cardinalatus titulum ſibi adoptaſſe poſt Ardicini obitum. Potiſſimum quia hoc Baptiſta ſuperſtite, nemo alius eodem titulo decoratus occurrit; quodque caput eſt, nonniſi poſt hujuſce Cardinalis mortem, quæ indicit in an. 1501., Alexander VI. an. 1503. nova Cardinalium inauguratione Franciſcum Remolinum Hiſpanum creavit Presbyterum Cardinalem tit. SS. Joannis & Pauli, de quo Ciaconius luculentiſſime. Qui vero fieri potuerit, ut Baptiſta Zeno Venetus nepotes habuerit e familia de Buſolis, quæ inter Romanas adnumeratur, pluribus inquirere præſentis non eſt otii. Facili tamen negotio quæſtio dirimitur, ſi aliquam ex illuſtri familia Zeno, Viro cuipiam nobilis familiæ de Buſolis matrimonio junctam dicamus.

(*a*) Vir

gnationem dicti Joannis Baptiſtæ, aut cujuſvis alterius, de illis in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacent, etiamſi tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem apoſtolicam legitime devoluta, ipſique Canonicatus & Præbenda diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter vel alias generaliter reſervati exiſtant; etiamſi ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo eorum diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, cum plenitudine juris canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, nec non domo canonicali quam dictus Joannes Baptiſta ratione Canonicatus, & Præbendæ prædictorum inhabitabat ſeu inhabitare poterat, eidem Marcello, poſtquam dicto charactere rite inſignitus fuerit, auctoritate noſtra conferre & aſſignare curetis, inducentes eum vel Procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem Canonicatus & Præbendæ, ac domus, juriumque & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amotoque quolibet illicito detentore ab eiſdem, ac facientes Marcellum, vel pro eo Procuratorem prædictum ad Præbendam hujuſmodi in dicta Baſilica in Canonicum recipi & in fratrem, ſtallo ſibi in Choro, & loco in Capitulo ipſius Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis, ac eum pacifica poſſeſſione dictæ domus canonicalis gaudere, ſibique de ipſorum Canonicatus & Præbendæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus fel. rec. Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis Conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ, illis præſertim quibus caveri dicitur quod antiquiores ejuſdem Baſilicæ Canonici domos canonicales pro tempore vacantes optare poſſint, quibus, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat derogamus, & aliis ejuſdem juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui apoſtolica, vel alia quavis auctoritate in dicta Baſilica in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus & Præbendis ipſius Baſilicæ ſpeciales, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis dictæ Urbis generales prædictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus præfatum Marcellum in aſſecutione dictorum Canonicatus & Præbendæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum & Præbendarum ſeu Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Aut ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus & Præbendis ipſius Baſilicæ, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi dictus Marcellus præſens non fuerit ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus ipſius Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia ſua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſerit, corporaliter illud præſtet. Volumus autem quod ex nunc aliæ noſtræ litteræ gratiæ expectativæ, ſeu ſpecialis reſervationis per Nos dilecto filio Angelo de Buſolis Clerico Romano ipſius Marcelli fratri germano, ad Canonicatum & Præbendam ipſius Baſilicæ primo vacaturos, vel quos ipſe Angelus duceret acceptandos, conceſſæ, & quas ex nunc auctoritate apoſtolica tenore præſentium caſſamus & annullamus, nullius ſint roboris vel momenti, & inſuper, prout eſt, irritum decernimus & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari.

Marcello Canonicatum confert, domumque inhabitandam concedit.

Oppoſita explodit.

Expectativas pridem conceſſas ſuſpendit.

Privilegia quæ obeſſe poſſent, excludit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quadringenteſimo Nonageſimooctavo, Pridie Nonas Julii, Pontificatus noſtri Anno Sexto.

Tres

Tres Capellanias inſtituit, unam ſcilicet in Baſilica Vaticana ſub tit. S. Sebaſtiani, alteram in S. Joannis, tertiam in Sanctæ Mariæ Majoris Eccleſiis, pari cuique ſtatuta dote, ac Jure Patronatus familiæ de Jacobaciis reſervato.

Ex Veteri Charta in Archiv. Baſil. Capſ. 25. faſc. 308.

AN. CH. 1495. 20. Octbr.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quam Dominus Noſter Jeſus Chriſtus Auctor pietatis inſtituit, meritis licet imparibus præſidentes, ad ea libenter intendimus, per quæ ipſarum animarum ſaluti conſulatur, & Divinus cultus ſuſcipere poſſit incrementum, debite impleantur, eorumque votis gratum præſtamus aſſenſum, qui ad Nos, & Romanam Eccleſiam ſinceræ affectum devotionis gerere dinoſcuntur. Sane pro parte dilectorum filiorum Magiſtri Dominici de Jacobaciis (a) Capellani noſtri, & Palatii cauſarum Apoſtolici Auditoris, & Andreæ etiam de Jacobaciis (b) Clerici Romani familiaris noſtri nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim quondam Johannes Jacobi Marci Civis Roman. dum in humanis ageret, condens de bonis ſuis in ejus ultima voluntate teſtamentum, ac cupiens terrena in cæleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutare, quondam Paulinam ejus natam etiam tunc viventem, & in pupillari ætate conſtitutam, heredem univerſalem omnium bonorum ſuorum mobilium & immobilium inſtituens, inter alia voluit & ordinavit, quod in eventum in quem eandem Paulinam abſque filiis legitimis ab humanis decedere contingeret, ex bonis hujuſmodi tres perpetuæ Capellaniæ, una videlicet in Baſilica Principis Apoſtolorum, & alia in Sancti Joannis Lateranenſis, reliqua verò in Beatæ Mariæ majoris Eccleſiis de Urbe per Executores dicti Teſtamenti, & pro tempore exiſtentes Guardianos Sancti Johannis hujuſmodi, & Sanctæ Mariæ in Porticu de dicta Urbe Hoſpitalium, fundarentur, prout in quodam publico Inſtrumento ſuper Teſtamento hujuſmodi confecto plenius dicitur contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, poſtmodum dicta Paulina abſque liberis, & in ætate hujuſmodi deceſſerit, dictæque Capellaniæ adhuc erectæ non ſint; pro parte Dominici, &, qui etiam continuus Commenſalis noſter exiſtit, Andreæ prædictorum, aſſerentium ipſum Dominicum dictæ Paulinæ Tutorem, ac eandem Paulinam poſt obitum dicti Johannis in domo quondam Chriſtophori ſimiliter de Jacobaciis laici, ipſorum Dominici & Andreæ genitoris dum viveret, & poſt ejuſdem Criſtophori obitum cum dilectis filiis familia de Jacobaciis hujuſmodi nutritam, ipſumque Johannem in eadem domo, & de bonis dicti Criſtophori, tamquam illius filium receptum fuiſſe, & etiam cum dicti Criſtophori adjumento plura bona acquiſiviſſe, ac Dominicum & Andream prædictos propinquiores maſculos de parentela Johannis & Paulinæ prædictorum eſſe, Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in Baſilica unam ſub Sancti Sebaſtiani, & aliam ſub Sancti Laurentii in Sancti Iohannis, reliquam verò perpetuas Capellanias ſub Sancti Vincentii invocationibus in Sanctæ Mariæ Eccleſiis hujuſmodi, & quod Capellanias ipſas pro tempore obtinens, ſeu obtinentes, Miſſas, & alia Divina Officia in eodem teſtamento ſi ſint, & ſi aliqua non ſint expreſſa, ſemel in hebdomada, pro ſingulis Capellaniis prædictis Miſſam celebrare, ſeu celebrari facere teneatur, ſeu teneantur, erigere, & inſtituere, ac omnia, & ſingula bona per Johannem relicta hujuſmodi, eiſdem Capellaniis ſic tunc erectis pro earum dote pro æquis portionibus perpetuo applicare, & appropriare, necnon Juſpatronatus, & præſentandi perſonas idoneas ad ipſas Capellanias perpetuis futuris temporibus, quotiens illas poſt hanc primam vicem vacare contigerit, Fratribus antiquioribus viris familiæ de Jacobaciis hujuſmodi pro tempore exiſtentibus reſervare, & concedere, aliiſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui pias voluntates impleri, & Divinum cultum hujuſmodi ubique augeri noſtris potiſſime temporibus ſinceris affectibus exopta-

Joannes Jacobi tres Capellanias certis ſub conditionibus inſtituit.

Fit locus conditionibus.

Supplicatio Pontifici porrecta.

(a) Vir fuit egregius, ac ſummis honoribus cumulatus. Anno 1503. [juxta Grimaldum *in ſerie Canonicorum pag. 22.*] inter Vaticanæ Baſilicæ Canonicos relatus eſt. Ad Nucerinam Eccleſiam (nonnulli Lucerinam perperam nominant) an. 1511. a Julio II. tranſlatus, tandem ſub Leone X. Sacram Purpuram accepit an. 1517. teſtibus Ciaconio ac Ughello.

(b) Frater germanus Dominici, de quo ſupra. Hunc quoque inter Vaticanæ Baſilicæ Canonicos numerat memoratus Grimaldus, inquiens: *Andreas de Jacobaciis die 5. Aprilis 1500. accepit poſſeſſionem Canonicatus vacan. per obitum R. D. Alphonſi Borgiæ.* Quo tempore Dominicus de Jacobaciis Sacra Purpura fuit inſignitus, Lucerinam Eccleſiam, quam ille dimiſerat, Andreas accepit, atque ad annum 1524., hoc eſt uſque ad obitum adminiſtravit.

(a) Capel-

ptamus, ipſos Dominicum & Andream, & eorum quemlibet à quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à Jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtant, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, unam ſub Sancti Sebaſtiani in Baſilica (*a*), & aliam ſub Sancti Laurentii in Sancti Joannis, reliquam vero perpetuas Capellanias ſub Sancti Vincentii Invocationibus in Sanctæ Mariæ Eccleſiis hujuſmodi, ita quod Capellanias ipſas pro tempore obtinens ſeu obtinentes, Miſſas, & alia Divina Officia in eodem teſtamento ſi quæ ſint, et ſi aliqua non ſint expreſſa, ſemel in hebdomada pro ſingulis Capellaniis hujuſmodi Miſſam celebrare (*b*), ſeu celebrari facere teneatur, ſive teneantur, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, abſque alicujus præjudicio erigimus, & inſtituimus, eiſque pro earum Dote omnia, & ſingula bona prædicta pro æquis portionibus perpetuo applicamus, & appropriamus; nec non Jus patronatus, & præſentandi perſonas idoneas ad ſingulas Capellanias prædictas, quotiens illas perpetuis futuris temporibus poſt hanc primam vicem vacare contigerit, tribus antiquioribus Viris de familia hujuſmodi pro tempore exiſtentibus, eiſdem auctoritate, & tenore reſervamus, & concedimus; non obſtantibus præmiſſis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Baſilicæ, & Eccleſiarum prædictarum Juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, executionis, inſtitutionis, applicationis, appropriationis, reſervationis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Pontifex annuit, ac tres instituit Capellanias.

Onera designat.

Dotem constituit.

Jus patronatus familiæ de Jacobaciis attribuit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octavo, ſexto Idus Octobris, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Cardinali Antonio de S. Georgio perpetuum Beneficium Baſilicæ Vaticanæ, a Jacobo Pontano dimiſſum, concedit.

Ex Regeſto Conſtitution. Alexandri VI. num. LI. pag. 25. in Tabular. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1499. 7. Februar.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni Antonio tituli Sanctorum Nerei & Achillei Presbytero Cardinali (*c*); Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Dum exquiſitam tuæ circumſpectionis induſtriam diligenter attendimus, ac paterna meditatione penſamus, quod Romanam Eccleſiam, ex cujus honorabilibus membris exiſtis, tuorum honoras magnitudine meritorum, dignum, quin potius debitum reputamus, ut illam tibi reperias in exhibitione gratiarum munificam, & in tuis opportunitatibus liberalem. Dudum ſiquidem omnia beneficia eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Cum itaque poſtmodum quoddam perpetuum Beneficium eccleſiaſticum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, per liberam reſignationem dilecti filii Jacobi Pontani (*d*) Clerici nuper in dicta Baſilica perpetui Beneficiati, de illo quod tunc obti-

Jacobus Pontanus Beneficium quod in Baſilica S. Petri retinebat, dimittit.

(*a*) Capellam S. Sebaſtiano ſacram in veteri Vaticana Balili a a Chriſtophoro de Jacobaciis olim Baſilicæ ejuſdem Canonico, mox S. Romanæ Eccleſiæ Cardinali ſub Paulo II. fuiſſe reſtitutam, novoque cenſu didatam refert Tiberius Alpharanus ſub num. 144. Nimirum Chriſtophorus Dominici Cardinalis nepos, & in Canonicatu ſucceſſor, Majorum exempla ſequutus, erga S. Sebaſtiani ſacellum pietatem coluit, ac munificentiam exercuit.

(*b*) Vel noſtra ætate onus impletur, ac Miſſæ unius Sacrificium quavis hebdomada celebratur.

(*c*) Ex vetuſta ac nobili Sangiorgiorum familia Placentina, quem Alexander V·. ad Purpuræ dignitatem evexit. Quanta in hocce viro fuerit Legum peritia, ac in rebus adminiſtrandis ſolertia, docent multa, quæ ad Jus illuſtrandum conſcripſit; ac plurimæ dignitates & præclara munia, in quibus egregiam navavit operam. Horum ſeriem attexere mei non eſt inſtituti, qu ppe Apoſtolicas Conſtitutiones elucidare, non etiam ſummorum Virorum geſta ac vitas hic attexere mihi propoſitum. Conſulantur igitur Ciaconius ac Ughellus, a quibus multa peti poſſunt, quæ Cardinalis hujuſce virtutes ſatis commendant.

(*d*) Longe diſſimilem narrationem attexit Jacobus Grimaldus in Beneficiatorum ſerie. Ejus verba ſic habent: *D. Honuphrius Pontanus, & Decanus Beneficiatorum, ac Magiſter Cæremoniarum SS. D. N. Papæ, de menſe Aprilis* 1498. *accepit poſſeſſionem Beneficiatus vacan. per ceſſionem Jacobi Pontani.* Quæ verba cum hac Alexandrina Conſtitutione nullo pacto componi poſſunt. Ratum quippe eſt, Beneficium a Jacobo Pontano menſe Aprili 1498. aut non fuiſſe dimiſſum, aut alteri non fuiſſe collatum, quum anno ſequenti 1499. fere ineunte vacuum fuerit, atque ex vi dimiſſionis ſive reſignationis, Cardinali San Giorgio fuerit attributum. Ut autem Grimaldi, quem ſolertem Scriptorem ultro fatemur, verba in æquiorem partem trahantur, conjiciendo affirmabimus fieri potuiſſe, ut vel Cardinalis Beneficii poſſeſſionem non adiverit, vel, eo defuncto (obiit autem anno 1509.) aut etiam eo dimittente, Beneficium vacans Honuphrius Pontanus acceperit. Venia dignus Grimaldus, qui monumenta quæ poſteriori ævo detecta ſunt, nondum perſpexerat.

(*a*) In

obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per Nos quaſcumque gratias expectativas ac ſpeciales vel generales reſervationes quibuſvis perſonis, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam motu proprio & ex certa noſtra ſcientia, cum quibuſvis clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis fortioribus & inſolitis, & ex quibuſvis cauſis, etiam pro remuneratione laborum ſeu jurium ceſſorum vel ablatorum, quomodolibet in genere ſeu etiam in ſpecie de dicto Beneficio conceſſarum, aut alias ad dictum Beneficium ſe extendentes, hac vice dumtaxat ſuſpendendo, & in hujuſmodi vacatione locum non habere decernendo, admiſſam, apud Sedem eamdem vacaverit & vacet ad præſens, nulluſque de illo præter Nos hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis; Nos Tibi, qui ut Nobis expoſuiſti, Archipresbyteratum Eccleſiæ Sanctorum Juliani & Celſi de Urbe (*a*), qui inibi Dignitas principalis exiſtit, inter alia obtines, præmiſſorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, necnon omnia & ſingula alia Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, Canonicatus, & Præbendas, Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes, & Officia, ceteraque Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſecularia, & Ordinum quorumcumque regularia, quæ etiam ex quibuſvis conceſſionibus & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum vel commendam obtines, & expectas, ac in quibus & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque ac dicti Archipresbyteratus fructuum, redditų̃um, & proventuum annuos valores, ac hujuſmodi conceſſionum & diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, quod ſine cura eſt, & cujus fructus redditus & proventus viginti quatuor Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut etiam Nobis expoſuiſti, non excedunt, Beneficium prædictum ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Jacobi, aut alicujus alterius de illo in Romana Curia vel extra eam etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, vacet,

Beneficiorum Baſilicæ Vaticanæ reditus in Taxa Cameræ.

etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſumque Beneficium diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervatum exiſtat, & ſuper eo inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, cum omninus juribus, & pertinentiis ſuis, apoſtolica Tibi auctoritate conferimus. Et nihilominus venerabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopo Raguſin. Pennen. ac Mutinen. Epiſcopis per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios Te vel Procuratorem tuum tuo nomine, in corporalem poſſeſſionem Beneficii, juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto quolibet detentore ab eodem, ac faciant Te vel pro Te Procuratorem prædictum ad Beneficium hujuſmodi, ut eſt moris, admitti (*b*), Tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis Conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, nec non privilegiis & indultis per felicis recordationis Sixtum Quartum, & Innocentium Octavum Romanos Pontifices etiam Prædeceſſores noſtros Populo Romano conceſſis, illis præſertim quibus inter alia caveri dicitur expreſſe, quod de Beneficiis dictæ Urbis nullis niſi Civibus Romanis, aut Civium Romanorum filiis provideri poſſit, & aliter factæ proviſiones, etiam per Sedem eamdem, nullius ſint roboris vel momenti, quibus, etiamſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica & expreſſa mentio alias quam ut præfertur fieri deberet, tenores hujuſmodi pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat harum ſerie ſpecialiter & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi

Exequutores, qui Beneficii poſſeſſionem conferant.

Oppoſita quæcumque dirimit.

(*a*) In hac Eccleſia ſibi ſepulturam elegit, ubi etiam hodie proſtat ſepulchralis inſcriptio, in qua per errorem *Mediolanenſis* vocatur, quum reipſa Sangiorgiorum gens, ex qua ille cretus, Placentiæ ortum duxerit.

(*b*) Haud leve Ordini Beneficiatorum accedit decus, quod clariſſimo æque ac doctiſſimo S. R. E. Cardinali unum ex Vaticanæ Baſilicæ Beneficiis fuerit conceſſum. An poſſeſſionem revera adiverit, haud certo novimus; adire tamen potuit, ex hujuſce Diplomatis conceſſione. Neque putarim Beneficium Cardinali in Commendam fuiſſe traditum; ſecus enim harumce literarum verba nos docent. Poſſeſſio non quæcumque, ſed conſueta, ac juxta aliorum Beneficiatorum morem capienda præſcribitur; Onera quæ ceteri Beneficiatorum ſubire debent, implenda erant. Hoc autem aliud non eſt, quam re ac nomine Beneficiatum agere, ſin minus per ſe ipſum, ſaltem alieni ope miniſterii.

di ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus Te in aſſecutione Beneficii prædicti volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Aut ſi dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hu'uſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, ad cujus præſtationem decernimus Te non teneri. Nos enim qui dudum inter alia voluimus quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignaret aliquod Beneficium. & poſtea infra viginti dies ex ipſa infirmitate decederet (*a*), ac Beneficium ipſum conferretur per reſignationem ſic factam, collatio hujuſmodi nulla eſſet, ipſumque Beneficium nihilominus per obitum vacare cenſeretur, tecum, ut Beneficium prædictum vigore præſentium recipere, &

Regulam Cancellariæ de viginti excludit.

etiam una cum Archipresbyteratu ejuſdem Eccleſiæ Sanctorum Juliani & Celſi, nec non Sanctorum Nerei & Achillei, quæ titulus tui Cardinalatus exiſtit, necnon Alexandrin. cui ex conceſſione & diſpenſatione apoſtolica præeſſe dignoſceris, & quibuſvis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, Præpoſituris, Præpoſitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, Dignitatibus, Perſonatibus, adminiſtrationibus, & Officiis ac Beneficiis eccleſiaſticis cum cura & ſine cura, ſecularibus, & Ordinum quorumcumque regularibus, quæ, ut præfertur obtines, & impoſterum obtinebis, quoad vixeris, retinere libere & licite valeas; quodque ſi dictus Jacobus tempore reſignationis hujuſmodi in aliqua infirmitate conſtitutus erat, & ipſum infra viginti dies poſt hujuſmodi reſignationem ex ipſa infirmitate decedere contigerit, nihilominus collatio & proviſio prædictæ valide & efficaces exiſtant, dictumque Beneficium non per obitum, ſed per reſignationem ipſius Jacobi vacare cenſeatur, voluntate poſteriori noſtra prædicta, ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ſtatutis quoque & conſuetudinibus ſupradictis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus, Tibique pariter indulgemus. Proviſo quod Beneficium prædictum debitis propterea non fraudetur obſequiis, ſed illius congrue ſupportentur onera conſueta. Et inſuper, prout eſt, irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octavo (*b*), ſeptimo Idus Januarii Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Quatuor

(*a*) Hinc Regula Cancellariæ quam vocant *de viginti*, conflata eſt, ac ordine, decimanona collocatur. In ea ſtatuitur, ut reſignatio irrita ſit, ſi reſignans infra diem viceſimum a conſenſu præſtito vita ceſſerit. Tunc enim non jam per reſignationem, ſed per obitum Beneficium vacare cenſetur. Circa Regulæ hujuſce originem diſſentiunt Canoniſtæ. Alii a Bonifacio VIII., alii ab Innocentio item VIII. illam repetunt. Ut ut res ſit, fateri neceſſe eſt, hanc providam Pontificum œconomiam jam tum ab antiquis temporibus in Romana Curia obtinuiſſe, ut ſcite animadvertit nuperus Scriptor Jo. Baptiſta Riganti *in Commentar. ad Regul. Cancell. tom. 2. ad Regul. XIX. num. 8.*

(*b*) Anni initium ab Incarnatione ducitur. Conſule quæ in Conſtitutionum Data toties adnotavimus.

(*a*) Car-

Quatuor Capellaniæ, quas Innocentius VIII. in Vaticana Baſilica ad Altare B. Mariæ Virginis erigere decreverat, & Cardinalis Laurentius Cibo Innocentii juſſu dotaverat, inſtituuntur; Capellanorum onera & honores late enumerantur; Inſtrumenta aliquot, quibus dos Capellaniis attributa probatur, inſeruntur.

Ex Apograph. in Archiv. Baſil. collat. cum Autographo in Tabular. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1499. 18. Octob.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ad Sacram Petri Sedem, quamquam inſufficientibus meritis Divina diſpoſitione vocati, curis pulſamur aſſiduis, ut ad ea ſollicite intendamus, per quæ noſtræ proviſionis Miniſterio in ſingulis Eccleſiis, præſertim in Baſilica ejuſdem Beati Petri de Urbe, ad quam de diverſis Mundi partibus Chriſti Fideles continue confluunt in numero copioſo, Divinus Cultus augeatur, & pro Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, quorum Corpora inibi ſepulta jacent, aliorumque Fidelium Defunctorum Animarum ſalute Altiſſimo preces effundantur, ac piis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium votis id devote expoſcentibus, quantum cum Deo poſſumus, favorabiliter annuamus. Sane dilecti Filii noſtri Laurentius Sanctæ Cæciliæ (a), & Antoniottus Sanctæ Praxedis (b) Tituli Presbyteri Cardinales, nuper nobis expoſuerunt, quod olim felicis recordationis Innocentius Papa Octavus Prædeceſſor noſter tunc in extremis conſtitutus, vivæ vocis oraculo, pia erga Virginem Mariam ductus devotione, mandavit, & ordinavit præfatis Cardinalibus, ut Altare ejuſdem Beatæ Mariæ ſitum in dicta Baſilica (c), plurimorum Sanctorum Reliquiis ornatum & decoratum, & illius ſtructuras, & ædificia deſuper conſiſtentia præ nimia vetuſtate quaſi conſumpta & deformia, inſtaurari, & reparari facerent; & pro inſtauratione & reparatione hujuſmodi faciendis, certam tunc expreſſam pecuniarum ſummam reliquit, & legavit, quam præfatus Laurentius Cardinalis dicti Innocentii Prædeceſſoris ſecundum carnem Nepos, etiam pia devotione ductus, poſtmodum ex propria pecunia auxit, ac Altare, ſtructuras, & ædificia hujuſmodi cum Cancellis æneis in utroque latere dicti Altaris, & pavimento muſivo inſtaurari, & reparari, nec non Tabernaculum pro Euchariſtia, & Ciborium ſuper eodem Altari ex marmoreis lapidibus opere admodum ſumptuoſo, pro ferro Lanceæ, quo unus Militum Paſſioni Domini noſtri JESU Chriſti intereſſentium, illius Latus precioſiſſimum aperuit, ad eundem Prædeceſſorem a magno Turcharum Tyramno per ejus proprios Ora-

Baſilica Vaticanæ laus præcipua.

Suprema Innocentii VIII. voluntas.

Cardinalis Cibo pietas ac munificentia.

Ciborium pro Lanceæ cuſtodia extructum.

(a) Cardinalem Cibo, aut Mari Cibo hîc indigitat. De Cardinalis hujuſce familia ac cognomine non ſatis liquet apud Scriptores. Alii agnatum Pontificis credunt, ejuſque ex Mauritio germano fratre nepotem cenſent; alii ex familia Mari ortum putant; quamvis, in gratiam Innocentii Pontificis, cui cognatione junctus erat, & cognomen, & ſtemma Ciborum ſibi adoptaverit. Multa de eo Ciaconius ac Ughellus; nonnulla item & nos infra notabimus. Illud interim e monumentis noſtris hic addimus, egregium hunc Virum inter Vaticanæ Baſilicæ Canonicos aliquando fuiſſe cooptatum. De eo ſic Grimaldus *in ſer. Canonicor. pag. 110.: R. D. Laurentius Mari Cibo Genuenſis Innocentii VIII. nepos, a Sixto IV. Canonicus, & ab Innocentio Cardinalis creatus, anno 1481. in locum dicti Baptiſtæ* (Panis) *Canonicus*; & infra: *R. D. de Aſtis Genuen. de menſe Martii 1489. cepit poſſeſſionem Canonicatus per ceſſionem Laurentii Mari Cibo cauſa promotionis ad Epiſcopatum Beneventanum, & Cardinalatum.*

(b) Antoniottus inquam Pallavicinus patria Genuenſis, qui aliquando, errore ductus, *Gentilium* cognomen ſibi adſcivit; qua de re in additionibus ad Ciaconium, ubi multa de hujuſce Viri quamplurimis dignitatibus, benignitate, morum ſuavitate, rebuſque præclare geſtis, una colliguntur. Titulus S. Praxedis illi tribuitur, ad quem nimirum octavo Pontificatus Innocentii anno gradum fecerat. Ceterum ab ipſo Cardinalatus exordio, S. Anaſtaſiæ, &, ſi Contelorio credimus, etiam S. Stephani in Cælio Monte Titulis aliquando fuit inſignitus.

(c) Hujuſce Altaris locus, Alpharano judice, in ea Vaticanæ Baſilicæ parte extabat, ubi nunc proſtat marmorea Longini ſtatua. Hic vero Sacellum B. M. V. factum a Gregorio III. extructum fuiſſe teſtatur Bibliothecarius hiſce verbis: *Hic fecit Oratorium intra eamdem Baſilicam juxta Arcum principalem a parte Virorum, in quo recondidit in honorem Salvatoris, Sanctæque ejus Genitricis Reliquias Sanctorum Apoſtolorum, vel omnium Sanctorum Martyrum ac Confeſſorum, perfectorumque juſtorum toto in orbe terrarum requieſcentium.* Celeberrimum hoc Sacellum vetuſtate pene attritum, inſtaurandum ornandumque ſuſcepit Innocentius VIII.; cumque morte præventus id perficere non potuerit, curam hanc Laurentio Cardinali Cibo demandavit, quam ille tanta perfecit diligentia, ut Pontificis vota nedum impleverit, ſed longe ſuperaverit. Novum quippe excitavit Oratorium, illudque marmoreis lapidibus ornavit, Ciborio, in quo Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſervabatur, inſtruxit, ac deſuper loculum elegantiſſimum, qui Sacrum Lanceæ ferrum clauderet, ſuperaddidit. Altaris exemplar ex Grimaldo exhibet Ciampinus *de Sac. ædific. Tabul.* 17. Quo vero tempore tantum opus fuerit abſolutum, docet ſequens inſcriptio penes Grimaldum *in opuſc. de Veron. & Lanc. pag. 172. Genitr. Dei Mariæ a Gregorio III. P. M. ante poſitum & dedic. Innocentius VIII. Cibo Genuen. P. M. Laurentio Nep. S. Cæciliæ Presb. Card. Benevent. a fund. renovand. ſupraque ferrum quo patuit latus Salvatoris Sanctiſ. Suæ Majeſt. Bizantio miſſum a Max. Turcar. ad ſervand. Reliquit A. D. MCDXCV.* Hoc Oratorium ſub Julio Pontifice, ut novæ ac ampliori Baſilicæ locus pateret, funditus everſum eſt an. 1607.

Altare instauratur, ac ornatur.

Oratores e Conſtantinopoli Urbe miſſo, (*a*), cum ea qua decet reverentia conſervando fabricari; Nec non ſepulchrum æneum in latere dicti Altaris cum effigiebus ejuſdem Prædeceſſoris opere ſumptuoſo ſculptis (*b*), in quo illius corpus quieſcit, conſtrui, & erigi, ac in eodem Altari Iconam, & Imaginem ejuſdem Beatæ Mariæ cum diverſis aliis picturis, & Imaginibus depingi fecit, & tam ipſe Prædeceſſor, quam Laurentius, & Antoniottus Cardinales præfati eidem Altari pro illius decore, & venuſtate nonnulla jocalia, & precioſa mobilia, nec non pro illius, ac quatuor Cappellanorum inibi inſtituendorum dote & ſubſtentatione ſufficientibus, quamplura Poſſeſſiones, & alia immobilia Bona inferius deſignata emerunt, donaverunt, & aſſignaverunt, prout in diverſis publicis Inſtrumentis deſuper confectis, quorum tenores diligenter inſpici, &, omiſſis caracteribus & ſignis Notariorum inde rogatorum, præſentibus de verbo ad verbum inſeri fecimus, plenius continetur. Cum autem, ſicut præfati Cardinales in eadem expoſitione ſubjungebant, ipſi cupiant ad præfatum Altare quatuor perpetuas Capellanias pro quatuor perpetuis Cappellanis, qui inibi ſingulis diebus in perpetuum miſſas & alia Divina Officia pro ejuſdem Prædeceſſoris, & cujuslibet ipſorum animarum ſalute, juxta ordinationem inferius annotatam, celebrare teneantur, erigi, & inſtitui, præfati Cardinales nobis ſuper hoc humiliter ſupplicaverunt, ut quatuor perpetuas Cappellanias ad dictum Altare pro quatuor perpetuis Cappellanis hujuſmodi erigere, & inſtituere; Nec non jocalia, & precioſa mobilia eidem Altari pro illius decore, & venuſtate, ac illi, & quatuor Cappellaniis prædictis pro illarum dote, & dictorum Cappellanorum ſubſtentatione immobilia Bona prædicta, ut præfertur, donata, perpetuo applicare & aſſignare, aliaque in præmiſſis opportunè providere dignaremur. Nos igitur, qui eodem Prædeceſſore (ſicut Domino placuit) ab hac luce ſubtracto, ad ſummi Apoſtolatus apicem, Divina favente Clementia, aſſumpti fuimus, & illi in Pontificatu immediatè ſucceſſimus, ac Divinum Cultum noſtris præſertim temporibus adaugeri intenſis deſideramus affectibus, immobilium, fructuum, reddituum, proventuum annuorum, ac Jocalium & aliorum precioſorum mobilium Bonorum hujuſmodi veros valores, nec non dictarum pecuniarum ſummas & quantitates præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ad Omnipotentis Dei, & ejus Genitricis glorioſæ Virginis Mariæ laudem & gloriam, quatuor perpetuas Cappellanias ad dictum Altare pro quatuor perpetuis Cappellanis, qui inibi Miſſas, & alia Divina Officia juxta ordinationem inferius deſcriptam, ut præfertur, celebrare teneantur, auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia, tenore præſentium erigimus, & inſtituimus, illiſque Jocalia & precioſa Mobilia pro dicti Altaris decore, & venuſtate, nec non Poſſeſſiones, & immobilia Bona hujuſmodi pro illarum Dote, & Cappellanorum hujuſmodi ſubſtentatione perpetuo applicamus, & aſſignamus. Nec non collationem, proviſionem, & omnimodam aliam diſpoſitionem dictarum quatuor Capellaniarum, ac plenum jus illas conferendi, tam hac prima vice, quam de cetero perpetuis futuris temporibus, quotiens illas ſimul, vel ſucceſſive, etiam apud Sedem Apoſtolicam vacare contigerit, Perſonis idoneis in Sacerdotio actu conſtitutis, præfatis Cardinalibus, & eorum altero decedente, eorum ſuperſtiti, illis vero ambobus vita functis, Sancti Marci, & Sanctæ Praxedis Tituli Presbyteris Cardinalibus pro tempore exiſtentibus, ſi in Romana Curia tempore vacationis, ſeu vacationum hujuſmodi præſentes fuerint, aut extra, & prope illam in locis infra duas dietas ab illa non diſtantibus exiterint; & ſi eorum alterum aliter, quam, ut præfertur, ab eadem Curia abeſſe contigerit, tunc Cardinali præſenti in eadem Curia dumtaxat, & ſi illi ambo ab eadem Curia aliter, quam ut præmittitur, abſentes fuerint, tunc Presbytero Cardinali ejuſdem Tituli Sanctæ Cæciliæ (*c*), qui pro tempore fuerit, ſoli dumtaxat; & caſu quo præfati ſecundo, & tertio dicti Cardinales ab eadem Curia, alias quam ut præfertur, abeſſent, aut in conferendo dictas Cappellanias ſic tunc vacantes, aut de illis providendo, vel diſponendo diſcordes eſſent, & per quatuor Menſes poſt vacationem, ſeu vacationes hujuſmodi in dicta diſcordia perſeverarent, aut alias in præmiſſis negligentes, vel remiſſi exiſterent, tunc eo caſu pro qualibet vice, qua id contin-

Quatuor Capellaniarum inſtitutio.

Ad quos ſpectet earum collatio.

(*a*) Bajazethes II. Turcarum Imperator an. 1492. Sacrum Lanceæ ferrum ad Innocentium Romam tranſmiſit. Inter Oratores a magno Turcarum Principe miſſos, unus præcipuus fuit nomine Chamisbuereh, qui Sacrum Pignus ſibi concreditum tradidit. Videſis Raynald. ad hunc annum *num.* 15.

(*b*) Vaſaro teſte *part.* 2. *pag.* 373. Antonius Pollajolus Florentinus fuſoriæ artis peritiſſimus, ſepulchrum æneum Innocentii VIII., inſtare Cardinali Cibo, conſtruxit. Splendidum hocce monumentum hodie proſtat in ea Paraſtatæ Templi Vaticani parte, quæ Altari Præſentationis B. M. V. proxima eſt: Altari inquam, quod loco veteris Sacelli in quo Lancea ſervabatur, ab Urbano VIII. fuit deſignatum.

(*c*) In vim hujuſce Conſtitutionis D. Cardinalis de Aquaviva inſignitus Titulo Sanctæ Cæciliæ, Capellaniam paucis ab hinc annis contulit D. Joſepho Giannelli, quòd Cardinalis Querinus, in quo Titulus uterque S. Marci, ac S. Praxedis una componitur, Roma abeſſet, ac in Brixienſi Eccleſia ejus regimini concredita, moram traheret.

(*a*) Nul-

tingeret, jus patronatus, & præſentandi perſonas idoneas ad quamlibet dictarum Cappellaniarum ſic vacantium hujuſmodi, Guardianis pro tempore exiſtentibus Hoſpitalis Sancti Salvatoris de eadem Urbe, inſtitutionem verò perſonarum ſic præſentatarum dilectis Filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, eiſdem auctoritate & ſcientia perpetuo

Qua ratione Proventus inter Capellanos dividendi.

reſervamus, & concedimus; nec non quod fructus, redditus, & proventus Bonorum immobilium prædictorum, inter quatuor Cappellanos prædictos eidem Altari pro tempore deſervientes, æquis portionibus dividi debeant, ſalva tamen ratione punctationis eorum, qui in celebrationis Miſſarum, & aliorum onerum circa præmiſſa ſibi inferius impoſitorum & expreſſorum, obſervatione deficerent, vel negligentes eſſent, nec fructus, redditus, & proventus hujuſmodi alterius naturæ eſſe poſſint, vel cenſeri, quam ſtipendium celebrationis Miſſarum, & Divinorum Officiorum hujuſmodi, diſtribuendorum ipſis Cappellanis more diſtributionum quotidianarum in Choro præfatæ Baſilicæ, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, intereſſentibus Divinis dari ſolitarum; quodque præfati Cappellani tempore collationum, & proviſionum ſibi de dictis Cappellaniis, ac præſentationum de ſe ad eaſdem

Quinam in Capellanos eligendi.

Cappellanias modo præmiſſis faciendarum, actu ſint, & eſſe debeant in Sacerdotio conſtituti, & apti ad Miniſterium Altaris celebrandum, & exercendum; alioquin proviſiones, collationes, præſentationes, & diſpoſitiones hujuſmodi aliis, ac aliter etiam per Sedem prædictam pro tempore factæ, nullius ſint roboris, vel momenti; & quod quæcumque Perſonæ idoneæ, ut præfertur, qualificatæ, cujuſcumque linguæ, ſeu nationis exiſtant, ad dictas Cappellanias ſic pro tempore vacantes modo præmiſſo præſentari, & inſtitui, vel alias aſſumi, illæque eis conferri, & de illis etiam provideri, ipſæque Perſonæ vigore collationum, proviſionum, ſivè præſentationum, & inſtitutionum hujuſmodi illas aſſequi, & obtinere

Eorum onera, & Privilegia.

poſſint, & debeant. Quodque ſinguli Cappellani prædicti, ſingulis Dominicis, & duplicibus feſtivis diebus per totum Anni circulum perpetuis futuris temporibus debeant intereſſe Miſſis, & Veſperis, quæ in Choro dictæ Baſilicæ per illius Canonicos, & alios Beneficiatos, & Clericos alta voce, in cantu celebrabuntur, & Proceſſionibus faciendis ad inſtar aliorum ejuſdem Baſilicæ antiquorum Beneficiatorum, abſque tamen illorum præjudicio: ipſique quatuor Cappellani omnibus, & ſingulis Privilegiis, libertatibus, Indultis, conceſſionibus, gratiis, & Immunitatibus, quibus alii Beneficiati prædicti, ratione ſuorum Beneficiorum, quæ in eadem Baſilica pro tempore obtinent, utuntur, potiuntur, & gaudent, abſque tamen ſimili præjudicio, uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè poſſint, & debeant, ſubjiciunturque, & ſubſint ratione dictarum Cappellaniarum juriſdictioni Vicarii dictæ Baſilicæ pro tempore exiſtenti in ſpiritualibus generalis, quemadmodum Beneficiati prædicti ratione ſuorum Beneficiorum ſubjiciuntur, & ſubſunt, ſeque conformare debeant in habitu Eccleſiaſtico præfatis Beneficiatis, ſub pœnis, & cenſuris, quibus obligantur Beneficiati prædicti, juxta Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, & dictæ Baſilicæ ſtatuta, & ordinationes. Poſſint etiam & debeant Cappellani præfati habere Caſſam vel Armarium in Sacriſtia prædictæ Baſilicæ (a), ubi Calices, Cruces, & alia jocalia, & precioſa Bona mobilia & Paramenta ac alia Ornamenta dicti Altaris cum diligentia & ſecuritate conſerventur. Nec liceat præfatis Cappellanis, vel cuicumque alteri jocalia & precioſa mobilia, necnon Paramenta & Ornamenta hujuſmodi, vel ex eis aliquid alicui commodare, neque ex quavis cauſa diſtrahere, vel alienare, & de jocalibus, & precioſis Mobilibus Bonis, Paramentis, & Ornamentis hujuſmodi conficiatur Inventarium,

Qua diligentia pretioſa mobilia ſervanda ſint.

cujus duplum unum penes dictos Cardinales, reliquum vero penes Camerarium ex dictis Cappellanis, ſingulis Annis eligendum remaneat & conſervetur, debeatque, & teneatur antiquus Camerarius, finito Anno ſui Officii, novo Camerario, qui ſibi tunc immediatè in dicto Officio ſuccedet, jocalia, & precioſa mobilia Bona, necnon Paramenta, & ornamenta hujuſmodi, juxta tenorem Inventarii hujuſmodi aſſignare, ipſeque novus Camerarius jocalia, & precioſa Mobilia, Bona, Paramenta, & Ornamenta hujuſmodi modo præmiſſo recipere, & in manibus Capituli prædictorum, rogatis inde Notario publico, & Teſtibus fide dignis, ſe obligare, & Juramentum præſtare de Officio ſuo fideliter & diligenter exercendo; teneanturque & debeant Cappellani

Stata Miſſarum onera præſcribuntur.

prædicti ſingulis diebus in perpetuum duas Miſſas de Officio currenti ſuper dicto Altari legendo celebrare, & duo ex eis Miſſas hujuſmodi die Dominico incipiant celebrare, & ſic per quatuordecim dies continuare, quibus quatuordecim diebus finitis, alii

(a) Nullum ergo peculiare Sacrarium Innocentianis aliquando fuit; verum in communi Baſilicæ Sacrario jam tum ab ipſa Capellaniarum inſtitutione unum alterumve Armarium fuit illis conceſſum, hodieque conceditur, non ſecus ac ceteris ejuſdem Baſilicæ Beneficiatis ac Clericis.

(a) Bo-

alii duo ex dictis Cappellanis ſimiliter celebrare incipiant, & per totidem dies continuent, & ſic celebrando, ſemper in ſecretis Miſſarum ſuarum faciant expreſſam commemorationem tam prædicti Prædeceſſoris, & ſuorum Progenitorum, quam præfatorum Cardinalium animarum ſalute. Et quando in Miſſis hujuſmodi legi poſſunt tres, vel plures collectæ, ſemper faciant, & legant unam ſpecialem collectam pro anima ejuſdem Prædeceſſoris, cum illius nominis expreſſione ſpecifica, & ſecunda feria cujuslibet hebdomadæ dicti Cappellani Miſſas hujuſmodi de Officio Defunctorum celebrare debeant, niſi in eadem feria feſtum aliquod duplex occurrat, quo caſu eveniente, tunc in tertia, vel alia immediate ſequenti feria, in qua ſimile feſtum non occurrerit, Miſſas de Officio Defunctorum hujuſmodi celebrent. Quodque præfati Cappellani teneantur perpetuis futuris temporibus per ſe ipſos Miſſas hujuſmodi celebrare, ac alias eidem Altari in divinis deſervire, & non per alium, ſeu alios Miſſas hujuſmodi celebrari, ſeu in Divinis deſerviri facere, niſi infirmitate detenti, aut alio legitimo impedimento præpediti, de quo per proprium juramentum Vicario pro tempore exiſtenti fidem facere teneantur. Quo caſu eveniente, Miſſas hujuſmodi per alium, ſeu alios celebrari, ac eidem Altari in Divinis deſerviri facere poſſint, & debeant. Alioquin pro neglectis, & commiſſis defectibus mulctari poſſint pœnis inferius deſcriptis, videlicet pro qualibet vice, qua ipſi, vel eorum aliquis Miſſas, & Divina Officia hujuſmodi celebrare neglexerint, ſeu neglexerit, quilibet videlicet eorum ſic negligentium, ſi feriata, in quinque bononenis (*a*), ſi vero feſtiva dies fuerit, in uno groſſo Papali (*b*) applican. minoribus Sacriſtis dictæ Baſilicæ; & ſi Miſſis, & Veſperis in Choro Baſilicæ hujuſmodi celebrandis non interfuerint, ſeu interfuerit, in duobus bononenis; & ſi Proceſſionibus hujuſmodi intereſſe neglexerint, ſeu neglexerit, pro qualibet vice, qua ſic negligentes fuerint, quilibet videlicet eorum ſic negligentium in uno Groſſo ſimili, applicand. Camerariis abſentiæ dictæ Baſilicæ, mulctari poſſint, & debeant; ac ultra pœnas pecuniarias hujuſmodi, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas inferius deſignatas incurrere cenſeantur eo ipſo: quodque ſi Cappellani prædicti, vel eorum aliquis in pœnas prædictas inciderint, ſeu inciderit, & a Camerariis abſentiæ, & a Sacriſtis hujuſmodi reſpective pro ſolutione pœnarum pecuniarum hujuſmodi requiſiti, & ſemel moniti fuerint, ſeu requiſitus, & monitus fuerit, & infra triduum poſt monitionem, & requiſitionem hujuſmodi, pœnam ipſam ſolvere recuſaverint, vel neglexerint, aut recuſaverit, vel neglexerit, a Divinis ſint eo ipſo reſpective ſuſpenſi, a qua quidem ſuſpenſione, ab aliquo, niſi ſatisfactione, ſive ſolutione prævia, abſolvi non poſſint, ſive poſſit; Qua quidem ſolutione facta, a dicta ſuſpenſionis ſententia per dictos Sacriſtas abſolvi debeant (*c*). Et ne dicta ſuſpenſione durante, dicta Cappella Miſſarum, & aliorum Divinorum Officiorum celebratione, & aliis Divinis fraudetur obſequiis, dicti Sacriſtæ minores, loco dictorum ſuſpenſorum, Miſſas, & alia Divina Officia hujuſmodi per ſe ipſos celebrare, vel per alios celebrari facere debeant, & teneantur, & pro celebratione cujuslibet Miſſæ hujuſmodi, ultra pœnam prædictam, quinque bononenos ſumptibus ſuſpenſi, vel ſuſpenſorum hujuſmodi, ante ſuſpenſionis hujuſmodi relaxationem percipere, & habere debeant. Quod præfati Cardinales ex juſta, & licita Cauſa poſſint indulgere uni, vel duobus ex dictis Cappellanis dumtaxat, ut a dictis Baſilica, & Urbe per tres menſes ſe abſentare poſſint; dummodo ipſi abſentes loco ſui Miſſas, & alia Divina Officia hujuſmodi per alios Presbyteros idoneos celebrari faciant; alioquin licentia eis ſic data huiuſmodi pro nulla habeatur, teneanturque ipſi abſentes ad pœnas præfatas, ut præfertur; Quodque Cappellani prædicti debeant, & teneantur ſingulis Annis in perpetuum celebrari facere duo Anniverſaria, videlicet in die Commemorationis omnium Defunctorum, quæ celebratur in craſtinum celebritatis omnium Sanctorum; & aliud Anniverſarium hujuſmodi, in die Depoſitionis ejuſdem Prædeceſſoris, quæ eſt vigeſima ſexta menſis Julii (*d*), videlicet qualibet die Anniverſariorum hujuſmodi, unam Miſſam in Cantu, cui intereſſe debeant Canonici, Beneficiati, & Clerici præfatæ Baſilicæ, quibus

Ritus in Miſſarum celebratione ſervandus.

A quibus Miſſæ celebrandæ.

Pœna pecuniaria contra inobedientes.

Additur in refractarios ſuſpenſio.

Anniverſariorum onera Capellanis impoſita.

(*a*) Bononenus ſeu Bolonenus perinde valet ac obolus, hoc eſt cuprea moneta, quam noſtra ætate vulgo appellamus *Bajocco*. Hac de re pluribus infra in literis Alexandri VI. ſub dat. XVII. Kal. Auguſti 1503. ſuo loco producendis.

(*b*) De Groſſo Papali ejuſque valore, conſule quæ *pag.* 170. *not.* b. ſuperius adnotantur.

(*c*) Mirum fortaſſe ſubit, cur graviores pœnæ, nimirum pecuniaria, ſuſpenſio, imo & privatio in Capellanos ſtatuantur? At mirari deſinet quiſquis animadvertit hoſce Capellanos honoribus ac reditibus ab Innocentio decoratos (quippe Beneficiatis Baſilicæ Vaticanæ fere æquiparantur) leviori Eccleſiæ ſervitio fuiſſe mancipatos. Minus igitur in illis ferenda eſt incuria; ideoque graviori pœna mulctanda.

(*d*) Utriuſque Anniverſarii onus quotannis expletur.

(*a*) Cæle-

bus pro quolibet Anniverſariorum hujuſmodi dare debeant, & teneantur duos Ducatos de Carlenis (*a*), diſtribuendos inter prædictos præſentes, & intereſſentes Celebrationi Anniverſariorum hujuſmodi, & Candelas competentes in ſimilibus Anniverſariis dari ſolitas: Necnon in primo duodecim, in ſecundo vero Anniverſariis hujuſmodi ſex Cereos ponderis quatuor librarum pro quolibet ante Sepulcrum præfati Prædeceſſoris, necnon quatuor faculas ponderis mediæ libræ pro qualibet ſuper dicto Altari accendere, & donec Miſſæ, & Exequiæ hujuſmodi expletæ fuerint, accenſas dimittere. Quod ſi Anniverſaria hujuſmodi modo præmiſſo celebrari facere neglexerint, pro qualibet vice, qua id non fecerint, vel adimpleverint, pœnam viginti Ducatorum ſimilium pro una Capitulo præfatis, & alia medietatibus viginti ducatorum hujuſmodi eidem Altari pro Paramentis, vel aliis rebus illi magis neceſſariis applicandam eo ipſo incurrant. Quæ quidem pœna deponatur apud Sacriſtas majores prædictos, per eoſdem modo præmiſſo perſolvenda, qua ſoluta, nihilominus teneantur Cappellani prædicti Anniverſaria ſic omiſſa hujuſmodi modis præmiſſis celebrari facere. Teneatur etiam Camerarius dictorum quatuor Cappellanorum de fructibus, redditibus, & proventibus menſæ communis dictarum Cappellaniarum, ad omnes requiſitiones Capituli præfati ſolvere viginti Ducatos hujuſmodi Capitulo, & Camerariis majoribus præfatis, & Anniverſaria hujuſmodi celebrari facere, ut præfertur. Et ſi dictus Camerarius pro pœna ſolvenda, & Anniverſariis hujuſmodi celebrandis per Capitulum præfatos, requiſitus, & monitus fuerit, ac infra decem dies monitionem, & requiſitionem hujuſmodi ſibi factas immediate ſequentes, pœnam ſolvere, & modo præmiſſo Anniverſaria hujuſmodi celebrari facere recuſaverit, vel alias neglexerit, Cappellania per eum obtenta hujuſmodi, eo ipſo perpetuo privatus exiſtat, & ad illam obtinendam reddatur inhabilis, ipſique Cardinales, ſi dicto Camerario prius vocato, eis ſummarie, & de plano extrajudicialiter conſtiterit de negligentia hujuſmodi, Cappellaniam prædictam, ut per hujuſmodi privationem vacantem, alteri perſonæ idoneæ, modis præmiſſis qualificatæ conferre, & de illa eidem perſonæ providere, necnon ad impoſitionem, & declarationem pœnarum prædictarum, quotiens eis ſummarie, & de plano ſine ſtrepitu, & figura Judicii, ſola facti veritate inſpecta, conſtiterit, Camerarium, & Cappellanos prædictos in præmiſſorum obſervatione, & implemento negligentes fore, vel dolum, ſive fraudem commiſiſſe, habita tamen ſuper hoc Teſtium fide dignorum jurata ſecreta informatione, ex eorum mero officio ad dictarum pœnarum declarationem, vel dictorum Camerarii, & Cappellanorum ſic negligentium, Cappellaniarum per eos reſpective obtentarum hujuſmodi privationem, & ab illis amotionem procedere poſſint, & debeant. Privationeſque, amotiones, & decreta, ac ordinationes per eos, ut præfertur, facienda, vim, & robur perpetuæ firmitatis obtineant; neminique liceat ab illis etiam ad Sedem prædictam appellare, appellationeſque quas forſan per ſic mulctatos, privatos, vel amotos hujuſmodi, vel eorum Procuratores, aut alias Perſonas eorum nominibus emitti contingeret, frivolæ, & inanes reputentur, ac nullius ſint roboris, vel momenti. Quodque dicti quatuor Cappellani ſingulis annis teneantur eligere, & deputare unum ex eis in eorum Camerarium, qui omnes fructus, redditus, & Proventus dictarum Cappellaniarum exigere, recipere, & conſervare, & in libro uno deſcribere, & inter eoſdem Cappellanos, ſalvis pœnis, juribus, & oneribus prædictis, æqualiter diſtribuere, & adminiſtrare, nec non de habitis, & receptis, diſtributis, & adminiſtratis, ad ipſorum Cardinalium nutum, ſaltem in fine Anni ſui officii, præfatis tribus Cappellanis ſuis, adjuncto eis quarto per eoſdem Cardinales, rationem, & reliqua reddere, & de reſtantibus ſatisfacere teneatur, nec ratione officii hujuſmodi Camerariatus, a Miſſis, & obſequiis divinis prædictis excuſetur; & ſi forſan in redditione rationum, & computorum hujuſmodi, negligens, ſive remiſſus fuerit, nihilominus ad computa, & rationes hujuſmodi reddenda, & reſidui, in quo forſan tenebitur, reſtitutionem, & ſolutionem faciendas, per eoſdem Cardinales via juris compelli, & nedum, ſi eis viſum fuerit, dicti Camerarii culpa exigente, officio Camerariatus, ſed Cappellania per eum obtenta hujuſmodi, perpetuo privari, & ab illis amoveri poſſit; ipſique Cardinales Cappellaniam ipſam ſic vacantem modo præ-

Anniverſariorum implementum, inſlictâ pœna, decernitur.

Gravior in Camerarium animadverſio.

Camerarii electio, ejuſque in adminiſtratione fides ac diligentia.

In moroſum infidumque Camerarium pœna

(*a*) Carlenorum idem olim fuit valor, qui etiam noſtra ætate obtinet in Urbe Roma; nimirum obolorum ſeptem cum dimidio. Quum ergo, ut infra ex Bullæ hujus contextu patebit, Ducatus de Carlenis Carlenos decem enumeret, ſequitur ut Ducati hujus ſumma obolos ſeptuaginta quinque, ſive Julios ſeptem cum dimidio conficiat. Quatuor igitur Ducati Carlenorum qui in duobus Anniverſariis ab Innocentianis perſolvendi ſunt, ſummam conſtituunt Juliorum triginta, ſive Scutorum trium; quam ſane ſummam etiam noſtro ævo Innocentiani Clero Baſilicæ Vaticanæ pro funerum ſolemniis ſuppeditant. Quod vero ad Cereos attinet, Innocentiani rem hanc amico fœdere cum Officio Exceptorum compoſuere. Candelas intereſſentibus diſtribuunt.

(*a*) Nu-

Quæ locationes liceant, quæ prohibeantur.

præmiſſo conferre poſſint, & debeant; Quodque Bona immobilia prædicta, ſive illorum fructus, redditus, & Proventus, ultra Triennium arrendari, vel alias quovis modo alienari, permutari, vel locari, aut alias in Emphiteuſim perpetuam, vel temporalem concedi nequeant, niſi in arrendationibus dictorum quatuor Cappellanorum, & in locationibus, alienationibus, & conceſſionibus hujuſmodi, dictæ Sedis auctoritas, & Cardinalium præfatorum expreſſe interveniat; locationeſque, arrendationes, permutationes, alienationes, & conceſſiones hujuſmodi in evidentem dictarum Cappellaniarum cedant utilitatem, de qua legitime conſtet, eadem auctoritate ſtatuimus, & ordinamus; volenteſque, ac decernentes, illos in caſibus prædictis negligentes eſſe, & pœnas hujuſmodi, etiam privationis Cappellaniarum per eos obtentarum incurriſſe cenſeri, qui ceſſante legitimo, & manifeſto impedimento, præmiſſa, vel aliquod eorum obſervare contempſerint, & prædictorum Cardinalium declarationi ſtari debere; irritum quoque, & inane decernimus, ſi ſecus ſuper his, a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clauſulæ derogatoriæ.

Non obſtantibus conſtiturionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, nec non illis, quibus caveri dicitur expreſſe, quod de Beneficiis Eccleſiaſticis in Urbe conſiſtentibus pro tempore vacantibus, nulli valeat provideri, niſi Romanis, vel filiis Romanorum Civium, Populo Romano per Sedem prædictam conceſſis Privilegiis, quibus, illorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus exprimerentur, etiamſi in illis caveretur expreſſe, quod eis nunquam cenſeretur ſufficienter derogatum, niſi dum, & quando ſub certis modo, & forma, & conceptione verborum inibi expreſſis illis contingeret derogari, pro expreſſo habentes, quo ad dictas Cappellanias, ut præfertur fundatas, & erectas, totiens quotiens illas vacare contigerit, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque (*a*). Jocalium vero, & aliorum præcioſorum Bonorum immobilium deſignationes ſpecificas, Inſtrumentorumque prædictorum tenores de verbo ad verbum ſucceſſive ſequuntur, & ſunt tales.

In Nomine Domini Amen.

Anno Domini milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio, Pontific.tus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Sixti Divina Providentia Papæ Quarti Anno ejus duodecimo, Indictione prima, Menſis Februarii die decima quinta, in præſentia mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, providus Vir Chriſtophorus Joannis de Vulterri habitator Urbis in Regione Columnæ, ſponte, & ex certa ejus ſcientia, & non per errorem vendidit, & titulo venditionis, dedit, ceſſit, & conceſſit, tranſtulit, & mandavit jure proprio, & in perpetuum, ad mundam proprietatem, perpetuamque hereditatem Reverendiſſimo in Chriſto Patri, & Domino noſtro Domino Joanni Baptiſtæ Cybo Tituli Sanctæ Cæciliæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Præsbytero Cardinali abſenti, & Viro nobili Hieronymo Calagrano de Ceva Clerico Alban. Diœceſis, ipſius Reverendiſſimi Domini Cardinalis Camerario, & mihi Notario ut publicæ perſonæ, præſentibus, ementibus, recepientibus, & legitime ſtipulantibus, pro ſua Reverendiſſima Dominatione, ejuſque heredibus, & Succeſſoribus, ideſt quandam ipſius Chriſtophori Domum cum duobus Terrineis, Sala, Cameris, & Horto, & aliis e us membris, juribus, & pertinentiis, poſitam in regione

Emtio domus in Regione Campi Martii.

(*a*) Nuperi Capellaniatum, quas Innocentius VIII. inſtituit, Rectores, putant jus aliquod eorum Prædeceſſoribus olim fuiſſe ſuper Sacro Lanceæ ferro, perinde ac ſi eorum Cuſtodiæ fuerit aliquando concreditum; atque in hujuſce rei argumentum, Traditionem oſtentant. Hæc vero Traditio nulli, quod ſciam, innititur fundamento; nec quidquam, aut ex Archivo noſtræ Baſilicæ, aut ex ipſo præſentis Bullæ contextu, in quo eorum onera ac honores late enumerantur, licet colligere. Imo vero ſi hiſtoricam ſeriem de multiplici Sacræ Lanceæ tranſlatione in varia Baſilicæ Vaticanæ loca huc revocemus, Traditio quæ jactatur, plane convellitur. Rei ſummam dabimus ex Grimaldo *in cit. Opuſc. de Veron. & Lanc. pag.* 179. Quum primum Lancea Romam delata eſt, nimirum a die 31. Maji 1492. ad diem 16. Julii ſequentis, in Palatii Vaticani Sacello fuit recondita; mox, inſtante Innocentii Pontificis obitu, a Sacro Cardinalium Collegio in Baſilicam Vaticanam delata, ibi manſit in Ciborio Veronicæ uſque ad annum 1500. Conſtructo interim nobili Sacello, in quo, ex Innocentii mandato, Lancea ſervanda erat, eó tranſlata eſt; brevi tamen inde receſſit, anno ſcilicet 1507., quum Julii II. juſſu ſuperior veteris templi pars ſolo æquata fuerit, ut nova ampliorque Baſilica extrueretur. Quocirca in Ciborium Veronicæ rurſum deportata, ibi ad annum uſque 1606., hoc eſt annis fero centum permanſit. Breviorem menſis unius ac dierum 23. moram traxit in Sacrario Baſilicæ, una cum Sacratiſſimo Jeſu Chriſti Sudario, ac Capite S. Andreæ Apoſtoli, eodem clauſa loculo; tandemque die 21. Martii ejuſdem anni 1606. in Sacellum ubi nunc colitur, ſummaque religione cuſtoditur, pertranſiit. Addit memoratus Grimaldus in alio Opere *de transl. Sacrar. Reliquiarum pag.* 38. *terg. Vetuſtiſſima viget uſque hodie conſuetudo, ut Summus Pontifex Sudarii & Lanceæ penes ſe jugiter clavem unam habeat, reliquas Canonici Baſilicæ, & nullus alius.* Hæc autem cum præconcepta Innocentianorum opinione, ſive cum eorum Traditione nullo pacto componi poſſunt.

(*a*) Hæc

Regione Campi Martis (*a*), cui ab uno latere tenet, & eſt Ortus præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Emptoris, a duobus lateribus tenent, & ſunt res Antonii de Spagnolis, ante eſt via publica, vel ſi qui &c. liberam, & exemptam ab omni onere, cenſu, canone, ſeu ſervitute, alicui Perſonæ dando, præſtando, ſive perſolvendo. Item ſimili modo, & forma dictus Chriſtophorus vendidit, & titulo venditionis dedit, ceſſit, & conceſſit eidem Reverendiſſimo Cardinali Emptori, & dicto Domino Hieronymo, & mihi Notario præſentibus, & ſtipulantibus, ut ſupra, omnia, & ſingula jura, omneſque actiones, juſtitias, & rationes reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expeſſas, hipothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, & in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium Juris, quæ, quas, & quod dictus Chriſtophorus venditor habet, ſibique competunt, habere, & competere poſſent nunc, & in futurum, in de, & ſuper dicta Domo per eum ut ſupra vendita cum juribus, & pertinentiis, ad habendum, tenendum, utendum, fruendum, & fructificandum, vendendum, cedendum, pignorandum, & alienandum, & de ea cum juribus, & pertinentiis ſuis perpetuo faciendum, & diſponendum pro libito voluntatis dicti Reverendiſſimi Domini Cardinalis, ejuſque heredum, & ſucceſſorum, nullo jure, nullaque actione eidem Chriſtophoro venditori in dicta Demo aliqualiter reſervatis, ponens, & immittens dictus Venditor eundem Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem in jus, & privilegium ipſius Venditoris; ita quod pro dictis juribus venditis præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Emptor, ejuſque heredes, & ſucceſſores agant, petant, excipiant, & recipiant, utantur, & experiantur in judicio, & extra, utilibus, & directis actionibus, quemadmodum dictus Venditor poterat ante præſentem venditionem, dans, & concedens dictus Venditor eidem Reverendiſſimo Cardinali Emptori abſenti, & dicto Domino Hieronymo præſenti liberam poteſtatem, & auctoritatem dictam domum ut ſupra venditam propria auctoritate, & ſine licentia alicujus Judicis ſeu Curiæ intrandi, capiendi, & apprehendendi: & nihilominus præfatus Chriſtophorus conſtituit ſuum Procuratorem Gaſparem de Spagnolis præſentem, & acceptantem, ad inveſtiendum dictum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem, vel præfatum Dominum Hieronymum pro eo de dicta Domo, cum juribus, & pertinentiis ſuis, & donec dictus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Emptor de dicta domo cum juribus & pertinentiis ſuis inveſtitus fuerit, ac corporalem, & actualem poſſeſſionem dictæ Domus adeptus fuerit, præfatus Chriſtophorus Venditor conſtituit ſe nomine dicti Emptoris, & pro eo tenere, & poſſidere. Hanc autem venditionem, dationem, ceſſionem, & conceſſionem, ac prædicta omnia, & ſingula, quæ dicta ſunt, & quæ infra dicentur, fecit Dominus Chriſtophorus Venditor præfatus eidem Reverendiſſimo Cardinali abſenti, & dicto Domino Hieronymo, & mihi Notario, ut publicæ Perſonæ præſentibus, & recipientibus, & legitime ſtipulantibus pro eo, ejuſque heredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque ut ſupra, pro pretio & nomine pretii centum ſeptuaginta ducatorum, ad rationem decem carlenorum pro quolibet ducato (*b*) nectorum a Gabella, quam dictus Dominus Hieronymus dicto nomine ſolvere, & pagare promiſit: de quibus centum ſeptuaginta ducatis pretio dictæ Domus nunc manualiter, numeraliter, & in contanti dictus Chriſtophorus Venditor habuit, & recepit a Domino Hieronymo preſente, dante, & ſolvente nomine dicti Reverendiſſimi Cardinalis, & de ſuis propriis pecuniis ducatos ſimiles centum quinquaginta: & viginti alios ſimiles Ducatos reſiduum totius dictæ ſummæ, præfatus Chriſtophorus confeſſus fuit, & in veritate recognovit habuiſſe, & recepiſſe a dicto Domino Hieronymo per manus Damiani Pelliparii generi dicti Chriſtophori præſentis, & acceptantis, & ita verum eſſe confitentis, de quibus, poſt dictam manualem receptionem & confeſſionem, præfatus Chriſtophorus Venditor vocavit ſe bene quietum, contentum, & pagatum, & renunciavit exceptioni non habitorum, non ſolutorum, non receptorum, non ponderatorum, & ibi non traditorum & conſignatorum, exceptioni non numerátæ pecuniæ, doli mali, metus in factum, condictionis indebitæ ob cauſam, & ſine cauſa, ſpei futuræ numerationis, & receptionis, rei non ſic geſtæ, & Inſtrumenti non ſic celebrati, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis exceptionibus, & defenſionibus juris, & facti, quibus contra prædicta, vel aliquod prædictorum dicere, facere, & ſe quomodolibet tueri, & defendere

Venditionis contractus numeris omnibus abſolutus.

Domus venditæ pretium ſtatuitur, ac ſolvitur.

Venditor pecuniam recipit, ac emptorem liberat.

(*a*) Hæc domus alteri juncta erat, quæ a Cardinalibus Cibo ac Pallavicino eidem Capellæ attributa fuit. Conſulatur poſtremum Inſtrumentum quod huic Bullæ aſſuitur, ubi de hiſce domibus nonnulla ſcitu digna ſubjiciam.

(*b*) Juxta Carlenorum ac Ducatorum ſuſpputationem ſupra traditam, domus hæc venüt Scutis 127. & obol. (*Bajocchi*) 50.

dere poſſet, renunciavit expreſſe. Et ſi plus dicto pretio dictorum centum ſeptuaginta ducatorum dicta Domus ut ſupra vendita cum juribus, & pertinentiis ſuis nunc valeret, vel in futurum quomodolibet valere poſſet, totum illud plus, ſive ſit magna, ſive parva quantitas, etiamſi dimidiam juſti pretii excederet, dictus Chriſtophorus venditor eidem Reverendiſſimo Domino Cardinali abſenti, & dicto Domino Hieronymo, & mihi Notario, ut publicæ Perſonæ præſentibus, & ſtipulantibus pro eo, inter vivos, & irrevocabiliter donavit, ceſſit, & conceſſit ob amorem, & dilectionem, quem, & quam habet erga eum, & quia ſic ſibi de re ſua benefacere placuit. Et inſuper dictus Chriſtophorus venditor promiſit, & convenit dicto Domino Hieronymo, & mihi Notario infraſcripto præſentibus, & ſtipulantibus pro dicto Domino Cardinali, quod dicta domus, ut ſupra vendita cum juribus, & pertinentiis ſuis, eſt ipſius Chriſtophori, & ad eum ſpectat, & pertinet pleno jure Dominii, vel quaſi, & quod nulli alteri perſonæ, Univerſitati, Collegio, ſive loco eſt vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, alienata, pignorata, ſive quomodolibet diſtracta, & quod non eſt factus aliquis Contractus, diſtractus, vel quaſi contractus in præjudicium præſentis venditionis, & contentorum in ea, & ſi contrarium aliquo tempore appareret, vel in futurum quomodolibet apparere poſſet, voluit dictus Venditor teneri, & obligari eidem Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præfato de evictione in forma juris valida, & in Urbe conſueta; nec non ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe, occaſione prædicta per dictum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem, vel ejus heredes, & ſucceſſores fienda, patienda, & incurrenda, de quibus ſtare, & credere voluit ſoli & ſimplici Sacramento dicti Emptoris, vel ejus heredum prædictorum, abſque aliqua alia probatione, ſeu Judicis taxatione, quod Sacramentum haberi voluit pro plena, & ſufficienti probatione. Nec non promiſit dictus Venditor huic venditioni facere conſentire omnem Perſonam in ea jus habentem, ſeu habere prætendentem, & ſpecialiter Dominam Juſtinam Uxorem Matthæi Lucæ, & Dominam Catharinam Uxorem Damiani Dominici de regione Pontis, filias dicti Chriſtophori, nec non Viros prædictarum Mulierum, ad omnem ſimplicem petionem, requiſitionem, & voluntatem dicti Emptoris, vel ejus heredum, & ſucceſſorum. Nec non ſimiliter dictus Venditor promiſit in ſe ſuſcipere, mediare, & finire omnem litem, cauſam. & controverſiam ſuper dicta Domo quomodolibet movenda, & eundem Emptorem disbrigare ab omni moleſtante Perſona. Et precibus, & rogatu dicti Chriſtophori venditoris, & pro eo, Damianus Dominici Pelliparius de Regione Pontis ſponte, & ex ejus certa ſcientia, & non per errorem fidejuſſit, & fidejuſſionem fecit pro dicto Chriſtophoro venditore penes & apud dictum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem præfatum de evictione, & conſenſu prædictis, & in omnem caſum, cauſam, & eventum omnium & ſingulorum prædictorum. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis dictus Chriſtophorus venditor Principalis, & præfatus Damianus fidejuſſor, & quilibet ipſorum obligaverunt ſeſe, & omnia, & ſingula eorum, & cujuslibet ipſorum Bona præſentia, & futura. Et voluerunt pro obſervatione prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in qualibet Curia, & coram quocumque Judice, Auditore, Rectore, Legato, vel Subdelegato, diebus feriatis, & non feriatis, quibus feriis, & feriatis diebus, ac beneficio Fori renunciarunt expreſſe, & renunciaverunt etiam cum juramento, Legi cedo Bonis, termino quinquennali cedendarum, & dividendarum actionum, & illi Legi, qua cavetur, quod ſi debitor non habuerit aurum, argentum, vel quid mobile, unde poſſit ſuo ſatisfacere Creditori, quod liceat offerre de ſtabilibus. Et dictus fidejuſſor renunciavit Epiſtolæ Divi Adriani, & novæ Conſtitutionis beneficio, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis Legibus, legum auxilio, Statutis, Privilegiis, & conſuetudinibus Urbis, tam factis, quam faciendis. Et ad majorem firmitatem præmiſſorum juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii infraſcripti, contra ſupradicta omnia, & ſingula, vel aliquod ſupradictorum non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione prædictorum, & vinculo dicti per eos præſtiti juramenti. Datum Romæ in Regione Columnæ in Domo dicti Chriſtophori venditoris, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet, Gaſpare Antonii de Spagnolis, Cola Laurentii Jacobatii, Domino Joanne de Sachis de Ancona, & Domino Rafaele de Ceva de Janua Teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis. Et ego Nicolaus Jacobelli Collectæ Civis Romanus, Dei Gratia publicus Apoſtolica, & Imperiali Auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus, & ſingulis, dum ſic, ut præmittitur, agerentur, & fierent, una cnm prænominatis Teſtibus interfui, & quia aliis occupatus, per

Venditionis Contractus vindicatur.

Accedit Fidejuſſor.

Contractus juramento firmatur.

per alium mihi fidum ſcribi feci, & mea propria manu ſubſcripſi, ſignumque meum appoſui conſuetum.

In Dei Nomine Amen. Anno a Nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo tertio, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri Divina Providentia Papæ ſexti, Indictione undecima, menſis Maji die ſexto. In præſentia mei & Teſtium infraſcriptorum, ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum conſtituti perſonaliter coram eximio juris utriuſque Doctore Domino Latino Largio de Spoleto Judice Palatino, & Collaterali ordinario Curiæ Capitolii, & Magnifici viri Domini Alberti de Magalottis Equitis, & Comitis Urbevetani, Almæ Urbis Senatoris illuſtris, ſedente pro Tribunali in quodam Sedili ligneo, ſito in Anticamera Palatii Reverendiſſimi Domini Cardinalis Beneventani infraſcripti, apud Ædes Beati Marci de Urbe, quem locum, quo ad hunc actum, pro honore, & reverentia præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis, pro ſuo juridico, & Tribunali loco elegit, & deputavit, Vir nobilis Diotiajuti quondam Marii Diotajuti, Pater, & legitimus Adminiſtrator Julii, Joannis Baptiſtæ, Aureliæ, & Jacobellæ filiorum, & filiarum ejuſdem, & nobilis, & honeſta Mulier Domina Lucia relicta quondam Domini Georgii de lo Pozzo Avia Materna, & Curatrix Bartholomæi filii, & heredis quondam Angeli Diotajuti, ac ipſi Julius, & Joannes Baptiſta filii Diotajuti, & præfatus Bartholomæus filius, & heres præfati quondam Angeli, Nepotes, & Legatarii ex Teſtamento quondam Dominæ Catharinæ relictæ quondam Antonii Baptiſtæ de Albertonibus, ac etiam ut ceſſionarii Venerabilis Hoſpitalis Salvatoris ad Sancta Sanctorum de Urbe univerſalis heredis præfatæ quondam Catharinæ, prout de Inſtrumento ceſſionis hujuſmodi dixerunt conſtare manu, & ex actis Agabiti de Orte publici Notarii de eo rogati, & coram ptæfato Domino Judice dixerunt, & expoſuerunt, quod præfata quondam Catharina in ùltimis conſtituta ſuum ultimum condidit Teſtamentum, in quo, inter alia reliquit præfatis filiis dicti Diotajuti, & Bartholomæo filio præfati quondam Angeli ſuis Nepotibus pro æquali portione integram medietatem Caſalis, & ſui Tenimenti vulgo dicti Larvaro, cum integra medietate reddiminis, Turris, & Caſamentorum, Terrarum cultivarum, & incultivarum, Pratorum, Pratariorum, Vallium, Montium, & cum aliis juribus, & pertinentiis, junctam pro indiviſo cum alia medietate dicti Caſalis, & Tenimenti ejuſdem, olim Viri nobilis Jordani de Cinciis, & nunc Domini Marii de Mellinis, & cujuſdam Cappellæ ſub vocabulo Conceptionis Beatæ Mariæ, ſitæ in Eccleſia Sancti Marci de Urbe, quod totum Caſale, & Tenimentum ejuſdem poſitum eſt in partibus Latii (a) inter hos fines, videlicet ab uno latere eſt Tenimentum Caſalis Turris de la Vallora, ab alio Tenimentum Caſalis Palazzecto, ab alio Tenimentum Caſalis Moſcaciano, ab alio Tenimentum Caſalis Moronæ, ab alio Tenimentum Caſalis Fuoſſola, ab alio Tenimentum Caſalis Sancti Chiriaci, ab alio Fluvius Tiberinus, vel ſi qui ſint, aut eſſe poſſint plures, aut veriores confines antiqui, vel moderni, aut vocabula veriora ad dictum Caſale, & Tenimentum prædictum ſpectantes, ſeu pertinentes, tam de jure, quam conſuetudine, cum hoc tamen onere quod præfati Julius, Joannes Baptiſta, & Bartholomæus Legatarii, & Ceſſionarii præfati infra terminum octo annorum, ex tunc proxime futurorum, ſive infra id tempus teneantur, & debeant redimere, & reacquirere duas tertias partes dictæ medietatis ejuſdem Caſalis, & ſui Tenimenti, ab eximio J. U. Doctore Domino Coronato de Planca Patre quondam Dominæ Juliæ Uxoris quondam Viri nobilis Marci de Albertonibus filii præfatæ quondam Dominæ Catharinæ, & eidem Domino Coronato, ſolvere, & ſatisfacere pro redemptione hujuſmodi Caſalis Florenos (b) in Urbe currentes duo millia, & trecentos, debitos eidem ratione dotis, & jurium dotalium præfatæ quondam Dominæ Juliæ, nec non, & ratione cujuſdam Legati facti per dictum quondam Marcum de Albertonibus ipſi Dominæ Juliæ ejus Uxori, de quibus, & aliis ſic, & aliter plus vel minus in eodem Teſtamento ſcripto, & publicato manu Evangeliſtæ de Viſcutiis publici Notarii de eo rogati apparere dicitur, ad quod dicti prænominati per omnia ſe referunt; & jam tempus ſolutionis dictorum duorum millium & trecentorum Florenorum imminet, & appropinquat, & dicti prænominati Legatarii, & Ceſſionarii, non habent pecunias numerales, unde poſſint dicto Domino Coronato pro dictis juribus dotalibus, & legato debitas ſolvere, & ſatisfacere, niſi ad venditionem, & alienationem dictæ medietatis

Latifundii Larvaro *fines deſignantur.*

Certa Latifundii pars ære alieno gravata.

(a) Nimirum in ea veteris Latii parte, quæ ultra Baſilicam S. Pauli protenditur, & hodie vulgato cognomine appellatur *Tor di Valle*.

(b) De valore Florenorum, quos Inſtrumentum nominat, agam infra commodius, & opportunius.

tatis Caſalis prædicti deveniant, & licet data, & conceſſa fuerit in eodem Teſtamento dictis prænominatis Legatariis facultas vendendi, & alienandi certam partem dictæ medietatis Caſalis antedicti, pro ſatisfactione dictorum duorum millium, & trecentorum Florenorum ut ſupra relictorum; Nihilominus non reperire potuerunt aliquem emptorem, qui dictam partem duntaxat emere voluerit, niſi dictam integram medietatem, nec alium, qui pro dicta medietate tantum, aut majus pretium obtulerit, quamvis exactam in his fecerint diligentiam, niſi Reverendiſſimum in Chriſto Patrem, & Dominum, Dominum Laurentium, miſeratione divina Tituli Sanctæ Cæciliæ, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Beneventanum vulgariter nuncupatum, qui pro dote Venerabilis Cappellæ, & Altaris ſub vocabulo Beatæ Mariæ in Baſilica Sancti Petri, nomine, & vice felicis recordationis Innocentii Papæ Octavi fundatæ, & erectæ obtulit, & offert emere totam, & integram medietatem dicti Caſalis pretio duorum millium ſexcentorum, & quinquaginta ducatorum, ad rationem decem Carlenorum pro quolibet ducato; Quod quidem pretium idem Reverendiſſimus Dominus in pecunia numerata ſolvere, & ſatisfacere actualiter intendit, & ita ſe paratum offert. Videntes igitur, & conſiderantes præfatus Diotajuti Pater, & legitimus Adminiſtrator prædictus, & dicti Julius, & Joannes Baptiſta ejus Filii, ac dicta Domina Lucia Curatrix, & præfatus Bartholomæus ejus Nepos, hujuſmodi venditionem & alienationem, fore, & eſſe juſtam, & in evidentem eorum utilitatem cedere, conſtituti ut ſupra idem Diotajuti Pater, & præfati ſui filii, cum conſenſu, & auctoritate, & mandato præfati eorum Patris præſentis, conſentientis, ac mandantis, & qui etiam ſe, & Bona ſua prædictis ſuis filiis, ac etiam prædictis Aureliæ, & Jacobellæ ejus filiabus principaliter obligavit, ac de rato, & rati habitione promiſit, & ſe facturum, curaturum, ita, & taliter cum effectu, quod præfati ſui filii, & filiæ infraſcripta omnia, & ſingula, ſemper, & perpetuo ratificabunt, emologabunt, & acceptabunt, & contra non facient, dicent, vel venient aliqua ratione, modo, titulo, jure, ſive cauſa, & maxime ratione eorum, & cujuslibet ipſorum minoris ætatis viginti, ſeu viginti quinque annorum, nec reſtitutionem in integrum principaliter, vel incidenter, nec quovis quæſito colore poſtulabunt, & quod præfatæ ſuæ filiæ feminæ fructus eis debitos ex dicta medietate Caſalis prædicti nunquam amplius in futurum petent; Nec non & præfata Domina Lucia Avia Materna, & Curatrix, quæ etiam ultra officium dictæ ſuæ Curatoriæ, ſe & Bona ſua principaliter obligavit pro dicto Bartholomæo ejus Nepote, ac de rato, & rati habitione promiſit, & ſe facturam ita, & taliter cum effectu, quod præfatus Bartholomæus infraſcripta omnia, & ſingula ſemper, & perpetuo ratificabit, modo, jure, titulo, ſive cauſa, & maxime ratione ſuæ minoris ætatis viginti, ſeu viginti quinque annorum, nec reſtitutionem in integrum incidenter, ſeu principaliter, aut aliquo quovis modo contra hæc omnia, & ſingula poſtulabit, renuncians etiam præfata Domina quantum ad hæc, cum juramento, auxilio Velletani Senatus Conſulj Authenticæ ſi qua Mulier, ceteriſque aliis juribus, legibus, & auxiliis in favorem Mulierum introductis, certiorata per me Notarium infraſcriptum de his omnibus quid ſint, & quem effectum habeant, & etiam præfatus Bartholomæus cum conſenſu, præſentia, & auctoritate dictæ Dominæ Luciæ ejus Curatricis præſentis, conſentientis, & auctorizantis, & quilibet eorum pro eorum, & cujuſque ipſorum portionibus, ac etiam intereſſe, ſponte eorum, & cujuſque ipſorum ſcientia & non per errorem, omni meliori modo, via, jure, & forma, quibus magis, & melius de jure fieri poteſt, & debet, cum decreto, & auctoritate præfati Domini Judicis, ſic ut ſupra ſedentis, unanimiter & concorditer vendidere, & venditionis titulo jure proprio, & in perpetuum dederunt, ceſſerunt & conceſſerunt, tranſtulerunt, & mandaverunt præfato Reverendiſſimo Domino Laurentio Cardinali præſenti, ementi, recipienti, & legitime ſtipulanti pro eadem Cappella, ſeu Altare Sanctæ Mariæ, & Succeſſoribus ejuſdem, ſita & fundata ut ſupra, ad veram, & ejuſdem Cappellæ, & Altaris proprietatem, perpetuamque hereditatem, cui, vel quibus dicta Cappella, ſeu Altare, ejuſque Rectores, & Cappellani, vendere, dare, donare, cedere, vel concedere voluerunt ſupradictam medietatem ejuſdem Caſalis, & ſui Tenimenti Larvarii ſupra deſcripti, poſiti, & confinati, junctam pro indiviſo cum alia medietate ejuſdem Caſalis ſupradictorum aliorum Conſortium, cum omnibus, & ſingulis introitibus, exitibus, uſibus, utilitatibus, reddimine,

Laurentius Cardinalis Cibo ad dimidiam Fundi partem emendam ſe offert.

Contractus æquitas ac utilitas.

Cautiones ad contractus validitatem adhibitæ.

Accedit Judicis auctoritas

Dimidium Latifundii venditur pleno jure.

(a) Cardinalis Beneventani cognomen Laurentio Cibo fuit attributum, ſive quod Archiepiſcopatum Beneventanum aliquando adminiſtraverit, ſive etiam quod multa ac præclara beneficia in Beneventanam Eccleſiam ac Capitulum ille contulerit.

(a) Duas

mine, Turri, Accaſamentis, Terris, Pratiſ, Pratarinis, Terragiis cultis, & incultis, planis, Vallibus, Montibus, ſtrictis, largis, Silvis, ſtirpariis, Aquis, Fontibus, aquarum decurſibus, aliiſque juribus, & pertinentiis quibuſcumque, liberam, & exemptam ab omni onere, cenſu, & Canonis reſponſione, ad habendum, tenendum, poſſidendum, fruſtificandum, utendum, fruendum, vendendum, donandum, alienandum, dandum, cedendum, & concedendum, & de dicta medietate Caſalis, & ſui Tenimenti prædicti faciendum, & diſponendum ad voluntatem præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Emptoris nomine quo ſupra, & aliorum Rectorum ſuccedentium in futurum. Simili modo, & forma præfati Diotajuti Pater, Domina Lucia Curatrix, quibus ſupra nominibus, ac dicti prænominati filii, & Nepos Venditores, cum dicta auctoritate, mandato, & conſenſibus, & etiam cum decreto, & auctoritate præfati Domini Judicis vendiderunt, & venditionis titulo jure proprio, & in perpetuum dederunt, ceſſerunt, conceſſerunt, tranſtulerunt, & mandaverunt præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti ut ſupra, omnia, & ſingula jura, nomina, & actiones, petitiones, juriſdictiones reales & perſonales, utiles, & directas, tacitas & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, Civiles, & Prætorias, ac in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium Juris, quæ, quas, & quod dicti prænominati Venditores & quilibet eorum habent, & eis competunt, habere, & eis competere quomodolibet poſſent nunc, & in futurum in, de, & ſuper dicta medietate Caſalis prædicti ſupra deſcripti, & confinati, cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, nullo jure, nullaque actione dictis nominatis Venditoribus ſuper prædictis ullo unquam tempore reſervatis; ita quod præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Emptor nomine dictæ Cappellæ, & Altaris, & Cappellani Succeſſores in ea in futurum, dictis juribus, nominibus, & actionibus, utilibus, & directis agant, petant, excipiant, utantur, fruantur, & experiantur in Judicio, & extra, quibus præfati Venditores, ac quilibet eorum agere, petere, excipere, ac uti, frui, & experiri poterant ante præſentem venditionem factam; dantes & concedentes dicti Venditores, & quilibet eorum præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, omnimodam poteſtatem, & facultatem, propria ipſius auctoritate, & ſine alicujus Judicis, ſeu Superioris licentia dictam medietatem Caſalis, & ſui Tenimenti ſupra venditam, poſitam, & confinatam, cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, intrandi, ejuſque corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem capiendi, retinendi, & de hiis faciendi, & diſponendi ad voluntatem præfati Emptoris nomine quo ſupra, & aliorum Succeſſorum: conſtituentes præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem præſentem, & ſtipulantem ut ſupra, Dominum, & Patronum, ac Procuratorem in rem ſuam propriam, ponenteſque eumdem in ipſorum locum, Jus, & Privilegium; & nihilominus præfati Venditores, & quilibet ipſorum fecerunt, & conſtituerunt eorum, & cujuſque ipſorum legitimos Procuratores ad inveſtiendum, & in corporalem, & actualem poſſeſſionem dictæ medietatis Caſalis, & ſui Tenimenti cum juribus & pertinentiis ſuis ponendum, & immittendum præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem, quo ſupra nomine, Dominum Dominicum de Vallectari Præpoſitum Beatæ Mariæ de Vineis Januen., & Dominum Juſtum de Bonannis Præpoſitum Cortonen., præſentes, & acceptantes, & quouſque præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Emptor, quo ſupra nomine, de dicta medietate Caſalis, & ſui Tenimenti prædicti inveſtitus fuerit, & ipſam poſſeſſionem adeptus, præfati Venditores, & quilibet eorum conſtituerunt ſe nomine præfati Emptoris, & dictæ Cappellæ, & Altaris illa tenere, & poſſidere. Hanc autem venditionem, dationem, ceſſionem, & conceſſionem, ac omnia, & ſingula ſupradicta, & quæ infra dicentur, fecerunt præfati Diotajuti Pater, & legitimus adminiſtrator, ac dicta Domina Lucia Curatrix, quibus ſupra nominibus, ac etiam præfati Filii, & Nepos ipſius Diotajuti Venditores, cum dictis conſenſibus, decreto, & auctoritate, & quilibet eorum, dicto Reverendiſs. Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti de dicta medietate Caſalis, & ſui Tenimenti ut ſupra venditi, poſiti, & confinati cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, pro pretio, & nomine pretii duorum millum ſexcentorum & quinquaginta Ducatorum, ad computum decem Carolenorum pro quolibet ducato, ex quibus duobus millibus ſexcentis, & quinquaginta ducatis pretio prædicto, prænominati Venditores, & quilibet eorum, quibus ſupra nominibus præſentialiter, actualiter, & in contanti habuerunt, & receperunt in auro, & aurea pecunia numerata a præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſente, dante, ſolvente, & pagante ducatos octingentos triginta tres, & unum tertium alterius ducati pro parte pretii prædicti.

Clauſulæ derogatoriæ.

Emtio cedit in commodum Capellæ, Innocentii VIII. juſſu erectæ.

Pretium ſtatuitur, ac partim ſolvitur.

dicti. Poſt quam receptionem, & manualem traditionem, & habitionem dictorum octingentorum triginta trium ducatorum, & unius tertii alterius ducati pro parte pretii prædicti ſupra ſolutorum, dicti Venditores, & quilibet eorum ſe bene quietos, contentos, pagatos, ſolutos, & ſatisfactos de illis vocarunt, & renunciaverunt exceptioni non habitorum, non receptorum, non ponderatorum, & eiſdem non traditorum, & conſignatorum dictorum octingentorum triginta trium Ducatorum, & unius tertii alterius ducati, partis pretii prædicti, & exceptioni non numeratæ pæcuniæ, ac doli mali, vis, metus in factum, conditionis ob cauſam, & ſine cauſa, ac ſpei futuræ numerationis, & receptionis, & generaliter, & ſpecialiter omnibus aliis, & ſingulis exceptionibus, & defenſionibus juris, & facti, Canonici, & Civilis, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet dicere, facere, & ſeſe juvare, & defendere poſſent, expreſſe renunciarunt.

Partim deponitur ad æs alienum diſſolvendum.

Reſiduum vero dicti pretii uſque in dictam ſummam dictorum duorum millium ſexcentorum, & quinquaginta Ducatorum, convenerunt præfatæ partes, quod Paulus Salvus Bancherius, & Socii de dicto Banco in Urbe, in depoſitum retineant, & retinere debeant, ac tenere, & cuſtodire ad inſtantiam dictorum Venditorum, donec, & quouſque per ipſos Venditores, & eorum quemlibet præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori tradita, & aſſignata fuerit libera, & pacifica poſſeſſio duarum tertiarum partium præfatæ medietatis ejuſdem Caſalis, & ſui Tenimenti ſupra venditi, poſiti, & confinati cum juribus, & pertinentiis ſuis. Quas duas tertias partes penes ſe retinet Dominus Coronatus de Plancha pro Dote, & juribus Dotalibus præfatæ quondam Dominæ Juliæ filiæ, & Uxoris prædicti quondam Marci de Albertonibus, & a præfato Domino Coronato illas exemerint, & redemerint, quia ſic actum, & conventum fuit; & ſi plus dicto pretio dicta medietas Caſalis, & ſui Tenimenti cum juribus, & pertinentiis ſuis valeret, ſeu in futurum quomodolibet valere poſſet, totum illud plus, ſive ſit magna, ſive parva quantitas, etiamſi excederet dimidiam juſti pretii, ſcientes nihilominus illam amplius non valere, ſponte dicti Venditores donaverunt, & titulo donationis irrevocabiliter inter vivos dederunt, ceſſerunt, conceſſerunt, tranſtulerunt, & mandarunt præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti, ut ſupra, quia ſic ei donare placuit: promiſerunt etiam dicti Venditores, & quilibet eorum pro ſe, & quibus ſupra nominibus, quod dicta medietas Caſalis, & ſui Tenimenti, ut ſupra vendita, poſita, & confinata cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, eſt ipſorum Vendentium, & ad eos, & quemlibet eorum ſpectat, & pertinet pleno jure Dominii, vel quaſi, & quod non eſt alicui Perſonæ, loco, ſeu Univerſitati vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, nec aliter alienata in totum, nec in partem, largo alienationis ſumpto vocabulo, nec de ea, vel parte ipſius eſt factus contractus, vel quaſi contractus cum aliqua alia perſona, loco, ſeu Univerſitate, in præjudicium præſentis contractus, & contentorum in eo; promiſeruntque facere conſentire huic venditioni, & contentis in ea omnem perſonam, locum, ſeu Univerſitatem jus aliquod habentem, ſeu habere prætendentem, in, & ſuper dicta medietate Caſalis antedicti ſupra venditi, poſiti, & confinati cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, ad omnem ipſius Emptoris, & aliorum ſuccedentium in eadem Cappella petitionem, requiſitionem, & voluntatem: & omnem litem, cauſam, & judicium dandum, movendum, ſeu inferendum, ſeu quod inferri poſſit in futurum, in, & ſuper dicta medietate Caſalis prædicti, & ſui Tenimenti, juribus, & pertinentiis ſuis prædictis contra eundem Emptorem quo ſupra nomine, ac alios Succeſſores in futurum, in ſe ſuſcipere, dictumque judicium a principio, medio, uſque ad finem proſequi, & finire, eoſdemque cum Procuratoribus, Advocatis, juribus, Scripturis, & documentis defendere, & disbrigare, & indemnes conſervare in, & ſuper præmiſſis, ab omni moleſtante Perſona, loco, ſeu Univerſitate propriis ipſorum ſumptibus, & expenſis.

Contractus vindicatur.

Et ad preces, & rogatum dictorum Venditorum, & pro eis, pro ſe, & quibus ſupra nominibus, Viri nobiles Franciſcus quondam Petri de Cinciis de Regione Trivii, & Petrus Paulus quondam Salvati Colæ Sabæ de Craſſis ejuſdem Regionis, & quilibet ipſorum in ſolidum ſponte, ſcientes ſe ad infraſcripta non teneri, ſed teneri voluerunt, fidejuſſerunt, & fidejuſſionem fecerunt pro dictis Venditoribns, penes, & apud præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem præſentem, & ſtipulantem ut ſupra, in omnem caſum, cauſam, & eventum omnium, & ſingulorum prædictorum, & promiſerunt ſeſe facturos, & curaturos, ita, & taliter cum effectu, quod dicti Venditores, & quilibet eorum prædicta omnia & ſingula, & quodlibet prædictorum, ſemper, & perpetuo obſervabunt, & implebunt, rata, grata, & firma habebunt, & tenebunt; & contra non facient, dicent, vel venient aliqua ratione, modo, titulo, Jure, ſive cauſa; & maxime quod præfata Aurelia, & Jacobella

Fidejuſſores accedunt.

bella filiæ præfati Diotajuti, quibus fructus dictæ medietatis Caſalis antedicti pro certo tempore debentur, illos nullo unquam tempore petent, nec adverſus hæc omnia reſtitutionem in integrum quoquomodo poſtulabunt, alias ſi cotrarium aliquo tempore appareret, ſeu in futurum quomodolibet apparere poſſet, tam præfati principales Venditores, quam dicti eorum Fidejuſſores, & quilibet eorum in ſolidum voluerunt teneri, & obligatos eſſe præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, de evictione dictæ medietatis Caſalis, & ſui Tenimenti prædicti cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, & cujuslibet partis ipſius, in forma juris valida, & in Urbe cenſueta, ac de conſenſu præſtando, litem ſuſcipiendo, & defendendo, & ad omnia alia ad quæ tenentur, & obligantur, virtute præſentis Inſtrumenti, nec non ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe faciendas, patiendas & incurrendas per præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem, & alios Succeſſores in futurum in dicta Cappella, tam in judicio, quam extra, occaſionibus prædictis, aut earum alterà, de quibus dicti Venditores, & eorum præfati fidejuſſores, & quilibet eorum ſtare, & credere voluerunt ſoli, & ſimplici Sacramento præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Emptoris, & aliorum in dicta Cappella ſuccedentium in futurum, quod juramentum habere voluerunt pro plena, & ſufficienti probatione, ſine aliqua Judicis taxatione, ſeu arbitratu boni Viri. Super quibus omnibus, & ſingulis, & quolibet prædictorum præfatæ partes, & quælibet eorum pro ſe ipſis, & quibus ſupra nominibus petierunt per præfatum Dominum Judicem ordinarium, ſic ut ſupra ſedentem, ſuam, & dicti ſui Officii auctoritatem pariter, & decretum interponi, ſupraſcriptumque Inſtrumentum, ut præfertur, dicta auctoritate, & decreto confirmari, roborari, & approbari, ac legitime inter ipſas partes fuiſſe, & eſſe celebratum declarari omni meliori modo, via, & forma, quibus magis, & melius de jure fieri poteſt, & debet. Qui Dominus Judex, ut ſupra ſedens, viſis, & auditis prædictis, viſis, & cognitis legitimis, & juſtis cauſis, & rationibus ſupra allatis, expreſſis tam per Teſtamentum præfatæ quondam Catharinæ, quam per alia documenta coram eo exhibita, & producta, & per ipſum Dominum Judicem bene, & diligenter inſpecta, & perlecta, ac omnibus viſis, & mature ponderatis, & conſideratis, quæ in prædictis, & circa prædicta videnda, ponderanda, & conſideranda fuerunt, ſupraſcriptum Inſtrumentum, ac omnia, & ſingula in eo contenta, & deſcripta, confirmavit, roboravit, & approbavit, riteque & recte, ac legitime inter ipſas partes factum, & celebratum declaravit, ſuamque, & dicti ſui Officii in præmiſſis omnibus, & ſingulis auctoritatem pariter, & Decretum interpoſuit omni meliori modo, via, & forma, quibus magis, & melius de jure fieri poteſt, & debet. Pro quibus omnibus, & ſingulis ſervandis, & plenarie adimplendis, tam dicti Principales Venditores, quam præfati eorum Fidejuſſores, & quilibet eorum in ſolidum obligaverunt, & pignori poſuerunt penes, & apud Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Emptorem, præſentem & ſtipulantem ut ſupra, ſeſe, ac omnia eorum, & cujuſque ipſorum Bona mobilia, & ſtabilia, præſentia, & futura; & voluerunt pro obſervatione omnium, & ſingulorum prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, ac conveniri in omni Foro Eccleſiaſtico, & Seculari, & coram quocumque Judice, Auditore, Vicario, Legato, vel Subdelegato, diebus etiam feriatis, & non feriatis, quibus, ac Privilegio Fori expreſſe renunciaverunt. Renunciaverunt etiam legi, cedo Bonis, cedendarum, & dividendarum actionum, & illi legi qua cavetur, quod ſi debitor non habuerit Aurum, Argentum, aut quid Mobile unde poſſit ſuo ſatisfacere Creditori, quod poſſit offerre de Bonis ſtabilibus, & generaliter, & ſpecialiter omnibus aliis Legibus, Legum auxiliis, juribus, Privilegiis, Indultis, favoribus, & quibuſcumque aliis exceptionibus, & defenſionibus juris, & facti, Canonici, & Civilis; Et maxime præfati Fidejuſſores, & quilibet eorum Epiſtolæ divi Adriani, & novæ Conſtitutionis beneficio, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſeſe juvare, & defendere poſſent, expreſſe renunciaverunt, & juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii prædicta omnia, & ſingula ſemper perpetuo conſervare & adimplere, rata, grata, & firma habere, & tenere, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, titulo, ſive cauſa, ſub hypotheca, & obligatione prædictis, & vinculo dicti per eos, & quemlibet eorum præſtiti juramenti, & pœna unius libræ auri, qua pœna ſoluta, vel non, nihilominus hæc omnia, & ſingula ſemper & perpetuo firma perdurent, rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis publicum, ſeu publica conficerem Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Actum Romæ in Palatio præfati Rverendiſſimi Domini Cardinalis Beneventani in ejus Anticamera ſito apud ædes Beati Marci Evangeliſtæ

Judex contractum approbat.

Juramentum ſuperadditur.

liſtæ de Urbe, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis, videlicet Reverendiſſimo in Chriſto Patre Domino Bernardino de Fabiis, Dei & Apoſtolicæ Sedis Gratia Epiſcopo Farenſi, Viro nobili Dominico de Cecchinis de Regione Campi Martii; Joanne Baptiſta Petri de Caprarola, & Honorio de Locatellis Clerico Brixien. Teſtibus ad prædicta omnia vocatis, habitis, & rogatis.

EISDEM Anno, & Pontificatu, Indictione, Menſe, & die quibus ſupra. In præſentia mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum, ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum conſtituta perſonaliter nobilis, & honeſta Mulier Domina Fabritia Uxor præfati Diotajuti, cum conſenſu, præſentia, verbo, voluntate, & mandato dicti ſui Viri præſentis, conſententis, ac mandantis, nec non honeſtæ Puellæ Aurelia & Jacobella ejuſdem Diotajuti filiæ, cum conſenſu, & mandato dicti earum Patris præſentis, conſentientis, & mandantis, & quæ Dominæ Mater, & filiæ, & quælibet earum, cum juramento renunciaverunt auxilio Vellejani Senatus Conſult. Authentic. Si qua Mulier, ceteriſque ipſarum juribus Dotalibus, donationibus propter Nuptias, ac aliis ipſarum Privilegiis, & favoribus in præſidium Mulierum introductis; Certioratæ prius per me Notarium infraſcriptum de illis; & providi Viri Franciſcus, & Antonius germani fratres dicti Diotajuti, & quilibet eorum habentes plenam ſcientiam, & notitiam de ſupraſcripto Inſtrumento venditionis dictæ medietatis Caſalis, & ſui Tenimenti ſupra facti Reverendiſſimo Domino Cardinali, per me Notarium infraſcriptum perlecto cum omnibus ſuis clauſulis, & circumſtantiis in eodem Inſtrumento contentis, & deſcriptis, non vi, dolo, metu coacti, nec circumventi, ſed eorum propria, ſpontaneaque voluntate, & ex certa ſcientia, & non per errorem, ſupraſcriptum Inſtrumentum venditionis confirmaverunt, approbaverunt, acceptaverunt & emologaverunt, ac ratum, gratum, & firmum haberi voluerunt, & mandaverunt, & promiſerunt contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, eorumqe, & cujuſque ipſorum conſenſum & aſſenſum in præmiſſis omnibus & ſingulis in eodem Inſtrumento contentis & deſcriptis præſtiterunt omni meliori modo &c. Ac etiam ultra dictum conſenſum præſtitum, promiſerunt de evictione dictæ medietatis Caſalis prædicti ſupra venditi in forma juris valida, & in Urbe conſueta, & de conſenſu præſtando &c. Ac etiam voluerunt teneri ad omnia damna, expenſas, & intereſſe ut ſupra. Et renunciaverunt omnia jura, omneſq; actiones eiſdem, & cuilibet ipſarum competentes, & competentia ſuper dicto Caſali ſupra vendito cum juribus, & pertinentiis ſuis, pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis, obligaverunt ſeſe, & omnia Bona eorum, & cujuſque ipſorum Mobilia, & Stabila, præſentia, & futura, me Notario publico infraſcripto præſente, & ſtipulante pro omnibus, & ſingulis, quorum nunc intereſt, & in futurum poterit quomodolibet intereſſe; & voluerunt pro obſervatione omnium, & ſingulorum prædictorum poſſe cogi, compelli, & conveniri in omni Foro & coram quibuſcumque Judicibus, diebus feriatis, & non feriatis, quibus, ac Privilegio Fori expreſſe renunciaverunt, & generaliter, & ſpecialiter omnibus legibus, legum auxiliis, Indultis, favoribus, Privilegiis, ac quibuſcumque aliis exceptionibus, & defenſionibus Juris, & facti, Canonici, & Civilis, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſeſe juvare, & defendere poſſent, expreſſe renunciaverunt, ac juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter, manibus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii infraſcripti, prædicta omnia, & ſingula ſemper, & perpetuo attendere, & obſervare, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub hypotheca, & obligatione prædictis, & vinculo dicti per eas, & earum quamlibet præſtiti juramenti, rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis publicum conficerem Inſtrumentum. Datum Romæ in Domo dicti Diotajuti ſita in Regione Trivii, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis, videlicet nobilibus Viris Dominico de Cecchinis regionis Campi Martis, & Joanne Staglia Regionis Pineæ, Teſtibus ad prædicta vocatis, habitis, & rogatis. Ego Bernardus quondam Domini Petri de Capogallis Romani Civis, publicus Dei gratia, Apoſtolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic ut præmittitur, agerentur, dicerentur, & fierent, una cum prænominatis Teſtibus præſens interſui, eaque ſic fieri vidi, & audivi; ideo hoc præſens publicum Inſtrumentum exinde confeci, & in hanc publicam formam redegi; & in fidem omnium, & ſingulorum prædictorum me hic manu propria ſubſcripſi, & publicavi, ſignumque meum appoſui conſuetum, de hiis omnibus rogatus, & requiſitus.

Eiſdem Anno, Pontificatu, Indictione duodecima, Menſis Decembris die vigeſima prima; in præſentia mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum,

Superioris Inſtrumenti approbatio.

Evictionis onus ſubit venditor.

Sponſio juramento firmatur.

rum, & rogatorum, Nobilis, & circumſpectus Vir Dominus Marius de Mellinis ſponte, & ex certa ejus ſcientia, & non per errorem vendidit, & venditionis titulo, jure proprio, & in perpetuum dedit, ceſſit, conceſſit, tranſtulit, & mandavit ad veram, & mundam proprietatem, propriamque hereditatem Reverendiſſimo in Chriſto Patri, & Domino Domino Laurentio miſeratione Divina Tituli Sanctæ Cæciliæ, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali Beneventano vulgariter nuncupato, præſenti, ementi, recipienti, & legitime ſtipulanti, vice, & nomine Venerandæ Cappellæ ſeu Altaris ſub vocabulo Beatæ Mariæ ſitæ in Baſilica Sancti Petri de Urbe, vice, & nomine felicis recordationis Innocentii Papæ Octavi, fundatæ, & erectæ, nec non & aliorum in eadem Cappella ſuccedentium, videlicet integram quartam partem Caſalis totius, & ſui Tenimenti vulgo dicti Larvaro, ipſius Domini Marii junctam pro indiviſo cum aliis partibus ejuſdem Caſalis præfatæ Cappellæ Beatæ Mariæ, & cujuſdam alterius Cappellæ ſitæ in Eccleſia Sancti Marci de Urbe ſub vocabulo Conceptionis ejuſdem Beatæ Mariæ, quod totum Caſale poſitum eſt in partibus Latii ſuis finibus terminatum, cum poteſtate illam ſpecificandi, & cum omnibus, & ſingulis Juribus, pertinentiis, & adjacentiis ſuis liberam, & exemptam ab omni onere, Cenſus & Canonis ſolutione, ad habendum, tenendum, poſſidendum, fructificandum, utendum, fruendum, vendendum, donandum, alienandum, cedendum, concedendum, & de dicta quarta parte Caſalis prædicti faciendum, & diſponendum ad voluntatem præfati Emptoris, & aliorum in dicta Cappella Succeſſorum. Similiter idem Dominus Marius Venditor, ſponte vendidit jure proprio, & in perpetuum dedit, ceſſit, conceſſit, tranſtulit, & mandavit præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, omnia, & ſingula Jura, nomina, & actiones reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, Civiles, & prætorias, ac in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium Juris, quæ, quas, & quod, idem Dominus Marius Venditor habet, & ſibi competunt, habere, & competere quomodolibet poſſent nunc, & in futurum in, & ſuper dicta quarta parte Caſalis prædicti, & ſui Tenimenti; Nullo jure, nullaque actione præfato Domino Mario Venditori, aliquo modo, nec aliquo unquam tempore reſervatis; Ita quod eiſdem Juribus, ac utilibus & directis actionibus præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis emptor quoſupra nomine, ac alii Succeſſores, ſive ejuſdem Cappellæ Rectores agant, petant, accipiant, utantur, fruantur, & experiantur in Judicio, & extra, quibus præfatus Dominus Marius venditor agere, petere, excipere, uti, frui, & experiri poterat ante præſentem venditionem factam; dans, & concedens idem venditor præfato emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, omnimodam poteſtatem, & facultatem ipſi emptori nomine quo ſupra, propria auctoritate realem, corporalem, & actualem poſſeſſionem dictæ quartæ partis Caſalis, & tenimenti prædicti capiendi, & apprehendendi, retinendi, & de hiis faciendi, & diſponendi ad voluntatem præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis emptoris quoſupra nomine, & aliorum Succeſſorum; Conſtituens eumdem Reverendiſſimum Dominum Cardinalem emptorem quo ſupra nomine, Dominum, & Patronum, ut in rem ſuam propriam; Ponenſque ipſum in locum, jus, & Privilegium ipſius; & nihilominus conſtituit ſuum Procuratorem ad inveſtiendum, & corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ quartæ partis Caſalis prædicti tradendum præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, venerabilem virum Dominum Dominicum de Vellectariis præſentem, & acceptantem; & donec præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis Emptor de ea inveſtitus fuerit, præfatus Dominus Marius Venditor præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra de dicta quarta parte Caſalis, & Tenimenti prædicti ſupra poſiti, & confinati, pro pretio, & nomine pretii mille trecentorum, & viginti quinque Ducatorum, ad computum decem Carlenorum pro quolibet Ducato (a), quos mille trecentos, & viginti quinque Ducatos precium prædictum idem Dominus Marius Venditor actualiter, & in contanti habuit, & manualiter recepit a præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali Emptore præsente, ſolvente, & pagante pro pretio prædicto in Carlenis argenteis, & aliis monetis dictam quantitatem ſummantibus, & facientibus. Poſt quam quidem receptionem, & manualem traditionem dicto-

Alia Fundi Larvaro pars emitur favore Capellæ.

Jura omnia una cum fundo alienantur.

Pretium ſtatuitur, ac ſolvitur.

(a) Duas Fundi partes pretio Ducatarum bis mille ſexcentorum quinquaginta fuiſſe venditas, jam ſupra vidimus. Par igitur erat, ut tertia pars, pretii dimidium exæquaret: Pretii vero medietas eadem eſt quæ hic figitur, nimirum mille trecentorum & viginti quinque Ducatorum. Ex quo illud ſequitur, ut hujuſce Fundi diviſionem pari jure, & in quatuor æquales partes factam credamus.

dictorum mille, & trecentorum, & viginti quinqueDucatorum ad dictum computum(a), idem Dominus Marius Venditor ſe bene quietum, contentum, ſolutum, pagatum, & integraliter ſatisfactum vocavit, ac de illis pro dicto pretio præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem quietavit, & renunciavit exceptioni non habitorum, non ſolutorum, & eidem Domino Mario Venditori non traditorum, & conſignatorum dictorum mille trecentorum, & viginti quinque Ducatorum, ac doli mali, vis, metus in factum, conditioni ob cauſam, & ſine cauſa, ac ſpei futuræ numerationis, & receptionis, & generaliter & ſpecialiter omnibus aliis, & ſingulis exceptionibus, ac defenſionibus, juris, & facti, Canonici, & Civilis, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſeſe juvare, & defendere poſſet, expreſſe renunciavit, etſi plus dicto pretio dicta quarta pars Caſalis, & ſui tenimenti ſupra vendita, poſita, & confinata valeret, ſeu in futurum valere poſſet, ſive magna, ſive parva quantitas eſſet, etiamſi excederet dimidiam juſti pretii partem, totum illud plus præfatus Dominus Marius venditor donavit, & donationis titulo irrevocabiliter inter vivos dicto Reverendiſſimo Domino emptori præſenti, & ſtipulanti, ut ſupra, dedit, & conceſſit, quia ſic donare, & largiri voluit, & placuit; quamvis idem Dominus Marius aſſeruit id fore, & eſſe juſtum, & congruum pretium, & dictam quartam partem non ultra valere. Inſuper promiſit idem Dominus Marius venditor præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, quod dicta quarta pars Caſalis, & ſui tenimenti prædicti ſupra vendita, poſita, & confinata cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, eſt ipſius Domini Marii Venditoris, & ad eum ſpectat, & pertinet pleno jure Dominii, vel quaſi, & quod non eſt alteri vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, vel aliter alienata in totum, nec in partem, largo alienationis ſumpto vocabulo, nec de ea, vel parte ipſius eſt factus contractus, vel quaſi contractus cum aliqua alia perſona, loco, ſeu Univerſitate in præjudicium præſentis contractus, & contentorum in ea, & facere conſentire huic Inſtrumento, & contentis in eo omnem perſonam, locum, ſeu Univerſitatem jus aliquod habentem, ſeu habere prætendentem in, & ſuper dicta quarta parte Caſalis, & Tenimenti prædicti, cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictis, ad omnem ipſius Reverendiſſimi Domini Cardinalis Emptoris nomine quo ſupra, & aliorum ejus Succeſſorum ſimplicem petitionem, requiſitionem, voluntatem; ac omnem litem, cauſam, & judicium dandum, movendum, ſeu quomodolibet inſerendum, in, & ſuper dicta quarta parte Caſalis, & Tenimenti prædicti, cum juribus, & pertinentiis ſuis, in ſe ſuſcipere, & recipere, dictamque litem & judicium proſequi a principio, medio, uſque ad finem, & in quibuſcumque inſtantiis, eundemq. in, & ſuper ea defendere, & disbrigare, ac indemnem conſervare propriis ipſius Venditoris ſumptibus, & expenſis: alias dictus Dominus Marius Venditor per ſe, ſuoſque hæredes, & ſucceſſores teneri, & obligatum eſſe voluit præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali emptori præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, de evictione dictæ quartæ partis Caſalis, & Tenimenti prædicti, cum juribus, & pertinentiis ſuis, in forma juris valida, & in Urbe conſueta, & de conſenſu præſtando, litem ſuſcipiendo, & defendendo; nec non ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe, in quibus præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis emptor, & alii Succeſſores ipſius fecerint, incurrerint, aut paſſi extiterint in judicio, & extra, occaſionibus prædictis, aut earum altera, de quibus dictus Dominus Venditor ſtare, & credere voluit ſoli, & ſimplici eorum, & cujuſque ipſorum juramento, quod habere voluerunt pro plena, & ſufficienti probatione, ſine aliqua Judicis taxatione, ſive arbitratu boni Viri. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis, idem Dominus Marius pro ſe, ſuiſque heredibus, & ſucceſſoribus in futurum, ſe, ac omnia, & ſingula ejus bona mobilia, & ſtabilia, præſentia, & futura in ampliori forma juris ſolemniter obligavit, & hypothecavit, & voluit pro obſervatione omnium, & ſingulorum prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri in omni Foro Eccleſiaſtico, & Seculari, & coram quibuſcumque Judicibus, diebus etiam feriatis, & non feriatis, quibus,

Emtor liberatur.

Contractus a Venditore vindicatur.

(a) Si ergo Ducatorum omnium ſummam una colligamus, patet tres partes Fundi Larvaro pretio Ducatorum 3975. fuiſſe emtam, ſive Scutorum aut Scutatorum fere trium millium. Exiguum ſane pretium, ſi cum fructibus qui ex Latifundio obveniunt, conferatur. Quippe annuus reditus quem ex Prædio Innocentiani percipiunt, ex nupera locatione, quadringentorum Scutorum ſummam excedit. Sed hoc auctarium, eorum induſtriæ ac expenſis tribuendum. Quippe magnis ſumptibus fonte excitato, & noxia aquarum copia, quæ ſolo inſidebat, corrivata, major ac felicior Ladifundio acceſſit ubertas. Hæc de tribus Fundi Larvaro partibus, ſive quo ad pretium, ſive quo ad fructus, dicta velim. Quarta enim quæ ſupereſt pars, ſicut Innocentii VIII. tempore, ita etiam noſtra ætate poſſidetur a V. Capella ſub titulo Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis in Eccleſia Sancti Marci Romæ ſita.

(a) Pecu-

bus, ac Privilegio Fori renunciavit expreſſe, & generaliter, & ſpecialiter omnibus aliis & ſingulis legibus, auxiliis, favoribus, Indultis, Privilegiis, & quibuſcumque aliis exceptionibus, & defenſionibus juris, & facti, Canonici, & Civilis, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſe juvare, & defendere poſſet, expreſſe renunciavit, & juravit ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii, prædicta omnia, & ſingula ſemper, & perpetuo obſervare, & adimplere, rata, grata, & firma habere, & tenere, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub hypotheca, & obligatione prædictis, & vinculo dicti per eum præſtiti juramenti, & pœna unius libræ auri; qua pœna ſoluta, vel non, hæc omnia, & ſingula nihilominus perpetuo firma perdurent. Rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis publicum, ſeu publica conficerem Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Actum Romæ in Palatio præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis apud Eccleſiam Sancti Marci de Urbe, & in ipſius Camera, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis, videlicet, nobilibus Viris Jannotto Spinola, Marco Cataneo, Juliano Spinola Civibus Januenſibus, & Joanne Baptiſta de Caprarola Ortanæ Diœceſis, præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Camerario, Teſtibus ad prædicta omnia vocatis, habitis, & rogatis. Ego Bernardus quondam Domini Petri de Capogallis Romanus Civis, publicus Dei Gratia, Apoſtolica, & Imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic, ut præmittitur, agerentur, dicerentur, & fierent, una cum prænominatis Teſtibus præſens interſui, eaque ſic fieri vidi, & audivi, ideo hoc præſens publicum Inſtrumentum exinde confeci, & in hanc publicam formam redegi; & in fidem & Teſtimonium omnium & ſingulorum præmiſſorum, & rei ſic geſtæ, me hic manu propria ſubſcripſi, & publicavi, ſignumque meum appoſui conſuetum de hiis omnibus rogatus, & requiſitus.

Accedit Juramentum.

In Dei Nomine Amen. Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quarto, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri Divina Providentia Papæ ſexti, Indictione duodecima, menſis Februarii die ſeptima: In præſentia mei Notarii, & teſtium infraſcriptotorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogarum, conſtitutus perſonaliter in redimine (a), & ante Gryptas ſupraſcripti Caſalis venerabilis vir Dominus Dominicus de Vallectariis Præpoſitus Beatæ Mariæ de Vineis Januenſis, Magiſter domus præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Beneventani, Procurator ſpecialiter conſtitutus per infraſcriptos venditores ejuſdem Caſalis, ad inveſtiendum, & in realem, & corporalem, & actualem poſſeſſionem Caſalis prædicti pro tribus quartis partibus ponendum, & immittendum animo, & intentione exequendi dictum ſuum mandatum eidem factum; & ſimiliter venerabilis vir Dominus Benedictus Juſtinianus Nepos, ac Procurator præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis ipſius nomine, & pro eo, animo, & intentione poſſeſſionem prædictam pro eodem Reverendiſſimo Domino Cardinali recipiendi, & acceptandi, & data, & acceptata dextra ipſius Benedicti Nepotis, & Procuratoris prædicti, ipſum in poſſeſſione dicti Reddiminis, & Gryptarum Caſalis, & tenimenti prædicti, immiſit, & poſuit, & de ſolo dicti tenimenti, ſeu territorii in ipſius gremio immittendo, & aſſerendo eidem Domino Benedicto præſenti, & ſtipulanti pro eodem Reverendiſſimo Domino, eſto Dominus, & Patronus pro tribus quartis partibus Caſalis antedicti, præfatuſque Dominus Benedictus Procurator, & Nepos prædictus, nomine præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis poſſeſſionem Caſalis prædicti pro dictis tribus quartis partibus adivit, & adeptus eſt ingrediendo dictum Reddimen, & Gryptas ejuſdem Caſalis, in eiſque ſtando, & permanendo, dictumque Caſale, & tenimentum ejuſdem circuendo circum circa, & in eodem tenimento, & territorio commorando, ſtando, & deambulando, & alia faciendo, quæ de jure requiruntur omni meliori modo, via, & forma, quibus magis, & melius de jure fieri poteſt, & debet, rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis conficerem Inſtrumentum. Actum extra Urbem in Caſali prædicto, & in dicto Reddimine & Gryptis ejuſdem Caſalis, præſentibus, audientibus, & intelligentibus hiis, videlicet providis viris Antonio de Gigantibus Cive Romano regionis Trivii, & Philippo de Varagine Cive Januenſi teſtibus ad prædicta vocatis, habitis, & rogatis.

Emtor Latifundii poſſeſſionem capit per Procuratorem.

Eiſdem Anno, Pontificatu, Indictione, menſis Aprilis die octavo, in præſentia mei Notarii, & teſtium infraſcriptorum, ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, eximius utriuſque Juris Doctor Dominus Coronatus de Planca, Pater, & hæres quondam Dominæ Juliæ ipſius Domini Coronati legitimæ, &

(a) Peculiaris quidam Latifundii locus, & fortaſſe ædificium aliquod, ubi ea geſta ſunt, quæ in Inſtrumento recitantur.

& naturalis filiæ, olim Uxoris quondam Marci de Albertonibus; Qui Dominus Coronatus ſe, & Bona ſua principaliter obligavit pro Domina Franciſca ejus Uxore, & eximio J. U. Doctore Domino de Planca, ac aliis ejuſdem Domini Coronati filiis coheredibus, pro quibus de rato, & rati habitione promiſit in forma, cum conſenſu, præſentia, verbo, & voluntate Marii Diotajuti Patris, & legitimi adminiſtratoris Julii, & Joannis Baptiſtæ ſuorum filiorum, & qui Diotajuti Pater, & legitimus adminiſtrator prædictus, ultra dictum ipſius conſenſum præſtitum, ſe & bona ſua principaliter obligavit pro dictis ſuis filiis, & Bartholomæo ejus Nepote, ac de rato, & rati habitione promiſit, ſe facturum, & curaturum ita, & taliter cum effectu, quod dicti ſui filii, & Nepos, infraſcripta omnia, & ſingula, in præſenti Inſtrumento contenta perpetuo ratificabunt, emologabunt, & acceptabunt, & contra non facient, dicent, vel venient aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, maxime ratione ipſorum minoris ætatis viginti, ſeu viginti quinque annorum, nec reſtitutionem adverſus infraſcripta in integrum principaliter, aut incidenter poſtulabunt, ſponte, & ex certa ſua ſcientia, & non per errorem omni meliori modo, via, jure, & forma quibus magis, & melius de jure fieri poteſt, & debet, dedit, ceſſit, conceſſit, ore proprio, & in perpetuum transtulit, & mandavit Reverendiſſimo in Chriſto Patri & Domino, Domino Laurentio miſeratione divina tituli Sanctæ Cæciliæ, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali Beneventato vulgariter nuncupato, præſenti, acceptanti, recipienti & legitime ſtipulanti vice & nomine Ven. Capellæ ſeu Altaris ſub vocabulo Beatæ Mariæ nuncupatæ, vice, & nomine felicis recordationis Innocentii Papæ octavi erectæ, omnia, & ſingula jura, nomina, & actiones reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, Civiles, & Prætorias, ac in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium juris, quæ, quas, & quod præfatus Dominus Coronatus pro ſe, & quibus ſupra nominibus habet, ſibi competunt, habere, & ſibi competere quomodolibet poſſent nunc, & in futurum in, de, & ſuper duabus tertiis partibus Caſalis, & ſui tenimenti vulgo dicti Larvaro, ſiti in partibus Latii, ſuis finibus terminati cum poteſtate dicta confinia ſpecificandi, vigore, & occaſione duorum millium trecentorum florenorum in Urbe currentium (a), tam pro dote, ſive juribus dotalibus, & donatione propter Nuptias præfatæ quondam Dominæ Juliæ, quam etiam ratione cujuſdam Legati per dictum quondam Marcum Virum ipſius Dominæ Juliæ, in ultima ſui voluntate facti debitorum, pro quibus Dote, juribus dotalibus, & donatione, ac legato prædictis, dictæ duæ tertiæ partes Caſalis prædicti hypothecatæ, & in ſolutum traditæ, & conſignatæ fuerunt præfato Domino Coronato per quondam Dominam Catharinam Matrem, & heredem præfati quondam Marci, cum poteſtate illas redimendi, prout hæc, & alia in Inſtrumento inde confecto, ſcripto manu Joannis de Signorilibus publici Notarii conſtare dixerunt, nullo jure, nullaque actione dicto Domino Coronato pro ſe, & quo ſupra nomine ullo unquam tempore aliquo modo reſervatis. Ita quod dictis juribus, nominibus, & actionibus prædictis præfatus Reverendiſs. Dominus Cardinalis nomine quo ſupra agat, petat, excipiat, utatur, fruatur, & experiatur in judicio, & extra, quibus præfatus Dominus Coronatus pro ſe, & nomine quo ſupra petere, & excipere, uti, frui, & experiri poterat ante præſentem ceſſionem factam, dans, & concedens præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti ut ſupra omnimodam poteſtatem propria ipſius auctoritate dictas duas tertias partes Caſalis, & tenimenti prædicti intrandi, & illarum poſſeſſionem realiter, corporaliter, & actualiter capiendi, & de illis faciendi, & diſponendi pro ipſius libito voluntatis, ponens ipſum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem præſentem, & ſtipulantem ut ſupra, in ipſius Domini Coronati locum, jus, & privilegium, ipſumque Dominum, & Patronum, ut in rem propriam conſtituendo; & nihilominus idem Dominus Coronatus pro ſe, quo ſupra nomine, conſtituit ſuum Procuratorem ad cautelam ad inveſtiendum præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem nomine quo ſupra, de dictis duabus tertiis partibus Caſalis prædicti, Dominum de Vallectariis Præpoſitum Beatæ Mariæ de Vineis Januen. præſentem, & acceptantem, & donec de illis inveſtitus fuerit, conſtituit ſe præfatus Dominus Coronatus nomine quo ſupra, illas nomine præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis quo ſupra nomine tenere, & poſſidere. Hanc autem dationem, ceſſionem, &

Fundi Larvari pars quædam æri alieno obnoxia, plane liberatur.

Jura omnia a Creditore in Capellam transferuntur.

(a) Florenos non aureos, ſed argenteos hic eſſe intelligentos, patet vel ex ipſa contractus natura. Si enim Florenos aureos excipias, jam Latiſundii valorem excedet æs alienum illi ſuperpoſitum. Valet enim Ducatis Carlenorum 2650.; & Florenorum bis mille trecentorum gravatur onere. De argentei Floreni pretio, agam infra.

& conceſſionem, ac omnia, & ſingula ſupradicta, & quæ infra dicentur, fecit idem Dominus Coronatus pro ſe quo ſupra nomine, cum dicto conſenſu, præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti, ut ſupra, de juribus, & actionibus prædictis, pro eo quia idem Dominus Coronatus pater, & heres prædictus pro ſe, & quo ſupra nomine, præſentialiter, actualiter, & in contanti in Ducatis auri in auro habuit manualiter, & recepit a præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſente, ſolvente, & numerante, & pagante nomine dictæ Cappellæ, & Altaris, dictos duo millia, & trecentos Florenos Romanos (a) cauſis, & rationibus ſupra expreſſis, eidem Domino Coronato pro ſe, & quo ſupra nomine debitos. Poſt quam receptionem, & habitionem dictorum duorum millium, & trecentorum florenorum, idem Dominus Coronatus pro ſe, & quo ſupra nomine, ſe bene quietum, contentum, ſolutum, pagatum, & ſatisfactum vocavit de illis, & renunciavit exceptioni non ſolutorum, non receptorum, non ponderato- & eidem non traditorum, & conſignatorum dictorum duorum millium, & trecentorum Florenorum ad dictam rationem, & exceptioni non numeratæ pecuniæ, ac doli mali, vis, metus in factum, conditioni ob cauſam, & ſine cauſa, & ſpei futuræ numerationis, & receptionis, & generaliter, & ſpecialiter omnibus aliis, & ſingulis exceptionibus, & defenſionibus juris, & facti, Canonici, & Civilis, quibus contra hæc omnia, & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſe juvare, & defendere poſſet, expreſſe renunciavit. Inſuper promiſit idem Dominus Coronatus, pro ſe, & quo ſupra nomine, præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, quod dicta jura ut ſupra ceſſa, data, & conceſſa, fuerunt, & ſunt ipſius Domini Coronati, & ad eum ſpectant, & pertinent pleno jure, & quod non ſunt alteri donata, ceſſa, conceſſa, vel aliter alienata in totum nec in partem, largo alienationis ſumpto vocabulo, nec de eis eſt factus contractus, vel quaſi contractus cum aliqua alia Perſona, loco, ſeu univerſitate, in præjudicium præſentis contractus ceſſionis, & contentorum in ea, & facere conſentire huic Inſtrumento, & contentis in eo omnem Perſonam, locum, ſeu univerſitatem jus aliquod habentem, ſeu habere prætendentem in, & ſuper prædictis, & maxime præfatam Dominam Franciſcam ejus Uxorem, & dictum Dominum Paulum, & alios ejuſdem Domini Coronati filios, ad omnem ipſius Reverendiſſimi Domini Cardinalis ſimplicem petitionem, & requiſitionem & voluntatem, alias teneri voluit idem Dominus Coronatus præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, de evictione dictorum jurium, ut ſupra ceſſorum, conceſſorum, & datorum in forma juris valida, & in Urbe conſueta, & de conſenſu præſtando, & ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe, in quibus, & ad quæ præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis, quo ſupra nomine, ac alii poſt eum Succeſſores fecerint, incurrerint, aut paſſi extiterint in Judicio, & extra, occaſionibus prædictis, de quibus ſtare, & credere voluit ſoli, & ſimplici Sacramento præfati Reverendiſſimi Domini, & aliorum ejus Succeſſorum, quod haberi voluit pro plena, & ſufficienti probatione, ſine aliqua Judicis taxatione, ſeu arbitratu boni Viri. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis præfatus Dominus Coronatus pro ſe, quo ſupra nomine, ſe, ac omnia, & ſingula ejus bona mobilia & ſtabilia, præſentia & futura, in pleniori forma Juris præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, ſolemniter obligavit, & hypothecavit, & voluit pro obſervatione omnium, & ſingulorum prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri in omni foro, tam Eccleſiaſtico, quam Seculari, & coram quibuſcumque Judicibus, diebus etiam feriatis, & non feriatis, quibus, ac privilegio fori expreſſe renunciavit, & generaliter, & ſpecialiter omnibus aliis, & ſingulis legibus, auxiliis, favoribus, privilegiis, indultis, ac quibuſcumque aliis exceptionibus, & defenſionibus juris & facti, Canonici, & civilis, quibus contra hæc omnia & ſingula quomodolibet facere, dicere, & ſe juvare, ac defendere poſſit, expreſſe renunciavit, & juravit ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manu tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii, prædicta omnia & ſingula ſemper, & perpetuo obſervare, & adimplere, rata, grata, & firma habere, & tenere, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, jure, modo, titulo, ſive cauſa ſub hypotheca, & obligatione prædictis, & vinculo dicti per eum præſtiti Juramenti: rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis publicum

Pecuniæ ſolutione æs alienum extinguitur.

Creditor evictionem ſpondet.

Juramento ſe obſtringit.

(a) Quamvis Floreni argentei, non ſecus ac aurei, e monetaria officina Florentiæ prodierint, nihilominus argentei Floreni appellantur *Romani*, quod Romæ frequentiores eſſent, certo tamen ſtatoque pretio illis attributo: Hinc etiam *Floreni in Urbe currentes* paſſim nominantur.

cum conficerem Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Actum Romæ in Regione Pineæ in Palatio præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis Beneventani in ejus Camera, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his, videlicet Magnificis Dominis, Domino Geherardo Uſuſmaris, Juliano Spinula civibus Januenſibus, & Domino Marco Lauridano Canonico Veneto Camerario præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis, teſtibus ad prædicta omnia vocatis, habitis, & rogatis. Ego Bernardus quondam Domini Petri de Capogallis Romanus civis, publicus Dei gratia, Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus Notarius, quia prædictis omnibus & ſingulis, dum ſic, ut præmittitur, agerentur, dicerentur, & fierent, una cum prænominatibus teſtibus præſens interfui, eaque ſic fieri vidi, & audivi, ideo hoc præſens publicum Inſtrumentum exinde confeci, & in hanc publicam formam redegi, & in fidem & teſtimonium omnium & ſingulorum prædictorum, & rei ſic geſtæ, hic me manu propria ſubſcripſi, & publicavi, ſignumque meum appoſui conſuetum, de his omnibus rogatus, & requiſitus.

In Nomine Domini Amen. Per hoc præſens publicum Inſtrumentum cunctis pateat evidenter, & ſit notum, quod anno a Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti milleſime quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri Divina providentia Papæ ſexti, Indictione prima, menſis Decembris die vigeſima; In præſentia mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum & rogatorum conſtitutus perſonaliter providus Vir Joannes Chriſtophorus Bartholomæi Teſta de Regione Pontis, cum conſenſu, præſentia, verbo, & voluntate Domini Gregorii de Caſalis Notarii de Regione Campi Martis, Mariti Dominæ Eugeniæ germanæ ſororis dicti Joannis Chriſtophori, & Magiſtri Sanctis Barberii, Mariti, & perſonæ legitimæ Dominæ Gratioſæ ejus Uxoris, ac germanarum Sororum ipſius Joannis Chriſtophori, præſentium, volentium, & conſentientium, & eorum ac cujuslibet ipſorum conſenſum præſtantium, tam eorum nominibus, quam nomine dictarum eorum Uxorum, renunciantium omnibus eorum juribus & actionibus, eiſdem, ac dictis eorum Uxoribus ſpectantibus, & pertinentibus ſuper infraſcripta Domo vendita infraſcripto Reverendiſſimo Domino Cardinali Beneventano, tam ratione dotium eiſdem promiſſarum, & etiam Jocalium, Parafernorum, ac hereditatis Paternæ eiſdem quomodolibet debitorum, & pro quibus ſe, & eorum Bona principaliter obligaverunt, & promiſerunt de rato, & rati habitione, & ſe facturos, & curaturos, ita & taliter cum effectu, quod dictæ eorum Uxores habebunt ratum, gratum, & firmum ſupraſcriptum conſenſum per eos ut ſupra præſtitum, ac venditiones per eos ut ſupra factas, contra non facient, dicent, vel venient aliqua ratione, modo, titulo, ſive cauſa, ſponte, & certa ejus ſcientia, & non per errorem, vendidit, & titulo venditionis dedit, ceſſit, & conceſſit ad mundam proprietatem, perpetuamque hereditatem Reverendiſſimo in Chriſto Patri & Domino Laurentio titulo Sanctæ Cæciliæ Presbytero Cardinali Beneventano præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti vice, & nomine Capellæ glorioſæ Virginis Mariæ ſitæ in Venerabili Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ædificatæ noviter, & conſtructæ nomine Sanctæ memoriæ Domini Innocentii Divina providentia Papæ octavi; & mihi Notario, uti publicæ Perſonæ præſenti, & recipienti, & legitime ſtipulanti pro ea, id eſt quandam ipſius Joannis Chriſtophori Domum terrineam, tegulatam, & ſolaratam, cum Sala, Cameris, duabus Apothecis, lovio (*a*), Cantina, Coquina, & aliis ejuſdem membris, juribus, introitibus, & pertinentiis ſuis poſitam in Regione Pontis in Platea Montis Jordani, juxta res Domini Gentilis Pauli de Magiſtris; ab alio juxta res heredum quondam Magiſtri Troyli Medici; ab alio eſt Platea Montis Jordani, ante eſt via publica, vel ſi qui &c. liberam, & exemptam ab omni onere, Cenſu, Canone, ſeu Servitute, alicui peſonæ dandi, præſtandi, ſive perſolvendi. Item etiam ſimili modo & forma Dominus Joannes Chriſtophorus vendidit omnia, & ſingula jura, omneſque actiones, juſtitias, & rationes reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, & in rem ſcriptas, Officium Judicis, & beneficium Juris, quæ, quas, & quod dictus Venditor habet, ſibique competunt, habere, & competere poſſent nunc, & in futurum ſuper dicta Domo per eum ut ſupra vendita, cum juribus, & pertinentiis ejus ad habendum, tenendum, utendum, fruendum, fructificandum, vendendum, cedendum, concedendum, & de ea perpetuo faciendum, & diſponendum pro libito voluntatis Capellanorum in dicta Capella deputandorum, & ordinandorum, nullo jure, nullaque actione ſibi Joanni Chriſto-

Venditio domus in Platea Montis Jordani favore Capellæ.

(*a*) Cangius in verbo *Lodia* innuit vocabulum *Logium* a Lectore conſulendum. *Logium* vero eam domus partem interpretatur, quæ, barbaro nomine haud quaquam mutato, ab Italis appellatur *Loggia*.

ſtophoro venditori ſuper dicta domo per eum ut ſupra vendita, aliqualiter reſervatis. Ponens, & immittens dictus Venditor eundem Reverendiſſimum Dominum Cardinalem emptorem, & Capellam prædictam in jus, & privilegium ipſius venditoris, ita quod dictus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis, Capella, & Capellani ejuſdem pro dictis juribus emptis poſſint, & valeant agere, petere, & experiri utilibus & directis actionibus in Judicio, & extra, quemadmodum venditor agere, facere, & experiri poterat ante præſentem venditionem, dans, & concedens dictus venditor eidem Reverendiſſimo Domino Cardinali, Capellæ, & Capellanis ejuſdem licentiam, & poteſtatem propria ejus auctoritate, & ſine licentia alicujus Judicis, ſive Curiæ dictam domum, cum juribus & pertinentiis ſuis intrandi, capiendi, & apprehendendi, & de ea faciendi, & diſponendi pro libito voluntatis ipſorum Reverendiſſimi Domini Cardinalis, & Capellanorum. Et nihilominus conſtituit dictus Venditor ejus legitimum Procuratorem Reverendiſſimum Patrem, & Dominum Franciſcum de Auria Januenſem præſentem, & acceptantem, ad inveſtiendum præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem, ſeu præſentem mandatum ab eo, de dicta Domo, ut ſupra per eum vendita cum juribus, & pertinentiis ſuis, & donec præfatus Reverendiſſimus Dominus Cardinalis inveſtitus fuerit de dicta Domo, ac vacuam, liberam, & expeditam poſſeſſionem ejuſdem Domus adeptus fuerit, dictus Venditor conſtituit ſe nomine dicti Emptoris & pro eo tenere & poſſidere. Hanc autem venditionem, dationem, ceſſionem, & conceſſionem, ac prædicta omnia, & ſingula, quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecit dictus Joannes Chriſtophorus cum conſenſibus prædictis, præfato Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & recipienti, ac legitime ſtipulanti pro dicta Capella, & Capellanis ejuſdem, & mihi Notario uti publicæ perſonæ præſenti, recipienti, & legitime ſtipulanti pro dicta Capella & Capellanis ejuſdem, pro pretio, & nomine prætii octingentorum Ducatorum de Carlenis ad rationem ſeptuaginta* bolonen. pro quolibet ducato (a), de quibus octingentis Ducatis pretio dictæ Domus dictus Joannes Chriſtophorus Venditor nunc manualiter, realiter, & in contanti habuit, & recepit a dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali Ducatos auri in auro larg. viginti. Reſiduum vero uſq; in dictis octingentis Ducatis manualiter, realiter, & in contanti depoſuit ad inſtantiam dicti Joannis Chriſtophori penes, & apud Virum Nobilem Philippum Inſtitutorem Banchi de Saulis præſentem, recipientem, & acceptantem, ſolvend. eidem Joanni Chriſtophoro, datis per eum idoneis fidejuſſionibus de evictione, conſenſu præſtando, & de ſuſcipiendo omnem litem ſuper ea movendam, ſecundum formam Juris, & Urbis conſuetudinem, & præſtito conſenſu per ſupraſcriptas Dominam Eugeniam, & Gratioſam germanas Sorores ipſius Joannis Chriſtophori; de quibus poſt dictam receptionem, & depoſitionem dictus Venditor vocavit ſe bene quietum, contentum, & pagatum, & renunciavit exceptioni non habitorum, non ſolutorum, non receptorum, non depoſitorum, & ſibi non conſignatorum, & depoſitorum, exceptioni non numeratæ pecuniæ, doli mali, vis, metus in factum, conditionis indebitæ ob cauſam, ac ſine cauſa, & ſpei futuræ numerationis & receptionis, rei non ſic geſtæ, & Inſtrumenti non ſic celebrati. Et ſi plus dicto pretio dictorum octingentorum ducatorum dicta Domus ut ſupra vendita nunc valeret, vel in futurum quomodolibet valere poſſet, totum illud plus, ſive ſit magna, ſive ſit parva quantitas, etiamſi dimidiam juſti pretii excederet, dictus Venditor inter vivos, & irrevocabiliter donavit, dedit, ceſſit, & conceſſit dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali, & mihi Notario, ut publicæ Perſonæ præſentibus, & ſtipulantibus ut ſupra, quod dicta Domus per eum ut ſupra vendita, cum juribus, & pertinentiis ſuis eſt ipſius Venditoris, & ad eum ſpectat, & pertinet pleno jure Dominii, vel quaſi, & quod nulli alteri perſonæ, Univerſitati, Collegio, ſive Loco eſt vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, ſeu quomodolibet alienata in totum, neque in partem, & quod non eſt factus aliquis Contractus, diſtractus, vel quaſi Contractus in præjudicium præſentis venditionis, & contentorum in ea, neque factus apparebit; & ſi contrarium aliquo tempore appareret, vel in futurum quomodolibet apparere poſſet, dictus Venditor voluit teneri, & obligari de evictione in forma Juris valida, & in Urbe conſueta; nec non ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe occaſione prædicta per dictum Emptorem, & Capellanos Capellæ præfatæ fienda, patienda, & incurrenda, de quibus ſtare, & credere voluit ſoli, & ſimplici Sacramento dicti Emptoris, & Capellanorum dictæ Capellæ, abſque aliqua alia probatione, ſeu Judicis taxatione

Venditor emptorem liberat.

* l. ſeptuaginta quinque.

Domus venditæ pretium taxatur, & partim ſolvitur.

Partim depoſitum.

Favore Emptoris evictionem ſpondet.

(a) Si hoſce Ducatos octingentos ad Scutorum valorem exigas, inde colliges eos commenſurari Scutis Romanis plane ſexcentis. At longe majori pretio, nimirum Scutis mille quingentis, domus eadem anno 1614. vendita fuit favore Congregationis Oratorii S. Philippi Nerii, ut docet Inſtrumentum in Acta publica a Notario Gargario relatum. Pretii diſcrimen repetas a domus conditione, quæ ſucceſſu temporis longe melior facta eſt. Pecunia ex venditione domus collecta, ab Innocentianis converſa fuit in emtionem alterius domus, quam hodie poſſident ad Montem Jordanum in vico quem vocant *dell' Avila*, ut patet ex Inſtrumento Franciſci Cellii die 3. Februarii 1648.

(a) De

ne. Quod Sacramentum habere voluit pro plena, & ſufficienti probatione. Necnon promſiit dictus Venditor huic venditioni facere conſentire omnem perſonam in dicta Domo jus habentem, ſeu habere prætendentem, ad omnem ſimplicem petitionem, requiſitionem, & voluntatem ipſius Emptoris, & Capellanorum prædictorum. Necnon ſimiliter promiſit dictus Venditor omnem litem ſuper dicta Domo quomodolibet movendam in ſe ſuſcipere, mediare, & finire ejus ſumptibus, & expenſis, & dictum Emptorem, Capellam, & Capellanos disbrigare ab omni moleſtante perſona, quia ſic actum, & conventum fuit. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis dictus Joannes Chriſtophorus venditor obligavit ſe, & omnia, & ſingula ejus Bona præſentia, & futura. Et voluit pro obſervatione prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in qualibet Curia tam Eccleſiaſtica, quam Seculari, & coram quocumque Judice, Auditore, Vicario, Legato, vel Subdelegato, diebus feriatis, & non feriatis. Quibus ferlis, & feriatis diebus, ac beneficio fori renunciavit expreſſe. Renunciavit etiam cum juramento legi Cedo Bonis, termino quinquennali, cedendarum, & dividendarum actionum, & illi legi, qua cavetur, quod ſi Debitor non habuerit aurum, vel argentum, vel quid mobile, unde poſſit ſuo ſatisfacere Creditori, quod liceat offerre de ſtabilibus, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis legibus, legum auxiliis, ſtatutis, privilegiis, & conſuetudinibus Urbis, tam factis, quam faciendis; & ad majorem firmitatem prædictorum juravit ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Sacroſanctis Scripturis, contra ſupraſcripta omnia, & ſingula, vel aliquod ſupraſcriptorum non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione prædictorum, & vinculo dicti per eum præſtiti juramenti. Actum Romæ in Regione Pineæ, in Palatio Eccleſiæ Sancti Marci in Camera præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet Reverendo Patre Domino Herneo de Callac utriuſque Juris Doctore, Præpoſito Guerrandiæ Nannaten. Diœceſis, Magiſtro Antonio Jacobi Pollajolo Florentino Sculptore, & Domino Franciſco de Auria ſupranominato, teſtibus ad prædicta vocatis & rogatis.

Contractus juramento roboratur.

In Nomine Domini Amen. Eiſdem Anno, Pontificatu, Indictione, menſe quibus ſupra, die vero vigeſima prima. In præſentia mei ejuſdem Notarii, & Teſtium infraſcriptorum, ad hæc ſpecialiter vocatorum, &, rogatorum, Viri nobiles Laurentius de Pauli, & Antonius de Lenis de Regione Pontis, ipſi, & quilibet ipſorum in ſolidum, precibus, & rogatu ſupraſcpipti Joannis Chriſtophori venditoris præſentis & recipientis, fidejuſſerunt, & fidejuſſionem fecerunt nomine dicti Joannis Chriſtophori, penes, & apud ſupraſcriptum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem abſentem, & Dominum Franciſcum de Auria ejus Procuratorem, & me Notarium infraſcriptum, præſentes, & ſtipulantes pro dicta Capella, de evictione, conſenſu præſtando, & de ſuſcipiendo omnem litem ſuper ſupraſcripta Domo movendam, ut ſupra eſt expreſſum, alias in ſolidum teneri voluerunt de evictione, conſenſu præſtando, & de ſuſcipiendo omnem litem, in omnem caſum, cauſam, & eventum omnem prædictorum, ſcientes ſe ad prædicta non teneri, immo teneri voluerunt in cauſam, & eventum evictionis prædictæ. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & firmiter adimplendis dicti Fidejuſſores, & quilibet ipſorum obligaverunt ſe, & omnia, & ſingula eorum, & cujuslibet ipſorum Bona præſentia, & futura. Et voluerunt pro obſervatione prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in qualibet Curia, tam Eccleſiaſtica, quam Seculari, & coram quocumque Judice, Auditore, Vicario, Legato, vel Subdelegato, diebus feriatis, & non feriatis, quibus feriis, & feriatis diebus, ac beneficio Fori renunciaverunt expreſſe. Renunciaverunt etiam cum juramento legi, Cedo Bonis, termino quinquennali, cedendarum, & dividendarum actionum, & illi legi, qua cavetur, quod ſi Debitor non habuerit aurum, argentum, vel quid mobile, unde poſſet ſuo ſatisfacere Creditori, quod liceat offerre de ſtabilibus, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis legibus, legum auxiliis, ſtatutis, privilegiis, conſuetudinibus Urbis tam factis, quam fiendis; & ad majorem firmitatem prædictorum jurarunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii infraſcripti, contra ſupraſcripta omnia, & ſingula, vel aliquod ſupraſcriptorum non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione prædictorum, & vinculo dicti per eos præſtiti juramenti. Actum Romæ in Regione Pontis in Apotheca Speciariæ Pauli della Corona ſita in Platea Montis Jordani, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his teſtibus, videlicet Paulo Joannis Lelli, Benedicto Magiſtri Laurentii, & Petro Antonio Magiſtri Cancini Aurificis, omnibus de Regione Pontis, Teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis.

Fidejuſſores accedunt, qui venditoris nomine evictionem ſpondent.

Juramento ſe obſtringunt.

In

In Nomine Domini Amen. Eiſdem anno, menſe, Indictione, die, & Pontificatu quibus ſupra, & in præſentia mei ejuſdem Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, Honeſtæ Dominæ Eugenia Uxor Domini Gregorii de Caſalis, & Gratioſa Uxor Magiſtri Sancti Barberii, germanæ Sorores Joannis Chriſtophori Bartholomæi ſupraſcripti; quæ cum juramento renunciaverunt auxilio Vellejan. Senatus Conſult. authenticæ ſi qua Mulier, & legis. Juliæ de fundo dotali, certioratæ prius per me Notarium infraſcriptum de dictis juribus, & eorum effectu, quid ſint, quid dicant, & quid importent, habentes notitiam, & certam ſcientiam de conſenſu, & renunciationibus earum nominibus factis per ſupraſcriptum Dominum Gregorium, & Magiſtrum Statium earum Viros in dicta ſupraſcripta Domo factis per ſupraſcriptum Joannem Chriſtophorum earum fratrem ſupraſcripto Reverendiſſimo Cardinali Beneventano, nomine Venerabilis Capellæ Sanctæ Mariæ ſitæ in Baſilica Sancti Petri de Urbe, conſtructæ nomine Sanctæ memoriæ Domini Innocentii Divina providentia Papæ Octavi, prout latius ſupra per manus mei Notarii infraſcripti apparet, illam, & illum, & contenta in eis, ex certa earum, & cujuslibet ipſarum ſcientia, & non per errorem emologaverunt, ratificaverunt, & acceptaverunt, & pro emologata, ratificata, & acceptata haberi voluerunt, ac renunciaverunt omnia jura, omneſque actiones, juſtitias, & rationes reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, & in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium Juris, ſibi, & cuilibet ipſarum quomodolibet competentes, & competentia ſuper dicta Domo, vigore, prætextu, & occaſione earum Dotium, & earum Jocalium, eis, & cuilibet ipſarum promiſſorum per dictum earum fratrem; nec non dotis earum Matris, & aliorum Jurium quomodolibet eis, & cuilibet ipſarum quomodolibet competentium uſque in præſentem diem. Hanc autem ratificationem, conſenſum, & renunciationem, & prædicta omnia, & ſingula, quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecerunt dictæ Dominæ Eugenia, & Gratioſa, pro eo quia aſſeruerunt eis, & cuilibet ipſarum, eſſe bene cautum de omnibus ſupraſcriptis, & quia ſic eis benefacere placuit. Et inſuper dictæ Dominæ promiſerunt de evictione dictorum jurium refutatorum, in forma Juris valida, & in Urbe conſueta. Quæ quidem omnia, & ſingula ſupraſcripta, dictæ Dominæ, & quælibet earum promiſerunt attendere, & obſervare, ac rata, grata, & firma habere, & tenere, & in nullo contrafacere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione omnium, & ſingulorum Bonorum ipſarum, & vinculo dicti per eas præſtiti juramenti in manibus mei Notarii infraſcripti. Actum Romæ in regione Pontis in Domo habitationis Magiſtri Nardi Pictoris Romani, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet Cherubino Matutii Becchini de Lentulis de Regione Campitelli, & Bernardo de Simonis de regione Montium, Teſtibus ad prædicta vocatis & rogatis.

Mulieres in domo ſupra vendita jus habent.

Venditionem approbant, ac quibuſcumque Privilegiis ſe abdicant.

In Nomine Domini Amen. Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octavo, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri Divina providentia Papæ Sexti, Indictione prima, menſis Januarii die tertia: In præſentia mei ejuſdem Notarii, & Teſtium infraſcriptorum, ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, providus Vir Gentilis de la Palma de Regione Ripæ, Pater, & legitimus Adminiſtrator Alexandræ ejus Filiæ, ac Uxoris per verba de præſenti, & anuli ſubarratione Joannis Chriſtophori Bartholomæi Teſta, pro ſeipſo, ac vice & nomine dictæ ſuæ filiæ, pro qua ſe, & Bona ſua principaliter obligavit, ac promiſit de rato, & rati habitione, ſe facturum, & curaturum, ita & taliter, & cum effectu, quod a dicta Alexandra ejus filia habebit infraſcriptum conſenſum, & omnia, & ſingula infraſcripta habebit rata, grata, & firma, & contra non faciet, dicet, vel veniet aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſponte, & ex certa ejus ſcientia, & non per errorem, conſenſit, & ſuum conſenſum, & dictæ ſuæ filiæ præſtitit venditioni ſupraſcriptæ Domus factæ per Dominum Joannem Chriſtophorum ſupraſcripto Reverendiſſimo Domino Cardinali nomine ſupraſcriptæ Capellæ Sanctæ Mariæ in Baſilica Sancti Petri exiſtentis, & renunciavit omnia, & ſingula jura, omneſque actiones, juſtitias, & rationes reales, & perſonale, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, & in rem ſcriptas, officium Judicis, & beneficium Juris, quæ, quas, & quod dicta Domina Alexandra habet, ſibique competunt, habere, & competere poſſunt nunc, & in futurum ſuper dicta Domo vendita dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali dicto nomine, vigore trecentorum florenorum in Urbe currentium, ad rationem quadraginta ſeptem ſolidorum pro quolibet

Gentilis de Palma tam ſuo, quam familiæ nomine, venditionis contractum ratum habet.

Quæ Jura in domo vendita mulieribus competant.

libet floreno (*a*), Dotis ipſius Alexandræ, & ſeptuaginta quinque florenorum ſimilium pro donatione propter nuptias obligatorum ſimiliter ſuper dicta Domo, ut ſupra vendita, & generaliter de omni alio eo, quod habent, & debent habere tam ipſe, quam dicta ſua filia ſuper dicta Domo vendita. Hunc autem conſenſum, & refutationem, & prædicta omnia, & ſingula, quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecit Dominus Gentilis, pro ſe, & dicta ſua filia eidem Reverendiſſimo Domino Cardinali præſenti, & ſtipulanti ut ſupra, pro eo quia dictus Gentilis confeſſus fuit, & in rei veritate recognovit dictos trecentos Florenos pro Dote, & ſeptuaginta quinque Florenos pro donatione propter nuptias re habuiſſe a dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali, & ipſos trecentos, & ſeptuaginta quinque florenos ad ejus, & dictæ ejus filiæ inſtantiam depoſuiſſe penes Virum nobilem Dominum Jacobum Galli Mercatorem Romanum, de quibus poſt dictam confeſſionem vocavit ſe bene contentum, & pagatum, & renunciavit exceptioni non habitorum, non receptorum, & ſibi non conſignatorum, exceptioni non numeratæ pecuniæ, doli mali, vis, metus in factum, conditioni indebitæ ob cauſam, & ſine cauſa, ſpei futuræ numerationis, & receptionis. Et inſuper dictus Gentilis pro ſe, & dicta ejus filia promiſit de evictione dictorum jurium reſervatorum in forma Juris valida, & in Urbe conſueta, alias voluit teneri ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe, occaſione prædicta per dictum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem, Capellanos, & Capellam facienda, patienda, & incurrenda; de quibus ſtare, & credere voluit ſoli, & ſimplici ſacramento dicti Reverendiſſimi Domini Cardinalis, ſeu Capellanorum dictæ Capellæ; quod Sacramentum haberi voluit pro plena, & ſufficienti probatione. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis dictus Gentilis obligavit ſe, & omnia, & ſingula ejus Bona præſentia, & futura, & voluit pro obſervatione prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in qualibet Curia, tam Eccleſiaſtica, quam Seculari, & coram quocunque Judice, Auditore, Legato, vel Subdelegato, diebus feriatis, & non feriatis; quibus feriis, & feriatis diebus renunciavit expreſſe. Renunciavit etiam omnibus legibus, & legum auxiliis, ſtatutis, privilegiis, & conſuetudinibus Urbis tam factis, quam fiendis; & ad majorem firmitatem prædictorum juravit ad Sancta Dei Evangelia in manibus mei Notarii infraſcripti, contra ſupraſcripta omnia, & ſingula, vel aliquod ſupraſcriptorum non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione prædicta, & vinculo dicti per eum præſtiti juramenti. Actum Romæ in Palatio Sancti Marci, in Camera ſupraſcripti Reverendiſſimi Domini Cardinalis, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet, Reverendo Patre Domino Simeone Bonadies Epiſcopo Imolenſi, Domino Alto de Nigris de Urbe de Regione Trivii, & Alexandro Maccio Teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis.

Pretium domus partim ſolvitur, partim deponitur.

[illegible]

Juratur promiſſio.

In Nomine Domini Amen. Eiſdem Anno, Pontificatu, Indictione, die, quibus ſupra, & in præſentia mei ejuſdem Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, conſtitutus perſonaliter coram me Notario, & Teſtibus infraſcriptis ſupraſcriptus Joannes Chriſtophorus Bartholomæi Teſta de Regione Pontis venditor ſupraſcriptæ Domus, volens rem per eum promiſſam executioni mandare, ſponte, & ex certa ejus ſcientia inveſtivit, ac in vacuam, & expeditam poſſeſſionem ſupraſcriptæ Domus per eum venditæ ſupradicto Reverendiſſimo Domino Cardinali, nomine ſupraſcriptæ Capellæ glorioſæ Virginis recipienti, poſuit, & immiſit Reverendum Patrem Dominum Franciſcum de Auria Procuratorem, & Capellanum ſupradicti Reverendiſſimi Domini Cardinalis, præſentem, & acceptantem, faciendo ipſum per dictam Domum, & Apothecas ipſas ambulare, ſtare, ſedere, oſtia, & ſerramina dictæ Domus claudere, & aperire, dicendo: Ego te dicto nomine de dicta Domo ut ſupra vendita cum juribus, & pertinentiis ſuis inveſtio, ac in vacuam, liberam, & expeditam poſſeſſionem ipſius, loco, & immitto omni meliori modo, via, jure, & forma, quibus magis, & melius de jure, & ſecundum formam ſtatutorum Urbis fieri poteſt, & debet. Qui Dominus Franciſcus Procurator præfatus reſpondit, & dixit: Et ego dicto nomine dictam Domum, & poſſeſſionem ipſius capio, & accipio, & dictum inveſtimentum accipio omni meliori modo ut ſupra. Et rogaverunt me Notarium infraſcri-

Venditor domum tradit, atque emtorem in poſſeſſionem immittit.

(*a*) De Florenis aureis actum ſupra in literis Pii II. *pag.* 170. De argenteis, quos Inſtrumentum hic deſignat, agendum modo. Eorum valor æſtimatur ſolidis quadraginta ſeptem; verum nova hic incidit difficultas, novæ ambages de ſtato Solidorum pretio. Jacobus Grimaldus ex actis Pauli Lelii Petronii faciliorem aperit viam, inquiens *in Oper. de Smlar. & Lanc. pag.* 155. *Florenus Romæ currens, ut tempore Eugenii IV. in libro Inſtrumentorum Pauli Lelii Petronii, valebat bol.* 35. & *q.* 1.; *Et* 47. *ſolidi Florenum conficiebant.* Ex quo duo colligimus, nimirum, & Florenos hoſce bolendinis ſive obolis triginta quinque reſpondiſſe, & Solidos, quorum quadraginta ſeptem Floreno commenſurabantur, genus fuiſſe minutioris monetæ, quæ tribus quadrantibus (*quatrini*) quibus hodie utimur, major erat.

(*a*) Bolo-

ſcriptum, ut de præmiſſis publicum conficerem Inſtrumentum, unum, vel plura, prout expediens fuerit. Actum Romæ in Regione Pontis in ſupraſcripta Domo, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet Marco Nardi Menici Cornelii de Regione Pontis, & Lazzaro de Pagano Florentino Regionis Pontis, & Alexandro Maccio, Teſtibus ad prædicta vocatis & rogatis.

In Nomine Domini Amen. Eiſdem anno, Pontificatu, Indictione, & menſe quibus ſupra, die vero vigeſima ſexta menſis Januarii: In præſentia mei ejuſdem Notarii, & Teſtium infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, ſupraſcriptus Joannes Chriſtophorus Bartholomæi Teſta de Regione Pontis ſponte, & ex certa ejus ſcientia, & non per errorem refutavit, quietavit, & per pactum de ulterius, & plus non petendo, remiſit Reverendiſſimo in Chriſto Patri & Domino, Domino Laurentio tituli Sanctæ Cæciliæ Presbytero Cardinali abſenti, & Viro nobili Domino Auguſtino de Alzano Capſerio Banchi de Saulis, præſenti, & recipienti, & legitime ſtipulanti pro dicto Banco, & Reverendiſſimo Domino Cardinali præfato, & mihi Notario ut publicæ perſonæ præſenti, & recipienti, & legitime ſtipulanti pro eis, ac Capella præfata, ideſt omnia, & ſingula jura, omneſque actiones, juſtitias, & rationes reales, & perſonales, utiles, & directas, tacitas, & expreſſas, hypothecarias, pignoratitias, ſive mixtas, & in rem ſcriptas, Officium Judicis, & beneficium juris, quæ, quas, & quod habet, ſibique competunt, habere, & competere poſſent, nunc, vel in futurum contra præfatum Reverendiſſimum Dominum Cardinalem, & Bancum de Saulis vigore, & prætextu, cauſa, & occaſione octingentorum ducatorum de Carlenis ad rationem ſeptuaginta quinque bolonenorum (a) pro quolibet ducato, pretii ſupradictæ Domus ſupra poſitæ, & confinatæ, & per eum venditæ dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali pro ſupraſcripta Capella glorioſiſſimæ Virginis Mariæ ſita in Baſilica S. Petri de Urbe, per manus mei jam dicti Notarii. Hanc autem refutationem, quietationem, & prædicta omnia, & ſingula, quæ dicta ſunt, & infra dicentur, fecit dictus Joannes Chriſtophorus eiſdem Reverendiſſimo Domino Cardinali abſenti, & dicto Auguſtino Capſerio Banchi de Saulis, & mihi Notario ut publicæ perſonæ, recipientibus, & legitime ſtipulantibus pro dicto Reverendiſſimo Domino Cardinali, Capella, & Capellanis prædictis, pro eo quia nunc manualiter, numeraliter, & in contanti habuit, & recepit a dicto Domino Auguſtino Bancherio dante, & ſolvente nomine præfati Reverendiſſimi Domini Cardinalis ducatos trecentos duos, & Carlenos ſeptem cum dimidio; reſiduum vero uſque in dictis octingentis Ducatis dictus Joannes Chriſtophorus confeſſus fuit, & in veritate recognovit habuiſſe, & recepiſſe in pecunia numerata a dicto Banco per manus mei Notarii infraſcripti in pluribus, & pluribus poſtibus, de quibus poſt dictam manualem receptionem, & confeſſionem dictus Joannes Chriſtophorus vocavit ſe bene quietum, & pagatum; renunciavit exceptioni non habitorum, non ſolutorum, non receptorum, ſibi non traditorum, & conſignatorum, exceptioni non numeratæ pecuniæ, doli mali, vis, metus in factum, conditioni indebitæ ob cauſam, & ſine cauſa, & ſpei futuræ numerationis, & receptionis, rei non ſic geſtæ, & Inſtrumenti non ſic celebrati, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis exceptionibus, & defenſionibus Juris, & facti, quibus contra prædicta, vel aliquod prædictorum dicere, facere, & ſe quomodolibet juvare, & defendere poſſet, renunciavit expreſſe. Et inſuper dictus Joannes Chriſtophorus promiſit, & convenit eidem Reverendiſſimo Domino Cardinali abſenti, & dicto Domino Auguſtino, & mihi Notario ut publicæ perſonæ, præſentibus, & ſtipulantibus ut ſupra, quod dicta jura per eum refutata ſunt ipſius Joannis Chriſtophori, & ad eum ſpectant, & pertinent pleno jure Dominii, vel quaſi, & quod nullæ perſonæ, Univerſitati, Collegio, ſive Loco ſunt vendita, data, donata, ceſſa, conceſſa, ſeu quomodolibet diſtracta, & quod non eſt factus aliquis Contractus, diſtractus, ſeu quaſi Contractus in præjudicium præſentis refutationis, & contentorum in ea; & ſi contrarium apparet, vel apparebit, vel in futurum quomodolibet apparere poſſet, dictus Joannes Chriſtophorus voluit teneri, & obligari de evictione in forma Juris valida, & in Urbe conſueta. Necnon ad omnia, & ſingula damna, expenſas, & intereſſe occaſione prædicta fienda, patienda, & incurrenda, de quibus ſtare, & credere voluit ſoli, & ſimplici Sacramento dicti Reverendiſſimi Domini Cardinalis, & dicti Auguſtini Bancherii, abſque aliqua alia probatione, & Judicis taxatione, quod Sacramentum haberi voluit pro plena & ſufficienti pro-

Integrum domus pretium a venditore recipitur, ac emtor liberatur.

Jura omnia, quæ cum domo in emtorem transferuntur.

(a) *Bolonenos* ac *Bononenos* perinde valere jam ſupra notatum. Illud hic addo, Xaverium Scilla audiendum non eſſe, quum ait *pag.* 190. Bolonenos, italice *Bolognini* Clementis VII. ætate primum cudi ceptos, & novo hoc nomine fuiſſe donatos. En Bolonenorum vocabulum ipſa Alexandri VI. ætate jam Romæ uſitatum.

probatione. Pro quibus omnibus, & ſingulis obſervandis, & plenarie adimplendis dictus Joannes Chriſtophorus obligavit ſe, & omnia, & ſingula ejus Bona præſentia, & futura. Et voluit pro obſervatione prædictorum poſſe cogi, compelli, conſtringi, & conveniri omni tempore, & in qualibet Curia, tam Eccleſiaſtica, quam Seculari, & coram quocumque Judice, Auditore, Vicario, Legato, vel Subdelegato, diebus feriatis, & non feriatis; quibus feriis, & feriatis diebus, ac beneficio fori renunciavit expreſſe. Renunciavit etiam cum juramento legi Cedo Bonis, termino quinquennali, cedendarum, & dividendarum actionum, & illi legi, qua cavetur, quod ſi Debitor non habeat aurum, argentum, vel quid mobile, unde poſſit ſuo ſatisfacere Creditori, quod liceat offerre de Stabilibus, & generaliter omnibus aliis, & ſingulis legibus, legum auxiliis, ſtatutis, privilegiis, & conſuetudinibus Urbis tam factis, quam fiendis. Et ad majorem firmitatem prædictorum juravit ad Sancta Dei Evangelia, corporaliter manu tactis Scripturis in manibus mei Notarii infraſcripti, contra ſupradicta omnia & ſingula, vel aliquod ſupraſcriptorum non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, modo, jure, titulo, ſive cauſa, ſub obligatione prædicta, & vinculo dicti per eum præſtiti juramenti. Actum Romæ in Regione Pontis in Bancho de Saulis, præſentibus, audientibus, & intelligentibus his Teſtibus, videlicet Viris nobilibus Domino Gabriele Stella, Domino Petro de Auria, Domino Antonio Dellogioto Januenſibus Laicis, Teſtibus ad prædicta vocatis, & rogatis. Et Ego Nicolaus Jacobelli Collectæ Civis Romanus, Dei gratia publicus Apoſtolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, quia de ſupraſcripta venditione facta de ſupradicta Domo, ac fidejuſſionibus præfatis de evictione, ac de ſupraſpripto conſenſu præſtito per ſupradictas Dominas, & conſenſu præſtito per Gentilem della Palma Socerum dicti Joannis Chriſtophori venditoris, ac de inveſtimento præſtito, & facto per dictum Joannem Chriſtophorum venditorem, ac quietatione facta de tota ſumma, & de omnibus aliis ſupraſcriptis, ſingula ſingulis referendo, interfui, & præſens fui; Ideo rogatus; & quia aliis occupatus, per alium mihi fidum ſcribi feci, & me propria manu ſubſcripſi, ſignumque meum appoſui conſuetum.

Promiſſio venditoris juramento roboratur.

In Nomine Domini Amen. Per hoc præſens publicum Inſtrumentum cunctis pateat evidenter, & ſit notum, quod anno a Nativitate Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono, Indictione ſecunda, die vero vigeſima octava menſis Junii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini Alexandri Divina providentia Papæ Sexti anno ſeptimo. In mei Notarii publici, Teſtiumque infraſcriptorum ad hæc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum præſentia, perſonaliter conſtituti Reverendiſſimi in Chriſto Patres, & Domini, Dominus Laurentius Sanctæ Cæciliæ, & Antoniottus Sanctæ Praxedis Tituli, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinales, pia devotione ducti, ac volentes ſatisfacere ordinationi, ſeu voluntati felicis recordationis Domini Innocentii Papæ Octavi, eiſdem Reverendiſſimis Dominis Cardinalibus per præfatum Dominum Innocentium vivæ vocis oraculo, dum adhuc in humanis ageret, ut iidem Reverendiſſimi Domini Cardinales aſſeruerunt, factæ, & declaratæ, ultra alia Bona ſtabilia, & Poſſeſſiones per præfatos Reverendiſſimos Dominos Cardinales Venerabili Capellæ præfatæ Domini Innocentii Papæ Octavi ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, ſitæ in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, applicata, & aſſignata, ſeu applicatas, & aſſignatas, omnibus meliori modo, via, jure, cauſa, & forma, quibus melius potuerunt, & debuerunt, applicaverunt, & aſſignaverunt, ac tenore præſentis publici Inſtrumenti applicant, & aſſignant eidem Capellæ pro uberiori ejuſdem Capellæ dote, ac quatuor Capellanorum per præfatos Reverendiſſimos Dominos Cardinales in eadem Capella inſtituendorum ſuſtentatione, quandam Domum cum horto poſitam in Urbe in Campo Martii, cui ab uno latere eſt magna Domus ejuſdem Capellæ (*a*), ab alio ſunt res, & Bona Domini Joannis Baptiſtæ de Colleſcipuli, & ab aliis lateribus ſunt viæ publicæ, olim per præfatum felicis recordationis Innocentium Papam, tunc Joannem Baptiſtam ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem

Alia domus pro dote Capellæ aſſignatur.

(*a*) Non ea ſane Domus, quæ, ut ſupra vidimus *pag.* 297. ſolo Ducatorum centum ſeptuaginta pretio empta, anguſtis ſimilibus claudebatur. Alia igitur ſatis ampla ædes innuitur, quam aut Innocentius VIII., aut Cardinalis Laurentius. Cibo Innocentianis donatam voluit, quamvis ejuſmodi Donationis nullum hic appareat monumentum. Tres itaque domos in regione Campi Martii ſimul junctas Innocentiani olim poſſidebant; unam ſcilicet Ducatorum 170. pretio emtam; aliam a Cardinalibus Cibo & Pallavicino in hocce Inſtrumento traditam; tertiam longe ampliorem nuncupatam l' *Arſenale*, cujus mentio fit in Inſtrumento rogat. per Notarium Franciſchinum die 14. Decemb. an. 1695. Haſce domos univerſas, ut habitationem familiæ pararet, ac Equile erigeret, emit Auguſtinus Chilius pretio Scutorum decem millium; e quibus tria millia ſolvit numerata pecunia; tria millia & quingenta addidit, tradito Innocentianis Prædio extra Portam Portuenſem, cui cognomen *mezzo Cammino*: Item loca montium quinquaginta ſex tranſtulit favore Innocentianorum, ut liquet ex Inſtrumento Notarii Joſephi Sfaſciamontis *die* 24. *Junii* 1717. Loca montium hodie imminuta ſunt, quum ratam locorum viginti, conſilio ac opere D. Deodati Vivaldi Innocentianorum Camerarii ſolertiſſimi, fuerit inſumpta in domibus inſtaurandis ad vicum *dell' Avila* Romæ poſitis; ex quibus idcirco longe majores fructus Innocentianis obveniunt.

(*a*) An

lem Melphiten. nuncupatum, emptam, & acquiſitam, quam Domum tenet, & habitat Franciſcus de Nurſia filius Capo de Achieta pro penſione, ſeu locatione ducatorum decem. Et ulterius iidem Reverendiſſimi Domini Cardinales applicant, & aſſignant in perpetuum eidem Capellæ pro illius decore, & venuſtate, ac uſu, & ornatu illius unam Crucem auri puri, gemmis ornatam. Item aliam Crucem argenti. Item unum Calicem cum Patena argenti. Item duo Candelabra argenti. Item duas Ampullas argenti. Item unam Situlam cum Aſperſorio ad uſum Aquæ benedictæ. Item quoddam Vas pro Sacramentis Chriſmatis, & aliorum Oleorum, me Notario publico infraſcripto, tanquam publica perſona, præſente, ac pro dicta Capella, & illius Capellanis, omnibuſque aliis, & ſingulis, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum, ſtipulante, acceptante, & recipiente, volentes, & mandantes præfati Reverendiſſimi Domini Cardinales, quod de cetero in ante, & in perpetuum dictis quatuor Capellanis per eoſdem Cardinales in dicta Capella inſtituendis, de ipſius Domus penſione, fructibus, & redditibus, & proventibus annuatim plenarie, & integre reſpondeatur; dictaque Jocalia argentea ut ſupra ſpecificata, & applicata, & aſſignata, in perpetuum de cetero pro uſu, & ornatu ejuſdem Capellæ eidem Capellæ remaneant, & applicentur, & nullo modo per ipſos Capellanos, ſeu quoſvis alios diſtrahantur, vel alienentur, aut diſtrahi vel alienari poſſint (a). De, & ſuper quibus iidem Reverendiſſimi Domini Cardinales ſibi a me Notario publico infraſcripto unum, vel plura, publicum, ſeu publica fieri petierunt, & confici Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Acta fuerunt hæc Romæ in Palatio Sancti Petri, videlicet, in Capella majori Domini noſtri Papæ, præſentibus ibidem Dominis Joanne Dominico de Sancto Manuliano Rectore Beatæ Mariæ de Campitello de Urbe, & Andrea Spiti Cuſtode Eccleſiæ Paduanæ, præfatorum Reverendiſſimorum Dominorum Cardinalium Caudatariis, Teſtibus ad præmiſſa vocatis ſpecialiter, & rogatis. Et quia Ego Dominicus de Vallectariis Canonicus Januenſis, publicus Apoſtolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, præmiſſis omnibus, & ſingulis, prout ſic, ut præmittitur, agerentur, & fierent, una cum prænominatis Teſtibus interfui, atque rogatus, teſtatus ſum, & publicavi; & ideo huic præſenti publico Inſtrumento, per Coadjutorem meum fideliter tranſcripto, me ſubſcripſi, ſigno, nomineque meis ſolitis, & conſuetis appoſitis in fidem, & teſtimonium omnium, & ſingulorum præmiſſorum. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Nonnulla item pretioſa mobilia eidem Capellæ conceduntur, ac numerantur.

Pretioſæ ſupellectilis alienatio interdicitur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Milleſimo Quadringenteſimo Nonageſimo nono, ſextodecimo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri Anno octavo.

Pœnitentiariis minoribus Baſilicæ Vaticanæ amplam tribuit facultatem, ut proximo Jubilæi anno a peccatis & Cenſuris quibuſcumque, nonnullis exceptis caſibus, pœnitentes abſolvant; Ceteris vero Confeſſariis ejuſmodi poteſtatem pridem conceſſam, Jubilæo durante, ſuſpendit, ac denegat.

Ex Diariis Joan. Burchardi in Archiv. Apoſtolico Vaticano.

AN. CH. 1499. 20. *Decemb.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Paſtoris æterni, qui pro ſalute gregis Dominici in precium immolari non abnuit, vices licet immeriti gerentes in terris, & gregem ipſum nobis divina diſpoſitione commiſſum paternæ conſiderationis intuitu conſpicientes, ac de animarum ſingulorum fidelium ſalute ſolicite cogitantes, illarumque periculis occurrentes, ad ea libenter intendimus, ut debemus, per quæ fidelium eorundem ſalus animarum valeat procurari, ipſique fideles hoc futuro Anno Jubilæi ad Almam Urbem pro conſequenda Indulgentia plenaria dicto anno pro ſuorum expiatione peccatorum conceſſa, confluentes, & alii in dicta Urbe commorantes & reſidentes, illius capaces facilius & liberius, Deo propitio, effici poſſint. Sane provide conſiderantes inſtantem Annum Jubilæi remiſſionis, & gaudii, ac reconciliationis humani generis noſtro piiſſimo Redemptori

(a) An Sacra hæc ſupellex in alios uſus, an in Baſilicæ Vaticanæ commodum converſa fuerit, incertum plane. Illud ratum indubiumque eſt, pretioſa hæc mobilia, ut ajunt, neque in Baſilicæ noſtræ Sacrario, neque in manibus Innocentianorum reperiri. Duplex menti obverſatur conjectura; nimirum, aut Innocentianos bona hæc Sacrario Baſilicæ addixiſſe, ea lege, ut non jam propria, ſed communi Sacrarii ſupellectile uterentur, ſicut revera utuntur, non ſecus ac Beneficiati & Clerici; aut vaſa illa argentea in miſera Urbis direptione tempore Clementis VII. par, cum reliqua Baſilicæ noſtræ majori ac meliori ſuppellectile ſubiiſſe infortunium.

(a) En

Prima anni Jubilæi inſtitutio quam utilis.

ptori, eſſe vere illum centeſimum annum, qui ab ipſa primæva ordinatione fuerat inſtitutus, & in quo omnes, quibuſcumque etiam graviſſimis delictis obnoxii, vere pœnitentes & confeſſi, viſitantes Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Baſilicas, ac Lateranen. & Beatæ Mariæ Majoris de dicta Urbe Eccleſias, illarumque majora Altaria, in quibus videlicet Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum Baſilicis Corpora glorioſa, & in Eccleſia Lateranen. Capita illorum recondita conſervantur, ob Paſſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ac eorumdem Apoſtolorum, aliorumque Martyrum & Sanctorum merita, pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam conſequuntur, & propterea a cunctis fidelibus non immerito majori devotione ac frequentia celebrandum; Volenteſque ut Chriſtifideles ad Urbem ipſam de diverſis Mundi partibus pro conſequenda hujuſmodi Indulgentia confluentes, & alii in illa commorantes & reſidentes, eamdem Indulgentiam facilius valeant promereri; & ne defectu poteſtatis abſolvendi illos, qui aliquibus caſibus nobis & Sedi Apoſtolicæ reſervatis irretiti forent, illorum animæ illaqueatæ remaneant, debite providere; ipſorumque, cum ſemper ad nos in dictis reſervatis caſibus recurſus haberi nequeat, commoditati, & animarum ſuarum ſaluti paterna charitate conſulere; Dilectis Filiis infraſcriptis Pœnitentiariis in dicta Baſilica Principis Apoſtolorum deputatis (*a*), de quorum providentia, integritate, bonitate, & ſolertia in hiis & aliis gerimus in Domino fiduciam ſpecialem, omnes, & ſingulos utriuſque ſexus Chriſtifideles ad dictam Urbem pro conſequenda pleniſſima Indulgentia hujuſmodi confluentes, & alios in illa commorantes & reſidentes, qui aliquibus caſibus nobis & dictæ Sedi reſervatis, etiam in litteris quæ in die Cœnæ Domini ſingulis annis publicari conſueverunt, contentis, & etiam talibus, de quibus præſentibus ſpecialem oporteret fieri mentionem, Conſpirationis in Perſonam vel ſtatum Romani Pontificis ſeu Sedem prædictam, falſitatis litterarum, ſupplicationum, & commiſſionum Apoſtolicarum, delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, injectionis manuum violentarum in Epiſcopos vel alios Prælatos Superiores, caſibus dumtaxat exceptis, ad effectum ipſam pleniſſimam Indulgentiam conſequendi, & dicto Anno Jubilæi durante, in foro conſcientiæ abſolvendi, eiſque pœnitentiam ſalutarem injungendi, plenam, liberam, & omnimodam, auctoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia, tenore præſentium concedimus facultatem; Quibuſvis aliis perſonis & Confeſſoribus Secularibus & Religioſis in dicta Urbe & extra muros illius, ac alias ubilibet exiſtentibus, quaſcumque facultates in dictis caſibus reſervatis abſolvendi a nobis & Sede prædicta verbo vel ſcriptis forſan obtinentibus, etiam ſi in eis caveretur expreſſe, quod illis nullatenus, vel nonniſi ſub certis inibi expreſſis modo & forma, aut conceptione vel expreſſione verborum derogari poſſet, ne aliquem, dicto Anno durante, facultatum prædictarum prætextu, in dictis caſibus reſervatis abſolvere quoquomodo præſumant, ſub excommunicationis & anathematis latæ ſententiæ pœna, quam contrafacientes eo ipſo incurrant, & a qua nonniſi a nobis & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolvi poſſint, quibuſque, ſi inobedientes fuerint, ut præfertur, prædicationis, lectionis, adminiſtrationis Sacramentorum, & audiendi confeſſiones officia interdicimus, diſtrictius inhibentes, prædicentes, & declarantes aperte tranſgreſſoribus & contemptoribus prædictis, nec * gravius contra eos ſpiritualiter & temporaliter, prout expedire cognovimus, * proceſſuros, & nihilominus quidquid egerint abſolvendo, vel alias, nullius ſit roboris vel momenti: Non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Studeant igitur omnes Chriſtifideles, ut tenentur, hoc Sacro anno Jubilæi corda ſua Altiſſimo præparare, moreſque ac vitam in melius commutare, ab illicitis abſtinere, Domino per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis ſpiritum, per contriti cordis ſacrificium, cooperantibus eleemoſynis & peregrinationibus, ſatisfacere, ut Baſilicas & Eccleſias prædictas devote viſitantes, vere pœnitentes & confeſſi, ipſam pleniſſimam anni Jubilæi Indulgentiam & reconciliationem cum piiſſimo Redemptore noſtro, per eorum merita ac bona opera conſequi mereantur. Nomina vero dictorum Pœnitentiariorum ſunt hæc, videlicet, Franciſcus Epiſcopus Millopotanien., Riccardus Trapp in artibus & Theologia Magiſter, Claudius Cathelini Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini Profeſſor etiam in Theo-

Pœnitentiariis Baſilicæ amplior tribuitur authoritas.

Nonnulli caſus excipiuntur.

Ceteris Confeſſariis juriſdictio ſuſpenditur

Contra inobedientes pœna.

* *l.* Nos

* *l.* cognoverimus.

Adhortatio Pontificis.

Pœnitentiariorum nomina.

(*a*) En melior ac potior minorum Baſilicæ Vaticanæ Pœnitentiariorum conditio, ſi ad præterita ſecula oculos convertamus. Hinc jure merito Panvinius lib. 5. cap. 15. de noſtris Pœnitentiariis ſermonem habens, eos ceteris omnibus ſive origine, ſive auctoritate potiores affirmat; eorumque Privilegia enumerans, ait: *Quibus Privilegiis, aliarum Patriarchalium, & præſertim Pœnitentiarii Lateranenſes carent.*

(*a*) Non-

Theologia Magiſter; Andreas Friſner etiam in artibus & Theologia Magiſter; Johannes de Maloleone Ordinis Fratrum Minorum Profeſſor, etiam in Theologia Magiſter; Andreas Oudorp Canonicus Leodien. Decretorum Doctor, ac etiam in artibus & in Theologia Magiſter; Auguſtinus de Caſtello ejuſdem Ordinis Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini Profeſſor, etiam in Theologia Magiſter; Philippus de Bodragh, Archidiaconus Eccleſiæ Strigonien. etiam Decretorum Doctor, & in artibus Magiſter; Staniſlaus Selig. Canonicus Cracovien. ſimiliter Decretorum Doctor, omnes in dicta Baſilica Sancti Petri Pœnitentiarii (*a*). Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. tertiodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno octavo.

Decernit quo tempore Jubilæi annus primum incipiat; ſtatuitque ut Pleniſſima Sanctioris anni Indulgentia etiam Defunctorum animæ juvari poſſint.

E Diariis Joannis Burchardi in Tabular. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1499. 20. Decemb.

ALexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Inter curas multiplices, quæ nobis ex Apoſtolatus officio incumbere dignoſcuntur, illam libenter amplectimur, per quam univerſi Chriſtifideles hoc Sacro Jubilæi Anno inſtante, Indulgentias a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, & a nobis pro ſuorum expiatione peccatorum conceſſas, uberius valeant promereri, ac ad id pro ſtatus* ſalute animarum promptius inducantur, & quæ propterea ab eiſdem Prædeceſſoribus, & a nobis proinde emanarunt, ad omnium notitiam deducantur, ut Chriſtifideles Indulgentiarum hujuſmodi melius & facilius capaces effici, ac æternæ beatitudinis perennia*, largiente Altiſſimo, conſequi poſſint. Cum itaque Annus Jubilæi, remiſſionis, & gaudii, ac reconciliationis humani generis noſtro piiſſimo Redemptori, qui quolibet anno centeſimo ab illius primæva ordinatione per fel. rec. Bonifacium VIII. inſtitutus, & deinde Clementem Sextum ad quinquageſimum, ac ſucceſſive per Gregorium XI. ad trigeſimum tertium, & poſtremo ad vigeſimum quintum Annos per piæ mem: Paulum II. Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, propter humanæ vitæ brevitatem reductus fuit, inſtare noſcatur, ſitque vere ille centeſimus Annus, qui ab illa primæva ordinatione fuit inſtitutus, & in quo univerſi Chriſtifideles quibuſcumque etiam graviſſimis delictis obnoxii, vere pœnitentes & confeſſi, viſitando Baſilicas, & Eccleſias Almæ Urbis, & extra eam ad id deputatas, illarumque majora Altaria (*b*), ob Paſſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ac Apoſtolorum, necnon Martyrum aliorumq. Sanctorum merita, pleniſſimam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam conſequuntur, & propterea ab omnibus Chriſtifidelibus cum majori frequentia & devotione non immerito celebrandus; cupiamuſque toto cordis affectu animas lucrifacere Creatori, dictumque Annum Jubilæi ab ipſis fidelibus cum omni debita & ſingulari devotione frequentari, ac fideles ipſos ad dictam Urbem pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum Principum, qui eam martyrio ſuo conſecrarunt, & in quorum Baſilicis ſub illarum majoribus Altaribus illorum Corpora glorioſa, & in Altari Eccleſiæ Lateranen. Capita recondita conſervantur (*c*), ac Indulgentiis dicti deſuper

Margin: * l. pro ſuarum — * *forte legendus* præmia — *Varia de Anni Jubilæi Pontificum œconomia.* — *Plenaria Indulgentia Jubilæi anno conceſſa.*

(*a*) Nonniſi novem minores Pœnitentiarii hic enumerantur, quibus in Baſilica Vaticana, cui inſerviebant, ex Pontificis delegatione jus erat abſolvendi a criminibus & cenſuris quibuſcumque. Quocirca, aut in iis numerandis deceptus eſt Burchardus a Raynaldo relatus (*ad hunc an. num.* 28.) aut in Burchardi textum, Amanuenſium incuria error irrepſit. Ita vero Burchardus loquitur: *Conceſſit undecim Pœnitentiariis ordinariis ejuſdem Baſilicæ* (*S. Petri*) *facultatem componendi ſuper male ablatis incertis, & eleemoſynis pro animabus in Purgatorio exiſtentibus liberandis, ac abſolvendi in omnibus caſibus, etiam Sanctitati Suæ & Sedi Apoſtolicæ in genere vel in ſpecie reſervatis, exceptis quatuor dumtaxat, videlicet, conſpiratione in Perſonam vel ſtatum Summi Pontificis, aut Romanæ Eccleſiæ, falſificationis literarum Apoſtolicarum, ſupplicationum, & commiſſionum, delatione armorum, & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, injectione manuum violentarum in Epiſcopos, & alios Prælatos ſuperiores.*

(*b*) Majoris Altaris viſitatio ab Alexandro Pontifice præſcripta, inter Opera injuncta hoc Sacro Jubilæi anno enumeratur. Siquidem in ceteris annis, ni ſecus conſtet de Summor. Pontificum voluntate, Aræ principis viſitatio non cadit ſub præcepto. Enimvero Bonifacius VIII. in celebri Conſtitutione *Antiquorum habet fida relatio &c.* unam Baſilicarum viſitationem indicit. Ex quo nonnulli Theologorum in ea ſunt ſententia, ut pura putaque Baſilicarum viſitatio, eſto Altaria omittantur, imo etſi nullus in Baſilicas pateat ingreſſus, ad pleniſſimam Indulgentiam, quæ Jubilæi anno conceditur, lucrandam ſufficiat.

(*c*) A XVI. Eccleſiæ ſeculo, nimirum Urbani V. ætate id primum innotuit. Siquidem, ut Auctor Libelli, cui titulus: *Stato della SS. Chieſa Papale Lateranenſe nell' anno* 1723., animadvertit, (*cap.* 8.) *al tempo di Urbano V. elleno* (hoc eſt BB. Apoſtolorum Petri & Pauli Capita) *ſi conſervavano nel predetto Oratorio di Sancta Sanctorum, ſenza che però ſe ne aveſſe notizia di ſorte alcuna.*

(*a*) Quo

deſuper Jubilæi conſequendis undecumque perſonaliter accedere, Nos qui ejuſdem B. Petri, meritis licet imparibus, Succeſſores ſumus, & per alias diverſas litteras noſtram pleniſſimam dicti Anni Jubilæi Indulgentiam, litteraſque eorumdem Prædeceſſorum noſtrorum deſuper emanatas, de Fratrum noſtrorum conſilio approbavimus & innovavimus, ne contingat aliquem ignorare ſeu dubitare, quo tempore Annus iſte Jubilæi incipiat, & quæ ac quot Eccleſiæ pro dicta conſequenda Indulgentia pleniſſima, ac quot diebus illæ viſitari debeant, per noſtræ declarationis oraculum debite providere volentes, auctoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia tenore præſentium omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus per univerſum Orbem conſtitutis nunciamus & declaramus, ipſum

Anni ſacratioris initium.

Annum Jubilæi in Vigilia & primis Veſperis Nativitatis ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti proxime venturi inchoare (*a*), quo tempore Portam dictæ Baſilicæ B. Petri centeſimo quoque Anno Jubilæi pro majori Fidelium devotione aperiri ſolitam (*b*), adſtantibus Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Collegio, ac maxima Prælatorum, Cleri, & Populi multitudine propriis manibus aperiemus, faciemuſque aperiri alias Baſilicæ S. Petri * ac Lateranen. & B. Mariæ majoris de dicta Urbe Eccleſiarum portas, etiam de more Anno Jubilæi aperiri conſuetas, & pro conſequenda ipſa pleniſſima Indulgentia, Baſilicas eorumdem Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Laternen. & Beatæ Mariæ majoris Eccleſias, illarumque majora Altaria hujuſmodi per Romanos, ac in dicta Urbe commorantes & reſidentes, triginta; per Peregrinos vero & Forenſes quindecim diebus continuis ſeu interpolatis, ſemel in die viſitari debere, omnes, & ſingulas pleniſſimas Indulgentias per dictos Prædeceſſores dicto Anno Jubilæi Baſilicas, & Eccleſias prædictas viſitantibus conceſſas, de novo, pro Conſcientiarum eorumdem Fidelium majori ſecuritate ac potiori cautela, auctoritate & ſcientia ſimilibus appprobantes, concedentes, & innovantes, adjicientes quoque, ut ii, qui pro

* *I.* Pauli.

Porta Sancta in Baſilica Vaticana a Romano Pontifice aperitur.

Quot vicibus Baſilicas viſitare oporteat.

conſequenda Indulgentia hujuſmodi, poſt iter arreptum, vel poſt præparationem ad veniendum ad dictam Urbem per eos factam, impediti legitime fuerint, quominus ad ipſam Urbem dicto Anno Jubilæi valeant pervenire, aut præparati in loco ubi tunc fuerint, & venientes in via, vel tam ipſi, ſi ad prædictam Urbem, quam Romani, & alii reſidentes & commorantes, ac Forenſes prædicti, dierum prætaxtato numero non completo, in dicta Urbe deceſſerint vere pœnitentes & confeſſi, eandem pleniſſimam Indulgentiam omnino conſequantur. Et ut omnes Chriſtifideles ejuſdem pleniſſimæ Indulgentiæ facilius capaces, Deo propitio, efficiantur, habeantque ad quos in caſibus nobis, & Sedi Apoſtolicæ reſervatis, ſi illis irretiti forent, recurrere poſſint, deputavimus in dicta Baſilica Sancti Petri Pœnitentiarios, quibus eos in dictis caſibus reſervatis abſolvendi plenam & liberam, pro majori Chriſtifidelium qui ad nos non ita de facili recurrere poſſent, commoditate, & animarum ſuarum ſalute, per alias noſtras litteras, prout in illis plenius continetur (*c*), conceſſimus facultatem. Et ut animarum Salus eo tempore potius procuretur, quo magis aliorum egent Suffragiis, & quo minus ſibi ipſis proficere valent, auctoritate Apoſtolica de Teſauro Sanctæ Matris Eccleſiæ animabus in Purgatorio exiſtentibus, quæ per charitatem ab hac luce Chriſto unitæ deceſſerunt, & quæ, dum viverent, ſibi ut hujuſmodi Indulgentia ſuffragaretur meruerunt, paterno affectu, quantum cum Deo poſſumus, ſuccurrere cupientes, de Divina Miſericordia, ac poteſtatis Apoſtolicæ plenitudine volumus & concedimus, ut ſi qui Parentes, amici, aut ceteri Chriſtifideles pietate commoti, pro ipſis animabus Purgatorio igni pro expiatione pœnarum ejuſdem, ſecundum Divinam Juſtitiam debitarum, expoſitis, dicto Jubilæi Anno durante, pro reparatione dictæ Baſilicæ S. Petri aliquam eleemoſynam, juxta dictorum Pœnitentiarorum, vel alicujus eorum ordinationem, dictas Baſilicas & Eccleſias modo præmiſſo devote viſitando, in capſa

Quinam legitimo impedimento obſtricti Indulgentiam conſequantur.

Pœnitentiarii Baſilicæ Vaticanæ a caſibus reſervatis, ac cenſuris abſolvunt.

Etiam ad Defunctorum animas Indulgentiarum beneficium extenditur.

(*a*) Quo die incipit Jubilæi annus, eodem etiam, anno inſequenti deſinit; nimirum in ipſo Nativitatis Domini pervigilio. Ita quidem res habet in conſueto anni circulo ſupputando. Jus tamen eſt Romanis Pontificibus Annum Jubilæi ad dies alios producere, ſicut Alexandri VI. ætate contigiſſe legimus in additionibus Victorelli ad Ciaconium. Sacer quippe annus tunc temporis uſque ad Vigiliam Epiphaniæ, ut advenis fieret ſatis, protractus fuit.

(*b*) Ex hiſce verbis liquet, Portam Sanctam, recurrente Jubilæi anno, etiam ante Alexandri VI. ætatem fuiſſe reſeratam. Id vero de aliqua ex quinque Portis, quibus Baſilica S. Petri inſtructa erat, intelligendum. Hæc nimirum Porta, quæ etiam extra Jubilæi annum Templum adeuntibus patebat, inſtante ſacratiori anno claudebatur; quo pacto Dominica Palmarum, ac adventante Indulgentia, quam vocant *Portiunculæ*, janua Eccleſiæ clauditur, & paulo poſt reſeratur. Ceterum Porta Aurea, quæ extra annum Jubilæi muro clauditur, atque in Baſilicis SS. Petri & Pauli conſueto Portarum numero fuit ſuperaddita, ſub Alexandro VI. Pontifice primum incepit. Id patet ex relatione Joannis Burchardi Cæremoniarum Magiſtri, qui *lib.* 3. rei ſeriem enarrans, novam Portam, Alexandro jubente, conſtructam affirmat, ſacroſque ritus ac preces a ſe pridem concinnatos, atque a Pontifice probatos, recenſet. Conſuli poterit in rem hanc *Phæb. de An. Jub. part.* 1. *cap.* 10.

(*c*) Conſulatur ſuperior Conſtitutio, quæ licet eodem anno ac die, quo præſentes literæ prodiere, procuſa fuerit, prior tamen conſcripta eſt.

(*a*) In

capſa in eadem Baſilica Sancti Petri deputata poſuerint, ipſa pleniſſima Indulgentia per modum Suffragii ipſis animabus in Purgatorio exiſtentibus, pro quibus dictam Elemoſinam pie erogaverint, pro plenaria pœnarum relaxatione ſuffragetur (*a*). Præparent ergo omnes Chiſtifideles corda ſua Domino, & mores in melius commutare conentur, a malefactis abſtineant, ſatisfaciant Domino per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis ſpiritum, per contriti cordis Sacrificium, cooperantibus eleemoſynis & Peregrinationibus, ut Baſilicas & Eccleſias prædictas, in quibus Sanctorum millia fere innumera una cum ipſis glorioſiſſimis Apoſtolis Petro & Paulo requieſcunt, qui mortem pro Chriſti nomine perpeſſi, ejus conſpectui ſemper aſſiſtunt, devote viſitantes, vere pœnitentes & confeſſi, ipſos glorioſiſſimos Apoſtolos & Sanctos Interceſſores ad Dominum habere, & pleniſſimam Indulgentiam hujuſmodi, ac reconciliationem cum ipſo piiſſimo Redempore noſtro, per divinam miſericordiam, ac eorumdem Apoſtolorum & Sanctorum precibus & meritis, per eorum bona opera conſequi mereantur. Amen.

Fideles ſ ut mores componant adhortatur.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo nono, tertiodecimo Kalendas Januarii (*b*), Pontificatus noſtri anno octavo.

Eccleſia Parochialis beatæ Mariæ de Regina Cæli, in Platea Burgi S. Petri poſita, & Capitulo Vaticano ſubjecta, Peregrino de Varris pleno jure confertur.

Ex Archiv. Apoſtol. Vatican. in Regeſt. LXXVII. Bullar. Alexand. VI. pag. 36.

AN. CH. 1501. 10. Novembr.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Raguſin. & Epiſcopo Lucan. ac dilecto filio Archidiacono de Bavia in Eccleſia Oveten.; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ dilectus filius Peregrinus de Varris Clericus Tiburtin. Diœceſis familiaris noſter nobis hactenus impendit, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtit, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaqua laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam ſuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut ſibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque Parochialis Eccleſia beatæ Mariæ de Regina Cæli in Platea Burgi Sancti Petri de Urbe, quam dilectus filius Magiſter Petrus de Carampa Clericus Notarius & familiaris noſter, ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica nuper in Commendam obtinebat, Commenda hujuſmodi, ex eo quod ipſe Petrus qui etiam continuus commenſalis noſter, ac litterarum Apoſtolicarum Abbreviator exiſtit, hodie illi in manibus noſtris ſponte & libere ceſſit, noſque ceſſionem ipſam duximus admittendam, ceſſante adhuc eo, quo ante Commendam ipſam vacabat modo, vacare noſcitur ad præſens, nos volentes præfato Peregrino, qui obſequiis ejuſdem Petri inſiſtendo, etiam continuus commenſalis noſter exiſtit, præmiſſorum obſequiorum & meritorum ſuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, ipſumque Peregrinum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ idem Peregrinus etiam ex quibuſvis apoſtolicis diſpenſationibus obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumqne ſint, eorumqne fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, necnon verum ipſius

Eccleſia de Regina Cæli per reſignationem vacat.

(*a*) In nupera Indictionis anni Jubilæi Bulla, quam Benedictus XIV. P. M. evulgavit, nil tale quidem expreſſe legitur de pleniſſima Indulgentia ſanctioris anni Animabus in Purgatorio exiſtentibus applicanda. Uberiori quippe beneficentia Summus Pontifex Defunctorum Animas ſibi demeruit, ſtatuens, ut nedum Indulgentiæ omnes pro Defunctis pridem conceſſæ, vigeant valeantque ipſo etiam Jubilæi tempore; ſed addit, ut ceteræ quoque Indulgentiæ, quas, hoc anno durante, pro vivis ſuſpenſas declaravit, in eorum, qui Deo in charitate conjuncti ex hac vita migrarunt, modo a Chriſtifidelibus injuncta opera impleantur, beneficium ac ſuffragium convertantur.

(*b*) Quo primum tempore Alexander VI. decreverit, primordia anni Jubilæi a vigilia Nativitatis Domini eſſe petenda, aperte docet Burchardas in Diariis hiſce verbis: *An. 1499. Feria quinta Jovis Sancta nuncupata, quæ fuit 28. menſis Martii . . . . . D. Vaſinus Gambera Subdiaconus Apoſtolicus legit Bullam Anni Jubilæi incepturi in Veſperis Vigiliæ Nativitatis D. N. J. C. proxime futuri.* Repetit ergo in hac noſtra Conſtitutione Pontifex quod pridem ſtatuerat. Ex quo patet, Jubilæi indictionem ſub Alexandro bis fuiſſe evulgatam; alteram quidem die 12. Aprilis an. 1498., alteram die 28. Martii inſequentis anni, addita nimirum temporis nota, a qua ſolemnis Jubilæi initium eſſet inchoandum.

ipſius Eccleſiæ vacationis modum, etiam ſi ex illo quævis generalis reſervatio, etiam in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes, diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta committimus & mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus veſtrum, per vos vel alium ſeu alios, dictam Eccleſiam, cujus fructus, redditus, & proventus vigintiquatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut ipſe Peregrinus aſſerit, non excedunt, quovis modo, & ex cujuſcumque perſona, ſeu per liberam cujuſvis reſignationem de illa extra Romanam Curiam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit — Execrabilis — (*a*), vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici ordinaria auctoritate collati, vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſaque Eccleſia diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat, & ſuper ea inte aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium, non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omibus juribus & pertinentiis ſuis eidem Peregrino auctoritate noſtra conferre & aſſignare curetis; inducentes eum vel Procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ juriumque & pertinentiarum prædictorum, & defendentes inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac facientes ſibi de Eccleſiæ ipſius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis conſtitutionibus, necnon privilegiis & indultis apoſtolicis, tam dilectis filiis Populo Romano, quam etiam, ad quorum præſentationem ſeu collationem proviſionem & omnimodam diſpoſitionem dictæ Eccleſiæ dum pro tempore vacat, ut ab aliquibus aſſeritur, pertinere dignoſcitur, Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de eadem Urbe (*b*) forſan conceſſis, quibus inter alia caveri dicitur expreſſe, quod de Beneficiis dictæ Urbis, etiam apud Sedem apoſtolicam pro tempore vacantibus, nullis niſi Civibus Romanis, aut eorumdem Civium filiis provideri, ſeu illa conferri, quodque Beneficia hujuſmodi ad collationem, proviſionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem Capituli prædictorum ſpectantia, etiam apud Sedem eamdem pro tempore vacantia, alicui perſonæ, etiam per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem conferri nequeant, ac collationes proviſiones, ſeu quævis aliæ diſpoſitiones de illis aliter etiam per Sedem eamdem pro tempore factæ, nullius ſint roboris vel momenti, quodque illis nullatenus derogari poſſit; quibus omnibus, etiam ſi pro eorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clauſulas idem importantes, mentio ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, eorumque tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſe derogamus, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales vel generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiam ſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus dictum Peregrinum in aſſecutione dictæ Eccleſiæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi eiſdem Capitulo vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis, ad eorum collationem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ

Peregrino confertur.

Impedimenta removet. Privilegia non obſtare decernit.

Expectativas pridem conceſſas ſuſpendit.

(*a*) Hæc Joannis XXII. Conſtitutio, quæ in libro Decretalium primo loco numeratur ſub titulo *de Præbendis*, Beneficiorum multitudinem, ſive pluralitatem interdicit. Beneficiorum inquam, quæ in uno eodemque ſubjecto componi nequeunt, quæque a Canoniſtis *incompatibilia* idcirco nominantur. Non enim fieri poteſt, ut Beneficiatus duplici oneri ferendo par ſit, ſi unius oneris implementum impedimento ſit, quominus alterius Beneficii munia rite perficiantur.

(*b*) Eccleſiam *Beatæ Mariæ de Regina Cœli* in Burgo S. Petri olim fuiſſe poſitam; eamdemque cura animarum inſtructam, Capitulo Baſilicæ Vaticanæ fuiſſe ſubjectam, jam ſupra obſervatum *pag.* 237. *not.* c. Præterea compertum eſt, ejuſdem ſcilicet Eccleſiæ, quum vacaret, collationem ipſimet Vaticano Capitulo fuiſſe conceſſam.

(*a*) Si

gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. *Regula de Viginti non officit.* Nos enim qui dudum inter alia voluimus, quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignaret aliquod Beneficium, & poſtea infra viginti dies de ipſa infirmitate decederet, ac ipſum Beneficium conferretur per reſignationem ſic factam, collatio hujuſmodi nulla eſſet, ipſumque Beneficium nihilominus per obitum vacare cenſeretur, eidem Peregrino, ut ſi contingat præfatum Petrum ex certa infirmitate, in qua ad præſens conſtitutus exiſtit, infra viginti dies poſt ceſſionem hujuſmodi decedere, collatio & proviſio eidem Peregrino vigore præſentium litterarum faciendæ, validæ & efficaces exiſtant, ipſaque commenda non per obitum, ſed per reſignationem hujuſmodi ceſſare cenſeatur, voluntate poſteriori prædicta, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ indulgemus. Et inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranrer contigerit attentari.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo primo, quarto idus Novembris, Pontificatus noſtri Anno decimo.

Paulo de Confortis confert duos Canonicatus, alterum in Baſilica S. Petri, alterum in Eccleſia S. Mariæ in Via Lata, addita inſuper Parochiali Eccleſia B. Mariæ in Campo Carleo; quæ quidem tria Beneficia, ex reſignatione Jo. Baptiſtæ de Confortis vacabant.

Ex Regeſt. LXXXIV. Conſtitut. Alexand. VI. pag. 130. ap. Archivum Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1502. *9. Auguſt.*

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Paulo de Confortis (*a*) Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe familiari noſtro, Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ nobis hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut Tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnes Canonicatus & præbendas, cæteraque Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, apud Sedem apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Cum itaque poſtmodum Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ac Eccefiæ Sanctæ Mariæ in Via lata Canonicatus & Præbendæ, nec non Parochialis Eccleſia ejuſdem Beatæ Mariæ de Campo Carleo alias Spoglia Chriſto (*b*) etiam de Urbe de Regione Montium, per liberam reſignationem dilecti filii Joannis Baptiſtæ de Confortis nuper Baſilicæ, ac S. Mariæ in Via lata Canonici, & Parochialis Eccleſiarum prædictarum Rectoris, de illis quos tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per Nos *Canonicatus ac Beneficia a Jo. Baptiſta de Confortis dimiſſa Dataria Apoſtolicæ reſervantur.* quaſcumque gratias expectativas ſpeciales, vel generales reſervationes, uniones, annexiones, & incorporationes tam perpetuas quam temporales, necnon ſuppreſſiones, extinctiones, ac abſque dicti Joannis Baptiſtæ conſenſu Coadjutorum deputationes, nominationes nominandis & nominatis, vel aliis conferendas, aliaſque facultates, litteras, mandata, & indulta quæcumque, etiam cum proviſionibus ſeu commendis, aut etiam Canonicatibus in Cancnicos dictarum Eccleſiarum, Baſilicæ, & Eccleſiæ in Vialata, ſeu aliis diſpoſitionibus ex tunc quibuſvis per-

(*a*) Si temporis notam excipias, in qua Grimaldus noſter *in ſerie Canonicorum pag.* 156. hallucinatur, cetera quæ Scriptor ille memoriæ tradidit, ſibi conſtant. Ait enim: *R. D. Paulus de Confortis die prima Junii 1502. accepit poſſeſſionem Canonicatus vacan. per ceſſionem Jo. Baptiſtæ de Confortis ejus germani fratris.* Pro menſe Junio menſis September fortaſſe ſupponendus; quandoquidem, ex data præſentis Conſtitutionis, ante diem duodecimam Auguſti nondum Beneficiorum poſſeſſionem adiverat.

(*b*) Qui de Urbis Romæ monumentis ſcripſere, vocabulum hocce *Spoglia Criſto* ſive *Spolia Chriſti*, ab imagine in extimo Eccleſiæ pariete depicta, quæ Chriſtum Dominum a Judæis denudatum repræſentabat, ortum duxiſſe cenſent. Alias tamen hujuſce cognominis interpretationes profert Pomphilius Totti (Roma Moderna *pag.* 473.) *Si ſuole addimandare Spoglia Chriſti, e di queſto ne può eſſere ſtato cauſa, o perche ſopra la Porta vi era una Imagine depinta del Salvatore N. Gieſu Chriſto da Ebrei ſpogliata, la quale per precetto di Siſto V. fu levata, acciò foſſe poſto in oblio tal detto; o perche in queſto luogo ſpogliaſſero quelli, che rappreſentavano la Paſſione di N. S. nel Coliſeo, o perche qui foſſero fatti molti aſſaſſinamenti, o perche in queſta Chieſa una volta foſſe ſpogliata una Immagine del Salvatore noſtro.*

perſonis, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus & familiaribus continuis commenſalibus noſtris etiam deſcriptis, & Romanæ Curiæ Officialibus ſua Officia actu exercentibus, & alias qualitercumque prerogativatis ſeu privilegiatis, ſeu in eorum, aut quorumcumque aliorum etiam Regum, Reginarum, Ducum, Principum, vel Prælatorum Eccleſiaſticorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Menſarum, aut Beneficiorum, ſeu locorum eccleſiaſticorum aliorum favorem, vel eorum contemplationem, aut ob remunerationem laborum & obſequiorum, etiam Nobis & Sedi prædictæ impenſorum, ſeu jurium ceſſorum vel ablatorum, aut alia etiam majori & excogitabili conſideratione vel intuitu, aut etiam ad nullius utilitatem, & alias, etiam Motu proprio & ex certa ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, ac aliis fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque decretis, etiam talibus quod illis nullatenus, aut nonniſi ſub certis inibi expreſſis modo & forma ac verborum expreſſione & conceſſione derogari, ſeu illorum effectus ſuſpendi poſſint in genere, ſub quo Canonicatus & præbenda ac Parochialis Eccleſia prædicti comprehenderentur, vel etiam nominatim & in ſpecie ad Canonicatus & præbendas ac Parochialem Eccleſiam reſignatos prædictos ſe extendentes, vel contra tam per Nos, quam Prædeceſſores noſtros, etiam de Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio, ſeu Sedem prædictam, aut ejus Legatos conceſſas & conceſſa, ac factas & facta hactenus, eorumque vim & effectum ſuſpendendo, & in hujuſmodi vacatione effectum ſortiri, aut locum ſibi vendicare non poſſe nec debere decernendo, admiſſam, apud Sedem eamdem vacaverint & vacent ad præſens, nulluſque de illis præter nos hac vice diſponere potuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis; Nos volentes Tibi, qui obſequiis dilecti filii nobilis Viri Cæſaris Borgia de Francia, Valentin. & Romandiolæ Ducis (*a*), Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Confalonerii inſiſtendo, etiam continuus commenſalis noſter, & ut aſſeris, dicti Joannis Baptiſtæ frater germanus exiſtis, præmiſſorum obſequiorum & meritorum tuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, Teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ etiam ex quibuſvis apoſtolicis diſpenſationibus obtines & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Baſilicæ, quorum Centum, & Beatæ Mariæ in Vialata, quorum viginti quatuor, Canonicatus, & præbendas, cujus etiam viginti quatuor Florenorum auri de Camera fructus redditus & proventus ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt, ac Parochialem Eccleſiam hujuſmodi, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Joannis Baptiſtæ, vel alicujus alterius de illis in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut dicta Parochialis Eccleſia per conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ Vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri quæ incipit — Execrabilis — vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici, quavis auctoritate collati, vacent, etiam ſi tanto tempore vacaverint, quod eorum collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſique Canonicatus & præbenda ac Parochialis Eccleſia diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter, etiam ex eo quod dictus Joannes Baptiſta Canonicatum & præbendam ac Parochialem Eccle-

Eorum reditus ac fructus enumerantur.

(*a*) De Cæſare Borgia nonnulla hic adnotanda ſunt, quæ ad rectam hujuſce Conſtitutionis intelligentiam veluti manuducunt. Fuit is Roderici Cardinalis Borgia, antequam ad univerſalis Eccleſiæ gubernium aſcenderet, ex Vannocia, ſeu Vanozia, aut Zanotia Romana pellice filius nothus. Vix Pontificatum aſſequutus Alexander, nullum non movit lapidem, ut filios, ac præ ceteris Cæſarem Borgia ſummis honoribus ac dignitatibus exornaret. Ad Archiepiſcopatum Valentinum Cæſar evectus, anno 1493. renunciatus fuit Diaconus Cardinalis S. Mariæ Novæ. Sed cum majora ac meliora ſibi polliceretur, ſi armis potius ac ſeculi curis, quam Clericali militiæ vacaret; hinc an. 1498. Cardinalatu dimiſſo, habitoque a Pontifice & Cardinalibus aſſenſu, ut, Sacro Diaconatus ordine nequaquam obſtante, poſſet ad nuptias convolare, Ludovicum XII. Galliæ Regem adiit, a quo honorifice exceptus, titulo Ducis, qui Valentiæ Urbi in Delphinatu præeſſet, inſignitus eſt. Hinc Dux *Valentinus de Francia* in hoc Diplomate nominatur, ne fortaſſe Valentiam Urbem in Hiſpania celeberimam quis intelligeret. Præterea anno 1500. Eccleſiæ Romanæ Signifer ab Alexandro creatus, ſequenti anno 1501. Romandiolæ Ducatum accepit ab eodem Pontifice, qui, ut incautis imponeret, hanc cauſam prætexuit, quod Cæſar bellicos labores, impenſas, ac pericula ſubierit quamplurima, ut Romanæ Eccleſiæ jura vindicaret. Conſulantur in hanc rem literæ Apoſtolicæ penes Raynaldum *ad hunc an. num.* 16. Hæc dicta velim, ut Pontificiæ Conſtitutionis verba, quibus explanandis incumbo, penitius introſpiciantur. Multa de Cæſaris Borgia criminibus, ſævitie, dominandi libidine, ac infelici obitu poſſem addere; ſed extra aliam luderem; de his enim, quæ ad prolixiorem hiſtoriæ narrationem pertinent, ſermonem attexere mei non eſt inſtituti.

(*a*) Duo

cleſiam hujuſmodi obtinens, obſequiis dicti Ceſaris Ducis inſiſtendo, etiam continuus commenſalis noſter exiſtit, generaliter reſervati exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo eorum diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, cum plenitudine juris canonici, ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis apoſtolica Tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam providemus; decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis actoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Et nihilominus venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopo Raguſin. & Epiſcopo Ferentinat. per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel alter eorum per ſe vel alium ſeu alios Te vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Canonicatus & præbendæ ac parochialis Eccleſiæ juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amotis quibuslibet detentoribus ab eiſdem, ac faciant Te, vel pro Te Procuratorem prædictum ad præbendam hujuſmodi in dictis Baſilica & Eccleſia in Vialata in Canonicum recipi & in fratrem, Stallo Tibi in Choro, & loco in Capitulo Baſilicæ & Eccleſiæ in Vialata prædictorum cum plenitudine dicti juris aſſignatis, Tibique de ipſorum Canonicatuum & præbend. ac Parochialis Eccleſiæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, necnon Baſilicæ & Eccleſiæ in Vialata prædictarum, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque; aut ſi aliqui præfata apoſtolica vel alia quavis auctoritate in dictis Baſilica & Eccleſia in Vialata in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſi ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus & præbendis dictarum Baſilicæ & Eccleſiæ in Vialata hujuſmodi, ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus Te in aſſecutione Canonicatuum & præbendarum & Parochialis Eccleſiæ prædictorum volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum & præbendarum ſeu Beneficiorum aliorum præjudicium generari; Aut ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulis Baſilicæ & Eccleſiæ in Vialata prædictarum, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus & præbendis ipſarum Baſilicæ, in Vialata, ac hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis; Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus Baſilicæ & Eccleſiæ in Vialata prædictarum ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam & Eccleſiam in Vialata hujuſmodi acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nos enim qui dudum inter alia voluimus quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignaverit aliquod Beneficium, ſive ſimpliciter, ſive ex cauſa permutationis, & poſtea infra viginti dies de ipſa infirmitate decederet, ac ipſum Beneficium conferretur per reſignationem ſic factam, collatio hujuſmodi nulla eſſet, ipſumque Beneficium nihilominus per obitum vacare cenſeretur, Tibi, ut ſi contingat præfatum Joannem Baptiſtam ex alia infirmitate, in qua forſan ad præſens conſtitutus exiſtit, infra viginti dies poſt hujuſmodi reſignationem decedere, collatio & proviſio prædictæ validæ & efficaces exiſtant, dictique Canonicatus & præbendæ ac Parochialis Eccleſia per reſignationem & non per obitum hujuſmodi vacaſſe cenſeantur, poſteriori voluntate noſtra prædicta, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate apoſtolica præfata, tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Paulo de Conſortis conferuntur.

Quæcumque impedimenta e medio ſublata.

Privilegia aliis conceſſa ſuſpendit.

Cancellariæ regulis hac vice derogat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſecundo, Pridie nonas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno decimo.

Baptiſtæ

Baptiſtæ Bubali Canonicatus Baſilicæ Vaticanæ primo quoque tempore vacaturus conceditur.

Ex Regeſt. LXXXIIII. Bullar. Alexandri VI. pag. 325. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1502. 26. Decemb.

ALexander Epiſcopus Servus Servorum Dei . Dilecto filio Baptiſtæ Bubali de Cancellariis (a) Clerico Romano , Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Vitæ ac morum honeſtas , aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus apud Nos fide digno commendaris teſtimonio , Nos inducunt ut Tibi reddamur ad gratiam liberales . Nuper ſiquidem ſub datum videlicet octavo Kalendas Februarii Pontificatus noſtri anno undecimo cupientes de Canonicatu & præbenda Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe primo vacaturis diſponere , motu proprio , & ex certa noſtra ſcientia, Canonicatum & præbendam dictæ Baſilicæ , quos primo per ceſſum vel deceſſum , ſeu quamvis aliam dimiſſionem alicuius ex ipſius Baſilicæ Canonicis, etiam apud Sedem apoſtolicam & in aliquo ex menſibus, ordinariis collatoribus, etiam per conſtitutiones noſtras vel litteras alternativarum , aut alia etiam ſpecialia privilegia & indulta apoſtolica quæcumque hactenus conceſſis , & ex nunc concedendis in futurum , etiam illorum commenda ceſſante , ſi commendati eſſent , vacare contingeret , noſtræ & dictæ Sedis collationi & diſpoſitioni ea vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe reſervavimus , decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis à quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari, prout in aliis noſtris deſuper confectis litteris plenius continetur . Nos igitur ne Canonicatus & præbenda prædicti, de quibus cum vacaverint , ut præfertur , nullus præter Nos ea vice diſponere poterit ſive poteſt , reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis , longæ vacationis detrimenta ſuſtineant , præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes , Teque a quibuſvis excommunicationis , ſuſpenſionis , & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis , cenſuris , & pœnis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis , ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum , harum ſerie abſolventes , & abſolutum fore cenſentes , motu ſimili , non ad tuam vel alterius pro Te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam , ſed de noſtra mera liberalitate , reſervatos Canonicatum & præbendam prædictos , quorum fructus , redditus , & proventus Centum Ducatorum auri de Camera valorem annuum , ut accepimus, non excedunt , quamprimum illos, ut præfertur , vacare contigerit , etiamſi actu præmiſſo, vel alio quovis modo , aut ex alterius cujuſcumque perſona , ſeu per liberam cujuſvis reſignationem de illis in Romana Curia vel extra eam , etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam , vacent , etiamſi tanto tempore vacaverint , quod eorum collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſique reſervati Canonicatus & præbendæ diſpoſitioni apoſtolicæ alias ſpecialiter vel ex quavis cauſa, etiam in corpore juris clauſa, & de neceſſitate exprimenda , generaliter reſervati , ſeu ex quacumque generali apoſtolica reſervatione affecti exiſtant , & ſuper eis inter aliquos lis , cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo , pendeat indeciſa , cum plenitudine juris canonici , ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis Tibi ex nunc prout ex tunc , & e contra , auctoritate apoſtolica prædicta conferimus , & de illis etiam providemus , ac illos Tibi collatos, & de illis proviſum fore, necnon , prout eſt , ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus , vel impoſterum contigerit attentari , irritum & inane decernimus ; Tibique ex nunc ſtallum in Choro, & locum in Capitulo dictæ Baſilicæ eadem auctoritate aſſignamus , & per dilectos filios illius Capitulum & alios ad quos ſpectat , Tibi ad Canonicatum & præbendam primo vacaturos hujuſmodi aſſignari volumus. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopo Raguſin. & Calven. ac Cotronen. Epiſcopis per apoſtolica ſcripta mandamus motu ſimili, quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios Te vel Procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem Canonicatus & præbendæ per nos reſervatorum , juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra , & defendant inductum , amoto exinde quolibet detentore , facientes Te vel

Pontifex Canonicatum Baſil. Vaticanæ primo vacaturum ſibi reſervat.

Annuus Canonicatuum fructus deſignat.

Baptiſtæ Bubalo Canonicatum primo vacaturum confert

Judices executores eligit.

(a) Duo ex familia Bubali ſive de Bufalo occurrunt Baptiſtæ nomine, alter Aquinatis Eccleſiæ Antiſtes , & S. Mariæ Majoris Canonicus, de quo Ughellus in Epiſcopis Aquinatibus; alter Canonicus Baſilicæ Vaticanæ , de quo præſens Diploma , & Grimaldus noſter *in ſerie Canonicorum pag.* 85. ita ſcribens : *R. D. Jo. Baptiſta Bubalus die 10. Martii 1503. accepit poſſeſſionem Canonicatus vacan. per obitum Leonardi Capuccini.* Hoc nimirum tempore expectativa impleta eſt ; & qui nonniſi Canonicatus titulo fuerat inſignitus, tandem titulum ac rem, ipſam ſcilicet Canonicatus Præbendam eſt aſſequutus.

(a) Poſt

vel dictum Procuratorem pro Te ad præbendam primo vacaturam hujuſmodi, & in dicta Baſilica etiam ex nunc in Canonicum recipi & in fratrem, ſtallo Tibi in Choro, & loco in Capitulo dictæ Baſilicæ cum dicti juris plenitudine aſſignatis, tibique de ipſorum primo vacaturorum Canonicatus & præbendæ, cum vacaverint, ut præfertur, fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus fel: rec. Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac prædictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, necnon privilegiis, indultis, & litteris apoſtolicis dilecto filio noſtro Ypolito Sanctæ Luciæ in Silice Diacono Cardinali, qui Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ ex conceſſione & diſpenſatione apoſtolica obtinet (*a*), & Arcrchipresbytero pro tempore exiſtenti, & Capitulo dictæ Baſilicæ ſimul vel diviſim ſub quibuſvis verborum formis & clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu & ſcientia ſimilibus conceſſis, & forſan confirmatis, illis præſertim quibus caveri dicitur expreſſe, quod de Canonicatibus & præbendis, & aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad ſuam collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, etiam ratione dicti Archipresbyteratus pertinentibus, pro tempore vacantibus, nonniſi de eorum expeſſo conſenſu provideri poſſit, & alias de illis collationes, proviſiones, & diſpoſitiones, etiam per Sedem prædictam pro tempore factæ, nullius ſint roboris, vel momenti; quibus, etiamſi de illis eorumque totis tenoribus, pro illorum ſufficienti derogatione, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat motu ſimili ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac derogatum eſſe volumus; necnon omnibus illis quæ in dictis litteris noſtris voluimus non obſtare, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui præfata apoſtolica, vel alia quavis auctoritate in dicta Baſilica in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant, ſeu ſi ſuper poviſionibus ſibi faciendis de Canonicatibus, & præbendis prædictæ Baſilicæ, ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus, generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus Te in aſſecutione primo vacaturorum Canonicatus & præbendæ prædictorum volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Canonicatuum & præbendarum ſeu Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Aut ſi Archipresbytero pro tempore exiſtenti, & Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de Canonicatibus & præbendis dictæ Baſilicæ, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuscumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus prædictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſi-

Impedimenta omnia propulſat; Privilegia ſuſpendit.

Expectativas pridem conceſſa hac vice rejicit

Oppoſita Privilegia non officere ſtatuit.

(*a*) Poſt Baptiſtam Zeno, de quo ſupra, Joannes Lopez Valentinus Hiſpanus inter S. R. E. Cardinales ab Alexandro VI. relatus, Archipresbyteratus dignitatem obtinuit in Baſilica Sancti Petri. Huic poſt duos fere menſes, Succeſſor datus eſt Hippolytus Eſtenſis, Herculis I. Ferrarienſis Ducis filius. Multa de eo apud Ciaconium, nonnulla etiam apud Ughellum occurrunt. Ne tanti Viri, de quo Baſilica noſtra ſibi gratulatur, præclara geſta ingrato ſilentio prætercam, aliquid memoria dignum hic ſubjiciam. Is ergo fuit, in quo Nobilitas cum Sanctimonia amico fœdere una convenerunt. Vix ſeptennis, ad Strigonienſem Archiepiſcopatum vocatus, mox ab Alexandro VI., univerſo orbe plaudente, Sacra purpura donatus eſt. Domi ſtudiis incubuit, in omnes, potiſſimum pauperes, munificentiſſimus; Belli, ſtrenuus miles, armis & conſilio rem optime adminiſtravit. Eccleſiarum Mediolanenſis, Capuanæ, ac Narbonenſis in Gallia regimen illi fuit concreditum; quibus Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyteratus acceſſit. Hanc poſtremam dignitatem obtinuit die 30. Octobris 1501. ut ex Actis Capitularibus Jacobus Grimaldus refert; eamque ad obitum uſque, hoc eſt ad annum 1520. perpetuo ſervavit. Hinc caſtigandus Antonius Sanderus, qui in vita Leonis X. Archipresbyteris Baſilicæ noſtræ accenſet Fratrem Marcum *Vigerium*, aliis *Vogerium*, & *Viguerium* Cardinalem Minoritam, Romæ fato functum ſub Leone Pontifice an. 1516. Nil enim tale in monumentis Vaticanis occurrit.

(*a*) Ex

Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, conſtitutionis, aſſignationis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſecundo, ſeptimo Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno undecimo.

Duæ Capellaniæ, quas Cardinalis Antoniottus Pallavicinus ad Altare B. M. V. prope Columnam Sanctam in Baſilica Sancti Petri fundaverat, ac minoribus ejuſdem Baſilicæ Pœnitentiariis attribuerat, inſtituuntur. Dos a Cardinali ſtatuta, ac onera impoſita confirmantur. Ea item probantur, quæ Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, ac Societati Hoſpitalis S. Joannis Lateranenſis idem Cardinalis certis ſub conditionibus fuerat elargitus.

Ex Regeſt. XCII. Bullar. Alexandr. VI. pag. 244. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1503. 16. Julii.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam juxta doctrinam Apoſtoli, ex Nobis tamquam ex Nobis nihil cogitare, quantominus facere poſſimus quod ſufficiat ad ſalutem, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt; & Propheta in Pſalmis etiam cognoſcens ex ſe nihil promereri poſſe, rogat Dominum ſe ſalvum fieri propter miſericordiam ejus, quia a morte eripitur qui memor eſt Dei, recte quiſquis de Deo cogitat, & properat Deum bonis operibus prævenire, recte cogitat, & ſibi providet ne umquam dormiat in Morte. Sane venerabilis frater noſter Antoniottus Epiſcopus Tuſculan. (*a*) Cardinalis Sanctæ Praxedis nobis nuper expoſuit, quod ipſe, præmiſſis attentis, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ad Columnam ſanctam nuncupatam, unum Altare ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis conſtrui fecit (*b*), & intendens apud dictum Altare ſuam ſepulturam, quam etiam ex nunc fabricari fecit, cum Dominus eum ab hac luce ſubtraxerit, ſibi eligere (*c*), cupit ad divini cultus augumentum, & Dei laudem, ac ipſius Cardinalis, & Parentum, aliorumq. Anteceſſorum, & Benefactorum ſuorum animarum ſalutem, quod ad prædictum Altare erigantur duæ perpetuæ Capellaniæ pro duobus Capellanis, qui ſingulis diebus alternatis hebdomadis Miſſam ad dictum Altare celebrare teneantur, & pro dote dictarum Capellaniarum aſſignare unam domum ipſius Antoniotti Epiſcopi in Regione Campi Martis etiam de Urbe, conſiſtentem cum tribus apothecis ſub eadem domo conſiſtentibus, ac unam aliam dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, & aliam parvas domos ſeu domunculas in dicta Urbe prope ipſam primodictam domum exiſtentes, Societati hoſpitalis Sancti Salvatoris Lateranen ſeu ejuſdem Societatis Guardianis aſſignare, ut Canonici, Beneficiati, & Clerici dictæ Baſilicæ, ac aliqui ex Confratribus dictæ Societatis ſingulis annis in die depoſitionis ipſius Antoniotti Cardinalis, & Commemorationis omnium defunctorum, tempore celebrationis Miſſæ ad dictum Altare in cantu celebrandæ, & inter ſingulos & ſingulis diebus alter-

Pia Antoniotti Cardinalis diſpoſitio.

Duas erigit Capellanias, quibus dotem aſſignat.

Alia Cardinalis pia opera.

(*a*) Ex additionibus ad Ciaconium colligimus, Antoniottum Cardinalem, de quo ſupra egimus *pag.* 291. *not.* b. hoc eodem an. 1503. Tuſculanum Epiſcopum, Albanenſi Eccleſia dimiſſa, fuiſſe renunciatum.

(*b*) Alpharani Tabula Columnam Sanctam exhibet ſub *num.* 25. illique proximum ſtatuit Altare D. Antonio dicatum ab Antoniotto Cardinali Pallavicino. Alpharanum ſequitur Ciampin. *de Sac. ædific. cap.* 4. *num.* 26. Repugnat tamen noſtra hæc Conſtitutio, quæ Altare *ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis* erectum affirmat. De Columna, quæ olim una fuit ex duodecim vitineis ante Aram Principem Baſilicæ Vaticanæ erectis, non ſatis conveniunt noſtri Scriptores. Nonnulli e Salomonis Templo advectam putant, atque huc referunt inſcriptionem eidem Columnæ appoſitam a Cardinale Jordano Urſino an. 1438. Alii contra e Græcia a Conſtantino Magno tranſlatam credunt; in quam ſententiam Canonicus Romanus, Vegius, ac Panvinius deſcendunt. Illud vero apud omnes indubium eſt, hanc nimirum Columnam, quæ hodie in Sacello ad latus Capellæ ſub tit. Pietatis B. M. V. ſervatur, ea pollere virtute, ut Dæmones qui hominum corporibus inſident, aut ejiciat, aut ſævientes refrænet.

(*c*) In ſepulcro, quod ſibi vivens erexerat Cardinalis Antoniottus, poſt obitum conditus revera fuit. Proſtabat olim lapis tumulo ſuperpoſitus cum hac epigraphe apud Ciacon. relata: *Antoniottus S. Praxedis mortem præ oculis ſemper habens, vivens ſibi poſuit an. MDI.* Verum an. 1592. disjecta Abſide Baſilicæ Vaticanæ, oſſa Cardinalis Pallavicini ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Populo tranſlata fuerunt, ubi, marmoreo ſepulcro excitato, novoque elogio ſuperaddito, quieſcunt.

(*a*) Ultra-

Conditiones aliquot a Capellaniarum Fundatore appoſitæ.

alternatis hebdomadis per dictos Capellanos celebretur, deſiderat quod dictæ Capellaniæ cum erectæ fuerint, Collegio dilectorum filiorum minorum Pœnitentiariorum in dicta Baſilica Capellanorum noſtrorum perpetuo uniantur, annectantur, & incorporentur, ut Pœnitentiarii prædicti, qui vitæ laudabilis, & honeſtæ converſationis exiſtunt, dictam Miſſam ſingulis diebus alternatis hebdomadis per ſe ipſos celebrent, aut per alios Presbyteros idoneos, qui bene & explicite celebrare ſciant, & bonæ opinionis & famæ, ac ad nutum & liberam voluntatem dictorum Pœnitentiariorum amovibiles exiſtant, celebrari faciant, ac eiſdem Presbyteris ad celebrationem hujuſmodi Miſſæ deputandis, de honeſto ſalario ex fructibus domus & Apothecarum prædictarum, pro dote ipſarum Capellaniarum deputandarum, poſtquam deputati fuerint poſt deceſſum dicti Antoniotti Epiſcopi, provideant. Quare dictus Antoniottus Epiſcopus nobis humiliter ſupplicavit, ut ad prædictum Altare duas perpetuas Capellanias pro duobus Capellanis, qui ſingulis diebus alternatis hebdomadis ad ipſum Altare Miſſam celebrare ſeu celebrari facere teneantur, erigere, & inſtituere, illiſque ſic erectis, pro earum dote prædictam domum Campi Martis cum Apothecis prædictis, ac unam quæ habet furnum, menſæ Capitulari Baſilicæ, reliquam vero domunculas præfatas Societati hoſpitalis hujuſmodi perpetuo applicare & appropriare, ipſaſque vero ſic erectas Capellanias dicto Collegio præfatorum minorum Pœnitentiariorum, etiam perpetuo cum domo & apothecis prædictis pro dote hujuſmodi aſſignata, etiam perpetuo unire, annectere, & incorporare; & ut eidem Altari juxta voluntatem præfati Antoniotti Epiſcopi deſerviatur in divinis, infraſcripta ſtatuere & ordinare, ac dicto Antoniotto Epiſcopo alia laudabilia ſtatuta & ordinationes pro ſalubri directione Capellaniarum & aliorum præmiſſorum obſervatione faciendi, licentiam & faculatem concedere, & alias in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſingulorum votis, ex quibus proveniant divini cultus incrementum, & ſalus animarum, pii Patris affectione libenter annuimus, quique dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem ſecundum communem extimationem, etiam Beneficii cui unio fieri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſt, Collegii ſive menſæ Collegialis dictorum Pœnitentiariorum fructuum, reddituum, & proventuum verum valorem annuum præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ad dictum Altare duas perpetuas Capellanias pro duobus Capellanis auctoritate apoſtolica tenore præſentium erigimus, & inſtituimus, illiſque ſic erectis, pro earum dote domum ipſius Antoniotti Epiſcopi in regione Campi Martis cum Apothecis prædictis, ac unam, quæ habet Furnum, Menſæ Capitulari Baſilicæ, & reliquam domunculas prædictas Societati præfatæ eadem auctoritate perpetuo applicamus, appropriamus, & aſſignamus (*a*). Ipſas vero ſic erectas Capellanias, quorum cujuſlibet fructus, redditus, & proventus viginti quatuor Florenorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut dictus Antoniottus Epiſcopus aſſerit, non excedunt, ab hujuſmodi earum primæva erectione apud Sedem apoſtolicam vacantes, & pro eo quod Nos dudum omnia beneficia Eccleſiaſtica apud Sedem prædictam tunc vacantia & inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, ac decrevimus ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari, diſpoſitioni apoſtolicæ reſervatas, & de quibus nullus præter Nos hac vice diſponere potuit ſive poteſt, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis dicto Collegio præfatorum Pœnitentiariorum etiam perpetuo eadem auctoritate unimus, anne-

Pontifex annuit, & Capellanias erigit.

Collegio Pœnitentiariorum unit.

(*a*) Utraque Capellania a Cardinali Pallavicino inſtituta, penes Collegium Minorum Pœnitentiariorum Baſilicæ Vaticanæ permanſit uſque ad tempora S. Pii V. Romani Pontificis. Ubi vero in ejuſdem Pœnitentiariæ Collegium Patres Societatis tranſlati ſunt, alia in Capellaniarum gubernio obtinuit œconomia. Siquidem ineunte anno 1584., die nimirum quarta Januarii, accedente Sedis Apoſtolicæ beneplacito, Cardinalis ſummi Pœnitentiarii aſſenſu, ipſoque P. Peruſco Pœnitentiariæ Præſide annuente, Sacerdos Fulvius nomine, ex ejuſdem Cardinalis familia, utriuſque Capellaniæ poſſeſſionem adiit, ejuſque onera ac reditus ſibi vendicavit. Porro onera implenda erant quæ in hac Conſtitutione enunciantur; reditus vero non jam ex domo, quam dotis nomine Cardinalis Pallavicinus aſſignaverat, ſed ex fructu ſeptingentorum Scutorum, quæ ex domus illius venditione ſupererant, percipiebantur. Hæc omnia ex tenore Inſtrumenti quod Notarius Pompejus Capellus *die 4. Januarii an.* 1584. confecit, obvia ſunt. Quid vero poſt hæc tempora evenerit; a quonam ſequiori ævo Capellanus fuerit deſignatus, ac confirmatus; num Capellaniarum reditus adhuc vigeant, mihi plane impervium. Unum eſt, quod addam; nimirum noſtra ætate nonniſi Miſſas numero novem ad Altare S. Thomæ in Baſilica Vaticana celebrari, ac ſtipendium a Collegio Pœnitentiariorum perſolvi.

Idem de utraque domuncula, quam Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ, ac Hoſpitali S. Joannis Lateranenſis Cardinalis Pallavicinus addixit, judicium eſto. Nihil certi hac in re nobis occurrit. Neque Anniverſaria hodie celebrantur; nec ullа ædiculæ, quam memoratus Cardinalis legavit, ſuppetit memoria. Fortaſſe utrumque Anniverſarium in ea onerum diminutione, ſive, ut ajunt, reductione, quam Sixtus V., ut ſuo loco videbimus, intulit, fuit comprehenſum. Hinc nulla poſt hujuſce Pontificis ætatem ad ſeram poſteritatem pervenere monumenta.

bus partibus unius Carleni, ex Clericis vero præfatis medium Carlenum percipiant, quos Capitulum præfati ex redditibus dictæ domunculæ eorum menſæ Capitulari relictæ perſolvant, ac quod in die depoſitonis ipſius Antoniotti Epiſcopi, & Commemorationis omnium Defunctorum, pannus ſericus per ipſum Antoniottum Epiſcopum ad hujuſmodi Altaris ornatum relinquendus, ſeu etiam ex nunc, ut aſſeritur, per eum aſſignatus, ſuper ipſam Sepulturam, & in girum dictæ Sepulturæ Torciæ Ceræ ſex, ponderis trium librarum pro qualibet dictarum Torciarum, & ſuper dicto Altari, dum Miſſæ hujuſmodi celebrabuntur, candelæ quatuor, librarum unius pro qualibet dictarum ponantur, ac quod Torciæ, & candelæ prædictæ accenſæ permaneant uſque in finem celebrationis dictarum Miſſarum & Reſponſoriorum ac Anniverſariorum, & quod una Candela ceræ, quarum quindecim unam libram conſtituant, cuilibet ex Canonicis, Beneficiatis, Clericis, Pœnitentiariis, & Confratribus prædictis intereſſentibus diſtribuantur, qui eaſdem candelas a tempore quo Sacratiſſimum Corpus Domini noſtri JESU Chriſti in ipſo Altari tempore celebrationis hujuſmodi Miſſarum elevabitur, uſque in finem Miſſarum & recitationis dicti Reſponſorii accenſas teneant; & quod in qualibet dictarum duarum Miſſarum in die depoſitionis Antoniotti Epiſcopi, & Commemorationis Defunctorum, Confratres duas tantum, in die vero depoſiti Antoniotti Epiſcopi, Pœnitentiarii alias quatuor, in die autem Commemorationis Defunctorom hujuſmodi, Capitulum præfati etiam reliquas quatuor Torcias dicti ponderis ponere, & Pœnitentiarii reliquam expenſam ceræ in dicto die depoſiti facere, & ſex Carlenos Clericis ſervientibus Sacriſtiæ dictæ Baſilicæ perſolvere, in die vero Commemorationis omnium Defunctorum prædictorum Capitulum præfati ſimilem impenſam neceſſariam pro hujuſmodi cera facere, & ſimiliter dictos Carlenos eiſdem Clericis ſervientibus Sacriſtiæ perſolvere teneantur; reſidui vero Torciarum, & in Altari poſitarum candelarum prædictarum, unam Capitulum, reliquam vero medietates Pœnitentiarii præfati habere debeant, reliquos vero fructus tam

Ceræ quantitas deſignatur.

Clericis Sacriſtiæ merces ſolvenda.

domus cum Apothecis pro dote Capellaniarum prædictarum, quam domuncularum hujuſmodi, Menſæ Capitulari, & Societati prædictis applicatarum, qui ſupportatis oneribus prædictis ſuperfuerint, per Pœnitentiarios & Capitulum ac Guardianos ſeu Confratres præfatos, in Pœnitentiariorum & Capituli ac Societatis prædictorum uſus & utilitatem, juxta eorum laudabiles ordinationes, & prout eis reſpective placuerit, diſpenſentur & diſtribuantur; & quod domus cum apothecis, ac domunculæ præfatæ, ullo umquam tempore alienari non poſſint. Et ſi Guardiani prædicti domunculam eis relictam alienaverint, aut præmiſſa, prout ad eos pertinet, non adimpleverint, tunc domuncula ipſa cum dicto onere ad præfatos Pœnitentiarios; & ſimiliter ſi Capitulum præfati domunculam eis relictam alienaverint, aut præmiſſa non obſervaverint, tunc domuncula ipſa cum ſimili onere ad eoſdem Pœnitentiarios; ſi vero Pœnitentiarii præfati domum cum Apothecis hujuſmodi alienaverint, aut præmiſſa non adimpleverint, tunc Cappellaniæ ac domus cum Apothecis hujuſmodi, cum ſimili onere ad Capitulum præfatos devolvantur. Et inſuper, ut præmiſſa juxta voluntatem ipſius Antoniotti Epiſcopi obſerventur, eidem Antoniotto Epiſcopo circa præmiſſa omnia, & alia concernentia, quæcumque ſtatuta laudabilia & honeſta, & Sacris Canonibus non contraria, faciendi, & edendi, & quæ, eo ipſo quod facta & edita fuerint, apoſtolica auctoritate approbata & confirmata exiſtant, dicta auctoritate apoſtolica licentiam & facultatem concedimus. Non obſtantibus priori voluntate noſtra prædicta, & aliis Conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, nec non Baſilicæ, Collegii, & Societatis prædictorum, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod dicto Antoniotto Epiſcopo in humanis agente, nullus, præter eum, de deputatione Capellanorum prædictorum ac perceptione fructuum, reddituum, & proventuum domus cum Apothecis, & domuncularum prædictarum, abſque ejus expreſſa licentia ſe intromittere poſſit, ſed præmiſſorum omnium libera adminiſtratio ad

Pœna in eos ſtatuuntur, qui Fundatoris voluntatem infringunt.

Aliæ leges a Fundatore addendæ, probantur.

Cardinali, quo ad vixerit, libera Capellaniarum adminiſtratio permittitur.

Raphaelis Riarii S. R. E. Camerarii evulgatum an. 1508. quo ſtatuitur, *ut loco Carlenorum veterum, exigantur Carleni novi Julii nuncupati.* En Carolenorum pretium adauctum; quippe Juliorum valori reſpondet. Hoc tamen Caroleni auctarium, Julii II. ætate aut inſtitutum fuit, aut reſtitutum. Ceterum ſub Alexandro VI. Carolenorum etiam Papalium pretium ſolis obolis ſeptem cum dimidio fuiſſe definitum, nemo dubitaverit, qui ad noſtra hæc Diplomata oculos intendat. Quamvis, ne Julii quidem Pontificis tempore, Carolenorum, quos modo indicavimus, pretium ab uſu receſſit. Cenſualia Capellæ Juliæ, quæ in noſtro Archivo ſervantur, Carolenos, ac Carolenorum Ducatos paſſim nominant, eorumque valorem ad bolendinos ſeptem cum dimidio exigunt. Unum e Cenſuali an. 1512. hoc eſt poſtremis Julii Pontificis annis conflato, dabimus monumentum. *Prioratus S. Pauli de Albano* (ita legimus pag. 19.) & *pro eo D. Troylus Sabellus conductor die 14. Febr. 1512. ſolvit per manus Gerhardi de Cantalupo ejus Procuratoris ducatos* 105. *de Carlenis, in tantis Juliis, ad rationem trium Juliorum pro quatuor Carlenis.* Quibus verbis nihil clarius, nihil etiam ad rem noſtram magis opportunum.

ad ipſum Antoniottum Epiſcopum pertineat; & inſuper, prout eſt, irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo tertio, decimoſeptimo Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno undecimo.

A Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ Vaticanæ Miſſas ſtató ordine ac tempore celebrari præcipit, indicta in refractarios pœna.

Ex veteri MSS. in Archiv. Baſil. Capſ. 7. Faſc. 269.

ALEXANDER PP. VI.

Incerta literarum ætas.

Baſilica Vaticana Eccleſiarum omnium princeps & caput.

Congruum cenſentes, ut in Baſilica noſtra Principis Apoſtolorum de Urbe quæ ſicut omnium Eccleſiarum Orbis terrarum caput, & princeps eſt, ita in divinis officiis ultra alias Eccleſias continue frequentari, & celebrari merito debeat; Idcirco ut Baſilica ipſa Miſſarum Solemnitatibus frequentetur, ut æquum eſt, & a Populo libentius viſitetur, Miſſarum recordationem, & reformationem ſupraſcriptam fieri fecimus, ut ſingulis diebus, ſecundum ordinem prædictum unuſquiſque quod ſibi oneris incumbat, intelligat. Quæ ordinatio ut ſuum ſortiatur effectum, omnibus & ſingulis Canonicis, Beneficiatis, Clericis, & Capellanis ſuperius deſcriptis & annotatis, præcipimus, & mandamus, quatenus ſub pœna unius Carleni argenti pro qualibet vice contrafacienti, & in paramentis ipſius Baſilicæ ponendi, quo die ordinem non ſervaverint, ipſorum quilibet, prout ſuperius deſcriptum eſt (*a*), debeat Miſſas celebrare in prædicta noſtra Baſilica, ſecundum ordinem ſuperius datum, prout de jure tenentur, & obligati ſunt, juxta tenorem, & diſpoſitionem ordinationum, & Statutorum per Prædeceſſores noſtros editorum, abſque exceptione aliqua. Alioquin ad exactionem dictæ pœnæ, ipſis ulterius non monitis, aut citatis, procedemus; mandantes ex nunc Camerariis Canonicis ipſius Baſilicæ ſub pœna excommunicationis, & unius ducati pro quolibet, & qualibet vice ab eis auferen., & Sacriſtiæ applican., quod cuilibet contrafacienti, de diſtributionibus ſuis carlenum prædictum Romanæ monetæ pro qualibet vice retineant, & Sacriſtis majoribus conſignare debeant, de cujus parte, loco contrafacientium ſubſtituendis, condigne provideri pro eorum mercede poſſit. Si quis autem infirmitate, vel alia cauſa legitima detentus fuerit, coram Vicario & Capitulo ipſius Baſilicæ Capellanum idoneum ejus loco præſentet, ab eiſdem, ſi ſufficiens fuerit, confirmandum, qui poſtmodum in caſu inobſervantiæ punctari poſſit.

Ordo in Miſſarum celebratione ſervandus præſcribitur.

Contra inobedientes pœna.

Datum Romæ (*b*).

JULIUS II.

(*a*) Hæc Alexandrina Conſtitutio legem præſupponit Clero Baſilicæ Vaticanæ indictam, ac ſtatum ordinem in Miſſarum celebratione ſervandum. Quæ vero ea lex fuerit, quæ methodus, quis ordo cuique ſingillatim conſtitutus, ignotum omnino.

(*b*) Ita in veteri Archivi noſtri charta legitur, omiſſa temporis nota, quam nec conjiciendo quidem auſim apponere. Malui tamen ultimo loco hanc referre Conſtitutionem; tum quia obſcura eſt illius ætas, quum ceteræ ſtato die annoque definiantur; tum etiam quia veroſimilius eſt, Baſilicæ noſtræ Clerum in divinis Officiis celebrandis minus ſedulum ſe præbuiſſe, non in ipſis Alexandri VI. primordiis, ſed poſterioribus annis, quo nimirum tempore in Urbe Roma plurima abſurda inoleverant. Conſulantur Julii II. literæ inferius recitandæ.

(*a*) Toti-

JULIUS II.

Alexandro VI. Pius III. ſuccedit, eoque poſt ſextum ſupra viceſimum a creatione diem e vivis ſublato (*a*), ſufficitur Julianus Roboreus Sixti IV. ex fratre Nepos, die eodem, quo Cardinales Conclave ingreſſi fuerant, nimirum Kalendis Novembris an. 1503. Novus Pontifex, contracto Juliani nomine, Julius II. appellatur, & VI. Kal. Decembris Apoſtolicis infulis decoratur in Baſilica Vaticana. Obiit an. 1513., die 20. Februarii in 21. inclinante (*b*); ideoque egit in Pontificatu annos novem, menſes tres, dies viginti.

Res, ac Bona quæcumque ad Abbatiam Majellanam ſpectantia, quæ a nonnullis injuſte occupabantur, reſtituenda decernit, propoſita in contumaces excommunicationis cenſura.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Capſ. 21. Faſc. 342.

AN. CH. 1504. 15. *Octob.*

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Archipresbytero Beatæ Mariæ de Lanciano Theatin. Diœc. &c. Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Conqueſtus eſt nobis Nicolaus Abbas Monaſterii Sancti Salvatoris de Majella (*c*) Sancti Benedicti, ſeu alterius Ordinis, Theatin. Diœc. quod Amor Odorici, Bernardinus Minginuli, Falcus Colæ, Palamidus Marinus Petrucii, & quidam alii Clerici, & Laici de Caſtro Guardiæ dictæ Diœc. ſuper quibuſdam immobilibus in præfata Diœc. conſiſtentibus, mobilibuſq. bonis, terragiis, fructibus, redditibus, proventibus, pecuniarum ſummis, & rebus aliis ad dictum Monaſterium, quod ut idem Nicolaus aſſerit, Conventu caret, & Eccleſias Sancti Clementis, & Sanctæ Mariæ de la Piana (*d*) ejuſdem Diœc. dicto Monaſterio canonice unitas & annexas, legitime ſpectantibus, quibus ipſum de facto ſpoliarunt, & quæ de facto detinent indebite occupata, injuriantur eidem. Ideoque diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propoſitis, quod juſtum fuerit, appellatione remota, decernat faciendum, & quod decreverit, per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellat veritati teſtimonium perhibere.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo quarto, Idibus Octobris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Exorta

(*a*) Totidem dies Pio III. in ſupremo Eccleſiæ gubernio eſſe tribuendos, ex indubiis monumentis, ac obvia ſupputatione licet colligere. Pius enim ex MSS. Diariis relatis a Raynaldo ad an. 1503. *num.* 19. Summus Eccleſiæ Pontifex renunciatus fuit die 22. Septembris 1503., ac die 27. Octobris jam elapſa, ſive ipſa nocte qua dies inſequens incipiebat, vita ceſſit, ex alio Vaticano MSS. quod recitat memoratus Raynaldus ſub *num.* 15. in fin. Si ergo numerentur, ac una colligantur Pontificatus dies, profecto nonniſi viginti ſex inveniuntur. Aut error igitur in numeratione excidit Volaterrano, Scriptori alioquin probatæ fidei, aut mendum Librariorum culpa irrepſit, cum ſcripſerit lib. 22. *Pius ex ulcere cruris ex quo diu laboraverat, trigeſimo poſt Creationem die deceſſit.*

(*b*) De Julii Pontificis obitu ita loquitur Paris de Graſſis Cæremoniarum Magiſter penes Raynaldum ad an. 1513. num. 9. *circa horam noctis decimam, quæ eſt inter dies xx. & xxi. Febr. Sanctiſſimus Dominus noſter Julius Papa II. mortuus eſt, cujus Spiritus in pace quieſcat.*

(*c*) Hanc Abbatiam Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ a Julio III. fuiſſe attributam, ex Diplomatibus hujuſce Pontificis infra recenſendis, compertum erit.

(*d*) De Utraque Eccleſia *S. Clementis, & S. Mariæ della Piana* conſulenda quæ in primo Bullarum Tomo prænotavimus *pag.* 40. *not. d. & pag.* 45. *not. b.*

(*e*) Quod

qui Sacerdotes non erant, vos præcederent, idem Prædeceſſor veſtris ſupplicationibus inclinatus, vobis, quibus Capitulum & Canonici prædicti locum ſaltem poſt minores Clericos in Sacerdotio conſtitutos, ut aſſerebatis, aſſignari nolle decreverant; ut Proceſſionibus hujuſmodi, niſi Capitulum & Canonici prædicti conſenſiſſent, quod vos inProceſſionibus præfatis incederetis poſt Beneficiatos, intereſſe minime teneremini, nec ad id compelli, aut aliquibus ſententiis, & cenſuris irretiri, ſeu pœnis mulctari poſſetis, non obſtantibus erectione, ſtatuto, & ordinatione prædictis, ac pœnis, nec non promiſſione per vos facta, ut prælertur, conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque, ſub Datum videlicet quinto Kal. Aprilis Pontificatus ſui anno XI. apoſtolica auctoritate indulſerit (a). Ne autem de Indulto hujuſmodi, ex eo quod ſuper illo litteræ Prædeceſſoris præfati, ejus ſuperveniente obitu, expeditæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæſitari, voſque illius fruſtremini effectu, volumus & eadem auctoritate decernimus, ut præſentes literæ ad probandum illud plene ſufficiant, nec ad id alterius probationis adminiculum requiratur. Datum Romæ XXII. Aprilis M. D V. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Innocentiani a ſervitio Chori, controverſia durante, eximuntur.

Litera exemptionis a b Alex.nd. VI. conceſſa.

Chori diſciplina in Vaticana Baſilica, ſtatutis contra inobedientes pœnis ac cenſuris, reſtituitur.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 7. Faſc. 269.

AN. CH. 1505. 1. Decemb.

BEltrandus Conſtabilis Prothonotarius Apoſtolicus, ac Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Vicarius Generalis (b). Cum juxta Sacrorum Canonum Decreta, Eccleſiarum ſtatuta, & laudabiles conſuetudines, diſtributiones quotidianæ ad hoc deputatæ eſſe dignoſcantur, ut illas capientes, debitum Domino perſolvant famulatum, dicendo, ſeu cantando ſingulis diebus & noctibus Matutinum, & horas Canonicas, & ut ipſis Eccleſiis deſerviant intereſſendo divinis Officiis, & ipſa divina Officia celebrando; ac ut in eis divinus Cultus augeatur, non minuatur; Idcirco vobis omnibus & ſingulis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis dictæ Baſilicæ, qui de ejuſdem diſtributionibus participare intenditis, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna præcipimus, & mandamus, quatenus debeatis, & quilibet veſtrum debeat ſingulis diebus debitum Domino perſolvere famulatum, dicendo Matutinum, & horas Canonicas in Eccleſia, vel extra, niſi ex rationabili cauſa quiſque veſtrum fuerit impeditus; nec non debeatis, & quilibet veſtrum debeat juxta ſtatuta aut laudabilem conſuetudinem hactenus obſervatam, intereſſendo divinis Officiis, ac ipſa Officia celebrando in dicta Baſilica deſervire, non autem per tertiariam, ut vulgo dicitur (c). Si vero aliquis veſtrum contrafecerit, poſt lapſum duodecim dierum, a die publicationis mandati hujuſmodi noſtri computandorum, ſententiam Excommunicationis eo ipſo volumus ut incurrat; quam ex nunc pro ut ex tunc, & e converſo, auctoritate SS D. N. PP. nobis in hac parte conceſſa, contra quoſcumque inobedientes, proferimus in his ſcriptis. Et inſuper Appunctatoribus Anni præſentis, & qui pro tempore erunt, ſub eiſdem pœnis præcipimus, & mandamus, ut quoſcumque ex prædictis non deſervientes modo quo ſupra intereſſendo divinis Officiis repererint, appunctare debeant, ut juxta ſtatuta ac laudabilem conſuetudinem dictæ Baſilicæ merito mulctari poſſint.

Stipendia Clericis conceduntur, ut Eccleſiæ inſerviant.

Clero Baſilicæ indicitur, ut Divina officia perſolvat.

Contra inobedientes pœna ſpiritualis ac pecuniaria ſtatuitur.

Datum Romæ in domibus noſtræ reſidentiæ die prima Decembris 1505.

Lau-

(a) Huic controverſiæ finis tandem fuit impoſitus; jam enim Capellani ab Innocentio inſtituti, ſive in Choro, ſive in Proceſſionibus, poſt Beneficiatos, nullo contradicente, incedunt, ac ſedent.

(b) Ob præclaras virtutes, ſummamque in negociis tractandis dexteritatem, hic Beltrardus patria Ferrarienſis, Ducíſque Ferrariæ in Urbe Legatus, Vicarii munere in Baſilica S. Petri primo decoratus, mox anno 1507. inter Canonicos adſcriptus, tandem menſe Auguſto ejuſdem anni, Adrienſis Eccleſiæ Paſtor renunciatus eſt. Conſulatur Ughellus.

(c) Inter potiſſimas Pii III. Pontificis curas, ea fuit, ut corrupti eccleſiaſticorum mores reformarentur, & quæ in præterito Pontificatu invaluerant vitia, extirparentur. Id ut facilius exequeretur, decreverat providus Pontifex Synodum cogere, collapſamque diſciplinam reſtituere. Hæc tamen ſaluberrima conſilia inopinata mors abrupit. Verum, quod Pio facere non licuit, licuit Julio; quo authore ſtatutum eſt, ut in Baſilica Vaticana Divina Officia, ſacraque Miniſteria rite atque ex ordine celebrarentur. Decuit nimirum ut Eccleſia, quæ ceteris exemplo eſſe debuerat, ceteras item in diſciplinæ inſtauratione anteiret.

(a) Au-

Laurentio Cipriani perpetuo Beneficiato in Baſilica Principis Apoſtolorum conceditur Capellania ad Altare Annuntiationis B. M. V. in Capella S. Petronillæ erecta; ac inſuper annua trium florenorum penſio aſſignatur.

Ex Regeſto LXXVII. Bullar. Jul. II. pag. 60. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1505. *9. Decemb.*

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Laurentio Cipriani perpetuo Capellano ad Altare Beatæ Mariæ Virginis Annuntiatæ, ſitum in Capella Sanctæ Petronillæ in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe (*a*), familiari noſtro, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ Nobis hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, nec non vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, Nos inducunt ut Tibi reddamur ad gratiam liberales, illaque Tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque perpetua Capellania ad Altare Beatæ Mariæ Virginis Annuntiatæ ſitum in Capella Sanctæ Petronillæ in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ de Jurepatronatus Laicorum nobilium exiſtit, per liberam reſignationem dilecti filii Stephani Grilli nuper ad ipſum Altare perpetui Capellani, de illa quam tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per Nos admiſſam, vacaverit & vacet ad præſens, Nos tibi, qui etiam commenſalis noſter exiſtis, & ut aſſeris, quoddam perpetuum ſimplex Beneficium eccleſiaſticum in dicta Baſilica inter alia obtines (*b*), præmiſſorum obſequiorum & meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, Teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia & ſingula alia Beneficia eccleſiaſtica cum cura vel ſine cura, quæ etiam ex quibuſvis apoſtolicis diſpenſationibus, non tamen ſub eodem tecto, obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque, ac dicti obtenti Beneficii fructuum, redditu̅um, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, nec non Juripatronatus hujuſmodi hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogantes, Capellaniam prædictam quæ ſine cura eſt, & cujus fructus, redditus, & proventus decem ducatorum auri de Camera ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut etiam aſſeris, non excedunt, ſive ut præmittitur, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Stephani, vel cujuſvis alterius de illa in Romana Curia vel extra eam etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem apoſtolicam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis apoſtolica Tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus; Tibique, ut commodius ſuſtentari valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providentes, penſionem annuam trium Ducatorum ſimilium auri de Camera ſuper Canonicatus & Præbendæ Eccleſiæ Sancti Eraſmi Verulan. de quibus hodie, tunc per liberam reſignationem dilecti filii Angeli de Baburo ipſius Eccleſiæ Canonici, de illis quos tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam & per nos admiſſam, apud Sedem prædictam vacantibus, &

Altare Annuntiationis in veteri Baſilica, & Capellania illi adnexa.

Tenues Capellaniæ reditus.

Laurentio Cipriani Capellania confertur, ac penſio ſuperadditur.

(*a*) Audire præſtat quid de hoc Altari ſcripſerit Alpharanus noſter ſub *num.* 158. En ejus verba: *Sequebatur* (in Oratorio S. Petronillæ, quod Alpharanus deſcribit) *aliud Sacellum cum altari Sanctæ Mariæ Virginis ſub invocatione Annuntiationis ad occidentem; quod quidem Maria de Comitibus paulo ante noſtra tempora reſtituerat elegantiſſime, optimeque dotaverat, inſtituens Capellanum, qui eſſet ſemper de gremio Beneficiatorum Baſilicæ, pro ſalute animæ ſuæ, & viri ſui Simonetti de Graffignanis Armorum Doctoris, & Petri Franciſci ejus filii juxta dictum Sacellum ſepultorum; poſt quod Sacellum, quando Baſilicæ novæ fundamenta aperiebantur, fovea magna, quæ ibi aderat, impleta fuit oſſibus Defunctorum innumerabilibus, e ſepulchris dicti Templi Sanctæ Petronillæ erutorum.* Eadem repetit Ciampin. *de Sac. Ædific. Sect.* 12. *num.* 158.

(*b*) Inter Clericos Beneficiatos numeratur a Jacobo Grimaldo hiſce verbis *pag.* 541. *Laurentius Cipriani de menſ. Octobris* 1494. *accepit poſſeſſionem Clericatus vacan. per ceſſionem Pauli Joannis Baptiſtæ.*

(*a*) Cum

& antea diſpoſitioni apoſtolicæ reſervatis, præfato Stephano provideri conceſſimus, Tibi quoad vixeris, vel Procuratori tuo ad hoc a Te ſpeciale mandatum habenti, per dictum Stephanum, cujus ad hoc expreſſus accedit aſſenſus, & Succeſſores ſuos Canonicatum & præbendam prædictos pro tempore obtinentes, annis ſingulis in feſto Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti integre perſolvendam, dicta auctoritate tenore præſentium reſervamus, conſtituimus, & aſſignamus. Decernentes, Stephanum & Succeſſores prædictos ad integram ſolutionem dictæ penſionis Tibi faciendam, juxta reſervationis, conſtitutionis, & aſſignationis præfatarum continentiam & tenorem, fore efficaciter obligatos; ac volentes, & eadem auctoritate ſtatuentes, quod ille ex Stephano & Succeſſoribus præfatis, qui in dicto feſto, vel ſaltem infra triginta dies illud immediate ſequentes, penſionem per eum tunc debitam hujuſmodi non perſolverit cum effectu, lapſis diebus eiſdem, ſententiam excommunicationis incurrat, a qua, donec Tibi vel eidem Procuratori tuo de penſione hujuſmodi tunc debita integre ſatisfactum, aut alias Tecum aut cum dicto Procuratore tuo ſuper hoc amicabiliter concordatum fuerit, abſolvi non poſſit, præterquam in mortis articulo conſtitutus. Si vero per ſex Menſes, dictos triginta dies immediate ſequentes, ſententiam ipſam animo, quod abſit, ſuſtinuerit induraro, ex tunc effluxis menſibus eiſdem, Canonicatu & præbenda prædictis perpetuo privatus exiſtat, illique vacare cenſeantur eo ipſo. Quocirca venerabili fratri noſtro Epiſcopo Cotronen. & dilectis filiis Joanni Franciſco de la Cetta Canonico Sancti Petri de Urbe (*a*) ac Vicario venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Verulan. (*b*) in ſpiritualibus generali, per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum, per ſe vel alium ſeu alios, Te vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ, juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes Te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellaniam prædictam, ut eſt moris, admitti, nec non Penſionem prædictam, juxta reſervationis, conſtitutionis, aſſignationis, & decreti prædictorum continentiam & tenorem, efficaciter perſolvi, Tibique de illa, ac Capellaniæ hujuſmodi fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi. Et nihilominus quemlibet ex Stephano & ſucceſſoribus præfatis, quem eis dictæ excommunicationis ſententiam incurriſſe conſtiterit quoties ſuper hoc pro parte tua fuerint requiſiti, tamdiu Dominicis & aliis feſtivis diebus in Eccleſiis, dum major inibi Populi multitudo ad divina convenerit, excommunicatum publice nuncient, & faciant ab aliis nunciari, ac ab omnibus arctius evitari, donec Tibi, vel eidem Procuratori tuo de dicta Penſione integre ſatisfactum fuerit, ipſeque excommunicatus ab eadem excommunicationis ſententia abſolutionis beneficium meruerit obtinere; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis apoſtolicis Conſtitutionibus, ac Baſilicæ & Eccleſiæ Sancti Eraſmi prædictarum ſtatutis & conſuetudinibus, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus, ſpeciales vel generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quommodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, ac Stephano & Succeſſoribus præfatis, quod ad præſtationem vel ſolutionem Penſionis alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per literas apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto

Quo tempore Penſio ſolvenda ſit.

Contra moroſum debitorem pœna.

Judices executores deſignantur.

Contraria quæcumque, ac gratias expectativas pridem conceſſas non obſtare decernit.

(*a*) Etiam memoratus Grimaldus nominat *Joannem Franciſcum della Zecca*, qui an. 1484. Canonicatus Baſilicæ Vaticanæ poſſeſſionem adivit.

(*b*) Nimirum Ennii Philonardi, qui variis muneribus ac legationibus præclare functus, Sacra purpura a Paulo III. donatus, anno 1549. Romæ deceſſit.

Super Beneficiorum pluralitate diſpenſat.

toto tenore habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Nos enim tecum, ut una cum dicta Capellania, ſi illam vigore præſentium aſſequaris, obtentum Beneficium prædictum ſub eodem tecto, quoad vixeris, retinere libere & licite valeas, conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac ſtatutis & conſuetudinibus Baſilicæ hujuſmodi, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Proviſo quod Beneficium & Capellania hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis, ſed eorum congrue ſupportentur onera conſueta; & inſuper ex nunc irritum decernimus & inane ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo quinto, quinto Idus Decembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

Canonicis & Capitulo Vaticano commendat Marium Concanonicum & Altariſtam, qui Apoſtolicæ Sedis ſervitio addictus, ab Urbe receſſerat.

Ex Regeſt. IV. Julii II. pag. 191. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

Dilectis filiis Canonicis & Capitulo Sancti Petri de Urbe.

JULIUS PAPA SECUNDUS.

AN. CH. 1507. 15. Febr.

DIlecti filii, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum in diſceſſu noſtro ab Urbe dilectum filium Marium de Vulterris Concanonicum veſtrum (a), iſtiuſque Baſilicæ Altariſtam, litterarum Sacræ Pœnitentiariæ noſtræ Correctorem; non ad cujuſquam preces, ſed ratione Officii dictæ Pœnitentiariæ noſtræ, ac aliis certis de cauſis evocari fecerimus, & poſtmodum de ipſius fide & probitate confidentes, pro quibuſdam negotiis Nobis & apoſtolicæ Sedi occurrentibus, eumdem ad cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Ludovicum Francorum Regem Chriſtianiſſimum mittere decreverimus, ne jura veſtra videamur forſan alienare, hortamur Vos in Domino, ut dictum Marium, donec in ſervitiis noſtris fuerit, fraterna ac ſincera charitate tractetis; quidquid in ipſum liberalitatis, benignitatiſque contuleritis, Nobis gratiſſimum erit.

Datum Bononiæ (b) die xv. Februarii milleſimo quingenteſimo ſeptimo, Anno quarto.

Inſtantibus univerſitate ac populo Aquilanæ Civitatis, ut unio Monaſterii S. Catharinæ a Sixto IV. pridem facta, diſſolvatur, Julius Pontifex negocium Ordinario committit.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 31. Faſc. 127.

AN. CH. 1507. 28. Julii.

BEatiſſime Pater. Alias ex prætextu quod fructus Monaſterii Sancti Baſilii Aquilan. Ordinis Sancti Benedicti, quod ſub cura, & protectione Archipreſbyteri, & Capituli Principis Apoſtolorum de Urbe exiſtit, adeo tenues ſint, quod illius Abbatiſſa, & Moniales de obſervantia nuncupatæ, ſe ſuſtentare non poterant, & quod Abbatiſſa, & Moniales Monaſterii Sanctæ Catherinæ etiam Aquilan. dicti Ordinis, quod etiam ſub protectione, & cura Archipreſbyteri, & Capituli prædictorum exiſtebat, minus honeſtam vitam ducerent, prædicto Monaſterio S. Baſilii perpetuo uniretur, Monaſterium S. Baſilii commodius ſuſtentare valerent, & materia delinquendi monialibus dicti Monaſterii S. Catherinæ auferretur, per quaſdam litteras fe: rec: Sixti Papæ IV.

Cauſa ob quas Monaſterium S. Catharinæ alteri Monaſterio unitum fuerit.

S. V.

(a) Præter Canonicatum in Baſilica S. Petri, cujus poſſeſſionem nactus erat die 22. Decembris 1499. Eccleſiæ Cavalicenſis Epiſcopatum obtinuit, uno eodemque tempore Epiſcopus & Canonicus, teſte Grimaldo *in ser. Canonicor. pag. 9.*

(b) Duo hic notanda; alterum de loco, alterum de tempore quo haſce literas Julius edidit. Quo ad tempus, anno 1507. die 15. Februarii eas fuiſſe conſcriptas, probat quartus Pontificis annus, qui huic tempori affigitur; Reipſa enim a menſe Novembris 1506. quartus Pontificatus annus inceperat. Hic ergo anni initium non ab Incarnatione, ſed a Januario menſe ducitur. Locus quem Bulla præſefert, eſt Bononia, in quam Urbem Julius conceſſerat, & Victor fuerat ingreſſus die 10. Novembris 1506., Joanne Bentivolo Tyranno, una cum familia clam fuga dilapſo, teſte Paride de Graſſis *in Diar. pag. 78.*, qui etiam *pag. 146.* memoriæ prodit, eumdem Pontificem die 20. Februarii ſequentis anni 1507. Bononia abiiſſe, ut Romam reverteretur.

(a) Haſce

S. V. Prædeceſſoris motu contentas (*a*), ſuppreſſa in eo dignitate Abbatiali, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis unitum extitit, ita quod liceret ex tunc Abbatiſſæ, & Monialibus dicti Monaſterii S. Baſilii, poſſeſſionem Monaſterii S. Catherinæ propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, dictiſque Abbatiſſæ, & Monialibus Monaſterii S. Catherinæ ut cum dotibus, & bonis ſuis mobilibus ad Monaſteria ſe transferre, & in illis, vel apud propinquos, vel benevolos earum, ſub earum habitu remanere poſſent, per eaſdem litteras indulſit, prout in in illis plenius continetur. Cum autem præſcripti fructus dicti Monaſterii S. Baſilii in præſentiarum uberes ſint, & ad ſuſtentationem illius Abbatiſſæ, & Monialium ſufficiant, Monaſterium vero prædictum S. Catherinæ ruinam minetur, & in eo octo Moniales dumtaxat exiſtant, quæ labore manuum ſuarum victum ſibi quærunt, & inibi laudabiliter, & honeſte vivunt, & Abatiſſa, & Moniales dicti Monaſterii S. Baſilii pro reparatione dicti Monaſterii S. Catherinæ ſubvenire nolint, moniales dicti Monaſterii S. Catherinæ non poſſunt illud reparare: Verum ſi unio hujuſmodi diſſolvetur, & ipſum monaſterium S. Catherinæ in priſtinum ſtatum reducetur, & reponetur, profecto ex hoc ſalubriori ſtatui dicti monaſterii S. Catherinæ conſuletur, quia illud reparari, ac in eo Moniales, quæ inibi Domino famulantur, recipi poſſent; ex quo etiam inibi divinus cultus augeretur, & Religio propagationem reciperet cum decore, & coſolationi ſpirituali populi, & hominum dictæ Civitatis provideretur; Supplicant

Aliæ ſuppetunt cauſæ, ut unio diſſolvatur.

igitur humiliter S. V. devoti Oratores veſtri Communitas dictæ Civitatis, quatenus in præmiſſis opportune providen. unionem prædictam diſſolvere, & ſeparare, ac ipſum Monaſterium S. Catherinæ, cujus fructus 24. duc: auri de Camera ſecundum communem æſtimationem valorem annuum non excedunt, in priſtinum, & eum ſtatum, in quo ante unionem prædictam, etiam quo ad illius dignitatem Abbatialem exiſtebat, reſtituere, reponere, & reintegrare: ita quod liceat eiſdem Monialibus nunc in illo exiſtentibus ſibi Abbatiſſam eligere, confirmandam per Archipresbyterum, & Capitulum præfatæ Baſilicæ, ad quos hujuſmodi confirmatio pertinet, de Archipresbyteri, & Capituli prædictorum conſenſu dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtan. præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, nec non Monaſterii S. Baſilii, & Ordinis prædictorum juramento &c. roborat. ſtatut. & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque, cum clauſulis oportunis, & conſuetis.

Univerſitatis ac Populi Urbis Aquilæ, ad Julium preces.

Fiat quod committatur Ordinario J.

Et cum abſolutione a cenſuris ad effectum &c. & cum diſſolutione, reſtitutione, repoſitione, & reintegratione de, & pro omnibus prædictis de conſenſu Archipresbyteri, & Capituli prædictorum in forma gratioſa, attento conſenſu prædicto, & quod major ſpecificatio tenore dictarum litterarum, & fructus augend. vel minuend. aliorumque præmiſſorum & circa ea ..... fieri poſſit in litteris.

Cauſa Ordinario committitur.

Fiat ut ſupra J.

Datum Romæ apud S. Petrum decimoſeptimo Kalendas Auguſti Anno quarto.

Eccleſiam in Caſali Cornutorum ſub Invocatione S. Mariæ de Gratia, ſolo Capituli Baſilicæ Vaticanæ inædificatam, approbat, exemtamque declarat.

Ex Apographo in Archiv. Baſil. Vatic. Capſ. 30. Faſc. 124.

AN. CH. 1507. 30. Julii.

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Piis fidelium votis, per quæ Divinus cultus ubique augumentum ſuſcipiat, libenter annuimus, & hiis, quæ propterea conceſſa, & facta dicuntur, ne impugnationi ſubjaceant, favorabiliter interponimus noſtræ ſollicitudinis partes. Sane pro parte dilectorum filiorum Confratrum Confraternitatis Sanctæ Mariæ de Gratia Caputaquen. Diœc. nobis nuper exibita petitio continebat, quod alias poſtquam felicis recordationis Leo IX. & Innocentius VI. Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri dilectis filiis Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ut ipſi, & ab eis facultatem habentes, in quibuſcumque locis ad dictam Baſilicam pertinentibus, ubicumque exiſtentibus, Eccleſias, & alia pia loca conſtruere, & ædificare, ac in eis Capellanos, & Rectores ad ſerviendum in Divinis conſtituere, & deputare poſſent, licentiam, & facultatem conceſſerat (*b*), dicti Con-

Pontificum Sanctione, de eccleſiis in fund. Baſilicæ Vaticanæ ædificandis.

(*a*) Haſce literas ſuperius exſcripſimus *pag.* 226.

(*b*) Privilegium a S. Leone IX. ac Innocentio VI. conceſſum Capitulo S. Petri, ut in fundis ac Prædiis ſibi ſubjectis Eccleſiæ poſſint ædificari, ac exemtionis beneficio donentur, proſtat in utriuſque Pontificis Conſtitutione, quam in priori Bullarum tomo retulimus *pag.* 34. & 362.

Eccleſia in Caſali Cornutorum, annuente Capitulo, erecta,

Confratres vigore facultatis eis ſuper hoc per dictos Capitulum conceſſæ (*a*) unam Eccleſiam ſub invocatione ejuſdem Sanctæ Mariæ de Gratia in Caſali Cornutorum dictæ Dioec. loco olim dictæ Baſilicæ conceſſo, & donato pro eorum piis Orationibus inibi Altiſſimo perſolvendis, conſtrui, & ædificari fecerunt. Quare pro parte eorumdem Confratrum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut conſtructioni, & ædificationi prædictis, pro illarum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui Divinum cultum ubique vigere & augeri noſtris potiſſime temporibus ſinceris deſideramus affectibus, prædictos Confratres, & eorum ſingulos a quibuſvis Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, conſtructionem, & ædificationem prædictas auctoritate apoſtolica tenore præſentium approbamus, & confirmamus; ſupplentes, omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem.

A Pontifice probatur.

Et nihilominus eidem conſtructæ Eccleſiæ, ac Confratribus prædictis, nec non ejuſdem Eccleſiæ Rectoribus & Capellanis in illa pro tempore deſervientibus, ut omnibus, & ſingulis privilegiis, indultis, exemptionibus, immunitatibus, prærogativis, & libertatibus, quibus aliæ Eccleſiæ, & pia loca dictæ Baſilicæ immediate ſubiecta, ſeu ab ea dependentia, & in ea degentes perſonæ in genere utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri, & gaudere libere, & licite valeant, auctoritate prædicta de ſpeciali gratia concedimus pariter & indulgemus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Per hoc autem alias dictam Confraternitatem non intendimus approbare. Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem &c.

Cum Eccleſiæ, tum Capellanis, & Confratribus exemtionis Privilegium conceditur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDVII, tertio Kalendas Auguſti, Potificatus noſtri anno octavo.

Ego Domn. Joannes Baptiſta de Leo Archipresbyter Terræ Roſrani Tuſculan. Dioec. publicus Notarius Apoſtolica & Imperiali auctoritate, ad requiſitionem, inſtantiam, & preces egregii Viri Donati Pinti de Caſali Cornutorum, Procuratoris, & Rectoris Venerabilis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Gratia de dicto Caſali, hanc præſentem ſubſcriptam copiam de ſuo originali mea propria manu extraxi, ac exemplavi, & cum eo, & de eo collationem feci, & de verbo ad verbum omnia concordavi, nihilque addidi, vel minui, ſed ea, quæ reperi, invenique, eadem ſcripſi, & dictum originale oculis vidi, manibuſque tetigi, oreque . . . alta, & intelligibili voce cum præſenti copia concordando protuli; in quo originali erat, & eſt Sigillum plumbeum pendens cordulis ſericis interpoſitis, in quo Sigillo ex uno latere ſigna ſive capita SS. Petri & Pauli ſunt ſculpta & ſignata, & in altero latere, & loco ſunt literæ, quæ ſonant Julius PP. ſecundus. Et ad fidem præmiſſorum, ac omnium & quorumcumque optantium tenorem ipſius originalis ſentire, audire, legere, & videre, ut majorem fidem adhibeant, ego prædictus Notarius meo ſolito & conſueto Signo, quo in actis, & ſcripturis publicis uti ſoleo, ſignavi, & concluſi die XII. *Octobris* 1511. *Indict. xv. in Caſali Cornutorum.*

Quædam concordiæ capita, quæ pacis ſtudio inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos ſtatuta fuerant, enumerat, & Apoſtolica authoritate confirmat.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Vatic. Capſ. 7. Faſc. 269.

AN. CH. 1508. 17. *Martii.*

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Venerandam noſtram Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, quam nuper magno & admirabili ædificio reædificare incepimus (*b*), intra noſtra brachia chariſſimis per-

(*a*) Jam tum ab anno 1498. Eccleſia ſub Invocatione *S. Mariæ Gratiarum* ab incolis Caſalis Cornutorum ædificata fuit, annuente Capitulo S. Petri, in cujus fundo ſacra illa ædes erat excitanda. Hiſce tamen appoſitis conditionibus, Capitulum Vaticanum aſſenſum præbuit; nempe ut viſitatio, correctio, ac jus Capellanum confirmandi, ad Capitulum pertineret; ac viciſſim ejus loci incolæ duas libras ceræ quotannis perſolverent. Patet id *ex lib. Inſtrumentor. Demetrii Guaſelli ab anno* 1498. *ad an.* 1500. *pag.* 345.

(*b*) Inter præclara ac eximia opera Julii II. enumerandum profecto Templi Vaticani ædificium a fundamentis excitatum. Tantum opus aggredi ſibi propoſuerant Julii Prædeceſſores; at manum apponere auſus eſt nemo. Rem igitur ab aliis intentatam hic Pontifex exorſus, anno 1506. XVI. Kalendas Majas primum lapidem ſuis manibus jecit, nec ſenio deterritus, nec operis difficultate commotus. Enimvero is erat veteris Baſilicæ ſtatus, ut proximam ruinam minaretur; quippe vetuſta Templi moles haud ſatis firmo Circi Caji & Neronis fundamento ſupperpoſita, diutius ſtare non poterat. Conſulendus in rem hanc Grimaldus noſter *in lib. Inſtrument. pag.* 116. *& ſeq.*

(*a*) Hæc

Pontificis in Baſilicam amor, ac ſolicitudo.

perſtringentes amplexibus, ac ipſius, illiuſque Miniſtrorum promovere, & augeri profectus ſinceris affectibus deſiderantes, hiis, quæ pro pace, & concordia inter illius Canonicos, Benefitiatos, & Clericos conſervanda, facta dicuntur, libenter, cum a Nobis petitur, Apoſtolici muniminis adjicimus firmitatem; ut ipſi Canonici, Benefitiati, & Clerici eo ferventius, & frequentius poſſint Divinis in ipſa Baſilica intereſſe, quo prorſus ab omni contentione, & inquietitudine fuerint ſemoti. Sane pro parte dilectorum Filiorum univerſorum Canonicorum dictæ Baſilicæ, ac Benefitiatorum, & Clericorum nuncupatorum perpetuorum Benefitiatorum in eadem, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum diutius in Romana Curia, tam coram certis Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditoribus, ſeu loca tenentibus, ſeu aliis diverſis Judicibus, inter Canonicos ex una, ac Benefitiatos, & Clericos præfatos partibus ex altera, ſuper nonnullis, & præſertim ſuper diviſione fructuum, & aliorum emolumentorum dictæ Baſilicæ communiter inter eos dividendorum, litigatum fuerit, Canonici volentes eoſdem Benefitiatos, & Clericos, quantum in eis eſt, juxta jura, quæ credunt ipſis Benefitiatis, & Clericis deberi, fraterne tractare, & verſa vice ipſi Benefitiati & Clerici eoſdem Canonicos, ea qua convenit decentia, venerari, & cupientes inter eos mutuam dilectionem, & benivolentiam conſervari, præfati Canonici, & major pars, immo duæ partes & ultra ex tribus partibus ipſorum Benefitiatorum, & Clericorum, infraſcripta Capitula, Statuta, & Ordinationes per modum concordiæ, & pacis inter eoſdem Canonicos, Benefitiatos, & Clericos initæ, & perpetuo obſervandæ, poſtquam Apoſtolica auctoritate approbata forent, fecerunt, & ordinarunt modo, & forma ſequentibus, videlicet.

Controverſia inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos in judicium delata.

Concordiæ capita inter colligitantes ſtatuta Et I. quod fructus omnes in communem maſſam conferantur ac diſtribuantur.

In primis, quod omnes, & ſinguli fructus, redditus, & proventus, jura, & emolumenta, & obventiones quæcumque, quotcumque, & qualiacumque, quovis modo, jure, & occaſione, undecumque, quomodocumque, & qualitercumque dictæ Baſilicæ, ſeu ejus occaſione tam conjunctim, quam diviſim Canonicis, Benefitiatis, & Clericis hactenus debita, & in futurum provenientia, & quomodocumque debita, poni debeant in Maſſa communi, ſeu Camera dictæ Baſilicæ; ita quod ex omnibus & ſingulis prædictis fructibus, redditibus & proventibus fiat unum Corpus & una Maſſa communis Canonicorum, Benefitiatorum & Clericorum prædictorum, quæ debeant perſolvi, & diſtribui inter dictos Canonicos, Benefitiatos & Clericos, pro diſtributionibus ſolum, & ad uſum tantummodo diſtributionum quotidianarum. Prædicti omnes & ſinguli fructus de cetero in perpetuum ſic redigantur, ac perſolvantur, & diſtribuantur, ſublato quovis alio nomine, jure, & titulo tam groſſæ, quam decimæ fructuum ſuper excreſcentium, exceptorum, & vinearum, ac aliorum omnium in ſtatutis expreſſorum, ſeu alias de jure, uſu & conſuetudine dictæ Baſilicæ introductorum, & hactenus quomodocumque, qualitercumque & undecumque perceptorum, & diſtributorum, deductis tantummodo ſalariis conſuetis, & regalibus infraſcribendis.

II. Ratio ac methodus in fructuum diviſione ſervanda.

Item, quod prædicti fructus, redditus, & proventus dividi debeant, & dividantur, ſeu diſtribuantur ad quatuor, duo, & unum, videlicet, quod quilibet Canonicus habeat quatuor, Beneficiatus duo, & unum quilibet Clericus, ſeu dentur cuilibet Canonico centum, cuilibet Beneficiato vero quinquaginta, & cuilibet Clerico viginti quinque; ita quod omnes & ſinguli fructus dictæ Baſilicæ tali modo præſcripto dividantur, & perſolvantur, ac diſtribuantur (a).

III. Portionibus Canonicorum, una addatur, Archipresbytero, ſi opus fuerit, aſſignanda.

Item, quod licet in dicta Baſilica ſine Archipresbytero ſint Canonici numero triginta, tamen ipſis Canonicis addatur una alia integra portio inter eoſdem Canonicos dividenda; ita quod ſi aliqua portio debetur Archibresbytero, quandocumque illam pro tempore quoquomodo habere vellet, vel ſibi deberetur, Canonici prædicti de eorum portionibus præfatam portionem dicto Archipresbytero perſolvere teneantur (b); abſque eo quod aliquid amplius de communi Caſſa Canonicorum, Benefitiatorum, & Clericorum prædictorum petere, & habere poſſint, etiamſi Archipresbyter, ut præfertur, ſuam portionem peteret, ſeu habere vellet quandocumque;

IV. Item una portio Clericorum Beneficiatorum numero accedat, inter eos dividenda.

& Clericis, qui ſunt vigintiquatuor, addatur una alia portio, adeo quod vigintiquinque pro Clericis, & quod pro Benefitiatis fiant triginta quatuor portiones, exceptis portionibus, & diſtributionibus, quæ debentur Benefitiatis & Clericis Sixtinis nuncupatis, quæ permaneant juxta

(a) Hæc in diviſionibus œconomia ſervatur accuratiſſime; ea nimirum lege, ut Canonicis quatuor, Beneficiatis duæ, Clericis pars una tribuatur.

(b) Archipresbyteris portio conceditur, eadem ſcilicet, quæ cuique Canonicorum aſſignatur.

(a) Mos

V. Canonicorum, & Beneficiatorum Camerariis certum Honorarium ſolvendum ſtatuitur.

juxta earum inſtitutionem (*a*). Item quod loco regalium Camerariorum, dentur Canonicis Camerariis Ducati ſexaginta auri, qui ſunt tam pro ſalario, quam pro regalibus; & pro Camerariorum Beneficiatorum regalibus, dentur Ducati quindecim ſimiles, videlicet ſeptem cum dimidio Cameræ, & reliqui ſeptem cum dimidio Camerariis abſentiæ æqualiter dividendi, ſublatis humationibus, oblationibus Veronicæ, decima librata, ceteriſque regalibus, tam conjunctim, quam diviſim ipſis Canonicis & Beneficiatis hactenus dari ſolitis.

VI. Emolumenta omnia ex Conſenſus præſtatione percipienda, in Maſſam communem conferantur, ſi conſenſus primæ locationis tempus excedat.

Item quod dicti Canonici non poſſint habere, nec accipere emolumenta, quæ ſolent provenire ex præſtatione conſenſus præſtandi in locationibus, affictationibus, & arrendationibus (*b*) quibuſcumque Bonorum dictæ Baſilicæ, niſi ſolum, & dumtaxat, quando conſenſus hujuſmodi præſtatur pro una perſona in aliam perſonam, non excedendo tempus primæ locationis, & dummodo conſenſus hujuſmodi cedat in evidentem utilitatem dictæ Baſilicæ, & non aliter, nec alio modo; & ſi præterquam in dictis tranſlationibus & permutationibus de una Perſona in aliam, ratione conſenſus præſtandi, aliqua emolumenta habuerint, illa omnia debeant poni, & ponantur in Maſſa communi, & dividantur, ut ceteri fructus, inter omnes tam Canonicos, quam Beneficiatos & Clericos modo ſupraſcripto.

VII. Duo Cenſores ex Beneficiatis Adminiſtrationem Bonorum Baſilicæ expendant.

Item quod in reddendis rationibus, ſeu computis receptorum & expenſorum, ſeu exitus & introitus fructuum & bonorum omnium dictæ Baſilicæ, in Sindicatu Officialium & Adminiſtratorum prædictorum bonorum, Beneficiati poſſint deputare & conſtituere duos ex eis, qui ſint reviſores Computorum, & reddituum prædictorum ſimul cum Canonicorum Sindicis & Reviſoribus Computorum hujuſmodi deputatis pro tempore (*c*).

VIII. Computis menſe quolibet perficiendis, etiam Clerici Beneficiati interſint, ſi velint.

Item quod in computis faciendis cujuſlibet menſis, audire, & intereſſe poſſint ſinguli, tam Beneficiati, quam Clerici, quibus placuerit, & qui voluerint hujuſmodi reviſioni intereſſe; non enim fiat privatim hujuſmodi computorum reviſio, nec fiat occulte, ſed publice in loco capitulari, vel alio deputato in dicta Baſilica (*d*).

IX. Stipendia mutuo Canonicorum & Beneficiatorum conſenſu augeantur.

Item, quod ſalaria Officialium, tam Canonicorum, quam Beneficiatorum non poſſint aliquo modo, vel quovis quæſito colore augeri, niſi de conſenſu omnium, tam Canonicorum & Beneficiatorum, quam Clericorum, ex quo hujuſmodi ſalaria de communi Caſſa ſolvi debeant (*e*).

X. Liber Cenſualis proſtare debet, ab omnibus inſpiciendus.

Item, quod fiat unus liber cenſualis nuncupatus, in quo deſcribantur omnes prædicti & ſinguli fructus, redditus, proventus, introitus, & emolumenta omnium bonorum prædictæ Baſilicæ, & ponatur in Sacriſtia, vel in aliquo loco publico, ſimiliter celebri, adeo quod poſſit ab omnibus tam Canonicis, quam Beneficiatis & Clericis videri & perlegi quandocumque placuerit (*f*).

XI. Concordiæ capita, immutata tamen ſubſtantia, extendi poſſint.

Item, quod prædicta omnia & ſingula in confectione ſolemnis Inſtrumenti, & conventionis concordiæ, ſeu Capitulorum prædictorum magis ſpecificari & exprimi poſſint; non mutata tamen ſubſtantia, & tenore prædictorum, accedente inſuper confirmatione Apoſtolica ad confirmationem, roborationem, & validitatem omnium & ſingulorum prædictorum, cum cautionibus & clauſulis neceſſariis, & opportunis, & in dictis Capitulis imponendis & deſcribendis ad hoc, ut prædicta omnia & ſingula obſervari debeant inviolabiliter.

Poſſint etiam mutuo conſenſu reformari.

Item, quod in ceteris, aut ſervetur ordo & tenor ſtatutorum, aut de novo refor-

---

(*a*) Mos obtinet, ut Beneficiatorum portiones triginta ſex numerentur; Clericorum vero viginti ſeptem, ea nimirum portione, quam *mortuam* vocant, comprehenſa. Nullum quippe inter Beneficiatos & Clericos antiquiores, ac inter eos, quos Sixtus quartus inſtituit, verſatur diſcrimen; ſed omnes in proprio ſeorſim cœtu, par emolumentum percipiunt, iiſdemque oneribus ſunt obnoxii, ex vi Conſtitutionis Sixti Papæ V. quam ſuo loco proferemus.

(*b*) Si vim nominis ſpectes, hæ voces *Locatio*, *Affictatio*, *Arrendatio* perinde ſonant, ac Locationis contractum generatim exprimunt, ex quo lucrum ſive reditus percipitur. Si vero circumſtantias, quas hæc Conſtitutio ſuperaddit, inſpiciamus, profecto ejuſmodi voces de ſolo Emphytheuſis contractu excipiendæ ſunt. Enimvero Conſtitutio de Locatione atque Arrendatione loquitur, ex quibus emolumenta percipiunt rerum Domini, quum in ipſo contractus initio conſenſum præſtant. Hoc autem nonniſi in Emphytheuſi verificatur, quæ, ſimul ac inſtituitur, ſive ex ipſa contractus natura, ſive ex conſuetudine, penſionem quamdam ſecum fert favore domini perſolvendam, quam Juris Conſulti *Intraturam* appellant, teſte Fulgin. *de Jur. Emphytheut. in Prælud. quæſt.* 16. Quum igitur Baſilicæ Vaticanæ Canonici jus habeant ad ejuſmodi emolumenta ſibi lucranda *quando conſenſus præſtatur, pro una perſona in aliam Perſonam, non excedendo tempus primæ Locationis*, ſequitur, ut primæ locationis tempore elapſo, ſive in iterata Bonorum inveſtitura, ſive etiam alienatione, jam non Canonicis emolumenta cedant, ſed ea in omnium commodum convertantur, ac in commune Baſilicæ peculium ſint conferenda. Tum maxime, quod, ut memoratus Fulgineus animadvertit *Prælud. quæſt.* 17. *num.* 5. quum ex anticipata penſione, fructuum pars, quæ quotannis ſolvitur, minuatur, inde fit ut cenſus iſte, in communem utilitatem cedere debeat, ſicut reveta in commune commodum annui fructus convertuntur, atque inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos diſpenſantur.

Hoc ipſum de *Quindenniis* ac *Laudemiis* judicium ferendum eſt. Siquidem Laudemium cenſus quidam eſt, qui in nova Bonorum inveſtitura perſolvitur, quam, quum directus Dominus probet ac laudet, hinc Laudemii vocabulum ortum ducit. Pari jure Quindennium a præſumpto conſenſu, & certa ſtipe quæ pro aſſenſu illo traditur, trahit originem. Ubi enim emphytheuſis eſt perpetua, jam expreſſo Domini directi conſenſui nullus eſt locus. Fingitur tamen decimoquinto quoque anno emphytheuſis ceſſare, ac in vim novi conſenſus iterum inſtitui, ac renovari. Nova hæc inſtitutio, non quidem vera, ſed ficta, quæ tamen ad veri ſimilitudinem accedit, Canonis ſolutionem infert, toties repetendam, quoties quindecim annorum ſpatium præterlabitur.

(*c*) Hoc item concordiæ caput accurate ſervatur.

(*d*) Duo e Clericis Beneficiatis eliguntur, qui redditioni rationum quotannis interſunt.

(*e*) Conſulatur libellus, cui titulus *Capita Conſtitutionum Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum*, ubi hoc idem totidem fere verbis repetitur in Paragrapho *de adminiſtratione & diſpoſitione Bonorum Baſilicæ ſub num.* 28.

(*f*) In memorato libello idipſum expreſſe cautum legimus ſub *num.* 30.

(*a*) Su-

reformentur, Si Canonicis, Beneficiatis & Clericis prædictis placuerit, prout in Inſtrumento publico ſuper concordia, & Capitulis prædictis confecto, plenius continetur. Quare pro parte Canonicorum, ac Beneficiatorum & Clericorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut concordiæ, ac ſtatutis prædictis, pro illorum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, Canonicos, ac Beneficiatos, & Clericos prædictos, & ipſorum ſingulos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis, Sententiis, Cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat aſſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, concordiam, & Capitula prædicta, ac prout illa concernunt omnia & ſingula in dicto Inſtrumento contenta, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. *Concordiæ capita Apoſtolica authoritate confirmantur.* Supplentes omnes, & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, ac utramque partem ad præmiſſorum omnium, & ſingulorum obſervationem teneri, & obligatos eſſe decernimus (a). Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboraris ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptimo, ſextodecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno quinto.

Superiorum Literarum Exequutores deſignant.

Ex Regeſt. Bullar. Julii II. an. V. Tom. IV pag. 345.

AN. CH. 1508. 17. Martii.

Dilectis filiis Abbati Sancti Gregorii, & Præceptoris hoſpitalis Sancti Spiritus de Urbe, ac Vicario noſtro in eadem Urbe in ſpiritualibus generali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Hodie certa ſtatuta & ordinationes inter dilectos filios Canonicos & Beneficiatos ac Clericos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe facta & edita, apoſtolica auctoritate per alias noſtras litteras approbavimus & confirmavimus, ac decrevimus illa per utramque partem obſervari debere, prout in eiſdem deſuper confectis litteris plenius continetur. *Superiores Literas ſinnuit.* Quocirca diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Vos, vel duo, aut unus veſtrum ſi & poſtquam dictæ litteræ Vobis præſentatæ fuerint, per Vos vel alium ſeu alios litteras prædictas, & in illis contenta quæcumque, ubi, quando, & quoties opus fuerit, & pro parte Canonicorum ac Beneficiatorum & Clericorum prædictorum, ſeu alicujus deſuper requiſiti fueritis, publicantes, ac eis & eorum cuilibet in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciatis auctoritate noſtra ſtatuta & ordinationes hujuſmodi, juxta illorum tenorem firmiter obſervari; *Eas obſervandas præcipit* Contradictores quoslibet & rebelles per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus fel: rec. Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, illa præſertim qua cavetur, ne quis extra ſuam Civitatem & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra unam Dietam a fine ſuæ Diœceſis, ad judicium evocetur, ſeu ne Judices & Conſervatores a Sede Apoſtolica deputati, extra Civitatem & Diœceſim in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, ſeu alii vel aliis vices ſuas committere præſumant, & de duabus Dietis in Concilio generali edita, ac aliis apoſtolicis conſtitutionibus, necnon omnibus illis, quæ in dictis litteris voluimus non obſtare, contrariis quibuſcumque. *Contraria e medio tollit.* Seu ſi eiſdem Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptimo, ſextodecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Antonio

(a) Supra ſtatuta concordiæ capita, partium conſenſione inita, ac Pontificio Diplomate confirmata, omnino ſervanda eſſe nemo non novit. Neque licet hac in re aut ignorantiam prætendere, aut contrariam præſcriptionem obtrudere. Quotannis enim feſto die Converſionis S. Pauli, Conſtitutionum capita, univerſo Clero adſtante, in Choro Baſilicæ noſtræ leguntur. Hæc inter capita unum eſt quod inſcribitur *de adminiſtratione, & diſpoſitione Bonorum Baſilicæ*, in cujus contextu ea omnia repetuntur, quæ in hac Julii II. Bulla ſingillatim enumerantur. Nullus igitur aut contrario uſui, aut bonæ fidei locus eſſe poteſt, ubi lex quotannis indicitur, ac ſervanda proponitur.

(a) Ra-

Antonium de Statis Baſilicæ Vaticanæ Canonicum ab Annatæ ſolutione eximit.

Ex Regeſto I. diverſ. Cameral. Menſis Martii pag. 20. terg. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

JULIUS PAPA SECUNDUS.

AN. CH. 1509. *Menſ. Martii.*

MOtu proprio &c. Venerabilibus Fratribus noſtris Raphaeli Epiſcopo Portuen. Cardinali S. Georgii Camerario (*a*), ac Henrico Archiepiſcopo Tarentin. (*b*) Generali Theſaurario noſtris, necnon Clericis, Præſidentibus, Notariis Cameræ Apoſtolicæ, ac aliis ad quos ſpectat, per præſentes committimus & mandamus, quatenus Annatam Canonicatus & Præbendæ Baſilicæ Sancti Petri de Urbe (*c*) dilecto filio Joanni Antonio de Statis (*d*) familiari noſtro continuo commenſali, viſis præſentibus, remittatis & condonetis, prout & nos harum ſerie remittimus & condonamus, obligationemque quamcumque ſuper Annata hujuſmodi in libris dictæ Cameræ deſcriptam & annotatam caſſetis & aboleatis, ita quod impoſterum ad illam ſolvendam a quoquam compelli non poſſit, contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Placet, & ita Motu proprio mandamus.

Reditus annuos, quos Archiepiſcopus Tarentinus favore Fabricæ S. Petri legaverat, in Cantorum Capellæ Juliæ utilitatem convertit.

Ex Regeſt. LXXX. Conſtitution. Julii II. pag. 10. terg. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1511. *23. Julii.*

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex, Jeſu Chriſti, qui auctor eſt pietatis, in Terris Vicarius, pias decedentium voluntates in alia pietatis opera nonnunquam commutat, præſertim dum ex hujuſmodi commutatione, perſonis divinis laudibus inſiſtentibus, in eorum neceſſitatibus commode ſubvenitur. Accepimus ſiquidem quod olim bonæ memoriæ Henricus Archi-Epiſcopus Tarentin. (*e*) Theſaurarius generalis, Prælatus noſter domeſticus, dum in humanis ageret, condens in ejus ultima voluntate teſtamentum, cupiens particeps fieri Indulgentiarum conceſſarum porrigentibus manus adjutrices Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, pro incertis & male ablatis, unam ſexdecim Ducatorum auri largorum (*f*) per Fontanam ſive ejus fratres occaſione certarum domorum & adjacentium prope Portam Turionis conſiſtentium (*g*), ac alias reſponſiones annuas decem

(*a*) Raphael Riarius hic eſt, quem Sixtus IV. Diaconum Cardinalem creavit Tit. S. Georgii ad velum aureum, mox Julius II. (quippe utrique Pontifici affinitate junctus erat) an. 1503. die 29. Novembris Epiſcopum Albanum, 1507. Sabinenſem, 1508. Portuenſem, 1511. Oſtienſem Antiſtitem deſignavit. Acceſſit etiam S. R. E. Camerariatus dignitas. Obiit Neapoli anno 1521. Conſulatur Ughellus.

(*b*) Ab anno 1508. inter Vaticani Templi Canonicos fuit cooptatus. Ita Grimaldus *in ſer. Canonicor. pag.* 30.

(*c*) Henricum Brunum Aſtenſem indigitat, an. 1498. die 14. Septembris ab Hortano Epiſcopatu ad Tarentinam Eccleſiam tranſlatum. Fuit a Secretis Alexandri VI., & Cameræ Apoſtolicæ Præfecturam geſſit, Vir egregia virtute Clarus, ut Ughelli utar verbis. Obiit hoc ipſo anno 1509., eodem Ughello teſte.

(*d*) Datam fidem libero; & quoniam in notis ad literas Alexandri VI. *pag.* 276 *not. c.* pollicitus ſum me de *Annatis* verba facturum, promiſſum impleo. Si *de Annatis* generatim loquamur (ſunt autem Annatæ dimidia fructuum Eccleſiaſtici Beneficii pars, primo anno ſolvenda) earum initia magnam ſane redolent antiquitatem. Sunt qui Bonifacium IX., ſunt etiam qui Joannem XXII. Annatarum authores credant. Nec deſunt, quos inter Polydor. Virgil. *lib.* 8. *cap.* 2., qui illarum initia altius repetant. Quod attinet ad Annatarum Inſtitutionem in Baſilica Vaticana, jam præmonui *pag.* 91. *not. d.* Nicolaum III. in celeberrima Conſtitutione, cujus titulus *Urbem Cæleſtem Jeruſalem*, ſtatuiſſe, ut primo quoque anno dimidiam fructum partem in Sacrarii commodum penſitarent cum Canonici, tum Beneficiati; quod deinde etiam in Clericis Beneficiatis obtinuit. Hæc tamen Annata Sacrarium ſpectat, non etiam Cameram Apoſtolicam. De alia igitur Annatæ parte excipienda præſens Julii Conſtitutio. Itaque Canonici Baſilicæ S. Petri aliquam fructuum primi anni partem tenentur ſolvere etiam favore Cameræ. Aliquam inquam fructum partem, non dimidiam, ut ſolvunt ceteri. Etſi enim Canonicatuum Baſilicæ noſtræ reditus pinguiores ſint, & ad Scuta fere nongenta perveniant, nonniſi quinquaginta ducati aurei a Canonicis exiguntur. Cujus rei ratio eſt, quod Canonicalium proventuum ſumma in ſolis centum auri Ducatis taxetur; Reliquum vero diſtributionibus quotidiannis accenſeatur. Ex quo item ſequitur, ut Beneficiati & Clerici nullo Annatarum graventur onere, quia fructuum taxa in libris Cameræ 24. Ducatorum auri ſummam non prætergreditur. Patet igitur Fagnanum hallucinari, dum ad Regul. 8. Cancellariæ §. VII. *Prænum.* 167. ſcribit nullam annatam ſolvi de Canonicatibus Baſilicæ S. Petri, quod exprimatur ſolus valor 24. Ducatorum.

(*e*) Videlicet Henricus Brunus Aſtenſis ſub Alexand. VI. Sacri Senatus a Secretis, & ærarii Apoſtolici Præfectura inſignitus, de quo ſupra.

(*f*) Perinde valent ac ducati aurei de Camera. Ita enim legimus in primo Cenſuali Capellæ Juliæ, quod Bartholomæus Ferratinus ejuſdem Capellæ Adminiſtrator a Julio Pontifice deſignatus, coordinavit *pag.* 40. *Relicta facta per bon. mem. Henricum Archiepiſcopum Tarentinum ipſi Capellæ applicata, debent pro reſponſione, quæ anno quolibet fieri debet per Fontanam pro quibuſdam domibus extra portam Turrionis, Ducatos ſexdecim auri de Camera.*

(*g*) *Portam Turrionis* juxta fornaces Vaticanas ſtatuit Andreas Fulvius; ideoque eadem omnino eſt, quam hodie vocamus *Porta Fabbrica.* A vicina Eccleſia S. Mariæ in Turri, in Turribus, ſive in Terrione, de qua pluribus actum in primo Bullarum tomo ad Conſtitutionem S. Leonis IX., nomen huic Portæ inditum arbitramur.

(*a*) Ducati

decem & octo Ducatorum monetæ veteris (a), per heredes Paſchalis de Carvaye dilectos filios, occaſione locationis ſoli ſive ſitus in quo dictus Paſchalis fornacem & alias domos extra dictam Portam Turionis ædificavit, annis ſingulis eidem Teſtatori perſolvendas, & ad ipſum Teſtatorem, licet fratrum ſuorum ſive aliorum nominibus emptas, legitime & vere ſpectantes, reliquit, prout in dicto inſtrumento plenius continetur. Nos igitur qui Fabricam ipſam per nos inceptam, opere conveniente Principi Apoſtolorum, cujus vicem gerimus, & ſub cujus invocatione Baſilica ipſa conſtructa fuit, ad finem optatum perducere ſperamus, & pro illius ornamento unam Capellam in qua divina officia quotidie per certos cantores numero convenienti celebrentur, conſtrui facimus (b), eorumdem Cantorum uberiori ſuſtentatione providere volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa noſtra ſcientia, ac apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, annuas reſponſiones prædictas, eidem Capellæ, pro dictorum Cantorum uberiori ſuſtentatione, auctoritate apoſtolica tenore præſentium applicamus, & appropriamus, ac illas per dilectum filium Bartholomæum Ferratinum Procuratorem proventuum dictæ Capellæ (c), & ſuper hoc Commiſſarium noſtrum, exnunc tam pro præterito, a die obitus dicti Teſtatoris, quam fururo libere exigi poſſe eadem auctoritate volumus atque decernimus. Et nihilominus dilectis filiis Camerario & Clericis Præſidentibus Cameræ, tenore præſentium committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe vel alium ſeu alios, præmiſſa ubi & quoties ac quando opus fuerit, & a dicto Batholomæo requiſiti fuerint, inviolabiliter obſervari faciant, & jus pro ipſarum præſtationum exactione ſummarie miniſtrent, Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus voluntate prædicta, ac Conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliquibus communiter vel diviſim ab apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel exommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus nnn expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de qua, cujuſque toto tenore, habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem &c.

Hoſce reditus Capellæ Juliæ attribuit.

Ne Capella in poſſeſſione fructuum turbetur, Judices deſignat.

Contraria e medio tollit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo undecimo, Decimo Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri anno octavo.

Prioratum S. Joannis Novelli, Capellæ Juliæ, ut Cantorum commodo ac utilitati proſpiciat, addicit.

Ex Regeſt. LXXXIII. Conſtitut. Jul. II. pag. 352. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1512. 3. Febr.

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ad ſacram Petri Sedem, quamquam inſufficientibus meritis, divina diſpoſitione vocati, curis pulſamur aſſiduis, ut ad ea ſollicite intendamus, per quæ noſtræ proviſionis miniſterio in ſingulis Eccleſiis, præſertim in Baſilica ejuſdem Beati Petri de Urbe, ad quam de diverſis Mundi partibus Chriſtifideles continue in numero copioſo confluunt, & divinus cultus augeatur, ac Cantorum in Capella, quam inibi opere ſumptuoſo & magnifico conſtrui fecimus, juxta ordinationem noſtram, pro tempore divina Officia ſonoro cantu Altiſſimo celebrantium, opportunitatibus valeat ſalubriter provideri. Dudum ſiquidem omnes Prioratus, ceteraque Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſecularia, & ordinum quorumcumque regularia, apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, &

Julii Pontificis erga Baſilicam cura ac liberalitas.

(a) Ducati *monetæ veteris* erant ipſimet Ducati de Car'enis, qui paulatim in deſuetudinem abiere, aliis a Julio Pontifice ac Succeſſoribus ſuffectis monetis. Hinc, ſervato Carolenorum nomine, hic annuus cenſus in memorato Cenſuali enuntiatur pag. 41. *Relicta ſupraſcripta debent pro reſponſione quam annuatim facere tenentur heredes Paſqualis de Caravagio pro area, fornace, & domibus extra portam Turrionis ducatos decem & octo de Carlenis*.

(b) De hoc ædificio in notis ad poſtremam Julii Pontificis Conſtitutionem verba faciam.

(c) Capellæ Juliæ Rectores ac Præſides variis nominibus, quorum tamen eadem eſt ſignificatio, paſſim donantur. Primus Rector a Julio deſignatus, *Procurator* vocatur; vocatur item *Sindicus & Oeconomus*. At noſtra ætate Capellæ Præfectus nominatur; qua præfectura modo fungitur nobilis ac egregius Vir Benedictus Paſſioneus, celeberrimi Cardinalis Paſſionei nepos, & Baſilicæ Vaticanæ Canonicus; cui, ob egregie navatam operam in primo gubernii ſui anno, Capitulum S. Petri eamdem Capellæ Juliæ curam ac Præfecturam iterum demandavit.

Ad Bartholomæum Ferratinum, quod attinet, fuit is in ſequenti anno 1512. inter Baſilicæ noſtræ Canonicos adnumeratus; moxque 1533. ad Cluſinam Eccleſiam promotus, Baldum Ferratinum ejus nepotem, quem in Canonicatu Coadjutorem ſibi delegerat, ſucceſſorem reliquit. Ita Grimaldus.

& inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus (*a*), decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis à quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Prioratus Sancti Joannis Novelli extra muros Urbis, Ordinis Sancti Benedicti, olim Congregationi Sancti Salvatoris Ordinis Sancti Auguſtini, auctoritate apoſtolica perpetuo unitus, annexus, & incorporatus, ex eo quod Nos unionem, annexionem, & incorporationem prædictas, dilectorum filiorum dictæ Congregationis Canonicorum ad hoc expreſſo accedente conſenſu, harum ſerie diſſolvimus, & ipſum Prioratum in priſtinum ſtatum reintegramus, ſeu ab eadem Congregatione ſeparamus, & diſmembramus, per diſſolutionem, reintegrationem, ſeparationem, & diſmembrationem hujuſmodi apud Sedem prædictam vacaverit & vacet ad præſens, nulluſque de illo, præter Nos, hac vice diſponere potuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis; Nos, qui dudum inter alia voluimus quod ſemper in unionibus verus annuus valor etiam Beneficii, cui unio fieret, exprimi deberet (*b*), ac ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet, dictæ Capellæ fructuum, redditũum, & proventuum verum annuum valorem præſentibus pro expreſſo habentes, Prioratum prædictum, qui conventualis non eſt, cujuſque fructus, redditus, & proventus, centum & quinquaginta Dcatorum Auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem cujuſvis de illo in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & Teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacet, etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. Statuta Concilii, ad Sedem præfatam legitime devoluta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervatus exiſtat, eique cura immineat animarum, & ſuper eo inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, eidem Capellæ pro dictorum Cantorum ſubſtentatione, auctoritate apoſtolica tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus (*c*); ita quod liceat moderno Sindico dictæ Capellæ, Prioratus uniti, juriumque & pertinentiarum prædictorum, corporalem poſſeſſionem per ſe vel alium ſeu alios propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus, & proventus in Capellæ ac Cantorum hujuſmodi uſus & utilitatem convertere, Dioeceſani loci, & cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita. Non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, nec non Congregationis & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de Prioratibus hujuſmodi, ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis vel Legatorum e us litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem litteras ac proceſſus habitos per eaſdem, ac inde ſecuta quæcumque, ad dictum Prioratum volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quod ad aſſecutionem Prioratuum vel Beneficiorum aliorum, præudicium generari, & quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Proviſo quod propter unionem, annexionem, & incorporationem prædictas, dicta Eccleſia debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura in ea nullatenus negligatur, ſed illius congrue ſupportentur onera conſueta. Nos enim, prout eſt, irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan

Prioratus Congregationis Sancti Salvatoris, olim unitus, diſſolvitur.

Ejus fructus.

Capellæ Juliæ addicitur.

Contrariæ quæcumque non obſtare declarat

(*a*) Mandatum Apoſtolicum ſuper reſervatione Beneficiorum quorumcumque, apud Sedem Apoſtolicam vacantium, ſuam trahit originem a celeberrima Extravaganti quam procudit Benedictus XII. an. 1335., quæ in Extr. de Præbendis refertur inter *Communes. Quum vero Conſtitutio illa fuerit temporalis*, inquit toties laudatus Rigant. num. 2. *& cum conditore ſuo expiraverit, ideo per Regulam 1. Cancellariæ a quolibet Pontifice innovari ſolet.*

(*b*) Hinc inolevit Regula XXII. Cancellariæ, quam inter vetuſtas recenſet Jo: Baptiſta Rigantius, *ad hanc Regul. num.* 1. atque ejus initia a Joann. XXIII. & Martino V. eſſe repetenda.

(*c*) Eccleſiam hanc S. Joannis Novelli, nunc vulgato nomine *de Spinellis*, una cum ejuſdem bonis ac reditibus, poſſidet Capella Julia; atque ex ea Scuta Romana ſexaginta quotannis percipit.

(*a*) An-

ſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo duodecimo (a), octavo Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno nono.

Eccleſia Parochialis S. Michaelis de Palazillo, in Burgo S. Petri poſita, Capellæ Juliæ perpetuo unitur.

Ex Regeſt. XCV. Conſtitution. Jul. II. pag. 87. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH: 1512. 25. Januar.

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Decorem domus Dei, quam decet ſanctitudo, & divini cultus augmentum intenſis deſideriis affectantes, ad ea libenter intendimus, per quæ devotio fidelium erga Baſilicam Principis Apoſtolorum, quam cum Capella Julia noſtro nomine nuncupata, mirifico opere a fundamentis conſtrui fecimus, adaugeatur, & Capella ipſa ad laudem ejus clamet, & in excelſis divinis præconiis valeat reſonare. Dudum ſiquidem omnia Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum Parochialis Eccleſia Archipreſbyteratus nuncupata Sancti Michaelis de Palazillo (b) in Burgo dictæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, per liberam reſignationem dilecti filii Bernardini de Gamberiis, nuper ipſius Eccleſiæ Rectoris Archipresbyteri nuncupati, de illa quam tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam, apud Sedem prædictam vacaverit & vacet ad præſens, & ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Bartholomæi Ferratini Canonici Baſilicæ, ac Capellæ hujuſmodi Oeconomi & Procuratoris, Notarii, & familiaris noſtri petitio continebat, ſi dicta Eccleſia Menſæ ac Collegio Cantorum in dicta Capella inſtituto, pro illorum ſuſtentatione perpetuo uniretur, annecteretur, & incorporaretur, ex hoc profecto dictorum Cantorum commoditatibus plurimum conſuleretur, in dictaque Capella divinus cultus ſuſciperet incrementum, cum omnium Chriſtifidelium pro tempore confluentium ſpirituali conſulatione; pro parte dicti Bartholomæi, aſſerentis fructus, redditus, & proventus dictæ Eccleſiæ, triginta Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedere, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut dictam Eccleſiam Menſæ ſive Collegio Cantorum hujuſmodi perpetuo unire, annectere, & incorporare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem, ſecundum communem extimationem prædictam, etiam Beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus vocarentur quorum intereſſet, præfatum Bartholomæum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon Menſæ Collegii hujuſmodi fructuum, reddituum, & proventuum verum annuum valorem præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Eccleſiam prædictam, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Bernardini, vel cujuſvis alterius de illa in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Eccleſia diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum omnibus

Eccleſia Sancti Michaelis vacat per reſignationem.

Ejus annui fructus.

(a) Annum intellige 1512. quo tempore Julius annum nonum in Pontificatu agebat; ideoque annus, pro more, ab Incarnatione inchoandus.

(b) Sive de *Palaricilo*; quo nomine donatur Eccleſia SS. Michaelis & Magni, in colle erecta, ubi olim Neronis Palatium fuit excitatum; ex quo ſacræ ædi cognomen acceſſit. Conſule quæ *in Tom.* 1. Bullarii noſtri *pag.* 25. *not. a.* in hanc rem uberius adnotantur.

(a) Hu-

Capellæ Juliæ ſociatur.

bus juribus & pertinentiis ſuis Menſæ & Collegio Cantorum hujuſmodi auctoritate apoſtolica tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus (*a*); ita quod liceat eidem Bartholomæo per ſe vel alium ſeu alios, corporalem dictæ Eccleſiæ poſſeſſionem propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, illiuſque fructus, redditus, & proventus in dictorum Cantorum ſuſtentationem, ac ejuſdem Capellæ conſervationem convertere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita; non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales vel generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quas quidem literas & proceſſus habitos per eoſdem, & inde ſecuta quæcumque, ad dictam Eccleſiam volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quo ad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari, & quibuſlibet aliis Privilegiis, indulgentiis, & litteris apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Proviſo quod propter unionem, annexionem, & incorporationem prædictas, dicta Eccleſia debitis non fraudetur obſequiis, & animarum cura in ea nullatenus negligatur, ſed illius congrue ſupportentur onera conſueta. Nos enim prout eſt, irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Contrariis derogat.

Onera implenda decernit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo duodecimo (*b*), octavo Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno decimo.

Sacra ædificia, ea potiſſimum, quæ in Vaticana Baſilica excitaverat, Julius commemorat. Bona ac reditus, quos Capellæ Juliæ attribuerat, enumerat, iterumque confirmat.

Ex Apographo in Archiv. Baſil. Vatic. Capſ. 3. Faſc. 8.

AN. CH. 1513. 19. Febr.

JUlius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. In altiſſimo militantis Eccleſiæ Principatus faſtigio divinitus conſtituti, commiſſum nobis Chriſtianum gregem, ad divini cultus obſervantiam, non præceptis modo, verum etiam exemplis excitare debemus, ut Omnipotenti Deo, cujus vicem, quamquam immeriti in terris gerimus, pro Chriſtiani orbis, proq. commiſſæ nobis Eccleſiæ quiete, & unitate quam humillime digniſſimeque ſupplicetur, & ut nihil ubique gentium divinarum laudum, aut locorum deformitate, aut perſonarum negligentia omittatur. Cum itaque hoc ipſum toto nobis cum animo volverimus, ut collatum in nos ab ipſo Deo regendi orbis beneficium non obſcuro gratiæ teſtimonio cognoſceremus, ad præclarum aliquod opus, quod ad religionem ſtudioſiſſime colendam, præſentes, & poſteros inflammaret, mentem noſtram adjecimus, quod quidem conſilium, etſi in minoribus dignitatum gradibus poſiti, plurimis Monaſteriis, ac Templis, partim inſtaurandis, partim de integro erigendis, divinum in his cultum pro viribus inducentes, cum in nonnullis aliis Italiæ civitatibus, tum uno in ipſa Urbe magno ſumptu ſtudioque non modico declaravimus (*c*). Ad ſupremum tamen apoſtolatus apicem evecti, tanto id diligentius, ac liberalius præſtitimus, quod inſtituta a nobis opera ad domus Dei decorem digniſſime retinendum, perabunde declarant, quanto major nobis Chriſtiani gregis cura fuit injuncta, amplior que benigne faciendi facultas tradita; Sapientiſſimum illum Hebræorum Regem in lege veteri, qui licet in ſumma Chriſtianæ lucis caligine verſaretur, Deo tamen, cui humillime ſupplicabat, templum petrinis ſculturis cælaturiſque ornatiſſimum, nulla ſumptus parſimonia ædificavit, & Prædeceſſorum noſtrorum nonnullos, per novam legem

Julius ante Pontificatum ſacris ædificiis inſtaurandis, ac excitandis incumbit.

(*a*) Hujuſce Eccleſiæ reditus, qui ex domibus circa illam adjacentibus obveniunt, a Capella Julia, ſive illius Adminiſtro percipiuntur, ac in ejuſdem Capellæ commodum ac utilitatem cedunt.

(*b*) Ducto nimirum ab Incarnatione anni initio. Conferas annos Pontificatus, reſque patet ad oculum.

(*c*) Julianum de Ruvere ante Pontificatum multas ſacras ædes aut excitaſſe, aut inſtauraſſe teſtatur Hiſtoria. Amplam Porticum ante Baſilicam in Civitate Bononienſi ædificavit; Eccleſiam SS. Apoſtolorum una cum Porticu in Urbe reſtituit; multoque ſumtu ac labore, ut cetera omitam, Templum S. Petri ad vincula reparavit ornavitque. Plura apud Ciaconium in vita Juliani Cardinalis de Ruvere occurrunt legenti.

(*a*) Ca-

Prædeceſſoris Sixti IV. ſolicitudinem commendat.

legem Chriſtianæ lucis radis illuſtratos, & præſertim fel. rec. Sixtum P.P. IV. nobis ſecundum carnem patruum, ſedulo imitantes, qui nihil antiquius, ac ſanctius, nihil Romanæ Eccleſiæ regimini ſalubrius arbitratus, quam Omnipotentis Dei cultum, & locorum dignitate, & venuſtate, & hominum pietate, ac ſanctimonia præſentibus poſteriſque accuratiſſime celebrandum præbere, cum alia per Urbem plurima ſacella, templa, & Monaſteria inſtauravit, erexit, atque annuo cenſu, ad divinum in his cultum honeſtiſſime ſervandum, locupletavit; tum vero in ipſa Principis Apoſtolorum Æde Sacellum, in quo ejus Corpus, cum ei ab humanis, diſponente Domino, cedere contigiſſet, ad perpetuam poſteritatis memoriam ſervaretur, non minimo ſumptu ædificavit (*a*), idque divinis laudibus ibi quotidie celebrandis, plurimiſque Indulgentiis decoravit, propereaque Beneficiatorum, & Clericorum ordinibus certos alios Beneficiatos, & Clericos nuncupatos motu proprio aggregavit (*b*). Nos igitur, ne minorem illis Deo noſtro gratitudinem oſtenderemus, cernentes ipſam Principis Apoſtolorum Baſilicam, & ſitu incultam, & vetuſtate collabentem, ad digniſſimam tanto Templo ædificationem mentem noſtram applicantes, ut cujus nomen numenque in terris foret, ejus quoque domus reliquis omnibus dignitate ac venuſtate præſtaret, jampridem maximam ejuſdem Baſilicæ miræ latitudinis, & altitudinis Capellam Teſtudineo opere fundavimus (*c*), fundatamque ad perfectum opus perduci ſummo ſtudio quotidie procuramus. Et quoniam vel tanti operis magnitudini, vel noſtræ poſteritati parum contuliſſe videremur, niſi Eccleſiam omnem perditis moribus deformatam, quantum in nobis eſſet, reformaremus, generale Concilium in Lateranenſi Baſilica celebrantes (*d*), locorum, ac perſonarum omnium reformationem conſtituimus, ut ipſi Apoſtolorum Principi, cujus Vicariatus curam gerimus, non minus miniſtrantium religione, ac ſanctimonia, quam Capellæ ipſius dignitate, & elegantia miniſtraretur. Ipſi autem Capellæ, præter ſolidos, & marmoreos muros, præter altiſſimum ac latiſſimum fornicem, præter plurimos diuturnoſque Pictorum, & Sculptorum labores, præter pavimentum vermiculatis lapidibus ſternendum, præter precioſiſſimos Sacerdotum ornatus, ut divinæ laudes honeſtius, & ſuavius celebrentur, providere volentes, motu ſimili, non ad dilectorum filiorum Archipresbyteri, & Capituli dictæ Baſilicæ, vel cujuſvis alterius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de mera noſtra liberalitate, & ex certa noſtra ſcientia, ut de cetero perpetuis futuris temporibus in dicta Capella ſub invocatione Nativitatis B. Mariæ, quæ Julia nuncupatur (*e*), & in qua corpus noſtrum, nobis vita functis, ſepeliri volumus, duodecim ſint Cantores, & totidem Scholares, ac duo Magiſtri, unus muſicæ, & alter grammaticæ, ut ex hujuſmodi Cantorum Collegio, Capellæ noſtræ Palatii, ad quam conſueverunt Cantores ex Galliarum, & Hiſpaniarum partibus accerſiri, cum nulli fere in Urbe ad id apti educentur, cum opus fuerit, ſubveniri poſſit, qui inibi ſinguli diebus horas Canonicas decantare teneantur, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus. Et ut Cantores, Scholares, & Magiſtri præſcripti, ad eorum vitæ ſuſtentationem neceſſaria habere valeant, Prioratum S. Pauli extra muros Albanen. Ordinis S. Hieronymi ſub regula S. Auguſtini, ac Eccleſiam S. Jacobi in Septignano regionis Tranſtiberin. ſub Janiculo, quæ, ut aſſeritur, de Jurepatronatus laicorum exiſtit, perpetuam Capellaniam ad Altare Ss. Petri & Pauli in Eccleſia S. Mariæ in Campitello de Urbe regionis Campitelli, ac Prioratum S. Joannis Novelli de Spinellis extra portam viridariam Urbis ordinis S Auguſtini, quorum omnium vacationis modum, etiamſi ex eo quævis generalis reſervatio etiam in corpore Juris clauſa reſultet, ac illorum qualitates & valores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, ac Juri patronatus hujuſmodi, ſi quod ſit, ſpecialiter & expreſſe derogantes, dummodo tempore datæ præſentium, non ſit in Eccleſia S. Jacobi, & Capella, ac Prioratibus prædictis alicui ſpeciale Jus quæſitum, cum annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Capellæ, cujus fructus nulli ſunt, ſine præjudicio unionum alias de illis eidem Capellæ per Nos factarum, auctoritate Apoſtolica prædicta perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus, ac quaſdam cum Vinea, & hortis prope Por-

** Ejus exemplum ſequitur.*

Novam S. Petri Baſilicam extruit.

Capellam Juliam inſtituit.

Dotem aſſignat, ac bona ſingillatim enumerat.

(*a*) Capellam Sixtinam ſubindicat, de qua in Sanctione Sixti IV. nonnulla ſuperius, nimirum *pag* 205. fuerunt adnotata.

(*b*) De Beneficiatis ac Clericis Sixtinis extat Conſtitutio quam ſupra retulimus *pag.* 220. *& ſeqq.*

(*c*) Ipſam, ut puto, novæ Baſilicæ molem indigitat, quam brevi temporis intervallo uſque adeo extulit, ut quatuor Majores Paraſtatæ, totidemque arcus, ac latiſſimi fornices, quales hodie viſuntur, ſub Julio Pontifice fuerint excitati.

(*d*) Ad Piſanum Conciliabulum evertendum, Julius Concilium Romæ in Laterano celebrandum indixit an. 1511., edita Conſtitutione, quam integram exhibet Raynald. ad annum 1511. *num.* 9. & ſeqq. Abſolutam tamen hanc Synodum non vidit, quippe poſt Seſſionem quintam, quæ die 16. Februarii celebrata eſt, Julius Pontifex ſupremum diem obiit.

(*e*) Sixtinam Capellam innuit, quam, ex Cantorum numero ſuperaddito, Iuliam appellat. Conſulantur Literæ Pauli III. quas infra producemus.

(*a*) Non

portam Turrionis ab hæredibus bo. me. Joannis Antonii Epiſcopi Sabinen. (*a*), ac alias cum horto in Burgo veteri, ac reliquas in Monte S. Spiritus conſiſten. a venerabili Fratre noſtro Franciſco Epiſcopo Peneſtrin. (*b*) per Nos emptas, ac reliquas domos, & apothecas, quas juxta parietes Eccleſiæ S. Celſi in ſtrata Pontis, & Plateæ dictæ Eccleſiæ verſus Caſtrum S. Angeli, & Tiberim fabricari fecimus, nec non certas annuas reſponſiones, quas bo. me. Henricus Epiſcopus Tarentin. fabricæ dictæ Baſilicæ reliquit (*c*), videlicet unam ſexdecim ducatorum auri largorum, per dilectum filium Fontanam, ſeu ejus fratres occaſione locationis certarum domorum, & adiacentium prope dictam portam Turrionis conſiſten., ac aliam decem & octo ducatorum monetæ veteris, per hæredes q. Paſchalis de Carravagio, occaſione locationis ſoli ſive ſitus, in quo dictus Paſchalis fornacem, & alias domos extra dictam portam Turrionis ædificavit, ac reſponſionem annuam quadringentorum ducatorum auri de Camera ſuper domo ſeu Palatio Cancellariæ Apoſtolicæ, tam per dilectum filium noſtrum Sixtum Tituli S. Petri ad Vincula Presbyterum Cardinalem S. R. E. Vicecancellarium (*d*), qui ad præſens Palatium, ſeu domum Cancellariæ hujuſmodi inhabitat, & ejus Succeſſores, illud, ſeu illam pro tempore inhabitantes, annis ſingulis perſolvendam, ac domos in area ſive ſolo olim ædificii publici Metæ nuncupati in Burgo S. Petri, ſumptibus dictæ Capellæ ædificandas, pro ſuſtentatione eorumdem Cantorum, Scholarium, & Magiſtrorum, juxta providam deſuper diſtributionem, & diſpenſationem unius ex Canonicis dictæ Baſilicæ, per illius Capitulum eligendi, ad quem omnimodam Capellæ, & Cantorum, Scholarium, ac Magiſtrorum, ac Domorum, & Apothecarum, ac reſponſionum, Prioratuum, nec non Eccleſiæ S. Jacobi, ac Capellaniæ hujuſmodi, illorumque bonorum curam & adminiſtrationem perpetuo pertinere volumus, faciendam, eadem authoritate applicamus, & appropriamus, & quod in alium quam præmiſſum uſum, ſeu aliam cauſam convertantur, inhibemus. Et pro hac vice dilectum filium BartholomæumFerratinum dictæ Baſilicæ Canonicum, quoad vixerit, Capellæ prædictæ

Bartholomæus Ferratinus Capellæ Adminiſter, ejuſque authoritas.

Adminiſtratorem cum plena & libera poteſtate, poſſeſſionem Prioratuum, ac Eccleſiæ S. Jacobi, ac Capellaniæ, & annexorum, nec non domorum & apothecarum, & aliorum bonorum prædictorum corporalem propria authoritate libere apprehendendi illorumque fructus exigendi, & ſolventes quietandi, ac eoſdem fructus ad triennium ſeu aliud longius tempus locandi, & arrendandi, & in prædictum uſum, ac ipſius Capellæ utilitate convertendi, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita, eadem authoritate conſtituimus, ordinamus, & deputamus, contradictores autoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac etiam noſtra, qua voluimus quod petentes Beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem etiam Beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes vocatis quorum intereſſet, ac ſtatutis, & conſuetudinibus Monaſteriorum, ſeu aliorum regularium locorum, a quibus forſan dicti Prioratus dependent, & ipſorum Ordinum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus, ſeu Commendis ſibi faciendis de Prioratibus ac * hujuſmodi, ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus, ac Urbe hujuſmodi generales Apoſtolicæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem litteras, & proceſſus habitos per eaſdem, & inde ſecuta quæcumque, ad Prioratus, necnon Eccleſiam S. Jacobi, ac Capellaniam prædictam nolumus extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Prioratuum, vel Beneficiorum aliorum, præjudicium generari, & quibuſlibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis generalibus vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpe-

Privilegiis, juribus, ac regulis quibuſcumque derogat.

** ſup. Beneficiis.*

(*a*) Innuit Joannem Antonium de S. Georgio, qui ab Alexandro VI. creatus Presbyter Cardinalis tit. SS. Nerei & Acchillei, anno 1507. Sabinenſem Eccleſiam obtinuit, & 1509. die 14. Martii Romæ deceſſit. Conſulatur Ughellus.

(*b*) Inter Præneſtinos Epiſcopos nullus hac ætate occurrit Franciſcus nomine, excepto Cardinali Franciſco Soderino, qui tamen, ſi Ughello audiamus, nonniſi poſt Iulii obitum, hoc eſt anno 1516. ad Præneſtinam Eccleſiam regendam acceſſit. Malim tamen in Ughello mendum caſtigari, quam de hujuſce conſtitutionis integritate dubium moveri. Itaque Franciſcum Soderinum, Cardinalem *Volaterranum* vulgo appellatum intelligendum affirmo. Conſonant antiquiora cenſualia Capellæ Iuliæ, quæ docent Iulium II. a Card. *Volaterrano* domum in Burgo poſitam, refuſo pretio comparaſſe.

(*c*) De hac Archiepiſcopi Tarentini donatione ſupra egimus *pag.* 354.

(*d*) Nempe Sixtum Gara'de Ruvere, Julii II. ex ſorore Luchina nepotem, quem ipſemet Julius Pontifex Cardinalem creavit, & S. R. E. Vicecancellarium conſtituit.

(*a*) Si

Cavet ne Ecclesiæ ſervitium negligatur.

ſpecialis. Proviſo quod propter unionem, annexionem, & incorporationem prædictas, Prioratus, ac Eccleſia S. Jacobi, & Cappellania prædicta debitis non fraudentur obſequiis, & animarum cura in Eccleſia S. Jacobi, & ſi quæ illis immineat Prioratibus prædictis, nullatenus negligatur, ſed illorum, & Cappellaniæ prædictæ congrue ſupportentur onera conſueta. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inanes ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari (*a*). Nulli ergo &c. noſtrorum ſtatuti, ordinationis, derogationis, unionis, annexionis, incorporationis, applicationis, approbationis, inhibitionis, conſtitutionis, deputationis, voluntatis, & decreti infringere &c. *Si* quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Milleſimo quingenteſimo duodecimo (*b*), undecimo Kal. Martii, Pontificatus noſtri anno decimo (*c*).

LEO X.

(*a*) Si bona hæc univerſa, quibus Pontifex Capellæ Juliæ dotem conſtituit, ſarta tectaque perſtitiſſent, profecto non levi cenſu Julius II. Capellam ditaſſet. At res ſecus habuit. Quippe Pontifice vix e vivis ſublato, totidem fere in Capellam excitatæ ſunt lites, quot bona illi pridem donata fuerant. Veteris Cancellariæ domum Franciſcus Sfortia Mediolanenſis Dux occupavit, ſibique addixit; contra Prioratum Albanenſem familia de Sabellis titulum Jurispatronatus oppoſuit, ac delata in Iudicium controverſia, diſſolutionem unionis a Julio factæ, tandem impetravit a Leone X., cujus Diploma infra dabimus ſuo loco. Familia item de Capozuchis, ut Capellam S. Mariæ in Campitello ſibi vendicaret, litem inſtruxit, ac judiciali ſententia victoriam obtinuit. Ne domus prope Eccleſiam S. Celſi extruerentur, hujuſce Eccleſiæ Capitulum obſtitit: Ne in ſolo Metæ ædificia excitarentur, Cardinalis S. Hadriani totas vires exeruit. Miſerum hunc Capellæ Iuliæ ſtatum nobis exhibet Cenſuale anni 1523. *pag.* 60. cujus author hæc ſubdit: *Patet ex prædictis, Capellam habere quinque lites magnæ importantiæ, & nonnullas alias minoris .... Exponit menſe qualibet in quattuor cantoribus, & tribus pueris* (exiguus ſane numerus, ſi cum eo, quem Iulius ſtatuerat, comparetur) *circiter ducatos viginti, & ſedatis litibus, & abſolutis fabricis, augebitur numerus Cantorum juxta inſtitutionem.*

(*b*) Annus 1513. intelligendus, ut annum decimum Pontificatus rite componamus. Ex hac igitur Bullæ data liquet Pontificiam Conſtitutionem a Iulio II. extremo morbo laborante fuiſſe promulgatam. Ratum quippe eſt ex verbis Diarii Paridis de Graſſis ſupra relatis *pag* 343. *not. b.* diem 20. Februarii 1513. Iulio Pontifici fuiſſe ſupremam, cum vita ceſſerit circa horam decimam noctis quæ inter diem vigeſimam exeuntem, & vigeſimam primam inchoantem effluxit. Neque vero mirum ſubeat, Pontificem ipſo pene emortuali die ſaluberrimam hanc Conſtitutionem edere potuiſſe. Docemur namque a memorato Paride, Iulium Pontificem die vigeſima Februarii, paucis ſcilicet ante obitum horis, etſi viribus attritum, animo tamen ſibi compotem & bene valentem, prolixam & accuratam ad Cardinales, qui aderant, habuiſſe orationem, quam e Paridis Diario depromptam, integram exhibet Raynaldus ad hunc an. 1513. ſub *num.* 9.

(*c*) Duplex

LEO X.

Mortuo Julio II., Pontifice domi foriſque clariſſimo, die 21. Februarii an. 1513, poſt breve undeviginti dierum Interpontificium, die 11. Martii eligitur Joannes Medices ætate ad tantum faſtigium immatura, ſeptimum nempe ac triceſimum agens annum. Leo X. eſt appellatus. Conſecrationem vero & Coronationem ſolido poſt menſe non ſine cauſa ſuſcepit (*a*). Sedit annos octo, totidem menſes, ac dies viginti: die 2. Decembris an. 1521. in Vaticanis ædibus occubuit mortem, hanc ſe æquo animo ferre teſtatus, quod Parma, & Placentia ad Eccleſiam rediiſſent (*b*).

Vicariam a Pio II. inſtitutam in Parochiali Eccleſia S. Mariæ & Catharinæ (hodie S. Catharina de la Rota) *antiqui juris Capituli extinguit, Vicario tunc exiſtenti aſſignans alios reditus ex Bonis ejuſdem Capituli, cui Vicariam aduectit cum ſuis bonis.*

Exemplum authent. in Archiv. Baſil. Vatic. lib. B. pag. v. & ſeqq.

AN. CH. 1514. 1. Jun.

IN nomine Domini Amen. Anno Milleſimo quingenteſimo decimo quarto, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Leonis Divina Providentia PP. X. Indictione ſecunda menſis Junii die primo; in præſentia mei Notarii, & teſtium infraſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum.

S. Catharina de Rota antiqui juris Baſil.

Cum hoc fuerit, & ſit, quod Sacratiſſima Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, illiuſque Reverendi Domini Canonici, & Capitulum habuerint, tenuerint, & poſſederint, prout de præſenti habeant, teneant, & poſſideant, Parochialem Eccleſiam SS. Mariæ & Catharinæ in Cathineri (c) *Regione Arenulæ, membrum annexum dictæ Baſilicæ, erecta inibi perpetua Vicaria, & illi pro ejus dote nonnulli fructus aſſignati fuerunt pro uno perpetuo Vicario illi deſerrituro. Verum quia impræſentiarum præfati Domini Canonici, & Capitulum ex certis cauſis eorum animum moventibus deſideraverint, & deſiderent dictam Vicariam extinguere, & illam menſæ dictæ Baſilicæ applicare, & unire; quare præfati Domini Canonici, & Capitulum, necnon & Venerabilis Vir Dominus Hieronymus de Caputiis dictæ Eccleſiæ modernus Vicarius præmiſſis expoſitis Sanctiſſimo Domino noſtro præfato obtinuerit hujuſmodi Vicariam extingui, illam, illiuſque fructus dictæ Menſæ Capitulari uniri, & applicare reſervatis dicto Domino Hieronymo loco fructuum dictæ Vicariæ fructibus, & penſionibus certarum domorum ipſius Capituli, quæ ſita ſunt in Regione Arenulæ prope Hoſpitium Campanæ, quibus ab uno latere ſunt bona dictæ Baſilicæ S. Petri, ab alio ſunt res dominarum Juſtinæ, & Antoninæ de Perſonis, ante eſt via publica, vel ſiqui alii ſunt plures, aut veriores confines antiqui, vel moderni,*

De Vicaria ibi olim erecta extinguenda agitur.

(*a*) Duplex ab Hiſtoricis cauſa inſolitæ illius moræ affertur; magnificentiſſimus apparatus, tota urbe, ut ait Panvinius, aulæis, & feſtivis frondibus arcubuſque ornata: qua quidem pompa poſt Gothorum tempora inſigniorem fuiſſe nullam Ciaconius obſervat, centum aureorum millibus per viam projectis. Altera autem cauſa eſt, quod quum inter Pontificem, & Ludovicum XII. vigente armorum æſtu, Legatus creatus eſſet a Julio II. adjuncta totius Æmiliæ adminiſtratione, in celebri clade Ravennati a Gallis captus fuerat die 11. Aprilis. Quamobrem anniverſaria illa die, quin etiam illo eodem equo utens, quo vehebatur in prælio, ad Baſilicam Lateranenſem proceſſit. Quo ubi venit, Pontificum omnium poſtremus ritum illum vetuſtiſſimum porphyreticarum ſedium ſervavit, qui ex Diario Paridis de Craſſis fuit hujuſmodi: *Sedit in Sedella apud portam Eccleſiæ jacente ad latus dexterum. Poſtea itum eſt ad Capellam S. Silveſtri. Et primo ſedens quaſi jacens, Papa accepit a Priore Canonicorum claves, deinde ferulam. Et deinde illico Papa ſurgens ivit ad aliam Sedem & jacuit: accepitque ab eodem Priore Canonicorum cingulum rubeum cum burſa, in qua ſunt duodecim lapides vitrei, qui etiam nunc oſtenduntur: & ſtatim Papa ſurgens conſignat ferulam & claves eidem Priori; cingulum vero retinet, donec acceptam pecuniam argenteam de manu, vel gremio Camerarii, ter projicit, dicens:* Diſperſit dedit pauperibus, &c. *& mox deponit cingulum cum burſa, & vadit ad Capellam Salvatoris.* Hæc Paris de Leone X. quæ poſtmodum cæremoniæ parum graves, parumque Pontificiæ Majeſtati convenientes, incertum a quonam excogitatæ, in deſuetudinem jure abierunt.

(*b*) Exactis Italia Gallis, ob fœdus a Pontifice ictum cum Carolo V. deterritis, Mediolanenſis Ducatus Franciſco Sfortiæ redditus, Parma, & Placentia Eccleſiæ reſtitutæ. In Manliana Villa vulgo *Magliana* quæ infra ſæpe occurret in litteris Clem. VII. tum degebat Pontifex: tantæque rei nuntio accepto, incredibili eſt affectus gaudio. Sed paulo poſt leni correptus febri in urbem eſt revectus, eodemque morbo in dies magis creſcente eſt abſumtus.

(*c*) Martinellus Roma Sac. (*pag.* 352.) Camilli Fanuccii auctoritate hanc Eccleſiam vocat *S. Catharinæ in Catinaria nunc de Rota.* Item (*pag.* 371.) appellat *S. Mariæ in Catharina* cum Pancirolo. Tum animadvertit, corrupte alibi dici *in Catemeri*, & in Taxa hujus Pontificis *in Catinara*, vocabulo parum diſſimili ab eo, quod hîc legitur: nec tamen ei arridet, putatque legendum cum Caſtallo Metallino *Catemiri.* Tanta autem varietas eo tendit, ut S. Catharinæ de Rota Eccleſiam denotet. De qua luculenter eſt actum Bullarii noſtri to. 1. *pag.* 69. *not. b.*

derni, aut vocabula veriora ad dictam domum ſpectan., & pertinen. tam de jure, quam de conſuetudine habendos, tenendos, & in ejus proprios uſus convertendos juxta formam Literarum Apoſtolicarum in forma ſupplicationum manu propria præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Signatarum, quarum tenor fuit & eſt talis, videlicet:

Supplicatio Oratorum

Beatiſſime Pater. Dudum felicis recordationionis Pius PP. II. Prædeceſſor veſter certis ſuadentibus & rationabilibus cauſis Parochialem Eccleſiam S. Mariæ & Catharinæ de Urbe Regionis Arenulæ, cujus, dum pro tempore vacabat, collatio & omnimoda diſpoſitio ad devotos Oratores veſtros Canonicos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe de antiqua & approbata conſuetudine ſpectabat, Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe * univerit; cum erecta tamen inibi perpetua Vicaria, & illi pro ejus dote nonnullis ex fructibus dictæ Baſilicæ aſſignatis pro uno perpetuo Vicario inibi deſervituro, ejuſdem Vicariæ collatione eidem Capitulo Baſilicæ hujuſmodi reſervata, & conceſſa, prout in literis deſuper confectis plenius continetur. Verum Pater Sancte ſi Vicaria hujuſmodi extingueretur, illiuſque fructus &c. Menſæ Capitulari hujuſmodi perpetuo aſſignarentur, ac ſtatuerentur, & ordinarentur, quod de cætero Capitulum præfatum eidem Eccleſiæ per Presbyterum ydoneum ad eorum nutum amovibilem deſervire facere poſſent, præfati Oratores Eccleſiam ipſam, quæ maxima indiget reſtauratione, præſertim in coopertura, & parietibus, ad quorum reparationem, ut arbitratur, Ducati quatricenti non ſupplent, repararent, & ſumptuoſius decorarent, & divinus cultus non modicum inibi ſuſciperet incrementum. Supplicant igitur humiliter eidem Sanctitati Veſtræ dicti Oratores, qui jam dictam in aliqua ſui parte reparaverunt, quam etiam devotus Orator Veſter Hieronymus de Caputiis dictæ Eccleſiæ Vicarius, quatenus ſibi in præmiſſis opportune providen. Vicariam prædictam, cujus fructus &c. ſexaginra ducat. auri de Camera ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedunt, de dicti Hieronymi conſenſu ſupprimere penitus, & extinguere, illique fructus &c. eidem menſæ per eoſdem Capitulum percipien. &c. ac ſuos & dictæ Eccleſiæ uſus, & utilitatem & reparationem Eccleſiæ convertendos perpetuo aſſignare, propriare, & applicare necnon eidem Hieronymo, ne propterea nimium diſpendium patiatur, omnes, & ſingulos fructus dictæ Vicariæ per eum, quoad vixerit, vel alium, ſeu alios ejus nomine propria auctoritate percipiendi &c. ita quod deſuper per eoſdem Capitulum, ac quoſlibet alios moleſtari nequeat, reſervare &c. dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtan. conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis &c. cæteriſque contrariis quibuſcumque, cum clauſulis opportunis, & conſuetis. Fiat ut petitur. J. Et cum abſolutione a Cenſuris ad effectum pro ambobus: & quod obſtan. oratorum habeantur pro expreſſis, vel exprimi poſſint, & cum ſuppreſſione extinction., aſſignation., approbation. & application. præmiſſis, quo ad omnes partes latiſſime extendendis: & in forma gratioſa ad perpetuam rei memoriam, & cum reſervatione fructuum dictæ Vicariæ pro Hieronymo conſentiente ad ejus vitam: &, quatenus opus ſit, cum ſuſpenſione quarumcumque gratiarum expectativarum ſpecialium, & generalium reſervatione illarum extenſion. revalidation., & mutation. collationum union. &c. aliarumque gratiarum, literarum, indultorum, & mandatorum in literis latiſſime extenden., ita ut non obſtent: & cum derogation. quarumcumque clauſularum, ſive conſtitution., ac privilegiorum, & indultorum forſan contrariorum, ita ut omnino tollantur, & quod major, & verior ſpecificatio præmiſſorum fructuumque augendo, vel minuendo uſque ad verum valorem ac tenorem union., etiamſi non fuerit erecta Vicaria, ſed reſervat. tantum fruct. pro ſuſtentation. aliorumque neceſſariorum major, & verior ſpecificatio fieri poſſit in literis. Fiat. J. Datum Romæ apud Sanctum Petrum decimo ſeptimo Kal. Octobris anno primo.

** leg. univit*

Exponunt utilitatem unionis

Vicario aſſignand. reditus, quoad vixerit.

Reſcriptum Pontif. ad favorem Orator.

Card. Præneſt. cedit juri regreſſ

Pater Sancte. Devota Creatura Veſtra Marcus Epiſcopus Præneſtinus (a); cui alias quod ceden., vel deceden. dicto Hieronymo, ſeu Vicariam perpetuam quomodolibet &c. liceat ſibi habere regreſſum, Apoſtolica fuerit auctoritate conceſſum, juri regregiendi hujuſmodi, ac omni juri ſibi in dicta Vicaria, vel ad illam quomodolibet competen. in eiſdem manibus ſponte, & libere cedere proponat, prout cedit de præſenti, & quia expedit Capitulo, & Canonicis redditus dictæ Vicariæ pro ſe habere, & loco illorum certas domos poſitas Romæ in Regione Arenulæ prope Hoſpitium Campanæ,

(a) Fr. Marcus Vigerius Ord. Minor. doctrina, quam vitæ exemplo præſtantior, ait Ciacon., Senogallienſis Epiſcopus (quam ſedem nepoti cognomini ſuperiori anno, ſeu 1513. ceſſerat) & Præneſtinus; vigebat enim abuſus plures Cathedrales Eccleſias detinendi, quem jure ſublatum novimus a Concilio Tridentino (*ſeſſ. 6. c. 2. de Reform.*) anno 1547. Paulo III. Pontifice. Hunc Julius II. creaverat Cardinalem an. 1505. quo Pontifice Præneſtinum quoque Epiſcopatum eſt adeptus. Quare igitur Creaturam Leonis ſe dicit? Formulam eſſe ajunt eo tempore conſuetam.

Reditus aſſignandi Vicario definiuntur

paniæ, & ab uno ſunt bona dictæ Eccleſiæ Sancti Petri ab alio lateribus Dominæ Juſtinæ & Dominæ Antoniæ de Perſonis, ante eſt via publica ad Eccleſiam & Canonicos & Capitulum præfatum legitime ſpectan. in recompenſam dictorum fructuum dicto Hieronymo quoad vixerit, & ad vitam alterius perſonæ ſemel tantum per eum nominandæ, aſſignare, prout de præſenti aſſignant. Igitur dignetur Sanctitas Veſtra literas Apoſtolicas deſuper ſupplication. inſerta conficien. cum præmiſſorum narrativa, ac admiſſione dictæ ceſſionis, & domorum prædictarum aſſignationis, ita quod liceat dicto Hieronymo, & perſonæ ſemel per eum, ut præfertur, nominandæ dictarum domorum propria auctoritate * apprehendere, & de illarum fruct. &c. diſponere, ac opportuno decreto in eventum, in quem ſupradictis domibus, ſeu earum aliqua aliquo unquam tempore per dictum Capitulum ſeu quamcumque aliam perſonam moleſtaretur, ſeu quod illas in totum aſſequi non poſſet, liceat ipſi Hieronymo ad dictam Vicariam, & vigore ſui prioris tituli liberum habere regreſſum in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi ipſam non reſignaſſet alias, juxta ejuſdem ſupplicationis tenorem expediri mandare de gratia ſpeciali. Fiat J. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſeptimo Jdus Aprilis anno ſecundo.

* *ſuppl.* poſſeſſionem

Unde præfati Domini Canonici, & Capitulum deſiderantes ad præmiſſorum executionem devenire; idcirco commiſerunt Reverendis Patribus Domino Thomæ Fedra, Domino Dominico de Capite Ferreo, Domino Bartholomæo Ferratino (a), *& Domino Aſcanio de Ruffinis Canonicis, & impræſentiarum Camerariis dictæ Baſilicæ, ut ad executionem præmiſſorum procederent. Quare præfati Dominus Thomas, Dominus Dominicus, Dominus Bartholomæus, & Dominus Aſcanius Canonici, & Camerarii prædicti vice, & nomine dictæ Baſilicæ, Dominorumque Canonicorum, & Capituli ejuſdem volentes eorum commiſſionem exequi, de qua conſtat, manu mei Notarii infraſcripti ſponte, non vi, dolo, metu, ſeu aliqua alia ſiniſtra machinatione circumventi, ſed ex certis eorum & cujuſque ipſorum ſcientiis, & non per errorem, domos præſatas eidem Domino Hieronymo præſenti & acceptanti tenendas, poſſidendas, & fructificandas juxta formam, & tenorem dictarum ſupplicationum dederunt, ceſſerunt, & conſignaverunt. Et quia fructus dictarum domorum excedunt fructus dictæ Vicariæ: igitur ex dictarum domorum fructibus præfatus Dominus Hieronymus promiſit eiſdem Dominis Canonicis, & Camerariis præſentibus, recipientibus, & ſtipulantibus vice, & nomine dictæ Baſilicæ ſingulo anno, durante hujuſmodi uſufructu, dare, ſolvere, & pagare unica tantum ſolutione eidem Capitulo, illiuſque Generali Camerario pro tempore exiſtenti Ducatos octo de Carlenis ad rationem monetæ veteris pro quolibet Ducato* (b), *quodque finito uſufructu hujuſmodi præfatus Dominus Hieronymus promiſit per ſe ejuſque Succeſſor. dictis Dominis Canonicis & Camerariis, quibus ſupra nominibus, dictas domos vacuas liberas, & expeditas dimittere, & relaxare, & ex tunc prout ex nunc, & e converſo dimittit, & relaxat in caſu prædicto. Inſuperque præfatus Dominus Hieronymus eiſdem Dominis Canonicis & Camerariis præſentibus, & ſtipulantibus ut ſupra ſponte, & ex certa ejus ſcientia, & ex cauſis, & rationibus ſupra deſcriptis, & enarratis dimiſit, & relaxavit prot dimittit, & relaxat omnes, & ſingulas domos, illarumque fructus, quas dictus Dominus Hieronymus virtute dictæ ſuæ Vicariæ retinuit, tenuit, & poſſedit per præfatos Dominos Canonicos & Capitulum habendos, tenendos, levandos, & convertentos juxta formam, & tenorem dictarum præinſertarum commiſſionum. Quæ quidem omnia, & ſingula & quodlibet ſupradictorum promiſerunt præfati Domini Canonici & Camerarii eidem Domino Hieronymo præſenti & acceptanti, ut ſupra; & e converſo præfatus Dominus Hieronymus eiſdem Dominis Canonicis & Camerariis præſentibus & ſtipulan. ut ſupra, me tamen Notario infraſcripto ut publica perſona præſente recipien. & legitima, ſtipulan. vice, & nomine ipſarum partium, ac omnium aliorum, & ſingulorum, quorum nunc intereſt, vel in futurum poterit quomodolibet intereſſe, perpetuo attendere, & obſervare, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, jure, modo, titulo, ſive cauſa. Alias voluerunt ad invicem teneri, & obligatos eſſe ad omnia & ſingula damna expen., & intereſſe,*

Commiſſarii ex Capitulo ad rem gerendam.

Reciproca ſtipulantium promiſſio.

Stipulationis auctoritas a Notario.

(a) Ferratina nobilis familia Amerina inſignes viros produxit. Noſtrum hunc Canonicum minime aliis ex ſua gente concedere teſtatur Epitaph. quod refert Ughellus in Epiſc. Cluſin. ex Sacello S. Bartholomæi Juriſpatronatus familiæ Ferratinæ in Eccleſia Cathedrali Ameriæ, eſtque hujuſmodi:

Bartholomæo Ferratino Vat. Baſil. Canonico, ejus Fabricæ Præfecto Cluſinorum Pontifici, Julii II. Pontif. Max. Sacrarii P. Cancellar. Apoſt. Regenti, Provinciæ Galliæ Ciſpadanæ, & Provinciæ Umbriæ Vicelegato, Beatiſſ. Clem. VII. domus Præpoſito Sanctiſſ. & Sapientiſſ. Viro Baldus Epiſcopus Amerinus, Simon Petrus fratres Ferratinæ. Patruo benemerito PP.

Baldus nepos hic memoratus meritis cum Patruo comparandus Fabricæ & ipſe Præfectus, Canonicus, & Vicarius fuit in Vatic. Baſil. multiſque functus muneribus pro Apoſt. Sede, præſertim Gubernatoris Urbis, S. Pio V. Pontifice, Romæ ſub eodem deceſſit, tranſlatuſque eſt Ameliam, qua in urbe fuerat Epiſcopus ad annum uſque 1562. quum dignitatem reſignavit pro Bartholomæo nepote. Hic vero, præter Canonicatum, & Vicariatum noſtræ Baſilicæ Fabricæ, Præfecturam aliosque inſignes Magiſtratus Urbis, a Paulo V. Cardinalis creatus fuit an. 1606. tametſi haud expleto trimeſtri tempore poſt dignitatem adeptam interiit. *Ughell. Ciac.*

(b) De Ducatis antiquis dictum eſt ſupra (*pag.* 170.) Itemque actum (*pag.* 295.) de Ducatis de Carlenis. Vide utrobique adnotata.

(a) Anno

eſſe, ad quæ, & in quibus dictæ partes, vel altera earum incurrerent, & paterentur præmiſſorum vel alterius eorum occaſione, de quibus ſtare, & credere voluerunt ſoli, & ſimplici eorum juramento partis partium præfatarum damnum, ſive intereſſe aliquod patien. Quod quidem Juramentum haberi voluerunt pro plena, & ſufficienti probatione, cæteris omnibus aliis probationibus renunciaverunt expreſſe. Pro quibus omnibus & ſingulis obſervandis, & plenarie firmiter adimplendis dictæ partes, quibus ſupra nominibus, ſe, & ſuos impoſterum ſucceſſores, hæredes, & quoſcumque alios bona ſua hæreditaria ipſius nomine poſſiden., ac omnia & ſingula ſua, & dictæ Baſilicæ, ac ſuorum prædictorum bona mobilia, & immobilia quæcumque præſentia, & futura una pars alteri, & altera alteri obligaverunt, hypothecaverunt, ac etiam Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Domini noſtri Papæ, ejuſque Camerarii, Vicecamerarii, Auditoris, Vice-Auditoris, Vicarii, Gubernatoris, Regentis, Locumtenentis, & Commiſſarii, ac omnium, & ſingularum aliarum Curiarum Eccleſiaſticarum, & Secularium ubilibet conſtitutarum Jurisdictionibus, cohertionibus, compulſionibus, juribus, & rigoribus, ſtylis, & meris examinibus ſuppoſuerunt, & ſubmiſerunt. Per quas quidem Curias, & earum quamlibet in ſolidum tam conjunctim, quam diviſim voluerunt, & expreſſe conſenſerunt, ſe & ſuos hæredes prædictos poſſe, & debere cogi, compelli, conſtringi, moneri, excommunicari, aggravari, reaggravari, & ad brachium ſeculare deponi, arreſtari, capi, incarcerari, & detineri uno, & eodem tempore, vel diverſis temporibus, & per diverſorum temporum intervalla uſque ad plenariam, & integram obſervationem, & adimpletionem omnium, & ſingulorum in præſenti publico Inſtrumento contentorum, ac omnium & ſingulorum damnorum intereſſe, & expenſarum prædictorum occaſione prædictorum faciendorum, patiendorum, & ſuſtinendorum refectionem, & reſtitutionem. Ita tamen quod executio unius Curiæ executionem alterius non impediat, nec retardet, non obſtan. Juridiction., quod ubi judicium inceptum eſt, ibidem finem accipere debeat, & qualibet alia juris & facti exceptione in contrarium facien. non obſtan. Renunciaveruntque inſuper dictæ partes, quibus ſupra nominibus omni, & cuilibet exceptioni doli mali, vis, metus, fraudis, læſionis, & machinationis, & præſentis contractus non ſicut præmittitur facti, celebrati, & initi, & aliter, aut plus vel minus fuiſſe factum vel dictum, quam recitatum, & e contra, omnibuſque aliis, & ſingulis exceptionibus, cavillationibus, & cautelis, quibus mediantibus contra præmiſſa, vel eorum aliqua facere, dicere, venire, aut ſe tueri quovis modo poſſent, & ſpecialiter juridicenti generalem renunciationem non valere niſi præceſſerit ſpecialis, & expreſſa. Et ibidem ſtatim, & incontinenti utraque pars, & partium qualibet pro majori cautela, & tutiori ſecuritate partis præmiſſa ſervantis gratis, & ſponte omnibus melioribus modo, via, jure, cauſa, & forma, quibus magis, & melius de jure fieri potuit, & debuit; fecit, conſtituit, creavit, & ſolemniter ordinavit ſuos veros, certos, legitimos, & indubitatos Procuratores, actores, factores, negociorumque ſuorum infraſcriptorum geſtores, ac nuncios ſpeciales & generales (ita tamen, quod ſpecialitas generalitati noſtræ non deroget, nec e contra) videlicet providos, & diſcretos viros Magiſtros Bernardum Mocharum, Polydorum de Eugubio, & Blaſium de Caſena dictæ Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Procuratores, necnon Joannem Baptiſtam de Eccleſia, Tranquillum de Romaulis, & Andream de Portiis ejuſdem Curiæ Notarios, omneſque alios, & ſingulos tam dictæ Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ, quam quarumcunque aliarum Curiarum prænarratarum Procuratores, & Notarios, qui nunc ſunt, & pro tempore futuro erunt in Roman. Curia, quorum nomina, & cognomina hic habere voluit pro expreſſis, abſentes tanquam præſentes, & quemlibet ipſorum inſolidum. Ita tamen quod non ſit melior conditio primitus occupantis, deterior ſubſequentis; ſed quod unus ipſorum incœperit, alter eorum id proſequi, mediare, terminare valeat, & finire, ac ad effectum debitum perducere ſpecialiter, & expreſſe ad utriuſque partis conſtituentis nomen, & pro utraque omni tempore, & diebus feriatis, quotiens alteri partium videbitur opportunum, & placuerit, coram prædicto Camerario, Vice-Camerario, Auditore, Vice-Auditore, Vicario, Gubernatore, Regente, Locumtenente, & Commiſſario ejuſdem, & aliarum Curiarum prædictarum Officialibus, & Judicibus, ſeu eorum Locumtenen. comparen. ac omnia & ſingula in præſenti publico Inſtrumento contenta ſemel, & plurieſ confiten., & recognoſcen., & ad peten., audien. & recipien. partis promiſſa non ſervantis nomen, omne præceptum, omnemque monitionem, condemnationem, & ſententiam, atque mandatum, quæ, quod, & quas præfati Camerarius, Vice-Camerarius, & alii Judices, & Officiales, ſeu ipſorum Locatenen., & eorum quilibet contra partem præmiſſa non obſervantem, ejuſque hæredes, & ſucceſſores, ac bona prædicta facere, ferre, promulgareque voluerint, ſeu voluerit, & eis ſponte acquieſcendum, necnon ſubmittendum, & reſubmittendum: propterea ipſam partem aliquod præmiſſorum non obſervantem pro præmiſſis firmiter obſervandis Jurisdictioni Curiarum prædictarum, & cujuſlibet earum, & ad volen., & conſtituen. quod ipſi Domini Camerarius, Vice-Camerarius, Auditor, Vice-Auditor, Vicarius, Gubernator, Regens, Locum-

Propria bona viciſſim obligantur.

Ipſos hæredes ſubjiciendo cuicumque Judicio.

Procuratores deputati a Partibus.

Ratio judiciorum in re præſenti.

cumtenens, Commiſſarii, & alii Judices, & Officiales prædicti in dictam partem præmiſſa non obſervantem excommunicationis ſententiam ferant, proferant, promulgent, aggravent, reaggravent, alioſque Proceſſus reales, & perſonales gerant, & faciant, quos voluerint, & alteri partium placuerit; & viſum fuerit expedire, quouſque de omnibus & ſingulis ſupradictis in præſenti publico Inſtrumento contentis, & expenſis prædictis fuerit plenarie & integre ac realiter ſatisfactum, juxta præſentis publici Inſtrumenti ſeriem, & tenorem, & generaliter omnia alia, & ſingula facien., dicen., geren., & procuran., quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu etiam q omodolibet opportuna, promittent mihi Notario publico infraſcripto, ut communi, & publicæ perſonæ præſenti ſtipulan. & recipien., vice, & nomine omnium, & ſingulorum, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum, ſe omni tempore ratum, gratum, & firmum perpetuo habituros totum id, & quicquid per dictorum Procuratores ſuos conſtitutos, & eorum quemlibet actum, dictum, factum, geſtumve fuerit in præmiſſis, ſeu alias quomodolibet procuratum. Relevantes nihilominus, & relevatos eſſe volentes eoſdem Procuratores, & quemlibet ipſorum ab onere ſatis dandi, judicio ſiſti, & judicatum ſolvi cum ſuis clauſulis, & Capitulis neceſſariis, & opportunis ſub expreſſa hypotheca, & obligation. omnium, & ſingulorum bonorum ſuorum mobilium & immobilium præſentium & futurorum quorumcumque, ac ſub omni juris & facti renunciatione ad hoc neceſſaria pariter, & cautela. Et præmiſſa omnia, & ſingula in præſenti publico Inſtrumento contenta tenere, attendere, complere, & inviolabiter obſervare, & contra ea ſeu eorum aliqua non facere, dicere, vel venire de jure, vel de facto quovis quæſito colore, dictoſque Procuratores ſuos, ut præmittitur conſtitutos, & eorum quemlibet, quouſque præmiſſa omnia, & ſingula obſervaverint, & adimpleverint, non revocare, ſeu revocari facere promiſerunt, & convenerunt. Et pro præmiſſorum firmitate tam dicti Domini Canonici, & Capitulum, quam dictus Dominus Hieronymus de Caputiis juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis videlicet dicti Domini Canonici in pectore, dictus vero Dominus Hieronymus tactis Sacroſanctis Scripturis in manibus mei Notarii infraſcripti prædicta omnia, & ſingula vera fuiſſe, & eſſe, eaque perpetuo attendere, & obſervare, & contra non facere, dicere, vel venire aliqua ratione, jure, modo, titulo, ſive cauſa ſub hypotheca, & obligatione prædictis, ac vinculo dicti per eos præſtiti Juramenti rogan. dictæ partes quibus ſupra nominibus, me Notarium infraſcriptum, ut publicum conficerem Inſtrumentum unum, vel plura, prout opus fuerit. Datum Romæ in Regione Arenulæ, & in Studio domus habitationis ipſius Reverendi Domini Thomæ Fedra, præſentibus ibidem hiis teſtibus, videlicet Joanne Michaele de Bonis Auguriis, & Joanne Calabrenſe Factore dicti Capituli ad prædicta vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. Et ego Andreas de Caruſiis Civis Romanus, publicus Dei gratia Imperiali auctoritate Notarius, quia prædictis omnibus, & ſingulis dum ſic ut præmittitur, agerentur, & fierent una cum ſuper memoratis teſtibus interfui, & præſens fui, eaque rogatus ſcribere, & publicare, ſed quia me aliis majoribus, & gravioribus negociis occupato ſcribere non valui, ſed per alium mihi fidum Scriptorem ſcribi feci, & me hic propria manu ſubſcripſi, & publicavi, & in fidem præmiſſorum ſignum meum appoſui conſuetum. Et ego Ludovicus Cæcius Clericus Romanus publicus Apoſtolica auctoritate Notarius, quia Originale Inſtrumentum ſupraſcriptum in pergameno carens ſuſpicion. vidi, & diligenter inſpexi, illudque me in aliis occupato negociis per alium mihi fidum exemplari feci, ſupraſcriptumque Exemplum cum ipſo Originali auſcultavi, & collationavi, & in omnibus & per omnia cum ipſo Originali concordare repperi, & inveni: ideo tranſumptum hujuſmodi auctoritate Apoſtolica mihi conceſſa (a) in hanc publicam formam redegi, ſubſcripſi, & publicavi, ſignoque, & nomine meis ſolitis, & conſuetis ſignavi, ut eidem tanquam Originali prædicto in quocumque foro, ſeu judicio, & in Romana Curia & extra ubique locorum fides plenaria adhibeatur. Sub Anno a Nativitate Domini Milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſecundo, Indictione decima, die vero XXII. Martii Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Hadriani Divina Providentia Papæ ſexti anno primo.

Stipulantes promittunt ſe ſtare omnib.

Juramento ſe obligant

Locus ſtipulat: Inſtrum.

Notariorum teſtimonia.

Tempore Hadriani VI.

Dario

(a) Anno 1521. die 5. Jul. Leo X. privilegium conceſſit huic Notario tranſumendi, & exemplandi Bullas, aliaque Inſtrumenta; ne Autographa produci oporteret, quod antea factum fuerat cum Capituli damno, nam Autographa ipſa fuerunt amiſſa, ac perierunt. Infra idem Privilegium proferetur. Id profecto perquam commodum fuit Capitulo. Plura ſiquidem in Archivo noſtro extant Documenta adeo vetuſtate conſumta, ut ſine Tranſumtorum præſidio vix poſſint legi. Nonnulla etiam, Autographis amiſſis, Tranſumtis hujuſmodi referuntur accepta.

(a) De

Dario de Leoninis novenni Commendat Capellaniam ad Altare S. Petronillæ, & duas Parochiales Eccleſias uſque ad annum ætatis 18. deinde illas eidem ex nunc confert, ſupplens defectibus ætatis & natalium.

Ex Regeſt. XLIV. Bullar. Leonis X. pag. 237. ap. Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1515. 26. *Apr.*

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Dario de Leoninis perpetuo Capellano ad Altare Sanctæ Petronillæ (*a*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia judicantur ex indole

Laudabilia tuæ puerilis ætatis indicia, ex quibus, ſicut ſe habet fide dignorum aſſertio, veriſimiliter concipitur, quod ſuccedentibus annis in virum debeas evadere virtuoſum, Nos inducunt, ut Tibi reddamur ad gratiam liberales, illaque Tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque perpetua Capellania ad Altare Sanctæ Petronillæ ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ de pro tempore exiſtentis Regis Francorum; & Beatæ Mariæ de Macello, ac Plebs nuncupata de Montopoli Parochiales Eccleſiæ Florentin. & Lucan. Diœceſis, quæ de Jurepatronatus Laicorum exiſtunt, & in quarum fundationibus inter alia caveri dicitur expreſſe, quod Capellania & Parochiales Eccleſiæ prædictæ nonniſi perſonis in ætate legitima conſtitutis, ac de legitimo Matrimonio, & de Fundatorum, & aliorum genere procreatis, & alias certis modis ibi expreſſis qualificatis conferri poſſint, per liberam reſignationem dilecti filii Franciſci Electi Turritan. (*b*) nuper ad dictum Altare perpetui Capellani, & ipſarum Parochialium Eccleſiarum Rectoris de illis, quos tunc ex diſpenſatione Apoſtolica obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam, vacaverint & vacent ad præſens: Nos tibi, qui ut accepimus, in nono vel circa tuæ ætatis anno conſtitutus, & bonæ memoriæ Angeli Archiepiſcopi Turritan. ex fratre germano Nepos exiſtis, & alias non obſtante defectu natalium, quem pateris de conjugato genitus & conjugata, Clericali charactere rite inſignitus fuiſti, ut te commodius ſuſtentare valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere, præmiſſorumque inditiorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes: Motu proprio non ad tuam vel alterius pro te Nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam ſed de noſtra mera liberalitate Capellaniam, quæ ſine cura eſt, & Parochiales Eccleſias prædictas, quarum inſimul, & illis forſan annexorum fructus, redditus, & proventus centum & quatuordecim Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt; ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem Franciſci Electi, vel cujuſvis alterius reſignationem de illis in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit *Execrabilis*, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici, quavis auctoritate collati vacent, etiamſi tanto tempore vacaverint, quod earum collatio juxta Lateran. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devolutæ, ipſæque Parochiales Eccleſiæ, & Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatæ exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium non ſit in eis alicui ſpecialiter jus quæſitum, & dictorum Patronorum ad hoc expreſſus accedat aſſenſus, cum annexis ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, tibi Eccleſias videlicet per te, donec decimum octavum dictæ ætatis annum attigeris, etiam una cum omnibus & ſingulis Beneficiis Eccleſiaſticis per Te interim obtinendis, tenendis, regendis, & gubernandis; ita quod liceat tibi interim, debitis & conſuetis ipſarum

Capellania & Eccleſiæ vacantes per reſignat.

Diſpenſat ſuper defectu ætatis & natalium.

Capellaniam &c. vacan. ut ſupra

Commendat primum, deinde ex nunc confert.

(*a*) De fundatione, & erectione duar. Capellaniar. ad Altare S. Petronillæ, &c. repetenda Conſtitutio Innoc. VIII. & ad eam adnotata *pag.* 259. & *ſeqq.*

(*b*) Notitiæ duæ apud Schelſtratium (*de antiq. Eccl. to.* 2. *pagg* 754. & 763. exhibent Turritanum unum ex tribus Metropolitis Sardiniæ; perinde Provinciale. Hodie Saſſaritanus, qui in ejus locum & honorem ſucceſſit, Archiepiſcopus noſcitur. De Turritano nulla mentio eſt: quam cœteroqui Sedem antiquiſſimam fuiſſe conſtat ex Reg. S. Greg. M. *lib.* 2. *ep.* 38. & *lib.* 11. *ep.* 17.

(*a*) Io.

rum Eccleſiarum ſupportatis oneribus, de reſiduis illarum fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare, ſicut illas in titulum pro tempore obtinentes de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt, alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium dictarum Eccleſiarum tibi penitus interdicta, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium Commendamus, & deinde illas, ac ex nunc Capellaniam prædictam conferimus, & de illis etiam providemus. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris Cavallicen. (*a*) & Aſculan. (*b*) Epiſcopis ac dilecto filio Vicario venerabilis fratris noſtri Archiepiſcopi (*c*) Florentin. in ſpiritualibus generali per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus; quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum nomine tuo, in corporalem poſſeſſionem Eccleſiarum ac Capellaniæ, & annexorum, juriumque, & pertinentiarum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum amotis ab eiſdem quibuslibet illicitis detentoribus, ac facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellaniam hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, tibique de illius ac Parochialium Eccleſiarum ac annexorum prædictorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis, etiam dicta durante Commenda integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri & aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis dilectis filiis Populo Romano per Nos & Sedem prædictam conceſſis, & innovatis (*d*) illis præſertim, quibus inter alia caveri dicitur expreſſe, quod Beneficia Urbis aliis, quam Civibus Romanis, aut Civium Romanorum filiis conferri non poſſint, & fundatione prædictis. Quibus omnibus, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe motu ſimili derogamus, quodque tu Civis Romanus, aut Civis Romani filius, & in ætate legitima conſtitutus, ac de legitimo Matrimonio procreatus, vel de genere Patronorum, aut alias juxta fundationem prædictam qualificatus forſan non ſis, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſeu Commendis ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in dicta Urbe vel illis partibus, ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quibus omnibus te in aſſecutione Parochialium Eccleſiarum, & Capellaniæ prædictarum volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi pro tempore exiſtenti Archiepiſcopo Florentin. & dilectis filiis Archipresbytero, & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri: & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum; dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Aut quod tu ad obtinendam Capellaniam in titulum, & Eccleſias etiam in Commendam, natalium pateris, & ad obtinendum in titulum Eccleſias prædictas, ætatis præmiſſæ in illius decimo octavo anno tunc conſtitutus, ut præfertur, pateris defectus. Nos enim

Capellaniam & Eccl. ex nunc ei confert

Poſſeſſionem de more committit.

Derogat præſertim civium Romanor. privilegiis

Itemque aliis contrariis.

Obſtantia alia quæcumque amoventur.

(*a*) Jo. Bapt. Pallavicinus Genuen. Card. Antoniotti (de quo ſupra *pag.* 291. *not. b*) nepos, qui poſt biennium an. videlicet 1517. Cal. Jul. ob præclara virtutum merita Presb. Cardinalis S. Apollinaris creatur a Leone X. *Ciacon.*

(*b*) Hieron. Ghinuccius, nobilis Senen. qui ab Julio II. Aſculan. Epiſc. deſignatus an. 1512. Eccleſiæ iſti præfuit ad annum 1518. quum Leo Legatum illum miſit ad Henricum VIII. Angliæ Regem. Et hunc res præclare geſtæ Paulo III. vim fere attulerunt, ut Sacro Collegio adſcriberet. Magni conſilii virum, ac ſingularis prudentiæ Ughell. ad Ciacon. appellant.

(*c*) Duplici ex cap. fratrem appellat Archiep. Florentinum. Erat enim Julius Medices frater patruelis, quem prima in Creatione Cardinalium an. 1513. in Sacrum Collegium adlegerat. Quum autem poſt Hadriani VI. breviſſimum Pontificatum, Fratri ſucceſſerit, maximiſque in rerum diſcriminibus Eccleſiam rexerit, infra de eodem non ſemel verba fient.

(*d*) De hujuſmodi privilegiis opportunius loquar infra ad literas Clem. VII.

(*a*) Populi

enim tecum, ut Capellaniam, & Eccleſias prædictas in decimo octavo anno, vigore præſentium, in titulum & Commendam recipere, & etiam eaſdem Eccleſias, etiam dicta ceſſante Commenda, inſimul, quoad vixeris, retinere libere & licite valeas, natalium & ætatis hujuſmodi defectibus ac Pictavien. & Lateranen. ac generalis Conciliorum, aliiſque Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque & conſuetudinibus, ac fundatione ſupradictis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, Apoſtolica auctoritate præfata, earumdem tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ, motu ſimili diſpenſamus. Proviſo quod dictæ Parochiales Eccleſiæ, etiam dicta durante Commenda, hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis, & animarum cura in eis nullatenus negligatur; ſed dicta durante Commenda, earum congrue ſupportentur onera antedicta; quodque, niſi dictorum Patronorum accedat aſſenſus, eædem præſentes litteræ nullius ſint roboris vel momenti. Et inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, Commendæ, collationis, proviſionis, mandati, derogationis, voluntatis, diſpenſationis, & decreti infringere &c. Si quis autem &c. *Juriſpatron. Privileg. attendenda.*

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo, quingenteſimo quintodecimo, ſexto Kalendas Maji Pontificatus noſtri anno tertio.

Confirmat, inſtauratque jus Capituli Vatic. in Clauſtro, Porticu, ſcalis, totaque Platea Vaticana, circa uſumfructum, & utile dominium quarumcumque inibi Machinarum &c. conſtructarum in feſtis ludis, (*a*) &c.

Ex lib. B. pag. 7. & lib. I. pag. *167* terg. Tranſumt. in Archiv. Baſil. Vatic. & in Tabular. Secretiori Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1515. 1. Jun.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem ea, quæ in Perſonarum Eccleſiaſticarum, præſertim in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe divinis obſequiis inſiſtentium favorem, & commodum conceſſa, & aliquando violenta Laicorum manu uſurpata fuiſſe dicuntur, ſuæ approbationis, atque innovationis robore ſolidare, & alias taliter providere, quod Perſonæ ipſæ, prout par eſt, poſſint de cætero illis pacifice frui, & gaudere. *Excepta ad Baſil. Vat. pertinentia* Accepimus ſiquidem, quod, licet uſus fructus utileque Dominum Clauſtri, porticus, & Scalarum dictæ Baſilicæ, ac totius illi adjacentis Plateæ, quæ vulgo Platea Sancti Petri nuncupatur, a nonnullis Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus dilectis filiis Canonicis dictæ Baſilicæ, & aliis Clericis in eadem Baſilica perpetuis Beneficiatis tunc, & qui pro tempore forent, in perpetuum conceſſa, & conceſſionum hujuſmodi vigore Canonici, & Clerici in dicta Baſilica, qui pro tempore fuerunt, dominium, & uſumfructum hujuſmodi per multos annos quiete, pacificeque poſſederint, Machinas, Pulpita, & alia ædificia lignea pro ludis, aut feſtis publicis ibidem conſtructa, feſtis, aut ludis ipſis peractis, ad ſe, tanquam ſua, & in eorum ſolo affixa, receperint, & retinuerint (*b*), tamen ab aliquot citra annis ſtipendiarii (*c*) ad cuſtodiam Palatii Apoſtolici deputati, & forſan alii, nullo, de quo per legitima documenta conſtet, jure ſuffulti, ſed *Uſurpari cœpta in ſpretum Dominorum*

(*a*) Populi Romani genium poſt Reip. caſum mirum in modum deſcribit Juvenalis Satyr. 10. - - *qui dabat olim Imperium, faſces, legiones, omnia, nunc ſe Continet, atque duas tantum res anxius optat Panem, & Circenſes* - - - - - - Hujuſmodi genio per hæc tempora, queis verſamur, ipſos Pontifices obſecundaſſe teſtantur Diaria, quæ Scriptores Synchroni conficiebant. Ludos in Vaticano, & ad Teſtaceum montem celebratos paſſim legimus. Et de Alexandro VI. hæc refert Panvinus: *In filiæ nuptiis, qua ad virum Ferrariam profectura erat, æqueſtres ludos, & venationem in Vaticano extra ordinem dedit.* Neqne enim ſolum in atrio maximo Vaticani Palatii, ubi adhuc extant Amphyteatri luculenta veſtigia, ſed etiam in nobiliori Leoninæ civitatis parte ab Arce S. Angeli per viam Alexandrinam (*Borgo nuovo*) ab eod. Alex. VI. directam uſque ad Baſilicæ Vaticanæ ſcalas veteres, ſeu plateæ metam ſtatis anni temporibus ludi celebrabantur; ut ex Diariis colligitur. Huc autem reſpexiſſe Leonem literis hiſce Apoſtolicis dubitari non poteſt.

(*b*) Exceptæ illæ minutæ obvenientes, vulgo *Eccetti*, quas Nicolaus III. enumerat (*Bullar. to. 1. pag. 181.*) maximum habuiſſe incrementum per annos 140. qui interceſſere, hinc liquet ſed Julius II. conſtituit (*pag. 351.*) ut in communem maſſam antiquæ illæ referrentur: & ludorum hujuſmodi emolumenta ceſſarunt: quum iidem deſueverint paulo poſt hæc tempora, novumque ingenium ætas & res induerint.

(*c*) Gloſſarium illuſtravit *Chron. Eſten.* ap. Murator. En luculentior ejuſdem vocis explanatio. Cuſtodia ſcilicet Prætoria, quæ hodie eſt Helvetica, *Stipendiarii* tunc vocabantur.

(*r*) Nnmu-

ſed violentæ uſurpationis hujuſmodi prætextu a Campſoribus (*a*), Mercatoribus, & aliis Perſonis merces ibi venundantibus ſtationis pretium exigere, & machinas, pulpita, vel alia ædificia prædicta, aut eorum partem arripere vi, & armis, quibus aſſidue ſunt muniti præſumpſerunt in eorum animarum periculum, ac dictorum Canonicorum, & Beneficiatorum præjudicium, & jacturam. Nos igitur Canonicorum & Beneficiatorum eorumdem quos tanquam peculiares noſtros, ac Apoſtolicæ Sedis filios ſingulari dilectione complectimur, indemnitatibus in præmiſſis conſulere intendentes, ipſoſque, & eorum quemlibet a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes; Motu proprio non ad dictorum Canonicorum & Beneficiatorum, vel alicujus pro eis nobis deſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium conceſſiones prædictas, & ſuper illis confectas litteras approbamus, & innovamus, potiorique pro cautela uſumfructum, & utile Dominium Clauſtri, Porticus, Schalarum, & Plateæ prædictorum eiſdem Canonicis, & Beneficiatis, ita ut liceat eis in Clauſtro, Porticu, Scalis, & Platea prædictis, Stationes Mercatoribus Campſoribus, & cæteris Perſonis illas conducere ſolitis pro Peregrinorum ad dictam Baſilicam undique confluentium commoditatibus locare, & locationum pretia in ſuos uſus, utilitatemque convertere perpetuo concedimus, & donamus, diſtrictius inhibentes ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna omnibus & ſingulis ſtipendiariis ad cuſtodiam hujuſmodi nunc, & pro tempore deputatis, ut de cætero a prædictis, & quibuſvis aliis moleſtiis, injuriis, atque damnis præmiſſorum occaſione dictis Canonicis & Beneficiatis quomodolibet inferendis, penitus ſe contineant. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Rheatino (*b*), & Cavallicen. (*c*), ac Ferentinat. (*d*), Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios dictis Canonicis, & Beneficiatis in præmiſſis efficacis aſſiſtentes defenſionis præſidio, faciant auctoritate noſtra eos uſufructu, utilique dominio, & cæteris ſupradictis pacifice frui, & gaudere. Non permittentes eos per Stipendiarios prædictos, aut quoſcumque alios ſuper his quomodolibet moleſtari, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis Contrariis quibuſcumque, aut ſi dictis Stipendiariis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, approbationis, innovationis, conceſſionis, donationis, inhibitionis, & mandati infringere. Si quis autem &c.

Pontifex eadem aſſerit Canonicis Beneff. &c.

Enumerans reditus inde provenientes.

Rem committit tribus Epiſcopis.

Obſtantia quæcumque removet.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo quinto decimo, Kalendis Junii, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Eximit Capitulum a contributionibus pro reficienda via Burgi novi.

Ex authentico exemplo Literar. ap. Arch. Baſil. Vat. capſ. 5. faſc. 11. collato cum Regeſto Apoſtol.

AN. CH. 1515. 1. Jun.

LEo &c. Ad perpetuam rei memoriam. Conſuevit Romanus Pontifex larga in illis ſuæ liberalitatis dona diffundere, quos pro excellentia, & dignitate locorum, in quibus divinis ſunt obſequiis mancipati dignior cæteris prærogativa decorat. Sane intelleximus quod Magiſtri viarum Urbis, & cæteri quibus ea cura incumbit, Dilectos filios Canonicos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & alios Clericos in eadem Baſilica perpetuos Beneficiatos, qui in conſervandis, & inſtaurandis pluribus Domibus in Civitate Leonina conſiſtentibus ad eorum menſam ſpectantibus ſingulis fere bienniis, aut Trienniis magnam expendunt pecuniæ quantitatem ad contribuendum in ſtra-

(*a*) Numulariis, monetariis, menſariis. Vide Gloſſar. V. *Cambium*.

(*b*) Hic eſt celeberrimus ille vir Pompejus Columna, quem Guicciardin. (*lib.* 10.) memorat, ægrotante Julio II. vocaſſe ad concionem populum in Capitolium, ſuaſiſſeque illi, ut ſe in libertatem aſſereret. Quare Julius, qui brevi convaluit, eum Legatione Bononienſi, deinde etiam Epiſcopatu ſpoliavit. Leo autem non modo Epiſcopatum illi reſtituit; ſed Cardinalem etiam creavit 1517. Jovius *in ejus vita*. Ughell. Ciacon. De eod. rurſus in Clem. VII. agemus.

(*c*) Jo. Bapt. Pallavicino, de quo in ſuperioribus litteris.

(*d*) Tranquillo de Macharatiis de Leonibus Romano, qui fuit Canonicus S. Mariæ Majoris. *Conc. Later. V.* Ughell.

(*a*) Æneum

Magiſtri Viar. moleſti Capitulo ſtrato viæ publicæ quæ ab Arce S. Angeli ad Palatium Apoſtolicum ducit & in qua multæ ex dictis Domibus extant, quotiens id reficitur cogere ſatagunt variaſque eis ſuper hoc moleſtias inferunt, & jacturas. Nos igitur attendentes Apoſtolicæ munificentiæ convenire, ut dicta Baſilica, ſed etiam ejus Perſonæ, & Miniſtri pro illius excellentia, & dignitate plena *ab omnibus exactionibus* immunitate fruatur, Canonicos & Beneficiatos præfatos, & eorum quemlibet a quibuſvis excommunicationis &c. abſolutos fore cenſentes motu proprio &c. liberalitate eoſdem Canonicos & Beneficiatos præſentes, & qui pro tempore fuerint a contributione impenſarum, quæ in ſtrato vel quavis alia parte prædictæ viæ factæ ſunt hactenus, & fieri quotieſcumque contigerit *in futurum* Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, prorſus eximimus, & liberamus decernentes, eos vel eorum aliquem, ea occaſione etiam pro præteritis ullo unquam tempore moleſtari, aut inquietari non poſſe neque debere. *Item abſolvitur pro tempore ipſo, & futuro.* Irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, exemptionis, liberationis, & Decreti infringere &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno 1515. Kal. Junii, Pontif. Anno tertio.

Ejuſdem Argumenti.

AN. CH. 1515. 1. Jun.

VEnerabilibus Fratribus Reatin., & Cavallicen. ac Ferentin. Epiſcopis Salutem &c.

Hodie Motu proprio Dilectos filios Canonicos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & alios Clericos in eadem Baſilica perpetuos Beneficiatos præſentes tunc, & qui pro tempore forent, a contributione impenſarum in ſtrato viæ publicæ, quæ ab Arce S. Angeli ad Palatium Apoſtolicum ducit, vel quavis alia prædictæ viæ facta hactenus, & quæ fieri contigerit quotieſcumque in futurum, Apoſtolica auctoritate prorſus exemimus, & liberavimus, prout in noſtris inde confectis literis plenius continetur. *Superior. literar. executio committitur* Quocirca fraternitati veſtræ mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum, ſi, & poſtquam dictæ literæ vobis præſentatæ fuerint, per vos vel alium, ſeu alios dictis Canonicis, & Beneficiatis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciatis eos exemptione, liberationeque, & cæteris aliis in dictis Literis contentis pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos per quoſcumque indebite moleſtari. Contradictores per Cenſuras &c. Non obſtantibus omnibus, quæ in dictis Litteris voluimus non obſtare, *Contrariis quibuſcumque derogando.* ſeu ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facentes plenam. & expreſſam ac de verbo ad verbum de Indulto ejuſmodi mentionem.

. Datum ut ſupra.

Baptiſtæ Caſalio Canonico Lateranenſi confert duas Capellanias in Baſil. Vatic. exiſtentes, ad altare nimirum Æneæ Imaginis S. Petri, & ad illud S. Eliſabeth.

Ex Regeſt. CV. Bullar. Leonis X. pag. 290. ap. Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1515. 12. Nov.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Baptiſtæ Caſalio perpetuo Capellano ad Altare Sancti Petri Ænei (*a*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ Nobis hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis

(*a*) Æneum S. Petri ſimulacrum hodie exiſtens ad aquilonare latus Baſilicæ, olim in S. Martini Monaſterio frequentis populi concurſu colebatur. Inde tranſlatum fuit in Oratorium SS. Proceſſi & Martiniani ad Auſtralem veteris Baſilicæ partem (*Alphar. Tab. Ichnogr. n. 20.*) prope Eccl. S. Andreæ. Quod quidem Oratorium a S. Paſchali I. excitatum, & a SS. Leone III. & IV. necnon Bened. III. inſtauratum, & ornatum maxime religioſum erat, feminiſque impervium. Ibi autem ex antiquis recentioribuſve Scriptoribus nemo aliud Altare novit, præterquam SS. Proceſſi & Martiniani, a cujus parte dextera æneum ſimulacrum fuerit, utrique organis ſuperpoſitis, ut videre eſt in Tabula Coſtaguti, quæ eſt XVI. ap. Ciampin. (*De ſacr. ædif. c. 4. p. 57.*) Immo ne Paulus quidem III. ubi SS. iiſdem Martyribus novam aram decimotertio, & decimoquarto intercolumnio medium erexit, ſeu potius veterem collocavit (organo item ſuperpoſito) ab aquilonari parte veteris Baſilicæ, de ſimulacro æneo quicquam innovaſſe perhibetur. His tamen ex literis Apoſtolicis luculentiſſima mentio eſt non ſolum Altaris S. Petri Ænei, ſed etiam Capellaniæ, neque ejus quidem recens erectæ: ita ut dejecto una cum parte maxima veteris Baſilicæ prædicto Oratorio, novæque magnificentiſſimæ jactis fundamentis an. 1506. per Julium II. altare iſtud antea inauditum poneretur. Nam Capellanus ejuſdem

De more orditur a meritis perſonæ.

diis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem quondam Paulo de Confortis perpetuo Capellano, dum viveret, ad Altare Sancti Petri Ænei ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe in humanis agente, Nos cupientes de perpetua Capellania ad dictum Altare quam idem Paulus obtinebat cum primum illam per ceſſum, vel deceſſum,

Capellania S. Petri Ænei vacans.

ſeu quamvis aliam dimiſſionem dicti Pauli vacare contingeret, per Nos & Sedem Apoſtolicam liberius provideri, motu propria & ex certa ſcientia ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine Capellaniam prædictam cum, ut præmittitur, vacaret, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, diſtrictius inhibentes dilecto filio noſtro Hippolyto Sanctæ Luciæ in Silice Diacono Cardinali (*a*) qui Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ, nec non illi vel illis, ad quem, vel ad quos ipſius Capellaniæ collatio, proviſio, præſentatio, ſeu quævis alia diſpoſitio communiter vel diviſim pertinebat; ne de illa, cum, ut præfertur, vacaret, etiam prætextu quorumcumque privilegiorum, & indultorum Apoſtolicorum eis conceſſorum,

Abſolute S. Sedi reſervata

cuiquam providere aut alias diſponere, nec non quibuſvis aliis perſonis etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & familiaribus noſtris continuis commenſalibus etiam antiquis, & deſcriptis ſeu deſcribendis, ac Romanæ Curiæ Officialibus, & alias cujuſcumque Dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtentibus, & quacumque etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel alia majori Eccleſiaſtica dignitate, vel mundana etiam Ducali, ſeu Regali auctoritate fungentibus, quaſcumque gratias expectativas ſpeciales vel generales, reſervationes, uniones, annexiones, incorporationes perpetuas vel temporales, ſuppreſſiones, extinctiones, & abſque dicti Pauli conſenſu Coadjutorum deputationes, nominationes, nominandi & conferendi, aliaſque, citra tamen acceſſus & regreſſus facultates, & mandata quæcumque etiam cum proviſionibus, ſeu aliis diſpoſitionibus ex tunc, prout ex ea die, cum vacaret; etiam Regum, Reginarum, Ducum, aut aliorum Principum contemplatione vel intuitu, ſeu ob remunerationem laborum, & obſequiorum etiam Nobis & dictæ Sedi impenſorum, aut in recompenſam jurium ceſſorum, vel ablatorum & alias quomodolibet, etiam in nullius favorem ſeu ad nullius utilitatem, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, & cum quibuſvis etiam antelationum prærogativis, ac derogatoriarum derogatoriis, aliiſque fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque decretis in genere, vel nominatim & in ſpecie per Nos & Sedem prædictam, aut ejus Legatos conceſſa, & conceſſas hactenus, & ex tunc concedendas & concedenda, quæ, & quas, illarumque & illorum omnium vim & effectum

Præter acceſſus, & facultates;

ſuſpendimus, & in Capellania prædicta effectum ſortiri, aut locum ſibi vendicare non poſſe, nec debere decernimus, habentibus & proſequentibus, ac habituris & proſecuturis, ne Capellaniam hujuſmodi acceptare, & de illa ſibi provideri facere, aut alias ſe intromittere quoquo modo præſumerent; ac decernimus ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis

Cæteris omnino facultatibus ſuſpenſis,

dem fuerat inſtitutus an. 1502. (*Inſtrum. Guaſell. l. 1. p. 173.*) Paulus de Confortis, per cujus obitum vacabat. Quamobrem Alpharanus, ubi Panvinium refellit, atque excuſat multorum inſcium ad veterem Baſilicam ſpectantium; patum ſolide ſuam tuetur Tabulam Ichnographicam octoginta annis circiter ab exciſa eadem Baſilica exaratam: quod ipſemet oculato teſte uſus fuerit; non item Panvinius, qui multis ante eum annis ſcripſerat. *Et quidem*, ait, *ei parendum eſt, nam de hujuſmodi locorum ſpatiis, & translationibus non habuit antiquiorem, quem conſulere poſſet, ſicuti ego Jacobum Herculanum Canonicum, & Altariſtam ejuſdem Baſilicæ antiquiſſimum, qui ejuſmodi rerum & actionum doctiſſimus erat.* Inepti quidem Scriptoris eſſet Tabulam ipſam ſumma ſingularique laude non proſequi, cui ſcilicet referuntur accepta fere omnia, quæcumque in veteri Baſilica extabant, quæ ſecus perpetuo obvoluta eſſent ſilentio. Nihilominus Herculani Altariſtæ doctrina non ea fuit, quæ, præter Sacella, & Eccleſias Alpharano ignotas, Altaria perinde ignota numm. 52. 57. 65. 80. 145. 148. & 155. ab Auſtrali parte, necnon 88. & 93. ab Aquilonari detegeret. Ac de Altari quidem S. Eliſabeth hiſce in literis Apoſtolicis occurrente, ſtatuere illud poſſumus, ut ex prædictis lacunis aliquam impleat. De Altari autem S. Petri Ænei haud dubitandum videtur, quin æque ac SS. Proceſſi & Martiniani olim Altare fuerit ſub Organo erectum, cui Capellania, de qua agimus, addicta eſſet. Capellaniæ duæ hodieque extant perpetuæ ad Altare SS. Proceſſi, & Martiniani, quarum unam Demetrius de Guaſellis Beneficiatus Sixtinus, & Notarius in ſupra allato Inſtrumento teſtatus *Capellam de Brunis* fuiſſe collatam an. 1502. Paulo de Confortis. Animadverti tamen debet, quod noſtro in Archivo extat Libellus ſupplex ad Paul. V. ubi de excindenda reliqua veteri Baſilica res fuit, ne miſceri confundique omnia pateretur, ut olim Julius II. Quare Alpharanus tum maxime commendari debet; tum venia dignus eſt habendus, ſi ex tam multis aliquid incompertum & ipſi fuit.

(*a*) Herculem I. Ferrariæ Ducem, & Eleonoram Ferdinandi Siciliæ Regis filiam parentes habuit vir iſte inſignis inclytæ familiæ Eſtenſis decus, & ornamentum. Cujus munera, & legationes, munificentiam in Eccleſias Cathedrales, quas adminiſtravit, ſummamque in arduis præcipue rebus prudentiam ſi perſequi voluero, ex inſtituto diſcedam neceſſe erit. Quare adeundi Ciacon. & Ughellus; ut pateat, cujuſmodi Archipresbyteris jure gloriatur Vatic. Baſilica. Hanc obtinuit dignitatem ab Alexandro VI. an. 1501. quum duobus tantum menſibus functus eadem eſſet poſt Baptiſtam Zenum Joannes Lopez Valentinus Datarius Papæ Presb. Card. S. Mariæ transtiberim, qui fontem in platea fere exciſum inſtauravit: tametſi nec Ciaconius, nec Ughellus hujus meminerint. Cæterum Hippolytus, qui apud Ladislaum Hungariæ Regem, maxime illi acceptus, degebat; ubi amiciſſimum ſibi Leonem electum accepit, convolavit Romam, ubi aliquandiu ſubſtitit magno in pretio apud amicum Pontificem, quo tamen ſuperſtite deceſſit Ferrariæ an. 1520 quum Archibresbyterali dignitate fruitus eſſet annos 18. menſ. 11.

(*a*) Hac

vis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum dicta Capellania per obitum dicti Pauli, qui in dicta Urbe, in qua proprium habebat domicilium, diem clauſit extremum, vacaverit & vacet ad præſens, nulluſque, præter Nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis: Nos tibi, qui etiam in Capella noſtra Diaconus ad decantandum græce Evangelium (*a*), dum in Pontificalibus celebramus, deputatus exiſtis, & cui etiam hodie de perpetua Capellania ad Altare Sanctæ Eliſabeth (*b*) ſitum in dicta Baſilica etiam per obitum Pauli hujuſmodi vacante, ſub certis modo, & forma conceſſimus provideri, quique, ut accepimus, Canonicatum & præbendam Eccleſiæ Sancti Joannis Lateranen. inter alia obtines, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, motu ſimili, non ad tuam vel alterius pro te Nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, primo dictam Capellaniam prædictam, quæ ſine Cura eſt, & cujus fructus, redditus, & proventus viginti Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Pauli, vel cujuſvis alterius, de illa in Romana Curia, vel extra eam etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacet; etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ac primo dicta Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ alias ſpecialiter, vel ex obitu dicti Pauli in aliquo ex menſibus nobis pro una vigeſima octava Novembris, ſecundo, & alia decima nona Aprilis menſium diebus, tertio annis Pontificatus noſtri, in Cancellaria Apoſtolica publicatas conſtitutiones noſtras reſervatis, alias generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus; decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Aſculan. & Cavallicen. ac Caſtelli Maris (*c*) Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta pari motu mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, te, vel Procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem primo dictæ Capellaniæ, juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad primodictam Capellaniam, ut eſt moris, admitti, tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon privilegiis & indultis Apoſtolicis eidem Baſilicæ, ac dilectis filiis illius Capitulo, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, conceſſis, & confirmatis; etiamſi in eis caveatur, quod Beneficia eccleſiaſtica dictæ Baſilicæ per illius Canonicum hebdomadarium dumtaxat conferri poſſint & debeant, & de illis aliter etiam per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem factæ collationes, & quævis aliæ diſpoſitiones,

Per obitum Pauli de Confortis,

Diacono Græco Capellæ Ap. & Canonico Lateran. confertur

Una cum alia Capellania S. Eliſabeth.

Reſervationes Pontificiæ Cancellar. Leonis X.

Poſſeſſio rite committitur.

Obſtantia quæcumque auferuntur.

(*a*) Hac in re peritia magis linguæ, quam perſonæ conditio ſpectabatur. Quare & Epiſcopus, & Presbyter, & Diaconus munere illo fungi indifferenter poterant, cæremonia dumtaxat aliquatenus immutata. Cæremoniale Auguſtini Patritii ab Electo Corcyrenſi editum (*lib.* 2. *c.* 14. *pag.* 81. *verſa*) opportune rem teſtatur: *Dimiſſo ſuper altare libro, Ceremoniario præcedente, & pedem Papæ diſcooperiente, vadit ad oſculum pedis Papæ, niſi forte eſſet Epiſcopus. Tunc non pedem, ſed genu dextrum Papæ oſculari debet.*

(*b*) En tibi aliud altare inauditum, ac perinde ignotum omnibus, atque illud S. Petri Ænei: quum cæteroqui Capellania adnexa utrique eſſet, quam uſque ad obitum idem Paulus poſſederat: cujuſque nova collatio extat an. 1525. poſt hujus Capellani obitum in libro Inſtrumentorum Ludovici de Cæcis Notarii (*In Archiv. Baſil. Vat. lib.* 2. *pag.* 121.)

(*c*) Petrus Flores Patruo Antonio Flores viro inſigni S. R. Rotæ Auditori ſucceſſerat an. 1550. ex Coadjutore in Stabienſi Epiſcopatu, qui Surrentino ſuffragatur Metropolitæ. Hoc anno Romæ aderat, & Concilii Lateran. ſeſſioni X. intererat. *Reverendus Pater Petrus Caſtelli maris*, ibi appellatur, ut in his literis. Idem an. 1537. ad Cajetanam Sedem eſt translatus: qua in Cathedrali jacet cum inſcriptione, qua ejus merita, & munera recenſentur. ap. Ughell. Præ aliis muneribus illud Regentis Cancellariæ Apoſtol. legitur, quod nec Cohell. neque Ciampinus noſſe videntur.

Præcipue privileg. collation. Canonicis per turnum conceſſum.

nes, nullius roboris vel momenti exiſtant, (a) quibus tenores illorum, ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent præſentibus, pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat motu ſimili ſpecialiter, & expreſſe derogamus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in dicta Urbe, ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quibus omnibus te in aſſecutione primo dictæ Capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum præjudicium generari. Seu ſi pro tempore exiſtenti Archipresbytero dictæ Baſilicæ, & præfatis Capitulo, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſint; quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum; dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nos enim tecum, ut primodictam præſentium, & ſecundo dictam Capellanias ſuper dicta conceſſione conficiendarum litterarum vigore recipere, & inſimul quoad vixeris retinere libere & licite valeas, Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus ſupradictis, ut præfertur, roboratis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate Apoſtolica prædicta, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Proviſo quod dictæ Capellaniæ debitis non fraudentur obſequiis, ſed earum congrue ſupportentur onera conſueta. Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Et alia privilegia Archipresb. & ejuſdem Capituli.

Diſpenſatio conſueta a juramento perſonali.

Derogatio generalis Contrar. quibuſcumque.

Datum Vulſini (b) Urbevetan. Diœceſis anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quintodecimo, Pridie Idus Novembris Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Unit, adnectit, & incorporat Menſæ Capitulari Eccleſiam Parochialem S. Machuti, eadem Menſa cedente jus ſuum in tertiam partem domus cujuſdam in regione S. Euſtachii.

Ex Autogr. in Archivo Baſil, Vatic. capſ. 29. faſc. 117. Item lib. B. fol. 3. & lib. I. fol. 168 extat etiam in Regeſto CXI. Bullar. Leonis X. pag. 107. ap. Archiv. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1516. 5. Dec.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romani Pontificis providentia circumſpecta ad ea libenter intendit, per quæ Eccleſiarum omnium præſertim Patriarchalium inſignium, ac perſonarum eccleſiaſticarum in eis divinis laudibus dedicatarum commoditatibus, & indemnitatibus utiliter valeat, & ſalubriter provideri. Dudum ſiquidem omnia Beneficia Eccleſiaſtica cum Cura, & ſine Cura apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia; & inantea vacatura collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes, ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper

(a) Per hæc tempora Beneficiorum collatio alternis hebdomad. inter Archipresb. & Canonicos nondum ad ſingulos extendi: ſed tantummodo ad Hebdomadarios coarctari videtur.

(b) Memorabile illud iter ſuſceperat Leo Bononiam verſus, qua in urbe tranſigendæ res erant cum Rege Gallorum Franciſco I. Mediolano is erat potitus; Parmamque & Placentiam Julii II. virtute in S. Sedis poteſtatem redactas occupaverat. Quare Pontifex tempori ſerviendum ratus adornata ad victorem legatione pacem ab illo petiit. Quam ut Bononiæ iniret, magno cum apparatu, eo ſe contulit; neque ingreſſus in eam fuit ante diem octavum Decembris, ubi poſt bidui ſpatium Gallorum Regem excepit. *Guicciardin. lib.* 12. P. Jovius *lib.* 16. Cauſas cur maturate haud advenerit, Synchroni Scriptores aſſerunt. Octodecim Cardinales in Comitatu erant, pluresque alii Principes tum Eccleſiaſtici, tum ſæculares, cum tota Romana Curia. Iiſdem ſtipatus Florentiam ingreſſus eſt die 30. Novembris, quod inſcriptio teſtatur ſuper dirutam muri partem, qua ingreſſus fuit, marmore inſculpta, rei monimentum poſteris: *Die 30. Nov.* 1515. *Pontif. ſui A.* 3. Ibique tridui tantum moratus, brevi reverſurus in patriam ſuam, ad rei ſummam incubuit: nec multo poſt, compoſitis rebus, Florentiam reverſus die 22. Decembris, inde Romam profectus non eſt, niſi poſt diem 18. Februarii menſis, ut teſtatur Conſt. 120. Bullar. Caſſin. (*to.* 2.) quæ data eſt *Florentiæ* 11. *Cal. Martii Pont.* 3.

(a) Quam

ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. *Eccl. S. Machuti per reſignationem vacans,* Cum itaque poſtmodum Parochialis Eccleſia Sancti Mauti (*a*) Regionis Columnæ de Urbe per liberam reſignationem dilecti filii Magiſtri Bartholomæi de Petraſancta nuper ipſius Eccleſiæ Rectoris, Capellani noſtri, & cauſarum Palatii Apoſtolici Auditoris de illa, quam tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam, apud Sedem eamdem vacaverit, & vacet ad præſens, nulluſque de illa, præter nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis. Et ſicuti exhibita nobis nuper pro parte Hippolyti Sanctæ Luciæ in Silice Diaconi Cardinalis noſtri Archipresbyteri (*b*) & Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Juliani de Lottis (*c*) Civis Romani dilectorum filiorum petitio continebat, cum tertia pars unius domus ſitæ in Regione Sancti Euſtachii etiam de Urbe, quam dictus Julianus inhabitat ad menſam Capitularem dictæ Baſilicæ ſpectet, & pertineat, Hippolytuſque Cardinalis, & Archipresbyter, ac Capitulum præfati omni juri eis, & menſæ hujuſmodi in dicta tertia parte domus præfatæ vel ad illam quomodolibet competenti, *Petitur a Capitulo compenſatione exhibita,* ad hoc ut ipſa tertia pars domus præfato Juliano pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus perpetuo concedatur, & aſſignetur, illaque ad Julianum, hæredeſque ac ſucceſſores præfatos libera & immunis jure directi dominii remaneat, cedere intendant, ſi dicta Eccleſia eidem menſæ perpetuo uniretur, annecteretur, & incorporaretur: profecto ex hoc Hippolythi Cardinalis, & Archipresbyteri, ac Capituli, menſæque ac Juliani prædictorum utilitatibus, & commoditatibus non parum conſuleretur. Quare pro parte Hippolythi Cardinalis Archipresbyteri, & Capituli, ac Juliani prædictorum aſſerentium, fructus redditus, & proventus dictæ Parochialis quinquaginta Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum non excedere, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut dictam Eccleſiam eidem menſæ perpetuo unire, annectere, & incorporare, ac alias in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. *Ut Apoſtol. auctor. uniatur menſæ.* Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret, ad partes vocatis, quorum intereſſet; Capitulum, & illius ſingulares perſonas, ac Julianum præfatos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum dumtaxat præſentium conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, ac fructuum, reddituum, & proventuum menſæ, ſecundum communem extimationem, valores annuos, & tertiæ partis domus prædictarum veros annuos valores, ipſiuſque domus confines, qualitates, & deſignationes præſentibus pro expreſſis habentes, Hippolythi Cardinalis Archipresbyteri, & Capituli, ac unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi procurantis Juliani prædictorum ſupplicationibus inclinati, *Abſolutio conſueta a cenſuris, &c.* Eccleſiam prædictam, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem dicti Bartholomæi, vel cujuſvis alterius reſignationem, de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ vigeſimiſecundi Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: *Execrabilis*, vel aſſecutionem alterius beneficii Eccleſiaſtici quavis auctoritate collati vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod

(*a*) Quum primum Eccleſiæ hujus mentio incidit, (*to.* 1. *pag.* 201. *not.* b) huc Lector remittebatur. Eccleſia iſta igitur etiam dicta S. Bartholomæi Bergomenſium, recentioribus concertationibus clara, nihil priſci juris amiſit. Eo medietas Canonicorum, Beneficiator. & Clericorum vacans a ſervitio Chori, ſe confert quotannis die 15. Novemb. feſto S. Machuti, Miſſamque de eodem Sancto ſolemniter decantat, ut ſolet aliis in Eccleſiis perinde unitis. Scitu tamen dignum, quod an. 1539. Capitulum eam conceſſit Societati Bergomenſium cum obligatione ſolvendi Canonis (*Inſtrum. Rog. per Acta Franciſci Spinæ lib.* 2. *p.* 383.). Eidemque Societati conceſſit an. 1584. tres domunculas Eccleſiæ illi proximas; ita tamen, ut quotannis ſolveret Sc. 15. & Sc. 5. pro Laudem. (*Inſtrum. per Acta Simonis Tegeroni lib.* 6. *p.* 249) ac demum an. 1730. quum Societas Bergomenſium alienaſſet domos prædictas in Seminarii Romani commoditatem, (*ex Actis de Rubeis Notarii Em. Vicarii die* 18. *Octobr.* 1730.) Rogatum pariter fuit Inſtrum. concordiæ ſubrogationis domorum pro Capitulo, inter ipſum & Collegium Romanum eod. anno die 18. Decembr. (*In Actis Claudii Sfaſcimonti*) ſubrogataque eſt domus illa media inter recens ædificatas ſtructuræ admedum ſingularis, quæ eſt e regione Januæ Majoris Eccleſiæ ejuſdem Colegii Deo in honorem S. Ignatii dedicatæ. Solvit autem Collegium pro annuo canone Scut. 15. & Quindennium Scut. 6. & 50. Ad Eccleſiam vero quod attinet Seminario Romano conceſſam a Capitulo, Seminarium ſolvit menſæ annuum canonem Sc. 10. nempe Sc. 5. & 60. pro Eccleſia & Sacriſtia S. Machuti, Sc. 4. & 40. pro cubiculis ſuperpoſitis, & cella vinaria ſubter Eccleſiam exiſtente (ex Actis Corvini *Not. Cap. die* 25. *Septembr. an.* 1735.

(*b*) De ampliſſimo hoc Card. Eſtenſi aliquid diximus in Notis ad ſuperiores literas.

(*c*) In Actis Concordiæ inter Columnios, & Urſinos ſeu Guelfos & Gibellinos urbis an. 1511. quod quidem documentum plurimi æſtimandum amicus meus chariſſimus Franciſcus Valeſius liberalitee elargitus fuit, optimo publico, Cl. V. Benedicto Floravanti, ut ſuo in Denariæeum Pontiff. libro ederet (*pag.* 162.) in Actis iis, inquam Romanus hic civis ſemel, & tertio ſeciptus legitur in Regione Pineæ. Quare aut Regionum vicinitas, aut inhabitandæ domus mutatio per id quadriennium, quod intercedit, quæſtionem hanc dirimunt.

(*d*) In-

quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Eccleſia diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex eo quod dictus Bartholomæus illam obtinens Capellanus noſter exiſtit, aut alias generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem menſæ auctoritate Apoſtolica tenore præſentium unimus, annectimus, & incorporamus; ita quod liceat ex nunc eiſdem Hippolytho Cardinali Archipresbytero, & Capitulo præfatis corporalem Parochialis Eccleſiæ poſſeſſionem per ſe, vel alium, ſeu alios etiam propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, ac illius fructus, redditus, & proventus in ſuos ac menſæ, & Parochialis Eccleſiæ prædictorum uſus, & utilitatem convertere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita. Non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus literas impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quas quidem literas, & proceſſus habitos per eaſdem, & inde ſecuta quæcumque, ad dictam Eccleſiam volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Et quibuſlibet aliis privilegiis, indultis, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis. Proviſo, quod dicta Eccleſia debitis propterea non fraudetur obſequiis, & animarum cura in ea nullatenus negligatur; ſed illius congrue ſupportentur onera conſueta, & inſuper, prout eſt, irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, & decreti infringere &c. Si quis autem &c.

Formulæ conſuetæ in conceſſionibus

Unionem & incorporationem concedit, quibuſcumque non obſtant.

Modo ſatisfiat oneribus Parochialis Eccl.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſextodecimo, Nonis Decembris, Pontificatus noſtri anno quarto.

Hieronymo Ghinuccio Epiſcopo Aſculano mandat, ut ſententiam excommunicationis ferat, poſt rite publicata monitoria in Eccleſiis, contra detentores bonorum, turbatores finium &c. ſpectantium ad Baſilicam Vatic. quæ generaliter enumerat.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 8. faſc. 270.

AN. CH. 1517. 24. Nov.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Aſculano; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Significarunt nobis dilecti filii Archipresbyter & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quod nonnulli iniquitatis filii, quos prorſus ignorant, terminos ſive limites poſſeſſionum, caſalium, & tenimentorum, * tam in Monaſteriorum, Caſtri Jubilæi, Valcæ Balchettæ, Burguettilloni, & veteris Petræ Pertuſæ, (a) Caſalis Seraceni, ac Caſalis Ficedulæ, Turris Vetulæ, Mauretæ, Caſalis de Piſtibus, Bucceyæ, Tragliatæ, Civitellæ, Cartigoli, Riccæ, Maſſalii, Quinti, Muratellæ, & Porces, ac in Tenimento Caſtri Mareni, ac aliis locis conſiſtentibus, ab aliis vicinis poſſeſſionibus, caſalibus, & tenimentis dividentes nequiter, & malitioſe evellendo, eradicando, ac a locis ſuis amovendo, & devaſtando plura gravia damna eiſdem Capitulo intulerunt, & ad præmiſſa faciendum auxilium, conſilium, favorem doloſe præſtiterunt, necnon decimas, primitias, oblationes, calices, patenas,

Enumeratio Caſalium & in genere

* *ſic*

Damna iiſdem illata.

(a) Inter Caſtra, Caſalia, Tenimenta &c. quæ numerando percenſet, partim antiqui, partimque recentioris juris, quod patet ex Documentis in noſtro Bullario exhibitis, juxta ordinem temporum, enumerat etiam Caſtrum *veteris Petræ Pertuſæ*. Quum autem prædium hodieque extet extra portam Flaminiam octavo circiter ab urbe lapide, ut adnotatur (*Bullar. To.* 1. *pag.* 59. *nn.* c) quod nomen idem retinet, pertinetque ad Menſam Capitularem, non abs re erit hîc adnotare quæ Prædii hujus conditionem illuſtrent. Quum itaque Hadrianus IV. memorat prædicto loco, *Terram de Macerano poſitam ad Petram Pertuſam*, non ſignificat Caſtrum ipſum *Petræ Pertuſæ*; hauddum enim erat juris Menſæ Capitularis. Perinde eſt de Urbano III. eam iiſdem verbis recenſente an. 1186. (*To.* 1. *pag.* 70.) De Innocentio III. an. 1205. (*Ibid. pag.* 85.) ac Gregorio IX. an. 1228. (*Ibid. pag.*

Mobilia, & immobilia damnum passa recensentur.

nas, planetas, cruces, reliquiaria, candelabra, libros, miſſalia, & alia ornamenta eccleſiaſtica, cenſus, fructus, redditus, proventus, terras, domos, molendina, poſſeſſiones, ortos, vineas, campos, prata, paſcua, nemora, ſilvas, arbores, arborum fructus, aquas, aquarum decurſus, vini, bladi, frumenti, ordei, avenæ, lini, lanæ, ceræ, olei, auri, argenti monetati, & non monetati, ac aliarum rerum quantitates, taſſeas ciphos, coclearea, diſcos, ſcutellas, vaſa aurea, argentea, ærea, cuprea, ſtannea, ferrea, terrea, pannos lineos, laneos, ſericos, velutos; veſtes, tunicas, foderaturas, mantellos, zonas, anulos, perlas, mobilia, & alia jocalia, lectos, culcitras, foderaturas, linteamina, mappas, manutergia, & alia domorum utenſilia, equos, jumenta, oves, boves, vaccas, porcos, & alia animalia, literas, inſtrumenta, prothocolla, regeſtra, quitantias, obligationes, cedulas, notas, acta, proceſſus, inventaria, arrendationes, emphiteotica, documenta, ac alias ſcripturas publicas, & privatas jura ipſius Capituli concernentes, & concernentia, teſtamenta, codicilla, & alia documenta debita, credita, legata, mutua, depoſita, jura, juriſdictiones, pecuniarum ſummas, & nonnulla alia mobilia, & immobilia bona tam in Civitate Tiburtin., quam aliis locis exiſtentia, & ad dictum Capitulum tam per nonnullos Chriſtifideles tempore eorum obitus, ſeu alias demiſſa, & donata, quam alias legitime ſpectantia temere, & malitioſe occultare, & occulte detinere præſumunt, non curantes ea præfatis ſignificantibus exhibere in animarum ſuarum periculum, & ipſorum ſignificantium non modicum detrimentum. Super quibus iidem ſignificantes Apoſtolicæ Sedis remedium implorarunt. Quocirca Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omnes hujuſmodi terminorum & limitum evulſores, damnorum illatores, auxiliique, conſilii, & favoris præſtitores, necnon decimarum calicum, cenſuum, fructuum, & aliorum bonorum prædictorum detentores occultos ex parte noſtra publice in Eccleſiis coram populo per te, vel alium, ſeu alios moneas, ut infra competentem terminum, quem eis præfixeris, ea præfatis ſignificantibus reſtituant, & revelent, ac de bonis, & damnis hujuſmodi plenam, & debitam ſatisfactionem impendant. Et ſi id non adimpleverint infra alium competentem terminum, quem eis ad hoc peremptorie duxeris præfigendum, ex tunc in eos generalem excommunicationis ſententiam proferas, ac eam facias ubi & quando expedire videris, uſque ad ſatiſfactionem condignam, ſolemniter publicari.

Jus quæſitum Capituli in eadem bona

Audacia & temeritas invaſorum

Publice lata excommunicat. plectenda.

Datum Civitatis Vetulæ Viterbien. Dioec. Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo, octavo Kal. Decembris, Pontificatus noſtri Anno quinto.

Abſolvit, atque immunem omnino reddit Menſam Capitularem a ſolutione Quindennii, ſeu Annatæ de 15. in 15. annos ſolvi ſolitæ in unionibus Eccleſiarum, beneficiorum &c. tranſeuntium ad manus mortuas, ut ajunt, propter unionem Eccleſiæ Sancti Machuti ei recens factam.

Ex authent. exemplis ap. Archiv. Baſil. Vat. lib. B. pag. IV.

AN. CH. 1518. 10. Maji.

CUm nuper Parochialem Eccleſiam Sancti Mauti de Urbe ſitam in Regione Columnæ per liberam reſignationem dilecti filii Bartholomæi de Petra Sancta Capellani noſtri, & cauſarum Palatii Apoſtolici Auditoris in manibus noſtris ſponte

pag. 114.) qui omnes *Terram de Macerano* prope Petram Pertuſam nominant, non autem ipſum *Caſtrum Petræ Pertuſæ*. Hoc ſiquidem coemtum fuit anno 1279. ut conſtat ex Documento dato eodem anno die 27. Junii, quod extat (*in Miſcellanea ſignata litt. BB. num.* 38. *pag.* 702. *ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.*) poſt menſes quinque ab edita Conſtitutione Nicolai III. qua Canonicorum numerus augetur, & Beneficiati inſtituuntur. Quæ quum ita ſint, mirari illud poſſumus, quod Innocentius VI. Avenione confirmans vetera & nova prædia, ac cætera omnia ad Baſilicam Vaticanam ſpectantia (*To.* 1. *pag.* 365.) ipſiſſimis illis verbis utatur, *Terram de Macerano poſitam ad Petram Pertuſam*: quæ ſane non cohæreut cum Documento, quod omnium ob oculos ponimus.

Bartholomæus Canonicus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Domini Papæ Capellanus, Sindicus Capituli, cum conſenſu Matthæi Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconi Cardinalis Archipresbyteri dictæ Baſilicæ, & Petri Judicis Vicemgerentis dicti Archipresbyteri conceſſit & vendidit Berardo Plebano Plebis de Taverna Domini Papæ Camerario duas petias vineæ juxta muros veteres Civitatis Leonianæ, retro Palatia ſacra, & domos Domini Papæ, in qua vinea conſtructæ ſunt latrinæ Domini Papæ, ab uno latere via quæ vadit ad Portam Pertuſam, ab alio latere ſuperius juxta muros antiquos, ab alio latere muri Civitatis Leonianæ, ab alio latere ædificia Palatina, pro quadraginta libris. Item quatuor alias petias vinearum poſitas intra muros novos viridariorum conſtructorum poſt dicti Papæ Palatia, pro libris quadraginta. Item unam aliam petiam terræ poſitam intra muros novos prædictos retro dicta Palatia, ab uno latere eſt murus novus Domini Papæ ſupradicti Palatii, ab alio murus Civitatis Leonianæ, pro decem libris. Item quoddam Caſalinum emtum ad Palatium ſacrum, quod Caſalinum eſt poſitum prope gradus dictæ Baſilicæ in clivo viarum Palatii, ab uno latere ſunt viæ ad ſacra Palatia, ab alio latere deſuper ad gradus Baſilicæ, pro libris ſexaginta, quæ pecuniæ converſæ fuerunt in emtionem Caſtri Petræ Pertuſæ ad favorem dictæ Baſilicæ. Actum Romæ die XXVII. Junii MCCLXXIX.

(a) Hæ

ſponte & libere factam, vacantem menſæ Capitulari, dilectorum filiorum Archipresbyteri & Canonicorum, ac capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ad effectum, quod ipſi tertiam partem pro indiviſo domus, quam habent, & de præſenti dilectus filius Julianus de Lottis Civis Romanus de Regione Sancti Euſtachii inhabitat, & pro qua certam conventam penſionem ſolvere ſolitus erat, dicto Juliano liberarent, perpetuo univerimus, prout in noſtris literis deſuper confectis latius continetur (a): Volentes dictis Canonicis & Capitulo, qui, ut accepimus, dictam tertiam partem domus dicto Juliano liberarunt, uberiorem gratiam facere: Motu proprio, & ex certa ſcientia eis, quod de cetero annatam de quindecim annis in quindecim annos pro ſimilibus unionibus tam Cameræ Apoſtolicæ, quam quibuſcumque officialibus, & officiis Romanæ Curiæ debitam ſolvere non teneantur, prout etiam nec permittere *, nec alias ad id etiam perpetuis futuris temporibus cogi ullatenus poſſint gratioſe concedimus, & indulgemus. Sicque in eadem Camera Apoſtolica, & ubi alias expediverit, præcipimus, & mandamus, decernentes irritum & inane quidquid in contrarium contigerit attemptari, contrariis non obſtan. quibuſcumque, omnium hic exprimendorum tenores, & compendia pro ſufficienter expreſſis habentes. Fiat motu proprio.

Unio Eccl. S. Machuti pridem facta Cap.

Quindennii ſolutionem exigebat.

* ſic

Ab eadem Pontifex Capitulum eximit.

Lib. tertio fol. CCXXIIII.

Et quod præſentis ſupplicationis ſola Signatura ſufficiat, ac in Judicio, & extra, fidem faciat, ſeu etiam per breve prout eidem Juliano videbitur; fiat.

RR. Lib. 4. diverſarum D. Leonis PP. X. fol. LXXXVIII.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſexto Idus Maji anno ſexto.

Nos Franciſcus Epiſcopus Albanen., S. R. E. Cardinalis Surrentin. qui titulum, ſive Eccleſiam Sancti Marcelli de Urbe obtinemus (b). *Quo R. P. D. Bartholomæus de Petra Sancta Rector Parochialis Eccleſiæ S. Mauti Regionis Columnæ etiam de Urbe, quæ ad Collationem &c. pro tempore obtinentis Eccleſiam, ſive titulum Sancti Marcelli prædicti de antiqua, hactenusque pacifice obſervata conſuetudine pertinet & expectat, poſſit dictam Parrochialem Eccleſiam in manibus Sanctiſſimi D. N. Domini Leonis divina providentia PP. X. reſignare, ad effectum, ut illa Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe perpetuo uniatur, & incorporetur, ac unioni factæ, ſeu faciendæ de dicta Parochiali Eccleſia in favorem dictæ Menſæ Capitularis, juxta, & ſecundum vim, formam, & tenorem ſupplicationis deſuper ſignatæ conſentimus, & conſenſum noſtrum libere præſtamus. In quorum fidem præſentem cedulam manu noſtra propria ſubſcriptam per Secretarium noſtrum infraſcriptum fieri, noſtrique parvi Sigilli juſſimus, & fecimus impreſſione communiri. Datum Romæ in Ædibus noſtris apud Campum Floræ ſub Anno Domini MDXVII. die vero decima menſis Julii Pontificatus præfati Sanctiſſimi D. N. PP. Anno quinto.*

Card. Titular. S. Marcelli conſenſus.

Ita conſentimus F. Card. Surrentin.

Nos Bernardinus Epiſcopus Præneſtinus S. R. E. Cardinalis Sanctæ Crucis, ac perpetuus Commendatarius Eccleſiæ S. Marcelli (d) *de Urbe quo R. P. D. Bartholomæus de Petra Sancta Rector Parochialis Eccleſiæ S. Mauti Regionis Colunæ etiam de Urbe, quæ ad Collocationem pro tempore obtinen. Eccleſiam, ſive titulum S. Marcelli prædicti de antiqua hactenuſque obſervata pacifice conſuetudin. pertinet & ſpectat, poſſit dictam Parochialem Eccleſiam in manibus Sanctiſſimi D. N. Domini Leonis divina providentia PP. X. reſignare ad effectum, ut illa Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe perpetuo uniatur, & incorporetur, ac unioni factæ, ſeu faciendæ de dicta Parochiali Eccleſia in favorem dictæ Menſæ Capitularis juxta & ſecundum vim, formam, & tenorem ſupplicationis deſuper ſignatæ conſentimus, & conſenſum noſtrum libere præſtamus. In quorum fidem præſentem cedulam manu noſtra propria ſubſcriptam per Secretarium noſtrum infraſcriptum fieri, noſtrique parvi Sigilli juſſimus, & fecimus impreſſione communiri. Datum Romæ in Ædibus noſtris anno a Nativitate Domini MDXVII. die xv. Novembris.*

Ejuſdem Tituli Commendatarii Card. item conſenſus.

Nos

(a) Hæ literæ, quas nuper attulimus datæ erant die 5. Decembr. an. 1516. nempe ante annum, menſes quinque, ac totidem dies.

(b). Hinc diſcimus, quam recte Victorellus Ciaconium notet, quod Franciſco Remolino Ilerdenſi ad Alexandrum VI. pro Aragoniæ Rege Oratori per eumdem Pontif. in Sacrum Collegium cooptato S. Marcelli titulum non adſcripſerit: quem ſcilicet Alexandro eod. Pontifice adeptus erat; factuſque Epiſcopus Albanus titulum non dimiſit, cujus rei teſtes ſunt præſentes litteræ.

(c) Conſenſus Card. Titularis, ad quem de conſuetudine Eccleſiæ Parochialis unitæ ſpectabat collatio, neceſſarius erat ad amovendas lites futuris temporibus. Reſignatio enim facta fuerat priuſquam priores literæ Apoſtolicæ darentur ante biennium. Idcirco non faciendæ tantum, ſed *factæ* unioni conſenſum ſe præbere teſtatur.

(d) Victorellus (*addit. ad Ciac.*) ſe vidiſſe ait in MS. Scheda Monaſterii S. Marcelli, hunc Card. appellatum *S. Marcelli*. Hinc autem videmus, quare id factum fuerit Bernardinus enim Carvajal non Titularis, ſed Commendatarius Eccleſiæ illius fuit. Quumque obtineret conſuetudo ut tam Titularis, quam alio nomine obtinens Eccleſiam illam jus haberet, ipſius utique conſenſus, ut firmior unio eſſet, expetitus.

(a) In

Card. novi titularis Conſenſus.

Nos Guielmus R. de Vich (a) *S. R. E. Presbyter Cardinalis, qui titulum, ſive Eccleſiam S. Marcelli de Urbe obtinemus. Quo R. P. D. Bartholomaus de Petraſancta Rector Parochialis Eccleſiæ S. Manti Regionis Columnæ etiam de Urbe. Quæ ad collationem &c. pro tempore obtinentis Eccleſiam, ſive titulum S. Marcelli prædicti de antiqua, hactenuſque pacifice obſervata conſuetudine pertinet, & expectat, poſſit dictam Parochialem Eccleſiam in manibus Sanctiſſimi D. N. Domini Leonis divina providentia PP. X. reſignare ad effectum, ut illa Menſæ Capitulari Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe perpetuo uniatur, & incorporetur, ac unioni factæ, ſeu faciendæ de dicta Parochiali Eccleſia in favorem dictæ Menſæ Capitularis juxta, & ſecundum vim, formam, & tenorem ſupplicationis deſuper ſignatæ; conſentimus, & conſenſum noſtrum libere præſtamus. In quorum fidem præſentem cedulam manu noſtra propria ſubſcriptam per Secretarium noſtrum infraſcriptum fieri, noſtrique parvi Sigilli juſſimus, & fecimus impreſſione communiri. Datum Romæ in Ædibus noſtris apud S. Marcellum ſub anno Domini MDXVII. die vero XXVIII. menſis Decembris, Pontificatus præfati Sanctiſſimi Domini noſtri PP. anno quinto.*

Ita conſentimus G. Card. de Vich.

Literarum auctorit. a Notario

Et ego Ludovicus Cacius Clericus Romanus publicus Apoſtolica auctoritate Notarius. Quia Originalia ſupraſcripta ſupplicationem exemptionis ſolutionis annatæ, & conſenſum omni carentem ſuſpicione vidi, & diligenter inſpexi, illaque me in aliis occupato negotiis per alium mihi fidum ſcribi, & exemplari feci, ſupraſcriptumque exemplum cum ipſis originalibus auſcultavi, & collationavi, ac omnibus, & per omnia cum ipſis Originalibus concordare repperi, & inveni. Ideo tranſumptum hujuſm. auctoritate Apoſtolica mihi conceſſa (b) *in hanc publicam formam redegi, ſubſcripſi, & publicavi, ſignoque, & nomine meis ſolitis, & conſuetis ſignavi; ut eiſdem tanquam Originalibus prædictis, in quocumque foro, ſeu judicio in Romana Curia & extra ubique locorum fides plenaria adhibeatur. Sub anno a Nativitate Domini Milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſecundo, Indictione X. die vero XXVI. Martii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri, Domini Hadriani divina providentia Papæ ſexti anno primo.*

Confert Capellaniam perpetuam ad altare Mortuorum Juriſpatronatus domus Urſinæ Hieronymo de Attavantis familiari ſuo.

Ex Regeſto CXV. Bullar. Leon. X. pag. 20. ap. Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1518. 31. Jul.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Hieronymo de Attavantis perpetuo Capellano ad Altare Mortuorum (b) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, Scriptori & familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

A meritis perſonalibus de more orditur.

Grata devotionis & familiaritatis obſequia, quæ Nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, nec non vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, Nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque ſicut accepimus perpetua Capellania ad Altare Mortuorum ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ de Jurepatronatus laicorum nobilium & Baronum, videlicet dilectorum filiorum familiæ de Urſinis exiſtit, & quam quondam Angelus de Bracchiano ad dictum Altare perpetuus Capellanus, dum viveret, obtinebat, per obitum ejuſdem Angeli, qui extra Romanam Curiam diem clauſit extremum, vacaverit, & vacet ad præſens: Nos tibi præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum

Capellaniam in S. Petri Juris. patron. Urſinor.

Confert Familiari ſuo, eum abſolvens de more &c.

(a) In creatione illa omnium maxima Leo X. an. 1517. Calendis Juliis Cardinales renunciavit unum & triginta *ex toto terrarum orbe conquiſitos partim pretio, partim virtutis cauſa*, ait Onuphrius; nam qui ob detectæ nefariæ conjurationis pœnas ſumtas, Senatum veterem nonnihil contumacem habebat, novos conſcriptos Patres opus ſibi eſſe ajebat. Horum penultimus inter 22. presbyteros fuit Gulielmus Raymundus Vich Valentinus, qui non ſtatim videtur aſſequutus ſuum titulum adhuc a Franciſco Card. Remolino retentum una cum Epiſcopatu Albano. Illum autem certe obtinebat die 28. Decembris, quum ſuum & ipſe aſſenſum præſtitit pro unione parochialis Eccleſiæ S. Machuti.

(b) Diploma hujuſmodi ſequitur infra *pag.* 371.

(c) Huc revocanda quæ ſupra diximus *pag.* 215. *not. b & ſeq.* Item *pag.* 273. *not. a.*

tum fore cenſentes, nec non omnia, & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica cum Cura, & ſine Cura, quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus Apoſtolicis obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Capellaniam prædictam, quæ ſine Cura eſt, ac cujus fructus, redditus, & proventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt, ſive ut præmittitur, ſive alias quovis modo aut ex alterius cujuſcunque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Angeli, vel cujuſvis alterius de illa in dicta Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacet; etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, dummodo ad hoc dictorum Patronorum expreſſus acceſſerit, ſeu accedat aſſenſus, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Aſculan. (*a*) & Caſertan. (*b*) Epiſcopis, ac dilecto filio Archidiacono Eccleſiæ Veneten. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ juriumque & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellaniam hujuſmodi, ut eſt moris, admitti, tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra præfata, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis

Capellaniæ annui reditus.

Patronor. tamen aſſenſum requirit.

Obſtantia quæcumque rite amovet;

conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint; quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Et qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam Principis hujuſmodi acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, mandati, voluntatis, & decreti infringere &c. Si quis &c.

Præcipue expectativas adhuc obtinentes;

Et privilegia Archipresb. & Capituli;

Necnon alia quævis contraria.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo decimo octavo Pridie Kalendas Auguſti; Pontificatus noſtri anno ſexto.

Con-

(*a*) Hieron. Ghinuccius de quo ſuperius loquebar *p.* 158. ſuſcepta ad Henricum VIII. legatione epiſcopatum dimiſerat, ſuffectuſque erat Julius Medices pridie hujus diei, ut docet Ughell. De iſto ibidem nonnulla dixi; plura ſcilicet, magiſque cum noſtræ Baſilicæ rebus conjuncta dicturus, ubi ejus litteras Apoſtolicas referam ad Petri Sedem evecti, ac Clementis VII. nuncupati.

(*b*) Jo. Bapt. Bonciannius. Florentin. Leoni acceptiſſ. de cujus præſtantiſſ. dotibus Ughell. *to.* 6. *pag.* 510. & *ſeq.*

(*a*) Hu-

Concedit Ludovico Cæcio Clerico & Notario publico & Capitulari; ut Inſtrumenta, Literas Apoſtolicas &c. tranſumat, & exemplet, ne occaſione ea producendi, amittantur autographa, quod de nonnullis jam evenerat productis in Judicio: necnon hujuſmodi Tranſumtis eamdem largitur auctoritatem in Judicio, & extra, quam habent ipſa Autographa.

Ex Arch. Baſil. Vat. in Indice Bullar. lib. B, & exemplari Authen. in princ. libri Inſtrum. Ludovici Cæcii.

AN. CH. 1521. 5. Jul.

Ob Inſtrumenta & id genus alia in Judiciis amiſſa.

Concedit ut tranſumantur autographa.

Iis Tranſumtis fidem habendam ut Autographis.

MOtu proprio &c. Cum acceperimus, per Notarios publicos, qui in humanis egerunt, plura Inſtrumenta de emptionibus, locationibus Caſalium, domorum, vinearum, & rebus aliis ad Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe, ac dilectos filios Canonicos, & Capitulum ejuſdem ſpectan., & pertinen., de quibus conficiendis rogati fuerant, fuiſſe confecta, & publicata, eamdemque Baſilicam quamplures litteras Apoſtolicas a noſtris Prædeceſſoribus conceſſas habere: de eiſdemq. nonnullas Bullas, & Inſtrumenta, quæ in Judiciis edita, & producta fuerunt, amiſſa, & deperdita fuiſſe, non ſine diſpendio ipſius Baſilicæ, & Capituli, Notariorum prædidictorum deficientibus prothocollis; quod ſi Bullæ, & Inſtrumenta hujuſmodi tranſumerentur, & exemplarentur, id in maximam ipſius Baſilicæ, & Capituli cederet utilitatem; Nos volentes indemnitati Baſilicæ, & Capituli in præmiſſis opportune providere, idcirco Ludovico Cæcio Clerico Romano (*a*) publico, & dicti Capituli in præſentiarum Notario, ut omnia, & ſingula Inſtrumenta dictæ Baſilicæ facta, ac publicata, & litteras Apoſtolicas eidem conceſſas, propria auctoritate, fideliter tamen tranſumere, & exemplari, & in publicam formam tranſumpti redigere, & publicare libere, & licite poſſit, præſentibus licentiam concedimus, & elargimur. Decernentes omnibus & ſingulis Inſtrumentis, ac litteris Apoſtolicis prædictis per dictum Notarium præfati Capituli tranſumptis, & ſuo ſub ſigno in publicam formam redactis, in Judicio, & extra Judicium, in Romana Curia, & extra, ubique locorum, tanquam originalibus fidem indubiam adhiberi. Non obſtant. Conſtitut., & ordinat. Apoſtolicis, & Imperialibus ſtilo Curiæ, & Capitolii, ac Collegii Notariorum ejuſdem, & etiam Archivii Romanæ Curiæ, Statutis, & Conſuetudinibus dictarum Curiarum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Fiat ut petitur J.

Et quod præſentium ſola Signatura ſufficiat attenta materia, & quod eſt in Urbe. Fiat J.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum tertio nonas Julii Anno nono.

Revocat unionem Prioratus factam Capellæ Juliæ a Julio II. ſupprimit omnes lites, & decernit Prioratum eſſe Juriſpatronatus Familiæ de Sabellis.

Ex Archivo Baſil. Vatic. extra Capſ. faſc. 27.

AN. CH. 1521. 18. Octob.

Merita perſonalia præmittuntur.

LEo Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Chriſtophoro de Sabellis (*b*) Clerico Albanenſi noſtro; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata obſequia, quæ nobis, & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis; nec non nobilitas generis, ac morum honeſtas aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam etiam fide dignorum teſtimonio juvari percipimus, nos inducunt, ut illa tibi favorabiliter conceda-

(*a*) Hujuſmodi Tranſumtorum plura extant Volumina in noſtro Archivo: Cæcii autem tria ſignata litteris B. C. E.

(*b*) Quod reip. Rom. tempore eveniſſe compertum eſt: illuſtriores enim, potentioreſque Romani cives erant, non qui intra urbis mœnia claudebantur; ſed qui in agro degebant: unde ipſas Tribus nomen mutuatas *Claudiam, Æmiliam, Corneliam, Fabiam &c.* vocari cœpiſſe novimus: id videtur contigiſſe per hæc tempora. Sabellam quippe Familiam æque inclytam, potentemque, atque Urſinam, Columnam, aliaſque, unde Domicellorum Romanorum cognomentum acceſſit Civibus iis Urbis principibus; Sabellam, inquam, Familiam Albanenſem hic vocari audimus, quam certo ſcimus tum Honorii III., & IV. Summis Pontificibus claram; tum Baronum, ſeu Principum Sabellorum rebus geſtis celeberrimam apud Scriptores omnes inveniri.

damus; quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Dudum ſiquidem felic. rec. Julius Papa II. Prædeceſſor noſter Prioratum Monaſterii per Priorem ſoliti gubernari S. Pauli prope, & extra muros Albanen. Ordinis S. Hieronymi ſub regula S. Auguſtini Capellæ, Juliæ nuncupatæ, ſub Invocatione Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis in Baſilicà Principis Apoſtolorum de Urbe per dictum Julium Prædeceſſorem inſtitutæ, motu proprio univit, annexuit, & incorporavit (*a*), & deinde cum lites & controverſias inter dilectum filium magiſtrum Bartholomæum Ferratinum Canonicum dictæ Baſilicæ, Notarium noſtrum, Adminiſtratorem dictæ Capellæ, & illius bonorum, & quondam Antimum (*b*) de Sabellis de Albano Domicellum Romanum tunc in humanis agentem, & ipſum Prioratum de Jurepatronatus ſui aſſerentem, ſuper unione hujuſmodi oriri formidaretur, nos Capellam prædictam in Jurepatronatus, ſi quod eidem Antimo in dicto Prioratu competebat, ſubrogavimus, & Caſale loci de Ronciliano, ac molendinum, & Silvam Sancti Angeli nuncupatam in Diœceſi Albanen. conſiſtentia, & ad dictum Prioratum legitime ſpectan. ab eo, dilectorum filiorum Capituli dictæ Baſilicæ ad hoc accedente conſenſu, perpetuo ſeparavimus, & diſmembravimus, ac unum ſimplex Beneficium Eccleſiaſticum ad Altare Sancti Sebaſtiani ſitum in Eccleſia S. Petri Albanen. ereximus illique ſic erecto pro ejus dote Caſale, & Molendinum, ac Silvam hujuſmodi perpetuo applicavimus, & appropriavimus inter alia; & poſtmodum unionem, & incorporationem prædictas perpetuo diſſolvimus, ipſumque Prioratum per diſſolutionem hujuſmodi tunc vacantem Menſæ Epiſcopali Albanen. ita tamen, quod Capella præfata, & pro ea agentes omnes, & ſingulos fructus, redditus, & proventus per eamdem Capellam percipi ſolitos, quouſque illorum recompenſa eidem Capellæ per nos, aut Succeſſores noſtros Romanos Pontifices in Beneficiis Eccleſiaſticis aſſignata foret (*c*), libere perciperent, & tunc Epiſcopus Albanen., uſque ad aſſignationem recompenſæ hujuſmodi habitationem (exceptis fructibus, redditibu., & proventibus) aliam Prioratus hujuſmodi haberet, perpetuo univimus, annexuimus & incorporavimus. Cum prælibatæ mem. Honorius PP. IV. etiam Prædeceſſor noſter, qui de nobili, & Baronum domo, & familia de Sabellis originem duxit, dum in minoribus conſtitutus Cardinalatus honore fungeretur (*d*), pro ſuorum, ejuſque Parentum fratris, & conſanguineorum remedio peccatorum, ac pro animabus illorum, de quorum Bonis aliquid in fundatione hujuſmodi converteretur, in ſuo quondam Pandulphi fratris, & Lucæ de Sabellis nepotis ejus tum in humanis agentium fundo, de ipſorum Pandulphi & Lucæ, necnon tunc Epiſcopi Albanen. conſenſu, Monaſterium prædictum fundaverit, & patrimonialibus bonis ſufficienter dotaverit, & ornamentis Eccleſiaſticis muniverit; ac inter alia quod in eodem Monaſterio ſemper eſſet Conventus Ordinis Sancti Guillelmi, videlicet octo Presbyterorum, & quatuor Clericorum fratrum, præter Priorem, & Converſos, ac alios domeſticos familiares inibi opportunos: quodque bona prædicta, vel eorum aliquid in Eccleſiam, pium locum, ſeu perſonam Eccleſiaſticam, ſeu perſonam Secularem transferri, ſeu diminui, vel alienari nullatenus poſſint, ſed perpetuo ad uſum Monaſterii, & fratrum ibidem Deo ſervientium inviolabiliter conſerventur, & ſi ſecus fieret, hæredes illius de domo Sabellica procurarent alienationem hujuſmodi revocare & ſi opus eſſet, propria auctoritate bona alienata hujuſmodi vendicare, capere, & intrare, & ad ipſius Monaſterii dominium reducere voluerit: & deinde ad ſummum Apoſtolatus apicem aſſumptus dotationem, fundationem, & voluntatem hujuſmodi, ac omnia, & ſingula in Inſtrumento deſuper confecto contenta, auctoritate Apoſtolica approbaverit, & confirmaverit, & certum exiſtat, quod ſi de fundatione, & dotatione, & voluntate prædictis habuiſſemus notitiam, literas noſtras prædictas nullatenus dediſſemus, idemque de literis Julii Prædeceſſoris noſtri judicari debeat: Nos conſiderantes, quod alias poſtquam recol. me. Alexander IV. Prædeceſſor noſter, qui in minoribus conſtitutus

Priorat. Alban a Julio II. unitus Capellæ Juliæ

Illius partem Leo X. diſmembravit conſenſu Capituli.

Quod factum ſine præjudicio Capellæ Juliæ.

Honor. IV. Sabellus Prioratus fundator ante Pontificatum.

Pro Ord. S. Guilelmi certo Fratrum num.

Pontifex factus auct. Apoſt. dotationem confirmavit.

(*a*) Huc revocanda quæ habentur ex ipſis literis Apoſtolicis Julii II. *pag.* 349.

(*b*) Per hunc una cum Pompejo Columna Epiſcopo Reatino ad Concionem in Capitolium vocatos eſſe Romanos, ægrotante Julio II. anno 1511. excitatoſque ad Seditionem, quæ Pontifice confirmato compreſſa fuit, teſtatur Guicciardin. *lib.* 10. Ejuſdem vero Scriptoris, aliorumque ejus ætatis teſtimonio diſcimus, quo magis reprimere conatus erat Julius nimiam Domicellor. Romm. potentiam, eo magis ſtuduiſſe Leonem iis fovendis, atque honeſtandis. Animadverti tamen debet, quod Leo non levi ex cauſa ductus Julii veſtigia deſeruit: nam quibus antea fidebat magis, ab iis parari ſibi necem deprehenderat. Quare nihil mirum, ſi alio ſe convertit. Nihilominus infra planum fiet, deſciviſſe eum ab Julii conſiliis peſſimo publico.

(*c*) Æqua, & recta conditio: quæ tamen nullum ſortita dicitur effectum, Capella Julia adhuc inhiante Succeſſorum Leonis, qui rem certam ſibi eripuit, incertas hujuſmodi Beneficiorum aſſignationes.

(*d*) Ap. Ughellum in Albanen. Epiſc. 44. Fr. Bentivenga de Bentivenghis de Aquaſparta Documenta extant, quæ totam hanc hiſtoriam illuſtrant. Inſtrumentum nempe ipſum Fundationis an. 1282. Ind. X. 21. Octobr. Martini Papæ IV. an. 2. datum, dum Jacobus de Sabellis erat Diac. Card. Atque hujus Apoſtolicæ litteræ ad Monaſterii ejuſdem Fratres, quum primum ad D. Petri Sedem aſcendit an. 1285. Eum conſuleſis.

(*a*) Achil-

Alexan. IV. cum Commendaverat Cardinali de Sabellis

tutus Prioratum præfatum in Commendam ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica obtinuerat, Prioratum ipſum tunc certo modo vacantem bonæ mem. Jo. Baptiſtæ S. Nicolai in Carcere Diacono Cardinali tunc in humanis agenti, ac de domo Sabella hujuſmodi exiſtenti, per eum quoad viveret tenendum, regendum, & gubernandum Commendaverat, ipſe Joannes Baptiſta Cardinalis videns, quod Monaſterium præfatum jamdiu antea Conventu caruerat, ac dicti Honorii Prædeceſſoris voluntas hujuſmodi fraudari cœperat, procuravit, quod in eodem Monaſterio Conventus Religioſorum eſſet, ac divinus cultus vigeret, & ad effectum hujuſmodi dictus Alexander Prædeceſſor in eodem Prioratu Ordinem S. Guillelmi præfatum, eo quod pauci Monaci ipſius Ordinis S. Guillelmi tunc reperiebantur, prorſus extinxit, & Ordinem S. Hieronymi præfatum plantavit, & quod in eo ad minus quinque, vel ſex Monaci, ſeu fratres dicti Ordinis S. Hieronymi perpetuo manerent inter alia ordinavit, prout in Alexandri, & Honorii, ac diverſis Julii Prædeceſſorum, & noſtris deſuper reſpective confectis litteris continetur, ac dicto Inſtrumento dicitur contineri plenius, & propterea veriſimiliter exiſtit, quod nemo diligentius voluntatem Honorii Prædeceſſoris, hæredum, & Succeſſorum implevit: volenteſque piæ intentioni Honorii hujuſmodi conſulere, ac tibi, qui in 14. vel circa ætatis tuæ anno conſtitutus exiſtis, quique, ac dilecti filii Antonellus, & Marcus Sergius, & Honorius de Sabellis fratres germani tui de domo, & familia dicti Fundatoris, ac filii dicti Domini Antimi, ut accepimus, eſtis, ut commodius ſuſtentari vàleas de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum obſequiorum, ac meritorum tuorum intuitu, gratiam facere ſpecialem, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſolven., & abſolutum fore cenſen., & prædictorum omnium, nec non quarumcumque aliarum litterarum, & inſtrumentorum occaſione præmiſſorum quomodolibet confectorum tenores, & ſtatus litis cauſæ deſuper inter Bartholomæum, & fratres ſuos

Ibidem Ordine S. Guill. extincto & S. Hieron. introducto.

Eum Leo confert in Commendam Christoph. de Sabellis

prædictos, ac te, & quoſque alios deſuper coram dilectis filiis noſtris Achille S. Mariæ in Tranſtyberim (*a*), & Dominico S. Clementis (*b*), etiam Presbyteris Cardinalibus, & forſan aliis penden. præſentibus pro ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis haben. cauſaſque ad Nos advocan. & lites hujuſmodi penitus extinguentes; Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium uniones, annexiones, & incorporationes, ac ſubrogationem, diſmembrationem, & applicationem prædictas, etiamſi validæ ſint, perpetuo diſſolvimus, illaſque, ac deſuper confectas litteras, & in eis contenta quæcumque caſſamus, revocamus, & ſubreptionis, obreptionis, ac defectus intentionis vitiis ſubjacere, nulliuſque roboris, vel momenti fuiſſe, declaramus, & decernimus: tibique, ac dictis fratribus tuis, eorumque, ac tuis hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum juſpatronatus, & præſentandi perſonam idoneam ſecularem, vel cujuſvis ordinis Regularem ad Prioratum prædictum, quoties etiam apud Sedem Apoſtolicam quovis modo, & ex cujuſcumque perſona vacaverit, vel illius Commenda etiam Apoſtolica auctoritate facta ceſſaverit, Romano Pontifici, vel Archipresbytero dictæ Eccleſiæ Sancti Petri Albanen. pro tempore exiſten. per eum ad præſentationem hujuſmodi in Priorem, ſeu perpetuam Commendam dicti Monaſterii inſtituen. perpetuo reſervamus, ac juſpatronatus etiam præſentandi hujuſmodi ex fundatione, & dotatione Principum exiſtere, & quoad omnia cenſeri debere, eique nullatenus derogari poſſe derogamus, ac Prioratum qui 450. ducat. auri de Camera ſecundum communem æſtimationem valor. an. ut etiam accepimus, non excedit, ſi per diſſolutionem hujuſmodi, ſive alio quovis modo, & ex cujuſcumque perſona etiam per liberam reſignationem vacet, etſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. Statuta Conc. ad Sedem præfatam legitime devoluta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel ex diſſolutione hujuſmodi apud Sedem prædictam, ex eo quod Conventualis exiſtit, ut prætenditur, & alia ex quavis cauſa generali reſervatus exiſtat, ad eum conſueverit quis per electionem aſſumere, eique cura immineat animarum ſuper eo; quodque inter aliquos lis, cujus ſtatum,

Restituens jus Patronat. famil.

Et derogans cuivis juri præsentandi &c.

Obstantia demum omnia amovens.

(*a*) Achilles de Graſſis an. 1511. creatus erat Epiſcopus Bononienſis interfecto nimirum Card. Alidoſio, qui una Epiſcopatum & Legationem Bononien. peſſime adminiſtrarat: quare Civitas defecerat a Pontifice, ipſeque vir ambitioſus, & rapax Urbini Ducis manu cecidit in itinere dum Ravennam ad Pontificem, quem prodiderat, habitu corporis ementito confugiebat. Nec niſi anno poſt recepta urbe Achilles ſuam patriam, & ſedem inivit, vir maximis ornatus virtutibus, ſuiſque civibus acceptiſſimus. *Sigon. Ciac.* Ughellus parce admodum de utroque agit. Guicciardin. *in fine lib. 9.*

(*b*) Dominicus Jacobatius Quæſtionibus ad Pontificem, & Concilium ſpectantibus ab ſe diſputatis celebris Labbe *Appar. Concil.* Roccaberti *to.* 1. Tract. Jur. *to.* 13. primus ex nobili Romana familia Cardinalis, ut putat *Victorell.* aliis ſecundus.

(*a*) Gri-

Conſenſum tamen Compatronor. requirit.

ſtatum, ac nomina, & cognomina Judicum, & Collitigantium præſentibus haberi volumus pro expreſſis, pendeat indeciſa, dummodo dd. Fratrum, & Compatronorum tuorum ad hoc expreſſus accedat aſſenſus, cum annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis tibi pro te, quoad vixeris, etiam una cum quibuſvis Eccleſiaſticis Beneficiis cum Cura & ſine Cura ſæcularibus, & quorumvis ordinum regularibus, quam etiam ex quibuſvis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, vel Commendam, aut alias quomodolibet obtinueris, & impoſterum obtinebis, ac penſionibus annuis, quas ſuper quibuſvis fructibus, & proventibus Eccleſiaſticis percipis, & percipies in futurum tenen., regen., & gubernan. Commendamus.

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1521. 15. Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri anno nono.

Mandat Canonicis Baſilicæ Vatic. ut particulam ex Reliquiis S. Sebaſtiani in Hiſpanias deferendam largiantur Marchioni de Tarifa, eique oſtendant SS. Sudarium, & Sacram Lanceam, clauſis de more Eccleſiæ foribus.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 5. faſc. 11.

AN. CH. incerto.

DIlectis filiis Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac illi vel illis, ad quos ſpectat, & præſentes noſtræ litteræ præſentabuntur: ſub Excommunicationis latæ ſententiæ pœna ipſo facto incurrenda per contrafacientes. Committimus, & mandamus, ut aliquam particulam Reliquiarum Beati Martyris Sebaſtiani, quæ non ſit digitus, vel aliud membrum ſimile (*a*) Dilecto Flio nobili viro Federico Enrriguez de Ribera Marchioni de Tarifa vel Venerabili Fratri Balthaſari EpiſcopoScalen. (*b*) Prælato noſtro domeſtico ejus nomine in partes Hiſpaniæ aſportandam tradatis, & conſignetis. Iſtius Almæ Baſilicæ & Urbis noſtræ Conſtitutionibus & ordinationibus, ac ſtatutis, cæteriſque non obſtantibus quibuſcun.; necnon ſub eiſdem pœnis vobis præcipimus, ut Sudarium ſive Vultum Dominicum dictum Veronicæ, quem in iſta alma Baſilica venerabiliter cuſtoditis, eidem Marchioni una cum Mucrone, quo apertum fuit latus Dominicum; ſecreto cum nonnullis perſonis illum comitantibus, clauſis tamen januis, oſtendatis. Præmiſſis & aliis contrariis non obſtan.

Placet, & ita mandamus.

Præceptum aliud oſtenſionis SS. Sudarii. (*c*)

MOtu proprio &c. Dilectis filiis Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ut dilecti filii Generalis Miniſter, & alii Ordinis Minorum de Obſervantia profeſſores Spirituali conſolatione reficiantur, mandamus vobis in virtute ſanctæ obedientiæ, ut ad dicti Generalis Miniſtri requiſitionem Sudarium Veronicæ eiſdem clauſis januis, ut moris eſt, oſtendatis. Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Placet, & ita mandamus.

CLEMENS VII.

(*a*) Grimaldus in Catalogo Sacrar. Reliquiar. affert inventaria multor. annor. neque ex eorum ullo conſtat ſervari alias S. Martyris reliquias præter Caput argento ornatum quo in direptione urbis an. 1527. ſpoliatum fuit. Aut igitur formulæ conſuetudine, aut opinione, quæ tum obtinuerit, nititur expreſſio iſta. Certe S. Martyr, ut videre eſt ap. Baron. *an. 286. num. 26. & ſeqq.* apparens Lucinæ Matronæ Romanæ Cloacham illi indicavit, in quam ſacrum ſuum cadaver projectum fuerat; deinde ita eamdem admonuit: *Quod quum levaveris, perduces ad Catacumbas & ſepelies me in initio Cryptæ juxta veſtigia Apoſtolorum.* Neque inde ad Baſilicam noſtram tranſlatum fuiſſe aliud, præter S: Caput, uſquam legitur.

(*b*) Balthaſar del Rio Hiſpanus ex ceſſione Ferdinandi de Caſtro factus Epiſcopus Scalenſis Amalphit. Archiep. Suffraganeus, die 22. Octobr. 1515. Romæ mortuus an. 1540. in S. Jacobi Hiſpanor. Eccleſia ſepelitur, ubi ſemieſa inſcriptio. Ughell. *to. 7.*

(*c*) Duo hæc præcepta incerti temporis huc rejecimus; quippe quæ otioſum omnino eſſet indagare, ſtatuereque, ad quem præcipue annum ſpectent. Grimald. *in opere MS. de SS. Sudario* utrumque collocat poſt an. 1514.

(*a*) Fuit

CLEMENS VII.

Quum Sedes Romana poſt Leonem vacaſſet menſem unum ac dies ſeptem a 2. Decembris ad 8. Januarii an. 1522. Hadrianus VI. vir tenui loco natus apud Batavos, in Hiſpania degens, Carolo V. cujus præceptor fuerat, addictus 39. Patrum ſuffragiis eligitur. Sedet an. 1. m. 8. d. 4. moritur die 14. Septembris an. 1523. Ejus mortem excepit Interpontificium, ut tunc res erant, ſatis diuturnum duorum menſium, dierum quatuor. Tandem die 29. Novembr. prædicti anni 38. Cardinalium, qui Comitiis aderant, votis eligitur Julius Medices Leonis X. frater patruelis, qui Clemens VII. eſt nuncupatus. (*a*) Infauſtum Baſilicæ noſtræ, perinde ac calamitoſiſſimum Urbi, Pontificatum geſſit (*b*) annos 10. menſes 10. dies 7. a 19. menſis Novembris an. 1523. ad 25. Septembris 1534.

Mario de Rufinis Clerico Romano confert in Commendam Monaſterium S. Rufilli per ceſſionem Aſcanii ejus fratris: ita tamen ut Divinus Cultus nullum inibi detrimentum accipiat.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 32. faſc. 100.

AN. CH. 1524. 15. *Apr.*

CLemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Wigornien. & Caſertan. Epiſcopis, ac dilecto filio Vicario Venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Britonorien. (*c*) in ſpiritualibus generali; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Orditur ab officio Rom. Pont.

Romani Pontificis providentia circumſpecta Eccleſiis, & Monaſteriis ſingulis, quæ vacationis incommoda deplorare noſcuntur, ut utilium Gubernatorum fulciantur præſidio, proſpicit diligenter, ac perſonis Eccleſiaſticis, ut in ſuis opportunitatibus aliquod ſuſcipiant relevamen, prout decens eſt, & congruum, de ſubventionis auxilio providet opportuno. Cum itaque Monaſterium Sancti Rophili de Foropompilii (*d*), Ordinis Sancti Benedicti, Britonorien. Diœc., quod dilectus filius Aſcanius Rufinus Clericus Roman. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam nuper obtinebat, Commenda hujuſmodi ex eo, quod idem Aſcanius illi hodie in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſit, noſque ceſſionem ipſam duximus admittendam, ceſſante adhuc eo, quo ante Commendam eamdem vacabat, modo, vacare noſcatur ad præſens: Nos in quorum etiam manibus Venerabilis Frater noſter Alexander Epiſcopus Sabinen. (*e*), cui alias quod cedente, vel decedente dicto Aſcanio, aut Mona-

Abbatiam S. Rufilli Commendatam vacantem

(*a*) Fuit is filius Poſthumus Juliani Medices, qui Laurentii ſenioris frater in Pactiana conjuratione cæſus fuerat an. 1478. Triceſimo altero poſt cædem die ex parum certa, nec propalam legitima uxore in lucem prodiit. Ipſo eodem die quo Pontifex eſt electus, ante biennium ingreſſus erat victor Mediolanum. *Guicciard. lib.* 15. Panvin. *vita Clem. VII.* P. Jov. *in vita Pomp. Columm.* aliique paſſim. Panvinius Interpontificii diuturnitatem rejicit in Columnium ad Pontificatum aſpirantem; aitque Julium objecto Franciotto Urſino in Pontificem eligendo impuliſſe Columnium, ut una cum ſenioribus illi faventibus in ipſum ſe converteret.

(*b*) An. 1526. Hugo Moncata, ac Pompejus & Aſcanius Columnæ fœdifragi, Leoninam Urbem diripuerunt die 20. Septembris octo millium circiter armatorum exercitu, pactiſque cum Pontifice (in Hadriani molem ſe receperat) iniqua conditione trimeſtribus induciis, graviori admodum calamitati aditum aperuerunt. Nam ſequenti anno Germani milites, plerique hæretici Duce Borbonio, qui in tertia urbis aggreſſione fuit cæſus, Urbem Romanam diripuerunt. Sexta hæc numeratur direptio urbis omnium fœdiſſima. Neque enim Alaricus an. 409. nec Genſericus 455. nec Totila 546. nec Aiſtulphus 755. nec demum Saraceni 846. tantam ſævitiam, atque impietatem præſetulerunt. Pontifex, qui rebus trepidis cum Cardinalibus & Miniſtris in arcem S. Angeli ſe iterum receperat, nonniſi pactis quadringentis aureorum millibus, datiſque obſidibus, qui ſibi cariores erant, res peſſimo publico compoſuit. Raynaldus 1527. Guicciardio. *lib.* 18. Bellarm. *de Rom. Pontif. l.* 4. *c.* 4. & præcipue Matth. Gibert. Epiſc. Veron. qui unus ex obſidibus catenas, carcerem, malaque omnia ſe ferre teſtatur Jo. Petro Caraffæ Epiſcopo Theatino. *ſuor. oper. pag.* 259.

(*c*) Petrus Petrutius Senenſis nepos Raphaelis, quem Leo X. pulſis fratribus, Senenſibus præfecit, deinde Cardinalem creavit. Patroo Epiſcopatum dimittente, Petrus eſt electus quum 20. annor. eſſet. Ex Act. Conſiſtorial. conſtat, ſuper defectu etiam natalium diſpenſatum cum eo eſſe. De Brectonor. vide quæ diximus (*pag.* 198. *not.* b.)

(*d*) *Ibid. not.* c. & de variis S. Rufilli nominibus, & de Monaſterio nonnihil attigimus, indicantes quæ jam dicta fuerant to. 1. Bullarii noſtri.

(*e*) Exemplum hujus diſciplinæ ſimile ſuperius vidimus de Prioratu Albano, ad quem videlicet regreſſum habebat Fr. Marcus Vigerius Epiſc. Præneſtinus. Monaſteria & Eccleſias in Commendam obtinentes Cardinales, iis cedebant cum regreſſu ad favorem vel ſimplicium Clericorum. Si autem Monaſteria eadem, ſeu Eccleſiæ conferendæ in alium erant, juri illi regreſſus Cardinales cederent oportebat. Cæterum Sabinus hic Epiſcopus Alexander

a

Cedente eo etiam, qui habebat jus regreſſus

Monaſterium prædictum alias quomodolibet dimittente, & illo quovis modo etiam apud Sedem Apoſtolicam vacante, liceret ſibi ad dictum Monaſterium liberum habere regreſſum, ſeu acceſſum Apoſtolica auctoritate indultum, juri regrediendi hujuſmodi etiam hodie ſponte, & libere ceſſit; quique ceſſionem ipſam duximus admittendam tam eidem Monaſterio de Gubernatore utili, & idoneo, per quem circumſpecte regi, & ſalubriter dirigi valeat, quam dilecto filio Mario (a) etiam Rufino Clerico Romano, qui ut aſſerit præfati Aſcanii frater germanus exiſtit, apud nos de vitæ, & morum honeſtate, aliiſque probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendato, ut commodius ſuſtentari valeat de alicujus ſubventionis auxilio providere, præmiſſorumq. meritorum ſuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumq. Marium a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſq. Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica cum Cura, & ſine Cura Secularia, ac prædicti, & cujuſvis alterius Ordinis Regularia, quæ dictus Marius etiam ex quibuſvis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, vel Commendam obtinet, & expectat, ac in quibus, & ad quæ jus ſibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditurum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi conceſſionum, & diſpenſationum tenores, & quarumcumque annuarum penſionum ſibi ſuper quibuſvis fructibus, & proventibus Eccleſiaſticis aſſignatarum quantitates, necnon verum, & ultimum dicti Monaſterii vacationis modum, etiamſi ex eo quævis generalis reſervatio, etiam in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios Monaſterium prædictum cujus fructus, redditus, & proventus, ſuper quibus dilectus filius Franciſcus Falangola Clericus Surrentin. penſionem annuam quadraginta ſeptem ducatorum auri de Camera, Apoſtolica ſibi auctoritate reſervatam, percipit annuatim, ut dictus Marius aſſerit, ad quinquaginta florenos auri etiam de Camera in Libris Cameræ Apoſtolicæ taxati reperiuntur, quovis modo, & ex cujuſcumq. perſona vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio, juxta Lateranen. Statuta Concilii, aut alias Canonicas Sanctiones, ſit ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ac ejus diſpoſitio ex quavis cauſa ad Sedem eamdem ſpecialiter, vel generaliter pertineat, & ſuper regimine, & adminiſtratione prædictis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium eidem Monaſterio de Abbate proviſum, aut illud alteri Comendatum canonice non exiſtat, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem Mario, per eum, quoad vixerit, etiam una cum omnibus, & ſingulis beneficiis Eccleſiaſticis cum Cura, & ſine Cura ſecularibus, ac prædicti, & quorumvis aliorum ordinum Regularibus, quæ in titulum, vel Commendam, ut præfertur, obtinet, & impoſterum obtinebit, ac penſionibus annuis, quas ſuper quibuſvis fructibus, & proventibus Eccleſiaſticis ſibi aſſignatis percipit, & percipiet in futurum, tenendum, regendum, & gubernandum. Ita quod liceat eidem Mario debitis, & conſuetis ipſius Monaſterii, & dilectorum filiorum illius, Conventus ſupportatis oneribus, ac Quarta, ſi ſit ſeparata ſeorſum a Conventu, pro reſtauratione fabricæ, ſeu ornamentorum, veſtium, ac paramentorum emptione, ſeu ſarctione, aut Pauperum alimonia, & diſpenſatione, prout major exegerit, & ſuaſerit neceſſitas. Si vero menſa communis fuerit, Tertia omnium fructuum Monaſterii hujuſmodi per dictum Marium pro præmiſſis ſupportatione, & ſuſtentatione illius Monachorum, omnibus aliis deductis oneribus, annis ſingulis impartita; de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare, ſicuti ipſius Monaſterii Abbates, qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt: Alienatione tamen quorumcumq. bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium dicti Monaſterii ſibi penitus interdicta, auctoritate noſtra Commendare curetis curam regimen, & adminiſtrationem ipſius Monaſterii ſibi in Spiritualibus, & temporalibus ple-

Confert Mario de Rufinis Cler. Rom.

Poſſeſſionem eidem dandam de more committit.

Modo collatio, aut Commendatio alia non obſtet;

Onera illi incumbentia non negligat,

Neque ex bonis quidquam alienet.

xander eſt Card. Farneſius, qui Clementis VII. Succeſſor fuit, & de quo plurima in ſequentibus dicenda erunt. Satis hic ſit innuere, quod ſempiternum ejus nominis monumentum erit, tantum hunc Pontificem indixiſſe, proſequutumque eſſe non modicam partem Concilium Tridentinum: quo hujuſmodi regreſſus cum tot aliis Diſciplinæ vitiis ſunt ablati.

(a) Affinem hunc fuiſſe Alexandri Card. Ughellus docet in *Sarnen. & Melphien. Epiſcopis.* Fratre autem Aſcanio felicior, Alexandri ad Pontificatus apicem evecti Cubicularius fuit, ac Sarnenſem primo, deinde Melphienſem Epiſcopatum obtinuit adminiſtrandum, quum ipſe Romæ in patria ſua (nobilis enim Romanus erat, Arcis Hadrianæ Præfectus moraretur, ubi ſupremum obiit diem 1548. Extat ejus monumentum in S. Mariæ ad Martyres (*Rotonda*) prope Sacellum S. Silveſtri ab ſe inſtauratum, quod recitatur ab Ughello *in Epiſcop. Melphien.*

(a) Sixtus IV.

plenarie committendo, ac facientes ſibi a dictis Conventu obedientiam, & reverentiam congruentes, necnon Vaſſallis, & aliis Subditis dicti Monaſterii conſueta ſervitia, & jura ab eis ſibi debita integra exhiberi: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. *Obſtantia quæcumque amovet.* Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ac Monaſterii, & Ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi Conventui, Vaſſallis, & aliis Subditis præfatis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Proviſo quod propter Commendam hujuſmodi in dicto Monaſterio divinus cultus, & ſolitus Monachorum, & Miniſtrorum numerus nullatenus minuatur, *Divinus cultus, & debitus Monachor. num. non minuantur.* ſed illius congrue ſupportentur onera antedicta. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit atentari.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo quarto, decimoſeptimo Kalendas Maji, Pontificatus noſtri Anno primo.

Inſtituit mediam Annatam Sacriſtiæ ſolvendam a Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ſimulatque Canonicatus &c. poſſeſſionem inierint, graviſſimis propoſitis pœnis.

Ex Autogr. Arch. Baſil. Vatic. capſ. 3. faſc. 8. & lib. B. Tranſumt. pag. 149.

AN. CH. 1525. 5. Febr.

Cum, ſicut accepimus, & oculata fide cum animi diſplicentia vidimus, & cognovimus, Sacriſtia Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ſive ex exiguitate, *Sacriſtiæ ſupellex admodum imminuta* aut diminutione illius redditiuum, ſive ex interruptione, aut ceſſatione antiquitus, etiam per Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ac alios ſolitarum largitionum, oblationum, eleemoſynarum, & aliarum obventionum, ſive aliis ſiniſtris eventibus, etiam mala adminiſtratione eorum, ad quos pertinet, etiam forſan proventibus per dictos Prædeceſſores illi aſſignat. non exactis, aut gratioſe remiſſis, aut in alios uſus converſis, Eccleſiaſticis Veſtimentis, Ornamentis, Vaſibus, Crucibus, Candelabris, Libris, & aliis ad Cultum Divinum, & dictæ Baſilicæ ornatum, & decorem neceſſariis, & antiquitus uſitatis, *Ob varias cauſas, queis indicatis remed. proponit.* adeo deſtituta, ut diminuta, & male proviſa ſit, quod niſi de remedio provideatur opportuno, rebus nunc in ea exiſtentibus quotidiano uſu ſucceſſive contritis, & conſumptis ad totalem deſtitutionem, deſolationem, & defectum, quod Deus avertat, cum etiam in dies, mala temporum conditione de novo frigeſcat, devenire poſſet. Nos igitur, qui dicti Principis Apoſtolorum Succeſſores ſumus, & ideo prædictam Baſilicam inter alias, quadam peculiari, & præcipua affectione proſequimur, & ſtabili animo decrevimus pace, propter quam noctes tranſimus inſompnes, Italiæ, *Deſiderium Pontificis irritum.* & Reipublicæ Chriſtianæ conceſſa, illi non minus, quam aliqui Prædeceſſores noſtri conſueverunt, immo abundantius elargiri: præſentibus mederi, & futuris occurrere volentes; Motu proprio, & ex certa ſcientia, maturaque deliberatione noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, auctoritate Apoſtolica tenore præſentis, perpetuis futuris temporibus duraturi, omnes, & ſingulas pecunias, ac alias res, quas novi Canonici, Benefitiati, & Clerici dictæ Baſilicæ in, & pro introitu receptionis, admiſſionis, & poſſeſſionis adeptionis Canonicatuum, Præbendarum, Benefitiorum, & Clericatuum tam vacantium, quam vacaturorum, quibuſvis gratiis, & remiſſionibus illorum ceſſantibus, quas omnino interdicimus, dare conſueverunt, & debent; necnon integram medietatem (a) omnium, & *Mediam annatam omnium redituum illi aſſignat.* ſingulorum fructuum, redditiuum, & proventuum, jurium, obventionum, & emolumentorum, etiam diſtributionum quotidianarum primi anni Canonicatuum, Præbendarum,

(a) Sixtus IV. & ipſe ſupellectilis Sacriſtiæ ſatagens an. 1479. inſtituit (*ſup. pag.* 208.) ut Canonicorum &c. nemo ad poſſeſſionem admitteretur, niſi Canonici 50. Beneficiati 25. & 12. cum dimidio Clerici florenos ſolverent: quod ſummo jure ſervaturSc. duobus pro ſingulis florenis in rationem relatis. Multo majori cum Sacriſtiæ emolumento Clemens inſtituit, mediam annatam ad eumdem finem ſolvendam eſſe continuo poſt initam poſſeſſionem, quod perinde religioſiſſime majores noſtri, noſque ipſi exequuti ſumus, & quicumque inter noſtros ordines adleguntur identidem, exequuntur. Sixto autem, & Clemente liberalior in Principis Apoſtolor. Sacrarium Alexander VII. conſtituit an. 1659. ut pro ſingulis Beatificandis quingenti aurei, ac mille pro Canonizandis eidem ſolverentur: quare perpetuum rei monumentum lapide inciſum viſitur in ipſo Sacrario. Conſule Bened. XIV. *de Beatif. & Canoniz. lib.* 1. c. 46. §. 5. Quæcumque autem per hujuſmodi Conſtitutiones ad Sacriſtiam perveniunt, Canonici duo Sacriſtæ in ſacram ſupellectilem juxta Pontificum Decreta erogant ſumma cum fide.

Nullam omnino excuſationem admitti.

darum, Beneſitiatorum, & Clericatuum hujuſmodi, etiamſi proviſiones, vel aliæ diſpoſitiones illorum de vacantibus per reſignationem ſimplicem, vel cauſa permutationis etiam in manibus noſtris, vel pro tempore Romani Pontificis, etiam de litigioſis, etiam Juriſpatronatus laicorum, etiam ſi receptiones ad vacatura fuerint, & pro filiis, fratribus, & nepotibus deſcendentibus, & lateralibus Canonicorum, Beneſitiatorum, & Clericorum ejuſdem Baſilicæ, ac quibuſvis aliis etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam Archipresbytero, & Vicario ejuſdem Baſilicæ, etiam Motu proprio de certa ſcientia etiam conſiſtorialiter, etiam de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam cum ſpeciali, & expreſſa remiſſione prædictorum, etiam de conſenſu Archipresbyteri, & Capituli ejuſdem Baſilicæ emanaverint, dictæ Sacriſtiæ, & illius uſibus perpetuo applicamus, concedimus, & aſſignamus: diſtricte inhibentes, & interdicentes, ac diſtrictius præcipientes, & mandantes Archipresbytero, Vicario, Camerariis, Canonicis, Capitulo, Sacriſtæ, Beneſitiatis, & Clericis, ac aliis Perſonis dictæ Baſilicæ nunc, & pro tempore exiſtentibus, ſub majoris excommunicationis latæ ſententiæ, aliiſque Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, etiam privationis Eccleſiarum, Beneficior., Officiorum, & Ordinum, ac bonorum, quæ obtinent, & obtinebunt, ac inhabilitatis ad ea, & quæcumque alia obtinenda, necnon decem millium ducatorum auri de Camera dictæ Sacriſtiæ applicandorum, & Apoſtolicæ maledictionis, & damnationis æternæ eo ipſo incurrend. ne de applicatis, conceſſis, & aſſignatis hujuſmodi audeant cuiquam, aliquam etiam minimam gratiam nec remiſſionem, aut ſolutionis dilationem facere, aut concedere, ſed de ea omnimoda integritate, gratia, remiſſione, mora, & dilatione, aliiſque obſtaculis penitus poſtpoſitis, & remotis exigere, & nonniſi in uſus, & utilitates dictæ Sacriſtiæ, & rerum ad illam pro cultu Divino, ac dictæ Baſilicæ ornatu, & decore neceſſariis, non tamen pro ejuſdem Baſilicæ Fabrica, exponere, & convertere, dolo & fraude ceſſantibus, cum omni ſtudio, & diligentia, ac bona conſcientia ſtudeant, & procurent realiter, & cum effectu; Nos enim omnes, & ſingulos ſupradictos, & quoſvis alios, qui præmiſſis non paruerint, aut contrafecerint in toto vel parte etiam minima, quique aliquid de præmiſſis applicatis remiſerint, ſeu exhibere neglexerint, aut etiam ab ſponte offerentibus, aut remittentibus receperint, aut retinuerint, vel in alios quam prædictos uſus converterint, cenſuras, & pœnas prædictas eo ipſo incurriſſe ex nunc ac præmiſſa nullo unquam tempore revocari, nec ſuſpendi, nec eis denegari poſſe, etſi etiam conſiſtorialiter, & de poteſtatis plenitudine fiat, non valere. Necnon præſentis ſolam Signaturam ſufficere, & ubique fidem facere decernimus; non obſtantibus præmiſſis, necnon Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, Statutiſque, & Conſuetudinibus dictæ Baſilicæ, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Excommunicationem & mulctam interminatur aliquid remittentibus, aut retinentibus.

Ejuſdem uſus pro utilitate Sacriſtiæ tantum.

Secus facientes prædictis pœnis ſubjicit.

Placet, & ita motu proprio applicamus, præcipimus, & decernimus. J.

Datum Romæ apud S. Petrum nonis Februarii anno ſecundo. (*b*)

Capellaniam ad Altare S. Bernardi & Sociorum confert Octavio de Cæſis literarum Apoſtolicarum Abbreviatori, & Familiari ſuo.

Ex Regeſto XXXVII. Bullar. Clem. VII. pag. 213. ap. Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1525. 7. Febr.

CLemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Octavio de Cæſis (*c*) perpetuo Capellano ad Altare Sanctorum Bernardi & Sociorum ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, litterarum Apoſtolicarum Abbreviatori, & familiari noſtro; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia.

Grata devotionis, & familiaritatis obſequia, quæ Nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, quibus perſonam tuam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, Nos inducunt, ut tibi reddamur

(*a*) Unum Canonicum Sacriſtam per ea tempora, non duos ut noſtra ætate, conſueviſſe eligi hinc ediſcimus. Paulus tamen V. in ſua Conſtitut. an. 1611. Canonicos Sacriſtas luculenter memorat.

(*b*) Paulus III. in ſuis litteris Apoſtol. *Cum dudum* hunc Motum proprium Clem. VII. vult datum die 21. Febr. 1525. Et ad annum quod attinet, controverſia facile componitur. Si enim anni ab Incarnatione ineantur, ſecundus annus tribuitur 1524. qui uſque ad diem 25. Martii fuit: Si vero ab Januario menſe, ſecundus annus eſt 1525. Quod autem diem ſpectat, fateor me non aſſequi cur Paulus ponat 25. Februarii, quum noſter Autographus certe habeat *nonis*.

(*c*) Ciampinus (*de Porco Majori pag. xvi.*) de Octavio loquitur juxta Regeſt. Pauli III. & Ughellium. Patrem habuit Angelum Cæſium Advocatum Conſiſtorialem, & tres germanos fratres, Paulum S. R. E. Cardinalem, Fridericum Epiſcopum Tudertinum & Cardinalem, ac Veſpaſianum Advocatum Conſiſtorialem. Ipſe Cervienſis fuit Epiſcopus per Pauli fratris ceſſionem

mur ad gratiam liberales. Exhibita ſiquidem Nobis pro parte tua petitio continebat, quod alias perpetua Capellania ad Altare Sanctorum Bernardi, & Sociorum (*a*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ de Jurepatronatus Laicorum exiſtit, per obitum quondam Nicolai de Panichis ad dictum Altare, dum viveret, perpetui Cappellani in Romana Curia defuncti, vacan. ejuſdem Capellæ Patroni, ſeu eorum major pars exiſtentes in pacifica poſſeſſione, vel quaſi, juris præſentandi perſonam idoneam ad dictam Capellaniam, dum pro tempore vacat, te ad prædictam Capellaniam, ut præmittitur, vacantem, tunc Capitulo dictæ Baſilicæ, ſeu ſub eodem Capitulo ad id forſan deputatis infra tempus debitum præſentarunt, ac Capitulum, ſeu perſonæ deputatæ te in dictæ Capellaniæ Capellanum ordinaria auctoritate inſtituerunt, tuque præſentationis, & inſtitutionis prædictarum vigore poſſeſſionem ejuſdem Capellaniæ aſſecutus fuiſti. Cum autem ſicut eadem petitio ſubjungebat, tu dubites, præſentationem & inſtitutionem prædictas ex certis cauſis juribus non ſubſiſtere, &, ſicut accepimus, dictam Capellaniam adhuc ut præfertur, ex eiſdem forſan cauſis vacare: Nos tibi, qui in earumdem litterarum Apoſtolicarum expeditione dilecto filio noſtro Pompejo (*b*) tituli Sancti Laurentii in Damaſo Presbytero Cardinali Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario aſſiſtens exiſtis, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica cum Cura, & ſine Cura, quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus Apoſtolicis obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores, necnon præſentationis, & inſtitutionis prædictarum, & ſi quæ ſint, nullitatis & invaliditatis earum præſentibus pro expreſſis habentes, Capellaniam prædictam, quæ ſine Cura eſt, cujuſque fructus, redditus, & proventus duodecim Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, ut aſſeris, non excedunt, ſive ut præmittitur, ſive alias quovis modo aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam dicti Nicolai, vel cujuſvis alterius reſignationem in dicta Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, vacet; etiam ſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Cappellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore Datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Veronen. & Caſertan. ac Cæſenaten. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ, juriumq; & pertinentiarnm prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellaniam prædictam, ut eſt moris, admitti, tibique de illius fructibus; redditibus, & proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra, appellatione

Capellania S. Bernardi & Socior. vacan. in Baſil. Vatic.

A Patronis præſentatur Cajus & inſtituitur.

Idem Apoſtol. auctor. inſtitui optat.

Ejus deſiderium impletur.

Modo nulli ſit jus quæſitum in eadem Capell.

ſionem an. 1528. cum regreſſu, juxta diſciplinam per id tempus toleratam: Octavio præmortuo anno circiter 1543. Paulus de facto regreditur, eademque conditione Joanni Andreæ Cæſio per aliquot dies Eccleſiam cedit: deinde pari modo ſororis filio Scipioni Sanctacrucio. Quod obiter animadverti velim, ut magis ac magis diſciplina teneatur eorum temporum, quæ Concilium Tridentinum præceſſere, ad majorem Apoſtolicarum litterarum & aliorum Documentorum intelligentiam.

(*a*) Duo Altaria paulo ante cum ſuis Capellaniis deteximus Alpharano aliiſque ignota, videlicet S. Petri Ænei, & Sanctæ Eliſabeth. Tertium nunc audimus perinde ignotum iis, quicumque de veteri Baſilica ſcripſerunt: *Altare SS. Bernardi & Sociorum.* Equidem non video qui adſcribantur Socii D. Bernardo in Sanctorum album relato ab Alexandro III. an. 1174. Quidni potius altare illud recens e Vaticanis ruderibus emergens tribuatur SS. Martyribus Beraldo & Sociis ejus Petro, Accurſio, Adjuto, & Othoni Ord. Minor. Martyrium paſſis ſub Rege Marrochii, & Martyribus declaratis a Sixto IV. an. 1481.? VVadding. *to.* 1. *pag.* 241. Raynald. 1481. *n.* 43. Bolland. *to.* 2. *Januar. pag.* 62. Fontanin. *cod. Canonix. pag.* 188. Bened. XIV. *de Canonix. SS. to.* 1. *c.* 29. *n.* 15. Id vero divinare eſſet: quæ res nullam omnino fidem meretur in factis: niſi & Paulus III. ut infra planum erit, Capellaniam *S. Beraldi* nominaret.

(*b*) Domicellos Romanos ab Julio Pontifice depreſſos; excitatoſque, atque elevatos a Leone conſpeximus. En Pompejo Columnæ novam auctoritatis acceſſionem factam deprehendimus a Clemente. Utinam bene vertat. Vicecancellarii munus ampliſſimum, quo ipſe Clemens fungebatur ante Pontificatum, creditum Pompejo eſt, ſimul atque Sacra Thiara redimitus eſt Clemens: qui præterea magnificentiſſimas eidem ædes elargitus fuit, quas a Raphaele Riario Cardinali extructas ſibique a Patruo Leone poſt Riarii mortem conceſſas uſque ad eum diem poſſederat.

Obſtantia quæcumque removet.

tione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis dictæ Urbis ſpeciales, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint; etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias qumodolibet ſit proceſſum. Quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliornm, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero (*a*), & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis, communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Et qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali, vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane ſi, ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſiouis, mandati, voluntatis, & decreti infringere &c. Si quis autem &c.

Privilegiis Archipresb. & Capituli derogat.

Similiter contrariis omnibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo quarto, ſeptimo Idus Februarii, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Sixti IV. exemplo revocat locationes, & conceſſiones domorum &c. ad Baſilicam ſpectantium factas Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, eorumque Affinibus, dummodo pro eorum habitatione non ſint factæ.

Ex MS. veteri exemplo in Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 12. faſc. 277. Item lib. B. fol. 150. & lib. I. fol. 87.

AN. CH. circ. 1525.

Bull. Vatic. pr. aliis Eccleſiis a Pontif. colitur.

Locationes pro habitatione Canonicis, Beneff. & Clericis non factas irritas declarat.

Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia veſtigiis Prædeceſſorum noſtrorum libenter inhærentes, ac circa ea, quæ proſperum ſtatum, & felicem ſucceſſum Eccleſiarum, Sanctæ Domus Dei ſunt, præſertim Venerandæ, Sanctæque Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quam præcipuis devotionis affectibus reveremur, ſincero affectu intendentes, revocationes, annullationes, & irritationes, quæ a felic. recordat. Sixto Papa quarto Prædeceſſore noſtro per præinſertas (*b*) in forma Motus proprii emanaverunt, ac in eis contenta quæcumque auctoritate Apoſtolica innovamus. Et nihilominus omnes, & ſingulas locationes, etiam quocumque cenſeantur nomine, conceſſiones de Pratis; Tabernis, Hoſpitiis, Nemoribus, Silvis, Capannis, Hortis, Vineis, Caſalibus, Domibus præterquam propria habitatione receptis, ac aliis quibuſcumque bonis ad dictam Baſilicam quomodolibet pertinentibus, Canonicis, Beneficiatis, & Clericis ejuſdem Eccleſiæ, aut eorum conſanguineis, & Affinibus conjunctim, vel diviſim in ſecundo gradu, ſive Familiaribus, qualitercumque, & quomodocumque ac quocumque tempore in perpetuum, vel ad tempus hactenus factas, quarum tenores, & formas haberi volumus pro expreſſis, tenore præſentium revocamus, caſſamus, irritamus, & adnullamus, ac irritas, & inanes, nulliuſque roboris, vel momenti fuiſſe, & eſſe, nec per illas jus aliquod acquiſitum cenſeri, & ſic judicari debere ſublata &c. Irritum quoque decernimus, quodque qui tales res ſic locatas hactenus

(*a*) Franciſco vulgo Franciotto Urſino, quem Leo X. a re militari ad togam vocatum in frequentiſſima lectione Patrum an. 1517. Cal. Jul. primum ex novem Diaconis Cardd. creaverat, ſubinde 1520. Archipresbyterum noſtræ Baſilicæ renunciaverat, Hippolyto Card. Eſtenſi humanis rebus excedente. Idem Franciottus a Julio Medices propoſitus in Conclavi, ut eligeretur Pontifex pertraxit Columnium cum ſuis in ipſius Julii electionem. Quare Clemens illi referre acceptum dicebatur Pontificatum. *Panvin. Ciac.* &c.

(*b*) Literas Sixti IV. hic laudatas habes ſupra *pag.* 229. Eas conſule; nonnihil enim diſcriminis occurrit. Præinſertas autem appellat; quippe vetus exemplum MS., quod Autographo quam ſimillimum eſt, primo loco eas præſefert, deinde litteræ Clementis ſequuntur: ac perinde in Tranſumtis eſt factum.

(*a*) Mul-

Ipſæ antiquæ locationes iterum æſtimandæ ſub pœnis &c.

ctenus poſſederint, non ſecundum formam locationis, ſed juxta extimationem duorum Virorum per partes eligendorum, & in eventum diſcordiæ, tertio per Vicarium noſtrum in Alma Urbe deputando fiendam, pretium ſolvere teneantur, ac ſimiles locationes de cætero fieri ſub excommunicationis latæ ſententiæ, a qua ab alio, quam a Romano Pontifice, præterquam in Mortis articulo, ac ſatisfactione prævia, abſolvi non poſſint, ac infamiæ juris, & facti, necnon quingentorum Ducatorum pœnis (*a*) pro una Cameræ noſtræ, pro alia vero medietatibus Sacriſtiæ ejuſdem Baſilicæ applican. ipſo facto etiam a conſentientibus, & votum quomodocumque præſtan. incurren. pœnis, quoties contrafecerint, diſtrictius inhibemus. Volumus etiam, quod deinceps nulla locatio dictarum rerum cuiquam fieri poſſit, niſi de pleno Capitulo, & quod tale Capitulum per diem ante, cuilibet Canonico per Campanarium, vel alium ad id deputatum intimari debeat, & expreſſa cauſa, vel pro locatione talis rei, alias locationes fiendæ nullius ſint roboris, vel momenti: non obſtan. quocumque juramento præſtito, vel præſtando, quodque locationes fiendæ ad tempus ultra Triennium, non tamen in perpetuum, quas nullo modo fieri volumus, nullam obtineant firmitatem, niſi per idoneos Teſtes in eamdem utilitatem Eccleſiæ prædictæ coram præfato Vicario, modo pro tempore probat., & per eumdem Vicarium approbare fecerint; quibuſcumque Privilegiis, & conſuetudinibus dictæ Eccleſiæ non obſtan. ac præſentes perpetuis futuris temporibus obtineant roboris firmitatem, in libriſque, & conſtitutionibus dictæ Eccleſiæ deſcribi, & per Canonicos, tempore introitus cujuſcumque, ſicut & alias Conſtitutiones de obſervan. jurari debeant, mandamus. Decernimus præſentem noſtram Signaturam, quoad præmiſſa omnia ſufficere, ac in Judicio, & extra fidem facere, ac juxta earumdem præſentium tenorem judicari debere, abſq. aliqua literarum deſuper expeditione, regula contraria non obſtante; illarum tranſumptis manu Notarii publici ſubſcriptis, ac Sigillo alicujus Prælati Eccleſiæ munitis, eamdem prorſus fidem ubique adhibendam fore, & adhiberi debere, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, ac irritum, & inane quidquid contra prædicta omnia, & ſingula contigerit attentari: mandantes dilecto filio noſtro Franciotto Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diacono Cardinali de Urſinis dictæ Baſilicæ Archipresbytero, ac omnibus, & ſingulis aliis, ad quos pertinet, vel poſt hujus noſtræ innovationis, & revocationis publicationem, & alicujus temporis competentis decurſum, ad executionem pœnarum, de quibus in præinſertis, ac præſentibus omni appellatione remota, etiam manu regia extrajudicialiter, ſola facti veritate inſpecta, procedat, & irrevocabiliter præmiſſa omnia obſervari faciat cum effectu, non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, conſuetudinibus dictæ Baſilicæ, ſtatutis, juramento, cæteriſque quibuſcumque; volentes inſuper, præſens hoc noſtrum mandatum ad perpetuam rei memoriam juxta Conſtitutiones dictæ Eccleſiæ adnotari.

A pleno Capitulo in poſterum facienda.

Conſtitutio hæc juranda cum aliis

Pœnæ in contrafacientes conſtituta executioni mandandæ

Placet, & ita motu proprio innovamus, revocamus, decernimus, & mandamus J.

Dubitatio ſuborta ſuper prædicta Conſtit.

Motu proprio &c. cum, ſicut accepimus, a pleriſque forſan dubitari contingat, an vigore proximi conſimilis noſtri motus proprii contra omnes, & ſingulas Perſonas, quomodocumque, qualitercumque Canonicos, Benefitiatos, & Clericos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, attinentes etiam ipſorum affines ad executionem illius, & contentorum in eo procedi poſſit; verum cum Statum dictæ Baſilicæ pleniſſimo animi affectu amplecteremur, volentes, ut quæcumque optimum ſtatum ejuſdem reſpiciunt, debitæ executioni demandentur, præſentium vigore decernimus, & declaramus, quod omnia, & ſingula ea, quæ circa locationes, quas in proximo præinſerto irritas, & inanes eſſe volumus, decreta, atque ſancita extiterunt, eadem omnia in locationibus, etiam Affinibus conjunctim, vel diviſim dictorum Canonicorum, Benefitiatorum, & Clericorum Baſilicæ prædictæ facta, locum ſibi vendicare, addenteſque, quod præfatus Vicarius noſter ad confirmandum, ſive infirmandum locationes nedum procedere habeat, at debeat, decernenteſque poteſtatem, & facultatem præfato dilecto filio noſtro Franciotto Cardinali de Urſinis per nos attributa ad omnia, & ſingula ſupradicta ſe extendere quibuſcumque in contrarium facien. non obſtan.

Luculentior declaratio in ea contentor.

Placet J.

Epi-

(*a*) Mulctam pecuniariam Sixtinam 200. ducator. ad 500. extendi per Pontificem, pœnaſque alias non minui, ſed augeri, plane oſtendunt, aut Canonicos, cæteroſque iſti cauſæ indormiviſſe annos circiter quadraginta, aut Sixtinas litteras ſupremo Pontificatus anno datas, morte Pontificis ſuperveniente nullum effectum ſortitas eſſe.

(*a*) Ber-

Epiſtola Encyclica omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis &c. per Italiam, qua enunciatur *Bannum* adverſus direptores Baſilicæ Vat., Palatii Apoſt., & Civitatis Leoninæ.

Ex Regeſto Epiſtolar. in forma Brev. an. 1526. par. 2. pag. 480. ap. Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1526. 28. *Sept.*

UNiverſis & ſingulis venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumque Vicariis in ſpiritualibus generalibus per Italiam conſtitutis; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Edictum Gubernatoris Urbis in direptores ciuit. Leoninæ.

Cum venerabilis frater Bernardus Epiſcopus Tarviſin. (*a*) Almæ Urbis noſtræ Gubernator, noſtro juſſu, pro indagatione, recuperationeque rerum, ac bonorum nuper ex Baſilica, & Burgo S. Petri de Urbe, Palatioque Apoſtolico, illiuſque Capella violenter, & impie ac ſacrilege ablatorum, derobatorum, & aſportatorum (*b*) quoddam proclama, ſeu bannum in materno, ſeu vulgari ſermone impreſſum contra ablatores, derobatores, & raptores bonorum ipſorum ediderit, & in eadem Urbe publicari fecerit: Nos id ad notitiam omnium deduci volentes, hortamur Vos, mandamuſque Vobis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub ſuſpenſionis a divinis pœna, ut in ſingulis Eccleſiis veſtrarum Civitatum, & Diœceſum dictum proclama inter Miſſarum ſolemnia publicari, & Chriſtifideles ad reſtitutionem bonorum eorumdem, ſub pœnis in dicto Banno contentis, moneri auctoritate noſtra curetis. Volumus quoque, ut præſentium tranſumptis ſcriptis, vel impreſſis, & ſigillo alicujus Prælati in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, ſubſcripitioneque Notarii publici munitis plena, & eadem fides adhibeatur, quæ originalibus præſentibus litteris adhiberetur, ſi illæ fuiſſent exhibitæ, vel oſtenſæ: contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Publicari mandat inter Miſſar. ſolemnia.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die vigeſima octava Septembris, M. D X X V I. Pontificatus noſtri Anno tertio (*c*).

Approbat, & roborat venditionem, ſeu permutationem factam a Capitulo Caſalium Quarticioli, Petræ Aureæ, ac Monaſteriorum.

Ex Regeſto III. diverſor. Cameral. Clem. VII. n. 77. pag. 148. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1526. 9. *Dec.*

ACcepimus, quod nuper dilecti filii Dominicus Capoferreus, Julius Corvinus, & Lancellottus de Lancellottis Camerarii, ac Paulus de Capoſucchis, & Joannes Andreas Nardinus Canonici Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, a dilectis etiam filiis Carolo de Arioſtis Provicario (*d*), Chriſtophoro Jacobatio (*e*) Epiſcopo Caſſanen., Joanne Antonio de Statis, Julio Corvino, Ceſare de Attavantis, Annibale Urſino, Hieronymo Planca Archiepiſcopo Cæſarien. Dominico Capoferreo, Accurſio de Caſingo, Joanne Andrea Nardino, Julio de Tuttis, & Lancelloto de Lancellottis Canonicis dictæ Baſilicæ in Sacriſtia ejuſdem, in loco ſolito Capitulari de mane ad Capitulum faciendum pro rebus, & negotiis dictæ Baſilicæ, & Capituli pertractandis, ut eſt moris capitulariter congrga tis, tribus aliis Canonicis tunc etiam congregatis diſſentientibus, ad conſentiendum contractui permutationis infraſcriptorum

Canonici capitulariter congregati

Pro alienatione Caſalium ad fav. S. Sedis

(*a*) Bernardus Rubeus Parmenſis ex Comitibus Bercetti Bellunenſis primum, deinde Tarviſinus Epiſcopus, ab anno ſcilicet 1499. Bis Gubernator urbis fuit: primo ſub Leone X. inde, aliis functus præclaris muneribus, ſub Clemente VII. iterum, ſpectator infelix utriuſque direptionis urbis, ac morte præreptus an. 1527. die 28. Junii poſt menſem ab ingreſſu Germanorum militum, & vaſtatione teterrima omnium rerum.

(*b*) In Diario Blaſii Baroni Cæſenatis J. D. & Sacrar. Cærem. Magiſtri (*lib.* 1. *c.* 85.) an. 1526. ſic legitur: *A di 26. di Settembre fu dal Card. Colonna Saccheggiato il Palazzo Apoſtolico, e la Cappella, e la Sagreſtia, e la Chieſa di S. Pietro.* Guicciardinus *lib.* 17. multas addit circumſtantias, quæ huc non ſpectant. Ad rem autem hæc refert: *Saccheggiavano il Palazzo e le coſe, e ornamenti Sacri della Chieſa di S. Pietro, non avendo maggior riſpetto alla Maeſtà della Religione, e all' orrore del Sacrilegio, che aveſſero avuto i Turchi nelle Chieſe del regno d' Ungheria. Entrarono dipoi nel borgo nuovo, del quale ſaccheggiarono circa la terza parte non procedendo più oltre per timore dell' artiglieria del Caſtello.* Ex litteris hiſce Apoſtolicis, ac Synchronorum Scriptorum teſtimoniis patet, quanta errent via, qui Baſil. Vat., Palatii Apoſt. & uno verbo Leoninæ Civitatis expilationem in Borbonios totam rejiciunt. Horum ego immanitatem, rapinas, Sacrilegia æque ac alii omnes deteſtor: neque dubito quin ſuas etiam calamitates Baſilicæ noſtræ, & Civitati Leoninæ attulerint: at literæ iſtæ, & Scriptores omnes expilationis ejus teſtes ſunt, quæ Borbonii adventum octo ſolidos menſes præceſſerunt Card. tamen Columna non aderat. *Panvin.*

(*c*) Ex mole Hadriana ad Vaticanas ædes redierat Pontifex tertia calamitatis die. Scriptores autem omnes tradunt, iiſque ubetius Panvinius, quod poſtridie Sacrilegæ ejus direptionis advocato Pontifex Hugone Moncata iniquiſſimis conditionibus trimeſtres pepigit inducias ne quicquam reluctante Pompejo: deinde Hugo revertens in regnum, metum abſtulit Pontifici, parandiſque novis, & majoribus calamitatibus viam aperuit.

(*d*) Carolus de Arcoſtis ex nobili Familia Ferrarien. (quam celebriorem reddidit Ludovicus Poeta inſignis, Caroli frater natu major) erat Canonicus, & ſimul Vicarius: quin ſequenti anno creatus Epiſcopus Acerranus, retinuit Canonicatum, & Vicariatum *Ughell.* Ita ferebant tempora.

(*e*) Inſignem hunc Rom. Civem a Leone X. adlectum inter Canonicos noſtræ Baſil. & a Clem. VII. ſuffectum Dominico Jacobatio ejus patruo in Caſſanen. Eccl. adminiſtratione anno 1523. Paulus III. Datarium, & Cauſarum Sac. Palatii Auditorem, mox Presb. Card. S. Anaſtaſiæ renunciavit: arduiſque in re-

rum Caſalium inter dictum Capitulum ex una, & venerabilem fratrem noſtrum L. (*a*) Epiſcopum Prænestin. Cardinalem Sanctorum Quatuor ex alia, ſub modis, & formis, pactis, conditionibus obligationibus, promiſſionibus, & cautelis in quadam notamanu dilecti filii Ludovici Cæcii Notarii dicti Capituli ſcripta, & per venerabilem fratrem A. (*b*) Epiſcopum Piſtorien. ſubſcripta deputati, cum eodem Epiſcopo aſſerto Procuratore, & Nepote dicti Cardinalis, contrahendo titulo ex cauſa permutationis eidem Cardinali, inter alia, Caſalia infraſcripta, videlicet: Caſale Quarticioli annui redditus Centum & decem Ducatorum de Carlenis, quod Riccardus de Mazatoſtis, & Caſale Petræ Aureæ, & Monaſteriorum, videlicet Portionem dicti Caſalis ad dictum Capitulum ſpectantem, annui redditus Centum ſeptuaginta ſimilium Ducatorum de Carlenis in pecunia, & triginta annuorum Secchiorum Caſei Pecudum, communis pretii & valoris octo Ducatorum etiam de Carlenis, & vigintiquinque rubrorum grani communis pretii quinquaginta Ducatorum ſimilium, & vigintiquinque rubrorum Ordei communis pretii vigintiquinque Ducatorum ſimilium, quod Cola Jacobatius, & Laurentius Dominici Jacobatii in locationem reſpective tenent, jure proprio, & in perpetuum dederunt, & conceſſerunt, & omnia jura dicto Capitulo ſuper eis competentia nullo jure &c. eis reſervatis ceſſerunt, & verſa vice dictus A. Epiſcopus dicto nomine, in recompenſam dictorum, & aliorum Caſalium, dicto Cardinali ex dicto titulo permutationis dictis Canonicis, & Capitulo, ac præfatis deputatis Caſalia ipſius Cardinalis poſita in partibus Tranſtiberinis cum fornacibus, vineis, hortalitiis, domibus, & ædificiis ad ipſum Cardinalem ſpectantibus, necnon Caſale Malianæ (*c*) in eiſdem partibus conſiſtens, cum ſuis introitibus &c. jure proprio, & in perpetuum, de conſenſu dilecti filii Franciotti Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Urſini, qui Præpoſituram Eccleſiæ Sanctæ Cæciliæ de Urbe ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam obtinet, & ad quam dictum Caſale de Maliana pertinet, ſimiliter in perpetuum dedit, & omnia jura dictis L. & ratione dictæ Præpoſituræ F. Cardinalibus competentia ceſſit, cum promiſſionibus hinc inde de evictione, & de faciendo conſentire omnem

Caſalia alienata enumerantur.

Caſalia pro compenſatione aſſignata

Cautiones utrimque juridicæ.

---

rebus adjutorem habuit uſque ad an. 1540. quum Umbriæ, ac Peruſiæ alteram legationem præclare gerens obiit ſupremum diem 7. Octobr. De ſummis ejus laudibus Carol. Carthar. *de Advoc. Conſiſt.* Ughell. & *Addit.* ad Ciac. Ciampin. *de Parco maj. pag. XVIII.* compendiario eaſd. refert.

(*a*) Laurentius Puccius Florentinus, Epiſcopus Piſtorienſis quem Leo X. Cardinalem creaverat SS. quatuor Coronatorum an. 1513. & Clemens VII. Epiſcopum Præneſtinum, & Major. Pœnit. ſummæ ſingularisque virtutis virum, cujus opera, & conſiliis uſi ſunt Pontifices prædicti. Clementis præſertim ſolatio fuit quum nullo fere in ſtatu erat res Eccleſiæ Romanæ publica.

(*b*) Antonium Puccium, qui Laurentio patruo non impar meritis Piſtorienſis & ipſe Epiſcopus fuit, cedente nimirum Laurentio an. 1518.: tametſi gravioribus in negociis adhibitus Sedem illam abſens adminiſtravit. Cardinalis etiam SS. quatuor Coronatorum creatus fuit a Clem. VII. an. 1531. Majorque Pœnitentiarius, ut patruus.

(*c*) Villæ Manlianæ mentionem feci, quum decimi Leonis mortem ejuſque cauſas indicabam (*pag.* 362.) Hic vero lector monendus mihi eſt rei, ut parum notæ, ita apud vulgum incertæ, aut villæ ætas conſideretur, aut res a Leone ibidem geſtæ. Ad ætatem quod attinet, non ſatis fido indicio nominis, a Manliana gente Patritia, quæ ad Cæſaris & Pompeji tempora perveniſſe dicitur, Manliana Villa repetitur: inceptum ſane audax, ac demonſtratu, quam creditu difficilius. Famianus quidem Nardinus (*lib.* 8. *cap.* 2.) animadvertit, utramque Tiberis ripam Romanorum Villis frequentiſſimam olim fuiſſe, ita ut Symmachus ſuam habuerit prope Oſtiam. Et Flaminius Vacca (*num.* 98.) teſtatur, quod Gregorio XIII. Pontifice in arundineto extra portam Portuenſem ſecundo ab urbe lapide, media circiter via, qua itur ad Manlianam Villam (loco nomen eſt *Fogalaſino*) Conſulum, & Columnarum vim magnam effoſſam eſſe; Conſulibuſque per Urbem effuſis, ſectas fuiſſe Columnas atque adhibitas ad ornatum Sacelli Gregoriani in noſtra Baſilica Vaticana. Quid vero? In Pontificia Ditione tria Manliana reperire eſt; *Manlianum* videlicet Sabinæ civitatem Epiſcopi Cardinalis Sedem; *Manlianum* in Umbria ultra Reatem in finitimis Regni Neapolis, & *Manlianum*, de quo Leander Albertus in fine ſecundæ Regionis, ſeu Hetruriæ Mediterraneæ ita loquitur: *Seguitando il Tevere, vedeſi* Magliano *preſſo quel luogo molto bello, e dilettevole a pigliar piacere i Pontefici Romani, miglia cinque diſcoſto da Roma.* Manliana igitur Villa non ultima ab antiquitate nomen repetiit ſuum, ſed ab oppidulo, ſeu loco, cui nomen *Magliano*, Villa Manliana nuncupari cœpit. Fideſque integra adhibenda eſt Alberto, qui anno quidem 1550. ſuam Italiam Henrico II. & Catharinæ Mediceæ Chriſtianiſſimis Regibus dedicavit; ſed multo antea illam abſolverat, quippe quam Flaminius jam totam perlegerat an. 1537. Quamobrem temporibus, queis verſamur, Villa hæc Pontificia mutuabatur nomen ab exiguo illo loco, cujus hodie exciſi mentio apud Leandrum remanet. Certæ hujus rei teſtis ipſe accedam, qui Apoſtolicas litteras tam multas Leonis X. Clementis VII., & Pauli III. inde datas oſtendens, videnſque compenſationis tot Caſalium loco, quæ noſtri Majores pro Apoſtolica Sede alienarunt, Capitulari Menſæ Manlianam aſſignari, ipſam adii die 13. Octobris labentis anni 1750. omniaque diligenter inſpexi, ut tutius ſententiam ferrem. Manliana igitur Villa ſic ſe habet: Trans Rivum, cui nomen *la Magliana* grande & oblongum occurrit ædificium hominum, & equorum multitudini recipiendæ aptiſſimum. Dextra incedenti remanet; nec procul e regione viſitur in arcis modum Villa Manliana. Atrium, perampla cohors, quæ non ignobilem habet fontem quadratum in media ſui parte, & Porticus duæ ad boream una, altera ad orientem verſæ Magnificentiam ædium adhuc præferunt. Ipſas ædes duo Pontifices excitarunt, plures ornarunt; amœnitatibus præcipue Leo circumſepſit. Qui omnium primus excitavit partem illam ædium, quæ ſtatim occurrit ad lævam ingredientis, eſt idem ille Innocentius VIII. a quo Apoſtolicum Palatium Vaticanum olim nomen accepit. Quatuor antiqui moris feneſtris, quæ totam extenſionem demonſtrant, inſcriptum legitur *Innoc. Cibo Genu n. Papa VIII.* Perinde eſt introrſus; Scutis gentilitiis & inſcriptionibus clare definientibus hanc partem ædium non ſatis amplam. Alter Pontifex, qui ædificium tum late produxit læva ex eadem parte, tum brachio ampliori auxit verſus boream in conſpectu ingreſſus, eſt Julius II. cujus nomen inſculptum legitur ſex feneſtris partis lævæ, ac ſeptem prædicti brachii; pariterque occurrit intrinſecus: *Jul. II. Ligur. Pont. Max.* Ex porticu, quæ ſubjicitur brachio per Julium addito, aſcenditur per Scalam Regiam ad majorem Aulam, quæ Muſarum dicitur, quod novem Muſæ una cum Apolline in parietibus pictæ, ſuum ſingulæ nomen, & officium eleganti brevique epigraphe præſeferunt. Laqueare tam majoris hujus Aulæ, quam alterius proximæ ad ſiniſtram ingredientium prægrande exhibet ſtemma Mediceum: atque interius incedendo Cubicula viſuntur Leonis X. e regione maris. Ex iiſdem cubiculis lata

pla-

omnem perſonam &c. ac aliis pactis, & conditionibus, & conventionibus latius in publico Inſtrumento deſuper confecto, & per dilectos filios Albertum Serra Cameræ Apoſtolicæ, & dictum Ludovicum Notarios rogato; & deinde per dictum L. Cardinalem ratificato, certis etiam fidejuſſoribus de evictione & conſenſu præſtando pro parte dicti L. Cardinalis datis, latius expreſſis. Et deinde dictus Cardinalis dicta Caſalia videlicet Caſale Quarticioli Riccardo Mazatoſto, & Caſale Petræ Aureæ, & Monaſteriorum Colæ Jacobatio præfatis, pro certis inter eos conventis pretiis, tunc in pecunia numerata dicto L. Cardinali ſoluta, jure proprio & in perpetuum ſimiliter cum promiſſione de evictione, & aliis clauſulis in contractibus, ſive publicis Inſtrumentis per dictum Albertum Serra Notarium rogatis latius cotentis, reſpective vendidit. Nos deputationis & facultatis juxta tenorem dictæ Notæ, ac permutationis, & venditionis, ac omnium, & ſingulorum prædictorum, & aliorum in dictis Inſtrumentis Capitulorum, & pactorum contentorum tenores pro expreſſis habentes; Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine deputationem, permutationem, ac venditionem prædictas, ac prout, & ſicut eas concernunt, omnia, & ſingula in dictis Inſtrumentis contenta, & inde ſecuta quæcumque, quorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis, & inſertis habentes, & totaliter inſeri poſſe volumus, auctoritate noſtra Apoſtolica per præſentes approbamus, & confirmamus, & perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obſervari debere decernimus, & mandamus: omneſque & ſingulos tam juris, quam facti, ac ſolemnitatum requiſitarum defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, plenarie ſupplemus. Sicque per quoſcumque Judices, Ordinarios, & delegatos etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores in quacumque inſtantia interpretari, ſententiari, decidi, & judicari debere, ſublata eis, & cuilibet eorum aliter interpretandi, judicandi, & decidendi facultate; irritum quoque & inane quidquid ſecus in

Venditio dict. Caſalium.

Apoſtolica auctor. roborata.

---

planities proſpicitur, quæ Pontificii oblectamenti adhuc ſervat luculenta veſtigia. Mœniorum, & foſſæ, queis illa circumdabatur, ſitus certus adſpicitur: Parci, in quo minutæ animantes ad venationem alebantur, locus a parte Tiberis eſt valde conſpicuus: perinde prata conſpicua ſunt, vinea licet, fructiferiſque arboribus interrupta, in quæ reſerato parco emittebantur vario venationis genere aut capiendæ, aut cædendæ. Perampla duo ſuggeſta ex tiburtino marmore, quæ nobis audiunt *Ringhiere*, axtantibus adhuc marmoreis fulcris patentia, ſuper iiſdem pratis porrigebantur in ſumma area Scalæ Regiæ, alterum e regione ingreſſus in majorem aulam; contra Scalam alterum. Utrinque autem & ſpectabantur venationes, & ſclopetis, ſeu aliis telis animantes necabantur. Ex eadem area ſuſpicitur in ſuperliminari prægrandis januæ Scutum Cardinalitium cui ſubjicitur hæc inſcriptio: *Fr. Card. Papienſis, Julii II. alumnus.* Quæ haud dubie deſignat Franciſcum Alidoſium, cui perinde atque Jacobo Amanato Papienſis cognomentum Guicciardinus aliique Scriptores tribuunt. Præterea Ciaconius de Julio II. agens: *Alumni tamen ſui,* inquit, *& ſacrati viri cædem adeo gravi, & acerbo animo Julius tulit, &c.* Et Guicciardin. *lib. 9. in fin.* ejuſdem rei teſtis integerrimus affirmat, quod Pontifex *comincið con grida inſino al cielo, e urli miſerabili a lamentarſi; mmoven lolo ſopra modo la perdita d' un Cardinale che gli era tanto caro.* Hunc autem liquet molientem nova cæſum fuiſſe ab Urbini Duce, quod maxime moleſtum accidit Julio II. cui erat acceptiſſimus, & a quo & Cardinalatu, & Legationis Bononienſis honore cumulatus fuerat. Quumque ea cædes perpetrata fuerit an. 1511. hinc facile aſſequimur, ante eum annum fuiſſe abſolutam Villæ Manlianæ fabricam, laquearibus, picturis, aliiſque ornamentis poſtmodum locupletatam a Leone X. qui externas oblectationes adjecit. Hæc maxima Villæ antiquitas: quam toto fere ſæculo ſextodecimo incoluerunt Pontifices, atque eapropter ornandæ, atque identidem inſtaurandæ incubuerunt. Copioſum atque eximium fontem in magnæ Cohortis medio *Pius IV. Medices Mediolanenſis* e tiburtino marmore excitavit, ut inſculptum nomen in quatuor ejus lateribus demonſtrat. Januæ, qua patet aditus ex majori in minorem Aulam imminet Scutum gentilitium Sixti V. coloribus exceptum. Recentiora alia monumenta haud quæſivi, nam prope ea tempora ſentiebam me perveniſſe, quum longe auguſtiora, ac tanti Principis Majeſtati aptiora extrui cœperunt ædificia, quæ fuerunt cauſa, cur Manliana Villa, Pontificiæ olim deliciæ exoleſceret, Caſaliſque ingenium indueret Latifundii Manlianæ uſui, quod compenſationis loco noſtris majoribus aſſignatum fuit. Et ſane Monialibus S. Cæciliæ, ad quarum manus tandem pervenit Latifundium, Villa hæc tot monumentis celebris, eſt Caſalis inſtar ſarta tecta exigentis, ſuaſque, ſi haberet ſenſus, deflentis vices. Cæterum quicumque Conſulatem, ſeu Auguſteam ætatem repetunt, ii deſipiunt. Nulla uſquam reticulati parietis veſtigia, ſigna nulla, nullæ inſcriptiones, rudera demum nulla vel minimum vetuſtatis ejus indicium præbent. Hactenus de ætate.

Quod ſpectat decimi Leonis res geſtas, dubitari non poteſt, quin illuc Leo frequentius, quam reliqui Pontifices diverſatum ſe conferret. Comparatæ ſcilicet amœnitates, de quibus Panvinius breviter: *Manlianam Villam aqua corrivata, elegantiori ædificio exornavit;* unum illud, eodem teſte, *ei vitio datum, quod voluptatibus, venationibus, aucupiis effuſe deditus, luxui, & ſplendidiſſimis Conviviis, muſicæque magis, quam tantum Pontificem deceret;* ac demum ætas ejus Pontificis florens ita perſuadent. Quod autem frequentiſſimam, quæ unquam fuerint, Cardinalium creationem an. 1517. Calendis Quintilibus ibidem fecerit, ut vulgo creditur, neque Auctores Synchroni, neque graves alii Scriptores affirmant: Ciaconius aperte negat, *Romæ*, ajens *Calendis Julii &c.* Et vero Guicciardinus (*lib.* 13.) Manlianam Villam excludit, his verbis: *Alla quale procedè tanto immoderatamente, che pronunciò in una mattina medeſima in Conciſtoro, conſentendo il Collegio per timore, e non per volontà, trentuno Cardinali.* Ad aucupia enim, & venationes cum ſuis familiaribus, aliiſque neceſſariis ex improviſo prodire poterat: ſed novis legendis Patribus Conſiſtorium erat opus. Idcirco Panvinius hujuſmodi rerum enarrator diligens, qui Manlianæ non ſemel meminit, hac occaſione de ea ſilens, gravique utens ſermone: *Novis,* inquit, *Patribus ſibi opus eſſe dictitans, una lectione, incredibili liberalitate unum & triginta Cardd. ex toto terrarum orbe conquiſitos, partim pretio, partim virtutis cauſa, in his Succeſſorem ſuum Hadrianum VI. creavit.* Huc accedit, quod verno, & Autumnali tempore illic Pontificem eſſe immoratum Conſtitutionibus & literis teſtibus certo ſcimus: & anni ejuſdem 1517. teſtes ſunt Conſtitutiones duæ (*Bullar. Caſſin. to. 2. Conſtit.* 126. & 127.) quarum prima habet: *Datum Malliana die 26. Martii*; altera vero: *Datum in Villa noſtra Manliana Portuen. Diœc. die 27. Martii. Bembus.* Equidem novi optime, quod loci propinquitas, & equitandi conſuetudo tum vigens, Vulgi opinionem ſuſtinent. Mihi autem, ut verum fatear, incredibile prorſus videtur, ſeceſſionem Pontificis eſſe factam pro re gerenda, quæ abſque Sacri Collegii præſentia nulla fuiſſet; Clandeſtinam creationem excogitatam, quum ſummi Principes, Domicelli Romani, virique alii inſignes legendi erant; captatum denique diem, quo Ipſe Pontifex, Cardinales, Comitatuſque omnis maligno æſtivo aere, veſcerentur. Meam vero ſententiam confirmant Diaria electionem Romæ factam docentia. Et, ne multis, Leo ipſe vulgatem opinionem prædictam exſufflat in literis ad Ægid. Viterbien. *Teque cum reliquis, qui a me creati ſunt, Cardinalem nominabo. Id erit Kal. Quintil. Quem ad diem mando tibi, Romæ ut ſis; ut te ſtatim videre, atque amplecti poſſim.* (Bemb. *lib.* 15. *ep.* 38.)

(a) Per-

in contrarium fieri contigerit, decernimus, ac volumus, quod præſentis ſola ſignatura ſufficiat, & in judicio, ac extra, fidem faciat etiam abſque alia regiſtratione, &, ſi videbitur, litteræ ſub Plumbo, ſeu in forma Brevis expediri poſſint &c. conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & præſertim felicis recordationis Pauli Papæ Secundi Prædeceſſoris noſtri, privilegiis quoque, indultis dictæ Baſilicæ, & illius Canonicis & Capitulo conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, quibus illorum tenores &c. pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat latiſſime derogamus, ac derogatum eſſe decernimus, cæteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Derogatur Privilegiis Baſil. & Capituli.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die nona Decembris milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Placet, & ita motu proprio mandamus J.

Probat, roboratque venditionem, ſeu permutationem factam a Capitulo Caſalium Silicis, Furni Saraceni cum mediet. Muratellæ, ſuæ portionis Campi Salini, & Ricciæ.

Ex Regeſto III. diverſor. Cameral. Clem. VII. n. 77. pag. 150. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1526. 9. Dec.

Accepimus &c. (a) Caſale Silicis annui redditus trecentorum quinquaginta Ducatorum de Carlenis, ad rationem Carlenorum decem bonæ monetæ pro Ducato, quod dilecti Filii Cyriacus de Matthæis, Civis Romanus; Caſale Furni Serraceni cum medietate Sanctæ Muratellæ, annui redditus ducentorum Ducatorum ſimilium, quod Petrus Antonius etiam de Matthæis; Caſale Campi Salini, videlicet portionem dicti Caſalis ad dictum Capitulum ſpectantem, annui redditus centum & trigintatrium Ducatorum cum uno tertio alterius Ducati de Carlenis, quod etiam dictus Petrus Antonius; & Caſale Ricciæ, videlicet medietatem ſpectantem ad dictum Capitulum annui redditus centum Ducatorum de Carlenis etiam bonæ monetæ in pecunia, ac duodecim Rubrorum grani communis pretii vigintiquatuor Ducatorum ſimilium, quod Coſmus de Cherico de Campagnano in locationem reſpective tenent, jure proprio &c. videlicet Caſale Silicis Cyriaco, & Caſale Furni Saraceni cum medietate Muratellæ, ac portionem Campi Salini Petro Antonio prælatis, nec non medietatem Caſalis dela Riccia prædicti Coſmo Cherico de Terra Campagnani etiam antedicto, pro ſeipſo Coſmo, & Damiano, ac Joanne Baptiſta fratribus, necnon Jacobo Nepote ex fratre prædefuncto, pro certis inter eos conventis pretiis tunc in pecunia numerata dicto L. Cardinali ſolutis jure proprio &c.

Annuus reditus Caſalium Baſil. ſingillatim exprimitur

Eorumdem venditio, & emptorum nomina.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die nona Decembris Milleſimo quingenteſimo vigeſimoſexto Pontificatus noſtri an. quarto.

Venditionem, permutationem, & compenſationem pro prædictis Caſalibus infra triennium faciendam roborat obligatque Cameræ Apoſtolicæ Bona omnia ad favorem Capituli Vaticani.

Ex Regeſto III. diverſor. Cameral. Clem. VII. n. 77. pag. 185. ap. Arch. Apoſt. Vat.

CLEMENS PAPA VII.

AN. CH. 1526. 17. Dec.

Motu proprio &c. Nuper dilecti filii Canonici, & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, intuitu & contemplatione noſtri, ad ſuccurrendum Nobis, & Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, tanto bellorum turbine & diſpendio agitatis, atque oppreſſis, quædam Caſalia ad dictum Capitulum pleno jure ſpectantia, & proventum annuum mille Ducatorum auri de Camera, ad decem Julios pro Ducato, non excedentia, quorum facilis, & honeſta venditio reperiebatur, venerabili fratri noſtro Laurentio Epiſcopo Præneſtin., Cardinali Sanctorum Quatuor nuncupato tradiderunt, conceſſerunt, & aſſignarunt, & ab eodem Cardinale duo Caſalia videlicet Caſale ipſius

Caſalium omnium permutator. cauſa.

Summa annui reditus eorund.

(a) Permutationis ac venditionis hujuſmodi Confirmatoriæ tum in genere, tum in ſpecie, ſequuntur plures ex eod. Regeſto Arch. Apoſt. deſumtæ literæ, quæ iiſdem verbis conceptæ Typographi chartam, meamque operam perderent; &, quod magis, lectori ſtomachum moverent. Quare ſatis ſuperque eſſe puto præcedentes integras recenſuiſſe. Hinc vero operam dabo, ut nonniſi qua res, & ſententiæ aliquatenus variant, ſequentes literæ excudantur.

ipſius Cardinalis cum omnibus hortalitiis, vineis, domibus, & aliis pertinentiis ſuis in partibus Tranſtiberinis, prope Mœnia Urbis conſtitutum, & Caſale Villæ Manlianæ (*a*) ad Præpoſituram Sanctæ Cæciliæ de Urbe ſpectans, de conſenſu dilecti filii noſtri F. (*b*) Cardinalis de Urſinis ipſius Præpoſituræ Commendatarii, per viam permutationis, & in recompenſam habuerunt, & receperunt, habitis etiam pro evictione utriuſque caſalis idoneis cautionibus, videlicet Riccardo Mazatoſta & Antonio de Bubalis civibus Romanis, poſt quæ Cardinalis & Capitulum præfati etiam convenerunt, quod ſi intra Triennium, a Feſto Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti proxime futuro computandum, Caſalia pro mille quinquecentum Ducatis auri ſimiliter, in redditibus annuis, & in portatis (*c*) eidem Capitulo aſſignentur; tunc & eo caſu dicta duo Caſalia L. Cardinalis, & Manlianæ libera omnino remaneant, & ſuis dominis, ſicut ante permutationem prædictam, pleno & principali jure pertineant, & quæ tamen duo Caſalia antedicta per Capitulum, & Canonicos præfatos eidem L. Cardinali ad dictum Triennium, pro annua reſponſione mille Ducatorum auri ſimilium locata, & arrendata fuerunt, prout de permutatione, conſenſu, cautione, redemptione, & locatione hujuſmodi in variis & diverſis Inſtrumentis ſub quarta, quinta, & ſexta diebus præſentis Menſis, Alberti Serræ Cameræ Apoſtolicæ, & Ludovici Cæcii præfati Capituli Notariorum manibus rogatis, de quibus plene conſtat, quorumque tenores, & continentias pro expreſſis, ac de verbo ad verbum præſentibus pro inſertis haberi volumus, plenius continetur. Subinde vero præfatus L. Cardinalis ad enixam requiſitionem noſtram, &, ut nobis rem gratam efficeret, omnia, & ſingula Caſalia & jura ſibi per Capitulum, ut præfertur, conceſſa variis, & diverſis perſonis, titulo venditionis tradidit, & in perpetuum alienavit, pro pretio Ducatorum viginti millium auri de Camera ſimilium, quam quidem ſummam dilecto filio Dominico de Boninſignis receptori pecuniarum Montis Fidei (*d*) per Nos deputato, per manus Anſaldi de Grimaldis, & ſociorum Romanam Curiam ſequentium, dicti Montis Depoſitariorum, integre perſolvit, ſeu perſolvi fecit, prout illam ſolviſſe, ac in noſtros & præfatæ Sedis urgentiſſimos uſus converſam eſſe fatemur, & atteſtamur. Hinc eſt quod nos tam Capituli, & emptorum Caſalium præfatorum ſecuritati, quam L. & F. Cardinalium prædictorum indemnitati conſulere, & providere volentes; Motu proprio, & ex certa ſcientia ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine permutationem & venditiones, ac arrendationem & conventionem prædictas, ac inde ſecuta, & ſecutura quæcumque approbamus, & confirmamus, & validæ firmitatis robur obtinere, & per omnes, ad quos ſpectat, & in futurum ſpectabit, inviolabiliter obſervari debere decernimus, ſupplentes omnes & ſingulos tam juris quam facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, excogitarive poſſint, & in verbo Romani Pontificis, pro Nobis, & Succeſſoribus noſtris dicto L. Cardinali hæredibuſque ſuis promittimus, ante elapſum dicti triennii terminum, æquivalentem recompenſam in Caſalibus, vel Beneficiis, juxta obligationis præfatæ, quam ipſe L. Cardinalis cum præfato Capitulo habet, ſeriem, & tenorem eidem Capitulo realiter, & cum effectu dare, & aſſignare, atque ipſos Canonicos contentos reddere, ita & taliter, quod dicta duo Caſalia L. Cardinalis (*e*), & Manlianæ ad dominos ſuos, ſicut ſupra dictum eſt, libere revertantur, & in defectum præmiſſorum, ex nunc, prout ex tunc, & e contra ipſum L. Cardinalem, ſuoſque hæredes, & ſuc-

Compenſatio aſſignata Capitulo.

Quæ certa tribuantur Caſalia infra trien.

Inſtrumenta rogata ſuper eadem re.

Viginti m. Ducator. auri de Camera totalis ſumma Caſalium in Sancta Sede levamen.

Venditio approbatur auctor. Apoſt.

Pontifex ſpondet Caſalib. & beneff. ſe compenſaturum Menſam Capitular.

(*a*) De hac Manliana Villa pro eorum temporum ingenio ſatis ampla, ut ædificium adhuc extans demonſtrat, ſatis eſt dictum ſupra *pag.* 383. *& ſeq.* Hodie Villa ipſa cum Caſali, ut paulo ante ajebam, juris eſt Monialium S. Cæciliæ: at Caſalia S. Petri, quorum compenſatio erat ea Villa, ut ex infra afferendis planum fiet, alienata fuerunt a Card. Puccio. Num Menſa Capitularis ſub Clementis Succeſſoribus obtinuerit compenſationem integram, ſuo loco erit demonſtrandum.

(*b*) Franciſcus vulgo Franciottus Urſinus, de quo ſupra *pag.* 380. *not. a.*

(*c*) Portatum apud Du-Cang. idem valet ac reditus, proventus. Quod comprobatur exemplo ap. Lobinell. *Si quis . . acquiſierit beneficium vel patrimonium, quod . . . poſſit eidem valere in portatis ſummam* 30. *librarum Pariſ. non recipiatur ulterius ad burſas Collegii.* Hiſce autem ex literis, quæ ab allato exemplo diſtant an. 122. nam illud pertinet ad 1404. patet, diſcrimen eſſe aliquod inter reditus, & Portata. Quare, ni ego fallor, pro reditibus Beneficiorum accipitur hic pecunia; & pro portatis, quæcumque alia provenientia, pluris, minoriſve æſtimanda, ut tritici, ordei, Caſei &c. intelliguntur. Cujus rei exempla ſunt Reditus Caſalium nonnullorum ad S. Petrum ſpectantium, de quibus ſupra *pag.* 383.

(*d*) A noſtris temporibus iſta, quibus verſamur, non abludunt. Ab anno ſiquidem 1521. in Concil. Lateran. V. Seſſ. X. (*Labb. to.* 14. *pag.* 250.) Leo X. confirmaverat Montes Pietatis Romæ, aliiſque in Italiæ urbibus inſtitutos *ad ſubveniendum pauperum inopiæ per mutuum publica auctoritate faciendum.* Hic vero habemus montem fidei ejus perquam ſimilem, qui hodie audit *Banco*, in quo publice deponebatur pecunia, ut conſtat ex his literis. Clemens ipſe inſtitutor ejus fuerat paucis ante menſibus. *Mons fidei, qui fuit primus mons non vacabilis, a Clemente VII. ob Fidei Catholicæ defenſionem an. Sal.* 1526. *Pontif. tertio inſtitutus.* Ita Cohell. *ad Bull. boni Regim.* c. 34. *art.* 12. *n.* 24. Eamdem rem teſtatur de Luca *de loc. mont. non vacab.* c. 4. *n.* 2. tametſi Conſtitutionem Bononiæ datam putat, quod certe falſum.

(*e*) Prædicta Caſalia, quæ in ſequentibus ſemper memorantur, perinde ac Villæ Manlianæ Caſale ad ſuos Dominos redierunt: Capitulo enim pro alienatis Caſalibus ſolvebantur quotannis mille aurei, quam ſummam conficiebant illorum Reditus, quoad Bona ſtabilia ejuſdem reditus aſſignarentur.

(*a*) Annui

Obligat Montem Fidei pro duobus mill. Ducatis.

ſucceſſores pro ſumma duorum millium Ducatorum auri de Camera ſimilium quolibet anno in perpetuum habendorum, & percipiendorum in, de, & ſuper proventibus, & emolumentis Montis Fidei præfati, veros, legitimos, & perpetuos Creditores, & participatores eſſe volumus, declaramus, atque decernimus, ac tales, & pro talibus a Commiſſariis, & Depoſitariis dicti Montis, ac aliis, ad quos ſpectat, & in futurum ſpectabit, haberi, annotari, cenſeri, ac ipſis litteras & patentes opportunas fieri, deque ſumma præfata annuatim, & quolibet Bimeſtri, incipiendo Kalendis præſentis Menſis, pro rata, ſicut ceteris in eodem Monte participantibus fiet, integre reſponderi volumus & mandamus; deque ſumma duorum millium Ducatorum præfatus Cardinalis, ſive ejus hæredes Præpoſito Sanctæ Cæciliæ tunc exiſtenti, Ducatos quingentos, & quinquaginta ad minus, juxta diſpoſitionem

Favore Dominor. Manlianæ & alterius Caſalis.

Motus proprii noſtri, ſub datum decima quinta præſentis Menſis ſuper recompenſis dictorum bonorum Eccleſiarum de Urbe, de mandato noſtro, & vigore Bullæ ſuper alienatione bonorum Eccleſiaſticorum præfatorum, de venerabilium Fratrum noſtrorum conſilio, & conſenſu per Nos expeditæ, alienatorum ſive venditorum, pro recompenſa bonorum alienatorum Caſalis Manlianæ, ad ſummam quingentorum Ducatorum ſimilium quolibet anno aſcendentium, & pro tot ab ipſo L. Cardinali acceptorum ſingulis annis, & ratam, & ſingulis diſtributionibus ſolvere, ac etiam ex nunc dictam Præpoſituram, & illius pro tempore Commendatarios, ſeu Præpoſitos cautos reddere & in libris dicti Montis, tanquam participes, & veros, ac proprios creditores annotari, deſcribique, cum traditione patentium authenticarum dicti Montis, facere teneantur: hoc tamen intellecto, quod durante triennio prædicto de credito dictorum duorum millium Ducatorum præfatus L. Cardinalis pro ſe, & dicto Præpoſito, non debeat niſi Ducatos mille ſimiles, tantum quolibet anno

Triennii tamen ſpatio mille tantum Ducati percipiantur.

de Bimeſtri in Bimeſtre percipere, & participare, cum eamdem ſimilem ſummam, & non ultra, dicto Capitulo, & ex cauſa dictæ locationis, ſolvere obligetur (a). Et inſuper potiori pro cautela dicti L. Cardinalis & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum, quorumcumque, omnia & ſingula Romanæ Curiæ Officia tam vetera, quam nova etiam Abbreviatorias de Parco majori, Secretarios Apoſtolicos de numero participantium, Auditoratum Cameræ Apoſtolicæ, & Clericatus ejuſdem Cameræ a fine Triennii prædicti

Poſt elapſum trienn. officia vacabilia obligat.

impoſterum vacatura præfatis L. Cardinali eiuſque hæredibus & ſucceſſoribus ex nunc prout ex tunc, tam noſtro, quam ſucceſſorum noſtrorum nomine, obligamus, & ſpecialiter hypothecamus, ac in ſolutum pro eo pretio, pro quo tunc illa vendi poſſint, & pro ſoluto, uſque ad integram ſummam valoris Caſalium, ſeu bonorum, quæ eiſdem Capitulo conſignare teneretur, eidem L. Cardinali & ſuis ſucceſſoribus prædictis ex nunc concedimus, & aſſignamus; ita quod L. Cardinalis, ſuique ſucceſſores prædicti ad officia ipſa, & illorum quodlibet ſtatim cum vacabunt, &, ſi id ipſi Cardinali, vel ſuis hæredibus videbitur, & non aliter, admittatur ſine alia ſignatura, vel compoſitione, aut mandato; ſed præſentium vigore dumtaxat, quas vim validæ & efficacis proviſionis habere decernimus. Ita etiam quod

Quæ non amplius vacent, ſed ad hæredes tranſeant.

Officia ipſa ullo unquam tempore vacare non cenſeantur, ſed firma, & perpetua ſint, ac de perſona in perſonam nominandas, vel jure propinquitatis, aut alias ſuccedentes in futurum deveniant, donec & quouſque per nos, aut ſucceſſores noſtros, vel Cameram Apoſtolicam, eidem L. Cardinali vel ſuis de æquivalenti recompenſa mille quatuor centum & quinquaginta Ducatorum ſimilium in Caſalibus recipientibus, & in diſtrictu Urbis, vel alibi, ad eorum ſatisfactionem, conſiſtentibus proviſum extiterit, atque integre ſatisfactum; aut eademmet bona, quæ Capitulo, & Canonicis præfatis aſſignavit, per Nos, ſeu Succeſſores noſtros, aut Cameram Apoſtolicam redimantur, & præfatis L. Cardinali, vel hæredibus, ſucceſſoribuſq. ſuis reſtituantur. Et pro præmiſſorum omnium obſervatione tam eidem L. Cardinali, quam ſuis cæteriſque prædictis, omnia & ſingula noſtra, & Succeſſorum noſtrorum Sedis Cameræque Apoſtolicæ bona mobilia & immobilia, ſpiritualia, & temporalia, etiam vaſa

Bona etiam Cameræ Apoſtol. obligat.

aurea, & argentea, ac ad uſum miniſtrandi divina, jocalia, fructus, redditus, cenſus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta, quæcumque; ita quod ei, & eis liceat ea ſua propria auctoritate capere, & retinere, etiam ſi qua penes Nos exiſterent, ac

(a) Annui reditus Caſalium alienatorum, quorum Documenta jam ſunt allata, non excedunt ſummam Ducator. de Carlenis 1170. qui ſunt Ducati aurei decem Juliorum 877. cum dimidio. Iis vero ſi addantur Ducati Julior. ſexaginta annui reditus Caſalis *Piſciarelli*, cujus venditio mox palam erit, jam habemus ſummam Ducator. ejuſmodi 937. cum dimidio. Rurſus ſi adjungantur alii ſexaginta, quos conficiunt octoginta Ducati de Carlenis, pretium Pedicatum aliquot terrarum, quæ vocabantur *le Pediche de Sancto Thomao*, & quarum infra exhibebitur Documentum alienationis; ſumma erit Ducatorum auri ad decem Julios pro ſingulis 997. cum dimidio. Itaque jus deque habitis 25. Juliis qui deſunt, Clemens & his in literis, & in ſequentibus compenſationem Capitulo faciendam, mille Ducatorum de Juliis determinat.

Camerarius & Clerici Cameræ obligantur a Pontifice.

ac de illis diſponere ; uſque ad totalem præmiſſorum ſatisfactionem, obligamus, & hypothecamus. Et nihilominus dilectis filiis Camerario & Præſidentibus, ac Clericis Cameræ Apoſtolicæ pro tempore exiſtentibus committimus, & præcipiendo mandamus, quatenus eidem L. Cardinali, & ſuis, ceteriſque prædictis in præmiſſis aſſiſtant, eaq. ad unguem obſervent, & ab aliis faciant obſervari, omneſque, & ſingulas patentes litteras, ſcripturas, Inſtrumenta, & mandata quæcumque neceſſaria, & opportuna, vel quæ, aut quas L. Cardinalis, aut ſui, aliique prædicti, quandocumque duxerint requirendas, & requirenda, expediant, & expediri procurent, in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Volumus etiam, quod præſentium ſola ſignatura ſufficiat, & ubique in judicio & extra, fidem faciat, & præmiſſis ſtetur, ſicque ab omnibus etiam Rotæ Auditoribus ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, in quacumque inſtantia judicari debere, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter ſententiandi, decidendi, & judicandi facultate, irritum quoque & inane quidquid ſecus, ſeu in contrarium ſcienter vel ignoranter fieri contigerit a quoquam, decernimus, & mandamus. Et nihilominus litteræ ſub Plumbo & in forma Brevis, ſi quando, & prout, ac cum fortiſſimis clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ad plenam & ſufficientem cantelam, ſi dicto Cardinali, & ſuis videbitur, expediri poſſint, quibuſcumque in contrarium facientibus non obſtantibus.

Literis robur adjungit

Conſuetis utens formulis.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die decima ſeptima Decembris, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Placet & ita motu proprio confirmamus, decernimus, obligamus, & mandamus. J.

Approbat, & confirmat venditionem, ſeu permutationem Caſalis Piſciarelli ad Capellam Juliam ſpectantis, ad Conſenſum præſtandum non vocato Canonico Adminiſtratore ejuſd. Capellæ; quippe qui nullatenus aſſentiri debebat.

Ex eod. Regeſto ut ſup. pag. 160. ap. Arch. Apoſt. Vat.

CLEMENS PAPA VII.

AN. CH. 1526. 22. Dec.

Caſalis Piſciarelli ſitus, & reditus.

Accepimus &c. Inter cætera Caſalia hoc Caſale, videlicet Piſciarelli (*a*) in coſtis Caſtri Merolli poſitum in partibus Tranſtiberinis ſub confinibus ſitis, redditus annui ſexaginta Ducatorum auri de juliis ad decem pro Ducato, quod dilectus filius Jacobus Cintius Civis Romanus in locationem retinere dicitur, jure proprio & in perpetuum dederunt, & conceſſerunt, ac omnia jura &c. dicto Capitulo ſuper eo competentia nullo jure &c. eis reſervat. ceſſerunt, & verſa vice dictus A. Epiſcopus dicto nomine in recompenſam dicti, & aliorum Caſalium, quæ annuum redditum mille Ducatorum auri in totum non traſcendere dicuntur, dicto Cardinali ex dictis titulis permutationis datorum ſimili titulo permutationis dictis Canonicis & Capitulo, ac præfatis deputatis Caſalia ipſius Cardinalis &c. perſonam &c. Non tamen dilectum filium Bartholomæum Ferratino dictæ Baſilicæ Canonicum, ac Capellæ Juliæ nuncupatæ in eadem Baſilica, ad quam dictum Caſale forſan pertinet, Commiſſarium, Gubernatorem, & perpetuum adminiſtratorem, (*b*) de quo Canonici, & deputati prædicti fuerunt expreſſe proteſtati; ac cum aliis pactis, conditionibus, & conventionibus in publico Inſtrumento deſuper confecto, & per dilectos filios Albertum Serra Cameræ Apoſtolicæ, & dictum Ludovicum Notarios rogato, & per dictum L. Cardinalem poſtea ratificato, certis etiam fidejuſſionibus de evictione, & conſenſu præſtando pro parte dicti Cardinalis datis, latius expreſſis, & deinde dictus L. Cardinalis dictum Caſale Piſciarelli dilecto filio Raymundo Capitiferreo Civi Romano, pro certo inter eos convento pretio eidem L. Cardinali ſoluto, jure proprio, & in perpetuum, ſimiliter cum promiſſione de evictione, & clauſulis in contractibus, ſive publicis Inſtrumentis per dictum Albertum Serra Notarium rogatis latius contentis, vendidit. Nos deputationis & facultatis juxta teno-

Ejus una cum aliis alienatio.

Abſque conſenſu Præfecti Capellæ Juliæ, ad quam pertinebat.

Ejuſdem ſtipulata venditio.

(*a*) Extat octavo circiter ab urbe lapide extra portam Portuenſem ad lævam viæ recentioris Portuenſis. Caſtrum autem Merolli quod hic memoratur, hodie audit *Campo di Merlo*, quumque utrumque ſit alieni juris, ſatis mihi eſt locum indicaſſe.

(*b*) Nobilis hæc familia Amerina plures tulit Eccleſiæ viros. Hic ex Canonico noſtræ Baſil. Epiſcopus primum Soranus, deinde Cluſinus eſt factus. Ad rem noſtram animadverti debet, quanta eſſet a prima inſtitutione Præfectura, quam hodie dicimus Capellæ Juliæ, cujus primus Commiſſarius, Gubernator, & Adminiſtrator perpetuus a Pontifice deſignatus erat Bartholomæus Ferratinus.

(*a*) Lite-

tenorem dictæ notæ, ac permutationis, & venditionis, omniumque, & ſingulorum prædictorum, & aliorum in dictis Inſtrumentis capitulorum, & pactorum contentorum tenores pro expreſſis habentes, Motu proprio &c.

Accedit confirmatio Apoſt.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die vigeſima ſecunda Decembris M D XXVI. Pontificatus noſtri anno quarto.

Placet, & ita motu proprio confirmamus, & mandamus. J.

Approbat, roboratque permutationem a Capitulo factam Caſalis *Quarticioli* annui reditus Ducator. 110. necnon venditionem ejuſdem factam a Laurentio Card. Puccio pro Ducatis duobus millibus.

Ex eod. Regeſto ut ſup. pag. 179. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1527. 2. Januar.

Accepimus &c. Contractui permutationis plurimorum Caſalium, & bonorum reſpective &c. inter alia Caſalia unum Caſale vulgo nuncupatum *lo Quartociolo* in partibus Transtiberinis, inter ſuos confines, quod dilectus filius Richardus de Mazatoſtis Civis Romanus in locationem tenebat, ſpectan. ad dictum Capitulum annui redditus centum & decem Ducatorum de Carlenis, jure proprio, & in perpetuum dederunt, & conceſſerunt, & omnia jura &c. & deinde dictus Laurentius Cardinalis dictum Caſale, *lo Quartociolo* vulgariter nuncupatum, præfato Richardo de Mazatoſtis pro pretio duorum millium Ducatorum de Carlenis tunc dicto L. Cardinali in pecunia numerata ſoluto, jure proprio, & in perpetuum, ſimiliter cum promiſſione de evictione, & aliis clauſulis &c. omneſque, & ſingulos juris, & facti etiam ſubſtantiales, & poteſtatis & difficultatis, nec non cauſæ earumdem prædictarum alienationum, ſeu permutationum forſan non verificatarum, ac ſolemnitatum requiſitarum defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem; etiam ſi prædicta non ſolemniter, aut in loco ſolito, & cum præſentia, verbo, conſenſu, & omnium, quorum intereſt ſpontanea voluntate, ſed aliquibus contradicentibus, & non ſervata forma dictæ notæ per dictum Antonium Epiſcopum Piſtorien. & Ludovicum Cæcium ſcriptæ, ſive ſubſcriptæ, factæ fuiſſent, plenarie ſupplemus, ac prædictis Canonicis & Capitulo Baſilicæ & Eccleſiæ reſpective etiam jus petendi in integrum reſtitutionem, ratione alicujus etiam enormiſſimæ læſionis, ex permutatione prædicta, eis forſan illatæ competiiſſe, neque etiam in futurum competere poſſe; ipſoſque propterea læſos eſſe nullo pacto dici poſſe decernimus, & declaramus; omnemque alium contractum, quovis nomine nuncupatum, per dictum Capitulum in aliam quamcumque perſonam, ſive Collegium, vel univerſitatem de dicto Caſali forſitan factum, & inde ſecuta quæcumque ad omnem effectum, penitus, & omnino caſſamus, annullamus, & reſcindimus, ac pro caſſo, nullo, irrito, & non facto haberi volumus, nullumque in eo fieri poſſe fundamentum, nec aliquam perſonam, Collegium, vel Univerſitatem jus aliquod poſſeſſionis, vel proprietatis, vigore alicujus contractus per dictum Capitulum facti, in dicto Caſali prætendere, nec de vitio ſpolii, attentatorum, vel recuperandæ poſſeſſionis cogi poſſe. Sicque per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, in quacumque inſtantia ſententiari, decidi, & judicari debere, ſublata eis, & eorum cuilibet, aliter ſententiandi, decidendi, & judicandi facultate; irritum quoque, & inane quidquid ſecus, ſeu in contrarium ſcienter vel ignoranter fieri contigerit a quoquam, etiam per Nos, decernimus. Ac volumus quod ſola præſentis ſignatura ſufficiat, & in judicio & extra fidem faciat, etiam abſque alia Regiſtratura, regula contraria non obſtante, &, ſi videbitur, litteræ ſub plumbo, ſeu in forma Brevis expediri poſſint. Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, præſertim felicis recordationis Pauli Papæ ſecundi Prædeceſſoris noſtri de rebus Eccleſiæ non alienandis, ac regula noſtra de non tollendo jus quæſitum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis dictæ Baſilicæ, & illius Canonicis, & Capitulo conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, confirmatis, & innovatis, ac quibuſvis donationibus, teſtamentis, relictis, ſeu diſpoſitionibus per quoſvis de dicto Caſali dictæ Baſilicæ inter vivos, aut ultima voluntate factis; etiam ſi in eis caveatur expreſſe, quod dictum Caſale in toto, vel in parte, quovis quæſito colore, vel titulo alie-

Caſalis Quarticioli annuus reditus.

Venditionis ejuſd. pretium.

Pontifex ſanat omnes defectus.

Quaſvis alienas prætenſiones tollit.

Literarum auctoritas ex ſimplici ſignatura.

Obſtantia quæcumque amovet.

alienari, aut ad modicum, vel longum tempus locari non poſſit, ſed ad certos uſus deſtinatum eſſe intelligatur: quibus illorum tenores &c. pro expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat latiſſime derogamus, & derogatum eſſe decernimus; cæteriſque non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die ſecunda Menſis Januarii, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto, Pontificatus noſtri anno quarto.

Placet, & ita motu proprio confirmamus, & decernimus J.

Approbat, & confirmat permutationem Caſalis Silicis annui red. Duc. 350. factam a Capitulo ejuſque alienationem factam a præd. Card. Puccio pro pretio his literis non expreſſo.

Ex eod. Regeſto ut ſup. pag. 174. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1527. 4. Januar.

Caſalis Silicis annui reditus

Ccepimus &c. inter alia Caſalia quoddam Caſale infraſcriptum, nuncupatum *la Selice* ſitum in partibus Tranſtiberinis, extra Portam Sancti Pancratii ſuis finibus terminatum, ad dictum Capitulum ſpectans annui redditus trecentorum quinquaginta Ducatorum jure proprio, & in perpetuum dederunt, & conceſſerunt, & omnia jura &c. & deinde dictus L. Cardinalis dictum Caſale *la Selice* dilecto filio Cyriaco de Matthæis, pro certo pretio tunc expreſſo, partim in pecunia numerata tunc dicto Cardinali ſoluto, & partim nobis excomputato in anticipata ſolutione Gabellarum Urbis coram nobis facta, jure proprio & in perpetuum, ſimiliter cum promiſſione de evictione, & aliis clauſulis ut in contractu, ſeu publico Inſtrumento per dictum Albertum Serram Notarium rogato latius continetur, vendidit. Nos deputationis ac facultatis notæ permutationis, & venditionis, ac omnium & ſingulorum prædictorum &c.

Venditio ejuſd. ut ſuperiorum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto, die quarta Menſis Januarii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Placet, & ita motu proprio confirmamus, & mandamus. J.

Confirmat permutationem factam a Capitulo Caſalium Furni Saraceni, & Muratellæ, ac Tenimenti Reſachi de Campo Salino annui reditus 333. Ducat. necnon venditionem eorumdem factam a Laurentio Card. Puccio pro pretio his literis non expreſſo.

Ex Regeſto III. diverſor. Cameral. Clem. VII. n. 77. pag. 175. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1527. 4. Januar.

Cepimus &c. inter alia, Caſalia, & bona infraſcripta, videlicet quoddam Caſale nuncupatum *Furno Saracino*, cum medietate, ſive tota portione alterius Caſalis, tunc ſpectantis ad dictum Capitulum, Caſalis *Muratelle* nuncupati annui redditus ducentorum Ducatorum de Carlenis, bonæ monetæ, & totam portionem cujuſdam tenimenti vocati *lo Reſacho* de Campi Salini, tunc etiam ſpectantis ad dictum Capitulum annui redditus centum & triginta trium Ducatorum de Carlenis, cum uno tertio alterius Ducati, quod dilectus filius Petrus Antonius de Matthæis in locationem tenet, quæ Caſalia, & bona poſita ſunt in Territorio Urbis, & in partibus Tranſtiberinis, & extra Portam Portuenſem, jure proprio & in perpetuum dederunt, & conceſſerunt, & omnia jura &c. dicto Capitulo ſuper eis competentia, nullo jure &c. & deinde dictus L. Cardinalis dictum Caſale Furni Saracini, & medietatem, ſive totam portionem dicti Caſalis *Muratelle*, & portionem Caſalis *Reſachi* Campi Salini præfato Petro Antonio de Matthæis pro certo pretio tunc expreſſo, partim in pecunia numerata tunc dicto L. Cardinali ſoluto, & partim de conſenſu dicti L. Cardinalis tunc ſolvi promiſſo, ac excomputato, jure proprio, & in perpetuum ſimiliter cum promiſſione de evictione, & aliis clauſulis in contractu, ſeu publico Inſtrumento per dictum Albertum Serram Notarium

Caſalium conditio, & annui reditus.

Venditio eorumdem facta, & approbata.

rium rogato, latius contentis, vendidit. Nos deputationis ac facultatis notæ permutationis, & venditionis, ac omnium, & ſingulorum prædictorum &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimoſeptimo, die quarta menſis Jannarii, Pontificatus noſtri anno quarto (*a*).

Approbat, & confirmat permutationem factam a Capitulo Terrarum aliquot, queis nomen *le Pediche de Santo Thomao*, annui reditus Ducator. 80. earumque venditionem deinde factam a Cardinale Puccio pro pretio hic minime expreſſo.

Ex eod. Regeſto III. diverſor. &c. pag. 188. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1527. 5. Januar.

Acceperimus &c. inter alia Caſalia, certas Pedicas Terrarum ipſius Capituli nuncupatas, *le Pediche de Santo Thomao*, ſitas extra mœnia Urbis, in partibus Latii annui redditus octuaginta Ducatorum de Carlenis dederunt, ceſſerunt, & conceſſerunt nullo jure &c eis reſervato & verſa vice dictus A. Epiſcopus, dicto nomine, in recompenſam dictarum Pedicarum, & aliorum Caſalium &c. & deinde dictus L. Cardinalis dictas Pedicas Terrarum dilectis filiis Jacobo, Franciſco, & Roccho de Cintiis pro certo pretio tunc expreſſo, in pecunia numerata tunc dicto L. Cardinali ſoluto, jure proprio, & in perpetuum ſimiliter cum promiſſione de evictione, & aliis clauſulis in contractu ſeu publico Inſtrumento per dilectum filium Petrum Paulum de Manfredis Notarium rogato latius contentis, vendidit. Nos deputationis ac facultatis notæ permutationis & venditionis &c. ſpontanea voluntate, ſed aliquibus contradicentibus, & non ſervata forma dictæ notæ per dictum Antonium Epiſcopum Piſtorien., & Ludovicum Cæcium ſcriptæ, ſive ſubſcriptæ, factæ fuiſſent, plenarie ſupplemus, ac prædictis Canonicis, & Capitulo Baſilicæ & Eccleſiæ ſupradictarum etiam jus petendi in integrum reſtitutionem ratione alicujus etiam enormiſſimæ læſionis, ex alienationibus prædictis eis forſan illatæ minime competiiſſe, neque etiam in futurum competere poſſe, ipſoſq. ex ipſis propterea læſos aut læſas eſſe nullo pacto dici poſſe decernimus, & declaramus; ſicque per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores in quacumque inſtantia ſententiari, decidi, & judicari debere, ſublata eis, & cuilibet eorum aliter ſententiandi, decidendi, & judicandi facultate; irritum quoque & inane quidquid ſecus, aut in contrarium fieri contigerit, decernimus &c. quibuſvis donationibus, teſtamentis, relictis, ſeu diſpoſitionibus, per quoſvis de dictis bonis dictæ Baſilicæ inter vivos aut ultima voluntate factis; etiamſi in eis caveretur expreſſe, quod dicta Caſalia, ſive bona in toto, vel in parte quovis quæſito colore, vel titulo alienari, aut ad modicum, vel longum tempus locari non poſſint, ſed ad certos uſus deſtinata eſſe intelligantur, quibus illorum tenores &c.

Annui reditus Pedicarum, & ear. Venditio.

Sanat quoſcumque defectus.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno a Nativitate Domini (*b*) milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſeptimo, die vero quinta Januarii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Placet, & ita motu proprio confirmamus, & decernimus. J.

Capellaniam ad Altare S. Petri Ænei vacantem per obitum Guillelmi confert Dominico de Techis Familiari ſuo.

Ex Regeſt. LXVI. Bullar. Clem. VII. pag. 138. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1527. 7. Jul.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Dominico de Techis perpetuo Capellano ad Altare Sancti Petri de Bronzo (*c*) nuncupati ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, familiari noſtro; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ Nobis hacte-

(*a*) Literæ præcedentes datæ ipſo eodemque die 4. Jan. menſis recte conſignantur an. 1526. is enim congruit & conſuetæ numerandi rationi ab Incarnatione D. N. J. C. & anno quarto Pontificatus. Quare autem hic dies eadem ejuſdem menſis tribuatur anno 1527. quum anni Incarnationis numerentur, ut in præcedentibus, non intelligo. Mendum haud dubie eſt: quare certam literarum ætatem fidenter decerno an. 1526.

(*b*) Et hæ literæ uno a ſuperioribus die diſtantes videbuntur conſignandæ an. 1526. ſed Clementi libuit non Incarnationis, ſed Nativitatis annos cenſere. Itaque tametſi unius diei diſcrimen intercedat, recte conſignantur an. 1527.

(*c*) Supra de hoc Altari, & Capellania ſatis diximus *pag. 361. not. a.*

(*a*) Huc

A meritis perſonalib. de more oratur.

hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, nec non vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, Nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnia Beneficia Eccleſiaſtica apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantia, & inantea vacatura collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus; decernentes, ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque poſtmodum perpetua Capellania ad Altare Sancti Petri de Bronzo nuncupati ſitum in Eccleſia Principis Apoſtolorum de Urbe, quam quondam Guillelmus Carlier (*a*), olim ad dictum Altare perpetuus Capellanus dum viveret, obtinebat, per obitum ejuſdem Guillelmi, qui apud Sedem prædictam diem clauſit extremum, vacaverit, & vacet ad præſens; nulluſque de illa, præter Nos, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit, reſervatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis: Nos tibi, qui etiam Capellanus, ac continuus Commenſalis noſter exiſtis, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes: Motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, Capellaniam prædictam, quæ ſine Cura eſt, & cujus fructus, redditus, & proventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut accepimus, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Guillelmi, vel cujuſvis alterius de illa in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacet; etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio, juxta Lateranen. ſtatuta Concilii ad Sedem prædictam legitime devoluta, ipſaque Capellania diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervata exiſtat, & ſuper ea inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad Nos hac vice pertineat, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illa etiam providemus, decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus noſtris Caſertan. & Piſtorien. (*b*) ac Veronen. (*c*) Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem poſſeſſionem Capellaniæ, juriumque, & pertinentiarum prædictarum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet detentore, facientes tibi de ejuſdem Capellaniæ fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi: Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis r mitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis

Capellaniam S. Petri Æneî vacantem per obitum Carlerii.

Confert Dominico de Tecbis famil. ſuo

Conſuetæ formulæ Collation.

Poſſeſſionem de more committit.

Obſtantia quæcumque removet.

(*a*) Huc revocanda quæ ſuperius diximus, *pag.* 361. *not. a.* Duæ ſiquidem hodieque ſunt Capellaniæ perpetuæ ad altare SS. Proceſſi & Martiniani, quas qui primi obtinuerunt, illi iidem ſunt S. Petri Æneî Capellani nuncupati. Grimaldus hos recenſuit: num decipiatur ille Capellanias putans ita vocatas a vicina ænea ſtatua, an ego interpretans Pontificias literas per ſe valde perſpicuas, lector judicet.

(*b*) Antonio Puccio Laurentii Card. nepote, qui eidem cedenti ſucceſſerat an. 1518. at tum experientia in rebus gerendis, tum ſic volente numine & Leoni, & Hadriano, & Clementi acceptiſſimus, hujus poſtremi calamitatum ſocius futurus, ab ſua Sede abſens, rebuſque in Longobardia præclare geſtis clariſſimus, initio Pontificatus accerſitus Romam, ibi utriuſque direptionis infelix ſpectator fuit. Deinde impiis in Borbonior. manibus (obſes a Pontif. datus una cum aliis quinque ex ſibi carioribus viris) vincula, & injurias pati compulſus eſt.

(*c*) Joanne Matthæo Giberto virtutibus, & ſtudio Catholicæ Religionis celeberrimo, acerrimoque Eccleſiaſticæ diſciplinæ aſſertori, quod patet ex editis illius operibus. Et hic perinde ac Puccius Clementi acceptiſſimus, datus fuit obſes Cæſarianis, quoad quadringenta aureorum millia in conditionibus iniquiſſimis pacta conficerentur. Rei teſte magis integro uti nequeo, quam Giberto ipſo ſuis in literis ad Theatinum Ep. Jo. Petrum Caraſam (qui poſtea fuit Pontifex Paulus IV.) quas dedit Romæ in ipſis ædibus Pompeji Columnæ, ubi detinebantur obſides, die 15. Novembris 1527. En verba ejus, quæ typis impreſſa habentur (*oper. pag.* 240.) *Sopporterò contentiſſimo queſta prigionia, e ringrazio Dio delle catene, che ho, ſe queſte ſaranno ſtata cauſa diſciogliermi dagli altri legami, che non m' erano manco gravi, che queſte*: loquitur de ſua Eccleſia Veronenſi, quam Caraſæ commendat. Haud ita multo poſt datas has literas, Pompejus Card. Columna Sacerdotum anguſtias miſeratus, iiſque timens pejora ab efferatis militibus, captata occaſione cuſtodum edormientium crapulam, per vaporarium foci tubum fune omnes extraxit in Riatiæ domus tectum. Indeque omnes ad Caſtra Urbinatis Ducis in Umbriæ finibus poſita ſe contulerunt. Guicciard. *lib.* 18. Paul. Jov. *lib.* 25. Dum autem hæ literæ dabantur, uterque Epiſcopus detinebatur ab hoſtibus. Quare, *ipſi, vel duo eorum &c.* conſuetæ literarum formulæ magis convenit, quam rei præſenti.

(*a*) Ale.

dultis & litteris Apoſtolicis Capitulo dictæ Baſilicæ, & Populo Romano dilectis filiis per Sedem Apoſtolicam (*a*) conceſſis, confirmatis, & etiam per nos forſan innovatis, quibus inter alia cavetur expreſſe, quod Capellaniæ, & alia Beneficia Baſilicæ, & Urbis hujuſmodi, dum pro tempore vacant non niſi Romanis Civibus, aut Romanorum Civium filiis, & per Archipresbyterum pro tempore exiſtentem, ac ſingulos Canonicos ipſius Baſilicæ viciſſim, & per turnum (*b*), ac alias ſub certis modo & forma inibi expreſſis conferri debeant, & alias de illis etiam per Romanum Pontificem, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac cum expreſſa dictorum privilegiorum derogatione, pro tempore factæ collationes, & proviſiones nullius ſint roboris vel momenti: quibus omnibus, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus: quodque tu natione Tuſcus, & alias juxta privilegia & indulta hujuſmodi, non qualificatus exiſtis, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis in dicta Baſilica, ſpeciales, vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum. Quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi pro tempore exiſtenti Archipresbytero, & dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumq. tenoris exiſtat; per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de qua, cujuſque tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Eccleſiam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Privilegiis Populi Romani derogat,

Aliiſque quibuſcumque.

Obſtantia quæcumque removet.

Privilegia Archipresb. & Capit. ſuſpendit.

Poſſeſſionem per Procurator. ut ineat indulget.

Datum Romæ in Arce Sancti Angeli; (*c*) Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſeptimo, Nonis Julii, Pontificatus noſtri Anno quarto.

Julio

(*a*) Alexander VI. omnium primus, in Bullario noſtro (*ſupra pag.* 273.) meminit privilegior. pop. Ro. circa Beneficia Urbis: quod nempe conferri ea non poſſent niſi Romanis Civibus, eorumque filiis. Verum ſex ante annis Innocentius VIII. (*ſup. pag.* 249.) Civitate donarat Petrum Demetrium Guaſellum, ut Capellaniam conferre in eum poſſet. Quod minime factum fuerat a Sixto IV. nec quando unum ex Beneficiatis Sixtinis elegit eumd. Petrum; (*pag.* 224.) nec quando Eccleſiam parochialem ei conceſſit (*pag.* 227.) Quare evidens eſt, Innocentium ipſum privilegii hujuſmodi auctorem eſſe. De eo ſic Ciaconius: *Romanos, qui inſtabant, ut Beneficia patria non aliis, præter quam ipſis concederentur, videns, quod ſi hoc ipſis concederet, Cardinales privati manebant; ut repararet hoc damnum, declaravit, quod Pontifices omnes, & Cardinales reſidentes in Curia, Romani intelligerentur, & participare poſſent antiquis illorum privilegiis, confirmans de cætero omnia illorum privilegia, & multas alias gratias inſuper elargitus.*

(*b*) Tempore Leonis X. collationes Beneficior. ſolis Canonicis hebdomadariis tribui animadvertimus (*pag.* 364. *not. a*) hic autem videmus ſingulos recenſeri. Profecto in Arch. noſtræ Baſil. ſervantur Codd. a medio ſeculo xv. e quibus patet viciſſitudo collationum inter Archipresb. & Canonicos.

(*c*) Huc Pontifex confugere iterum neceſſe habuit; quemadmodum ſuperiori anno primæ direptionis pericula evaſurus fecerat. Verum ut maximum inter utramque direptionem diſcrimen interceſſit; ita novum iſtud confugium maxime a priori illo differt, aut diuturnitatem ſpectes, aut ſacrilegam hoſtium inſolentiam, atque inhumanitatem, quas ap. Jovium *lib.* 25. & Guicciardin. *lib.* 18. alioſque eorum temporum Scriptores legi malim, quam infandi doloris inſtaurator factus recenſere. Septem ſolidos menſes non ſecus ac detentus carcere, ſumma in rerum omnium inopia a die 6. Maji ad 9. Decembris Arcem incoluit: indeque nocturna fuga, ac mentita veſte ſe tandem eripuit per Viridarii portam, quippe qui jure diffidit hoſtibus, quamquam decretum de eo dimittendo perſcripſerant, pollicitique erant, ſe eum deducturos in tutum aliquem locum. Hugonis Moncatæ, qui Lanojo mortuo, tum Neapolis Prorege erat, contrariam ſententiam edoctus, ſibi ab Hiſpanis timuit: maluitque Cæſarianis, Aloyſio Gonzaga duce, ſe credere in Etruriæ partes deducendum, quam hominis parum æqui, ejuſque copiarum fidem periclitari. Cæterum hæ literæ dabantur tertio carceris menſe ineunte. Ex aliis mox afferendis ſuppetet, quo Pontifex intempeſtæ noctis fuga ſe receperit.

Julio Corvino Canonico Baſil. Vat. concedit facultatem reconciliandi eamd. Baſil. a Borboniis militibus pollutam: necnon abſolvendi Canonicos &c. eam ingreſſos abſque habitu Chorali, ſuſpenditque ad certum tempus excommunicationem ejuſmodi.

Ex Regeſto Epiſtolar. & Brev. Clem. VII. an. 1528. par. 4. pag. 183. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1528. 2. *Mart.*

DIlecto filio Julio Corvino Canonico Baſilicæ S. Petri de Urbe Clemens Papa VII.

Dilecte fili; Salutem & Apoſt. Benedict. Cum, ſicut dilectus filius noſter Franciottus Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis Urſinus nuncupatus, Baſilicæ Sancti Petri de Urbe Archipresbyter Nobis expoſuit, dicta Baſilica, quæ ſuperiori æſtate variis cædibus, & ſacrilegiis polluta fuit (*a*), nondum reconciliata ſit, ac nonnulli Canonici, Beneficiati, & Clerici illius una cum cæteris ſpoliati, ac direpti, aliquando, ac forte pluries, dictam Baſilicam ſine ſuperiori veſte linea, cocta nuncupata, ex inopia ſua, & penuria dictarum coctarum, non in contemptum clavium, intraverint, excommunicationis, & alias cenſuras in tales inflictas incurrendo, (*b*) ſupplicaveritque propterea nobis idem Cardinalis Archipresbyter, ut Baſilicam reconciliari, dictoſque Canonicos, Beneficiatos, & Clericos a præmiſſis abſolvi mandare, aliaſque ſuper his opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur: Nos cultum divinum in eadem Baſilica renovari, & continuari cupientes, & hujuſmodi precibus inclinati, cuicumque Epiſcopo Communionem Sedis Apoſtolicæ habenti, Romæ commoranti, eamdem Baſilicam cum aqua per ipſum Epiſcopum benedicta, aut ſi nullus Epiſcopus Romæ fuerit tibi cum aqua per dilectum filium, & Legatum noſtrum Laurentium Cardinalem Campegium (*c*), qui Epiſcopus Saresbyrien. eſt, benedicta, auctoritate noſtra reconciliandi, omneſque, & ſingulos Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, qui ob ingreſſum dictæ Baſilicæ ſine Cocta, excommunicationis, & forſan alias ſententias, ac cenſuras incurrerunt; a ſententiis, & cenſuris hujuſmodi per te, vel alium, ſeu alios pro hac vice abſolvendi, in forma Eccleſiæ conſueta; & nihilominus eiſdem Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ut ob qualitatem temporum, & damna per eos paſſa, dictam Baſilicam etiam ſine coctis ingredi, & in divinis ſine eiſdem coctis deſervire uſque ad Dominicam Palmarum (*d*) proximam, ac poſt octavam Reſurrectionis Dominicæ proxime futuram uſque ad duos menſes ex tunc ſequentes, interimque ad noſtrum beneplacitum libere & licite, & abſque alicujus cenſuræ incurſu poſſint & valeant, auctoritate noſtra concedendi, & cum eis, quatenus opus ſit, diſpenſandi plenam & omnimodam tenore præſentium concedimus facultatem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ ſtatutis, & conſuetudinibus juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ac privilegiis, & litteris Apoſtolicis eidem Baſilicæ per Sedem Apoſtolicam conceſſis, confirmatis, & innovatis, quibus, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ad effectum præſentium ſpecialiter & expreſſe de-

Baſil. Vat. a Borboniis polluta.

Canonici Beneff. &c. excommunicationem incurrerant.

Abſolvi eos mandat a quovis Epiſc.

Seu ab uno ex Canonicis.

Diſpenſat ad certum tempus ab excommunic. ejuſm.

(*a*) Hujuſmodi facinora in prima direptione non leguntur perpetrata; prædando enim intenti milites nullam profecto moleſtiam hominibus, nullamque vim ſacris præcipue Virginibus intulerunt. Contra Borbonii milites magnam partem hæretici efferique natura ſacra loca contaminarunt omnigena iniquitate; ne abſtinentes quidem manus a cædendo ex noſtris aliquem, ut inſequentibus ex literis palam fiet.

(*b*) De non ingrediendo Baſilicam abſque habitu Chorali, ſub pœna excomm. latæ ſententiæ Conſtitutio tam antiqua eſt, quam Canonicorum & Beneficiatorum ſtatuta, ſeu Conſtitutiones ab Joanne XXI. primum, deinde a Nicolao III. Apoſtolica auctorit. firmatæ, ut videre eſt (*to. 1. Bullar. pag. 171. & 193.*) Idque an. 1277. & ſeq. Anno autem 1437. Eugenius IV. excommunicationem ejuſmodi reſervatam ſoli Rom. Pontifici, præterquam in mortis artic. declaravit: eidem ſubjiciens etiam Clericos Beneficiatos 24. annis poſt inſtitutos a Bonif. (*ſup. pag. 9. & ibid. not. c.*) Quamobrem nihil mirum, ſi æque reconciliatio Baſilicæ, atque abſolutio Canonicor. &c. ſuppliciter expetuntur a Pontifice.

(*c*) Nobili Bononienſi familia inſignem hunc virum Leo X. an. 1517. Cardinalem creavit apud Maximilianum Aug. Oratoris munere fungentem, ac Lutheranam peſtem, quæ tum exoriebatur, conantem opprimere. Inde poſtmodum Legatus in Britanniam miſſus, quod Cleri prolapſos mores emendarit, Regem ſibi ita divinxit, ut Salisburienſis (*Salesbury*) Epiſcopus crearetur. Erat is Epiſcopus Feltrenſis, quam quidem Eccleſiam uſque ad an. 1525. adminiſtravit. Tum vero Clemens VII. Bononienſis patriæ Eccleſiæ Antiſtitem renunciavit: Legatuſque in Germaniam iterum, reverſus jam erat Romam, teterrimæ direptionis tempore, cujus periculum & ipſe effugit cum Pontifice in Arce S. Angeli; eoque, ut nuper ajebam, elabente ante tres menſes, in Urbe is remanſerat, rebus, utcumque, jam compoſitis. Quare autem Clemens Salisburienſis, non Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopum vocet, cauſa eſt; quod ſuperiori anno 1526. die 19 Martii Laurentius Bononienſem Epiſcopatum ceſſerat Andreæ Card. de Valle, qui inter Bononienſes Epiſcopos non cenſetur; nam paulo poſt Eccleſiam illam & ipſe ceſſit Alexandro Campegio Laurentii legitimo filio; qui tamen poſſeſſionem inire noluit, niſi poſt patris obitum. Ciac. Ughell.

(*d*) Anno biſſextili 1528. Paſcha erat die 12. Apr. Quare novum hoc, atque inauditum privilegium noſtris Maioribus conceſſum diebus quatuor ſupra ſolidum menſem uſque ad Dom. Palmar. 5. Apr. rurſuſque duobus menſibus poſt octavam Paſchæ. Ad tantum redacti erant inopiæ duplici ex direptione, præſertim ex Borboniana, quæ exhauſtam nacta Baſilicam, & Sacrarium, in perſonas ipſas ſacrilegam crudelitatem exercuit.

(2) In

derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Orbiveteri die ſecunda Martii Milleſimo] quingenteſimo vigeſimo octavo Pontificatus noſtri anno quinto. (a)

Joanni Mariæ de Pazillis confert Beneficiatum primo vacantem in Baſil. Vat. tum ob ejus merita, tum ob cædem Friderici fratris a Borboniis militibus interemti.

Ex Regeſto III. Bullar. diverſar. Clem. VII. pag. 134. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1528. 18 Jun.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni Mariæ de Pazillis Clerico Romano; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad merita perſonalia accedit fraterna cædes.

Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Hinc eſt quod nos tibi, qui ut accepimus, quondam Federici de Pazillis Clerici Romani, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe dum viveret perpetui Beneficiati, in Urbis direptione a Militibus exercitus cariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli Romanorum Regis Catholici in Imperatorem electi, interempti (b) frater germanus exiſtebas, præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes; motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia perpetuum ſimplex beneficium eccleſiaſticum, Beneficiatum nuncupatum, in dicta Baſilica, cujus fructus, redditus, & proventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, ſi quod vacat ad præſens, aut cum primum per ceſſum vel deceſſum, ſeu quamvis aliam dimiſſionem alicujus ex Clericis in eadem Baſilica perpetuis Beneficiatis, etiam in aliquo ex menſibus ordinariis collatoribus per Conſtitutiones noſtras, ſeu litteras alternativarum, aut alia privilegia & indulta Apoſtolica conceſſis hactenus, & impoſterum concedendis vacaverit cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis tibi cum ad hoc dilecti filii noſtri Franciotti Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis, qui Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ ex diſpenſatione Apoſtolica obtinet, expreſſus accedat aſſenſus (c), auctoritate Apoſtolica abſque præjudicio aliorum priores litteras in eadem Baſilica habentium, conferimus, & de illo etiam providemus, ac illud tibi collatum, & de eo proviſum, necnon ex nunc jus tibi in illo quæſitum fore, teque ſolam illius fructum perceptionem expectare, ac conſtitutione noſtra de non tollendo jus quæſitum, necnon omnibus, & ſingulis privilegiis, exemptionibus, prærogativis, gratiis, & indultis, quibus alii Clerici in dicta Baſilica perpetui Beneficiati de jure, vel conſuetudine, aut alias utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, in omnibus & per omnia, perinde ac ſi Beneficium hujuſmodi actu poſſideres, uti, potiri, & gaudere debere decernimus, diſtrictius inhibentes præfato Franciotto Cardinali, ac dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ, nec non illi vel illis, ad quem, vel ad quos in ipſa Baſilica perpetuorum Beneficiatorum collatio, proviſio, ſeu quævis alia diſpoſitio communiter vel diviſim pertinet (d), ne de illo, cum, ut præfertur, vacaverit, cui-

Quandocumque, & quomodocumque vacaverit.

Interim ut Beneficiator. privileg. &c. ex nunc gaudeat.

In ſolatium fratri Beneficiati a Borboniis cæſi Beneficiatum confert.

(a) In hujuſmodi literis haud numerantur anni ab Incarnatione. Secus enim non quintus, ſed ſextus Pontificatus annus excurreret. Orbiti, ut eam civitatem Jovius appellat, ſeu mavis Urbeveteri degens Pontifex, undique legationes Principum gratulantium de illius incolumitate accipiebat; Beneficia conferebat, cæteriſque omnibus Pontificiis muneribus ita fungebatur, ut prioris immemor calamitatis & videretur ipſe, & quiſque munitiſſimo in eo loco cum Pontifice commorans vere eſſet: alium quippe neminem cura gravior angebat. Pontifex vero ob amiſſum a ſuis Florentiæ Dominatum, hilarem facie animum præſeferebat; intus autem graviori vexatus moleſtia, amicitiam & fœdera cum ipſis hoſtibus moliebatur.

(b) Duo hinc certo diſcimus, & errorem illorum, qui Carolo V. intempeſtive aſſentantes, ſacrilegum facinus in Chriſti Vicarii Sedem, Romanam Urbem ne conniventiæ quidem illius tribuunt, Borbonio tantum infenſi; & Vaticanæ noſtræ Baſilicæ calamitatem extremam. In ipſos enim Sacerdotes Divinis addictos laudibus ſævitum videmus cædibus. Cæterum Beneficii hujus collatio ejus generis eſt, quod ante Trident Concilium Expectativis obtinentibus, vigebat; nam ex libro Deſcendentiæ frequenter laudato conſtat, Pompejum de Spiritibus aſſequutum eſſe poſſeſſionem Beneficiati vacantis per Friderici cædem die 18. Novembris an. 1527. ſeptem videlicet menſibus, antequam Joanni Mariæ Friderici fratri conferretur. Quumque is toto in ſucceſſionum libro haud occurrat, planum eſt, eum neque fratris, neque alterius unquam in locum ſucceſſiſſe.

(c) Quotquot hucuſque attulimus collationum exempla, circumſtantia iſta vacant. Præterea iiſdem his litteris prohibetur Archipresb. una cum Canonicis Beneficium primo vacans alii conferre. Non igitur, tanquam neceſſarius, Archipresb. aſſenſus memoratur; ſed officioſa illius ſedulitas laudatur, ſolatium quærentis Pazillio ob cædem fratris.

(d) Ordinaria Beneficiatorum tum antiquæ, tum recentioris plantationis collatio ad Archipresbyterum, & Capitulum per-

cuiquam providere, aut alias diſponere, ſeu ſe intromittere quoquomodo præſumant. Ac decernentes ex nunc, te ad vacationem Beneficii hujuſmodi in dicta Baſilica per Franciottum Cardinalem, & Capitulum præfatos, ac alios, ad quos pertinet, recipiendum, Stallumque in Choro ejuſdem Baſilicæ tibi aſſignandum fore, necnon præſentes litteras ſub quibuſvis ſpecialibus, vel generalibus reſervationibus, limitationibus, & derogationibus etiam ſimilium vel diſſimilium gratiarum, quomodolibet pro tempore factis, minime comprehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, in priſtinum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenarie reintegratas, ac de novo conceſſas exiſtere, & cenſeri: ſicque per quoſcumque Judices, ſublata eis quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circa venerabilibus fratribus noſtris Caſtellimaris, & Caſertan. ac Feltren. (a) Epiſcopis pe Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios te, vel Procuratorem tuum nomine tuo, in corporalem poſſeſſionem Beneficii, ſi vacat, aut cum vacaverit ut præfertur, juriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Beneficium hujuſmodi, ut eſt moris, admitti; tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe ſpeciales, vel generales præfatæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnibus te, in aſſecutione dicti Beneficii vacaturi, volumus anteferri; ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi Archipresbytero, & Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem; & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de qua cujuſque tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, inhibitionis, decreti, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Ab Archipr. & Capitulo recipiendum ad primam vacationem.

Poſſeſſionem ei dandam de more committit.

Obſtantia quæcumque removet.

Perinde removet obſtantia a Capitulo.

Rite diſpenſat ſuper poſſeſſione & Juram. per Procuratorem.

Datum Viterbii (b) Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo octavo, quartodecimo Kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno quinto.

Inſtru-

pertinebat, quod patet ex ſupra allatis. Attamen Indulta, & Privilegia generalem hanc regulam quandoque excipiunt. Sic e. g. per obitum familiarium S. R. E. Cardinalium vacantia ab ipſisCardd. conferuntur ex Privilegio a Gregorio XI. iis conceſſo, ut notat Comeſius *ad Reg.* 31. *Cancell.* Quamobrem jure Pontifex, præter Archipresb. & Canonicos, alios etiam Collatores nominat.

(a) Feltrenſis Epiſcopi nomen ſilentio præteriri non debet. Erat is Thomas Campegius Laurentii Card. frater. Quem ſcilicet non parum commendat inclyta Bononienſis Familia ferax virorum præſtantiſſimor. Id nihilominus ſingulare illi contigit, quod Leone X. a quo factus erat Epiſcopus, decedente, atque Hadriano electo, huic Thiaram Pontificiam in Hiſpaniam detulit. Ab eodem Venetiarum Nuncius eſt declaratus; parumque abfuit, quin Pauli IV. Succeſſor crearetur; tanti merito æſtimabantur ejus virtutes. Inter Tractatus Juris: apud Rocabertum; & ſeorſim plura ejus opuſcula extant maxime utilia de variis Eccleſiæ Quæſtionibus, unde liquet, cujuſmodi viris conſtabat Concil. Trid. cui ipſe interfuit. In Aracœli Eccleſia jacet cum Inſcriptione non admodum elaborata, quam videns ap. Ughell. *in Epiſc. Feltr.*

(b) Munita loca haud amplius erant opus Pontifici. Die ſiquidem 17. Februarii menſis, Deo Optimo ſic volente, Borbonii milites Roma tandem exceſſerant, quam profecto deſolatam, atque exhauſtam, affligere, ac ſpoliare penitus menſe jam decimo cogitabant. Lotrechius Dux Gallorum Neapolim ſuſcepto itinere, pluribuſque Regni oppidis in deditionem acceptis, Cæſarianos deſides prædæque reliquiis inhærentes exeivit, eorumque numerum contagione valde imminutum ad luendas pœnas tot ſcelerum acceſſivit. Ugonem Moncatam præ ceteris, referente Jovio, qui ex Arce S. Angeli ad Ænariam Inſulam ſe contulerat, didicerat Pontifex cæſum navali pugna una cum Cæſare Ferramuſca (ſacrilega multitudine, quæ tamdiu S. Sedem ac Romanos afflixerat partim levibus certaminibus abſumta, partim navali eodem prælio cæſa, partim obſidionis incommoda ſentiente Neapoli) Duces autem reliquos aut cecidiſſe, aut in captivitatem abductos. Quamobrem reſpirabat Roma; & Pontifex jam ſibi nihil metuens reliquerat Urbem veterem, mox Romam repetiturus, quam hoſtibus nimium fidens bis perdiderat. Viterbii autem diuturniorem traxiſſe moram diſcimus ex Giberti Veron. Epiſc. profectione ad eamCivitatem ut Pontificem conveniret; quod factum Septembri menſe. Itaque non rediiſſe Romam credibile eſt ante Novembrem.

(a) Aſca-

Inſtrumentis locationum Domorum aliorumque bonorum ſpectantium ad Capitulum in direptione Urbis amiſſis, conductores jubentur docere de titulo, quo retinent prædictas Domos, aut Bona, ut Baſilicæ inſervientium detrimento caveatur.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 5. faſc. 11.

AN. CH. circa 1528.

In direptione Urbis plura Documenta perierant.

Conductores Bonor. Baſil. judicialiter conveniendi.

Ut doceant quo jure, vel titulo poſſideant.

Quod intra certum terminum non facientes cogantur juris remediis.

CUm ſicut accepimus Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, varios, & diverſos contractus obligationes, & inſtrumenta cum variis, & diverſis perſonis tam ſuper locationibus Domorum, Caſalium, Vinearum, & aliorum bonorum ſub proprietate ejuſdem exiſtentium, ante miſerabile Urbis excidium cum diverſis perſonis, etiam in dignitate conſtitutis celebraverit, atque contraxerit, quibus tum propter dictum Urbis excidium apud dilectos filios Canonicos, & Capitulum dictæ Baſilicæ etiam publicatis exiſtentibus, tum etiam propter obitum Notariorum de eis rogatorum omnino peritis, & propterea Locatarii, & alii iniquitatis filii de præfata dilapidatione forſan confiſi, etiam quæſtionem dominis refricare non erubeſcunt. Nos igitur indemnitati illius conſulere volentes dilecto filio noſtro in ſpiritualibus Vicario Generali, omnibuſq. aliis, & ſingulis Urbis Judicibus ordinariis delegatis, ſubdelegatis, & quacumque auctoritate fungentibus, tenore præſentium committimus, & mandamus, ut ipſi, vel eorum alter, quibus, vel cui præſens noſter Motus proprius præſentabitur, in omnibus, & ſingulis cauſis coram eis, vel eorum altero motis, & cœptis, movendiſque, & incipiendis in futurum, contra quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas, & Sæculares, & in quacumque dignitate conſtitutas, locaque, & Univerſitates quaſcumque de, & ſuper quibuſcumque rebus, & bonis ad dictam Baſilicam ſpectare aſſertis, docto per præfatos Canonicos, & Capitulum, etiam per teſtes, vel alia quæcumque documenta etiam Summarie &c. & quatenus præfatis Dominis Judicibus videbitur expedire, dictas res, & bona ſub proprietate dictæ Baſilicæ Canonicorum, & Capituli extitiſſe, ſive extare, & de ipſorum quaſi poſſeſſione recipiendi, vel exigendi fructus, ſive Cenſus vel reſponſiones dictorum bonorum, vel locorum poſſeſſoribus, ſive detentoribus eorumdem aliquem brevem, & competentem terminum arbitrio ipſorum ad docendum, & oſtendendum legitime, quo jure, Titulo, ſive Cauſa dictas res, & bona poſſident, ſive detinent, præfigant. Eo autem elapſo, & nihil docto; ad conſolidationem utilis, & directi dominii, & eorumdem bonorum relaxationem per eos ſub Cenſuris, & aliis pœcuniarum pœnis arbitrio ipſorum imponendis, aliiſque Juris, & facti remediis opportunis cogant, & compellant cum poteſtate citandi, & inhibendi, aliaque faciendi in præmiſſis, & circa ea quomodolibet neceſſaria, & opportuna; Conſtitututionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Palatii, cæteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque, ſtatus, & merita cauſarum hujuſmodi etiam forſan motarum, ſitus, & qualitates dictorum bonorum, præfatorumque contractuum, & inſtrumentorum tenores, nomina, & cognomina præfatorum poſſeſſorum, ſive detentorum eorumdem titulos, aliorumque hîc de neceſſitate exprimendorum tenores pro ſufficienter expreſſis habentes. Volentes inſuper, quod præſentium ſola ſignatura ſufficiat, & coram quocumque Judice, in quibuſcumque cauſis, & contra quaſcumque perſonas, etiam in dignitate conſtitutas fidem faciat, & præſentari, & dimiſſa copia cum originali collationata reſtitui. Inſuper volumus, per Notarium publicum in libris dictæ Eccleſiæ ubi jura alia conſueverunt, præſentes noſtras regiſtrari, regiſtratæque perpetuis futuris temporibus indubitatam fidem faciant, in contrarium facien. non obſtantibus quibuſcumq.

De Mandato Domini Noſtri Papæ Idem Vicarius, & cæteri terminum præfigant, cogant, etiam ſub Cenſuris, & pœnis, & procedant, ut petitur, & Juſtitiam faciant.

Placet &c. J.

Aſca-

Aſcanio Columnæ præcipit, ut ſubditos ſuos Pennenſes cives cohibeat ab ingerendo moleſtiam Veliternenſibus Aucupiorum Campi mortui conductoribus.

Ex Regeſto Epiſtolar. in forma Brev. Clem. VII. an. 1528. n. 48. pag. 822. ap. Arch. Apoſt. Vati

AN. CH. 1528. 12. Dec.

DIlecto Filio nobili viro Aſcanio Columnæ Domicello Romano (*a*) Clemens Papa VII.

DIlecte fili, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Queruntur Capitulum &c. ap. Pont.

Expoſuerunt nuper nobis cum querela dilecti filii Capitulum, & Canonici Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quod, licet ipſi alias jus tam aucupiorum, quam venationum in Caſali Sancti Petri in Formis, vulgo in Campo mortuo nuncupato, ad ipſos pleno jure ſpectante exiſtentium, Proſpero de Civitate Pennæ ſubjecto tuo pro certo inter eos convento tempore locaverint, poſtque finitum locationis hujuſmodi terminum, venationes, & aucupia præfata quibuſdam hominibus Veliternis ad certum tempus vendiderint; nihilominus nonnulli de dicta Civitate Subditi tui Veliternos ipſos in aucupiis, & venationibus hujuſmodi perturbarunt, illiſque retia, & alia inſtrumenta tam ad aucupandum, quam ad venandum apta violenter abſtulerunt, eorumque etiam nonnullos captivos fecerunt, in grave ipſorum Capituli & Canonicorum præjudicium, & non modicum dictorum Veliternorum detrimentum. Quare Capitulum, & Canonici præfati nobis humiliter ſupplicarunt, ut Veliternos ipſos affictuarios ſuos, ſuadente juſtitia, tibi commendare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos, etſi ſcimus, non oportere quæ æquitatis, & juſtitiæ ſunt tibi commendare; tamen nobilitatem tuam hortamur, & in Domino requirimus, ut pro tua in Nos & Apoſtolicam Sedem reverentia, ac in res Eccleſiaſticas, qualis hæc eſt, obſervantia, ſubditis tuis, qui Veliternis præfatis in aucupiis, & venationibus hujuſmodi moleſti ſunt, jubere velit, atque ita facere, ut captivos ipſos relaxent, eiſque retia ipſa & inſtrumenta erepta reſtituant, neque impoſterum illos quovis modo, vel quæſito colore ſuper aucupiis, & venationibus hujuſmodi moleſtare habeant, neque præſumant, in quo rem nobilitatis tuæ virtuti convenientem & Nobis plurimum gratam facturus es.

Turbatæ venationes Campi mortui.

Pontifex intercedit pro Capit.

Suaviter petens quæ fieri jure deberent.

Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die XII. Decembris, M. D XXVIII. Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Principem Orangiæ orat, ut Eccleſiam S. Martini Theatinæ Diœceſ. in Aprutio juris Capit. Vat. invaſam ab Actoribus Regiæ Cameræ, reſtitui mandet in jus priſtinum.

Ex eod. Regeſto Clem. VII. n. 48. pag. 1849. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1528. 20. Dec.

PRincipi Orangiæ (*b*). Clem. P. VII. Dilecte fili, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Abbatia S. Martini de Fara

Expoſitum Nobis fuit pro parte dilectorum filiorum Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quod licet Eccleſia Sancti Martini in Valle Theatin. Diœceſis (*c*) Menſæ Capitulari dictæ Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica perpetuo annexa, ac nomine dicti Capituli pacifice, & diutine poſſeſſa fuerit; nuper tamen, cum Abbas de Valignano, qui dictæ Eccleſiæ fructus in arrendam acceperat, defunctus eſſet; Agentes ibi pro Camera Regia, neſcitur qua ex cauſa, aut colore, poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ acceperunt, & in ea intruſi perſeverant. (*d*) Quare pro parte ipſorum Capituli nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut Eccleſiæ ſuæ indemnitatem tuæ nobilitati commendare vellemus. Nos igitur, qui ex Offi-

Invaſa a Regia Cam. Officialibus

(*a*) Aſcanius Columna una cum Vaſtio deditionem fecerant in navali prælio nuper memorato, ductique erant a Philippo Auria Victore in Liguriam. Non multo autem poſt Andreas Auria, qui mutata voluntate Cæſarianas partes ſequebatur, utrumque in Ænaria Inſula expoſuit pridie, quam Cæſariani ad Averſam Caſtris Gallorum potirentur medio Auguſto menſe, qui gloriæ, & vitæ Lotrechii fuit ultimus. Quo ſcilicet tanto Duce D. O. M. uſus fuit ad avertenda extrema mala ab urbe, & ad plectendos Sacrilegos Direptores; non vero ad eripiendum Cæſari Regnum, unde contagione primum, poſtea vi & armis ejecti fuerunt Galli milites.

(*b*) Borbonio in prima Urbis aggreſſione cæſo Philibertus Aurantius cum Ugone Moncata, & Ferdinando Alarcone teterrimæ calamitatis Pontificiæ, & Urbanæ ductor, parenſque erat ſuperiori anno. Simultates a Clemente jam deferbuerant, res enim erat de inſtaurando Florentino Principatu; idcirco ejus pietas, & juſtitia his literis celebrantur.

(*c*) Conſulendus Bullarii noſtri *to.* 1. *pag.* 44. *not. b.* Item videnda Bulla Nicolai V. hoc To. *pag.* 134. Patebit enim, Eccleſiam hanc S. Martini, de Fara etiam nuncupatam, pacifice poſſideri a Capitulo octavo jam & ſeptuageſimo anno.

(*d*) Has litteras ſuum effectum ſortitas eſſe nos docent aliæ Pauli III. (*in Archivo Baſil. capſ.* 21. *faſc.* 69.) quas infra exhibebimus; iis enim approbat locationem ejus Eccleſ. ad annos centum.

(*a*) Exem

Suaviter monetur Orangius

Officii noſtri debito conſervationi Eccleſiarum præcipueque dictæ Baſilicæ conſulere, & intendere debemus, tuam nobilitatem a cujus mente aut notitia hæc haud prodire credimus, hortamur plurimum in Domino, velit dictum Capitulum, vel pro eo agentes, ad poſſeſſionem ſuam priſtinam reſtitui, & in ea conſervari mandare. Faciet tua Nobilitas rem tua pietate, & juſtitia dignam, nobiſque admodum gratam.

Suaviu eidem imperatur a Pontif.

Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die xx. Decembris M. D XXVIII. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Beneficiatis & Clericis canere neſcientibus ſuſtituendos alios ad id idoneos decernit, qui percipiant fructus ad eoſdem ſpectantes pro horis Canonicis cantu peragendis.

Ex Autogr. Archiv. Baſil. Vat. capſ. 7. faſc. 296. Item lib. B. fol. 150. & lib. I. fol. 86. (a)

AN. CH. 1529. 29. Aug.

Cum nihil nobis magis curæ ſit, quam quod Divinus Cultus aſſidue obſervetur, & in Eccleſiis, maxime in Alma Urbe noſtra in Divinis laudabiliter ſerviatur; Cumque in Eccleſia Sancti Petri de Urbe certus numerus Benefitiatorum, & Clericorum pro cantandis Divinis Officiis inſtitutus ſit, qui & Benefitiati, & Clerici Chori nuncupantur, & prout non ſine animi noſtri diſplicentia audivimus, multi ex his, vel pueri, vel canere neſcientes, vel nolentes exiſtant; quapropter Divinus Cultus maxime eſt diminutus; volentes nos talibus inconvenientiis, quantum cum Deo poſſumus obviare, Dilectis filiis F. Sanctæ Mariæ in Domnica Diacono Cardinali Urſino, ac pro tempore Archipreſbytero exiſten., necnon Canonicis, & Capitulo dictæ Baſilicæ tenore præſentium committimus, & mandamus, quatenus dictos Benefitiatos, & Clericos nunc, & pro tempore exiſtentes, & qui canere ſciunt, congruis temporibus, & horis, Canonicas horas in Choro, vel ubi Divinum Officium in dicta Baſilica dici contigerit, cantent, ipſis autem non cantantibus, vel aliquibus neſcientibus canere, ut de aliis loco ipſorum, qui dictæ Eccleſiæ pro eis deſerviant, providere debeant infra breve eis bene viſum temporis ſpatium moneant, & requirant: quo elapſo, & ipſis ſic monitis, non providentibus, ipſi, vel alter eorum, aut Camerarii dictæ Baſilicæ, de alio, ſeu aliis loco ipſorum provideant, ac de fructibus, quos eiſdem Benefitiatis, & Clericis ratione ſervitii eorum ſatisfacere deberent, dictis ſic deputatis reſpective ſatisfaciant abſque alio dictorum Benefitiatorum, & Clericorum reſpective deſuper habendo conſenſu, de reſtantibus nihilominus ipſis Benefitiatis, & Clericis reſpective integre ſatisfacto, tenore præſentium ſub excommunicationis majoris, & interdicti reſpective ſententiis, quoad ipſos Canonicos, & Capitulum committimus, & mandamus, quacumque appellatione etiam non frivola non obſtante, cum non ſit conveniens, ut ubi de cultu Divino agitur, per jurium apices, ac litium anfractus procedatur. Mandamus nihilominus nunc, & pro tempore in Alma Urbe noſtro, & pro tempore exiſtenti Romani Pontificis Vicario (b), ut in præmiſſis illis, & cuilibet ipſorum aſſiſtat, Contradictores quoſcumq. per Cenſuras Eccleſiaſticas, & Perſonarum capturam, ſimilibus appellationibus non obſtantibus, compeſcendo. Volumus autem, quod præſens mandatum in Archivio dictæ Baſilicæ reponatur, & in libris ejuſdem ad perpetuam rei memoriam adnotetur, & quod de cætero in admiſſione cujuſlibet Benefitiati, vel Clerici una cum aliis Eccleſiæ Conſtitutionibus de obſervando juretur;

Beneficiator. & Clericor. officium canendi peritia.

Ad canendum obligantur qui ſciunt.

Subſtituendi alii eorum loco qui neſciunt.

Pars fructuum iis aſſignata.

Decreto vis Conſtitutionum adjicitur.

Placet & ita motu proprio mandamus. J.

Die

(a) Exemplum potius Autographi, quam Autographus ipſe eſt, quod in Archivo extat. Quum autem alia duo ſuppetant exempla, ſeu Tranſumta; inde ſatis ſuperque habemus ad rem neque gravem, nec diuturnam. Nam Paulus III. Succeſſor Clementis, has literas revocavit, ut ſuo loco palam fiet. Cæterum mirabitur fortaſſe aliquis ſtudium tam immodicum Pontificis erga Baſilicam ſemel, & iterum direptam tanto cum omnium ordinum detrimento, ut Chorali cultu deſtitutis Divina Officia peragendi facultatem elargiri oportuerit abſque ejuſmodi cultu, contra Inſtituta Majorum. Præterquam quod rapinis junctæ cædes eam, ut credibile eſt, vaſtitatem intulerunt Baſilicis, & Eccleſiis Urbis; ut nullus delectui locus remanſerit. Pontificis tamen ſtudium erga Divinum cultum in noſtra Sacroſ. Baſilica quamquam Paulus III. moderatus eſt, ut immodicum; nihilominus quod Prædeceſſorum Inſtitutis inhæreret, non improbavit; ejuſque Succeſſores, præcipue Paulus V. quodammodo inſtaurarunt.

(b) Archipreſbyteri Baſil. Vat. juriſdictio antiquiſſima, quam, ut notat Cohell. (*notit. Cardin.* c. 59.) nonnulli repetunt ab Epiſcopis Sylvæ Candidæ, & quam multo auctiorem reddidit Paulus III. (*Bullar. vet. to.* 1. *conſt.* 35.) omnes cauſas civiles, criminales, & mixtas Canonicorum, Beneff. &c. cum quibuſvis aliis perſonis, locis, Collegiis &c. dirimendas & terminandas demandans Archipreſbytero, juriſdictio hæc inquam a Clemente non ſubjicitur Vicario, qui tum erat Epiſcopus, neque ulla utebatur auctoritate in Archipreſbyteros, Clerumque & perſonas iiſdem ſubditas; ſed opportunum Vicarii auxilium, rerum cauſis id exigentibus, paratur Archipreſbytero, & Canonicis, ut Decretum iſtud tutius, ac vehementius exequantur.

(a) De

Regiſtratio ejuſd. Motus pr. 1529.

Die Dominica vigeſima nona menſis Auguſti Anni a Nativitate Domini Milleſimi quingenteſimi vigeſimi noni, præſens Motus proprius intimatus fuit Reverend. Dominis Canonicis & Capitulo ſupradictis in Sacriſtia dictæ Eccleſiæ aggregatis, qui cum debita, qua decuit, reverentia receperunt, & per me Marianum Quarrum ejuſdem Eccleſiæ Beneficiatum & Notarium regiſtrari debere mandarunt, quem per alium mihi fidum de verbo ad verbum regiſtrari feci, ut ſuperius continetur &c: in cujus fidem una cum ſigno meo ſolito, & conſueto manu mea propria me ſubſcripſi.

Intimatio ejuſd. Capit. &c. an. 1535.

Anno Domini Milleſimo quingenteſimo trigeſimo quinto Indictione octava die vero Dominico XXIII. menſis Octobris Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini Domini Pauli Papæ III. anno primo Reverendus Pater Dominus Julius Corvinus Vicarius, & Canonicus ſupraſcriptæ Venerabilis Baſilicæ, facta commiſſione mihi Notario publico infraſcripto de legendo ſupraſcriptum motum proprium & illo per me lecto alta, & intelligibili voce coram Dominis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis dictæ Baſilicæ congregatis in Sacriſtia dictæ Baſilicæ, & loco Capitulari ſolito intimavi requirens, & interpellans eoſdem ſuper tenorem, & formam illius omni meliori modo &c. rogans &c. Actum in dicta Sacriſtia præſentibus ibidem Dominis Raphaele de Monte, & Nicolao Lupo teſtibus &c. rogatis &c.

Franciſcus Spina publicus Notarius de præmiſſis rogatus ſubſcripſi.

Aſcanio Columnæ graviſſimorum criminum, tum quæ ipſe perpetraverat, tum quorum complex fuerat in utraque direptione Urbis, veniam humiliter petenti largitur, ut prævia confeſſione, ſatisfactione &c. a quovis Confeſſario poſſit abſolvi in foro conſcientiæ tantum dummodo: ablata Baſilicæ Vat. &c. reſtituat.

Ex Regeſto Epiſtolar. in forma Brev. Clem. VII. an. 1529. n. 49. pag. 1404. ap. Arch. Ap. Vat.

AN. CH. 1529. 31. Aug.

Dilecto filio nobili viro Aſcanio Columnæ Domicello Romano (*a*).

Clemens Papa VII.

S. Sedes a via ſalutis devios revocat.

Dilecte fili, Salutem & Apoſt. Benedictionem. Immenſa Apoſtolicæ Sedis, piæ Matris benignitas, ne antiquus hoſtis, tanquam leo rugiens, inſectari non ceſſans, quos perdat ex grege Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſanguine redempto, partis triumphis victor exultet, Chriſtifideles omnes, eos præſertim, quos alias comprobatæ fidei ſinceritas erga Romanam Eccleſiam non immerito commendat, ut eo firmiori nitantur fidei columna, quo gratiarum ubertate frui ſe noverint pleniori, ab iniquitatis faucibus prorſus eripere ſatagit, & ad optatæ ſalutis ſemitam reducere ſollicitudine paterna procurat.

Delicta & peccata Oratoris

Exponi ſiquidem nobis nuper feciſti, quod licet alias quondam Ugone de Moncada tunc pro Vice-Rege in Regno Neapolitano ſe gerente (*b*), nonnullis etiam Sedi præfatæ immediate ſubjectis tam Domicellis, quam aliis complicibus forſan inſtigantibus, aſſociando, in invaſione & ſpolio Almæ Urbis (*c*) Palatiique noſtri Apoſtolici & forſan Baſilicæ Sancti Petri primo, & deinde in crudeli univerſæ Urbis præfatæ, ejuſque diſtrictus depopulatione, & direptione per Cæſarei exercitus Milites facta te (*d*) etiam, contra noſtram, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium perſonas machinando, & contra proprium forſan fidelitatis juramentum & interveniſſe, & aliquatenus præfuiſſe, & propterea homicidiis, ſacrilegiis, rapinis, deprædationibus, violationibus, adulteriis, ſtupris, & aliis atrocioribus delictis, & exceſſibus tam per Milites tibi ſubditos, quam alios, cauſam, opem, auxilium, & favorem præſtitiſſe, & forſan ablatorum, & deprædatorum, ſaltem tolerando, participem eſſe, & fuiſſe dici poſſis. *Cauſam præcipue ſcelerum aliorum præbuit.* De præmiſſis tamen, & aliis quomodolibet per te incurſis erroribus ab intimis doles, & intrepida impoſterum amplius ad devia non declinandi fiducia, ſalutarem pœnitentiam ſubire, & peragere ſupremis exoptas affectibus. *Expiari proponuntur S. Sedi.* Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut lapſo dexteram porrigere, & laqueos,

(*a*) De hoc nuper loquebamur *pag.* 398. *not. a.*

(*b*) Prorex Lanojus Cajetæ erat mortuus quum venit Romam Generalis Ordinis Minor. a Carolo V. miſſus, ut de Pontifice liberando ageret; nempe Octobri menſe; Ugo autem, ad quem extendebantur mandata Cæſaris Prorege, tunc erat. Idque ex Guicciard. *l.* 18. & ex Jov. *l.* 25. luculenter diſcimus. His autem ex literis intelligimus, quod Lanojo etiam vivente, prima nimirum in direptione Urbis, cujus Caput ductorque erat Ugo, eodem Proregis munere functum eſſe.

(*c*) Paul. Jovius in fine *lib.* 25. hæc de Ugone breviter; *Ferunt, Clementem, ubi ex literis, quas ad eum ex ipſa Philippi victoris Prætoria perſcripſeram, de eventu ejus navalis pugnæ certius didicit, vel obſid. magnopere fuiſſe lætatum, quod ipſe Ugo Moncata, & Cæſar Feramuſca præcipue cecidiſſent; quorum ille occupato Vaticano, & Sacrariis Auguſtiſſimi Templi direptis primum intulerit vulnus &c.*

(*d*) Quæ ſequuntur, Commentariis non indigent. Aſcanius ipſe proprio fatetur ore, qui, quæ, & quot ſcelera perpetraverint in utraque direptione urbis.

(*a*) Hinc

queos, ſi quibus propterea irretitus exiſtis, diſſolvere, aliaſque animæ tuæ ſaluti in præmiſſis pia venia conſulere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui miſericordis Chriſti vices gerentes in terris, miſereri magis, quam ulciſci, & anxio emendationis poſt exceſſum deſiderio, amplam clementiæ januam recludere conſuevimus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, te, in foro conſcientiæ tantum, ab hujuſmodi, & aliis etiam criminis leſæ Majeſtatis, rebellionis, & aliis quantumcumque enormibus, enormiſſimis, & atrociſſimis exceſſibus, & reatibus, necnon quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, anathematis, interdicti, maledictionis æternæ, & aliis graviſſimis ſententiis, cenſuris, & pœnis tam per ſacros Canones, ſeu Sedem Apoſtolicam, & tam per nos, quam per Imperiales, & municipales Conſtitutiones contra ſimilia perpetrantes editis, & promulgatis; ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſine alicujus præjudicio abſolvimus, & abſolutum fore nunciamus, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, præmiſſorum occaſione quomodolibet contractam, necnon proceſſus, ſententias, & condemnationes quaſcumque deſuper initos & confectos, penitus abolemus, revocamus, caſſamus, & irritamus: teque in priſtinam Nativitatem, & eum in quo ante præmiſſa quomodolibet eras ſtatum, in omnibus & per omnia, acſi nunquam in talia incidiſſes, & hodie in humanæ vitæ lucem prodiiſſes, etiam ſine alterius præjudicio reſtituimus. Et nihilominus, ut Sacerdotem idoneum ſecularem, vel regularem, quem malueris, in tuum poſſis eligere Confeſſorem, qui tua confeſſione diligenter audita, te a quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, anathematis, maledictionis, aliiſq. Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis hujuſmodi in Te a jure vel ab homine, ex quibuſvis tam præmiſſis, quam aliis occaſionibus, vel cauſis in genere, vel in ſpecie, qualitercumque latis, inflictis, & promulgatis; etiamſi earum vel alterius ipſarum abſolutio Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter, vel generaliter reſervata exiſtat, votorumq. & jurisjurandi traſgreſſionibus, homicidiorum, ſacrilegiorum, ſtuprorum, & violationum reatibus, necnon aliis quibuſlibet criminibus, exceſſibus, & delictis, de quibus corde contritus, & ore confeſſus, ſeu ex oblivione non confeſſus fueris, quantumcumque enormibus, etiam ſi talia ſint, ſuper quibus Sedes Apoſtolica foret omnino conſulenda, illorum omnium, & ſingulorum circumſtantias, nomina, expreſſiones, numeros, qualitates, quantitates, tempora, & loca, quibus commiſſa, ſeu perpetrata; tractata, vel agitata fuerunt, etiamſi per operis evidentiam, ſententiam, vel confeſſionem, notoria aut manifeſta ſint, etiam quæ quomodolibet dubitationem inducere poſſint, quod ſi expreſſa fuiſſent, præſentes litteras veriſimiliter non conceſſiſſemus, præſentibus, etiamſi nominatim & in individuo, cum qualitatibus, quantitatibus, temporibus, circumſtantiis, & locis ſpecificata fuiſſent, pro expreſſis habentes, ſemel dumtaxat, & infra feſtum Nativitatis B. Mariæ Virginis proxime futurum, debitam tibi abſolutionem, & reſtitutis bonis in direptione Urbis hujuſmodi ablatis, ac alias in forma Eccleſiæ conſueta impendere, ac vota quæcumque per te quomodolibet emiſſa in alia pietatis opera commutare, & pro commiſſis tibi pœnitentiam ſalutarem injungere; necnon, recepto prius a te juramento, quod de cætero ſimilia non committes, nec committentibus auxilium, conſilium, vel favorem præſtabis, plenam abſolutionem & remiſſionem a pœnis, & culpa tibi concedere valeat, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus. Non obſtantibus præmiſſis ac felicis recordationis Pauli II. Pii etiam II. Sixti IV. Innocentii VIII. Alexandri VI. Julii ſimiliter II. & Leonis X., ac aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, necnon etiam noſtra noviter contra collectas & inſultus facientes aut homicidiis participantes; ſeu illa, & alia hujuſmodi ſeu etiam atrociora, & graviſſima, & enormiſſima perpetrantes editis, aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, legibuſque, & ſtatutis, & juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, necnon privilegiis, indultis, & litteris Apoſtolicis, quibus, illorum tenores & formas, etiamſi ad eorum derogationem trina impetratio, aut alia exquiſita forma ſervanda foret, pro expreſſis, & in individuo, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod pœnitentiam per Confeſſorem per Te eligendum hujuſmodi tibi injungendam adimplere omnino tenearis, alias præſentes nullius ſint roboris, vel momenti. Quodque idem Confeſſor viſitationis Sepulchri Dominici, Apoſtolorum Petri & Pauli de Urbe, & Jacobi in Compoſtella, & Religionis, ac Caſtitatis vota commutare nullatenus poſſit.

Illum abſolvit in foro conſcientiæ.

Proceſſus &c. in eum facti revocati.

Pro reſervatis quibuſvis Caſibus facult. dat ejus Confeſſario.

Semel tantum: reſtitutione ablator. pœnitentia &c. de more injuncta.

Conſtitutionibus contrariis derogat.

Vota nonnulla excipit minime permutanda.

Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris die ultima Auguſti M. D XXIX. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Coronationem Caroli V. Bononiæ ab ſe factam cum duplici corona, Ferrea, & Aurea teſtatur ex variis cauſis. Quam perinde ac Modoetiæ, aut Mediolani, & Romæ factam in Baſilica Principis Apoſtolor. habendam decernit.

Ex Regeſt. Capitulor. Nicol. V. Leon. X. & Clem. VII. n. 34. Armar. 31. pag. 43. apud Archiv. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1530. 24. Febr.

CLemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Cum proximo Februarii menſe, celebri Cathedræ Petri die (a), cui, diſpari quamvis merito, pari tamen poteſtate ſucceſſimus, dilectus filius noſter Wilhelmus (b) tituli Sanctorum Joannis, & Pauli Presbyter Cardinalis in Capella Palatii Civitatis noſtræ Bononien., quam in præſentiarum habitamus, Miſſarum ſacra noſtro juſſu eſſet peracturus, & priuſquam ad ipſam Capellam accederemus, cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Carolum Quintum Imperatorem ſemper Auguſtum noſtra ex auctoritate inunxiſſet, reliquaſque Cæremoniis vetuſto more circa id fieri ſolitas peregiſſet (c), Nos, qui poſtea hujuſmodi cæremonis, & unctione peractis, Capellam ingreſſi fuimus, infra ipſarum Miſſarum ſolemnia Regia, Imperatoriaque Inſignia eidem Carolo tradidimus, ejus Caput Corona ferrea decoravimus, abhinc deinde triduum, in ipſo ſcilicet die Mathiæ Apoſtoli feſto, qui primus dies natalis ipſi Carolo illuxit, eum aurea corona (d) inſigniri volentes, ex Palatio per penſile tabulatum ad hoc ipſum inſtructum ad Eccleſiam Sancti Petronii acceſſiſſemus, Pontificiam Miſſam celebraturi, &, cum ipſe Carolus Imperator hiis omnibus perfunctus eſſet, quæ ad hujuſmodi cæremonias exiguntur, primo videlicet ante aram ad hunc uſum ſuper tabulato erectam in Canonicum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe per nonnullos ejuſdem Baſilicæ Canonicos Bononiæ tunc temporis degentes, & ibidem præſentes receptus, deinde oratione una ad hanc celebrationem accommodata, in Eccleſiæ hujuſmodi foribus per Praneſtinum, rurſus altera intra fores per Sabinenſem Epiſcopos, ſuper caput ipſius Caroli alta voce prolatis, idem Imperator ad quamdam Capellam divertit, ubi cultu & ornatu Diaconorum indutus, & inde ad Sedem pro eo paratam accedens, ibidemque ab Epiſcopo Oſtienſi

In feſto Cathedræ S. Petri 22. Febr.

Carol. V. inungitur, & coronatur corona Ferrea.

In feſto Sancti Mathiæ 24. Febr. fit Canonicus S. Petri.

Cætera per coronam Imperialem ſuſceptoris excipitur. Pontifex eum coronat.

(a) Hinc ſuppetit novum ac multo locupletiſſimum teſtimonium unius feſti Cathedræ Romæ celebrari ſoliti, ante Pauli IV. Conſtitutionem de alio feſto Cathedræ die 18. Januarii quam Romanam appellat, Antiochenæ nomine tributo uni illi antiquiſſimæ, quam memorat Clemens VII. vide noſtram Diſſert. *Anaſt. to. iv. pag.* 150.

(b) VVillelmus Enchenvvoertius, vulgo Enchavordius apud Belgas natus patria Silvæducenſis Cardinalis unicus ab Hadriano VI. creatus tridui ante obitum. Acceptiſſimus ille erat Carolo V. In S. Mariæ de Anima, quo transferri curaverat Hadrianum ex Baſilica noſtra, & ipſe jacet; ubi ſpectatur inſcriptio ſatis prolixa inciſa marmore, ab Ughello relata *in addit. ad Ciac.* quæ præ aliis rebus geſtis hujus inclyti viri, meritiſque honoribus, queis Hadrianus, & Clemens VII. eum cumularunt, hæc præſefert ad rem noſtram; *Etiam a Clemente VII. Eccleſia Trajectenſi honeſtatus eſt. Carolo V. Imperatori libentiſſ. quem ab illo coronam Imperii accipientem inunxit.*

(c) Coronationem hanc omnium ſupremam Bononiæ peregit Clemens VII. annis 78. poſtquam Nicolaus V. coronarat Romæ Fridericum III. Nam Friderici filium Maximilianum coronaturus Julius II. an. 1590. poſtmodum bello petiit; quare Imperator non coronatus deceſſit. Utraque autem coronatio & Romana, & Bononienſis a Superioribus multum diſcrepat. Siquidem tam Fridericus Romæ, quam Bononiæ Carolus utramque coronam, Ferream, & Auream contra morem majorum per manus Pontificis ſuſceperunt. De Friderici coronatione uberrime agit Auguſtini Patritii Cæremoniale ab electo Corcyrenſi editum *lib. 1. ſect. 5. cap. 3.* cauſam etiam indicans cur Modoetiæ, aut Mediolani corona ferrea redimitus non fuerit. Coronatio autem Caroli V. ſuprema omnium abunde patet ex his literis. Atque hinc primo diſcimus, unctionem præmiſſam eſſe coronationi Auguſti in Regem Langobardorum, etiamſi per manus ejuſdem Pontificis coronam ferream ſuſciperet, a quo poſt tridui auream ſuſcepturus erat, cui ſolemnis inunctio præmittebatur, more majorum, ut ex præd. Cæremoniali.

(d) Totam hanc Cæremoniam conferri oportet cum prædicto Cæremoniali *cit. loc.* Profecto videre erit, quæ antiqui juris ſunt noſtræ Baſilicæ, in qua cœpta eſt coronatio hujuſmodi a S. Leone III. qui Carolum M. coronavit, omnia peracta eſſe in Eccleſia S. Petronii. Capellam ipſam S. Mariæ in Turri (*Tab. Ichnogr. Alfar. n.* 149.) Ara erecta in tabulato penſili quodammodo præſeferebat; ibique in Canonicum S. Petri a noſtris Canonicis eo profectis ad hunc finem Imperator de more eſt receptus. Perinde eſt de Altari S. Mauritii (*Alphar. ibid. n.* 12.) ad cujus imitationem parata, atque ornata eſt Capella, ut antequam coronam auream ſuſcepturus accederet ad Pontificem, a Cardinali Oſtienſi inungeretur. Pauli Jovii (*lib.* 27.) teſtimonium hic præterire non poſſum, quippe cui fides integra in rebus hujuſmodi eſt habenda; *Erant omnia, inquit, ad imaginem Vaticani Templi conſtituta, & nova Sacellis appellationes impoſita, ut ea ſigillatim ad veterem conſuetudinem ex Pontificiis libris reſponderent. Affuere igitur Romani Sacerdotes, quibus Sacra Vaticani templi ſunt commendata. Ii ad Aram Cæſarem ſuſceperunt, linteaque ſacerdotali tunica ſuperinjecta in collegium ejus Sacerdotii cooptarunt. Eum Salviatus Card. in verba ex libris Pontificiis concepta ſacramento adegit; ita ut in ſumma libens juraret, ſe Pontificiæ dignitatis perpetuo futurum eſſe defenſorem. Ab hac ara duarum turrium nuncupata duo Diaconi Cardinales, Salviatus ſcilicet ipſe, & Ridolphus ambo ex patruelibus Pontificis nepotes ad templi limen deducunt. Flexo genu ſupplicantem Piccolomineus Presbyter Card. certis precationibus expiatum in Sacellum S. Gregorii perducit. Ibi linea tunica deponitur. Sandalia Margaritis, & gemmis picta ſtatim induuntur, & Dalmatica veſte in morem Diaconi prius aſſumpta, paludamento demum convestitur. In eo habitu procedenti, Puccius Card. ad porphyreticam rotam, quæ eſt ad Vaticani templi medium mitratus occurrit. Ingeniculantem Cæſar ad aram maximam obvertitur, ſolemnique altera precatione, ut ejus imperium ſtabile, perpetuum, victoriarum plenum faxit, Deo Max., in cujus manu ſunt regna, commendatur.* Quid afferri poteſt illuſtrius ad litterarum ſententiam explanandam?

(a) Per-

Oſtienſi inunctus (*a*), ad conſpectum noſtrum venit. Nos vero Miſſam proſequentes, Evangelio latina græcaque lingua nondum enunciato, eadem, quæ nudiuſtertius Regia, Imperialia inſignia Imperatori contulimus. Annulum in primis ejus digito anulari imponentes, deinde enſem adverſus fidei hoſtes vibrandum ad ejus femur accingi fecimus: deinde vero aurea corona caput ejus coronavimus, ac poſtmodum Sceptrum, peculiare Regibus inſigne, ac globum totius Mundi imaginem repræſentans in eius manus tradidimus, & ad pacis oſculum, qua Chriſtus naſcens, prædicans, moriens, reſurgens, ac regnans, Eccleſiam ſuam dotavit, admiſimus. Quibus rite peractis, ille in Solium Imperiale dextero lateri noſtro pene contiguum ſeſe recepit, Sacrificio deinde abſoluto, & omnibus, quæ veteri ex inſtituto in hujuſmodi coronatione fieri ſolent peractis, ad Palatium, unde profecti eramus, equo inſidentes regreſſi fuimus; & ne animis curioſis ambigi poſſit, an ferrea corona (*b*) quæ olim Modoetiæ, vel in Eccleſia Mediolanenſi, & aurea, quæ per Romanum Pontificem Romæ in dicti Petri Baſilica exhiberi fuit ſolita, jam utraque Bononiæ ad ſupplices Imperatoris preces, & ex cauſis legitimis id ſuadentibus (*c*), per nos exhibita, tantumdem virium, & ſtabilitatis obtineat, acſi ambæ ſtatutis in locis, more veteri traditæ, ſuſceptæque fuiſſent, ut hic ſcrupulus ex animis evellatur, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus, & ad poſteritatem tranſmitti volumus, omnia prædicta hoc tenore hocque in loco geſta, perinde firma, valida, & inconcuſſa eſſe, ac ſuum robur, & ſtabilimentum obtinere; ac ſi illa ferrea coronatio vel Modoetiæ, vel Mediolani, hæc aurea vero Romæ in dicta Baſilica (*d*), ſervatis omnibus cæremoniis ſervari ſolitis, celebrata, factaque fuiſſent: ſicque per quoſcumque Judices, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales interpretandum, judicandum, ac ſententiam promulgandam, adempta eis aliter interpretandi, judicandi, & ſententiam promulgandi facultate, auctoritate & tenore prædictis decernimus: ſupplentes ex certa ſcientia, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & ſingulos defectus tam juris, quam facti, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Nos enim cum eodem Carolo, cum quo alias felicis recordationis Leo Papa Decimus ſecundum carnem frater Patruelis, & Prædeceſſor noſter ut Regnum Neapolitanum una cum Imperio retinere poſſet per ſuas litteras diſpenſavit (*e*), pro potiori cautela, ut Regnum Neapolitanum ipſum una cum Imperio, quoad vixerit retinere libere & licite valeat; quibuſvis conſtitutionibus, &

Utramque Coronam tunc Bononiæ ſtatuit.

Vult accepi, ac ſi Modoetiæ, & Romæ facta eſſet.

Auctoritat. Apoſt. id confirmat.

Leonis X. exemplo cum eo diſpenſat, ut Neap. Regnum & Imp. una retineat.

(*a*) Pergam literas illuſtrare cum Jovio: *Aſcenditur deinum verſus aram maximam, ubi Innocentio Cibo Cardinale letanias præeunte, alternis precibus pie pronunciatis Divi divæque omnes propitiantur. In lectiſternio ſupplicanti Cæſari Campegius Card. adſtitit, & de ſcripto orationculam, ut auſpicato coronaretur, religioſe recitavit. Inde mox Cæſar a Farneſio, quoniam is erat ſenatus princeps, & Cardinalium vetuſtiſſimus, intra Sancti Mauritii Sacellum eſt deductus, ubi diſſibulata Dalmatica, humeros, & brachium dextrum ſacro oleo, adjectis puris, & piis orationibus inungitur.* Minutiſſima hæc quidem relatio Cæremoniali apprime reſpondens conferenda eſt cum Apoſtolicis hiſce literis, quibus alteram orationem traditur recitatam, antequam Carolus Diaconalem ornatum indueret. Cætera omnia tum quæ præcedunt, tum quæ ſequuntur, neque a Cæremoniali, neque ab Hiſtorico ullatenus diſcrepant. Proceſſionis ſumtuoſiſſimæ poſt coronationem, Convivium tantæ par Majeſtati; Magnatum qui aderant nomina, & honores, ac cætera omnia ſiquis noſſe optat, ejuſdem Jovii minutiſſimam narrationem perluſtret. Satis nobis ſunt, quæ attulimus.

(*b*) De hac Corona, abs re non erit huc afferre quæ habentur in Cæremoniali. Primo ſiquidem (*Sect. 5. cap. 3.*) legitur: *Quæ corona ferrea (quamvis aurea ſit) nuncupatur.* Ruſuſque in fine *ſect. 5. Quæ quidem corona ideo appellatur ferrea; quod laminam quamdam habeat ferream in ſummitate: alioquin aurea & pretioſiſſima.* Ita Auguſtinus Patritius ſcriptis memorialibus libris fidem adhibens, idemque oculatus teſtis rei, quam deſcripſit præſens, quum ea corona Romam allata fuit Friderici tempore. Eamdem vero diligentiſſime deſcriptam a Paulo Jovio, qui eam inſpexit Bononiæ, non eſt, cur prætercam. *Præſto igitur affuere*, inquit, *Modoetienſium Legati, quorum erant Principes Polydorus Veſtius, & Paulus Velanius, qui ad retinendam veteris prærogativæ dignitatem, vetuſtiſſimi operis coronam, & annalium codices antiquitate pernobiles detulere. Ea erat ſine florentibus pinnis in ſimplicem & latum orbem circumducta, ferro introrſus tempora præcingente, ſed exterius auro & gemmis exornata.* Hæc afferre viſum eſt, Recentiorum diſputationibus prætermiſſis ad rem onerandam, quam ornandam aptioribus.

(*c*) Cauſas alii alias adducunt. Vaſtatæ urbis calamitatem avertiſſe Cæſarem vult Jovius. At Guicciard. *lib.* 20. contendit allatas e Germania literas eo Cæſarem accerſentes, ita Electoribus flagitantibus Diætarum gratia, veram, ſimulatamve cauſam fuiſſe, cur Carolus Romam profecturus, iter inſtitueret Bononiam. Mihi quidem videtur, nec Cæſari tantum fuiſſe animi, ut Urbem paulo ante cædibus, ac rapinis, omnique inhumanitatis genere fœdatam a ſuis, velut triumphator inviſeret: nec Pontifici, aut Romanis ſemel, & iterum deceptis libuiſſe, tertium adventare armatos milites, amicos licet, ac tranquilla omnia pollicentes.

(*d*) Non alibi quam in Baſilica Vaticana coronandi Imperatorem conſuetudo cœpit a Caroli M. coronatione omnium prima, extremo anno octavi ſeculi. Ubi vero cauſæ graviſſimæ intervenerunt, a conſuetudine diſceſſum legimus. Itaque tria omnino ſuppetunt exempla celebratæ ſolemnitatis in Baſilica Lateranenſi. Primum an. 1134. quum Petro Leonis Pſeudo-Pontifice armatis militibus occupante Vaticanum, Innocent. II. Lotharium II. coronavit in Lateranis. Deinde an. 1312. quum Cardinales Legati Clementis V. Avenione ſedentis, Roberto Siciliæ Rege Civitatem Leoninam, & Vaticanum ſuis copiis occupante, Henricum VII. coronare apud Lateranum compulſi ſunt. Poſtremo de Ludov. Bavaro an. 1328. apud Platinam in Joanne XXII. legimus: *Apud ædes Laterani juſſu Cleri populique Ro. a Stephano Columna coronatur.* Sed Pagius Junior, qui recte execrationem appellat Ludov. Bavari coronationem (*Joan. XXII. num. 57.*) in Vaticana Baſilica peractam novit. Hujuſmodi autem exempla nequaquam officiunt Baſilicæ Vaticanæ privilegio, quod jure aſſeritur a Clemente VII. his Apoſtol. literis.

(*e*) Pontificiis legibus cautum erat, ne Rex Neapolis Imperator eligi poſſet. At Hiſpaniarum Rex Ferdinandus Leone Pontifice erat mortuus, *Hiſpaniæ, Neapolis, atque Siciliæ Regnis Carolo Nepoti jure hæreditario relictis*, ut ait Panvinius, qui infra de eodem electo Imperatore ſic loquitur: *Maximiliano Cæſare defuncto Carolus nepos Hiſpaniarum Rex Franciſco Francorum Regi competitori prælatus, Imperator deſignatus eſt, legis venia a Leone, ſeptem millibus aureorum annuorum impetrata, qua cautum erat, ne Neapolitanus Rex Cæſar deligi poſſet.* Quæ quidem diſpenſatio, ut validior eſſet, a Clemente his literis confirmatur.

& ordinationibus Apoſtolicis, ac legibus Imperialibus, cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate & tenore præmiſſis, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Quocirca omnibus Chriſtifidelibus, Vaſſallis, & Subditis præfati Imperii, cujuſcumque conditionis exiſtant, etiamſi Regali, & Pontificali dignitate præfulgeant, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & pro quanto gratiam noſtram caram habent, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus præfato Carolo Imperatori, ut tenentur, efficaciter pareant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, voluntatis, decreti, diſpenſationis, & mandati, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem &c.

Regni & Imp. ſubditis obedientiam injungit

Literarum Apoſtolicarum auctoritas.

Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo vigeſimo nono, Sexto Kalendas Martii Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Obligatio in forma Cameræ Apoſtol. de ſolvendis Ducatis ſeptingentis Capitulo Vat. infra annum pro Card. Laurentio Puccio, qui mille Ducator. quotannis erat debitor ob alienationem Caſalium, de quibus ſupra.

Ex Regeſto Inſtr. Cameral. Hadriani VI., & Clem. VII. num. 20. pag. 207. ap. Arch. Ap. Vat.

Die XXVIII. Junii 1531.

AN. CH. 1531. 28. Jun.

Reverendiſſimus Dominus Andreas Cardinalis de Valle (a) præſens ſponte &c. promiſit ſolvere Capitulo Principis Apoſtolorum de Urbe Ducatos ſeptingentos, ſive ſcutos, infra unum annum, pro Reverendiſſimo Domino Laurentio Cardinali Sanctorum Quatuor, pro quibus &c. obligavit ſe in pleniori forma Cameræ Apoſtolicæ, juravit &c. præſentibus Romæ in domo ipſius Domini Reverendiſſimi Cardinalis Domino Alberto de Spinellis de Regio laico, & Nicolao de Amelia Clerico, teſtibus ad hoc rogatis &c. (b)

Baldo Ferratino confert adminiſtrationem Capellæ Juliæ per ceſſionem Barthol. patrui, quem Capellæ ejuſdem Inſtitutor Julius II. perpetuum Adminiſtratorem declaraverat.

Ex Regeſto CLVIII. Bullar. Clem. VII. pag. 374. ap. Arch. Apoſt. Vat.

AN. CH. 1532. 31. Jan.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Baldo Ferratino (c), Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Notario, & familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Merita perſonalia Baldi Ferrat.

Grata devotionis & familiaritatis obſequia, quæ Nobis, & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quam etiam fide dignorum teſtimoniis juvari percepimus, nos inducunt, ut illa tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque regimen, & adminiſtratio Capellæ Juliæ nuncupatæ, ſub invocatione Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe per felicis recordationis Julium Papam Secundum Prædeceſſorem noſtrum

Adminiſtratio perpetua Capellæ Juliæ.

(a) Ante Cardinalatum erat Canonicus noſtræ Baſil. & Regens Cancellariæ, ut notat Victorell. ad Ciac. qui a Petro de Valle Patritio Rom. ſe monitum tradit, Documenta extare, quæ Andream Archimandritam Meſſanæ, & S. Philareti apud Calabros, necnon Trium fontium Abbatem fuiſſe teſtantur. Hunc Clemens una cum Card. Cæſio, tribuſque aliis præſtantiſſimis Sacri Collegii viris præfecit congerendæ pecuniæ ad Eccleſiæ ditionem tuendam in rebus trepidis. Præterea plures in adminiſtrationem Eccleſias habuit, ut ex Act. Conſiſtor. Ughell. obſervat: nam Cajacenſem, Galipolitanam, Neocaſtrenſem, Umbraticenſem, Crotonenſem, Sulmonenſem, & Valvenſem adminiſtravit. Quare in extremis rerum anguſtiis poſt Borboniam direptionem Cardinalis maxime opulentus præſidio eſſe potuit Card. Puccio, qui pro S. Sede maximo alieno ære opprimebatur.

(b) Syngraphæ, ſeu obligationis ætas maxime attendi debet. Sextus jam menſis fluebat anni quinti, quum permutatio ac venditio Caſalium Capituli facta erat: nec citra triennium compenſatio producenda fuit ex pactis conventis. Infra autem videbimus, productum fuiſſe tempus auctoritate Apoſtol. ad aliud triennium; necnon produci iterum ead. auctoritate ad integrum novennium: ita tamen ut Card. Puccius annuos mille ducatos decem Julior. nomine locationis exſolvat Capitulo.

(c) Inter Amerinæ hujus nobilis familiæ præſtantiſſimos viros & hunc recenſui. De Bartholomæo Baldi patruo item dixi. Utriuſque nominis, meritorum, honorum hæredes ſub Clementis ſucceſſoribus memorandi erunt. Baldus autem hic inſtar Patrui duas adminiſtravit Eccleſias Liparitanam, & Amerinam. Magiſtratus geſſit inſignes in Aula Romana: Præfectus Fabricæ, Cancellariæ Regens, Præſes Romandiolæ, ac demum Gubernator urbis S. Pio V. Pontifice, quo in præſtantiſſimo munere obiit ſupremum diem, translato cadavere Ameriam, ubi jacet in Cathedrali Eccleſia in Sacello, quod ſibi & ſuis ipſe extruxerat. Ughell. *Epiſc. Amerin.* Vide quæ diximus ſupra pag. 364. *not.* a & 388. *not.* b.

(a) Huc

ſtrum fundatæ & inſtitutæ (*a*), ex eo, quod dilectus filius Bartholomæus Ferratinus electus Soran.; qui tunc Canonicus dictæ Baſilicæ per eumdem Prædeceſſorem Rector, & Adminiſtrator ejuſdem Capellæ, cum plena & libera poteſtate poſſeſſionem Prioratus, & aliorum Beneficiorum tunc expreſſorum, eidem Capellæ per ipſum Prædeceſſorem perpetuo unitorum apprehendendi, illorumque fructus exigendi, percipiendi, levandi, ac in uſus tunc expreſſos convertendi, ac eorum fructus ad Triennium, vel aliud etiam longum tempus locandi, & arrendandi, ac in uſus, & utilitatem ipſius Capellæ convertendi, cujuſvis alterius licentia ſuper hoc minime requiſita, Apoſtolica auctoritate conſtitutus, & deputatus extitit, prout in litteris Apoſtolicis deſuper confectis plenius continetur (*b*), conſtitutioni, & deputationi de eo factis hujuſmodi, hodie in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſit, Noſq. ceſſionem ipſam duximus admittendam; ceſſaverit, & ceſſet ad præſens. Nos volentes, te, qui etiam ſignaturæ juſtitiæ Referendarius, & continuus commenſalis noſter, necnon ut aſſeris, præfati Bartholomæi ex fratre nepos exiſtis, ac Canonicatum, & præbendam ejuſdem Baſilicæ, inter alia obtines, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu, favore proſequi gratioſo, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes; tibi regimen, & adminiſtrationem Capellæ hujuſmodi, cujus fructus, ut etiam aſſeris, nulli ſunt, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium committimus, ac concedimus, & aſſignamus, teque in ejuſdem Capellæ Rectorem, & adminiſtratorem cum poteſtate, & facultate exigendi, percipiendi, locandi, & arrendandi, ac convertendi in, & cum ea fructus eidem Capellæ applicatos, quoad vixeris, conſtituimus, & deputamus; ac quoad illa in præfati Bartholomæi locum ſubſtituimus, & ſurrogamus. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Vigornien. & Caſertan. (*c*) ac Caſtelli Maris Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra te poſſeſſione, ſeu quaſi (*d*), poteſtatis regiminis, & adminiſtrationis, ac facultatis prædictarum, juxta conceſſionis, commiſſionis, & aſſignationis, ac conſtitutionis, & deputationis, ac ſubſtitutionis, & ſurrogationis earumdem continentiam, & tenorem, pacifice gaudere: non permittentes, te deſuper per Archipresbyterum pro tempore exiſtentem (*e*), & dilectos filios Capitulum dictæ Baſilicæ, ſeu quoſcumque alios, quomodolibet indebite moleſtari; Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ipſius Baſilicæ juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi Archipresbytero & Capitulo præfatis, vel quibuſvis aliis, communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, commiſſionis, conceſſionis, aſſignationis, conſtitutionis, deputationis, ſubſtitutionis, ſurrogationis, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo primo, Pridie Kalendas Februarii. Pontificatus noſtri anno nono.

Antonio

A Capitulo prorſus independens.

Vacans per liberam ceſſionem.

Confertur adminiſtranda eidem Baldo ad vitam.

Demandat. de more poſſeſſion.

Exaſenſio contra Archipr. & Capit. moleſtias.

(*a*) Huc revocari oportet quæ ſupra habentur in ipſa Julii II. Bulla inſtitutionis *pag.* 358. & *ſeqq.*

(*b*) Ibid.

(*c*) De JoanneBaptiſta Bonciannio mentio incidit in literis Leonis X. *pag.* 370. *not.* b. Quapropter abs re non erit hic ſubjicere, quod, Caſertanus licet eſſet Epiſcopus, Romæ plurimum excelluit honoribus & rebus geſtis. Quumque eſſet acceptiſſimus Clementi VII. quo Pontifice erat Datarius anno 1525. die 14. Septembris vota a primis Clericis Regularibus Theatinis in noſtra Vaticana Baſilica ſolenniter emiſſa, nomine Pontificis ipſe excepit. Quatuor erant ii Clerici Inſtitutores: Joannes Petrus Carafa, & S. Cajetanus Thienææ illuſtris Vicetinæ familiæ germen, præcipue memorantur. Ille, qui ad ſummum Pontificatus apicem evectus Paul. IV. eſt dictus, nomen dedit Clericis. Quum enim Theatis olim Epiſcopus (vulgo *Chieti*) eſſet, ab Epiſcopatu ejus Theatinorum nomen acceſſit Clericis. Cajetanus autem eorum primus, qui & SS. numero adſcribi meruit, jure Inſtituti parens, & Patronus habetur: Vide Fontanin. *Cod. Can. pag.* 458. ſed præcipue Bened. XIV. *de Beat. & Canoniz. lib.* 4. *par.* 2. *c.* 6. *n.* 10. *edit. Rom. pag.* 581.

(*d*) Recte ait quaſi poſſeſſionem. Nam Patruus Bartholomæus a Julio II. inſtitutus erat Commiſſarius, & Adminiſtrator Bonorum Capellæ Juliæ abſoluta cum poteſtate, quin Archipresbytero, aut Capitulo ſubjecta eſſent eadem Bona: quare in alienatione Caſalis Piſciarelli cautum fuit, ut ejuſdem Adminiſtratoris conſenſus minime expeteretur. Baldus autem in eamdem adminiſtrationem eodem jure ſuccedens, 60. Ducatis aureis de Juliis decem annui reditus ſpoliata eadem Bona adminiſtranda ſuſcipiebat, necnon Prioratu Albanenſi.

(*e*) Biennio ante ſub finem menſis Maji 1530. Franciotto Urſino abdicante, Archipresbyter S. Petri eſt electus Franciſcus Cornelius Presb. Card. S. Pancratii, qui anno 1534. die 17. Aprilis titulum S. Cæciliæ, eodemque anno die 5. Sept. S. Praxedis titulum eſt adeptus, quem retinuit ad an. 1541. die 13. Martii, quum optavit tit. S. Mariæ Tranſtiberim. Hunc reliquit die 14. Novembr. ejuſd. anni factus Epiſcopus Albanus, ad breve quidem tempus: nam die 15. Febr. ſequentis an. 1542. Prænestinus evaſit Epiſcopus. Hæc indicare oportuit: quum enim Grimaldo teſte fuerit Archipresbyter noſtræ Baſil. ab exeunte menſe Maji 1530. ad Septembrem pariter exeuntem 1543.

an. 15

Ne Capitulum ex pacto invaderet Manlianum & aliud Caſale

dinalis in ea parte ſupplicationibus inclinati, Triennium prædictum ad præmiſſa adimplendum ad aliud Triennium; ita quod interim non liceret præfatis Capitulo aliquid contra Caſalia cum Caſalibus eorum permutata hujuſmodi innovare, nec illorum poſſeſſionem capere, dummodo interim de affictu mille Ducatorum ſimilium ſingulo anno dictis Capitulo ſatisfieret, per quaſdam noſtras in forma Brevis litteras prorogavimus, & extendimus, prout in Inſtrumento ſuper permutatione confecto, & litteris prædictis plenius continetur. Cum autem, ſicut nobis nuper expoſuiſti, præfatus Laurentius Epiſcopus morte præventus, tuque, & dilecti filii Robertus etiam Avunculus tuus, ac alii de Puceiis, quos tecum idem Laurentius Epiſcopus in ſuis bonis univerſales hæredes inſtituit, promiſſionem, & obligationem per ipſum Laurentium Epiſcopum factas implere cum effectu intendatis, ſi Vobis ad id faciendum competens tempus concedatur. Nos attendentes ea, quæ pro dictæ Romanæ Eccleſiæ ſubventione ab ipſo Laurentio Epiſcopo ſunt geſta, ob temporis defectum non debere in tuam, & aliorum cohæredum jacturam cedere, tuis & cohæredum hujuſmodi in hac parte ſupplicationibus inclinati, Triennium per dictas litteras prorogatum, in quo, ut aſſeritis, exiſtitis, & cujus finis forſan inſtare dignoſcitur, ad novennium a fine Triennii prorogati (a) hujuſmodi computandum, ita quod, dicto Novennio durante, dummodo interim tu, & Cohæredes tui præfati dictis Capitulo de mille Ducatis ſimilibus, loco Affictus, annis ſingulis reſpondeatis, minime liceat præfatis Capitulo contra Caſalia cum Caſalibus eorum permutata hujuſmodi, vel in tuum, aut Franciotti Cardinalis, ſeu cohæredum tuorum prædictorum præjudicium, innovare, nec ipſorum permutatorum Caſalium poſſeſſionem capere, auctoritate Apoſtolica per præſentes extendimus pariter, & ampliamus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac obligationibus, & promiſſionibus per te, & dictum Laurentium Epiſcopum factis, necnon omnibus illis, quæ in dictis literis voluimus non obſtare, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Moritur Card. L. Puccius, ad quem ſpectabat compenſatio Capituli.

Hæredibus prorogatur ad Novennium

Modo ſolvant mille Ducatos annuos nomine conductus Capitulo.

Datum Romæ apud SanctumPetrum ſub annulo Piſcatoris die xx. Februarii MDXXXII. Pontificatus noſtri anno nono (b).

PAULUS III.

(a) Triennium iſtud prorogatum excurrit uſque ad anni 1532. finem. Inde autem fluere incipit novennium prorogatum Card. Antonio & cohæredibus Laurentii Puccii Cardinalis, uſque ad exitum anni 1541. Interim inferuntur quotannis in Menſæ Capitularis ærarium mille Ducati, quanti erat reditus Caſalium alienatorum: ne Capitulum juxta Pacta conventa poſſeſſionem ineat Caſalis Villæ Manlianæ, & alterius Tranſtiberini ſæpe in ſuperioribus literis memoratorum.

(b) Animadvertimus ſupra *pag.* 395. *not. a* hujuſmodi literis in forma Brev. Pontificem inire annos a Nativitate, ſeu communem ſequi rationem ineundi annum Civilem a Januario menſe: ſecus enim Pontificatus nonus in 1531. conveniret, non in ſequentem.

(a) Quanta

PAULUS III.

Clementi VII. Alexander Farneſius die 12. Octobris 1534. hoc eſt, altero poſtquam Cardinales in Conclave ſeceſſerant, die, ſumma Electorum conſenſione (*a*), ac univerſa Urbe plaudente (*b*), ſuſficitur, ſumtoque Pauli III. nomine, die 3. inſequentis Novembris coronatur. Sedit annos 15. ac dies 28., ſi ab electione ſupputatio ducatur; quippe 10. Novembris 1549. ex hac luce migravit. Hoc Pontifice adnitente, Concilium Tridentinum die 13. Novembris an. 1545. primum incepit.

Capellaniam ad Altare B. Mariæ de Conventu *in Baſilica Vaticana primo vacaturam, a Clemente VII. Valentino Sormeto conceſſam Paulus approbat, quamvis, ob Clementis obitum, Literæ Apoſtolicæ conſcriptæ non fuerint.*

Ex Regeſto XXIV. Bullar. Paul. III. pag. 81. apud Archiv. Apoſtol. Vatic.

AN. CH. 1534. 3. *Novemb.*

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Valentino Sormeto Clerico Nucerin. Diœceſis, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Rationi congruit, & convenit honeſtati, ut ea, quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licet ejus ſuperveniente obitu, litteræ Apoſtolicæ confectæ non fuerint, ſuum ſortiantur effectum. Dudum ſiquidem cum tu liti & cauſæ inter te, ut aſſerebas, & dilectum filium Johannem Franciſcum de Benignis perpetuum Capellanum in Baſilica Sancti Petri de Urbe, ſuper perpetua Capellania ſub invocatione Sanctæ Mariæ in Conventu in dicta Baſilica (*c*), quam etiam ad te de jure ſpectare aſſerebas, coram certo cauſarum Palatii Apoſtolici Auditore, ſeu ejus Locumtenente, indeciſæ pendenti, ac omni juri tibi in illa vel ad illam quomodolibet competenti, in manibus felicis recordationis Clementis Papæ ſeptimi Prædeceſſoris noſtri ſponte & libere ceſſiſſes, eumdem Johannem Franciſcum in poſſeſſione dictæ Capellaniæ, in qua exiſtebat, quantum in te erat, pacificum dimittendo, & dictus Prædeceſſor Ceſſionem hujuſmodi duxiſſet admittendam, idem Prædeceſſor volens tibi aſſerenti te Venerabilis fratris noſtri Johannis Dominici Epiſcopi Portuen. tunc Sabinen (*d*) familiarem continuumque Commenſalem, & dictum Johannem Franciſcum Clericum Cameracen. exiſtere apud eumdem Prædeceſſorem, de vitæ ac morum honeſtate aliiſque probitatis & virtutum meritis multipliciter commendato, ne ex ceſſione hujuſmodi nimium diſpendium paterêris, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum meritorum intuitu, gratiam facere ſpecialem, Teque a quibuſvis excommunicationis &c. innodatus exiſtebas,

Oborta inter Innocentianos controverſia Sormetus cauſam deſerit.

(*a*) Quanta in Pauli III. electione fuerit Cardinalium conſenſio, docet Blaſius Cæſenas Sacrarum Cæremoniarum Magiſter ita ſcribens: *Die 12. Octobris 1534. mane Sacro celebrato, habita eſt Cardinalium Congregatio, Pontificiaque leges ad Romani Pontificis electionem pertinentes, lectæ; poſt duas horas (minimum) electio Cardinalis Farneſii in Pontificem Maximum peracta eſt. Abſoluto Scrutinio, Cardinales temperare ſibi non poterant, quin illum adorarent, & pro more pedes oſcularentur.* Verum ipſomet Blaſio monente, in Sacellum ingreſſi, omnium nomine Cardinalis Senenſis Epiſcopus Portuenſis ita Farneſium eſt alloquutus: *Spiritus Sancti gratia, te, Alexander Farneſi, Oſtienſis Antiſtes, & Collegii Princeps, totius Sacri Collegii nomine, & meo eligimus in Romanum Epiſcopum, & totius Catholicæ Eccleſiæ Paſtorem.* Quas voces communis Cardinalium plauſus excepit, ac fauſta illa acclamatio: *Ita eligimus, dicimus, & pronuntiamus in nomine Domini.* Aſſenſum probarunt ſuffragia Syngraphis expreſſa, quæ, præter morem, in Sacrum Calicem, non obſignata, ſed aperta conjecta fuere, ut Jovius teſtatur.

(*b*) Summum Romanorum ex hac electione plauſum, ac in gratulationem effuſa vota vel inde licet colligere, quod die 25. Octobris tres currus triumphales quarta noctis hora ante Palatium Vaticanum tracti fuerint, multis facibus circumſepti, ut Pontifici ſpectaculo eſſent, ac delectationi. Peracta vero Coronatione, nimirum quinta Novembris die, equeſtris pugna in Area Vaticana fuit inſtituta, primoribus Romanorum Civium decertantibus, quos inter, Aſcanium de Columna, Jo. Baptiſtam de Sabellis, ac Julianum de Cæſarinis idem Blaſius Cæſenas memorat. Cur vero tanto plauſu ac lætitia Romanos perfuderit Pauli electio, duplex affertur cauſſa. Altera quod eximiæ Cardinalem Farneſium Virtutes ornarent; altera quod tandem aliquando Civis Romanus ad Petri Cathedram fuiſſet evectus; quippe poſt Martinum V. hoc eſt ſpatio centum & ultra annorum, nemo ex Romano cretus ſanguine inter Summos Pontifices relatus fuerat. Etſi vero Paulus III. ex inclyta ac vetuſtiſſima Farneſiorum Romana familia ortum duxerit, extra Urbem tamen, hoc eſt Canini (alii Carinum vocant) tunc paternæ ditionis loco, nunc Caſtrenſis Ducatus oppido natus eſt, teſte Panvinio, Platinæ Continuatore, Cabrera, & Jo. Palatio; quibus favet communis ac perpetua traditio in memorato Canini oppido, ubi extat adhuc Arx, ac in Arce Cubiculum, in quo Alexander Farneſius, mox Paulus Papa III., fertur in lucem editus.

(*c*) Conſulenda quæ de hac Capella pridem adnotavi *pag.* 344. *not.* a.

(*d*) Joannem Dominicum de Cupis intellige, olim Baſilicæ noſtræ Canonicum, mox Archiepiſcopum Tranenſem a Leone Pontifice electum, cui ex Archiepiſcopatu quem geſſerat, Cardinalis Tranenſis cognomen adhæſit. Eum Ughellus Portuenſem ac S. Rufinæ Epiſcopum creatum affirmat die 26. Februarii 1535. Caſtiganda tamen Autoris ſupputatio, ſeu potius Librarii incuria; jam enim ex hoc Diplomate compertum eſt, illum an. 1534. inter Portuenſes Epiſcopos a Paulo III. recenſeri.

(*e*) Si

* præſentium

ſtebas ; ad effectum * ..... dumtaxat conſequendum , abſolvendo &c. cenſens , nec non omnia & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura , quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus Apoſtolicis obtinebas & expectabas, ac in quibus & ad quæ jus tibi quomodolibet competebat , quæcumque , quotcumque , & qualiacumque eſſent , eorumque fructuum , reddituum , & proventuum veros annuos valores , ac hujuſmodi diſpenſationum tenores pro expreſſis habens, ſub Data videlicet decimo ſeptimo Kalendas Julii , Pontificatus ſui anno decimo , tibique , Johanne Franciſco cedente , etiam ex cauſa permutationis , vel decedente , ſeu Capellaniam prædictam quomodolibet dimittente , vel amittente , aut illa alias quovis modo vacante , etiam apud Sedem Apoſtolicam, liceret tibi ad eamdem Capellaniam, quæ ſine cura erat , & cujus fructus , redditus, & proventus quadraginta Ducatorum auri de Camera , ſecundum communem extimationem , valorem annuum ; ut etiam aſſerebas , non excedebant , vigore litterarum deſuper conficiendarum , quas dictus Prædeceſſor vim validæ & efficacis proviſionis tibi de illa ex tunc , prout ex ea die cum vacaret , & e contra , Apoſtolica auctoritate factæ , obtinere decrevit , liberum habere acceſſum & ingreſſum , illiuſque corporalem poſſeſſionem per te vel alium ſeu alios propria auctoritate libere apprehendere, & abſque alia tibi deſuper facienda proviſione retinere , ipſius Johannis Franciſci ad id expreſſo accedente conſenſu , eadem auctoritate Apoſtolica de ſpeciali gratia indulſit , decernens ex tunc irritum & inane , ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contingeret attemptari. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis , ac dictæ Baſilicæ , juramento , confirmatione Apoſtolica , vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis , & conſuetudinibus , necnon privilegiis , indultis, & litteris Apoſtolicis , dilectis filiis Populo Romano ſub quibuſcumque tenoribus & formis , aut cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & aliis decretis , etiam iteratis vicibus conceſſis , ac per Prædeceſſorem & Sedem prædictam approbatis & innovatis , quibus inter alia caveri dicebatur expreſſe , quod Beneficia Eccleſiaſtica dictæ Urbis aliis quam Civibus Romanis , & Civium Romanorum filiis conferri non poſſent , & aliter de illis , etiam per Romanum Pontificem pro tempore exiſten. & Sedem eamdem pro tempore factæ Collationes , & aliæ diſpoſitiones nullæ eſſent , quodque eiſdem privilegiis , indultis, & litteris Apoſtolicis nullatenus , aut nonniſi modo & forma in illis expreſſis derogari poſſet, quibus omnibus dictus Prædeceſſor noſter , etiamſi pro eorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis , ſpecifica , & individua mentio habenda , aut aliqua alia exquiſita forma ad id ſervanda eſſet , illorum tenores , ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent , pro ſufficienter expreſſis habens, illis alias in ſuo robore permanſuris , ea vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogavit ; quodque tu Civis Romanus & Civis Romani filius non exiſtebas, contrariis quibuſcumque ; aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus ſpeciales vel generales dictæ Sedis , vel Legatorum ejus litteras impetraſſent , etiamſi per eas ad inhibitionem , reſervationem , & decretum , vel alias quomodolibet eſſet proceſſum ; Quibus omnibus dictus Prædeceſſor te in aſſecutione dictæ Capellaniæ voluit anteferri , ſed nullum per id eis , quoad aſſecutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari ; ſeu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ , vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem eſſet Sede indultum, quo ad receptionem , vel proviſionem alicujus minime tenerentur , & ad id compelli , aut quod interdici , ſuſpendi , vel excommunicari non poſſent , quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis , ad eorum collationem, proviſionem , præſentationem , ſeu quamvis aliam diſpoſitionem , conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus , nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam , ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem , & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali vel ſpeciali , cujuſcumque tenoris exiſteret , per quam præſentibus non expreſſam , vel totaliter non inſertam , effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeret quomodolibet vel differri , & de qua, cujuſque toto tenore habenda eſſet in eiſdem litteris mentio ſpecialis . Aut ſi præſens non fores ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum , & cum ad Baſilicam ipſam accederes , corporaliter illud præſtares. Ne autem de abſolutione , indulto , decreto , & derogatione prædicta , pro eo quod ſuper illis ipſius Prædeceſſoris , ejus ſuperveniente obitu , litteræ confectæ non fuerit , valeat quomodolibet hæſitari , tuque illorum fruſtreris effectu , volumus , & ſimiliter auctoritate Apoſtolica decernimus , quod abſolutio , indultum , decretum , & derogatio præ- dict.

Eidem Sonnetto regreſſus in Capellaniam conceditur.

Clauſula derogatoria.

dict. hujuſmodi, a dicto die decimoſeptimo Kalendas Junii ſuum ſortiantur effectum, perinde ac ſi ſuper illis ipſius Prædeceſſoris litteræ ſub ejuſdem diei data confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur; quodque præſentes litteræ ad probandum plene abſolutionem, indultum, decretum, & derogationem Prædeceſſoris hujuſmodi ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Caſtelli maris & Ariminen. & Caſertan. Epiſcopis per Apoſtolica Scripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum, per ſe vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra te facultate Juris accedendi & ingrediendi, ac in eventum acceſſus & ingreſſus hujuſmodi, poſſeſſione dictæ Capellaniæ, juxta indulti prædicti continentiam & tenorem, pacifice gaudere; non permittentes te deſuper per quoſcumque indebite moleſtari, Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus omnibus ſupradictis &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, decreti, & mandati infringere &c. Si quis autem &c.

Literarum exequutio Delegatis imponitur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo quarto, tertio nonas Novembris, Pontificatus noſtri anno primo (*a*).

Decretum Clementis VII. qui Prioratum S. Balbinæ Hippolyto Cardinali Mediceo ad ſex menſes conceſſerat, Paulus confirmat, quamvis, Prædeceſſore vita functo, Literæ Apoſtolicæ conſcriptæ non fuerint.

Ex lib. ccxxx. Regeſt. Bullar. Pauli III. pag. 221. apud Archiv. Apoſt. Vatican.

AN. CH. 1534. 3. Novembr.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Æquum reputamus & congruum, ut ea quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licet ejus ſuperveniente obitu, litteræ Apoſtolicæ confectæ non fuerint, ſuum ſortiantur effectum. Cum itaque Prioratus Sancti Salvatoris in Eccleſia Monaſterii Sanctæ Balbinæ de Urbe (*b*) Sancti Benedicti, vel alterius Ordinis, qui alias tunc certo modo vacans, bonæ memoriæ Herculi tituli Sanctæ Agathæ Presbytero Cardinali tunc in humanis agenti Apoſtolica auctoritate commendatus fuerat, Commenda hujuſmodi, ex eo quod dictus Hercules Cardinalis apud Sedem Apoſtolicam debitum naturæ perſolverat (*c*), ceſſante adhuc eo, quo ante Commendam ipſam vacaverat modo, tunc vacaſſet, felicis recordationis Clemens Papa Septimus Prædeceſſor noſter volens ut dilectus filius Hippolitus Sancti Laurentii in Damaſo Diaconus Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarius (*d*), ut ſtatum ſuum juxta Cardinalatus ſublimitatis exigentiam decentius tenere, ac expenſarum onera quæ eum jugiter de neceſſitate ſubire oportebat, facilius ſufferre valeret, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac gratiam facere ſpecialem, Motu proprio, non ad ipſius Hippoliti Cardinalis, vel alterius pro eo præfato Prædeceſſori deſuper oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de ejus mera liberalitate, & ex illius certa ſcientia, ſub datum videlicet tertiodecimo Kalendas Auguſti Pontificatus ſui anno undecimo, Prioratum prædictum, cujus fructus, redditus, & proventus quadringentorum Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut ipſe Prædeceſſor acceperat, non excedebant, quovis modo, quem, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio etiam in corpore juris clauſa reſultaret, præfatus Prædeceſſor pro expreſſo haberi voluit, aut ex cujuſcumque perſona per liberam reſignationem cujuſvis de illo in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem piæ memoriæ Johannis Papæ XXII. etiam Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacaret, etiamſi tanto tempore vacaſſet, quod ejus collatio juxta Lateranenſis Statuta Concilii, ad Sedem eamdem legitime devoluta,

Prioratus S. Balbinæ vacat per obitum Cardinal. Rangon.

A Clem. VII. Cardinali Mediceo conceditur

(*a*) Si ea, quæ ſub hujuſce Conſtitutionis initium de Pauli III. Coronatione adnotavimus, huc transferantur, patet haſce literas ipſomet Coronationis die fuiſſe evulgatas.

(*b*) Hunc S. Balbinæ Prioratum Baſilicæ Vaticanæ tandem ſociavit Pius IV. editis literis Apoſtolicis an. 1564. XII. Cal. Julii, quas infra ſuo loco producemus, ac explicabimus. Itaque haud immerito præſens Diploma inter monumenta, quæ ad Baſilicam noſtram pertinent, recenſemus.

(*c*) Hercules de Rangonibus, quem Paulus hic deſignat, a Leone X. inter Purpuratos Eccleſiæ Patres adſcriptus, quo tempore a Cæſarianis militibus Roma diripiebatur, in Arce S. Angeli, in quam confugerat, menſe Auguſti 1527. occubuit, ſive ex vi morbi, ſive ex peſtilentia, quam Cadaverum fœtor adeo vehementem produxerat, ut vel ipſum Clementis VII. cubiculum in ipſamet Hadriana mole tandem invaſerit, teſte Victorell. *in addition. ad Ciaconium.*

(*d*) Hippolytus Medices is eſt, Leonis X. nepos, & Clementis VII. Conſobrinus, ab eodem Clemente an. 1529. inter S.R.E. Cardinales relatus, quum decimum octavum, aut decimum nonum ætatis annum ageret. Multis præterea honoribus, ſacriſque dignitatibus, ac Eccleſiæ redditibus inſignitus, etiam Titulo S. Laurentii in Damaſo, ac ſplendido Vicecancellarii munere fuit nobilitatus. De eo plura Ciaconius.

(*a*) Ge-

luta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatus exiſteret, & ad eum conſueviſſet quis per electionem aſſumi, eique cura etiam juriſdictionalis immineret animarum, ſuper eo quoque inter aliquos lis, cujus ſtatum idem Clemens Prædeceſſor haberi voluit pro expreſſo, penderet indeciſa, dummodo dicta die tertiodecimo Kalendas Auguſti non eſſet in eo alicui ſpecialiter Jus quæſitum, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis eidem Hippolito Cardinali, per eum ad ſex menſes a die habitæ per eum pacificæ poſſeſſionis computandos dumtaxat, etiam una cum Sancti Laurentii, quæ denominatio ſui Cardinalatus exiſtebat, ac omnibus & ſingulis aliis Eccleſiis ac Monaſteriis & Beneficiis eccleſiaſticis cum cura & ſine cura, Secularibus, & Regularibus, quæ ex quibuſvis conceſſionibus & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum & Commendam ac adminiſtrationem, ac alias obtinebat, & impoſterum obtineret, ac penſionibus annuis, quas ſuper quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus eccleſiaſticis ſibi reſervatis percipiebat, & percipiet in futurum, tenendum, regendum, & gubernandum, ita quod liceret ſibi, debitis & conſuetis ipſius Prioratus ſupportatis oneribus, de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere & ordinare, ſicuti illum in titulum pro tempore obtinentes de illis diſponere & ordinare potuerant, ſeu etiam debuerant, alienatione tamen quorumcumque illius bonorum immobilium & precioſorum mobilium ſibi penitus interdicta, dicta Apoſtolica auctoritate commendavit. Non obſtantibus recolendæ memoriæ Bonifacii Papæ octavi ſimiliter Prædeceſſoris noſtri, & Lateranenſis Concilii ultimo celebrati, & aliis Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Monaſterii & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque: Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſeu Commendis ſibi faciendis de Prioratibus hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis dictæ Urbis, ſpeciales vel generales dictæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet eſſet proceſſum, quibus omnibus eumdem Hippolitum Cardinalem in aſſecutione dicti Prioratus dictus Clemens Prædeceſſor voluit anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Prioratuum ſeu Beneficiorum aliorum, præjudicium generari; ſeu ſi dilectis filiis Abbati & Conventui dicti Monaſterii, ac pro tempore exiſtenti Presbytero, ſeu Diacono Cardinali, ſub cujus titulo dicta Eccleſia forſan exiſtebat, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem eſſet Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime tenerentur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſent; quodque de Prioratibus hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis, ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeret provideri, ſeu Commenda fieri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſteret, per quam, litteris ipſius Clementis Prædeceſſoris, ſi deſuper confectæ fuiſſent, non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeret quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda eſſet in eiſdem litteris mentio ſpecialis. Voluit autem præfatus Clemens Prædeceſſor, quod Prioratus prædictus debitis propterea non fraudetur obſequiis, & animarum cura in eo, ſi quæ illi immineret, nullatenus negligeretur, ſed ejus congrue ſupportarentur onera antedicta, quodque dictus Hippolitus Cardinalis, infra eoſdem ſex menſes, Prioratum prædictum, quem ex tunc, niſi interim aut alias ad id ſecum ſufficienter diſpenſatum eſſet, vacare, & illius Commendam hujuſmodi ceſſare decrevit, dimittere omnino teneretur, & inſuper ex tunc irritum & inane decrevit ſi ſecus ſuper hiis a quoque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Ne autem de Commenda & decreto prædictis, pro eo quod ſuper illis ipſius Clementis Prædeceſſoris litteræ, ejus ſuperveniente obitu confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæſitari, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod Commenda & decretum Clementis Prædeceſſoris hujuſmodi, perinde a dicta die tertiodecimo Kalendas Auguſti ſuum ſortiantur effectum, ac ſi ſuper illis ipſius Clementis Prædeceſſoris litteræ ſub ejuſdem diei data confectæ fuiſſent, prout ſuperius enarratur; quodque præſentes litteræ ad probandum plene Commendam & decretum Clementis Prædeceſſoris hujuſmodi ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolut. &c. infringere &c. Si quis autem &c.

Prioratus conceſſio ad ſex menſes facta.

Bonorum alienatio interdicitur.

Clauſulæ derogatæ a Clementis Literis adjectæ.

Earumdem literarum valor, etſi evulgatæ non fuerint.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo quarto, tertio nonas Novembris, Pontificatus noſtri anno primo.

Julii II. Conſtitutionem de Præfecto Capellæ Juliæ per Capitulum Baſilicæ Vaticanæ eligendo, approbat, & confirmat; ideoque Baldum Farratinum a Clemente VII. ejuſmodi Præfectura donatum, removendum decernit.

Ex Regeſto 49. Brevium Pauli III. Epiſt. 157. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

Dilectis filiis Canonicis & Capitulo Baſilicæ Sancti Petri de Urbe.

PAULUS PAPA III.

AN. CH. 1534. *Kal. Decembr.*

DIlecti filii, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Dudum ſiquidem poſtquam felicis recordationis Julius Papa Secundus Prædeceſſor noſter tunc in humanis agens, ut accepimus, in quadam Capella ſub invocatione Nativitatis Beatæ Mariæ, olim per piæ memoriæ Sixtum Papam quartum etiam Prædeceſſorem noſtrum ſimiliter tunc in humanis agentem, in Baſilica veſtra Principis Apoſtolorum ædificata, in qua ipſius Sixti Cadaver tumulatum fuerat, Julia nuncupanda, & in qua, eodem Julio Prædeceſſore etiam vita functo, illius Cadaver ſepeliri voluerat (*a*), duodecim Cantores, ac totidem Scholares & duos Magiſtros, unum Muſicæ alterum Grammaticæ, qui inibi ſingulis diebus horas Canonicas decantare tenerentur, ſtatuerat & ordinaverat, ac eidem Capellæ, pro eorumdem Cantorum, Scholarium, & Magiſtrorum ſuſtentatione, certa tunc expreſſa Beneficia univerat, ac certa bona, & cenſus etiam tunc expreſſa, pro ſuſtentatione præmiſſa, juxta providam diſtributionem & diſpoſitionem unius ex Canonicis dictæ Baſilicæ, per illius Capitulum eligendi, ad quem omnimodam Capellæ & Cantorum, Scholarium & Magiſtrorum, ac fructuum, Beneficiorum, & bonorum prædictorum adminiſtrationem perpetuo pertinere voluerat, faciendam, applicaverat, & appropriaverat; & ne in alium, quam præmiſſum uſum, ſeu aliam cauſam converterentur, inhibuerat, ac pro ea prima vice quondam Bartholomæum Farratinum Epiſcopum Cluſin. tunc in humanis agentem, & in minoribus conſtitutum, ac dictæ Baſilicæ Canonicum, quoad viveret, Capellæ prædictæ Adminiſtratorem cum plena & libera poteſtate poſſeſſionem Beneficiorum unitorum, ac bonorum, & cenſuum prædictorum propria auctoritate apprehendendi, ac illorum fructus exigendi, & ſolvendi, aliaque tunc expreſſa faciendi, deputaverat, prout in ejuſdem Julii Prædeceſſoris litteris deſuper confectis plenius dicitur contineri (*b*); cum idem Bartholomæus Epiſcopus regimini & adminiſtrationi Capellæ hujuſmodi, in manibus felicis etiam recordationis Clementis ſeptimi etiam Prædeceſſoris noſtri ſponte & libere ceſſiſſet, dictus Clemens tunc de præmiſſis litteris, & voluntate Julii Prædeceſſoris, ac aliis in eis contentis, ut creditur, ignarus, & nulla ſaltem explicite ei facta mentione, quod in dictis litteris Julii caveretur, quod poſt obitum dicti Bartholomæi, deputatio dicti Canonici Adminiſtratoris ad Capitulum dictæ Baſilicæ ſpectaret & pertineret, ceſſionem ipſam tunc admittens, adminiſtrationem prædictam dilecto filio Baldo Farratino tunc electo Liparen. (*c*) per eum, quoad viveret, conceſſit, eumque Adminiſtratorem Capellæ hujuſmodi deputavit, ſeu deputari conceſſit, prout in ſupplicatione & litteris deſuper forſan conceſſis, quarum tenores, ac

Capella Julia a Julio Papa erecta.

Capellæ Præfectum certis ſub conditionibus deſignat.

Primus Capellæ Adminiſter, ejuſque auctoritas.

Bartholomæo Farratino Baldus item Farratinus ſufficitur.

(*a*) Geminum in veteri Sixtina Capella extitiſſe ſepulcrum luculenter teſtatur Grimaldus noſter *in lib. Inſtrum. pag.* 134. Altero nimirum Sixti IV. oſſa claudebantur; in altero Julii II. cineres erant conditi. Primum ex ære fudit Antonius Pollajolus peritiſſimus Artifex, qui tumulum excitavit, cum materia, tum opere commendatiſſimum; Alterum humile erat, nullaque lapidum aut metallorum ſtructura nobilitatum; quippe celeberrimum Julii Pontificis Cœnotaphium oſtentat Eccleſia S. Petri ad Vincula. In luctuoſa Urbis direptione ſub Clemente VII. Julii ſepulcrum ſacrilega militum manus violare non erubuit. Ne autem pari audacia Sixti IV. tumulum effoderet ac diriperet, ſolida, ex qua compactus erat, materia obſtitit. Fruſtra enim prædones vim adhibuerunt, ut molem æream effringerent. Capella Sixtina a Paulo V. dejecta, ac rurſus ædificata, utriuſque Pontificis oſſa in Capellam Sanctiſſimi Sacramenti translata ſunt ubi nobile Sixti IV. monumentum adhuc viſitur. Porro Urbani VIII. juſſu a Chori Capella uterque tumulus receſſit, quod æreum monumentum Sixti IV. mole ac amplitudine ſua impedimento eſſet, quominus Sacra Myſteria a Clero Baſilicæ expeditius perficerentur. Id patet ex *Actis Viſitation. an.* 1625. quæ in noſtro Archivo ſervantur.

(*b*) Haſce literas ſuperius recitavimus *pag.* 345.

(*c*) Quo tempore Julius II. Capellæ Juliæ adminiſtrationem conceſſit Baldo Farratino, nondum is Baſilicæ Vaticanæ Clero fuerat adſcriptus. Quippe, ſi Grimaldo audiamus, *in Ser. Canonicor. pag.* 57. idem Baldus Farratinus nonniſi an. 1519. Bartholomæo ejus Patruo, at Baſilicæ Vaticanæ Canonico Coadjutor datus eſt; neque in Canonicum evaſit ante diem 24. Auguſti an. 1534., eodem Grimaldo teſte. Etſi vero idem Baldus ante hujuſce Conſtitutionis ætatem jam inter Vaticanos Canonicos numeraretur, adhuc ejus adminiſtratio Capitulo Baſilicæ gravis erat; tum quia Clemens VII. uni extra Canonicorum numerum Præfecturam demandaverat; tum etiam quia inconſulto Capitulo, Pontifex Adminiſtrum delegerat. Quæ duo Julii II., qui Capellam fundaverat, voluntati, ac mandato aperte repugnabant. Hinc Pauli III. Decreto Farratinus Præfectura exuitur, ac Capitulum S. Petri ad primæva jura regreditur.

(*d*) Harum

ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur (*a*). Nos, qui ea, quæ pro divini cultus conſervatione & augmento, etiam a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus provide facta dignoſcuntur, in fundatione præſertim, firma & illibata permanere, prout decens eſt, exoptamus, ne præmiſſorum prætextu litteris ipſius Julii in aliquo derogatum, vel liberæ facultati eligendi ipſum Canonicum eiſdem Capitulo per eas conceſſæ, obviatum videatur, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, declaramus & decernimus, per admiſſionem ceſſionis dicti quondam Bartholomæi, & deputationem ipſius Baldi, ut præfertur, minime derogatum fundationi & litteris ipſius Julii Prædeceſſoris noſtri prædictis, quominus Capitulum dictæ Baſilicæ habeat eligere unum ex Canonicis, qui habeat curam & adminiſtrationem dictæ Capellæ, juxta providam ordinationem, & tenorem litterarum ipſius Julii Prædeceſſoris. Et ſi quid contra ordinationem, & litteras dicti Julii, in præmiſſis emanaverit, id per præoccupationem ac importunitatem, & verborum conculcationem, & alias contra intentionem ipſius Clementis, & mentem, ut creditur, emanaſſe, nec eiſdem litteris Julii Prædeceſſoris per prædictas, & alias quaſcumque litteras aut ſupplicationes quaſvis, etiam derogatoriarum derogatorias, & alias etiam prægnantes, aut ampliſſimas clauſulas continentes, ullatenus derogatum, ac per eas dicto Baldo nullum deſuper jus, aut juris colorem acquiſitum fuiſſe aut eſſe, eoſdemque Capitulum ad electionem unius ex Canonicis dictæ Baſilicæ ad adminiſtrationem hujuſmodi, non ad vitam, ſed ad annum tantum duraturam, procedere poſſe, qui (*b*) necnon idem Baldus, pro tempore quo jam adminiſtravit, nec non heredes dicti Bartholomæi pro tempore quo ipſe Bartholomæus adminiſtravit, rationem adminiſtrationis & villicationis ipſis Canonicis & Capitulo reddere debere, & ad id cogi & compelli poſſe & debere, prout de aliis adminiſtrationibus & Officiis dictæ Baſilicæ eſt ſolitum fieri; ac deſuper contra eoſdem Capitulum, aut per eos ad adminiſtrationem hujuſmodi eligendum, & pro exercitio adminiſtrationis Capellæ deputandum, per dictum Baldum de ſpolio aut attentatis agi, neque geſta per ipſos revocari ea occaſione, ipſumque Baldum, & alios quoſcumque deſuper adverſus Capitulum, & per eos eligendum, regula de non tollendo jus quæſitum uti non poſſe, ac litis penden. per dictum Baldum ſuper præmiſſis forſan introductam, in qua, ut accepimus, ad commiſſionem cauſæ, & citationis executionem, & forſan inhibitionem proceſſum extitit, quominus declaratio, decretum, & voluntas noſtræ hujuſmodi ſuum debitum conſequantur effectum, nullatenus obſtare, aut in aliquo obeſſe. Sicque per quoſcumque Judices, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpetrandi facultate, judicari & diffiniri debere, & quidquid in contrarium a quoquam quavis auctoritate, etiam per Nos, ſcienter vel ignoranter hactenus, vel impoſterum actum fuerit, irritum & inane, & quod præſentes vitio ſubreptionis, ſeu defectus intentionis, aut alias notari non poſſint, decernimus, volumus, & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis omnibus, ac quibuſvis Apoſtolicis conſtitutionibus & ordinationibus, & regula de non tollendo jus quæſitum, quatenus opus ſit, ſtatutiſque, & conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque & indultis, ac litteris Apoſtolicis in contrarium quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, illorum omnium tenores, necnon modos, & formas ad id ſervandos pro individuo ſervatis, ac litis ſtatum & merita veriora, & alia quæ hic exprimenda eſſent, pro expreſſis habentes, motu & ſcientia ſimilibus, quoad præmiſſa ſpecialiter & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Baldi electio contra Julii ſanctionem facta.

Reſcinditur.

Jus eligendi Capitulo [illegible] attribuitur.

Contraria quæcumque eliminantur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die prima Decembris M. DXXXIV. Pontificatus noſtri anno primo.

Fran-

(*a*) Harum literarum neque Autographum, nec Specimen ullum occurrit hactenus.

(*b*) Hic ſubjicitur ſenſus obſcurus, & erroneus, quem tamen in Apographo caſtigare Religioni duximus.

(*a*) Hæc

Franciſcum Sibillam commendat, ut in Vaticanæ Baſilicæ negociis expediendis, præſidio juvetur.

Ex Cod. LII. Brevium Pauli III. pag. 226. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1535. 20. Auguſt.

PAulus Papa tertius. Univerſis & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis, necnon quarumcumque Civitatum, Terrarum, & Locorum noſtrorum Gubernatoribus, Locumtenentibus, & Officialibus, quocumque nomine nuncupatis, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum ſicut exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii Canonici & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, dilectum filium Franciſcum Sibillam eorum Commiſſarium vel Procuratorem ad exigendum & recuperandum nonnullos cenſus, & alia ipſorum Canonicorum & Capituli credita, & quædam etiam alia tunc expreſſa faciendum cum poteſtate ſubſtituendi, per eorum patentes litteras conſtituerint, & deputaverint; Nos cupientes ut idem Franciſcus commiſſum ſibi procurationis officium facile & favorabiliter exequatur, univerſitati veſtræ & cuilibet veſtrum in virtute Sanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ pœna præcipimus & mandamus, quatenus eidem Franciſco, ac ſubſtituendis ab eo in his, ad quæ eorum mandata ſe extendent, favorabiliter aſſiſtatis, & favores & auxilia præbeatis opportuna.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum ſub Anulo Piſcatoris 20. Auguſti 1535. Anno primo.

Decernit [a], ut Menſæ Capitularis Prædia ruſtica novis Colonis ac Conductoribus locari poſſint, iis, quibus pridem locata fuerant, nequaquam interpellatis.

Ex Autographo in Archiv. Baſil. capſ. 5. faſc. 11.

AN. CH. 1536. 3. Aug.

DIlecti Filii, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Cum ſicut fide dignorum relatione accepimus, & plene informati ſumus, licet ab immemorabili tempore citra, & maxime, ex quo etiam memoria hominum non exiſtit, pro tempore exiſtens Archipresbyter Baſilicæ veſtræ Principis Apoſtolorum de Urbe, & vos filii Capitulum, Bucciæ in Tranſtyberin, & Campi mortui in Latii partibus nuncupata, & alia prædia ruſtica, ſive Caſalia, Tenutas veſtræ Menſæ Capitularis ejuſdem Baſilicæ, etiam ante finitum tempus tunc inſtantium Inquilinorum, ſeu Conductorum, etiam anticipata alicujus gratitudinis, vel aliquorum annorum ſolutione, etiam cum eiſdem precio, pactis, vel precii & aliorum pactorum augumentatione, maxime in evidentem ipſius menſæ utilitatem, novis Inquilinis, ſeu Conductoribus, etiam meliores conditiones offerentibus, aliis Conductoribus, ſive Inquilinis prioribus non requiſitis, nec interpellatis, aut aliter aviſatis conducere volentibus, locare, & concedere conſueveritis, ac locationes, & conceſſiones per vos factæ, validæ, & efficaces, ſuoſque effectus ſortitæ fuerint, prout etiam de præſenti eſſe, & ſortiri debent; nihilominus ab aliquibus nimium ſcrupuloſis dicatur aſſeri, quod, prout dicitur ſancitum, & receptum in Palatiis ſive domibus Urbis de conſuetudine, vel vigore forſan ſpecialium decretorum Camerarium (a), etiam in vim litterarum apoſtolicarum aliquorum ex Prædeceſſoribus noſtris confirmatorum, ſeu innovatorum, ipſorum Palatiorum, & domorum locationes, novis Inquilinis non interpellatis, ſive aviſatis, eiſdem antiquis Conductoribus, ſive Inquilinis, ſi pro eodem precio, noviſque pactis, & conditionibus ſub certis modis, & formis in illis expreſſis, pro tempore factas, nullius roboris, vel momenti exiſtere, quinimo ipſas novas locationes eiſdem inquilinis factas eſſe, & cenſeri debere, idem etiam in Prædiis ruſticis, ſive Caſalibus, & tenutis etiam ipſius Baſilicæ, ſeu menſæ aſſeratur obſervari debere: Ac propterea vos novas locationes novis Inquilinis, de Prædiis, ſeu Caſalibus, vel

Vetuſta in Prædiis locandis Baſilicæ conſuetudo

In controverſiam vocatur.

(a) Hæc in Urbe Roma lex obtinet, ut Domorum inquilini ejici non poſſint, ſi pares cum novis conductoribus offerant conditiones, aut penſionum auctaria. Lex iſta Camerali cuidam Decreto innititur, cujus meminere Fenzonius, & Conſtantinus in Commentariis ad ſtatutum Urbis; ille nimirum *cap.* 121. *num.* 25. hic vero *Adnotation.* 24. *Art.* 5. *num.* 324. Quo vero tempore, quave occaſione Decretum iſtud a Camera Apoſtolica promulgatum fuerit, uterque tacet. Nos interim ex hiſce literis colligimus hanc ſanctionem ætate Pauli III. eſſe antiquiorem. Hinc Privilegium, quod vocant *Inquilinatus*, etiam hodie in uſu eſt, niſi Conductor in locationis Syngrapha Privilegio illi conceptis verbis renunciaverit.

(a) Hæc

vel Tenutis prædictis, antiquis Inquilinis non requiſitis, minime facere poſſe, ac ejuſdem Bucciæ dilecto Filio Angelo de Bubalis Civi Romano, & aliis factas, ſeu faciendas non tenere, quinimo dilectis Filiis Antonio de Frajapanibus, & Ortenſio de Palinis etiam Romanis, ejuſdem Bucciæ, & alias Tenutas, ſeu Caſalia hujuſmodi ipſis, aliiſque antiquis Inquilinis non interpellatis, vel non aviſatis, factas cenſeri, ac exinde jus eis quæſitum eſſe; Et ſi præmiſſa procederent, in nimis grave præjudicium ipſius menſæ cederent, maxime cum de facili contingere, & evenire poſſet, quod novi Conductores majus pretium, & alias meliores conditiones, & pacta oblaturi, ſe retraherent, conſiderantes quod ab antiquis Conductoribus æqualia precium, conventiones, & pacta facere offerentibus, & acceptantibus, ſuperarentur; ac propterea ipſi antiqui Conductores majus præjudicium, vel meliores conditiones, & pacta offerre curarent, certi, ut præfertur, quod etiam cum augumento pretii, & melioribus conditionibus, ab eiſdem Caſalibus ſive tenutis non poſſint expelli, ſicque etiam publica utilitas impediretur; cum plerumque ſimiles novi Conductores inter alia alargationem, & expantanationem ipſorum prædiorum, ſive Caſalium, vel tenutarum deſiderare, ac facere, ac ipſa loca elargata, & expantanata ad culturam redigere conſueverunt. Nos non minus ipſius Baſilicæ, quam publicæ utilitati conſulere, & omnem hæſitationis materiam in præmiſſis ſubmovere, necnon prædictorum & aliorum Caſalium, ſe tenutarum hujuſmodi ſitus, confines, qualitates, denominationes, & valoſes, ac quæcumque Litium & Cauſarum ſuper præmiſſis, ſeu illorum occaſione inter vos, & dictos Antonium, Angelumque, & Ortenſium, & quoſcumque alios pendentium, ſtatus, & merita, & etiam Palatii Apoſtolici Cauſarum Auditorum, ſeu Locatenentium, & aliorum Judicum, & collitigantium, ac ſe exponentium, & contradicentium nomina, cognomina, & qualitates & oppoſititiones, & contradictiones præſentibus pro ſufficienter expreſſis habere volentes, motu proprio, vobis quod omnium & ſingulorum Caſalium, & Tenutarum dictæ Menſæ veſtræ locationem, ſive locationes novis conducere volentibus pro precio, ſeu preciis, ac cum pactis, ſeu conditionibus cum quibus veſtrarum, & menſæ prædictæ conditionem efficere poteritis meliorem, etiam tunc inſtantibus, ſive præcedentibus,

Sublata conſuetudine, multis Baſilica gravatur incommodis.

& prioribus Inquilinis non monitis, nec aviſatis, aut interpellatis, vel requiſitis, facere libere, & licite valeatis, ac quod etiam tam prædictæ, & aliæ forſan factæ teneant, ipſique Angelus, & alii novi Conductores, quibus ſic jam, ut præfertur, factæ fuerunt, quam de cetero faciendæ novæ locationes hujuſmodi, Tenutas, & Prædia, ſive Caſalia ipſa ſic locata libere & licite intrare, tenereque & habere, & omnino aſſequi poſſint, & debeant, nec propterea impediri poſſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus. Decernentes, Angelum, & alios novos Inquilinos, propter præmiſſa, priores Inquilinos ſpoliaſſe, ſeu attemptaſſe dici, aut cenſeri, ac poſſeſſionem per eos earumdem novarum locationum vigore pro tempore adeptam, per viam attemptati, ſeu cujuſvis ſpolii revocari non poſſe, ipſiſq. antiquis Inquilinis actionem ſpolii, vel attemptatorum non competere, nec deſuper agere poſſint; & ſic in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcumque Judices & Commiſſarios, etiam ejuſdem Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores in quavis cauſa, & inſtantia, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpetrandi facultate, & auctoritate judicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Ac mandantes Venerabili Fratri Hugoni Epiſcopo Regien. moderno, & pro tempore exiſtenti dictæ Urbis Gubernatori (a), ac Caſtellimaris, & Caſertan. Epiſcopis, quatenus ipſi vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, & quotiens pro parte veſtra fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, vobiſque, ac novis Inquilinis præfatis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, eiſdem antiquis Inquilinis amotis, in eorumdem Caſalium, ſive Tenutarum poſſeſſione Angelum, & alios novos Inquilinos inducentes, & inductos manutenentes, faciant auctoritate noſtra tam eaſdem factas, quam faciendas novas locationes, & conceſſiones hujuſmodi firmiter obſervari, voſque, ac novos Inquilinos præfatos illis pacifice gaudere, non permittentes vos, aut eoſdem novos Inquilinos deſuper contra præſentium tenorem per priores Inquilinos, ſeu quoſcumque alios quomodolibet indebite moleſtari; contradictores, moleſtatores quoſlibet, & rebelles per Cenſuras, & pœnas Eccle-

Pontifex favore Baſilicæ Sanctionem edit.

Judices, qui Decretum exequantur, deſignat.

(a) Hac ætate Urbis gubernium, ac Regii Lapidi Epiſcopatum adminiſtrabat Ugo ex Comitibus Rangoniis Mutinenſibus, quem Paulus III. in hoc Diplomate ſubindicat. Ab anno 1510., Ughello teſte, ad Regienſem Eccleſiam translatus eſt, ubi ſupremum diem obiit an. 1540., in gravioribus negociis expediendis ſingulari Vir prudentia ac dexteritate celeberrimus.

(a) Jam

Eccleſiaſticas, ac etiam pecuniarias, eorum arbitrio moderandas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcendo; invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii Secularis. Nos enim eiſdem Epiſcopis quoſcumque quorum intererit, etiam in Romana Curia, & extra eam citandi, necnon prædictis Judicibus, & aliis omnibus quibus, & quotiens inhibendum fuerit, etiam ſub ſimilibus cenſuris, & pœnis inhibendi, plenam & liberam facultatem concedimus per præſentes. Non obſtantibus præmiſſis, ac noſtra de non tollendo cuiquam Jure quæſito, & quibuſvis aliis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Urbis, & Baſilicæ, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & conſuetudinibus, & reformationibus, & decretis etiam quocumque, etiam immemorabili tempore obſervatis, quæ adverſus præmiſſa nullatenus ſuffragari poſſe volumus, contrariis quibuſcumque. Aut ſi prioribus Inquilinis præfatis, vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Clauſulas irritantes adjicit.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum ſub anulo Piſcatoris die tertia Auguſti milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſexto, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Inſtante Capitulo S. Petri, Locatio Bonorum Abbatiæ S. Martini de Fara, ab eodem Capitulo ad centum annos ſtatuta cum univerſitate ac hominibus ejuſdem Caſtri, Apoſtolica authoritate confirmatur.

Extat Autographum in Archiv. Baſil. capſ. 69. faſc. 21.

AN. CH. 1536. 15. Auguſt.

BEatiſſime Pater. Nuper devoti Oratores veſtri Canonici, & Capitulum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe cupientes eorum, & dictæ Baſilicæ, ac illius Menſæ Capitularis utilitati conſulere, omnes & ſingulos fructus redditus & proventus Monaſterii Sancti Martini de Fara inter Montes Aprutin. Ordinis Sancti Benedicti Theatin. diœc. dudum eidem Menſæ apoſtolica auctoritate uniti (*a*), cum omnibus & ſingulis eorum & dicti Monaſterii juribus, juriſdictionibus, commoditatibus, & adjacentiis, ac actionibus, etiam officii Judicis, & beneficii juris, devotis Oratoribus veſtris Univerſitati & hominibus Terræ Faraciolæ inter montes ex diœc. hujuſmodi, qui tunc eiſdem Canonicis & Capitulo pro ſubventione Baſilicæ, & relevandis neceſſitatibus ſuis centum ſcuta auri, ad rationem decem Juliorum pro quolibet Scuto (*b*), in prompta pecunia perſolverunt pro ſe ac heredibus & ſucceſſoribus ſuis ad centum annos ex tunc immediat. ſequentes, pro annuo affictu ſeu penſione, aut reſponſione ducentorum ducatorum auri in auro largorum (*c*) in celebritate omnium Sanctorum ex tunc proxime ſequen. incipien. Romæ abſque aliqua exceptione, & omni mora ceſſante, eiſdem Canonicis, & Capitulo perſolvendorum, cum eo inter alia, quod Univerſitas & homines præfati, unum, vel plures, idoneum, ſeu Fidejuſſores idoneos de ſolvendo ſummam prædictam quolibet anno, modo, & forma præmiſſis, de triennio ad triennium dictis centum annis durantibus dare, & Monaſterium, ac illius Eccleſiam, domos, molendinum, Valcheriam, Purgatorium, & alia ad illa ſpectantia & pertinentia, ſuis ſumptibus, & expenſis quantumcumque ſummam aſcendentibus, abſque ulla defalcatione affictus, ſeu penſionis, vel reſponſionis hujuſmodi, manutenere, meliorare, reſtaurare, & conſervare, ac ſub certis tunc expreſſis modo & forma, Eccleſiæ ejuſdem Monaſterii in divinis deſerviri facere, ac ſingulis viginti annis centum annorum hujuſmodi, renovation. locationis, & conceſſionis hujuſmodi petere, & litteras deſuper opportunas expedire, & in ſignum recognitionis duas faculas ceræ albæ ponderis duarum librarum, ultra præmiſſa, cum effectu dare teneantur, atque collatio, proviſio, & omnimoda diſpoſitio quorumcumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore vacantium, ad collationem, eorumdem Canonicorum, & Capituli, ratione dicti Monaſterii quomodolibet ſpectantium, Canonicis & Capitulo præfatis liberæ remaneat, & certis aliis etiam tunc expreſſis pactis,

Bona Abbatiæ S. Martini de Fara Baſilicæ Vaticanæ ſubjecta.

Ad centum annos locantur.

Conditiones locationi appoſitæ.

Beneficiorum collatio eidem Baſilicæ reſervata.

(*a*) Jam tum ab an. 1451. hæc Abbatia Nicolai V. Diplomate, quod ſupra recitavimus *pag.* 135. in Baſilicam Vaticanam tranſlata fuit.

(*b*) Hiſce temporibus tanti æſtimabatur Scutum aureum, quanti noſtra ætate valet Scutum ſive Scutatum commune. Sequiori ævo Scuti aurei valor paulatim crevit, atque eo uſque adauctum eſt pretium, ut Julios Romanos ſexdecim cum dimidio conficiat. De hoc a nobis conſulendus Xaverius Scilla.

(*c*) Sive Ducatorum auri de Camera. Conſulantur quæ ſupra adnotavimus *pag.* 354. *not.* ſ.

(*a*) Duo

pactis, & conditionibus locarunt, & conceſſerunt, prout in Inſtrumento publico deſuper confecto plenius continetur. Cum autem, Pater Sancte, locatio, & conceſſio hujuſmodi in evidentem Baſilicæ, & Menſæ hujuſmodi ceſſerint, & cedant utilitatem, & Oratores præfati cupiant locationem, & conceſſionem hujuſmodi pro illarum ſubſiſtentia firmiori S. V. & Sedis Apoſtolicæ confirmationis munimine roborari, ſupplicant humiliter S. V. Oratores præfati, quatenus fructuum, reddit. provent. jurium, juriſdictionum, commoditatum, & adjacentiarum hujuſmodi ſitus, confines, qualitates, quantitates, denominationes, deſignationes, ac veros annuos valores, necnon Inſtrumenti prædictorum tenorem pro expreſſo habentes, aliquibus probis viris in partibus illis commorantibus, ut fructibus, reddit. provent. juribus, juriſdictionibus, commoditatibus, & adjacentiis prædictis prius coram eis ſpecificatis, conjunctim procedentes, de præmiſſis ſe diligenter informent, & ſi per informationem dandam, ita eſſe, & locationem, & conceſſionem prædictas in evidentem Baſilicæ, & menſæ prædictarum utilitatem ceſſiſſe, & cedere repererint, illas, ac prout illas concernunt, omnia, & ſingula in dicto Inſtrumento contenta, & inde ſecuta quæcumque auctoritate Apoſtolica approbent, & confirment, ac plenum firmitatis robur obtinere, & ab omnibus inviolabiliter obſervari debere decernant. Necnon omnes & ſingulos juris, & facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, ſuppleant, et ſi præmiſſa per eos fieri contigerit, ut præfertur, eoſdem Univerſitatem, & homines in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem, ſeu quaſi fructuum, & aliorum præmiſſorum eis, ut præfertur, locatorum, & conceſſorum ponant, & inducant, ac poſitos, & inductos manuteneant, & defendant; necnon de fructibus, & aliis præmiſſis, & locatis, & conceſſis integre, & cum effectu reſponderi faciant, ac eis in præmiſſis opportunæ defenſionis præſidio, etiam ſub Cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ac etiam pecuniariis eorum arbitrio moderandis, aſſiſtant, committere, & mandare dignemini de gratia ſpeciali; non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac fel: rec: Pauli PP. II. S. V. Prædeceſſor, necnon Baſilicæ, & Monaſterii, ac Ordinis prædict. juramento &c. roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon, abſque tamen illius præjudicio, lite ſuper eiſdem fructibus, & aliis præmiſſis contra eoſdem Canonicos, & Capitulum forſan inſtituta, ſeu alias ſuper illis quomodolibet penden. ceteriſque contrariis quibuſcumque, cum clauſulis opportunis, & conſuetis.

Locationis utilitas.

Apoſtolica confirmatio petitur a Delegatis præſtanda.

Conceſs. ut petitur, in præſentia D. N. PP. P. Neocaſtren.

Papa per Delegatum ſubſcribit.

Et cum abſolutione a Cenſuris ad effectum &c. & cum cum conceſſione, & mandato, ac pro omnibus, & ſingulis præmiſſis pro dictis Oratoribus latiſſime extenden., & cum facultate citandi, & inhibendi etiam per edictum publicum, conſtito ſummarie &c. de non tuto acceſſu, ac ſub ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, illas reiteratis juribus aggravando &c. Invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis, & cum derogatione de una, & duabus, non tamen tribus dietis, ac quarumcumque aliarum Conſtitutionum, Statutorum, &c. necnon Privilegiorum, Indultorum, & literarum Apoſtolicarum, aliorumque quorumlibet contrariorum latiſſime extenden., & quod ſtatus litis, & cauſæ hujuſmodi, ac nomina, & cognomina Judicum, & collitigantium exprimi, ſeu pro expreſſo haberi, ac præmiſſorum omnium & ſingulorum etiam tenorem dicti Inſtrumenti, immo &c. ſitus, qualitatum, denominationum, annexorum dictorum, nominum, cognominum, aliorumque neceſſariorum major, & verior ſpecificatio fieri poſſit in litteris.

Conceſs. P. Neocaſtren.

Ad ſupplicationis ſumma capita, iterata ſubſcriptio.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum decimo octavo Kalendas Septembris anno ſecundo.

Con-

(a) Duo hic notatu digna; ipſa cum primis ſubſcriptionis forma; deinde ſubſcriptionis Author, ſive Delegatus. Qui Datariæ Apoſtolicæ praxim explicant, hi omnes fatentur, Signaturam, ſive ſupplicis libelli ſummam Pontifici oblatam, aut ab ipſomet Pontifice ſubſcribi iis verbis *Fiat ut petitur*, ac initiali litera nominis, quod ex Baptiſmo Pontifex ſervat, appoſita; aut a Papæ Delegato, qui Signaturæ Præfectus dicitur, obſignari. Quo caſu ſubſcriptio hiſce verbis concipitur, *Conceſſum ut petitur, in præſentia D. N. Papa*, litera initiali nominis, ac dignitatis, quam Delegatus obtinet, ſuperaddita.

Quis vero hoc indicio *P. Neocaſtren.* hic exprimatur, ſuperest inquirendum. Paulum Capiſuccum ex nobili Romana familia cujus laudes ac genealogiam Ughellus peculiari opere evulgavit, ac rurſum proſequitur in ſerie Epiſcoporum Neocaſtrenſium, hic deſignari, indubia res eſt. Quippe Paulus Capiſuccus hoc tempore Signaturæ gratiæ Præfecturam gerebat. Vir ſane omnium virtutum laude conſpicuus, atque inter Baſilicæ Vaticanæ Canonicos nulli ſecundus. Præterea Sacræ Rotæ Auditor ac Decanus, Leoni X., Hadriano VI., Clementi VII., ac Paulo III. ſub quo deceſſit an. 1539., fuit acceptiſſimus, dignus idcirco qui plurium annorum ſpatio Vicarius Generalis eorumdem Pontificum in Urbe Roma fuerit confirmatus.

(a) Haſce

Judices, qui locationem, de qua in ſuperiori Supplicatione, rite expendant, deſignantur, quibus neceſſaria jurisdictio confertur, ut Contractum, ac pacta illa adjecta, authoritate Apoſtolica approbent; reſervata tamen favore Capituli Beneficiorum collatione.

Ex Aurograph. in Archiv. Baſil. Vatic. capſ. 21. faſc. 69.

AN. CH. 1536. 15. Auguſt.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Epiſcopo Sulmonen., & dilecto filio Matteuzio de Lippis Archipresbytero Eccleſiæ Sancti Nicolai de terra Terantolo Theatinæ dioec. Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex commiſſi nobis deſuper paſtoralis officii debito, Baſilicarum, & Eccleſiarum quarumlibet utilitati intendentes, illa, quæ propterea facta fuiſſe dicuntur, ut firma, & illibata perſiſtant, libenter, cum a nobis petitur, mandamus apoſtolico munimine roborari. Dudum ſiquidem a felicis recordationis Paulo PP. II. Prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis (a). Paulus Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cum in omnibus judiciis ſit rectitudo juſtitiæ, conſcientiæ puritas obſervanda, id multo magis in commiſſionibus alienationum rerum eccleſiaſticarum convenit obſervari, in quibus de Chriſti patrimonio, & diſpenſatione pauperum, non de proprio cujuſque peculio agitur aut tractatur. Quapropter oportet, ut in examinandis hujuſmodi alienationum cauſis, quæ a Sede Apoſtolica in forma Si in evidentem utilitatem cedant, oneratis eccleſiaſticorum Judicum conſcientiis, delegantur, nihil favor uſurpet, nihil timor extorqueat, nulla expectatio præmii juſtitiam, conſcientiamq. ſubvertat. Monemus igitur, & ſub interminatione divini judicii omnibus Commiſſariis, & Delegatis hujuſmodi diſtricte præcipimus, ut caute, & diligener attendant cauſas in litteris Apoſtolicis per ſupplicantes expreſſas, illaſque ſollicite examinent, atque diſcutiant, teſtes, & probationes ſuper narratorum veritate recipiant, & ſolum Deum præ oculis habentes, omni timore, aut favore depoſito, Eccleſiarum indemnitatibus conſulant, nec in læſionem, aut detrimentum earum decretum quomodolibet interponant. Si quis autem Commiſſarius, aut Delegatus conſcientiæ ſuæ prodigus, gravamen, aut detrimentum Eccleſiæ per gratiam, timorem, vel ſordes alienationi conſenſerit, aut decretum, vel auctoritatem interpoſuerit, inferior quidem Epiſcopo, ſententiam excommunicationis incurrat, Epiſcopus vero, aut Superior, ab executione officii per annum ſe noverit ſuſpenſum, ad extimationem detrimenti Eccleſiæ illati nihilominus condemnandus, ſciturus, quod ſi ſuſpenſione durante damnabiliter ſe divinis immiſcuerit, irregularitatis laqueo ſe involvet, a quo nonniſi per Summum Pontificem poterit liberari. Is vero, qui dolo, vel fraude, aut ſcienter in detrimentum Eccleſiarum, alienationem fieri procuraverit, aut per ſordes, vel impreſſionem, alienationis decretum extorſerit, ſimilem ſententiam excommunicationis incurrat, a qua nonniſi per Romanum Pontificem poſſit abſolvi, ad reſtitutionem nihilominus rerum alienatarum cum fructibus, quandocumque de præmiſſis conſtiterit, condemnandus. Volumus autem quod Delegati, & Commiſſarii prædicti, de poenis conſtitutionis noſtræ ſpecifice moneantur, & in quibuſcumque litteris Commiſſionum hujuſmodi, hoc ſtatutum noſtrum inſeratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ monitionis, præcepti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Pauli II. Conſtitutio inſeritur.

Quanta Delegatis cautio adhibenda in Sacrarum Eccleſiæ alienationibus.

In Delegatos pœna.

Pœna item in alien.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo quinto Id. Maii Pontificatus noſtri anno primo.

Rei ſeries.

Et deinde, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Capituli Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac univerſitatis, & hominum terræ Ferracciolæ inter montes Aprutin. Theatin. dioec. petitio continebat, præfati Capitulum, inter quos, & certum eorum adverſarium coram certo cauſarum Palatii Apoſtolici Auditore ſuper fructibus, redditibus, & proventibus Monaſterii Sancti Martini de Fara inter dictos Montes Ordinis Sancti Benedicti dictæ dioec. dudum Menſæ Capitulari ipſius Baſilicæ apoſtolica

(a) Haſce literas ſub initium Conſtitutionum Pauli II. ſuperius indicatas (*pag.* 193.) non etiam tranſcriptas, te melius diſcuſſa, integras hic, prout in præſenti Diplomate inſeruntur, repræſentamus; tum quia egregiæ quidem ſunt, ac dignæ quæ omnium oculis ſubjiciantur, ac animo inhæreant; tum etiam quia Sanctionis, quam edimus, integritati ſtudemus; nec ſatis æquum putamus, Diploma, quod a Prædeceſſore depromptum Succeſſor Pontifex recitat, miſſum facere, ac ineditum relinquere.

(a) Immaç-

ſtolica auctoritate uniti, ſeu illorum locatione ab eiſdem Capitulo dicto Adverſario, ut dicitur facta, lis, & cauſa indeciſa pendet, poſtquam in cauſa hujuſmodi ad nonnullos actus, extra tamen concluſionem, proceſſum fuerat, cupientes eorum, & Baſilicæ, ac Menſæ prædictarum utilitati conſulere, omnes, & ſingulos fructus, redditus, & proventus Monaſterii hujuſmodi, cum omnibus, & ſingulis eorum, & dicti Monaſterii juribus, jurisdictionibus, commoditatibus, & adjacentiis, ac actionibus, etiam officii Judicis, & beneficii juris, præfatis univerſitati, & hominibus, qui tunc eiſdem Capitulo pro ſubventione ipſius Baſilicæ, & relevandis eorum neceſſitatibus centum ſcuta auri, ad rationem decem juliorum pro quolibet ſcuto, in prompta pecunia perſolverunt pro ſe, & hæredibus, ac ſucceſſoribus ſuis ad centum annos tunc immediate ſequentes, pro annuo affictu, ſeu penſione, aut reſponſione ducentorum Ducatorum auri in auro largorum, in celebritate omnium Sanctorum a tunc proxime ſequenti incipiendo, Romæ abſque aliqua exceptione, & etiam mora ceſſante, eiſdem Capitulo perſolvendorum, cum uno inter alia, quod univerſitates, & homines prædicti, unum, vel plures idoneum, ſeu idoneos fidejuſſorem, vel fidejuſſores de ſolvendo affictum, ſeu penſionem, aut reſponſionem hujuſmodi quolibet anno, modo & forma præmiſſis de triennio in triennium, dictis centum Annis durantibus, dare, & Monaſterium, ac illius Eccleſiam, domos, Molendinum, Valcheriam, Purgatorium, & alia ad illa ſpectantia, & pertinentia, ſuis ſumptibus, & expenſis quantumcumque magnis, & exceſſivis, ac ad quamcumque ſummam aſcendentibus, abſq. ulla defalcatione affictus, ſeu penſionis, vel reſponſionis hujuſmodi, manutenere, meliorare, reſtaurare, & conſervare, ac ſub certis tunc expreſſis modo, & forma, Eccleſiæ ejuſdem Monaſterii in divinis deſerviri facere, ac ſingulis viginti annis centum annorum hujuſmodi, renovationem locationis, & conceſſionis hujuſmodi petere, & litteras deſuper opportunas expedire, ac in ſignum recognitionis duas faculas ceræ albæ ponderis duarum librarum, ultra præmiſſa, cum effectu dare teneantur, quodque collatio, proviſio, & omnimoda diſpoſitio quorumcumque beneficiorum eccleſiaſticorum, ad collationem, proviſionem, & quamvis aliam diſpoſitionem eorumdem Capituli, ratione dicti Monaſterii quomodolibet ſpectantium, pro tempore vacantium, Capitulo præfatis libere remaneant (a), & certis aliis etiam tunc expreſſis pactis, & conditionibus locarunt, & conceſſerunt, prout in publico inſtrumento deſuper confecto dicitur plenius contineri. Quare pro parte Capituli, & univerſitatis, & hominum hujuſmodi, aſſerentium locationem, & conceſſionem prædictas in evidentem earumdem Baſilicæ, & menſæ ceſſiſſe, & cedere utilitatem, ac præfatos univerſitatem & homines, poſſeſſionem, ſeu quaſi fructuum, & aliorum præmiſſorum, eis, ut præfertur locatorum, & conceſſorum, aſſecutos fuiſſe, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut locationi, & conceſſioni prædictis, pro illarum ſubſiſtentia firmiori robur apoſtolicæ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis oportune providerede benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur de præmiſſis certam notitiam non habentes, ac fructuum, reddituum, proventuum, jurium, jurisdictionum, commoditatum, & adjacentiarum hujuſmodi qualitates, quantitates, denominationes, deſignationes, & veros annuos valores, ac inſtrumenti tenorem, necnon litis, & cauſæ ſtatum, & merita, ac Auditoris hujuſmodi nomen, & cognomen præſentibus pro expreſſis haberi volentes, ipſoſque Capitulum, & univerſitatem, ac homines, & eorum ſingulos a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi ſervata forma preinſertar. litterarum, & fructibus, redditibus, proventibus, juribus, jurisdictionibus; commoditatibus, & adjacentiis prædictis prius coram vobis ſpecificatis, de locatione, & conceſſione hujuſmodi, & quod illæ in evidentem utilitatem Baſilicæ & menſæ prædictarum ceſſerint & cedant, vobis conjunctim procedentibus, legitime conſtiterit, locationem, & conceſſionem prædictas, ac prout illas concernunt, omnia, & ſingula in dicto Inſtrumento contenta, & inde ſecuta quæcumque, licita tamen, & honeſta, approbare, & confirmare, ac plenum firmitatis robur obtinere, &

Bonorum Monaſterii S. Martini locatio a Capitulo facta

Locationis duratio ac Penſio annuatim ſolvenda.

Cautiones ac conditiones adhibitæ.

Beneficiorum collatio Capitulo reſervata.

Contractus utilitas.

(a) Immerito igitur Theatini Epiſcopi contra Baſilicæ noſtræ Capitulum moleſtias circa Beneficiorum collationem excitarunt. En monumentum locupletiſſimum, quo hæc jurisdictio non ſolum probatur, ſed inſuper ſpeciali quodam jure eidem Capitulo non ad breve tempus, ſed diuturniori centum annorum ſpatio, quamdiu nimirum præſens locatio duratura erat, exercenda reſervatur.

Pontificis auctoritate confirmantur. & ab omnibus inviolabiliter obſervari debere, decernere, nec non omnes, & ſingulos juris, & facti defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem, ſupplere, & nihilominus, ſi approbationem, confirmationem, decretum, & ſuppletionem hujuſmodi, vigore præſentium per vos fieri contigerit, ut præfertur, eaſdem univerſitatem, & homines in poſſeſſionem, ſeu quaſi fructuum, & aliorum præmiſſorum, eis, ut præfertur, locatorum, & conceſſorum ponere, & inducere, ac in ea, ſeu in jam, ut præfertur, aſſecuta poſſeſſione manutenere, & defendere, de fructibus, redditibus, proventibus, & juribus prædictis integre, & cum effectu reſponderi facere, ac eis in premiſſis efficacis defenſionis præſidio, etiam ſub cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, ac etiam pecuniariisveſtro arbitrio moderandis, aſſiſtere auctoritate noſtra curetis (a). *Plena Delegatis jurisdictio confertur.* Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis; ac Baſilicæ, & Monaſterii, & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & conſuetudinibus, necnon, abſque tamen illius præjudicio, lite, & cauſa prædictis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo triceſimo ſexto, decimo octavo Kal. Septembris, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Conſtitutione perpetuo valitura decernit, ut Caſalia, Latifundia, ac Prædia quæcumque ruſtica, ad Baſilicas, Eccleſias, ſive Monaſteria ac pia loca in diſtrictu Urbis ſpectantia, novis Conductoribus, antiquis etiam non interpellatis, locari poſſint.

Ex Originali in Archiv. Baſil. Capſ. 5. Faſc. 11.

AN. CH. 1536. 20. Auguſt.

PAulus Epiſcopus Servus Servorm Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Specialis cura Pontificis protectiſſis in Urbe exiſtentibus. Si diffuſis per Orbem terrarum Eccleſiis, Monaſteriis, & piis locis Apoſtolicam nos decet proviſione conſulere, ampliori ſollicitudine Eccleſiis, Monaſteriis, & piis locis in Urbe, & ejus diſtrictu conſtitutis, quorum cura ſtrictiori jure nobis imminere dinoſcitur, nos convenit providere, ac illorum necnon eis præſidentium, & in eis divinis obſequis mancipatarum perſonarum, excisis ab eis contentionum diſpendiis, profectui jugiter intendere. Sane cum ſicut accepimus, licet tam venerabiles Fratres noſtri Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam Oſtien., & Portuen. Epiſcopi Cathedralium, ac Presbyteri, & Diaconi Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Sancti Joannis Lateranen., ac beatæ Mariæ Majoris Archipresbyteratuum, necnon aliarum Eccleſiarum, quibus præſunt, Titulorum, & Diaconiar., quam dilecti filii ipſarum Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Sancti Johannis, ac aliarum Eccleſiarum prædictarum Capitula, necnon univerſorum Monaſteriorum quorumvis Ordinum Abbates, & Conventus, aliiq. Clerici ſeculares Beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura in Urbe conſiſtentia obtinentes, ac piorum locorum Rectores, Gubernatores, ſive Adminiſtratores, Tenutas, ſive Caſalia, & alia Prædia ruſtica ad Eccleſias, Archipresbyteratus, Titulos, & Diaconias, necnon Monaſteria, & Menſas tam Capitulares, quam Conventuales, ac alia Beneficia, & pia loca ipſius Urbis ſpectantia, *Vetus in Urbe conſuetudo locandi bona Eccleſiaſtica novis Colonis, inſciis antiquis.* etiam ad longum tempus, vel alias pro annuis affictibus, ſive reſponſionibus arrendari, ſeu in affictum concedi, vel locari ſolita, antiquis, ſive tunc inſtantibus illorum Colonis, aut Inquilinis, vel alias ea tenentibus non interpellatis ſive requiſitis, aliis novis Inquilinis, Colonis, ſive alias noviter conducere volentibus, cum pactis, & conditionibus de & pro quibus ſuam, ac Eccleſiarum, Menſarum, Archipresbyteratuum, Titulorum, Beneficiorum, & piorum locorum prædictorum conditionem efficere poſſint meliorem, arrendare, & locare, ac in affictum, & alias concedere conſueverint, ac arrendationes, locationes, & conceſſiones hujuſmodi, etiam inſciis, immo etiam invitis antiquis Colonis, ſive Inquilinis, effectum habuerint, & ſortitæ fuerint, nihilominus a nonnullis dicatur prætendi, & aſſeri, arrendationes, ſive locationes, & in affictum conceſſiones *A nonnullis impugnatur.* de Tenutis ſive Caſalibus, & prædiis Prædictis, antiquis, ſive tunc inſtantibus Colonis, vel Inquilinis, & alias tenentibus prædictis non requiſitis factas, non ſolum nullas, & invalidas exiſtere, ſed prout in Palatiis, &

(a) Harum literarum ſpecimina Judicibus delegatis, hoc eſt Bernardino Fumarello Sulmonen. Epiſcopo, ac Archipresbytero Mathæuzio tradita fuiſſe, liquet ex Notarii teſtimonio, quod huic Diplomati ſubjicitur. Quocirca locationis contractum, annuente Pontifice, exequutioni fuiſſe demandatum, indubia res eſt.

(a) En

&Domibus ipſius Urbis,& aliis Prædiis Urbanis receptum ſive ſtatutum eſſe dicitur, hoc etiam in ipſisTenutis, ſeu Caſalibus, & Prædiis obſervari ſolitum eſſe, & obſervari debere; videlicet quod tales novæ arrendationes, ſive locationes, & in affictum conceſſiones, eiſdem novis Inquilinis, ſive Colonis, non interpellatis, ſive requiſitis antiquis, ſive tunc inſtantibus Colonis, ſive Inquilinis factæ, pro eiſdem pretiis, pactis, & conditionibus eis illa acceptantibus, & habere volentibus, antiquis Colonis, vel Inquilinis cenſeantur, & intelligantur factæ, ac propterea etiam ſuper arrendationibus, ſive locationibus, & conceſſionibus hujuſmodi novis Inquilinis factis, dictis antiquis non interpellatis; inter ipſos antiquos, & novos Colonos, ſive Inquilinos, ſive Conductores quæſtiones quandoque exortæ fuerint, & in dies oriantur, ac in futurum majores oriri formidentur; Nos quæſtionum hujuſmodi materiam ſuccidere, & penitus amputare volentes, ex certa noſtra ſcientia, hac noſtra in perpetuum valitura Conſtitutione, pro potioris cautelæ ſuffragio, auctoritate apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quod de cetero tam ipſi Epiſcopi, & alii Presbyteri, ac Diaconi Cardinales, quam Abbates, & aliarum Eccleſiarum Prælati, necnon quarumcumque Eccleſiarum Capitula, & quorumvis Ordinum Monaſteriorum Urbis hujuſmodi, etiam Conventus, & Clerici in eadem Urbe Beneficia eccleſiaſtica obtinentes, necnon piorum locorum Rectores, & Adminiſtratores, deTenutis, Caſalibus, Prædiis, & aliis immobilibus bonis, & Prædiis ruſticis, in dictæ Urbis Territorio, ſeu diſtrictu exiſtentibus (*a*), antiquis Colonis, ſive Inquilinis, vel aliis ea tenentibus non requiſitis, nec interpellatis, novas arrendationes, ſeu conceſſiones, & in affictum locationes novis Affictuariis, ſive Conductoribus, & habere volentibus, pro pretio, & cum pactis, ſive conditionibus de ac pro quo, vel quibus ſuam, & Eccleſiarum, Menſarum, Monaſteriorum, Archipresbyteratuum, Titulorum, Diaconiarum, & Beneficiorum prædictorum conditionem efficere potuerint meliorem, ad annum, vel aliud tempus, ita tamen quod ſi agatur de majori tempore, quam diſpoſitione Juris, vel Sacris Conſtitutionibus concedatur, licentia deſuper a Sede apoſtolica habeatur, dare, & concedere, ipſoſq. novos Affictuarios, ſive Conductores capere, recipere & habere, ac aſſequi poſſe, nec novæ arrendationes, conceſſiones, & locationes hujuſmodi, ipſis antiquis, ſive tunc inſtantibus Colonis, aut Inquilinis, vel tenentibus cenſeantur, vel ſint factæ; ſed ipſi antiqui Coloni, ſive Inquilini, & alii Tentores, finitis temporibus ſuarum arrendationum, ſive locationum, & conceſſionum, a Tenutis, ſive Caſalibus, & aliis Prædiis prædictis ſint ipſo facto omnino excluſi. Decernentes irritum, & inane quicquid ſecus ſuper hiis per quoſcumque ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Ac volentes, præſentes, ut illæ omnibus innoteſcant, in Acie Campi Floræ, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Eccleſiæ Sancti Johannis Lateranen. prædictarum, nenon Cancellariæ apoſtolicæ valvis per aliquos ex Curſoribus noſtris affigi, ac omnes, & ſingulos arctare, & afficere, acſi eis ſingulariter & perſonaliter intimatæ fuiſſent. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri ſtatuti ordinationis, decreti & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Pontifex conſuetudinem ſervandam decernit.

Clauſulæ irritantes.

Datum Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſexto, tertiodecimo Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Ne ſuperiores Literæ Apoſtolicæ, favore Eccleſiarum Urbis generatim conceſſæ, ullum inferant detrimentum alteri Conſtitutioni in commodum Baſilicæ S. Petri pridem evulgatæ, Capitulum Vaticanum rogat Pontificem; & Pontifex annuit.

Ex Autograph. in Arch. Baſil. Vatic.

AN. CH. 1536. *6. Sept.*

Iteratæ Capituli preces ſuper Prædiorum locatione.

Beatiſſime Pater. Licet S. V. nuper Motu proprio &c. devotæ Creaturæ veſtræ Franciſco tituli Sanctæ Praxedis Archipresbytero (*b*), devotiſque Oratoribus veſtris Canonicis, & Capitulo Baſilicæ Sancti Petri de Urbe per ſuas in forma Brevis litteras certo modo indulſerit, & conceſſerit, quod Tenutas, & ſua Caſalia, aliaque Prædia

(*a*) En Privilegii limites; quippe nonniſi Latifundia in Urbis diſtrictu poſita comprehendit. Conſule quæ in ſequenti Diplomate adnotantur.

(*b*) Franciſcus inquam Cornelius, de quo ſupra actum, ac infra rurſus agemus in notis ad Bullam *ſub dat. Kal. Octobris* 1543.

(*a*) Pri-

dia ruſtica novis Inquilinis ſive Colonis locare, & concedere poſſint, antiquis Colonis, ſive Inquilinis non interpellatis, & quod etiam jam factæ locationes novis Inquilinis, ut præfertur, non interpellatis, ſint validæ, & efficaces. Quia tamen poſtea Sanctitas Veſtra deſuper certam generalem Conſtitutionem perpetuis futuris temporibus duraturam edidit, & tam quo ad futurum, quam quoad præſentia proſpexerit, & diſpoſuerit, prout tam in ſingulis in forma Brevis Literis, quam Conſtitutionibus, & aliis conceſſionibus deſuper emanatis, quas & illorum tenores pro expreſſis haberi placeat, plenius continetur, poſſet forſan a nimis ſcrupuloſis in dubium prætendi, & aſſeri, per generalem Conſtitutionem & proviſionem hujuſmodi, dictæ primæ conceſſioni ſubſequutam, fuiſſe derogatum (*a*), Creaturamque, & omes prædictos dicta priori Conceſſione minime juvari; Igitur ad hujuſmodi dubium tollendum S. V. ſupplicant Creatura, & omnes præfati, quatenus ne ejuſdem prioris conceſſionis effectu fruſtrentur, & quæ in augumentum ſunt edita, non afferant diminutionem, ſibi, quod tam prioribus litteris in forma Brevis, quam Conſtitution., & proviſion. prædicta tam quo ad futura, quam quo ad præſentia, conjunctim vel diviſim, prout ſibi magis utile, & expediens fuerit, libere, & licite uti, prædictaque ſibi modo prædicto ſuffragari valeant, concedere, & indulgere dignemini de gratia ſpeciali. Non obſtan. præmiſſis, ac Conſtitution., & ordinat. Apoſtolicis, omnibuſque illis, quæ in Litteris, & Conſtitutionibus præmiſſis, & aliis voluit non obſtare, ceteriſque in contrarium facien. non obſtantibus quibuſcumque, cum clauſulis opportunis, & conſuetis.

Cur nova ſupplicatio fuerit inſtituta.

Pontifex annuit, ac per Delegatum ſubſcribit.

Conceſſ. ut petit. in præſentia D. N. PP. P. Neocaſtren.

Et cum abſolutione a Cenſuris ad effectum &c. & de conceſſion., & indult. prædict. etiam cum omnibus, & ſingulis clauſulis, decretis, aliiſque in omnibus, & per omnia, prout in Litteris conſtitut. proviſion., & aliis prædictis, quæ etiam ad partem, & quo ad omnes, & ſingulas partes ſint repetit. & pro repetitis, ac de verbo ad verbum expreſs. & inſert. &c. habeantur. Et quod præmiſs. omn., & ſingularum litterarum, ac conſtitut., & quarumcumque aliarum Scripturarum, tam publicarum, quam privatarum, major, & verior ſpecificatio fieri poſſit, & quod præſentium ſola ſignatura ſufficiat, quæ fidem faciat in judicio, & extra, per Breve, ſi magis videbitur.

Conceſſ. P. Neocaſtren.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum octavo Id. Septembris anno ſecundo.

Alexandro Felici puero novenni conceditur regreſſus in Capellaniam S. Mariæ Prægnantium, quam dimiſerat, & ingreſſus in Beneficium Baſilicæ Vaticanæ, quum primum vacaverint.

Ex lib. XLII. Regeſti Bullar. Pauli III. pag. 212. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1536. 5. Octobr.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Alexandro Felici de Mignanis Clerico Romano, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Laudabilia tuæ puerilis ætatis indicia, ex quibus, prout fide dignorum Teſtimoniis accepimus, veriſimiliter concipitur, quod ſuccedentibus tibi annis, te in virum debeas producere virtuoſum, Nos inducunt ut illa tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque hodie tu, cui alias de perpetua Capellania ad Altare Sanctæ Mariæ Prægnantium ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe (*b*) quæ de jurepatronatus Laicorum ſeu Clericorum aut eorum mixtum forſan exiſtit, tunc per liberam reſignationem dilecti filii Valeriani de Focis nuper

Alexander Felix Capellaniam dimiſit.

(*a*) Privilegium a Paulo III. favore Baſilicæ Vaticanæ conceſſum literis ſuperioribus in forma Brevis, latius patet quam commune Privilegium ceteris urbis Eccleſiis indiſcriminatim attributum. Illud quippe Prædia omnia complectitur Baſilicæ noſtræ ſubjecta, nullo aut regionis aut loci ſtatuto limite; hoc vero nonniſi Prædia ac Latiſundia in Urbis diſtrictu poſita expreſſe nominat. Juſtus igitur Capitulum Baſilicæ noſtræ inceſſit timor, ne forte poſterius Diploma priori damnum inferret. Hinc iteratæ ad Pontificem preces, quibus ille annuit, ut peculiares Vaticanæ Baſilicæ prærogativas ab aliis ceterarum Eccleſiarum ſecerneret.

(*b*) Hujuſce Altaris ejuſque Sacelli, originem ac varias vices paucis complector. A Joanne Cajetano de Urſinis Bonifacii VIII. nepote anno 1335., ut patet ex noſtro Benefactorum Martyrologio, fuit primo excitatum juxta Oratorium S. Mariæ de Cancellis, Alpharano teſte; qui addit, Idem Altare a Cardinali Jordano Urſino Baſilicæ noſtræ Archipresbytero fuiſſe inſtauratum, ac exornatum, dote inſuper illi ſtatuta. Hinc jure merito Urſinorum familiæ Juspatronatus acceſſit. Dejecta per Julium Pontificem ſuperioris Baſilicæ parte, eadem B. M. V. Imago clara miraculis, ipſomet Alpharano referente ſub *num.* 43. *Ex adverſo Organi in mediana navi contra meridiem ad occidentem in parietem novum translata fuit.* At rurſus poſteriori hac Vaticani templi parte ſub Paulo V. ſolo æquata, in Cryptas Vaticanas, peculiari ſtatuto Sacello, ubi hodie adhuc perſtat, eadem vetuſtiſſima B. M. de Prægnantibus Tabella pertranſiit. Quod mulieres brevi pariturae fuſis ad hoc Altare precibus præſens auxilium, ac incolumitatem fuerint conſequutæ, & etiamnum conſequantur, vetus *S. Mariæ Prægnantium* nomen adhuc perſeverat; alio item *S. Mariæ Angelorum* cognomine ſuperaddito, quod imago in nupero Oratorio media inter duos Angelos fuerit collocata.

(*a*) In

nuper ad dictum Altare perpetui Capellani, de illa quam tunc obtinebat, in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam, vacante, ſub data videlicet undecimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo, provideri conceſſeramus, conceſſioni gratiæ hujuſmodi, litteris Apoſtolicis deſuper non confectis, in eiſdem manibus ſponte & libere ceſſeris, noſque ceſſionem hujuſmodi admittentes, de Capellania prædicta adhuc tunc ut præfertur vacante, & antea diſpoſitioni Apoſtolicæ, quatenus de dicto Jurepatronatus non eſſet, reſervata, eidem Valeriano providerimus, ſeu provideri conceſſerimus, nos tibi, qui ut aſſeris in nono vel circa tuæ ætatis anno conſtitutus exiſtis, cuique etiam hodie, ut in certos tunc expreſſos eventus liceat tibi ad quoddam perpetuum ſimplex Beneficium Eccleſiaſticum Beneficiatum nuncupatum in dicta Baſilica liberum habere acceſſum & ingreſſum, per alias noſtras litteras indulſimus (a), ac tecum, ut in hujuſmodi eventum, Beneficium & Capellaniam prædictam recipere, & inſimul, quoad viveres, retinere valeres, diſpenſavimus, prout in eiſdem litteris plenius continetur, ne ex ceſſione hujuſmodi nimium diſpendium patiaris, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum Indiciorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes; & abſolutum fore cenſentes, necnon omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ ex quibuſvis Apoſtolicis diſpenſationibus, non tamen in dicta Baſilica, obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditụum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, tibi, quod dicto Valeriano cedente, etiam ex cauſa permutationis, vel decedente, ſeu Capellaniam prædictam alias quomodolibet dimittente, vel amittente, & illa quovismodo etiam per privationem aut proviſionem dicto Valeriano ut præfertur facta, nulla & invalida exiſtente, vacante etiam apud Sedem Apoſtolicam, liceat tibi ad dictam Capellaniam quæ ſine cura eſt, & cujus fructus redditus & proventus ſeptem ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum ut etiam aſſeris non excedunt, vigore præſentium, quas vim validæ & efficacis proviſionis tibi de illa ex nunc prout ex tunc & e contra Apoſtolica auctoritate factæ, obtinere decernimus, liberum habere acceſſum & ingreſſum, illiuſque corporalem poſſeſſionem pro te vel alium ſeu alios propria auctoritate libere apprehendere, & abſque alia tibi de illa deſuper facienda nova proviſione retinere, ac ſi illam per triennium pacifice & quiete juſto & Canonico titulo poſſediſſes, Apoſtolica auctoritate prædicta tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Caſertan. & Cajetan. ac Cæſenat. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra te facultate juris accedendi & ingrediendi, ac in eventum acceſſus & ingreſſus hujuſmodi poſſeſſione dictæ Cappellaniæ juxta Indulti prædicti continentiam & tenorem pacifice frui, & gaudere, non permittentes te deſuper per quoſcumque quomodolibet indebite moleſtari, Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Archipresbytero pro tempore exiſtenti, & dilectis filiis Capitulo ejuſdem Baſilicæ, ac Populo Romano ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſcumque etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, ac irritantibus & aliis decretis, etiam iteratis vicibus conceſſis, approbatis, & innovatis, quibus inter alia caveri dicitur expreſſe quod Beneficia Eccleſiaſtica dictæ Urbis aliis quam Civibus Romanis & originariorum Civium Romanorum filiis conferri non poſſint, & alias de illis etiam per Sedem prædictam pro tempore factæ collationes, & quævis aliæ diſpoſitiones nullæ ſint, quodque eiſdem Privilegiis & Indultis nullatenus

Eadem Capellania Valeriano Beneficiato confertur.

Alexandro ingreſſus ad Beneficium conceditur quum primum vacaverit.

Eidem regreſſus in Capellaniam tribuitur.

Judices executores deſignantur.

Contraria quæcumque removentur.

(a) In ſerie Beneficiatorum quam Grimaldus attexuit, ita legimus *pag.* 289. *D. Alexander Felix die* 13. *Auguſti* 1537. *accepit poſſeſſionem Beneficiatus vacan. per obitum Valeriani, vigore regreſſus.* Præmiſerat autem idem Author, Valerianum, quem non *de Facis* appellat, ſed *Jacobi*, jam tum ab anno 1490. poſſeſſionem Beneficiatus in Baſilica noſtra accepiſſe. Hæc ſi vera ſint, jam patet Valerianum iſtum, cum Beneficio, tum Capellania ad Altare S. Mariæ Prægnantium fuiſſe decoratum. Quo vita functo, Alexander Felix decennis puer utrumque Titulum eſt aſſequutus; hoc eſt Capellaniam, quam primum dimiſerat, vigore regreſſus; Beneficium vero, quod nunquam obtinuerat, vigore ingreſſus (*regreſſum* Grimaldus perperam nominat) quem a ſingulari Pontificis beneficentia impetraverat.

(a) Vides

tenus, aut nonniſi modo & forma in illis expreſſis derogari poſſit, quibus, illorum tenores ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus. Quodque tu, qui ut ſimiliter aſſeris, in Urbe natus es, Civis tamen Romanus & Civis Romani originarii filius forſan non exiſtis, contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in Urbe prædicta ſpeciales vel generales dictæ Sedis litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dictæ Capellaniæ volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem Beneficiorum aliorum præjudicium generari. Seu ſi præfatis Archipreſbytero & Capitulo, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Aut ſi in eventum acceſſus & ingreſſus hujuſmodi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & Conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad Baſilicam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, indulti, mandati, derogationis, voluntatis, & decreti infringere &c.

Expectativas pridem conceſſas ſuſpendit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſexto, tertio Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo (a).

Pecunias a Canonicis, Beneficiatis & Clericis Baſilicæ Vaticanæ ante Beneficiorum poſſeſſionem ſolvendam; necnon dimidiam fructuum primi anni partem ab iiſdem percipiendam, quam Clemens VII. in Sacrarii commodum converterat, Paulus III. etiam in alios ſacros uſus transfert; ipſi vero Sacrario Oblationes omnes, quæ ad Altare majus deferuntur, concedit.

Ex Autographo in Archiv. Baſil. Capſ. 3. Faſc. 8.

PAULUS PP. III.

AN. CH. 1537. 13. *Martii.*

Clementis VII. Decretum favore Sacrarii Baſilicæ.

CUm ſicut accepimus, fel. rec. Clemens PP. VII. Prædeceſſor noſter, cupiens Sacriſtiam Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Eccleſiaſticis veſtimentis, ornamentis, & aliis ad cultum divinum, & dictæ Baſilicæ ornatum & decorem neceſſariis tunc deſtitutam, diminutam, & male proviſam, eiſdem reparari, Motu proprio omnes, & ſingulas pecunias, & alias res, quas novi Canonici, Beneficiati, & Clerici dictæ Baſilicæ in & pro introitus admiſſione, & poſſeſſionis adeptione Canonicatuum, Præbendarum, Benefitiorum, & Clericatuum, tam vacantium, quam vacaturorum dare conſueverunt & debent, necnon integram medietatem omnium & ſingulorum fructuum, reddituum, & proventuum, jurium, obventionum, & emolumentorum, etiam diſtributionum quotidianarum primi anni Canonicatuum, Præbendarum, Benefitiorum, & Clericatuum hujuſmodi, per certas ejus litteras dictæ Sacriſtiæ, & ejus uſui perpetuo applicaverit, conceſſerit, & aſſignaverit, prout in dictis litteris, quas hic pro inſertis & expreſſis haberi

(a) Vides hic Pontificatus annos incipere ab ipſa Pontificis Conſecratione. Si enim ab electione petendum eſſet initium, Paulus III. die 30. Octobris 1536. quo tempore præſentes literas edidit, non ſecundum, ſed tertium Pontificatus annum numeraret; jam enim annus alter deſierat die 12. Octobris, qua nimirum ad ſummum Eccleſiæ gubernium aſcenderat.

(a) Pro

haberi volumus, latius continetur (*a*), ex applicationeque, conceſſione, & aſſignatione pecuniarum, fructuum, & emolumentorum hujuſmodi, Sacriſtia prædicta veſtimentis, ornamentis, & aliis neceſſariis ſatis reſtaurata extiterit, & piæ menti dicti Clementis ſatisfactum; Nos qui dictam Baſilicam non minori dilectione proſequimur, quique non minus quam ipſe Clemens ornatum dictæ Baſilicæ paternis affectibus deſideramus; rationabileque & congruum cenſentes, ut ex fructibus, & reditibus prædictis, Sacriſtiæ, & alii Miniſtri dictæ Sacriſtiæ, eidem, & Miſſis, quæ in dicta Baſilica quotidie celebrantur, inſerviunt, Accoliti nuncupati, ſpe præmii ex dictis fructibus &c. recipiendi, ad Sacriſtiæ, & aliis præmiſſis ſolertius inſerviendum alliciantur & invitentur, expenſæq. cerarum, olei, & aliarum rerum neceſſariarum, quæ tam pro uſu Sacriſtiæ & Baſilicæ, Chorique & majoris Altaris ejuſdem, quam etiam pro ornatu, & apparatu occurrenti ſingulis annis in Sacriſtia ejuſdem Baſilicæ fiunt, exinde ſolvantur; idcirco Motu ſimili nos omnia & ſingula ſalaria Sacriſtarum, Accolitorum, & aliarum perſonarum, dictæ Sacriſtiæ, & pro cura ejuſdem Sacriſtiæ & Baſilicæ deſervientium, quantitatem quamcumque cerarum, ſive faculæ ſint, ſive Torciæ, ac olei, & aliarum rerum hujuſmodi, quæ in eadem Sacriſtia & Baſilica quotannis comburetur & conſumabitur; expenſas etiam quæ in diverſis feſtivitatibus pro ornatu, & apparatu . . . . dictæ Baſilicæ erunt neceſſariæ, ex fructibus, proventibus & redditibus prædictis ſolvi, & ſatisfieri volumus atque mandamus. Et nihilominus volentes quod dicta Sacriſtia in aliquo relevetur, omnes, & ſingulas Oblationes, largitiones, & eleemoſinas majoris Altaris dictæ Baſilicæ per Capitulum dictæ Baſilicæ percipi ſolitas, dictæ Sacriſtiæ applicamus, concedimus, & aſſignamus. Volumuſque etiam quod Archipresbyter, Vicarius, Canonici, ac Camerarii dictæ Baſilicæ, omnium, & ſingulorum præmiſſorum curam ſuſcipiant, præmiſſaque omnia, & ſingula cum omni ſtudio, diligentia, & integritate exequantur, ipſoſque ab omnibus, & ſingulis cenſuris &c. ad effectum præmiſſorum abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, præmiſſis, ac conſtitut., & ordinat. Apoſtolicis, & litteris dicti Clementis, quas tamen, & in eis contenta confirmamus, & innovamus, ſtatutiſque, & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ juramento &c. roboratis, aliiſque in contrarium facien. non obſtantibus quibuſcumque. Volumus etiam quod præſentium ſola ſignatura ſufficiat, & per Notarium publicum dictæ Baſilicæ in libris ejuſdem regiſtrari debeant (*b*).

Nova Pontificis in Sacrarii beneficium œconomia.

In quos uſus pecunia ſit convertenda.

Oblationes majoris Altaris Sacrario addicit.

Haſce literas exequendas decernit.

Placet, & ita mandamus A.

Joanni Baptiſtæ de Comitibus perpetuo Beneficiato in Baſilica Vaticana, & Capellæ Apoſtolicæ Diacono, concedit, ut quamdiu, ob ſervitia Sedis Apoſtolicæ, a Baſilica aberit, fructus omnes, ac ſi eidem Baſilicæ intereſſet, percipiat.

Ex Cod. IX. pag. 429. Brevium Pauli III. in Archiv. Apoſt. Vatican.

AN. CH. 1538. 30. *April.*

PAulus Papa tertius. Dilecto filio Johanni Baptiſtæ de Comitibus perpetuo Beneficiato in Baſilica Sancti Petri de Urbe (*c*) familiari noſtro. Dilecte fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exigunt ea, quæ nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & te impenſurum ſperamus, ſervitia, ut diſpendiis tuis, quantum cum Deo poſſumus, occurramus. Cum itaque tu, qui in Capella noſtra Diaconus ac

(*a*) Pro diſſimili temporum conditione dimidiam fructuum primi anni partem Romani Pontifices in Baſilicæ Vaticanæ commodum diſſimili item œconomia diſtribuerunt. Nicolaus III. (*tom. 1. Bullar. Baſil. pag. 177.*) hanc pecuniarum ſolutionem decrevit. Eamdem Eugenius IV. (*ejuſd. Bullar. tom. 2. pag. 91.*) addita excommunicationis pœna, confirmavit. Clemens item VII. Prædeceſſorum decretum ne dum reſtituit, ſed ampliavit, additis etiam in Sacrarii utilitatem muneribus ac pecuniis, quas Canonici, Beneficiati, & Clerici poſſeſſionem accepturi donare conſueverant, (*eod. tom. 2. pag. 377.*) Tandem Paulus III. hoc Diplomate reditus ac emolumenta pridem Sacrario attributa, etiam in Sacrarii Miniſtrorum ſtipendium, ac alios Baſilicæ ſacros uſus convertit. Ita nimirum ob tenuatos fructus, ac imminutos oblationum proventus agendum erat. Succeſſu temporis hoc ipſum Pauli III. Decretum immutatum eſt, quod, ut videbimus, temporum viciſſitudo aliam agendi rationem ſuaſerit.

(*b*) Etſi in hiſce Apoſtolicis literis nulla temporis nota obſignetur, nihilominus ſub initium Conſtitutionis ad oram paginæ diem 13. anni 1537. adnotavimus. Hac in re ſequuti ſumus indicium, quod in parte poſteriori chartæ, cui hoc Diploma inſcribitur, apparet. Sic enim legimus: *Præſenta. in Capitulo die 13. Martii* 1537. Pridem fortaſſe literæ fuerant conſcriptæ; verum, cum ſtatum tempus ignotum ſit, diem qua traditæ fuerunt deſignavimus.

(*c*) Quo primum tempore Joannes Baptiſta de Comitibus inter Vaticanæ Baſilicæ Beneficiatos adſcriptus fuerit, Grimaldus omittit, qui tamen emortualem ejuſdem Beneficiati diem deſignat hiſce verbis: *Obiit dictus Joannes Baptiſta die 8. Mart. 1562.*

ac Capellanus & continuus commenſalis noſter exiſtis, & ut aſſeris, præter perpetuum beneficium Beneficiatum nuncupatum in Baſilica Brincipis Apoſtolorum de Urbe, nullum aliud Beneficium Eccleſiaſticum obtines, nos in hac noſtra a dicta Urbe abſentia ſequendo, & in eadem Capella continue ſerviendo, & tui Diaconatus officium exercendo (*a*), non ſolum dictæ Baſilicæ, ſed univerſali Eccleſiæ deſervire videaris. Nos ne ex hoc tuo ſervitio diſpendium & damnum reportes, providere volentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi, ut donec ad dictam Urbem redierimus, & nos ſequutus fueris, omnes & ſingulos fructus, redditus, & proventus tam ordinarios quam extraordinarios dicti Beneficii, etiam in diſtributionibus quotidianis conſiſtentes, quos ac ſi dicto Beneficio etiam in quibuſcumque Solemnitatibus inſervires, cum omni integritate percipere ac levare libere & licite poſſis & valeas, ac ſi ipſi Beneficio, ut præfertur inſervires, auctoritate Apoſtolica concedimus & indulgemus per præſentes; mandantes in virtute Sanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna dilectis filiis Vicario & Capitulo dictæ Baſilicæ, & ipſius Capituli Camerario Beneficiato, & aliis ad quos ſpectat, quatenus tibi vel Procuratori tuo de fructibus, redditibus, & proventibus prædictis, juxta tenorem præſentium, integre & cum effectu reſpondeant, vel reſponderi faciant. Non obſtanibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis tam Archipreſbytero &c. dictæ Baſilicæ, quam Vicario & Capitulo, ac aliis prædictis quomodolibet conceſſis, ceteriſque contraris quibuſcumq.

Beneficiatus de Comitibus Sedis Apoſtolicæ ſervitio addictus.

Omnes Beneficii diſtributiones, licet abſens, percipit.

Contraria non officiunt.

Datum ſub Anulo Piſcatoris Placentiæ (*b*), die ultima Aprilis 1538. Pontificatus noſtri anno quarto.

Prædeceſſorum veſtigiis inhærens, locationes Bonorum Baſilicæ, Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, ſive eorum conſanguineis aut famulis quoquo modo factas, irritas declarat. Judices ſtatuit, qui controverſiam de anticipatis ſolutionibus, ac melioramentis dirimant; ac litem, quæ inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos feruebat, extinguant.

Ex Autographo in Archiv. Baſil. Capſ. 8. Faſc. 11.

AN. CH. 1541.

Summor. Pontificum Sanctionibus Bonorum Baſilicæ locatio interdicta.

Sanctiones violantur.

MOtu proprio &c. Cum ſicut nobis innotuit, poſtquam a felic. recordat. Sixto quarto & Clemente ſeptimo (*c*), & forſan aliis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris nonnullæ litteræ, ſeu ſignaturæ in forma Motus proprii locationes & conceſſiones Caſalium, & Bonorum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Clericis, Benefitiatis, aut etiam Canonicis, ſeu aliis Perſonis eiuſdem Baſilicæ, etiam ſub cenſuris, & pœnis, ac cum decreto irritante fieri prohibentes, ſeu illas alias quomodolibet concernentes, ſucceſſive emanaverant, & tam in antea, quam poſtmodum nonnulla Caſalia, & alia Bona dictæ Baſilicæ, diverſis etiam ejuſdem Baſilicæ Perſonis, ſeu pro eis, aut eorum intuitu locata, ſeu conceſſa fuerint, in quibus etiam aſſeritur, per eaſdem Perſonas, ſeu earum aliquam, quædam melioramenta, & notabiles expenſas, ac

(*a*) Olim Diaconatus Miniſterium in Pontificia Capella, in qua nimirum non ipſemet Pontifex, ſed aut Cardinales, aut EpiſcopiSacrum obeunt, a Clericis etiam inferioris notæ exercebatur. Alexandri vero VII ætate major huic Sacro muneri acceſſit dignitas ac nobilitas. Quippe providus Pontifex celeberrima Conſtitutione edita *die* 10. *Junii* 1657. rejectis nonnullis Officiis quæ venalibus accenſebantur, decrevit, ut e celeberrimo trium Patriarchalium Eccleſiarum Clero eligerentur tres Canonici, quorum alter Presbyteri Aſſiſtentis, ut ajunt; alter Diaconi; tertius Subdiaconi munia exercerent. Nemo ergo miretur, ſi oorit Pauli III. temporibus Diaconatus officium in Miſſarum ſolemniis quæ in ipſa Pontificis Capella peragebantur, Baſilicæ Vaticanæ Beneficiato fuiſſe concreditum.

(*b*) Ut pacem inter Carolum V. ac Franciſcum I. Galliæ Regem Paulus conciliaret, nihil intentatum reliquit. Decrevit tandem Niciam accedere, ut diſſidentes Principes colloquio exciperet, ac fœdus componeret. Die 23. Martii 1538., ex Diario Angeli Maſſarelli apud Raynald. *num.* 9. ab Urbe diſceſſit. Ioſequentis Aprilis die 7. Lucam ingreſſus, poſt biduum Parmam, inde Placentiam ſe contulit, ubi uſque ad initia menſis Maji moram traxit. Hæc indubia ſunt ex Actis Conſiſtorialibus a memorato Raynaldo relat. *ſub num.* 10. Quo tempore igitur Placentiæ ſubſtitit, noſtram hanc edidit Conſtitutionem, deſinente Aprili promulgatam. Plura non addam, quoniam ſatis hæc ſunt ad haſce literas illuſtrandas, quod unum mihi propoſitum; nihil deiode ſolicitus plura ex Hiſtoria conſarcinare, ne forte ſpecioſo eruditionis prætextu extra chorum proſiliam.

(*c*) Haſce Sixti IV. ac Clementis VII. literas ſupra retulimus *pag.* 229. & 380. Etſi vero utriuſque Pontificis Decreto, & pœnis gravioribus in refractarios ſtatutis, Baſilicæ Vaticanæ Bonorum locatio aut cuipiam ex Clero, aut eorum conſanguineis & familiaribus fuerit interdicta, non ideo tamen a vetito contractu abſtinuerunt. Hinc lites ac controverſiæ inter Canonicos, Beneficiatos & Clericos exarſerunt, quæ deinde in Judicium delatæ ſunt. Quis vero controverſiarum finis fuerit, e ſequenti Paulino Motu proprio patebit.

(*a*) De

Hinc litium occaſio.

ac anticipatas ſolutiones, tam pro eis, quam eorum occaſione facta fuiſſe, inter dilectos Filios Capitulum Baſilicæ prædictæ ex una, & Benefitiatos nuncupatos, & Clericos ex alia Partibus, ſuper validitate, & invaliditate, ſeu reſciſſione locationum Caſalium, & bonorum hujuſmodi, ac melioramentorum, expenſarum, & ſolutionum hujuſmodi reſtitutione, rebuſque aliis in actis &c. deductis, quæſtionis materia orta, & lis coram diverſis Cardinalibus, ſeu aliis Judicibus delegatis introducta fuerit, & adhuc pendeat indeciſa; Nos, quorum eſt lites inter omnes, præſertim Eccleſiaſticas Perſonas, exortas, quantum poſſumus, de medio ſubmovere, ut majori animi quiete divinis laudibus valeant inſiſtere, per Prædeceſſores noſtros proinde ordinata obſervanda eſſe cenſentes, & attendentes non convenire inter Capitulum, & Benefitiatos, & Clericos prædictos litium fomenta confoveri, ac propterea volentes liti hujuſmodi finem imponere, nec non ſingularum literarum prædictarum, ac locationum hujuſmodi, ſeu deſuper confectorum Inſtrumentorum, ac inde ſequutorum quorumcumque modos, formas, qualitates, circumſtantias, & tenores, necnon litis ſtatum, & cauſæ hujuſmodi merita pro expreſſis haberi volentes, ex certa noſtra ſcientia cauſam ad nos advocamus, & litem hujuſmodi, alias quamquoad infraſcripta, penitus extinguimus, ac partibus ipſis deſuper perpetuum ſilentium imponimus, necnon quibuſvis Judicibus, quavis auctoritate, etiam Cardinalatus honore fungentibus, ne in cauſa hujuſmodi ulterius procedere, vel de illa ſe intromittere quoquomodo præſumant, diſtrictius inhibemus, ac irritum &c. decernimus; & nihilominus litteras Motus proprii, tam Sixti, quam Clementis, & aliorum Prædeceſſorum hujuſmodi, & in eis contenta quæcumque, cum opportuna juris, & facti, ſi quis fuerit, defectuum ſuppletione approbamus, & confirmamus, ac innovamus, & quatenus opus ſit, de novo concedimus, perpetuæ quoque firmitatis robur obtinere, & inviolabiliter obſervari debere decernimus, necnon, quas contra illarum formam, & tenorem factas eſſe cognovimus de quibuſcumque ipſius Baſilicæ, ſeu ejus

Pontifex litem perimit.

Prædeceſſorum litteras confirmat.

Menſæ Caſalibus, Hoſpitiis, Tabernis, Hortis, Domibus, & aliis quibuſvis Bonis locationes, & locationum prorogationes, vel alias conceſſiones ipſis Collitigantibus, ac eorum aut horibus, & pro eis, ſeu eorum intuitu, aut alias etiam eorum attinen., Conſanguineis, Familiaribus, aliiſque ſimilibus hactenus quomodolibet factas, ac ex nunc, prout ex tunc, & e contra quibuslibet Canonicis, Benefitiatis, Clericis, & aliis dictæ Baſilicæ Perſonis, ſeu pro eis, aut eorum intuitu, ſeu eorum Conſanguineorum attinentibus, Servitoribus, familiaribus, aut aliis ſimilibus impoſterum faciendas, caſſamus, irritamus, & annullamus, ac nullius roboris vel momenti fuiſſe, & eſſe, nullumque effectum ſortiri unquam poſſe, ipſiſque Baldo Epiſcopo (a), & Chriſtophoro (b), ſeu aliis pro eis agentibus, ſub excommunicationis, ac indignationis noſtræ pœnis injungimus, & mandamus, ut Caſalia prædicta in Feſto Sancti Angeli de Menſe Septembris proxime futuri vacua, libera, & expedita in manibus Capituli dimittere, & relaxare, ex nunc etiam propria auctoritate, & abſque vitio ſpolii, & attemptatorum per Capitulum ipſum, ſeu deputatos ab eo recipienda, poſſidenda, concedenda, locanda, & retinenda, volumus, & decernimus. Et nihilominus dilectis Filiis noſtris Gaſpari Sancti Apollinaris Contareno nuncupato (c), & Jo. Petro Sancti Clementis Titulorum Presbyteris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ut cauſam ſolutionis, aut compenſationis melioramentorum, & reſtitutionis anticipatarum ſolutionum per Conductores factorum, fructuumque, & expenſarum, ac damnorum, & intereſſe cognoſcant, audiant, terminent, & decidant; ita tamen, quod dubia, ſeu difficultates reſolutæ per dilectum filium noſtrum Gaſparem Cardinalem Contarenum nuncupatum, & duos Aulæ noſtræ Conſiſtorialis Advocatos ſecum adhibitos, firma, & reſoluta remaneant, nec amplius in dubium verti valeant; quodque Capitulum, Benefitiati, & Clerici ſub excommunicationis, ac indignationis prædictis, & mille Ducatorum auri Cameræ, partim Cameræ Apoſtolicæ, & partim non contravenienti parti applican., pœnis ipſo facto abſq. aliqua

Veteres locationes irrita declarat.

Prædia a conductoribus reſtitui mandat.

Quædam litium Corollaria a judicibus delegatis examinanda.

(a) De quo toties ſupra egimus.

(b) Chriſtophorum Cincium intellige, quem Paulus infra clarioribus verbis nominat, & Vaticanæ Baſilicæ Canonicum vocat. Porro, teſte Grimaldo, jam tum ab anno 1526. in Canonicorum Collegium fuerat adſcitus. A ceteris abſtineo, quoniam in ſequenti Diplomate opportunior recurret ſermo.

(c) Ex nobili Contarena familia Veneta, a Paulo III. anno 1531. die 21. Maji Sacro Cardinalium Collegio cooptatus *ex Raynald. num. 7.* Ab ejus virtutibus ac egregiis operibus recenſendis ſuperſedeo; Longa quippe panegyrica Oratio de eo proſtat apud Ciaconium. Hoc unum omnium loco ſufficiat, nimirum, hunc probatæ virtutis Virum, an. 1536. die 8. Aprilis inter Cardinales, quibus Pontifex Concilii celebrandi curam impoſuit, in Conſiſtorio fuiſſe deſignatum; ac deinde ſemel & iterum Legationis munere ad Carolum V. difficillimis hiſce temporibus fuiſſe nobilitatum. De variis Cardinalatus Titulis ad quos aſcendit, multa diſputantur, quæ a noſtro inſtituto aliena ſunt. Obiit Bononiæ die 14. Auguſti 1542. ea animi fortitudine, quam plurimum commendat Jo. de Caſa *ap. Raynald. ad hunc an. num. 22. & ſeq.*

aliqua Judicis declaratione, vel miniſterio per contrafacientes incurrendis, teneantur, & debeant ſolemniter, ut moris eſt, ac in forma valida, & conſueta obligari, ac ſolemnia deſuper Inſtrumenta conficere de ſtando juri, ac omni, & toto eo obſervando, ac idem ſolvendo, ad quod per ipſos Cardinales condemnabuntur, ſeu quidquid per ipſos Cardinales judicatum, & determinatum extiterit. Et ſimiliter Venerabilis Frater noſter Baldus Epiſcopus Ferratinus, & Chriſtophorus Cincius Canonici ejuſdem Baſilicæ, ſub cenſuris, & pœnis eiſdem, de fructibus, pœnis, & aliis, prout condemnabuntur, ſatisfacere debeant & teneantur, ac omnino ſatisfaciant reſpective, & tam Benefitiati, & Clerici, ſeu Capitulum, quam Baldus Epiſcopus, & Chriſtophorus præfati, unicæ ac ſoli ſententiæ per dictos Cardinales ferendæ, abſque ullius appellationis, ſeu alterius reclamationis ſpe, quas etiam non frivolas, ſeu alias jure admittendas, ex certa ſcientia tollimus penitus & amovemus, ſub cenſuris, & pœnis prædictis, ſtare, illique omnino parere debeant, & obligati ex nunc exiſtant, ſtatuimus, committimus, & mandamus, dictaſque obligationes, ac inſtrumenta deſuper conficienda, ex nunc confirmamus ſimiliter, & approbamus, ac ea inconcuſſæ firmitatis robur obtinere, & inviolabiliter obſervari debere, etiam cum ſuppletione defectuum etiam ſubſtantialium volumus, & ordinamus. Decernentes, & declarantes, omnes Mageſes, & alia laboreria, non tamen fœna, neque paleas per dictos Baldum Epiſcopum, & Chriſtophorum, ſeu alios pro eis in Terris Caſalium ab eis detentorum, pro cultura anni proxime ſequentis factas, Conductores dictorum Caſalium, extimatione per duos Peritos, unum videlicet pro parte ipſorum Baldi Epiſcopi, & Chriſtophori, & alium pro parte Beneficiatorum, ſeu eorum Procuratorem eligendos, et ſi ipſi duo Periti eligendi diſcordes fuerint, per tertium per nos eligendum, ſeu duos ex ipſis tribus ſic eligendis, facta, ſolvi, & de illarum ſic extimato pretio eiſdem Baldo, & Chriſtophoro per ipſos Conductores, antequam Caſalibus, & Bonis ipſis frui incipiant, ſatisfieri debere; ſic tamen, quod per hujuſmodi ſolutionem, Benefitiatis & Clericis prædictis in lite, quoad expenſas, damna, fructus, & intereſſe, & pœnas, & alia, nullum præjudicium generetur, ſed ipſi Baldus, & Chriſtophorus, ſi condemnentur, totum illud pretium, quod ratione Mageſarum, aliorumque præmiſſorum receperint, reſtituere, vel recompenſare, prout dicti Cardinales judicabunt, teneantur; & inſuper eoſdem Baldum Epiſcopum, & Chriſtophorum in Feſto Sancti Michaelis Archangeli menſis Septembris præſentis anni milleſimi quingenteſimi quadrageſimi primi (a), ad omnia Caſalia per eos retenta, & per tertias etiam Perſonas quomodolibet obtenta, ut præmittitur, ſub pœnis, cenſuriſque præmiſſis, ac damnis, & intereſſe, relaxanda, & cum effectu conſignanda, teneri, & aſtrictos exiſtere; volentes inſuper, ac etiam decernentes, quoad præmiſſa omnia, ſolam noſtram Signaturam ſufficere, & ubique in judicio, & extra fidem facere, nec alterius probationis adminiculum requiri debere, ac juxa ejus tenorem judicandum fore, abſque alia litterarum deſuper expeditione, Regula non obſtante, vel litteras deſuper in forma Brevis, in quibus ſingulæ Clauſulæ prædictæ latiſſime extendi poſſint, cum præmiſſorum omnium, & aliorum neceſſariorum majori, & veriori expreſſione, ac opportuna exequutorum deputatione, etiam ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis, cum poteſtate aggravandi &c. Invocato &c. expediri poſſe. Non obſtantibus præmiſſis, ac regula noſtra de non tollendo jure acquiſito, quam minime unquam obſtare, nec opponi poſſe. Et quia re ipſa diſcuſſa, & plene per nos cognita, utilitati dictæ Baſilicæ, ac quieti Eccleſiaſticarum, præſertim dictæ Baſilicæ Perſonarum, ac rei veritati ita expedire cognovimus, & pro comperto habemus, illi, aliiſq. Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non omnibus illis, quæ dicti Prædeceſſores in eorum litteris prædictis voluerunt non obſtare, etiam latiſſime extenden. derogamus; ſicque per quoſcumque Judices &c. etiam Auditores &c. aut Cardinales &c. judicari &c. ſublata &c. poteſtate, irritum quoque &c. decernimus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Decernit, ut part: ſententiæ acquieſcant.

Quædam conditiones in concordia ſervandæ.

Quo tempore Prædia dimittenda a Conductoribus.

Contraria e medio tollit.

Placet Motu proprio. A.

Pro-

(a) Patet igitur hoc eodem anno præſentem Pauli Motum proprium fuiſſe promulgatum. Qua quidem ratione moti, ſub harumce literarum initium hunc eumdem annum 1541. obſignavimus.

(a) Repe-

Prohibet ne Bona ac Latiſundia Baſilicæ Vaticanæ alienentur, quod Capitulum viginti Ducatorum millia in ſubſidium Romanæ Eccleſiæ contulerit. Par beneficium ceteris Eccleſiis offert, ſi pari ſolicitudine Apoſtolicæ Sedis neceſſitatibus opem ferant.

Ex Regeſto II. Brevium Pauli III. Epiſtol. 354. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1542. 25. April.

Turcarum contra Christianos conatus.

Capitulum Vaticanum multam auri vim in Eccleſiæ ſubſidium confert.

Pontificis in Capitulum benignitas.

Par beneficium ceteris Eccleſiis offert, ſi pecuniam perſolvant ſtato tempore.

AD futuram rei memoriam. Cum nuper, poſtquam ad occurrendum periculis quæ Chriſtianæ Reipublicæ ex magnis Belli apparatibus per immaniſſimum Turcharum Tirannum, ad invadendam & occupandam Chriſtianitatem terra marique factis, imminere videbantur (*a*), nonnulla Caſalia, res, & bona Eccleſiarum, Baſilicarum, Monaſteriorum, ac Beneficiorum eccleſiaſticorum, tam in alma Urbe noſtra quam alibi conſiſtentium, ſub certis modo & forma tunc expreſſis alienare, per alias noſtras ſub Plumbo expeditas litteras, de venerabilium Fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſu in Conſiſtorio noſtro ſecreto deveneramus, dilecti filii Capitulum Baſilicæ Sancti Petri de dicta Urbe, ut ab alienatione Caſalium ſuorum abſtinere dignaremur, Nobis humiliter ſupplicaverint, ac ſubventionem viginti millium Ducatorum auri de Camera nobis obtulerint, ſummamque hujuſmodi poſtmodum effectualiter perſolverint; Nos, etſi prout neceſſitas nobis ob hujuſmodi pericula imminens exigebat, longe majorem ſubventionem ab eiſdem Capitulo, ex venditione Caſalium & bonorum ad menſam Capitularem ipſius Baſilicæ pertinentium, habere debuiſſemus & potuiſſemus (*b*), tamen videntes animi promptitudinem, & celeritatem eorumdem Capituli ad nobis ſubveniendum, ipſiuſque promptitudinis aliquam rationem habere (*c*), & dictos Capitulum benigno & liberali favore, etiam pro deſiderio quod nobis ineſt, ut Eccleſiarum bona potius augeantur, quam minuantur, proſequi volentes, oblatione, & ſolutione hujuſmodi contenti fuimus, & ob illam a venditione Caſalium & bonorum dictæ Menſæ abſtineri fecimus. Licet autem ob id, quod pericula hujuſmodi in dies graviora fiunt, ad alienationem Caſalium & bonorum reliquarum Baſilicarum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Beneficiorum prædictorum, abſque ulteriori mora, deveniendum eſſet, tamen pro deſiderio prædicto, & ut hii quos præmiſſa concernunt, videntes noſtram erga eos benignitatem & liberalitatem, inſtar dictorum Capituli, celeriter nobis in tanto diſcrimine ſubvenire procurent, etiam erga eos liberales atque benevolos, quantum nobis poſſibile eſt, nos exhibere volumus, Motu proprio, & apoſtolica auctoritate per præſentes ſtatuimus, & ordinamus, quod ſi aliarum Baſilicarum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac Beneficiorum prædictorum Capitula, Conventus, & perſonæ ad quas ſpectat, juxta ſubventionem & ſolutionem per dictos Capitulum Baſilicæ Sancti Petri, ut præfertur, factam hujuſmodi, pro rata Caſalium & bonorum ſuarum Eccleſiarum, Baſilicarum, Monaſteriorum, & Beneficiorum prædictorum, infra tempus per dilectum filium Guidonem Aſcanium Sancti Euſtachii Diaconum Cardinalem, noſtrum, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarium (*d*) ſtatuendum, nobis ſubvenerint, & ſolverint, ab alienatione Caſalium, & bonorum Baſilicarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Beneficiorum hujuſmodi abſtineant, & Caſalia, ac bona ipſa vendi non debeant. Quod ſi infra dictum tempus, ſub-

(*a*) Repetenda hic quæ Solymanus Turcarum Imperator, ad Chriſtianorum internecionem, inſtructis terra marique viribus, moliri decreverat. An. 1537. Regnum Neapolitanum ingreſſus, ac inde ejectus, rurſum anno 1542. ad invadendum Occidentis Imperium arma convertit, ac in Hungariam illatis copiis, Arces aliquot munitiſſimas cepit. Gravioris mali metu correptus Pontifex, ut exercitum pararet, Helvetios milites ſtipendio conduxit. Cumque tot tantiſque belli ſumptibus Pontificium ærarium par non eſſet, vectigalia conſtituit. Atque hæc quidem, ut opinor, cauſſa fuit, quæ Pontificem impulit, ut Baſilicam Vaticanam, ceteraſque Urbis Eccleſias ad graviorem pecuniarum ſummam perſolvendam adegerit.

(*b*) Statuerat Pontifex, ut e ſequenti Motu proprio patebit, integram pecuniæ ſummam ex alienatione Prædiorum, quorum annui fructus tria Scutorum millia conficerent, percipiendam, colligere. Abſtinuit tamen, ac minori oblato cenſu, tandem acquievit.

(*c*) Capituli noſtri diligentia commendatur, quod lubenti promptoque animo Eccleſiæ neceſſitatibus opem tulerit. Atque hæc ſummo jure illi debetur laus, ſive ingentem pecuniarum vim, in Eccleſiæ beneficium collatam, ſive expeditam manum, quæ opes profudit, inſpicias. Clementis VII. difficili ac ærumnoſa ætate vigintiduo aureorum millia, ex Prædiorum alienatione collecta, ut patet e ſuperioribus Clementis literis miniſtravit. Paulo III. imperante, viginti millia Ducatorum auri perſolvit. Si ceteras Urbis ac Orbis Eccleſias hac ætate percurras, haud ita facile paris munificentiæ ac ſtudii erga Romanam Eccleſiam occurrent exempla.

(*d*) Guidonem Aſcanium Sfortiam Patre Boſio S. Floræ Comite, & Conſtantia Pauli III. filia natum intellige. Ab eodem Pontifice Sacra Purpura donatus, ac plurium Eccleſiarum adminiſtratione, ipſo etiam Baſilicæ Liberianæ Archipresbyteratu, ac S. R. E. Camerariatu, ut Legationes omittam, decoratus, obiit an. 1564. ac in eadem Liberiana Baſilica, in quam beneficentiſſimum ſe præbuerat, ſepultus eſt. Adeas Ciaconium.

(*a*) Nempe

ſubventionem & ſolutionem hujuſmodi non fecerint, ad venditionem & alienationem Caſalium & bonorum hujuſmodi, juxta dictarum litterarum tenorem, omnino procedetur; ſuper quibus præfato Guidoni Aſcanio Cardinali Camerario omnem opportunam facultatem & auctoritatem, etiam Contradictores, renitentes, & rebelles per eccleſiaſticas cenſuras & pœnas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendi; invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis, per eaſdem præſentes dicta auctoritate concedimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac omnibus illis quæ in dictis litteris voluimus non obſtare, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Decernentes quod præſentium tranſumptis manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in Dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Contra moroſos debitores divinus agitur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die xxv. Aprilis Milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſecundo, Pontificatus noſtri anno octavo.

Concordiam inter Canonicos, Beneficiatos, & Clericos initam confirmat. Scuta viginti millia pro gravioribus Eccleſiæ neceſſitatibus pridem ſoluta, acceptat. Ut ſolutionis onus Baſilicæ Vaticanæ impoſitum minus grave ſit, nonnulla Privilegia concedit.

Ex lib. ccxxx. Regeſt. Bullar. Pauli III. pag. 221. apud Archiv. Apoſt. Vatican.

PAULUS PAPA III.

AN. CH. 1542. 4. *Maji.*

DUdum ſiquidem, ſive nuper orta materia quæſtionis inter dilectos filios Beneſitiatos, & Clericos Baſilicæ Sancti Petri de Urbe, & ſuos litis Conſortes ex una, & Capitulum, & venerabilem Fratrem noſtrum B. (*a*) Ferratinum Epiſcopum Liparen. in una, & in alia parte dilectum etiam filium Chriſtophorum Cintii dictæ Baſilicæ Canonicos, quibus nonnulla, ſive diverſa Caſalia Baſilicæ præfatæ per Canonicos, & Capitulum prædictos etiam ad longum tempus locata, & tempora locationum prædictarum, mediantibus certis notabilium pecuniarum ſummis anticipatæ ſolutis, & melioramentis in illis per ipſos B., & Chriſtophorum faciendis, prorogata fuerunt, de, & ſuper nullitate, & invaliditate dictarum locationum, & illarum prorogationum, ac computatione, ſeu compenſatione anticipatarum ſolutionum, & melioramentorum hujuſmodi, cum fructibus ex dictis Caſalibus per ipſos Bartholomæum, & Chriſtophorum perceptis, ipſis Beneſitiatis, & litis Conſortibus computationem, ſeu compenſationem prædictam fieri prætendentibus, Canonicis vero, & Capitulo, ac B., & Chriſtophoro prædictis, compenſationem hujuſmodi minime fieri, ſed dicta melioramenta facta, una cum anticipate ſolutis hujuſmodi reſtitui, & ulterius etiam damna, & expenſas ſibi refici, & refundi debere, & nonnulla alia prætendentibus partibus ex altera; liteque, & cauſa de, & ſuper præmiſſis & illorum occaſione coram dilecto filio noſtro Gaſpare Tituli Sancti Apollinaris Presbytero Cardinali Contareno nuncupato (*b*), dilecti etiam filii noſtri Franciſci Tituli Sanctæ Praxedis Preſbyteri Cardinalis Cornelii nuncupati (*c*) dictæ Baſilicæ Archipresbyteri a Romana Curia tunc abſentis, Locumtenente, auctoritate ordinaria, ſive ex delegatione Apoſtolica, inter Beneſitiatos, Clericoſque, & litis Conſortes agentes ex una, Capitulumque, & Canonicos, ac B., & Chriſtophorum litis Conſortes hinc inde partibus ex altera, introducta, dilectis filiis Jacobo de Puteo noſtri Palatii Apoſtolici cauſarum Auditore (*d*), & Antonio Gabrielis, & Fabio de Aranchabone Conſultoribus a dicto Gaſpare Cardinali electis, & ſucceſſive illis per nos adjuncto dilecto filio Hieronymo de Juſtinis Aulæ ejuſdem Palatii Advocatis, inter dictas hinc inde partes aliquandiu litigato, & vigore certi reſcripti, etiam Motu proprio a nobis emanati, inter alia, locationibus, & prorogationibus prædictis caſſatis, & dilecto filio noſtro

Controverſia ſuper Prædiorum locatione ſtatus ac merita

Judicum nomina.

Pontifex locationem reſcindit.

(*a*) Nempe Baldum Ferratinum, de quo toties in litteris Apoſtolicis occurrit mentio.

(*b*) Olim inquam nuncupato. Siquidem die 11. Februarii 1542. ad Titulum *S. Praxedis* fuiſſe promotum Ciaconius affirmat.

(*c*) Hic etiam Titulus Cardinalatus indicatur quem Cardinalis Cornelius pridem obtinuit. Hoc quippe tempore ad Titulum *S. Mariæ Transtiberim*, qui poſtremus illi fuit, gradum feciſſe fateamur oportet, ut nempe Cardinali Contareno S. Praxedis Titulum liberum vacuumque relinqueret.

(*d*) Mox ſub Julio III an. 1551. in Cardinalium Collegium cooptatus.

(*a*) Sup-

noſtro Joanne Petro Tituli S. . . . . Presbytero Cardinali Theatino nuncupato (*a*), cauſam, ſive cauſas compenſationis, ſive computationis melioramentorum, & anticipatæ ſolutorum prædictorum, rebuſque aliis tunc expreſſis audien. cognoſcen. & nobis referen. commiſimus, & nonnulla alia tunc expreſſa mandavimus, ſtatuimus, & decrevimus: cumque lite hujuſmodi ſic coram Gaſpare, & Joanne Petro Cardinalib. præd. indeciſa penden. & imminentibus Chriſtiani nominis hoſtis Turcharum Tyranni immaniſſimi, & aliis neceſſitatibus noſtris, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, unde, ut illis ſubveniri commode poſſet, facultates & redditus Cameræ Apoſtolicæ non ſufficerent, & nihilominus omnino pro Belli & aliorum prædictorum proviſione, de exceſſiva pecuniarum ſumma eſſet in promptu providendum; Noſque propterea una cum venerabilibus Fratribus noſtris ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus inter alia, ut tot Caſalia dictæ Baſilicæ, ex quibus perciperentur annui redditus trium millium ſcutorum, vendereretur decreviſſemus, & jam dictæ venditioni manus apponeretur; Nos Capituli, & Canonicorum prædictorum, aſſerentium ex alienatione hujuſmodi eidem Baſilicæ nimis enorme damnum, & læſionem inferri, inſtante etiam venerabili Fratre noſtro A. Epiſcopo Albanenſi Card: Sanctorum Quatuor (*b*), humilibus ſupplicationibus inclinati, alienationem hujuſmodi poſtponen., de habendis tantum viginti millibus ſcutis contenti remanſimus, & cum Canonici, & Capitulum prædicti hujuſmodi viginti millia ſcuta nobis ſolvenda in promptu etiam non haberent, ſed illa eſſent exquirenda, diverſis tractatibus etiam Capitularibus ſuper hoc præcedentibus, tandem inter præfatum A. Cardinalem, & dilectum filium B. (*c*) Clericum Theſaurarium noſtrum generalem, Canonicos, & Capitulum, ac B., & Chriſtophorum præfatos, primo certa Capitula vulgari ſermone in ſcriptis redacta, & ſucceſſive nonnulla, quæ addenda, & declaranda fuere, per unum primum declararunt, & addiderunt, & de novo forſan pacti fuerunt; cumque illis nobis relatis, aſſereretur reperiri alios meliorem conditionem offerentes, & dictis Canonicis ſeu Beneficiatis, ſeu ab ipſis, vel per ipſos reſpective, ſpecialiter, ut aſſerebant, ad hoc deputatis, una cum A. Cardinali, & B. Theſaurario præfatis coram nobis conſtitutis, re maturius diſcuſſa, & intellecta, repertum fuiſſet, eoſdem B., & Chriſtophorum pro novis Conductionibus Caſalium hujuſmodi præ ceteris in ejuſdem Menſæ Capitularis utilitatem, meliorem, & utiliorem conditionem offerre, nobiſque intervenientibus, ut litibus, & diſcordiis hujuſmodi ſopitis, inter Beneficiatos, & ſuos conſortes amœnitas, & pacis dulcedo plantata perduret, ipſique Canonici, Beneficiati, & Clerici liberius Altiſſimo valeant famulari, deſuper modo infraſcripto convenerunt, & concordarunt, & finaliter in executionem, & pro adimplemento præmiſſorum Canonici, & Capitulum prædicti, poſtea capitulariter convenientes, lites prædictas execrantes, & ab illis diſcedere volentes, per aliud etiam vice, & nomine dictorum Beneficiatorum, & illis adherentium liti, & cauſæ, ſeu litibus, & cauſis prædictis ceſſerunt, & ulterius etiam cedere promiſerunt, & Caſalia prædicta cum augumento annui pretii mille ducentorum ſcutorum ſimilium, ultra id quod anterius ſolverant, ad duodecim annos tantum B. & Chriſtophoro prædictis locarunt & arrendarunt, & nihilominus poſtremo pro habendis dictis viginti millibus ſcutis nobis ſolvendis, annuum Cenſum mille quadringentorum ſcutorum ſimilium ſuper nonnullis ex dictis Caſalibus tunc expreſſis conſtituerunt, & illum dicto Chriſtophoro pro dictis viginti millibus ſcutis, & cum de retrovendendo, & redimendo, ſeu in totum, vel in partem ſimul, vel ſucceſſive liberando, ſeu affrancando, & noſtro beneplacito reſervato, & nonnullis aliis pactis, & conditionibus tunc expreſſis per Inſtrumentum vendiderunt (*d*) aliaſque, & alia promiſerunt prout in Capitulis, & ſingulis Inſtrumentis prædictis ſucceſſive deſuper confectis latius continetur. Nos itaque, quod locatio, ſeu arendamentum prædictum in evi-

Alios litis fomites ad Delegatum amandat

Turcarum in Chriſtianos molimina.

Pontifex ad belli ſumtus cenſum a Baſilica ſolvendum imponit.

Varii pro Cenſus ſolutione tractatus.

Ex locationum auctario cenſus ſolvendus.

Litis ceſſatio, ac viginti millium Scutorum ſtatuta ſolutio.

(*a*) Supple: *S. Mariæ Tranſtiberim*, quo Titulo hac ætate fuebatur Joannes Petrus Carrafa egregius S. R. E. Cardinalis, quem Pontifex hic indigitat. Theatini cognomen ab Archiepiſcopatu Theatino, quem primum dimiſerat, ac deinde Pauli III. juſſu adire coactus eſt, nomen illi inditum. Nulla Albanenſis Eccleſiæ hic mentio, quam ſerius, hoc eſt an. 1541. die 17. Octobris Ughello teſte, ad miniſtrandam ſuſcepit. Dies me deficeret, ſi quæ in Cardinalis hujoſce laudes conferre poſſunt, huc transferrem. Multa paucis conficiam, ſi dixero, novum Collegium Presbyterorum, quos Theatinos vocant, ab eo fuiſſe inſtitutum; Cardinalitiam dignitatem eidem invito ac reluctanti fuiſſe collatam; tandemque ad Petri Cathedram fuiſſe erectum ſumto Pauli IV. nomine; qua de re ſuo loco pluribus agendum.

(*b*) En Antonium Cardinalem Puccium, de quo ſupra nonnulla adnotavimus. Cardinalis *SS. Quatuor* nominatur; hoc quippe titulo inſignitus fuit a Clemente VII. tunc cum anno 1531. Sacra Purpura donatus eſt. Præterea Epiſcopus *Albanenſis* appellatur; jam enim a die 15. Februarii præſentis anni 1542. hujuſce Eccleſiæ Epiſcopus fuerat renunciatus. Hæc Ughellus.

(*c*) Initialis hæc litera B. quæ proprium Theſaurarii Generalis nomen ſubindicat, Bernardinum Heluinum exprimit, qui Pauli III. ætate, antequam ad Anglonenſem Eccleſiam tranſiret, Pontificii ærarii præfecturam exercuit. De eo Ciampinus loquitur in Diſſertat. *de Collegio Abbreviatorum de Parco majori p.* 19. & Ughellus in ſerie Anglonenſium Epiſcoporum.

(*d*) Ex hac facti ſerie liquet, Chriſtophorum Cincium Baſilicæ noſtræ Canonicum, in Prædiorum locatione auctarium obtuliſſe; ac Cenſum a Capitulo impoſitum, ſolutis Scutis viginti millibus, quæ in Pontificium ærarium collata ſunt, redemiſſe. Vir ergo fuit nobilitate ac multa divitiarum copia ſpectabilis, dignus cui publici ærarii Præfectura fuerit concredita.

(*a*) In

evidentem Capituli, & illius Menſæ Canonicorumque & Beneficiatorum præd. utilitatem cedit, & quod ne Caſalia prædicta vendantur, conſtitutio, & venditio dicti cenſus pro viginti millibus ſcutis nobis ſolvendis, eſt Capitulo, & Menſæ prædictis minus damnoſa; Nec non, & de omnibus aliis & ſingulis præmiſſis, illorumque circumſtantiis univerſis ad plenum informati, & coram quibus inter dictos Jacobum, Hieronymum, Antonium, & Fabium, ipſo Gaſpare a Romana Curia abſente, inter alia, de, & ſuper melioramentorum & pecuniarum prædictarum anticipate ſolutarum, & melioramentorum prædictorum cum fructibus, & Caſalibus prædictis a B., & Chriſtophoro prædictis hactenus perceptis, compenſatione, ſeu illorum ſolutione, non modicum de jure altercatum, & hæſitatum fuit, ambiguitates & dubia, quemadmodum nobis convenit, & incumbit, tollere, & ne lis hujuſmodi fiat immortalis, providere volen., Motu proprio, & ex noſtra ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine prædictis, & nonnullis aliis cauſis rationabilibus animum noſtrum moven. quatenus opus ſit, ceſſionem prædictam admitten., & nihilominus etiam ſine ceſſione hujuſmodi, aut aliqua illius admiſſione, omnino in perpetuum cauſam, ſive cauſas hujuſmodi ad Nos avocan., & litem, ſeu lites prædictas, illius, ſeu illarum ſtatum & merita, nomina, & cognomina Judicum, & Collitigan. pro expreſſis habentes, extinguimus, & hinc inde partibus ſilentium imponimus. Et ulterius arrendamentum, ſeu arrendamenta, & cenſus impoſitionem, & illius venditionem, capitulaque, nec non ſingula Inſtrumenta prædicta deſuper confecta, ac prout præmiſſa concernunt, omnia, & ſingula in illis contenta, & inde ſequuta quæcumque, rata, & grata habentes, illa omnia, & ſingula approbamus, & confirmamus, omneſque, & ſingulos, etiam quarumcumque, tam accidentalium, quam ſubſtantialium ſolemnitatum, quæ de jure, conſuetudine, vel alias forſan intervenire debuiſſent, & deberent, forſan omiſſarum, nec non etiam alios juris, & facti, ac alios etiam majores, & incognitos, ac inexcogitatos quoſcumque defectus, qui forſan intervenerint in eiſdem, ſupplemus, ac illa omnia, & ſingula per hinc inde Partes inviolabiliter obſervari debere, & invitos ad illarum obſervationem cogi, conſtringi, & compelli poſſe, volumus. Et inſuper fatemur, & in verbo noſtro Roman. Pontific. recognoſcimus, & atteſtamur, habuiſſe, & recepiſſe in contanti, promptaque, & numerata pecunia ab eiſdem Capitulo, & Canonicis dicta viginti millia ſcut., & de illis ſic habitis, & receptis dictos Canonicos, & Capitulum, cum pacto de ulterius quidquam in perpetuum non petendo, quietamus, abſolvimus, & liberamus, in omni, qua poſſumus, meliori forma. Er præterea etiam Canonicos, & Capitulum prædictos, pro præmiſſis, & illorum occaſione, aliqualiter recompenſare, & in futurum ab ulterioribus gravaminibus, & aliis ſimilibus relevare, & indemnes conſervare volentes, pari Motu &c. Nos, & Succeſſores noſtros Romanos Pontifices de cetero in perpetuum ab omni ſimili alienatione Caſalium, & quorumcumque aliorum Bonorum immobilium ejuſdem Baſilicæ, & illius Menſæ, etiam alienationis vocabulo largiſſime ſumpto, abſtinere, & quod etiam ipſi Succeſſores noſtri abſtinebunt, & etiam per annos quinque proximos, & immediate ſequentes, ipſum Capitulum, & Canonicos aliquibus decimis, vel quibuſcumque aliis, etiam pro neceſſitatibus etiam ejuſdem Romanæ Eccleſiæ, & Sedis Apoſtolicæ, etiam in fidei neceſſitate, vel alias imponen. impoſitionibus aut taxationibus non gravare ſeu moleſtare, quodque etiam Succeſſores noſtri prædicti non gravabunt, nec moleſtabunt, tenore præſentium in validi, & efficacis contractus inter nos, & Sedem Apoſtolicam, & Romanam Eccleſiam, & Canonicos, & Benefitiatos prædictos initi, pro nobis, & eiſdem Succeſſoribus noſtris in ſimili verbo Rom. Pont. promittimus, & etiam obligamus. Et etiam quia juſtum fore cenſemus, quod etiam membra capiti ſuccurrant, & ſubveniant, volumus, & ordinamus, quod omnes, & ſinguli Capellas, & quæcumque alia Beneficia in eadem Baſilica obtinentes, & etiam penſiones etiam ſuper illarum, & illorum, ac Canonicatuum, ac Præbendarum ejuſdem Baſilicæ fructibus, qui etiam forſan in quotidianis diſtributionibus conſiſtunt, percipientes, & levantes, etiam forſan quamcumque illarum exemptionem habentes, illa non obſtan., etiamſi de illis integraliter ſolvendis ipſi Canonici, Capellani, aut Benefitiati ſe ſpecialiter, & expreſſe, etiam in forma Cameræ Apoſtolicæ, etiam addito juramento ſe obligaſſent; ita quod liceat dictis Canonicis portionem, dictos Canonicos, Capellanos, & Benefitiatos, ac Penſionarios tangentem, etiam propria auctoritate libere, & licite capere, habere, & levare, ac exigere, & reſpective retinere poſſint, & quia in ſolutionem viginti mill. ſcutorum hujuſmodi una cum prædictis Capitulo, & Canonicis concurrant, & contribuant, volumus, concedimus, & indulgemus. Quinimo etiam eoſdem Capellanos, & Benefitiatos ad proportionabilem hujuſmodi ſolutionem, etiam invitos, ita quod,

Pontifex litem extinguit, contractum probat, & pecuniæ ſolutionem acceptat.

Capitulum a cenſu liberat.

Ab aliis gravaminibus eximit.

Penſionarios, ac alia Beneficia obtinentes, ad cenſus ſolutionem adigit.

quod etiam inviti cogi, & compelli poſſint, ſpecialiter, &expreſſe teneantur, obligamus. Et ulterius etiam ipſis Capitulo, & Canonicis, Cappellanis, & Beneſitiatis, etiam omnes, & ſingulas decimas jam hactenus impoſitas, etiam forſan non publicatas, vel non intimatas, vel etiam non ſolutas gratioſe remittimus, & condonamus, & ipſos tam conjunctim, vel diviſim ab illorum ſolutione liberamus, & pariformiter etiam eoſdem in meliori, qua fieri poſſit, forma quietamus. Et poſtremo forſan quandocumq. omnibus, vel ſingulis præmiſſis contraveniri, vel contradici quomodolibet in judicio, vel extra, contingerit, ipſos ſic contravenientes, vel contradicentes, ut præfertur, ad refectionem, & ſolutionem melioramentorum, & refuſionem anticipate ſolutorum prædictorum, nulla excomputatione in fructibus dictorum Caſalium fienda, obligamus, ac teneri, & obligari, & etiam invitos ad prædicta, cogi, & compelli, & conſtringi libere, & licite poſſe concedimus, & indulgemus, præſenteſque, quarum etiam ſolam ſignaturam ſufficere, ſeu per Breve, vel ſub plumbo litteras deſuper expediri poſſe volumus, & illas etiam, abſque alia illorum verificatione, vel productione ad plene omnia, & ſingula præmiſſa tam in judicio, quam extra proban. ſufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, nec in contrarium probationem admitti, ac de obreptione, ſubreptione, & intentionis defectu, vel quocumque alio defectu impugnari non poſſe concedimus, & indulgemus, ſicque &c. judicari &c. ſublata &c. irritumque, & inane &c. decernimus; non obſtan. juramento prædicto, præmiſſis, & conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ſtatutiſq., & conſuetudinibus Baſilicæ, & Capituli, necnon Urbis, juramento &c. firmatis ſtatutis, nec non felicis recordationis Pauli ſecundi Prædeceſſoris noſtri de rebus Eccleſiæ non alienandis, ac Sixti quarti, Clementis ſeptimi, ac aliorum quorumcumque Prædeceſſorum noſtrorum, locationes de Caſalibus hujuſmodi ipſis Canonicis etiam ſub excommunicationis, cenſuriſque, & pœnis, & aliis ibidem expreſſis fieri prohibendo, & illas factas annullando, aliiſq. Privilegiis, Indultis, latiſſime extendendis, ceteriſque contrariis quibuſcumque, cum clauſulis opportunis,

Clero Baſilicæ Privilegium conceditur.

Præſentes literas omnino ſervandas decernit.

Clauſula derogatoria.

Fiat motu proprio A.

Et cum abſolutione a cenſuris, ad effectum de & pro omnibus etiam in caſibus &c. regula non obſtante latiſſime extendend. & de admiſſione ceſſionis, & etiam ſine illa de advocatione cauſæ, etiam prædict., & quorumcumque etiam aliorum immobilium dictæ Baſilicæ bonorum, inter Beneſitiatos, & litis conſortes ſuos, ac Capitulum, & Canonicos prædictos, & extinctione litis, impoſitione perpetui ſilentii rata & grata inibitione, approbatione, & confirmatione, defectuum ſuppletione, abſolutione, liberatione, voluntate, ſtatuto, ordine, decreto, promiſſione, obligatione, recognit., confeſſione, omnibuſq. aliis, & ſingulis ſupradictis, & etiam infraſcriptis, quæ etiam quoad omnes & ſingulas partes ſpecialiter, & expreſſe repetita, & pro repetitis habeantur, latiſſime exten., & cum derogatione tam Sixti, quam Clementis & etiam noſtris mandatis & prohibitionibus & aliis contrariis quibuſcumque; etiam quaſcumque cenſuras, & pœnas in ſe continen., etiamſi forſan B., & Chriſtophorus prædicti illas incurriſſent latiſſime extenden. & cum opportuno mandato etiam Præſidentibus, & Clericis Cameræ Apoſtolicæ, quod præſentes, vel deſuper conficiendas literas in libris, necnon viginti millia ſcut. hujuſmodi in computis Cameræ, ut moris eſt, per introitum, & exitum poni faciant, & litteras patentes quietantiæ facien. latiſſime abſque aliqua contradictione, & quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, litium, & cauſarum ſtat. & merita, nominumq., & cognominum Judicum, & Collitigantium, etiam cauſarum, etiam forſan infectivarum, & ex quibus, vel propter quas forſan jus etiam dictis B., & Chriſtophoro in præmiſſis omnibus, vel ſingulis non competat, & Caſalium, & aliorum Bonorum numer. ſituat. confin., ac qualitat. verique annui valoris, fructuumque dictorum Caſalium, & tempor. quo etiam B., & Chriſtophorus, & alii præfati &c. aut poſſeſſion. fructuum perceptorum ſummæ, & aliarum circumſtantiarum, ac Sixtinarum, noſtrarum, ac Clementinarum, & aliorum mandator. etiam quarumcumq. aliarum Scripturarum prohiben. etiam cum totali, vel parte illarum inſertione ſub conditionali, vel diſpoſitiva narrativa, & alias prout ipſis videbitur major & verior ſpecificatio fieri poſſit etiam in litteris deſuper facien.

Nova ac efficaciores adduntur clauſulæ.

Fiat A.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum quarto nonas Maji anno octavo.

Duas Capellanias, alteram ad Altare S. Beraldi in Vaticana Baſilica, alteram ad Altare S. Jacobi in Eccleſia S. Martinelli erectas, confert Camillo Tognino.

Ex Regeſto Pauli III. lib. CXX. pag. 9. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1542. 17. *Maji.*

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Camillo Tognino perpetuo Capellano ad Altare Sancti Beraldi ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe (*a*), Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Vitæ ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Dudum ſiquidem omnia Beneficia ex tunc in Octobre & certis aliis tunc expreſſis menſibus, uſque ad certum tempus ſimiliter tunc expreſſum, & ad præſens nondum elapſum, extra Romanam Curiam alias quam per reſignationem vacatura, collationi & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Cum itaque poſtmodum una ad Sancti Beraldi in Baſilica Principis Apoſtolorum, & altera ad Sancti Jacobi in Parochiali Eccleſia Sancti Martinelli Regionis Arenulæ (*b*) de Urbe ſita altaria, perpetuæ Capellaniæ, quas quondam Paulus de la Vetera (*c*) ad dicta Altaria perpetuus Capellanus dum viveret obtinebat, per obitum ejuſdem Pauli, qui de Menſe Octobris proxime præterito extra Curiam prædictam diem clauſit extremum, vacaverint & vacent ad præſens, nulluſque de illis præter nos hac vice diſponere potuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, nos tibi præmiſſorum meritorum tuorum intuitu, ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis &c. abſolutum fore cenſentes, nec non omnia & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, quæ etiam ex quibuſvis diſpenſationibus Apoſtolicis obtines & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumq. fructuum, reddit□um, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, Capellanias prædictas, quæ ſine cura ſunt, ac quarum inſimul fructus, redditus, & proventus viginti quatuor ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimatioem, valorem annuum ut aſſeris non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo quem; etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio etiam in corpore juris clauſa, præter quam per obitum apud Sedem Apoſtolicam reſultet, præſentibus haberi volumus pro expreſſo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Pauli, vel cujuſvis alterius de illis in dicta Curia

Pauli Decretum de Beneficiorum reſervatione.

Capellaniarum vacatio per obitum.

(*a*) In literis Clementis VII. ſupra relatis *pag.* 378. *Bernardus* legitur; in hac vero Paulina Conſtitutione ſcribitur *Beraldus*; hinc in notis ad memoratas Clementis literas conjiciendo affirmavimus, *Bernardum* ſive *Beraldum*, cujus nomini Altare in Baſilica Vaticana dicitur erectum, ac perpetua Capellania nobilitatum, perinde accipiendum ac *Berardum*, qui una cum ſociis ex Ordine Minorum inter Martyres a Sixto IV. relatus fuit. Cumque nec ejuſmodi Altaris, nec Capellaniæ illi conjunctæ uſpiam meminerit Tiberius Alpharanus in notiſſima Tabula Ichnographica Baſilicæ Vaticanæ, animadvertimus fieri potuiſſe, ut Scriptor Alpharanus, qui in eadem Tabula nonnulla Altaria ſubindicat ſibi ignota, & hanc ipſam S. Berardo dicatam Aram ignoraverit. Re tamen incudi iterum ſubjecta, difficultates, quibus conjectura noſtra gravatur, nolumus diſſimulare. Si enim tempus hujuſce Conſtitutionis, hoc eſt annum 1542. cum Alpharani ætate commenſuremus, haud facile inducimur ut credamus ſcriptorem coævum, & Baſilicæ Vaticanæ ſervitio addictum, ea quæ ad Baſilicam S. Petri ſpectabant, quæque ille ex profeſſo tractanda ſuſcepit, penitus ignoraſſe. Ratum eſt Alpharanum anno 1567. inter Clericos Baſilicæ noſtræ fuiſſe relatum; Ratum item indubiumque eſt, hunc ipſum Scriptorem, Julii Herculani, qui an. 1558. Beneficium Baſilicæ noſtræ eſt aſſequutus, monitis ac magiſterio multum profeciſſe. Sed & illud fateri oportet, Altare D. Beraldo nuncupatum, in poſteriori Baſilicæ parte, quæ Alpharani tempore nondum dejecta fuerat, extitiſſe, quum illius meminerit Paulus III. cujus ætate reliqua Baſilicæ veteris pars adhuc ſupererat. Qui vero fieri potuit, ut anno 1558. quo Julius Heraulanus Beneficium accepit, aut etiam 1756. quo Alpharanus in Clericum Beneficiatum evaſit, hoc eſt brevi temporis intervallo, Altaris ac Capellaniæ memoria penitus exciderit, ac perpetuo ſilentio obruta fuerit? Fatemur Alpharanum ea quæ antiquioris erant ætatis neſcire potuiſſe; at idem ſentire de iis quæ Scriptoris ævum non excedunt, ratio non patitur. Accedit, quod in Altarium ac Capellaniarum Baſilicæ Vaticanæ vetuſta ſerie, S. Bernardi, *Beraldi*, aut *Berardi* nomen nullibi occurrit. Præterquamquod in Fratrum Ordinis Minorum Annalibus, aut in accurata quam VVaddingus texuit Hiſtoria, nulla ejuſmodi Altaris in *Baſilica* S. Petri incidit mentio. Id tamen Scriptores Minoritæ non tacuiſſent; Siquidem non modicum S. *Beraldo* accederet decus, ſi de ejus peculiari cultu in Templo Vaticano ſuppeterent teſtimonia. Quodnam ergo in ejuſmodi negocio judicium ferendum eſt? Suſpicari quis poſſet, S. *Beraldi* nomen in Autographum Scriptoris oſcitantia irrepſiſſe, atque genuino vocabulo omiſſo, corruptum fuiſſe ſuppoſitum. Id nobis affirmare non licet, ne divinare videamur. Rem igitur difficilem ac ſalebroſam, propoſitis hinc inde quæ pro utraque parte militant argumentis, aliorum arbitrio definiendam relinquimus.

(*b*) *S. Martinelli* cognomen huic Eccleſiæ, quæ S. Martino dicata erat, vulgus attribuit ob anguſtam ſacræ ædis molem. Idem vocabulum ad poſteros tranſiit, ac noſtra etiam ætate obtinuit, quamdiu Eccleſia illa ſtetit; quippe paucis ab hinc annis, quam ruinam minaretur, & jam nulli eſſet uſui, ſolo æquata fuit. Eam in Regione Arenulæ poſitam fuiſſe Diploma præſens affirmat; & merito quidem; quippe Plateæ Sacri Montis Pietatis erat contermina. Sacræ ædis Aream occupat ingens ædificium, quod Regia *S.* Jacobi Hiſpanorum Eccleſia nuper extruxit.

(*c*) *Paulum de la Vetera* Grimaldus noſter inter Vaticani Templi *Beneficiatos* recenſet, aitque anno 1528. *Beneficii* poſſeſſionem adiiſſe, ac an. 1531. eodem Beneficio ſe abdicaſſe. De illius obitu nihil memoriæ prodidit; conſtat vero ex præſenti Diplomate Paulum menſe Octobris 1541. ſupremum diem obiiſſe.

(*a*) Multis

Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, vacent, etiamſi tanto tempore vacaverint, quod earum collatio juxta Lateranenſis ſtatuta Concilii, ad Sedem præfatam legitime devoluta, ipſæque Capellaniæ diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter vel alias generaliter reſervatæ exiſtant, & ſuper eis inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo earum diſpoſitio ad nos hac vice pertineat, *Earum collatio.* cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam providemus. Decernentes, prout eſt, irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter attemptatum forſan eſt hactenus, vel *Judices executores deſignantur.* impoſterum contigerit attemptari. Quo circa venerabilibus Fratribus noſtris Feltren. & Cæſenaten. ac Vaſionen. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios, te, vel Procuratorem tuum nomine tuo, in corporalem poſſeſſionem Capellaniarum, juriumque & pertinentiarum prædictarum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amotis quibuslibet detentoribus ab eiſdem, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad Capellanias hujuſmodi prout eſt moris admitti, tibique de illarum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. *Contraria non obſtant.* Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe ſpeciales vel generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum; quibus omnibus te in aſſequutione dictarum Capellaniarum volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſequutionem Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Archipresbytero & Capitulo dictæ Baſilicæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli; aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de hujuſmodi vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Seu ſi præſens non fueris ad præſtandum de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus dictæ Baſilicæ ſolitum juramentum, dummodo in abſentia tua per Procuratorem idoneum, & cum ad ipſam Baſilicam acceſſeris, corporaliter illud præſtes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, collationis, proviſionis, mandati, decreti, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſecundo, ſextodecimo Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno octavo.

Tiberio Criſpo Baſilicæ Vaticanæ Canonico liberam Teſtamenti condendi facultatem concedit.

AN. CH. 1542. 11. April.

Ex Cod. XXVI. Brevium Pauli III. num. 233. in Archiv. Apoſt. Vatic.

PAulus Papa tertius. Dilecto filio Tiberio Criſpo Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe (a).

Dilecte fili, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Providam teſtamenti condendi curam laudat. Quia humanæ vitæ conditio curſum habet inſtabilem, & ea quæ viſibilem habent eſſentiam, tendunt viſibiliter ad non eſſe, tu hac ſalubri cogitatione præmonitus, diem tuæ peregrinationis extremum diſpoſitione teſtamen-

(a) Multis nominibus ac dignitatibus conſpicuus. Quippe à Paulo III. Peruſinæ primum, mox Hadrianæ Arcis Præfectura inſignitus, ac Grimaldo teſte, die 11. Februarii 1537. Vaticanæ Baſilicæ Canonicatu nobilitatus, tandem ab eodem Pontifice die 9. Decembris 1544. Sacro Cardinalium Collegio adſcriptus fuit. Præter Legationis munus, quod Peruſii ac in Umbria exercuit, Eccleſias Sueſſanenſem, & Amalphitanam in Regno Neapolitano poſitas adminiſtravit; Nepeſinam & Sutrinam in Hetruria, & anno 1565. ad Sabinenſem aſcendit. Obiit an. 1566. Sutrii aut Capranicæ, prout diverſa Scriptorum fert opinio.

mentaria deſideras prævenire. Unde nos tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi, qui Arcis noſtræ Sancti Angeli de Urbe præfectus, ac cubicularius noſter ſecretus & familiaris continuus commenſalis es, & ut aſſeris, Canonicatum & Præbendam Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe inter alia obtines, ut de quibuſcumque bonis mobilibus & immobilibus & ſe moventibus, & pecuniarum ſummis, non tamen Altaris ſeu Altarium, aut aliis ſacris uſibus deſtinatis, ad te nunc & pro tempore quomodocumque, & quocumque jure, modo, via, forma, cauſa & occaſione ſpectantibus, cujuſcumque qualitatis, quantitatis, pretii, vel valoris aut ſummæ, ſeu conditionis fuerint, etiamſi ex proventibus eccleſiaſticis dicti Canonicatus & Præbendæ, aut quorumcumque Monaſteriorum, ac aliorum Beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura & ſine cura, ſecularium, & quorumvis Ordinum regularium per te nunc & pro tempore in titulum & commendam, & alias quomodolibet obtentorum, & pro tempore obtinendorum, ſeu annuarum penſionum ſuper quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus eccleſiaſticis, aut ſimilium fructuum, redditaum, & proventuum eccleſiaſticorum, loco penſionum annuarum tibi apoſtolica auctoritate aſſignatarum, & reſervatarum, aut in poſterum aſſignandarum, & reſervandarum, ac alias ad te pervenerunt, aut impoſterum pervenerint, etſi te ad aliquam Cathedralem ſeu Metropolitanam Eccleſiam, aut aliquam aliam dignitatem, ſeu honorem & gradum promoveri contingat, & alias qualitercumque, quomodocumque, & undecumque per te etiam ex ingenio, labore, & induſtria tuis acquiſita, ſeu tibi donata fuerint, vel acquirentur & donabuntur impoſterum, libere teſtari, & de illis tam per viam teſtamenti, ſeu codicillorum, vel epiſtolarum, aut donationis, tam inter vivos, quam cauſa mortis, ſeu alterius diſpoſitionis, ac in quoſvis pios & non pios uſus, & inter quaſcumque perſonas etiam incapaces & illegitimas, ſive Conſanguinei vel Servitores, aut alii, etiamſi ex te procreati fuerint, diſponere & illa legare, erogare, relinquere, & donare, prout tibi videbitur, & duxeris faciendum, libere & licite poſſis & valeas (*a*) plenam, liberam, & omnimodam licentiam & facultatem per præſentes concedimus & indulgemus; ac ex nunc Teſtamentum, codicillos, epiſtolas, diſpoſitiones, legata, erogationes, relicta, & donationes quaſcumq., per te præſentium vigore quomodolibet facienda, & omnia, & ſingula, quæ inde ſequentur, valida & efficacia fore, & plenam firmitatem obtinere debere, ac eis in quorum favore facta fuerint, ſuffragari debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoque quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus; ac omnes & ſingulos tam juris, quam facti, & quarumcumque ſolemnitatum defectus, ſi qui intervenerint in eiſdem, ſi tales fuerint, de quibus mentio ſpecialis habenda foret, ſupplemus. Non obſtantibus litteris felicis recordationis Alexandri Papæ ſexti Prædeceſſoris noſtri, & aliis editis, & edendis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Baſilicæ, & Eccleſiarum, vel Monaſteriorum & Beneficiorum prædictorum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis quibuſvis, & ſub quibuſcumque tenoribus & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis & decretis quomodolibet conceſſis, quibus omnibus, illorum tenores præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, harum ſerie ſpecialiter & expreſſe derogamus; ceteriſque contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Datum Placentiæ (*b*) ſub Anulo Piſcatoris die II. Aprilis Anno M. D XLIII. Pontificatus noſtri Anno nono.

Annuit, ut Canonicus Sancti Petri Teſtamentum condat.

Etiam ad cauſas profanas.

Teſtamentum validum ac legitimum declarat.

Oppoſita e medio tollit.

Ad

(*a*) Clericis Jure vetitum teſtamentum de bonis eccleſiaſticis condere ad cauſas profanas. An ex vi conſuetudinis id exequi valeant, diſputant Canoniſtæ. Nemo tamen qui ſobrie ſapiat, dubitare poterit, quin ex Romani Pontificis diſpenſatione, ac Privilegio, liceat id Clericis. Ad omnem igitur dubitationem amputandam Paulus III. hoc procudit Diploma in gratiam Canonici Baſilicæ Vaticanæ; moxque Julius III. an. 1550. peculiari Sanctione, cui initium *Etſi univerſis*, ad Clericos omnes Romæ degentes extendit, & Paulus V. nova Conſtitutione quæ incipit *In eminenti* an. 1606. confirmavit.

(*b*) Patet igitur ex Data Diplomatis, Paulum III. Placentiam iterum acceſſiſſe. Cur Pontifex provectæ ætatis huic itineri ſe commiſerit, docet Hiſtoria. Duplex Paulum urgebat ſolicitudo, altera ut diu optatam inter Cæſarem ac Galliæ Regem pacem iniret; altera ut Concilii Tridentini negocium promoveret. Primo igitur Placentiam divertit, ubi menſe Aprilis haſce dedit literas; inde Bononiam adiit, ibique, ſuadente Cardinali Sadoleto, Carolum V. convenire decrevit, ac in Caſtrum Buxeti ſe recipere, ubi die 21. Junii ejuſdem anni 1543. Imperatorem eſt alloquutus. Quis vero tantarum curarum exitus fuerit, noſtra non intereſt hic referre. Illud vero tacere nolim, Pontificem pro re Chriſtiana tot tantoſque ſubiiſſe labores, ut Sigiſmundus Poloniæ Rex de vigili illius cura jure merito fuerit gratulatus. Plura addit Raynaldus, a quo ea dumtaxat hauſimus, quæ inſtituti noſtri limites non excedunt.

(*a*) Fon-

Ad purgandum ſervandumque fontem in Platea S. Petri, Jacobum Meleghinum Architectum deſignat.

Ex Cod. XXVIII. Brevium Pauli III. pag. 75. in Arch. Apoſt. Vatic.

AN. CH. 1543. 26. *Sept.*

PAulus Papa tertius, Dilecto filio Jacobo Meleghino Architecto Ferrarien. familiari noſtro.

Dilecte fili; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Inducti meritis, ac ſervitiis erga nos tuis, ac ſperantes quod pro tuo ingenio, id quod tibi commiſerimus, diligenter exequeris, tibi officium curandi, ac expurgandi manutenendique fontem plateæ Sancti Petri de Urbe (*a*), quod quondam Bartholomæus de Ambroſinis, dum viveret, obtinebat, cum ſalario, ac honoribus & oneribus ſolitis & conſuetis, ad vitam tuam concedimus per præſentes. Mandantes dilectis filiis Præſidentibus, ac Clericis Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, & aliis ad quos ſpectat, ut te ad dictum officium, ejuſqe liberum exercitium admittant, & admiſſum tueantur; & ſimiliter ad quos pertinet, ut de Salario debito etiam a tempore obitus dicti Bartholomæi tibi reſpondeant; conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die vigeſima ſexta Septembris anno M. D XLIII. Pontificatus noſtri anno nono.

Alexandro Cardinali Farneſio Archipresbyteratus Baſilicæ Vaticanæ confertur.

Ex lib. CLV. Regeſti Bullar. Pauli III. pag. 175. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1543. 1. *Octobr.*

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Alexandro Sancti Laurentii in Damaſo Diacono Cardinali de Farneſio nuncupato (*b*) Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad perſonam tuam, quam Divina Clementia magnis illuſtravit muneribus gratiarum, paternæ dirigentes conſiderationis intuitum, & attente perſpicientes quod tu Romanam Eccleſiam, cujus honorabile membrum exiſtis, tuorum honoras plenius magnitudine meritorum, dignum quin potius debitum reputamus, ut illam tibi reperias in exhibitione gratiarum munificam, & in tuis oportunitatibus liberalem. Cum itaque, ſicut accepimus, Archipresbyteratus Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quem bonæ memoriæ Franciſcus Epiſcopus Præneſtin. in Titulum ſeuCommendam ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica obtinebat, per obitum ejuſdem Franciſci Epiſcopi, qui extra Romanam Curiam diem clauſit extremum, ſeu Commenda ipſa per obitum hujuſmodi, ceſſante adhuc eo quo dum eidem Franciſco Epiſcopo commendatus fuit vacabat modo, vacare

Cardinalis Cornelii Baſil. Vatican. Archipresbyteri obitus.

(*a*) Fontem indigitat ab Innocentio VIII. an. 1490. ædificatum in platea Vaticana, de qua loquuntur Martinellius, & Torrigius a P. Bonannio relati *in Templi Vatican. Hiſtoria cap.* 31. Varias fons iſte vices ſubiit; quippe a Paulo V. nova aquarum acceſſione auctus, novoque ornatu decoratus, ſub Alexandro VII. in eum locum translatus eſt, quem hodie occupat in ea fori parte quæ ad Vaticanum Palatium accedit. Siquidem fons alter recentior eſt, ac ſub Innocentio X. primum extructus, tandem Innocentii XI. ætate eam aquarum copiam perenni fluxu emittere cepit, quam, etſi temporum injuria paulisper imminutam, omnes mirantur.

(*b*) Ex Petro Aloyſio, Parmæ ac Placentiæ Duce, ac Hieronyma Urſina, hoc eſt ex familia utrimque nobiliſſima natus eſt. Quum decimum quartum aut decimum quintum ætatis annum ageret, ab avo Paulo II. Sacra Purpura donatus, primo S. Angeli, mox S. Laurentii in Damaſo Diaconiam obtinuit. Acceſſit ſplendidum Vicecancellarii munus; atque Eccleſiarum Montis Regalis, & Avenionenſis, necnon Archipresbyteratus S. Mariæ Majoris ac Vaticanæ Baſilicæ regimen illi creditum. Quiſquis tot tantaſque dignitates in Cardinali Farneſio, qui vigeſium tertium ætatis annum nondum expleverat, cumulatas animadvertit, caveat ne intemperanti Pontificis amori id tribuat; quum potius Cardinalis Farneſii meritis ac eximiis virtutibus id conveniat. Quanta enim vel in recenti juventa præditus fuerit maturitate, ac prudentia, probavit eventus, ac inſequens ætas magna cum laude, ac maximo Eccleſiæ commodo tranſacta. Noſtri non eſt inſtituti alias Eccleſiaſticas Dignitates illi ſupperadditas, regalem munificentiam, pauperum curam, ſacrorum ædificiorum ſtructuras ſingillatim enumerare. Proſtant hæc apud Ciaconium, ac Synchronos Scriptores, inter quos eminent eximius vates Hieronymus Fracaſtorius, & Cardinalis Sadoletus. Quod ad rem noſtram, noſtramque Baſilicam attinet, juvat meminiſſe, Alexandrum Cardinalem Archipresbyterum, longo annorum curriculo, nimirum annis fere quadraginta ſex, quibus Baſilicæ Vaticanæ præfuit, ita ſe geſſiſſe, ut de tanti Viri gubernio Baſilica noſtra ſibi plaudat, ſibique jure merito gratuletur. Ex multis, quæ Grimaldus noſter in ſerie Archipresbyterorum *pag.* 133. & *ſeqq.* fuſiori calamo ſcribit, hæc ſeligimus. Sedandis diſcordiis, componendis litibus, Chori ſervitio inſtaurando totus incubuit. Diuturniorem de Prædiis, quæ juſſu Clementis VII. Baſilica alienaverat, controverſiam ita compoſuit, ut neque emtores, nec venditores quidquam detrimenti inde paſſi fuerint; reddita nimirum emtoribus Prædiorum poſſeſſione; venditoribus vero aliis ſuffectis redditibus, qui damnum ſarcirent. Præterea in munificentiam effuſus, nobile Pauli III. ſepulcrum, egregio Jacobi de Porta opere inſculptum, excitavit; duo Candelabra argentea plurimis auri laminis tecta, quæ aurea idcirco vulgo audiunt, Crucemque illis ſociam, opus peritiſſimi artificis Antonii Faventini, tredecim aureorum millibus empta, dono dedit; Calicem aureum, pollubrum ac urceolos argenteos teſtamento legavit; Sacello Veronicæ dotem conſtituit. Hæc indicaſſe ſat erit, ne alioquin in brevioribus Diplomatum Commentariis panegyricam orationem admiſcuiſſe videamur.

(*a*) De-

care noſcatur ad præſens (*a*), nos tibi, qui ut etiam accepimus, in vigeſimo tertio vel circa tuæ ætatis anno conſtitutus exiſtis, ut ſtatum tuum juxta Cardinalatus ſublimitatem decentius tenere valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, Motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Archipresbyteratum prædictum qui inibi dignitas principalis exiſtit, & cujus ac illi annexorum fructus, redditus, & proventus quingentorum ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut etiam accepimus non excedunt (*b*), ſive ut præmittitur, ſive alias quovis modo, quem, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio etiam in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus haberi volumus pro expreſſo, aut ex alterius cujuſcunque perſona, ſeu per liberam reſignationem dicti Franciſci, vel cujuſvis alterius de illo in dicta Curia vel extra eam etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ XXII. Prædeceſſoris noſtri quæ incipit, Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit quod ejus collatio juxta Lateranenſis Statuta Concilii ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſeque Archipresbyteratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel quia dignitas principalis exiſtit ut præfertur, generaliter reſervatus exiſtat, & ad illum conſueverit quis per electionem aſſumi, eique cura etiam juriſdictionalis immineat animarum, ſuper eo quoque inter aliquos lis, cujus ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo tempore datæ præſentium non ſit in eo alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum annexis hujuſmodi, ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illo etiam providemus. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Ceſenat. Adjacen. & Liparen. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta Motu ſimili mandamus; quatenus ipſi, vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios, te vel Procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem Archipresbyteratus & annexorum, juriumque ac pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes te vel pro te Procuratorem prædictum ad Archipresbyteratum hujuſmodi, ut eſt moris admitti (*c*), tibique de illius, & eorumdem annexorum fructibus, redditibus, & proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi etiam Prædeceſſoris noſtri & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus contrariis quibuſcumque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſibi faciendis de dignitatibus ipſius Baſilicæ ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in dicta Urbe generales ejuſdem Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dicti Archipreſbyteratus volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem dignitatum vel Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi dilectis filiis Capitulo dictæ Baſilicæ vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli; aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, quodque de dignitatibus ipſius Baſilicæ, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque

Archipresbyteratus Baſilicæ annui fructus.

Idem Archipresbyteratus Cardinali Farneſio confertur.

Contraria non obſtant.

(*a*) De Cardinali Franciſco Cornelio Vaticanæ Baſilicæ Archipresbytero actum ſupra *pag.* 405. *not.* c. Nonnulla de ejus obitu hic addenda, quæ novam lucem afferunt. Eum Viterbii fato ceſſiſſe fatentur omnes; De ſtato mortis tempore non omnes conveniunt. Alii penes Ciacconium die 26. Septembris 1543., alii prima Octobris die obiiſſe putant, quibus aſſentitur Ughellus in Præneſtinis Epiſcopis. Hanc tamen poſteriorem ſententiam rejiciendam eſſe aperte docet hujuſce Diplomatis Chronologia. Quum enim Calendis Octobris Archipresbyteratus Baſilicæ S. Petri per obitum Cardinalis Cornelii vacans, Alexandro Farneſio fuerit attributus, fieri non poterat ut die eodem quo Cornelius occubuit, & Nuncius Romam pervenerit, & literæ Apoſtolicæ confici ac evulgari potuerint. Itaque in menſem Septembris emortualem diem rejiciamus neceſſe eſt.

(*b*) Nimirum quotidianis Diſtributionibus in hac ſumma comprehenſis. Secus Canonicatuum (idem de Archipresbyteratus fructibus, qui Canonicorum reditibus continentur utuntur, ex Bulla Julii II. ſuperius relata *pag.* 351.) emolumenta ab hiſce Diſtributionibus ſejuncta, centum Ducatorum auri ſummam non excedunt; atque hoc quidem ſtatuto pretio, in libris Cameræ Apoſtolicæ taxantur, ut pridem in Julii II. literis animadvertimus.

(*c*) Die quarta Octobris ſolemni pompa Archipresbyteratus poſſeſſionem accepit ipſemet Cardinalis Farneſius, ut conſtat ex Inſtrumento Notarii Franciſci Spinæ, cujus acta in Archivo Baſilicæ noſtræ aſſervantur.

(*d*) Jam

Cardinali Farneſio Archipreſbyteratus una cum ceteris Dignitatibus aſſociatur.

que toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nos enim tecum ut Archipresbyteratum prædictum vigore præſentium recipere, & etiam una cum Sancti Laurentii in Damaſo, quæ denominatio tui Cardinalatus exiſtit, ac Montis regalis, cui quoad vixeris, necnon cui ad certum tempus tunc expreſſum, & ad præſens nondum elapſum, Adminiſtrator in ſpiritualibus & temporalibus per Sedem prædictam deputatus, & deinde illi in Archiepiſcopum præfectus exiſtis, Avinionen., ac omnibus & ſingulis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, & Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris de dicta Urbe dignitate inibi principali, ac aliis Archipresbyteratibus, necnon Hoſpitalibus & piis locis, ceteriſque Beneficiis eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumvis ordinum regularibus, quæ ex quibuſvis conceſſionibus & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, commendam, adminiſtrationem, ac alias obtines, & impoſterum obtinebis, ac quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus eccleſiaſticis loco penſionum annuarum, ac penſionibus annuis ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus tibi reſervatis & aſſignatis, ac reſervandis & aſſignandis, quos & quas percipis, & percipies in futurum, quoad vixeris retinere libere & licite valeas, defectu ætatis præmiſſæ quem ad hoc pateris, in illius anno prædicto vel circa conſtitutus(a), ut præfertur, ac Lateranen. etiam generalis Conciliorum, & quibuſvis aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis & conſuetudinibus ſupradictis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, dicta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus. Proviſo quod primo dictus Archipresbyteratus debitis propterea non fraudetur obſequiis, & animarum cura in eo, ſi qua illi immineat, nullatenus negligatur. Et inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ collationis, proviſionis, mandati, diſpenſationis, decreti & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Ætatis defectum, ac cetera quæ obeſſe poſſent, removet.

Conditio a Pontifice adjecta.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo tertio, Kalendis Octobris, Pontificatus noſtri anno nono.

Alexandro Cardinali Farneſio, ejuſque in Archipresbyteratu Baſilicæ Vaticanæ Succeſſoribus plenam tribuit jurisdictionem cognoſcendi ac definiendi cauſas quaſcumque, cum ad Perſonas, tum ad bona Capituli quovis modo ſpectantes, Civiles, & Criminales, excepta dumtaxat cauſa Sanguinis, & Corporis afflictiva.

Ex Autographo in Archivo Baſil. Capſ. 6. Faſc. 12.

AN. CH. 1543. *1. Novemb.*

Cardinalis Farneſii Archipresbyteri S. Mariæ Majoris jurisdictio.

MOtu proprio &c. Cum dilectus filius Alex. Sancti Laurentii in Damaſo Diac. Card. Farneſius S. R. E. Vicecancel. ſecundum carnem Nepos noſter nuper Archipresbyteratum Eccleſiæ Principis Apoſtolorum de Urbe tunc certo modo vacan. aſſecutus fuerit, & nos eidem Alexandro, dum alias Archipresbyteratum Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe obtineret, ne Canonici, & Capitulum, ac Cappellani dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris pro rebus, & negotiis ſuis, & dictæ Eccleſiæ coram diverſis Urbis Judicibus litigare, & conveniri contingeret, laboribus, & expen. fatigarentur, omnes, & ſingulas cauſas tunc præſentes & futuras, tam contra ipſas, quam per ipſos contra quaſcunque perſonas quovis nomine nuncupatas, Collegium, Capitulum & univerſitatem motas, & movendas, etiam civiles, & criminales, & ſuper quibuſcumque pecuniarum ſummis, cenſibus, canonibus, reſponſionibus, etiam inſtrumentales, etiam ex obligationibus in ampliore forma Cameræ Apoſtolicæ orientes, coram quibuſcunque Urbis Judicibus, etiam S. R. E. Cardinalibus, & Rotæ Auditoribus, ad nos advocantes, illas præfato Alexan. Card. etiam ſummarie, ſimpliciter & de plano, ſine ſtrepitu, & figura Judicii, ſola facti veritate inſpecta, & quatenus opus eſſet, extrajudicialiter audiendas & decidendas commiſiſſemus, prout in aliis diverſis reſcriptis, etiam Motu proprio &c. manu noſtra ſignatis, quas, & illorum totos tenores, & compendia, ac ſi de verbo ad verbum præſen-

(a) Jam præmonuerat Pontifex, Alexandrum Farneſium nontiſi tres ſupra viginti ætatis annos numerare. Nil mirum igitur, ſi diuturniori tempore Cardinalis Alexander Archipresbyteratum Baſilicæ S. Petri occupaverit, nimirum annis fere ſex & quadraginta; quippe recente adhuc; juventa ad hujuſce Dignitatis regimen aſcenderat.

(a) Hunc

ſentibus inſerta forent, pro ſufficient. expoſitis & inſertis haberi volumus, ipſeque Alexander Card. & Archipresbyter in dicta Baſilica Venerab. fratrem noſtrum FranciſcumSfondratum electumSarnen.(a)Vicarium ſuum conſtituerit, & deputaverit; Nos, qui dictam Baſilicam Sancti Petri, & illius Canonicos, Beneficiatos, & Clericos, & dictæ Baſilicæ perpetuos Capellanos, & alios in eadem Baſilica deſervientes, non minori dilectione, quam præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ Majoris proſequimur, paremque etiam reſpectum ad dictum Alexandrum Card. & Archipresbyterum habentes, omnes, & ſingulas juriſdictiones, poteſtates, auctoritates, & facultates ſibi alias tamaqum dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Majoris Archipresbytero conceſſis, ad eundem Alexandrum Card. ad præſens Baſilicæ prefatæ Archipresbyterum, ſuoſque in dicta Baſilica Succeſſores extendimus, & ampliamus. Et nihilominus, motu & ſcientia ſimilibus, omnes, & ſingulas cauſas, etiam benefitiales, profanas, ſive mixtas, etiam compromiſſas, tam civiles, quam criminales, inter dictos Canonicos, & Capitulum, ac Beneficiatos & Clericos atque Capellanos reſpective, ſeu quemcumque eorum ex una, & quaſcunque alias perſonas, Loca, Collegia, vel Univerſitates, quæ inter dictos Canonicos & Capitulum, vel eorum quemlibet ex una, & Beneficiatos, Clericos, ſeu Capellanos prædictos, vel quemcunque eorum coram quibuſcumque Judicibus ordinariis, extraordinariis, Commiſſariis, & executoribus, etiam S. R. E. Cardinalibus & Rotæ Auditoribus, & Locatenentibus, ſuper quibuſcumque rebus, bonis, & pecuniarum ſummis, verten., & penden. partibus ex altera reſpective, ad nos per præſentes advocantes, illamque & illas in ſtatu, & terminis in quibus ad præſens reperiuntur, & quas in futurum moveri de novo contigerit, tam active, quam paſſive, etiam per præfatos Canonicos & Capitulum, Beneficatos, Clericos, & Capellanos, ſeu eorum quemlibet contra quaſcunque perſonas quovis nomine nuncupatas, Collegium, Capitulum, & univerſitatem, Societates, hoſpitalia, & loca quæcumque, quantumcumque reſpective privilegiatos, & privilegiata, etiam per præfatos Canonicos & Capitulum contra Benefitiatos, Clericos, & Capellanos prædictos, ſuper quibuſcunque pecuniarum Summis, Beneficiis Eccleſiaſticis, cenſibus, Canonibus, reſponſionibus, etiam vinearum, rebuſque, & bonis, ad quamcunque ſummam pecuniarum, numerum, quantitatem, & valorem aſcenden. rebuſque aliis in actis cauſæ, & cauſarum hujuſmodi latius deductis, & deducendis, & illorum occaſione, cum omnibus & ſingulis ſuis inciden., dependen., emergen., annexis, & connexis, eidem Alexandro Archipiſcopo & præfato electo Sarnen. Vicario, necnon ejuſdem Alexandri Succeſſoribus ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicii, ſola facti veritate inſpecta, & quatenus opus ſit, executive etiam manu regia, abſque terminis, etiam ſubſtantialibus, & alicujus telæ judiciariæ obſervation., ſine confection. regeſtri ſive extractus, quacumq. appellatione poſtpoſita, etiam non frivola, audien., cognoſcen., deciden. fineque debito terminan., tenore præſentium, etiam de novo committimus, & mandamus, præſentibus, perpetuis futuris temporibus, duraturis(b)cum poteſtate dictas partes reſpective, & omnes alios, quos opus fuerit, & ſua communiter, vel diviſim intereſſe putantes, in executione citationum nominan. in Romana Curia, & extra eam, etiam per edictum publicum, conſtito ſummarie, & extrajudicialiter de non tuto acceſſu, citandi, ac eiſdem omnibus, & ſingulis Judicibus ſupradictis, ac quibus, & quoties oportuerit, etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & pecuniariis pœnis ſuo arbitrio moderan., & applican. etiam per ſimile edictum inhiben., & in eventum non paritionis, pœnas, & cenſura prædictas damnabiliter incurriſſe, & incidiſſe declarandi, aggravandi, reaggravandi, interdicendi, & brachii ſecularis auxilium invocan. loco vero ſententiæ, ſeu ſententiarum prolatarum, mandatum & mandata executiva in forma ſolita, & conſueta decernen., illudque, vel illa, & quidquid per vos, vel alterum veſtrum judicatum fuerit, exequen., expenſas quaſcunque taxandi, & moderandi, in cauſiſque & omnibus, & ſingulis præmiſſis, vel eorum qualibet ſeu quolibet præmiſſorum, etiam ſingulis diebus, & horis, præterquam in honorem Dei feriatis, procedendi, necnon Canonicos & Capitulum, ac Benefitiatos, Clericos, & Capellanos prædictos ſive eorum quemlibet a vinculo Juramenti, ad effectum agendi, aliiſque cenſuris Eccleſiaſticis, & pœnis, quatenus oportuerit, abſolvendi, omniaq. alia, & ſingula facien. geren., & exercendi in præmiſſis neceſſaria, ſeu quomodoli-

Ad Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyterum extenditur.

Imo amplior conceditur: I. quoad perſonas omnes.

II. quoad Cauſas.

III. Quoad ordinem judicialem.

IV Quoad poteſtatem pœnas irrogandi, & mandata decernendi.

Etiam a cenſuris abſolvendi

(a) Hunc Virum clariſſimum in Vicarium Baſilicæ noſtræ ſibi delegerat Cardinalis Farneſius. Nimirum hic ille eſt Franciſcus Sfondratus, quem Mediolanenſis Reſpublica in negociis adminiſtrandis ſolertiſſimum experta eſt; nec minus ſedulum in gravioribus rebus gerendis probavit Romana Eccleſia. A Paulo III. Romam vocatus, atque inter Apoſtolicos Referendarios adſcriptus, mox Sarnenſi Sacerdotio decoratus, Vaticanæ Baſilicæ Vicarius præfuit. Tandem quo tempore apud Carolum V. Legati munere fungebatur, Sacra Purpura ab eodem Pontifice donatus eſt. Antequam negociis Eccleſiæ tractandis incumberet, uxorem habuit, ex qua Nicolaum filium ſuſcepit, qui mox in Romanum Pontificem electus eſt, ſumto nomine Gregorii XIV. Vel hoc unum ſat eſt, ut Patris gloriam ex filii moribus ac ſapientia metiamur.

(b) Huic perenni juriſdictioni Archipresbyterorum omnium Baſilicæ Vaticanæ modum impoſuit Paulus III. in ſequenti Motu proprio, quem conſulas.

(c) Huic

Contraria non obſtant.

dolibet opportuna (*a*). Non obſtan. præmiſſis, ac conſtitution., & ordinat. Apoſtolicis, ſtilo Palatii, Regula Cancellariæ Apoſtolicæ prohiben. mandata executiva alias quam ſub plumbo expediri poſſe, facultatibus, & juriſdictionibus Cardinalibus, & quibuſvis aliis Judicibus ſupradictis ſub quavis verborum forma, & clauſulis urgentiſſimis per nos eiſdem conceſſis, & innovatis, quas etiam & illarum tenores, ac ſi de verbo ad verbum ſpecialis mentio facta foret, pro expreſſis haben., ceteriſque contrariis quibuſcumque. Statum, & merita cauſæ & cauſarum prædictarum, nominaque, & cognomina, qualitatem partium, & perſonarum prædictarum, necnon rerum Collegii, Capituli, & Univerſitatum, præmiſſorumque omnium, & ſingulorum, & alios de neceſſitate exprimendorum tenores pro plene, & ſufficienter expenſis haben. Et quod præſentium ſola Signatura ſufficiat, & ubique fidem faciat. Fiat Motu proprio. A.

Novi Motus proprii confirmatio ac declaratio.

Et quod præſentis noſtri Motus proprii ſola Signatura ſufficiat, & ubique in judicio, & extra fidem faciat, Regula in contrarium edita non obſtan., & de extenſione, ac nova commiſſione & mandato prædictis ad vitam prædicti Reverendiſſimi Alexandri Cardinalis, ſeu quamdiu Archipresbyteratum dictæ Baſilicæ S. Petri obtinuerit tantum, & quoad cauſas criminales, citra pœnam Sanguinis, & corporis afflictivam, & quoad cauſas penden. inter alios, quam ipſius Baſilicæ perſonas, pro rebus Capitulum, Benefitiatos, ac Clericos, nec non Cappellanos, & Baſilicam Sancti Petri hujuſmodi tangentibus dumtaxat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Kal. Novembris Anno nono (*b*).

Superiores literas favore Cardinalis Farneſii Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyteri ad importunam inſtantiam ac præoccupationem promulgatas, approbat; ac volens & lubens, nova, ſi oporteat, conceſſione confirmat.

Ex Autographo in Archiv. Baſil. Capſ. 6. Faſc. 12.

PAULUS PAPA III.

Motum proprium ſupra editum commemorat.

MOtu proprio &c. Cum nuper Nos peculiari affectione Baſilicam Principis Apoſtolorum proſequentes, & ad Alexandrum dictæ Baſilicæ Archipresbyterum, & nobis ſecundum carnem nepotem, reſpectum habentes, omnes & ſingulas cauſas etiam beneficiales, prophanas, ſive mixtas, tam civiles, quam criminales, citra tamen pœnam Sanguinis, & corporis, ſeu afflictivam, inter Canonicos, & Capitulum, & Beneficiatos, & Clericos, & Cappellanos, ſeu quemcumque eorum ex una, & quaſdam alias perſonas, fora, ac Collegia, & univerſitates, ſuper quibuſcumque rebus, bonis, & pecuniarum ſummis, ad dictam Baſilicam, Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & Cappellanos tangen., verten., & penden. partibus ex altera, ad nos advocantes, eaſdem, ac omnes, & ſingulas alias tam motas, quam movendas, active, & paſſive, dicto Alexandro ſummarie, ſimpliciter, & de plano audien., & deciden., & alias prout in noſtris aliis Litteris in forma Motus proprii dicto Alexandro directis ſub datum Romæ Kalendis Novembris Anno nono, commiſiſſemus, noſtræque intentionis, & mentis ſemper fuerit, & ſit, poteſtates, facultates, auctoritates ac juriſdictiones eidem Alexandro Archipresbytero conceſſas, & ſuis in eadem Baſilica deputatis Vicariis, per præinſertum noſtrum Motum proprium, vel alias, non tollere, ſeu diminuere, ſed potius ampliare, atque fovere, dictamque Baſilicam, & Capitulum amplius propterea ſublevare expetentes,

(*a*) Ampliſſimam hanc Archipresbyteri juriſdictionem, non a jure, ſed ab homine petendam eſſe fatemur. Nihilominus qui ſequuti ſunt Archipresbyteri Baſilicæ Vaticanæ, patem ex Pontificum beneficentia ac delegatione, ut infra videbimus, nacti ſunt authoritatem. Nec impar nupero Ementiſ. Archipresbytero tribuenda eſſet juriſdictio (quippe in Clementis XI. Diplomate ſuo loco proferendo, quæ olim Cardinali Farneſio, eadem Cardinali Albano jura conceduntur) niſi Conſtitutio Innocentii XII., a qua Clementinum Indultum non recedit, certos limites ſtatuiſſet, cauſaſque omnes ad ſtatutos Romanæ Curiæ Judices revocaſſet. Numquid ergo Cardinalis Archipresbyteri juriſdictio penitus ſublata eſt? Id affirmare nefas. Ea quippe, quæ a jure conceduntur Privilegia, nullis vicibus ſunt obnoxia. Archipresbyteris Baſilicæ S. Petri, ex Nicolai III. celeberrima Sanctione relata in ſuperiori Bullarum tomo *pag.* 177. *& ſeqq.* illud proprium, ac culiare eſt (ut Epiſcoporum Sylvæ Candidæ authoritatem, quam in Archipresbyteros nonnulli derivatam cenſent, omittam) ut Vaticani Cleri mores rite componant, refractarios, etiam cenſurarum ope coerceant, jurgia ac lites dirimat. Neque hanc authoritatem imminutam voluit, imo potius indemnem ſervavit Innocentii XII. Conſtitutio hiſce conceptis verbis declarans, *quod per præſentem ordinationem non cenſeatur ullo modo adempta Cardinalibus Archipresbyteris . . . eorumque Vicariis, aliiſque Deputatis facultas, ſeu juriſdictio in his, quæ concernunt ſervitium Eccleſiæ ſeu loci pii, circa diſciplinam eccleſiaſticam, & morum correctionem.*

(*b*) Anni Pontificatus non ab electione, ſed a coronatione omnino ducendi; alioquin incidimus in an. 1542., quo tempore ut e ſuperioribus literis compertum eſt, Cardinalis Farneſius Archipresbyteratum Baſilicæ Vaticanæ nondum fuerat aſſequutus.

tes ideo præmiſſa maturo animo etiam magis perpenden. recognoverimus præmiſſum Motum proprium, quo ad Baſilicam Principis Apoſtolorum, & Canonicorum illius, & ejus bona tangen., ad importunam inſtantiam aliquorum, & præoccupationem a nobis emanaſſe, volenteſque, ut dictus Alexander Archipresbyter, & ejus in dictâ Baſilica deputati, & deputandi Vicarii, juriſdictiones, auctoritates, poteſtates, & facultates, ut præfertur, per prædictas litteras ſibi conceſſas, valide, & juxta illarum tenorem exercere poſſint; Idcirco Motu proprio noſtro, & ex certa ſcientia noſtra, prædictas noſtras litteras ſub dat. Kalend. Novembris anno nono, cum omnibus, & ſingulis juriſdictionibus, poteſtatibus, auctoritatibus, facultatibus & clauſulis in eis contentis quibuſcumque reintegramus, ac dicto Alexandro, ſuoque in dicta Baſilica deputato, ſeu deputando pro tempore Vicario (a) juriſdictiones, auctoritates, poteſtates, & facultates in eiſdem expreſſas confirmamus, & quatenus opus ſit, de novo concedimus, omneſque alias & ſingulas cauſas, tam motas, quam movendas in futurum, & tam active quam paſſive, & alias juxta formam dictarum litterarum ad nos advocamus, & eiſdem de novo, juxta earumdem litterarum formam, cum omnibus, & ſingulis earum inciden. &c. audiendas &c. committimus, & mandamus. Cum poteſtate citan. & inhiben. &c. & in eiſdem, ac qualibet earumdem, juxta dictarum litterarum tenorem & formam, procedendi, aliaque faciendi in præmiſſis, & circa ea, & eorum quodlibet neceſſaria, & opportuna. Non obſtantibus præmiſſis, & Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, præinſerto noſtro Motu proprio, & illius toto tenore, & continentia, ac inde ſecutis quibuſcumque, ac ſi dictus Motus proprius, quo ad dictam Baſilicam, & juriſdictiones, facultates, & auctoritates, & poteſtates dicti Alexandri, & ejus Vicarii non emanaſſet, quem, & in eodem contenta quæcumque, quo ad præmiſſa tollimus, caſſamus, & irritamus, ſtiloque Palatii, & aliis, quæ juxta dictatum litterarum ſub dat. Romæ Kal. Novembris tenorem obſtare minime volumus, ceteriſque etiam contrariis non obſtan. quibuſcumque; Statum, & merita cauſarum prædictarum, nominaque, & cognomina collitigan., ac dictarum litterarum totos tenores, & compendia, ac aliorum hic magis ſpecifican., & exprimen. ac ſi de verbo ad verbum expreſſa, & inſerta forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis haben. & nihilominus etiam irritum & inane, & nullius roboris vel momenti fore, & eſſe quicquid contra formam, & tenorem, & ad impedimentum, vel in derogationem præſentium, & aliarum litterarum noſtrarum, & in eis contentorum fieri contigerit decernimus. Volumuſque etiam quod præſentium ſola ſignatura ſufficiat, ac etiam in Judicio, & extra ubique fidem faciat, & dimiſſa Copia collationata, reſtitui debeant. Placet. A. (b)

Ejus defectus aperit.

Juriſdictionem limitat, eamque confirmat.

Oppoſita eliminat.

Prioratus S. Salvatoris in Monaſterio S. Balbinæ de Urbe, quem Cardinalis Farneſius dimiſerat, Richardo de Mazatoſtis in Commendam traditur.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 65. Faſc. 184.

AN. CH. 1545. 23. Julii.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Richardo de Mazatoſtis Clerico Romano, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, ſuper quibus apud nos fide digno commendaris teſtimonio, Nos inducunt, ut illa tibi favorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Cum itaque Prioratus Sancti Salvatoris in Monaſterio Sanctæ Balbinæ de Urbe, Sancti Auguſtini, vel alterius Ordinis (c), quem dilectus Filius Alexander Sancti Laurentii in Damaſo Diaconus

(a) Si Pauli III. Motum proprium ſuperius editum cum præſenti conferas, hoc unum diſcrimen intercedere animadvertes, quod in priori Diplomate ampliſſima juriſdictio cum Archipresbytero, tum ejus in Archipresbyteratu ſucceſſoribus tribuitur; hic contra, unius Cardinalis Farneſii Perſonam non prætergreditur. Quare hac in parte Motus proprii pridem editi amplitudo limitatur, non ratione quidem auctoritatis, ſed temporis, quod Cardinalis Alexandri vitam ac gubernium non excedit. Hac addita moderatione, Privilegium antea commune, fit peculiare, ideoque longe majus ac nobilius. Pauli tamen exemplo ducti, ceteri Pontifices in alios Vaticanæ Baſilicæ Archipresbyteros parem juriſdictionem contulere, ut ex Diplomatibus favore Cardinalium Burgheſii, Barberini, aliorumque patebit infra. Modum tamen impoſuit Innocentii XII. Conſtitutio, quam ſupra innuimus, & de qua iterum, quum ſcilicet Clementis XI. Diplomata illuſtrabimus, recurret ſermo.

(b) Hic Motus proprius, quem ex Pii IV. literis infra recenſendis exſcripſi, nota temporis caret. Quia vero alterum ejuſdem Pontificis Diploma *nuper* editum præſupponit, putavi extra annum 1544. non eſſe protrahendum. Potiſſimum vero quia cum præcedentes literas de ampliori Cardinalis Farneſii juriſdictione Cal. Novembris editas corrigat, ac revocet, veroſimile admodum eſt, Pontificem Privilegio, quod irritum noverat, aliud validum illico ſuppoſuiſſe.

(c) Ex Pii IV. Conſtitutione edita die 12. Julii 1564 quam ſuo loco producemus, Prioratus iſte Menſæ Capitulari Baſilicæ Vaticanæ attributus fuit. Hinc non abs re haſce Pauli III. literas, quæ ad Prioratum eumdem pertinent, hic adjuximus. Plura non addimus, ne materiem, quæ infra opportunius tractanda erit, præoccupare videamur.

conus Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarius, ex conceſſione apoſtolica in commendam nuper obtinebat, commenda hujuſmodi, ex eo quod dictus Alexander Cardinalis illi hodie in manibus noſtris ſponte, & libere ceſſit, noſque ceſſionem ipſam duximus admittendam, ceſſante adhuc eo quo ante commendam ipſam vacabat modo, vacare noſcatur ad præſens, nos tibi, ut commodius ſuſtentari valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, nec non omnia, & ſingula Beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura, ſecularia, & quorumvis Ordinum regularia, quæ etiam ex quibuſvis conceſſionibus & diſpenſationibus apoſtolicis in titulum, & commendam, ac alias obtines, & expectas, ac in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, redditiuum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi conceſſionum, & diſpenſationum tenores, nec non quarumcumque penſionum annuarum tibi ſuper quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus eccleſiaſticis aſſignatarum quantitates, necnon verum, & ultimum dicti Prioratus vacationis modum, etiamſi ex illo quævis generalis reſervatio, etiam in corpore juris clauſa reſultet, præſentibus pro expreſſis habentes, Prioratum prædictum, cujus, & illi forſan annexorum fructus, redditus, & proventus quadringentorum Ducatorum auri de Camera, ſecundum communem extimationem, valorem annuum, ut aſſeris non excedunt, quovis modo, & ex cujuſcumq. perſona, ſeu per liberam reſignationem cujuſvis de illo in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut Conſtitutionem felicis recordationis Johannis PP. XXII. Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Execrabilis, vel aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio, juxta Lateranen. Statuta Concilii, ad ſedem Apoſtolicam legitime devoluta, ipſeque Prioratus diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatus exiſtat, & ad illum conſueverit quis per electionem aſſumi, eique cura etiam juriſdictionalis immineat animarum, ſuper eo quoque inter aliquos lis, cujus ſtatum, & merita, nomina, & cognomina Judicum, & col-

Prioratus vacat ex dimiſſione Cardinalis Farneſii.

litigantium, ac jus & titul. eorum etiam nullos, & infectivos, ac cauſas annullativas & infectivas præſentibus habere volumus pro expreſſis, pendeat indeciſa, dumodo tempore dat. præſentium non ſit in eo alicui ſpecialiter jus quæſitum, cum annexis hujuſmodi, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, tibi per te, quoad vixeris, etiam una cum omnibus, & ſingulis Beneficiis eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & regularibus, quæ in titulum, & commendam, ac alias obtines, ut præfertur, & impoſterum obtinebis, ac penſionibus prædictis, quas percipis, & percipies in futurum, tenendum, regendum, & gubernandum; ita quod liceat tibi, debitis & conſuetis ipſius Prioratus ſupportatis oneribus, de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare, ſicuti illum in titulum pro tempore obtinentes de illis diſponere, & ordinare potuerunt, ſeu etiam debuerunt; alienatione tamen quorumcumque illius bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium tibi penitus interdicti, auctoritate apoſtolica commendamus. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris Cæſenat & Parentin, ac Laviernen. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe vel alium, ſeu alios, te vel procuratorem tuum nomine tuo in corporalem poſſeſſionem Prioratus, & annexorum, juriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, facientes te, vel pro te Procuratorem prædictum ad dictum Prioratum, ut eſt moris, admitti, tibique de illius, & annexorum eorumdem fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi, Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus piæ memoriæ Bonifacii PP. VIII. etiam Prædeceſſoris noſtri, & aliis Apoſtolicis Conſtitutionibus, ac dicti, ſeu alterius Monaſterii aut Regularis loci, a quo dictus Prioratus forſan dependet, & Ordinis prædicti, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus contrariis quibuſcunque. Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus ſeu commendis ſibi faciendis de Prioratibus hujuſmodi, ſpeciales, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis in illis partibus generales dictæ Sedis, vel Legatorum ejus litteras impetrarint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomolibet ſit proceſſum, quibus omnibus te in aſſecutione dicti Prioratus volumus anteferri, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem Prioratuum ſeu Beneficiorum aliorum, præjudicium generari. Seu ſi Præsbytero

Richardo pleno jure confertur.

Executores deſignantur.

Contraria non efficiunt.

tero Cardinali tituli Sanctæ Balbinæ pro tempore exiſtenti (*a*), vel quibuſvis aliis communiter, vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici ſuſpendi vel excommunicari non poſſint, quodque de Prioratibus hujuſmodi, vel aliis Beneficiis eccleſiaſticis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem conjunctim, vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri, ſeu commenda fieri per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel ſpeciali, cujuſcumq. tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri, & de qua, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Proviſo quod dictus Prioratus debitis propterea non fraudetur obſequiis, & animarum cura in eo nullatenus negligatur, ſed ejus congrue ſupportentur onera antedicta; & inſuper ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, commendæ, mandati, voluntatis, & decreti infringere &c.

Conditiones adjicit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo quadrageſimo quinto, Tertio Idus Julii, Pontificatus noſtri Anno Undecimo.

Nonnulla quæ ad Sacrarii Baſilicæ commodum, ad Chori ſervitium, pacemque in Clero ſtatuendam conferre poſſunt, provido conſilio decernit, eaque Archipresbytero exequenda committit.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. capſ. 7. faſc. 269

PAULUS PAPA III.

AN. CH. 1546. 25. April.

Controverſiæ in Clero Baſilicæ fervent.

Eas Pontifex extinguit.

Clementis VII. Motum proprium ex parte confirmat.

Ex parte rejicit.

Aliis diſcordiæ capitibus occurrit.

MOtu proprio &c. Cum dudum vanæ diſcordiæ, & lites inter Canonicos, Beneficiatos, ac Clericos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe ortæ eſſent, illaſque pluribus, & diverſis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus diverſis temporibus alias demandaverimus, nec tamen hactenus diffinitæ fuerint, & poſtremo judicio dilectorum filiorum noſtrorum Alexandri Sancti Laurentii in Damaſo Diaconi Cardinalis Archipresbyteri dictæ Baſilicæ, & Franciſci Sfondrati, tunc Epiſcopi Sarnen. ipſius Vicarii commiſimus, qui controverſiis diligenter prius diſcuſſis, ut res omnimodum finem conſequeretur, nobis omnia retulerunt; Nos vero intendentes huic negocio finem imponi, & omnes litium, ac diſcordiarum fomites præcidi, Motu ſimili &c. In primis Motum proprium felicis recordationis Clementis Papæ ſeptimi Prædeceſſoris noſtri factum die vigeſima prima Februarii milleſimo quingenteſimo vigeſimo quinto (*b*) quo inter alia diſponitur de applicandis Sacriſtiæ ipſius Eccleſiæ Sancti Petri emolumentis introitus, & medietatis proventuum Canonicatuum, & Beneficiorum, ac Clericatuum primi Anni quo quis ingreſſus fuerit, illum approbamus, & confirmamus, illumque in omnibus & per omnia obſervari volumus, & mandamus. Et nihilominus quoad caput alterius Motus proprii dicti Prædeceſſoris, quo providit contra Beneficiatos, & Clericos, qui canere neſciunt, vel nolent (*c*), illud dignis ex cauſis revocamus; & nihilominus declaramus intentionis noſtræ eſſe quod cultus Divinus in hoc non diminuatur, nec quod prædicti munere canendi eximantur, in quo, ultra antiquarum conſtitutionum diſpoſitionem (*d*), mandamus ipſi Alexandro Cardinali, ſeu ejus Vicario, ut etiam juxta mentem noſtram in hiis declaratam, in hoc provideant. Quo vero ad aliud caput, in quo controvertitur inter dictas partes de loco Cantoribus aſſignando in pompa Proceſſionum, ordinamus juxta ſenſum veteris Conſtitutionis, ut dicti Cantores non excedant

(*a*) Hoc tempore Cardinalis Otho Truſches, ſeu Turcheſius S. Balbinæ Titulum quem anno 1543. una cum Cardinalatu a Paulo III. acceperat, adhuc ſervabat; nec illum dimiſit niſi ſub Julio III. a quo ad Titulum S. Sabinæ translatus eſt. Adeas Ciaconium.

(*b*) Motus proprius Clementis VII. ſupra relatus *pag.* 377. aliam præſefert Datam, nempe *Nonis Februarii*. Quocirca dierum diſſenſio ut Scriptoris oſcitantiæ, aut, quod veroſimilius videtur, alteri Motui proprio per Clementem edito, quo priorem confirmavit, tribuenda.

(*c*) Hunc item Motum proprium adeas *pag.* 339.

(*d*) Divina officia a Clero Baſilicæ Vaticanæ ſingulis diebus in Choro cum cantu eſſe perſolvenda veteres Romanorum Pontificum Conſtitutiones relatæ *tom.* 1. Bullarii noſtri, ipſaque Nicolai III. celeberrima Bulla paſſim affirmant. Qui ſane ritus noſtra etiam ætate accurate ſervatur.

(*a*) Audie

dant medium inter claſſem Canonicorum, & Beneficiatorum, ac Clericorum (*a*). In reliquis vero contentionum capitibus, quoniam percipimus ſatis proviſum, ſi Conſtitutiones, & Decreta noſtra, ac Prædeceſſorum noſtrorum, maxime concordia a bonæ memoriæ Julio etiam Prædeceſſore noſtro approbata (*b*) executioni mandentur, ideo committimus prædictis Alexandro Cardinali Archipresbytero, ſeu ejus Vicario, ut juxta illa provideant, eaque omnino obſervari faciant; hoc nihilominus noſtro decreto ad præſens declarantes, quod cum ex antiqua Conſtitutione ſancitum ſit, Beneficiatos non habere vocem aliquam, nec poteſtatem in Capitulo, niſi ubi de alienatione Bonorum immobilium, vel jurium ageretur, exceptionem intelligendam eſſe, etiam ubi tractaretur de locatione Caſalium ultra novennium, vel Domorum ultra tertiam Generationem, etiamſi hactenus prædicta, ultra illud tempus ſine ipſorum Beneficiatorum interventu locari conſueverint. Volumus autem, quoad præmiſſa, ſolam præſentis Motus proprii ſignaturam ſufficere, & ubique fidem facere in Judicio, & extra illud, quacumque conſtitutione, ſeu Regula non obſtan., ſeu litteras deſuper per Breve noſtrum, ſi videbitur, expediri poſſe.

Earum collatio.

Beneficiatorum juribus conſulit.

Placet, & ita Motu proprio mandamus. A. (*c*)

Petro Franciſco Pallavicino jus tribuit acceſſus & ingreſſus ad Capellaniam Innocentianam quum primum vacaverit.

Ex Lib. CLXXXVII. Bullar. Pauli III. pag. 26. in Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1546. 3. *Maji.*

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Petro Franciſco Pallavicino Clerico Januen. (*d*), Militi Sancti Petri (*e*) familiari noſtro, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata devotionis & familiaritatis obſequia, quæ Nobis & Apoſtolicæ Sedi hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, nec non vitæ ac morum honeſtas &c. Cum itaque hodie tu, cui nuper, cum Venerabilis Frater noſter Franciſcus Pallavicinus Epiſcopus Alerien., qui unam ex quatuor perpetuis Capellaniis per felicis recordationis Innocentium Papam Octavum Prædeceſſorem noſtrum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe inſtitutis, in Commendam ex conceſſione Apoſtolica nuper obtinebat, Commendæ hujuſmodi in manibus noſtris ſponte & libere ceſſit, noſque ceſſionem hujuſmodi duximus admittendam, de Capellania prædicta quovis modo, quem haberi volumus pro expreſſo, vacaret, ſub dat. vide-

Una ex Capellaniis Innocentianis vacat ex dimiſſione Commendatarii

(*a*) Hodie nullus huic Controverſiæ locus; quandoquidem in Proceſſionibus Cantores & Muſicos qui Clero præeunt canendi onus explent.

(*b*) Conſulenda hæc Julii Conſtitutio, ſupra relata *pag.* 340.

(*c*) Etſi præſens Motus proprius data careat, eam tamen illi affiximus, quæ illius promulgationi appoſita legitur in calce ipſiuſmet Motus proprii. In integrum hujuſce promulgationis tenorem juvat exſcribere.

Alexander Farneſius Tituli Sancti Laurentii in Damaſo Diaconus Cardinalis, & S. R. E. Vicecancellarius, Baſilicæ S. Petri de Urbe Archipresbyter. Vobis omnibus & ſingulis Dominis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ præfatæ, de mandato Sanctiſſimi D. N. Papæ Pauli Papæ III., & auctoritate noſtra qua fungimur, ſupraſcriptum Motum proprium per præſentes inſinuamus, notificamus, & ad veſtram, & cujuslibet veſtrum ſcientiam, & notitiam deducimus, mandamuſque dictum Motum proprium, & omnia in eo contenta per vos & veſtrum quemlibet inviolabiliter obſervari. Volumus etiam præſentes in valvis ... dictæ Baſilicæ per ſolitum Manſionarium affigi debere, ac dimiſſa Copia collationata, infraſcriptum Motum proprium reſtitui, illamque vim valorem & efficacis inſinuationis, notificationis, & præcepti, ac ſi vobis, & veſtrum cuilibet perſonaliter inſinuata, & notificata forent, habere volumus. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Datum Romæ in ædibus noſtris die xv. menſis Aprilis 1546. *Pontificatus prælibati SS. D. N. Anno XII.*

A Bononien. Vicarius &c.

Quæret aliquis: Quiſnam Baſilicæ Vicarius ex hac ſubſcriptione ſit intelligendus? Quærenti faciam ſatis. Bononienſem Eccleſiam hoc tempore adminiſtrabat Alexander Campegius. Hunc ergo in Vicarium Baſilicæ Cardinalis Farneſius ſibi elegerat. Quæ tamen Franciſco Sfondrato ejuſdem Baſilicæ Vicario, eadem & Campegio ejus Succeſſori ſors obtigit. Quippe uterque ad Sacram Purpuram evectus eſt pari virtute, etſi impari ætate. Campegius namque ſub Julio III. inter Cardinales relatus, brevi eam dignitatem tenuit, morte ſublatus. Hujuſce Viri decori & illud accedit, quod, Concilio Tridentino Bononiam tranſlato, ejuſdem Concilii Patres ultra anni ſpatium in ſuis ædibus exceperit, ubi graviſſima Synodi illius negocia pertractarunt.

(*d*) Ex Ughelli teſtimonio an. 1551. die 30. Maji Alerienſis Eccleſiæ Coadjutor electus eſt cum ſpe futuræ ſucceſſionis, annuente Franciſco Pallavicino Alerienſi Epiſcopo ejus Patruo, cujus paulo infra in hiſce literis Pontifex meminit. An vero ſucceſſu temporis locus fuerit regreſſui favore Petri Franciſci Pallavicini, penitus ignoramus. Illud certo novimus, eumdem Petrum, exacto Coadjutoris munere, ad Alerienſem Epiſcopatum perveniſſe, eamque dignitatem tenuiſſe uſque ad annum 15.., quo, juxta Ughelli Chronologiam, Alerienſi Eccleſiæ novus ſucceſſor datus eſt.

(*e*) Hoſce milites inſtituit Leo X. an. 1521. Rei ſeriem a P. Bonanni traditam *in Catal. Ordin. Equeſt. & militar. pag.* 91. *tertiæ editionis*, paucis complectar. Ne in Aluminis fodinis quæ tempore Pii II. apud Forum Clodii, vulgo *la Tolfa*, detectæ fuerant, fraus ulla ſubeſſet, memoratus Leo Pontifex Militum ordinem erexit, quibus vigilem ſuper fodinis curam demandavit. Erant hi numero quatuorcentum & unus, omnes ſub uno Collegio comprehenſi, quos idem Pontifex Equites creavit, indita illis ac eorum primogenitis potioris nobilitatis prærogativa. Eoſdem Lateranenſis Palatii Comites elegit, certa illis addita ſtipe, quod Apoſtolicæ Sedi ad bellum contra Turcas inferendum mille Florenos auri viritim ſuppeditaſſent. Præterea *Milites S. Petri* appellari voluit; ideoque torquem aureum ante pectus geſtandum illis conceſſit, in cujus antica parte imago S. Petri, in poſtica vero Pontificis inſignia erant inſculpta. Alia item ſuperaddidit Privilegia, quæ in Conſtitutione cui titulus *Sicut prudens*, late recenſentur. Hic Ordo primævam nobilitatem ſervavit uſque ad ætatem Pauli III. qui Privilegia a Leone olim conceſſa, probavit, confirmavitque. Inſequenti tempore paulatim imminutus, tandem evanuit. Evanuit inquam equeſtris dignitas, ac fodinarum cuſtodia. Quippe in Cancellaria Apoſtolica ſupereſt adhuc Collegium illud in quamplura *Officia*, quæ *vacabilia* vulgo appellantur, diſtributum.

(*a*) Ante

Excommunicationis latæ ſententiæ pœnam Romano Pontifici reſervatam intorquet contra eos omnes, qui negociis quæ in Capitulo tractantur interſunt, & ſecretum revelant.

Ex Apograph. in Cod. II. Inſtrum. Franciſci Spina pag. 280. in Archiv. Baſil.

AN. CH. 5. Auguſt.

R*Everendus Pater Dominus Hieronymus Macchabæus Epiſcopus Caſtren., dictæ Baſilicæ Canonicus, & Illmi. Domini Noſtri præfati familiaris, de Commiſſione, ut aſſeruit, ſibi facta per dictum SSmum. præſentavit dictis Rndis. Dominis Vicario, & Canonicis unum Motum proprium ejuſdem SSmi. ſuper non revelandis negotiis tractatis, & concluſis in Capitulo, prout in dicto Motu proprio, cujus tenor ſequitur, & eſt talis, videlicet:* Paulus PP. III. Cum ſicut accepimus ſæpius contigerit, quod per Archipresbyterum, ſeu ejus Vicarium, & Canonicos Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, capitulariter, ut moris eſt, congregatos, capitulariter tractata, geſta, ſtatuta, & ordinata, per nonnullos etiam ibidem intereſſentes publicata, & revelata fuerint, ac publicentur, & revelentur in dies, & ex publicatione, & revelatione hujuſmodi non modicum dictæ Baſilicæ & Capitularibus prædictis allatum ſit præjudicium, & afferatur; Nos in præmiſſis opportune providere volentes, Motu ſimili &c. Archipresbytero, ſeu ejus Vicario, & Canonicis, necnon Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ hujuſmodi, aliiſque quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, & Secularibus, etiamſi Pontificali, vel alia quavis, præfulgeant dignitate, qui Capitulo ipſius Baſilicæ de cetero quandocumque celebrabitur, interfuerint, ne de cetero perpetuis futuris temporibus in ipſo Capitulo pro tempore tractata, geſta, ſtatuta, & ordinata, quibuſvis perſonis tacite, vel expreſſe, per ſe, vel alium, ſeu alios, abſque ipſius Capituli licentia publicare, vel revelare audeant, ſive præſumant, ſub excommunicationis latæ Sententiæ, a qua niſi per Nos, vel Succeſſores noſtros, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolvi non poſſint, ipſo facto incurrenda pœna diſtrictius inhibemus, ac præcipimus, & mandamus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, & dictæ Baſilicæ etiam juramento &c. roboratis, Statutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis conceſſis, confirmatis &c. quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, &c. tenores illorum &c. hac vice latiſſime derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque; præſentis Motus proprii ſolam Signaturam ſufficere, atque fidem facere, regula contraria non obſtan. decernentes plene, & ita mandamus. A.

Decretum Capituli a nonnullis violatum.

Hinc graviora damna.

Excommunicat. latæ ſententiæ Summo Pontifici reſervata in reis irrogatur.

Quem dicti Reverendi Domini Vicarius, & Canonici debita cum reverentia receperunt, eo prius mihi Notario legen. tradito, & per me eundem alta & intelligibili voce perlect. Super quibus &c. Actum ubi ſupra (c) præſentibus eiſdem teſtibus &c. rogatis.

Et ego Franciſcus Spina publicus Notarius de præmiſſis rogatus adſui.

Cadaver Laurentii Cardinalis SS. Quatuor Coronatorum, quod in Baſilica Vaticana tumulatum fuerat, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ in Archipresbyterum ac Capitulum inflicta, effodi jubet, ut in Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam ſepulturæ mandetur.

Ex Originali in Arch. Baſil. Capſ. 71. Faſc. 315.

AN. CH. 1546. 19. Octobr.

PAulus Papa Tertius. Motu proprio &c. Dilectis Filiis Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, per præſentes in virtute Sanctæ obedientiæ, & ſub majoris excommunicationis latæ ſententiæ pœna per eorum ſingulos incurrenda, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus viſis præſentibus, Cadaver, ſeu oſſa

Pontificis mandatum, ac additæ illi cenſuræ.

(a) Antequam Hieronymus Macabæus Caſtrenſem Eccleſiam adminiſtrandam ſuſciperet, Baſilicæ Vaticanæ nomen dedit. An. 1536., ex Grimaldi ſerie, inter Beneficiatos electus, anno 1545. (in Ughello per errorem legimus 1547.) Canonicatum in eadem Baſilica, ac Capellæ Juliæ Præfecturam eſt aſſequutus. Inſuper, eodem Grimaldo teſte, an. 1572. Clericis Beneficiatis adſcriptus fuit, etſi poſt menſes aliquot Clericatum dimiſerit. Duo hic animadverſione digna; Alterum, quod una ſimul & Canonicum & Clericum in eadem Baſilica egerit; alterum, quod duo Beneficia, ut ajunt *incompatibilia, & ſub eodem tecto* inſimul ſociaverit, factus uno eodemque tempore Epiſcopus, Canonicus, Clericus; quamvis nupero Concilii Tridentini Decreto id fuerit interdictum. Verum hæc Privilegia ſingulari Summorum Pontificum in Virum optime meritum beneficentiæ tribuenda.

(b) Ex Inſtrumenti contexto colligimus, præſentem Motum proprium a Notario perlectum traditumque fuiſſe Vicario & Canonicis Baſilicæ Vaticanæ die 5. Auguſti 1546. Hanc temporis notam & nos obſignavimus, quum certiorem aſſequi non potuerimus.

(a) Hic

Cadaver Card. Laurentii Pucci in Baſil. tumulatum,

oſſa bon. mem. Laurentii Epiſcopi Prænestin. Cardinalis Sanctorum quatuor Coronatorum, (*a*) quod ſeu quæ in Capella Sancti Andreæ ſita in dicta Baſilica depoſitum, ſeu depoſita jacent, dum pro parte dilecti Filii noſtri Roberti tituli SS. etiam quatuor Coronatorum Presbyteri Card. majoris Pœnitentiarii, dicti Laurentii Epiſcopi Fratris germani, fueritis requiſiti, abſque alicujus juris, ſeu emolumenti exactione exhumari, ac inde ad Eccleſiam Monaſterii S. Mariæ ſupra Minervam transportari permittant. Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac dictæ Baſilicæ Statutis, ac conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, etiam per nos conceſſis, & confirmatis, ceteriſque incontrarium facien. non obſtantibus quibuſcumque. Placet, & ita mandamus. A. (*b*).

Alio transfertur.

Capellania ad Altare S. Andreæ in Baſilica Vaticana confertur Philippo Podio.

Ex Regeſto Bullar. Pauli III. lib. CXCI. pag. 150. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1547. 22. Junii.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Philippo Podio perpetuo Capellano ad Altare Sancti Andreæ (*c*) ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, familiari noſtro; Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Grata familiaritatis obſequia, quæ nobis hactenus impendiſti, & adhuc ſollicitis ſtudiis impendere non deſiſtis, necnon vitæ ac morum honeſtas &c. Cum itaque perpetua Capellania ad Altare Sancti Andreæ ſitum in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ de Jure Patronatus laicorum, videlicet nobilium Familiæ de Piccolominibus exiſtit, per liberam reſignationem dilecti filii Emiliani Nicolai de Gilio nuper ad dictum Altare perpetui Capellani, de illa quam tunc obtinebat in manibus noſtris ſponte factam, & per Nos admiſſam, vacaverit & vacet ad præſens, Nos tibi dilecti filii noſtri Jacobi Sanctorum Coſmæ & Damiani Diaconi Cardinalis de Sabellis nuncupati (*d*) obſequiis inſiſtendo, etiam continuo commenſali noſtro, præmiſſorum obſequiorum & meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque a quibuſvis excommunicationis &c. *Cetera verba, ſive verborum formulas in Bullis apponi ſolitas, ex aliis Conſtitutionibus quas ſupra retulimus, repetas*, pro expreſſis habentes, ac Juriſpatronatus hujuſmodi, quoad medietatem Patronorum dictæ Capellaniæ (*e*) hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogantes, Capellaniam prædictam, quæ ſine cura eſt, & cujus fructus, redditus, & proventus viginti quatuor Ducatorum auri deCamera ſecundum communem extimationem valorem annuum ut aſſeris, non excedunt, ſive præmiſſo, ſive alio quovis modo, quem præſentibus haberi volumus pero expreſſo, aut ex alterius cujuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem dicti Emiliani vel cujuſvis alterius de illa in Romana Curia vel extra eam, etiam coram Notario publico & teſtibus ſponte factam, aut aſſecutionem alterius Beneficii eccleſiaſtici quavis auctoritate collati, vacet, etiamſi tanto tempore vacaverit &c. dummodo tempore datæ præſentium non ſit in ea alicui ſpecialiter jus quæſitum, & alterius medietatis dictorum Patronorum ad hoc expreſſus accedat aſſenſus, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolica tibi auctoritate

Capella ad Altare S. Andreæ a poſſeſſore dimittitur.

Alteri confertur, & quare.

Patronorum in electione diſſenſio.

(*a*) Hic eſt Laurentius Puccius Florentinus a Leone X. an. 1513. Sacra Purpura donatus, qui Romæ fato functus an. 1531. in Baſilica S. Petri ſepultus eſt.

Cur e Vaticana Baſilica Cardinalis Laurentii oſſa in Templum S. Mariæ ſupra Minervam tranſlata fuerint, ibique ſepulturæ mandata, docet ſequens epitaphium novo tumulo ſuperpoſitum, ex quo etiam peculiares hujuſce Cardinalis dotes virtuteſque cognoſcimus. Illud ex Ciaconio ſic habet: *Laurentio Puccio Epiſcopo Praeneſtino Cardinali SS. Quatuor, Majori Pœnitentiario, ſingularis probitatis, ac amabilitatis, & in Apoſtolicis negotiis experto; qui vixit annos 73. menſem unum, dies novem, juxta Leonis PP. X., ut mandaverat, ſepulcrum, Robertus Puccius Cardinalis SS. Quatuor, Major Pœnitentiarius Fratri optimo, ac benemerenti faciendum curavit. Mortem obiit an. 1531.*

(*b*) Stata Chronologica ſupputatio, qua hasce literas obſignavimus, a tempore quo Motus proprius Capitulo Baſilicæ Vaticanæ fuit exhibitus, petitur. Ita vero in averſa chartæ hujus parte legimus: *Præſentatum* (Diploma) *in Capitulo, & lectum die 19. Octobris 1546.*

(*c*) De hoc Altari, illique conjuncta Capellania conſule Bullam Alexandri VI. *pag.* 283. & notam illi ſubjectam ſub *lit. b*

(*d*) Ex nobili Romana Sabelliorum familia ortus, ac Pauli III. conſanguineus, ab eodem Pontifice an. 1539. Diaconus Cardinalis creatus eſt, Eccleſiæque Neocaſtrenſis Adminiſtrator. Alias, eaſque præſtantiſſimas a Pauli ſucceſſoribus Dignitates obtinuit, quas hic miſſas facimus, quod Viri, qui ad an. 1587. vitam produxit, in literis Apoſtolicis inſequentium Pontificum recurret mentio.

(*e*) Ex contextu Bullæ Alexandri VI. ſupra traditæ *pag.* 283 perſpicuum eſt, Franciſcum Cardinalem Piccolomineum Capellaniam ad Altare S. Andreæ inſtituiſſe ea lege, ut Juſpatronatus ad germanos fratres Jacobum & Andream ex eadem familia, eorumque filios, nepotes, ac deſcendentes perpetuo ſpectaret. Itaque in geminam Piccolominaeorum lineam Jus illud diviſum, ex voce, ut ajunt, duplici integrum coaleſcebat. Altecutro autem Patronorum deficiente, nonniſi Sedis Apoſtolicæ Decreto valida erat Capellaniæ collatio. Ita plane accidit Pauli III. ætate, Patronis nimirum in duas partes diſtractis. Quod deerat ſupplevit Pontifex, ac ſuper *Patronorum medietate* diſpenſavit.

(*a*) Adea

ritate conferimus, & de illa etiam providemus. Quocirca venerabilibus Fratribus Cæſenat. Veronen., & Torcellan. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo &c. faciat te, vel pro te Procuratorem prædictum ad dictam Capellaniam ut eſt moris admitti, tibique de illius fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integre reſponderi; Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi Prædeceſſoris &c. Aut ſi aliqui &c. Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, derogationis, collationis, proviſionis, mandati, voluntatis, & decreti infringere &c. Si quis autem &c.

Clauſula derogatoria.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, decimo Kalendas Julii, Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

Baſilicæ Vaticanæ domum Canonico Chriſtophoro Cincii ad inhabitandum conceſſam, prævio Archipresbyteri, & Capituli conſenſu, a Menſa Capitulari ſeparat, ac Capellæ Juliæ perpetuo addicit.

Ex Autograph. in Archiv. Baſil. Capſ. 65. Faſc. 184.

AN. CH. 1547. 7. Julii.

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ex cura univerſalis Eccleſiæ nobis deſuper, meritis licet imparibus, commiſſa, hiis, quæ pro Eccleſiarum, & Baſilicarum quarumlibet, præſertim Principis Apoſtolorum de Urbe decore, & divini cultus augumento per Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros ſtatuta, & ordinata fuerunt, ut ſuum conſequantur effectum, operarias manus libenter apponimus, aliaſque deſuper diſponimus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem felicis recordationis Julius PP. II. Prædeceſſor noſter, cum Capellam Juliam nuncupatam in Baſilica Principis Apoſtolorum hujuſmodi ſub invocatione Beatæ Mariæ fundaſſet, per ſuas litteras ſtatuit, & ordinavit, quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus in ea duodecim Cantores, & totidem Scolares, & duo Magiſtri, unus videlicet Muſicæ, alter vero Grammaticæ manutenerentur, ad hoc, ut ex hujuſmodi cantorum collegio ipſius Prædeceſſoris Cappellæ Palatii, ad quam conſueverunt Cantores ex Galliarum, & Hiſpaniarum partibus accerſiri, cum nulli fere in dicta Urbe ad id apti educarentur, cum opus foret, ſubveniri poſſet; quodque Cantores præfati, ſingulis diebus horas Canonicas decantare tenerentur, prout in eiſdem litteris plenius continetur (a). Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte Venerabilis Fratris noſtri Hieronymi Epiſcopi Caſtren. (b) petitio continebat, idem Hieronymus Epiſcopus, qui etiam Canonicatum, & Prabendam ejuſdem Baſilicæ ex diſpenſatione Apoſtolica obtinet, ac ipſius Capellæ adminiſtrator ad præſens exiſtit, cupiat juxta Statutum, & ordinationem Prædeceſſoris hujuſmodi duos Magiſtros, unum videlicet in Muſica, & cantu, alterum vero in Grammatica, qui Clericos, ſeu Seclares tam Capellæ, quam Baſilicæ prædictorum, in Muſica, & cantu, ac Grammatica hujuſmodi inſtruant, & erudiant, ſeu inſtruere, & erudire poſſint, habere, & manutenere, nec ad hoc aliqua certa domus deputata ſit, ſi domus ſeu Camera Canonicalis, ad Canonicatum, & Præbendam dictæ Baſilicæ, quos dilectus Filius Criſtophorus Cincius ipſius Baſilicæ Canonicus obtinet, legitime ſpectans, & in Clauſtro ejuſdem Baſilicæ juxta ſuos confines conſiſtens (c), quam dictus Criſtophorus, cum fere omnes aliæ domus, ſeu cameræ Canonicales dictæ Baſilicæ, propter novam præfatæ Baſilicæ conſtructionem, ſint dirutæ, & ſolo æquatæ, ac nullus Canonicus aliquam ex domibus, ſeu Cameris Canonicalibus ſuper extantibus inhabitet, non habitat, ſed aliis pro annua penſione triginta quinque ducatorum auri in auro de Camera locare conſuevit, ab eiſdem Canonicatu & Præbenda perpetuo diſmembraretur, &

Julius II. Gymnaſium pro Cantoribus Capellæ Juliæ inſtituendum decrevit.

Domus Canonicalis huic uſui ſatis apta.

(a) Adeas haſce literas ſuperius prolatas pag. 149.

(b) Nimirum Hieronymi Macabæi Caſtrenſis Epiſcopi, de quo ſupra.

(c) Erat igitur domus iſthæc in Baſilicæ Vaticanæ vicinia, Statum illius locum definire non auſim; Suſpicior tamen & hanc ipſam ædem aut in nova poſterioris Baſilicæ partis ſtructura ſub Paulo V., aut ſub Alexandro VII., quo tempore Porticus excitavit, fuiſſe dejectam.

& ſepararetur, ac eidem Capellæ ſub nuncupatione Gymnaſii (c) Capellæ Juliæ, pro uſu, & habitatione dictorum Magiſtrorum, qui Clericos, & Scolares Capellæ, & Baſilicæ prædictarum, ut præfertur, inſtruant, & erudiant, etiam perpetuo concederetur, & aſſignaretur, ex hoc profecto Statutum, & ordinatio Prædeceſſoris hujuſmodi, quoad Magiſtros prædictos, ſuum poſſent conſequi effectum. Quare pro parte ejuſdem Hieronymi Epiſcopi nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut primo dictam domum, ſeu Cameram, a Canonicatu, & præbenda prædictis perpetuo diſmembrare, & ſeparare, ac eidem Capellæ ſub nuncupatione prædicta, pro uſu, & habitatione duorum Magiſtrorum prædictorum etiam perpetuo concedere, & aſſignare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem, ſecundum communem extimationem, etiam Beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes, vocatis quorum intereſſet, eumdem Hieronymum Epiſcopum a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutum fore cenſentes, necnon fructuum, reddituum, & proventuum dictæ Capellæ verum annuum valorem præſentibus pro expreſſo habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, primodictam domum, ſeu Cameram, a Canonicatu, & præbenda prædictis, ipſius Chriſtophori, ac dilectorum filiorum noſtrorum Alexandri Sancti Laurentii in Damaſo Diaconi Cardinalis de Farneſio nuncupati, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii, qui Archipresbyteratum ejuſdem Baſilicæ ex diſpenſatione Apoſtolica obtinet, nec non Capituli ipſius Baſilicæ ad hoc expreſſo accedente conſenſu, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo diſmembramus & ſeparamus, ac eidem Capellæ ſub invocatione Gymnaſii Capellæ Juliæ hujuſmodi pro uſu, & habitatione duorum Magiſtrorum, unius videlicet in Muſica, & cantu, alterius vero in Grammatica, qui Clericos, & Scolares Capellæ, & Baſilicæ prædictarum in muſica, & cantu, ac grammatica prædictis inſtruant, & erudiant, ita quod domus, ſeu Camera hujuſmodi nullo unquam tempore alteri, quam præmiſſo uſui applicari poſſit, & liceat; & ex nunc præfato Hieronymo Epiſcopo nomine dictæ Capellæ per ſe, vel alium, ſeu alios corporalem poſſeſſionem dictæ domus, ſeu cameræ, ejuſque membror. jurium, & pertinentiar. quorumcunque propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, ipſius Criſtophori, vel cujuſvis alterius licentia deſuper minime requiſita, eorumdem Criſtophori, & Alexandri Cardinalis, & Vicecancellarii, ac Capituli etiam ad hoc expreſſo accedente conſenſu, auctoritate, & tenore prædictis etiam perpetuo concedimus, & aſſignamus. Non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, & Lateranen. Concilii noviſſime celebrati, uniones perpetuas, niſi in caſibus a jure permiſſis, fieri prohibentis, ac quibuſvis aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dictæ Baſilicæ, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, diſmembrationis, ſeparationis, ac conceſſionis, & aſſignationis infringere &c. Si quis autem &c.

Eadem domus a Menſa Capitulari ſeparatur, & Capellæ Juliæ adducitur.

Contraria non officiunt.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, Quarto nonas Julii, Pontificatus noſtri Anno Tertiodecimo.

Car-

(c) Triplex igitur huic Capellæ cognomen acceſſit: Alterum *Juliæ* a Julio II. ejus Fundatore; alterum *Nativitatis B.V.M.* in cujus honorem Pontifex Capellam inſtituit: tertium *Gimnaſii* quod ipſemet Julius Gymnaſium in quo pueri ad Muſicam & Grammaticam ſub gemino Præceptore inſtruerentur, erigendum decreverit. At propria & opportuna domus deerat, quæ tyrones exciperet; hinc Paulus III., inſtante Capellæ Præſide, ædem a Menſa Capitulari divulſam, Capellæ Juliæ addixit, ut ea in Gymnaſium converteretur. Sequiori ætate mos iſte docendi pueros Muſicam ac Grammaticam abiit in deſuetudinem. Nemo quippe in Cantorem eligitur, qui aut canere aut legere neſciat. Nulla vero cura eſt an Grammaticam norit; nec ulla Muſicos urget ſolicitudo, ut quæ canunt, intelligant.

(d) Ex

Cardinali Federico de Cæſis, qui Eccleſiam S. Mariæ *de Roza*, alias de *Funeris* ſibi commendatam dimiſerat, ejuſdem Eccleſiæ reditus tribuuntur; ac inſuper ad illam, quum primum vacaverit, regreſſus conceditur.

Ex Lib. CCXIV. Regeſt. Bullar. Pauli III. pag. 1. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

AN. CH. 1547. 10. *Auguſt.*

PAulus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Federico Tituli Sancti Pancratii Presbytero Cardinali de Cæſis nuncupato (*a*), Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ad Perſonam tuam, quam Divina Clementia magnis illuſtravit gratiarum muneribus, Paternæ dirigentes conſiderationis intuitum, & attente proſpicientes quod tu Romanam Eccleſiam cujus honorabile membrum exiſtis, tuorum honoras plenius magnitudine meritorum, dignum, quin potius debitum reputamus, ut illam tibi reperias in exhibitione gratiarum munificam, & in tuis opportunitatibus liberalem. Cum itaque hodie tu qui Parochialem Eccleſiam Sanctæ Catherinæ de Roza (*b*) alias de Funeris nuncupatam (*c*), de Urbe, ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica in Commendam tunc obtinebas, Commendæ hujuſmodi in manibus noſtris ſponte & libere ceſſeris, noſque ceſſionem hujuſmodi admittentes, Eccleſiam prædictam tunc certo modo vacantem, dilecto filio Flaminio Centolino Clerico Civitatis Caſtellan. Diœceſis, per eum ad certum tempus tunc expreſſum tenendam, regendam, & gubernandam, Apoſtolica auctoritate commendaverimus, & deinde contulerimus, ac de illa etiam providerimus, ſeu commendari & conferri ac provideri conceſſerimus; Nos tibi, ne ex ceſſione hujuſmodi nimium diſpendium patiaris, ſed ut ſtatum tuum juxta Cardinalatus ſublimitatem decentius tenere, ac expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, facilius perferre valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere, ac præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, necnon omnia & ſingula Eccleſias, Monaſteria, & Beneficia eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſecularia, & quorumvis ordinum regularia, quæ ex quibuſvis diſpenſationibus & conceſſionibus Apoſtolicis in Titulum & Commendam ac alias obtines, & expectas, necnon in quibus, & ad quæ jus tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque ſint, eorumque fructuum, reddituum, & proventuum veros annuos valores, ac hujuſmodi diſpenſationum & conceſſionum tenores, nec non quorumcumque fructuum, reddituum, & proventuum eccleſiaſticorum loco penſionum annuarum ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus tibi reſervatorum & aſſignatorum, quantitates præſentibus pro expreſſis habentes, tibi omnes & ſingulos fructus, redditus, & proventus dictæ Parochialis Eccleſiæ (*d*) per te, quoad vixeris, vel alium ſeu alios tuo nomine, propria auctoritate, etiam una cum Sancti Pancratii, quæ Titulus tui Cardinalatus exiſtit, ac omnibus & ſingulis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, & Beneficiis eccleſiaſticis cum cura & ſine cura, ſecularibus & regularibus, quæ in Titulum & Commendam, ac alias obtines, ut præfertur, & impoſterum obtinebis, ac aliis fructibus, & proventibus eccleſiaſticis, nec non penſionibus annuis, quos & quas percipis & percipies in futurum, percipiendos, exigendos, & levandos, ac in tuos uſus & utilitatem convertendos, loco penſionis annuæ, ipſius Flaminii ad hoc per dilectum filium Stephanum Centolinum Clericum prædictæ Diœceſis Procuratorem ſuum, ad hoc

Cardinalis Cæſius Eccleſiam hanc dimittit.

Alteri conceditur.

Fructus tamen eidem Cardinali aſſignantur.

(*a*) Ex vetuſta ac nobili Cæſiorum familia Romana. A Paulo III. Sacram Purpuram, & S. Pancratii titulum accepit; mox ſub Julio III. & Paulo IV. ad alias Eccleſias tranſlatus eſt. Adeas Ciaconium, & Ughellum. De tanti Viri pietate ac munificentia aliquid infra delibabimus.

(*b*) A Templo D. Roſæ Viterbienſis ibi primum erecto, cognomen iſtud repetit Ludovicus Totti (*Roma moderna* pag. 173.) Hæc tamen ſententia apertiſſimo laborat Anachroniſmo; ſiquidem B. Roſæ obitus ſequiori ævo, hoc eſt Alexandri IV. tempore contigit; at contra Cæleſtinus III. an. 1192. ut ex primo Bullarum noſtrarum tomo patet *pag.* 74. Eccleſiæ *S. Mariæ Dominæ Roſæ* aperte meminit. Ejus item meminere Petrus Mallius, & Cencius Camerarius, ut *ex not. b.* eidem Conſtitutioni ſubjecta perſpicuum eſt. Itaque aliunde, & fortaſſe a pia quapiam muliere quæ Eccleſiam ædificaverat, cognomen defluxit.

(*c*) Hodie *S. Caterina de Funari*, antiquo nomine adhuc ſervato. A funibus, ſive funium artificibus, qui olim hunc locum inhabitabant, cognomen multi derivant. Cur vero inter Baſilicæ Vaticanæ Conſtitutiones, hanc, quæ ab inſtituto aliena videtur, referamus, jam pridem monuimus *tom.* 1. *pag.* 74. *not. a.* Nimirum iſthæc S. Catharinæ Eccleſia olim Monaſterio S. Catharinæ prope Porticum S. Petri, quod Baſilicæ Vaticanæ ſubjectum erat, conjuncta fuit. Hinc in utramque Eccleſiam S. Petri Capitulo jus inerat. Conſulantur Martini V. Apoſtolicæ literæ, quas ſupra retulimus *pag.* 73.

(*d*) Hujuſce Eccleſiæ reditus memoratus Cardinalis Cæſius non in proprios uſus, ſed in Divini cultus, ac pauperum beneficium erogavit. Siquidem an. 1564. Templum D. Catharinæ quale hodie viſitur, a fundamentis excitavit, ac deinde congrua dote, ac ſacra Supellectile inſtruxit, ut ex monumento lapidi inſculpto, quod in ejuſdem Templi Sacrario aſſervatur, legentibus patet. Tantum opus Cardinalis Cæſius aggreſſus eſt cum ex pietatis qua fervebat ſtimulo, tum precibus ac hortamentis S. Ignatii Societatis Jeſu Fundatoris, qui in hunc ipſum locum pauperes puellas in urbe vagantes una collegerat.

hoc ab eo ſpecialiter conſtitutum, expreſſo accedente conſenſu, dicta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium reſervamus, concedimus, & aſſignamus, tibique, quod, dicto Flaminio cedente vel decedente, ſeu Parochialem Eccleſiam prædictam alias quomodolibet dimittente vel amittente, & illa quovis modo vacante, etiam apud Sedem Apoſtolicam, aut Commenda & proviſione ſeu conceſſione de illa eidem Flaminio facta hujuſmodi, ex quavis cauſa nulla & invalida exiſtente, aut quovis prætextu effectum ſortiri nequeunte, liceat tibi ad dictam Parochialem Eccleſiam, cujus fructus, redditus, & proventus quinquaginta ducatorum auri de Camera ſecundum communem extimationem valorem annuum, ut aſſeris, non excedunt, libere habere regreſſum, illiuſque corporalem poſſeſſionem per te vel alium ſeu alios propria auctoritate libere apprehendere, & tam tuæ prioris Commendæ, quam præſentium vigore, abſque alia tibi deſuper facienda Commenda, eamdem Commendam ut prius, quoad vixeris, retinere in omnibus & per omnia, perinde ac ſi ceſſionem prædictam minime feciſſes, ejuſdem Flaminii ad hoc per dictum Stephanum Procuratorem ſuum etiam ad hoc ab eo ſpecialiter conſtitutum, expreſſo accedente conſenſu, auctoritate & tenore prædictis de ſpeciali gratia indulgemus. Decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Feltren. & Cæſenat. ac Ypporegien. Epiſcopis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel duo aut unus eorum per ſe vel alium ſeu alios faciant auctoritate noſtra te vel Procuratorem tuum nomine tuo libera perceptione fructuum, redditnum, & proventuum tibi per præſentes reſervatorum prædictorum, nec non facultate juris regrediendi, & in eventum regreſſus hujuſmodi, poſſeſſione dictæ Parochialis Eccleſiæ pacifice gaudere, juxta reſervationis, conceſſionis, & aſſignationis ac indulti prædictorum continentiam & tenorem, non permittentes te deſuper per prædictum Franciſcum ſeu quoſcumque alios quomodolibet indebite moleſtari, Contradictores auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis, aut ſi prædicto Flaminio vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Volumus autem quod de fructibus, redditibus, & proventibus prædictis, quamdiu illos perceperis, omnia onera eidem Parochiali Eccleſiæ incumbentia perferre omnino tenearis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reſervationis, conceſſionis, aſſignationis, indulti, decreti, mandati, & voluntatis infringere &c. Si quis autem &c.

Etiam regreſſus conceditur.

Judices executores deſignantur.

Clauſulæ derogatoriæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, quarto Idus Auguſti, Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

Conſtitutiones Confraternitatis Sanctiſſimi Sacramenti in Baſilica S. Petri, approbat & confirmat.

Ex Autographo in Archiv. Baſil. capſ. 5. faſc. 11.

AN. CH. 1548. 22. Sept.

Confratrum Societatis Conſtitutiones.

PAulus Papa tertius. Ad perpetuam rei memoriam.

Cum dilecti filii Confratres Confraternitatis Corporis Chriſti in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, pia devotione & religionis zelo ducti, quaſdam Conſtitutiones concernentes ejuſdem Confraternitatis directionem & conſervationem, & ad Omnipotentis Dei laudem & gloriam, cultum, & honorem Sanctiſſimi Sacramenti, pluribus capitibus diſtinctas fecerint; Noſque ipſas Conſtitutiones revideri & diligenter examinari fecerimus, & bonas, rectas, & honeſtas eſſe repererimus; eorumdem Confratrum, ac dilecti etiam filii, & ſecundum Carnem Nepotis noſtri Alexandri Cardinalis de Farneſio S. R. E. Vicecancellarii dictæ Baſilicæ Archipresbyteri, & ejuſdem Confraternitatis Protectoris, ſuper hoc nobis humiliter porrectis precibus inclinati, Conſtitutiones ipſas, illarumque tenores præſentibus pro expreſſis habentes, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus & approbamus (*b*) eiſque perpetuæ firmitatis robur adiicimus; con-

Tamquam honeſtæ probantur.

A Pontifice confirmantur.

(*a*) Ex verbis hiſce patet, Paulum III. hujuſce Confraternitatis ſtatuta probaſſe; An vero ejus inſtutionem item probaverit, ex præſentis Sanctionis tenore definite non licet. Sunt qui Societatis initia antiquiora credant; ſunt etiam qui ejus originem a Pauli III. ætate repetant. Utraque opinio facile componitur, ſi dicamus, hanc Societatem in Baſilica S. Petri ante Paulum III. introductam, tandem ſub hoc Pontifici nova quapiam forma, methodoque, ac ſtatutis decoratam, in Confraternitatem coaluiſſe. Id patet ex verbis ſequentis Diplomatis, quibus Pontifex aperte fatetur, *Confraternitatem hanc ſecularem . . . ad curam & cultum SS. Sacramenti, a ſe canonice fuiſſe inſtitutam*. Fatetur item Gregor. XIII. in cujus literis, quas in ſequenti tomo recitabimus, conceptis verbis legimus, Paulum III. Societatis hujuſce *inſtitutionem ac ſtatuta probaſſe*.

conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die vigeſima ſecunda Septembris Anno milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octavo, Pontificatus noſtri anno decimo quarto.

Omnibus, qui in ſolemnitate Corporis Chriſti, vel in ejus Octava, aut feſto SS. Apoſtolorum Simonis & Judæ. Capellam SS. Sacramenti viſitaverint; item Confratribus ejuſdem Societatis occaſione ingreſſus in illam, Plenariam Indulgentiam concedit. Plurium quoque annorum varias Indulgentias elargitur iis, qui erga Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum nonnullos pietatis ac Religionis actus exercent.

Ex Regeſto III. Brevium Pauli III. an. 1548. num. 42. apud Archiv. Apoſtol. Vatican.

Paulus Papa III.

AN. CH. 1548. 22. Sept.

Ad perpetuam rei memoriam. Cum proxime elapſis menſibus, Nobis id ordinantibus & mandantibus, ea pars Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, quæ adhuc extabat, mundata, apta, & quaſi inſtaurata, portiſque ac novis Altaribus & picturis exornata, & in ejus medio inſignis, & pulchra Capella in honorem & ad conſervationem Sacratiſſimi Corporis Chriſti conſtructa fuerit (*a*), ad Chriſtifidelium & præſertim peregre venientium conſolationem, & deinde una Confraternitas ſecularis ſub titulo ejuſdem Corporis Chriſti, ad curam & cultum Sanctiſſimi Sacramenti, & ad quamplura pia charitatis opera exercenda inibi canonice inſtituta fuerit; Nos cupientes dictæ Confraternitatis Confratres, & ceteros Chriſtifideles ipſam Baſilicam viſitantes, ſpiritualibus donis & gratiis peramplius excitare, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus, & confeſſis, ſeu ſtatutis a jure temporibus confitendi propoſitum habentibus, qui in Feſto Corporis Chriſti vel aliqua die ejus Octavæ, vel in feſto Apoſtolorum Simonis & Judæ dictam Capellam devote viſitaverint, & pie inibi oraverint, necnon omnibus qui dictam Societatem ingreſſi, in die ſui ingreſſus, vel aliqua ex ſeptem diebus immediate ſequentibus, ſua peccata confeſſi fuerint, & Euchariſtiam ſumpſerint, plenariam omnium & ſingulorum peccatorum ſuorum indulgentiam & remiſſionem concedimus. Hiis vero Confratribus, qui vel in feſto Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, aut in feſto, vel in aliqua die Octava feſti Corporis Chriſti dictam Euchariſtiam ſumpſerint, ducentum; & tam eis quam ceteris Chriſtifidelibus, quoties infra annum in ipſa Capella idem fecerint, quadraginta; inſuperque ipſis Confratribus, qui vel in Proceſſione, vel ad infirmos Sanctiſſimum Sacramentum cum lumine comitati fuerint, centum; qui vero ſine lumine, quinquaginta; & Consororibus dictum Sacramentum comitari nequeuntibus, quæ, audito ſigno Campanæ, ter Orationem dominicam, & toties Salutationem Angelicam pro ſalute infirmi flexis genibus recitaverint, totidem centum; ceteris vero Chriſtifidelibus dictum Sacramentum cum vel ſine lumine comitantibus, quinquaginta; Et Confratribus qui ſemel in menſe ante ipſum Sacramentum in ipſa Capella exiſtens, quinquies ipſam orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam in memoriam Paſſionis ejuſdem Domini noſtri, ac pro pace, ſalute, & tranquillitate Reipublicæ Chriſtianæ recitaverint, centum; & tam ipſis quam ceteris Chriſtifidelibus, qui in ſextis feriis

Paulus III. Baſilicam ornat.

Confraternitatem SS. Sacramenti inſtituit.

Confratribus Indulgentiam Plenariam confert.

Alias partiarias Indulgentias quam plurimas tribuit.

(*a*) Poſteriorem veteris Baſilicæ partem nondum dejectam, in qua Divina officia celebrabantur, Paulus III. reſtituit, ornavit, tantoque ſtudio inſtauravit, ut in ea Divina Myſteria commode peragi potuerint. Murum intermedium cumprimis excitavit, ut Baſilicæ partem ſolo æquatam, ab ea quæ adhuc ſupererat, diſſociaret. Excelſi parietis ſpecimen exhibet Grimaldus, & ex Grimaldo Ciampinus *de Sac. ædific. Tab. XV.* : Præterea, ut legimus in monumentis apud P. Bonanni *in Templi Vatican. Hiſtor. cap. 14. A ſiniſtro latere ad Aquilonem transferri fecit Organum ex priori loco ſex porphyreticis columnis ſuffultum, ſub quo transferri fecit etiam Corpora SS. Proceſſi & Martiniani, ſimul cum Altari & Statua B. Petri in throno ſedendis, ex priori Oratorio ubi olim erant, necnon Imaginem Deiparæ Virginis, quæ erat in parietibus ſupra Oratorium S. Leonis Papæ. Iidem SS. Sacramenti, ac SS. Simonis & Judæ Altare ornamentis plurimis auxit.* Ibi enim legebatur: *Altare SS. Sacramenti, & SS. Simonis & Judæ a Paulo III. ornatum.* Ejuſmodi ornamenta late percenſet Tiberius Alpharanus num. 44.; & Jacobus Grimaldus in actis Inſtrumentor. *pag.* 22. addit, nobilem picturam a Perino de Vagio coloribus fuiſſe expreſſam. Sed præ ceteris locupletiſſime Vaſarus Scriptor coævus, Sacellum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ ab Antonio a S. Gallo extructum affirmat, Ciborium vero a celeberrimo Sculptore Donato efformatum ait *in lib. 2. in vita Perin de Vago* ſeu *Vagio.*

(*a*) Etiam

Peculiarem Indulgentiam in die octava Corporis Chriſti elargitur.

feriis cum quinque orationibus dominicis, & totidem ſalutationibus Angelicis, vel in diebus Dominicis cum tribus ſimilibus orationibus, & ſalutationibus, ac uno Credo genibus flexis Sacramentum in dicta Capella repoſitum ſalutaverint, quadraginta annos de injunctis ſeu debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus. Præterea ipſis Confratribus, qui in die Octavæ feſti ejuſdem Corporis Chriſti Proceſſioni ſolemni, quæ fiet quando Sanctiſſimum Sacramentum reponetur (*a*), cum lumine interfuerint, eamdem Indulgentiam, etiam quoad ſuffragandum animabus in Purgatorio exiſtentibus, concedimus, quæ celebrantibus, ſeu celebrari facientibus in Eccleſia Sanctæ Potentianæ de Urbe (*b*) conceſſa eſt. Et inſuper ipſis Confratribus licentiam eligendi Confeſſorem, qui eos ab omnibus quantumvis gravibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, exceptis contentis in Bulla in die Cœnæ Domini legi ſolita, ſemel in vita, & in mortis articulo abſolvere, & pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem injungere, & Indulgentiam plenariam pariter ſemel in vita, & in mortis articulo elargiri poſſit, concedimus. Quodque temporibus Stationum dictam Capellam viſitando, & inibi devote orando, eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur, ſi Eccleſias pro Stationibus deputatas viſitarent, indulgemus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Alia Confratrum Privilegia.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die vigeſima ſecunda Septembris milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octavo, Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

(*a*) Etiam noſtra ætate Proceſſio iſta ſolemni ritu peragitur, cui nonnumquam Summus Pontifex, & quotannis quamplures S. R. E. Cardinales intereſſe ſolent.

(*b*) Quænam hæc fuerit Indulgentia, neque ex ullo ſatis idoneo Eccleſiæ illius monumento, neque ex Monachorum, qui in ea degunt, relatione aſſequi licuit. Fortaſſe Pontifex Privilegium Altaris S. Petri in eadem Eccleſia erecto conceſſum indigitat. Illud autem ex lapidis inſcriptione, quæ recentiorem tamen ætatem redolet, eſt ejuſmodi. *In hoc Altari*, ſic habet Inſcriptio, *S. Petrus pro vivis & defunctis, ad augendam fidelium multitudinem Corpus & Sanguinem Domini offerebat, & eſt Altare Privilegiatum pro Suffragiis Defunctorum.* Hæc ſi vera ſunt, Plenariam pro Defunctis Indulgentiam in hac Conſtitutione Pontifex elargitur.

Mendas, quæ exciderunt, in altero Collectionis Tomo caſtigabimus.

R E G E S T U M.

a. b. c. d. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z. Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq. Rr. Ss. Tt. Vv. Xx. Yy. Zz. Aaa. Bbb. Ccc. Ddd. Eee. Fff. Ggg. Hhh. Iii. Kkk. Lll.

Omnes ſunt Duerniones.

R O M A E

Excudit Jo: Maria Salvioni Typographus Pontificius Vaticanus
In Archigymnaſio Sapientiæ.
M. D. C C L.

SUPERIORUM FACULTATE.

VA I 1531934

Digitized by Google

166.
H.
22.

Digitized by Google

